

Alkitab
Bahasa Rote

Edisi Bahasa Sehari-hari 2004

Perjanjian Baru

Matius

1 ¹ Yesus Kristus momoli-dada'din leo iak: Yesus nde bee na Dauk tititi-nonosin, fo Dauk ia Abraham tititi-nonosin. Ala sulak la Yesus bei-ba'ikai nala, mulai neme Abraham losa Dauk na'de nala nde ia:

² Abraham bongi Isak, Isak bongi Yakob, Yakob bongi Yehuda no tolanoo nala, Yehuda bongi Peres ma Zerah fo sila inan na'de Tamar, Yehuda bongi Hesron, Hesron bongi Ram, Ram bongi Aminadab, Aminadab bongi Nahason, Nahason bongi Salmon, Salmon bongi Boas fo inan nde Rahab, Boas bongi Obed fo inan nde Rut, Obed bongi Isai, ma Isai bongi Mane Dau ka.

³ (1:2)

⁴ (1:2)

⁵ (1:2)

⁶ Neme Dauk losa lelek fo ala tu'u hataholi Israe la leo Babel leu a, ala sulak la na'de nala nde ia: Salomo fo inan nde Uria saola na Salomo bongi Rehabeam, Rehabeam bongi Abia, Abia

bongi Asa, Asa bongi Yosafat, Yosafat
 bongi Yoram, Yoram bongi Usia, Usia
 bongi Yotam, Yotam bongi Ahas, Ahas
 bongi Hiskia, Hiskia bongi Manase,
 Manase bongi Amon, Amon bongi Yosia,
 Yosia bongi Yekhonya no tolanoo nala.

⁷ (1:6)

⁸ (1:6)

⁹ (1:6)

¹⁰ (1:6)

¹¹ (1:6)

¹² Neme lelek fo ala tu'u hataholi Israe
 la leo Babel leu losa bongi Yesus, ala
 sulak la na'de nala nde ia: Yekhonya
 bongi Sealtiel, Sealtiel bongi Serubabel,
 Serubabel bongi Abihud, Abihud bongi
 Elyakim, Elyakim bongi Asur, Asur bongi
 Sadok, Sadok bongi Akhim, Akhim bongi
 Eliud, Eliud bongi Eliasar, Eleasar bongi
 Matan, Matan bongi Yakob, Yakob bongi
 Yusuf, fo Maria sao na. Fo Maria ia nde
 bongi Yesus, fo loken lae Kristus.

¹³ (1:12)

¹⁴ (1:12)

¹⁵ (1:12)

¹⁶ (1:12)

¹⁷ Da'di neme Abraham losa Dauk,
 hapu tititi-nonosik sanahuluha. Ma neme

Dauk losa lelek fo ala tu'u hataholi Israe la leo Babel leu a, hapu tititi-nonosik sanahuluha boe. Boema neme lelek fo ala tu'u hataholi Israe la leo Babel losa bongi Kristus, hapu tititi-nonosik sanahuluha boe.

¹⁸ Yesus Kristus bobongi na tutui na leo iak. Yesus inan na'de Maria. Beita bongi Yesus fa te, Maria nahiik no Yusuf. Tehu duas beita lakabubua boen te, Maria nailu so. Yusuf ta bubuluk Maria ilun ndia, ana da'di neme Manetualain Dula Dale na koasa na mai fa.

¹⁹ Nana Yusuf fo nahiik no Maria ia nde bee na hataholi malole ma ana tunga te'e-te'e no agama hoholo-lalanen. Da'di ana dodoo nae, ana sanga nggaliheni Maria no denge-dengek fo sue ka nde hataholi ba'u boso lakamamaek Maria.

²⁰ Tehu nai lelek fo Yusuf bei dudu'a-dodoo dede'ak ndia te, nalame'i me'is esa. Nai me'is ndia dalek, nita Lamatua ka ata nusa so'dan esa nafa'dan nae, "Yusuf, fo Dauk tititi-nonosin; Boso bii ka'bing mo Maria; te nailu ni'iana ndia ana da'di neme Manetualain Dula Dale na koasa na mai.

²¹ Neukose Maria bongi na ni'iana touanak esa. Soona o muse foi ni'iana ndia na'de Yesus, nanahu neukose ni'iana ndia nde soi-tefa nala hataholi daebafa ka sala-singo nala."

²² Basa silala ala da'di tao leondiak, fo ela nandaa no hata fo Lamatua ka nafa'da basan tunga nabi nala hala nafafa'da nala lae,

²³ "Ana fe'oana mata tema esa, neukose nailu fo ana bongi na ni'iana touanak esa. Ala foi ni'iana ndia na'de, Imanuel." Imanuel ndia, metema tunga dede'a Ibrani soona soso na nae, "Manetualain no ita".

²⁴ Yusuf fo'a boema, ana tao tunga hata fo Lamatua ka ata nusa so'dan ndia nafa'da neun nana. Boema ana kabing no Maria leona.

²⁵ Nai lelek fo ni'iana ndia beita bongi fa nana, Yusuf no Maria beita lakabubua fa, tehu Maria bongi na ni'iana ndia boema, Yusuf foin na'de Yesus.

2¹ Bongi Yesus nai kota Betlehem, nai nusa Yudea nai lelek Mane Herode sa paleta. Nai lelek ndia, hapu hataholi malela nduuk telu leme dulu mai fo ala leo Yerusalem leu.

² Latane basa mamananak lala'e na lae, "Ala bongi ni'i ana fo Ana sanga da'di hataholi Yahudi la manen ndia nai bee? Ami mita nduu ka ana tii nai dulu so. Nduuk ndia ana da'di ta'du-tana esa nae, manek ndia nanabongik so Hu ndia de ami mai sangan, fo ami sanga sene-do'o kana."

³ Lelek fo Mane Herode sa namanene boema, ana nggenge nanseli. Leondiak boe, basa hataholi manai Yerusale mala lamanene halak ndia, boema ala nggenge beeno'u.

⁴ Boema nalo nakabubua basa malanga ima mala lo mese agama Yahudi la de natanes nae, "Ala bongi Manek fo Manetualain helu ka nai bee?"

⁵ Boema lae, "Nai kota Betlehem fo nai nusa Yudea. Nanahu nabi esa, ana sulak basan nae leo ia,

⁶ 'Hai, basa hataholi manai Betlehem, fo nai nusa Yehuda, Ade o nusa ma, ta nusa anak nanseli fa, Nanahu neme o hataholi mala dalek, neukose mauli-malangan esa, nanabongik, fo nasulu-nahapa Au hataholi Israel ngala.'"

⁷ Herodes namanene basa halak ndia boema no denge-dengek, nalo hataholi

malela nduuk sila la de natanes nae, emi mita nduuk ndia, ndek fai hi'da ka.

⁸ Basa ndia boema nadenus leu leo Betlehem leu. Ana helus nae leo ia, "Meu soona, sanga matalolole ni'iana ndia. Fo metema emi hapun soona, mai mafa'da au, fo daenga au boeo u sene-do'o kana."

⁹ Boema ala la'o leona. Lita seluk makahulu na lita nduuk mana tii neme dulu mai ndia. Lita nduuk ndia boema, lamahoko lalan seli! Nduuk ndia nakahuluk, de nate'e neme ni'iana ndia ndandaan lain.

¹⁰ (2:9)

¹¹ Boema lakandoo leo uma dale leu de lita ni'iana ndia no inan Maria. Tutika ala senek de lakaluku-lakatele neu ni'iana ndia. Boema ala buka sila mamana pepe'da bua lo'an de, ala ho'ila sila tutunu-hohotun de ala fen neu ni'iana ndia. Hataholi kateluk sila la lini lilopilas, boominik, ma aidaa tuu kaboominik.

¹² Manetualain fes nasanene'dak nai me'is esa dalek, fo daenga ala boso fali leo Herodes leu bai. Da'di, ala fali tunga enok fe'ek.

¹³ Hataholi malela nduuk sila la la'o boema, Lamatua ka ata nusa so'dan esa natu'du ao na neu Yusuf nai me'is esa dalek nae, "Herodes tutu'u basa, ana sanga ni'iana ndia fo ana sanga taonisan. Hu ndia de fo'a leona, fo malai mo ni'iana ndia no inan leo Masir meu. Leo mahele meme naa, losa Au kokolak seluk o emi."

¹⁴ Yusuf nggenge de ana fo'a boema, le'odaek ndia boe no ni'iana ndia no inan leo Masir leu.

¹⁵ Ala leo leme ndia losa Herodes maten. Dede'ak ndia ana da'di, fo daenga nandaa no hata fo Lamatua ka nafa'da basan tunga nabi nala nae, "Au alo falik Au Ana nga neme Masir mai."

¹⁶ Nai lelek fo Herodes bubuluk hataholi malela nduuk sila la ke'dilan boema namanasa nanseli. Boema ana po'i paleta fo daenga do'dolisa basa ni'iana touana kala lala'ena. Mulai neme teuk dua leo dae neu. Mulai neme Betlehem ma nggolo titia-tatai nala. Dede'ak ndia nandaa no hataholi malela nduuk sila la hala nafafa'dan la'eneu lelek fo nduuk ndia ana to'da mai,

¹⁷ Nandaa no hata fo Nabi Yeremia,
nafa'da basan nae,

¹⁸ "Makaleleu kala nananamanenek nai
kota Rama, hoo-nggu'u ka ma kikii ka.
Rahel kii-makaleleu ana nala; Ana ta
nau kokoe-nanasi fan nanahu ana nala
ta kasa so."

¹⁹ Mate basa Herodes boema, Lamatua
ka ata nusa so'dan esa natu'du ao na
neu Yusuf neme Masir nai me'is esa
dalek nae,

²⁰ "Hataholi fo ana sanga taonisa ni'iana
ndia, maten so. Hu ndia de, fo'a leona
fo mo ni'iana ndia no inan fali leo Israel
meu leona."

²¹ Yusuf fo'a boema no falik ni'iana ndia
no Maria fali leo Israel leu.

²² Tehu neu makabui na, Yusuf
namanene Herodes anamanen Arkelaus
da'di manek nggati aman nai nusa
Yudea, boema ana bii fali leo Israel neu.
Tehu Lamatua ka nafa'da selu kana nai
mei'is esa dalek besa ka ana fali leo nusa
Galilea neu.

²³ Ana leo neme kota esa nai ndia na'de
Nazaret. No enok ndia, hata fo nabi la
lafa'dan la'eneu ni'iana ndia, ana da'di:

"Neukose loken soona lae, Hataholi Nazaret."

3¹ Nai lelek ndia, Yohanis Mana Salani ka ana mai neme Yudea mo solokae na mai de ana tui-benga nae,

²"Tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai leona, nana ta doo ka so'on te, neukose Manetualain Ana paleta leo Mane ka so!"

³Yohanis ia nde hataholi fo Nabi Yesaya nafa'da ka. Nabi Yesaya nafa'da nae, "Hapu hataholi esa nalo bou-bou nai mo solokae ka nae, 'Sadia enok soaneu Lamatua ka leona; tao matetu eno kala ba'eneu Lamatua ka.'"

⁴Yohanis ia, bua papake na ala taon neme onta bulu na mai, kalikee na ala taon neme bana lou ka mai, boema nana'a-nininun nde lama ka no fani oe a.

⁵Boema hataholi makadotok ala mai leme Yerusalem, nusa Yudea, boema leme nusa-nusak manai Lee Yarde na titia-tatain mai leo Yohanis mai.

⁶Ala manaku sala-singo nala, de Yohanis salanis leme Lee Yarde na.

⁷Hataholi Farisi la ma hataholi Saduki la boeo makadotoknan mai fo loke Yohanis salanis. Tehu Yohanis mete nitas ala

mai boema nafa'das nae, "Hei, hataholi mangalau kala lemin! See ka nde nafa'da emi nae, emi ta hapu malai meme Manetualain huhuku mana mai na fa?

⁸Matu'dun nai emi tatao-nono'i ma dalek mae, emi tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai so.

⁹Boso maedaenga emi ba'im nde Abraham de, emi ta hapu Manetualain huhuku na fa! Mafandendelek te, Manetualain hapu tao Abraham tititi-nonosin neme batu ia la mai boe!

¹⁰Taka nanasadia basak soaneu ala lo'oheni ai huuna no basa oka nala lala'ena so. Metema ai bee ta naboia boa malole fa soona, neukose nanalo'o henik, fo ala tapan leo ha'ik dale neu.

¹¹Au salani emi ninik oe fo daenga emi tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai; tehu basa au fai nga soona, hataholi esa ana mai fo, Ana salani emi ninik Manetualain Dula Dale na ma ha'i. Hataholi ndia ba'ulena au, de au ta andaa ho'u ta'buei na boen.

¹²Ana ho'u ooko a nai liman dale, fo ana da'i-eeko gandu ma losa balisi. Nadai gandum neu kala leo soka dale neu, tehu gandum nala kala soona, ana

hotuhenis nai ha'ipila manamate ta ka dalek." gandu ma isi na no lou na

¹³ Ndia te Yesus mai neme Galilea mai de neu leo Lee Yarde na neu. Ana losa boema, neu leo Yohanis neu de noke Yohanis salanin.

¹⁴ Tehu Yohanis so'ba ta sipok Yesus nonoken ndia fa. Yohanis nae, "Tunga ndoo na, Ama nde muse salani au dei. Tehu besak ia, Ama nde mai noke au salani Ama bai?"

¹⁵ Tehu Yesus nae, "Neme na fo basa sila lala'ena, ala da'di. Nanahu no enok ndia de, ita tao tatetu Manetualain hii-nanaun." Boema Yohanis salani Yesus leona.

¹⁶ Yohanis salani basa Yesus tutika ana kalua neme oe dale mai. No kaiboik, lalai a natahuka de Yesus nita Manetualain Dula Dale na ana kona neme nusa so'da ka mai sama leo kalua sina de ana kona neu lain.

¹⁷ Basa ndia boema Manetualain hala na nana namanenek nae, "Au ana susue-lalai nga nde ia. Ana tao namahohoko Au dale nga."

4¹ Basa ndia boema, Manetualain Dula Dale na no Yesus leo mo maloa neu fo nitu so'ban.

² Yesus ta na'a-ninu lele'do le'odaek, faik hahulu dale na. Boema name'da namala'a.

³ Boema nitu mai de nafa'dan nae, "Manetualain Anan O hetu? Naa, madenu batu ia la da'di loti leona."

⁴ Yesus nataa nitu a nae, "Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, Hataholi a ta naso'da ninik ka'da loti a mesa kana fa, tehu hataholi a naso'da neme Manetualain dede'a-kokolan mai boe."

⁵ Basa ndia boema nitu no Yesus leo Yerusalem, fo kota malalao ka de nangatutuu kana neu Manetualain Uma na punin lain.

⁶ Boema nitu nafa'dan nae, "Manetualain Anan O hetu? Metema leondiak soona, makaboku leo dae mu leona; nanahu nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, 'Neukose Manetualain nadenu ata nusa so'da nala lanea O, de neukose ala solok lima nala fo ala ndaso la O, fo daenga O ei ma ta koila'e dae a fa.'"

⁷ Boema Yesus nataa nitu nae, "Tehu nai Susula Malalaok dale boeo nana sulak nae, 'O boso so'ba o Lamatuam Manetualain."

⁸ Basa boema nitu no seluk Yesus leo lete madema ina esa lain neu, de natu'dun basa nusak manai daebafa ka no basa oe isin lala'ena.

⁹ Boema nitu nafa'da Yesus nae, "Au fe basa hata sila la neu O, makanaema O sene-do'ok ma makaluku-makatele neu au."

¹⁰ Boema Yesus nataa nitu nae, "Hei mana dudungu-papau ko nei! O la'o leona. Te nai Susula Malalok dale nanasulak nae, Makaluku-makatele neu Lamatuak fo o Manetualai ma, ma malalau-maonon!"

¹¹ Mate'e na boema nitu la'oela Yesus, boema ata nusa soda kala mai de lalalau-laonon.

¹² Lelek fo Yesus namanene ala tao Yohanis leo bui dale neu boema, Ana la'oheok leo Galilea neu.

¹³ Ana la'oela Nazaret, de neu leo neme Kapernaum, nai Dano Galilea su'u na, fo nai nusa Zebolun ma Naftali.

¹⁴ Yesus tao leondiak, fo daenga hata fo Nabi Yesaya nafa'da ka, ana da'di:

¹⁵ "Dae Zebolun ma dae Naftali a, nai enok leo dano neu, fo nai Lee Yarde na selik, Galilea fo hataholi ta Yahudi la dae na!

¹⁶ Hataholi fo naso'da nai makahatuk dale a, Lita mangale'do mandela-masa'a ka so! Ba'eneu hataholi fo ana leo nai nusa makahatuk ma mamate sa dale ka, mangale'do ka sa'a na tii-to'da mai so!"

¹⁷ Mulai neme lelek ndia mai boema, Yesus mulai tui-benga nae, "Tukatei-saledale leona, te ta doo ka so'on te Manetualain paleta leo Mane ka!"

¹⁸ Lelek fo Yesus la'o-la'o neme Dano Galilea su'u na, boema nita mana dolu-dala dua; esa na'de Simon, fo loken lae, Petrus boe, no fa'din Anderias. Duas dala i'ak leme dano dale.

¹⁹ Boema nafa'das nae, "Mai tunga Au leona, fo Au anoli emi da'di mana dala hataholi."

²⁰ Tutika duas nggali la'oela dala nala de leu tunga Yesus.

²¹ Yesus la'ok nakandoo, boema nita seluk hataholi dua ka'a fa'di kala; esa na'de Yakobis ma esa na'de Yohanis, fo

Sabedeus anan hataholi kaduak sila la. Duas lakahii dala nala leme ofak lain. Boema Yesus nalo duas.

²²Tutika duas la'oela ofa ka ma aman de leu tunga Yesus.

²³Yesus la'ok okofefeo basa nusak lala'ena de nanoli neme uma mamaso kala dalek. Ana tui-benga Hala Malole nae, ta doo ka so'on te neukose Manetualain paleta so. Boema nakahahaik hataholi kamahe'di sala, hataholi poke pake kala, ma lu'u ei-la'di lima kala.

²⁴Ala benga Yesus nafeo basa nusa Siria lala'ena, nalosa hataholi makadotok mai leo Yesus mai. Ala lo basa hataholi kamahe'di mata-mata kala ma hataholi mana to'a-ta kala. Hataholi nitu sa'e kala, kamulu bi'i kala, ma lu'u ei kala de Yesus nakahahaik basa-basas.

²⁵Nai lelek ndia, hataholi makadotok tunga Yesus. Nggelok leme Galilea mai, nggelok leme Kota Sanahulu a mai, leme Yerusalem ma Yudea mai, boema nggelok leme nusa-nusak manai Lee Yarde na selik mai boe.

5¹Lelek fo Yesus nita hataholi makadotok sila la boema, Ana kae

leo pupukuk esa lain neu. Nangatuuk
boema ana mana tunga nala mai tungan,

² boema Ana mulai nanolis la'eneu,

³ "Maua-manalek neu hataholi fo
name'da nana balakain ta, de namahena
neu ka'da Lamatua ka mesa kana;
nanahu sila nde da'di Manetualain
hataholi kamahehele nala!

⁴ Maua-manalek neu hataholi fo dale na
he'di sa; nanahu neukose Manetualain
kokoe-nanasis!

⁵ Maua-manalek neu hataholi fo mana
makaloe-makadae ao ka; nanahu
neukose Manetualain tao natetu hala
hehelu na, neu hataholi sila la!

⁶ Maua-manalek neu hataholi fo nahiik
tao-no'i Manetualain hihii-nanaun;
nanahu neukose Manetualain fes hata fo
lahii kana!

⁷ Maua-manalek neu hataholi fo mana
sue-lai hataholi fe'e ka; nanahu neukose
Manetualain sue-lais boe!

⁸ Maua-manalek neu hataholi fo dale
na malalaok; nanahu neukose lalalak
Manetualain.

⁹ Maua-manalek neu hataholi fo nini
mole-dame nai hataholi daebafa ka

tala'da; nanahu neukose Manetualain sipo kasa da'di Manetualain ana nala!

¹⁰ Maua-manalek neu hataholi mana doidoso ka, nana fefepa-lili'uk hu ka nde ana tao-no'i Manetualain hihii-nanaun; nanahu sila nde da'di Manetualain hataholi kamahehele nala!

¹¹ Maua-manalek neu emi, metema hataholi nakamumulu-nakamamaek emi, ala fepa-li'u emi, ma lakasasa'ek dede'a pepekok neu emi, nanahu Au.

¹² Nabi makahulu kala boeo, ala fepa-li'us sama leo emi boe. Mamahoko ma hika-setelee leona, nanahu Lamatua ka sadia basa ngga'di matua ina nai nusa so'da ka, soaneu emi so."

¹³ "Emi ia masi daebafak. Metema masi ka masin ta soona, ade hapu tao namasi selu kana do? Masik ndia sosoandandaan ta so, de ka'da tapahenin fo hataholi la heheta-aa'i lakalulutu kana.

¹⁴ Emi ia mangale'do daebafak. Kota manai pupukuk lai na, kota ndia ta hapu nananafunik fa.

¹⁵ Hataholi a de'de na banu ka soona, ana ta tatanaketu banuk ndia fa. Tehu ana fua banuk ndia neu mamana madema esa lain, fo daenga banuk ndia

nasalaa na basa hataholi manai uma ndia dale ka.

¹⁶Leondiak boe emi muse da'di mangale'dok nai hataholi a matan, fo ela lita emi tatao-nono'i malole ma, fo no enok ndia, hataholi a hapu koa-kio emi Amam manai nusa so'da ka."

¹⁷"Emi boso maedaenga Au mai fo Au loseheni Musa hoholo-lalanen ma nabi la nanoli nala. Au ta mai loseheni fas, tehu Au mai afa'da mangalele'do sosoa-ndandaa matetu nala.

¹⁸Mafandendelek leona te! Losa lalai no daebafa ka beita mopo fas soona, dede'ak sila la de'ek esa, do titianak esa boeo, ta mopo fas, makanaema basa-basas lala'ena beita da'di fa!

¹⁹Hu ndia de, metema see la'olena paleta sila la, leomae ka'da de'ek esa boe, boema nanoli hataholi fe'e kala fo ala tao leondiak boe, soona neukose hataholi ndia ana da'di kome'doana nanseli nai Manetualain hataholi kamahehele nala tala'da. Nasafali na, ba'eneu see fo nakalala'ok paleta sila la no malole na, boema nanoli hataholi fe'e kala, fo daenga ala tao leondiak boe, soona neukose ana da'di matuaina nai

Manetualain hataholi kamahehele nala tala'da.

²⁰ Da'di, mafandendelek leona te: emi ta hapu da'di Manetualain hataholi kamahehele nala fa, metema emi ta tunga matalolole Manetualain hihii-nanaun lenaheni mese agama la ma hataholi Farisi la fa!"

²¹ "Emi bubuluk ita bei-ba'i kai nala nanoli nala nae leo ia: Boso manisa; ba'e neu see fo nanisa soona, muse huku hataholi ndia.

²² Tehu besak ia, Au afa'da neu emi te, ba'eneu see fo namanasa hataholi fe'ek soona, neukose ana hapu huhukuk nai Mana Maketu Mala'di Agama Matua matan. Ma ba'enu see naseo hataholi nae, 'Nggoak' soona, hataholi ndia nandaa tapan leo tasi ha'ik dale neu.

²³ Hu ndia, de makanaema hataholi esa nai emi tala'da, nini tutunu-hohotuk fe Manetualain, tehu nai dale nameme'da na, hataholi bei nape'da dale non soona,

²⁴ ela leo bee na, ana la'oela tutunu-hohotun ndia neme mei tutunu-hohotuk lain, fo neu mole-dame no hataholi ndia. Basa ndia soona, besa ka ana fali

seluk, fo ana fe tutunu-hohotun neu Manetualain.

²⁵ Leo uni ka, hapu hataholi kalaak emi leo mana kee-fula manai lai na neu, soona mole-dame mon beidai ana beita losa mana kee-fula manai lai na fa. Metema ta soona, neukose hataholi ndia, ana kalaak emi leo mana kee-mana fula neu, fo basa soona no emi leo polisi la neu. Fo daenga polisi la tao emi leo bui dale neu.

²⁶ Ma mafandendelek leona te: Tao leo bee o neukose emi ta hapu kalua neme bui ndia dalek mai fa, losa faik bee, emi baeketu basa emi huta bu'u mala lala'ena."

²⁷ "Emi bubuluk basan, hapu nanoli ka nae leo ia, boso hohonge.

²⁸ Tehu besak ia, Au afa'da neu emi: ba'eneu see fo ana mete inak esa, tutika dale na nakababale no inak ndia soona, hataholi ndia ana hohonge no inak ndia nai dalen dale so.

²⁹ Metema o mata kona ma nini salak fe o soona, e'doheni o matam ndia fo tapahenin! Malole lenak mopo o matam seli, neme ala tapa o leo tasi ha'ik dale no o matam duas no'u.

³⁰ Metema o lima kona ma nini salak fe o soona, te'te ma o limam ndia, fo tapahenin. Malole lenak mopo o limam seli, neme ala tapa o leo tasi ha'ik dale no o limam duas no'u."

³¹ "Hapu nanoli ka nae leo ia boe: Metema hataholi esa elaheni saoina na soona, ana muse fe saoinan ndia susula naelak.

³² Tehu besak ia, Au afa'da neu emi: metema touk esa ana elaheni saoinana, te see ko na inak ndia ta leo-la'o nasala fa, soona touk ndia nde tao na saoina na ana hohonge, metema inak ndia ana sao seluk. Ma touk see sao na ina maela saok ndia soona, touk ndia boeo ana hohonge ndia boe."

³³ "Emi bubuluk basa, ita bei-ba'i kai nala nanoli nala nae leo ia: boso malelesi hala hehelu ka. Hu ndia de metema o helu basa hata esa no sosoo-susupak nai Manetualain matan, soona o muse tao matetun.

³⁴ Tehu besak ia, Au afa'da neu emi basa mala: boso soo-supu minik lalai a makandondook, nanahu lalai a nde bee na, Manetualain mamana tutuun ndia,

³⁵ do soo-supu minik daebafa ka, nana daebafa ka nde bee na Manetualain ta'bu ei na nde ndia; do ana soo-supu minik Yerusalem na'de na, nanahu ndia nde kota Manek matua ina.

³⁶ Boeo boso soo-supu minik o langa ma, nana o ta tao malelak o langa doo ma da'di fulak do nggeok, leomae ka'da dook esa boe.

³⁷ Ka'da mafa'da mae, 'Hei' do 'Ta' lenak neme ndia mai soona, basa sila la neme nitu mai ndia."

³⁸ "Emi boeo bubuluk basa, hapu nanoli ka nae leo ia: matak nggati matak, ma nisik nggati nisik.

³⁹ Tehu besak ia, Au afa'da neu emi: boso mape'da dalek neu hataholi fo mana tao mangalauk neu emi a. Dede'a nasafali na nae, metema hataholi fapa neu emi nasebu'u kona ma, soona solok emi nasebu'u kii ma neu, fo ana fapa selu kana boe.

⁴⁰ Boema metema hataholi kalaak emi leo manakee-manafula la meu, fo nakaseti emi fe emi ba'du ma leo ndia neu soona, fe emi ba'du manalu ma neu boe.

⁴¹ Makanaema hataholi mana koasa matua esa, nakaseti emi lepa bua lo'an dodoo na kilo esa, soona lepa mini bua-lo'as sila dodoo na losa kilo dua.

⁴² Metema hataholi neu noke emi hata esa, soona fen leona. Boema metema hataholi noke tona emi hatam esa, soona fen."

⁴³ "Emi boeo bubuluk basa, hapu nanoli ka nae leo ia: sue-lai emi tolanoo mala, boema makamuu-makadau emi musu noo mala.

⁴⁴ Tehu besak ia, Au afa'da emi: sue-lai emi musu noo mala, boema hule-haladoi fe hataholi mana fepa-li'u emi a,

⁴⁵ fo ela emi Amam manai nusa so'da ka, Ana tao emi da'di Ndia anan. Nanahu Manetualain sue-lai hataholi malole a ma hataholi mangalau ka boe. Ana fe hataholi mana tao ndoo sa ma hataholi mana tao mangalau ka u'dan no'u-no'u.

⁴⁶ Nanahu metema emi sue-lai ka'da hataholi mana sue-lai emi soona, sosoak hata Manetualain muse balas emi tatao-nono'im ndia? Ade mana susu bea la boeo, ala ta tao leondiak fa do?

⁴⁷ Boema metema emi fe ha'da-holomata neu ka'da emi nonoo mala

mesa kasa soona, ade emi lena ma nde bee? Nanahu hataholi fo ta lalelak Manetualai na boeo, ala tao leondiak boe!

⁴⁸Emi Amam ma nai nusa so'da ka boeo, Ana sue-lai basa hataholi lala'ena no matetu-mandaak. Hu ndia de emi boeo muse tao leondiak."

6¹"Mafandendelek, fo boso makalala'ok agama hoholo-lalanen nai lea matan, fo hataholi la lita. Metema emi tao leondiak soona, neukose emi Amam manai nusa so'da ka, Ana ta fe emi ngga'di fa.

²Hu ndia de, metema emi tulu-fali hataholi nuu ta kala soona, boso tui kii-konak dede'ak ndia, sama leo hataholi mana dea-dale kala tatao-nono'in. Hataholi matak leo sila kala, ala hii tao leondiak nai uma mamaso kala dalek, ma lai okofoo la lain, fo ela hataholi la koa-kios. Tehu mafandendelek te, ala sipo basa ngga'di nala nde ndia so.

³Tehu metema emi tulu-fali hataholi nuu ta kala soona, fe no denge-dengek fo daenga hataholi boso bubuluk.

⁴Neme na fo emi tatao-nono'im ndia hataholi boso bubulu kana, fo ela ka'da

emi Amam manai nusa so'da ka mesa kana nde bubuluk emi tatao-nono'i nafunim ndia, fo daenga Ana fe emi ngga'di nai nusa so'da ka."

⁵"Metema emi hule-haladoi soona, boso sama leo hataholi mana dea-dale kala. Ala hii ka'da lapadeik leu uma mamaso kala dalek, ma leu leo eno kaba'e kala soona, besa ka ala hule haladoi. Ala tao leondiak fo sue ka nde hataholi la lita. Mafandendelek leona te, ala sipo basa sila ngga'di na nde ndia so.

⁶Tehu metema emi hule-haladoi soona, meu leo kama dale meu, fo kena lelesu a neu, fo hule-haladoi neu emi Amam fo nananita tak ndia. Soona emi Amam fo manai nusa so'da ka, nita emi tatao-nono'i nafunim ndia, de neukose Ana fe emi ngga'di.

⁷Metema ladenu emi hule-haladoi soona, boso makadedesik sama leo hataholi fo ta lalelak Lamatua ka fa. Nanahu hataholi matak leo sila kala, laedaenga Manetualain namanene sila huhule-haladoi manalu inan ndia,

⁸Emi boso mete hataholi sila la. Nanahu emi beita hule-haladoi boen te emi

Amam bubuluk basa hata fo emi paluun nai emi huhule-haladoim ndia dalek so.

⁹ Hu ndia de, metema emi hule-haladoi soona mae leo ia, 'Ou, Ami amam manai nusa so'da ka: O nde Manetualain fo Kisak Ela leo bee na. Lakaluku-lakatele ma ala fe ha'da-holomata neu O.

¹⁰ Ami mane ma nde O, Ela leo bee na, O paleta nai daebafa ka fo ela ala tao tunga O hihii-nanaum, sama leo nai nusa so'da ka.

¹¹ Fe ami nana'a-nininu mana daik nai faik ia dale na.

¹² Fe do'o do ampon neu ami sala-singo mala, sama leo, ami fe do'o do ampon neu basa hataholi fo mana tao salak neu ami a.

¹³ Matetea ami namahele ma, nai faik fo soso'ba-susu'di ka so'ba-su'di ami, tehu mapo'ik ami neme nitu mangalau ka koasa na mai. Nanahu O nde Manek mana koasa, ma mandela masa'ak, losa dodoo na. Amin.'

¹⁴ Makanaema emi fe do'o do ampon neu hataholi mana tao salak neu emi soona, neukose emi Amam manai nusa so'da ka boeo, Ana fe do'o do ampon neu emi sala-singo mala.

¹⁵ Tehu metema emi ta fe do'o do ampon neu hataholi fe'ek sala-singon fa soona, emi Amam manai nusa so'da ka boeo, neukose Ana ta fe do'o do ampon neu emi sala-singom boen."

¹⁶ "Metema emi oka ao mala soona, boso fe mata-panam bee male, sama leo hataholi mana dea-dale kala fo mata panan bedae, fo sue ka nde hataholi la litas soona, lae sila oka ao nala. Mafandendelek te, ala sipo la sila ngga'di na nde ndia so.

¹⁷ Tehu metema emi oka ao mala soona, malou oe, ma sau langa mala,

¹⁸ fo daenga hataholi la boso bubuluk emi oka ao mala, ta'da fe'e emi Amam fo nananita tak ndia mesa kana nita emi tatao-nono'im nananafunik ndia, fo neukose Ana fe emi ngga'di."

¹⁹ "Boso tunga sanga ka'da hata-heto daebafak, fo andae ma lulutu'ka hapu tao lalutus, ma nakodaa mai fo namanako ninis.

²⁰ Tehu tunga sanga ka'da hata-heto manai nusa so'da ka, fo andae ma lulutu ka ta hapu tao nalutu fas, boema nakodaa ta hapu namanako nini fas.

²¹ Nanahu, metema emi hata-hetom nai bee soona, emi dale ma boeo nai ndia!"

²² "Ita mata na, sama leo banuk esa neu ita ao paa na. Hu ndia de, metema emi mata ma neu ka soona, emi ao paa ma boeo nandela-nasa'a.

²³ Tehu metema emi mata ma keluha'bu ka soona, emi ao paa ma makiu-makahatuk. Da'di metema banuk manai emi ao paa ma dalek ndia, makahatuk soona, makahatuk ndia ba'u na seli!"

²⁴ "Ta hapu hataholi esa tao-no'i fe tuan dua la'iesa fa. Nanahu neukose ana sue-lai esa lenaheni esa ka. Boema neukose ana lilineka nahele tuan esa, tehu esa ka soona ta. Leondiak boe, ba'eneu emi. Emi ta hapu tao-no'i soaneu Manetualain, ma soaneu hata-heto daebafa ka fa.

²⁵ Hu ndia de, mafandendelek; fo boso bii neu emi so'da ma. Boso dodoo ka'da, hata fo emi mi'a-minu, do hata fo emi pake-nggao nai faik ia dale na. Ade ita so'dan ia, beli na ta lena heni nana'a-nininu ka, do ita ao paa na ta lena heni papake-ngganggao ka fa do?

²⁶ Mete su'dik manupui manai lalai la. Ala ta tao tina-osi, ala ta ketu-kolu, ma

ha'de soka ta kala boe, tehu emi Amam manai nusa so'da ka bei nakaboboi naheles tunga faik! Ade emi beli ma ta ba'ulena manupui sila fa do?

²⁷ Emi see ka nde hu ka nde bibii-namata'u ka de ana hapu tao namanalu teu fain, leomae ka'da faa anak mesan boe?

²⁸ Tao le'e de emi bii soaneu emi papake-ngganggaom? Taoafik matalolole laisona se'ba ana moli nai mo ka. Ana ta tao hata esa boen, ma ana ta tenu-henge fa;

²⁹ tehu Mane Salomo fo tou kamasu'i ina ndia, bua lo'a papake na, lole na ta dai bunga sila la lole-napun fa!

³⁰ Na'u manai mo ka faik ia ana moli, tehu balahaa soona ala de'dehenin. Tehu Manetualain heheo-hihiluk na'u sila la, de lole nala seli. Muda hata neu emi bai! Hu ka nde emi namahehele ma, beita dai fa!

³¹ Hu ndia de boso bii, boema emi bee doo mae, 'Ita ta'a beek,' do 'ita tinu beek', do 'ita pake-nggao beek bai'?

³² Ka'da hataholi fo ta lalalak Manetualai na nde, usi basa dede'ak sila la. Te see ko na emi Amam manai nusa so'da ka,

Ana bubuluk basa, emi paluu basa sila la.

³³ Hu ndia de, sanga makahuluk Manetualain hihii-nanaun, fo daenga Manetualain paleta emi so'da ma soona, neukose Manetualain fe basa hata lala'ena neu emi.

³⁴ Hu ndia de boso bii la'eneu fai bala ha. Nanahu fai kala esa-esak nok nininin. Faik ia susa na dai so, de boso boe tama selu kana bai."

7 ¹ Boso maketu-mala'di hataholi, fo daenga Manetualain boso naketu-nala'di emi.

² Nanahu emi maketu-mala'di hataholi tao leo beek soona, neukose Manetualain naketu-nala'di emi tao leondiak boe. Boema emi uku-dou hataholi minik ai uku bee soona, neukose Manetualain pake seluk ai uukuk ndia fo ana uku-dou emi boe.

³ Tao le'e de, emi hapu mita ai bibia anak esa nai emi tolanoo ma matan dale, tehu ai bibia matua ina nai emi matam dale soona, emi ta mita fan?

⁴ Tao leo bee fo emi hapu mafa'da emi tolanoo ma mae, 'Mai fo au dueheni ai bibiana ka nde o matam dale nde ndia

dei,' te see ko na o beita dueheni ai bibiana ka nai o matam dale fa?

⁵ Hei hataholi mana dea-dale kala lemin! Dueheni makahuluk ai bibia matua ina neme emi matam dale mai, fo emi mita matalolole soona, besa ka emi hapu dueheni ai bibiana ka nai emi tolanoo ma matan dale.

⁶ Boso fe hata malalao ka neu busa, te see busa ndia ana lepos nasafali fo ana sapu na emi. Boema boso fe poemata neu bafi fo daenga bafi ndia boso heheta-aa'i poemata ndia.

⁷ "Moke leona soona neukose emi sipo. Sanga leona soona neukose emi hapu. Dedelu leona soona neukose lelesu nanasoik soaneu emi.

⁸ Nanahu see noke soona, neukose ana sipo; see sanga soona, neukose ana hapu; ma see dedelu lelesu a soona, neukose lelesu a nanasoik.

⁹ Ade hapu amak esa nai emi tala'da, metema ana na noke loti soona, ana fen batu do?

¹⁰ Do metema noke i'ak soona, ana fen menge do?

¹¹ Leomae emi ia, hataholi mangalau kala boe, tehu emi boeo bubuluk fe hata

malole neu emi ana mala boe. Muda hata no emi Amam manai nusa so'da ka bai! Neukose Ana fe hata malole neu hataholi manoke neu na.

¹²Metema emi nau hataholi tao malole neu emi soona, nakahuluk emi tao malole neu hataholi dei."

¹³"Masok tunga lelesu makabi'a ka leona, te lelesu ma enok mana leo tasi ha'ik dale neu a, maloa de hataholi ba'u ka hii tunga enok ndia.

¹⁴Mafandendelek te, lelesu fo menini hataholi a leo nusa so'da ka neu a, makabi'a anak ma toto'a-sosotan ba'u na seli. Hu ndia de, ka'da hataholi lumanak nde tunga enok ndia."

¹⁵"Masanene'dak neu nabi pepeko kala, te lasale mai soona sama leo bi'ilopo a, te see ko na dale nala sama leo busa fui makaa mangalau ka.

¹⁶Neukose emi malelak nabi sila la, neme tatao-nono'in buna-boan mai. Dilanggau ka ta naboa ango la boa na, ma dilanggau ka boeo, ta naboa ai kak ka boa na fa.

¹⁷Ai huu na nalole soona, boa na malole, ma ai huu na matenggilak soona, boa na pi'da-nalak.

¹⁸ Ai huu na nalole soona, boa na pi'da nalan ta. Boema ai bee huu na matenggilak soona, boa na pi'da nalak mesa-mesan

¹⁹ Basa ai fo naboaa, boa pi'da nalak soona, lo'ohenin fo hotuhenin.

²⁰ Leondiak boe no nabi pepeko kala. Neukose emi malela kasa name tatao-nono'i nala mai."

²¹ ta basa hataholi fo lalo Au lae, 'Lamatuak, Lamatuak,' soona ala da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai. Ka'da hataholi fo mana tao tunga Au Amang manai nusa so'da ka hihii-nanaun.

²² Neu Fai Mate'e ka te neukose hataholi ba'u ka lalo Au lae, 'Lamatuak, Lamatuak, ade ami ta tui-benga minik O na'de ma fa do? Ma ade ami ta usiheni dula dale mangalau kala, boema ami tao manda'di beuk ba'u ka ta ninik O na'de ma fa do?'

²³ Soonaa neukose Au ataa ae, 'Au ta alelak emi makandondook fa! La'o madook ia, hei hataholi mana tao-no'i mangau kala lemin!'"

²⁴ "Naa, ba'eneu see fo namanene Au dede'a-kokolang ia boema ana tao

tungan, soona hataholi ndia sama na leo hataholi malela ka napadedeik uma na nai batu lain.

²⁵ Nai lelek fo ani sangu ma faa tua ka ana mai fo ana fepa uma ndia boeo ana ta tu'u neu fa, hu ka nde uma ndia napadeik nai batu lain.

²⁶ Boema ba'eneu see fo namanene Au dede'a-kokolang ia, tehu ana ta tao tunga fan soona, hataholi ndia sama na leo hataholi nggoa ka napadedeik uma na neu solokaek lain.

²⁷ Nai lelek fo ani sangu ma faa tua ka ana mai, fo ana fepa uma ndia soona, ana tu'u neu fo nakalulutuk!"

²⁸ Yesus nanoli nate'e boema, hataholi manai sila la, ala dodoo doak nanoli na.

²⁹ Nanahu Yesus nanoli no napalanik, ta sama no sila mesa agama nala fa.

8¹ Yesus kona neme pupukuk lain mai boema, hataholi makadotok tungan.

² Lelek ndia hataholi he'di lou mangalauk esa, ana mai. Ana senek neu Yesus mata na de nafa'dan nae, "Ama nau soona, Ama tao mahai au dei."

³ Boema Yesus nafaloe hataholi ndia de nafa'dan nae, "Au nau de, hai leona!" No hatematak ndia boe, he'di na mophon.

⁴ Boema Yesus nafa'dan nae,
"Mafandendelek! Boso tui hataholi esa
boen. Tehu besak ia mu leo ima ma mu
fo moken nafa'da nae, tete'e ka o hai
so. Basa ndia soona, fe tutunu-hohotuk
tunga Musa paleta na, fo ana da'di buti
esa soaneu hataholi la bubuluk lae,
te'e-te'e o lea-hai so!"

⁵ Lelek Yesus losa Kapernaum boema,
malanga solda'du matua ina Roma esa
ana mai natongo non de, noke Yesus
tulu-falin.

⁶ Malanga solda'du matua ina ndia
nafa'dan nae, "Ama, au ata nga
namahe'di nai uma. Ana lu'u de,
nangape'uk nahele nai pepe'un lain, ma
ana doidoso nanseli."

⁷ Boema Yesus nafa'dan nae, "Neukose
Au u akahahai kana."

⁸ Tehu malanga solda'du ndia nafa'dan
nae, "Au ta andaa sipok Ama nai au
umang fa. Ka'da Ama paleta leona.
Neukose au atang ndia ana hai.

⁹ Nanahu au boeo muse akatele neu au
malanga na paleta na. Boema nai au
dae boeo, bei hapu solda'du ana kala,
fo sila muse lakatele neu au paleta nga
boe. Metema au adenu solda'du esa ae,

'La'o!' soona, ana la'o. Boema au afa'da seluk esa ae, 'Mai ia!' soona, ana mai; boema metema au paleta au ata nga ae, 'Tao ia leon!' soona ana taon."

¹⁰Lelek fo Yesus namanene hata fo malanga solda'du matua ina ndia hala-kokola na boema Ana dodoo doa kana. Boema nafa'da basa hataholi mana tunga nana nae, "Hataholi ia anseli. Nanahu nai hataholi Israe la dalek, Au beita atongo o hataholi namahehelen ba'u ia fa!

¹¹Tete'e ka! Neukose hataholi ba'u ka ala mai leme dulu ma muli mai, fo lamahoko sama-sama lo Abraham, Ishak ma Yakub nai Manetualain Daebafa Beun dale.

¹²Te see ko na hataholi fo tunga ndoo na ala da'di Manetualain hataholi kamahehele nala, neukose sila nanatapahenik leo makahatuk manai dea ka leu. Nai ndia neukose ala ala doidoso."

¹³Boema Yesus nafa'da malanga solda'du ndia nae, "Fali leona, te hata o mamahale ka, ana da'di so." Boema no besak ndia boe, ata ndia ana lea-hai.

¹⁴ Yesus neu leo Petrus uman neu. Ana losa boema nita Petrus aliina na ao na sumai de nangape'uk nai pepe'uk lain.

¹⁵ Yesus nafaloe lima na tuti ka sumai na mopon. Boema ana fo'a de nalalau-naoono Yesus.

¹⁶ Nai lelek sanga le'donososo, boema hataholi la lo hataholi nitu sa'ek makadotok leo Yesus mai. Boema no ka'da dede'ak de'ek esa mesa kana de Ana usiheni basa dula dale mangalauk sila la. Ana nakahahaik hataholi kamahe'dis makadotok boe.

¹⁷ Yesus tao basa manda'dik sila la, fo ela hata fo Nabi Yesaya nafa'da ka ana da'di. Nae leo ia, "Ana lu'a-lepa ita doidoson, ma Ana nakahahaik ita he'di-lau nala."

¹⁸ Hapu hataholi makadotok nanseli lai Yesus boboa kaisun. Lelek Yesus mete nita hataholi sila la, boema nadenu ana mana tuga nala leu leo dano selik leu.

¹⁹ Boema mese agama esa mai de nafa'dan nae, "Ama Mesen, au nau tunga Ama, su'di leo bee neu!"

²⁰ Boema Yesus nataa nae, "Busa fui boeo mabolok, ma manupui mandunuk,

tehu Ana Hataholi ka mamanan ta soaneu nakalololik ao na."

²¹ Boema ana mana tunga fe'en esa nae, "Ama, fe au loak fo au u atoi au amang."

²² Tehu Yesus naen nae, "Tunga Au leona, neme na fo hataholi mana mate ka nato-i-natono aon hataholi mana mate na."

²³ Yesus kae leo ofak lain neu boema, ana mana tunga nala tunga lon.

²⁴ No kaiboik, ani matua ina da'di nai dano dale, de nalosa lii a ana puka ofa ka. Ndia te Yesus sungu.

²⁵ Boema ana mana tunga nala leu fafaen lae, "Ama! Fo'a dei! Te ita soe nde ia so!"

²⁶ Yesus fo'a boema nafa'das nae, "Te tao le'e de emi bii? Emi kulang namahehelek neu Au!" Basa boema Yesus fo'a napadeik de, nasapala ani na ma dano a. Boema dano a oe na nakamate.

²⁷ Boema Yesus ana mana tunga nala dodoo doa kana. Ala bee kola lae, "Ade see hataholi ia, de nalosa ani na ma lii a boeo tunga paleta na!"

²⁸ Lelek Yesus losa dano selik fo nai nusa Gadara, boema hataholi nitu sa'ek dua ala mai. Hataholi kaduak sila la nasa mangalau kala de nalosa hataholi esa boen ta napalani la'ok tunga ndia fa.

²⁹ Duas kalua leme lea-luak manai lates sila la dalek mai, de ala nggasi lae, "Manetualain Anan O, de O sanga tao ami le'e ia? Ade O sanga tao doidoso ami, leomae fai na beita losa fa do?"

³⁰ Ta doo ka neme mamanak ndia mai, bafi makadotok totofi sanga nana'ak lai ndia.

³¹ Tehu dula dale mangalauk sila la dokodoe neu Yesus lae, "Metema O sanga madenu ami kalua soona, madenu ami meu leo bafi sila la dalek meu."

³² Boema Yesus nafa'das nae, "Meu leona! Boema dula dale mangalauk sila la kalua leme hataholi kaduak ia la mai de leu leo bafi sila dalek leu." Boema bafi sila la lalai de, lakaboku leme fela ka poi na mai de, lapoko dano dale, de ala bolo.

³³ Hataholi mana manea bafi la lita boema lalai leo kota leu, de ala tui basa mana da'dik sila la ma ala tui la'eneu hata da'di hataholi nitu sa'ek kaduak sila la.

³⁴ Boema basa hataholi manai kota ndia ala mai de leu latongo lo Yesus. Lelek fo lita Yesus boema loke lanseli, fo Ana la'oela sila nggolo na.

9¹ Boema Yesus kae leo ofak lain neu, fo Ana fali leo nggolo na nai dano selik.

² Ana losa ndia boema hataholi la ndolo lo hataholi lu'uk esa pe'u-pe'u nai ne'ak lain. Lelek Yesus nita hataholi sila namahehele na ba'u na seli, boema nafa'da hataholi lu'uk ndia nae, "Matetea o dale ma, ana ngo! Te o sala-singom hapu do'o do ampon so."

³ Mese agama de'u bee lai ndia, ala bedoo nai dale nala dalek lae, "Hataholi ia nakamumululu-nakamamaek Manetualain!"

⁴ Yesus bubuluk mesen sila la dale nala, de nafa'das nae, "Te tao le'e de emi mape'da dudu'a-aafi mangalauk leondia ka?"

⁵ Bee ka nde ndofo na lena: afa'da ae, 'O sala-singom hapu do'o do ampon so', do au afa'da ae, 'Fo'a fo la'ok leona'?

⁶ Tehu besak ia neukose Au fe emi buti esa nae, nai daebafa ka Ana Hataholi ka nanuu koasa fe do'o do ampon neu

sala-singo ka." Boema Yesus nafa'da hataholi lu'uk ndia nae, "Fo'a fo ho'i ma o ne'a ma fo fali mu'u ma leona!"

⁷ Boema hataholi lu'uk ndia fo'a de ana fali ne'un leo uma neu leona.

⁸ Lelek hataholi la lita manda'dik ndia boema ala bii, ma ala koa-kio Manetualain, nanahu Manetualain fe hataholi daebafa ka koasa matua ina so.

⁹ Basa boema Yesus la'oela mamanak ndia. Ana la'o-la'o boema nita tou mana susu bea esa, na'de Mateos, nangatuuk nai uma bea dale. Yesus nafa'dan nae, "Mai tunga Au leona!" Boema Mateos fo'a de, neu tunga Yesus.

¹⁰ Lelek fo Yesus bei na'a-ninu nai Mateos uman boema hataholi mana susu bea makadotok ala mai, fo tunga lau nala nafafa'da soona lae, hataholi sila ta malole la fa, tehu la'a lakabubua lo Yesus no ana mana tunga nala.

¹¹ Hataholi Farisi la lita manda'dik boema, latane Yesus ana mana tunga nala lae, "Te tao le'e de, emi mese ma na'a-ninu nakabubua no mana susu bea la, ma hataholi ta malole la fa?"

¹² Yesus namanene hataholi sila la natatane na boema nataa nae, "Hataholi

so'da-lada ka ta paluu dotel fa, te ka'da hataholi kamahe'di ka dei.

¹³ Palisak matalolole Susula Malalao ka lalane na nde ia nae: 'Au hii ka nde susue-lalai ka, te ta nde bana-manu tutunu-hohotu ka fa.' Nanahu Au ta mai alo hataholi fo nafa'da nae ndia hataholi malole so, te Au mai neu hataholi fo lafa'da lae, hataholi ta malole fa."

¹⁴ Basa ndia boema, Yohanis Mana Salani ka ana mana tunga nala mai leo Yesus mai. Boema latanen lae, "Te tao le'e de ami ma hataholi Farisi la oka ao mala, te Ama ana mana tunga nala soona ta?"

¹⁵ Yesus nataa nae, "Ade emi hahapu ma leo beek? Ade fui manai feta ka'bi nga dale nala he'di sa, metema mana ka'bing tou ka bei sama-sama nos do? Tao leo bee o ta! Tehu neukose losa fai na, te mana ka'bing touk ndia la'oelas. Fo neu lelek ndia soona, besa ka ala oka ao nala.

¹⁶ Ta hapu hataholi tana tema bibia beuk neu tema palaa ka fa. Nanahu tema nanatana beuk ndia ana kukulu soona, siiba'e ba'du ndia, fo mate'e na ba'du ndia siba'e na boetai namaloo ka.

¹⁷ Leondiak boe, ta hapu hataholi sali angol beu ka leo alukosu banalou palaak dale neu fa. Nanahu neukose alukosu ndia siba'en ma nalutun fo po'aheni ango la. Angol beu ka muse salin leo alukosu beuk dale neu boe, fo tao ka nde duas beuk mesa-mesan."

¹⁸ Yesus bei kola-kola no Yohanis Mana Salani ka ana mana tunga nala te, malanga uma mamasok esa mai. Boema ana senek neu Yesus mata na de nafa'dan nae, "Au ana fe'o nga, besa ka maten. Tehu au amahena, ela leo bee na, Ama neu fo nafaloe la'en, fo ela naso'da falik."

¹⁹ Boema Yesus no ana mana tunga nala fo'a de ala tunga hataholi ndia.

²⁰ Nai eno tala'dak, hapu inak esa ana hapu he'di bulak de, ana po'a daak, teuk sana hulu dua dale na, ana mai deka no Yesus neme dea mai. Ana dudu'a nai dalen dale nae, "Sa'di au tai la'e ka'da ba'du manalu na soona, neukose au hai." Boema ana koi la'e Yesus ba'du na pe'da na.

²¹ (9:20)

²² Hatematak ndia boe, Yesus lipa leo dea neu, de nita inak ndia boema,

nafa'dan nae, "Matetea o dale ma leon ana ngo! Hu ka nde o mamahale au de, o hai so!" No hatematak ndia boe, inak ndia hai.

²³ Basa boema, Yesus losa malanga uma mamasok ndia uman. Lelek fo nita hataholi mana makaminak musik manai mamate sa ma hataholi makadotok lakalupu boema,

²⁴ nafa'das nae, "Basa-basa mala kalua leo deak meu dei! Ni'iana ia ta mate fan, te ka'da ana sungu ia." Tehu basa-basas hika Yesus.

²⁵ Nadenu hataholi sila la kalua leo deak leu, boema Yesus neu leo ni'iana ndia kaman dale neu de, ana ho'u na lima na. Boema ni'iana ina anak ndia, ana fo'a leona.

²⁶ Boema ala bengala manda'dik ndia, leo basa nusak lala'ena neu.

²⁷ Yesus la'o neme ndia mai, de Ana losa eno tala'dak boema, hataholi pokek dua tungan. Duas nggasi lae, "Dauk anan, sue-lai ami dei!"

²⁸ Lelek fo Yesus masok nala uma dale boema, hataholi poka kaduak sila la ala mai. Boema Yesus natane duas nae, "Ade emi dua mamahale, Au hapu tao

ahai emi dua do?" Boema duas lataa lae, "Ama, ami dua mamahеле te'e-te'e!"

²⁹ Boema Yesus nafaloe duas mata nala, de nafa'das nae, "Hu ka nde emi mamahеле de, ana da'di sama leo hata fo emi mamahena ka."

³⁰ Boema duas hapu lita leona. Yesus balataa duas, fo daenga boso lafa'da dede'ak ndia neu hataholi esa boen.

³¹ Tehu duas leu de ala tui-benga halak la'eneu Yesus leo basa nusa-nusa kala neu.

³² Lelek hataholi ka duak sila la'o, boema hataholi la lo hataholi hataholi hala ta nitu sa'ek esa, leo Yesus neu.

³³ Boema Yesus usiheni nitu mangalauk ndia, de no hatematak ndia boe, hataholi hala tak ndia hapu kokolak nalelak leona. Hataholi makadotok sila la, ala dodoo doa kana, de lafa'da lae, "Ami beita mita manda'di matak leo ia ka, nai Israel fa!"

³⁴ Tehu hataholi Farisi la lafa'da lae, "Nitu mangau kala malanga na, nde fen koasa, fo ana usiheni nitu mangalauk sila la."

³⁵ Leondiak, Yesus la'ok feo neme kota esa leo kota esa neu, ma neme nggolok esa leo nggolok esa neu. Nanoli nai uma

mamaso kala dalek, ma Ana tui-benga Hala Malole la'eneu, tao leo beek fo, Manetualain paleta da'dileo Mane ka. Nakahahaik hataholi mana doidoso hu ka nde he'di mata-mata kala, ma lu'u-la'a kala.

³⁶ Lelek fo Yesus mete nita hataholi makadotok sila la, boema dale na tu'da neus, nanahu langgangok ma bendole-bendaku, sama leo bi'ilopo fo mana foon ta.

³⁷ Boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Keketu-kokolu ka ba'u ka, tehu mana ketu-kolu ka'da lumaanak.

³⁸ Hu ndia de, moke osi lamatuak ndia, fo daenga ana haitua mana ketu-kolu mai, fo ala ketu-kolu leona."

10¹ Faik esa boema, Yesus nalo nakabubua ana mana tunga ka sanahulu dua nala. Boema Ana fes koasa, fo ala usi dula dale mangalau kala ma lakahahaik basa he'di mata-mata kala, ma basa lu'u-la'a mata-mata kala.

² Ana mana tunga kasanahulu duak sila la, na'de nala nde ia: makasososa na, Simon fo loken lae Petrus boe no tolanoon Anderias, boema Yakobis no tolanoon Yohanis, fo Zebedeus ana nala.

³ Basa boema Filipus ma Bartolomeos, no Tomas, ma Mateos, fo mana susu bea ndia, ma Yakobis, fo Alfeus ana na, ma Tadeus;

⁴ boema mate'e na Simon, fo tou Zelo ta, ma Yudas Iskariot, fo mana ke'di-ndiu Yesu sa.

⁵ Basa boema, Yesus nadenu ana mana tunga kasanahulu duan sila la, de Ana fes natutu'du kala nde ia nae, "Boso meu leo hataholi ta Yahudi la nusa nala meu. Ma boso meu leo hataholi Samaria la kota nala meu boe.

⁶ Te meu leo ka'da hataholi Israe la meu, lena-lenak hataholi mana mopo nala.

⁷ Meu fo mafa'das mae, ta doo ka so'on te, neukose no lai-laik Manetualain paleta da'dileo Mane ka.

⁸ Boema makahahaik hataholi kamahe'di kala; tao maso'da falik hataholi mana mate kala; tao mahai hataholi he'di lou mangalau kala, mai usiheni dula dale mangalau kala. Emi sipo hiik basa sila la lala'ena, da'di fe hii kana neu hataholi la boe.

⁹ Boso mini doi lilopilas, doi lilofulak, do doi liti boe.

¹⁰ Boso mini alukosu doik boe, do bua papakek biak dua nai emi leleo-lala'o ma dalek, do tabueis, do ai tete'ek boe. Nanahu hataholi mana maue-male'di kala, nandaa nanafe ngga'di.

¹¹ Makanaema emi losa kota do nggolok esa, soona meu sanga hataholi esa fo ana nau sipok emi leo nai uman. Soona leo moon losa emi la'o seluk.

¹² Emi losa uma dale soona, mafa'da uma lamatuak mae, 'Ela leo bee na, Lamatua ka fe baba'e-papalak neu emi basa-basa mala.'

¹³ Makanaema hataholi manai uma ndia dalek, ala sipok emi soona, emi nate'am ndia nahele nos. Tehu makanaema, ala ta sipok emi fa soona, hela falik emi nate'am ndia.

¹⁴ Makanaema hapu uma do kota esa, ala ta nau sipok emi, do ala ta nau lamanene emi tutui-bebengam fa soona, la'oela mamanak ndia, tehu ngganggafu heni afu manai emi ei dale ma.

¹⁵ Mafandendelek leon te! neu Le'do Fai Mate'e ka te, hataholi manai kota Sodo ma Gomora, neukose mu'dak la'iesa kana, Manetualain fe do'o do ampon neu

sala-singo nala, neme hataholi fo manai kota sila la!"

¹⁶ "Taoafik neu dede'ak esa nde ia te: Au adenu emi sama leo bi'i lopo tapandoe sa, neu leo busa fui makaa mangalau ka tala'da neu. Hu ndia de, emi muse manea sama leo munge a, tehu emi dale ma ndoos, sama leo manupui kalua sina.

¹⁷ Manea leona, nana neukose ala ho'u la emi fo lo emi meu mataa mana maketu-mala'di kala. Neukose ala fepa-li'u emi nai uma mamaso kala dalek.

¹⁸ Neukose lo emi meu mataa mana koasa la, mane-mane kala, nana Au ana mana tungang emi. Soona nai ndia nde emi hapu loak soaneu emi fe sakasii la'eneu Au soaneu hataholi manai sila la, ma hataholi fo ta lalelak Manetualai na fa.

¹⁹ Tehu meteme lo emi, fo ala palisak emi soona, boso bii la'eneu hata fo emi muse kokola kana. Nana hata fo emi muse kokola kana ndia, neukose nananafa'dak neu emi, la'e fai na.

²⁰ Hu ka nde mana kokolak nai lelek ndia, ta nde emi fa, te Amak manai nusa

so'da ka Dula Dale na, nde mana kokolak tunga emi bafa ma.

²¹ Neukose losa fai na te, hataholi a fe tolanoo na leo hataholi fe'ek neu fo ala tao lisan, Ma dede'ak ndia boeo, neukose ana da'di neu ama ka no ana ka. Ana kala, ala la'ban ina-ama nala, Ala fe ina-aman leo hataholi fe'ek leu fo, ala tao lisan.

²² Neukose basa hataholi la lakamuu-lakadau emi, nanahu Au ana mana tungang emi. Tehu hataholi fo nakatatakak losa mate'e na, neukose ana hapu so'da ka.

²³ Makanaema ala fepa-li'u emi nai kota esa soona, malai leo kota fe'ek meu. Au afa'da emi te: emi beita meu donge-dama mafeo basa kota-kota manai Israe la boen te, Ana Hataholi ka ana mai so.

²⁴ Sakola ana, ta ba'u lena mesen fa, ma ata ta ba'u lena malanga na fa.

²⁵ Metema ni'iana sakola ana esa, ana da'di sama leo mese na, ma ata esa, ana da'di sama leo malanga na soona, dai dai so. Makanaema malanga uma lo a, ala foi basa na'de na lae Baalzebul, soona muda hata no uma isi nala bai.

Neukose ala fes na'dek esa, mangalau na ba'u lena seluk ndia bai!"

²⁶ "Boso bii hataholi daebafa ka. Ta hapu hata nananafunik, fo nananita tak, ma ta hapu hata nanabibila-babaa ka ta nana ofe henik fa.

²⁷ Hata fo Au afa'dan neu emi ia, bei nai makahatuk dale, tehu emi muse mafa'da selu kana no mangale'dok. Boema hata fo lamakukutu kana neu emi di'idoo ma, meu po'a-benga maloloan!

²⁸ Boso bii neu hataholi kanisa ao paa ka, nana sila ta lanuu koasa, fo tao lisa samane ka fa. Bii neu ka'da Manetualain, fo nanuu koasa taonisa la'iesak emi ao paa samanem nai tasi ha'ik dale.

²⁹ Hapu asa manupui daiana dua ninik doi sen kome'do ana esa. Tehu leomae leondiak boe, manupui anak sila la, esa boeo, ana ta tu'da leo dae neu fa, metema emi Amam manai nusa so'da ka, Ana ta nau fa.

³⁰ Langa dook manai emi langam lai na, nanaleke basak so.

³¹ Hu ndia de, boso bii. Nana emi beli ma, ba'u lena manupui dai ana sila!"

³² "Metema see manaku nai lea matan nae, Au ana mana tungang ndia soona,

neukose Au boeo manaku hataholi ndia, nai Au Amang manai nusa so'da ka matan boe.

³³Tehu metema see nalelesi Au nai lea matan nae, Au ana mana tungang ta ndia fa soona, neukose Au boeo, alelesi hataholi ndia, nai Au Amang manai nusa so'da ka matan boe."

³⁴"Boso maedaenga, Au uni mole-dame leo daebafak ia mai. Au ta uni mole-dame fa, te Au uni lena-la'ba ka.

³⁵Au mai fo sue ka nde, ana tou ka lena-la'ban aman, ana ina ka, ana lena-la'ban inan, ma manafeu ina ka ana lena-la'ban alina na na.

³⁶Tete'e ka, fo neukose mana da'di musu matua ina nde bee na nde uma isi a dei.

³⁷Hataholi mana sue-lai aman do inan lena heni Au, soona hataholi ndia ta nandaa da'di Au ana mana tungang fa. Leondiak boe, ba'eneu hataholi fo ana sue ana toun do ana inan lena heni Au a.

³⁸Ma hataholi fo ana ta nau lu'a ai nggange na, fo ana tunga Au fa soona, hataholi ndia ta nandaa da'di Au ana mana tungang fa.

³⁹ Hataholi fo ana ho'u nahele so'da na, neukose namopo so'da na, tehu hataholi fo ana nau namopo so'da na, hu ka nde ana lili neka nahele Au, soona, neukose ana hapu so'dana."

⁴⁰ "Hataholi mana sipok emi a, ana sipok Au boe. Boema hataholi mana sipok Au a, ana sipok Ndia fo mana madenu Au a.

⁴¹ Hataholi mana sipok nabi da'dileo nabi, soona neukose ana sipo ngga'di sama leo nabi. Ma see sipok hataholi malole esa, da'dileo hataholi malole soona, neukose ana sipo ngga'di sama leo hataholi malole.

⁴² Ba'eneu see fo ana fe hataholi matasi'da-matasaik fo Au ana mana tungang esa ninu, leomae ka'da oe makasufuk boe, soona mamahale leona te, neukose tao leo bee o, ana sipo ngga'di na!"

11 ¹ Yesus fe basa natutu'duk neu ana mana tunga kasanahulu dua nala boema, Ana la'oela mamananak ndia. Neu nanoli ma tui-benga Manetualain hala hehelu na, nai kota mana dekak sila la.

²Yohanis Mana Salani ka bei nai bui dale te, namanene la'eneu Kristus ue-le'din so. Boema nadenu ana mana tungan de'u bee, leu leo Yesus leu, fo latanen lae,

³"Ama nde bee na nde hataholi fo neukose Ana mai tunga Manetualain hala hehelu na, do ami muse mahani seluk hataholi fe'ek bai do?"

⁴Boema Yesus nataa nae, "Fali me'u ma leo Yohanis meu, fo mafa'dan hata fo emi mitan ma mamananen:

⁵Hataholi pake kala lita, hataholi lu'u kala la'ok, hataholi he'di lou mangalau kala lea-hai; hataholi pake kala lamanene, hataholi mate sala laso'da falik, ma Manetualain Hala Malole na, nanatui-bengak neu hataholi nuu taa-hata ta kala.

⁶Maua-manalek neu hataholi fo, ana ta hapu ne'ek soaneu tipa Au a!"

⁷Yohanis hataholi nadedenu nala, ala la'o boema, Yesus mulai kokolak no hataholi makadoto kala la'eneu Yohanis nae, "Emi meu leo mo maloa meu fo mete beek? Emi meu mete na'u dook esa, fo ani na fuu ninin do?"

⁸ Emi meu fo mete beek? Emi meu mete hataholi mana pake-nggao malole do? Hataholi mana pake-nggao leondia ka, ala leo lai mane kala uman!

⁹ Da'di tao le'e de emi meu leo mo maloa meu? Soaneu mete nabi esa do? Tete'e ka, lena-lenak lena heni nabi esa.

¹⁰ Nana Yohanis ndia nde nanasulak nai Susula Malalao ka lalane na dalek nae, 'Manetualain nafa'da nae, Au hataholi nadedenu nga, nde ndia Au adenu akahulu kana neme O mai fo ela ana soi enok fe O.'

¹¹ Mafandendelek te! Nai daebafak ia, beita hapu hataholi ba'u lena Yohanis Mana Salani ka fa. Leomae leondiak boeo, hataholi fo anak nanseli nai Manetualain hataholi kamahehele nala dalek, ba'u lena heni Yohanis.

¹² Mulai neme Yohanis tui-benga tutui-bebengan losa besak ia, boema Manetualain hataholi kamahehele nala nanalena la'bak neme hataholi mana sanga enok ninik be'ibalakai kala mai.

¹³ Losa Yohanis mamai na, basa Musa hoholo-lalanan, ma nabi la nanolin la'eneu dede'a nananafa'da ela kala, muse ala da'di.

¹⁴Ma metema emi nau mamahale Yohanis ndia nde Elia, fo mamai na nananafa'da ela basak so.

¹⁵Makanaema see madi'i dok soona, mamanene leona!

¹⁶No bee ka, Au muse akasasamak hataholi besak ia la? Hataholi sila la, sama leo ni'iana fo langatuuk lai pasa ka, fo bubuak esa bouk bubuak esa nae,

¹⁷'Ami makaminak nakamee namahokok soaneu emi, tehu emi ta nau foti-longe fa! Ami makamee nakamee fafaluk, tehu emi ta nau kii-makaleleu fa!'

¹⁸Yohanis ana mai-de ana oka ao na, ma ta ninu angol fa; boema hataholi la lae, 'Hataholi nitu sa'ek ndia!'

¹⁹Besak ia, Ana Hataholi ka, Ana mai de na'a ma ninu; boema hataholi la lafa'da lae, Mitak Hataholi ndia dei! Maa fula, mana mafuk, mana susu bea la nonoon, ma hataholi masala-masingo kala nonoon. Leomae leondiak boe, Manetualain manatee teno na, nananitak neme buna-boan mai."

²⁰Boema Yesus nakamuu-nakadau kota-kota fo nai bee Ana tao manda'di beuk ba'u ka. Nanahu hataholi manai

kota sila la, ala ta nau tuka tei-sale dale leme sala-singo nala mai fa.

²¹ "Soe ba'eneu kota Korasi no hataholi nala! Ma soe ba'eneu kota Betsaida no hataholi nala boe. Leo uni ka, manda'di beuk fo nanataok neme emi tala'da ndia, nanatao basak neme Tirus no Sidon soona, tao leo bee o hataholi manai naa la, ala tuka tei-sale dale basa doo ka leme sala-singo nala mai so, ma ala pake bua papake fafaluk, boema ala tao afu neu langa nala lain.

²² Mafandendelek leona te, neu Fai Mate'e ka te, neukose mudak la'i esa kana, hataholi Tirus ala ma hataholi Sidon ala Manetualain fe do'o do ampon neu sala-singo nala, neme emi mai!

²³ Ma ba'eneu kota Kapernaum no hataholi nala! Ade neukose emi nanaso'u namademak losa nusa so'da ka do? Neukose ta hetu! Te neukose emi nanatu'u henik leo tasi ha'ik dale meu! Nanahu leo uni ka, manda'di beuk fo nanataok neme emi tala'da ndia, nanataok neme Sodom, fo kota ndia, bei hapun nai daebafa ka losa besak ia!

²⁴ Mafandendelek te, neu Fai Mate'e ka te, neukose mudak la'iesa kana,

Manetualain fe do'o do ampon neus,
neme emi mai!"

²⁵ Lelek ndia, Yesus hule-haladoi nae,
"Amak, fo Lamatuak mana koasa lalai
a ma daebafa ka! Au oke makasi neu
O, nanahu basa dede'ak sila la, O bibila
babaas soaneu hataholi malela kala ma
hataholi malela ina la, tehu O matu'dun
neu hataholi mana sakola ta kala.

²⁶ Fo ndia nde nandaa no, Ama ka dale
na."

²⁷ Boema Yesus kokolak seluk nae,
"Basa hata lala'ena, Ama fe basan neu
Au so. Ta hapu hataholi esa boen hapu
nalelak Ana ka, ta'da fe'e Ama ka.
Ma ta hapu hataholi esa boen, hapu
nalelak Ama ka, ta'da fe'e Ana ka, ma
hataholi-hataholi fo lalalak Ama ka tunga
Ana ka.

²⁸ Mai leo Au mai leona, emi fo mana
sota-mangu kala, ma mana lu'a-lepa
mabela la lemin; neukose Au fe emi
namahoko-sete leek.

²⁹ Tunga Au paleta nga, ma manoli
neme Au a mai. Nanahu Au dale nga
mangana'uk, ma taidaek, de neukose
emi hapu namahokok ma seteleek.

³⁰ Nanahu Au paleta nga nini namahokok, ma lulu'a-lelepak fo Au fuan neu emi alum lai na, da'u ka."

12 ¹ Nai fai Sabat esa, lelek Yesus no ana mana tunga nala la'ok la'di osi gandum esa, boema Yesus ana mana tunga nala mulai ketu gandum de la'a, nanahu lamala'a.

² Lelek hataholi Farisi la lita, boema lafa'da Yesus lae, "Mete mitak O ana mana tunga mala la'o lena ita agama na hoholo-lalanen, nana ala tao hata fo nanakena ka'ik nai fai Saba ta."

³ Boema Yesus nataa nae, "Ade emi beita lees mita, la'eneu hata fo Dauk tao-no'in nai lelek fo Dauk no hataholi nala lamala'a fa do?

⁴ Dauk masok leo Manetualain Uman dale neu, boema na'a loti fo nanafe basak neu Manetualai na. Te se'kona tunga ita agama na hoholo-lalanen soona, nau Dauk do hataholi nala boeo, ta bole la'a loti ndia fa. Te ka'da imam ala, nde la'a loti ndia dei.

⁵ Do emi beita lees mita nai Musa hoholo-lalanen dale, nanasulak nae, tunga-tunga fai Saba ta, imam ala lalau-laoono lai Manetualain Uman, fo

ndia boeo, ala la'o lena fai Saba ta nakanenete na, tehu emi ta fe salak neu fas?

⁶ Hu ndia de, taoafik neu hata fo Au afa'dak ia: nai ita ia, hapu nggelok ba'u lena Manetualain Uma na.

⁷ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae: Au hihii ka nde, susue-lalai ka, te Au ta hii bana tutunu-hohotuk fa. Metema tete'e ka emi bubuluk dede'ak ndia soona, neukose emi ta fe salak neu hataholi sala ta kala fa.

⁸ Nanahu Ana Hataholi ka nde koasa fai Saba ta."

⁹ Yesus la'oela mamanak ndia boema, neu leo uma mamasok esa neu.

¹⁰ Nai ndia, nita hataholi lima mate seselik esa. Nai ndia boeo, hapu hataholi de'u bee, ala sanga Yesus sala na. Boema latanen lae, "Ade bole tao nahai hataholi nai fai Saba ta do ta?"

¹¹ Boema Yesus nataa nae, "Leo uni ka, emi hataholim esa, nanuu bi'ilopo esa, Boema bi'ilopo ndia, ana tu'da leo bolo madema esa dalek, la'e fai Sabat; ade hataholi mabi'ik ndia, ana ta sanga enok fo, ana kalua heni bi'in ndia, neme bolok ndia dalek mai fa do?"

¹² Na, Ade hataholi daebafa ka, beli na ta lena heni bi'i lopo ndia fa do! Da'di tete'e ka hetu, bole tulu-fali hataholi nai fai Saba ta."

¹³ Basa boema Yesus nafa'da hataholi lima mate seselik ndia nae, "Look o lima ma mai." Hataholi ndia, lok lima na neute, liman ndia ana hai de sama leo liman seli a so

¹⁴ Boema hataholi Farisi la la'oela uma mamasok ndia, de leu lala halak fo ala taolisa Yesus.

¹⁵ Yesus bubuluk, hataholi Farisi sila la, lape'da dale mangalauk neun. Da'di Ana la'oela mamanak ndia, tehu hataholi ba'u ka tungan. Nai hataholi sila la dalek, hapu hataholi kamahe'di sala boe. Boema Ana tao nahai la'i esa kasa.

¹⁶ Tehu Ana ka'is fo, boso lafa'da Ndia neu hataholi esa boen.

¹⁷ No enok ndia, hata fo Manetualain kokola kana tunga Nabi Yesaya, ana da'di.

¹⁸ Nae, "Ia nde bee na, Au Atang fo nanahale ka, Hataholi fo Au sue-lai ka, ma nandaa no Au dale nga. Neukose Au fen, Au Dula Dale nga, Neukose ana

tui-benga Au nakeketu ndoo nga neu basa leoina la.

¹⁹Neukose Ana ta nasipo bafak, do nasangati fa, do Ana kokolak nai okofoo la lain.

²⁰Hanoé mana male ka, neukose Ana ta tao la'di fan, Banu mana pila ma'u-ma'u ka, neukose Ana ta taonisa fan. Neukose Ana sanga enok besa-besa, fo Ana hapu ndoo na.

²¹Neukose basa leoina lala'ena, tao namahehena nala neun."

²²Basa boema, hataholi la lo hataholi esa pokek ma hala tak, nana dula dale mangalau ka, koasa nan. Yesus tao nahai hataholi ndia, de nalosa ana hapu kokolak nalelak ma nita no malole.

²³Basa hataholi la dodoo doa kana de beekola lae, "Fafa'ka ma, Hataholi ia nde Dauk anan fo, nanaheluk ndia do?"

²⁴Lelek hataholi Farisi la lamanene dede'ak ndia boema lae, "Hataholi ia, hapu usiheni dula dale mangalauk ndia, nana Baalzebul, fo nitu mangalau kala malanga na, ana fe basan koasa ndia so."

²⁵Tehu Yesus bubuluk hataholi Farisi la dale aafi na. Da'di nafa'das nae, "Metema

nusa ina esa, hea ba'en neu bubua-buak fo esa musu no esa soona, neukose nusa ina ndia, ta nakatatakak fa. Boema kota esa, do uma lo esa, heaba'en fo esa musu no esa soona, neukose kota do uma lo ndia, nakalulutuk.

²⁶Leondiak boe, nai nitu la nusan dale. Metema bubuak esa usi bubuak esa soona, neukose nitu la nusan ndia heaba'en, fo nakalulutuk.

²⁷Emi mafa'da mae, Au hapu usiheni dula dale mangalau ka, nana Baalzebul koasa na. Metema leondiak soona, emi ana mana tunga mala, ala usiheni dula dale mangalau kala, ninik see koasa na. Hu ndia de, emi ana mana tunga mala nde fe buti lae, emi nde sala.

²⁸Tehu Au usiheni dula dale mangalau kala, ninik Manetualain Dula Dale na koasa na. Fo dede'ak ndia, sosoa na nae, Manetualain mulai paleta nai emi tala'da so.

²⁹Tao leo bee fo, hataholi a hapu masok leo hataholi mabe'i-balakaik esa uman dale neu fo namanako hata-heton, metema ana ta henge nakahuluk hataholi mabe'i-balakaik ndia fa? Basa

ndia soona, besa ka namanako na hataholi ndia hata-heton.

³⁰ Hataholi see ta nok au fa soona, te'e-te'e ana lena-la'ban Au. Ma hataholi see ta tulu-fali Au fa soona, te'e-te'e ana tao nakalulutuk Au tatao-nono'ing!

³¹ Hu ndia de bubuluk leona te, metema see tao sala-singok, boema ana kokolak dede'a nakamumulu-nakamamaek soona, ana hapu do'o do ampon! Tehu metema nakamumulu-nakamamaek Manetualain Dula Dale na soona, ana ta hapu do'o do ampon fa!

³² Metema hataholi a, ana kokolak dede'ak esa, fo ana lena-la'ban Ana Hataholi ka soona, ana hapu do'o do ampon, tehu metema nakamumulu-nakamamaek Manetualain Dula Dale na soona, ana ta hapu do'o do ampon fa, nau nai besak ia do nai fai mate'e ka boe!"

³³ "Ai huu na nalole soona, neukose naboia boa malole. Metema ai huu na ta nalole fa soona, neukose boa na boeo ta malole a fa. Ita bubuluk ai esa nalole do ta nalole, neme ai ndia boa na mai.

³⁴ Emi hataholi mangalauk, na tao leo bee fo emi hapu kokolak dede'a malole,

metema emi hataholi mangalauk? Hata fo bafa ka kokola kana, ndia nde kalua neme dale ka mai!

³⁵ Hataholi malole a, ana kokolak dede'a malole, nanahu dale na henuk no malole a. Nasafali na, hataholi mangalau ka, ana kokolak dede'a mangalauk, nanahu dale na henuk no mangalau ka.

³⁶ Da'di, mafandendelek te: neu Fai Mate'e ka, hataholi a esa-esak nataa, ndia hala-kokola mangalau nala.

³⁷ Nanahu emi hala-kokolam nde nanapakek soaneu nafa'da, ade emi masalak do ta."

³⁸ Basa boema mese agama de'u bee ma hataholi Farisi la lae, "Ama Mesen, ami hii mita Ama tao manda'di beuk."

³⁹ Boema Yesus nataa nae, "Hataholi besak ia la, mangalau na seli Emi moke Au tao manda'di beuk do? Neukose Au ta fe emi manda'di beuk esa boen, ta'da fe'e mana da'di beuk fo Nabi Yunus a, la'o la'di nana.

⁴⁰ Yunus leo lele'dok telu le'odaek telu neme i'a matua ina tein dale. Leondiak boe, Ana Hataholi ka, neukose Ana leo lele'dok telu le'o daek telu nai dae dale.

⁴¹ Neu Fai Mate'e ka te, neukose hataholi Niniwe la, ala fo'a sama-sama lo hataholi besak ia la, fo ala kalaa kasa. Nanahu hataholi Niniwe sila la tuka tei-sale dale leme sala-singo nala mai, nai lelek fo Yunus tui-benga fes ala. Tehu besak ia, hapu hataholi nai ia, ba'u lena Yunus!

⁴² Neu Fai Mate'e ka te, ina mane ka neme nusa Kona mai, fo neukose ana fo'a no hataholi besak ia la, fo ana kalaak asa. Nanahu soaneu ana nau namanene Salomo fo hataholi manatee tenok ndia, nanoli-nafa'dan, de ina manek ndia, ana la'ok doo na seli neme daebafa ka pe'da na mai. Tehu besak ia, hapu hataholi nai ia, ba'u lena Salomo!"

⁴³ "Metema dula dale mangalau ka, la'oela hataholi esa soona, dula dalek ndia ana la'ok nafeo basa mamana ma'dak lala'ena, fo ana sanga mamana hahae aok, tehu ana ta hapu fan.

⁴⁴ Hu ndia de, ana dodoo nae, 'Malole lenak au falik seluk leo au la'oela uma u.' Lelek fo ana losa uma ndia te, uma ndia louk, balisi, ma nanaito-ato matalololek.

⁴⁵ Boema ana fali de, nalo no seluk dula dale mangalauk hitu, mangalau

nala lena heni ndia. Basa boema ala masok leo hataholi ndia dalek leu de ala leo leme ndia. Neu mate'e na, hataholi ndia ha'da tataon, mangalau ba'u lena heni makasososa na. Ha'da tatao matak leondia ka, ana da'di neu hataholi mangalauk besak ia la boe."

⁴⁶ Yesus bei kola-kola no hataholi makadotok sila la te, inan no tolanoo nala mai. Lapadeik ka'da deak. Boema ala sanga enok fo ala hapu kokolak lon.

⁴⁷ Boema hataholi esa neme hataholi makadotok sila la tala'da mai, de neu nafa'da Yesus nae, "Ama, Ama inan ma Ama tolanoo nala lai deak. Ala sanga kokolak lo Ama."

⁴⁸ Tehu Yesus naen nae, "Au inang ma au tolanoo ngala nde see ka?"

⁴⁹ Boema Yesus natu'du leo ana mana tunga nala neu de nae, "Au inang ma Au tolanoo ngala nde hataholi ia la.

⁵⁰ Hataholi mana tao tunga Au Amang manai nusa so'da ka hihii-nanau na, hataholi ndia nde da'di Au tolanoo tounng, Au tolanoo inang, ma Au ina nga."

13 ¹ Nai faik ndia boe, Yesus la'oela uma ndia, boema neu leo dano a su'u na neu de nangatuuk neme ndia.

² Boema hataholi makadotok mai lakabubua leme Yesus boboa-kaisun, hu ndia de, neu nangatuuk neu ofak dale, tehu hataholi makadotok sila la lapadeik lai dano a su'u na.

³ Boema Yesus nanolis dede'ak makadotok ninik nakandandaak. Nae, "Hataholi mana tao tina-osi esa, neu nggali bini-nggee."

⁴ "Lelek ana nggali bini-nggen, boema nggelok tu'da lai enok lain. Boema manupui la mai de, la'a heni bini-ngges sila la.

⁵ Hapu nggelok tu'da lai dae mabatuk lain, fo dae isi na ka'da faa anak. Bini-ngges sila, ala moli no lai-laik hu ka nde dae ni'i anak ndia.

⁶ Tehu neu lelek fo le'do a namatetu, boema nupu nala mulai male, de basa boema lamatuu de mates, nanahu oka nala ta tola dema ka fa.

⁷ Hapu nggelok tu'da lai dila-nggauk tala'da. Dila-nggauk moli de ala aangu nupuk sila la nalosa mates.

⁸ Tehu hapu nggelok tu'da lai dae maisi-maminak lain, boema labuna-laboa; Neu fai keketu-kokolun boema, ala hapu

nggelok natun esa, nggelok nee hulu ma nggelok ala hapu didikuk la'i telu hulu."

⁹Yesus tui basa nakandandaak ndia boema nae, "Metema see madi'idok soona, mamananene!"

¹⁰Basa boema Yesus ana mana tunga nala mai de latanen lae, "Te tao le'e de, metema Ama kokolak no hataholi ba'u ka soona, Ama kokolak pake nakandandaak?"

¹¹Boema Yesus nataa nae, "Nana Manetualain fe basa emi baba'e-babati malole, soaneu emi malelak bibila-babaak la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta, tehu sila soona ta.

¹²Nanahu hataholi mana manuu basa ka, neukose ala fen ba'u ka seluk, fo ana hapu nakalena. Tehu hataholi fo ta nanuu hata esa boen soona, metema bei nanuu faa anak nai ndia soona, neukose nanaho'i nak.

¹³Hu ndia de, metema Au kokolak o hataholi ba'u ka soona, Au pake nakandandaak, nanahu sila lita, tehu sama leo hataholi mana nita ta kala; boema lamanene, tehu sama leo hataholi mana mamananene ta kala, de ta lalelak fa.

¹⁴ No enok ndia, hata fo ela nabi Yesaya nafa'da ka, ana da'di. 'Manetualain nafa'da nae: Neukose lamanene lakandoo, tehu ta lalelak fa; neukose ala taoafik lakandoo, tehu ala ta lalelak hata fo ana da'di fa.

¹⁵ Nanahu hataholi ia la, dudu'a-aafin nala pa'an so, di'idoo nala pakes so, ma mata nala lasusungu kana so. Dede'ak ia ana da'di, fo ela mata nala boso lita, ma di'idoo nala, boso lamanene, dudu'a aafin nala, boso lamatane, fo ela, ala boso fali leo Au mai, fo Au boso tao ahais.'"

¹⁶ Boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Tehu emi maua-manalek manseli, nanahu emi mita ma mamanene te'e-te'e.

¹⁷ Mafandendelek te, nabi ba'u ka, ma hataholi mana tunga Manetualain hihii-nanau na, ala hii lita hata fo emi mitan besak ia, tehu ta lita fan. Ala hii lamanene hata fo emi mamanenen besak ia, tehu ta lamanene fan."

¹⁸ "Mamanene matalolole nakandandaak la'eneu mana sele nggali a sosoa-ndandaan leona.

¹⁹ Bini-ngges fo mana tu'da nai enok lai na, nakasasama na leo hataholi fo namanene halak la'eneu Manetualain paleta tao leo beek, tehu ta nalela kana fa. Boema Nitu Mangalauk ndia, ana mai de, natona nini hata fo nanasele-nggali basak nai dale nala dalek so.

²⁰ Bini-ngges fo mana tu'da nai dae mabatuk lai na, nakasasama na leo hataholi fo namanene halak ndia, tutika ana sipo kana no namahokok.

²¹ Tehu halak ndia ta nahuu-naoka nai dale nala dalek fa, nalosa ana ta hapu nakatatakak nala doo ka fa. Leondiak ala hapu doidosok, susa-soe, ma fefepa-lili'uk, nanahu dede'a-kokolak sila la, tutika ala fali deak leona.

²² Bini-ngges fo mana tu'da nai dila-nggauk tala'da, nakasasama na leo hataholi fo namanene halak sila la, tehu dale nala laba'e la'eneu so'da nala, ma ala hii ka'da laso'da lai hahapu-dadai mana dai lena ka dalek. Hu ndia de, halak maneme Manetualain mai a, nananakahapik nai dale nala dalek, de nalosa ta nabuna naboa fa.

²³ Ma bini-ngges fo mana tu'da nai dae maisi-mamina ka, nakasasama na leo

hataholi fo namanene halak ndia, de ana tao tungan. Boema labuna laboa ba'u ka, de nalosa nggelok hapu buna-boak natun esa, nggelok hapu neehulu, ma nggelok ala hapu didikuk la'i telu hulu."

²⁴ Yesus tui seluk nakandandaak esa, neu hataholi makadoto kala, nae leo ia, "Metema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun sama na leo nakandandaak ia: Hataholi mana tao tina-osi esa, neu sele-nggali bini-ngges malole a nai tina.

²⁵ Le'odaek esa, nai lelek fo hataholi la basa-basas sungu, boema tina lamatuak ndia musu noo na ana mai de, ana nggali fii de'ek leo gandu ma tala'da neu, boema ana la'o.

²⁶ Lelek fo bini-ngges sila la, ala moli de mulai labuna-laboa boema, fii la boeo, ala moli lai nggadu ma tala'da.

²⁷ Boema tina lamatuak ndia, hataholi mana'a ngga'di nala ala mai de, lafa'da tina lamatuak lae, 'Tuan, ade Tuan ta sele-nggali bini-ngge malole nai Tuan tinan dale fa hetu? Na, da'di tao leo bee de, nalosa fii la moli lai tina dale boe?'

²⁸ Boema tina lamatuak ndia nafa'das nae, 'Musu noo ka tatao-nono'in ndia.'

Boema tina lamatuak ndia, hataholi mana'a ngga'di nala lafa'da selu kana lae, 'Tuan nau ami meu fe'a heni fii sila la do?'

²⁹Tehu tina lamatuak ndia nafa'das nae, 'Bosok, nana metema emi fe'a fii la soona, neukose emi fe'a minin no gandu ma boe.

³⁰Neme na fo, ala moli lakabubua losa fai ketu-kolu ka soona, de'i fo au afa'da hataholi mana ketu-kolu la, fo ala fe'a lakahuluk fii la, fo ala puputus, basa soona, hotu henis. Basa ndia soona, besa ka lakaduduluk gandu ma la fo tadais leo soka dale neu."

³¹Yesus tui seluk nakandandaak esa neu hataholi makadotok sila la, nae leo ia, "Metema Manetualain paleta soona heheo-hihilun sama na leo nakandandaak ia: Hataholi esa, ana ho'i nini ai sawi de'ek esa de, neu selen leo tinan dale neu.

³²Ai sawi ia nde bee na ai de'ek esa, lutuanak nanseli. Tehu metema ana moli fo namatua soona, ba'u lena basa bubu'u-palusa lala'ena. Huu na, ba'u na seli, de nalosa manupui la mai landunu lai ndananala."

³³ Yesus tui seluk hataholi makadotok sila la, nakandandaak fe'ek esa seluk nae, "Metema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun sama leo inak esa ana ho'i na lalu tei ka fo ana sese'do kana no ha'de sopuk fafa'kama kilo duahulu, tehu ha'de sopuk kilo kilo kaduahuluk ndia, basa-basan sa'e!"

³⁴ Yesus nanoli basa sila la neu hataholi makadoto kala, ninik nakandandaak.

³⁵ No enok ndia, hata fo nabi la lafa'da basa ka ana da'di nae, "Metema Au kokolak o hataholi sila la soona, Au pake nakandandaak; neukose Au tui-benga dede'a nananafuni kala, mulai neme daebafak ia dada'di na mai."

³⁶ Basa ndia boema, Yesus la'oela hataholi makadotok sila la, de neu leo uma dale neu. Boema ana mana tunga nala mai de lafa'dan lae, "Soba Ama mafa'da mangalele'do fe ami, nakandandaak fo fii moli nakabubua no gandu ma, sosoa-ndandaan dei."

³⁷ Boema Yesus nataa nae, "Hataholi mana sele-nggali bini-ngge malole ndia, nde Ana Hataholi ka.

³⁸ Tina ndia nde daebafak ia. Bini-ngges malole sila la nde hataholi fo, ana da'di

Manetualain hataholi kamahehele nala. Boema fii sila la nde hataholi fo, ala lok nitu a.

³⁹ Boema musu nook fo mana sele-nggali fii sila la, nde Nitu a. Fai keketu-kokolu ka, nde Fai Mate'e ka, ma hataholi mana ketu-kolu la, nde ata nusa so'da kala.

⁴⁰ Sama leo, ala puputu lakabubua fii la fo ala hotu henis nai ha'i dale a, leondiak boe, neu Fai Mate'e ka te leondiak boe.

⁴¹ Ana Hataholi ka neukose nadenu ata nusa so'da nala, fo laloo lakabubua basa Manetualain hataholi kamahehelen, fo manini sala-singok fe hataholi fe'e kala ma basa hataholi mana tao tatao-nono'i mangalau kala,

⁴² nanatu'uk leo la'o mana pila lo'a-lo'a ka dalek leu; fo nai ndia neukose ala kii-makaleleu ma ala doidoso.

⁴³ Ma hataholi mana tao tunga Manetualain hihii-nanau nala, neukose landela-lasa'a, sama leo le'do a nai sila Aman Manetualain Daebafa Beun dale. Ba'eneu see madi'idook soona, mamanene!"

⁴⁴ "Metema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun sama leo nakandandaak

ia: hapu buas esa, nananatoik nai dae dale. Boema hataholi esa ana kali hapu buas ndia. Tehu nakadofu falik buas ndia leo dae dale neu. Hu ka nde hataholi ndia namahoko nanseli boema ana fali ne'un de nase'o heni basa hata-heton lala'ena, boema ana asa na dae ndia."

⁴⁵ "Metema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun sama leo nakandandaak ia! Hataholi mana dangan esa, ana sanga poemata mana'a hiik.

⁴⁶ Lelek fo ana hapu poemata de'ek esa, mana'a hiik nanseli, boema ana fali ne'un lai-lai, de nase'o heni basa hata-heto nala, de ana asa na poemata de'e kusak ndia."

⁴⁷ "Metema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun lakandandaak kana no ala po'i pu'a ka leo dano dale neu, boema nala i'a mata-mata kala.

⁴⁸ Dala ndia henun boema, mana dolu-dala, an hela dala ndia, leo ma'dak lain mai, de ana hehele kofe'ek i'ak sila la: I'a malole bee soona, ala taon leo sosolok dale neu, ma i'a mangalauk bee soona, ana tapa henin.

⁴⁹ Leondiak boe, neu Fai Mate'e ka te, neukose ata nusa so'da kala, ala

ta'da fe'e hataholi mangalau kala leme hataholi mana tao tunga Manetualain hihii-nanau na.

⁵⁰ Basa soona, ala tapa hataholi mangalauk sila la leo tasi ha'ik dale neu, fo ala kii-makaleleu ma ala doidoso lai ndia."

⁵¹ Boema Yesus natanes nae, "Ade emi malelak basa dede'ak sila la do ta?" Lataa lae, "Ami malela basan so Ama!"

⁵² Boema Yesus nafa'das nae, "Hu ndia de mese agama see, fo ana da'di Manetualain hataholi kamahehelen soona, hataholi ndia sama na leo uma lamatuak esa, fo ana kalua bua beu palan neme petin dale mai."

⁵³ Yesus tui basa nakandandaak sila la boema, Ana la'oela mamanak ndia,

⁵⁴ de Ana fali leo nggolo-ta'dun neu. Ana losa boema, nanoli neme uma mamasok dale, de hataholi sila la, ala dodoo doa kana, boema beekola lae, "Hataholi ia, hapu malelak ia neme bee mai? Ma Ana hapu koasa neme see mai, de Ana tao manda'di beuk?"

⁵⁵ Ade tuka ai a, ana na ta nde ndia fa hetu? Ade inan nde Maria ndia, boema

tolanoo nala nde, Yakobis, Yusuf, Simon, ma Yudas hetu?

⁵⁶Ma tolanoo ina nala boeo, ala leo lai ia boe hetu? Te nana, Ana hapu basa malelak sila la, leme bee mai?"

⁵⁷Hu ndia de, ala ta nau sipok Yesus fa. Boema Yesus nafa'das nae, "Ala fe ha'da holomata neu nabi esa, nai basa mamanak lala'ena, ta'da fe'e nggolo isi nala, ma uma isi nala."

⁵⁸Hu ndia de, Yesus ta tao mana da'di beuk ba'u ka nai ndia fa, nanahu ala ta nau lamahele fan.

14¹Nai lelek ndia Herodes fo mana koasa nai nusa Galilea, namanene hataholi la kokolak la'eneu Yesus,

²boema Herodes nafa'da hataholi mana ho'u paleta nala nae, "Tao leo bee o Yohanis Mana Salani ka ana fo'a falik nde ia so! Hu ndia de, ana hapu koasa fo ana tao manda'di beuk."

³Nana makahulu na Herodes nadenu hataholi la ho'u la Yohanis, de ala hengen boema ala taon leo bui dale neu. Herodes tao leondiak, nanahu tolanoon Felipus saoinan fo Herodias dede'a na.

⁴Nana Yohanis nafa'da hai Herodes nae, "O ta bole sao Herodias fa!"

⁵Tunga ndoo na Herodes nau taonisa Yohanis dei, tehu ana bii hataholi la, nanahu lamahele Yohanis ia nde bee na nabi esa.

⁶Nai lelek fo, Herodes tao fai bobongi na, boema Herodias fo anafe'o na ana longe nai hataholi mana'a feta la matan. Lolonge na tao na Herodes namahoko nanseli,

⁷de nalosa nafa'dan pake sosoo-susupak nae, noke beek ndia boeo ka'da ana fen.

⁸Hu ka nde Herodias ia inan dudungu-papau nan boema nae, "Au oke Yohanis Mana Salani ka langa na, taon neu pinga maloa esa dalek fo fen mai besak ia boe!"

⁹Herodes namanene nonokek ndia boema dale na he'di nanseli. Te hu ka nde ana soo-supu basa nai fui nala matan so, de ka'da ana fe paleta fo daenga ana tao natetu ina anak ndia hala nonoke na.

¹⁰Boema nadenu hataholi leo bui dale neu fo tete lini Yohanis langa na mai.

¹¹Basa boema ala tete lini Yohanis langa na mai boema linin leo dalek neu de ala taon neu pinga maloa esa dalek,

boema ala fen leo inanak ndia neu. Ana sipo naan boema ana fen leo inan neu.

¹² Basa ndia boema Yohanis ana mana tunga nala leu ko'o la Yohanis popola na de latoi. Latoi basan boema leu lafa'da Yesus.

¹³ Lelek Yesus namanene halak ndia boema, mesa kana sa'e leo ofak esa de ana la'oela mamanak ndia fo neu leo mamana nees esa neu. Tehu lelek fo hataholi la lamanene dede'ak ndia boema, ala la'oela kota nala, de ala la'ok tunga dae ma'da ka fo, leu tunga Yesus.

¹⁴ Lelek fo Yesus kona neme ofak lain mai de nita hataholi makadotok sila la boema, dale na he'di nanseli. Nai hataholi makadotok sila la dalek, hapu hataholi kamahe'dis ala boe. Boema Ana tao nalea-nahai la'iesa kasa.

¹⁵ Le'donososo boema, Yesus ana mana tunga nala mai de lafa'dan lae, "Le'donososo ia so, boema mamanak ia pasi fe'e neme nggolo ka mai. Hu ndia de, malole lenak, Ama madenu hataholi makadotok ia la fali le'us, fo daenga leu asa nana'ak nai nggolo-nggolo kala."

¹⁶ Boema Yesus nafa'das nae, "Hataholi ia la, ta bole fali fa. Emi muse fes la'a."

¹⁷ Boema Yesus ana mana tunga nala lae, "Ami mini ka'da loti biak lima, ma i'ak boak dua nde ia!"

¹⁸ Boema Yesus nafa'das nae, "Minis leo ia mai,"

¹⁹ Basa boema nadenu hataholi makadotok sila la, langatuuk leu na'u lain. Boema Ana ho'i na loti bia kalima kala, ma i'a boa kaduak sila la, de nanganalo leo lalai neu, fo noke makasi neu Manetualain. Basa ndia boema, Ana tete'i loti sila la, de Ana fes leo ana mana tunga nala, fo ala baba'e fes leu hataholi makadotok sila la.

²⁰ Basa-basas la'a losa lakabete. Basa ndia boema, Yesus ana mana tunga nala, hehele lakabubua nana'a ela kala, henu lepeneu sanahulu dua.

²¹ Hataholi mana'ak nai faik ndia dale na, fafakama hataholi lifun lima, tehu ala beita leke ina kala, ma ni'i ana la fa.

²² Basa ndia boema, Yesus nadenu ana mana tunga nala sa'e ofak fo lakahuluk leo dano a selik leu, nana Ana bei nadenu hataholi makadotok sila la fali le'us.

²³ Hataholi makadotok sila la la'o boema, Yesus mesa kana kae leo pupukuk esa lain neu fo Ana hule-

haladoi. Le'odae so, te Yesus mesa kana bei nai mamananak ndia.

²⁴ Ndia te Yesus ana mana tunga nala sa'e ofa ka ana losa nai dano a tala'da so. Boema lii a puka na ofa ka naleu-lilok, nana ofa ka natongo no ani solu a.

²⁵ Lolebalahaak boema, Yesus la'ok tunga oe lain de Ana mai tungas.

²⁶ Lelek fo Yesus ana mana tunga nala mete litan Ana la'ok nai oe lain, boema ala nggenge lanseli. Ala bii ma ala nggasi lae, "Ko'donao ka mai so!"

²⁷ Tehu Yesus nataa tutik nae, "Boso bii! Te Au ia Yesus. Dale mala tesa-tama leona!"

²⁸ Boema Petrus nae, "Metema memak tete'e ka Yesus nde O soona, madenu au ne'i leo O a ninik au la'ok tunga oe lain boe."

²⁹ Yesus naen nae, "Mai leona." Boema Petrus kona neme ofak lain mai, de ana la'ok tunga oe lain fo neu leo Yesus neu.

³⁰ Tehu lelek fo Petrus nita ani matua ina ana mai, boema ana bii, de ana bolo. Ana nggasi ma nae, "Lamatuak, fali ma au dei!"

³¹ No lai-laik Yesus lok lima na neu, de ana ho'u nan boema nafa'dan nae,

"Petrus, Petrus, o namahehele ma, beita dai fa. Tao le'e de, o ta mamahete'e-te'e neu Au fa?"

³²Boema duas ka'e leo ofak lain leu tutika ani na nakamate.

³³Boema Yesus ana mana tunga nala senek leu mata na de lae, "Te'e-te'e Lamatua ka nde bee na, Manetualain Anan!"

³⁴Ala losa dano a selik boema ala kona nai Genezaret.

³⁵Lelek hataholi manai sila la bubuluk Yesus nde manamaik ndia boema, leu po'a-benga halak ndia leo basa nggolok manai kota ndia boboa-kaisun nala. Boema lo basa hataholi kamahe'di sala leo Yesus mai.

³⁶Ala dokodoe neu Yesus, fo sa'di ala hapu koila'e ba'du manalu na, leomae ka'da pe'da na boe. Basa hataholi kamahe'dis fo mana koila'e nana, ala hai beno'u.

15¹Hataholi Farisi bubuak esa ma mese agama de'u bee leme Yerusalem, fo ala mai leo Yesus mai. Latanen lae,

²"Tao le'e de O ana mana tunga mala la'olena ita bei-ba'i kai nala ha'da na?"

Lelek sanga la'a-linu soona, ta lafui oe lakahuluk, tunga nakanenete ka fa?"

³Boema Yesus nataa nae, "Ma tao le'e de emi boeo la'olena Manetualain paleta na, nana ka'da emi nau tunga bei ba'ikai mala ha'da na?"

⁴Nanahu Manetualain nafa'da nae, 'Fe ha'da holomata neu ina aman. Ba'eneu see fo ana kokolak dede'a mangalauk neu ina aman soona, muse huku nisan.

⁵Tehu emi manoli mae, metema hataholi nafa'da ina aman nae, 'Hata fo au muse fen neu au ina ama nga, au fe henin leo Manetualain neu so,'

⁶soona boso makaseti hataholi ndia fo ana fe ha'da-holomata neu ina aman bai. Da'di hu ka nde emi bei-ba'i kai mala ha'da na, de emi makadadaek Manetualain dede'a-kokolan.

⁷Emi ia hataholi mana dea-dale kala! La'en la'iesa kana, hata fo Yesaya nafa'da elan soaneu emi fo nde nae,

⁸'Manetualain nafa'da nae leo ia: Hataholi sila ka'da lakaluku-laktele neu Au, ninik ka'da hala-kokola nala, tehu dale nala doo ka neme Au mai.

⁹Palsuma la'iesa kana, ala sene-do'ok neu Au, nanahu nakanenete hataholi

daebafa ka, nde sila lanoli nana, nonoo ka bai de, Au nakaneneteng sila."

¹⁰ Basa boema Yesus nalo na hataholi la de nafa'das nae, "Mamanene leona fo malelak!

¹¹ Fo mana masok leo bafak dale neu a, ta tao na hataholi a nanggenggeo fa; ka'da mana kalua neme bafak dale mai a, ndia nde nakadada'dik manggenggeo ka."

¹² Boema Yesus ana mana tunga nala mai de lafa'dan lae, "Ade Ama bubuluk hataholi Farisi la dale nala ba'i hana, nai lelek lamanene Ama kokolak nae leondia do ta?"

¹³ Boema Yesus nataa nae, "Bubu'u-palusa fo Au amang manai nusa so'da ka, ta nde sele nana fa soona, neukose nanafe'a henik.

¹⁴ Lokopae hataholi Farisi sila tao. Sila mauli-malanga poke kala; de metema hataholi poke ka hela-nole seluk hataholi poke ka soona, neukose duas tu'da leo oe lolok dale leu."

¹⁵ Boema Petrus nae, "Ama sue na mafa'da mangalele'do fe ami, nakandandaak ndia sosoandandaan dei!"

¹⁶ Yesus nataa nae, "Ade emi beita malela kana boen?"

¹⁷ Ade emi ta bubuluk fa te, hata fo ana masok leo bafak dale neu, fo ana kona nakandoo leo teik dale neu, fo basa soona ana kalua seluk fa?

¹⁸ Tehu mana kalua neme bafa ka mai a, ana kalua neme dale ka mai; fo ndia nde tao na hataholi a nanggenggeo.

¹⁹ Nanahu dudu'a-aafi mangalau ka da'di neme dale ka mai, fo ana tao na hataholi a nanisa, hohonge, soso-piao, namanako, fe sakasii pepekok ma nakasasa'ek dede'ak neu hataholi.

²⁰ Dede'ak sila la nde tao na hataholi a tao sala ka, te ta nde ta'a te ta tafui oe fa.

²¹ Basa boema, Yesus la'oela mamananak ndia, de neu leo nusak mana deka no kota Tirus ma kota Si'don a neu.

²² Boema ina Kana'an esa nai nusak ndia, ana mai de nalo bou-bou nae, "Dauk anan, sue-lai au dei! Te dula dale mangalau ka, ana masok nai au ana fe'onga dalek, de namahe'di belak."

²³ Yesus ta nataa inak ndia makandondook fa. Boema ana mana tunga nala mai, de ala dokodoe

neun lae, "Ama, madenu inak ndia fali ne'un te ka'da nakalupu nai ita dea na!"

²⁴Boema Yesus nataa nae, "Au nananadenuk ka'da soaneu leoina Israe la, lena-lenak soaneu mana sala eno kala."

²⁵Boema inak ndia mai de ana senek neu Yesus mata na, de nafa'dan nae, "Fali ma au dei, Tuan."

²⁶Yesus nataa nae, "Metema ita ho'i ta ni'i ana la nana'a na. fo ita tu'un leo busa neu soona, ndia ta malole fa."

²⁷Inak ndia nataa nae, "Tete'e ka Tuan, tehu busa boeo na'a nana'a elak fo mana tu'da leme lamatua na mein lain a mai boe."

²⁸Boema Yesus nafa'dan nae, Ina, o namahehele ma te'e-te'e ba'u na seli. Neme na fo, hata fo o mahii kana, ana da'di leona! No hate matak ndia boe, inak ndia ana na, ana hai.

²⁹Yesus la'oela mamanak ndia boema Ana la'ok ndolo tunga dano Galilea su'u na. Basa boema Ana kae leo pupukuk esa lain neu, de nangatuuk neme ndia.

³⁰Boema hataholi makadotok mai, lo hataholi ei hela kala, poke kala, lu'u kala, nggoa kala, boema hataholi kamahe'di

fe'ek ba'u ka seluk bai. Langapepe'uk hataholi kamahe'dis sila la leu Yesus mata na de Ana tao nahai la'i esa kasa.

³¹ Hataholi makadotok manai sila la ala dodoo doa kana lanseli, nai lelek lita hataholi hala ta kala kokolak, ei hela kala hai, lu'u kala la'ok, ma hataholi poke kala lita. Boema ala koa-kio leoina Israe la Manetualai na.

³² Basa boema Yesus nalo na ana mana tunga nala de nafa'das nae, "Au dale nga tu'da neu hataholi makadotok ia la. Faik telu dale na, ala sama-sama lo Au, de besak ia basa nana'a nala so. Au ta nau po'ilota kasa fali lo tei lou nala fa, te boso nalosak ala sapala'o nai enok.

³³ Boema Yesus ana mana tunga nala latanen lae, Tehu ita nai nusa mana pasi fe'ek ia, de ita hapu nana'a ka nai bee fo ata fe hataholi de'u-de'u basa ia la, la'a?"

³⁴ Yesus natanes nae, "Emi mini loti biak de'ubee lai ndia?" Boema lae, "Loti hitu ma i'a lutuk boak de'u bee nde ia."

³⁵ Boema Yesus nadenu hataholi makadotok sila la langatuuk leu dae lain.

³⁶ Boema Ana ho'i na loti kahitu kala ma i'a boa ka de'u beek sila la, de noke

makasi neu Manetualain. Basa ndia boema Ana tete'i loti ma i'ak sila la, de Ana fes leo ana mana tunga nala, fo ala baba'e fen neu hataholi makadotok sila la.

³⁷ Hataholi sila la basa-basas la'a losa lakabete. Basa ndia boema Yesus ana mana tunga nala, ala hehele lakabubua nana'a elak sila la basa-basas henu lepeneu hitu.

³⁸ Leke ka'da touk fo mana'ak nai faik ndia dale na, hataholi lifun ha. Te beita leke ina kala lo ni'i ana la fa.

³⁹ Basa boema Yesus nadenu hataholi makadotok sila la fali leona. Yesus mesa kana sa'e ofak esa de neu leo nusa Magada na neu.

16¹ Hapu hataholi Farisi de'ube ma hataholi Saduki ala mai leo Yesus mai, fo ala sanga lakahihi kana. Ala loke Yesus tao manda'di beuk fo ana da'di buti nae, Ana mai neme Manetualain mai.

² Yesus nataa nae, "Metema le'do a sanga tenak soona, emi mafa'da mae, 'Lalai a mana'a hiik, nana lalai a pila.'

³ Ma nai fafai ana na emi mafa'da mae, 'Faik ia neukose u'da na mai, nanahu

lalai a pila ma nasakoko'a.' Naa, emi hapu neuk ma hana oe faa ka ninik emi mete ka'da lalai a ta'du-tanan, te see ko na emi ta hapu neuk mala le'do fai ta'du-tanan fa!"

⁴"Hataholi lelek besak ia la mangalau naseli, ma malena langa-masa'ba soo kala. Emi moke Au tao manda'di beuk, tehu neukose, Au ta tao fe emi manda'di beuk esa boen, ta'da fe'e mana da'di beuk Nabi Yunu sa." Yesus kokolak basa nae leondia boema ana la'oelas leona.

⁵Lelek fo Yesus ana mana tunga nala losa dano a selik, boema besa ka ala bubuluk lae, lafandele henin de ta lini loti fa.

⁶Boema Yesus nafa'das nae, "I'akouk soaneu hataholi Farisi la ma hataholi Saduki la lalutei na."

⁷Yesus ana mana tunga nala lamanene Yesus hala-kokolan ndia boema, esa mulai kokolak no esa nae, "Ana kokolak nae leondia, nana ita ta tini loti fa do."

⁸Yesus bubuluk hata fo ala kokolak ndia. Da'di nafa'das nae, "Te tao le'e de, emi matatane aok la'eneu emi ta mini loti fa? Emi namahele ma beita dai fa!

⁹ Emi ta malela kana boen do? Ade emi ta mafandele loti kalimak fo, Au tete'i fen neu hataholi lifun lima la'a ndia fa do? Boema la'a ela loti la, emi hehele ma lepeneu de'u bee ndia fa do?

¹⁰ Ma tao leo beek boe no loti bia kahituk fo hataholi lifu kaha kala la'a ka? Emi hehele makabubua la'a ela loti la lepeneu de'ubee?

¹¹ Tao le'e de emi beita malelak losa, Au ta kokolak o emi la'eneu loti ndia fa? I'akouk hataholi Farisi la ma hataholi Saduki la lalu tei na!"

¹² Neu makabui na boema besa ka Yesus ana mana tunga nala bubuluk lae, Yesus nadenus fo ala i'akouk ndia nde bee soona, ala i'akouk neu lalu teik fo ala paken neu loti a nde ndia fa, te ala i'akouk neu hataholi Farisi la ma hataholi Saduki la, nanoli nala nde ndia.

¹³ Basa ndia boema, Yesus neu leo nusak mana dekak no Kaisarea Filipi neu. Ala losa naa boema natane ana mana tunga nala nae, "Tunga hataholi la hala nafafa'da na, Ana Hataholi ka, see ndia?"

¹⁴ Boema ana mana tunga nala lae, "Hataholi nggelok lafa'da lae, Yohanis

Mana Salani ka, nggelok lae, Elia. Tehu nggelok bai soona lae Yermia, do nabi esa nde ndia."

¹⁵ Boema Yesus natane ana mana tunga nala nae, tehu tunga emi hahapu ma, Au ia see?

¹⁶ Simon Petrus nae, "Ama nde Mane Mana Fe So'da ka, ma Manetualain Anan fo Maso'da ka."

¹⁷ Boema Yesus naen nae, "O maua-manale manseli Simon, fo Yona anan! Nana hataholi daebafak ta nde nafa'da dede'ak ndia neu o fa, tehu Au Amang manai nusa so'da ka.

¹⁸ Hu ndia de bubuluk leona te, O nde bee na Petrus, fo batu matea-mahelek. Nai batu netes ndia lain, nde neukose Au apadedeik Au mamaso nga, fo ta hapu sengi fan, leomae mamate sa boe!

¹⁹ Neukose Au fe Manetualain Daebafa Beu na nggoe na neu o, fo hata fo o kena-ka'in nai daebafa ka soona, nanakena-ka'ik nai nusa so'da ka boe. Boema hata fo o mafa'da mae, la'en nai daebafa ka soona, lafa'da lae, la'en nai nusa so'da ka boe."

²⁰ Basa ndia boema Yesus fe ana mana tunga nala nasanene'dak, fo boso lafa'da

su'di see a lae, Ndia nde Mane Mana Fe So'da ka.

²¹ Mulai neme hatematak ndia mai boe, Yesus kokolak no mangale'dok no ana mana tunga nala nae, Au muse u leo Yerusalem u, fo Au la'o-la'di doidosok ba'u ka neme mauli-malanga nala ma malanga imam ala, boema mese agama la. Neukose ala taolisa Au, tehu neu fai katelu na soona, neukose Au aso'da falik.

²² Boema Petrus hela Yesus leo boboak neu de ana ka'in nae, "Boso nalosak dede'ak ndia ana da'di neu Lamatua ka. Sa'di leo bee na Manetualain nadook dede'ak ndia, Lamatuak!"

²³ Boema Yesus lipa leo dea neu de nafa'da Petrus nae, "La'o meme ia mai mana dudungu-papau ko nei. O mapalani mapanggengge Au ou. O dudu'a-aafim ndia dudu'a-aafi hataholi daebafak te Manetualain dudu'a-aafin ta ndia fa!"

²⁴ Basa boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Hataholi fo ana nau tunga Au soona, muse nafandele heni basa ndia paluun lala'ena fo ana lu'a ai nggange na, ma ana tunga nahele Au.

²⁵ Nanahu hataholi mana ho'u nahele so'da na, neukose namopo so'da na. Tehu hataholi fo, ana tunu-hotu so'da na hu ka nde Au, soona neukose ana hapu so'da na.

²⁶ Ade hataholi esa hapu nanalak hata, metema ana hapu daebafa ka lala'ena, tehu namopo so'da samane na? Ade so'dak ndia hapu bukan ninik hata esa do?

²⁷ Ta doo ka so'on te Ana Hataholi ka sama-sama no ata nusa so'da nala, neukose ala mai no Ama ka koasa na. Nai lelek ndia, neukose Ana balas hataholi a esa-esak, nandaa no tatao-nono'in.

²⁸ Bubuluk leona! Te nai emi manai ia la dalek, hapu nggelok ta mate fa, metema ana beita nita Ana Hataholi ka fali ma'in da'dileo Mane ka."

17 ¹ Basa faik nee dale na, boema Yesus leleko Petrus ma Yakobis no tolanoon Yohanis, de leu leo lete madema esa lain leu.

² Ala losa lete ka poi na boema Yesus mata-panan nasafali; mata-panan nangale'do sama leo le'do a, ma papake-nggangaon fula mangadilak.

³ Basa boema ana mana tunga katelu nala, lita Musa ma Elia kokolak lo Yesus.

⁴ Boema Petrus nafa'da Yesus nae, "Lamatuak, ita leo nai mamananak ia soona mana'a hiik. Hu ndia de, metema Lamatua ka nau soona, au tao a lalaak telu mai ia: fo Lamatua ka soa esa, Musa soa esa, ma Elia soa esa."

⁵ Petrus bei kola-kola te, ko'a fulak bubuak esa fula elu-elu ana poti nalas, ma hala ka nananamanemek neme ko'as ndia dalek mai nae, "Ia nde Au ana susue nga. Nandaa no Au dale nga. Mamanene neun!"

⁶ Lelek fo Yesus ana mana tunga nala lamanene halak ndia, boema ala bii lanseli, de nalosa ala tu'u latotono kala leu dae.

⁷ Tehu Yesus mai de Ana koi la'es boema nafa'das nae, "Fo'a leona, boso bii!"

⁸ Lelek ala fo'a de ala mete neu te, ta lita hataholi esa boen, ka'da Yesus mesa kana nai ndia.

⁹ Lelek fo ala kona leme letek lain mai, boema Yesus pa'da kasa nae, "Boso mafa'da na'kasa emi mita manda'dik ndia, neu hataholi esa boen, metema

Ana Hataholi ka, Ana beita nasoda falik neme mamate sa mai fa."

¹⁰Boema ana mana tunga nala latanen lae, "Tao le'e de, mese agama la lafa'da lae, Elia muse mai nakahuluk?"

¹¹Yesus nataa nae, "Memak Elia mai fo ana tao matalolole basa hata lala'ena.

¹²Tehu Au afa'da neu emi, te Elia mai so, tehu hataholi la ta lalela kana fa; ala taon tunga ka'da sila dale hihii-nanau nala. Ma neukose, ala tao Ana Hataholi ka leondiak boe."

¹³Boema ana mana tunga nala bubuluk lae, Yesus kokolak Yohanis Mana Salani ka nde ndia.

¹⁴Lelek Yesus ma ana mana tunga katelu nala, fali leo hataholi makadotok sila la leu boema, touk esa mai de, ana senek neu Yesus mata na,

¹⁵de nafa'dan nae, "Ama, fali ma au ana nga dei. Au anang ndia, kamulu bi'ik. He'di mulu bi'ik ndia, mangalau hiik, de nalosak ana tao na au ana nga nasi'a ana tu'da leo ha'i dale, ma oe dale neu boe.

¹⁶Au o hain neme Ama ana mana tunga nala neu so, tehu ala ta tao lahai fan."

¹⁷ Boema Yesus naen nae, "Emi ia anseli! Tete'e ka, nanoli doak emi ia, ma emi ta mamahela fa. Au muse leo-apalasa o emi losa fai hi'da, ma Au ta haelai amanasa soaneu emi? Mo ni'i ana ndia, leo ia mai!"

¹⁸ Boema Yesus paleta dula dale mangalauk manai ni'iana ndia dale ka de ana kalua. Dula dale mangalauk ndia ana kalua boema ni'iana ndia, ana hai hate matak ndia boe.

¹⁹ Basa boema ana mana tunga nala mai de latanen lae, "Ama, te tao le'e de, ami ta hapu usiheni dula dale mangalauk ndia fa?"

²⁰ Boema Yesus nafa'das nae, "Hu ka nde emi namahehele ma beita dai fa. Mafandendelek! Metema emi namahehele ma leomae anak nanseli, tehu emi hapu mafa'da pupukuk ia mae, 'Keko leo eli muu!' soona tao leo bee o neukose ana keko. Ta hapu hata esa boen, fo emi ta hapu tao mala fan!"

²¹ Tehu dula dale mangalau matak leo ia ka, emi hapu usihenin, ka'da ninik hule-haladoi ka, ma oka ao ka mesan."

²² Lelek fo Yesus no ana mana tunga nala lakabubua leme Galilea, boema

Yesus nafa'das nae, "Ta doo ka so'on te, neukose Ana Hataholi ka, nanafek leo hataholi daebafa ka koasan dale neu.

²³ Neukose ala taolisan, tehu neu fai katelu na naso'da falik." Boema ana mana tunga nala dale nala he'dis nanseli.

²⁴ Lelek fo Yesus no ana mana tunga nala losa Kapernaum boema mana susu bea manai Manetualain uma na, ala mai de latane Petrus lae, "O mese ma, ana bae Manetualain Uma na bea na do ta?"

²⁵ Boema Petrus nae, "Ana bae!" Lelek Petrus fali ma'in boema, Yesus nabenga nakahulu kana nae, "Simon, o hahapu ma leo beek? See ka nde muse bae bea neu mane daebafak ia la? Lau nala, do hataholi mana mai kala?"

²⁶ Boema Petrus nae, "Hataholi mana mai la," Yesus nae, "Metema leondiak soona, ta paluu lau nala bae fa.

²⁷ Tehu ita boso tao takahehe'dik hataholi sila dale nala. Da'di muu leo dano dale muu, fo dolu i'ak. Basa soona, ho'i ma o dolu ma i'a makasososa ka, fo hea bafa na te, neukose o mita doi ka nai bafan dale nai ndia, soona ho'i man te doik ndia dai ita dua bea na so. Ho'i

ma doik ndia fo muu bae ita dua bea na soaneu Manetualain Uma na."

18¹ Lelek ndia, Yesus ana mana tunga nala mai de latanen lae, "See ka nde lafa'da lae matua ba'u lena nai Manetualain hataholi kamahehele nala dalek?"

² Boema Yesus nalo na ni'iana esa, de napadedei kana neu mata nala.

³ Boema nafa'das nae, "Mamahele leona! Ka'da metema emi da'di masafali sama leo ni'iana ia soona, neukose emi da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai.

⁴ Hataholi fo nakaloe-nakadae ao ina na, fo ana da'di sama leo ni'iana ia soona, ndia nde matua ba'u lena nai Manetualain hataholi kamahehele nala dalek."

⁵ Ma hataholi fo ana sipok ni'iana fo leo ia ka hu ka nde Au, soona soso na nae, ana sipok Au.

⁶ "See ka nde tao na hataholi esa neme hataholi ka'di'ianak ia la ta namahele Au so'on soona, malole lenak metema pa'a batu tututu matua ina esa neu botolii na, fo makabobolok henin leo tasi oe madema esa dalek neu.

⁷ Soe matua ina ba'eneu daebafak ia, nanahu dede'a-dede'ak fo mana tao na hataholi a nasala-nasingo a. Memak basa dede'ak matak leo sila kala, neukose hapu tataas esa, tehu soe ba'eneu hataholi fo mana tao-no'i nana!

⁸ Metema o lima ma do o ei ma tao na o masala-masingo soona, tete man fo tapa henin. Fo malole lenak o maso'da mo Manetualain no lima seselik do ei seselik, neme ala tapa o leo tasi ha'ik dale neu no o limam duas do o eim duas.

⁹ Ma metema o mata ma tao na o masala-masingo soona, e'do man fo tapa henin. Fo malole lenak o maso'da mo Manetualain no mata seselik, neme ala tapa o leo tasi ha'ik dale neu no o matam duas."

¹⁰ "I'akouk! Fo boso makamumulu-makamamaek hataholi esa boen neme hataholi kadi'ianak ia la mai. Nanahu mafandendelek te, sila ata nusa so'da nala lahele tataas esa lai Au Amang manai nusa so'da ka matan.

¹¹ Nanahu Ana Hataholi ka Ana mai soaneu Ana fe so'dak neu hataholi mana mopo kala!

¹² Emi hahapu ma leo beek? Leo uni ka hataholi esa bi'ilopon natun esa, boema mopo esa. Neukose hataholi ndia ana tao beek? Mae tao leo bee o neukose ana la'oela bi'ilopo kasiohulu siok sila la, fo neu sanga bi'i mana mopok ndia.

¹³ Ma metema ana hapu falik bi'ilopo mana mopok ndia soona, mamahеле Au leona te, neukose namahoko nanseli soaneu bi'ilopo kusak ndia, ba'u lena bi'ilopo kasiohulu sio mana mopo ta kala.

¹⁴ Leondiak boe emi Amam manai nusa so'da ka, Ana ta nau hataholi esa neme hataholi anak ia la la'ok sala fa."

¹⁵ "Metema o tolanoo ma nasalanasingo neu o, soona muu fo mafa'da sala na. Fo ka'da emi dua mesa-mesa ma tao dede'ak ndia no denge-dengek. Metema ana tunga o hala-kokolam soona, o hapu falik o tolanoom ndia so.

¹⁶ Tehu metema ta soona, mo seluk hataholi esa do dua. Nanahu nai Susula Malalaok dale, nanasulak nae, 'Paluu, nai dae, hataholi dua do telu sakasii, fo lafa'da hataholi nanakalaak esa sala na.'

¹⁷ Metema ana ta nau sipok hataholi sila la nanoli-nafa'dan fa soona, mafa'da dede'ak ndia neu salani kala. Mate'e

na metema ana ta nau sipok salani kala nanoli-nafa'dan sila la fa soona, bole tafa'da tae hataholi ndia sama leo hataholi mana susu bea do hataholi fo ta nalelak Manetualai na fa."

¹⁸"Bubuluk leona: te hata fo emi kena-ka'in nai daebafa ka, nanakena-ka'ik nai nusa so'da ka boe. Ma hata fo emi mafa'da mae ndoos nai daebafa ka soona, nananafa'da ndoos nai nusa so'da ka boe.

¹⁹Ma bubuluk boe: Te nai daebafak ia, metema nai emi dalek hapu hataholi dua lalahalak fo ala hule-haladoi soaneu su'di hata beek ndia boe, soona Au Amang manai nusa so'da ka, Ana sipok huhule-haladoik ndia.

²⁰Nanahu nai bee hataholi dua do telu lakabubua nanahu Au, soona Au nai hataholi sila la tala'da."

²¹Basa boema Petrus mai de natane Yesus nae, "Lamatuak, metema au tolanoong esa nasala-nasingo neu au, soona au muse fe do'o do ampon neun, la'i de'u bee? Ade losa la'i hitu do?"

²²Boema Yesus naen nae, "Ta, ta losa ka'da la'i hitu fa, tehu la'i hitu hulu la'i hitu!

²³ Nanahu metema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun sama leo nakandandaak ia: Manek esa ana nau ndia atan fo mana mahuta nana, ana bae ketu huta nala lala'ena.

²⁴ Lelek fo ana mulai palisak boema lo atan esa, nahuta juta-juta,

²⁵ de ana ta hapu bae nala fan. Da'di manek ndia, ana fe paleta fo lase'o ata ndia no saoana nala, ma basa hata-heton lala'ena, fo ana bae ketu huta nala.

²⁶ Boema ata ndia neu de, ana senek neu manek ndia mata na de ana dokodoe nae, 'Tuan, tuan boso haelai mamasana ata ma dei. Te neukose ata ma, bae ketu huta nala lala'ena.'

²⁷ Boema manek ndia sue atan ndia, de ana loseheni basa huta nala lala'ena.

²⁸ Lelek fo ata ndia ana fali ne'un boema, natongo no nonoon esa bei ata ndia boe, fo nahutan ka'da lifun de'u bee. Boema ana ho'u na nonoon ndia de ana ki'du nan ma nafa'dan nae, 'Bae ketu o huta mala leona!'

²⁹ Boema nonoon ndia senek neu mata na de ana dokodoe nae, 'Boso haelai mamasana dei tolanoo, te neukose au baeketu au huta ngala!'

³⁰ Tehu ata ndia ta nau sipok fa. Tehu noo ata ndia leo bui a neu de ala hukun, losa ana bae ketu huta nala.

³¹ Lelek fo ata fe'e kala lita manda'dik ndia boema dale nala he'di sa, de leu lafa'da dede'ak ndia, neu mane ka.

³² Boema mane ka nalo na ata mangalauk ndia de nafa'dan nae, 'Ata mangalau ko nei! Au loseheni basa o huta makadotom sila la, ka'da hu ka nde o dokodoe neu au.

³³ Ade o dale ma ta kasian neu o nonoom ndia, sama leo au kasian neu o fa?'

³⁴ Boema manek ndia namanasa nanseli, boema noo ata mangalauk ndia leo bui a neu fo ala hukun, losa ana baeketu basa huta nala."

³⁵ Yesus tui nate'e tutui na ninik dede'a ka nae leo ia, "Leondiak boe, Au Amang manai nusa so'da ka, neukose Ana tao emi esa-esak leondiak boe, metema emi ta fe do'o do ampon neu emi tolanoo ma no dale katematuak fa."

19¹ Yesus nafa'da basa dede'ak sila la boema Ana la'oela Galilea, de neu leo nusa Yudea, nai Lee Yarde na selik neu.

² Hataholi makadotok ala tungan. Nai hataholi makadotok sila la dalek, hapu hataholi kamahe'di sala boe, de Ana tao nahais leme ndia.

³ Boema hataholi Farisi la mai fo sanga lakahihi'i kana. Latane Yesus lae, "Tunga ita agama na lohoho-lalanen soona, Ade touk esa, bole elaheni saoinana ninik eno leo bee ka?"

⁴ Yesus nataa nae, "Ade emi beita lees mitan nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, Mana makadada'dik hataholi daebafa ka, nai makasososa na nakadada'dik touk ma inak hetu?"

⁵ Basa ndia boema nafa'da nae, 'Hu ndia de, tou ka la'oela inan no aman, fo ana dadi esa no saoina na soona duas da'di esa.'

⁶ Da'di duas ta hataholi dua so'on, tehu hataholi esa so. Hu ndia de, hata fo Manetualain tao basan da'di esa soona, hataholi daebafa ka, ta bole binga-ba'e fas."

⁷ Boema hataholi Farisi la latanen lae, "Metema leondiak soona, tao le'e de Musa nanoli hataholi la, fo ala fe saoina na susula naelak, fo daenga ana ela henin?"

⁸ Boema Yesus nataa nae, "Musa po'i emi maelak mo saoina mala nanahu nanoli doak emi. Tehu tunga ndoo na, neme makasososan mai a ta leondiak fa.

⁹ Da'di mamananene dede'a ka nde ia: See elaheni saoina na, te se'ko na inak ndia ta leo-la'ok nasala fa, fo neu makabui na touk ndia sao seluk ina fe'ek soona, touk ndia ana hohonge ndia."

¹⁰ Boema Yesus ana mana tunga nala lafa'dan lae, "Metema saotou ka ma saoinaka, tututi-nanaton leondiak soona, malole lenak boso sao ana."

¹¹ Yesus nataa nae, "Ta basa hataholi la hapu sipok dede'ak ndia fa. Ka'da hataholi fo Manetualain naketu basa kala dei.

¹² Nanahu hapu hataholi nggelok ta saoana fa nana, hataholi sila nanabongik leondiak. Hapu nggelok boeo ala ta saoana fa nanahu hataholi fe'ek tatao-nono'in. Ma nggelok bai soona, ala ta nau saoana fa, fo ela ala hapu lalalau-laoono Manetualain. Ba'eneu see fo ana sipok nanolik ia soona, neme na fo ana sipo kana leona."

¹³ Boema hataholi la lo ana nala leo Yesus mai, fo Ana lalaa lima na

neu ni'iana sila la langan lain, fo Ana hule-haladoi fes. Tehu Yesus ana mana tunga nala, lamanasa hataholi sila la.

¹⁴ Boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Neme na fo ni'iana sila la mai leo Au mai! Boso kena-ka'is, nanahu hataholi leo ia kala, nde da'di lima-eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala."

¹⁵ Boema Yesus lala liman na neu ni'iana sila la lain de Ana fes baba'e-papalak. Basa boema Ana la'oela mamanak ndia.

¹⁶ Faik esa boema touk esa mai leo Yesus mai nafa'dan nae, "Ama Mesen, tatao-nono'i malole bee ka nde au muse tao-no'in, fo ela au hapu sipo so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka?"

¹⁷ Boema Yesus nataa nae, "Tao le'e de o matane Au la'eneu hata bee ka nde malole a? Hapu ka'da Esa mesa kana nde malole a. Metema o hii maso'da soona, o muse tao tunga Manetualain paleta nala."

¹⁸ "Paleta bee ka nde ndia?" Hataholi ndia natane Yesus nai leondia. Boema Yesus nataa nae, "Boso manisa, boso hohonge, boso mamanako, boso sakasii pepekok,

¹⁹ fe ha'da-holomata neu o inam no amam; ma sue-lai o nonoo hataholi ma sama na leo o sue-lai o ao ina ma mesa kana."

²⁰ Boema touanak ndia nae, "Basa paleta sila la au tao tungas so, te bei paluu seluk beek bai?"

²¹ Boema Yesus nafa'dan nae, "Metema o nau matetu-mandaa soona, muu mase'oheni basa o hata-hetom lala'ena, fo fe doi na leo hataholi nuu ta-hata ta ka neu, fo daenga neukose o hapu hata-heto nai nusa so'da ka. Basa ndia soona, mai fo tunga Au!"

²² Tou mulisoluk ndia namanene dede'ak ndia boema ana la'o no dale he'dik, nanahu touanak ndia hataholi kamasu'i ina.

²³ Boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Au afa'da neu emi te, tea na seli ba'eneu hataholi kamasu'i ka ana da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehelen.

²⁴ Ma Au afa'da seluk dede'ak esa ia neu emi nae leo ia; mu'dak la'iesa kana onta esa masok tunga ndandau ka bolo na, neme hataholi kamasu'ik esa, ana

masok leo Manetualain Daebafa Beun dale neu."

²⁵ Lelek Yesus ana mana tunga nala lamanene kokolan ndia boema ala dodoo doa kana. Lafa'da Yesus lae, "Metema leondiak soona, see ka nde hapu so'da ka?"

²⁶ Yesus nanganalos boema nae, "Soaneu hataholi daebafa ka soona, dede'ak ndia ana ta da'di fa! Tehu ba'eneu Manetualain soona, basa-basas mana da'dik mesan."

²⁷ Boema Petrus nae, "Mete dei, te ami la'oela basa ami hata-hetom lala'ena soaneu tunga Ama. De neukose ami hapu beek?"

²⁸ Yesus nafa'das nae, "Mamahele leona: Nai Daebafa Beu ka dalek, neukose Ana Hataholi ka nangatuuk neu kandela manen fo mandela-masa'a ka lain. Nai lelek ndia emi fo Au ana mana tunga ngala, neukose emi mangatuuk nai kandela mane kasanahulu dua kala lain, fo emi maketu-mala'di leoina Israe la leo ana kasanahulu dua nala!

²⁹ Ma see la'oela uma-loon do tolanoo tou tolanoo inan, do ina aman, do upu-anan, do tina-osin nanahu Au

soona, neukose hataholi ndia, ana sipo fali kana didikuk la'i natun esa. Ma neukose, ana sipo so'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka boe.

³⁰Tehu hataholi ba'u ka besak ia lakahuluk, te neukose ala da'di hataholi makabuik, ma hataholi makabuik besak ia la, neukose ala da'di hataholi makahuluk."

20 ¹"Metema Manetualain paleta soona heheo-hihilun sama leo nakandandaak ia: Hataholi maosi angol esa ana kalua fafaik fo neu sanga hataholi soaneu laue-lale'di nai ndia osi angol dale.

²Laketu basa ngga'di a, faik esa soona, doi isi lilo fulak esa, boema nadenus fo leu laue-lale'di nai ndia osi angol dale.

³Li'u sio fafai na boema, osi lamatuak ndia, neu sanga seluk hataholi, boema nita hataholi de'u bee ala tee bekau nai pasak.

⁴Boema nafa'das nae, 'Meu maue-male'di nai au osi osi angol dale. Au bae emi ngga'di ma sama leo ngga'di mandoo fai a no matetu-mandaak.'

⁵Boema ala la'o leona. Basa de li'u sanahuludua le'dohana na, ma li'u telu

le'donoso na, boema osi lamatuak ndia neu sanga seluk hataholi. Ana kokolak nos bei sama leo makahulu kala boe.

⁶Fafaka ma li'u lima le'donoso na, boema neu sanga seluk hataholi, de ana bei hapu seluk hataholi la tee bekau. Boema natanes nae, 'Tao le'e de de fai katemak esa dale na, ka'da emi mapadeik bee ta mahele mai ia, te emi ta tao hata-hata esa boen?'

⁷Boema hataholi sila la lae, 'Hataholi ta noke ami maue-male'di fa.' Boema osi lamatuak ndia nae, 'Metema leondiak soona, meu maue-male'di nai au osi angol dale.'

⁸Le'donoso boema osi lamatuak ndia nafa'da malanga mana so'u bela ka nae, 'Maloo ma basa mana mana so'u bela kala fo bae ngga'di nala, mulai neme hataholi mana masok makabui ka, losa mana masok makasososa ka.'

⁹Boema mana so'u belak fo mana maue-male'dik neme li'u lima le'donoso na ala mai. Sila esa-esak ana sipo doi isi lilo fulak esa.

¹⁰Basa boema mana masok fafai ana kala ala mai. Ala bedoo lae neukose sila

sipo ba'u lena. Te se'ko na ala fes ka'da doi isi lilo fulak beke esak boe.

¹¹ Ala sipo la boema, bemumu lo osi lamatuak lae:

¹² 'Hataholi mana masok makabui kala laue-lale'di ka'da li'u esa mesa kana. Te ami maue-male'di fai katemak esa, nai le'do mahaak ndia boe na, tuan bae ami, sama leo sila boe!'

¹³ Boema osi lamatuak ndia, nafa'da mana maue-male'di sila la esa nae, 'Tolanoo ei, au ta tao sala o fa. Ade o ta makaheik o ngga'di ma faik esa soona, doi isi lilo fulak esa fa do?

¹⁴ Naa, sipo ma o ngga'di ma, fo la'o leona. Memak au hii fe hataholi mana masok makabuik sila la ngga'di nala sama leo au fen neu o a boe.

¹⁵ Ade au boso ito-ato au hata-hetong, tunga au dale hihii nga fa do? Do o dale he'di sa, hu ka nde au dale malole nga do?"

¹⁶ Boema Yesus kokolak seluk nae, "Leondiak boe hataholi makabui ka, neukose ana da'di hataholi makahuluk, ma hataholi makahulu ka, neukose ana da'di hataholi makabuik."

¹⁷ Lelek Yesus neu leo Yerusalem neu a, nai eno tala'dak nalo nakabubua ana mana tunga kasanahulu dua nala mesa kasa, boema nafa'das nae,

¹⁸ "Mamanene! Te besak ia ita teu leo Yerusale ma teu ia so, de nai naa neukose ala fe Ana Hataholi ka leo malanga imam ala, ma mese agama la, fo ala huku lisan,

¹⁹ basa soona, ala fen leo hataholi ta Yahudi la neu. Neukose ala hakinonolin, ala fepa-li'un, ma ala lona-nggangan. Tehu neu fai ka telu na soona, naso'da falik."

²⁰ Basa boema Zebedeus saoina na ma ana nala mai leo Yesus mai. Ana senek neu Yesus mata na soaneu noken hata esa.

²¹ Boema Yesus natanen nae, "Ina nau beek?" Inak ndia nataa nae, "Metema Ama da'di manek soona, au hii ana kaduang ia la, esa nagatuuk nai Ama boboa kii na, ma esa nai Ama boboa kona na."

²² Boema Yesus nafa'das nae, "Emi ta bubuluk hata fo emi moke ka fa. Ade emi mapalani minu nggalaa doidosok, fo

Au muse inu ka do ta?" Lataa lae, "Ami mapalanin."

²³ Boema Yesus nae, "Memak neukose emi minu neme Au nggala nga mai. Tehu soaneu see ka nde nangatuuk nai Au boboa kii nga, ma Au boboa kona nga ndia, Au ta anuu hak, aketu dede'ak ndia fa. Mamanak sila la, soaneu hataholi fo, Au Amang naketu basan so."

²⁴ Lelek ana mana tunga kasanahulu fe'e nala lamanene dede'ak ndia boema, lamanasa hataholi ka'a fa'di kaduak sila la.

²⁵ Hu ndia de, Yesus nalo na basa-basas, de nafa'das nae, "Emi bubuluk basa hataholi fo, ta lalelak Manetualai na, mauli-malanga nala, ala tuni-ndeni lau nala. Boema hataholi matua-madema nala boeo ala tuni-ndenis.

²⁶ Tehu emi soona ta bole tao leondiak fa. Nasafali na nae, hataholi fo ana nau da'di matua nai emi tala'da soona, muse ana da'di emi malalau-maonom.

²⁷ Ma hataholi fo ana nau da'di makasososak nai emi tala'da soona, muse ana da'di emi atam.

²⁸ Sama na leo Ana Hataholik ndia boe. Ana mai fo ta soaneu hataholi la

lalalau-laoono fan, te Ana mai soaneu nalalau-naoono ma Ana fe heni so'da na, soaneu Ana soi-po'i hataholi ba'u ka."

²⁹ Lelek ala la'oela Yeriko, boema hataholi makadotok tunga Yesus.

³⁰ Ndia te hataholi pokek dua, langatuuk nai eno ka su'u na. Lelek fo duas lamanene lae, Yesus la'ok tunga enok ndia, boema ala nggasi ma lae, "Dauk Anan, sue-lai ami dei!"

³¹ Boema hataholi makadotok manai sila la lamanasa duas, de lafa'das fo ala bedenge. Tehu duas nggasi lapane'e seluk lae, "Tuan, fo Dauk anan, sue-lai ami dei!"

³² Boema Yesus nate'e de nalo duas, boema natanes nae, "Emi dua hii Au tao emi dua le'e?"

³³ Boema duas lataa lae, "Tuan, ami hii mita!"

³⁴ Boema Yesus dale na tu'da, de nafaloe duas mata nala. No hatematak ndia boe duas lita, boema duas tunga Yesus.

21 ¹ Lelek ala deka lo Yerusalem fo ala losa Betfage nai Lete Setu na, boema Yesus nadenu ana mana tungan dua lakahuluk. Ana helu duas nae,

² "Meu leo nggolok manai ita matan eli meu. Tutika neukose emi mita keledei esa nanapa'ak nai ndia no anan. Soona se'i ma duas fo minis leo ia mai.

³ Metema hataholi natane beek soona mafa'dan mae, 'Lamatua ka paluu keledei ia', soona neukose hataholi ndia po'i emi hela mini keledei ndia."

⁴ Dede'ak ndia ana da'di tao leondiak, fo ela hata fo nabi la lafa'da ka ana da'di leona. Nabi la lafa'da ka nae leo ia:

⁵ "Mafa'da Sion mae, emi Mane ma Ana mai so, te Ana beita losa fa. Dale na dale taidaek, ma Ana sa'e keledei esa, fo keledei ana esa."

⁶ Basa boema Yesus ana mana tunga kaduan sila la la'o leona. Ala tao tungan sama leo Yesus helun neu duas.

⁷ Da'di duas hela lini keledei ndia no anan. Boema ala o'du la ba'du manalu nala de ala belan neu keledei ndia muliha'in lain, de basa boema Yesus sa'e.

⁸ Hataholi makadotok manai sila la, ala bela ba'du manalu nala leu enok lain, ma nggelok soona aIa tati ai ndanak, de ala nggengelas neu enok lain.

⁹ Hataholi makadotok fo mana la'ok nai Yesus uluk ma manai dea na lalo bebou lae, "So'dak neu Dauk Ana na! Baba'e-papalak neu Ndia fo ana mai no Manetualain na'de na! Koa-kio Manetualain, fo Matua Madema ndia!"

¹⁰ Boema lelek fo Yesus masok nala kota Yerusale ma dalek, te kota ndia dalek lala'ena, doto-doto, seek-see. Hataholi manai kota ndia, latatane lae, "Te see mana maik ia?"

¹¹ Boema hataholi makadotok fo mana tunga Yesu sa lafa'das lae, "Ndia nde Nabi Yesus neme Nazaret fo nai Galilea."

¹² Basa boema Yesus masok leo Manetualain Uman dale neu, de Ana usiheni basa hataholi mase'o banasak ma nai sila la lala'ena. Ana fae nalenganatono hataholi mana tuka doi kala mei nala, ma ana soli natu'u, mana mase'o kalua sina la bangu nala.

¹³ Boema nafa'da hataholi sila la nae, "Nai Susula Malalaok dale nana sulak nae, Manetualain nafa'da nae, 'loke Au Uma nga soona lae Uma fo mamana huhule-haladoik.' Tehu emi taon da'di mana bonga uma la ndunun!"

¹⁴ Boema hataholi poke kala ma lu'u ei kala ala mai leo Yesus nai Manetualain Uman dale de Ana tao nahai la'iesa kasa.

¹⁵ Tehu malanga ima mala ma mese agama la lita Yesus tao manda'di beuk sila la boema, lamanasa. Ma lamanasa nai lelek fo lamanene ni'iana la lasangati lai Manetualain Uman dale lae, "So'dak neu Dauk ana na!"

¹⁶ Lafa'da Yesus lae, "O mamananene ni'iana la lafa'dak ndia do ta?" Boema Yesus nae, "Hei, Au amanene so, te emi beita lees mita Susula Malalao ka lalane na nde ia nae: Au anoli basa ni'iana la ma ni'iana mana su'u kala, fo ala kokolak koa-kiok fo matetu-mandaak fa do'?"

¹⁷ Basa boema Yesus la'oelas, boema Ana kalua neme kota ndia mai de neu leo Betania neu, boema Ana sungu neme ndia.

¹⁸ Balahaa fafaik boema Yesus fali leo kota neu, boema namala'a.

¹⁹ Ana mete nita ai kaak huuk esa nai eno ka su'u na. Boema neu leo ai ndia huu na neu te ta nita boak esa boen, te ka'da doo na mesa kana. Boema Ana nafa'da ai ndia nae, "Neukose o ta

maboa so'on!" Tuti ka ai kaak ndia male henin.

²⁰ Nai lelek Yesus ana mana tunga nala lita manda'dik ndia, boema ala dodoo doa kana lanseli, de latane Yesus lae, "Tao le'e de, kaak ndia mate la'iesa kana?"

²¹ Boema Yesus nafa'das nae, "Tete'e ka, metema emi mamahele, ma emi dale ma ta naba'e fa soona, emi hapu tao malak hata fo leo, besa ka Au tao basan neu kaak ia boe. Ma ta ka'da ndia mesa kana fa, te lena-lenak neukose emi hapu hapu mafa'da pupukuk ia mae, 'Pupuku ko nei, keko fo masok leo tasi dale muu'; soona dede'ak ndia ana da'di.

²² Su'di beek ndia boe, fo emi moken nai emi huhule-haladoi ma dalek, soona neukose emi hapun, sa'di emi mamahele."

²³ Basa boema Yesus fali leo Manetualain Uman neu, boema Ana masok leo dalek neu de nanoli neme ndia. Lelek Ana bei nanoli-nanoli te malanga ima mala, ma lasi-lasik Yahudi la ala mai de latanen lae, "O manuu hak beek de O tao basa manda'dik ia la? See ka nde fe hak ndia neu O a?"

²⁴ Boema Yesus nataa nae, "Au boeo sanga atane emi. Fo metema emi mataa malan soona, Au afa'da emi, no hak bee ka nde Au tao basa dede'ak sila la. Au natatane nga, leo iak.

²⁵ Yohanis salani ninik see hak ka? Manetualain do hataholi daebafak?" Boema malanga imamala ma lasi-lasi Yahudi la lakokolaok lae, "Metema ita tafa'da tae, 'Ninik Manetualain hak ka,' soona neukose nafa'da nae, 'Metema leondiak soona, tao le'e de emi ta mamahеле fan?'

²⁶ Tehu metema ita tafa'da tae, 'Ninik hataholi daebafa ka hak ka soona,' nate ka ita bii hataholi makadoto kala lamanasa, nana basa-basas lamahele Yohanis ndia nde bee na nabi."

²⁷ Hu ndia de lataa lae, "Ami ta bubuluk fa." Boema Yesus nafa'das nae, "Metema leondiak soona, Au boeo ta afa'da emi, no see hak ka de Au tao basa dede'ak sila la fa."

²⁸ Yesus kokolak nakandoo nae, "Besak ia emi hahapu ma leo beek la'eneu dede'ak ia? Hapu touk esa ana toun dua. Touk ndia nafa'da ana ulu na nae, 'Ana

ngo nei, faik ia, muu maue-male'di nai osi angol dale.'

²⁹ Boema ni'iana ndia nataa nae, au ta nau u fa. Tehu basa boema ana dodoo selu kana bai, de ana la'o leo osi ango la neu.

³⁰ Basa boema, touk ndia neu leo ana kadua na neu, de bei nafa'dan dede'ak ndia boe, boema ana kaduan ndia nakaheik, tehu basa boema, ta neu fa.

³¹ Na, neme ni'iana kaduak sila la mai a, see ka nde tao tunga, aman hihii-nanaun?" Malanga ima mala ma lasi-lasi Yahudi la lataa lae, "Ana ulu ka". Boema Yesus nafa'das nae, "Mamahele, te neukose Mana susu bea la, ma ina mana sosoa piao kala, ala da'di Manetualain hataholi kamahehele nala, lakahuluk leme emi mai.

³² Nanahu Yohanis Mana Salani ka ana mai, fo natu'du emi eno-dala maso'dak fo Lamatua ka nahii kana, te emi ta nau mamahele nanoli na fa; tehu mana susu bea la, ma ina mana sosoa-piao kala, lamahelen. Tehu leomae emi malelak basa dede'ak sila la so, tehu emi ta dudu'a masafali emi dudu'a-aafi mala

nakalenak bai, emi ta nau mamahеле Amak Manetualain fa."

³³ Boema Yesus nafa'das nae, "Mamanene seluk nakandandaak esa ia bai, dae lamatuak esa, ana sele osi angol esa. Ana pa'a feon, ma ana kali na bolok esa fo ala ka'bi ango la, oe na leo dalek neu, mate'e na, ana tao na lopo naneak esa. Basa ndia boema, ana fe osi angol ndia neu hataholi mana'a ngga'di nala seban, de ana la'o leo nusa fe'ek neu.

³⁴ Neu lelek fo fai ketu ango la losa, boema dae lamatuak ndia nadenu malalau-maono nala leu leo osi ndia mana'a ngga'di nala leu, fo loke dae lamatuak baba'e na.

³⁵ Tehu hataholi mana'a ngga'di la ala ho'u la dae lamatuak ndia malalau-maono nala, de ala tutu-fepa esa, ma ala tao lisa nggelok, boema ala tapa nggelok linik batu.

³⁶ Tehu dae lamatuak ndia, nadenu seluk malalau-maonon, de'u lena makasososa kala bai de, leu seluk. Tehu ala beitaos taos leondiak boe.

³⁷ Neu mate'e na boema, dae lamatuak ndia nadenu ana bongi na neu. Dae lamatuak ndia, ana dodoo nai dalen dale

nae, 'Tao leo bee o, ala fe ha'da-holomata neu au ana nga,'

³⁸Tehu hataholi mana'a ngga'di la lita dae lamatuak ndia ana na boema, esa kokolak no esa nae, 'Na, manoo nuu ka, ana mai nde ia so. Tao tisan leona, fo daenga ita hapu pusaka nala!'

³⁹Boema ala ho'u la touanak ndia, de ala hela lon leo osi deak neu, de ala taolisan."

⁴⁰Boema Yesus natanes nae, "Naa, metema osi angol ndia lamatua na, ana fali ma'in soona, ana tao hataholi mana'a ngga'di sila la le'e?"

⁴¹Lataa lae, "Tao leo bee o ana taonisa hataholi mana'a ngga'di mangalauk sila la, fo ana fe hataholi fe'ek se'ba osi angol ndia, fo neu fai na soona, hataholi ndia ana nau laba'e dae ndia isi na."

⁴²Boema Yesus nafa'das nae, "Ade emi beita lees mita hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale fa do? Nae leo ia: 'Batu fo tuka uma la ta pake fan ndia, ana da'di batu makasososak so. Manetualain tatao-nono'in leondiak; Tatao nono'in ndia mana'a hiik!'"

⁴³Yesus nafa'da selu kasa nae, "Hu ndia de mafandendelek, emi manuu hak

da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai, tehu emi hak ndia Manetualain hela fali kana, fo Ana fen leo leoina fo mana tao tunga Manetualain paleta na.

⁴⁴Metema hataholi fo mana tu'da neu batu ndia lai na, neukose nakalulutuk; ma metema batu ndia napaluni na see soona, neukose ana loli nakasosopu kana, fo ana da'di afu."

⁴⁵Lelek fo malanga ima mala ma hataholi Farisi la lamanene Yesus nakandandaan ndia, boema ala bubuluk basan, Yesus kokolak sila nde ndia.

⁴⁶Hu ndia de, ala mulai sanga enok, fo ala ho'u Yesus. Tehu ala bii hataholi makadoto kala, nanahu hataholi makadotok sila la sipok Yesus sama na leo nabi esa.

22¹Yesus kokolak seluk no hataholi makadoto kala, ninik nakandandaak,

²nae, "Metema Manetualain paleta soona heheo-hihilun sama leo nakandandaak ia: Manek esa ana tao feta ka'bing soaneu ana mane na.

³Manek ndia, nadenu malalau-maono nala, leu lala hataholi nanaka'i kala leo

feta ndia leu. Tehu hataholi nanaka'i sila la ta nau mai fa.

⁴ Basa boema manek ndia nadenu seluk malalau-maonon nggelok leu seluk. Nafa'das nae: 'Meu mafa'da hataholi nanaka'ik sila la mae, nana'a-nininu feta kabi nga nanasadia basak so. Au do'do basa au sapi ngala ma bana-manu neulau ngala so. Basa-basan nanasadiak so de mai leona!'

⁵ Tehu hataholi nanaka'ik sila la ala ta taoafik neu fas. Esa-esak neu leondia ue le'din neu. Nggelok leu leo tina leu, ma nggelok leu sanga tali-doik;

⁶ ma nggelok bai soona, ala ho'u la manek ndia malalau-maono nala de ala fepa-li'us, ma ala taolisa nggelok.

⁷ Lelek mane ka namanene dede'ak ndia boema namanasa nanseli, de nadenu solda'du nala leu taolisa basa hataholi kanisak sila la lala'ena, boema ala hotu heni hataholi sila la, kota nala.

⁸ Basa ndia boema nalo na malalau-maono nala de nafa'das nae, 'Feta ka'bi nga nanasadia basak so, tehu hataholi nanaka'i kala ta landaa fa.

⁹ Besak ia, meu leo okofoo la lain meu, fo ka'i hataholi su'di ba'u bee a, fo ala mai leo feta ka'bing ia mai.'

¹⁰ Boema malalau-maono sila la leu leona. Leu leo okofoo la lain leu, de lalo lakabubua basa hataholi fo latongo loos ala, nau hataholi malole do hataholi mangalauk boe. Boema mamanak manai feta ka'bing ndia henuk no hataholi a.

¹¹ Basa boema manek ndia neu memete hataholi nanaka'i kala. Boema nita hataholi esa nai feta ndia, ana ta pake bua-lo'a feta fa.

¹² Boema natane hataholi ndia nae, 'Tolanoo ei, tao le'e de o masok leo ia mai, tehu o ta pake bua lo'a feta fa?' Hataholi ndia, ta nae le'e esa boen.

¹³ Boema manek ndia nafa'da malalau-maono nala nae, 'Pa'a hataholi ia ei liman fo tapan leo deak neu, fo nai mamana makahatu ka. Nai ndia neukose ana hapu ka'da kikiik ma doidoso ka.'"

¹⁴ Boema Yesus tui nate'e nakandandaak ndia nae leo ia, "Ba'u ka nananalook, tehu faa ka nanahelek."

¹⁵ Basa boema hataholi Farisi la lakabubua, fo lalahalak la'eneu tao leo

beek fo ala hapu lakahihi'ik la Yesus ninik natatanek.

¹⁶ Boema ladenu sila ana mana tunga nala lo hataholi de'u bee leme Herodes nakabubua na fo leu leo Yesus leu. Boema hataholi sila la lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen, ami bubuluk Ama mana tao ndoos. Ama nanoli no mangale'dok la'eneu Manetualain hihii-nanaun neu hataholi daebafa ka, ma Ama tunga hataholi daebafa ka hahapu na fa. Nanahu Ama ta mete matak fa.

¹⁷ Hu ndia de, So'ba Ama mafa'da su'dik fe ami: Tunga ita agama na nakanenete na, ade bole bae bea leo Kese la neu do ta?"

¹⁸ Yesus bubuluk basa sila dudu'a mangalaun ndia so, da'di nafa'das nae, "Hei hataholi mana dea-dale kala lemin! Tao le'e de, emi sanga makahihi'ik Au?"

¹⁹ So'ba matu'du fe Au doik fo emi paken soaneu bae bea!" Boema ala fen doi isi lilo fulak esa.

²⁰ Yesus sipo nan boema natanes nae, "See mata aon ma na'den ia?"

²¹ Boema lataa lae, "Kese la," Boema Yesus nafa'das nae, "Metema leondiak soona, Kese la nuun bee na, fen leo Kese

la neu, ma Manetualain nuun bee na, fen leo Manetualain neu."

²² Lelek fo lamanene Yesus halan ndia, boema ala dodoo doa kana. Boema ala la'oela Yesus leona.

²³ Bei nai faik ndia dale na boe, hataholi Saduki de'ubee ala mai leo Yesus mai. Hataholi sila la nde bee na leme nakabubuak fo hahapu nala lae, hataholi mana mate kala, neukose ta laso'da falik soon.

²⁴ Boema lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen". Musa nanoli nae leo ia: Metema touk esa maten, tehu ana ta bongi na anak fa, soona tolanoo na, muse sao na ina falu ndia, fo ana bongi fe sao mana maten ndia tititi-nonosik.

²⁵ Hapu hataholi hitu ka'a-fa'di kala. Ala leo hai leme ia so. Ana ulu ka saoana boema maten, tehu ana ta bongi anak fa. Boema tolanoo kadua, muse sao na inafalu ndia.

²⁶ Basa boema tolanoon ndia boeo maten, te ana ta bongi na fa. Dede'a ka ana da'di tao leondiak neme anatou katelu a losa anatou kahitu a.

²⁷ Neu mate'e na boema inak ndia boeo maten.

²⁸ Naa, neu lelek fo hataholi mana mate kala laso'da fali ka, see ka nde da'di inak ndia sao na? Nanahu hataholi kahituk sila la, ala sao no'u inak ndia so.

²⁹ Boema Yesus nataa nae, "Emi sala manseli, nanahu emi ta malelak Susula Malalao ka isi liin, ma Manetualain koasa na fa.

³⁰ Nanahu metema hataholi mana mate kala neukose laso'da falik soona ala ta saoana so'on, nana laso'da sama leo ata nusa so'da kala nai nusa so'da ka.

³¹ Ade emi beita lees mita hata fo Manetualain nafadan la'eneu hataholi mana mate kala laso'da falik fa do? Manetualain nafa'da nae leo ia,

³² Au nde Abraham Manetualai na, Ishak Manetualai na, ma Yakub Manetualai na. Manetualain ndia, hataholi mana mate kala Manetualain ta ndia fa. Hataholi maso'da kala Manetualain ndia!"

³³ Lelek fo hataholi makadotok sila la lamanene Yesus nae leondia boema, ala dodoo doak lanseli ma bafa nala bee poo soaneu nanoli na.

³⁴ Lelek fo hataholi Farisi la lamanene lae, Yesus tao na hataholi Saduki la ta hapu kokolak so'on, boema lakabubua.

³⁵ Boema sila hataholin esa fo mese agama ndia, ana so'ba nakahihi'ik Yesus ninik natatanek nae,

³⁶ "Ama Mesen," paleta bee ka nde da'di paleta makasososak nai agama hoholo-lalanen dale ka?

³⁷ Boema Yesus nataa nae, "Sue-lai o Manetualaim no o dale katema tua ma, no basa o ao paa samanem, ma no basa o dudu'a-aafim.

³⁸ Paleta ndia nde da'di paleta makasososak ma beli na seli a!

³⁹ Paleta kadua, sama leo paleta makasososa ka fo nae: Sue-lai o nonoo hataholi ma sama na leo o sue lai o ao ina ma.

⁴⁰ Basa hoholo-lalanek fo Musa fe kala ma nabi la nanoli nala, lapadeik lai paleta kaduak sila la lain."

⁴¹ Lelek hataholi Farisi la bei lakabubua lahele lai ndia, boema Yesus natanes nae,

⁴² "Emi hahapu ma leo beek la'eneu Mane Mana Fe So'da ka? See titi-nonosin hataholi Ndia?" Hataholi Faris la lataa lae, "Dauk titi-nonosin,"

⁴³ Boema Yesus natanes nae "Metema leondiak," soona, "hu beek de

Manetualain Dula Dale na nakababale
Dauk dale na fo noke Mane Mana Fe
So'da ka soona nae, 'Lamatuak'? Nanahu
Dauk nafa'da nae,

⁴⁴ 'Manetualain nafa'da neu au Lamatua
nga nae: mangatuuk mai Au boboa kona
nga, losa Au tao ala O musu noo mala
sene-do'ok leu O.'

⁴⁵ Da'di metema Dauk noke Mane
Mana Fe So'dak ndia nae, 'Lamatuak'
soona hapu nai bee, Dauk tititi-nonosin
Hataholi ndia?"

⁴⁶ Ta hapu hataholi esa boen nataa
Yesus so'on. Boema mulai neme faik
ndia mai a, ta hapu hataholi napalani
natane selu kana hata-hata so'on.

23 ¹ Boema Yesus nafa'da hataholi
makadoto kala ma ana mana
tunga nala nae,

² "Mese agama la ma hataholi Farisi la
hapu koasa, soaneu lafa'da mangalele'do
Musa hoholo-lalanen.

³ Hu ndia de makatele ma tunga basa
hata fo ala paleta kala. Tehu boso
tunga hata fo ala tao-no'i ka nana lanoli
hataholi, te se'ko na ala ta tao tunga
hata fo lanolik sila la fa.

⁴Ala tao nakanenete mabela ina la fo lakaseti hataholi la tungas, tehu ala ta tulu-fali hataholi mana makalala'o kana faa anak boen.

⁵Ta'ko ala pake kotak bana louk matua ina fo naisi Susula Malalao ka lalane nala, fo ala paken nai dedei nala ma alu nala boema ala tao lamanalu ba'du manalu nala fifiko na!

⁶Ala hii ka'da mamana neulauk nai feta-dote, ma kandela neulauk nai uma mamasok.

⁷Ala hii ka'da hataholi la fes ha'da-holomata, ma laloos lae, 'Ama Mesen nai hataholi ba'u matan.'

⁸Tehu emi boso nau lalo emi lae: 'Ama Mesen', nana emi mesem ka'da esa mesa kana, de emi ia tolanoo kala.

⁹Ma emi boeo boso maloo hataholi esa nai daebafak ia mae, 'Ama', nanahu emi Amam ka'da esa mesa kana, fo nde Amak manai nusa so'da ka.

¹⁰Ma emi boso nau lalo emi lae, 'Mauli-Malangan', nanahu emi mauli-malangam ka'da esa mesa kana, fo nde Mane Mana Fe So'dak, fo Manetualain helu ka.

¹¹Hataholi matua ina manai emi tala'da, muse ana da'di emi malalau-maonom.

¹² Hataholi fo namatutua-namadedema ao na, neukose nananakaloloe-nakadadaek, ma hataholi fo nakaloe-nakadae ao na, neukose nananamatutua-namadedemak."

¹³ "Soe ba'eneu emi, fo mese agama la ma hataholi Farisi la lemin! Emi ia hataholi mana dea-dale kala. Emi mapanggengge hataholi soaneu ala da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai. Emi nde ta nau da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai fa, boema hataholi mana nau kala, emi mapanggengges.

¹⁴ Soe ba'eneu emi, fo basa mese agama la ma hataholi Farisi la lemin! Emi ia hataholi mana dea-dale kala. Emi ke'dindiu ina falu la, ma emi loso ma uma nala. Ma soaneu tatao-nono'i mangalau ka nananafunik, de emi huhule-haladoim nalu na seli. Hu ndia de neukose emi huhuku ma, bela na seli!

¹⁵ Soe ba'eneu emi, fo mese agama la ma hataholi Farisi la lemin! Emi ia hataholi mana dea-dale kala! Emi la'di tasi, fo emi meu leo dae dook meu, ma emi la'ok mafeo basa dae ma'dak lala'ena, ka'da soaneu hataholi esa ana

masok emi agama ma. Fo hataholi ndia ana masok nai emi agama ma dalek soona, emi tao ma hataholi ndia hihii nae da'di tasi ha'i ka isi na, fo mangalau na lena heni emi la'i dua bai!

¹⁶ Soe ba'eneu emi, fo mauli-malanga poke kala lemin! Emi manoli mae leo ia, Metema hataholi supa-soo ninik Manetualain Uma na soona, hataholi ndia natapo'i neme supa-soon mai, tehu metema ana supa-soo ninik lilopilas manai Manetualain Uman dale soona, ana ta natapo'i neme supa-soon ndia mai fa.

¹⁷ Emi hataholi nggoa poke kala! Bee ka nde beli na lena. Lilo pila sa, do Manetualain Uma na nde tao na lilopilas ndia malalao-malalafu ka?

¹⁸ Emi manoli mae leo ia, 'Metema hataholi esa supa-soo ninik mei tutunu-hohotu ka, soona hataholi ndia natapo'i neme supa-soon mai; tehu metema ana supa-soo ninik tutunu hohotuk manai mei tutunu-hohotuk ndia lai na soona, ta natapo'i neme supa-soon ndia mai fa.

¹⁹ Emi poke-pake manseli! Bee ka nde beli na lena? tutunu hohotu ka do mei tutunu hohotu ka nde tao na

tutunu-hohotuk ndia malalao-malalafu ka?

²⁰ Hu ndia de metema hataholi esa, ana supa-soo ninik mei tunu-hotu ka soona, ndia soso na nae, ana supa-soo ninik mei tunu-hotu ka, ma ninik basa tutunu-hohotuk manai mei tutunu hohotuk ndia lai na boe.

²¹ Ma metema hataholi esa ana supa-soo ninik Manetualain Uma na, soona ndia soso na nae, ana supa-soo ninik Lamatua ka Uman ndia, ma ninik Manetualain fo mana leo nai ndia boe.

²² Ma metema hataholi esa ana supa-soo ninik nusa so'da ka, soona ndia soso na nae, ana supa-soo ninik Manetualain kandela mane na, ma ninik Manetualain fo mana mangatuuk nai kandela manek ndia lai na boe.

²³ Soe ba'eneu emi, fo mese agama la ma hataholi Farisi la lemin! Emi ia hataholi mana dea-dale kala. Emi ho'i ma bumbu dala dae, adas makeek, jintan baba'ek esa neme baba'ek sanahulu mai fo emi fen leo Manetualain neu. Te se'ko na dede'a mabeli ina la nai agama hoholo-lalane nala dalek, fo sama na leo: maketu-mala'di tunga ndoo na,

dale manasue-lai ka ma lilineka ka, emi ta taoafik neu fas. Te se'ko na dede'ak sila nde muse emi tao-noin no boso mafandele heni dede'a fe'e kala boe.

²⁴ Emi mauli-malanga poke-pake kala! Pena manai emi nininum dale a emi se'e henin, tehu emi ko'doheni onta matua ina!

²⁵ Soe ba'eneu emi, fo mese agama la ma hataholi Farisi la lemin! Emi ia hataholi mana dea-dale kala. Emi safe balisi emi pinga-mangom dea nala, te see ko na dale na soona manggenggeo na seli ninik hata-hata fo emi hapun no nalaka-nasetik ma tenepeta ka.

²⁶ Hei, hataholi Farisi poke kala lemin! Safe balisi makahuluk emi pinga-mangom dale na, fo ela dale nala boeo balisi!

²⁷ Soe ba'eneu emi, mese agama la ma hataholi Farisi la lemin! Emi ia hataholi mana dea-dale kala! Emi sama leo late nanadama fula ka, fo meten neme deak mai soona mana'a hiik, tehu nai dalek henuk no duik ma kaboo pulu ka.

²⁸ Emi leondiak boe. Meten neme deak mai soona, emi malole moo basa hataholi lala'ena; tehu nai emi dalem

dale henuk no peko-pakik ma la'olena ka."

²⁹"Soe ba'eneu emi, fo mese agama la ma hataholi Farisi la lemin! Emi ia hataholi mana dea-dae kala. Emi mafofo'a late malole soaneu nabi la, ma emi barias hataholi so'da na malole la lutu nala.

³⁰Boema emi mafa'da mae, 'Leo uni ka ami maso'da ndek lelek ami bei-ba'i kai makahulun eli la soona, ami ta tunga mos fo taomisa nabi la fa.'

³¹Da'di emi manaku aom mae, emi nde hataholi mana taonisa nabi la, tititi-nonosi na!

³²Metema leondiak soona tao makandoo, ma tao makababasak sala-singok fo nanamulai basak neme emi bei-ba'i kaim sila la mai!

³³Emi hataholi mangalau kala, ma tititi-nonosi hataholi mangalauk. Tao leo bee fo emi hapu matapo'i neme huhuku tasi ha'i ka mai?

³⁴Mamanene matalolole, te neukose Au haitua fe emi nabi-nabi, hataholi manatee tenok, ma mese-mese nala; tehu neukose emi taomisa hataholi sila la nggelok, boema emi lona nggange

nggelok. Hapu nggelok neukose emi fepa-li'us nai uma mamaso kala dalek, ma emi usis leme kota esa leo kota esa.

³⁵ Hu ndia de neukose emi nanahukuk, nana kanisak fo, emi tao-no'in soaneu hataholi sala ta kala, mulai neme kanisak soaneu Habel fo hataholi sala tak ndia, losa kanisak soaneu Berekia anan Zakaria, fo emi taomisan nai Manetualain Uma na no mei tutunu-hohotu ka tala'da.

³⁶ Mamahale: te neukose hataholi lelek besak ia la nde lu'a-lepa basa sila la!"

³⁷ "Yerusalem, Yerusalem! O taomisa nabi la. Boema o pia Manetualain hataholi nadedenu nala ninik batu losa mates. La'i de'ubee, Au hii holu o hataholi mala sama na leo manu ina nasaluluku ana nala nai li'dan dale, tehu emi ta nau fa!

³⁸ Hu ndia de Manetualain ta nok emi so'on.

³⁹ Bubuluk leon te, mulai besak ia, neukose emi ta mita Au so'on losa emi mafa'da mae, 'Nanaba'e-palak ba'eneu Ndia fo Ana mai no Manetualain na'de na."

24 ¹ Lelek Yesus la'oela Manetualain Uma na, boema ana mana tunga

nala mai de latu'du leo basa uma-uma manai Manetualain Uman ndia.

² Boema Yesus nafa'das nae, "Ade emi mita basa uma sila la so hetu? Bubuluk leona, te ta hapu batu esa boen neme uma sila la, neukose nananakatoto'dok nahelek neu mamana na fa. Te neukose basa-basas nanatao natu'uk."

³ Basa boema Yesus neu leo pupuku Setu na neu, de Ana bei nangatuuk te ana mana tunga nala mai fo ala kokolak lon mesa kana lae, "Mafa'da fe ami, faihi'da basa sila la neukose ala da'di, ta'du-tana bee ka nde natu'du Ama ka mamai na, ma le'do-fai mate'e ka?"

⁴ Boema Yesus nataa nae, "Masanene'dak leona, fo boso nalosak hataholi ke'dindiu emi.

⁵ Nanahu neukose hataholi ba'u ka ala mai lini Au na'de nga fo lae, 'Au nde Mane Mana fe So'da ka!' Neukose ala ke'dindiu la hataholi ba'u ka.

⁶ Neukose emi mamanene hataholi mana musu kala hala na, ma halak la'eneu matee-matati kala, tehu boso bii. Nana dede'ak sila la muse ala da'di, tehu ndia beita nafa'da nae fai mate'e ka losa so.

⁷ Neukose leoina esa natati no leoina esa, ma dedeo esa natati no dedeo esa, neukose la'a-ndoe sa nai basa mamananak lala'ena, ma dae manggengo ka ana da'di.

⁸ Basa sila la besa ka makasososa na nde ndia, sama leo inak esa name'da he'di bobongi na nai lelek fo ana sanga bongi a.

⁹ Basa soona, neukose ala ho'u la emi fo ala fe heni emi soaneu ala fepa li'u emi, ma ala taolisa emi. Neukose basa daebafa ka lakamuu-lakadau emi nanahu Au ana mana tungang emi.

¹⁰ Neu lelek ndia te neukose hataholi ba'u ka fali deak, ma ala da'di mana ke'dindiuk, boema esa nakamuu-nakadau esa.

¹¹ Neukose nabi pepekok ba'u ka ala to'da mai fo ala ke'dindiu la hataholi ba'u.

¹² Neukose tatao-nono'i mangalau ka boetai nakadedelek nalosa hataholi la ta lasue-lalai ao so'on.

¹³ Tehu hataholi fo nakatatakak losa mate'e na, neukose ana hapu so'dak.

¹⁴ Ma Hala Malole la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta, neukose

nanatui-bengak leo basa daebafa ka lala'ena neu, fo ela basa hataholi la lamanenen. Basa ndia soona, besa ka fai mate'e ka ana losa."

¹⁵"Neukose emi mita 'Mangalauk fo mana tao makalulutu ka', nangatuuk nai mamana malalao ka, sama leo nabi Dania la nafa'da ka. Basa hataholi fo mana lee ia, so'ba malela kana leona.

¹⁶Nai faik ndia, hataholi manai nusa Yudea la muse lalai leo lete lepa kala leu.

¹⁷Hataholi manai uma punin lai na, ana boso kona fo ana ho'i hata-hata neme uma dale mai.

¹⁸Hataholi manai tina, ana boso fali fo ana ho'i ba'du manalu na.

¹⁹Bibii namata'u ka ba'u naseli nai fai-faik sila la ba'eneu ina kailus ala ma ina mana masu'u ni'iana beu ana la!

²⁰Hule-haladoi, fo boso nalosak emi muse malai la'e oe faak do la'e fai Sabat!

²¹Bibii namata'uk matua ina nai fai-faik sila la, neukose hapu toto'a-sosota matua ina sama leo ana beita da'di nita neme daebafa ka dada'di makasososa na losa besak ia, ma neukose ana ta da'di seluk so'on.

²² Leo uni ka Manetualain ta tao keke'u fai na fa soona, ta hapu hataholi esa boen hapu naso'da fa. Te hu ka nde hataholi kamahehele nala, de Manetualain tao keke'u le'do-fai ndia.

²³ Nai lelek ndia, metema hataholi esa nafa'da emi nae, 'Mitak, Mane Mana Fe So'dak ndia nai ia, do nai na', soona boso mamahele hataholi ndia.

²⁴ Nanahu, neukose mana soi-tefa pepeko kala, ma nabi pepeko kala ala to'da mai. Fo neukose ala tao tatao-nono'i matua ina la ma manda'di beu kala soaneu sanga tao leondia fo ala ke'di-ndiu la Manetualain hataholi kamahehele nala.

²⁵ Da'di mafandendelek! Te dede'ak sila la ala beita da'di fa, te Au afa'da akahuluk emi so.

²⁶ Metema hataholi nafa'da emi nae, 'Mitak, Mesias nai naa fo nai mo malo!' Soona boso meu leo naa meu. Do metema lafa'da lae, 'Mita kana, Ana keke nai kama ia dalek!' Soona boso mamahele.

²⁷ Nanahu, Ana Hataholi ka mamai na sama leo ndela sa nangale'do neme dulu mai, fo nangale'do losa muli.

²⁸ Nai bee hapu paa puluk soona, nai ndia hapu manupui mana'a paa pulu kala."

²⁹ "Lelek toto'a tataa ka nate'e beita doo ka boen te, le'do a neukose makahatuk, ma bula ka ta nasalaa so'on. Neukose nduu kala, ala tu'da leme lalai mai, ma mana koasa manai lalai maloa, neukose ta latetu-landaa so'on.

³⁰ Basa ndia soona, ta'du-tana Ana Hataholi ka nananitak nai lalai. Neu lelek ndia, basa leoina manai daebafa ka neukose ala kii makaleleu. Neukose lita Ana Hataholi ka Ana mai nai ko'as lain no koasa ma mandela-masa'a matua ina.

³¹ Pupuu matua ina nanapuuk soona neukose Ana Hataholi ka nadenu ata nusa so'da nala tao lakabubua hataholi kamahehele nala leme daebafa ka bu'un has mai, ma leme lalai pe'dan esa losa pe'dan esa"

³² "Ho'i nanonolik neme ai kaa ka mai. Metema ndana nala momo'do, ma mangana'uk, boema mulai lape'du beu soona, emi bubuluk mae, fai hana sa, ana deka so.

³³ Leondiak boe, metema emi mita dede'ak sila la da'di soona, bubuluk leo na te fai na ana deka nanseli so.

³⁴ Bubuluk leona! Te hataholi maso'dak besak ia la beita mate fas, te basa dede'ak sila la ala da'di so.

³⁵ Lalai a no daebafa ka neukose mopos, tehu Au dede'a-kokolang lahele losa dodoo na."

³⁶ "Ta hapu hataholi bubuluk fai na do liu na fai hi'da fa. Ata nusa so'da kala boeo ta. Manetualain Ana na boeo ta, te ka'da Ama ka mesa kana nde bubulu kana.

³⁷ Metema Ana Hataholi ka sanga mai soona, heheo-hihilun sama leo nai lelek Noh tepo-lele na.

³⁸ Nai fai-faik fo faa tua ka beita da'di fa te, hataholi a na'a-ninu ma saoana. Leondiak nakandoo losa faik fo Noh masok leo ofak dale neu.

³⁹ Nai faik fo faa-tua ka luu nalas, besa ka lame'da hata fo ana da'di so. Metema Ana Hataholi ka mai soona, heheo-hihilun leondiak boe.

⁴⁰ Nai lelek ndia, hataholi dua bei laue-lale'di lai tina: soona neukose lo esa ma ala la'oela esa.

⁴¹ Inak dua bei mol gandum: soona neukose lo esa ma ala la'oela esa.

⁴² Da'di manea leona, nana emi ta bubuluk faihi'da fo neukose emi Lamatua ma Ana mai fa.

⁴³ Mafandendelek dede'a ka nde ia! Leo uni ka uma lamatuak bubuluk li'u de'u bee fo nakodaa ana mai, soona neukose nanea fo nakodaa boso masok leo uman dale neu.

⁴⁴ Hu ndia de emi boeo muse mahehele ao mala. Nanahu Ana Hataholi ka Ana mai nai faik fo emi ta hapu neuk mala fan."

⁴⁵ Boema Yesus kokolak seluk nae, "Metema leondiak soona, malalau-maono bee ka nde mana lilinekak ma manatee teno ka? Ndia nde tua na so'un da'di malangan neu malalau-maono fe'e kala, fo ela ana fes la'a-linu la'e fai na.

⁴⁶ Malalau-maono ndia naua-nanale nanseli, metema tua na ana fali ma'in te nitan ana bei pue-lau no bela ba'un.

⁴⁷ Mamahеле leona, te neukose malangan ndia nahoho'u basa hataheton neu malalau-maono ndia.

⁴⁸ Tehu metema malalau-maono ndia mangalau ka soona, neukose ana dodoo nai dalen dale nae,

⁴⁹ 'Au tua nga bei doo ka besa ka ana fali ma'in, boema ana mulai fepa-li'u malalau-maono fe'e kala, ma na'a-ninu no hataholi mana mafu kala.

⁵⁰ Neu makabui na neukose tua na fali ma'in nai faik ma li'u fo ana ta neuk nala fan.

⁵¹ Soona neukose tua na fepa-li'u nalo'bo malalau-maono ndia, basa soona ana tapan leo hataholi mana dea-dale kala mamana na neu. Neukose ala kii-makaleleu ma ala doidoso nai naa."

25 ¹ "Metema Ana Hataholi ka Ana mai sama leo Lamatua ka soona, heheo-hihilun sama leo nakandandaak ia: Ana fe'oanak sanahulu lini banuk fo ala sipok mana ka'bing tou ka mamai na. Esa na nini banuk esa fo leu soluk mana ka'bing tou ka.

² Ana fe'oanak sila la lima nggoak ma lima malelak.

³ Ana fe'oana nggoak kalima kala lini banuk, tehu ala ta lini mina lenak fa.

⁴ Tehu ana fe'oana malela kalima kala soona, lini banuk ma mina lenak.

⁵ Losa fai na so, te mana ka'bing touk ndia beita mai fa, hu ndia de mata nala ndua ka de ala sungu.

⁶ Fatila'da boema besa ka lamanene hala ka nalo nae, 'Mana ka'bing tou ka mai so, de mai sipo kana leona!'

⁷ Boema ana fe'oana kasanahuluk sila la fo'a de lafafa'u banu nala beno'u.

⁸ Boema ana fe'oana nggoa kalima kala lafa'da ana fe'oana malela kalima kala lae, 'Fe ami mina faa anak dei, te ami banu mala sanga mates nde ia so,'

⁹ Tehu ana fe'o ana malela kalima kala lae, 'Ta bisa fa, nanahu boso nalosak ami mina ma ta dai fa, de meu asa nai toko a.'

¹⁰ Boema ana fe'oana nggoa kalima nggoa kala leu asa mina. Ala la'o tutika mana ka'bing tou ka losa. Boema ana fe'oana malela kalimak fo mana mahehele ao basak sila la, ala masok sama-sama lo mana ka'bing tou ka leo mamana feta leu de ala kena lelesu a!

¹¹ Basa boema besa ka ana fe'oana nggoa kalima kala ala losa. Lalo lae, 'Tuan, Tuan, soi fe ami lelesu a dei.'

¹² Tehu mana ka'bing tou ka nataa nae, 'Au ta alelak emi fa!'"

¹³ Boema Yesus kokolak nate'e nakandandaak ndia nae leo ia, "Hu ndia de manea leona, nanahu emi ta bubuluk fai na do li'u na fa."

¹⁴ "Metema Ana Hataholi ka ana mai da'dileo Lamatua ka soona, heheo-hihilun sama leo nakandandaak ia: Touk esa, ana sanga neu leo mamana dok neu. Boema nalo na basa malalau-maono nala de nahoho'u hata-heton neus.

¹⁵ Ana fe malalau-maonon sila la hata-heto nandaa no esa-esak bebe'i na. Ana fe esa doi isi lilopilas lifun lima. Boema ana fe esa, doi isi lilopilas lifun dua. Ma ana fe esa soona, ka'da doi isi lilopilas lifun esa, boema ana la'o leona.

¹⁶ Touk ia la'o boema, malalau-maono mana sipo doi isi lilopilas lifu kalima ka, lai-lai neu dangan besak ndia leona. Boema ana hapu bunak lifun lima seluk.

¹⁷ Leondiak boe, malalau-maono mana sipo doi isi lilopilas lifu kadua ka, ana hapu bunak lifun dua seluk.

¹⁸ Tehu malalau-maono mana sipo doi isi lilopilas lifu kisa ka ana kali bolok de nafuni tua na doi na.

¹⁹ Basa ndia de doo na seli besa ka tuan ndia fali ma'in. Boema nalo na basa malalau-maono nala de nokes ala leke doi nala.

²⁰ Malalau-maono mana sipo doi isi lilopilas lifu kalima ka ana mai boema, ana leke fen lifun sanahulu. Nafa'da tua na nae, 'Tuan fe au doi isi lilopilas lifun lima, de mitak au hapu bunak lifun lima seluk.'

²¹ Boema tua na nae, 'Malole, o malalau-maono malole ma mana lilinekak. Hu ka nde o hapu nananamaherek nai dede'a kome'do ana la dalek, de neukose au fe namahehelek ba'u ka neu o. Masok leo dalek ia mai, fo mamahoko sama-sama mo au!'

²² Boema malalau-maono mana sipo doi isi lilopilas lifu kadua ka ana mai, de nafa'da tua na nae, 'Tuan, tuan fe au doi isi lilo pilas lifun dua, de mitak au hapu bunak lifun dua seluk.'

²³ Boema tua na nae, 'Malole, o malalau-maono malole ma mana lilinekak. Hu ka nde o hapu nananamaherek nai dede'a kome'do ana la dalek, de neukose au fe namahehelek neu o. Masok leo dalek ia mai, fo mamahoko sama-sama mo au!'

²⁴ Basa ndia boema malalau-maono mana sipo doi isi lilopilas lifu kisa ka ana mai, de nafa'da tua na nae, 'Tuan, au bubuluk tuan hataholi mana keke'ek ma maa mana talifefelok. Tuan seu ai boak nai mamanak fo tuan ta sele ai fa, ma tuan ketu-kolu buna-boak nai mamanak fo tuan ta sele-nggali bini-ngges fa.

²⁵ Da'di au bii de au u afuni tuan doi na nai dae dale. Tuan doi na nde ia de ho'i ma fali kana.'

²⁶ Boema tuan ndia naen nae, 'O malalau-maono mangalauk ma pelatua! Ade o bubuluk mae, au seu ai boak nai mamanak fo au ta sele ai fa, ma au ketu-kolu buna-boak nai mamanak fo au ta sele-nggali bini-ngges fa do?

²⁷ Metema leondiak soona, o muse pe'da au doing ndia leo mamana nakabubuna doi ka neu, fo nai lelek au fali ma'i nga, au sipo falik au doing ndia no buna na.

²⁸ Hu ndia de ho'i ma doik ndia neme hataholi ia mai, fo fen leo hataholi mana manuu doi isi lilopilas lifu kasanahuluk ndia neu.

²⁹ Nanahu hataholi mana nanuu ka, neukose fen ba'u ka seluk. Tehu hataholi

fo ta nanuu, do bei nanuu faa anak nai ndia, soona nanaho'i falik boe.

³⁰Ma malalau-maono sososa-ndandaa tak ndia, tu'un leo makiu-makahatuk manai deak eli neu. Nai naa, neukose ana kii-makaleleu ma ana doidoso!"

³¹"Metema Ana Hataholi ka Ana mai da'dileo Lamatua ka, nonok ata nusa so'da nala soona, nangatuuk neu kandela mandela-masa'an lain,

³²Neukose nalo nakabubua basa leoina lala'ena neu mata na. Boema Ana ta'da ba'es neu bubuak dua, sama leo mana foo a ta'da fe'e bi'ilopo neme bi'ihii ka mai.

³³Hataholi mana tao tunga Manetualain hihii-nanau na, neukose Ana tao nakabubuas neu boboa kona na, ma fe'e kala nai boboa kii na.

³⁴Basa ndia soona, Manek ndia nafa'da basa hataholi manai boboa kona na nae, 'Mai leon emi fo Au Amang ba'e-pala kala lemin! Masok leo nusak fo nanasadiak soaneu emi, ndek daebafa ka da'di makasososa na.

³⁵Nanahu nai lelek Au amala'a, emi fe Au u'a, ma nai lelek Au maa ma'da, emi

fe Au inu. Au hataholi mana mai, emi sipok Au nai emi umam.

³⁶ Au papake-ngganggaong ta, boema emi fe Au papake-ngganggaok. Au amahe'di, boema emi puli mamu'do Au. Au nanahukuk, boema emi tulu-fali au.'

³⁷ Boema hataholi manai boboa kona na lae, 'Lamatuak, faihi'da ka nde ami mita Lamatua ka namala'a, boema ami fe Lamatua ka na'a do maa ma'da de ami fe Lamatua ka ninu?

³⁸ Faihi'da ka nde ami mita Lamatua ka da'di hataholi mana mai, boema ami sipok Lamatua ka nai ami umam? Faihi'da ka nde Lamatua ka papake-ngganggaon ta hai so, boema ami fe Lamatua ka papake-ngganggaok?

³⁹ Fai hi'da ka nde ami mita Lamatua ka namahe'di do nai bui dale, boema ami tulu-fali Lamatua ka?'

⁴⁰ Neukose Manek ndia nataa nae, 'Bubuluk leona, te nai lelek emi tao dede'ak sila la, leomae neu hataholi esa neme Au tolanoong matasi'da-matasai ngala mai, soona ndia soso na nae, emi tao-no'in soaneu Au nde ndia so!'

⁴¹ Basa ndia boema, neukose Manek ndia nafa'da hataholi manai boboa kii

na nae, 'La'o heok meme ia mai, hei hataholi mangalau kala lemin! Masok leo ha'i mana mate ta ka dalek meu, te mamananak ndia nanasadia basak soaneu nitu a no basa lima ein lala'ena!

⁴² Nanahu nai lelek Au amala'a, emi ta fe Au u'a fa, ma nai lelek fo Au maa ma'da, emi ta fe Au inu fa.

⁴³ Au hataholi mana mai, te emi ta sipok Au nai emi umam fa. Au papake-ngganggaong ta, te emi ta fe Au papake-ngganggaok fa. Au amahe'di ma Au nai bui dale, te emi ta meu donge-dama Au fa.'

⁴⁴ Boema lafa'dan lae, 'Lamatuak, faihi'da ka nde ami mita Lamatua ka namala'a, do maa ma'da, do hataholi mana mai, do papake-ngganggaon ta, do mamahe'di, do nai bui dale, te ami ta tulu-fali Lamatua ka fa?'

⁴⁵ Neukose Manek ndia nataa nae, 'Bubuluk leona, te nai lelek fo emi ta nau tulu-fali hataholi matasi'da-matasaek esa nai daebafa ka fa soona soso na nae, emi ta nau tulu-fali Au fa.'

⁴⁶ Soonu neukose hataholi sila la nanahukuk ninik huhuku mana ketu basa ta ka, tehu hataholi mana tao tunga

Manetualain hihii-nanau na, neukose ala hapu maso'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka."

26¹ Yesus nanoli basa nanolik sila la boema nafa'da ana mana tunga nala nae,

²"Emi bubuluk bei faik dua seluk soona Fai Malole Paskah, fo neukose Ana Hataholi ka nanafe henik soaneu nanalona-nggangek!"

³Ndia te malanga imam ala ma lasi-lasi Yahudi la lakabubua nai Imam Matua Ina Kayafa sa uma mane na.

⁴Lakokola aok fo ala sanga ho'u Yesus no denge-dengek fo ala tao lisan.

⁵Boema lae, "Tehu, ata boso taon la'e fai feta, te neukose tasibu a da'di nai lau nala dalk."

⁶Lelek ndia Yesus nai Betania nai Simon uman, fo makahulu na ana hapu he'di lou mangalauk,

⁷boema inak esa ana mai leo Yesus mai. Inak ndia nini mina ka'boomini mabelik boto esa. Ndia te Yesus bei na'a ninu, boema inak ndia po'a mina kaboominik ndia neu Yesus langa na.

⁸Yesus ana mana tunga nala lita manda'dik ndia, boema lamanasa de lae,

"Sosoa-ndandaak hata didilo-dodolok leo ia ka?"

⁹ "Mina kabooninik ndia nase'on soona beli na makadotok, fo doi na fen leo hataholi nu ta-hata ta kala neu!"

¹⁰ Yesus bubuluk sila dudu'a-aafin ndia, boema nafa'das nae, "Tao le'e de emi tao susa inak ia? Ana tao tatao-nono'i malole ma nanakoa-kiook soaneu Au.

¹¹ Hataholi nu ta-hata ta kala lo emi tataas esa, tehu Au ta o ahele emi fa.

¹² Inak ndia po'a mina ka'boomini ka neu Au ao nga ndia sosoa na nae, ana sadia basa Au nato-i-natonong nde ndia so.

¹³ Mamahеле leona! te nai basa daebafa ka, su'di bee boe, metema Hala Malole maneme Manetualain mai a nanatui-nanabengak soona, inak ndia tatao-nono'in neukose nanatui-bengak boe, fo ana da'di neu nasanene'dak esa soaneu inak ndia."

¹⁴ Boema Yesus ana mana tungan esa na'de Yudas Iskariot, neu leo malanga ima mala neu.

¹⁵ Boema nafa'das nae, "Metema au fe Yesus neu emi soona, ade emi fe au

beek?" Boema ala leke fen doi isi lilofulak telu hulu.

¹⁶ Mulai neme faik ndia mai, Yudas sanga fai loak malole soaneu ana ke'dindiu Yesus.

¹⁷ Nai fai makasososa ka fo nai Feta Loti Lalu Tei Ta ka, Yesus ana mana tunga nala ala mai de latanen lae, "Ama hii ami meu sadia nana'a Paskah nai bee soaneu Ama?"

¹⁸ Boema Yesus nae, "Meu leo hataholi esa nai kota, fo mafa'dan mae, 'Ama Mesen nae, fai na losa soaneu Au so; Au nau tao feta Paskah nai o umam, sama-sama o Au ana mana tunga ngala.'"

¹⁹ Yesus ana mana tunga nala tao tunga hata fo Yesus nadenus ala tao-no'in. Boema leu sadia nana'a Paskah ndia.

²⁰ Le'odae boema, Yesus no ana mana tunga kasanahulu dua nala langatuuk fo la'a-linu.

²¹ Lelek fo ala bei la'a-la'a boema Yesus nae, "Mamanene leona: hataholi esa nai emi dalek ana ke'dindiu Au."

²² Yesus ana mana tunga nala lamanene dede'ak ndia boema, ala susa lanseli. Boema esa-esa mulai natane Yesus nae,

"Tao leo bee o Ama mafa'da hataholi a, ta nde au fa hetu?"

²³ Boema Yesus nae, "Hataholi fo ana dope loti na leo mango dale sama-sama no Au a, hataholi ndia nde ke'dindiu Au.

²⁴ Memak Ana Hataholi ka neukose Ana mate sama leo nanasulak nai Susula Malalaok dale. Tehu soe ba'eneu hataholi fo mana ke'dindiu Ana Hataholi ka! Malole lenak hataholi ndia boso bongin makandondook!"

²⁵ Boema Yudas fo mana ke'dindiuk ndia nae, "Tao leo bee o au ta nde Ama Mesen nafa'da ka fa hetu?" Yesus nae, "O nde mae leondia!"

²⁶ Lelek fo la'a boema Yesus ho'i na loti a, de Ana hule-haladoi noke makasi. Basa boema Ana tete'i loti ndia ninik lima na, de Ana fen neu ana mana tunga nala ma nae, "Ho'i man fo mi'an leona; ia nde bee na Au ao paa nga."

²⁷ Basa ndia boema, Ana ho'i na nggalaa angol esa de noke makasi neu Manetualain. Basa boema Ana fe nggalaas ndia neu ana mana tunga nala ma nae, "Basa-basa mala minun leona.

²⁸ Nana Au daang ia daak hehelu-balataak, daak fo nanapo'a henik soaneu

fe do'o do ampon neu hataholi ba'u sala-singon.

²⁹ Mamahеле leona: te neukose Au ta inu angol ia seluk so'on, losa lelek fo Au inu angol beu ka, sama-sama o emi nai Au Amang Daebafa Beu na dalek."

³⁰ Basa boema lakamee nakamee kokoa-kikiok esa. De basa ndia boema leu leo Pupuku Setun a leu.

³¹ Boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Nai le'odaek ia boe, neukose emi basa-basa mala malai la'oela Au; nanahu nai Susula Malalaok dale nanasulak nae: Manetualain nafa'da, 'Neukose Au taoisa manafoo ndia, fo bi'ilopo nala lalai tapasasala.'

³² Tehu Au aso'da falik soona, neukose Au u akahuluk emi leo Galilea u."

³³ Boema Petrus nafa'da Yesus, "Leomae basa-basas la'oela Ama o, au ta makandondook!"

³⁴ Boema Yesus nafa'dan nae "Mafandendelek, te le'odaek ia boe, manu a beita kokoa fa te o malelesi Au la'i telu so."

³⁵ Tehu Petrus nataa nae, "Leomae au muse mate o Ama boeo, neukose au ta afa'da ae, au ta alelak Ama fa!" Ma

basa ana mana tunga fe'e nala boeo lae leondia.

³⁶ Basa ndia boema, Yesus no ana mana tunga nala leu leo mamananak esa na'de Getsemani. Ala losa naa boema nafa'das nae, "Mangatuuk meme ia te Au u hule-haladoi."

³⁷ Boema Ana leleko Petrus ma Zebedeus anan duas fo sama-sama loon. Ana mulai name'da dale na he'di sa ma ta tesa-tama fa.

³⁸ Boema nafa'da ana mana tunga nala nae, "Au dale nga he'di nanseli. Au ame'dan sama leo sanga mate. Ela emi meme ia fo manea sama-sama mo Au."

³⁹ Basa boema Ana la'ok leo uluk neu doo doo ana faa, de Ana senek boema Ana hule-haladoi nae. "Ama, metema Ama nau soona, madok doidosok fo Au muse lu'a-lepan ia neme Au a mai. Tehu boso tunga Au hihii-nanaaung, te tunga ka'da Ama hihii-nanaun."

⁴⁰ Basa ndia boema, Yesus fali leo ana mana tunga katelu nala neu te nitas ala bei sungu. Boema nafa'da Petrus nae, "Ka'da li'u esa mesa kana boeo, emi telu ta nau manea sama-sama mo Au fa?"

⁴¹ Manea ma hule-haladoi leona, fo ela emi boso hapu soso'ba-susu'dik. Memak emi dula dale ma nahiik tao tatao-nono'i ndoos, tehu emi ta mabe'i fan, nana hataholi daebafa ka ha'da-tataon tapandoes."

⁴² Boema Yesus neu hule-haladoi la'i esa seluk nae, "Ama, metema doidosok ia, Au muse la'o la'din, ma ta hapu tao nadoo kana fa soona, neme na fo Ama hihii-nanaun da'di leona."

⁴³ Basa ndia boema, Yesus fali ma'in te ana mana tunga nala bei sungu, nana mata nala ndua ka nanseli.

⁴⁴ Boema Yesus la'oela selu kasa, de neu hule-haladoi soaneu kala'i telu na, ninik huhule-haladoik matak esa.

⁴⁵ Basa ndia boema, Ana fali seluk leo ana mana tunga nala de nafa'das nae, "Ade emi bei sungu ma emi hahae ao mala do? Fo'a fo mete leona, te fai na losa Ana Hataholi ka nanafek leo hataholi masala-masingo kala, koasa na neu.

⁴⁶ Fo'a fo ata la'o leona. Mete mitak hataholi fo neukose ana ke'dindiu Au a, ana mai so!"

⁴⁷ Yesus bei kola-kola te Yudas fo hataholi esa neme ana mana tunga

kasannahulu dua nala, ana mai so. No hataholi manini tee tafa ma ai keke'uk makadotok boe. Malanga ima mala ma lasi-lasi Yahudi la nde ladenus ala.

⁴⁸Tou Mana ke'dindiu ka nafa'da basa ta'du-tanan neu hataholi sila nae, "Au de'i see ka soona, hataholi a nde ndia de ho'un leona!"

⁴⁹Ala losa mamanan ndia tutika Yudas nakandoo leo Yesus neu de nafa'dan nae, "So'da molek neu Ama Mesen!" boema ana de'i Yesus.

⁵⁰Boema Yesus naen nae, "Tolanoo ei, sosoak hata tolanoo ka leo ia mai?" Basa boema hataholi makadotok sila la tutulu matak de ala ho'u la Yesus.

⁵¹Boema Yesus ana mana tungan esa sama-sama no Yesus nai ndia boe. Ana fe'a na tafa na de ana tati imam matua ina ata na, de nalosa ketuheni di'idoo na.

⁵²Yesus nafa'da ana mana tungan ndia nae, "So'dok falik o tafa ma leo mamanan dale neu, nana hataholi fo mana makaminak tafa, neukose ana mate no tafa boe.

⁵³O maedae nga Au ta hapu oke tutulu-fafalik neme Au Amang mai, fo soaneu hatematak esa mesa kana, Ana

haitua fe Au ata nusa so'dak lenak neme bubuak sanahulu dua mai, fo ala tulu fali Au fa do?

⁵⁴ Tehu metema leondiak soona hapu nai bee, hata fo nananafa'da elak nai Susula Malalaok dale, memak muse ana da'di sama leo besak ia?"

⁵⁵ Boema Yesus nafa'da hataholi makadotok sila la nae, "Ade Au ia hataholi mangalauk, de nalosak emi mini tafa ma ai keke'uk fo mai ho'u Au do? Tunga-tunga faik Au anoli nai Manetualain Uman dale, tehu emi ta ho'u Au fa!

⁵⁶ Tehu memak muse leondiak, fo ela hata fo nabi la sula kana nai susula Malalaok dale, ana da'di leona." Basa ndia boema basa ana mana tunga nala lalai la'oelan.

⁵⁷ Ala ho'u la Yesus boema lon Yesus leo Imam Matua Ina Kayafa sa uman neu. Mese agama la ma lasi-lasi Yahudi la lakabubua lai ndia so.

⁵⁸ Petrus tunga Yesus neme doo ka mai, losa imam matua ina uma na so'da na. Boema Petrus neu de nangatuuk sama-sama no mana manea la. Ana nau

bubuluk dede'ak ndia, losa mate'e na laketu taon tao leo beek.

⁵⁹ Malanga ima mala ma basa mana Maketu Mala'di Agama Matua Ina, ala sanga enok fo ala hapu sakasii pepekok soaneu laketu huku lisa Yesus.

⁶⁰ Tehu ala ta hapu buti esa boen, leomae hataholi ba'u ka ala mai fo ala da'di sakasii pepekok. Neu mate'e na boema, hataholi dua leu leo uluk leu,

⁶¹ de lae, "Hataholi ia nafa'da nae, 'Au hapu tao atu'u Manetualain Uma na fo Au apadede'ik fali kana, ka'da nai faik telu dale na.'"

⁶² Boema imam matua ina fo'a napadeik de nafa'da Yesus nae, "Ade O ta mataa kalaak fo ala kalaak kana neu O ndia fa do?"

⁶³ Tehu Yesus ka'da denge-denge. Boema imam matua ina natane la'iesa selu kana nae, "No Manetualain fo maso'dak ndia na'de na mafa'da fe ami, ade O nde Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain Anan do?"

⁶⁴ Boema Yesus nataa nae, "O nde mafa'da mae leondia. Tehu mamahela leona: te mulai hatematak ia, neukose emi mita Ana Hataholi ka nangatuuk nai

Manetualain fo Mana Koasa boboa kona na, boema Ana mai nai ko'as lain nai lalai!"

⁶⁵ Boema imam matua ina ndia ana sisii-lulu'i papake-nggangaon ma nae, "Nakamumulu-nakamamaek Manetualain! ta paluu sakasii so'on. Emi mamanene matan basa dede'a-kokola nakamumulu-nakamamaek Manetualai na so hetu.

⁶⁶ Besak ia, emi hahapu ma leo beek?" Boema lae, "Hataholi masalak ia de muse huku nisan."

⁶⁷ Boema lasapula ape neu Yesus mata panan ma ala tutu-fepan. Boema nggelok fapan,

⁶⁸ ma lae, "Hei, O mafa'da ami mae, Mane Mana Fe So'da ka nde O! Soba neuk su'dik, see ka nde fapa O a?"

⁶⁹ Petrus bei nangatuuk nai deak nai uma so'da na. Boema ina malalau-maono esa mai de nafa'da Petrus nae, "Ade o boeo, sama-sama mo Yesus fo hataholi Galilea ndia hetu?"

⁷⁰ Tehu Petrus nalelesi nai basa hataholi sila la matan nae, "Au ta bubuluk o dudu'a ma nae leo bee ndia fa,"

⁷¹ boema neu leo lelesu manai uma so'da na neu. Tehu ina malalau-maono fe'ek esa nita Petrus boema, nafa'da hataholi manai sila la nae, "Hataholi ia boeo, na'ka sa sama-sama no Yesus fo maneme Nazaret ndia mai boe."

⁷² Boema Petrus nalelesi seluk ma ana supa-soo nae, "Te'e-te'e au ta alelak hataholi ndia fa!"

⁷³ Basa ndia de beita doo ka boen te, hataholi mana mapadeik manai sila la, leu leo Petrus leu de lafa'dan lae, "Tao leo bee o hataholi sila la esa nde o. Ami bubuluk neme o dede'a ma mai."

⁷⁴ Boema Petrus mulai soo-supu nae, "Au ta alelak hataholi ndia fa!" No hatematak ndia boe, manu a kokoa.

⁷⁵ Boema Petrus nafandele Yesus nafa'da basan nae, "Manu a beita kokoa boen te o malelesi Au la'i telu so." Boema Petrus kalua leo deak neu de ana kii-makaleleu ma dale na he'di nanseli.

27 ¹ Fafai anak boema malanga imam ala ma lasi-lasi Yahudi la ho'i nakeketuk, fo tao lisa Yesus.

² Boema ala henge Yesus de lon leo Pilatus, fo gobelnol manai nusa Roma.

³ Lelek fo Yudas tou mana ke'dindiuk ndia nita laketu basa Yesus huhuku na boema, nasasale dale de nini falik doi isi lilofulak kateluhulu kala leo malanga ima mala ma lasi-lasi Yahudi la.

⁴ Neu boema nafa'das nae, "Au asala-asingo so, nana au ke'dindiu hataholi sala tak ndia de nalosak nanahuku nisak!" Tehu lafa'dan lae, "Ami ta mafaduli fa. O dede'am ndia!"

⁵ Boema ana tapa doik sila la leo Amak Manetualain Uman dale neu de, ana la'o neu lona aon.

⁶ Boema malanga ima mala hele la doik sila la de lakokolaok lae, "Doik ia la doi daak. Tunga agama hoholo-lalanen soona, doik ia la ta bole taos leo peti doik manai Manetualain Uman dale neu fa."

⁷ Lala halak basa boema, ala pake doik sila la fo ala asa dae, fo loken soona lae, Hataholi Mana Tao Ule ka Daen. Dae ndia ala paken soaneu latoi hataholi manamai la.

⁸ Hu ndia de losa faik ia loke dae ndia soona lae, "Dae Daak."

⁹ No enok ndia, hata fo nabi Yeremia nafa'da ka ana da'di, fo nae leo ia,

"Ala sipo doi isi lilofulak teluhulu, fo nde leoina Israe la sipo kana da'di neu babaek esa soaneu Hataholi ndia.

¹⁰Doik ndia ala paken soaneu asa hataholi mana tao ule ka dae na, sama leo Lamatua ka paletan neu au a."

¹¹Lelek fo lo Yesus neu nataa Pilatus fo nusak ndia gobelno la, boema natane Yesus nae, "Ade O manek nai hataholi Yahudi la do?" Boema Yesus nataa nae, "Leo o dalam ndia,"

¹²Tehu lelek fo malanga ima mala ma lasi-lasi Yahudi la ala hapu dede'a kalaak ba'u ka soaneu Yesus, te ta nataa makandondook fa.

¹³Hu ndia de Pilatus nafa'dan nae, "Ade O ta mamananene hataholi sila la kalaan neu O a fa do?"

¹⁴Tehu Yesus ta nataa faa anak boen, nalosa gobelno la dodoo doa kana.

¹⁵Biasa nai Feta Paskah soona, gobelno la po'i hataholi nanahukuk esa tunga hataholi ba'u hehele na.

¹⁶Nai lelek ndia, hapu hataholi nanahuku nananita-nalelak esa na'de Yesus Barabas.

¹⁷Da'di nai lelek hataholi makadoto kala lakabubua boema Pilatus natanes

nae, "Ade see ka nde emi nau au po'i fen neu emi? Yesus Barabas do Yesus fo loken soona lae Kristus?"

¹⁸ Pilatus nae leondia nana ana bubuluk basa, mana koasa Yahudi la lo Yesus leondia neu nana, lape'da dalek lon.

¹⁹ Nai lelek fo Pilatus bei nangatuuk nai kandela paletan lain te, saoina na nadenu hataholi neu nafa'dan nae, "Boso mu sese'dok nai hataholi sala tak ndia dede'a na dalek, nana hu ka nde Hataholi ndia de, le'odae ka au alame'i me'is esa, nini bibii-namata'u matua ina."

²⁰ Tehu malanga ima mala ma lasi-lasi Yahudi la dudungu-papau lahele hataholi makadotok sila fo loke Pilatus po'i Barabas, ma huku nisa Yesus.

²¹ Boema gobelno la natane selu kasa nae, "Neme hataholi kaduak ia la, see ka nde emi nau au po'i fen neu emi a?" Boema lataa lae, "Po'i Barabas."

²² Boema Pilatus natanes nae, "Metema leondiak soona, au muse tao Yesus fo loken lae Kristus ia le'e?" Boema basa-basas lataa lae, "Lona-nggangan!"

²³ Lae leondia boema Pilatus natanes nae, "Tehu Ana tao tatao-nono'i

managalauk beek?" Boema ala eki lapane'e seluk lae, "Lona-nggangan!"

²⁴ Mate'e na Pilatus name'da nana, ana ta hapu enok so'on, ma fafa'ka ma hataholi makadotok sila la ala tao tasibu. Da'di noke oe de nafui neu hataholi makadotok sila la matan ma nae, "Au ta lu'a'-lepa Hataholi ia mamate na fa! Emi ito-atom ndia!"

²⁵ Basa hataholi makadotok sila la lataa lae, "Hei, neme na fo ami mo ami upu-ana mala lu'a'-lepa huhukuk soaneu mamate na!"

²⁶ Boema Pilatus po'i fes Barabas, ma nadenu hataholi la filuk Yesus; Basa boema ana fen neu fo leu lona-nggangan.

²⁷ Basa boema Pilatus solda'du nala lo Yesus leo gobelno la uman manen dale neu, de lapadeik okofefeo lan.

²⁸ Ala o'du heni Yesus bualo'an, de ala fen pake ba'du manalu kabeli ina esa pila balanggeok.

²⁹ Ala ane la ti'ilanga nggauk esa de ala taon neu Yesus langan lain. Basa boema lahoho'u ai tete'ek esa neu lima kona na, boema ala senek leu mata na, de ala hakinonolin lae, "So'dak neu hataholi Yahudi la Mane na!"

³⁰ Boema ala mu'di ape neun, ma ala ho'i la ai tete'ek ndia de, ala fepan neu langa na.

³¹ Ala hakinonoli basan boema, ala o'duheni ba'du manalu pila balanggeok ndia, de ala o'du falik bualo'an ne'un. Basa boema lon leo deak neu fo leu lona-ngganganen.

³² Ala losa eno tala'dak boema latongo lo hataholi esa neme Kirene mai na'de Simon. Boema lakaseti hataholi ndia fo ana lu'a Yesus ai nggange na.

³³ Basa boema ala losa mamanak esa na'de Golgota, fo soso na nae, "Mamana Langa Duik".

³⁴ Nai mamanak ndia, ala fe Yesus ninu angol nanasese'do bana he'duo. Tehu Yesus nalamei nita angol ndia boema Ana ta nau ninu fa.

³⁵ Basa boema ala lona ngganganen ma ala tu'u batu fo ala baba'e bua papake na.

³⁶ Basa ndia boema langatuuk de lanean.

³⁷ Ala pasak susula liik la'eneu ala kalaa kana neu langa na ndandaan lain nae: "Ia nde bee na hataholi Yahudi la Mane na".

³⁸ Ala lona-nggange Yesus sama-sama no hataholi mana bonga uma dua; esa nai boboa kona na, ma esa nai boboa kii na.

³⁹ Basa hataholi mana la'ok tunga ndia lakakale langa ma lakamumululakamamaek Yesus.

⁴⁰ Lafa'da lae, "O nde nau tao matu'u Manetualain Uma na, fo mafofo'a fali kana nai faik telu dale na hetu! Metema Manetualain Anan O soona, kona meme ai nggangek ndia lain mai fo ela O maso'da!"

⁴¹ Leondiak boe malanga ima mala, mese agama la boema lasi-lasi Yahudi la hakinonoli Yesus lae,

⁴² "Ana soi-tefa hataholi fe'ek, te se'ko na ta nalak soi-tefa na ao ina na fa! Metema hataholi Israe la mane na nde ndia soona, besak ia boe, Ana kona neme ai nggangek ndia lain mai, fo besa ka ami mamahelen.

⁴³ Namahele Manetualain, ma nafa'da nae Manetualain Anan Ndia. Naa, mai fo ata mete su'di kana, tete'e ka besak ia Manetualain nau soi-tefa nan do ta!"

⁴⁴ Mana bonga uma fo nanalona-nggangek sama-sama lo Yesu sa boeo,

lena-lenak lakamumulu-lakamamaek
Yesus lae leondia boe.

⁴⁵ Le'dohana boema makahatu ka poti
na basa nusak ndia, dodoo na li'u telu.

⁴⁶ Li'u telu le'donoson na boema Yesus
nalo napane'e nae, "Eli, Eli lama
sabakhtani?" fo soso na nae, "Ou Au
Manetualaing, ou Au Manetualai nga, tao
le'e de O la'oela Au?"

⁴⁷ Hataholi de'ubee lai ndia lamanene
Yesus hala doidoson ndia boema lae,
"Nalo Elia!"

⁴⁸ Boema hataholi esa neme hataholi
sila la tala'da mai, lai-lai neu ho'i na
bue esa de ana dopen leo angol makeis
dale neu. Basa boema ana kofun neu ai
esa pe'da na, de ana lo kana leo Yesus
difadoo na neu.

⁴⁹ Tehu hataholi nggelok lae, "Tahani fo
ata mete su'di kana, fafa'ka ma Elia mai
soi-tefan!"

⁵⁰ Basa boema Yesus nalo napene'e
seluk, boema ketu hahae na.

⁵¹ Boema temak nanalonak nai
Manetualain Uman dale a, ta'ti ba'en
neu biak dua neme lain losa dae. Boema
daebafa ka nanggengo, ma lete batu la
hea ba'es.

⁵² Lates ala latahuka, de Manetualain hataholi kamahehele mana mate basa nala laso'da falik.

⁵³ Boema ala kalua leme lates ala dalek mai, nai lelek Yesus naso'da falik neme mamate sa mai, de ala masok leo Yerusalem leu. Nai naa, hataholi makadotok litas.

⁵⁴ Malanga solda'du a no solda'du mana manea Yesu sa, ala bii lanseli, nai lelek lita daebafa ka nanggengo ma basa manda'dik sila la. Boema lae, "Tete'e ka Hataholi ia, Manetualain Anan!"

⁵⁵ Lelek dia, inak makadotok lai ndia boe, tehu ala mete leme doo ka mai. Inak sila nde tunga Yesus, fo ala tulu-falin nai lelek leme Galilea mai a.

⁵⁶ Nai inak sila dalek, hapu Maria Magdalena, Maria fo Yakobis no Yusuf inan, ma Zebedeus ana nala, inan.

⁵⁷ Le'odaek ndia boe, hataholi kamasu'ik esa neme Arimatea na'de Yusuf, ana mai. Hataholi ndia boeo, Yesus ana mana tungan,

⁵⁸ neu noke Pilatus, fo nakona Yesus popola na. Boema Pilatus paleta fo fe Yesus popola na leondia neu.

⁵⁹ Boema Yusuf neu nakona na Yesus popola na, de ana popoti-papalun ninik tema fula beuk.

⁶⁰ Boema neu nato'i Yesus popola na naindia laten esa dalek, fo ana kali memak bolok ndia nai pupuku batu esa lain. Basa ndia boema, ana loli na batu matua ina esa, de ana tatanan neu late sa bafana, boema ana fali leona.

⁶¹ Tehu Maria Magdalena ma Maria esa seluk bai, langatuuk lahele lasale leo late sa leu.

⁶² Fai Sabat fafai na boema malanga imam ala, ma hataholi Farisi la, sama-sama leu leo Pilatus leu,

⁶³ de lafa'dan lae, "Tuan, ami bei mafandelek, lelek fo hataholi mana ke'dindiuk ndia bei naso'da, nafa'da hai nae, 'Basa faik telu soona, neukose Au aso'da falik.'

⁶⁴ Hu ndia de, madenu hataholi la leu lanea matalolole lates ndia losa fai kateluna, fo ela ana mana tunga nala boso leu lamanako la popola na, fo lafa'da hataholi la lae, naso'da falik neme mamate sa mai so. Nana mana puputa-papaik makabuik ia, neukose mangalau na lena seluk neme makasososa na mai."

⁶⁵ Boema Pilatus nafa'das nae, "Emi nde manuu solda'du mana manea, de mafa'das fo lanea lates ndia no mahelek."

⁶⁶ Boema leu leo lates leu, de ala segel lisa batu ina fo ala tatanan ninik late sa de lanea lahelen, fo daenga hataholi boso neu adu-dodoki lates ndia.

28 ¹ Mamasok fafai ana na, fo nai lelek fai Saba ta seli, boema Maria Magdalena ma Maria esa seluk bai de leu mete Yesus late na.

² Boema no kaiboboi anak de dae a nanggengo matua ina. Lamatua ka ata nusa so'dan esa kona neme nusa so'da ka mai, boema ana loli heni late sa batu kekena na, de nangatuuk neu lain.

³ Ata nusa so'dak ndia mata panan sama na leo ndela sa, ma papake-ngganggaon fula mangadilak.

⁴ Solda'du manai sila la ala bii lanseli, losa ala dele bee too de nono'ka bai hataholi mates ala.

⁵ Ata nusa so'dak ndia nafa'da inak sila la nae, "Boso bii! Au bubuluk emi sanga Yesus fo nanalona-nggange basak ndia.

⁶Ta nai ia so'on. Naso'da falik sama na leo makahulu na nafa'da basan so. Mai mete mamanak fo, langapepe'u kana.

⁷Besak ia la'o lai-lai leona, fo mafa'da ana mana tunga nala mae, naso'da falik so de besak ia nakahuluk neme emi, leo Galilea neu. 'Neukose emi mitan nai naa!' Mafandendelek hata fo au afa'da basan neu emi a."

⁸No lai-laik inak sila la la'oela late sa. Ala la'o no bii biik tehu no namahokok, duas lalai leu lafa'da dede'ak ndia neu Yesus ana mana tunga nala.

⁹No kaiboik Yesus mai natongo no inak sila la de nafa'das nae, "So'da molek!" Boema ala mai deka lon, de basa boema ala holu la ei na ma ala sene-do'o kana.

¹⁰Yesus nafa'das nae, "Boso bii, meu mafa'da Au tolanoo ngala fo leu leo Galilea leu. Neukose lita Au nai na."

¹¹Inak sila la fali le'us boema, solda'du mana manea lates de'ubee ala fali leo kota dale leu, de lafa'da manda'dik ndia neu malanga ima mala.

¹²Boema malanga ima mala lakokolaok lo lasi-lasi Yahudi la, fo ala fe solda'du mana manea sila la doik makadotok,

¹³ ma lafa'das lae, "Emi muse mafa'da mae, Yesus ana mana tunga nala mai le'odaek de lamanako lini popola na, nai lelek fo emi bei sungu.

¹⁴ Ma metema gobelno la namanene dede'ak ndia fo natane soona, de'i fo ami kokoen fo emi boso hapu salak."

¹⁵ Solda'du mana manea la sipo la doi kala boema, ala tao tunga hata fo lafa'da basan neus ala. Hu ndia de tutuik ndia bei nanatui-bengak nai hataholi Yahudi la tala'da losa besak ia.

¹⁶ Yesus ana mana tunga kasanahulu esa nala, leu leo pupukuk esa nai Galilea, fo nandaa no Yesus hala hehelun neu sila.

¹⁷ Ala losa naa de lita Yesus boema, ala sene-do'o kana. Tehu nai sila dalek, hapu nggelok dale nala bei laba'e.

¹⁸ Boema Yesus neu nangatuuk deka nos de nafa'das nae, "Basa koasa manai nusa so'da ka ma manai daebafa ka nanafe basak neu Au so.

¹⁹ Hu ndia de meu leo basa leoina manai daebafa ka lala'ena, fo taos da'di Au ana mana tunga ngala. Salanis ninik Ama ka na'de na, Ana ka nade'na, ma Manetualain Dula Dale na na'de na.

²⁰ Boema manolis, fo ala tao tunga basa hata fo Au paleta basan neu emi a. Ma mafandendelek te, neukose Au o ahele emi losa fai mate'e ka"

Markus

1 ¹ Hala Malole ia nde bee soona,
la'eneu Yesus Kristus fo Manetualain
Ana na.

² Hala Malole ndia ana mulai, sama
leo nabi Yesaya sulak basan nae leo ia,
Manetualain nafa'da nae, "'Au hataholi
nadedenu nga nde ia; Au adenun
nakahuluk neme O mai, fo daenga ana
soi enok soaneu O.'

³ Hapu hataholi nalo bou-bou nai mo
solokae ka nae, 'Sadia enok soaneu
Lamatua ka leona, tao matetu basa enok
fo neukose Ana la'ola'di kala.'"

⁴ Sama leo nanasulak ndia, leondiak
boe Yohanis to'da mai nai mo maloa. Ana
mai salani hataholi ma nanduku-nalosak
halak maneme Manetualain mai nae,
"Emi muse tukatei-saledale neme emi
sala-singom mai, ma emi muse salani fo
ela Manetualain fe do'o do ampon neu
emi."

⁵ Basa hataholi la leme nusa Yudea ma
kota Yerusalem mai fo leu lamanene
Yohanis tutui-bebengan. Boema ala

manaku sala-singo nala, de Yohanis salanis leme Lee Yarde na.

⁶Yohanis bua papake na ala taon neme bana unta bulu na mai. Kalikee na ala taon neme bana lou ka mai, boema na'a ka'da lamak ma ninu ka'da fani oe.

⁷Ana tui-benga hala ka nde ia, "Neukose basa au fai nga te Hataholi esa ba'ulena au, neukose Ana mai. Soaneu au akatele fo se'i ta'bu ei na tali na boeo, au ta andaa fa.

⁸Au salani emi ninik oe, tehu neukose Ana salani emi ninik Manetualain Dula Dale na."

⁹Lelek ndia, Yesus mai neme Nazaret fo nai nusa Galilea, boema Yohanis salanin neme Lee Yarde na.

¹⁰Yesus bei kalua neme lee ndia dalek mai tutika, nita lalai a natahuka, de Manetualain Dula Dale na kona neu lain sama leo manupui kalua.

¹¹Basa ndia boema, Manetualain hala na nananamanenek nae, "O nde Au Ana susue-lalai nga. O tao mamahoko Au dale nga."

¹²Basa ndia tutika Manetualain Dula Dale na no Yesus leo mo maloa neu.

¹³ Faik hahulu dale na, Nitu so'ba Yesus neme ndia. Bana fui kala sama-sama lon nai ndia boe, tehu ata nusa so'da kala lasulu-lahapan.

¹⁴ Ala huku basa Yohanis boema, Yesus neu leo Galilea neu de Ana tui-benga Manetualain Hala Malole na nai naa.

¹⁵ Yesus tui-benga nae: "Neukose Manetualain mulai paleta no lai-laik. Hu ndia de tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai, ma mamahеле Manetualain Hala Malole na."

¹⁶ Lelek fo Yesus la'o-la'o neme Dano Galilea su'u na boema, nita mandolu dala dua fo Simon no fa'di na na'de Anderias. Duas dala i'ak nai dano ndia dalek.

¹⁷ Boema Yesus nafa'da duas nae, "Tunga Au leona, fo neukose Au anoli emi da'di manadolu-dala hataholi."

¹⁸ Tutika ala la'oela dala nala de leu tunga Yesus.

¹⁹ Yesus la'ok nakandoo, boema nita seluk hataholi dua ka'a fa'di kala, fo Yakobis ma Yohanis, fo Sabedeus anan hataholi kaduak sila la. Duas bei lakahii dala nala nai ofak dale.

²⁰ Tutika Yesus nalo duas. Boema duas la'oela duas aman nai ofak dale no

hataholi mana'a ngga'di nala leme ndia, de leu tunga Yesus.

²¹ Yesus no ana mana tunga nala losa kota Kapernaum. Nai fai Sabat manamai ka boema, Yesus neu leo uma mamasok dale neu de Ana mulai nanoli.

²² Hataholi manamamanene nanoli na, ala dodoo doa kana ma bafanala beepoo la'eneu Ana nanoli na. Nana nanoli no heohaana, de ta sama no mese agama la fa.

²³ Nai lelek ndia, hataholi nitu sa'ek esa masok leo uma mamasok dale neu de ana nggasi nae,

²⁴ "Hei Yesus fo Hataholi Nazaret. O sanga tao ami le'e ia? O mai soaneu O tao makalulutuk ami do? Au bubuluk see O. O ia Hataholi nadedenu malalaok neme Manetualain mai!"

²⁵ Boema Yesus nasapala dula dale mangalauk ndia nae, "Denge-denge. Kalua meme hataholi ia mai leona."

²⁶ Boema dula dale mangalauk ndia ana nggonggongak napane'e hataholi ndia, de basa boema ana kalua neme hataholi ndia dalek mai, ma ana nggasinggasi mesan.

²⁷ Basa hataholi la dodoo doa kana de nalosa esa kokolak no esa nae, "Wei, te beek ia? Nanoli beuk ia ma. Ana paleta no heohaak ma henuk no koasa de dula dale mangalauk ndia ana kalua, ma ala tunga paleta na."

²⁸ Boema halak la'eneu Yesu sa, ana sipela no lai-laik leo basa nusa Galilea lala'ena neu.

²⁹ Yesu no ana mana tunga nala la'oela uma mamasok ndia boema leu leo Simon no Anderias uman leu. Yakobis no Yohanis boeo sama-sama lon.

³⁰ Ndia te Simon alina na ao na sumai de nangape'uk nai pepe'uk lain. Da'di lelek fo Yesu no ana mana tunga nala masok lala uma dale boema, lafa'da Yesu dede'ak ndia.

³¹ Boema Yesu neu leo Simon alina na neu de Ana ho'u na lima na boema hela nafofo'an. Tutika sumai na mopon, boema ana fo'a de nalalau-naoonos.

³² Le'donososo de le'do tenak boema, hataholi la lo basa hataholi kamahe'di sala ma hataholi nitu sa'e kala leo Yesu mai.

³³ Basa kota ndia hataholi nala mai de lakamomotu lai uma so'da na.

³⁴ Boema Yesus nakahahaik basa hataholi kamahe'di mata-matak makadotok, ma Ana usiheni dula dale mangalauk makadotok boe. Ana ta fe dula dale mangalauk sila la loak kokolak fa, nana ala bubuluk basa see Ndia so.

³⁵ Balahaa fafaianak fo bei makahahatuanak te Yesus fo'a, boema Ana la'oela uma ndia. Neu leo mamana nees esa nai kota ndia deak fo Ana hule-haladoi nai ndia.

³⁶ Tehu Simon no nonoo nala leu sangan.

³⁷ De ala hapun boema lafa'dan lae, "Basa hataholi la sanga Ama."

³⁸ Tehu Yesus nafa'das nae, "Mai fo ata la'ok takandoo ita leleo-lala'on leo kota-kota fe'ek manai titia-tataik ia la teu. Au muse u tui-benga nai naa boe, nana hu ka nde dede'ak ndia de Au mai leo daebafa ka mai."

³⁹ Hu ndia de Yesus neu leo basa mamanak lala'ena nai Galilea, de Ana tui-benga nai uma mamaso kala dalek, ma Ana usiheni dula dale mangalau kala.

⁴⁰ Hataholi he'di lou mangalauk esa, ana mai leo Yesus mai. Ana senek neu Yesus mata na de nafa'dan nae, "Metema

Ama nau soona, Ama makahahaik au dei."

⁴¹ Yesus dale na tu'da neu hataholi ndia de nafaloen ma nafa'dan nae, "Au nau de hai leona!"

⁴² No hatematak ndia boe, he'di na mopo kana de ana lea-hai.

⁴³ Boema Yesus nadenun fo ana la'o, tehu Ana balatan nae,

⁴⁴ "Mafandendelek fo boso tui hataholi esa boen, te ka'da mu leo ima ma mu fo moken ana palisak o, tete'e ka o lea-hai so. Boema soaneu o hahaim ndia de, o fe tutunu-hohotuk tunga hata fo Musa paleta ka, fo ana dadi neu buti soaneu hataholi la lae, o hai te'e-te'e so."

⁴⁵ Tehu hataholi ndia neu boema, ana tui manada'dik ndia nakandondoohenin nai basa mamanak lala'ena, nalosak Yesus ta hapu masok leo kota dale no le'do-le'dok fa. Ana leo nai kota deak, nai ka'da mamana nees ala. Tehu hataholi la ka'da mai lakandoo leme basa mamanak lala'ena mai fo leu lakaninin.

2¹ Basa faik de'ubee boema Yesus fali leo Kapernaum neu. Ana losa boema hala ka sipela leon lae, Ana losa nai uma so.

² Boema hataholi makadotok ala mai. Lakamomotu lai ndia de nalosa ta hapu mamananak seluk so'on. Nai lelesu a mata na boeo nakase'e no hataholi a. Boema Yesus tui-benga halak maneme Manetualai na, neu hataholi makadotok sila la.

³ Ana bei kola-kola te, hataholi ha ndolo lo hataholi lu'uk esa leo Yesus mai.

⁴ Tehu, hu ka nde hataholi makadotok nanseli de ala ta hapu deka lo fan. Da'di ala kae leo uma lain leu de, ala ofe la bolok esa nai Yesus ndandaan lain, de ala dodoko hataholi lu'uk ndia no ne'ana leo dae neu.

⁵ Lelek fo Yesus nita hataholi sila la namahehele na ba'una seli boema, nafa'da hataholi lu'uk ndia nae, "Ana ngonei, o sala-singom nanafe do'o do ampon so."

⁶ Mese agama de'u bee bei langatuuk lai ndia boe, de ala mulai bedoo nai dale nala dalek lae,

⁷ "Hataholi ia napalani nanseli kokolak nae leondia! Nakamumulu-nakamamaek Manetualain. See ka nde fe do'o do ampon neu sala-singo ka, ka'da Manetualain mesa kana?"

⁸ Nai lelek ndia boe, Yesus bubuluk mese agama sila la dudu'a-aafin. Boema nae, "Tao le'e de emi matane leondiak nai emi dalem dale?"

⁹ Bee ka nde ndofo na lena: Tafa'da tae, 'O sala-singom nanafe do'o do ampon so', do Tafa'da tae, 'Fo'a leona, ho'ima o ne'a ma, fo la'ok leona'?

¹⁰ Tehu besak ia, neukose Au sanga fe emi buti nae, nai daebafak ia Ana Hataholi ka nanuu koasa, fe do'o do ampon neu sala-singoka." Boema Yesus nafa'da hataholi lu'uk ndia nae,

¹¹ "Fo'a leona, ho'ima o ne'a ma fo fali leona!"

¹² Boema hataholi ndia fo'a de ana ho'ina ne'a na lai-lai de ana kalua la'oela mamanak ndia neme hataholi fo manita matan manda'dik ndia, mata na mai leona. Hataholi makadotok sila la dodoo doa kana, boema ala koa-kio Manetualain lae, "Ita beita tita manda'di leoia ka fa!"

¹³ Yesus fali seluk leo Dano Galilea su'u na neu. Boema hataholi makadotok ala mai de nanolis.

¹⁴ Yesus bei la'o-la'o nai ndia boema, nita manasusu bea esa na'de Lewi fo

Alfeus anan ndia, bei nangatuuk nai uma bea dale. Boema Yesus nafa'dan nae, "Tunga Au leona." Boema Lewi fo'a napadeik de neu tunga Yesus.

¹⁵Lelek fo Yesus bei na'a-ninu nai Lewi uman te, hataholi manasusu bea makadotok, ma hataholi fo hataholi la lafa'da lae, hataholi ta malole sila fa, la'a sama-sama lo Yesus no ana mana tunga nala. Nanahu hataholi sila la bau ka tunga Yesus.

¹⁶Mese agama de'ubee fo nakabubua Farisi hataholin sila la, lita Yesus na'a-ninu sama-sama no mana susu bea la ma hataholi fo hataholi la lafa'da lae, hataholi ta malole sila fa. Da'di latane Yesus ana mana tunga nala lae, "Tao le'e de, emi Mese ma na'a sama-sama no mana susu bea la, ma hataholi ta malole sila la?"

¹⁷Yesus namanene hataholi sila natatanen ndia boema nataa nae, "Hataholi so'da-la'da ka ta paluu dotel fa. Ka'da hataholi kamahe'di kala dei. Au mai ta soaneu alo hataholi fo nafa'da nae ndia hataholi malole fa, te Au mai soaneu hataholi fo lafa'da lae, hataholi taidae ka dei."

¹⁸ Nai faik esa boema, Yohanis Mana Salani ka ana mana tunga nala ma hataholi Farisi la, ala oka ao nala. Boema hataholi ana mai leo Yesus mai de natanen nae, "Tao le'e de Yohanis Mana Salani ka ana mana tunga nala ma hataholi Farisi la ana mana tunga nala oka ao nala, tehu Ama ana mana tunga nala soona, ta?"

¹⁹ Boema Yesus nataa nae, "Nai feta ka'bi nga dalek, ade fui la ta la'a-linu fa do? Makanaema manakabing tou ka bei sama-sama nos soona, tao leo bee o la'a-linu.

²⁰ Tehu neukose fai na losa fo manakabing touk ndia nanaho'ik neme sila tala'da mai. Fo nai faik ndia soona, besa ka ta la'a-linu fa.

²¹ Ta hapu hataholi fo ana tana tema bibia beuk neu ba'du palaa ka fa. Nanahu tema nanatanak ndia neukose ana kukulu, fo ana tao nasiba'e ba'du ndia, fo nalosa ana tao na siba'e na boetai namatua ka.

²² Leondiak boe, ta hapu hataholi di'a angol beu ka leo alukosu bana lou palaak dale neu fa. Nanahu angol beuk ndia neukose ana tao naka'di alukosu bana

louk ndia. Fo neu mate'e na te, tapaheni la'iesa kasa. Anggol beu ka muse di'an leo alukosu bana lou beuk dale neu boe!"

²³ Nai fai Sabat esa fo nai lelek Yesus la'oladi tina gandum esa, boema ana mana tunga nala mulai ketu gandum.

²⁴ Boema hataholi Farisi la lafa'da Yesus lae, "Tao le'e de O ana mana tunga mala la'olena ita agama na hoholo-lalanen, ninik ala tao-no'i hata fo nanakena-ka'ik nai fai Saba ta?"

²⁵ Boema Yesus nataa nae, "Emi beita les mita hata fo Dauk tao-no'in, nai lelek fo Abyatar bei nalalau-naono da'di imam matuaina ndia fa. Lelek Dauk no hataholi nala lamala'a, tehu nana'a nala basan so, boema Dauk masok leo Manetualain Uman dale neu de, na'a loti fo ala fe basan neu Manetualain so. Ma ana fe loti ndia neu hataholi nala boe. Te se'kona tunga ita agama na hoholo-lalanen soona, ka'da ima mala nde bole la'a loti ndia dei."

²⁶ (2:25)

²⁷ Boema Yesus kokolak seluk nae, "Fai Saba ta nanataok soaneu hataholi daebafa ka, te ta soaneu fai Saba ta fa.

²⁸ Da'di, Ana Hataholi ka Ana koasa fai Saba ta."

3¹ Yesus fali seluk leo uma mamasok neu. Nai ndia hapu hataholi esa liman seli mates.

² Nai ndia boeo hapu hataholi la nau sanga Yesus sala na fo ala hapu kalaak kana. Da'di ala taoafik lahelen, ade neukose nakahahaik hataholi nai fai Saba ta do ta.

³ Boema Yesus nafa'da hataholi fo liman seli mates ndia nae, "Mai mapadeik mai mata ia."

⁴ Boema Yesus natane hataholi manai sila la nae, "Tunga agama ito-aton soona, ita tao beek nai fai Saba ta? Tao malole do tao mangalauk? Soi-tefa hataholi do taotisa hataholi?" Tehu ka'da ala bedenge.

⁵ Yesus mete leo boboakaisun neu no nasak, tehu Ana dale he'di boe, nanahu ala langabatu lanseli. Boema nafa'da hataholi lima mate seselik ndia nae, "Lok o lima ma." Hataholi ndia lok lima na boema, lima na hai.

⁶ Boema hataholi Farisi la la'oela uma mamasok ndia de no lai-laik, leu lakokolaok lo hataholi ba'ube leme

Herodes nakabubua na mai fo ala taolisa Yesus.

⁷Yesus ma ana mana tunga nala la'oheok leo Dano Galilea leu. Boema hataholi makadotok nanseli leme Galilea mai de leu tunga Yesus. Hataholi makadotok leme Yudea mai boe,

⁸leme Yerusalem mai, leme nusa Idumea mai, ma leme nusa-nusak manai Yarden boboan dulu mai, ma leme kota-kota manai Tirus ma Sidon boboa kaisu nala mai. Sila basa-basas mai leo Yesus mai, nanahu lamanene basa la'eneu dede'a-dede'ak fo Ana tao no'i nana so.

⁹Hataholi sila la de'u-de'u basa ndia de nalosa Yesus nadenu ana mana tunga nala leu sadia fen ofak, nanahu boso nalosak hataholi sila la sesetin.

¹⁰Ana nakahahaik hataholi makadotok nanseli, nalosa basa hataholi kamahedi sala lakaseseti sanga enok deka lon, fo ela ala hapu taila'en.

¹¹Ma hataholi nitu sa'e kala metema lita Yesus soona, ka'da ala senek lakandoo leu mata na fo ala nggasi ma lae, "O nde Manetualain Anan!"

¹² Tehu Yesus kenaka'is no mahelek fo ala boso tui-benga, see Yesus ndia.

¹³ Basa boema Yesus nda'e leo pupukuk esa lain neu, fo nalo hataholi fo Ana nahii kana. Hataholi sila la mai,

¹⁴ boema Ana hele hataholi sanahulu dua leme hataholi sila dalek mai.

Nafa'das nae, "Au hele emi fo ela emi sama-sama mo Au, fo ela Au adenu emi meu tao mamaloa Hala Malole maneme Manetualai na mai,

¹⁵ ma neukose emi hapu koasa soaneu usiheni duladale mangalau kala."

¹⁶ Hataholi kasanahulu duak sila la na'de nala nde ia: Simon fo loken soona lae Petrus boe,

¹⁷ Yakobis ma tolanoon Yohanis, fo nde Zebedeus ana nala fo ala fois na'de Boanerges fo sosoana nae, "ta'tas anan",

¹⁸ Anderias, Felipus, Bartolomeos, Mateos, Tomas, Yakobis fo Alfeus ana, Tadius, Simon fo Zelot ana na,

¹⁹ ma Yudas Iskariot fo manake'dindiu Yesu sa.

²⁰ Basa boema Yesus fali leo uma neu. Tehu hataholi makadoto kala mai lakabubua seluk, de nalosa Yesus ma

ana mana tunga nala ta hapu lelak la'a fa.

²¹ Hataholi la lafa'da lae, "Namulu so!" Nai lelek fo uma isi nala lamanene dede'ak ndia boema, leu lala fali kana.

²² Mese agama la leme Yerusalem mai de lafa'da lae, "Baalzebul masok nai dalen dale so! Malanga dula dale mangalauk ndia nde fen koasa soaneu Ana usiheni dula dale mangalau kala."

²³ Boema Yesus nalo na hataholi makadotok sila la de Ana tuis nakandandaak de'ubee. Yesus nae, "Hapu nai bee, dula dale mangalau ka usiheni dula dale mangalau ka,"

²⁴ "Makanaema nusak esa heaba'en da'di bubua-bubua kala fo esa musu no esa, soona neukose nusak ndia ta nakatatakak fa.

²⁵ Ma makanaema nai uma lo esa dalek ta hapu teikesa-dalekesa fo esa musu no esa soona, neukose uma isi ndia nakalulutuk.

²⁶ Ma makanaema nai Nitu nusan dale, bibinga-baba'e ka ana dadi fo esa musu no esa soona, nusak ndia ta nakatatakak nala doo ka fa, de tao leo bee o neukose mopo kana.

²⁷ Ta hapu hataholi esa boen hapu masok leo hataholi balakaik esa uman dale neu fo ana loso nini hata-heto nala, makanaema ana ta henge nakahuluk hataholi balakaik ndia fa. Basa ndia soona, besa ka ana hapu loso nini hata-heto nala.

²⁸ Bubuluk leona! Makanaema hataholi tao sala-singok ma ana kokolak dede'a nakamumulu-nakamamaek soona, ana hapu do'o do ampon.

²⁹ Tehu makanaema nakamumulu-nakamamaek Manetualain Dula Dale na soona, ana ta hapu do'o do ampon fa! Nanahu nakamumulu-nakamamaek ndia nde bee na, sala-singok fo manaketu basa tak."

³⁰ Yesus kokolak nae leondia nanahu hapu hataholi nafa'da nae dula dale mangalau ka ana masok nai Yesus dalek.

³¹ Basa ndia boema, Yesus inan ma tolanoo nala ala mai. Lahani ka'da deak de ladenu hataholi neu nalo Yesus.

³² Lelek ndia, hataholi ba'u ka bei langatuuk okofefeo la Yesus. Boema lafa'da Yesus lae, "Ama, Ama inan ma tolanoo nala lai deak. Ala sanga Ama."

³³ Boema Yesus nataa nae, "Au inang nde see? ma Au tolanoo ngala nde see?"

³⁴ Basa boema Ana mete leo hataholi fo manamangatuuk okofefeolan nana de nafa'das nae, "Au inang ma Au tolanoo ngala nde ia la!

³⁵ Hataholi fo manatao-no'i Manetualain hihii-nanau na, ndia nde Au tolanoo toung, tolanoo inang, ma Au inang."

4 ¹ Yesus nanoli seluk nai Dano Galilea su'u na. Hataholi makadotok nanseli lakamomotu lan. Hu ndia de neu nangatuuk neu ofak esa lain nai dano dale, ma hataholi makadotok sila la lapadeik lai dano su'u na.

² Boema Yesus nanolis dede'ak ba'u ka ninik nakandandaak nae leo ia,

³ "Mamanene ha! Hapu hataholi manatao tina-osi esa neu sele-nggali bini-ngges.

⁴ Lelek fo ana sele-nggali boema, hapu bini-ngges nggelok tu'da lai enok lain. Boema manupui la mai de la'aheni bini-ngges sila la.

⁵ Hapu nggelok tu'da lai mamana mabatuk lain, de dae isi na ka'da faa anak. Bini-ngges sila la ala moli no lai-laik, nana dae isi na ta ba'u ka fa,

⁶tehu nai lelek fo le'do namatetu boema, nupu nala male, basa boema lamatuu de mates, nanahu oka nala ta tola dema ka fa.

⁷Hapu bini-ngges nggelok tu'da lai makatema dilanggauk tala'da. Boema makatema dilanggauk sila la ala moli de lakahapi la nupuk sila la de ta labuna-laboa fa.

⁸Tehu hapu bini ngges nggelok tu'da lai dae maoe-maisik lain boe. Bini-ngges sila la moli no malole, de lamatua boema labuna-laboa, de hapu nggelok teluhulu, hapu nggelok neehulu, ma hapu nggelok didikuk la'i natun esa."

⁹Yesus tui basa nakandandaak ndia boema nae, "Emi madi'idok soona, mamanene leona!"

¹⁰Lelek fo Yesus mesa-mesa kana boema, hataholi mana mamanene basa nanoli na, ala mai sama-sama lo ana mana tunga kasanahulu dua nala. Ala loken fo nafa'da mangalele'do nakandandaak ndia sosoa-ndandaan.

¹¹Boema Yesus nafa'das nae, Manetualain fe basa emi baba'e-babati malole fo ela emi bubuluk bibila babaak la'eneu "Manetualain paleta tao leo beek.

Tehu nanoli hataholi dea kala soona, Ana pake nakandandaak,

¹² fo ela 'Ala taoafik lakandoo, tehu ala ta bubuluk hata fo ana dadi fa, neukose lamanene lakandoo, tehu ta lalelak fa, dede'ak ia ana dadi, fo ela ala boso lita ma lalelak, ma ala boso mai leo Manetualain mai, fo Manetualain fes do'o do ampon."

¹³ Basa boema Yesus nafa'das nae, "Makanaema emi ta malelak nakandandaak ndia soso-ndandaan fa soona, tao leo beek fo emi hapu malelak nakandanda fe'e kala?

¹⁴ Manasele-nggali ndia nde bee na, nde hataholi manatui-benga halak maneme Manetualai na mai.

¹⁵ Bini-ngges fo manatu'da nai enok lai na, nakasasama na nde hataholi fo lamanene halak la'eneu Manetualain paleta tao leo bee ka. Tehu lamanenen tutika Nitu mai de ana ho'ina hata fo nanasele-nggali basak sila la leme dale nala dalek mai.

¹⁶ Bini-ngges fo manatu'da nai mamana mabatuk lai na, nakasasama na nde hataholi fo lamanene halak ndia tutika ala sipo kana no dale namahokok.

¹⁷ Tehu halak ndia ta nahuu-naoka nai dale nala dalek fa, de nalosa ta lakatatakak losa doo ka fa. Leondiak ala hapu toto'a-taak do fefepa-lili'uk nanahu halak ndia, tutika ala fali deak.

¹⁸ Bini-ngges fo manatu'da nai makatema dilanggau ka tala'da ndia, nakasasama na nde hataholi fo lamanene halak ndia,

¹⁹ tehu dale nala laba'e la'eneu so'da nala, ma ala hii ka'da laso'da nai hahapu-dadai manadai lena ka dalek. Hihii-nanau manadai lenak soaneu dede'a mata-mata kala masok leo dale nala dalek neu. Hu ndia de, lakahapi la halak maneme Manetualain mai nai dale nala dalek, nalosak ta labuna-laboa fa.

²⁰ Ma bini-ngges fo manatu'da nai dae maoe-maisik lain ndia, nakasasama na nde hataholi fo lamanene halak ndia boema ala sipo kana, de labuna-laboa ba'u ka, nalosa hapu nggelok teluhulu, hapu nggelok nehulu, ma hapu nggelok buna-boan didikuk la'i natun esa."

²¹ Boema Yesus kokolak nakandoo nae, "Ade emi mita hai hataholi de'de na banu ka soona, ana tatana ketun ninik lepeneu, do ana pedan neu pepe'u ka

dae do? Tao leo bee o ta hetu. Tao leo bee o ana tao banuk ndia neu mamana banuk lain.

²²Ta hapu nafuni na hata esa boen, nana neukose nananitak; ma ta hapu bibila-babaa na hata esa boen, nana neukose nanabubuluk.

²³Hu ndia de makanaema see madi'idok soona, mamanene leona!"

²⁴Boema Yesus kokolak seluk nae, "Taoafik neu hata fo emi mamanenek ia! Uuku-dodouk fo emi paken soaneu uku-dou hataholi fe'e ka, neukose Manetualain pake uuku-dodouk ndia boe, fo Ana uku-dou emi. Ma uuku-douk ndia ba'ulena seluk bai.

²⁵Nanahu hataholi manamanuu basa ka, neukose nanafe lenak ba'u ka seluk bai; tehu hataholi nuu ta ka, metema bei nanuu faa anak soona, neukose nanaho'i falik boe."

²⁶Yesus tuti kokola na seluk nae, "Makanaema Manetualain paleta sama leo Mane ka soona, heheo-hihilun hapu nakandandaa kana ninik hataholi esa sele-nggali bini-ngges nai tina.

²⁷Nai fai le'odae na ana sungu; boema nai fai lele'do na ana fo'a. Tehu

bini-ngges sila la moli lakandoo, fo lamatua-lamadema. Naa, eno na tao leo beek fo bini-ngges sila la ala moli ma lamatua, hataholi ndia ta bubuluk fa.

²⁸ Dae ndia nde tao na bini ngges sila la labuna-laboa, makasososa na ndana na, basa soona pule na, fo besa ka boa na.

²⁹ Ma makanaema gandum ndia namatasa-namalatu soona, neukose hataholi ndia mulai ketu-kolu leona, nanahu fai na losa so."

³⁰ Boema Yesus natane seluk nae, "Makanaema Manetualain paleta soona, ita takasasama kana no bee ka? Ta'du-tana bee ka nde ita paken fo tafa'da mangalele'don?"

³¹ Makanaema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun sama leo nakandandaak ia: Hataholi esa ho'i na ai Sawi de'ek esa fo ana selen leo dae dale neu. Ai de'e sawi ndia nde bee na, bini ngge kome'do ana nai daebafa ka.

³² Tehu makanaema ana moli soona, ana dadi ai matuaina nai ai nanasele kala tala'da. Ndana nala eloaka, de nalosa manupui la mai fo landunu lai lain."

³³ Yesus nanoli hataholi la ninik nakandandaak leondiak ba'u ka, fo nandaa no hataholi sila la malela na.

³⁴ Makanaema Yesus nanoli hataholi sila la soona, nanoli ninik nakandandaak nakandoo. Tehu makanaema no ana mana tunga nala mesa kasa soona, nafada basa sila la no mangalele'dok.

³⁵ Le'donosok ndia boe, Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Mai fo ata sa'e ofak leo dano selik teu."

³⁶ Boema Yesus sa'e leo ofak lain neu ma ana mana tunga nala la'oela hataholi makadotok sila la leme dano su'u na, de ala kae leo ofak lain leu boe. Ofa fe'e kala lai ndia boe. Basa boema Yesus no ana mana tunga nala mulai lofa laa neu.

³⁷ Dodoo faa boema, ani matuaina mai. Lii la mulai puka ofa ka de oe masok leo dalek neu, nalosa oe a hihii nae henu ofa ka.

³⁸ Ndia te Yesus kailungu kailungu esa de Ana sungu nai ofa bui. Boema ana mana tunga nala leu fafae lafo'an de lafa'dan lae, "Ama Mesen, ade ita soe nde ia so, tehu Ama ta nafaduli fa?"

³⁹ Yesus fo'a boema nasapala anina, ma dano ndia nae, "Makamate leona!" No

besak ndia boe, ani na nakamate, ma dano nee-nee lino-lino.

⁴⁰ Boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Tao le'e de emi bii? Tao le'e de emi ta mamahale Au fa?"

⁴¹ Boema ala bii ma esa nafa'da esa nae, "Tunga ndoo na see hataholi ia, de nalosa ani lii tunga paleta na."

5¹ Makabui na, Yesus no ana mana tunga nala losa Dano Galilea selik, fo nai nusa Garasa.

² Yesus bei kona neme ofak lain mai tutika, touk esa kalua neme lea-luak manai late sala dalek mai.

³ Hataholi ndia, dula dale mangalau ka koasa nan, de ana leo ka'da nai late sala. Ala ta hapu pa'a lala fan; leomae ala pa'a lini kana namosina boe.

⁴ Nasi'a ei liman nanalangek, tehu ana tao naketuheni namosina sila la tataas esa, ma besi manai ei na, ana tao nala'dis. Hataholi ndia balakai na seli, nalosa hataholi ta hapu ta'da nala fan.

⁵ Lele'do le'odaen naleu-nalaak nai late sala, ma nai pupuku kala, boema ana nggasi ma ana tao nahina ao na ninik batu.

⁶ Lelek bei nai doo ka te nita Yesus mai de nalai neu, boema ana senek neu Yesus mata na.

⁷ Ana nggasi napane'e nae, "Yesus, Fo Manetualain Mademaina Ana na! O sanga tao au le'e ia? No Manetualain na'de na, au dokodoe fo boso tao doidoso au!"

⁸ Hataholi ndia kokolak nae leondia nana Yesus nafa'dan nae, "Dula dale mangalau ko nei, kalua meme hataholi ia dalek mai leona!"

⁹ Boema Yesus natanen nae, "O na'de see?" Hataholi ndia nataa nae, "Au na'de 'Legiun', nanahu ami makadotok nanseli!"

¹⁰ Hataholi ndia noke fali-fali neu Yesus, fo daenga boso nadenu dula dale mangalauk sila la kalua leme nusak ndia mai.

¹¹ Ndia te bafi makadotok totofi sanga nana'ak nai pupuku ka huu na.

¹² Boema dula dale mangalauk sila la dokodoe neu Yesus lae, "Madenu ami meu leo bafi sila la dalek meu."

¹³ Boema Yesus nakaheik. Dadi, dula dale mangalauk sila la kalua leme hataholi ndia mai de ala masok leo bafi sila la dalek leu. Bafi sila la lala'ena lalai

de ala tee leme fela ka su'u na leo dano dale leu boema ala bolo. Bafi sila la basa-basas lala'ena, fafakama bafi lifun dua.

¹⁴ Boema hataholi manamanea bafi sila la lalai de leu lafa'da manda'dik ndia neu hataholi manai kota no nggolo titia-tatai nala. Boema hataholi la mai fo ala sanga mete manda'dik beek ndia.

¹⁵ Ala mai tutika lakandoo leo Yesus leu, boema lita hataholi fo na'ka sa dula dale mangalau ka nai aon dale ndia, bei nangatuuk nai ndia. Ana pake bualo'as so, ma dudu'a na boeo namaneu so. Boema basa-basas ala bii beno'u.

¹⁶ Hataholi manita matan manda'dik ndia, ala tui manda'dik ndia neu basa hataholi la.

¹⁷ Boema nusak ndia hataholi nala loke fo, Yesus la'oela nusak ndia.

¹⁸ Lelek fo Yesus sa'e nala ofak lain boema, hataholi fo na'ka sa dula dale mangalau ka nai aon dale ndia noke Yesus, fo ana tunga Yesus.

¹⁹ Tehu Yesus ta nakaheik fa de nafa'dan nae, "Fali leona, fo mafa'da o tolanoo ka'a-fa'di mala, hata fo Lamatua ka

tao no'i basan neu o so, ma mafa'das, Lamatua ka dale malolen soaneu o a!"

²⁰ Boema hataholi ndia ana la'o leona, de ana mulai tui nai kota esa na'de, Kota Sanahulu, hata fo Yesus tao basan soaneu ndia. Basa hataholi la lamanene boema, ala dodoo doak ana.

²¹ Yesus fali seluk leo dano selik neu boema, hataholi makadotok ala mai de lakamomotu lan neme boboa kaisun mai.

²² Hataholi esa na'de Yairus ana mai. Hataholi ndia mauli-malangan nai uma mamasok manai kota ndia. Lelek fo nita Yesus boema, ana sene neu mata na,

²³ de noke nanseli nae, "Ama, au anafe'o nga namahe'di belak. Ama sue na, mu fo mafaloen fo ana lea-hai, fo daenga boso maten!"

²⁴ Boema Yesus neu sama-sama no Yairus. Hataholi makadoto kala tungan de lakaseseti Yesus neme basa boboakaisun nala mai.

²⁵ Nai hataholi makadotok sila la tala'da, hapu inak esa namahe'di po'a daak teuk sanahulu dua so. He'dis ndia bei natutik no he'di bula na.

²⁶ Nase'o basa hata-heto nala fo ana bae dote la, tehu dotel sila la esa boeo ta hapu tao nahai fan. Te he'di na boetai namabela nakandoo.

²⁷ Inak ndia namanene tutuik ba'u ka la'eneu Yesus so. Boema inak ia si'da esa-esa no hataholi makadotok sila la de neu deka no Yesus neme dea mai,

²⁸ nanahu ana dodoo nai dalen dale nae, "Sa'di au taila'e ka'da ba'du manalu na boeo, neukose au lea-hai!"

²⁹ Neu de ana taila'e Yesus ba'du manalu na boema, no hatematak ndia boe, po'a daa na nate'e tutik. Name'da nana ana hai so.

³⁰ Nai hatematak ndia boeo, Yesus name'da balakai na kalua neme aoinan dale mai. Boema Ana lipa leo hataholi makadotok sila la neu de natanes nae, "See ka nde taila'e Au ba'du manalu nga?"

³¹ Boema ana mana tungan nala lafa'dan lae, "Ama mita matam hataholi de'u-de'u basa ia la lakaseseti. Ma Ama bei natane nae, see ka nde taila'e Ama?"

³² Tehu Yesus ka'da mete nakandoo leo boboa kaisun neu.

³³Inak ndia bubuluk basa, hata manda'dik neu aoina na so, boema no dedelek ma bibiik, ana senek neu Yesus mata na, de ana manaku ndia tatao-nono'in.

³⁴Boema Yesus nafa'dan nae, "Ana ngonei, hu ka nde o mamahela Au de o lea-hai! Mu'u ma no so'da-molek leona. Te o lea-hai makandoo so!"

³⁵Yesus bei kola-kola te, ladenu hataholi de'ubee leme Yairus uman mai de lafa'da Yairus lae, "Tuan, Tuan anafe'o na maten so, de tuan boso boe tao susa seluk Ama Mesen bai"

³⁶Tehu Yesus ta taoafik neu hataholi sila la hala nafafa'dan ndia fa, de nafa'da Yairus nae, "Boso bii, te ka'da mamahela!"

³⁷Boema Yesus la'ok nakandoo, tehu Ana ta nau hataholi tunga fan de no ka'da Petrus ma Yakobis boema Yohanis fo sila tolanoo kala.

³⁸Lelek fo ala losa Yairus uman boema Yesus mete te nai uma, seek see-doto doto, ma lamanene kikii-makaleleu matuaina.

³⁹Boema Yesus nakandoo leo uma dale neu de nafa'das nae, "Tao le'e de emi

makalupu manseli ma emi kii makaleleu? Ni'iana ndia ta mate fan, te ka'da ana sungu ndia!"

⁴⁰ Tehu ala hika Yesus. Boema nadenu basa-basas kalua leo deak leu de no ni'iana ndia ina aman, ma ana mana tunga katelu nala masok leo ni'iana ndia kaman dale leu.

⁴¹ Lala dalek boema Yesus ho'u na ni'iana ndia lima na de nafa'dan nae, "Talita kum," fo soso na nae, "Ana inaana konei, Au afa'da neu o, fo'a leona!"

⁴² No hatematak ndia boe, ni'iana inaanak ndia ana fo'a de ana la'ok. Inaanak ndia teuk sanahulu dua so. Basa hataholi manita matan manda'dik ndia, ala dodoo doa kana lanseli!

⁴³ Tehu Yesus kena ka'is no mahelek, fo ala boso tui-benga dede'ak ndia neu su'di see a boen. Boema nafa'das nae, "Fe ni'iana ndia na'a-ninu leona."

6¹ Yesus no ana mana tunga nala fali sama-sama leme mamananak ndia mai de leu leo nggolo-ta'dun leu.

² Nai Fai Saba ta boema, Ana mulai nanoli nai uma mamaso kala dalek. Hapu hataholi makadotok lai ndia. Lelek

fo hataholi sila la lamanene Yesus nanoli na boema, ala dodoo doa kana lanseli. Bekola lae, "Hataholi ia Ana hapu basa nanolik sila la leme bee mai? Manatee tenok matak leo beek ia nai Hataholi ia dudu'a-aafin dale? Tao leo beek de, Ana hapu tao manda'di beuk?"

³Ade Hataholi ia ta nde tuka ai fo Maria ana na, ma Yakobis, Yosep, boema Simon, tolanoo na nde ndia hetu? Hei, tolanoo ina nala boeo ala leo lai ia." Hu ndia de, ala ta sipo kana fa.

⁴Boema Yesus nafa'das nae, "Ala fe nabi esa ha'da-holomata su'di nai bee bee a, ta'da fe'e nai tolanoo ka'a-fa'di nala ma nggileo-bobongi nala tala'da."

⁵Yesus ta hapu tao manda'di beuk esa boen nai mamanak ndia fa, te ka'da Ana nakahahaik hataholi kamahedis de'ubee ninik Ana lalaa lima na neu hataholi sila la lain.

⁶Yesus dodoo doak, tao le'e de ala ta lamahеле fan. Basa boema, Yesus neu leo nggolo titia-tataik sila la de nanoli hataholi la.

⁷Yesus nalo na ana mana tunga kasanahulu dua nala de nadenus ala

la'ok dua-dua, ma Ana fes koasa, fo ala usiheni dula dale mangalau kala.

⁸Ana fes natutu'duk nae, "Boso mini hata-hata nai emi leleo-lala'o ma dalek, te mini ka'da emi aitete'e ma. Boso mini nana'ak do alukosu doik, do doik boe.

⁹Pake sapatu, tehu boso mini ba'du dua."

¹⁰Boeo nafa'das nae, "Makanaema emi masok leo uma esa dalek meu soona, leo meme ndia losa emi la'oela kota ndia.

¹¹Tehu makanaema emi losa mamanak esa fo hataholi sila la ta nau sipok emi do ala ta nau lamanene emi fa soona, la'oela mamanak ndia. Soona ngganggafuheni afu manai emi ei dale ma, fo ana da'di neu nasanene'dak esa soaneu hataholi sila la!"

¹²Boema Yesus ana mana tunga kasanahulu duan sila la la'o leona. Leu tui-benga lae, hataholi daebafa ka muse tukatei-saledale leme sala-singo nala mai.

¹³Yesus ana mana tunga nala usiheni dula dale mangalauk makadotok, ma ala lose mina Setun neu hataholi kamahe'di sala fo ala lea-hai.

¹⁴Ala benga basa manda'dik sila la losa Mane Herode sa boe, nana nai basa mamanak lala'ena lamanene Yesus na'de na so. Hapu hataholi nafa'da nae, "Yohanis Mana Salani ka naso'da falik so! Hu ndia de nanuu koasa fo ana tao basa manda'di beuk sila la."

¹⁵Tehu hataholi nggelok lafa'da lae, "Elia nde ndia." Hapu nggelok bai soona lafa'da lae, "Ndia nabi esa sama leo nabi lele makahulu kala."

¹⁶Lelek fo Herodes namanene dede'ak ndia boema nae, "Tao leo bee o hataholi ndia nde Yohanis Mana Salani ka. Makahulu na au adenu hataholi neu te'te na langa na so, tehu tao leo bee o naso'da falik nde ia so!"

¹⁷Nakahuluk neme ndia mai a, Herodes nadenu basa hataholi la leu ho'u la Yohanis fo ala taon leo bui dale neu so. Herodes tao leondiak nana Herodias fo ana saonan ndia, nde bee na tolanoon Filipus saoina na,

¹⁸te se'kona Yohanis kena-ka'i fali-fali no Herodes nae, "O ta bole sao o tolanoo ma saon ndia fa!"

¹⁹Hu ndia de Herodias nape'da dalek no Yohanis de ana nau taonisa

Yohanis, tehu ta da'di fa nana Herodes napanggengen.

²⁰ Hu ka nde Herodes nadenu basa hataholi fo lanea matalolole Yohanis maso'da na nai bui dale, nana ana bii Yohanis. Ana bubuluk Yohanis ia hataholi esa malole, fo nananadenuk neme Manetualain mai. Ma memak metema Yohanis kokolak soona, Herodes boeo nau namanenen, leomae hu ka nde Yohanis de dale na he'dis nanseli.

²¹ Mate'e na boema Herodias hapu loak nai lelek fo Herodes tao fai bobongi na. Lelek ndia, Herodes tao feta fe nusak a mana paleta matua-madema nala, malanga soldadu matuaina la, ma basa lasi nggolok manai nusa Galilea.

²² Herodias anafe'o na ana longe nai feta ndia. Lolonge na mana'ahiik de nandaa no Herodes no fui nala dale na. Boema Herodes nafa'da anafe'o anak ndia nae, "O hii beek soona ka'da moke, te neukose au fe o!"

²³ Boema Herodes helu anafe'o anakndia pake soo-supak nae, "O moke beek ndia boe, neukose au fe o, lena-lenak leomae o moke au nusa nga seli boe!"

²⁴ Boema anafe'oanak ndia neu natane inan nae, "Ina, au muse oke hata bee ka fo nde malole a?" Boema inan nafa'dan nae, "Moke Yohanis Mana Salani ka langa na."

²⁵ Tutika anafe'oanak ndia fali lai-lai leo Herodes neu de nafa'dan nae, "Au oke Yohanis Mana Salani ka langa na taon neu pinga maloa esa dalek fo fen mai au besak ia boe."

²⁶ Herodes namanene nonokek ndia boema, dale na he'di sa nanseli. Tehu ana ta hapu tipa nonokek ndia fa nana ana soo-supu basa nai fui nala matan so.

²⁷ Dadi ana paleta manamanean esa tutik fo neu te'te na Yohanis Mana Salani ka langa na. Boema soldadu ndia neu leo bui dale neu de ana te'te na Yohanis langa na.

²⁸ Basa boema, ana ho'inini langak ndia de ana taon neu pinga maloa esa dalek de ana fen leo anafe'oanak ndia neu. Boema anafe'oanak ndia ana fen leo inan neu.

²⁹ Lelek fo Yohanis ana mana tunga nala lamanene dede'ak ndia boema leu ho'i la Yohanis popola na de leu latoin.

³⁰ Basa boema, Yesus hataholi nadedenu nala ala fali ma'is de lakabubua falik lo Yesus. Ala tui Yesus, basa hata fo sila tao-no'in ma sila lanoli hataholi la.

³¹ Hataholi makadotok nanseli leu mai de nalosa Yesus no ana mana tunga nala ta hapu loak la'a-linu fa. Hu ndia de Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Mai leona, fo teu leo mamanak esa nee-nee lino-lino fo ita mesa-mesa tala, fo ela emi hapu hahaeao mala doo doo fa dei."

³² Boema ala sa'e ofak de leu leo mamanak esa nee-nee lino-lino.

³³ Tehu hataholi makadotok sila la lita ala la'oela mamanak ndia, ma lalalak Yesus no ana mana tunga nala so. Dadi, basa hataholi manai kota nai nusak ndia, lalaik lakahuluk tunga ma'dak lain de ala losa lakahuluk leme Yesus no ana mana tunga nala.

³⁴ Lelek fo Yesus kona neme ofak lain mai te nita hataholi makadotok lai ndia so. Yesus dale na tu'da, nana hataholi sila la sama leo bi'ilopo manafu ta kala. Boema Ana mulai nanolis dede'ak ba'u ka.

³⁵ Le'donoso boema, Yesus ana mana tunga nala lafa'dan lae, "Sanga le'odae ia so, boema mamanak ia doo ka neme nggolo ka mai, de

³⁶ malole lenak Ama madenu hataholi ia la fo ala fali le'us, fo leu asa nana'ak nai nggolo titia-tataik ia la."

³⁷ Tehu Yesus nafa'das nae, "Emi fes la'a-linu." Tehu Yesus ana mana tunga nala lafa'dan lae, "Awii, ade ami muse meu asa loti beli na ba'u doi isi lilofulak natun dua, fo ami fe hataholi ia la la'a do?"

³⁸ Boema Yesus natanes nae, "Emi lotim ba'ubee nai ndia? Meu mete su'di kasa." Leu meten boema lafa'da Yesus lae, "Hapu loti lima ma i'ak boak dua."

³⁹ Boema Yesus nadenu basa hataholi sila la fo langatuuk bubua-bubua kala leu na'u lain.

⁴⁰ Hataholi sila la langatuuk bubua-bubua kala no malole na. Bubua nggelok hapu hataholi natun esa, ma bubua nggelok bai soona, hapu hataholi limahulu.

⁴¹ Basa boema, Yesus ho'i na loti kalima kala ma i'a boa kaduak sila la de nanganalo leo lalaia neu, boema noke

makasi neu Manetualain. Basa ndia boema, Ana tete'i loti sila la de Ana fen neu ana mana tunga nala, fo ala baba'e fes neu hataholi makadotok sila la. Ana baba'e i'a boa kaduak sila la neu hataholi sila la basa-basas.

⁴² Ala la'a losa lakabete.

⁴³ Basa boema, Yesus ana mana tunga nala hehele lakabubua nana'a ela kala basan lala'ena, hapu lepeneu henuk sanahulu dua.

⁴⁴ Leke ka'da touk mana'a loti sila la de, fafa'kama hapu touk lifun lima.

⁴⁵ Basa ndia boema, no lai-laik Yesus nadenu ana mana tunga nala lakahuluk lo ofa ka leo Betsaida leu, fo nai dano selik. Nana Yesus bei nadenu falik hataholi makadotok sila la.

⁴⁶ Yesus nadenu basa hataholi makadotok sila la boema, Ana kae leo pupukuk lain neu fo Ana hule haladoi.

⁴⁷ Le'odae boema, Yesus ana mana tunga nala ofa na losa dano tala'da, tehu Yesus bei nai madak lain.

⁴⁸ Yesus mete nitas, ala sefe ofak ndia no toto'a-sosotak nana latongo lo ani solu a. Hu ndia de lolebalahaak boema, Ana la'ok tunga oe lain de neu tungas.

Ana sanga nae la'o nakandoo fo Ana la'o selis.

⁴⁹ Lelek fo ana mana tunga nala litan Ana la'ok nai oe lain boema, laedaenga ko'donaok manamaik ndia,

⁵⁰ de nalosa ala bii ma lakadii-lakau. Nana basa-basas litan de ala nggenge lanseli. Tehu Yesus kokolak nos tutik nae, "Makatetesak emi dale mala! Te Au Yesus, de boso bii!"

⁵¹ Boema Ana kae leo ofak lain neu tutika, ani na boeo nakamate. Yesus ana mana tunga nala dodoo doa kana.

⁵² Ala beita lalelak Yesus tao manda'di beuk ninik loti boa kalima kala fa. Tea na seli ba'eneus, soaneu lalela kana.

⁵³ Ala losa dano selik boema, ala see leme namo Genezare ta.

⁵⁴ Ala see de ala kona leme ofak lain mai boema, hataholi la lita Yesus nde mana maik ndia.

⁵⁵ Boema lalai leo basa mamanak lala'ena nai nusak ndia dalek, fo langapepe'uk basa hataholi kamahe'di nala neu ne'ak lain, fo ala ndolo los leo Yesus mai. Metema lamanene Yesus nai mamanak bee soona, ala ndolo lo

hataholi kamahe'di sala leo mamanak ndia leu.

⁵⁶ Yesus losa bee, nau nai nusak bee do nai kota bee, do nai nggolok bee ndia boe, hataholi la lo hataholi kamahe'di sala leo ndia leu, fo langapepe'u kasa leu uma la so'da na. Hataholi la loke lanseli, fo fe hataholi kamahe'dis sila la loak, fo sa'di ala koila'e Yesus ba'du manalu na, leomae ka'da pe'da na boe. Basa hataholi kamahe'dis manataila'e nana, ala hai beno'u.

7 ¹ Hataholi Farisi bubuak esa ma mese agama de'ubee leme Yerusalem mai leo Yesus mai.

² Lita Yesus ana mana tungan de'ubee la'a no lima nala ta balisi tunga agama, fo nde la'a-linu tehu ta lafui oe lakahuluk, tunga agama nakanenete na fa.

³ Hataholi Farisi la leondiak boe, basa hataholi Yahudi la ho'u lahele bei ba'ikai nala ha'da na. Ala ta nau la'a-linu fa, metema ala beita lafui oe lakahuluk tunga eno-dalak fo nananaketu basa ka so.

⁴ Ala asa lini beek neme pasa ka mai soona, ala safe lakahuluk hata ndia dei, fo besa ka la'an. Ala ho'u lahele bei

ba'ikai nala nakanenete fe'en ba'u ka, fo nde nakanenetek la'eneu, safe nggalaas, safe mango, ma safe lou-laa liti la.

⁵ Hu ndia de, hataholi Farisi la ma mese agama sila la latane Yesus lae, "Tao le'e de, O ana mana tunga mala la'a-linu te ala ta lafui oe fa? Hu beek de, ala ta tunga ita bei ba'ikai nala ha'da na fa?"

⁶ Boema Yesus nae, "Emi hataholi manadea dale kala! Hata fo Yesaya nafa'da elan la'eneu emi, memak tete'e ka la'en. Yesaya nafa'da nae, 'Manetualain nae leo ia, Hataholi sila la lakaluku-lakatele leu Au, ka'da linik hala-kokola nala, tehu dale nala doo ka neme Au mai.

⁷ Palsuma la'i esa kana, sila lakaluku-lakatele leu Au, nanahu, sila lanoli hataholi daebafa ka nakanenete nala nono'ka bai de, Au nakaneneteng sila la!'

⁸ Emi ta taoafik neu Manetualain paleta nala fa, boema emi ho'u mahehele hataholi daebafa ka nakanenete nala."

⁹ Boema Yesus nafa'da selu kasa nae, "Emi malela ma seli soaneu emi ta sipok Manetualain paleta na, fo sue ka nde emi ho'u mahele emi nanoli mala.

¹⁰ Musa fe basa paleta nde ia nae, 'Fe ha'da-holomata neu inam no amam,' boema 'Ba'eneu see fo ana soo-supu ina aman soona, muse hukunisan.'

¹¹ Tehu emi manoli mae: Makanaema hataholi nafa'da ina aman nae, 'Hata fo au muse fen neu au inang no au amanga, au fe basan neu Manetualain so,'

¹² soona emi po'ilotak hataholi ndia neme belaba'un soaneu ana tulu fali ina aman.

¹³ Da'di no emi nanolim fo emi fen neu hataholi la ndia, emi tao mamopo Manetualain dede'a-kokolan. Emi bei tao-no'i dede'ak leondiak ba'u ka."

¹⁴ Boema Yesus nalo hataholi makadotok sila la la'i esa seluk de nafa'da nae, "Mamanene leona, fo daenga emi malelak!

¹⁵ Ta hapu hata esa neme deak fo ana masok leo hataholi a dalek neu, fo daenga ana hapu tao na hataholi ndia nanggenggeo fa. Dede'a nasafali na nae, hata fo ana kalua neme hataholi esa dalek mai, soona hata ndia nde tao nanggenggeo nana.

¹⁶ Da'di, makanaema emi madi'idok soona, mamanene leona."

¹⁷ Lelek fo Yesus la'oela hataholi makadotok sila la boema, neu leo uma dale neu de ana mana tunga nala latanen, nakandandaak ndia sosoa-ndandaan.

¹⁸ Boema Yesus nafa'das nae, "Ade emi boeo beita malela kana fa? Ade emi ta malelak hata fo ana masok leo hataholi esa dalek neu soona, hata ndia ana ta hapu tao na hataholi ndia nanggenggeo fa?"

¹⁹ Nana hata fo manamasok ndia, ana ta la'ok tunga ate ka fa, tehu ana la'ok tunga tei ka, fo basa soona, ana kalua seluk." Yesus kokolak nae leondia nana, basa nana'ak lala'ena malole mesa-mesan.

²⁰ Boema Yesus kokolak seluk nae, "Hata fo manakaluak neme hataholi a dalek mai a, hata ndia nde tao nanggenggeo nana.

²¹ Nanahu neme dalek mai, fo nde neme dalen dale mai, dudu'a-aafi mangalau kala moli da'di, fo sila nde tao la hataholi a sosoa-piao, namanako, nanisa,

²² hohonge, ke'dindiu, nakasasa'ek dede'ak, boema ana tao-no'i basa hata mangalauk lala'ena, ma ana

da'di hataholi mana dale-he'di hata, ta nanuu ha'da-holomata, nape'da dalek, koao-ndaeak, ma nanoli doa kana.

²³ Basa hata mangalauk sila la, ala moli da'di leme dalek mai, fo basa sila la nde tao na hataholi a nanggenggeo a."

²⁴ Basa boema, Yesus la'oela mamananak ndia de neu leo nusak manadeka no kota Tiru sa. Ana masok leo uma esa dalek neu, nana Ana ta nau hataholi bubuluk, Ndia nai ndia fa. Tehu Ana ta hapu nafuni na aoina na fa.

²⁵ Inak esa ana inaana na, dula dale mangalau ka masok nai dalen dale. Inak ndia namanene hataholi la kokolak Yesus na'de na, boema neu leo Yesus neu de ana senek neu Yesus mata na,

²⁶ boema ana dokodoe fo ela Yesus usiheni dula dale mangalauk ndia neme ni'iana ndia dalek mai. Inak ndia, hataholi ta Yahudi fa. Ala bongin nai nusa Fenisia nai Siria.

²⁷ Yesus nafa'dan nae, "Muse fe ni'iana la la'a lakahuluk. Ta malole fa, metema emi ho'ima ni'iana la nana'a na fo fen neu busa."

²⁸ Boema inak ndia nae, "Lamatuak, busa manai mei sosolon dae boeo, la'a

ni'iana la nana'a elan fo manatu'da leo dae neu a!"

²⁹Boema Yesus nafa'dan nae, "Hu ka nde o natataam ndia de, fali mu'u ma leona, te dula dale mangalau ka, ana kalua neme o ana ma dalek mai so!"

³⁰Inak ndia ana fali leona. Ana losa uma boema, nita ana na bei nangape'uk nai pepe'uk lain, tehu dula dale mangalau ka ana kalua te'e-te'e neme ni'iana ndia dalek mai so.

³¹Basa boema Yesus la'oela nusa Tiru sa de Ana la'ok nakandoo tunga Sidon, fo neu leo Dano Galilea neu. Ana la'ok tunga enok manaleo nusak Kota Sanahulu a.

³²Nai ndia, hataholi la lo hataholi esa nggoa pakek leo Yesus neu. Loke Yesus fo Ana lalaa lima na neu hataholi ndia lain.

³³Yesus no heok hataholi ndia mesa kana doo dooana faa neme hataholi makadoto kala mai boema, Ana tao limaku'u na leo hataholi ndia di'idoon duas dalek neu. Boema Yesus mu'di ape na, de nafaloe hataholi ndia maa na.

³⁴Basa ndia boema, Yesus nanganalo leo lalai neu de Ana hela hahae na,

boema nafa'da hataholi ndia nae,
"Efata," fo soso na nae, "Matahuka
leon!"

³⁵ Hataholi ndia di'idoo na natahuka,
ma maa na mangana'u falik de ana mulai
kokolak no malole.

³⁶ Boema Yesus kena-ka'i basa-basas fo
ala boso tui dede'ak ndia neu su'di see
a boen. Tehu Yesus boetai kena-ka'is, te
sila boeo boetai tui-benga lakandoo.

³⁷ Basa hataholi fo lamanene dede'ak
ndia, ala dodoo doa kana lanseli. Ala
kokolak lae, "Ana tao basa hata lala'ena
no malole! Nakalenak bai, Ana tao na
hataholi pake kala hapu lamanene ma
hataholi nggoa kala hapu kokolak!"

8¹ Basa de, beita doo ka boen te hapu
seluk hataholi makadotok bubuak
esa, ala mai de lakabubua. Nana hataholi
sila la nana'an ta. Boema Yesus nalo na
ana mana tunga nala de nafa'das nae,

² "Au dale nga tu'da neu hataholi
makadotok ia la. Faik telu dale na,
hataholi sila la sama-sama lo Au, de
besak ia basa nana'a nala so.

³ Makanaema Au adenus ala fali no tei
lou nala soona, neukose ala sapala'o lai
eno tala'dak. Lena-lenak nai hataholi sila

la dalek, hapu hataholi nggelok ala mai leme dae dook mai."

⁴Boema Yesus ana mana tunga nala lae, "Mamanak ia mamana mana pasife'ek, de hataholi a hapu asa nana'ak nai bee fo dai basa hataholi ia la?"

⁵Yesus natanes nae, "Emi mini loti de'ubee nai ndia?" Boema lae, "Loti hitu,"

⁶Boema Yesus nadenu hataholi makadotok sila la langatuuk leu dae lain. Boema Ana ho'i na loti kahituk sila la de noke makasi neu Manetualain. Basa boema, Ana tete'i loti sila la de Ana fen leo ana mana tunga nala neu fo ala baba'e fe hataholi sila la. Boema ana mana tunga nala tao tunga Yesus paletan ndia.

⁷Lini i'a lutuk boak de'ubee boe. Yesus noke makasi neu Manetualain neu i'ak sila la boema, nadenu ana mana tunga nala fo ala baba'e fe hataholi la i'ak sila la boe.

⁸Ala la'a losa lakabete. Hataholi mana'a kala, fafa'kama hataholi lifun ha. Basa boema, Yesus ana mana tunga nala hehele lakabubualala nana'aela kala lepeneu henuk hitu. Boema Yesus

nadenu hataholi sila la fo ala fali le'us leona,

⁹(8:8)

¹⁰ma no ana mana tunga nala sa'e ofak tutik de leu leo nusa Dalmanuta leu.

¹¹Hataholi Farisi de'ubee leu leo Yesus leu de ala mulai lale'a lon, fo ala sanga lakahihi'i kana. Loke Yesus tao manda'di beuk, fo ana da'di ta'du-tana esa nae, Ana mai neme Manetualain mai.

¹²Yesus hela hahae na boema nae, "Hu beek de hataholi besak ia la loke Au tao manda'di beuk? Ta! Neukose Au ta fes ta'du tana matak leondia ka fa!"

¹³Boema Yesus la'oelas de neu leo ofak dale neu. Basa boema neu leo dano selik neu.

¹⁴Yesus ana mana tunga nala lafandelehenin de ta lini loti dai fa. Lini ka'da loti esa nai ofak lain.

¹⁵Yesus nafa'das nae, "I'akouk hataholi Farisi la lo Herodes lalu tei na,"

¹⁶Boema ana mana tunga nala mulai lakokolaaok la'eneu dede'ak ndia. Bekola lae, "Ana kokolak nae leondia nana, ita lotin ta do."

¹⁷Yesus bubuluk hata fo sila latataneao ka. Hu ndia de natanes nae, "Tao le'e

de emi matataneaok la'eneu loti ta? Ade emi ta bubuluk ma emi beita malelak boen do? Tao le'e de, emi dudu'a-aafim ana pa'a tao leondiak?

¹⁸Emi manuu matak, ma tao le'e de emi ta mita fa? Emi manuu di'idook, ma tao le'e de emi ta mananene fa? Emi ta mafandendelek

¹⁹loti kalimak fo Au tete'i fen neu hataholi lifu kalima kala la'a fa do? Emi hehele makabubua nana'aela kala, lepeneu henuk de'ubee?" Boema lataa lae, "Sanahulu dua."

²⁰Yesus natane seluk nae, "Ma nai lelek fo Au tete'i fe hataholi lifu kaha kala loti kahituk sila la, emi hehele ma nana'aela kala, lepeneu de'ubee?" Boema lataa lae, "Lepeneu hitu,"

²¹Yesus nafa'da selu kasa nae, "Naa, ade emi beita malela kana boen do?"

²²Ala losa Betsaida boema, hataholi la lo hataholi pokek esa leo Yesus neu fo loken nafaloe hataholi pokek ndia fo nakahahai kana.

²³Boema Yesus ho'u na hataholi pokek ndia lima na de nalala'on leo kota deak neu. Basa boema, Yesus mu'di ape neu hataholi ndia mata na. Boema Ana tao

lima na neu hataholi ndia mata na de natanen nae, "Ade besak ia o hapu mita hata esa so do beik?"

²⁴Hataholi ndia ana mete leo uluk neu boema nae, "Hei, Au ita hataholi la bela'o, tehu au itas sama leo ai huu ka."

²⁵Yesus tao seluk lima na neu hataholi ndia mata na. Oek ia soona, hataholi ndia sanga enok fo nita no malolena. Mata na hai, de nita basa hata lala'ena no mangale'dok.

²⁶Boema Yesus nafa'dan nae, "Fali leona! Tehu boso fali seluk leo kota ndia mu bai."

²⁷Yesus no ana mana tunga nala leu leo nggolo-nggolok manai Kaisarea ma Filipi titia-tatai nala leu. Ala losa eno tala'dak boema Yesus natanes nae, "Tunga hataholi la nafa'dana soona, Au ia see?"

²⁸Boema lataa lae, "Hapu hataholi nggelok lafa'da lae, Yohanis Mana Salani ka, ma hapu nggelok boeo lafa'da lae, Elia ma nggelok seluk bai soona lafada lae, nabi ndia."

²⁹Yesus natanes nae, "Tehu tunga emi soona, Au ia see?" Boema Petrus nataa nae, "Ama nde Mane Mana Fe So'da ka!"

³⁰ Boema Yesus fes nasanene'dak fo ela ala boso lafa'da hataholi esa boen, la'eneu see Yesus ndia.

³¹ Basa ndia boema, Yesus mulai nanoli ana mana tunga nala nae, Ana Hataholi ka muse doidoso nanseli, ma neukose lasi-lasi kala, malanga ima mala, ma malanga agama la ala la'ba nana. Neukose ala taolisan, tehu neu fai katelu na soona, neukose naso'da falik.

³² Yesus nafada dede'ak ndia neu ana mana tunga nala no mangale'dok. Boema Petrus hela Yesus leo boboak neu de ana ka'i Yesus.

³³ Tehu Yesus lipa leo dea neu de Ana mete ana mana tunga nala, boema Ana ka'i Petrus nae, "La'o madook ia, mana dudungu-papau konei! O dudu'a ma dudu'a hataholi daebafak ndia, te Manetualain dudu'an ta ndia fa!"

³⁴ Basa boema, Yesus nalo hataholi makadotok manai sila la ma ana mana tunga nala de nafa'das nae, "Hataholi mananau tunga Au a, muse nafandeleheni hihii-nanaun fo basa soona, ana lu'a ai ngganga, fo ana tunga nahele Au.

³⁵ Nana hataholi fo ana nau ho'u nahele so'da na, neukose namopo so'da na. Tehu hataholi fo ana tunu-hotu so'da na soaneu Au, ma soaneu Hala Malole fo neme Manetualain mai soona, neukose ana hapu so'da na.

³⁶ Nanalak hata ba'eneu hataholi esa, makanaema ana hapu basa daebafak ia lala'ena, tehu namopo so'da na?

³⁷ Ade so'dak ndia hapu tukan ninik hata esa do?

³⁸ Makanaema hataholi esa ana mae manaku Au ma Au nanoli nga nai le'do fai malenalanga-masa'basok ma mangalauk ia soona, Ana Hataholi ka boeo, neukose Ana mae manaku hataholi ndia nai lelek fo Ana Hataholi ka Ana mai no Aman koasa na, ma no ata nusa so'dak malalao nala."

9¹ Boema Yesus nae, "Bubuluk leona! Te nai emi basa-basam manai ia la, hapu nggelok beita mate fa, metema beita nita Manetualain paleta ninik koasa na!"

² Basa faik ne boema, Yesus no Petrus ma Yakobis no tolanoon Yohanis de mesa kasa leo lete madema esa poi na leu. Ala

losa letek ndia poi na boema, ala mete neu te Yesus matapanan nasafali.

³ Bualo'a papake na nasafali da'di fula mangadilak. Ta hapu mana safesak esa boen nai daebafak ia, ana hapu safe-sa fo fula na leondiak fa.

⁴ Basa boema, Yesus ana mana tunga katelun sila la lita Yesus kola-kola no Elia ma Musa.

⁵ Boema Petrus nafa'da Yesus nae, "Ama Mesen, ita leo mai ia na, malole naseli. Malole lenak ami tao ma lalaak telu mai ia fo, Ama soa esa, Musa soa esa, ma Elia soa esa."

⁶ Tunga ndoo na, Petrus ta bubuluk hata fo ana kokolak ndia fa, nana Petrus no nonoo kadua nala bii lanseli.

⁷ Basa boema, ko'a sa poti nalas, boema lamanene hala ka neme ko'as ndia dalek mai nae, "Ia nde Au Anang fo Au sue-lai ka. Mamanene meun!"

⁸ No lai-laik, ala mete leo boboakaisun leu te, ta lita hataholi esa boen sama-sama no Yesus nai ndia fa, te ka'da Yesus mesa kana so.

⁹ Lelek fo ala kona leme letek ndia lain mai boema, Yesus fes nasanene'dak nae, "Boso tui hataholi esa boen, hata

fo na'ka sa emi mitak ndia, nakahuluk neme Ana Hataholi ka naso'da falik neme mamate sa mai."

¹⁰Ala tao tunga hala heheluk ndia, tehu ala mulai lakokolaaok la'eneu Yesus hala-kokolan fo nae, "naso'da falik neme mamate sa mai".

¹¹Boema latane Yesus lae, "Tao le'e de mese agama la lafa'da lae, Elia muse ana mai nakahuluk?"

¹²Yesus nae, "Memak Elia mai nakahuluk fo ana tao matalolole basa hata lala'ena. Tehu dede'a na tao leo beek no Ana Hataholi ka? Hu beek de, nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, neukose Ana Hataholi ka doidoso nanseli, ma hataholi la lakadadae kana?"

¹³Tehu Au afa'da neu emi te, Elia mai so de hataholi la taon tunga sila dale hihii-nanau nala. Dede'ak ndia nandaa no hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale la'eneu aoina na."

¹⁴Lelek fo Yesus no ana mana tunga katelu na fali ma'is sama-sama lo ana mana tunga fe'e nala, te lita hataholi makadotok lai ndia so. Mese agama de'ubee, bei lale'a lo Yesus ana mana tunga nala.

¹⁵ Hataholi sila la lita Yesus tutika ala nggenge la, boema lalai-lalai mesan leu fo ala sipo kana.

¹⁶ Boema Yesus natane ana mana tunga nala nae, "Emi matataneaok beek ndia mo mese agama sila la?"

¹⁷ Nai hataholi makadotok sila la dalek, hataholi esa nafa'dan nae, "Ama Mesen, au o au ana nga leo Ama mai. Au anang ndia hala tak, nana dula dale mangalau ka masok nai aon dale.

¹⁸ Makanaema dula dalek ndia fo'a soona, nakabebepa neu dae lain fo bafa na nafufu'de, ma nisi na nggio-nggio, boema basa ao na balakai. Au oke Ama ana mana tunga nala fo ala usiheni dula dale mangalauk ndia, tehu ala ta labe'i fan."

¹⁹ Boema Yesus nafa'da ana mana tunga nala nae, "Emi ia su'di selin! Emi ia hataholi fo te'e-te'e, ta mamahеле fa. Au muse leo o emi, ma Au ta haelai amanasa emi losa faihi'da? Mo ni'iana ndia leo ia mai!"

²⁰ Boema lo ni'iana ndia leo Yesus neu. Lelek fo Dula dale mangalauk ndia nita Yesus tutika, ana tao na ni'iana ndia ao na hela holoduku, de nalosa ni'iana ndia

fepaneu de naloli-lokak neu dae lain boema bafa na nafufu'de.

²¹ Boema Yesus natane ni'iana ndia aman nae, "Ni'iana ia, ana tao leo iak faik de'ubee ia so?" Ni'iana ndia aman nae, "Neme bei anana mai!"

²² "Dula dale mangalauk ndia, la'i esa-la'iesa ana sanga enok fo ana taonisan, ninik ana fen tu'da leo ha'i dale, do oe dale neu. Tehu metema Ama nau tulu-fali soona, ela leo bee na Ama sue-lai ma tulu-fali ami dei!"

²³ Boema Yesus naen nae, "O mae le'e? O mae, metema Ama hapu? Hata lala'ena ana da'di, sa'di hataholi a namahele!"

²⁴ Tutika ni'iana ndia aman ana nggasi ma nae, "Lamatuak, au amahele tehu au namahehele nga ta dai fa. Tulu-fali au leona, fo ela au amahele lena seluk bai!"

²⁵ Lelek fo Yesus nita hataholi makadoto kala mulai mai lakamomotu boema, Ana paleta dula dale mangalauk ndia nae, "Dula dale pakek ma hala ta konei, Au paleta o, kalua meme ni'iana ia dalek mai, fo boso boe fali seluk leo ni'iana ia aon dale mai makandondook bai!"

²⁶ Dula dale mangalauk ndia ana nggasi boema, ana tao na ni'iana ndia ao na hela holoduku, basa boema ana kalua neme ni'iana ndia dalek mai. Mete ni'iana ndia soona, sama leo mamate sa, de nalosa basa hataholi la bekola lae, "Ni'iana maten so!"

²⁷ Tehu Yesus ho'u na ni'iana ndia lima na de nafofo'an. Boema ni'iana ndia ana fo'a leona.

²⁸ Yesus losa uma boema, ana mana tunga nala esa-esa mai de latanen lae, "Hu hata de ami ta hapu usiheni duladale mangalauk ndia fa?"

²⁹ Boema Yesus nae, "Dula dale mangalauk matak leondia ka, ta hapu usihenin ninik eno matak leo bee ka boen, ka'da ka ninik huhule-haladoi ka mesa kana."

³⁰ Yesus no ana mana tunga nala la'oela mamanak ndia boema, ala la'ok lakandoo tunga Galilea. Yesus ta nau hataholi bubuluk Ndia nai bee fa,

³¹ nana nanoli ana mana tunga nala nae, "Neukose Ana Hataholi ka nanafehenik leo hataholi daebafa ka koasan dale neu fo ala taolisan, tehu neu fai katelu na soona, neukose naso'da falik!"

³² Ana mana tunga nala ta lalelak Yesus nanolin ndia fa, tehu ta lapalani latane fan.

³³ Ala losa uma esa nai Kapernaum boema, Yesus natane ana mana tunga nala nae, "Na'ka sa emi matataneaok beek neme eno tala'dak?"

³⁴ Ala ta lataa fa, nana lale'a leme eno tala'dak ndia, lale'a la'eneu see ka nde matualena.

³⁵ Yesus nangatuuk boema nalo ana mana tunga kasanahulu dua nala de nafa'das nae, "Hataholi fo ana nau da'di hataholi makahuluk soona, ana muse da'di hataholi makabuik, ma ana muse da'di malalau-maono neu basa hataholi lala'ena."

³⁶ Basa boema, Yesus ho'u na ni'iana esa lima na de non leo basa-basas uluk neu. Ana bei ifa ifa no ni'iana ndia te nafa'da ana mana tunga nala nae,

³⁷ "Hataholi fo ana sipok ni'iana esa leoiak nanahu Au, soona soso na nae, ana sipok Au. Ma hataholi mana sipok Au a, ana ta sipok ka'da Au mesa nga nde ndia fa, tehu ana sipok Ndia fo manamadenu Au a boe."

³⁸ Boema Yohanis nafa'da Yesus nae, "Ama Mesen, ami mita hataholi esa, ana usiheni nitu ninik ana pake Ama na'de na. Boema ami kena-ka'in, nana ita hataholin ta ndia fa."

³⁹ Tehu Yesus nae, "Boso kena-ka'in, nana ta hapu hataholi esa boen, hapu tao manda'di beuk ninik ana pake Au nade nga soona, hataholi ndia nakadadaek Au.

⁴⁰ Nana hataholi fo ana ta lena la'ban ita, soso na nae hataholi ndia nok ita.

⁴¹ Mafandendelek te! Hataholi fo ana fe emi minu, hu ka nde Mane Mana Fe So'da ka ana mana tungan emi soona, tao leo bee o ana sipo ngga'di na."

⁴² "See nde tao na hataholi esa neme hataholi kome'doana ia la ta lamahele seluk leu Au fa soona, malole lenak pa'a batu tutu'tu ka neu botolii na, fo tapan leo tasi dale neu.

⁴³ Makanaema o lima na nini sala-singok fe o soona, te'teheni limak ndia! Malole lenak o maso'da mo Manetualain no limak seli, neme o masok leo tasi ha'ik dale, fo nde ha'i mana ketu basa ta ka, no o limam duas.

⁴⁴ Nai naa ha'i ta hapu mate fan, ma ule kala ta hapu mate fas.

⁴⁵ Ma makanaema o ei ma nini sala-singok fe o soona, te'teheni eik ndia. Malole lenak o maso'da mo Manetualain, no o eim seli, neme o nanatapak leo tasi ha'ik dale neu, no o eim duas.

⁴⁶ Nai naa ha'i ta hapu mate fan, ma uleka la ta hapu mate fas.

⁴⁷ Makanaema o mata ma nini sala-singok fe o soona, e'doheni matak ndia! Malole lenak o masok Manetualain Daebafa Beu na no o matam seli, neme o nanatapak leo tasi ha'ik dale neu, no o matam duas.

⁴⁸ Nai naa, ha'i a ta hapu mate fan, ma ulek ala ta hapu mate fas.

⁴⁹ Hataholi a esa-esak, neukose nanatao nalalaok ninik ha'i, sama leo tutunu-hohotuk fo nanatao nalalaok ninik masik.

⁵⁰ Masik ndia malole, tehu makanaema masin ta soona, ade bei hapu tao namasi selu kana do ta? Da'di, ela leo bee na emi da'dileo masi ka, fo maso'da sama-sama no mole dame."

10 ¹ Basa boema, Yesus la'oela mamananak ndia de neu leo nusa

Yudea ma nusak manai Lee Yarde na selik neu. Hataholi makadotok, ala mai de lakamomotu okofeo la seluk Yesus, de nanolis sama leo mandoo fai a nanolis ala.

² Hataholi Farisi de'ubee ala mai boe, fo ala sanga lakahihi'ik Yesus. Latane Yesus lae, "Tunga ita agama na hoholo-lalanen soona, ade hataholi bole elaheni sao na do ta?"

³ Boema Yesus nae, "Musa fe paleta beek neu emi so?"

⁴ Boema lataa lae, "Musa fe hataholi loak fo ala elaheni saoinan na, sa'di ala sulak lakahuluk susula naela ka."

⁵ Yesus nafa'das nae, "Musa sulak paleta ndia, nana lanoli doak emi makandondook."

⁶ "Tehu nai makasososa na, nai lelek fo Manetualain nakadada'dik hataholi daebafa ka, nananafa'dak nae, 'Manetualain nakadada'dik touk ma inak.

⁷ Hu ndia de, neukose tou ka ana la'oela ina aman, fo ana da'di esa no saoinan na

⁸ soona duas da'di esa.' Da'di sila ta hataholi dua so'on, te ala da'di esa so.

⁹ Hu ndia de, hata fo Manetualain taos da'di esa soona, hataholi daebafa ka ta hapu ba'e-bati fan!"

¹⁰ Ala masok lala uma dale boema, ana mana tunga nala latane Yesus la'eneu dede'ak ndia.

¹¹ Boema Yesus naes nae, "See elaheni saoina na fo ana saoina fe'ek soona, hataholi ndia ana hohonge soaneu saoina makasososa na.

¹² Leondiak boe, inak fo ana elaheni saotou na, fo ana sao seluk tou fe'ek soona, inak ndia boeo ana hohonge ndia."

¹³ Boema hataholi la lo ni'iana la leo Yesus mai fo nafaloes ma Ana fes baba'e-papalak. Tehu Yesus ana mana tunga nala lamanasa hataholi sila la.

¹⁴ Yesus nita boema, namanasa de nafa'da ana mana tunga nala nae, "Neme na fo ni'iana sila la ala mai leo Au mai! Boso kena-ka'is, nana hataholi leoia kala nde da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai.

¹⁵ Mafandendelek dede'a ka nde ia! See ta neu nataa Manetualain sama na leo ni'iana esa fa soona, neukose ana ta

da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala fa."

¹⁶ Nafa'da basa nae leondia boema, Ana ifa na ni'iana sila la de basa boema, Ana lalaa lima na neu niiana sila la esa-esak lain de Ana fes baba'e-papalak.

¹⁷ Lelek fo Yesus la'ok nakandoo seluk boema, hataholi esa nalai-nalai mesan leo Yesus mai de ana sene neu Yesus mata na, de natanen nae, "Mesen, fo malole, au muse tao leo beek fo au hapu so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka?"

¹⁸ Boema Yesus natanen nae, "Tao le'e de o mafa'da mae, Au malole? Ta hapu hataholi esa boen malole fa, te ka'da Manetualain mesa kana.

¹⁹ O bubuluk basa, Manetualain paleta nala nae, 'Boso manisa, boso hohonge, boso mamanako, boso sakasii pepekok, boso ke'dindiu, fe ha'da-holomata neu o ina amam."

²⁰ Boema hataholi ndia nae, "Ama Mesen, basa paleta sila la, au tao tungas neme au muli-solu nga mai so."

²¹ Yesus mete hataholi ndia no susue-lalaik, boema nafa'dan nae, "Bei ela ka'da dede'ak esa mesa kana, fo o

paluun. Mu leona, fo mase'oheni basa o hata-heto mala, fo fe doi na neu hataholi nuu ta kala, te neukose o hapu hata-heto nai nusa so'da ka. Basa ndia soona, mai fo tunga Au."

²² Hataholi ndia namanene Yesus nafa'da nae leondia boema, dale na ba'ihana, tutika ana la'oela mamanak ndia no dale na susa, nana hataholi ndia kamasu'iina.

²³ Boema Yesus mete ana mana tunga nala de nafa'das nae, "Sosotak la'iesa kana soaneu hataholi kamasu'ika, ana da'di Manetualain hataholi kamahehelen!"

²⁴ Yesus ana mana tunga nala lamanene Yesus kokolan ndia boema, ala dodoo doa kana. Tehu Yesus kokolak seluk nae, "Ana ngala lemin, memak sosotak la'iesa kana, soaneu da'di Manetualain hataholi kamahehelen!"

²⁵ Ndofo na seli, bana unta esa masok tunga ndandau ka bolo na, neme hataholi kamasu'ik esa ana masok leo Manetualain Daebafa Beun dale neu."

²⁶ Yesus hala-kokolan sila la tao na ana mana tunga nala dodoo doa kana, de nalosa latataneaok lae, "Metema

leondiak soona, see ka nde hapu maso'da ka?"

²⁷ Yesus metes boema nae, "Ba'eneu hataholi daebafa ka soona, dede'ak ndia ana ta da'di fa, tehu ba'eneu Manetualain soona, ana da'di. Ba'eneu Manetualain soona, basa hata lala'ena manda'dik mesa-mesan."

²⁸ Boema Petrus nae, "Mete leona, te ami la'oela basa ami hata-hetom lala'ena, de ami tunga Ama."

²⁹ Yesus nae, "Mamahele leona! Te hataholi fo ana la'oela uma lon, do tolanoo toun, do tolanoo inan, do inan, do aman, do ana nala, do ha'deoe ma tina osin boe, hu ka nde Au ma Hala Malole maneme Manetualai na mai,

³⁰ soona, neukose hataholi ndia sipo lena ba'u ka, nai lelek besak ia. Neukose ana hapu didikuk la'i natun esa, de'u lena uma, tolanoo toun, tolanoo inan, inan, ni'iana la, ha'deoe, tina osi, leomae neukose ana hapu doidosok boe. Ma neukose nai le'do fai mana mai ka te, neukose hataholi ndia sipo so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka.

³¹ Tehu besak ia, hataholi makahuluk ba'u ka, neukose ala da'di hataholi

makabuik, ma besak ia hataholi ba'u ka lakabuik, tehu neukose ala da'di hataholi makahuluk."

³² Yesus no ana mana tunga nala bei lai eno tala'dak leo Yerusalem leu. Yesus nakahuluk de ana mana tunga nala tunga dea na. Dale nala lapangamak. Ma hataholi mana tunga dea nala boeo, ala bii. Basa boema Yesus nalo seluk ana mana tunga nala fo mesa kasa fe'e, boema nafa'das basa hata fo neukose neu fai makabuin te, ana da'di neu aoina na.

³³ Yesus nae, "Mamanene leona, te besak ia ita teu leo Yerusalem teu ia so. Nai naa, Ana Hataholi ka neukose nanafek leo malanga ima mala, ma mese agama la. Neukose ala hukulisan, fo basa soona ala fen leo hataholi ta Yahudi la neu.

³⁴ Neukose lakamumulu-lakamamae kana, ala mu'di lakadoen ape, ala fepa-li'un, ma ala lona-nggangan. Tehu neu fai katelu na soona, neukose naso'da falik."

³⁵ Boema Yakobis ma Yohanis fo Zebedeus ana nala leu leo Yesus leu de

lafa'dan lae, "Ama Mesen, ami nau Ama fe ami dede'ak esa nde ia."

³⁶ Boema Yesus natanes nae, "Te emi moke Au fe emi beek ndia?"

³⁷ Duas lataa lae, "Ami nau mangatuuk nai Ama boboa kii boboa kona na, metema Ama nangatuuk neu kandela Mane ka no mandela-masa'an lain."

³⁸ Boema Yesus nafa'das nae, "Emi ta bubuluk hata fo emi moken ndia fa. Ade emi mapalani minu neme nggalaa doidosok fo neukose Au inu ka, ma emi mapalani losa mamana doidosok fo neukose Au la'ola'dik ndia do ta?"

³⁹ Boema duas lae, "Ami mabe'in," Boema Yesus nafa'da selu kasa nae, "Memak, neukose emi minu neme nggalaa doidosok fo neukose Au inu ka, ma emi mapalani losa mamana doidosok fo neukose Au la'ola'di nana.

⁴⁰ Tehu la'eneu see fo neukose nangatuuk nai Au boboa kona nga, do Au boboa kii nga ndia soona, Au ta anuu hak aketu dede'ak ndia fa. Manetualain nde naketu, see nde neukose nangatuuk nai mamanak sila la."

⁴¹ Lelek fo Yesus ana mana tunga kasanahulu fe'e nala lamanene dede'ak

ndia boema, lamanasa Yakobis no Yohanis.

⁴² Hu ndia de, Yesus nalo na basa-basas de nafa'das nae, "Emi bubuluk basa, mauli-malanga leoina la fo ta lalelak Manetualai na, ala tuninden i lau nala. Ma sila hataholi matua-madema nala ne'e laheles.

⁴³ Tehu emi soona, boso tao leondiak! Dede'a nasafali na nae, hataholi fo ana nau da'di matua nai emi tala'da soona, muse ana nau da'di emi manamalalau-maonom.

⁴⁴ Ma hataholi fo ana nau da'di manamakahuluk nai emi tala'da soona, ana muse da'di ata neu emi basa-basa mala.

⁴⁵ Nana Ana Hataholi ka boeo, Ana ta mai soaneu lalalau-laoono fan. Te Ana mai soaneu nalalau-naoono, ma soaneu Ana feheni so'da na, soaneu Ana soipo'i hataholi ba'u."

⁴⁶ Yesus no ana mana tunga nala losa Yeriko de basa boema ala la'oela kota ndia, sama-sama lo hataholi makadotok. Ndia te hataholi pokek esa nangatuuk nai enok fo ala tungak ndia su'u na, fo noke su'di bee ka neme hataholi

manala'ok tunga ndia. Hataholi ndia na'de Bartimeos, fo Timeus anan ndia.

⁴⁷ Lelek fo namanene hataholi la lafa'da lae, Yesus fo hataholi Nazaret ndia nde mana la'ok tunga ndia, boema ana nggasi ma nae, "Yesus, fo Dauk Anan! Sue-lai au dei!"

⁴⁸ Hataholi makadoto kala lamanasan de lafa'dan fo ana denge-denge. Tehu ana boetai nggasi napane'e seluk nae, "Dauk Anan, sue-lai au dei!"

⁴⁹ Boema Yesus nate'e de nae, "Malo dein." Dadi lalo hataholi pokek ndia. Lafa'dan lae, "Denge-denge leona! Te Yesus nalo o de fo'a fo mu leona!"

⁵⁰ Boema hataholi pokek ndia tapaheni ba'du manalu na de napadeik lai-lai, boema neu leo Yesus neu leona.

⁵¹ Yesus natanen nae, "O nau Au tao o le'e?" Hataholi pokek ndia nae, "Ama Mesen, au hii au ita."

⁵² Boema Yesus nafa'dan nae, "Mu leona, nana o mamahale Au de o lea-hai so." No hatematak ndia boe, hataholi ndia hapu nita. Boema ana tunga Yesus.

11 ¹ Lelek Yesus no ana mana tunga nala deka lo Yerusalem, dekat nai kota Betfage ma Betania, fo nai lete

pupuku Zetu na huu na, boema Yesus nadenu ana mana tungan dua lakahuluk.

² Yesus nafa'das nae, "Meu leo nggolok esa nde ita matan eli. Emi losa nggolok dale tutika, emi mita keledei ana esa nanapa'ak nai ndia. Keledei ana ndia, hataholi beita sa'e nitan la'iesa boen. Soona, se'ima keledei ana ndia fo minin leo ia mai.

³ Metema hataholi natane emi nae, tao le'e de emi se'ima keledei ndia soona, mafa'dan mae, 'Lamatua ka sanga paken, fo basa soona nini fali kana no lai-laik.'"

⁴ Boema Yesus ana mana tunga kaduan sila la la'o leona. Ala losa boema, lita keledei ana esa nanapa'ak nai uma so'da na, nai eno ka su'u na. Boema ala se'ilan leona.

⁵ Tutika hataholi mana mapadeik manai ndia, natane duas lae, "Heh, emi tao beek ndia? Tao le'e de emi se'ima keledei ana ndia?"

⁶ Duas lataa sama leo Yesus nafa'da duas natataa ka. Boema ala fe duas helalini keledei ana ndia.

⁷ Duas fali de ala losa Yesus mata na boema, ala o'du la ba'du manau nala de

ala belan neu keledai ndia muliha'in lain de Yesus sa'e.

⁸Hataholi makadotok o'du la ba'du manalu nala de ala belas neu enok lain, nggelok ta'tilini ai ndanak neme tina mai de lakalelekas neu eno ka tala'da.

⁹Hataholi manala'ok nai Yesus uluk ma manatunga Yesus dea na lalo bebou lae, "Kokoa-kikiok ba'eneu Manetualain! Manetualain fe baba'e-papalak neu Ndia fo Ana mai no Lamatua ka na'de na!

¹⁰Nanaba'e palak soaneu paleta na, fo neukose paletan ndia ana mai, fo Dauk ita bei ba'ikain paleta na! Kokoa-kikiok ba'eneu Manetualain Fo Mademaina!"

¹¹Yesus losa Yerusalem boema, Ana masok leo Manetualain Uman dale neu. Ana losa dalek boema, Ana mete leo boboakaisun neu. Tehu sanga nae makahatu ka so, boema Yesus no ana mana tunga kasanahulu dua nala, leu leo Betania leu.

¹²Balahaa boema, Yesus no ana mana tunga nala kalua leme Betania mai fo ala sanga fali leo Yerusalem leu. Ala losa eno tala'dak boema, Yesus namala'a.

¹³Neme doo ka mai, Yesus nita ai kak esa doo na eloaka. Boema neu mete kak

ndia, fafa'kama maboak. Tehu Ana losa ai ndia huu na te, Ana ta hapu boak esa boen, te ka'da doo na mesa kana, nana nai lelek ndia ai kak kala fai naboan beita.

¹⁴Boema Yesus nafa'da ai kak ndia nae, "Mulai besak ia, ta hapu hataholi esa boen, na'a o boa ma so'on!" Yesus ana mana tunga nala lamanene Yesus kokolan ndia.

¹⁵Yesus losa Yerusalem boema, neu seluk leo Manetualain Uman dale neu. Ana losa dalek boema, Ana mulai usiheni basa hataholi manamase'o-banasa kala. Ana fae nalenga-natono basa hataholi manatuka doi kala mei nala, ma manamase'o manupui kalua sina la bangu nala.

¹⁶Ma Ana ta fe loak neu hataholi esa boen, fo lini su'di bee ka tunga Manetualain Uman ndia so'da na.

¹⁷Basa boema, Yesus nanoli hataholi manai sila la nae, "Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia: Manetualain nafa'da nae, 'Neukose loke Au Uma nga lae, mamana huhule-haladoik ba'eneu leoina lala'ena.' Tehu emi taon da'di manabonga uma la ndunu na!"

¹⁸ Malanga ima mala ma mese agama la lamanene Yesus kokolan ndia boema, ala mulai sanga enok fo taolisan. Tehu ala biin, nana basa hataholi la koa-kio nanoli na.

¹⁹ Sanga nae le'odae boema, Yesus no ana mana tunga nala la'oela kota ndia.

²⁰ Balahaa fafaianak boema, ala la'ok tunga ai kak ndia huu na. Tehu ala mete neu te, ai ndia maten losa oka na so.

²¹ Boema Petrus nafandele na hua sa manda'di ka. Boema nafa'da Yesus nae, "Ama Mesen, mete su'di kana dei! Te ai kak fo Ama supa-sook ndia maten so!"

²² Boema Yesus nae, "Emi muse mamahеле Manetualain.

²³ Soona mamahеле te, metema emi mafa'da lete pupukuk ia mae, 'O lali meme ia leo tasi dale mu!' soona ba'eneu emi, dede'ak ndia neukose ana'di; sa'di emi dale ma boso naba'e, ma emi mamahеле hata fo emi mafa'dak ndia, neukose anda'di te'e-te'e.

²⁴ Hu ndia de mafandendelek dede'ak ia: Metema emi hule-haladoi fo emi moke hata esa soona, mamahеле te, Manetualain fe basa hata fo emi mokek ndia so, de neukose emi sipon.

²⁵Ma metema emi hule haladoi, tehu emi dale ma ta malole no hataholi esa, soona fe do'o do ampon nakahuluk neu hataholi ndia, fo ela emi Amam manai nusa so'da ka boeo, Ana fe do'o do ampon neu emi sala-singo mala.

²⁶Makanaema emi ta fe do'o do ampon neu hataholi fe'ek fa soona, emi Amam fo manai nusa so'da ka boeo, neukose Ana ta fe do'o do ampon neu emi sala-singo mala fa."

²⁷Yesus no ana mana tunga nala fali seluk leo Yerusalem leu. Boema Yesus la'ok okofefeo Manetualain Uman dale. Boema malanga ima mala, mese agama la, ma lasi-lasi Yahudi la ala mai leo Yesus mai.

²⁸Latane Yesus lae, "O manuu hak hata tao basa ia la? See ka nde fe O hak ndia?"

²⁹Boema Yesus nae, "Au boeo sanga atane emi, fo metema emi mataa man soona, besa ka Au afada emi, Au tao basa dede'ak ia la ninik see koasa na.

³⁰Yesus natanes nae, Yohanis salani ninik see koasa na, Manetualain do hataholi daebafak?"

³¹ Boema malanga ima mala ma lasi-lasi Yahudi la mulai lakokolaok lae, "Metema ita tafa'da tae, 'Ninik Manetualain koasa na,' soona neukose nae, 'Na tao le'e de emi ta mamahale Yohanis fa?'

³² Tehu tea na seli boe, soaneu ita tafa'da tae, 'Ninik hataholi daebafak koasa na.'" Hu ka nde ala bii hataholi makadoto kala, nana basa hataholi la lafa'da lae, Yohanis ndia, nabi esa.

³³ Hu ndia de lataa lae, "Ami ta bubuluk fa." Boema Yesus nafa'das nae, "Metema leondiak soona, Au boeo ta afa'da emi, Au tao basa ia la ninik see koasa na fa."

12¹ Basa boema, Yesus mulai kokolak no malanga ima mala, mese agama la, ma lasi-lasi Yahudi la ninik nakandandaak. Yesus nafa'das nae, "Hapu hataholi esa ana sele angol neu osi esa dalek, boema ana pa'a feon. Basa ndia boema, ana kali bolok fo ana tao mamana kaka'bi ango la neu ndia. Boema ana tao na uma lopo naneak esa. Basa ndia boema, ana fe osi angol ndia neu manaso'u belak de'ubee fo ala seban, boema ana la'o leo nusa fe'ek neu.

² Lelek fo fai ketu ango la losa boema, osi lamatuak ndia ana haitua malalau-maonon esa, neu leo osi ndia manaso'u bela nala neu, fo ana sipo ndia baba'e na.

³ Tehu manaso'u belak sila la ho'u la malalau-maono ndia de ala fepa-li'un, basa boema ladenun ana fali ne'un no lima louk.

⁴ Boema osi lamatuak ndia, ana haitua seluk malalau-maono fe'en esa neu. Tehu manaso'u belak sila la fepa malalau-maono ndia langa na, boema ala usin ne'un ma ala dodoki-aalin.

⁵ Osi lamatuak ndia, ana haitua seluk malalau-maono fe'en esa neu bai. Tehu ala taolisa malalau-maono ndia. Ala tao leondiak lakandoo neu malalau-maono fe'ek ba'u ka boe. Ala fepali'u nggelok ma ala taolisa nggelok boe.

⁶ Besak ia, osi lamatuak ndia ana haitua seluk see ka neu bai? Bei ela ka'da hataholin esa so, fo nde ana bongi susue na. Da'di, neu mate'e na boema, ana haitua ana susue na neu leo manaso'u bela kala neu. Ana dodoonai dalen dale nae, 'Tao leo bee o, neukose ala fe ha'da-holomata neu au anang ndia.'

⁷ Tehu manaso'u belak sila la esa nafa'da esa nae, 'Ia nde hapu hata-heto nala, de mai fo ata taotisan leona, fo ita hapu hata-heton!'

⁸ Boema ala ho'u la ni'iana ndia de ala taolisan. Ala tapaheni popolana leo osi ndia deak neu."

⁹ Boema Yesus natane nae, "Ade neukose osi lamatuak ndia tao beek? Tao leo bee o ana mai fo ana taonisa manaso'u belak sila la fo ana fe osi ndia neu manaso'u belak fe'ek bai.

¹⁰ Tao leo bee o, emi lees basa Susula Malalao ka lalanen esa nde ia nae, 'Batu fo tuka uma la ta pake fa na, ana da'di batu fo makasososak so.

¹¹ Ia nde Lamatua ka tatao-nono'in, lole na seli!'"

¹² Boema basa lasi-lasi leoina Yahudi fo mana mamanene nakandandaak ndia, ala sanga enok ho'u Yesus, nana ala bubuluk Yesus kokolak nakandandaak ndia, ana tu'da la'e sila nde ndia. Tehu ala bii hataholi makadoto kala. Da'di, ala la'oela Yesus.

¹³ Ladenu hataholi Farisi de'ubee leme Herodes nakabubua na mai, fo leu lakahihi'ik Yesus ninik natatanek.

¹⁴ Ala mai boema lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen, ami bubuluk Ama manatao ndoos, ma Ama ta paluu pake hataholi hahapun fa. Ama manoli no mangale'dok la'eneu Manetualain hihii-nanaun neu hataholi daebafa ka, nana Ama ta mete matak fa. Naa, so'ba Ama mafa'da su'dik fe ami, 'Tunga ita agama na nakanenete na soona, ade bole bae bea leo Kese la neu do ta? Ita muse bae bea do ta?'"

¹⁵ Yesus bubuluk basa sila manadeadale nala so. Boema nae, "Hu beek de emi sanga makahihi'ik Au? Matu'du su'dik fe Au, doi isi lilofulak esa."

¹⁶ Boema ala fen doi isi lilofulak esa. Boema Yesus natanes nae, "See mata aon ma na'den ia?" Boema lae, "Kese la,"

¹⁷ Boema Yesus nafa'das nae, "Naa, metema leondiak soona, Kesel nuun bee soona fen leo Kese la neu, ma Manetualain nuun bee soona, fen leo Manetualai na neu." Lamanene Yesus nae leondia boema, ala dodoo doa kana.

¹⁸ Hataholi de'ubee leme Zaduki nakabubua na mai leo Yesus mai. Hataholi sila la hahapu na lae, hataholi

mana mate kala, neukose ta laso'da falik so'on.

¹⁹ Boema lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen, Musa sulak fe ita hoholo-lalane ka nde ia nae, 'Metema touk esa maten, te ana ta bongi na fa, soona tolanoo na muse sao na inafalu ndia fo daenga ana bongi fe tolanoo mana maten ndia, tititi-nonosik.'

²⁰ Hapu hai hataholi hitu, tolanoo kala. Ana ulu ka sao boema maten, tehu ana ta bongi fa.

²¹ Basa boema ana kadua sao na ina manamate saok ndia boema maten, tehu ana ta bongi anak boen. Dede'ak ndia, ana da'di neu ana katelu a,

²² ma nakandondoohenin losa ana kahitu a leondiak boe. Neu mate'e na boema, inak ndia boeo maten.

²³ Naa, neu faik fo hataholi manamate kala laso'da fali ka, see ka nde da'di inak ndia sao na? Nana tolanoo kahituk sila la, ala sao no'u inak ndia!"

²⁴ Boema Yesus nae, "Emi manggangok manseli. Nana emi ta malelak Susula Malalao ka isi liin, ma Manetualain koasa na fa.

²⁵ Nana metema hataholi manamate kala laso'da falik soona, neukose ala ta saohana so'on, tehu neukose laso'da sama leo ata nusa so'dak manai nusa so'da ka.

²⁶ La'eneu hataholi manamate kala laso'da fali ka, ade emi beita les mitan nai Musa susulan dale, la'eneu telas manapilak ndia fa? Nai lalanek sila la dalek, nanasulak nae, Manetualain nafa'da Musa nae, 'Au nde Abraham Manetualai na, Isak Manetualai na, ma Yakob Manetualai na.'

²⁷ Manetualain ndia, hataholi manamate kala Manetualain ta ndia fa, te hataholi maso'da kala Manetualain ndia. Emi menggangok manseli ia!"

²⁸ Boema mese agama esa ana mai nenene Yesus no hataholi maleme nakabubuak Saduki la hala-kokola nala. Mese agama ndia nita Yesus nataa basa hataholi sila la natatane nala no malole. Boema natane Yesus nae, "Paleta bee ka nde lenaheni basa paleta lala'ena?"

²⁹ Boema Yesus nae, "Paleta makasososa ka nde: 'Mamanene leon, hei hataholi Israe la lemin! Ita

Lamatuan Manetualain nde bee na Lamatua kisak.

³⁰ Sue-lai emi Lamatuam Manetualaim ninik emi dale katematua ma, ninik basa emi ao paa samanem, ninik basa emi dudu'a-aafim, ma ninik basa emi be'i-balakaim lala'ena.'

³¹ Paleta kadua nde: 'Sue-lai emi nonoo hataholi ma sama leo emi sue-lai emi aoina ma.' Ta hapu seluk paleta fe'ek ba'ulena paleta kaduak sila la fa."

³² Boema mese agama ndia nafa'da Yesus nae, "La'en la'iesa kana Ama Mesen! Memak hata fo Ama nafa'dan ndia, la'en: Lamatua ka nde Manetualain fo kisak, de ta hapu seluk Manetualain fe'ek so'on.

³³ Hu ndia de, hataholi daebafa ka muse sue-lai Manetualain ninik dale katematua na, ma ninik basa dudu'a-aafin ma ninik basa be'ibalakain lala'ena. Ma ana muse sue-lai nonoo hataholi na sama leo ana sue-lai aoina na boe. Ndia nde malole lenak neme fe tutunu-hohotu bana manu ma tutunu-hohotu fe'ek neu Manetualai na."

³⁴ Yesus nita mese agama ndia nataa no malole nanseli. Boema nafa'dan nae,

"O mahehele aom basa da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai so." Basa ndia boema, ta hapu hataholi esa boen napalani natane Yesus so'on.

³⁵ Yesus bei nanoli nai Manetualain Uman te, natane nae, "Te tao le'e de, mese agama la lafa'da lae, Mane Mana Fe So'dak ndia, Dauk tititi-nonosin?"

³⁶ Te se'kona Dauk boeo, hu ka nde Manetualain Dula Dale na hehela-nonolen de nafa'dan nae, 'Amak Manetualain nafa'da au Lamatua nga nae: mangatuuk mai Au boboa kona nga losa Au tao a O musu noo mala lakaluku-lakatele leu O.'

³⁷ Da'di metema Dauk noke Mane Mana Fe So'dak ndia nae, 'Lamatuak', soona da'di tao leo beek de, Dauk tititi-nonosin Mane Mana Fe So'dak ndia?" Hataholi makadotok manai Manetualain Uman sila la, ala hii lamanene Yesus nanoli.

³⁸ Boema Yesus nafa'das nae, "Masanene'dak mese agama la. Nana ala hii ka'da pake la ba'du manalu nala fo ala kokook neu mai, ma ala hii ka'da hataholi la fes ha'da-holomata nai mamana nakabubua matua la.

³⁹ Ala hii langatuuk lai mamana neulauk nai uma mamaso kala ma nai feta-dote.

⁴⁰ Ala tipudai inafalu la, ma ala loso la uma nala. Ma soaneu lafunilisa sila tatao-nono'i mangalaun ndia de, ala hule-haladoi soona, nalu naseli. Hu ndia de, huhuku nala neukose bela ka!"

⁴¹ Lelek Yesus nangatuuk nasasale matak no peti kolete manai Manetualain Uman dale, boema Ana taoafik neu hataholi manatu'u doi kolete leo peti ndia dalek neu. Nita hataholi kamasu'ik makadotok tu'u doi kolete ba'u ka leo peti dale neu;

⁴² boema nita inafalu nuu ta-hata tak esa, ana mai boe. Ana tu'u doi anamaa liti dua leo peti ndia dalek neu. Doik ndia beli na nai daeanak nanseli.

⁴³ Boema Yesus nalo na ana mana tunga nala de nafa'das nae, "Taoafik neu dede'ak ia: Inafalu nuu ta-hata tak fo mana tu'u doi kolete leo peti ndia dalek neu a, beli na ba'u lenaheni basa hataholi fe'e kala tutu'u na.

⁴⁴ Nana basa hataholi sila la, ala fe neme sila hata-heto lena nala mai. Te inafalu ndia, leomae nuu ta-hata tak nanseli, tehu ana fe la'iesak hata fo

nanuu nana, nanahu ana paluu ka nde maso'da ka."

13¹ Lelek fo Yesus la'oela Manetualain Uma na boema, ana mana tunga nala esa nafa'dan nae, "Ama Mesen, mete su'dik uma manamapadeik sila la dei. Taoafik matalololen batu nala te, lole na seli!"

² Boema Yesus nae, "O mita uma matuaina sila la so hetu? Uma mapadeik sila la neukose batu nala esa boeo, ta nananakatoto'dok nahele neme mamana na fa. Neukose basa-basas tu'u leu."

³ Basa boema, Yesus neu leo lete pupuku Zetu na de nangatuuk neu mamanak esa, nasasalematak no Manetualain Uma na. Boema Petrus, Yakobis, Yohanis, ma Anderias ala mai de ala kokolak lo Yesus lae,

⁴ "Ama mafa'da su'dik fe ami, faihi'da besa ka basa sila la ala da'di? Ma ta'du-tana bee ka nde nafa'da nae, fai na losa so?"

⁵ Boema Yesus nae, "Manea matalolole, fo boso nalosak ala ke'dindiu la emi.

⁶ Neukose hataholi ba'u ka ala mai fo ala pake Au na'de nga, fo ala ke'dindiu la hataholi ba'u ka lae, 'Au nde sila!'

⁷ Metema emi mamananene ala benga musu do matee-mata'ti kala soona boso bii, te dede'ak sila la muse ala da'di, tehu ndia ta nafa'da nae, fai mate'e ka nde ndia so.

⁸ Neukose leoina esa natati no leoina esa. Nusaina esa natati no nusaina esa. Dae nanggengo, ma la'andoes da'di nai basa mamananak lala'ena. Basa sila la, besa ka makasososa na nde ndia. Sama na leo inak esa name'da he'di bobongi na.

⁹ Emi muse manea matalolole, nana neukose ala ho'u la emi fo ala lele'a-loloso emi leo manamaketu-mala'di Agama matua meu. Neukose ala fepa-li'u emi nai uma mamaso kala dalek. Neukose lo emi meu mataa manaho'u paleta la ma mane kala, nana Au ana mana tungang emi. Tehu no dede'ak ndia fo emi hapu fai loak soaneu emi tui-benga Au neu hataholi sila la.

¹⁰ Nana Manetualain Hala Malole na muse tui-benga nakahulu kana neu basa leoina lala'ena.

¹¹ Ma metema ala ho'u la emi fo lo emi leo manamaketu-mala'di kala meu soona, boso bii la'eneu hata fo

emi kokola kana. Metema fai na losa soaneu emi kokolak soona, kokolak ka'da hata fo nananafa'dak neu emi a. Nana dede'a-kokolak fo emi kokolak sila la, emi dede'a-kokolam ta sila fa. Dede'a-kokolak sila la leme Manetualain Dula Dale na mai.

¹² Neukose hataholi a fe heni tolanoo na fo ala taonisan. Dede'ak ndia boeo, neukose ana da'di soaneu ama ka no ana ka. Neukose ana kala la'ban ina-ama nala, ma ala taolisas.

¹³ Neukose basa hataholi la lakamu-lakadau emi nana Au ana mana tungang emi. Tehu ba'eneu hataholi fo nakatatakak losa mate'e na, neukose ana hapu maso'da ka."

¹⁴ "Nai faik esa te neukose emi mita, 'Nitu Mangalauk fo Mana Tao Nakalulutu ka' napadeik nai mamanak fo nanapa'dak ba'eneun. See lees ia soona, so'ba malela kana leona! Metema lelek ndia emi nai Yudea soona, emi muse malai leo lete lepa kala meu.

¹⁵ Hataholi manai uma puni na, boso kona fo ho'i hata neme uma dale mai.

¹⁶ Hataholi manai tina-osi, boso fali fo ho'i ba'du manalu nala.

¹⁷ Bibii namata'u matuaina nanseli nai fai-faik sila la, ba'eneu ina kailu sala, ma inak fo bei manamasu'u ana ka!

¹⁸ Hule-haladoi fo manda'dik sila la boso da'di la'e oefaak.

¹⁹ Neu fai-faik mangalauk matuaina sila la, neukose hapu susa-soe esa fo susa-soe ndia, ana beita da'di nita nai daebafa ka, mulai neme Manetualain nakadada'dik daebafa ka losa besak ia, tehu neukose ana ta da'di so'on.

²⁰ Leo uni'ka Manetualain ta tao keke'u faik ndia fa soona, ta hapu hataholi esa boen, hapu naso'da fa. Tehu, hu ka nde Manetualain hataholi kamahehele nala de, Ana tao keke'u faik ndia.

²¹ Nai lelek ndia, makanaema hataholi esa nafa'da emi nae, 'Mitak, Mane Mana Fe So'dak ndia, nai ia!' do 'Mitak, nai ndia!' soona boso mamahole hataholi ndia.

²² Nana manafe so'dak masapepeko kala ma nabi pepeko kala neukose ala mai. Neukose ala tao tatao-nono'i matuaina la, ma manada'di beu kala fo ala ke'dindiu hataholi, fo metema da'di soona, ala ke'dindiu Manetualain hataholi kamahehele nala boe.

²³ Hu ndia de, manea matalolole leona! Basa dede'ak sila la, ala beita da'di fa te, Au afa'da akahuluk emi so."

²⁴ "Basa le'do fai susa-soe ndia soona, neukose le'do da'di makahatuk, ma bula ka ta nasalaa so'on.

²⁵ Neukose nduu kala tu'da leme lalai mai, ma manakoasa lalai maloa, neukose esak tofak matan.

²⁶ Nai lelek ndia, neukose Ana Hataholi ka Ana mai nai ko'as dale no koasa matuaina na, ma mandela-masa'an.

²⁷ Neukose nadenu ata nusa so'da kala fo ala tao lakabubua hataholi kamahehele nala leme daebafa ka bu'un has mai, ma leme daebafa ka pe'da na leo lalai pe'da na."

²⁸ "Ho'i nanolik neme ai kak ka mai. Metema ndana nala momo'do ma mangana'uk, boema ala mulai bukubeu soona, emi bubuluk fai ha'na sa deka so.

²⁹ Leondiak boe, metema emi mita dede'ak sila la ala da'di soona, emi bubuluk mae, fai na deka nanseli so.

³⁰ Bubuluk leona! Te basa manda'dik ia la neukose ala da'di te, hataholi maso'dak besak ia la, beita mate basa fas.

³¹ Lalai a no daebafa ka neukose ala sapu-lalo, tehu Au dede'a kokolang lahele losa dodoo na."

³² "Leomae leondiak boe, ta hapu hataholi esa boen fo ana bubuluk faik bee do li'u bee a fa. Ata nusa so'dak fo manai nusa so'da ka, ala ta bubulu kana fa, ma Ana ka boeo, ana ta bubulu kana fa, te ka'da Ama ka mesa kana nde bubulu kana.

³³ Hu ndia de emi muse manea ma masanene'dak, nana emi ta bubuluk neu faik bee fo, faik ndia losa fa.

³⁴ Dede'ak ndia lakasasama kana sama leo hataholi esa la'oela uma na, fo neu leo mamanak dook neu. Nadenu malalau-maono nala lanea uma na, ma ana ba'e fe esa-esak nok ndia belaba'un. Ana helu manamanea lelesu fo nanea matalolole.

³⁵ Hu ndia de, emi muse manea, nana emi ta bubuluk neu faik bee ndia, fo uma lamatuak ana fali ma'in. Fafa'kama la'e le'donosok, fafa'kama la'e fatila'da neu dua, fafa'kama la'e lolebalahaana na, do fafa'kama la'e le'do tii.

³⁶ Metema uma lamatuak ndia ana mai no kaiboik soona, boso nalosak ana hapu na emi bei sungu.

³⁷ Hata fo Au afa'dan neu emi ia, Au afa'dan neu basa hataholi la ae, manea leona!"

14 ¹ Bei faik dua seluk bai soona, Fai Paskah ma Feta Loti Lalu Tei Ta ka mulai. Lelek ndia, malanga ima mala lo mese agama la, ala sanga enok fo ala ho'u Yesus no denge-dengek fo taolisan.

² Lakokolaaok lae, "Tehu ata boso ho'un la'e fai feta, nana tao leo bee o tasi'bu da'di."

³ Yesus bei nai Betania nai Simon uman, fo makahulu na ana hapu he'di lou mangalauk. Boema inak esa ana mai. Inak ia, nini mina kaboominik nai boto fulak esa dalek. Mina kaboominik ndia ala taon neme ai oka kaboomini ka mai. Ndia te, Yesus bei nangatuuk na'a. Boema inak ndia, ana tao ba'e boto ndia, de ana po'a mina kaboominik ndia neu Yesus langa na.

⁴ Hataholi manai sila la, sila de'ubee lamanasa de esa kokolak no esa nae, "Sosoak hata, popo'a-ngganggangaheni mina kaboominik ndia?"

⁵ Mina ndia metema nase'on soona, beli na lena neme doi isi lilofulak natun telu, fo fe doi na leo hataholi nuu ta-hata ta kala neu!" Boema lamanasa inak ndia.

⁶ Tehu Yesus nae, "Su'di inak ndia tao! Tao le'e de emi tao susa inak ndia? Ana tao hata esa malole naseli, ma nanakoa-kiok soaneu Au.

⁷ Hataholi nuu ta-hata ta kala, mandoo fai a lai emi tala'da. Metema emi nau soona, tunga faik emi hapu tulu-falis. Tehu Au ta sama-sama o emi tataas esa fa.

⁸ Inak ia, ana tao basa hata fo ana hapu tao na so. Fai na beita losa fa te, Ana sadia basa Au nato-i-natonong ninik ana po'a mina kaboominik neu au ao nga so.

⁹ Mamahеле leona! Te nai basa daebafa ka lala'ena nai bee boe, Manetualain Hala Malole na nanatui-bengak soona, inak ia tatao-nono'in boeo, neukose nanatui-bengak da'dileo nasanene'dak soaneun."

¹⁰ Boema Yudas Iskariot, fo hataholi esa neme Yesus ana manatunga kasanahulu dua nala neu leo malanga ima mala neu fo ana ke'dindiu Yesus.

¹¹ Malanga ima mala lamanene Yudas hala nafafa'dan ndia boema, lamahoko lanseli de laheluk fo ala fen doik. Boema Yudas boeo, ana mulai sanga fai lelak fo ana ke'dindiu Yesus.

¹² Nai fai makasososa ka, fo nai Feta Loti Lalu Tei Ta ka, nai lelek fo hataholi la do'do bi'ilopo Paskah boema, Yesus ana manatunga nala latane Yesus lae, "Ama nau ami meu sadia fe Ama nana'a Paskah nai bee?"

¹³ Boema Yesus nadenu ana manatungan dua nae, "Meu leo kota meu te nai ndia, emi matongo mo touk esa nini oe nai uleoe esa dalek, fo metema ana masok

¹⁴ leo uma bee dalek neu soona, tungan leon fo mafa'da uma lamatuak ndia mae, 'Ama Mesen natane nae, Ndia no ana manatunga nala sanga la'a nana'a Paskah de, mamana ka nai bee.'

¹⁵ Neukose hataholi ndia natu'du fe emi kama matua esa nai lain. Lafafa'u matalolole basa kama ndia so, ma loulaa nala basa-basas manadai kala. Soon a sadia basa-basas leu ndia leona."

¹⁶ Boema Yesus ana manatunga kadua sila la la'o leona. Ala losa boema, ala

hapu basa-basan nandaa no Yesus hala kokola na. Boema ala sadia nana'a Paskah neu ndia leona.

¹⁷ Le'odae boema, Yesus no ana manatunga kasanahulu dua nala ala mai.

¹⁸ Yesus no ana mana tunga nala langatuuk de la'a boema Yesus nae, "Mamanene dei, te hataholi esa nai emi dalek, besak ia na'a sama-sama no Au, neukose ana ke'dindiu Au."

¹⁹ Yesus ana manatunga nala lamanene dede'ak ndia boema, dale nala he'di sa lanseli. Boema esa-esak mulai natane Yesus nae, "Tao leo bee o Ama ta mafa'da au nde ndia fa hetu?"

²⁰ Boema Yesus nae, "Hataholi ndia nde emi fo hataholi kasanahulu duak ia la esa, fo besak ia ami dua mi'a neu pingak esa.

²¹ Memak Ana Hataholi ka neukose maten sama leo hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale. Tehu soe la'i esa kana, ba'eneu hataholi fo mana ke'dindiu Ana Hataholik ndia! Ba'eneu hataholi ndia, malolelenak metema ta nanabongik makandondook fa!"

²² Yesus no ana manatunga nala la'a boema, Ana ho'i na loti a de Ana hule-

haladoi noke makasi neu Manetualain. Basa boema Ana tete'i loti ndia, de Ana fen neu ana manatunga nala ma nae, "Ho'i man fo mi'an leona, te ia nde bee na Au ao paa nga."

²³ Basa ndia boema, Ana ho'i na nggalaa angol esa de Ana hule-haladoi noke makasi neu Manetualain, boema Ana fe nggalas ndia neu ana manatunga nala. Basa boema basa basas linu angol ndia.

²⁴ Basa ndia boema Yesus nae, "Ia nde bee na Au daa nga, fo ana pakunisa Manetualain hehelu-balatan, daak fo nanapo'ahenik soaneu hataholi ba'u ka.

²⁵ Mamahеле leona! Te neukose Au ta inu seluk angol ia so'ok, losa lelek fo Au inu angol beu ka, sama-sama o emi nai Au Amang Daebafa Beun dale."

²⁶ Basa boema, lakamee nakamee kokoa-kikiok esa. De basa ndia boema, leu leo Pupuku Zetu na lain leu.

²⁷ Basa boema, Yesus nafa'das nae, "Neukose emi malai la'oela Au. Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, 'Neukose Manetualain taonisa manafoo na, fo bi'ilopo nala tapasasala.'

²⁸ Tehu Au aso'da falik soona, neukose Au akahuluk emi leo Galilea u."

²⁹ Boema Petrus nae, "Ta, leomae sila basa-basas la'oela Ama o, au ta alai la'oela Ama makandondook fa."

³⁰ Tehu Yesus naen nae, "Mafandendelek, te le'odaek ia boe, manu beita kokoa la'i dua fa te, o malelesi Au la'i telu so."

³¹ Boema Petrus nataa no balakaik nae, "Leomae au muse mate sama-sama o Ama boeo, au ta alelesi Ama makandondook fa!" Yesus ana manatunga fe'e nala boeo, lafa'da lae leondia.

³² Ala losa mamanak esa na'de Getsemani boema, Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Emi mangatuuk meme ia, te Au sanga u hule-haladoi."

³³ Boema Yesus leleko no Petrus, Yakobis, ma Yohanis de leu sama-sama. Ana mulai name'da dale na he'di sa, ma dale na ta tesatama fa.

³⁴ Yesus nafa'das nae, "Au dale nga he'di nanseli. Au ame'dan sama leo Au sanga mate. Ela emi mahani meme ia fo manea!"

³⁵ Yesus neu leo uluk neu doo doo ana faa boema, ana bala neu dae lain de Ana hule-haladoi. Nai huhule-haladoin dale,

Ana noke nae, metema da'di soona, Ana boso la'ola'di doidosok ndia.

³⁶ Ana hule-haladoi nae, "Ama, ou Ama, ta hapu hata esa boen fo Ama ta hapu tao nala fan. So'u ma doidosok ia neme Au a mai. Tehu boso tunga Au hihii-nanaung, te tunga ka'da Ama ka, hihii-nanaun."

³⁷ Basa ndia boema, Yesus fali ma'in te nita ana manatunga nala sungu. Boema nafa'da Petrus nae, "Simon, o sungu do? O ta hapu manea ka'da li'u esa boen do?"

³⁸ Boema Yesus nafa'das nae, "Manea, ma hule-haladoi leona, fo ela emi boso hapu soso'ba-susu'dik. Memak emi dale ma nahiik tao ndoos, tehu emi ta mabe'i fan, nana hataholi daebafa ka hihii-nanaun tapandoes."

³⁹ Yesus neu hule-haladoi la'iesa seluk. Ana bei kokolak dede'a kokolak fo na'ka sa Ana kokolak ndia.

⁴⁰ Basa ndia boema, Ana fali seluk leo ana manatunga nala neu te, nitas ala bei sungu, nana mata nala nduak lanseli. Hu ndia de, ala ta bubuluk lafa'da Yesus lae le'e fa.

⁴¹ Lelek fo Yesus fali ma'in neu kala'i telu na boema, nafa'das nae, "Ade emi bei sungu fo emi hahae ao mala do? Dai so! Fai na losa soaneu Ana Hataholi ka nanafek leo hataholi masala-masingo kala liman dale neu.

⁴² Fo'a fo ata la'o leona. Mete leona! Te hataholi mana ke'dindiu Au a, ana mai so!"

⁴³ Lelek fo Yesus bei kola-kola te Yudas, fo hataholi esa neme Yesus ana manatunga kasanahulu dua nala, ana mai no hataholi makadotok, ala ho'u tetafa ma ai keke'uk. Malanga ima mala, mese agama la lo lasi-lasi Yahudi la nde ladenu sala.

⁴⁴ Tou manake'dindiu ka nafa'da basas ta'du tana esa nae, "Au de'i see soona, Hataholi nde ndia so. Ho'u man fo mon, ma manea matalololen."

⁴⁵ Yudas mai tutika nakandoo leo Yesus neu de nafa'dan nae, "Ama Mesen!" basa boema, ana de'i Yesus.

⁴⁶ Boema hataholi manamai sama-sama lo Yuda sa, ala ho'u la Yesus de ala hengen.

⁴⁷ Tehu hataholi esa nai ndia, ana fe'a na ta'faina na de ana ta'ti imam

matuaina ata na, losa ketuheni di'idoo na.

⁴⁸ Boema Yesus nafa'da hataholi manamaik sila la nae, "Ade Au ia hataholi mangalauk, de nalosa emi mini tetafa ma ai keke'uk fo mai ho'u Au?"

⁴⁹ Tunga faik Au anoli nai Manetualain Uman dale nai emi matam, te emi ta ho'u Au fa. Tehu memak muse leondiak, fo ela hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale, ana da'di leona."

⁵⁰ Basa Yesus ana manatunga nala lalai la'oelan mesa kana.

⁵¹ Ta'eanak esa nalu'e ka'da temak bibiak esa, ana tunga Yesus. Hataholi la sanga ho'un,

⁵² tehu ana nggaliheni tema bibiak ndia de, nalai no makaholak.

⁵³ Ala lo Yesus leo imam matuaina uman neu. Basa malanga ima mala, lasi-lasi Yahudi la, ma mese agama la lakabubua nai ndia so.

⁵⁴ Ndia te, Petrus tunga Yesus neme doo ka mai, losa ana masok leo imam matuaina uma so'da na. Boema nangatuuk namanelu ha'i sama-sama no manamanea la.

⁵⁵ Malanga ima mala ma basa mana Maketu-mala'di Agama Matua la sanga enok fo sue ka nde ala hapu Yesus sala na, fo ala hapu laketu hukulisa Yesus. Tehu ala ta hapu Yesus sala na fa.

⁵⁶ Lalo sakasii makadotok fo ala fe sakasii pepekok soaneu Yesus, tehu hataholi sila tutui nala, esa ta ndandaa no esa fa.

⁵⁷ Boema sakasii de'ubee lai ndia, ala fo'a lapadeik de ala fe sakasii pepekok la'eneu Yesus lae,

⁵⁸ "Ami mamananene hataholi ia nafa'da nae, 'Neukose Au tao atu'u Manetualain Uman fo hataholi daebafa ka nde taon ia, fo basa faik telu soona, neukose Au apadedeik uma fe'ek esa, fo hataholi daebafa ka ta nde tao nana fa.'"

⁵⁹ Tehu hataholi sila la tutui nala boeo, esa ta ndandaa no esa fa.

⁶⁰ Boema imam matuaina napadeik neu basa-basas mata nala, de natane Yesus nae, "Ade O ta mataa basa dede'a kalaak fo ala kalaa kana neu O ia fa do?"

⁶¹ Tehu Yesus ka'da denge-denge. Ta nataa makandondook fa. Boema imam matuaina natane la'iesa selu kana nae, "Ade O nde Mane Mana Fe So'dak, fo

Manetualain Malalao-Malalafu ka, Ana na do?"

⁶² Boema Yesus nae, "Au nde Ndia so. Neukose emi mita Ana Hataholi ka nangatuuk nai Manetualain Fo Mana Koasa boboa kona na, ma neukose Ana mai nai ko'as dale, neme lalai mai!"

⁶³ Boema imam matuaina namanasa, de ana sisii-lulu'i bua papake na, ma nafa'da nae, "Ta paluu sanga sakasii seluk so'on!

⁶⁴ Emi mamanene matam, dede'a kokolan fo nakamumulu-nakamamaek Manetualai na so, de besak ia emi nakeketu ma leo beek?" Tutika basa-basas fe nakeketuk lae, Yesus nasala-nasingo de nandaa hukunisan.

⁶⁵ Boema hataholi de'ubee lai ndia, ala mulai tupee lakadoe Yesus ape, ma ala potiketua mata na de ala fepan, boema lafa'dan lae, "So'ba neuk su'dik, see ka nde fepa O a?" Manamanea la boeo ala fapa Yesus.

⁶⁶ Ndia te Petrus bei nai uma so'da na, boema imam matuaina malalau-maono inan esa, neu leo ndia neu.

⁶⁷ Lelek fo nita Petrus namanelu ha'i, tutika ana taoafik matalolole Petrus

mata panan boema nafa'dan nae, "Ade o boeo sama-sama mo Yesus, fo hataholi Nazaret ndia boe hetu?"

⁶⁸Tehu Petrus nalelesi nae, "Au ta bubuluk o dudu'am ndia nae leo bee ndia fa." Petrus nafa'da ina malalau-maono ndia nae leondia. Boema Petrus leo imam matuaina ndia lelesu ina na neu. Nai hatematak ndia boe, manu kokoa.

⁶⁹Ina malalau-maono ndia nita seluk Petrus boema, nafa'da hataholi manai sila la nae, "Memak hataholi sila la esa nde hataholi ia boe!"

⁷⁰Tehu Petrus nalelesi seluk. Dodoo faa boema, hataholi manai sila la lafa'da seluk Petrus lae, "Boso boe malelesi bai te, memak hataholi sila la hataholin esa nde o so, nana o meme Galilea mai boe!"

⁷¹Boema Petrus mulai soo-supu ma nafa'da nae, "Au ta alelak hataholi fo emi mafa'dak ndia fa!"

⁷²No hatematak ndia boe, manu kokoa la'i telu. Boema Petrus nafandele na Yesus nafada basan nae, "Manu beita kokoa la'i dua fa te, o malelesi Au la'i telu." Boema Petrus kii-nasakeke'du.

15¹ Balahaa fafaianak boema, no lai-laik basa mana Maketu-mala'di

Agama Matuaina lala'ena lo malanga ima mala, lasi-lasi Yahudi la ma mese agama la lakokolaaok fo ala henge Yesus, de basa boema lon leo Pilatus neu.

² Boema Pilatus natane Yesus nae, "Tete'e ka, hataholi Yahudi la mane na nde O hetu?" Boema Yesus nae, "O nde kokolak mae leondia."

³ Malanga ima mala kalaak dede'ak makadotok neu Yesus.

⁴ Boema Pilatus nafa'da seluk Yesus nae, "So'ba mete su'dik, ala kalaak O dede'ak de'ubee nde ndia! Ade O sanga kokolak hata esa do?"

⁵ Tehu Yesus ta nataa makandondook so'on, de nalosa Pilatus dodoo doa kana.

⁶ Tunga ha'da ka, fo metema Feta Paskah losa soona, ta bole nae ta Pilatus po'i hataholi nanahukuk esa, tunga hataholi ba'u hehele na.

⁷ Ndia te ala huku hataholi manatao tasibu esa nai bui dale, na'de Barabas, fo hataholi ia ana taonisa hataholi nai lelek ala tao tasibu nai kota ndia.

⁸ Hataholi makadotok lakabubua de loke Pilatus, fo ana po'i fes hataholi nanahukuk esa, sama leo sila ha'da na.

⁹ Boema Pilatus natanes nae, "Ade emi nau au po'i fe emi, hataholi Yahudi la mane na do?"

¹⁰ Nana Pilatus bubuluk basa, hu ka nde nape'da dale ka de, malanga ima mala fe Yesus leondia neu.

¹¹ Tehu malanga ima mala dudungu-papau hataholi makadoto kala, fo loke Pilatus po'i fes Barabas.

¹² Boema Pilatus nafa'da seluk hataholi makadotok sila la nae, "Metema leondiak soona, au muse tao leo beek neu hataholi fo emi moken mae, hataholi Yahudi la manen ndia?"

¹³ Tehu ala eki ma lae, "Lona-nggangen!"

¹⁴ Boema Pilatus nae, "Tehu ana tao mangalau bee ka?" Boema ala eki lapane'e seluk lae, "Lona-nggangen!"

¹⁵ Pilatus nau tao namahoko hataholi makadotok sila la dale na de ana po'i fes Barabas. Basa boema, nadenu hataholi la filuk Yesus, boema ana fen neu fo ala lona-nggangen.

¹⁶ Soldadu la lo Yesus leo gobelno la uma na so'da na. Basa boema, lalo lakabubua basa soldadu la.

¹⁷ Boema ala papake Yesus ninik ba'du manalu pilabalanggeok, de basa boema ala ane la ti'ilanga nggauk esa de ala paken neu Yesus langa na.

¹⁸ Basa ndia boema ala hakinonoli Yesus. Boema late'an ma lafa'da lae, "So'dak ba'eneu hataholi Yahudi la Mane na!"

¹⁹ Basa ndia boema, ala fepa Yesus langa na ninik aitete'ek, boema ala mu'di lakadoen ape, ma ala sene-do'ok leu mata na.

²⁰ Ala hakinonoli basa Yesus boema, ala o'duheni ba'du manalu pilabalanggeok ndia, de ala o'du falik bualo'a papake na ne'un. Basa boema, lon leo deak neu, fo leu lona-ngganganen.

²¹ Ala losa eno tala'dak boema, lakaseti la hataholi esa de ala fen lu'a Yesus ai nggange na. Hataholi ndia, besa ka neme nggolo ka mai, fo ana sanga neu leo kota neu. Hataholi ndia na'de Simon, neme Kirene mai fo Aleksander no Rufus aman.

²² Lo Yesus losa mamananak esa na'de Golgota, fo sosoa na nae, "Mamana Langaduik."

²³ Boema ala fe Yesus ninu angol nanasese'do laluteik, tehu Yesus ta nau ninu angol ndia fa.

²⁴ Basa boema, ala lona-nggangan de ala baba'e buapapake na. Ala tu'u batu fo sue ka nde laketu esa-esak baba'en.

²⁵ Ala lona-nggange Yesus la'e li'u sio fafai na.

²⁶ Nai Yesus ai nggange na nisilai na, ala pasak papak esa, de ala sulak susula kalaak neu Yesu sa isi-liin nae, "Hataholi Yahudi la, Mane na."

²⁷ Ala lona-nggange Yesus sama-sama no hataholi manabonga uma dua, de esa nai Yesus boboa kona na ma esa nai Yesus boboa kii na.

²⁸ Dede'ak ndia ana da'di, fo ela nandaa no hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, "Ala taon da'dileo hataholi mangalauk."

²⁹ Basa hataholi manala'ok tunga mamanan ndia, lakakale langa ma lakamumulu-lakamamaek Yesus lae, "Hee, O nde nau tao matu'u Manetualain Uma na, fo O mafofo'a fali kana, ka'da nai faik telu dale na hetu.

³⁰ So'ba O kona su'dik meme ai nggangek ndia lain mai, fo O maso'da leona!"

³¹ Leondiak boe, malanga ima mala lo mese agama la hakinonoli Yesus. Esa nafa'da esa nae, "Ana soi-tefa na hataholi fe'e kala, tehu Ana ta hapu soi-tefa na aoina na fa!

³² Metema hataholi Israe la mane na nde Ndia, fo Mane Mana soi-tefa ka soona, malolelenak besak ia, Ana kona neme ai nggangek ndia lain mai, fo ela ami mita ma ami mamahelen leona!" Hataholi nanalona-nggangek sama-sama lo Yesus sila la boeo, lakamumulu-lakama maek Yesus.

³³ Le'dohana boema, makahatu ka poti na nusak ndia lala'ena, dodoo na li'u telu.

³⁴ Li'u telu le'donososo na boema, Yesus nggasi napane'e nae, "Eloi, Eloi, lama sabakhtani?" fo soso na nae, "O Au Manetualai nga, Ou Au Manetualai nga, tao le'e de O la'oela Au?"

³⁵ Hataholi manai sila la, de'ubee lamanene ngganggasik ndia boema, ala bekola lae, "Mamanenen dei, te nalo Elia!"

³⁶ Boema hataholi sila la esa lai-lai neu ho'i buebunak, de ana dopen leo angol makeis dale neu. Basa boema ana ko'fu bue bunak ndia neu ai ndanak esa pe'da na, de ana lo kana leo Yesus difadoo na neu, ma nae, "Tahani fo, ata mete su'dik fafa'kama, Elia mai nakonan neme ai nggangek lain mai do."

³⁷ Boema Yesus nggasi tutika maten.

³⁸ Temak fo nanalonak nai Manetualain Uman dale a, tatiba'en neu dua neme lain losa dae.

³⁹ Malanga soldadu matua fo napadeik nai ai nggange ka mata na, nita Yesus mate tao leo beek. Boema malanga soldadu matua ndia nae, "Memak tete'e ka, Manetualain Anan Hataholi ia!"

⁴⁰ Ndia te, inak de'ubee lai ndia boe. Tehu ala mete basa manda'dik sila la leme doo ka mai. Nai inak sila la dalek, hapu Salome, Maria Magdalena, ma Yakobis fo bei muli-seluk ndia inan Maria, ma Yoses.

⁴¹ Inak sila la nde tunga ma tulu-fali Yesus, nai lelek fo Yesus bei neme Galilea. Boema bei hapu ina fe'ek ba'u ka seluk lai ndia. Fo inak sila la sama-sama lo Yesus leo Yerusalem leu.

⁴²Yusuf neme Arimatea mai te, sanga nae makahatu so. Yusuf ia nde bee na, mana Maketu-mala'di Agama Matua lima ein. Hataholi la fe ha'da-holomata neun. Yusuf ia boeo, bei nahani fai na losa, Manetualain mulai paleta sama leo Mane ka. Faik ndia, fai sadiak. Faik fo fai Saba ta beita losa fa. Hu ndia de no napalanik, Yusuf neu leo Pilatus neu, fo noke Yesus popola na.

⁴³(15:42)

⁴⁴Pilatus namanene lae Yesus maten so, boema ana dodoo doa kana. Hu ndia de, nadenu hataholi leu lalo malanga soldadu fo natanen, ade Yesus maten doo ka so do beik.

⁴⁵Pilatus namanene basa malanga soldadu matua ndia hala nafa'da na boema, ana po'i Yusuf neu nakona na Yesus popola na.

⁴⁶Boema Yusuf neu asa tema mamates fula aba lutu fo nakona na Yesus popola na soona, ana popoti-papalu nini kana. Basa boema, neu nato'i Yesus popola na nai lates esa dalek, fo ala kali lates ndia nai lete batu esa poi na. Nato'i basan boema, ana loli na batu matuaina esa de ana tatanan neu bolo ka bafa na.

⁴⁷ Ndia te, Maria Magdalena ma Yoses inan Maria, ala taoafik matalole, ala tao Yesus popola na nai bee.

16 ¹ Lelek fai Saba ta seli boema, Maria Magdalena, Maria, fo Yakobis inan, ma Salome, leu asa bunga henasina, fo leu nggali neu Yesus late na.

² Fafaianak, lelek le'do tii fo fai makasososa ka nai mamasok ndia dale na, boema ala leo lates leu.

³ Ala losa eno tala'dak boema, esa kokolak no esa nae, "See nde tulu fali ita fo ana loliheni batu nanatatanak manai late sa?" Nana batu ndia ba'u naseli. Tehu ala losa lates te, lita batu ndia nanalolihenik so.

⁴ (16:3)

⁵ Boema lakandoo leo lates dale leu. Nai lates dale, fo nai late sa boboa kona na, lita hataholi muli-soluk esa, ana pake ba'du manalu fulak nagatuuk nai ndia, boema ala nggenge la.

⁶ Tehu hataholi mulisoluk ndia nafa'das nae, "Boso bii! Au bubuluk emi mai sanga Yesus hataholi Nazaret fo nanalona-nggange ka. Ta nai ia so'on.

Naso'da falik so! Mete mitak mamana nangapepe'u na nde ia dei.

⁷ Besak ia meu leona, fo manduku-malosak halak ia neu ana manatunga nala, boema Petrus boe. Mafa'das mae, 'Ana la'o nakahuluk neme emi leo Galilea neu. De neukose emi mitan nai naa, sama leo hata fo nafa'dan neu emi.'"

⁸ Boema ala kalua leme lates dale mai de lalai, nana nggengenge ka ma bibii ka. Ta lafa'da hata-hata neu hataholi esa boen.

⁹ Yesus naso'da falik basa neme mamate sa mai boema, mamasok fafaiana na natu'du aoina na makasososa neu Maria Magdalena. Yesus kaluaheni hai, dula dale mangalauk hitu neme Maria ndia aon dale mai so.

¹⁰ Boema Maria Magdalena neu nafa'da manda'dik ndia neu Yesus tia-lai nala. Ndia te Yesus tia-lai nala bei falu ma ala kii makaleleu.

¹¹ Lelek fo lamanene Yesus naso'da falik ma Maria nitan so, tehu ala ta lamahele fa.

¹² Basa ndia boema, Yesus natu'du aoina na neu ana manatungan dua, tehu eno na fe'ek bai. Manda'dik ndia ana

da'di nai lelek fo hataholi kaduak sila la bei bela'o leo nggolok esa leu.

¹³ Boema ala fali ma'is de lafa'da manda'dik ndia neu nonoo fe'e nala. Tehu ala ta nau lamahеле fa.

¹⁴ Neu mate'ena boema, Yesus natu'du aoina na neu ama manatungan sanahulu esa, nai lelek fo la'a-linu. Yesus nabengas nana namahehele nala beita dai fa, boema langa batu nala seli, de nalosa ta lamahеле hataholi manita matan Yesus naso'da fali ka tutui na fa.

¹⁵ Boema Yesus nafa'das nae, "Meu leo basa daebafa ka lala'ena meu, fo tui mamaloloa Manetualain Hala Malolen ndia neu basa hataholi daebafa ka lala'ena.

¹⁶ Hataholi see ta namahele fa soona, neukose nanahukuk. Tehu hataholi see namahele fo salanin soona, neukose ana hapu so'da ka.

¹⁷ Fo ana da'di buti esa nae, sila lamahеле soona neukose ala usiheni dula dale mangalau kala ninik Au na'de nga. Neukose ala kokolak lalelak dede'ak fo ala ta lalela kana fa.

¹⁸ Metema ala ho'u minge do linu laso soona, neukose ala ta hapu susa-soe fa.

Metema ala lalaa lima nala neu hataholi kamahe'di sala lain soona, neukose hataholi kamahe'dis sila la ala lea-hai."

¹⁹Lamatuak Yesus kokolak basa nos boema, Yesus nanaso'uk leo nusa so'da ka neu. Nai naa, Ana paleta sama-sama no Manetualain.

²⁰Boema ana manatunga nala leu tui lamaloloa halak maneme Manetualain mai, leo basa mamanak lala'ena neu. Lamatua ka boeo Ana toa-no'i sama-sama nos, fo nananatu'duk tunga, ala tao manda'di beu kala. Fo dede'ak ndia, ana da'di ta'du esa nae, sila tutui-bebengan memak tete'eka.

Lukas

1 ¹ Ama Teofilus, Hataholi ba'u ka sanga basa enok fo ala sulak latalolole la'eneu basa manda'dik fo ala da'di nai ita tala'da so.

² Ala sula kana nandaa no basa hata fo nanatuik neu ita neme hataholi fo lita matan manda'dik sila la neme makasososa na mai, de basa boema ala tui-bengan.

³ Au palisak matalolole basa dede'ak sila la neme makasososa na mai, de au afa'da ae, malole soaneu au sula ka hala nafa'dak esa no malole soaneu Tuan.

⁴ Au tao ndia fo ela Tuan bubuluk nae, hata fo nanananoli basak neu Tuan ndia, memak tete'e ka.

⁵ Lelek fo Herodes da'di manek nai nusa Yudea, hapu imam esa na'de Zakaria. Ana masok nai imam-imam Abia nakabua na. Saoina na na'de Elisabet, fo tititi-nonosin imam boe.

⁶ Saotouk saoinak ia la so'da nala nandaa no Manetualain dale na. Duas

tunga basa paleta ma Manetualain hoholo-lalanen no dale katematuak.

⁷ Tehu duas anan ta, nana Elisabet kalate'dis ma duas boeo lamalasi so.

⁸ Faik esa fo nai lelek Abia nakabua na hapu baba'ek soaneu lalalau-laoono boema, Zakaria nakalala'ok bela ba'un da'dileo imam nai Manetualain matan.

⁹ No tu'u batu fo imam-ima mala biasa taon, boema Zakaria nananatu'duk soaneu masok leo Manetualain Uman dale neu fo ana tunu boominik.

¹⁰ Ana bei ito-ato tutunu boomini ka te, hataholi ba'u ka hule-haladoi lai deak,

¹¹ No kaiboik, Manetualain ata nusa so'da na natu'du ao na neu Zakaria. Ata nusa so'dak ndia napadeik nai mei tutunu boomini ka boboa kona na.

¹² Lelek fo Zakaria nita ata nusa so'dak ndia boema, napangamak ma ana bii.

¹³ Tehu ata nusa so'dak ndia nafa'da nae, "Boso bii, Zakaria! Manetualain namanene basa o huhule-haladoim so. O saoinam Elisabet, neukose ana bongi na ni'iana touanak esa, fo o muse foin na'de Yohanis.

¹⁴ Neukose o mamahoko manseli, ma hataholi ba'u ka neukose lamahoko-

setelee metema ni'iana ndia mahani te nanabongik!

¹⁵ Neukose ana da'di hataholi matua, nai Manetualain mata memete na, ma neukose ta ninu angol do nininuk fo nini mamafuk fa. Neukose Manetualain Dula Dale na koasa nan, neme bongin nana mai.

¹⁶ Neukose ana hela-nole hataholi Israel ba'u ka fali leo Manetualain fo sila senedo'o ka.

¹⁷ Neukose ana da'di Manetualain hataholi nadedenu balakain, ma nanuu koasa sama leo Elia. Neukose ana mole-dame ama ka no ana ka, ma hataholi manatunga ta kala, neukose ana hela-noles fali leo dudu'a-aafik fo ndoo sa leu. No enok ndia, ana sadia hataholi kamahehelek bubuak esa fo laheheleaon basa, soaneu Lamatua ka so."

¹⁸ "Tao leo beek fo au bubuluk ae dede'ak ndia ana da'di? Zakaria natane ata nusa so'dak ndia. Au ia amalasi so, ma au saoina nga boeo namalasi so."

¹⁹ Ata nusa so'dak ndia nataa nae, "Au ia Gabrial. Au alalau-aoono Manetualain,

ma Ndia nde nadenu au anduku-alosak hala malole ia neu o.

²⁰ Hata fo au afa'dan, neukose ana da'di neu fai na. Tehu hu ka nde o ta nau mamahale fa de, mahani te o ta hapu kokolak fa. Neukose o da'di hala tak losa hata fo au afa'dan ia, ana da'di."

²¹ Ndia te, hataholi la lahani lahele Zakaria. Ala dodoo doa kana, tao le'e de ana doo doo basa ia nai Manetualain Uman dale.

²² Ma nai lelek fo ana kalua mai te, ana ta hapu kokolak nos so'on. Ka'da ana fe ta'du nakandoo ninik lima na, ma hala tak nahele. Boema hataholi la boeo ala bubuluk lae, ana nita basa ninitak esa nai Manetualain Uman dale so.

²³ Basa lau-onon nai Manetualain Uman, boema Zakaria fali ne'un leo uman neu.

²⁴ Beita doo ka boen te, Elisabet fo saoina na nailu, boema ana ta kalua uma, bulak lima dale na.

²⁵ Ana nafa'da nae, "Mate'e na, Manetualain tulu-fali au, ma Ana loseheni au taidae nga."

²⁶ Lelek Elisabet nailu bulak ne boema, Manetualain nadenu ata nusa so'dan

Gabria la neu leo kota Nazaret neu fo nai nusa Galilea.

²⁷ Nadenu Gabrial neu leo anafe'oana matatema esa, na'de Maria. Ana fe'oana matatema ndia, tonangan no touk esa na'de Yusuf, fo Mane Dau ka tititi-nonosin ndia.

²⁸ Ata nusa so'dak ndia neu leo Maria neu, de nafa'dan nae, "So'da-molek neu o fo te'e-te'e Manetualain ba'e-pala o! Manetualain sama-sama no o!"

²⁹ Nai lelek Maria namanene ata nusa so'dak ndia kokola na boema, ana nggenge la ma tane-tane nai dalen dale nae, so'da-molek ndia soso na hata.

³⁰ Boema ata nusa so'dak ndia nafa'dan nae, "Boso bii Maria, nana o mandaa mo Manetualain dale na.

³¹ Neukose o mailu, fo o bongi ni'iana esa, fo o muse foin na'de Yesus.

³² Neukose Ana da'di namatutua-namadedemak, ma neukose loken lae, Manetualain Anan Fo Madema Ina Nanseli. Neukose Amak Manetualain taon da'di manek, sama leo Mane Dau ka fo ba'ikai na.

³³ Ma neukose Ana paleta sama leo manek neu Yakob tititi-nonosin losa

dodoo na. Nusa na neukose ta hapu mate'e na fa."

³⁴ "Tehu au bei matatema", Maria nafa'da ata nusa so'dak ndia, "tao leo bee fo dede'ak ndia bisa da'di?"

³⁵ Ata nusa so'dak ndia nataa nae, "Manetualain Dula Dale na neukose ana mai neu o, ma Manetualain koasa na neukose poti na o. Hu ka nde ndia de, ni'iana fo neukose o bongin ndia loken lae, Malalaok, Manetualain Anan.

³⁶ Mafandendelek: Te Elisabet fo o tolanoom ndia nailu bulak ne ia so, leomae namalasi so, ma hataholi la lafa'dan lae, ndia ina kalate'dis.

³⁷ Nana ba'eneu Manetualain soona, ta hapu hata fo ana ta da'di fa."

³⁸ Boema Maria nae, "Au ia Manetualain atan; neme na fo ana da'di tunga hata fo o mafa'da ka." Boema ata nusa so'dak ndia la'oela Maria.

³⁹ Basa ndia de beita doo ka boen te Maria neu leo kota esa nai Yudea, fo nai nggolo letelepa na.

⁴⁰ Neu leo Zakaria uman neu. Nai lelek ana masok nala uma dale boema, nate'a Elisabet.

⁴¹ Ma leondiak Elisabet namanene Maria nate'an ndia, tutika ni'iana manai Elisabet ilun dalen ndia nakababale. Boema Manetualain Dula Dale na koasa na Elisabet,

⁴² de nalo ma nae, "O nde nanaba'e-palak ba'u na seli nai basa ina kala! Nanaba'e-palak neu ni'iana fo neukose o bongin ndia!

⁴³ See au ia, de nalosa Lamatua ka inan mai leo au mai?

⁴⁴ Leondiak au amanene o nate'a ma tutika ni'iana manai au ilung dale ia nakababale fo ta'du na nae namahoko.

⁴⁵ Maua-manalek neu o, hu ka nde o mamahele mae hata fo Manetualain nafa'dan neu o a neukose ana da'di!"

⁴⁶ Maria nae, "Au dale nga koa-kio Manetualain,

⁴⁷ ma au samane nga namahoko-setelee nana Manetualain au Manasoi-Manatefa nga.

⁴⁸ Ana nafandele au fo atan matasi'da-matasaik ia! Mulai besak ia, basa leoina la lafa'da lae, au aua-anale.

⁴⁹ Nanahu Manetualain, Fo Mana Koasa nanseli a Ana tao-no'i dede'a matuaina la neu au. Na'de na malalaok.

⁵⁰ Neme tititi-nonosik leo tititi-nonosik neu Manetualain tao dale susue na neu hataholi fo manabii neu na.

⁵¹ No lima balakai na, Ana tao tapasasala hataholi mana koao-ndaeao ka, ma Ana tao tasibu dale tutu'u nala.

⁵² Nakonaheni mane-mane kala leme kandela mane nala lain mai ma hataholi matasi'da-matasai kala nanatao namadedemak.

⁵³ Hataholi kamala'a-kamandoe kala, Ana tao nakabetes ninik basa malole lala'ena, tou kamasu'i-makabete ka, nanausik no limalouk.

⁵⁴ Ana tulu-fali Israel Ata na, tunga hehelu-balatak, fo Ana taon no ita bei-ba'ikai nala.

⁵⁵ Manetualain ta nafandeleheni hehelu-balataan fa, Dale na malole neu Abraham ma tititi-nonosi nala, losa dodoo na."

⁵⁶ Fafa'ka ma bulak telu dale na, Maria leo no Elisabet, besa ka ana fali leo uman neu.

⁵⁷ Fai na losa ba'eneu Elisabet soaneu ana bongi. Ana bongi na niana touanak esa.

⁵⁸ Uma titia-tatai nala, ma tolanoo-ka'a fa'di nala, lamanene Manetualain malole nanseli no Elisabet, de sila boeo lamahoko-setelee lon.

⁵⁹ Lelek fo ni'iana ndia teu na faik falu, boema ala lon fo soaneu suna tana. Ala nau foi ni'iana ndia na'de Zakaria, fo tunga aman na'de na, fo Zakaria,

⁶⁰ tehu inan nae, "Ta! muse foin na'de Yohanis,"

⁶¹ Tehu lafa'dan lae, "Ta hapu hataholi esa boen neme sila tolanoo ka'a-fa'di nala na'de na leondiak fa,"

⁶² Boema latane Zakaria ninik ta'du-tana, fo ana foi ana na na'de see.

⁶³ Zakaria noke fen batu lei esa, boema ana sula kana nae, "Na'de Yohanis." Basa-basas dodoo doa kana.

⁶⁴ Nai lelek ndia boe, Zakaria hapu kokolak seluk, boema ana koa-kio Manetualain.

⁶⁵ Uma titia-tatai nala basa-basas ala bii beno'u. Boema halak ndia sipela leo basa nusak manai Yudea letelepa nala neu.

⁶⁶ Basa hataholi fo lamanene dede'ak ndia, betane nai dale nala dalek lae,

"Neukose ni'iana ndia ana da'di beek?"
Nanahu Amak Manetualain no kana.

⁶⁷ Manetualain Dula Dale na koasa na Zakaria fo ni'iana ndia aman, de nalosa nanduku-nalosak hala heheluk maneme Manetualain mai nae,

⁶⁸ "Mai fo ata koa-kio Manetualain, fo leoina Israe la sene-do'o ka! Ana mai tulu-fali hataholi kamahehele nala so ma Ana soi-po'is.

⁶⁹ Ana fe ita manasoi-tefa balakai lea, Dauk fo ata na tititi-nonosin.

⁷⁰ Makahulun eli, tunga nabi-nabi nanahеле nala, Manetualain fe basa hehelu-balataan

⁷¹ soaneu soi-tefa nala ita teme ita musu no nala mai ma neme hataholi-hataholi fo lakamu-lakadau ita,

⁷² Soaneu natu'du dale malole na neu ita bei ba'ikai nala, de neukose Ana tao natetu hehelu-balataa malalaon ndia.

⁷³ Ana soo-supu no Abraham fo ita aman, ma Ana helu soaneu Ana soi-tefa na ita teme ita musu no nala mai, fo ela ita talalau-taonon boso no bibii-namata'uk.

⁷⁴ (1:73)

⁷⁵ takaluku-takatele neun tataas esa ma tao tamahoko dale na nai ita fai maso'da manalu na dalek.

⁷⁶ O, hei Au anango nei, neukose O nanasseik Manetualain fo Matua Madema Ina nabin. O nananadenuk nakahuluk neme Lamatua ka mai soaneu o oti enok ba'eneun,

⁷⁷ soaneu tui-benga neu hataholi kamahehele nala mae, neukose sila nanasoi-tefak, metema Manetualain fe basa do'o do ampon neu sila sala-singo nala.

⁷⁸ Ita Manetualain dale malole, bai te manasue-laik; soaneu Ana soi-tefa ita de Ana mai. Sama leo le'do tii nai fai fafai na,

⁷⁹ leondiak boe, Ana fe mangale'do na neu basa hataholi fo laso'da nai makahatu ka dalek ma bibii-namata'u ka. Ana hela-nole ita leo enok fo manaleo mole-dame neu."

⁸⁰ Zakaria anan ndia boetai namatua ka, ma dula dale na boetai balakaik. Ana leo nai mo maloa, losa fai na losa, natu'du aoina na neu leoina Israe la.

2¹ Nai lelek ndia, Kesel Agustus sa ana po'i paleta fo ela basa nusa Roma lau nala sulak na'dek fo leke dede'u nala.

² Ala leke lau nala dede'u makasososa na nde ia, fo ndia te Kirenius da'di gobelnol nai nusa Siria.

³ Basa hataholi manai lelek ndia, leu fo sulak na'de nala nai esa-esak kotan.

⁴ Hu ka nde Yusuf ia Dauk tititi-nonosin de ana muse la'o neme Nazaret fo nai Galilea leo Betlehem nai Yudea neu, fo mamanak bongi Mane Dau ka.

⁵ Yusuf sulak na'de na sama-sama no Maria tonanga na, fo bei kailus.

⁶ Nai lelek lai Betlehem boema, Maria fai na losa fo ana bongi.

⁷ Ana bongi na ni'iana touanak esa, fo ana ulu na. Ala popoti ni'iana ndia ninik temak, boema langapepe'u kana neu hako esa ha'deaik nai dalek, nana ta hapu mamanak ba'eneu sila, nai kama manai lai na fa.

⁸ Nai le'odaek ndia, hapu manafoo la bei lanea bi'ilopo nala nai mook esa nai nusak ndia.

⁹ No kaiboik Manetualain ata nusa so'da nala, latu'du ao nala neus, ma masa'a

ka nangale'do neme Manetualain mai de nagale'do nalas, boema ala bii lanseli.

¹⁰ Tehu ata nusa so'dak ndia nafa'da nae, "Boso bii! nana au mai uni hala malole soaneu emi. Halak fo tao namahoko basa hataholi lala'ena.

¹¹ Faik ia nai Dauk kota na, bongi basa Mane Mana Fe So'da ka, fo nde Kristus fo Lamatua ka so.

¹² Ta'du-tanan nde ia: Neukose emi matongo mo ni'iana beuana esa, nanapopotik ninik temak, boema nangape'uk nai hako esa dalek."

¹³ No kaiboik, ata nusa so'dak ndia sama-sama no ata nusa so'da fe'ek makadotok nan fo koa-kio Manetualain. Lafa'da lae,

¹⁴ "Koa-kio Manetualain, fo manai lalai mademaina! Ma nai daebafa ka poi na, mole-dame ba'eneu hataholi daebafak, fo mana tao lamahoko Manetualain dale na!"

¹⁵ Basa de ata nusa so'da kala la'oelas fo ala fali leo nusa so'da ka leu, boema manafoo sila la esa nafa'da esa nae, "Mai teu leo Betlehem teu, fo ata mete manda'dik fo Manetualain nafa'dan neu ita ndia."

¹⁶ Ala la'o lai-lai leona, boema latongo lo Maria ma Yusuf, ma ni'iana beuana ndia bei nangape'uk nai hako dale.

¹⁷ Lelek manafoo la lita ni'iana beuana ndia boema, ala tui hata fo ata nusa so'da kala lafa'dan la'eneu ni'iana beuana ndia.

¹⁸ Ma basa hataholi la dodoo doa kana lamanene manafoo sila la tutui na.

¹⁹ Tehu Maria pe'da basa dede'ak sila la nai dalen dale, boema ana dudu'a-dodoo.

²⁰ Basa boema manafoo sila la ala fali leo mo ka leu, boema ala koa-kio ma lamatutua-lamadema Manetualain, nanahu basa hata fo lamanenen ma lita basan ndia, nandaa no hata fo ata nusa so'da kala lafa'da ka.

²¹ Basa de ni'iana ndia faik falu, boema ala suna tana. Boema ala foin na'de Yesus, fo nde na'dek fo ata nusa so'da ka nafa'dan te, inan beita nailu fan.

²² Nai lelek Yusuf ma Maria muse tao latetu ha'da tao nalalao ao ka tunga Musa hoholo-lalanen boema, lo ni'iana ndia sama-sama leo Yerusalem neu, fo ala fen neu Manetualain.

²³ Nanahu nai Manetualain hoholo-lalanen dale, nanasulak nae leo ia, "Basa ni'iana touana ulu kala, muse fes leo Manetualain neu."

²⁴ Sila boeo dudu'a fe tutunu-hohotuk, fo nde kateu pasan esa, do kalua ana pasan esa, sama leo nananaketu basak nai Manetualain hoholo-lalanen dale so.

²⁵ Lelek ndia nai Yerusalem, hapu hataholi esa na'de Simeon. Hataholi ndia hataholi malole, fo ana bii neu Manetualain, ma ana bei nahani fai na losa ba'eneu Manetualain soi-tefa hataholi Israe la. Manetualain Dula Dale na koasa nan,

²⁶ ma Manetualain Dula Dale na nafa'da basan nae, ana beita mate fa, metema beita nita Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka.

²⁷ Hu Manetualain Dula Dale na hehela-nonolen, de Simeon masok leo Manetualain Uman dale neu. Nai lelek ndia, Yusuf ma Maria lo Yesus fo bei ni'iana ndia leo dalek neu, soaneu lakalala'ok ito-atok fo agama hoholo-lalanen paleta ka.

²⁸ Boema Simeon ho'i na Ni'iana ndia de ana ko'o nan, boema ana koa-kio Manetualain nae:

²⁹ "Besak ia ou Manetualain, O tao matetu O hehelu-balatam so. Neme na fo O atam ia mate no mole-dame.

³⁰ Nana au ita matang Manasoi-tefa fo O madenun mai so

³¹ Manasoi-tefa ndia, O sadia basan soaneu leoina lala'ena:

³² sama leo mangale'dok fo nangale'do na eno ka ba'eneu leoina fe'e kala, soaneu ala mai leu O; fo nde mangale'dok manini ha'da-holomata ba'eneu O hataholi kamahehele mala fo Israel."

³³ Ni'iana ndia ina aman dodoo doa kana, lamanene hata fo Simeon nafa'dan la'eneu sila Ana na.

³⁴ Simeon fes baba'e-papalak, boema nafa'da Maria, fo Ni'iana ndia inan nae, "Ni'iana ia, Manetualain hele basan soaneu Ana tao namopo-namate, ma Ana soi-tefa na hataholi Israel ba'u ka. Neukose Ana da'di ta'du esa neme Manetualain mai, ma neukose hataholi ba'u ka ala la'ban nana,

³⁵Ma no enok ndia, teiaten nanabukahenik. Ma neukose o mesa ma doidoso, nono'ka bai o dale ma nanapapauk ninik tafaina matane."

³⁶Nai ndia boe hapu nabi inak esa namalasi nanseli so. Na'de Hana, fo Fanuel neme leo Ase ra, anan ndia. Hana saoana basa teuk hitu boema,

³⁷ana da'di inafalu, losa besak ia teun faluhulu ha so. Beita la'iesa fo ana la'oela Manetualain Uma na fa. Lele'do le'odaen nai ndia, fo ana sene-do'ok neu Manetualain, ninik hule-haladoi ma oka ao na.

³⁸Naa, nai faik ndia boe, ana leondia neu boema, ana koa-kio Manetualain, ma ana kokolak la'eneu ni'iana ndia neu basa hataholi fo lahani fai na Manetualain ho'i falik Yerusalem.

³⁹Yusuf ma Maria tao latetu basa hata fo Manetualain Hoholo-lalanen paleta neu sila boema, ala fali le'us leo Nazaret nai Galilea.

⁴⁰Ni'iana ndia boetai namatua ka, ma boetai balakaik. Manatee tenok nanseli, ma Manetualain sue-lainan ba'u na seli.

⁴¹ Tunga-tunga teuk, Yesus ina aman leu leo Yerusalem leu, fo ala tunga Feta Paskah.

⁴² Ma lelek Yesus teun sanahulu dua boema, leu leo feta ndia sama leo biasa na.

⁴³ Basa feta boema ala fali, tehu Yesus bei elan nai Yerusalem tehu ina aman ta bubuluk fa.

⁴⁴ Laedaenga Ana tunga nai hataholi bubuak sila la dalek. Ala la'ok basa fai katemak esa besa ka ala sangan nai tolanoo ka'a-fa'di nala, ma hataholi nalelela nala.

⁴⁵ Tehu ala ta hapu fan. Da'di ala fali seluk leo Yerusalem fo leu sangan.

⁴⁶ Ala sanga basa faik telu dale na boema, besa ka ala hapun nai Manetualain Uman dale. Ana bei nangatuuk namanene mese agama la nanoli nala, fo Ana fe natatanek neus.

⁴⁷ Basa hataholi fo lamanene nana, ala dodoo doa kana, nanahu natataa nala la'e-la'e mesan.

⁴⁸ Ina aman boeo litan boema, ala dodoo doa kana. Inan nafa'dan nae, "Ana ngonei, taole'e de O tao ami leoiak?"

Au o, o amam helahae manseli no sanga O!"

⁴⁹ Yesus nataa nae, "Tao le'e de, ama no ina sanga Au? Ade ama no ina ta bubuluk mae, Au muse nai Au Ama nga Uman dale fa do?"

⁵⁰ Tehu ala ta lalelak Yesus natataa na fa.

⁵¹ Basa boema Yesus fali sama-sama nos leo Nazaret leu, ma Ana tunga duas paleta na. Inan pe'da basa dede'ak sila la, nai dalen dale.

⁵² Yesus boetai tama namatua ka, ma manatee teno na boetai tama, boema Manetualain sue-lain ma hataholi daebafa ka lahii kana.

3¹ Nai teu kasanahulu lima na neme Kesel Teberiu sa paleta, Pontius Pilatus da'di gobelnol nai Yudea, ma Herodes paleta nai Galilea, Felipus fo Herodes tolanoo na, ana paleta nai nusa Iturea ma Trakhonitis, boe te Lisantias paleta nai Abilene.

² Fo mana ho'u imam matuaina nde Hanas, basa boema Kayafas. Nai teuk ndia nde Manetualain kokolak no Yohanis, fo Zakaria ana na, nai mo solokae ka.

³ Boema Yohanis neu leo mamananak lala'ena nai basa nusak manai Lee Yarde na, fo nanduku-nalosak halak maneme Manetualai na mai. Yohanis nalo ma nae, "Tukatei-saledale neme sala-singo mala mai leona, ma emi muse nanasalanik, fo ela Manetualain fe do'o do ampon neu emi."

⁴ Ndia nandaa no hata fo nanasulak nai nabi Yesaya susulan dale nae, "Hapu hataholi nalo bou-bou nai mo solokae ka nae, 'Sadia enok soaneu Lamatua ka leona, tao matetu eno kala ba'eneun.

⁵ Masadokek lala'ena, ela leo bee na nanapo'ak, basa lete kala ma pupuku kala, tao matetus. Enok fo mana dopelele'u kala, ela leo bee na tao mamandoos, ma enok fo mana loe-nda'e kala, tao matetus.

⁶ Basa hataholi manai daebafa ka lala'ena, neukose lita tao leo beek fo Manetualain soi-tefa na hataholi daebafa ka!"

⁷ Hataholi makadotok mai leo Yohanis, fo ana salamis. Yohanis nafa'das nae, "Emi hataholi mangalau kala! See ka nde nafa'da nae, emi hapu naladeak neme Manetualain huhukun fo manamai ka?"

⁸ Matu'du minik emi tatao-nono'im mae emi tukatei-saledale basa neme emi sala-singom mai so. Boso mafa'da mae Abraham nde bee na, emi bei-ba'ikaim. Mafandendelek: te neme batu ia la mai boeo, Manetualain nabi'i tao tititi-nonosik soaneu Abraham!

⁹ Taka nanasadia basak soaneu lo'oheni ai a huu na, losa oka nala. Basa ai fo ta naboa boa malole fa soona, neukose nanalo'o henik, fo tu'un leo ha'i dale neu."

¹⁰ "Da'di hata fo muse ami taon?" hataholi latane Yohanis lae leondia.

¹¹ Yohanis nataa nae, "Hataholi fo nanuu ba'du biak dua soona, muse ana fe esa leo ba'du ta ka neu; ma hataholi manana'a-nininu ka, muse ana baba'e fe hataholi nana'a-nininu ta ka."

¹² Manasusu bea la boeo ala mai leo Yohanis mai fo salanis. Latane lae, "Ama Mesen, ami muse tao beek?"

¹³ Yohanis nataa nae, "Boso susu lena ba'u ka neme hata fo nananaketu basak so."

¹⁴ Hapu soldadu la boeo latane lae, "Leo beek no ami? Ami muse tao beek?" Yohanis nataa nae, "Boso makaseti

hataholi fe doik, ma boso kalaak pepekok fo loso ma hataholi doin. Ela leo bee na ngga'di fo emi sipo ka, dai emi nde ndia so!"

¹⁵ Nai lelek ndia, hataholi la mulai beetane lae, ade Yohanis nde Mane Manasoi-tefa fo sila lahani ka do.

¹⁶ Hu ndia de Yohanis nafa'da basa-basas nae, "Au salani emi ninik oe, tehu mahani te, neukose Hataholi manamaik ndia matua lenaheni au. Bukaheni ta'bu ei na tali na boeo, Au ta andaa fa. Neukose Ana salani emi ninik Manetualain Dula Dale na, ma ha'i.

¹⁷ Ana ho'u ooko nai liman dale, soaneu ana da'i-lelee gandu ma losa balisi. Gandu ma neukose nanatao nakabubuak nai soka dale, tehu neukose Ana hotuheni u nala nai ha'i manamate ta ka dalek!"

¹⁸ Yohanis nanoli-nafa'da hataholi la ninik eno mata-mata kala leondiak, nai lelek ana tui-benga Hala Malole a.

¹⁹ Tehu Yohanis ka'i Herodes fo manakoasa Galilea, la'eneu ana sao na no Herodias fo tolanoo na saoina na, ma la'eneu basa mangalau fe'en fo ana tao basa ka.

²⁰ Tehu Herodes boetai tama seluk tatao-nono'i mangalau nala ninik ana tao Yohanis leo bui dale neu.

²¹ Basa de basa hataholi sila la nanasalani basak boema, Yesus boeo nanasalanik. Ma lelek ana bei hule-haladoi, boema lalai a natahuka,

²² boema Manetualain Dula Dale na kona neu lain, nalupa manupui kalua. Boema Manetualain hala na nananamanenek nafa'da nae, "O nde Au Anang fo Au susue-lalai ka. O tao mamahoko Au dale nga."

²³ Nai lelek Yesus mulai ho'u ue-le'din te fafa'ka ma teun teluhulu so. Tunga hataholi a hahapu na soona, Yusuf anan Ndia, Eli anan,

²⁴ Matat anan, Lewi anan, Melkhi anan, Yanai anan, Yusuf anan,

²⁵ Matica anan, Amos anan, Nahum anan, Hesli anan, Nagai anan,

²⁶ Maat anan, Matica anan, Simeai anan, Yosekh anan, Yoda anan,

²⁷ Yohanan anan, Resa anan, Zerubabel anan, Sealtial anan, Neri anan,

²⁸ Melkhi anan, Adi anan, Kosam anan, Elmadam anan, Er anan,

²⁹ Yesua anan, Elieser anan, Yorim anan, Matat anan, Lewi anan,

³⁰ Simeon anan, Yehuda anan, Yusuf anan, Yonam anan, Elyakim anan,

³¹ Melea anan, Mina anan, Matata anan, Natan anan, Daud anan,

³² Isai anan, Obed anan, Boas anan, Salmon anan, Nahason anan,

³³ Aminadab anan, Admin anan, Arni anan, Hezron anan, Peres anan, Yehuda anan,

³⁴ Yakub anan, Ishak anan, Abraham anan, Tera anan, Nahor anan,

³⁵ Serug anan, Rehu anan, Peleg anan, Eber anan, Salmon anan,

³⁶ Kenan anan, Arpaksad anan, Sem anan, Nuh anan, Lamekh anan,

³⁷ Metusalah anan, Henokh anan, Yared anan, Mahalaleel anan, Kenan anan,

³⁸ Enos anan, Zet anan, Adam anan, Manetualain anan.

4 ¹ Nai lelek Yesus la'oela Lee Yarde na, boema Manetualain Dula Dale na koasa na Yesus de non leo mo maloa neu.

² Nitu so'ba Yesus nai ndia, faik hahulu dale na. Nai fai manalu ndia dale na, ta

na'a-ninu hata-hata esa boen. Da'di neu mate'e na boema, name'da namala'a.

³ Boema Nitu nafa'dan nae, "Metema Manetualain Anan O soona, madenu batu ia la da'di loti leona."

⁴ Yesus nataa nae, "Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, 'Hataholi a ta hapu naso'da neme loti mesa kana mai fa.'"

⁵ Boema Nitu no Yesus leo mamana mademaina esa lain neu. Ka'da nai hatematak esa mesa kana de, nitu natu'dun basa nusak manai daebafa ka lala'ena.

⁶ Nitu nafa'da Yesus nae, "Basa koasa ma su'i-betes ia la, neukose au fen neu O, nana basa-basas nanafe basak neu au so, ma au hapu fen neu su'di see fo au nau fen neu.

⁷ Basa sila lala'ena, neukose ala da'di o nuum, metema O sene-do'ok neu au."

⁸ Boema Yesus nataa nae, "Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, 'Sene-do'ok neu o Lamatuam Manetualain, ma ka'da malalau-maonon.'"

⁹ Boema Nitu no Yesus leo Yerusalem neu leo Manetualain Uma na punin lain neu, de nafa'dan nae, "Metema

Manetualain Anan O soona, palaboku leo dae mu leona.

¹⁰ Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, 'Neukose Manetualain nadenu ata nusa nala lasulu-lahapa O.

¹¹ Ma ata nusa so'da kala boeo neukose ala ndaso la O fo daenga O ei ma ta koila'e batu a fa."

¹² Yesus nataa nae, "Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, 'Boso so'ba Lamatuak fo o Manetualai ma."

¹³ Nitu so'ba basa Yesus ninik basa enok mata-matak lala'ena, boema ana la'oela Yesus de nahani fai malole seluk bai.

¹⁴ Manetualain Dula Dale na koasa na Yesus nai lelek Ana fali leo Galilea neu. Halak la'eneu Yesus ndia, ana sipela leo basa nusak ndia lala'ena neu.

¹⁵ Yesus nanoli nai uma mamaso kala dalek, de basa hataholi la koa-kion.

¹⁶ Yesus neu seluk leo Nazaret neu boe, fo nai mamananak fo namatua neme ndia. Nai fai Saba ta tunga biasa na, neu leo uma mamasok neu. Ana fo'a napadeik fo Ana lees Susula Malalao ka

¹⁷ boema ala fen nabi Yesaya susula na. Ana buka susula nanalunuk ndia boema, Ana hapu lalanek esa ia nae,

¹⁸ "Lamatua ka Dula Dale na nai Au dalek, nana Ana so'u basa Au, soaneu tui-benga Hala Malole neu hataholi nuu ta-hata ta ka. Nadenu Au soaneu po'abenga soi-po'i ka neu hataholi nanahuku kala ma nakahahai ka ba'eneu hataholi poke kala; soaneu soi-po'i hataholi nanatuni-ndeni kala

¹⁹ ma tui-benga Lamatua ka fai mamai na fo soi-tefa hataholi kamahehele nala."

²⁰ Yesus lunu fali susulak ndia, de Ana fe fali kana leo malalau-maono fo mana hapu bela-ba'uk faik ndia, boema nangatuuk. Basa hataholi manai uma mamasok ndia dale ka, langanalon.

²¹ Boema Yesus mulai kokolak nos nae leo ia, "Susula Malalao ka lalanan ia la, faik ia dale na nanatao natetuk nai lelek emi mamanene nana."

²² Ana kokolak dede'a-kokola kala neulau hiik, nalosa hataholi la bafa nala bee poo ma ala sipok hata fo nafa'da ka. Tehu lafa'da lae, "Ade Yusuf ana na, ta nde ia fa hetu?"

²³ Boema Yesus nafa'das nae, "Tao leo bee o, neukose emi pake dede'a lasik ia la'eneu Au nae, 'Dote, makahahaik O aoina ma mesa kana. Ami mamanene O

tao manda'di beuk neme Kapernaum, hu ndia de mu fo taos nai O nggolo-ta'dum ia."

²⁴ Yesus kokolak tama selu kana nae, "Mafandendelek, te ta hapu nabi fo nanafe ha'da-holomata nai nggolo-tu'dun fa.

²⁵ Tehu mamananene leona: te nai lelek Elia tepo-lele na, lelek u'dan ta teuk telu seselik dale na, boema la'a-ndoe matuaina da'di nai basa nusak a lala'ena. Nai lelek ndia, hapu inafalu makadotok nai Israel.

²⁶ Leomae leondiak boe, Manetualain ta nadajenu Elia neu leo inafalu sila la esa neu boen, te ka'da nadenun neu leo inafalu esa nai Sarfat nai nusa Sido na.

²⁷ Leondiak boe, nai lelek Nabi Elisa tepo-lele na, hapu hataholi ba'u ka nai Israel hapu he'di lou mangalauk, tehu ta hapu hataholi esa boen neme hataholi sila la lea-hai boen, te ka'da Naaman fo hataholi Siria ndia."

²⁸ Basa hataholi manai uma mamasok ndia, lamanasa lanseli, nai lelek lamanene dede'ak ndia.

²⁹ Boema ala fo'a lapadeik de ala usiheni Yesus leo kota deak neu, de

helan leo fela madema esa nai letek esa nai sila kota na. Ala dudu'a lae, ala solin leo felak ndia dalek neu.

³⁰ Tehu Yesus tolanini hataholi makadotok sila la de, Ana la'o.

³¹ Basa boema Yesus neu leo kota Kapernaum fo nai Galilea. Nai naa nanoli hataholi la nai fai Saba ta.

³² Lelek litan nanoli boema bafa nala bee poo, nana Ana kokolak no heohan.

³³ Nai ndia fo nai uma mamasok ndia, hapu hataholi esa nitu mangalau ka koasa nan. Hataholi ndia nakadii-nakau ma nae,

³⁴ "Hei Yesus, hataholi Nazaret, O sanga tao ami le'e ia? Ade O mai soaneu tao makalulutuk ami do? Au bubuluk see O; O hataholi nadedenuk fo malalaok neme Manetualain mai!"

³⁵ Boema Yesus nasapala dula dale mangalauk ndia nae, "Denge-denge, fo kalua meme hataholi ia mai leona!" Boema dula dale mangalauk ndia bala hataholi ndia neu hataholi sila la basa-basas mata na, basa boema ana kalua neme hataholi ndia mai, tehu ana ta tao nahe'di fan.

³⁶ Basa hataholi la dodoo doa kana, ma esa kokolak no esa nae, "Hataholi ia dede'a-kokolan su'diselin. No heohan ma koasa, Ana paleta dula dale mangalauk kala kalua, de ala kalua boe!"

³⁷ Boema halak la'eneu Yesus, ana mulai sipela leo basa nusa ndia lala'ena neu.

³⁸ Yesus la'oela uma mamasok ndia boema, neu leo Simon uman neu. Simon alina na ao na sumai, de hataholi la lafa'da dede'ak ndia neu Yesus.

³⁹ Yesus neu leo inak ndia pepe'u na neu boema, Ana usiheni sumaik ndia. Sumaik ndia mopon kana, boema Simon alina na fo'a tutik de nalalau-naoonos.

⁴⁰ Lelek le'do a tenak boema, hataholi la lo tolano-tolanoon fo kamahe'di mata-mata kala leo Yesus neu. Yesus lalaa lima na neu hataholi sila la esa-esak lain de nakahahai kasa.

⁴¹ Dula dale mangalau kala boeo kalua leme hataholi makadotok boema ala nggasi beau lae, "Manetualain Anan O!" Tehu Yesus nasapalas ma Ana ta fes loak kokolak fa, nana ala bubuluk lae, Ndia nde Mane Mana Fe So'da ka.

⁴² Nai lelek le'do a mulai tii boema, Yesus la'oela kota ndia de neu leo mamana nees esa neu. Boema hataholi la mulai sangan, de lelek ala hapun boema ala sanga enok, fo daenga Ana boso boe la'oela bais.

⁴³ Tehu Yesus nae, "Hala Malole la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta. Au muse tui-bengan nai kota fe'e kala boe, nana hu ka nde dede'ak ndia de, Manetualain nadenu Au leo daebafa ka mai."

⁴⁴ Hu ndia de Yesus tui-benga nai uma mamasok manai nusa Yudea lala'ena.

5¹ Nai faik esa boema Yesus napadeik neme dano Genezare ta solokaen lain. Hataholi makadotok lakaseseti ao soaneu lamanene halak maneme Manetualai na mai.

² Yesus nita ofak dua lai solokaek ndia lain. Mana dolu-dala nala kona leme ofak sila la lain mai so, de ala beitao balisi dala nala.

³ Yesus kae leo ofak esa lain neu fo nde Simon ofa na, boema nadenu Simon tipa ofa na dodoo ana faa neme solokae ka mai. Yesus nangatuuk neu ofak ndia lain de nanoli hataholi makadoto kala.

⁴ Basa de nanoli basa boema nafa'da Simon nae, "Sefe leo oe madema neu, fo pilu o dala ma neu fo ho'u i'ak."

⁵ Simon nataa nae, "Tunggulu, le'odae manalu ia dale na, ami tao-no'i no mahelek, tehu ami ta mala hata esa boen! Tehu hu ka nde Tunggulu nadenu de malole au tu'u seluk dala neu."

⁶ Ana tu'un neu boema, ala hapu i'ak makadotok nanseli, losa dala na mulai siiba'en.

⁷ Hu ndia de, ala loke tutulu-fafalik neme nonoon manai ofa fe'e kala mai. Nonoon sila la mai boema, basa-basas laisi i'ak sila la, de ala tao lahenu ofa kaduak sila la, de nalosa ofa kaduak sila la hihii lae ala bolo.

⁸ Lelek Simon nita ndia boema, ana sene-do'ok neu Yesus mata na boema nae, "La'oela au Lamatuak! nana au hataholi masala-masingok!"

⁹ Simon ma basa hataholi fo mana lo nana dodoo doa kana lita ala hapu i'a makadotok sila la.

¹⁰ Leondiak boe no Simon nonoo nala, fo nde Yakobis ma Yohanis fo Zebedeus ana nala. Yesus nafa'da Simon nae,

"Boso bii! Mulai besak ia, neukose o da'di mana dala hataholi."

¹¹ Simon no nonoo nala hela ofak sila la leo solokaek lain neu, basa boema ala la'oela basa-basas de leu tunga Yesus.

¹² Faik esa boema Yesus nai kota esa. Nai naa, hapu touk esa ao na henuk no he'dilou mangalauk. Lelek nita Yesus boema ana sene-do'ok neu Yesus mata na, de ana dokodoen nae, "Ama, metema Ama nau soona, Ama makahahaik au!"

¹³ Yesus nafaloe hataholi ndia ma nafa'da nae, "Au nau. Naa, lea-hai leona!" Hatematak ndia boe, he'di na lea-hai.

¹⁴ Boema Yesus ka'i hataholi ndia fo ela ana boso tui dede'ak ndia neu su'di see a boen. Nafa'dan nae, "Mu leo ima ma mu leona, fo moken soaneu nafa'da tete'e ka, o lea-hai so. Boema mu fo fe tutunu-hohotuk sama leo Musa paleta ka, fo da'dileo buti neu hataholi la lae, o hai te'e-te'e so."

¹⁵ Tehu halak la'eneu Yesus boetai nakapepela leo basa mamanak lala'ena, boema hataholi ba'u ka mai soaneu lamanenen, ma soaneu nakahahi kasa leme he'di-lau nala mai.

¹⁶ Basa ndia boema Yesus neu hule-haladoi nai mamana nees esa.

¹⁷ Nai faik esa, lelek Yesus bei nanoli, boema hapu hataholi Farisi de'ubee ma mese agama la langatuuk lai ndia. Ala mai leme Yerusalem ma leme kota-kota manai Galilea ma Yudea mai. Manetualain koasa na nai Yesus dalek soaneu nakahahaik hataholi kamahe'dis ala.

¹⁸ Nai lelek ndia hataholi de'ubee mai lo hataholi lu'uk esa nangape'uk nai ne'ak esa lain. Ala sanga enok lo hataholi ndia leo uma dale neu, fo ela ala hapu taon neu Yesus mata na.

¹⁹ Tehu hu ka nde hataholi makadotok lanseli lai ndia, de ala ta hapu lon leo dalek neu fa. Hu ndia de, ala lakasasa'e kana leo uma kalan lain leu. Boema ala ofeheni uma kala na faa anak. Boema lakonan sama-sama no ne'a na neu Yesus mata na nai hataholi makadotok sila la tala'da.

²⁰ Lelek fo Yesus nita hataholi sila la namahehele na ba'una seli, boema nafa'da hataholi lu'uk ndia nae, "Tolanoo ei, o sala singom hapu do'o do ampon so."

²¹ Boema mese agama la ma hataholi Farisi la mulai esa nafa'da esa nae, "See hataholi ia de napalani nakamumulu-nakamamaek Manetualain? See ka nde bisa fe do'o do ampon neu sala-singo ka, ka'da Manetualain mesa kana?"

²² Yesus bubuluk sila dudu'a natatane nala. Hu ndia de nafa'da nae, "Tao le'e de, emi tane-tane leondiak nai emi dalem dale?"

²³ Bee ka nde ndofo na lena. Tafa'da tae, 'O sala-singom hapu do'o do ampon so,' do tafa'da tae, 'Fo'a fo la'ok leona!?'

²⁴ Tehu besak ia neukose Au fe buti neu emi, ae nai daebafak ia poi na, Ana Hataholi ka nanuu koasa soaneu fe do'o do ampon neu sala-singo ka." Boema Yesus nafa'da hataholi lu'uk ndia nae, "Fo'a leona, ho'i ma o ne'a ma fo fali leona!"

²⁵ No lai-laik hataholi ndia fo'a neme sila basa-baas mata nala mai, boema ana ho'i na ne'ana de ana fali no koa-kio Manetualain.

²⁶ Sila basa-basas bafa nala bee poo lanseli, boema ala koa-kio Manetualain. No bibii-namata'uk lafa'da lae, "Dodoo

doak nanseli no manda'dik fo ita titan faik ia!"

²⁷ Basa ndia boema Yesus la'o leo deak neu, de nita hataholi manasusu bea esa na'de Lewi, bei nangatuuk nai uma bea dale. Boema Yesus nafa'dan nae, "Tunga Au leona."

²⁸ Lewi fo'a napadeik de ana la'oela basa-basan lala'ena, boema neu tunga Yesus.

²⁹ Basa ndia boema, Lewi tao feta nai uman soaneu Yesus. manasusu bea ba'u ka, ma hataholi fe'e kala la'a sama-sama lon.

³⁰ Hataholi Farisi de'ubee ma mese agama la, lame'da nai dale nala dalek ta malole fa, boema lafa'da Yesus ana manatunga nala lae, "Tao le'e de, emi basa-basa mala mi'a-minu mo manasusu bea la ma hataholi ta malole fa?"

³¹ Yesus nataa nae, "Hataholi so'da-la'da ka ta paluu dote fa te ka'da hataholi kamahe'di kala dei.

³² Au mai ta soaneu alo hataholi fo name'da aoina na malole so, te Au mai soaneu hataholi masala-masingo kala, fo ela ala tukatei-saledale leme sala-singo nala mai."

³³ Hataholi la lafa'da Yesus lae, "Yohanis ma hataholi Farisi la ana manatunga nala, nasi'a ala oka ao nala, ma ala hule-haladoi. Tehu O ana manatunga mala hii ka'da la'a ma linu."

³⁴ Yesus nataa nae, "Ade emi bisa madenu fui la fo ala oka ao nala nai feta ka'bi nga, nai lelek mana kabing tou ka, bei sama-sama noos do? Tao leo bee o, ta hetu!

³⁵ Tehu neukose fai na losa, mana kabing touk ndia nanaho'ik neme sila mata na mai. Nai lelek ndia nde neukose ala oka ao nala."

³⁶ Boema Yesus tuis nakandandaa ka nde ia, "Ta hapu hataholi tana ba'du palaa ka ninik tema bibiak fo ala ho'in neme ba'du beu ka mai fa. Nana ana siba'e badu beuk ndia. Nakalena bai, tema nanatana beuk ndia, ta nandaa no badu palaa ka fa.

³⁷ Leondiak boe, ta hapu hataholi sali angol beu ka leo alukosu banalou palaa ka dalek neu fa. Nana angol beuk ndia neukose tao naka'di alukosu ndia, nalosa ango la po'ahenin ma alukosu a nalutun.

³⁸ Angol beu ka muse salin leo alukosu beuk dale neu boe.

³⁹ Leondiak boe, ta hapu hataholi fo ana nau ninu angol beu ka, metema ninu basa angol palaak so. 'Angol palaak ndia la'da na nde lena,' nae leondia."

6 ¹ Nai fai Sabat esa, lelek fo Yesus ma ana manatunga nala la'ola'di osi gandum esa boema, ana manatunga nala ketu gandum. Lahohole gandum ndia ninik lima nala boema la'a leona.

² Hataholi Farisi de'ubee lafa'da lae, "Tao le'e de, emi la'olena ita agama na hoholo-lalanen no tao-no'i hata fo nanakena-ka'ik nai fai Saba ta?"

³ Yesus nataa nae, "Ade emi beita lees mita, la'eneu hata fo Dauk tao-no'in nai lelek fo no hataholi nala lamala'a fa do?"

⁴ Ana masok leo Manetualain Uman dale neu, de ana ho'i loti fo nanafe basak neu Manetualain boema na'a. Basa boema ana fe loti ndia neu hataholi nala boe. Te see ko na tunga ita agama na hoholo-lalanen soona, ka'da ima mala mesa kasa nde la'a loti ndia dei."

⁵ Boema Yesus nafa'da nae, "Ana Hataholi ka nanuu koasa neu fai Saba ta!"

⁶ Nai fai Sabat fe'ek esa boema, Yesus neu nanoli nai uma mamasok. Nai ndia hapu hataholi esa mate seli.

⁷ Mese agama de'ubee ma hataholi Farisi la ala nau sanga Yesus sala na fo ela ala bisa kalaa kana. Hu ndia de, ala taoafik lahele Yesus, tete'e ka nakahahaik hataholi ndia, nai fai Saba ta do ta.

⁸ Tehu Yesus bubuluk sila dudu'a nala. Boema nafa'da hataholi lima mate seselik ndia nae, "Mai mapadeik mai mata ia." Hataholi ndia fo'a boema neu napadeik neu ndia.

⁹ Basa boema Yesus natane hataholi manai sila la nae, "Tunga agama hoholo-lalanen soona, ita bole tao hata nai fai Saba ta? Tao malole do tao mangalauk? Tao taso'da hataholi do tao susa-soen?"

¹⁰ Yesus mete okofefeo leo basa hataholi la neu, boema nafa'da hataholi ndia nae, "Look o lima ma leona!" Hataholi ndia look lima na, te lima na ana hai so.

¹¹ Tehu mese agama la ma hataholi Farisi la lamanasa lanseli, de ala mulai lalahalak la'eneu hata fo ala hapu taon neu Yesus.

¹² Nai lelek ndia, Yesus kae leo pupukuk esa lain neu soaneu hulu-haladoi. Nai ndia Ana hule-hala doi neu Manetualain, le'odae katemak esa.

¹³ Lelek fo mangale'do boema, nalo hataholi manatunga nala boema, Ana hele hataholi sanahulu dua, neme hataholi sila dalek mai. Ana foi hataholi kasanahulu duak sila la, na'de hataholi nadedenuk. Hataholi sila la nde bee na:

¹⁴ Simon fo Yesus noken lae Petrus boe, ma Anderias, fo Simon tolanoo na, Yakobis ma Yohanis, Filipus ma Bartolomeus,

¹⁵ Mateos ma Tomas, Yakobis fo Alfeus ana na, ma Simon fo loken lae hataholi Zelot.

¹⁶ Yudas fo Yakobis ana na, ma Yudas Iskariot, fo basa boema ana da'di mana ke'dindiuk.

¹⁷ Basa boema Yesus kona neme pupukuk ndia lain mai sama-sama no ana manatunga nala, boema ala hahae de lapadeik lai mamana esa matetuk. Nai ndia boeo hapu ana manatunga fe'en bubua matuaina esa, ma hataholi makadotok leme basa mamanak lala'ena

nai basa Yudea, Yerusalem, Tirus ma Sidon fo nai tasi su'u na.

¹⁸Ala mai soaneu lamanene Yesus nanoli, ma soaneu Ana tao nahais leme he'di-lau nala mai. Sila fo dula dale mangalau ka masok nai dale na, ala mai boe, de nakahahai kasa.

¹⁹Basa hataholi la sanga enok, fo taila'e Yesus, nana hapu koasa kalua neme aoinan dale mai, fo hapu nakahahaik sila basa-basas.

²⁰Yesus nanganalo ana manatunga nala boema nae, "Maua-manalek neu emi, fo nuu ta-hata ta kala, nanahu emi nde bee na, Manetualain hataholi kamahehele nala lima-ein!

²¹Maua-manalek neu emi, fo mamala'a besak ia; neukose emi nakabetek! Maua-manalek neu emi, fo emi kii-makaleleu besak ia; neukose emi hika!

²²Maua-manalek neu emi, metema nananakamuu-nakadauk, nanatipahenik, nananakamumulu-nakamamaek, ma nanakala pepekok, hu ka nde Ana Hataholi ka!

²³Nabi-nabi manai lelek makahulun eli la, ala taos leondiak boe. Metema dede'ak ndia ana da'di soona, ela leo bee

na emi dale ma namahoko ma foti longe no namahokok, nana ngga'di matua ina, nanasadiak soaneu emi nai nusa so'da ka.

²⁴ Tehu soe neu emi, fo mamasu'i besak ia; nana emi la'ola'di basa maso'da mandailena ka so!

²⁵ Soe neu emi, fo makabete besak ia; nana neukose emi mamala'a! Soe neu emi, fo hika besak ia; nana neukose emi dale he'di, ma emi kii-makaleleu!

²⁶ Soe neu emi, metema basa hataholi la koa-kio emi. Nana leondiak boe sila bei ba'ikai nala koa-kio nabi-nabi pepekok makahulun eli la."

²⁷ "Tehu soaneu emi fo mamanene Au besak ia, Au fe hehelu ka nde ia: sue-lai emi musu noo mala, ma tao malole neu hataholi fo nakamu-nakadau emi.

²⁸ Fe baba'e-papalak neu hataholi fo ana soo-supu emi, ma hule-haladoi fe hataholi mana tao mangalauk neu emi a.

²⁹ Metema hataholi fapan neu emi nasebu'um esa soona, nemena fo ana fapa emi nasebu'um seli a boe. Metema ala loso la emi ba'du manalu ma soona, fe emi ba'du ma neu boe.

³⁰ Metema hataholi noke emi hata esa, soona fe hata ndia neu. Metema ala loso la emi hata-hetom soona, boso moke fali kana.

³¹ Tao-no'i hata esa neu hataholi fe'e kala sama leo emi mahiik ala taon neu emi a.

³² Metema emi sue-lai ka'da hataholi mana sue-lai emi a soona, emi ngga'di ma nde bee? Hataholi masala-masingo ka boeo, ana sue-lai hataholi mana sue-lais ala!

³³ Ma metema emi tao malole neu ka'da hataholi mana tao malole neu emi soona, emi ngga'di ma nde bee? Hataholi masala-masingo ka boeo, ana tao leondiak!

³⁴ Ma metema emi makatotonak emi doi ma neu ka'da hataholi fo ana bisa nggati fali kana soona, emi ngga'di ma nde bee? Hataholi masala-masingo ka boeo, nakatotonak doi na neu hataholi masala-masingo ka, boema noke fali kana!

³⁵ Tunga ndoo na ta leondiak fa! Nasafali na, emi muse sue-lai emi musu no ma, ma tao malole neus. Emi muse fe hataholi tona emi hatam, ma boso

mamahena hapu fali kana. Metema leondiak soona, neukose emi ngga'di ma matua ina, ma neukose emi da'di Manetualain Fo Mademainana, ana nala. Nana Manetualain dale na malole neu hataholi fo ta noke nalelak makasi ma neu hata fo mangalau ka boe.

³⁶ Ela leo bee na emi manuu dale susuek sama leo emi Amam boeo nanuu dale susuek!"

³⁷ "Boso maketu-mala'di hataholi fe'ek, fo ela Manetualain boso naketu-nala'di emi boe. Boso huku hataholi fe'ek, fo ela Manetualain boso huku emi boe. Fe do'o do ampon neu hataholi fe'ek, fo ela Manetualain boeo fe do'o do ampon neu emi.

³⁸ Fe hataholi fe'ek, fo ela Manetualain boeo fe emi. Neukose emi sipo fee feek manasasi kao-kao ka, uuku malole esa fo nananene'e basak soaneu emi. Nana uukuk fo emi paken soaneu hataholi fe'e ka, neukose Manetualain paken soaneu emi."

³⁹ Basa boema Yesus tuis nakandandaa ka nde ia, "Metema hataholi poke ka hela-nole hataholi poke fe'ek soona, tao

leo bee o, neukose duas tu'da leo oelolok dale leu.

⁴⁰Ta hapu ni'iana sakola ana ba'ulena mesen fa. Tehu sakola ana fo ana sakola basa, neukose ana da'di sama leo ndia mese na boe.

⁴¹Tao le'e de emi mita ai bibiana ka nai emi tolanoo ma matan dale, te see ko na balok manai emi matam dale a, emi ta taoafik neu fan?

⁴²Tao leo bee fo emi bisa mafa'da neu emi tolanoo ma mae, 'Mai, tolanoo, fo au dueheni ai bibianak ndia neme o mata ma mai,' te see ko na nai emi matam dale, hapu balok fo emi ta mita fan? Hei, mana dea dale konei! Kaluaheni makahuluk balok manai o matam dale a dei. Besa ka o hapu mita no mangale'dok soona, o hapu kaluaheni ai bibiana ka neme o tolanoo ma matan dale mai."

⁴³"Ai nalole soona, ta naboia boa mangalauk fa. Leondiak boe ai ta nalole fa soona, ta naboia boa malole fa.

⁴⁴Ai la esa-esak, nanalenak neme boa na mai. Nggau ka ta naboia ka boak, ma nggau ka ta naboia angol boak fa.

⁴⁵Hataholi malole a, ana tao-no'i dede'a malole, nanahu dale na henuk no dede'a

malole. Hataholi mangalau ka, ana tao-no'i dede'a mangalauk, nanahu dale na henuk no mangalau ka. Nana hata fo bafa na kokola kana, ndia nde kalua neme dalen dale mai."

⁴⁶ "Tao le'e de emi maloo Au mae, 'Lamatuak, Lamatuak,' tehu ta tao-no'i hata fo Au afa'dan neu emi a fa?

⁴⁷ No see ka nde ita hapu takasasama kana hataholi fo, ana mai leo Au mai, ma namanene Au dede'a-kokolang, boema ana tao-no'in? Malole lenak Au afa'dan neu emi,

⁴⁸ Hataholi ndia sama leo tuka fo lelek nafofo'a uma na, ana kali nan dema na seli, boema ana tao fandere na neu batu lain. Nai lelek faa tua ka ana mai, fo lee oe na sa'e na uma ndia soona, ta nakababale faa anak boen, nana nafofo'a basan nai netes matea lain so.

⁴⁹ Tehu hataholi fo namanene Au dede'a-kokolang tehu ana ta tao tunga fan soona, sama leo tuka fo nafofo'a uma na te, ana ta pake fanderen fa. Metema faa loli nan soona, uma ndia no lai-laik ana tu'u neu, fo nalutu na ba'u na seli!"

7¹ Yesus nafa'da basa dede'ak sila la neu hataholi makadoto kala boema neu leo Kapernaum neu.

² Nai ndia hapu malanga soldadu Roma nanuu ata esa fo ana sue nan ba'u na seli. Ata ndia namahe'di de hihii maten.

³ Nai lelek malanga soldadu ndia namanene la'eneu Yesus boema nadenu lasi-lasi Yahudi de'ubee leu leo Yesus leu soaneu loken fo ela Ana mai fo nakahahaik ata na.

⁴ Lelek ala losa Yesus boema hataholi sila la dokodoe lanseli, fo ela Ana tulu-fali malanga solda'du matuaina ndia. Lafa'da Yesus lae, "Malanga soldadu matuaina ndia nandaa Ama tulu-falin,

⁵ nana ana sue-lai ita leoina na, ma nafofo'a basa ami uma mamaso ma so."

⁶ Boema Yesus la'o sama-sama nos. Lelek fo Yesus hihii nae deka no uma ndia te, malanga soldadu matuaina ndia nadenu nonoo nala leu lafa'da Yesus lae, "Ama boso sota losa au umang. Au ta andaa sipok Ama nai au umang fa.

⁷ Hu ndia de au mesa nga ta apalani asasale matak o Ama fa. Da'di fe ka'da paleta fo daenga au ata nga lea-hai.

⁸ Nana au boeo akatele neu paleta manai lai na, ma nai au dae boeo hapu soldadu ana kala, fo muse lakatele neu au paleta nga. Metema au adenu soldadu anak esa ae, 'La'o!' soona ana la'o boe; ma metema au afa'da neu fe'e kala ae, 'Mai ia!' soona ana mai boe. Ma metema au paleta au ata nga ae, 'Tao ia leona!' soona ana taon boe."

⁹ Yesus dodoo doa kana namanene dede'ak ndia. Ana lipa de nafa'da neu hataholi makadotok fo ala bei tunga nana nae, "Hataholi ia anseli. Te'e-te'e, nai hataholi Israe la tala'da boeo, Au beita atongo o namahehelek ba'u ia fa!"

¹⁰ Lelek hataholi nananadenuk sila la fali leo malanga solda'du matuaina ndia uman leu te, ata ndia lea-hai so.

¹¹ Beita doo bee boen te, Yesus neu leo kota Nai na neu. Ana manatunga nala ma hataholi makadotok sama-sama lon.

¹² Lelek fo Yesus deka no kota ndia lelesuina na boema, hataholi la ndolo mamates esa leo kota deak neu. Hataholi manamatek ndia nde bee soona ana touk esa, fo inafalu esa ana kisa na. Kota ndia laun makadotok sama-sama lo inafalu ndia.

¹³ Lelek Lamatuak Yesus nita inak ndia boema, dale na tu'da neun de nafa'dan nae, "Ina, boso kii-makaleleu!"

¹⁴ Basa boema Yesus neu deka no loanak mamates ndia de nafaloen. Boema mana ndolola late'e. Yesus nae, "Hai tou muli-solu konei! Fo'a leona!"

¹⁵ Tou muli-soluk fo manamate basak ndia ana fo'a de nangatuuk, ma ana mulai kokolak. Boema Yesus fen leo inan neu.

¹⁶ Basa hataholi la bii ma ala mulai koa-kio Manetualain. Lafa'da lae, "Nabi matuaina esa to'da mai nai ita tala'da so! Manetualain mai fo Ana soi-tefa na hataholi kamahehele nala so!"

¹⁷ Halak la'eneu Yesus ia, ana sipela leo basa Yudea lala'ena, ma nusa titia-tatai nala.

¹⁸ Yohanis ana manatunga nala lafa'da Yohanis, basa manda'dik ndia. Boema Yohanis nalo na ana manatungan dua,

¹⁹ boema nadenus leu leo Lamatuak Yesus fo latanen lae, "Ade Ama ia hataholi fo neukose ana mai tunga Manetualain hehelu na, do muse ami mahani hataholi fe'ek?"

²⁰Yohanis ana manatunga kaduan sila la leu leo Yesus leu de lafa'dan lae, "Yohanis Mana salani ka nadenu ami mai matane Ama, ade Ama ia nde hataholi fo neukose ana mai tunga Manetualain hehelu na, do ami muse mahani seluk hataholi fe'ek?"

²¹Lelek ndia Yesus nakahahaik hataholi makadotok, ma Ana usiheni dula dale mangalauk makadotok, boema Ana tao na hataholi pokek makadotok hapu lita.

²²Da'di Yesus nataa nae, "Fali leo Yohanis meu, fo mafa'dan basa hata fo emi mamananen ma mitan: hataholi poke ka nita, hataholi lu'u ka la'ok, hataholi he'di lou mangalau ka lea-hai, hataholi pake ka namanene, hataholi manamate ka naso'da falik, ma Hala Malole maneme Manetualain mai a, nanatui-bengak neu hataholi nuu ta-hata ta kala.

²³Maua-manalek neu hataholi fo ta hapu ne'ek soaneu tipa Au fa."

²⁴Basa de Yohanis hataholi nadedenun sila la'o boema, Yesus mulai kokolak no hataholi makadotok la'eneu Yohanis nae, "Emi hii mete beek nai mo maloa? Hanoe dok esa fo ani na fuu ninin do?"

²⁵ Do bee ka? Hataholi esa papake-
nggangaon mana'ahiik do? Hataholi fo
manapakenggao leondia ka, ma naso'da
no hahapu-dadai manadai lena ka, ana
leo nai mane ka uman dei!

²⁶ Da'di emi meu soaneu mete beek?
Soaneu mete nabi esa do? La'en,
lena-lenak lenaheni neme nabi esa mai.

²⁷ Nana Yohanis ndia nde nananafa'dak
nai Susula Malalao ka lalanan ia dalek
nae, 'Ia nde Au hataholi nadedenu
nga,' Manetualain nafa'da, 'Neukose Au
adenun nakahuluk neme O mai, fo ela
ana sadia enok soaneu O!'"

²⁸ Yesus nafa'da boe nae,
"Mafandendelek leona, te nai daebafak
ia beita hapu hataholi matua lenaheni
Yohanis Mana Salani ka. Tehu hataholi
fo, kome'doana nanseli nai Manetualain
hataholi kamahehele nala tala'da, matua
lenaheni Yohanis Mana Salani ka."

²⁹ Basa hataholi la, manasusu bea la lai
dalek, lamanene Yesus kokolak dede'ak
ndia; sila nde hataholi fo manatao tunga
Manetualain paleta na, ma ala nau
Yohanis salanis.

³⁰ Tehu hataholi Farisi la ma mese
agama la ta nau sipok Manetualain dale

tutu'un soaneu sila aoina nala fa, nalosa ala ta nau Yohanis salani fas.

³¹ Boema Yesus kokolak seluk nae, "No bee ka, Au muse akasasamak hataholi lelek besak ia la? Sila sama leo bee ka?"

³² Sila sama leo ni'iana fo langatuuk lai pasa ka. Bubuak esa nalo bou-bou neu fe'e kala nae, 'Ami fuu kinuk, makaminak nakamee namahokok soaneu emi, tehu emi ta nau foti-longe fa! Ami makamee nakamee manafaluk, tehu emi ta kii-makaleleu fa!'

³³ Lelek Yohanis Mana Salani ka ana mai de ana oka ao na, ma ta ninu angol fa, emi mafa'da mae, 'Nitu masok nai dalek!'

³⁴ Nasafali na lelek Ana Hataholi ka mai, de Ana na'a ma ninu, boema emi mafa'da mae, 'Mitak Hataholi ndia dei! Maa fula, mana mafuk, manasusu bea la nonoon, ma hataholi masala-masingo kala nonoon.'

³⁵ Leomae leondiak boe, Manetualain manatee teno na neukose nananitak la'en tunga hata fo nanatao-no'ik neme hataholi-hataholi manasipok manatee tenok ndia."

³⁶ Hataholi Farisi esa na'de Simon, ana ka'i Yesus na'a. Yesus neu leo uman neu de nangatuuk na'a.

³⁷ Nai kota nda hapu inak esa naso'da nai sala-singo ka dalek. Lelek namanene lae Yesus bei na'a nai hataholi Farisi ndia uman boema ana mai no nini boto esa isi na mina kaboominik.

³⁸ Napadeik neu Yesus dea na deka no ei na ma ana kii, boema nakadoe Yesus ei na ninik luu oe na. Basa boema ana lose nama'da Yesus ei na ninik langa doo na, ma ana de'in, boema ana po'a mina kaboomini ka neu.

³⁹ Lelek hataholi Farisi fo mana ka'i Yesu sa nita dede'ak ndia, boema ana dodoo nai dalen dale nae, "Leo uni ka hataholi ia nabi soona, tao leo bee o Ana bubuluk, see inak fo mana koila'e nana, ma nae inak ndia naso'da nai sala-singo ka dalek!"

⁴⁰ Boema Yesus nafa'da Simon nae, "Simon, hapu hata esa fo Au nau afa'dan neu o." Simon nataa nae, "Hei Ama Mesen, mafa'dan leona."

⁴¹ Yesus nae, "Hapu hataholi dua, lahuta hataholi mana makatotonak doik esa. Esa nahuta doi isi lilofulak natun

lima, ma esa ka nahuta doi isi lilofulak limahulu.

⁴² Duas ta hapu bae ketu huta nala fa, boema huta nala nanalosehenik. Na, nai hataholi kaduak sila la, see ka nde susue-lalain lena neu hataholi manafe doi totonak ndia?"

⁴³ Simon nataa nae, "Au aedaenga hataholi manamahuta makadotok fo nanalosehenik ndia!" Yesus nataa nae, "O hahapu ma la'en."

⁴⁴ Boema Yesus mete leo inak ndia neu ma nafa'da Simon nae, "O mete mitak inak ia dei? Au mai leo o umam mai, te o ta sadia oe soaneu tao balisi Au ei nga fa. Tehu inak ia tao balisi basa Au ei nga ninik luu oe na, ma ana lose nama'dan ninik langa doo na.

⁴⁵ O ta sipok Au ninik dede'ik fa, tehu inak ia ta hahae de'i Au ei nga, mulai neme Au losa ia.

⁴⁶ O ta po'a mina neu Au langa nga fa, tehu inak ia po'a basa mina kaboominik neu Au ei nga so.

⁴⁷ Te'e-te'e, susue-lalain fo matuainan ndia, natu'du nae sala-singo makadoto nala, nanafe do'o do ampon so! Metema hataholi a nanafe do'o do ampon faa

anak soona, neukose susue-lalain faa anak boe."

⁴⁸Boema Yesus nafa'da inak ndia nae, "O sala-singo mala nanafe do'o do ampon so."

⁴⁹Hataholi fe'ek fo manamangatuuk la'a sama-sama lo Yesu sa, mulai esa nafa'da esa nae, "See hataholi ia, nalosa Ana hapu fe do'o do ampon neu sala-singo ka?"

⁵⁰Tehu Yesus nafa'da inak ndia nae, "Hu ka nde o mamahale Au, de o hapu so'dak. Mu'u ma leona no mole-dame!"

8¹Basa boema beita doo ka boen te, Yesus neu leo kota-kota ma nggolo-nggolo kala neu, soaneu tui-benga Hala Malole nae, Manetualain mulai paleta da'dileo Mane ka. Ana manatungan sanahulu dua tunga sama-sama lon.

²Leondiak boe, inak de'ubee fo nananakahahai basak neme dula dale mangalau ka ma he'di-lau sa mai. Inak sila la nde: Maria, fo loken boeo lae, Magdalena, nanahu dula dale mangalauk hitu, nanakalua basak neme aon dale mai,

³boeo Yohana, fo Khuza saoina na. Khuza ia, pegawai nai Herodes uma

mane na, Susana, ma ina fe'ek ba'u ka seluk bai. Ala tulu-fali Yesus ma ana manatunga nala ninik sila tali-doi mesa nala.

⁴Hataholi la ka'da mai lakandoo leo Yesus mai, leme kota mata-mata kala mai. Nai lelek hataholi makadotok lakabubua boema, Yesus tuis nakandandaa ka nde ia:

⁵"Hataholi mana tao tina-osi esa, neu sele-nggali bini-ngges. Lelek fo ana bei nggali-nggali te, hapu bini-ngges nggelok tu'da lai enok lain. Hataholi heheta-aa'i nggelok, ma nggelok manupui la la'a henis.

⁶Hapu nggelok boeo ala tu'da lai dae mabatuk lain. Nai lelek nupu la kalua mai boema ala male, nana dae na tuuk.

⁷Hapu bini-ngges nggelok tu'da lai na'u aiana dilanggauk tala'da. Na'u aiana dilanggauk sila la moli sama-sama lo bini-ngges sila la, de ala aangus nalosa mates.

⁸Tehu hapu bini-ngges nggelok tu'da lai dae maisi-maminak lain, boema ala moli de labuna-laboa didikuk la'i natun esa." Yesus tui basa nakandandaak ndia boema nafa'das nae, "Metema

see madi'idook soona, ela leo bee na mamananene leona!"

⁹Yesus ana manatunga nala latanen, nakandandaak ndia soso-ndandaan.

¹⁰Yesus nataa nae, "Emi nanafe baba'e-babatik basa soaneu bubuluk bibila-babaak la'eneu tao leo beek Manetualain paleta da'dileo Mane ka. Tehu hataholi fe'e kala soona, nanananolik ninik nakandandaak, fo ela ala taoafi kana, tehu ala ta bubuluk hata fo ana da'di fa, ma lamanene tehu ta lalela kana fa."

¹¹Basa boema Yesus nafa'da nae, "Nakandandaak ndia soso-ndandaan nde ia: Bini-ngges sila la nde Manetualain dede'a-kokolan

¹²Bini-ngges fo manatu'da nai enok lai na, nakasasama na nde hataholi fo lamanene dede'a-kokolak sila la. Tehu Nitu mai de ana losonini halak ndia neme dale nala dalek mai, fo ela boso lamahеле fo nanasoi-tefa kala.

¹³Bini-ngges fo manatu'da lai mamana mabatuk lai na, nakasasama na nde hataholi fo nai lelek lamanene halak ndia, boema ala sipo kana no dale namahokok. Tehu halak ndia ta

nahuu-naoka nai dale nala dalek fa. Ala lamahale ka'da ba'ihanak mesan, de nai lelek soso'ba-susu'di ka ana mai, boema ala fali deak.

¹⁴ Bini-ngges fo manatu'da lai makatema dilanggau ka tala'da, nakasasama na nde hataholi fo namanene halak ndia, tehu dale nala laba'e la'eneu so'da nala, boema ala hii laso'da nai masoda manadai lena ka dalek, ma no namhokok nai daebafak ia. Basa sila la lakahapi lalas de nalosa ta labuna-laboa boa latuk fa.

¹⁵ Bini-ngges fo manatu'da lai dae maisi-mamina ka, nakasasama na nde hataholi fo namanene halak ndia, boema nape'dan nai dalek fo malole ma ndoo sa dalek. Ala lakatatakak losa labuna-laboa."

¹⁶ Basa ndia boema Yesus nafa'da nae, "Ta hapu hataholi fo ana de'de na pila banu ka boema ana tatanan ninik lepeneu, do ana pe'dan neu pepe'u ka dae fa. Neukose ana pe'da banuk ndia neu banu eik lain, fo ela hataholi manamasok leo dalek neu a, ana hapu nita mangale'dok.

¹⁷ Ta hapu hata nananafuni ka, neukose ta nananitik fa, ma ta hapu hata fo nanabibila-babaa ka, neukose ta nanaofehenik fo nanabubuluk fa.

¹⁸ Hu ndia de taoafik matalolole hata fo emi mamanene nana. Nana hataholi fo manamanuu ka, neukose ala fen ba'u ka lena seluk. Tehu hataholi fo ta manuu ka, neukose nanaho'ik neme hataholi ndia mai, leomae bei ela ka'da faa anak nai ndia boeo."

¹⁹ Yesus inan ma tolanoo nala ala mai latongo lon tehu ala ta bisa deka fa, nana hataholi makadotok nanseli.

²⁰ Boema hapu hataholi esa nafa'da Yesus nae, "Ama, Ama inan ma Ama tolanoo nala lai deak. Ala nau latongo lo Ama."

²¹ Tehu Yesus nafa'da neus nae, "Hataholi fo namanene Manetualain dede'a-kokolan, ma ana tao-no'in soona, sila la nde Au inang ma Au tolanoo ngala."

²² Faik esa boema, Yesus no ana manatunga nala sa'e ofak. "Mai teu leo dano selik teu," Yesus nafa'das nae leondia. Boema ala la'o leona.

²³ Nai lelek fo ofa ka bei la'ok te Yesus sungu. Kaiboboi anak te, ani matuaina fo'a nai dano ndia. Oe a mulai masok leo ofak dale neu, nalosa nini soe matuaina neu basa-basas.

²⁴ Boema Yesus ana manatunga nala leu de ala fafaen. Lafa'dan lae, "Ama Mesen, Ama Mesen, ita soe!" Yesus fo'a boema nasapala aniina ma lii manapoponuk ndia. Ani na ma lii ndia boeo nakamate, boema dano da'di nee nee -lino lino nanseli.

²⁵ Boema Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Tao le'e de emi ta mamahale Au fa?" Boema ala dodoo doa kana ma ala bii. Ma esa kokolak no esa nae, "Tunga ndoo na see hataholi ia, de nalosa Ana paleta ani na ma lii a boeo ala tungan!"

²⁶ Yesus ma ana manatunga nala sa'e ofak lakandoo losa nusa Gerasa nai Dano Galilea selik.

²⁷ Nai lelek Yesus kona leo dae mada ka neu boema tou nitu sa'ek esa ana mai leo Yesus mai. Hataholi ndia neme kota mai. Doo ka so ana ta pake bualo'as ma ana ta nau leo nai uma fa. Ana nau ka'da leo nai lea-luak manai late sala.

²⁸ Lelek nita Yesus tutika ana nggasi boema ana sene-do'ok neu Yesus mata na ma nalo nae, "Yesus, Manetualain Fo Madema Ina Ana na! O tao au le'e ia? Au dokodoe, boso tao doidoso au!"

²⁹ Hataholi ndia nafa'da nae leondia nana Yesus paleta dula dale mangalauk ndia kalua neme aon dale mai. Nasi'a dula dale mangalauk ndia ana koasa nalan, de nalosak leomae lima ein nanahenge basak ninik namosina ma lanea lahelen, tehu ana bei hapu tao naketu namosina ndia, boema dula dale mangalauk ndia non leo mo solokae ka neu.

³⁰ Yesus natane hataholi ndia nae, "O na'de see?" Hataholi ndia nataa nae, "Au na'de 'Legiun'", nana hapu dula dale mangalauk ba'u ka masok nai aon dale so.

³¹ Dula dale mangalauk sila la loke lanseli fo daenga Yesus boso usiheni sila leo Fela Mamatesa dalek leu.

³² Deka no mamanak ndia, hapu bafi makadotok nan bei totofi nana'ak nai pupuku ka huu na. Dula dale mangalauk sila la loke lanseli neu Yesus fo daenga

Ana fe sila loak masok leo bafi sila la dalek leu. Boema Yesus nakaheik.

³³ Boema dula dale mangalauk sila la kalua leme hataholi ndia dalek mai de, ala masok leo bafi sila la dalek leu. Boema bafi sila la lalai, de ala palaboku leme fela ka su'u na leo dano dale leu, de basa boema ala bolo.

³⁴ Mana manea bafi sila la lita hata fo ana da'di so. Boema lalai de ala tui manda'dik ndia nai kota ma nai nggolo titia-tatai nala.

³⁵ Boema hataholi la kalua mai, fo ala mete hata manda'dik ndia. Ala mai leo Yesus mai te nai ndia, ala lita hataholi fo natapo'i neme dula dale mangalau ka mai ndia, bei nangatuuk deka no Yesus ei na. Ana pake bualo'as so, ma dudu'a-aafin namaneu so boe. Boema ala bii.

³⁶ Sila fo mananita manda'dik ndia, ala tui hataholi la, tao leo beek de hataholi ndia nanatao nalea-haik.

³⁷ Boema basa nusa Gerasa lau na lala'ena loke lanseli fo daenga Yesus la'oela mamanak ndia, nana basa-basas bii lanseli. Boema Yesus sa'e leo ofak lain neu, fo Ana fali ne'un.

³⁸ Hataholi fo natapo'i neme dula dale mangalau ka mai ndia, ana dokodoe neu Yesus fo daenga ana bole tunga. Tehu Yesus nadenun ana fali ne'un. Nafa'dan nae,

³⁹ "Mu'u ma leona, ma tui-benga hata fo Manetualain tao basan neu o so." Boema hataholi ndia neu tui-benga neu kota ndia lala'ena, hata fo Yesus tao basan neu ndia so.

⁴⁰ Lelek Yesus fali leo dano a selik neu boema, hataholi la sipo kana no namahokok nanahu lahani talu-talu lon.

⁴¹ Boema malanga uma mamasok esa nai mamanak ndia ana mai. Na'de Yairus. Ana sene-do'ok neu Yesus mata na, ma noke nanseli fo ela Yesus mai leo uman mai,

⁴² nanahu anafe'o kisa na fo teun sanahulu dua, hihii maten. Yesus bei la'o-la'o leo Yairus uman neu te hataholi la lakasesetin neme boboa-kaisuk mai.

⁴³ Nai dalek hapu inak esa, teuk sanahulu dua dale na ana po'a daak, fo natutik no he'di bula na. Ana nabasa hata-heton soaneu namo'do nai dote la, tehu ta hapu lakahahaik lala fan.

⁴⁴Inak ndia deka no Yesus neme dea mai, boema ana koila'e Yesus ba'du manalu na pe'da na. No hatematak ndia boe, inak ndia po'a daa na, nate'e.

⁴⁵Boema Yesus natane nae, "See ka nde koila'e Au a?" Hu ka nde ta hapu manamanaku fa. Boema Petrus nae, "Ama, hataholi makadotok nanseli lai Ama boboa-kaisun. Ala seseti Ama!"

⁴⁶Yesus nae, "Tehu hapu hataholi koila'e Au. Au bubuluk ndia nana hapu be'i-balakaik kalua neme Au dalek mai."

⁴⁷Inak ndia name'da nae tatao-nono'in ndia nanabubuluk. Da'di ana mai no ao na dele ngge'be-ngge'be, boema ana sene-do'ok neu Yesus mata na. Boema ana tui nai basa hataholi la matan, tao le'e de ana koila'e Yesus boema ana lea-hai nai hatematak ndia boe.

⁴⁸Yesus nafa'dan nae, "Ana ngonei, hu ka nde o mamahale neu Au de o lea-hai. Fali mu'u ma leon no so'dak."

⁴⁹Yesus bei kola-kola te hataholi nananadenuk esa ana mai neme Yairus uman mai. Nafa'da Yairus nae, "Tuan anafe'o na maten so. Tuan boso boe tao susa Ama Mesen bai."

⁵⁰ Lelek fo Yesus namanene halak ndia te nafa'da neu Yairus nae, "Boso bii. Ka'da mamahete te o ana ma neukose ana lea-hai."

⁵¹ Ala losa Yairus uman boema Yesus ta fe loak neu hataholi esa boen fo ana masok tunga fan, ka'da Petrus, Yohanis, Yakobis ma ni'iana ndia ina aman mesa kasa.

⁵² Basa hataholi la bei kii-makaleleu hu ka nde ni'iana ndia mamate na. Tehu Yesus nae, "Boso kii-makaleleu bai. Nana ni'iana ndia ta mate fan, te ka'da ana sungu ndia!"

⁵³ Ala hika Yesus, nana ala bubuluk ni'iana inanak ndia maten so.

⁵⁴ Basa boema Yesus ho'u na ni'iana ndia lima na de nafa'da nae, "Fo'a leona, Ana ngo!"

⁵⁵ Ma ni'iana ndia hahae na fali, de no hatematak ndia boe ana fo'a. Basa ndia boema Yesus nadenus fo ala fe ni'iana ndia na'a.

⁵⁶ Ni'iana ndia ina-aman dodoo doa kana lanseli. Tehu Yesus kena-ka'is, fo boso lafa'da manda'dik ndia neu su'di see a boen.

9¹ Yesus nalo ana manatunga kasanahulu dua nala, boema Ana fes koasa fo ala usiheni dula dale mangalau kala ma lakahahaik he'di lau sala.

² Basa boema nadenus leu lakahahaik hataholi kamahe'di kala, ma ala tui-benga halak la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta leo Mane ka.

³ Yesus nafa'das nae, "Boso mini hata-hata soaneu emi leleo-lala'om ndia. Boso mini ai tete'ek, do alukosu doik, do nana'a-nininuk, do tali-doik, do bua papakek biak dua.

⁴ Ala sipok emi nai bee soona, leo meme ndia losa emi la'oela kota ndia.

⁵ Ma nai bee ala ta sipok emi fa soona, nai lelek emi la'oela kota ndia, ngganggafuheni daesopu ka neme emi ei dale ma da'dileo nasanene'dak soaneus."

⁶ Yesus ana manatunga nala la'o boema, neu leo nggolo-nggolo kala neu fo tui-benga Hala Malole ndia, ma nakahahaik hataholi kamahe'di sala nai mamananak lala'ena.

⁷ Herodes, fo mana koasa Galilea namanene la'eneu basa manda'dik sila la ma napangamak. Nana hapu hataholi

nafa'da nae, Yohanis Mana Salani ka naso'da falik so.

⁸Hapu nggelok boeo lafa'da lae, Elia to'da mai seluk so. Hataholi fe'e kala bai soona lae, nabi esa neme nabi-nabi makahulun eli la naso'da falik so.

⁹"Te se'ko na au adenu hataholi neu te'te na Yohanis langa na so. Da'di tunga ndoo na see hataholi ia, nalosa ala kokolak halak ba'u ka nanseli la'eneun?" Herodes nae leondia. Hu ndia de Herodes nahiik nanseli natongo no Yesus.

¹⁰Yesus ana manatungan fo nadenu kala fali ma'is boema, ala tui Yesus basa hata fo sila tao-no'i nana. Boema Yesus lelekos fo la'ok sama-sama mesa kasa leo kota Betsaida leu.

¹¹Tetapi hataholi la bubuluk dede'ak ndia de nalosa ala tunga lahele Yesus. Yesus sipo kasa, boema Ana kokolak nos la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta leo Mane ka. Ma Ana nakahahaik hataholi kamahe'di sala lai hataholi sila dalek boe.

¹²Lelek le'do tenak boema, Yesus ana manatunga kasanahulu dua nala mai de lafa'dan lae, "Ama, mamanak ia ana pasi fe'e. Malole lenak Ama madenu hataholi

ia la fali, fo ela leu sanga nana'ak ma mamana susunguk nai nggolo-nggolo titia-tataik ia la."

¹³Tehu Yesus nataa nae, "Ka'da emi fes la'a." Yesus ana manatunga nala lae, "Tehu ami lotim ka'da lima, ma i'ak boak dua nde ia. Ade ami muse meu asa nana'ak soaneu basa hataholi ia la do?"

¹⁴Fafakama hapu touk lifun lima lai ndia. Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Madenu hataholi ia la langatuuk bubua-bubua kala leona. Fafakama hataholi limahulu soona bubuak esa."

¹⁵Yesus ana manatunga nala tao hata fo Yesus nafa'da neus ala.

¹⁶Boema Yesus ho'i na loti kalima kala ma i'a boa kaduak sila la. Basa boema nanganalo leo lalai neu de noke makasi neu Manetualain. Basa ndia boema, Ana tete'i loti ma i'ak sila la ninik lima na, boema Ana fen neu ana manatunga nala, fo ala baba'en neu hataholi makadotok sila la.

¹⁷Basa-basas la'a losa lakabete. Boema Yesus ana manatunga nala hehele lakabubua nana'a elak sila la lepeneu sanahulu dua.

¹⁸ Nai faik esa, fo nai lelek Yesus bei hule-haladoi mesa kana, te ana manatunga nala mai. Boema Yesus natanes nae, "Tunga hataholi a nafafa'da na, Au ia see?"

¹⁹ Boema lataa lae, "Hapu nggelok lae, Yohanis Mana Salani ka. Hapu nggelok boeo lae, Elia. Nggelok seluk bai soona lae, nabi lele makahulu na, esa naso'da falik nde ndia so."

²⁰ Yesus natane nae, "Tehu tunga emi soona, Au ia see?". Petrus nataa nae, "Ama nde bee na Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka."

²¹ Boema Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Boso mafa'da dede'ak ndia makandondook neu su'di see a boen."

²² Yesus boeo nafa'da nae, "Memak Ana Hataholi ka muse doidoso ba'u ka, ma lasi-lasi nala boema malanga ima mala ma mese agama la ala la'ba nana. Neukose ala taolisan, tehu neu fai katelu na soona, naso'da falik."

²³ Basa boema Yesus nafa'da basa hataholi manai sila la nae, "Hataholi fo ana nau tunga Au a, muse nafandele heni basa paluu nala, fo ana lu'a ai

nggange na tunga faik fo ana tunga nahele Au.

²⁴ Nana hataholi fo ana ho'u nahele so'da na, neukose namopo so'da na. Tehu hataholi fo ana tunu-hotu so'da na soaneu Au paluu nga, neukose ana hapu so'dak.

²⁵ Nanalak hata baeneu hataholi esa, metema nanuu basa daebafak ia lala'ena, tehu ana tao nalutu ma namopo so'da na?

²⁶ Metema hataholi a mae manaku Au ma Au nanoli nga soona, Ana Hataholi ka boeo neukose Ana mae manaku hataholi ndia nai lelek Ana fali ma'in no koasa na, ma no Ama ka koasa na, boema ata nusa so'dak fo malalaok koasa nala!

²⁷ Bubuluk leona: te nai emi manai ia la dalek, hapu nggelok neukose ta mate fa, metema beita lita Manetualain paleta fa."

²⁸ Fafa'ka ma Yesus nanoli basa dede'ak sila la mamasok esa boema, Ana leleko Petrus, Yohanis, ma Yakobis leo letek esa poi na leu fo ala hule-haladoi.

²⁹ Yesus bei hule-haladoi te mata-panan nasafali, ma bua papake na da'di fula mangadilak.

³⁰ Boema no kaiboboianak hataholi dua fo nde Musa ma Elia mai latu'du ao nala no mandela-masa'ak neme nusa so'da ka mai. Ala kokolak lo Yesus la'eneu mamate na fo ta doo ka so'on te, neukose Ana la'ola'din nai Yerusalem.

³¹ (9:30)

³² Lelek ndia Petrus ma nonoo nala mana sungu kala, tehu no kaiboboianak ala fo'a, de lita Yesus nandela-nasa'a, ma hapu hataholi dua lapadeik lon.

³³ Nai lelek hataholi kaduak sila la sanga la'oela Yesus, boema Petrus nafa'da Yesus nae, "Ama Mesen, ita leo nai ia na malole na seli. Malole ami mapadedeik ma lalaak telu: esa soaneu Ama, esa soaneu Musa, ma esa seluk soaneu Elia." Petrus kokolak nae leondia, tehu ana ta nalelak hata fo ana kokola kana fa.

³⁴ Petrus bei kola-kola te, ko'as esa mai de ana poti nalas de nalosa ala bii.

³⁵ Basa boema hala ka nananamanenek neme ko'as ndia dalek mai nae, "Ia nde Au anang fo Au hele ka. Mamanenen leona!"

³⁶ Halak ndia nate'e te ala lita Yesus mesa kana nai ndia. Yesus ana manatunga nala ka'da bedenge la'eneu

basa sila la, ma hata fo sila litan ndia, ta lafa'da hataholi esa boen.

³⁷ Balahaa boema Yesus ma ana manatunga katelu nala kona leme letek ndia lain mai boema, hataholi makadotok ala mai.

³⁸ Touk esa neme hataholi makadotok sila la tala'da heon mai ma ana nggasi nae, "Ama Mesen, Ama sue na mete au ana nga dei. Au anang ka'da kisak esa nde ndia!

³⁹ Metema dula dale mangalauk ndia sapu nan soona, ana nggasi kaiboik ma ao na hela-holoduku nalosa bafa na nafufu'de. Dula dalek ndia tao nan doidoso nakandoo ma ana ta nau kalua fa!

⁴⁰ Au oke basa Ama ana manatunga nala, fo ala usiheni dula dalek ndia, tehu ta lala fan."

⁴¹ Boema Yesus nataa nae, "Te'e-te'e emi hataholi langa batuk ma kamahehele tak! Losa faihi'da, Au muse leo o emi ma Au ta haelai amanasa neu emi? Mo o anam ndia leo ia mai!"

⁴² Ni'iana ndia bei la'ok leo Yesus neu te, dula dale mangalauk ndia balan neu dae ma ana tao na ao na hela-holoduku.

Tehu Yesus paleta dula dalek ndia kalua, boema ni'iana ndia ana lea. Boema Yesus fe falik ni'iana ndia leo aman neu.

⁴³ Basa hataholi la bafa nala bee poo lita Manetualain koasa matua inan ndia. Nai lelek fo hataholi la bei bafa nala bee poo lita basa hata fo Ana taon nana boema, Yesus nafa'da ana manatunga nala nae,

⁴⁴ "Taoafik matalolole, ma boso mafandele heni Au dede'a-kokolang ia: Ana Hataholi ka neukose nanafek leo hataholi daebafa ka koasan dale neu."

⁴⁵ Tehu Yesus ana manatungan sila la ta lalelak dede'a-kokolan sila fa. Nana dede'a-kokolak sila la nanabibila-babaak soaneus, fo ela boso lalela kana. Tehu ala bii latanen dede'ak ndia.

⁴⁶ Nai Yesus ana manatunga nala dalek, nale'a ka da'di la'eneu see ka nde nai sila dalek, nde matua lena.

⁴⁷ Yesus bubuluk sila dudu'a-aafin. Hu ndia de Ana ho'i na ni'iana esa de Ana fe ni'iana ndia napadeik neu boboa na.

⁴⁸ Boema nafa'da ana manatunga nala nae, "Hataholi fo ana sipok ni'iana ia nanahu Au soona, soso na nae, ana sipok Au. Ma hataholi fo mana sipok Au a, ana sipok Ndia fo manamadenu Au

a. Nana hataholi fo kome'doana nai emi tala'da, ndia nde matua lena!"

⁴⁹Boema Yohanis nae, "Tunggulu, ami mita hataholi usiheni nitu ninik Tunggulu na'de na de ami ka'in, nana hataholi ndia ta neme ita nakabubua na mai fa."

⁵⁰Yesus nafa'da Yohanis ma ana manatungan fe'e nala nae, "Boso ka'in, nana hataholi fo ana ta la'ban emi fa soona, soso na nae ana nok emi."

⁵¹Lelek fo Yesus fai na sanga deka Yesus nanaso'uk leo nusa so'da ka neu, boema Ana ho'i nakeketuk soaneu neu leo Yerusalem neu.

⁵²Boema Yesus nadenu hataholi nakahuluk neme Ndia mai. Hataholi fo nadenun sila la leu boema, ala masok leo nggolok esa nai Samaria soaneu ala sadia basa hata lala'ena ba'eneu Yesus.

⁵³Tehu hataholi manai nggolok ndia, ta nau sipok Yesus fa, nana litan, Ana bei la'o-la'o leo Yerusalem neu.

⁵⁴Nai lelek ndia Yesus ana manatuga nala fo nde, Yakobis ma Yohanis ala bubuluk dede'ak ndia, boema lae, "Lamatuak, ade Lamatua ka nau ami moke ha'i kona neme lalai mai fo ana hotunisa hataholi ia la do?"

⁵⁵ Yesus lipa leo dea neu boema, namanasas.

⁵⁶ Basa boema ala leu leo nggolok fe'ek leu.

⁵⁷ Yesus ma ana manatunga nala bei bela'o te hapu hataholi nafa'da Yesus nae, "Ama, au nau tunga Ama su'di leo bee neu!"

⁵⁸ Yesus nataa nae, "Busa fui a mabolok, ma manupui a mandunuk, tehu Ana Hataholi ka ta nanuu mamanak soaneu nakalololik aoina na neu fa."

⁵⁹ Basa boema Yesus nafa'da hataholi fe'ek esa seluk nae, "Mai tunga Au leona." Tehu hataholi ndia nae, "Ama, fe au loak fali akahuluk soaneu au u atoi au amang dei.

⁶⁰ Yesus nataa nae, "Nemena fo hataholi manamate ka nato i ndia hataholi manamate na mesa kana. Tehu o mu tui-benga hala ka nae Manetualain mulai paleta so."

⁶¹ Hapu hataholi fe'ek esa boeo nafa'da nae, "Ama, au nau tunga Ama, tehu fe au loak fali akahuluk soaneu ate'a au hataholi ngala dei."

⁶² Boema Yesus nafa'da hataholi ndia nae, "Metema hataholi esa mulai nakau

uk, boema ana lipa leo dea neu soona, hataholi ndia ta nandaa da'di lima-eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai fa."

10¹ Basa ndia de Lamatua ka hele na ana manatungan hituhulu seluk, boema nadenus ala la'ok dua-dua lakahuluk leme Yesus leo basa kota ma mamanak fo sanga neu donge-dama kala.

² Yesus nafa'das nae, "Buna-boak fo neukose nanaketu-kolu ka ba'u ka, tehu manaso'u belak soaneu keketu-kokoluk, ka'da lumanak. Hu ndia de moke tina lamatuak, fo daenga ana haitua manaso'u belak mai soaneu ketu-kolu bubu'u-palusan buna-boan.

³ Naa, la'o leona! Au adenu emi sama leo bi'ilopo a neu leo busa fui a tala'da heon leu.

⁴ Boso mini alukosu doik, do mamana doik do ta'bueis boe. Boso mate'e nai eno tala'dak fo mate'a hataholi esa boen.

⁵ Metema emi masok leo uma esa dalek meu soona, mate'as mae, 'Sa'di leo bee na mole-dame ba'eneu uma ia.'

⁶ Metema nai ndia hapu hataholi ana hii mole-dame soona, emi nate'a

mole-damem ndia neukose nahele non. Te metema ta soona, hela falik emi nate'a mole-damem ndia.

⁷ Leo mahele meme ka'da uma esa. Ka'da sipo hata fo ala sadia fe emi nai ndia, nana hataholi manamaue-male'di ka, nanuu hak sipo ngga'di na. Boso lali-lali neme uma esa leo uma esa meu.

⁸ Metema emi meu leo kota esa meu, fo ala sipok emi no malole nai ndia no malole soona, mi'a hata fo nanasadiak fe emi nai ndia.

⁹ Makahahaik hataholi kamahe'dis manai kota ndia, boema tui-benga fe hataholi manai sila la mae, 'Neukose Manetualain no lai-laik Ana mulai paleta da'dileo Manek nai emi tala'da.'

¹⁰ Tehu metema emi meu leo kota esa meu, fo ala ta sipok emi nai ndia fa soona, kalua leo enok lain meu fo mafa'da mae,

¹¹ 'Emi kota ma daesopum fo nakadita nai ami ei dale ma, ami sasapuhenin da'dileo nasanene'dak soaneu emi. Tehu bubuluk leona, te fai na deka soaneu Manetualain mulai paleta da'dileo Manek nai emi tala'da!'

¹² Mafandendelek leona. Neu fai mate'e ka te, ndofo na seli soaneu Manetualain fe do'o do ampon neu hataholi Sodo mala, neme kota ia hataholi nala mai!"

¹³ "Soe ba'eneu emi, fo kota Korazim! Ma soe ba'eneu emi, fo kota Betsaida! Leo uni ka, basa manda'di beuk fo nanataok neme emi tala'da ndia, nanatao basak neme kota Tirus ma Sido na soona, tao leo bee o, hataholi sila la, ala tukatei-saledale basa doo ka, leme sila sala-singo nala mai so, boema ala pake bualo'a fafaluk, ma ala tao daesopuk neu langa nala lain.

¹⁴ Neu fai mate'e ka te, ndofo na seli soaneu Manetualain fe do'o do ampon neu hataholi Tirus sala lo hataholi Sido nala, neme emi mai.

¹⁵ Boema emi, fo kota Kapernaum, emi maedaenga, neukose ala so'u lamdedema emi losa nusa so'da ka do? Ta! Nakalenak bai, tao leo bee o, ala tapa emi leo tasi ha'ik dale meu!"

¹⁶ Boema Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Metema see namanene emi soona, namanene Au. See tipa emi soona, ana tipa Au. Boema hataholi

manatipa Au a, ana tipa Ndia, fo manamadenu Au a boe."

¹⁷ Ana manatunga kahituhuluk sila la ala fali ma'is no namahokok lanseli. Lafa'da lae, "Lamatuak, dula dale mangalau kala boeo ala tunga ami paleta ma, metema ami paletas minik Lamatua ka na'de na!"

¹⁸ Boema Yesus nafa'das nae, "Au ita Nitu a tu'da neme lalai sama leo ndela sa.

¹⁹ Bubuluk leona! Te Au fe basa emi koasa soaneu emi heheta minge ma kula ka, boema tao mala'di musu be'i-balakain lala'ena, ta no hata esa boen fo hapu tao susa-soe emi.

²⁰ Leomae leondiak boe, boso mamahoko hu ka nde dula dale mangalau kala tunga emi paleta ma. Malole lenak emi mamahoko, hu ka nde emi na'de ma nanasulak nai susula maso'dak manai nusa so'da ka."

²¹ Bei nai faik ndia boe, Yesus namahoko hu ka nde Manetualain Dula Dale na koasa nan. Yesus nae, "Ama, Manetualain fo mana koasa lalai ma daebafa ka! Au oke makasi neu O, hu ka nde basa sila la O bibila-babaas neme hataholi malela kala ma malelaina la, tehu O matu'dus

neu hataholi manasakola ta kala. Ndia nde nandaa no Ama dale ma.

²² Basa hata lala'ena, Ama fe basan neu Au so. Ta hapu hataholi esa boen nalelak Ana ka, ka'da Ama ka mesa kana. Ta hapu hataholi esa boen nalelak Ama ka, ka'da Ana ka mesa kana, ma neu hataholi see fo Ana ka fe Ama ka nalela kana."

²³ Boema Yesus lipa leo ana manatunga nala neu, basa boema nafa'das mesa kasa nae, "Emi maua-manale nana emi mita basa hata fo emi mitan besak ia.

²⁴ Mafandendelek leona! Nabi ba'u ka ma mane kala hii lita hata fo emi mitan besak ia, tehu ta lita fan. Ala hii lamanene hata fo emi mamananen besak ia, tehu ta lamanene fan."

²⁵ Basa boema, mese agama esa to'da mai soaneu nakahihi'ik Yesus. Natane nae, "Ama mesen, au muse tao hata fo ela au hapu sipo so'da matetu ka ma manaketu basa ta ka?"

²⁶ Yesus nataa nae, "Ala sulak beek nai Susula Malalaok dale? O hahapu ma leo beek la'eneu dede'ak ndia?"

²⁷ Hataholi ndia nataa nae, "Sue-lai o Lamatuam Manetualain, ninik o dale

katematua ma, ninik basa o samane ma la'iesa kana, ninik basa o be'i-balakaim, ma ninik basa o dudu'a-aafim lala'ena,' ma 'Sue-lai o nonoo hataholi ma, sama na leo o sue-lai o aoina ma."

²⁸Yesus nae, "O natataam ndia la'en. Tao-no'in leona, soona neukose o maso'da."

²⁹Tehu mese agama ndia nau tao namandoo aoina na, hu ndia de natane nae, "See ka nde au nonoo hataholing ndia?"

³⁰Yesus nataa nae, "Hapu touk esa kona neme Yerusalem leo Yeriko neu. Nai eno tala'dak, mana bonga uma sapu nan, de ana loso na basa hata-heton lala'ena, ma ana fefepa-popoko nan hihii leo maten nana. Boema ala la'oelan lenga-lenga neme enok lain no ao na hinak-hinak mesan.

³¹Nandaa no imam esa boeo ana la'ok tunga enok ndia boe. Lelek nita hataholi ndia, boema ana heok leo eno ka selik neu, boema ana la'ok nakandoo.

³²Leondiak boe no hataholi Lewi esa ana la'ok tunga ndia. Lelek nita hataholi ndia, boema neu deka non fo ana mete matalololen. Tehu hataholi ndia boeo,

ana heok leo eno ka selik neu, boema ana la'ok nakandoo.

³³Tehu basa boema hataholi Samaria esa ana la'ok tunga enok ndia boe. Lelek nita hataholi ndia, boema dale na he'di nanseli, nana ana kasia nana.

³⁴Boema neu deka no hataholi ndia, boema ana safe balisi hina nala ninik angol, ma namo'don ninik mina, basa boema ana popoti-papalu hinak sila la. Basa ndia boema ana fua hataholi ndia neu keledein lain, boema non leo losmen esa neu fo puli lamo'don.

³⁵Balaha boema ana ho'i na doi isi lilofulak dua de ana fes leo mana manuu losmen ndia neu, boema nafa'dan nae, 'Puli-mamo'don, ma metema bei hapu sese'ba fe'ek bai soona, mahani te metema au fali ma'i nga soona, au baen.'"

³⁶Basa boema Yesus tui nate'e tutuik ndia ninik natatanek nae, "Nai hataholi kateluk sila la, see ka nde tunga o hahapu ma, fo tatao-nono'in da'dileo nonoo hataholik neme hataholi fo nanafefepa-popokok ndia?"

³⁷Mese agama manamatanek ndia nataa nae, "Hataholi fo manatulu-fali

basa hataholi ndia." Yesus nafa'dan nae, "Nah, muu leona, fo tao-no'in leondiak boe!"

³⁸ Basa boema Yesus ma ana manatunga nala la'ok lakandoo leleo-lala'o nala, boema ala losa nggolok esa. Nai ndia inak esa na'de Marta, ana ka'in leo uma na neu.

³⁹ Marta tolanoo inan esa na'de Maria. Maria ia nangatuuk deka no Lamatuak Yesus, fo namanene nanoli nala.

⁴⁰ Tehu Marta soona ana puelau nanseli no tatao-nono'i uma lo na. Boema neu leo Yesus neu de nafa'dan nae, "Lamatuak, ade Lamatua ka ta mafaduli fa, metema Maria po'ilotak au puelau mesa nga? Madenun fo ana tulu-fali au dei!"

⁴¹ Lamatua ka nataa nae, "Marta, Marta! O dale ma falahaa, ma o su'ba ka'da dudu'a-dodoo ia ma naa;

⁴² te see ko na fo nanapaluu ka, ka'da dede'ak esa mesa kana. Maria hele basa hata fo malole a, fo neukose ta nanaho'ik neme ndia mai fa."

11 ¹ Nai faik esa boema Yesus hule-haladoi nai mamanak esa. Ana hule-haladoi basa boema, ana

manatungan esa nae, "So'ba Lamatua ka manoli su'dik ami huhule-haladoik sama na leo Yohanis nanoli ana manatunga nala hule-haladoi ka."

²Boema Yesus nafa'das nae, "Metema emi hule-haladoi soona, mae leo ia, 'Ama, O nde ma Manetualain fo Kisak. Ela leo bee na, O nananakaluku-nakatelek ma nanafe ha'da-holomatak. O nde ami Mane ma. Sa'di leo bee na O paleta nai daebafa ka.

³Fe ami tunga faik nana'a-nininuk fo ami paluu ka,

⁴Fe do'o do ampon neu ami sala-singo mala, nana ami boeo fe do'o do ampon neu basa hataholi fo sala-singo neu ami a. Ma boso po'ilotak ami mopo namahehelek nai lelek ami nanasoso'ba-susu'dik.'"

⁵Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Leo uni ka hataholi esa nai emi dalek neu leo nonoo na uman nai fatila'dak ma nae, 'Tolanoo ei, au tona o lotim telu dei,

⁶nana au nonoo nga fo bei nai leleo-lala'on dale, besa ka ana tuli nai uma te au nana'ang ta soaneun.'

⁷ Masa bole o nonoom fo o muk ndia nataa neme uman dale mai, nae leo ia, 'Boso tao susa au! Lelesu a nananggoe basak, ma au o au ana ngala sungu so. Au ta hapu fo'a fo fe o hata-hata fa.'"

⁸ "Te'e-te'e, leomae nonoo na ta nau fo'a fo ana fen hata esa boen, leomae sila tolanoo kala, tehu hu ka nde ana ta mae noke fa de, neukose tolanoo na fo'a fo ana fen hata fo ana paluu ka.

⁹ Da'di, Au afa'da neu emi: Moke leona, soona neukose emi nanafek. Sanga leona, soona neukose emi hapun. Dedelu leona, soona neukose lelesu nanasoik soaneu emi.

¹⁰ Nanahu hataholi mana noke ka, neukose ana sipo, hataholi manasanga ka, neukose ana hapu, ma hataholi fo manadedelu lelesu a, neukose lelesu nanasoik.

¹¹ Nai emi dalek, ade hapu amak fo ana fe minge neu emi ana na, metema noke i'ak do?

¹² Do fen kulak, metema ana na noke manutolo?

¹³ Leomae emi hataholi mangalauk, tehu emi boeo bubuluk fe hata malole neu emi ana ma. Muda hata no Amak

manai nusa so'da ka bai! Neukose Ana fe Dula Dale na neu sila fo mananoke neu nana!"

¹⁴Nai faik esa boema, Yesus usiheni dula dale mangalau ka neme hataholi hala tak esa mai. Dula dale mangalauk ndia kalua boema, hataholi ndia mulai kokolak. Boema hataholi makadotok dodoo doa kana,

¹⁵tehu hapu nggelok kokolak lae, "Ana bisa usiheni dula dale mangalau ka nanahu Baalzebul koasa na, fo dula dale mangalauk ndia malanga na."

¹⁶Hapu hataholi fe'e kala boeo, nau lakahihi'ik Yesus, da'di loke Ana tao manda'di beuk esa da'dileo ta'du-tana nae, Ana mai neme Manetualain mai.

¹⁷Tehu Yesus bubuluk sila dudu'a na. Boema nafa'das nae, "Metema nusaina esa heaba'en neu bubua-bubua kala, fo esa musu no esa soona, nusaina ndia neukose ta nakatatakak fa. Ma bobongik esa heaba'en fo esa musu no esa soona, neukose nakalulutuk.

¹⁸Leondiak boe nai Nitu nusan dale. Metema bubuak esa nahote no bubuak esa soona, nusak ndia neukose nakalulutuk. Emi mafa'da mae, Au

usiheni dula dale mangalau ka hu ka nde Baalzebul koasa na.

¹⁹Metema leondiak na no see koasa na emi ana manatunga mala usiheni dula dale mangalauk sila la? Emi ana manatungam sila la nde da'di ta'du esa nae, emi nde sala!

²⁰Tehu Au usiheni dula dale mangalau ka ninik Manetualain koasa na, ma ndia sosoana, nae Manetualain mulai paletanai emi tala'da so.

²¹Metema hataholi balakaik esa, no tee-tafa mandaik nanea uma na mesa kana soona, basa hata-heton neukose laso'da.

²²Tehu metema hataholi esa balakai na lena, fo ana sapu nan ma ana sengin, soona hataholi fo balakai na lena ndia, neukose ana loso na basa tee-tafa fo uma lamatuak namahenak ndia, boema ana baba'e basa bualo'as fo ana loso nalas.

²³Hataholi fo ta nok Au a, te'e-te'e ana la'ban Au, ma hataholi fo ta tulu-fali Au fo tao nakabubua bi'ilopo la soona sosoana nae, ana tao nalutu Au tatao-nono'ing, nanahu ana tao tapasasala bi'ilopo sila la."

²⁴ "Metema dula dale mangalau ka kalua neme hataholi esa ao paa na mai soona, dula dalek ndia la'ok okofefeok leo mo maloa soaneu ana sanga mamana hahaeaok, tehu ana ta hapu fan. Hu ka nde ndia de ana kokolak nae, 'Neukose au fali seluk leo uma fo au la'oela ka u!'

²⁵ Lelek ana losa naa, te nita uma ndia balisi ma nanape'da fua matalololek so.

²⁶ Boema ana la'o de neu leleko no dula dale fe'ek hitu mangalau na lena neme ndia mai bai. Basa boema ala masok leo hataholi ndia dale leu de ala leo leme ndia leona. Neu mate'e na hataholi ndia ha'da-tataon mangalau na lenaheni makahulu na mai."

²⁷ Yesus kokolak basa nae leondia boema, inak esa nai hataholi makadotok sila la tala'da nafa'da Yesus nae, "Tete'e ka, maua-manalek neu inak fo mana bongi ma manamasu'u O a!"

²⁸ Tehu Yesus nataa nae, "Maua-manalek lena seluk, hataholi mana namanene Manetualain dede'a-kokolan ma nakalala'o kana!"

²⁹ Hataholi la bei lakamomotu la Yesus, te Ana kokolak nakandoo kokola na nae, "Hataholi lelek besak ia la, mangalau na

ba'u na seli. Ala loke ta'du-tana esa, fo ela ala hapu lamahale neu Au. tehu sila neukose ta nanafe ta'du-tana esa boen, ka'da ta'du-tana nabi Yunu sa.

³⁰ Sama leo nabi Yunu sa nalupa ta'du-tana ba'eneu kota Niniwe hataholi nala, leondiak boe Ana Hataholi ka neukose Ana da'di ta'du-tana esa soaneu hataholi lelek besak ia la.

³¹ Neu fai mate'e ka, te Ina Manek nusa Kona, neukose ana fo'a sama-sama no hataholi lelek besak ia la, fo naketu-nala'din. Nana, soaneu nau namanene Salomo fo manatee teno ka nanoli na, de Ina Manek ndia ana tao leleo-lala'ok madoo ina neme daebafa ka pe'da na mai. Tehu besak ia nai ia, hapu nggelok matua ba'u lenaheni Salomo!

³² Neu fai mate'e ka te, laun Niniwe la neukose fo'a sama-sama lo hataholi lelek besak ia la, fo ana naketu-nala'din, nana hataholi Niniwe sila la tukatei-saledale leme sala-singo nala mai, ndek lelek nabi Yunu sa tui-benga neus. Tehu besak ia nai ia hapu nggelok ba'ulena neme Yunus mai."

³³ "Ta hapu hataholi fo ana de'de na banu ka boema nafunin do tatanan

ninik lepeneu. Neukose ana fua banuk ndia neu banu eik lain, fo ela hataholi manamasok leo uma dale neu a, hapu lita mangale'do na.

³⁴ Mata ka nde bee na banuk soaneu ao ka. Metema emi mata ma neu ka soona, basa emi ao ma lala'ena mangale'dok. Tehu metema emi mata ma keluha'bu ka soona, basa emi ao ma lala'ena, da'di makahatu kiu-kiuk.

³⁵ Hu ndia de, manea matalolole fo boso nalosak mangale'dok manai emi ndia ana da'di makahatuk.

³⁶ Metema emi ao ma lala'ena mangale'dok, fo makahatuk ta faa anak boen, soona emi aom ndia mangale'dok sama leo la'e banu ka pila na."

³⁷ Basa de Yesus kokolak basa boema, hataholi Farisi esa ka'in fo na'a nai uman. Boema Yesus neu na'a nai ndia.

³⁸ Hataholi Farisi ndia dodoo doa kana nita Yesus na'a te ta safe lima na nakahuluk tunga agama nakanenete na.

³⁹ Hu ndia de Lamatua ka nafa'dan nae, "Memak emi hataholi Farisi la, biasa safe balisi ka'da pinga mango dea na, tehu nai emi aoinam dale soona, henuk no naseti-nalaka ka ma mangalau ka.

⁴⁰ Emi, hataholi nggoak! Ade Manetualain ta nde tao manai dean ndia, boeo nde manatao manai dale na fa do?

⁴¹ Fo manai emi pinga-mangom dale ndia nde muse emi fen neu hataholi nuu ta-hata ta kala. No enok ndia, basa-basan neukose da'di balisi soaneu emi.

⁴² Soe ba'eneu emi fo hataholi Farisi la lemin! Emi bubu'u-palusam buna-boan sama leo daladae ma mo'do ai daak, ma bumu fe'e-fe'e kala, emi hapu sanahulu soona, emi fe baba'ek esa leo Manetualain neu, tehu naketu tunga matetu na, ma susue-lalaik neu Manetualai na, emi ta taoafik neu fan. Te see ko na ndia nde muse emi tao-no'in, ma taoafik neu fe'e-fe'e kala boe.

⁴³ Soe ba'eneu emi, fo hataholi Farisi la lemin! Emi nau mamana maha'da-holomatak nai uma mamasok dale, ma emi nau nanafe ha'da-holomata nai hataholi ba'uk matan.

⁴⁴ Soe ba'eneu emi! Emi sama leo late nanakota ta ka, fo hataholi a ta name'da fa te, ala heheta-aa'in."

⁴⁵ Mese agama esa nafa'da Yesus nae, "Tunggulu, no hala-kokolak sila la, Tuan makamumu-makamamaek ami boe!"

⁴⁶ Yesus nataa nae, "Soe ba'eneu emi boe, fo mese agama la lemin! Emi makaseti dede'a mateaina la, ma emi fe nakanenete mabela la, tehu emi soona, faa anak boeo emi ta nau tulu-fali hataholi manamakalala'o kana fa.

⁴⁷ Soe ba'eneu emi! Emi mafofo'a lates soaneu nabi la, fo se'ko na emi bei ba'ikai mala nde taolisa sala.

⁴⁸ Da'di emi nde manaku mae emi makaheik hata fo emi bei ba'i kai mala tatao-nono'i basan sila la. Nana memak sila nde taolisa nabi sila la, tehu emi nde mafofo'a late nala.

⁴⁹ Hu ndia de hapu nanasulak nai Manetualain susula Manatee Tenon dale nae, 'Neukose Au haitua fes nabi-nabi, ma Au hataholi nadedenu ngala. Neukose ala taolisa nggelok, ma fepali'u nggelok!'

⁵⁰ Manetualain tao ndia, fo ela hataholi lelek besak ia la nanahukuk, nanahu kanisak fo nanataok neu basa nabi la, neme daebafa ka nananakadada'di kana mai,

⁵¹ mulai neme kanisak neu Habe la ma losa kanisak neu Zakaria fo kanisak sila ana da'di nai mei tutunu-hohotu ka no Manetualain Uma na tala'da. Mamahele leona. Te hataholi lelek besak ia la, tao leo bee o neukose nanahuhuku kala, hu ka nde basa dede'ak sila la.

⁵² Soe ba'eneu emi, fo mese agama la lemin! Nggoek soaneu soi lelesu malela ka emi nde ho'u nana, tehu emi ta nde nau masok leo dalek meu soaneu sanga malelak ndia fa. Nasafali na, emi mapanggengge hataholi mana sanga enok masok leo dalek neu a!"

⁵³ Lelek Yesus sanga la'oela mamanak ndia, boema mese agama la ma hataholi Farisi la mulai lape'da dale mangalauk soaneu Yesus. Ala mulai tu'u fen hanik, fo ela Ana nau kokolak la'eneu dede'a ba'u.

⁵⁴ Ndia te, ala maku-maku lahelen, fo ala hapu ho'u la hala kokola masalan esa.

12¹ Hataholi lifu-lifun lakaseseti ao nalosa nggelok heta la nggelok ei na. Hataholi sila la bei lakamomotu te Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Manea matalolole neu hataholi Farisi

la lalu tei na. Fo Au dudu'a ka nde sila manadea-dale nala.

²Ta hapu hata fo nananafuni ka, neukose ta nananitik, ma ta hapu hata fo nanabibila-babaa ka, neukose ta nanaofek fa.

³Fo emi mafa'dan nai fai le'odae na, neukose nananamanenek nai fai lele'do na. Fo emi mamakukutu kana nai hataholi a di'idoo na nai kama nanakenak dale a, neukose nanapo'a-benga namaloloak neme uma puni na mai."

⁴"Mafandendelek leon tia-lai ngala lemin! Boso bii neu sila fo bisa mana taonisa emi, nanahu ala bisa taolisa ka'da emi ao paa ma, ma ta hapu tao lenak neme ndia mai fa.

⁵Malole na Au atu'du fe emi, see ka nde emi muse emi bii-mamata'u nana. Bii-mamata'u leona neu Manetualain! Nana Ana ho'i basa ani haha'e ka soona, nanuu koasa boe, soaneu tapa emi leo tasi ha'ik dale neu. Te'e-te'e Ndia nde muse emi bii-mamata'u nana!

⁶Manupui daiana lima lase'on beli na ba'u doik dua fo doik ndia kome'doana nanseli. Leomae leondiak

boe, Manetualain ta nafandeleheni esa boen.

⁷ Langadook manai emi langam lai na boeo, basa-basan nanaleke basak so. Hu ndia de boso bii, nanahu emi beli ma ba'u lenaheni manupui daiana sila la mai!"

⁸ "Mafandendelek leona! te hataholi fo ana manaku nai lea matan nae ndia Au ana manatungang soona, ndia boeo neukose Ana Hataholi ka manakun nai Manetualain ata nusa so'da nala matan.

⁹ Tehu hataholi fo nalelesi nai lea matan nae ndia Au ana manatungang soona, ndia boeo neukose Ana Hataholi ka nalelesin nai Manetualain ata nusa so'da na matan.

¹⁰ Metema hataholi nafa'da hata esa lena-la'ban Ana Hataholi ka soona, hapu nanafe do'o do ampon. Tehu metema nakamumululu-nakamamaek Manetualain Dula Dale na soona, ana ta hapu do'o do ampon fa.

¹¹ Metema lo emi fo laketu-lala'di emi nai uma mamaso kala dalek do nai manapaleta ma manakoasa la matan soona, dale mala boso falahaa la'eneu tao leo beek fo emi muse masala'e emi

aoina ma, do la'eneu hata fo emi muse kokola kana.

¹² Nana hata fo emi muse kokola kana ndia, neu fai na te neukose Manetualain Dula Dale na nanolin neu emi."

¹³ Hataholi esa nai hataholi makadotok sila la tala'da, nafa'da Yesus nae, "Tunggulu, so'ba Ama madenu au tolanoo nga fo ana fe au, ami amam la'oela hata-heto la, baba'ek esa."

¹⁴ Yesus nataa nae, "Tolanoo ei, see ka nde so'u Au da'di manamaketu-mala'di, do manaba'e hata pusaka neu emi dua?"

¹⁵ Basa boema, Yesus nafa'da basa hataholi manai sila la nae, "Masanene'dak ma manea, fo boso nalosak emi tenepeta. Nana hataholi daebafa ka so'da na, ta tai-namahena neu ka'da su'i-bete nala fa, leomae hata-heto nala, ala sasi kao-kao."

¹⁶ Boema Yesus tui nakandandaa ka nde ia nae, "Hapu hataholi kamasu'ik esa. Nanuu dae-oe maisi mamina ba'u ka.

¹⁷ Hataholi kamasu'ik ndia, ana mulai dodoo nai dalen dale nae, 'Ta hapu mamanak seluk soaneu au pe'da au dae oeng isi nala so'on. Au sanga enok tao leo beek besak ia?'

¹⁸ Basa boema, ana dodoo seluk ma nafa'da nai dale dale na nae, 'Naa, au hapu enok. Au mamana pepe'da nana'a ngala, neukose au adenus fo ala bongahenis fo au tao amatua selu kasa, fo daenga au pe'da basa au gandu mala, ma hata-heto fe'e ngala leu dalek.

¹⁹ Basa soona, au afa'da seluk au aoina nga ae, au aua-anale! Basa hata malole lala'ena o manuun so, de teuk lamalala boeo, neukose ta basa fas. Besak ia, hahae ao ma leona! Mu'a-minu ma mamahoko-setelee leona!'

²⁰ Tehu Manetualain nafa'dan nae, 'Hei nggoa konei! Le'odaek ia boe, mate o, fo neukose see ka nde hapu basa su'ibetes fo o makadudulu mak sila la?'

²¹ Dada'di na leondiak neu basa hataholi fo ala sanga enok da'di kamasu'ik soaneu aoina na mesa kana, tehu ana ta sanga enok da'di kamasu'ik nai Manetualain matan fa."

²² Boema Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Hu ndia de Au afa'da ae, 'Dale mala boso ba'ihana la'eneu emi so'da ma, fo nde hata fo neukose emi mi'a-minu, do hata fo neukose emi pakenggao.'

²³ Maso'da ka lenaheni nana'a-nininuk, ma ao paa ka lenaheni papake-ngganggao ka.

²⁴ Taoafik neu manupui kaa la leona! Ala ta sele-nggali, ala ta ketu-kolu, ma ta lanuu uma pepe'da nana'a-nininuk, do masoka kala fa. Tehu Manetualain fes nana'a-nininuk boe! Naa, emi beli ma ba'ulena neme manupui la mai!

²⁵ See ka nai emi dalek, fo no dale manafalaha na, ana hapu tao namanalu teu na, leomae ba'ihanak mesa kana?

²⁶ Metema no ka'da dede'a kome'doana ndia mesa kana boeo, emi ta hapu tao mala fan, tao le'e de emi dale ma falaha la'eneu dede'a fe'e kala?

²⁷ Taoafik neu tao leo beek fo taledo a ana moli nai oo ka! Bunga sila la ta laue-laosa, ta tenu-henge boen. Tehu Mane Soleman fo tou kamasu'iina ndia boeo, ana ta pake papake-ngganggaok fo mana'a na sama leo bunga sila la fa!

²⁸ Leondiak boe na'u manai mo ka fo ana moli faik ia fo balaha te nanahotuhelik. Tehu Manetualain barias na'u ndia de lole na seli. Mu'da hata no emi bai! Tehu emi kulang namahelek!

²⁹ Da'di dale mala boso ba'ihana ma mapangamak la'eneu hata fo neukose emi mi'a ma minu.

³⁰ Dede'a-dede'ak leondia ka nde hataholi fo ta nalelak Manetualai na, ana usi nana. Te se'ko na emi Amam bubuluk nae, memak emi paluu basa sila lala'ena.

³¹ Tehu emi muse sanga enok makahuluk, fo ela Manetualain paleta emi so'da ma soona, neukose fe'ek sila la boeo Manetualain fen neu emi."

³² "Emi dede'u ma ka'da lumanak mesa kana de boso bii! Nana emi Amam boeo no namahokok hapu paleta nai emi maso'da ma dalek.

³³ Mase'oheni hata-hetom fo fe doi na neu hataholi nuu ta-hata ta ka. Tao ma alukosu doik fo ta bisa nalutu fan, soaneu emi aoina ma, fo nde hata-heto fo nanape'dak nai nusa so'da ka. Hata-heto ndia ta bisa mopo fan, nanahu nakodaa ta hapu ho'i na fan, ma andaea ta hapu tao nalutu fan.

³⁴ Nana emi hata-hetom nai bee soona, emi dale ma boeo nai ndia!"

³⁵ "Manea fo masasale matak mo basa dede'ak lala'ena. Emi muse

maheheleaom tataas esa ma emi banu ma manapilak nahele,

³⁶ sama leo malalau-maono fo bei naheheleaon nahani tua na fali ma'in neme feta kabling mai. Metema tuan ndia fali ma'in fo ana dedelu lelesu soona, neukose no lai-laik ala soi lelesu a.

³⁷ Ua-nalek ba'u na seli ba'eneu malalau-maono fo tua na hapu nan bei nahani lahele nai lelek tua na mai. Mamahela leona! Neukose tuan ndia nahehele aon fo nadenu malalau-maonon sila la langatuuk fo nalalau-naonos.

³⁸ Nanalak matuaina ba'eneu malalau-maono sila la, metema sila tuan ndia hapu nas bei lahehele aon lahani, leomae ana mai nai fatila'dak do nakamama'ak lena neme ndia mai!

³⁹ Mafandendelek ia leona! Leo uni ka uma lamatuak bubuluk li'u ba'u bee nakodaa neukose ana mai soona, neukose nanea fo ela nakodaa ta masok leo uman dale neu fa.

⁴⁰ Hu ndia de emi boeo muse mahehele aom, nanahu Ana Hataholi ka neukose ana mai nai faik fo emi ta bubulu kana fa."

⁴¹ Petrus natane nae, "Lamatuak, ade nanolik ndia Lamatua ka natu'dun neu ami, do neu basa hataholi la?"

⁴² Lamatua ka nataa nae, "See ka nde malalau-maono mana lilinekak ma manatee tenok ndia, de nalosa tua na so'un da'di malangan neu malalau-maono fe'e kala, fo daenga ana fes la'a-linu la'e fai na?"

⁴³ Ua-nalen ba'u na seli malalau-maono ndia, metema tua na fali ma'in te ana hapu nan bei tao-no'i bela-ba'un!

⁴⁴ Mamahela leona! Te tuan ndia, neukose fe basa hata-heton lala'ena neu malalau-maono ndia.

⁴⁵ Tehu metema malalau-maono ndia dodoo nai dalen dale nae, 'Au tua nga bei doo ka besa ka ana fali ma'in,' boema ana fepa-li'u basa malalau-maono nala, ma na'a-ninu losa mafuk,

⁴⁶ soona tua na neukose fali ma'in nai faik do li'u fo ta bubulu kana fa. Soona neukose malalau-maono ndia hapu nanolik neme tua na mai, boema tua na taon ua-nalek esa no hataholi fo ta tunga Manetualai na fa.

⁴⁷ Malalau-maono fo ana bubuluk tua na hihii-nanaun, tehu ta nahehele aon,

ma ta tao-no'i tuan ndia hihii-nanaun fa soona, neukose nanafilu nahe'dik.

⁴⁸ Tehu malalau-maono fo ana ta bubuluk tua na hihii-nanaun, basa boema ana tao nasala hata esa, nalosa muse filu kana, tehu neukose ala filuk lakadada'u kana. Nana hataholi fo ala fe basan ba'u ka, neukose loke lakaseti ba'u ka neme hataholi ndia mai boe. Ma hataholi fo nanafe namahehelek ba'u ka, neukose loke lakaseti ba'u ka neme hataholi ndia mai boe."

⁴⁹ "Au mai soaneu akadada'dik ha'i na'a ka nai daebafak ia. Malole na seli metema ha'i na pila so!

⁵⁰ Bei hapu doidoso matuaina, fo Au muse la'o-la'din. Ma Au dale nga ta tesa tama nanseli, metema dede'ak ndia beita da'di fa.

⁵¹ Ade emi maedaenga Au mai soaneu Au uni mole-dame leo daebafa ka mai do? Tao leo bee o ta. Ta mole-dame fa, te lena-la'ba ka.

⁵² Mulai neme besak ia mai, metema hataholi lima lai uma esa dalek soona, neukose esa-esak tofak matan, fo telu la'ban dua do dua la'ban telu.

⁵³ Ama ka neukose la'ban ana tou na, ma ana tou ka neukose la'ban aman. Inan la'ban ana ina na, ma ana ina na la'ban inan. Alina ka neukose la'ban manafeu ina na, ma manafeu ina ka neukose la'ban alina na."

⁵⁴ Yesus boeo nafa'da hataholi makadoto kala nae, "Metema emi mita ko'a sa sele nai muli, tutika emi mafa'da mae, 'Neukose u'dan.' Ma te'e-te'e ka uda na mai.

⁵⁵ Metema emi mame'da ani na mai neme kona mai soona, emi mafa'da mae, 'Neukose hanas.' Ma te'e-te'e hanas.

⁵⁶ Emi hataholi nau dea-dalek! Emi hapu neuk mala hana-oe faak no ka'da mete lalai ma daebafa ka heheo-hihilun. Tao le'e de ta'du-tana le'do fai ia, emi ta bisa neuk mala fan?"

⁵⁷ "Tao le'e de emi ta maketu aom hata fo ndoo sa fa?

⁵⁸ Metema hapu hataholi kalaak emi leo manamaketu-mala'di kala soona, sanga enok besa-besa soaneu mole-dame mon beidai emi bei nai eno tala'dak. Metema ta soona, mahani te see ana le'a no emi leo manamaketu-mala'di kala matan neu, ma mana maketu-mala'dik ndia

neukose ana fe emi leo polisi la fo polisi la tao emi leo bui dale meu.

⁵⁹Mamahele leona! te neukose emi ta kalua meme bui dale mai, metema emi beita bae ketu emi huta ma fa."

13 ¹Nai lelek ndia, hataholi tui Yesus la'eneu Pilatus taonisa hataholi Galilea de'ubee, nai lelek ala fe tutunu-hohotuk neu Manetualain.

²Yesus namanene tutuik ndia boema nae, "Hu ka nde ala taolisa hataholi Galilea sila la leondiak boema, emi maedaenga ndia da'di buti esa nae, hataholi sila lasala-lasingo lenaheni hataholi Galilea fe'e kala do?

³Ta makandondook! Tehu mafandendelek leona: te metema emi ta tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai fa soona, neukose emi basa-basa mala boeo mopo-mate sama leo hataholi sila la.

⁴Tao leo beek boe no hataholi kasanahulu faluk fo manamatek leme Siloa ma, nai lelek fo uma ndia puni madema na napaluni nalas? Emi maedaenga ndia da'di natutu'duk esa nae, hataholi sila la masala-masingok

lenaheni basa hataholi fe'ek fo manaleo leme Yerusale ma do?

⁵Ta makandondook! La'iesa seluk Au afa'da: Te metema emi ta tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai fa soona, emi basa-basa mala boeo neukose mopo-mate sama leo hataholi sila la."

⁶Basa ndia boema, Yesus tui nakandandaak ia boe nae, "Hapu hataholi esa nanuu ai kak huk esa nai osi angol dale. Faik esa boema neu sanga ai boak nai ai ndia, tehu ana ta hapu boak esa boen.

⁷Da'di nafa'da manamanea osi nae, 'Mete dei, te teuk telu ia so, au mai sanga ka boak nai ai kak ia, tehu au ta hapu boak esa boen. Ka'da lo'oheni ai ndia leona! Te ka'da ana musi basa nana'ak manai dae dale a!'

⁸Tehu manamanea osi ndia nataa nae, 'Nemena fo ana moli seluk teuk ia dale na Tuan. Au sanga tatatik okofefeo huu na fo au tao pupuk neu.

⁹Fafa'ka ma mahani te teu mana maik ia soona, besa ka naboaa. Tehu metema ta soona, bole Tuan madenu fo lo'ohenin.'"

¹⁰ Nai fai Sabat esa boema, Yesus nanoli nai uma mamasok esa dalek.

¹¹ Nai ndia hapu inak esa, namahe'di teuk sanahulu falu so, nanahu dula dale mangalau ka nai aoinan dale. Inak ndia pukudouk, de ana ta hapu napadeik natetu makandondook fa.

¹² Lelek fo Yesus mete nitan boema, Ana bou kana nae, "Ina, lea-hai meme o he'di ma mai leona!"

¹³ Boema Yesus tao lima na neu inak ndia lain tutika no hatematak ndia boe, inak ndia napadeik natetu, boema ana koa-kio Manetualain.

¹⁴ Malanga uma mamasok ndia namanasa de nae, Yesus nakahahaik hataholi nai fai Saba ta, hu ndia de nafa'da hataholi la nae, "Hapu faik ne soaneu taue-tale'di, hu ndia de mai la'e faik sila la fo nakahahaik o, fo boso nai fai Saba ta!"

¹⁵ Boema Lamatua ka nafa'dan nae, "Hai, Hataholi manadea-dale kala lemin! Nai fai Saba ta basa hataholi la po'i sapi do keledei nala fo neu hanis oe.

¹⁶ Naa, besak ia nai ia, hapu inak esa Abraham tititi-nonosin, fo teuk sanahulu falu dale na Nitu pa'a nan so. Ade inak ia

ta bole nanase'i-po'ik neme papa'an ndia nai fai Saba ta fa do?"

¹⁷ Yesus hala-kokolan ndia tao na Yesus musu noo nala mae lanseli; tehu basa hataholi fe'e kala lamahoko lita basa mata beuk fo Yesus tao ka.

¹⁸ Yesus natane nae, "Metema Manetualain paleta soona, heheo-hihilun tao leo beek? Au hapu akasasama kana no bee ka?"

¹⁹ Heheo-hihilun sama leo nakandandaaak mana maik ia: Hataholi esa ho'i na sawi de'ek esa, beoma neu selen leo osin dale neu. Ai de'ek ndia moli boema ana da'di ai huk matuaina, de manupui la tao ndunu nala nai ai ndia ndana nala."

²⁰ Yesus natane la'iesa seluk nae, "Metema Manetualain paleta soona, Au akasasamak heheo-hihilun no bee ka?"

²¹ Heheo-hihilun sama leo inak esa ho'i na lalu tei ka fo ana sese'do kana no ha'de sopuk litel hahulu losa basa-basan sa'e."

²² Nai leleo-lala'ok leo Yerusalem neu, Yesus la'ok tunga kota-kota ma nggolo-ta'du kala, boema nanoli.

²³ Boema hapu hataholi natanen lae, "Ama, ade hataholi nanasoitefak ka'da lumanak mesan do?" Yesus nataa nae,

²⁴ "Sanga enok leona fo masok tunga lelesu makabi'a ka, Nana hataholi ba'u ka te'e-te'e ala sanga enok masok, tehu ala ta bisa fa.

²⁵ Nai lelek uma lamatuak fo'a napadeik de ana kena lelesu na, ndia te emi mapadeik nai deak de emi dedelu lelesu a, boema emi mafa'dan mae, 'Tuan, soi fe ami lelesu leona!' Soona neukose Tuan ndia nataa nae, 'Au ta bubuluk emi meme bee mai fa!'

²⁶ Neukose emi mataa mae, 'Ami me'a-minu sama-sama mo Tuan so, ma Tuan boeo nanoli nai ami kota ma eno nala so!'

²⁷ Tehu Tuan ndia neukose nafa'da seluk nae, 'Au ta bubuluk emi meme bee mai fa. La'o meme ia, hai emi fo hataholi mangalau kala lemin!'

²⁸ Nai lelek emi mita Abraham, Ishak, Yakub boema basa nabi la lamahoko-setelee nai Manetualain Daebafa Beu na dale ka, neukose emi kii-makaleleu ma doidoso, nanahu emi nanausiheni basak leo deak meu!

²⁹ Neukose hataholi la mai leme dulu ma muli, leme kii ma kona mai, fo neukose lamahoko-seteleee nai Manetualain Daebafa Beun dale.

³⁰ Tete'e ka, hataholi fo mate'e ka, neukose ana da'di hataholi makasososak, ma hataholi fo makasososa ka, neukose ana da'di hataholi mate'ek."

³¹ Nai lelek ndia boe, hapu hataholi Farisi de'u bee mai leo Yesus mai de lae, "Boso leo meme ia! Muu leo mamana fe'ek mu, nana Herodes nau taonisa O."

³² Yesus nataa nae, "Mu mafa'da hataholi fo ana hii ka'da tao nakalulutuk ndia mae, 'Faik ia ma balaha, Au usiheni dula dale mangalau kala, ma Au akahahaik hataholi kamahe'dis ala, tehu neu fai katelu na, neukose Au tao akababasak Au tatao-nono'ing.'

³³ Leomae leondiak boe, Au muse leo-la'ok akandoo Au leleo-lala'ong faik ia, balaha ma balaha binesak, nana ta malole nabi esa nanatao nisak nai Yerusalem deak.

³⁴ Yerusalem, Yerusalem! O lau mala taomisa basa nabi la, ma Manetualain hataholi nadedenu nala, tapas minik batu, losa mates. La'i de'u bee so, Au hii

holu basa o lau mala, sama leo manu ina nasaluluku ana nala nai li'dan dale, tehu o ta nau fa!

³⁵ Hu ndia de Manetualain ta nau nok o seluk fa. Bubuluk leona, te mulai besak ia, neukose o ta mita seluk Au losa o mafa'da mae, 'Nanaba'e-palak neu Ndia fo ana mai no Lamatua ka na'de na.'"

14 ¹ Nai fai Sabat esa boema Yesus nanaka'ik neu na'a nai mauli-malanga Farisi esa uman. Hataholi manai sila la taoafik besa-besa lo Yesus.

² Boema hataholi peta aok esa ei lima peta-pae ana mai leo Yesus mai.

³ Boema Yesus natane mese agama la ma hataholi Farisi manai sila la nae, "Tunga ita agama na hoholo-lalanen, ita bole takahahaik hataholi he'dis nai fai Saba ta do ta?"

⁴ Mese agama la ma hataholi Farisi sila la ka'da beedenge. Boema Yesus nalo na hataholi ndia de nakahahi kana, basa boema nadenun ana fali ne'un.

⁵ Basa ndia boema Yesus nafa'da hataholi manai sila la nae, "Leo uni ka hataholi esa nai emi dalek nanuu anak esa do sapi esa ana tu'da leo oedolu dale la'e fai Sabat, ade hataholi ndia neukose

ana ta lai-lai kaluaheni ni'iana do sapi ndia nai faik ndia boe do ta?"

⁶Tehu hataholi esa boen ta nataa Yesus la'eneu dede'ak ndia boen.

⁷Boema Yesus mete nita fui la hele mamananak malole nanseli. Hu ndia de Ana tui nakandandaak ia neu basa-basas nae,

⁸"Metema ala ka'i emi leo feta kabing meu soona, boso meu mangatuuk meu hataoli nananita-nalela kala kandela na. Nana fafa'ka ma hataholi nananita nalelak esa lenaheni emi, nanaka'ik leo feta ndia neu boe,

⁹boema uma lamatuak fo manaka'i basa emi dua ndia, ana mai fo nafa'da emi no nakasetik nae, 'Boso mamananasa, te mamananak ndia nanasadia basak soaneu fui ndia so.' Soonan no mamaek nanseli, ma no nakasetik o muse lali leo mamana mate'ek manai dea.

¹⁰Hu ndia de, metema ala ka'i emi leo feta meu soona, hele mamana mate'ek manai dea. Te faka'ka ma uma lamatuak neukose ana mai fo nafa'da emi nae, 'Tolanoo ei, mai mangatuuk mai mamana neulau ka nde ia.' No enok ndia, emi

nanafe ha'da-holomata nai basa fui fe'ek sila la matan.

¹¹ Nana basa hataholi fo namatutua-namadedema aoina na, neukose nananakaloloe-nakadadaek, tehu hataholi fo nakaloe-nakadae aoina na, neukose nananamatutua-namadedemak."

¹² Boema Yesus nafa'da uma lamatuak nae, "Metema o ka'i hataholi mai na'a o feta lele'dok do le'odaek soona, boso ka'i o tia-laim, do tolanoom, do ka'a-fa'dim, do o uma titia-tataim fo kamasu'ik. Nana mahani te neukose ala ka'i o boe, fo no enok ndia, o sipo o tatao-nono'im babala na nde ndia so.

¹³ Da'di, metema o tao feta soona, ka'i hataholi nuu ta-hata tak, hataholi bu'u-ba'ek, hataholi lu'u eik, ma hataholi poke-pakek.

¹⁴ Neukose o nanaba'e-palak, nana hataholi sila la, neukose ala ta hapu balas o malole ma fa. Neukose o malolem ndia Manetualain nde bala sana, nai lelek hataholi malole la nanatao naso'da falik neme mamate sa mai."

¹⁵ Nai lelek hataholi esa neme hataholi manala'a-linu sama-sama nai ndia,

namanene Yesus hala-kokolan ndia boema nae, "Maua-manalek nanseli neu hataholi fo neukose na'a sama-sama no Manetualain, metema Ana mai da'dileo Mane ka!"

¹⁶ Tehu Yesus nafa'da hataholi ndia nae, "Faik esa boema hapu hataholi esa tao feta matua, de ana ka'i hataholi makadotok.

¹⁷ Lelek fai na losa soaneu feta mulai boema, hataholi ndia nadenu malalau-maono nala leu leo basa hataholi nanaka'i kala fo nafa'das nae, 'Mai leona, te basa-basan nanasadiak so!'

¹⁸ Tehu hataholi sila basa-basas, esa esak mulai nae, boso mamasana nanahu ami ta bisa meu fa. Hataholi makasososa ka nafa'da malalau-maono ndia nae, 'Besa ka au asa a dae duduik esa, de au paluu u palisa kana de boso mamasana.'

¹⁹ Nggelok lae, 'Besa ka au asa a sapi nakauuk pasan lima, de au sanga u so'ba su'dik sapi sila la, de boso mamasana.'

²⁰ Nggelok seluk bai soona lae, 'Besa ka au sao, hu ndia de au ta bisa u fa.'

²¹ Malalau-maono ndia fali ma'in de nafa'da dede'ak ndia neu tua na. Boema tuan ndia namanasa nanseli, de nafa'da

malalau-maonon nae, 'Meu lai-lai leo eno kala ma eno kaba'ek manai kota ia, fo mo basa hataholi nuu ta-hata tak, hataholi bu'u-ba'ek, hataholi poke-pakek ma hataholi lu'u ei kala leo ia mai.'

²² Basa boema malalau-maonono ndia nae, 'Tuan, Tuan paleta na au akalala'o kana so, tehu bei hapu mamana louk ba'u ka.'

²³ Boema tuan ndia nae, 'Mu leo okofoo la lain ma eno kaba'ek manai kota deak, fo makaseti hataholi la mai fo ela au uma nga henun.

²⁴ Mafandendelek leona te! Ta hapu hataholi esa boen neme fui nanaka'i basak sila la, neukose name'da nita au fetang ia nana'a-nininun!'"

²⁵ Nai faik esa boema, hapu hataholi makadotok la'ok tunga Yesus. Yesus lipa leo dea neu boema nafa'das nae,

²⁶ "Metema hataholi mai leo Au mai, tehu ana sue-lai inan, aman, saoina na, ana nala, ma tolanoo nala, lena-lenak aoina na lenaheni Au soona, ana ta bisa da'di Au ana manatungang fa.

²⁷ Hataholi fo ana ta nau lu'a ainggange na fo ana tunga Au fa soona, ana ta hapu da'di Au ana manatungang fa.

²⁸ Metema hataholi esa neme emi mai, ana nau nafofo'a uma puni madema esa soona, tao leo bee o neukose nangatuuk fo ana leke nakahuluk doin nala, fo ela ana bubuluk, ade doin na dai soaneu ana tao nakababasak uma puni madema ndia do ta.

²⁹ Nana metema ana bubuluk, ana ta hapu tao nakababasak uma ndia fa, te se'kona ana tao basa fandere na so, soona basa hataholi la lita tatao-nono'ik ndia soona, neukose ala hikan.

³⁰ Neukose lafa'da lae, 'Weh, hataholi ia nafofo'a uma, tehu ana ta hapu tao nakababasa kana fa!'

³¹ Metema manek esa nanuu solda'du lifun sanahulu, fo ana sanga natati no manek fe'ek esa solda'dun lifun duahulu, soona, tao leo bee o manek ndia neukose nangatuuk fo ana tai-dodoo nakahuluk, ade balakai na dai soaneu la'ban musun ndia do ta.

³² Metema ana bubuluk balakai na ta dai fa soona, tao leo bee o, nai lelek fo musun ndia bei nai doo ka te, neukose nadenu hataholi nadedenu na fo neu noke dame."

³³ Mete'ena Yesus nae, "Leondiak boe no emi. Ta hapu hataholi esa boen neme emi mai a, hapu da'di Au ana manatungang, metema ana ta nau feheni maso'da na fa."

³⁴ "Masik ndia malole, tehu metema masin ta soona, tao leo bee o ta bisa tao namasi fali kana so'on.

³⁵ Masik ndia sosoa-ndandaan ta so, nau soaneu tina-osi do soaneu pupuk boe. Da'di ka'da tapahenin leona. Metema see madi'idook soona, ela leo bee na namanene leon!"

15 ¹ Faik esa boema manasusu bea makadotok ma hataholi fo lau nala lafa'da lae hataholi ta malole la, ala mai lamanene Yesus nanoli-nafa'dan.

² Hataholi Farisi la ma mese agama la mulai lakamumu lae, "Awe, hataholi ia sipok hataholi ta malole la, bai te na'a sama-sama nos!"

³ Hu ka nde ndia de Yesus tuis nakandandaak ia,

⁴ "Leo uni ka emi hataholim esa bi'ilopon natuan esa, boema namopo esa, ade neukose ana tao beek? Tao leo beeo neukose ana la'oela bi'ilopo kasiohulu

siok sila la leme mo mana'u ka, fo neu sanga manamopok ndia losa hapun.

⁵Ma metema ana hapu falik bi'ilopo ndia soona, namahoko nanseli nalosa nasaa bi'ilopo ndia neu alun lain,

⁶boema nini fali kana. Basa boema nalo nonoo nala ma uma titia-tatai nala ma nae, 'Mai fo ata tamahoko. Au bi'ilopo manamopo nga au hapu fali kana so!'

⁷Naa, leondiak boe nai nusa so'da ka hapu namahokok fo matua lena soaneu hataholi masala-masingok esa tukatei-saledale, neme hataholi siohulu sio fo malole so de ta paluu tukatei-saledale so'on."

⁸Basa boema Yesus tui nakandandaak fe'ek esa nae, "Leo uni ka inak esa doi isi lilofulan sanahulu, boema namopo esa. Neukose ana tao beek? Tao leo bee o neukose ana de'de napila banu ka fo ana sasapu uma na, boema ana sanga te'e-te'e no doik ndia losa ana hapu fali kana.

⁹Nai lelek ana hapu falik doik ndia soona, nalo basa nonoo nala boema uma titia-tatai nala fo nafa'das nae, 'Au amahoko anseli nana hapu falik au doi

mana mopo nga so. Mai fo ata tamahoko leona!

¹⁰ Leondiak boe Manetualain ata nusa so'da nala neukose lamahoko, metema hapu hataholi mangalau ka tukatei-saledale neme sala-singo nala mai."

¹¹ Yesus nafa'da seluk nae, "Hapu amak esa ana toun dua.

¹² Ana muliana ka nafa'dan nae, 'Ama, besak ia fe au baba'e nga neme ita su'ibeten mai.' Boema aman ba'e su'ibeten neu anan duas.

¹³ Basa faik de'ubee boema, ni'iana mulianak ndia nase'oheni ndia hata baba'e na de neu leo nusa dook neu. Nai naa, ana didilo-dodolo tali doi na ninik so'da lena-lena ka.

¹⁴ Lelek doi na basa la'iesa kana boema, la'a matuaina da'di nai nusak ndia, nalosa ana mulai naleu-nalaak leona.

¹⁵ Boema neu naue-nale'di nai laun esa nai ndia, boema nadenun leo tina neu fo nanea bafi na.

¹⁶ Niiiana ia name'da namala'a nanseli de nalosa ana hii na'a bafi sila la nana'a na. Leomae namala'a nanseli, tehu hataholi esa boen ta fen na'a fa.

¹⁷ Neu mate'e na boema besa ka name'da de nae, 'Hataholi manamaue-male'di nai au amang uma na, nana'a-nininun sasikaokao, tehu au nai ia soona, au hihii mate o la'a sa!

¹⁸ Malole lenak au fali no lai-laik fo au afa'da au amang ae, Ama, au asala-asingo basa neu Manetualain ma neu Ama so.

¹⁹ Au ta andaa da'di ama anan so'on. Mafa'da mae, au da'di ama hataholi manae-male'din.'

²⁰ Boema no lai-laik ana fali ne'un leo aman uman neu leona. Neu de bei nai doo ka no uma te, aman nitan so. Boema aman dale na tu'da de nalai neu solu kana, tutika ana holu nan de ana de'in.

²¹ Boema ni'iana ndia nafa'da aman nae, 'Ama, au asala-asingo basa neu Manetualain ma neu Ama so. Au ta andaa da'di Ama anan so'on.'

²² Tehu aman nalo malalau-maono nala de nafa'das nae, 'Lai-lai meu ho'i bua papake neulauk fo fen pake. Boema o'du ndeli neu lima ku'u na, ma fen pake sapatu neu ei na.

²³ Basa ndia soona, meu pa'a sapiana maafo do'don leona, fo ta'a-tinu ma tamahoko-setelee.

²⁴ Nana makahulu na au ana nga matenso, tehu besak ia naso'da falik. Makahulu na mophon, tehu besak ia hapu fali kana so.' Boema ala mulai feta-dote leona.

²⁵ Ndia te ana ulu na nai tina. Lelek ana fali ma'in de ana deka no uma boema, namanene musi kala lalii, ma fofoti-lolongek.

²⁶ Boema nalo na malalau-maonon esa de natanen nae, 'Te beek da'di nai uma?'

²⁷ Malalau-maonono ndia nataa nae, 'Tuan fa'di na fali ma'in! De Tuan aman, nadenu do'do sapiana maafo, nana ana hapu falik ana na no so'da-molek so!'

²⁸ Boema ana uluk ndia namanasa nanseli, de nalosa ana ta nau masok leo uma dale neu fa. Tehu aman mai de ana kokoen masok leo dalek neu.

²⁹ Tehu ana uluk ndia nae, 'Tunga teuk au aue-ale'di sota-mate fe ama. Ta la'iesa fo au se'i ama paleta na fa. Tehu ama fe au beek? Bi'ihik esa boeo, ama beita fe nita au fo au tao feta o au nonoo ngala fa!

³⁰ Ama anan ndia na'a basa Ama su'ibeten neu ina manasosoa-piao kala, tehu leondiak ana fali ma'in boema Ama do'do fen sapiana maaol'

³¹ Boema aman nataa nae, 'Ana ngonei, o mo au tataas esa nai uma. Ma au su'ibeteng lala'ena, o nuum la'iesak sila la.

³² Tehu ita muse tao feta ma tamahoko-setelee, nana o fa'di ma makahulu na maten so, tehu besak ia naso'da falik. Makahulu na mopon, tehu besak ia hapu fali kana so.'"

16 ¹ Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Hapu tou kamasu'ik esa. Touk ia nanuu pegawi manape'da doik esa, fo ana ito-ato su'i-bete nala. Hataholi kamasu'ik ia hapu hala nafafa'dak lae, pegawi manape'da doi na didilo-dodolo tali doin.

² Da'di nalo pegawi manape'da doik ndia ma nae, 'Au amanene basa hata lala'ena la'eneu o so? Besak ia, fe au hala nafafa'da matetuk la'eneu o ue-le'dim ito-ato au su'i-beteng. O ta bole da'di au pegawi manape'da doing so'on.'

³ Boema pegawi manape'da doik ndia doodoo nae, 'Au muse tao beek besak

ia? Au Tua nga sanga kaluaheni au ia so. Au ta foi abe'i dae fa. Da'di hataholi mananoke-nokek boeo, au mae.

⁴ Naa, au hapu enok. Au muse anuu tia-lai ba'u, fo ala nau au leo nai sila uman, metema au nanakalua henik!'

⁵ Da'di pegawai manape'da doik ndia nalo hataholi mana mahutak neu tua na esa-esak. Nafa'da hataholi makasososa ka nae, 'O mahuta de'ubee?'

⁶ Hataholi ndia nataa nae, 'Mina zetun nggala natun esa.' Pegawai manape'da doik ndia nafa'dan nae, 'O susula huta ma nde ia. Mangatuuk leona fo sulak lai-lai: limahulu.'

⁷ Basa boema nafa'da hataholi kadua. 'Ma o mahuta de'ubee?' Hataholi ndia nataa nae, 'Gandum kalong lifun esa.' Pegawai mana pe'da doik ndia nafa'dan nae, 'O susula huta ma nde ia. Sulak natun falu leona.'

⁸ Boema pegawai manape'da doik fo manaputa-paik ndia, malanga na koa-kion, nanahu tatao-nono'i puta-pain ndia. Maso'dak nai daebafak ia, sama na leondiak! Hataholi daebafak ia la ito-ato puta-paik lalelak sila ito-aton neme

hataholi fo naso'da nai mangale'do ka dalek."

⁹Boema Yesus kokolak seluk nae, "Mamanene leona! Pake su'i-bete daebafak ia, soaneu hapu tia-laik, fo ela metema su'i-bete daebafak ia ta nabeli so'on soona, neukose emi nanasipok nai mamanak fo matea-mahele ka.

¹⁰Hataholi fo bisa nananamahelek nai dede'a kome'doana la dalek, bisa nananamahelek nai dede'a matuaina la dalek boe. Tehu hataholi fo ta bisa nananamahelek nai dede'a kome'doana la dalek fa, ta bisa nananamahelek nai dede'a matuaina la dalek boe.

¹¹Da'di, metema la'eneu su'ibete daebafak ia, emi ta hapu nananamahelek seluk fa soona, see nau fe namahehelek neu emi soaneu ito-ato su'ibete samane ka?

¹²Ma metema la'eneu buas fo hataholi fe'ek nuun, fo ala bubuluk ta bisa lamahele emi fa soona, see nau fe emi hata fo ana da'di emi nuum?

¹³Ta hapu hataholi esa boen fo naue-nale'di soaneu tuan dua fa, nana neukose ana sue-lai esa lenaheni esa ka mai, do neukose ana lilineka neu tuan

esa lenaheni esa ka mai. Leondiak boe no emi. Emi ta hapu maue-male'di soaneu Manetualain, ma soaneu su'ibetes boen."

¹⁴Hataholi Farisi la lamanene basa hata fo Yesus nafa'da kala. Boema ala hikan, nana ala hii ka'da doi ka.

¹⁵Tehu Yesus nafa'das nae, "Emi nde hataholi fo nai hataholi fe'ek matan soona, nananitik ndos, tehu Manetualain bubuluk emi dale ma oe isin lala'ena. Nana hata fo hataholi daebafa ka nafa'da nae madema, Manetualain meten soona, kaba'oanak.

¹⁶Hoholo-lalanek fo Musa fe ka ma nabi la nanoli nala nanapakek nahelek losa Yohanis Mana Salani ka tepo lele na. Neme lelek ndia, Hala Malole la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta da'dileo Mane ka, nanatui-bengak nakandoo. Boema hataholi a da'di Manetualain hataholi kamahehelen no nakasetik.

¹⁷Tehu mu'dak la'iesa kana soaneu lalai no daebafa ka sapulalo, neme Manetualain hoholo-lalanan de'e seseli anak esa da'di nanapake tak.

¹⁸See elaheni saoina na boema ana sao seluk ina fe'ek soona, hataholi ndia hohonge. Ma hataholi fo ana sao inak fo

nanaelahenik ndia soona, ana hohonge boe."

¹⁹"Hapu hataholi kamasu'ik esa. Bualo'a papakena kabelik mesa-mesan, ma nana'a-nininun malole-mala'da tunga faik.

²⁰Nai lelesuina na bafa na hataholi nuu ta-hata tak esa na'de Lasarus nangape'uk lee lee nai ndia, fo namahena ana hapu isi tei na ninik nana'ak fo manatu'da leme hataholi kamasu'ik ndia mein lain mai.

²¹Ao na henuk no pulu-pai ka, nalosa busa la ala hii ka'da lalamemei pulu-pain ndia. Lena-lenak busa la mai fo lalamemei pulu-pai na.

²²Makabui na boema hataholi nuu ta-hata tak ndia maten, de ata nusa so'da kala lon leo mamana maha'da-holomata ka nai nusa so'da ka fo nai Abraham boboa na. Hataholi kamasu'ik ndia boeo maten de latoon.

²³Nai daebafa hataholi manamate ka, ana doidoso nanseli. De nai lelek nanganalo neme naa leo lain neu te, nita Abraham nai mamana ka doo na seli, ma nita Lasarus nai Abraham boboa na.

²⁴ Boema hataholi kamasu'ik ndia nalo bou-bou nae, 'Ama Abraham! Sue-lai au dei. Madenu Lasarus dope lima ku'u na leo oe dale neu, boema ana mai fo nakadoe au maa nga dei. Te au doidoso anseli nai ha'ipilak ia dalek!'

²⁵ Tehu Abraham nataa nae, 'Mafandendelek ana ngonei: nai o fai maso'da ma dalek, o hapu basa hata fo malole lala'ena so, tehu Lasarus hapu basa hata ta malole lala'ena. Besak ia namahoko nai ia, ma o doidoso nai naa.

²⁶ Fe'ek neme ndia mai, nai o ma ami tala'da, hapu fela matuaina esa, fo ela hataholi neme ia ta hapu leo naa neu fa, ma hataholi neme naa ta hapu leo ia mai fa!'

²⁷ Boema hataholi kamasu'ik ndia nae, 'Metema leondiak soona, au dokodoe anseli, fo Ama madenu Lasarus neu leo au Amang uman neu.

²⁸ Te au tolanoong lima bei lai ndia. Madenu Lasarus neu fo ana fes nasanene'dak, fo daenga boso nalosak sila boeo masok leo mamana doidosok ia mai.'

²⁹ Boema Abraham nataa nae, 'Sila lanuu Musa ma nabi la susula nala so!

Nemena fo ala tunga hata fo nanasulak nai susulak sila la dalek!'

³⁰Tehu hataholi kamasu'ik ndia nataa nae, 'Ndia beita dai fa, Ama Abraham. Metema hapu hataholi manamate ka naso'da falik fo neu nafa'das soona, neukose ala tukatei-saledale leme sala-singo nala mai.'

³¹Tehu Abraham nae, 'Metema ala ta taoafik neu Musa ma nabi la paleta na fa soona, tao leo bee o neukose ala ta lamahele boen, leomae hapu hataholi manamatek naso'da falik fo nafa'das boe.'"

17 ¹Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Tao leo bee o hapu dede'a-dede'ak fo tao na hataholi a tao sala-singok. Tehu soe ba'eneu hataholi manamakadada'dik dede'ak sila!

²Malole lenak, metema pa'a batu tutu ka neu hataholi ndia botolii na fo tu'uhenin leo tasi dale neu, neme ana tao na hataholi esa neme hataholi kome'doana ia la, ala tao sala-singok.

³Hu ndia de manea matalolole leona! Metema o tolanoo ma nasala-nasingo soona, kena-ka'in leona. Fo metema

ana tukatei-saledale soona, fe do'o do ampon neun.

⁴Metema faik esa nasala-nasingo neu o la'i hitu, boema tunga faik ana mai fo nafa'da o nae, 'Au oke ampon,' soona fe do'o do ampon neun."

⁵Basa ana manatunga nala lafa'da Lamatuak Yesus lae, "Lamatuak, matetea-mahehele ami namahehele ma leona."

⁶Boema Lamatua ka nataa nae, "Metema emi manuu namahehelek ba'u ai sawi de'e ka soona, emi hapu mafa'da aihu matuaina ia mae, 'O nanafe'ahenik leona, fo nanaselek nai tasi dale, soona tao leo bee o aihu matuaina ndia neukose ana tunga emi paleta ma.'"

⁷"Leo uni ka hataholi esa nai emi dalek, nanuu malalau-maono fo ana foidae nai tina do manafoo bi'ilopo. Metema malalau-maono ndia ana fali ma'in soona, ade nafa'dan nae, 'Mai fo mu'a lai-lai leona.'?"

⁸Tao leo bee o ta hetu! Nasafali na, neukose nafa'dan nae, 'Sadia fe au nana'a-nininung mai. Mu pake bualo'a balisi fo manea au nai lelek au bei u'a

inu. Basa ndia soona, besa ka o bole mu'a.'

⁹Malalau-maono ndia ta paluu nanakoa-kiok fa, nanahu ana tunga tua na paleta na hetu?

¹⁰Leondiak boe neu emi. Metema emi tao basa hata fo ala paleta basan neu emi soona, mafa'da leona mae, 'Ami ia ka'da malalau-maono. Ami bela-ba'um ndia, de ami muse tao-no'in.'"

¹¹Nai Yesus leleo-lala'on leo Yerusalem dalek neu, Ana tunga nusa Samaria no Galilea dae too na.

¹²Lelek ana masok nala nggolok esa dalek boema, hataholi he'di lou mangalauk sanahulu ala mai. Lapadeik lai doo ka,

¹³boema ala nggasi ma lae, "Yesus! Ama Mesen! Sue-lai ami dei!"

¹⁴Lelek Yesus mete nitas boema nae, "Meu leo ima mala, fo mokes ala palisak emi ao ma." Ala bei bela'o te he'di nala lea-hai so.

¹⁵Lelek hataholi esa neme hataholi kamahedis sila la dalek, name'da nana ana lea-hai so, boema ana fali no ana koa-koak mesan ma ana koa-kio Manetualain.

¹⁶ Boema nai Yesus matan, ana senek-do'ok ma noke makasi neun. Hataholi ndia hataholi Samaria.

¹⁷ Basa boema Yesus nae, "Ade hapu hataholi sanahulu nananakahahaik hetu? Sio seluk lai bee bai?"

¹⁸ Tao le'e de ka'da hataholi manamai ia, ana fali ma'in fo noke makasi neu Manetualain?"

¹⁹ Boema Yesus nafa'da hataholi ndia nae, "Fo'a fo mu'u ma leona. Hu ka nde o mamahele Au, de o lea-hai so."

²⁰ Hataholi Farisi de'ubee latane Yesus lae, faihi'da Manetualain mai fo Ana paleta. Boema Yesus nataa nae, "Manetualain paleta na ana ta mulai ninik ta'du-tana fo hapu hataholi nitan,

²¹ nalosa hataholi hapu kokolak nae, 'Mai meten te nde ia!' do 'nai naa!' Nana Manetualain mulai paleta nai emi tala'da so."

²² Basa ndia boema, Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Neukose fai na losa, emi hii mita Ana Hataholi ka fain esa neme fai-fai nala mai, tehu emi ta hapu mita fan.

²³ Mahani te nukose hataholi nafa'da emi nae, 'Meten, te nai ndia!' do 'Meten,

te nai ia!' Tehu emi boso kalua fo meu sangan.

²⁴ Sama na leo ndela sa nandela nai lalai, fo nasa'a neme pedak leo pedak neu soona, mahani te Ana Hataholi ka heheo-hihilun nai fai mamai na leondiak boe.

²⁵ Tehu makasososa na, Ana muse doidoso ba'u ka, boema hataholi lelek besak ia la, ala ta sipo kana fa.

²⁶ Nai faik fo mahani te Ana Hataholi ka nananatu'duk soona, heheo-hihilun sama leo nai makahulu na Noh tepo-lele na.

²⁷ Hataholi a na'a-ninu, ma ana saoana. Leondiak ana da'di nakandondoo henin losa Noh masok leo ofa matuaina dale neu, fo faa tua ka ana mai, soona mate basa hataholi sila la lala'ena.

²⁸ Bei sama leo Lot tepo-lele na boe. Hataholi a na'a-ninu, nase'o-banasa, tao tina-osi ma nafofo'a uma.

²⁹ Tehu lelek Lot kalua neme Sodom mai a, nai faik ndia ha'i ma belera nga kona neme lalai mai de, ana hotu naputu la'iesa kasa.

³⁰ Mahani te heheo-hihilun leondiak, nai lelek Ana Hataholi ka nananatu'duk.

³¹ Nai faik ndia hataholi se nai uma na punin lain soona, ana boso kona fo ho'i bualo'an nai uma dale. Leondiak boe hataholi see bei nai tina soona, ana boso fali leo uma mai.

³² Mafandendelek hata fo ana da'di neu Lot saoina na so!

³³ Hataholi fo ana sanga enok soitefa na maso'da na, neukose namopo maso'da na. Tehu hataholi fo namopo maso'da na, neukose ana soitefa na maso'da na.

³⁴ Mamahele leona, te nai le'odaek ndia, leo uni ka hataholi dua sungu lai pepe'uk esa soona, neukose lo esa, ma ala la'oela esa.

³⁵ Leo uni ka inak dua nggili gandum, soona neukose lo esa, ma ala la'oela esa.

³⁶ Leo uni ka hataholi dua laue-lale'di lai tina soona, neukose lo esa, ma ala la'oela esa."

³⁷ Boema Yesus ana manatunga nala latanen lae, "Lamatuak, neukose dede'ak ndia ana da'di nai bee?" Boema Yesus nataa nae, "Nai bee hapu popolak soona, manupui mana'a popola kala lai ndia."

18 ¹ Basa ndia boema Yesus tui nakandandaak esa soaneu nanoli ana manatunga nala fo ela ala

hule-haladoi tataas esa ma boso ketu namahehe nala.

² Yesus nae, "Nai kota esa hapu manamaketu-mala'dik esa, ana ta bii Manetualain ma ta nafaduli neu su'di see a boen.

³ Nai kota ndia boeo, hapu inafalu esa neu tataas esa leo manamaketu-mala'dik ndia, fo noke nasala'e dede'a na. Inafalu ndia nafa'dan nae, 'Tulu-fali au, fo mafa'da au dede'a nga ndoo na, fo masasale matak mo au musu noo nga.'

⁴ Faik de'ubee dale na, manamaketu-mala'dik ndia ana ta nau tulu-fali inafalu ndia fa. Tehu mate'e na manamaketu-mala'dik ndia dodoo nae, 'Leomae au ta bii Manetualain ma au ta afaduli neu su'di see a boen,

⁵ tehu hu ka nde inafalu ia ka'da tao tasibu au nakandoo, de malaole lenak au asala'e dede'a na. Te metema ta soona, neukose ana mai nakandondoo henin fo ana tao susa au."

⁶ Boema Lamatua ka nae, "Taoafik leon neu hata fo mana maketu-mala'dik fo ta manatao tunga ndoo ndia, nafa'da ka!

⁷ Naa, ade Manetualain neukose ta nasala'e hataholi kamahehelen fo lalo

bou-bou lon lele'do-le'odaen fa do? Ade nakadodook fai na, fo Ana ta tulu-fali fas do?

⁸ Mamahеле leona! Te neukose no lai-laik, nasala'e dede'a nala! Tehu metema Ana Hataholi ka mai soona, ade bei natongo no hataholi fo namahеле neun nai daebafak ia do ta?"

⁹ Yesus boeo tui nakandandaak ia neu hataholi fo ana mete hataholi fe'ek nai daeanak, tehu namahеле aoina na mesa kana nde malole.

¹⁰ Yesus nae, "Hapu hataholi dua leu leo Manetualain Uman soaneu hule-haladoi. Esa hataholi Farisi ma esa ka hataholi manasusu bea.

¹¹ Hataholi Farisi ndia napadeik mesa kana ma ana hule-haladoi nae, 'Ou Manetualain, au oke makasi neu O, nana au ta sama leo hataholi fe'e kala, fo mana tenepetak, mana po'de-paik, do mana hohongek fa. Au oke makasi, nanahu au ta sama leo manasusu bea ndia fa.

¹² Au oka ao nga la'i dua mamasok esa, ma metema au hahapu nga sanahulu soona, au fe O baba'ek esa.'

¹³ Tehu manasusu bea ndia napadeik nai doo ka, ma nakalenak ta napalani nanganalo leo lalai neu fa. Ana lane lima na neu fana na ma nakatele langa na de nae, 'Ou Manetualain, sue-lai au hataholi masala-masingok ia!'"

¹⁴ Yesus nae, "Mamahele leona, te nai lelek ala fali le'us leo uma leu te, Manetualain sipo ka nde manasusu bea ndia, te hataholi Farisi ndia fa. Nana basa hataholi fo namatutua-namadedema aoina na, neukose nananakaloloe-nakadadaek; ma basa hataholi fo nakaloe-nakadae aoina na, neukose nananamatutua-namadedemak."

¹⁵ Hapu hataholi la lo ni'iana la leo Yesus neu fo ela Ana fes baba'e-papalak. Lelek Yesus ana manatunga nala lita dede'ak ndia, boema lamanasa hataholi sila la.

¹⁶ Tehu Yesus nalo ni'iana sila la boema nafa'da ana mana tunga nala nae, "Neme na fo ni'iana sila la mai leo Au mai. Boso kena ka'is, nana hataholi matak leo ia kala nde da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai.

¹⁷ Mafandendelek leona! Te hataholi fo ta nasasale matak no Manetualain sama leo ni'iana esa fa soona, neukose ana ta

da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai fa."

¹⁸Maui-malanga Yahudi esa natane Yesus nae, "Ama Mesen fo malole, au muse tao beek fo daenga au hapu sipo so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka?"

¹⁹Yesus natanen nae, "Te tao le'e de o mafa'da mae Au malole? Ta hapu hata esa malole boen, te ka'da Manetualain mesa kana.

²⁰O malelak basa Manetualain paleta na nae: 'Boso hohonge, boso manisa, boso mamanako, boso sakasii pepekok, ma fe ha'da-holomata neu o inam ma o amam.'"

²¹Hataholi ndia nataa nae, "Basa paleta sila la au tao tungas ndek au bei muli solu nga so."

²²Yesus namanene dede'ak ndia boema nae, "Bei hapu seluk dede'ak esa fo o muse taon. Mase'oheni basa o hata-hetom lala'ena, fo fe doi na leo hataholi nuu ta-hata ta ka soona, neukose o hapu hata-heto nai nusa so'da ka. Basa ndia soona, mai fo tunga Au leona."

²³ Tehu lelek hataholi ndia namanene dede'ak ndia boema, dale na he'di sa, nanahu hataholi ndia, hataholi kamasu'ik nanseli.

²⁴ Yesus bubuluk hataholi ndia dale na he'di sa, hu ndia de nae, "Tea na seli soaeneu hataholi kamasu'i ka da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai!

²⁵ Mu'dak la'i esa kana onta esa masok tunga ndandau ka bolo na, neme hataholi kamasu'ik esa masok leo Manetualain Daebafa Beu na dalek neu."

²⁶ Basa hataholi fo lamanene Yesus kokolak nae leondia boema, latane lae, "Metema leondiak soona, see ka nde hapu maso'da ka?"

²⁷ Yesus nataa nae, "Fo manda'di tak ba'eneu hataholi daebafa ka, ana da'di ba'eneu Manetualain!"

²⁸ Boema Petrus nae, "Mete leona! Te ami la'oela ami tolanoo ka'a fa'dim soaeneu tunga Ama so."

²⁹ Yesus nae, "Mamahele leona! Te hataholi fo ana la'oela uma na, do saoina na, do tolanoo na, do ina-aman, do ana nala, hu ka nde nalalau-naoono Manetualain,

³⁰ soona, hataholi ndia neukose nanabalas la'i dua nai lelek besak ia, ma nai lelek manamai ka, neukose ana hapu maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka."

³¹ Yesus tao nakabubua ana manatunga kasanahulu dua nala mesa kasa boema nae, "Taoafik leona! Te besak ia ita teu leo Yerusalem teu. Nai naa, basa hata fo nabi la sula kana la'eneu Ana Hataholi ka, neukose ana da'di.

³² Neukose ala fen leo hataholi ta Yahudi la neu, fo neukose ala hakinonolin, lakamumulu-lakamamae kana, ma ala mu'di ape neun.

³³ Neukose ala tao doidoson, ma ala taolisan, tehu neu fai katelu na, neukose naso'da falik."

³⁴ Basa sila la ana manatunga nala ta lalela kana faa anak boen. Ana manatunga nala ta bubuluk hata fo Yesus kokola kana. Ala ta bubuluk fa, nanahu hata fo Ana kokola kana ndia soso-ndandaan nanabibila-babaak soaneus.

³⁵ Lelek Yesus ma hataholi fo manatunga nana sanga nae losa nai Yeriko, te hataholi pokek esa bei

nangatuuk fo noke-noke nai eno ka su'una.

³⁶ Lelek namanene hataholi makadotok sila la la'ok seli boema natane nae, "Te beek manda'dik ndia?"

³⁷ Lafa'dan lae, "Yesus fo hataholi Nazaret ndia, Ana tunga ia."

³⁸ Boema hataholi pokek ndia nggasi ma nae, "Yesus, Dauk anan! Sue-lai au dei!"

³⁹ Hataholi manala'ok manai ulu kala lamanasan de ladenun denge-denge. Tehu ana nggasi napane'e seluk nae, "Dauk Anan! Sue-lai au dei!"

⁴⁰ Yesus nate'e ma nadenu hataholi la lo hataholi pokek ndia leo Yesus neu. Lelek ana deka boema Yesus natane nae,

⁴¹ "Hata fo o mahiik Au taon soaneu o?" Hataholi pokek ndia nataa nae, "Tuan, au hii ita."

⁴² Boema Yesus nae, "Metema leondiak soona, mita leona! Hu ka nde o mamahеле neu Au, de o hai."

⁴³ No hatematak ndia boe, ana hapu nita, boema ana tunga Yesus, ma noke makasi neu Manetualain. Lelek hataholi makadotok sila la lita dede'ak ndia boema, basa-basas koa-kio Manetualain.

19 ¹ Lelek Yesus losa Yeriko, boema Ana la'ok nakandoo de Ana la'ok seli kota ndia.

² Nai kota ndia, hapu malanga manasusu bea kamasu'ik esa, na'de Zakeos.

³ Ana hii nita see Yesus ndia, tehu hu kande hataholi makadotok nanseli, ma touk ia keke'uanak boema ana ta hapu nita Yesus fa.

⁴ Da'di, nalaik nakahuluk hataholi la de ana kae leo ai esa lain neu, fo ela ana hapu nita Yesus fo ba'ihanak seluk bai te, neukose Yesus la'ok tunga ndia.

⁵ Lelek Yesus losa ndia boema Ana mete leo lain neu de nae, "Zakeos, kona lai-lai leona! Nana faik ia tao leo bee o Au tuli o umam."

⁶ Zakeos kona lai-lai de no namahokok ana sipo Yesus da'dileo fui nai uman.

⁷ Basa hataholi fo mana lita dede'ak ndia, mulai lakamu mu. Lafa'da lae, "Awe! Neu leo lalai nai hataholi ta malole la uman!"

⁸ Nai uman, Zakeos fo'a napadeik de nafa'da Yesus nae, "Lamatuak, au hata-heto ngala seli, neukose au fe hii kasa leo hataholi nuu ta-hata ta kala,

ma see boe fo au ke'dindiu hain soona, neukose au bae fali kana la'i ha!"

⁹Boema Yesus nafa'da hataholi makadotok sila la nae, "Nai faik ia, hataholi ia no basa uma isi nala nanasoi-tefa basak ma nanafe so'da beuk neme Manetualain mai, nanahu ndia boeo namahеле sama leo Abraham fo emi bei ba'ikai mala.

¹⁰Ana Hataholi ka Ana mai soaneu sanga ma soi-tefa hataholi manala'ok sala eno ka."

¹¹Hataholi la bei nenenen Ana kokolak, te Yesus kokolak nakadoo ninik nakandandaak esa. Nana nai lelek ndia Ana deka no Yerusalem so, ma hataholi la laedaenga neukose Manetualain paleta no lai-laik da'dileo Manek nai daebafa ka.

¹²Yesus nae, "Hapu maneana esa neu leo nusa dok neu soaneu so'un da'di manek de basa boema ana fali ma'in.

¹³Ana beita la'o fa te nalo na malalau-maonon sanahulu, boema ana fes esa na doi isi lilopilas esa. Nafa'das nae, 'Au la'o soona, meu dangan minik doik ia la.'

¹⁴Tehu nusak ndia lau nala lakamun. Da'di, basa de ana la'o boema ala haitua

hataholi nadedenuk neu soaneu nafa'da nae, 'Ami ta nau hataholi ia da'di ami mane ma fa.'

¹⁵ Tehu maneana ndia ka'da ala so'un da'di manek. Basa boema ana fali leo nusa na neu. No lai-laik nalo malalau-maono nala mai lataa, soaneu ana bubuluk ala hapu bunak de'ubee.

¹⁶ Malalau-maono makasososa ka mai de nae, 'Tuan, Tuan fe au doi isi lilopila kiskak ndia, au akabubuna kana de ana da'di sanahulu.'

¹⁷ Tuan ndia nae, 'Malole so, O malalau-maono malole! Hu ka nde o bisa nananamaherek nai dede'a ana kala dalek de au fe o da'di mana koasa neu kota sanahulu.'

¹⁸ Malalau-maono kadua ana mai boema nae, 'Tuan, Tuan fe doi isi lilopila kiskak ndia, au akabubuna kana da'di lima so.'

¹⁹ Manek ndia nafa'da malalau-maono ndia nae, 'Neukose o da'di mana koasa neu kota lima.'

²⁰ Malalau-maono esa ka ana mai de nae, 'Tuan, Tuan doi na nde ia. Au potin nai lesu dale.

²¹ Au bii Tuan, nana Tuan hataholi fo dale matea. Tuan ho'i hata fo nun ta ndia fa, ma tuan ketu-kolu nai mamananak fo tuan ta sele-nggali fa.'

²² Manek ndia nafa'dan nae, 'O malalau-maono mangalauk! Neukose au huku o nandaa no o hala-kokolam. O bubuluk au hataholi fo dale matea. Au ho'i hata fo ta au nung fa, ma au ketu-kolu buna-boak nai mamananak fo au ta sele-nggali fa.

²³ Metema leondiak soona, tao le'e de o ta pe'da au doi nga leo ban ka neu fa, fo ela metema au fali ma'i nga soona, au hapu sipo falik doik ndia no buna na fa?'

²⁴ Basa boema manek ndia nafa'da hataholi manamapadeik manai ndia nae, 'Ho'i ma falik doik ndia neme hataholi ndia mai, fo fen leo malalau-maono fo mana manuu doiisi lilopila kasanahuluk ndia neu.'

²⁵ Tehu hataholi sila la lae, 'Tuan, tehu hataholi ndia nanuu sanahulu so.'

²⁶ Manek ndia nataa nae, 'Mafandendelek! Te hataholi manuu ka so, neukose fe selu kana ba'u ka. Tehu hataholi fo ta nuu ta ka, soona hata fo bei nanuun neukose nanaho'inak neme hataholi ndia mai boe.

²⁷ Ma besak ia mo au musu noong fo ala ta nau au da'di sila mane na, leo ia mai. Taomisa la'iesa kasa nai au matang!'"

²⁸ Yesus nafa'da basa sila la boema, Ana la'ok nai hataholi sila la uluk fo leo Yerusalem neu.

²⁹ Lelek ala deka Betfage ma Betania nai pupuku Zetu na, boema Yesus nadenu ana manatungan dua leu lakahuluk.

³⁰ Yesus nafa'das nae, "Meu leo nggolok manai ita matan eli. Metema emi losa naa soona, neukose emi mita keledei ana esa nanapa'ak nai ndia. Keledei ndia hataholi beita sa'e nita fan. Se'i ma keledei ndia fo minin leo ia mai.

³¹ Metema hataholi natane emi nae, 'Tao le'e de emi se'i ma keledei ndia?' soona mafa'dan mae, 'Lamatua ka paluun.'"

³² Ana manatunga kaduak sila la leu boema latongo lo basa-basan, nandaa no Yesus hala nafa'da na.

³³ Duas bei se'i keledei ana ndia te, manonuu ka nafa'das nae, "Tao le'e de emi se'i ma keledei ana ndia?"

³⁴ Duas lataa lae, "Lamatua ka paluun."

³⁵ Boema lini keledei ana ndia leo Yesus neu. Basa boema ala bela ba'du manalu

nala neu keledei ana ndia muliha'in lain de, lakasasa'ek Yesus leo lain neu.

³⁶Ana sa'e keledei ndia de Ana la'ok tunga hataholi sila la mata na, boema ala o'du la bualo'a nala de ala belas neu enok lain.

³⁷Lelek Yesus hihii nae losa Yerusalem, fo bei nai eno loloek manai pupuku Zetu na, te basa ana manatunga makadoton sila la lalo bebou koa-kio Manetualain ma loke makasi neun, nanahu basa manda'di beuk fo lita matan so.

³⁸Lalo bebou lae, "Nanaba'e-palak ba'eneu Manek fo ana mai no Manetualain na'de na! So'da-molek nai nusa so'da ka, ma kokoa-kikiok neu Manetualain!"

³⁹Hataholi Farisi de'ubee lai hataholi makadotok sila la dalek lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen, madenu Ama ana manatunga mala fo bedenge."

⁴⁰Yesus nataa nae, "Mamahele leona! te metema hataholi sila la bedenge soona, batu ia la neukose ala eki."

⁴¹Lelek Yesus boetai deka no Yerusalem, de Ana mete nita kota ndia boema Ana kii.

⁴²Ma nae, "Kasian la'iesa kana, neu o Yerusalem! Malole na seli, metema faik ia o lau mala bubuluk hata fo nini mole-dame! Tehu besak ia, dede'ak ndia nananafunik neme sila mai.

⁴³Te'e-te'e, fai na neukose losa, nai bee o musu noo mala ala tao mana mapanggenggek okofefeok o. Neukose ala lapadei okofeo la o, ma lakaseti la o neme basa bu'uk lala'ena mai.

⁴⁴Neukose ala tao lakalulutuk o sama-sama mo basa o lau mala lala'ena, ma ta hapu batu esa boen, neukose ala po'ilota kana nananakatoto'do nahelek neme mamanana fa, nana o ta taoafik neu faik fo lelek Manetualain mai soaneu Ana soi-tefa nala o fa!"

⁴⁵Basa boema Yesus masok leo Manetualain Uman dale neu de Ana mulai usiheni manadangan manai sila la.

⁴⁶Yesus nafa'das nae, "Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia: Manetualain nafa'da nae, 'Au Uma nga neukose ana da'di uma fo mamanak soaneu hataholi a hule-haladoi.' Tehu emi taon da'di manabonga uma la ndunu na!"

⁴⁷ Tunga faik Yesus nanoli nai Manetualain Uman dale. Malanga ima mala ma mese agama la boema lasi-lasi Yahudi la hii taolisan,

⁴⁸ tehu ala ta hapu enok soaneu tao fan, nanahu basa hataholi la ka'da lamanene lahelen, ma lahiik hala-kokolan.

20 ¹ Nai faik esa boema, Yesus nanoli ma Ana tui-benga Hala Malole maneme Manetualain mai neu hataholi manai Manetualain Uman dale. Malanga ima mala ma mese agama la sama-sama lo lasi-lasi Yahudi la ala mai

² de lafa'da Yesus lae, "So'ba mafa'da fe ami, O hak beek tao basa ia la? See ka nde fe O hak ndia?"

³ Yesus nataa nae, Au hii atane boe. "So'ba mafa'da fe Au,

⁴ See nde fe Yohanis hak fo ana salani? Manetualain do hataholi daebafak?"

⁵ Boema ala mulai lakokolaok leon lae, "Metema ita tafa'da tae, 'Manetualain nde fen hak ka soona neukose nae, 'Metema leondiak soona, tao le'e de emi ta mamahale Yohanis fa?'

⁶ Tehu metema ita tafa'da tae, 'Hataholi daebafak nde fen hak ka,' soona basa hataholi la neukose ala pia ita ninik batu,

nana hataholi sila lamahela, Yohanis ndia nabi esa."

⁷Da'di ala lataa lae, "Ami ta bubuluk fa."

⁸Boema Yesus nafa'das nae, "Metema leondiak soona, Au boeo neukose ta afa'da emi, see nde fe hak neu Au soaneu tao basa ia la fa."

⁹Yesus tui hataholi sila la nakandandaak manamai ka nde ia nae, "Hapu touk esa ana sele osi angol esa. Basa boema ana fe osi ndia neu manaso'u belak de'ubee fo ala seban, boema ana la'o leo nusa fe'ek neu fo ana leo nala doo ka nai naa.

¹⁰Lelek fo fai na losa ketu ango la, boema osi lamatuak ndia haitua malalau-maonon neu leo manaso'u bela kala soaneu ana sipo baba'e na. Tehu manaso'u belak sila la fepa malalau-maono ndia de ladenun ana fali no lima louk.

¹¹Boema osi lamatuak ndia haitua seluk malalau-maono fe'en esa neu. Tehu malalau-maono ndia boeo ala fepan ma manaso'u belak sila la lakamumu-lakamamae kana, boema ladenun ana fali no lima louk.

¹² Basa boema osi lamatuak ndia haitua malalau-maono katelu a neu. Tehu malalau-maono ndia boeo, manaso'u belak sila la fepan, ma ala tu'un leo osi deak neu.

¹³ Mate'e na boema, osi lamatuak ndia nae, "Au muse tao beek bai? Neukose au adenu au ana susue nga neu. Tao leo bee o neukose ala fe ha'da-holomata neun!"

¹⁴ Tehu lelek fo manaso'u belak sila la lita osi lamatuak ndia ana na boema, esa nafa'da esa nae, 'Ia nde hapu pusaka nala. Mai fo taotisan leona, fo ela ita hapu pusaka nala.'

¹⁵ Boema ala hela lon leo osi deak neu de ala taolisan." Boema Yesus natane nae, "Naa, metema osi lamatuak ndia fali ma'in soona, neukose ana tao manaso'u belak sila la le'e?"

¹⁶ Tao leo bee o neukose ana ma'i fo ana taonisa manaso'u belak sila la, fo ana fe osi ndia leo manaso'u bela fe'ek neu." Lamanene dede'ak ndia boema hataholi sila la lafa'da Yesus lae, "Ta makandondook!"

¹⁷ Yesus nanganalos boema nae, "Metema leondiak soona, Susula Malalao ka lalanan ia, soso na beek? 'Batu fo

tuka uma la ta pake fan so, ana da'di basa batu makasososak so.'

¹⁸ Basa hataholi fo manatu'da leu batu ndia lai na, neukose lakalulutuk, ma batu ndia napaluni na see soona, neukose ana da'di dae sopuk."

¹⁹ Mese agama la ma malanga ima mala bubuluk lae nakandandaak ndia, Yesus tuin la'e sila. Hu ndia de ala hii ho'u lan hatematak ndia boe, tehu ala bii hataholi makadoto kala.

²⁰ Da'di ala sanga fai lelak malole. Ala solok hataholi soaneu ala tao da'dileo hataholi ndoos, fo ladenu hataholi sila la lakahihi'ik Yesus ninik natatanek, fo ela ala hapu fen leo Gobelno la koasan dale neu.

²¹ Boema hataholi fo nanasolo basak sila la lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen, ami bubuluk mae, basa hata fo Ama mafa'dan ma manolik sila la tete'e ka. Ami boeo bubuluk, Ama nanoli no mangale'dok la'eneu Manetualain hihii-nanaun soaneu hataholi daebafa ka, nana Ama ta mete matak fa.

²² Hu ndia de, so'ba Ama mafa'da fe ami, tunga ita agama na nakanenete na, bole bae bea leo Kese la neu do ta?"

²³ Tehu Yesus bubuluk sila keke'din ndia. Hu ndia de nae,

²⁴ "So'ba matu'du Au, doi isi lilofulak esa. Yesus sipo nan boema natanes nae, See mata aon ma see na'den ia?" Boema lae, "Kese la!"

²⁵ Yesus nafa'das nae, "Metema leondiak soona, Kesel nuun bee soona, fen leo Kese la neu, ma Manetualain nuun bee soona, fen leo Manetualain neu."

²⁶ Nananitak nai hataholi makadotok sila la matan, ala ta hapu Yesus salan faa anak boen. Ka'da ala bedenge ma bafa nala bee poo neu Yesus natataan ndia.

²⁷ Hataholi de'ubee leme Zaduki nakabubua na mai leo Yesus mai. Hataholi sila la nde bee na nakabubuak fo hahapu nala lae hataholi manamate kala, neukose ta laso'da falik so'on. Ala latane Yesus lae,

²⁸ "Ama Mesen, Musa sulak hoholo-lalanek ia soaneu ita: Metema touk esa maten te anan ta, soona tolanoo na muse sao na inafalu ndia, fo ela ana bongi fe hataholi manamatek ndia tititi-nonosik.

²⁹ Hapu hai hataholi hitu tolanoo kala. Ulu ka saoana boema maten te anan ta.

³⁰ Basa boema ana kadua sao na inafalu ndia, tehu ndia boeo maten te anan ta.

³¹ Dede'a ka sama ana da'di neu tolanoo katelu boe ma leondiak nakandondoo losa ana kahitu a.

³² Mate'e na inak ndia boeo maten.

³³ Naa, losa faik fo hataholi manamate kala laso'da fali ka, see ka nde sao inak ndia? Nana hataholi kahituk sila la ala sao inak ndia so."

³⁴ Yesus nataa nae, "Hataholi maso'dak besak ia la ala saoana,

³⁵ tehu hataholi fo nandaa soaneu nanatao naso'da falik neme mamate sa mai, ma naso'da nai le'do fai manamai ka, ala ta saoana so'on.

³⁶ Heheo-hihilun sama leo ata nusa so'da ka, ma ala ta hapu mate fa. Sila nde bee na Manetualain ana nala, nana sila nanatao naso'da falik neme mamate sa mai so.

³⁷ Musa mesa kana nafa'da no mangale'dok nae, hataholi manamate kala neukose nanatao naso'da falik. Nai susula lii na dalek, la'eneu makatemak fo manapilak ndia, ana seseik Lamatua ka

da'dileo: 'Abraham Manetualai na, Isak Manetualai na, ma Yakob Manetualai na.'

³⁸ Naa, Manetualain ndia, hataholi manamate kala Manetualain ta ndia fa! Te hataholi maso'da kala Manetualain ndia! Nana soaneu Manetualain de basa hataholi la laso'da."

³⁹ Mese agama de'ubee lae, "Ama Mesen natataa na lole na seli."

⁴⁰ Hu ndia de, ala ta lapalani latane seluk Yesus hata-hata so'on.

⁴¹ Yesus natanes nae, "Tao leo beek de hapu nananafa'dak nae Mane Mana Fe So'da ka, Dauk tititi-nonosin?"

⁴² Te see ko na Dauk mesa kana nafa'da nai susula Mazmu ra dalek nae, 'Manetualain nafa'da au Lamatua nga nae: Mangatuuk mai Au boboa kona nga,

⁴³ Iosa Au tao a O musu noo mala lakaluku-lakatele leu O.'

⁴⁴ Da'di metema Dauk seseik Mane Mana Fe So'dak ndia nae, 'Lamatuak,' soona hapu nai bee, Dauk tititi-nonosin Ndia?"

⁴⁵ Lelek hataholi la bei nenene Yesus kokolak, te nafa'da ana manatunga nala nae,

⁴⁶ "Masanene'dak soaneu mese agama la. Ala nau bela'o lo ba'du manalun fo manaluina nala, ma ala nau nanafe ha'da-holomata nai hataholi ba'u matan. Ala nau mamanak mahada-holomatak nai uma mamasok dale ma nai feta-dote.

⁴⁷ Ala ke'dindiu inafalu la fo ala loso la uma nala. Ma soaneu lafunilisa sila tatao-nono'i mangalaun ndia de, ala hule-haladoi soona, nalu na seli. Hataholi matak leo ia kala, neukose huhuku nala bela ka!"

21 ¹ Nai Manetualain Uman dale, Yesus nita hataholi kamasu'i kala tu'u doik leo peti kolete dale neu.

² Ana nita inafalu nuu ta-hata tak esa boeo tu'u doi liti dua.

³ Boema Yesus kokolak nae, "Te'e-te'e, inafalu ia tu'u ba'ulena neme basa fe'e-fe'ek sila la mai.

⁴ Nana sila basa-basas fe neme sila hata-heto lena nala mai. Tehu inafalu ia, leomae nuu ta-hata tak nanseli, ana fe la'iesak hata-heton fo ana paluun soaneu naso'da."

⁵ Hapu hataholi la kokolak la'eneu tao leo beek de ala painote la Manetualain Uma na nalole nanseli ninik batu neulau

ina la, ma bualo'as fo nanafek neu Manetualai na. Boema Yesus nafa'das nae,

⁶ "Mahani te hapu fai na basa hata fo emi mitak ia la, neukose nanatao natu'uk. Ta hapu batu esa boen, neukose nananakatoto'do nahelek neme mamananana fa!"

⁷ Latane Yesus lae, "Ama Mesen, faihi'da dede'ak ndia neukose ala da'di? Ma ta'du-tanan nde bee nae fai na losa so, fo dede'ak ndia neukose ana da'di?"

⁸ Yesus nae, "Manea matalolole leona, fo boso nalosak ala ke'dindiu la emi. Hataholi ba'u ka neukose ala mai no ala pake Au na'de nga fo lafa'da lae, 'Au nde Ndia!' ma 'Fai na losa so.' Tehu emi boso tungas.

⁹ Boeo boso bii, metema emi mamananene halak la'eneu matee-matati kala ma manamafofo'a musu la. Basa sila la muse ala da'di lakahuluk. Tehu ndia soso na ta nae fai mate'e ka losa so."

¹⁰ Boema Yesus kokolak nakandoo nae, "Leoina esa neukose natati no leoina esa, ma dedeo esa neukose natati no dedeo esa.

¹¹ Nai basa mamanak lala'ena, neukose dae a nanggengo matua ina, la'andoes ma he'di-lau sa. Neukose dede'a matuaina la ala da'di nai lalai.

¹² Tehu basa sila la ala beita da'di fa te, neukose emi nanaho'uk ma nanafepa-li'uk. Neukose laketu-lala'di emi nai uma mamaso kala dalek, ma nanataok leo bui dale neu. Ma neukose ala lele'a-loloso emi leo mane kala ma mana koasa la matan meu, hu ka nde Au ana manatungang emi.

¹³ Ndia nde fai loak ba'eneu emi soaneu tui-benga Hala Malole maneme Manetualai na mai.

¹⁴ Pake ka'da dalek esa mae neukose emi ta bii la'eneu hata fo emi muse kokola kana soaneu masala'e aoina mala.

¹⁵ Au nde neukose fe emi dede'a-kokolak ma manatee tenok ndia, nalosa ta hapu hataholi esa boen neme emi musu noo ma hapu la'ban do lalelesi hata fo emi mafa'da ka.

¹⁶ Neukose emi nanake'dindiuk neme emi ina amam, emi tolanoo mala, emi ka'a-fa'di mala, ma emi tia-lai mala. Neukose ala taolisa emi nggelok.

¹⁷ Neukose basa hataholi la lakamuu-lakadau emi, nanahu Au ana manatungang emi.

¹⁸ Tehu neukose ta mopo emi langadoom dook esa boen neme emi langam lain mai fa.

¹⁹ Metema emi makatatakak ma ta haelai mamasana fa soona, neukose emi maso'da."

²⁰ Yesus kokolak nakandoo nae, "Metema emi mita soldadu la lapadei okofeo la Yerusalem soona, neukose emi bubuluk mae kota ndia ta doo ka so'on te neukose nanatao nakalulutuk.

²¹ Nai lelek ndia muse hataholi manai Yudea la lalai leo letelepa kala leu. Sila fo manai kota dale la, muse la'oela kota, ma sila fo manai kota dea ka, boso masok leo kota dale leu.

²² Nana fai-faik sila la nde bee na 'Faik Huhuku ka Nananaketu-Nala'dik,' fo ela no enok ndia, hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale ana da'di.

²³ Bibii-namata'u matuaina nai fai-faik sila la soaneu ina kailus ala, ma inak fo bei mana masu'u ana kala! Nusak ia neukose ana hapu susa matua ina, ma Manetualain neukose huku leoina ia.

²⁴ Hapu nggelok neukose nanataonisak ninik tafaina, hapu nggelok neukose lon da'dileo hataholi nanahukuk leo hataholi nusa-namon. Hataholi fo ta nalelak Manetualai na, neukose ala heheta-aa'i Yerusalem losa basa faik fo Manetualain naketu basan soaneu sila."

²⁵ "Meten te neukose hapu ta'du-tana nai le'do a, bula ka, ma nduu kala. Nai daebafa ka, leoina la neukose ala bii ma lapangamak lasasale matak lo lii mapoponu ka.

²⁶ Hataholi daebafa ka neukose ala bii lini mamate momopon lasasale matak lo hata fo neukose ana da'di nai daebafak ia lala'ena, nana basa mana koasa lalai maloa ta latetu-landaa so'on.

²⁷ Nai lelek ndia nde Ana Hataholi ka neukose ana mai nai koas dale koasa ma ndela-sa'a matuaina na.

²⁸ Metema dede'ak sila la mulai da'di soona, fo'a ma so'uk langa mala leona, nana ba'ihanak seluk faa bai te, neukose emi nanasoi-tefak."

²⁹ Boema Yesus tuis nakandandaak ia nae, "Taoafik matalolole ai ka ka, ma basa ai fe'e kala.

³⁰ Metema pe'du nala mulai buku soona, emi bubuluk mae fai hana sa ana deka so.

³¹ Leondiak boe, metema emi mita manda'dik sila la ala da'di, soona neukose emi bubuluk mae, no lai-laik neukose Manetualain paleta da'dileo Mane ka.

³² Bubuluk leona! te dede'ak sila la neukose ala da'di te, hataholi maso'dak besak ia la beita mate basa fas.

³³ Lalai a ma daebafa ka neukose ala sapu-lalo, tehu Au dede'a-kokolang lahele losa dodoo na."

³⁴ Basa boema Yesus nae, "Manea ao ina mala leona, fo boso nalosak emi su'ba ka'da feta-dote, ma minu ala-lalu, do dudu'a-dodoo manseli neu emi so'da ma paluu na, nalosa emi ta mahehele aom, nai lelek fo faik ndia ana mai no kaiboik.

³⁵ Nana Faik ndia neukose ana mai sama leo hihi'ik esa neu basa hataholi manai daebafak ia poi na.

³⁶ Manea mahele ma hule-haladoi tataas esa leon, fo ela emi makatatakak mabe'i nai basa manda'dik fo neukose

ala da'di, ma fo ela emi hapu masasale matak mabe'i mo Ana Hataholi ka."

³⁷ Yesus nanoli nai Manetualain Uman nai fai lele'do na, ma nai fai le'odae na, Yesus neu leo Pupuku Setu na neu fo nahele neme ndia.

³⁸ Tunga-tunga fafai na basa hataholi la mai leo Manetualain Uman mai soaneu lamanene Yesus nanoli.

22 ¹ Feta Loti Ta Pake Lalu Teik fo loken lae Paskah, ana deka so.

² Malanga ima mala ma mese agama la bei sanga enok soaneu taolisa Yesus no denge-dengek, nanahu ala bii hataholi makadoto kala.

³ Basa boema Nitu koasa na Yudas fo loken lae Iskariot boe, fo nde hataholi esa neme Yesus ana manatunga kasanahulu dua nala mai.

⁴ Hu ndia de Yudas neu de nakokolaok no malanga ima mala ma basa malanga manamanea Manetualain Uma na, la'eneu tao leo beek fo ana hapu fe Yesus neus.

⁵ Ala lamahoko lanseli ma laheluk soaneu fen doik.

⁶ Yudas boeo nakaheik de ana mulai sanga fai loak fo ana fes Yesus no denge-dengek.

⁷ Fai na losa fo nai Feta Loti Ta Pake Lalu Tei ka dalek, nae bi'ilopo Paskah nanado'dok so.

⁸ Boema Yesus nadenu Petrus ma Yohanis nae, "Meu leona, fo sadia ita nana'a Paskah na."

⁹ Latane lae, "Ama nau ami sadian nai bee?"

¹⁰ Yesus nataa nae, "Nai lelek emi masok leo kota meu, te touk esa ana bei nini nggusi esa oe nai dalek, neukose natongo no emi. Tungan leo uma fo ana maso ka dalek meu,

¹¹ ma mafa'da uma lamatuak ndia mae: Mesen nae, 'Mamanak nai bee fo Au o Au ana manatunga ngala mi'a nana'a Paskah?'

¹² Neukose uma lamatuak ndia natu'du fe emi, kama matua esa nai uma lain no lou-laan mandaik. Soona sadia basa-basan neu ndia leona!"

¹³ Boema Petrus ma Yohanis leu leona, boema ala hapu basa-basan nandaa sama leo hata fo Yesus nafa'da ka. Boema ala sadia nana'a Paskah leona.

¹⁴ Lelek fai na losa soaneu la'a nana'a Paskah, Yesus nangatuuk sama-sama no basa ana manatunga nala nai mamana mei malalao ka.

¹⁵ Boema Yesus nafa'das nae, "Au ahiik anseli u'a nana'a Paskah ia sama-sama o emi, beidai Au beita doidoso fa!

¹⁶ Nana te'e-te'e, neukose Au ta u'a ia seluk losa nangatuu mei ia sosoandandaan nananafa'dak nai Manetualain Daebafa Beu na dalek."

¹⁷ Basa ndia boema, Yesus so'uk nggalaa Ango la leo lain neu, boema Ana hule-haladoi noke makasi neu Manetualain, basa boema nae, "Ho'i ma ia, fo baba'en leona!

¹⁸ Bubuluk leona, te mulai besak ia, neukose Au ta inu angol ia so'on, losa fai na Manetualain da'di Manek ma Mana Koasa no matetuk."

¹⁹ Basa ndia boema Yesus ho'i na loti a. Ma Ana hule-haladoi noke makasi basa neu Manetualain, Ana tete'i loti ndia ninik lima na, boema Ana fen neu ana manatunga nala ma nae, "Ia nde Au ao paa nga fo nanafe henik soaneu emi. Tao-no'i ia leona, soaneu mafandendelek Au."

²⁰ Leondiak boe, la'a basa boema Ana fe nggala angol ndia neu ana manatunga nala ma nae, "Nggalas ia nde bee na Manetualain hehelu beu na, fo nanapaku nisak ninik Au daa nga, daak fo nanapo'ahenik soaneu emi."

²¹ "Tehu, mete leona, Te hataholi mana ke'dindiu Au a, nai ia boe!

²² Ana Hataholi ka memak neukose ana mate, sama na leo Manetualain naketu basan so. Tehu soe ba'eneu hataholi fo manake'dindiu nana!"

²³ Boema ana manatunga nala esa mulai natane esa nae, see ka nde nai ita basa-basa tala ia nde neukose tao dede'ak ndia.

²⁴ Nai Yesus ana manatunga nala dalek, nale'a ka ana moli da'di la'eneu see ka nde neme sila nananafa'dak matua lena.

²⁵ Yesus nafa'das nae, "Leoina fo mane nala ta lalelak Manetualai na, ma manakoasa nala fo lokes lae, 'Mana Tulu-Fali Lau na, ala da'di tuan neu lau nala.'

²⁶ Tehu emi ta bole leondiak fa. Nasafali na, hataholi fo matuaina nai emi tala'da, muse ana da'di sama leo kome'do ana,

ma mauli-malangan soona, muse ana da'di sama leo malalau-maono.

²⁷ See ka nde matua lena: hataholi fo nangatuuk na'a nai mei a, do hataholi manamalalau-maono nana? Tao leo bee o hataholi fo manamangatuuk ndia. Tehu Au nai emi tala'da da'dileo malalau-maono.

²⁸ Nai basa Au toto'a-sosotang lala'ena dalek, emi sama-sama mo Au tataas esa.

²⁹ Sama leo Ama ka fe basa Au hak soaneu paleta, leondiak boe neukose Au fe hak ndia neu emi boe.

³⁰ No enok ndia emi boeo tunga mamahoko-setelee mo Au, nai lelek Au da'di Mane ka. Ma neukose emi mangatuuk nai kandela manek kasanahulu dua kala lain, soaneu paleta Israel leoina kasanahulu dua nala!"

³¹ "Simon, Simon. Mamanene leona! Nitu fe basa loak soaneu so'ba-su'di emi, sama leo mana tao tina osi a ana tao kofe'ek gandu ma neme lou na mai, nalosa malole kofe'ek neme mangalau ka mai.

³² Tehu Au hule-haladoi basa soaneu o so Simon, fo ela o namahe le ma boso

kou-mosa. Ma metema o fali leo Au mai soona, o muse matetea-mahehele o tolanoo mala."

³³ Petrus nataa nae, "Lamatuak, au sadia masok bui ma mate sama-sama o Lamatua ka!"

³⁴ Yesus nae, "Mamahele leona Petrus, te manu a beita kokoa faik ia fa, te o malelesi Au la'i telu so."

³⁵ Basa ndia boema Yesus nafa'das nae, "Makahulu na lelek fo Au adenu emi no ta fe emi loak mini mamana bualo'as, alukosu, do ta'bueis fa, ade emi to'a-ta hata-hata do?" Lataa lae, "Ta!"

³⁶ Yesus nae, "Tehu besak ia see nanuu mamana bualo'as, do alukosu soona, muse ho'i ninin, ma see tafainan ta soona, muse nase'o ba'du manalu na fo asa tafaina.

³⁷ Nana, mamahele leona, te Susula Malalao ka lalane na nde ia nalii nae leo ia, 'Lafa'da lae, Ana da'dileo hataholi mangalauk esa,' dede'ak ndia muse ana da'di neu Au aoinang lain. Nana hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale la'eneu Au, besak ia ana da'di."

³⁸ Yesus ana manatunga nala lafa'da lae, "Lamatuak, mete mitak nai ia, hapu

tafaina dua." Yesus nataa nae, "Hahae leona!"

³⁹ Yesus la'oela kota ndia de sama leo biasa na neu leo Pupuku Setu na neu. Ana manatunga nala boeo tunga lon.

⁴⁰ Lelek ala losa mamanak ndia, boema nafa'das nae, "Hule-haladoi leona, fo ela emi boso nanaso'ba-su'dik."

⁴¹ Basa boema Ana neu leo dodoo ana faa neme ana manatunga nala mai, fafa'kama dodoo na batu tatapak esa, boema Ana senek de Ana hule-haladoi,

⁴² nae, "Ama, metema bole soona, madook doidosok fo Au muse la'ola'din ia neme Au a mai leona. Tehu boso tunga Au hihii-nanaung, te tunga ka'da Ama ka hihii-nanaun."

⁴³ Boema ata nusa so'dak esa mai de natetea-nahehelen.

⁴⁴ Yesus dale na susa nanseli, nalosa Ana boetai te'e-te'e hule-haladoi. Puse na sama leo daa ka, ana titi leo dae lain neu.

⁴⁵ Yesus hule-haladoi basa boema Ana fali seluk leo ana mana tunga nala neu. Ana hapu nas ala sungu, nanahu dale nala he'di lanseli.

⁴⁶ Boema nafa'das nae, "Tao le'e de emi sungu? Fo'a leona, fo hule-haladoi, fo ela emi boso hapu soso'ba-susu'dik."

⁴⁷ Lelek Yesus bei kola-kola te, hataholi bubuak esa ala mai. Yudas fo Yesus ana manatungan esa nde no hataholi sila la. Basa boema Yudas neu deka no Yesus de ana de'in.

⁴⁸ Yesus nafa'dan nae, "Yudas, ade no dede'ik ndia de o nau ke'dindiu Ana Hataholi ka do?"

⁴⁹ Lelek Yesus ana manatungan mana sila la lita hata fo neukose ana da'di, boema lafa'da lae, "Lamatuak, neme na fo ami meu sapu malas ninik tafaina."

⁵⁰ Boema hataholi esa neme sila dalek mai, sapu na imam matua ina ata na ninik tafaina de nalosa ketuheni di'idoo kona na.

⁵¹ Tehu Yesus nafa'da nae, "Hahae leona!" Boema nafaloe hataholi ndia di'idoo na, ma nakahahai kana.

⁵² Basa boema Yesus nafa'da malanga ima mala ma malanga matua ina mana manea Manetualain Uma na, boema lasi-lasi Yahudi fo ala mai lai ndia soaneu ala ho'u nana nae, "Ade Au ia hataholi

mangalauk, de nalosa emi mai no tafaina ma ai keke'uk soaneu ho'u Au do?

⁵³Tunga faik Au o emi nai Manetualain Uman, te emi ta ho'u Au fa. Tehu fai na nde ia soaneu emi, faik fo nai bee makahatu ka ana koasa."

⁵⁴Ala ho'u la Yesus de lon leo imam matuaina uman neu. Petrus tunga neme doo ka mai.

⁵⁵Lakafu'ik ha'i nai uma ndia so'da na tala'da heon, boema Petrus neu de nangatuuk sama-sama no hataholi mana mangatuuk okofeo la ha'i ndia.

⁵⁶Malalau-maono inak esa nita Petrus nangatuuk nai ha'i bubuak ndia boboa na. Boema malau-maono inak ndia ana taoafik matalolole Petrus, basa boema nae, "Hataholi ia boeo, na'kasa sama-sama no Yesus!"

⁵⁷Tehu Petrus nalelesi. Nafa'da nae, "Au ta alelak hataholi ndia makandondook fa!"

⁵⁸Doo doo faa boema, hataholi fe'ek esa nita Petrus boema nae, "O boeo hataholi esa neme hataholi sila la mai hetu!" Tehu Petrus nataa nae, "Ta, au ta!"

⁵⁹ Fafa'kama basa li'u esa boema hataholi fe'ek esa seluk nita Petrus, boema ana kokolak napane'e nae, "Memak hataholi ia Yesus ana manatungan, nana ia boeo hataholi Galilea!"

⁶⁰ Tehu Petrus nataa nae, "Tou nei, o kokolak mae le'e ndia, au ta bubuluk fa!" Hatemetak ndia boe fo Petrus bei kola-kola, te manu kokoa.

⁶¹ Yesus boeo lipa leo dea neu de nanganalo Petrus. Boema Petrus nafandele na Lamatua ka nafa'da basan nae, "Manu beita kokoa faik ia fa, te o malelesi Au la'i telu."

⁶² Boema Petrus kalua neme ndia mai de ana kii ke'du-ke'du.

⁶³ Hataholi-hataholi fo bei lanea Yesu sa, ala hakinonoli ma fefepa-popokon.

⁶⁴ Ala potiketua mata na de latanen lae, "So'ba neuk su'dik, see ka nde fefepa-popoko O a?"

⁶⁵ Ala kokolak dede'a-kokola nakamumulu-nakamamaek ba'u ka seluk soaneun.

⁶⁶ Balahaa fafaik boema, lasi-lasi Yahudi la, malanga ima mala, ma mese agama la lakabubua, boema lo Yesus leo sila

Mana Maketu-Mala'di Agama Matua Ina na matan neu.

⁶⁷ Lafa'dan lae, "Mafa'da fe ami, ade O ia Mane Mana Fe So'da ka do?" Yesus nataa nae, "Leomae Au afa'da emi boeo, neukose emi ta mamahela fa.

⁶⁸ Ma leomae metema Au atane emi boeo, neukose emi ta mataa fa.

⁶⁹ Tehu mulai besak ia, neukose Ana Hataholi ka nangatuuk nai Amak Fo Mana Koasa Matua Ina boboa kona na."

⁷⁰ Tutika basa-basas lahala lae, "Metema leondiak soona, O ia Manetualain Anan do?" Yesus nataa nae, "Emi dalam ndia."

⁷¹ Boema lafa'da lae, "Ta paluu seluk sakasii so'on! Ita tamanene matan neme bafa na mai so!"

23 ¹ Basa hataholi manai sidang ndia dale ka, ala fo'a lapadeik de lo Yesus neu nataa Pilatus.

² Ala losa ndia boema, ala mulai kalaa kana lae, "Ami hapu ma Hataholi ia tao na lau nala latofa-latalak. Ana dudungu-papau hataholi la fo ala boso bae bea leo Kese la neu, nana nafa'da nae, Ndia nde bee na ami Mane ma,

Manek Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka."

³Boema Pilatus natane Yesus nae, "Tete'e ka hataholi Yahudi la Mane na nde O do?" Yesus nataa nae, "O halam ndia."

⁴Boema Pilatus nafa'da malanga ima mala ma hataholi makadotok sila la nae, "Au ta hapu Hataholi ia salan faanak boen soaneu huku fan."

⁵Tehu lakaseti lahele seluk lae, "Ana dudungu-papau basa hataholi manai Yudea la lala'ena ninik nanoli na. Makasososa na ana dudungu-papau hataholi la Galilea la, de besak ia ana losa nai ia so boe."

⁶Lelek Pilatus namanene halak ndia boema natane nae, "Ade hataholi ia, hataholi Galilea do?"

⁷Lafa'da basa Pilatus lae, Yesus da'di neme nusak fo nai Herodes koasa na dae boema, Pilatus haitua Yesus leo Herodes neu, fo lelek ndia nai Yerusalem boe.

⁸Lelek fo Herodes nita Yesus, boema namahoko nanseli nanahu namanene ala kokolak Yesus na'de na doo ka so, de ana hii nitan. Namahena ana hapu nita Yesus tao manda'di beuk.

⁹ Hu ndia de Herodes fen natatanek ba'u ka, tehu Yesus ta nataa makandondook fa.

¹⁰ Boema malanga ima mala ma mese agama la leo mata leu de ala kalaak Yesus no mahelek.

¹¹ Boema Herodes ma solda'du nala, ala mulai hakinonoli ma lakamumululakamamaek Yesus, boema ala papaken papake matua- madema, basa boema Herodes haitua falikana leo Pilatus neu.

¹² Makahulu na Herodes no Pilatus musu kala, tehu faik ndia boema, duas da'di tia-laik leona.

¹³ Pilatus nalo nakabubua malanga ima mala, ma basa mauli-malanga nala, ma lau nala,

¹⁴ boema nafa'das nae, "Emi mo Hataholi ia leo au mai ma emi mafa'da mae, Ana tao na hataholi la latofalatalak. Besak ia au palisa kana nai emi matam so, tehu au ta hapu tatao-nono'i mangalauk esa boen, nandaa no dede'ak fo emi kalaa kana fa.

¹⁵ Herodes hahapu na boeo leondiak, hu ndia de ndia boeo haitua falik Yesus leo ami mai. Hataholi ia ta tao hata-hata

esa boen, fo nandaa hukun niinik huhuku mamates fa.

¹⁶ Hu ndia de ka'da au filu kana, fo basa soona au po'in."

¹⁷ Pilatus kokolak nae leondia nanahu, tunga-tunga feta Paskah soona, biasa na nadale malole fo ana po'i hataholi nanahukuk esa nandaa no hataholi Yahudi la nonoke na.

¹⁸ Tehu basa hataholi mana makabubuak manai sila la, ala eki lae, "Taomisan! Fo po'i fe ami Barabas!"

¹⁹ Barabas ia nanahukuk nana tasibu fo manda'dik manai kota ma nanahu kanisa ka.

²⁰ Pilatus nau po'i Yesus, hu ndia de ana kokolak la'iesa seluk neu hataholi makadotok sila la.

²¹ Tehu ala eki lae, "Lona-nggängen! Lona-nggängen!"

²² Boema soaneu kala'i telu na Pilatus nalos nae, "Tehu Ana tao sala beek? Au ta hapu salan esa boen fo nandaa hukun ninik huhuku mamates fa! De neukose ka'da au filu kana fo au po'in."

²³ Tehu ala eki lini momopo-mamate nala lae, muse lona-nggänge Yesus. De mate'e na, sila eeki na nini buna-boak.

²⁴ Boema Pilatus naketu fo ana tao natetu sila hala nonoke na,

²⁵ de ana po'i hataholi fo sila loke ka, fo nde hataholi nanahukuk nanahu ana tao tasibu ma kanisak. Basa boema ana fes Yesus fo ala taon tunga sila hihii-nanaun.

²⁶ Boema malanga ima mala, mauli-malanga nala lo Yesus fo leu lona-nggangan. Nai eno tala'dak, latongo lo hataholi esa na'de Simon fo neme Kirene mai, ndia te ana sanga masok leo kota neu. Boema solda'du la tahan lan de lakasetin fo ana lu'a ai nggange ka tunga Yesus dea na.

²⁷ Hataholi makadotok la'ok lai Yesus dea na, fo nai dalek hapu inak de'ubee boe. Inak sila la kii makaleleu Yesus.

²⁸ Tehu Yesus lipa leo dea neu de nafa'das nae, "Ina Yerusale mala lemin! Boso kii makaleleu Au. Kii-makaleleu emi aoina mala mesa kana ma emi ana mala.

²⁹ Nana fai na neukose ana losa fo hataholi a nafa'da nae, 'Maua-manalek nanseli ba'eneu inak fo beita lailu lita, ina ana ta kala, ma inak fo beita lasu'u lita ni'iana beuana fa!

³⁰ Nai lelek ndia nde neukose hataholi a nafa'da lete kala nae, 'Mapaluni ma ami leona!' Ma neu pupuku kala lae, 'Mapaluni mala ami leona!'

³¹ Nana metema soaneu aihuk fo bei maso'da ka, hataholi a taon sama leo iak so, na muda hata no ai hu tuu ka bai!"

³² Lo hataholi fe'ek dua fo ala huku lisas sama-sama lo Yesus boe. Hataholi kaduak sila la hataholi mangalau kala.

³³ Ala losa mamanak fo loken lae, "Langadui ka", boema ala lona-nggange Yesus no hataholi mangalauk kaduak sila la, de esa nai Yesus boboa kona na, ma esa seluk nai boboa kii na.

³⁴ Boema Yesus hule-haladoi nae, "Ama, fe do'o do ampon neu hataholi sila la! Te ala ta bubuluk hata fo ala tao fa." Basa boema ala tu'u batu fo ala baba'e Yeus bua papake nala.

³⁵ Hataholi la lapadeik lai ndia fo lanilu. Ndia te lasi-lasi Yahudi la hakinonoli Yesus lae, "Ana soitefa na hataholi fe'e kala so. Naa, neme na fo besak ia Ana soitefa na aoina, metema Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain hele ka, te'e-te'e nde Ndia!"

³⁶ Soldadu la boeo hakinonolin. Leu deka lon de ala fen angol makeis,

³⁷ boema lae, "Metema hataholi Yahudi la Mane na nde O soona, soitefa ma aoina ma leona!"

³⁸ Nai Yesus ai nggange na nisi lai na ala sulak dede'a ka nde ia nae, "Hataholi Yahudi la Mane na nde Ia."

³⁹ Hataholi mangalauk fo nanalona-nggangek nai ndia, esa nakamumulu-nakamamaek Yesus. Nafa'da nae, "Mane Mana Fe So'da ka nde O hetu? Naa, soitefa ma O aoina ma ma ami leona!"

⁴⁰ Tehu hataholi mangalauk esa ka ana ka'i nonoon ndia nae, "Ade o ta bii Manetualain fa do? O nanahukuk sama-sama leo Ndia boe.

⁴¹ Ka'da ita dua huhuku na, memak nandaa no ita tatao-nono'in. Tehu Hataholi ia salan ta makandondook!"

⁴² Boema nafa'da Yesus nae, "Mafandendelek au leona, metema O fali ma'i ma da'dileo Manek!"

⁴³ Yesus nafa'dan nae, "Mamahele leona! Faik ia neukose o sama-sama mo Au nai Firdaus dalek."

⁴⁴ Fafa'kama li'u sanahulu dua le'dohana na, boema le'do ta nasalaa so'ok, de

basa nusak ndia lala'ena makahatuk nanseli losa li'u telu le'donoso na.

⁴⁵ Tema maloa fo nanalonak nai Manetualain Uman dale a, tati ba'en neu biak dua.

⁴⁶ Boema Yesus nggasi napane'e nae, "Ama! Au fe Au ao paa samaneng leo O limam dale neu!" Ana kokolak basa nae leondia boema maten.

⁴⁷ Lelek malanga soldadu matuaina nita basa hata fo ana da'di ndia boema, ana koa-kio Manetualain. Boema nafa'da nae, "Tete'e ka, Hataholi ia salan ta!"

⁴⁸ Hataholi makadotok fo mana mai lanilu lai ndia, lita manda'dik ndia. Basa-basas fali no lasasale dale lanseli.

⁴⁹ Basa Yesus hataholi nalela nala, nai dalek ina-inak fo manatungan neme Galilea mai a, lapadeik leme doo ka, de lita basa manda'dik sila la.

⁵⁰ Hapu touk esa na'de Yusuf, bongi nai kota Arimatea nai nusa Yudea. Hataholi ia hataholi malole, fo hataholi la fe ha'da-holomata neun. Ndia boeo bei nahani talu-talu no Manetualain fai na Ana mulai paleta da'dileo Mane ka. Leomae hataholi ia lima eik neme Manamaketu-Mala'di Agama Matua Ina mai, tehu ana ta sipok

manamaketu-mala'di kala nakeketu na ma tatao-nono'i nala fa.

⁵¹ (23:50)

⁵² Yusuf ia neu noke Pilatus fo ana fe Yesus popola na leo ndia neu fo neu nato-i-natonon.

⁵³ Basa boema neu nakona na Yesus popola na neme ai nggangek lain mai de ana popotin ninik tema fula mamates. Basa ndia boema, neu nato-in nai bolo mamates esa, ana kalin nai pupuku batu esa lain. Bolo mamates ndia nanapake beita-k.

⁵⁴ Faik ndia fai limak, fo fai Saba ta sanga nae mulai ndia so.

⁵⁵ Basa inak fo manamaik lo Yesus leme Galilea mai a, ala tunga Yusuf de lita late sa mamana na. Ma lita Yesus popola na ala pe'da taon leo beek nai bolok dale.

⁵⁶ Basa boema ala fali de ala sadia bunga-henasina ma mina kaboominik fo ala pisi neu Yesus popola na. Nai fai Saba ta ala hahae ue-le'dis, fo tao tunga agama hoholo-lalanan.

24¹ Nai fai mamasok fafaiana na boema, inak sila la lini ala sadia la bunga henasina la de leu leo lates leu.

² Ala losa lates de ala mete neu te, batu fo ala tatanan neu late sa, nanalolihenik so.

³ Boema lakandoo leo lates dale leu de, ala mete te Lamatuak Yesus popola na ta nai ndia so'on.

⁴ Ala bei lapadeik ma lapangamak dudu'a-dodoo dede'ak ndia, te kaiboboianak hataholi dua, bualo'a papake nala fula mangadilak, lapadeik deka los.

⁵ Boema ala bii lanseli de ala sene-do'o kasa. Ndia te hataholi kaduak sila la bei kokolak los lae, "Taole'e de emi sanga maso'da ka nai hataholi manamate kala tala'da?

⁶ Ta nai ia so'on te naso'da falik so. Mafandendelek hata fo nafa'da basan neu emi, nai lelek fo bei neme Galilea,

⁷ nafa'da nae, 'Muse ala fe Ana Hataholi ka leo hataholi masala-masingo kala leu fo ala lona-nggangan, tehu neu fai katelu soona, neukose naso'da falik.'"

⁸ Boema inak sila la lafandele la Yesus hala-kokola nala.

⁹ Basa de ala fali ma'is leme lates mai boema, ala tui basa manda'dik ndia neu

hataholi nadedenu kasanahulu esa nala ma ana manatunga fe'e nala.

¹⁰Ina-inak fo manatui basa dede'ak sila la neu Yesus ana manatunga nala sila nde: Maria Magdalena, Yohana ma Maria fo Yakobis inan, boema ina fe'e kala, fo ala sama-sama los.

¹¹Tehu ana manatungan sila la laedaenga inak sila la ka'da tui dede'a manda'di tak sila, de ta lamahele inak sila la tutui na fa.

¹²Tehu Petrus fo'a de nalai-nalai mesan leo lates neu. Ana losa boema nakatele de ana titino leo lates dalek neu, boema nita ka'da tema mamate sa nai ndia. Petrus dodoo doa kana, boema ana fali ne'un no natatanek ba'u ka nai dalen dale, la'eneu hata fo ana da'di so.

¹³Bei nai faik ndia dalena boe, Yesus ana manatungan dua bei bela'o leo nggolok esa na'de Emaus, fafa'kama kilo sanahulu esa dodoo na neme Yerusalem mai.

¹⁴Duas bei bela'o ma ala kokolak la'eneu basa dede'ak fo manada'di basak ndia.

¹⁵Duas bei bekola ma latuka aafik te Yesus mai de ala la'ok sama-sama.

¹⁶ Lita Yesus, tehu hata esa tao nalas ta lalela kana fa.

¹⁷ Boema Yesus natanes nae, "Emi dua kokolak beek ndia?" Tutika late'e tehu matapana nala manasusak.

¹⁸ Boema hataholi kaduak sila la esa na'de Kleopas, natane Yesus nae, "Ade Ama hataholi manamai esa nai Yerusalem de, ta bubuluk manda'dik fo ana da'di nai fai-fai mate'ek ia la fa do?"

¹⁹ Boema Yesus natanes nae, "Manda'di beek ndia?" Boema lataa lae, "Manda'dik fo ana da'di neu Yesus fo hataholi Nazaret ndia. Hataholi ndia Nabi esa. Hala-kokolan ma tatao-nono'in nanuu koasa matuaina, nau tunga Manetualain mata memete na, do tunga basa hataholi daebafa ka mata memete na boe.

²⁰ Malanga ima mala ma ita lasi leoina nala fehenin fo ala hukulisan, ma ala lona-nggangan!

²¹ Te se'ko na ami mamahena mae, neukose Hataholi ndia nde soi-po'i leoina Israe la! Dede'ak ndia ana da'di basa faik katelu ia so.

²² Nakalenak bai, ami inam de'ubee ala tao langgengek ami. Bei fafaianak nanseli te leu leo lates leu,

²³tehu ta lita popola na nai lates dale fa. Boema ala fali ma'is de lafa'da ami lae, sila lita ata nusa so'da kala de latu'du ao nala ma lafa'da lae, Yesus naso'da falik so.

²⁴Boema ami hataholim de'ubee lalai leo lates leu, de lita hata fo inak sila la lafa'da ka, memak leondiak, ka'da ta lita Yesus fa."

²⁵Boema Yesus nafa'das nae, "Hei, emi ia beita malelak ma emi dale ma tea na seli soaneu mamahеле basa hata fo nabi la lafa'da basa ka so!

²⁶Ade Mane Mana Fe So'da ka muse Ana la'ola'di nakahuluk basa doidosok sila la, fo besa ka nanatao nandela-nasa'ak do ta?"

²⁷Basa boema Yesus nafa'da mangalele'dos basa hata fo nanasulak nai Susula Malaok dale la'eneu aoina na, mulai neme Musa susula nala ma basa nabi la susula na.

²⁸Ndia te leu leo nggolo ka, ana deka so. Yesus tao nono'ka bai de Ana sanga la'ok nakandoo,

²⁹tehu ala tahan nana lae, "Ata tunga uma te, besak ia hihii," nae le'odae de

mulai makahatu ia so. Boema Yesus masok de sungu nos.

³⁰ Nai lelek fo Yesus nangatuuk na'a sama-sama nos, boema Ana ho'i na loti a de noke makasi neu Manetualain de Ana tete'i loti ndia ninik lima na de Ana fen neu duas.

³¹ Basa boema besa ka duas lame'da lae, Yesus nde Ndia. Tehu mopo kana neme duas mata memete na mai so.

³² Boema esa kokolak no esa nae, "Ade ita ta tamahoko tanseli nai lelek fo Ana kokolak no ita neme eno tala'dak, ma nai lelek fo nafa'da mangalele'do Susula Malalao ka isi liin neu ita ndia fa hetu?"

³³ Besak ndia boe, duas fo'a de ala fali leo Yerusalem leu. Ala losa te lita Yesus ana manatunga kasanahulu esa nala bei lakabubua sama-sama lo ana manatunga fe'e kala,

³⁴ fo ana manatungan sila la nde lafa'das lae, "Memak tete'e ka Lamatua ka naso'da falik de, natu'du basa aoina na neu Simon so!"

³⁵ Boema Yesus ana manatunga kaduan fo besa ka manamaik sila la, ala tui sila ninitan maneme eno tala'da ka, ma tao

leo beek de sila lalelak Lamatua ka nai lelek fo Ana tete'i loti a.

³⁶ Duas bei tui-tui leondia te, no kaiboboianak Yesus napadeik nai basa-basas tala'da heon de nae, "So'da molek neu emi!"

³⁷ Ala nggenge ma ala bii lanseli, nanahu laedaenga sila lita ko'donaok ndia.

³⁸ Tehu Yesus nae, "Tao le'e de emi bii? Tao le'e de emi dale ma naba'e?"

³⁹ Au nde ia! Mete mita Au lima nga no Au ei nga nde ia! Mafaloe ma mete matalololen leona, nanahu ko'donao ka ta nanuu isik ma duik sama leo hata fo emi mitan nai Au a."

⁴⁰ Yesus kokolak basa nae leondia boema, natu'du lima ein neus.

⁴¹ Boema ana manatunga nala lamahoko lanseli de bafa nala bee poo nalosa tea na seli ba'eneus soaneu lamahole hata fo besa ka sila litan ndia. Hu ka nde lamahoko lanseli de ala beita hapu lamahole dede'ak ndia ma ala dodoo doa kana, nai lelek ndia de Yesus natanes nae, "Ade emi manuu nana'ak nai ia boe do?"

⁴² Boema ala fen i'a nanasesenak biak esa.

⁴³ Yesus sipo na i'ak ndia boema, na'an neme mata nala.

⁴⁴ Basa ndia boema, Yesus nafa'das nae, "Dede'ak ia la nde Au afa'da basan neu emi, nai lelek Au bei sama-sama o emi a. Basa dede'ak fo nanasulak la'eneu Au nai Musa susula na, nai basa nabi la susula na, ma nai Mazmur susula na dale ka, muse ana da'di."

⁴⁵ Basa boema, Yesus buka dudu'a-aafi nala fo ela lalelak Susula Malalao ka sosoandandaan.

⁴⁶ Boema nafa'das nae, "Nai Susula Malalaok dale, nanasulak nae Mane Mana Fe So'da ka muse doidoso, ma muse naso'da falik neme mamate sa mai nai fai katelu na.

⁴⁷ Susulak ia la boeo lafa'da lae, no Mane Mana Fe So'dak ndia na'de na, muse nanatui-bengak neu basa leoina lala'ena mae, hataholi daebafa ka muse tukatei-saledale, ma mafa'da mae Manetualain fe do'o do ampon neu sala-singo ka. Halak ndia muse nanatui-bengak mulai neme Yerusalem mai.

⁴⁸ Emi ia nde da'di sakasii neme basa sila lala'ena mai.

⁴⁹ Ma neukose Au nde haitua fe emi hata fo Au Ama nga helu basa ka so. Tehu emi muse mahani mahele nai kota ia, losa koasa maneme Manetualain mai a, ana poti na emi."

⁵⁰ Basa ndia boema, Yesus nos kalua leo kota Betania leu. Ala losa ndia boema, Ana so'uk lima na de Ana fes baba'e-papalak.

⁵¹ Yesus bei fes baba'e-papalak te nanaso'uk leo nusa so'da ka neu, boema nasi'da-naba'e nos.

⁵² Ala sene-do'o kana, basa boema ala fali le'us leo Yerusalem no dale namahokok nanseli,

⁵³ boema ala koa-kio lakandoo Manetualain nai Manetualain Uman.

Yohanes

1 ¹ Nai makasososa na, fo daebafa ka beita da'di fa te, dede'a kokola ka nai ndia so. Dede'a kokola ka nakabubua no Manetualain. Ma dede'a kokola ka sama no Manetualain.

² Neme makasososan mai a, dede'a kokola ka nakabubua no Manetualain.

³ Basa hata lala'e na, nananakadada'dik tunga Ndia, ma neme basa hata manada'dik lala'e na, ta hapu hata esa boen, fo ana da'di ta no Ndia fa.

⁴ Dede'a kokolak ndia, maso'da ka huu na, boema maso'dak ndia, ana fe hataholi daebafa ka mangale'dok.

⁵ Fo mangale'dok ndia, nandela-nasa'a nai makahatu ka dalek, tehu makahatu ka ta hapu tao namate fan.

⁶ Manetualain nadenu hataholi a ana mai so, na'de Yohanis.

⁷ Ana mai tui-benga la'eneu mangale'dok ndia, fo ela basa hataholi la lamahele.

⁸ Tehu hataholi ndia, ta nde mangale'dok ndia fa, hataholi ndia ka'da manatui-benga na.

⁹ Mangale'do matetuk fo nangale'do nala basa hataholi daebafa ka, ana mai leo daebafa ka mai.

¹⁰ Dede'a kokola ka hapun nai daebafa ka, fo daebafa ka nananakadada'dik tunga Ndia, tehu daebafa ka ta nalela kana fa.

¹¹ Ana mai leo nusa na mai, tehu hataholi nala ta sipo kana fa.

¹² Tehu hapu hataholi sipo kana, ma lamahelen boe; Hataholi sila, Ana fes hak fo ala da'di Manetualain anan.

¹³ Fo hataholi daebafak ta nde bongi nana fa, nanahu so'da beuk ndia, ana da'di neme Manetualain mai.

¹⁴ Dede'a-kokola ka, Ana da'di hataholi daebafak, de Ana leo nai ita tala'da, boema ita tita matua-mademan so. Matua-mademan ndia, Ana sipo kana da'dileo Ama ka Ana kisa na. Tunga Anan ndia, de ita tita Manetualain, ma susue-lalain neu ita.

¹⁵ Yohanis ana mai fo ana da'di sakasii na, de ana tui-benga nae: "Au afa'da hataholi a nde Ndia so; Neukose Ana mai

nakabuik neme au mai, tehu ba'u lena au, nanahu au beita da'di fa te, Ndia da'di so."

¹⁶ Hataholi ndia henuk no susue-lalai ka; susue-lalain manaketu basa tak. Ana ba'e-pala ita.

¹⁷ Ita sipo Manetualain Hoholo-lalanen tunga Musa. Tehu lafa'da Manetualain susue-lalain, ma liinekan, tunga Yesus Kristus.

¹⁸ Beita la'iesa boen fo hataholi hapu nita Manetualain, ka'da Ama ka Ana kisa na mesa kana, fo sama leo Ama ka, boema Ana da'di esa no Ama ka. Ndia nde natu'du Ama ka neu ita.

¹⁹ Basa manakoasa Yahudi manai Yerusale mala, ladenu ima mala lo Lewi hataholi nala, leu leo Yohanis leu, fo latanen lae, "O ia see?"

²⁰ Boema Yohanis manaku no mangale'dok nae, "Au ta nde Mane Mana Fe So'da ka ndia fa."

²¹ Boema hataholi sila latane selu kana lae, "Metema leondiak soona, o ia see? Ade Elia ta nde o fa do?" Tehu Yohanis nataa nae, "Ta," Boema latane la'iesa selu kana lae, "Ade o ia nabi do?" Yohanis nataa nae, "Ta."

²² Boema lafa'dan lae, "Metema leondiak soona, mafa'da ami, see o ia, fo ami meu soona, ami mafa'da hataholi manamadenu ami a mae, see o ia."

²³ Boema Yohanis nafa'das nae, "Au nde hataholi fo Nabi Yesaya nafa'da ka nae: 'Hataholi fo nalo bou-bou neme mo solokae ka nae: Tao matetu eno kala soaneu Manetualain.'"

²⁴ Boema hataholi Farisi la ladenu hataholi la leu,

²⁵ latanen lae, "Metema o ta nde Mane Mana Soi-Tefa ka, ma ta nde Elia, boema ta nde nabi esa boen, na tao le'e de o salani hataholi?"

²⁶ Tehu Yohanis nataa nae, "Au salani inik oe. Tehu nai emi dalek, hapu hataholi esa, fo emi ta malela kana fa.

²⁷ Ana mai nakabuik neme au mai, tehu se'i ta'bu ei na tali na boeo, au ta andaa fa."

²⁸ Basa sila la, ala da'di leme Betania, nai Lee Yarde na boboan dulu, fo nai mamanak fo Yohanis salani hataholi la.

²⁹ Balahaa boema, Yohanis nita Yesus mai boema nae, "Mete mitak, Manetualain Bi'ilopo Anan, fo mana

kokaheni daebafa ka sala singo na, ana mai nde ndia.

³⁰ Fo au afa'da ae, Ana mai nakabuik neme au mai a, Hataholi a nde ndia so. Tehu Hataholi ndia ba'u lena au, nanahu beita bongi au fa te, Hataholi ndia da'di so.

³¹ Ndia te, au ta bubuluk see Ndia fa. Te see ko na au mai, fo au salani unik oe, fo ela hataholi Israe la lalela kana."

³² Yohanis boeo, ana fe sakasii nae leo ia, "Au ita Manetualain Dula Dale na, ana kona neme lalai mai, sama na leo manupui kalua, de ana sa'e neu Hataholi ndia lain.

³³ Lelek ndia, au beita bubuluk see Hataholi ndia fa. Tehu Manetualain, fo nde nadenu au salani unik oe a, nafa'da basa au nae, 'Metema o mita Manetualain Dula Dale na ana kona mai, fo ana sa'e neu see lain soona, neukose Hataholi ndia nde salani ninik Manetualain Dula Dale na."

³⁴ Boema Yohanis nae, "Au ita matang Hataholi ndia, de au afa'da ae, Hataholi ndia nde Manetualain Ana na."

³⁵ Balahaa boema, Yohanis no ana manatungan dua, bei lai mamanak ndia seluk.

³⁶ Yohanis nita Yesus la'ok tunga ndia boema, ana kokolak nae, "Mete leona, te Hataholi ndia nde Manetualain Bi'ilopo Ana na."

³⁷ Yohanis ana manatunga kadua nala lamanene Yohanis kokolak nae leondia boema, duas leu tunga Yesus.

³⁸ Yesus lipa leo dea neu boema, nita duas tungan. Boema natanes nae, "Emi dua sanga beek?" Boema duas lataa lae, "Mesen, Mesen leo nai bee?" (Dede'a Rabi ndia, soso na nae, Mesen.)

³⁹ Tehu Yesus nafa'da duas nae, "Mai fo mita matam." Boema duas tunga Yesus, fo sue ka nde duas bubuluk Yesus mamana leleo na. Ndia te, li'u ha le'donoso na so. Faik ndia dale na, duas leo lo Yesus.

⁴⁰ Yohanis kokolak no hataholi kaduak fo basa boema duas leu tunga Yesus ndia, esa na'de Anderias, fo Simon Petrus tolanoo na.

⁴¹ Tutika Anderias lai-lai neu sanga Simon, fo tolanoo na, de nafa'dan nae, "Ami matongo mo Mesias so!" (Mesias

sama leo Kristus, fo nde: Mane Mana Fe So'da ka.)

⁴² Boema Anderias no Simon leu leo Yesus leu. Yesus mete tetee Simon boema nafa'dan nae, "O Simon, Yona anan. Neukose loke o soona lae, Kefas." (Kefas sama leo Petrus, fo sosoa na nae, lete batu.)

⁴³ Fo'a mai boema, Yesus naketu basa, Ana sanga neu leo Galilea neu. Neu boema, natongo no Felipus, tutika nafa'dan nae, "Mai fo tunga au!"

⁴⁴ Felipus ia neme Betsaida mai, fo Anderias no Petrus nggolo na.

⁴⁵ Felipus natongo no Nitanel boema, nafa'dan nae, "Ami matongo mo hataholi fo Musa sesei kana nai Manetualain Susula Hoholo-lalanen dale ka, fo nabi la tui-benga ka. Hataholi ndia nde Yesus neme Nazaret, fo Yusuf ana na."

⁴⁶ Tehu Nitanel nataa nae, "Neme bee mai a, hata malole esa, ana bole da'di neme Nazaret mai?" Boema Felipus naen nae, "Mai teu fo mita matam."

⁴⁷ Yesus nita Nitanel mai boema, nafa'dan nae, "Mete mitak hataholi Israel matetu ka nde ndia. Ta nanasese'do-babalik fa."

⁴⁸ Boema Nitanel natane Yesus nae, "Te tao leo bee de Ama malelak au?" Tutika Yesus naen nae, "Felipus beita nalo o fa, te Au ita o mangatuuk meme ai ka ka huu na so."

⁴⁹ Boema Nitanel nafa'da Yesus nae, "Ama Mesen, tete'e ka Ama nde bee na, Manetualain Anan! Ama nde da'di hataholi Israe la, Mane na!"

⁵⁰ Boema Yesus nafa'dan nae, "O mamahеле nana Au afa'da o ae, Au ita o mangatuuk meme ai ka ka huu na hetu? Neukose o mita dede'a matuaina la, ba'u lena seluk ndia bai!"

⁵¹ Yesus nafa'dan boe nae, "Tete'e ka, mamahеле leona te neukose o mita lalai natahuka, fo o mita Manetualain ata nusa so'da nala, ala kona kae leo Ana Hataholi ka mai."

2¹ Basa faik dua boema, feta kabi nga, neme kota Kana fo nai Galilea, de Yesus inan boeo, neu leo feta kabing ndia neu boe.

² Yesus no ana manatunga nala boeo, ala ka'is leo feta kabing ndia boe.

³ Tehu hataholi la la'a-linu boema, Yesus inan nafa'da Yesus nae, "Basa ango la so."

⁴ Boema Yesus nafa'da inan nae, "Ina, boso madenu Au. Te fai nga beita losa, soaneu Au atu'du au aoina nga fa."

⁵ Boema Yesus inan nafa'da malalau la nae, "Metema nafa'da emi tao beek soona, ka'da tao tungan."

⁶ Ndia te, ala sadia la oe henu nggala ne lai ndia, fo hataholi la mai soona, ala safe ei nala, tunga hataholi Yahudi la ha'da na. Nggala sila la, esa soona, fafa'kama nala oe liter natun esa.

⁷ Boema Yesus nafa'da malalau la nae, "Sali oe mahenu nggala sila." Boema malalau la sali oe lahenu nggala sila la.

⁸ Tutika Yesus nafa'das nae, "Ndui ma oe ndia faa anak, fo minin leo malanga feta neu." Boema malalau la, ala ndui la oe ndia faa anak, de linin leo malanga feta neu,

⁹ de nalamein te, oe ndia nasafali da'di angol so. (Tehu ana ta bubuluk, angol ndia neme bee mai fa, ka'da malalau manasali oe la nde bubulu kana.) Boema malanga feta neu leo tou manaka'bi nga neu de,

¹⁰ nafa'dan nae, "Tunga ita ha'da na soona, fe hataholi la linu lakahuluk angol mala'da, fo metema linu lakabete soona,

besa ka fes linu angol ta mala'da fa. Tehu tolanoo ka pe'da mahele angol mala'da ia de besa ka tolanoo ka fe hataholi la linu!"

¹¹ Yesus tao manda'di beuk makasososa ka nde ndia. Fo Ana taon neme nggolo Kana nai Galilea. Yesus natu'du matuamademan, tunga manda'di beuk ndia. No enok ndia, de ana manatungan nala lamahelen.

¹² Basa ndia boema, Yesus no inan ma tolanoo nala, boema ana manatungan nala fali leo Kapernaum leu. Ala leo leme ndia, faik de'ubee dale na.

¹³ Hataholi Yahudi la Fai Paskah na deka boema, Yesus neu leo Yerusalem neu.

¹⁴ Ana losa boema, neu leo Manetualain Uman dale neu, te nita hataholi la lase'o sapi, bi'ilopo ma kalua sina nai Manetualain Uman dale; boema hataholi manatuka doi kala boeo, lai ndia boe.

¹⁵ Boema Yesus tatali na tali ue esa, de Ana usiheni bi'ilopo la ma sapi sila la, leme Manetualain Uman dale mai. Boema Ana tipa nalenga-natono hataholi manatuka doi kala mei na, de doi nala tonggela leo basa mamanak lala'e na leu

¹⁶ Boema nafa'da hataholi manamase'o kalua sina la nae, "So'uheni basa ia la leme ia mai. Fo boso tao Au Amang Uma na da'di mamana dangan!"

¹⁷ Boema ana manatunga nala lafandele Susula Malalao ka baba'en esa nae, "Au dale susue-lalaing neu O Uma ma, ou Manetualain, ana hotu Au dale nga."

¹⁸ Basa manakoasa Yahudi la, ala la'ban Yesus lae, "So'ba O tao fe ami manda'di beuk esa, fo ana da'di buti nae, O hapu hak tao leo iak."

¹⁹ Boema Yesus nafa'das nae, "Tao matu'u Uma ia leona, fo Au afofo'a fali kana, ka'da nai faik telu dale na."

²⁰ Boema lafa'da Yesus lae, "Ami mafofo'a Manetualain Uman ia, teuk hahulu ne dale na. Tehu O mae, O mafofo'a fali kana ka'da nai faik telu dale na?"

²¹ Te se'ko na Manetualain Uman fo Yesus nafa'dak ndia, nde aoina na.

²² Hu ndia de, neu makabui na, de Yesus naso'da falik neme mamate sa mai boema, besa ka ana nala lafandele, Yesus nafa'da hai dede'ak ndia so. Boema lamahele hata fo nanasulak nai

Susula Malalaok dale, ma hata fo Yesus nafa'dak ndia.

²³Feta Paskah losa so, te Yesus bei nahele nai Yerusalem, boema Ana tao manda'di beuk ba'u ka, de nalosa hataholi ba'u ka lamahelen.

²⁴Tehu Yesus ta namahеле fas, nanahu Yesus nalelak basa hataholi lala'ena, dale nala.

²⁵Ta paluu hataholi nafa'da mangalele'do hataholi esa boen, la'eneu Yesus fa, nana Ana bubuluk basa hataholi daebafa ka dale na so.

3¹Hataholi Farisi la lasi agaman esa, nade Nikodemus.

²Le'odaek esa boema, neu leo Yesus neu, de natanen nae, "Ama Mesen, ami bubuluk Manetualain nde nadenu Ama mai. Nanahu hataholi ta hapu tao manda'di beuk, sama na leo Ama tao kala fa, metema Manetualain ta nok hataholi ndia fa."

³Boema Yesus nafa'dan nae, "Mamahеле leona te, metema hataholi esa ta bongi nasafali fan soona, hataholi ndia ta da'di Manetualain hataholi kamahehelen fa."

⁴Tehu Nikodemus nafa'da Yesus nae, "Hapu nai bee, hataholi a namatua so,

tehu bei bongi nasafali selu kana bai? Ade ana hapu masok fali seluk leo inan tein dale neu, fo bongi selu kana do?"

⁵Boema Yesus naen nae, "Au dede'ang ia, tete'e ka la'en: metema ta bongi nasafali hataholi a neme oe ma Manetualain Dula Dale na mai fa soona, Manetualain hataholi kamahehelen ta hataholi ndia fa.

⁶Tunga ao paa ka soona, hataholi daebafa ka inan no aman nde bongi nana, tehu tunga samane ka soona, hataholi a nanabongik neme Manetualain Dula Dale na mai.

⁷Boso nggenge, metema Au afa'da ae: emi muse nanabongi nasafalik.

⁸Ani na, ana hii leo bee neu soona, ka'da neu-neu mesan, fo ita tamanene ka'da ngguu na, tehu ita ta bubuluk neme bee mai, fo ana leo bee neu a fa. Leondiak boe, no hataholi fo nanabongik neme Manetualain Dula Dale na mai."

⁹Boema Nikodemus natane Yesus nae, "Neme bee mai a, dede'ak ndia ana da'di?"

¹⁰Tehu Yesus naen nae, "O ia mesen nai Israel; ma tao le'e de, o ta bubuluk dede'ak ia fa?"

¹¹ Mamahela leona: te ami kokolak ka'da hata fo ami bubulu kana, boema ami mitan leo beek soona, ami mafa'dan leondiak; tehu leondiak boeo, emi ta nau mamahela ami hala nafafa'dam sila fa.

¹² Au tui fe emi dede'a daebafak boeo, emi ta nau mamahela fa, na muda hata no dede'a nusa so'da ka bai?

¹³ Ta hapu hataholi esa, ana kae leo nusa so'da ka neu boen, ka'da ka Ndia fo manakona leo daebafa ka mai, fo nde Ana Hataholi ka.

¹⁴ Sama na leo Musa nakasasa'ek mengine liti neu ai ndanak esa lain, neme mo maloa, leondiak boe, Ana Hataholi ka muse nanaso'uk,

¹⁵ fo ela basa hataholi kamahehele kala, hapu so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka."

¹⁶ Hu ka nde Manetualain sue-lai hataholi daebafa ka, de Ana fe Ana Mane Kisa na mai, fo ba'eneu see fo namahela neun soona, ana ta mate fa, te ana hapu so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka.

¹⁷ Nana Manetualain ta haitua Ana na mai, fo naketu-nala'di daebafak ia fa, te Ana mai nini so'dak fe daebafa ka.

¹⁸ Hataholi see namahelen soona, ana ta hapu huhukuk fa. Tehu ba'eneu see fo ta namahele fan soona, Manetualain huku basa hataholi ndia so, hu ka nde ta namahele Manetualain Ana Mane Kisa na fa.

¹⁹ Ala kalaa kana nanahu dede'a ka nde ia: Mangale'dok ndia, ana mai leo daebafa ka mai so, tehu hataholi daebafa ka hii ka'da makahatu ka, te ana ta nau mangale'do ka fa, hu ka nde tatao-nono'i nala, mangalauk.

²⁰ Hataholi manatao-no'i mangalau ka, nakamu mangale'do ka, de ana ta nau mai leo mangale'do ka mai fa, fo ela boso lita tatao-nono'i mangalau na.

²¹ Tehu hataholi manatao tunga Manetualain hihii-nanau na, ana mai leo mangale'do ka mai, fo ela hataholi la lita hataholi ndia tatao-nono'in nandaa no Manetualain hihii-nanaun.

²² Basa ndia boema, Yesus no ana manatunga nala, leu leo Yudea leu. Yesus leo faik de'ubee dalen neme Yudea, de Ana salani hataholi la.

²³ Ndia te, Yohanis beita masok bui fa. Ana salani neme Aion, fo nggolok ndia deka no Salim. Ana salani nai Ainom,

nanahu oe ba'u ka nai ndia. Hataholi la ala mai, de Ana salani la'i esa kasa.

²⁴ (3:23)

²⁵ Boema Yohanis ana manatungan de'ubee, ala mulai lale'a lo hataholi Yahudi la la'eneu sasafe ao ka nakanenete nala.

²⁶ Boema leu lafa'da Yohanis lae, "Ama Mesen, ade Ama bei mafandendelek makahulu na, Ama neme Lee Yarde na, Ama matu'du ami hataholi a do? Besak ia, Ana salani hataholi boe!"

²⁷ Tehu Yohanis nafa'das nae, "Metema Manetualain ta fe hataholi daebafa ka hata esa boen, soona hataholi daebafa ka ta nanuu hata esa boen.

²⁸ Au afa'da basa emi ae, 'Au ta nde Mane Mana Fe So'dak ndia fa. Tehu Manetualain nadenu au mai akahuluk, neme Hataholi ndia mai.'

²⁹ Mana kabing ina ka nde bee soona, manakabing tou ka nuun ndia. Fo mana kabing tou ka tia-lain, ka'da lapadeik leu boboa na, fo metema lamanene mana kabing tou ka hala na soona, lamahoko. Au boeo leondiak boe. Besak ia, au amahoko anseli.

³⁰ Hataholi ndia, muse boetai namatua ka, boema au muse boetai amana ka."

³¹ Manamaik neme lain mai a, ba'ulenaheni basa hata lala'ena. Nana manamaik neme daebafa ka mai a, nana'de hataholi daebafak, fo ana kokolak dede'a daebafak. Tehu Ndia fo manamaik neme lain mai a, ba'ulenaheni basa hata lala'ena.

³² Fo Ana kokolak hata fo nitan ma namanenen, tehu hataholi esa boen, ta nau namahele hala-kokolan fa.

³³ Hataholi fo lamahele hala-kokola na nde hataholi fo, te'e-te'e lamahele Manetualain nde bee na, ndoos.

³⁴ Hu ka nde hataholi fo Manetualain nadenun fo ana tui-benga Manetualain dede'a-kokola na, Manetualain fe la'iesak Dula Dale na neu hataholi ndia so.

³⁵ Ama ka sue-lai Ana na, de Ana fen basa koasa lala'ena.

³⁶ Hataholi fo namahele neu Anak ndia, neukose ana hapu so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. Tehu hataholi fo ta namahele Anak ndia, ana ta hapu maso'da ka fa. Te Manetualain hukun losa dodoo na.

4¹ Hataholi Farisi la lamanene te Yesus salani hataholi ba'u ka, lenaheni Yohanis.

² Tunga ndoo na Yesus ta nde salani fa, te ana manatunga nala dei.

³ Hu ndia de, Yesus bubuluk hataholi Farisi la lamanene dede'ak ndia de, Ana la'oela Yudea boema neu leo Galilea neu.

⁴ Tehu muse Ana la'ok tunga Samaria.

⁵ Boema Yesus losa kota esa nai Samaria, na'de Sikhar, ta doo ka neme dae fo makahulu na Yakub fen neu anan Yusuf.

⁶ Yakub oe dolu na nai ndia. Yesus sota nanseli no lala'o ka, boema nangatuuk neu oe dolu ndia su'u na. Ndia te, fafa'kama li'u sanahulu dua le'dohana na,

⁷ Yesus ana manatunga nala leu asa nana'ak nai kota dale. Ala la'o boema, ina Samaria esa, ana mai dolu oe. Boema Yesus nafa'da inak ndia nae, "Ina, fe Au oe faa dei?"

⁸ (4:7)

⁹ Boema ina Samaria ndia nae, "Manetualain hataholi Yahudi, ma au hataholi Samaria; ma tao le'e de, Manetualain noke au oe?" Nanahu,

hataholi Yahudi la ta bole kokolak lo hataholi Samaria la fa.

¹⁰Tehu Yesus naen nae, "Leo uni ka o bubuluk Manetualain baba'e-babatin, boema o bubuluk see nde mananoke o oe ia soona, tao leo bee o, o nde moke masafali hataholi ndia oe, soona neukose Ana fe o oe maso'da ka."

¹¹Boema inak ndia nae, "Tuan hai dodolun ta, nate ka oe dolu ia dema na seli, na Tuan hapu oe maso'dak ndia neme bee mai?"

¹²Ami ba'ikaim Yakob, nde fe ami oe dolu ia. Fo no ana nala ma bana manun linu oe nai oe dolu ia. Ade Tuan maedaenga, Tuan ba'ulena Yakub do?"

¹³Boema Yesus nafa'dan nae, "See ninu oe ia soona, neukose ana maa ma'da seluk,

¹⁴tehu metema see ninu oe fo Au fe ka soona, neukose ana ta maa ma'da so'on, losa dodoo na. Nanahu Au fe oe ndia, neukose ana da'di oe mata nai aon dale, fo ana faa leo deak mai. Oe ndia nde nini so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka."

¹⁵Tutika inak ndia nafa'da Yesus nae, "Tuan fe au oe ndia leona, fo ela au boso

boe maa ma'da bai; boema au ta paluu mai hela oe nai ia so'on."

¹⁶ Tehu Yesus naen nae, "Muu malo o saotou ma fo mon leo ia mai leona."

¹⁷ Boema inak ndia nae, "Au saong ta ma." Boema Yesus naen nae, "Memak o halam ndia la'en,"

¹⁸ "Nanahu o sao la'i lima so, tehu besak ia o leo mo tou ka, o saom ta ndia fa."

¹⁹ Boema inak ndia nae, "Besa ka au bubuluk, Tuan nde bee na, nabi esa.

²⁰ Ami bei-ba'ikai mala, sene-do'ok neu Manetualain nai letek ia lain, tehu Tuan hataholi nala lafa'da lae, hataholi a sene-do'ok neu Manetualain, ka'da nai Yerusalem mesa kana."

²¹ Boema Yesus naen nae, "Mamahele leona, te neu faik esa te, neukose hataholi a ta sene-do'ok neu Ama ka nai letek ndia lain so'on, ma ta nai Yerusalem boen.

²² Ba'eneu emi hataholi Samaria la soona, emi sene-do'ok meu hata fo emi ta malela kana fa, tehu ba'eneu ami hataholi Yahudi a soona, ami sene-do'ok neu Ndia fo ami malela kana, nanahu

so'da-mole ka da'di neme hataholi Yahudi a mai.

²³ Tehu losa fai na, fo fai na nde ia so, soona no Manetualain Dula Dale na koasa na, de hataholi la sene-do'ok neu Ama ka, da'dileo Manetualain fo ndoo sa, fo nandaa no Ama ka dale hihii na.

²⁴ Hu ka nde Manetualain ndia, nde Dula Dale ka, de no ka'da Manetualain Dula Dale na koasa na, de hataholi a hapu sene-do'ok neu Ama ka, sama leo Ama ka nai ia."

²⁵ Boema inak ndia nafa'da Yesus nae, "Au bubuluk Manek Mana Fe So'da ka fo loken lae Kristus ndia, neukose Ana mai. De metema Ana mai soona, neukose nafa'da basa hata lala'ena neu ita."

²⁶ Boema Yesus nafa'dan nae, "Te Au nde Mane Mana Fe So'dak ndia, fo besak ia, Au kola-kola o o nde ia so."

²⁷ Ndia te, Yesus ana manatunga nala besa ka ala fali ma'is. Lita Yesus kokolak no inak ndia boema, ala dodoo doa kana. Tehu ta lapalani latane inak ndia lae, "Te ina mai paluu beek?" do latane Yesus lae, "Tao le'e de, Ama kokolak no inak ia?"

²⁸ Boema inak ndia la'oela nggusi na neme ndia, de nalai leo kota dale neu, de nafa'da basa hataholi la nae,

²⁹ "Mai mitak hataholi esa nai eli, nafa'da basa au tatao-nono'ing lala'ena. De fafa'kama, Mane Mana Fe So'da ka nde ndia do?"

³⁰ Boema basa hataholi la lalai leo Yesus leu.

³¹ Ndia te, Yesus ana manatunga nala kokolak lon lae. "Ama Mesen, mu'a leona."

³² Tehu Yesus naes nae, "Au nana'a-nininung lai ia so, tehu emi ta bubulu kana fa."

³³ Boema ana manatunga nala latatane aok lae, "Fafa'kama hataholi nini fen nana'a-nininuk do?"

³⁴ Tehu Yesus nafa'das nae, "Au nana'a-nininung nde Au tunga Hataholi mana madenu Au a, hihii-nanaun, boema Au tao akababasak uele'dis fo Ana fen neu Au a.

³⁵ Emi mafa'da mae, 'Bei bulak ha seluk bai soona, fai keketu-kokoluk so.' Tehu Au afa'da emi: Mete mitak tina-osi lamatasa beno'u so, de lahani ka'da fai keketu-kokolun!

³⁶ Hataholi manaketu-kolu ka ana mulai sipo ngga'di na so. Boema ana tao nakabubua basa buna-boan lala'ena, soaneu so'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. Fo hataholi manasele-nggali ka no hataholi manaketu-kolu ka, lamahoko sama-sama.

³⁷ Dede'a nakandandaak esa nde ia la'en boe. Nae leo ia, 'Hataholi esa nde sele-nggali a, tehu hataholi fe'ek nde ketu-kolu nana.'

³⁸ Au adenu emi meu ketu-kolu nai tina fo emi ta nde mamatina nana fa; te hataholi fe'ek nde namatina tina ndia, de emi mi'a mudak hataholi sila ue-le'din."

³⁹ Kota Samaria laun ba'u ka lamahele Yesus, nana inak ndia nafa'da nae, "Hataholi ia nafa'da basa au tatao-nono'ing lala'ena."

⁴⁰ Hu ndia de, hataholi Samaria la latongo lo Yesus boema, lafa'dan fo Ana leo no sila. De Yesus leo nos faik dua dale na.

⁴¹ Basa boema, hu ka nde Yesus nanoli na de, hataholi ba'u ka boetai lamahelen.

⁴² Lafa'da inak ndia lae, "Besak ia, ami mamahеле, nana ta hu o hala nafa'da ma fa te, hu ka nde ami mamananene matam,

boema ami bubuluk memak tete'e ka, Hataholi ia nde Soitefa nala daebafa ka."

⁴³ Yesus leo faik dua neme Sikhar, boema Ana fali leo Galilea neu.

⁴⁴ Yesus nafa'da basa nae, "Nggolo isi kala, ala ta fe ha'da-holomata neu nabi esa, metema nabi ndia neme nggolok ndia mai."

⁴⁵ Tehu Ana losa Galilea boema, hataholi sila la sipo kana no namahokok, nanahu lita basa hata fo Yesus taon, nai faik fo Fai Paskah neme Yerusalem.

⁴⁶ Basa boema, Yesus fali leo Kana neu, fo nai Galilea, nai bee Ana tao nasafali oe da'di angol. Nai kota Kapernaum ndia, hapu manapaleta, hataholi mana'a ngga'din esa, ana na namahe'di.

⁴⁷ Lelek fo namanene hataholi la lafa'da lae, Yesus neme Yudea mai de, nai Galilea so, boema neu nala Yesus leo Kapernaum neu, fo nakahahaik ana na, te namahe'di de hihii maten so.

⁴⁸ Tehu Yesus nafa'da manapaleta, hataholi mana'a ngga'din ndia nae, "Leo uni ka o ta mita Au tao manda'di beuk fa soona, o ta mamahale fa."

⁴⁹ Boema manapaleta, hataholi mana'a ngga'din ndia nae, "Tuan, teu lai-lai

leona, beidai au ana nga beita mate fan ia."

⁵⁰ Tutika Yesus nafa'dan nae, "Mu'u ma leona, te o ana ma lea-hai so." Hataholi ndia namahela Yesus halan ndia, boema ana la'o leona.

⁵¹ Ana losa eno tala'dak boema, nasosolu ata nala de lafa'dan lae, "Tuan ana na lea-hai so."

⁵² Boema natanes nae, li'u de'u bee boema ni'iana lea-hai. Boema ata nala lae, "Ndek hua sa, fafa'ka ma li'u esa le'dohana boema, sumai na mophon."

⁵³ Boema ni'iana ndia aman nafandele na, nandaa no li'u ndia boema, Yesus nafa'dan nae, "O ana ma hai so." Tutika hataholi ndia no basa uma isi nala lala'ena lamahela Yesus.

⁵⁴ Yesus tao manda'di beuk kadua nde ndia, fo nai faik fo neme Yudea leo Galilea neu.

5¹ Basa ndia de, hataholi Yahudi a feta na losa boema, Yesus neu leo Yerusalem neu.

² Nai Yerusalem hapu lifu esa ana deka no "Lelesu Bi'ilopo." Tunga dede'a Ibrani soona, lifu ndia na'de, Betesda. Nai ndia hapu kama lima.

³ Hataholi kamahe'dis makadotok bekendoo neu ka lai kama sila la dalek. Nggelok pokek, nggelok ei helak, ma nggelok lu'uk. Basa-basas lahani lifu ndia oe na nako'ba.

⁴ Nana hapu faik fo Manetualain ata nusa so'da na kona leo lifu ndia dalek neu, fo ana koko'bak oe na. Metema lifu ndia oe na nako'ba, fo hataholi kamahe'dis see kona nakahuluk leo lifu ndia dalek neu soona, leomae he'di matak leo beek ndia boeo, ana hai tutik.

⁵ Ndia te, touk esa namahe'di teuk telu hulufalu dale na, nai ndia boe.

⁶ Yesus nita hataholi ndia ndokndoo boema Ana bubuluk, hataholi ndia namahe'di doo ka ndia so. Boema Yesus natanen nae, "O nau hai do ta?"

⁷ Boema hataholi kamahe'dis ndia nataa nae, "Ama, nai lelek fo lifu oe na nako'ba soona, ta hapu hataholi nai ia, fo ana ko'o au leo lifu ndia dalek neu fa. Boema au bei sanga ae u leo lifu dale u te, hataholi fe'ek nakahuluk leo dalek neu so."

⁸ Boema Yesus naen nae, "Fo'a leona, fo ho'i ma o ne'a ma, fo fali mu'u ma leona."

⁹ No hatematak ndia boe, hataholi ndia ana hai tutik. Boema ana ho'i na ne'a na, de ana fali ne'un leona. Manda'dik ndia, ana da'di la'e fai Sabat.

¹⁰ Hu ndia de, basa manakoasa Yahudi la lafa'da hataholi fo besa ka ana hai ndia lae, "Faik ia fai Sabat. De o boso lu'a o ne'a ma."

¹¹ Tehu hataholi ndia nae, "Na'ka sa, hataholi manatao nahai au ndia, nde nadenu au ho'i a au ne'a nga, fo au fali leona."

¹² Boema latanen lae, "See nde nadenu o ho'i ma o ne'a ma fo o fali leon ndia?"

¹³ Tehu hataholi fo besa ka ana hai ndia, ana ta bubuluk see ndia fa, nana Yesus mopo kana nai hataholi makadotok sila la tala'da so.

¹⁴ Basa ndia boema, Yesus natongo no hataholi ndia neme Manetualain Uman dale, boema nafa'dan nae, "Besak ia o hai so. De boso boe tao sala-singok seluk bai, fo ela o boso boe hapu he'di mangalauk, lenaheni ia bai."

¹⁵ Boema hataholi ndia la'o leona, de neu nafa'da basa manakoasa Yahudi la nae, Yesus nde tao nahai au a.

¹⁶ Hu ka nde Yesus tao nahai hataholi la'e fai Sabat, boema ala mulai tao lakatoto'a-lakasosotak Yesus.

¹⁷ Tehu Yesus nafa'das nae, "Au Ama nga naue-nale'di nakandoo losa besak ia, de Au boeo aue-ale'di boe."

¹⁸ Dede'a-kokolak sila la nde tao la basa manakoasa Yahudi la sanga enok lakandoo, fo ala taolisa Yesus. Ala tao enok ndia, nana ta ka'da Yesus la'olena agama nakanenete na la'eneu fai Saba ta fa, te hu ka nde Yesus nafa'da nae, Ndia Aman nde Manetualain, fo dede'ak ndia soso na nae, Yesus nakasasamak aoina na no Manetualain.

¹⁹ Boema Yesus nataa hataholi sila la nae leo ia, "Mamahale leona te, Ana ka ta hapu tao-no'i hata esa boen, ninik koasa na mesa kana fa. Ka'da ka Ana tao-no'i hata fo nita Aman tao-no'i nana. Nana hata fo Ama ka tao-noin soona, ndia nde Ana ka tao-no'in boe.

²⁰ Hu ka nde Ama ka sue-lai Ana ka, de natu'du fen basa hata fo Ana tao-no'in. Lena-lenak, neukose Ama ka natu'du fen tatao-nono'i matuaina la, ba'u lenaheni sila la bai, fo nalosa emi dodoo doa kana.

²¹ Amak ndia nde tao nasoda falik hataholi manamate kala, fo Ana fes masoda matetu ka ma manaketu basa ta ka. Leondiak boe, Ana ka fe masoda manaketu basa ta na neu hataholi fo nahiik hapu masoda ka.

²² Ama ka ta naketu-nala'di hataholi esa boen. Nanahu Ana fe basa Ana na koasa, fo naketu-nala'di so.

²³ Ama ka tao leondiak, fo ela basa hataholi la fe ha'da-holomata neu Ana ka, sama leo ala fe ha'da-holomata neu Ama ka. See ta fe ha'da-holomata neu Ana ka fa soona, ana ta fe ha'da-holomata neu Amak fo manamadenu Ana ka.

²⁴ Au dede'ang ia la tete'e ka la'en: See taoafik neu Au hala-kokolang, boema namahele Ndia fo manamadenu Au a soona, ana hapu masoda matetu ka ma manaketu basa ta ka. Neukose ana ta hapu huhukuk fa, te nanapo'i basak neme mamate sa mai so, boema ana hapu masoda ka.

²⁵ Mamahele leona, te neukose fai na losa, nakalenak fai na losa so, soaneu hataholi manamate kala, neukose lamanene Manetualain Ana na hala na.

Boema see namanenen soona, neukose naso'da.

²⁶ Sama na leo Ama ka nde maso'da ka huu na, boema Ana fe Ana na boeo, Ana da'di maso'da ka huu na.

²⁷ Ana fe basa Ana na hak fo naketu-nala'di, nana Anan ndia nde Ana Hataholi ka.

²⁸ Emi mamanene dede'ak ia soona, boso dodoo doa kana, nana neukose fai na losa soona, basa hataholi manamate basa kala lamanene hala na,

²⁹ soona ala kalua leme late sala dalek mai. Hataholi manatao-no'i malole a, neukose ala fo'a fo laso'da. Tehu hataholi manatao-no'i mangalau ka, neukose ala fo'a, fo ala sipo huhuku nala."

³⁰ "Au ta hapu tao-no'i hata esa boen, tunga Au hihii-nanau mesanga fa. Te Au aketu-ala'di tunga ka'da Manetualain paleta na. Boema Au nakeketu nga matetuk, nana Au ta tunga Au hihii-nanau mesa nga fa, te Au tunga Amak fo manamadenu Au a, hihii-nanaun.

³¹ Leo uni ka, Au sakasii seluk Au aoina nga soona, ta lamahale Au sakasiing ndia fa.

³² Tehu metema hapu hataholi fe'ek nde sakasii la'eneu Au soona, Au bubuluk hataholi ndia, sakasii na la'en.

³³ Emi madenu hataholi neu leo Yohanis neu, boema ana fe sakasii ndoos la'eneu Au so.

³⁴ Au kokolak dede'ak ia la, ta hu ka nde Au paluu sakasii neme hataholi daebafa ka mai fa, tehu sue ka nde emi hapu maso'da.

³⁵ Yohanis ndia, sama na leo banu manapila ka, fo pila na nasalaa. Emi mamahoko emi hapu masalaak ndia ka'da hatematak esa mesa kana.

³⁶ Tehu Au sakasii nga ba'u lenaheni Yohanis sakasii na. Au tao-no'i hata nai besak ia soona, Ama ka nde fe Au tatao-nono'ik ndia, fo ela ana da'di ta'du esa nae, Ama ka nde nadenu Au a.

³⁷ Boema Amak fo manamadenu Au a, Ana fe sakasii la'eneu Au boe. Emi beita mamanene mita hala na do mita lupaaon boen.

³⁸ Emi ta mape'da dede'a-kokolan nai emi dalem dale fa, nanahu emi ta mamahale Au fo nananadenuk ia fa.

³⁹ Emi maedaenga emi manoli Susula Malalao ka, fo no enok ndia emi hapu

maso'da matetu ka, ma manaketu basa tak ndia. Boema Susula Malalaok ndia nde fe sakasii la'eneu Au.

⁴⁰Tehu emi ta nau mai leo Au a mai, fo emi hapu maso'da manaketu basa tak ndia fa.

⁴¹Au ta sanga kokoa-kikiok neme hataholi daebafa ka mai fa.

⁴²Nana Au alelak basa emi so. Au bubuluk emi ta sue-lai Manetualain nai emi dalem dale fa.

⁴³No Au Amang koasa na de Au mai, tehu emi ta nau sipok Au fa. Tehu metema hataholi fe'ek ana mai no koasa na soona, emi nau sipo kana.

⁴⁴Emi hapu mamahela tao leo beek, metema emi nau emi nonoo hataholi ma, koa-kio emi, te emi ta nau sanga enok fo sanga kokoa-kikiok neme Manetualain fo kisak ndia mai fa?

⁴⁵Emi boso maedaenga, neukose Au fe salak neu emi nai Ama ka matan. Te Musa fo emi mamahena ka, neukose ndia nde fe salak neu emi.

⁴⁶Leo uni ka, emi mamahela Musa soona, neukose emi mamahela Au boe, nana Musa sula ka nde Au dei.

⁴⁷ Tehu metema emi ta nau mamahela hata fo Musa sulak ndia fa soona, tao leo bee fo emi hapu mamahela hata fo Au afa'dak ndia?"

6¹ Basa faik ba'ubee boema, Yesus neu leo dano Galilea selik neu, fo loke dano ndia soona lae, dano Tiberias boe.

² Ana losa naa boema, hataholi makadotok leu tungan, nana lita Ana tao manda'di beu kala ma nakahahaik hataholi kamahe'di sala.

³ Boema Yesus kae leo pupukuk esa lain neu, de nangatuuk no ana manatunga nala leme ndia.

⁴ Ndia te, hataholi Yahudi la Fai Paskah Matua na, ana deka so.

⁵ Lelek fo Yesus mete leo boboa kaisun neu, de nita hataholi benongo mai boema, nafa'da Felipus nae, "Ita hapu asa nana'ak nai bee fo daenga ata fe hataholi ia la la'a?"

⁶ Yesus bubuluk basa hata fo Ana tao nana so, tehu Ana kokolak nae leondia nana, Ana sanga so'ba Felipus nde ndia.

⁷ Boema Felipus nae, "Ita asa loti, doi isi lilofulak natun dua boeo, tao leo bee

o, ta dai hataholi ia la la'a fa, leomae esa na hapu ka'da faa anak boe."

⁸Yesus ana manatunga fe'en esa na'de Andreas, fo Simon Petrus tolanoo na nae,

⁹"Ni'iana touanak esa nai ia, nini loti lima ma i'ak boak dua. Tehu ndia sosoa-ndandaan ta soaneu hataholi de'u-de'u basa ia la?"

¹⁰Tehu Yesus nafa'dan nae, "Madenu hataholi sila la langatuuk leona." Nai mamanak ndia, na'u mesa-mesan de ladenu hataholi la langatuuk leu na'u lain. hataholi sila la basa-basas lala'ena, fafa'kama touk lifun lima.

¹¹Basa boema Yesus ho'i na loti sila la, boema noke makasi neu Manetualain. Basa ndia boema, Ana baba'e loti ndia neu hataholi makadotok sila la de la'a. La'a basa loti ndia boema, Ana baba'e fe selu kasa i'ak ndia, de la'a losa lakabete.

¹²Basa-basas la'a losa lakabete. Boema Yesus nafa'da ana manatunga nala nae, "Hehele makabubua nana'a ela kala leona. Boso masanggango faa anak boen."

¹³ Boema ala hehele lakabubua loti kalimak fo hataholi makadoto kala la'aela ka, henu lepeneu sanahulu dua.

¹⁴ Hataholi makadotok sila la lita Yesus tao manda'di beuk ndia, boema bekola lae, "Tete'e ka, nabi fo ita tamahena Ana mai leo daebafa ka mai a, nde Hataholi ia so!"

¹⁵ Yesus bubuluk hataholi sila mamain ndia nde bee soona, ala sanga lakasetin fo Ana da'di sila mane na. Hu ndia de, Ana la'oheok leo nggolok manai lete kala neu.

¹⁶ Le'odae boema, Yesus ana manatunga nala leu leo dano dale leu.

¹⁷ Ala losa boema, ala sa'e ofak leo dano selik leu, fo ala sanga leo Kapernaum leu. Makahatu ka so, te Yesus beita mai fa.

¹⁸ Ndia te, ani na fo'a de dano lii nala lapoponu.

¹⁹ Ala la'o de ala losa, fafa'kama kilo lima do ne boema lita Yesus mai. Ana la'ok tunga oe lain. Litan tutika ala bii mangalalau.

²⁰ Tehu Yesus nafa'das nae, "Boso bii te Au nde ia!"

²¹ Boema no namahokok, ala sipok Yesus leo ofak lain neu. Boema no hatematak ndia boe, ofa ka losa Kapernaum.

²² Fo'a mai boema, hataholi makadotok bei manai dano seli ka, besa ka lame'da lan te, na'ka sa ka'da ofak esa neme ndia. Hu ndia de, ala bubuluk ka'da Yesus ana manatunga nala mesa kasa sa'e ofak ndia te Yesus ta tunga fa.

²³ Basa boema, ofak de'ubee leme kota Teberia sa mai de, ala see deka lo mamanak fo Yesus fe hataholi makadoto kala la'a loti a.

²⁴ Lelek fo hataholi makadoto kala lita Yesus no ana manatunga nala ta lai ndia so'on boema, ala sa'e ofak sila la leona de leu sanga Yesus nai Kapernaum.

²⁵ Hataholi sila la leu de latongo lo Yesus neme dano selik boema, latanen lae, "Ama Mesen, Ama losa ia ndek fai hi'da ka?"

²⁶ Boema Yesus nae, "Tete'e ka, emi mai sanga Au nana ta hu ka nde emi malelak basa Au tao manda'di beu kala sosoa-ndandaan fa, te hu ka nde emi mi'a basa de emi makabete so.

²⁷ Boso sanga ka'da nana'a kabook fo hapu basan. Te sanga nana'a kaboo ta ka, ma nana'a manini maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka. Fo Ana Hataholi ka nde fe emi nana'ak ndia. Nanahu Amak Manetualain so'u basa Ana Hataholik ndia so."

²⁸ Boema latane Yesus lae, "Metema leondiak soona, ami muse tao leo beek fo besa ka nandaa no Manetualain hihii-nanaun?"

²⁹ Boema Yesus nafa'das nae, "Manetualain nau emi tao ka nde ia: mamahеле Manetualain nadenu Hataholi a, leona."

³⁰ Boema lae, "Metema leondiak soona, Ama ka fe ami ta'du-tana beek, fo ami mita ma mamahеле Ama ka?"

³¹ Ami bei ba'ikai mala la'a loti manna neme mo solokae ka, sama na leo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, 'Ana fes la'a loti maneme nusa so'da ka mai.'"

³² Boema Yesus nafa'das nae, "Mamahеле leona: te Au Amang nde fe emi loti matetu ka neme nusa so'da ka mai, te ta Musa fa.

³³ Nanahu Manetualain fe loti nde bee na, nde Ndia manakona neme nusa so'da ka mai, boema ana fe so'dak neu basa hataholi daebafa ka lala'ena."

³⁴ Boema lafa'da Yesus lae, "Ama, fe ami loti ndia tunga faik leona."

³⁵ Tehu Yesus nafa'das nae, "Au nde loti manafe so'dak ndia. Hataholi see mai leo Au mai soona, neukose ana ta namala'a so'on losa dodoo na. Ma see namahele Au soona, neukose ana ta maa ma'da so'on losa dodoo na.

³⁶ Tehu sama na leo Au afa'da basa emi ae, leomae emi mita Au so, tehu emi ta nau mamahale Au fa.

³⁷ Ama ka fe basa Au hataholi la, neukose ala mai leo Au mai. Boema see mai leo Au mai soona, Au ta tipa esa boen.

³⁸ Nanahu Au eme nusa so'da ka mai, fo Au ta tao-no'i tunga ka'da Au hihii-nanau mesa nga fa, te Au tao-no'i tunga Amak fo manamadenu Au a, hihii-nanaun.

³⁹ Amak fo manamadenu Au a, hihii-nanaun nde: Ana nau basa hataholi fo Ana fe basan neu Au a, boso mopo esa

boen, tehu ela Au tao aso'da fali kasa nai Fai Mate'e ka.

⁴⁰ Fo memak dede'ak ndia nde nandaa no Au Amang hihii-nanau na. Au Amang hihii-nanaun nde, metema see nita Ana ka fo namahelen soona, ana hapu maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka, boema Au tao aso'da fali kasa nai Fai Mate'e ka."

⁴¹ Boema hataholi Yahudi la mulai lakamu Yesus, hu ka nde nafa'da nae, "Au nde loti fo manakona neme nusa so'da ka mai a."

⁴² Boema lakokola aok lae, "Ade hataholi ia, ta nde Yesus fo Yusuf ana na nde ndia hetu? Ami malelak ina ama nala! Naa, tao le'e de nafa'da nae, Ndia kona neme nusa so'da ka mai?"

⁴³ Boema Yesus nafa'das nae, "Boso makamu.

⁴⁴ Te hataholi a, ana ta hapu mai leo Au mai fa, metema Amak fo manamadenu Au a, ta nde no hataholi ndia leo Au a mai, boema see mai soona, neukose Au tao aso'da fali kana nai Fai Mate'e ka.

⁴⁵ Ala sula kana nai Nabi la Susulan dale nae leo ia: 'Neukose Manetualain nanoli basa hataholi la.' Hu ndia de, see

namanene Ama ka, ma nanoli neme Ama ka mai soona, ana mai leo Au mai.

⁴⁶ Au kokolang ia ta nanuu sosoak nae, hapu hataholi nita hai Ama ka so. Nana ka'da Ndia fo maneme Manetualain mai a, nde nita Ama ka.

⁴⁷ Fo ela emi bubuluk te: Hataholi see namahеле soona, ana hapu maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka.

⁴⁸ Au nde loti manafe maso'da ka.

⁴⁹ Emi bei ba'ikai mala la'a loti manna neme mo solokae ka, tehu mates boe.

⁵⁰ Tehu loti manakona neme nusa so'da ka mai a, ta leondiak fa. Metema see na'a loti ndia soona, ta mate fan.

⁵¹ Au nde loti manakona neme nusa so'da ka mai, fo loti manafe maso'da ka. Hataholi see na'a loti ndia soona, naso'da losa dodoo na. Nana loti fo Au sanga fen neu hataholi daebafa ka ndia, nde bee na Au ao paa nga nde ndia."

⁵² Hataholi Yahudi la lamanene dede'ak ndia boema, esa nale'a no esa. Lae, "Eno na tao leo beek, de hataholi ia nae, Ana fe ao paa na fo ita ta'an?"

⁵³ Boema Yesus nafa'das nae, "Mamahеле leona: Te metema emi ta mi'a Ana Hataholi ka ao paa na, ma minu

ao daa na fa soona, neukose emi so'da ma sosoa-ndandaan ta.

⁵⁴ Nana see na'a Au ao paa nga, ma ninu Au ao daa nga soona, ana hapu maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka, boema neukose Au tao aso'da fali kana nai Fai Mate'e ka.

⁵⁵ Nana Au ao paa nga, ma Au ao daa nga nde bee na, nana'a nininu matetuk.

⁵⁶ Hu ndia de, metema see na'a Au ao paa nga, ma ninu Au ao daa nga soona, ana da'di esa nahele no Au, ma Au da'di esa ahele o hataholi ndia boe.

⁵⁷ Amak fo maso'dak ndia nadenu Au, ma Au boeo aso'da eme Ama ka mai. Leondiak boe, hataholi fo na'a Au ao paa nga, neukose naso'da neme Au a mai.

⁵⁸ Loti ia nde loti manakona neme nusa so'da ka mai. Loti ia ta sama no loti fo emi bei-ba'ikai mala la'a ka fa. Nana la'a loti ndia, tehu ala mate boe. Tehu see na'a loti ia soona, neukose naso'da losa dodoo na."

⁵⁹ Yesus nafa'da dede'ak sila la ndek lelek fo nanoli neme uma mamaso Kapernau ma dalek.

⁶⁰ Lamanene Yesus dede'a-kokolan sila la boema, Yesus ana manatunga

makadoto nala lae, "Nanolik ia bela na seli. See ka nde nalelak nanolik ndia!"

⁶¹ Yesus bubuluk, ana manatunga nala lakamu nanolik ndia. Boema nafa'das nae, "Ade emi dale ma ba'ihana, nanahu Au dede'ang sila la do?"

⁶² Dede'ak ndia dada'di na tao leo bee ko, ela metema emi mita Ana Hataholi ka kae falik ne'un leo mamana makasososa na neu dei?

⁶³ Manetualain Dula Dale na, nde ana fe hataholi daebafa ka naso'da. Nanahu hataholi daebafa ka be'i-balakain soso-ndandaan ta. Au afa'da emi dede'a-kokolak sila la nde bee na, Manetualain Dula Dale na dede'a-kokolan, fo dede'a -kokola manafe maso'da ka.

⁶⁴ Tehu emi hataholim nggelok ta nau mamahale fa." Yesus bubuluk basa, neme makasososan mai a, see ka nde ta nau namahale fa, boema neukose see ka nde ke'dindiu nana.

⁶⁵ Boema Yesus nafa'da selu kasa nae, "Hu ndia de, Au afa'da emi dei, te ta hapu hataholi mai leo Au mai fa, metema Ama ka ta natu'dun eno ka fa."

⁶⁶ Mulai neme hatematak ndia mai a, ana manatungan ba'u ka, lalai la'oelan, de ala ta nau tungan so'ok.

⁶⁷ Boema Yesus natane ana manatunga kasanahulu dua nala nae, "Ade emi boeo nau malai la'oela Au boe do?"

⁶⁸ Boema Simon Petrus nae, "Lamatuak, ami meu leo see meu bai? Nanahu Manetualain dede'a-kokolan nini maso'da matetuk ma manaketu basa ta ka,

⁶⁹ hu ndia de ami mamahеле so, boema ami mamahеле Lamatua ka nde hataholi malalaok fo Manetualain nadenun mai leo daebafa ka mai a."

⁷⁰ Tehu Yesus nae, "Ade Au ta nde hele emi hataholi kasanahulu duak ia la fa do? Tehu nai emi dalek, hapu hataholi esa, ana da'di nitu!"

⁷¹ Yesus nafa'da hataholi a nde Yudas, fo Simon Iskariot ana na. Hu ndia de, leomae Yudas ndia hataholi esa neme Yesus ana manatunga kasanahulu dua nala mai, tehu ndia nde ke'dindiu Yesu sa.

7¹ Basa ndia boema, Yesus neu leo basa mamanak lala'ena, nai Galilea. Ana ta nau neu leo Yudea neu fa, nana

basa manakoasa Yahudi manai Yudea la lape'da dalek lon fo ala sanga taolisan.

² Lelek ndia, Fai Matua Lalaa Akidoo ka ana deka so.

³ Boema Yesus tolanoo nala lafa'dan lae, "La'oela mamananak ia leona, fo mu leo Yudea mu, fo daenga O ana manatunga mala hapu lita O tatao-nono'im boe.

⁴ Neukose hataholi ta hapu nafuni na tatao-nono'in, metema ana nau da'di hataholi nananita-nalelak. Metema O tao dede'a leo sila kala soona, muse daebafa ka lala'ena ala bubulu kana!"

⁵ Nana, tolanoo nala boeo, ta lamahele fan.

⁶ Boema Yesus nafa'das nae, "Au fai nga beita losa fa, tehu soaneu emi soona, emi hapu loak nai basa fai lala'ena.

⁷ Tao leo bee o, daebafak ia ta nakamu-nakadau emi fa. Tehu Au soona, memak daebafa ka, nakamu-nakadau Au, nana Au afa'da daebafa ka tatao-nono'i mangalau na tataas esa.

⁸ Emi mesa ma meu leo fai matua ndia meu. Te Au ta u fa, nanahu Au fai nga beita losa fa."

⁹ Yesus nafa'da tolanoo nala nae leo ndia boema, Ana leo neme Galilea.

¹⁰ Yesus tolanoo nala la'o leo feta ndia leu boema, Yesus mesa kana neu leo feta ndia no denge-dengek, te hataholi esa boeo ta bubuluk boen.

¹¹ Ana losa feta boema, basa manakoasa Yahudi la ala sangan de betane lae, "Te Ana mai de nai bee?"

¹² Hataholi makadotok mulai bengekutu la'eneu Yesus. Nggelok lae, "Hataholi ndia, hataholi malole." Tehu nggelok bai soona lae, "Ta! Nana Ana tao na hataholi ba'u ka latofa-latalak so."

¹³ Tehu ta hapu hataholi napalani kokolak mangale'dok no fan, nanahu ala bii manakoasa Yahudi la.

¹⁴ Feta ba'e duak boema, Yesus neu leo Manetualain Uman dale neu de nanoli hataholi la.

¹⁵ Basa mana koasa Yahudi la dodoo doa kana, boema bekola lae, "Tao leo bee de, hataholi ia nalelak basa dede'ak sila la, te see ko na, Ana ta sakola nita fa?"

¹⁶ Boema Yesus nae, "Fo Au fe nanolik ia la, Au nanoling ta sila fa, te Hataholi manamadenu Au a, nanolin sila la.

¹⁷ Hataholi fo ana tunga Manetualain hihii-nanau na, neukose ana bubuluk,

ade Au nanoling sila la neme Manetualain mai, do neme Au a mai.

¹⁸ Ba'eneu see fo nanoli tunga ka'da malela mesa na, ana sanga hataholi koa-kion. Tehu hataholi fo ana sanga ha'da-holomata fe Hataholi manamadenu nana, soona hataholi ndia dale na ndoos, ma ta masapepekok fa.

¹⁹ Ade Musa beita fe emi Manetualain paleta nala fa do? Tehu ta hapu emi esa boen, tunga paleta sila la fa. Na tao le'e de emi sanga taomisa Au?"

²⁰ Boema hataholi makadotok sila la lae, "O mamulu ia so! See sanga taonisa O?"

²¹ Yesus nae, "Au tao ka'da tatao-nono'ik esa, nai fai Saba ta, tehu emi dodoo doa kana.

²² Musa fe emi suna ta nakanenete na, leomae tunga ndoo na, sunat ndia ana ta da'di neme Musa mai fa, tehu neme bei ba'ikai la mai, fo ndia te Musa beita. Hu ndia de, emi nau sunat hataholi nai fai Saba ta.

²³ Metema emi tao enok ndia, fo daenga emi boso la'olena Musa nakaneneten la'eneu suna ta soona, tao le'e de emi

mamanasa Au, nana Au akahahaik hataholi nai fai Saba ta?

²⁴ Boso maketu-mala'di hataholi tunga hata fo emi mitan, te maketu-mala'di tunga ka'da matetu na."

²⁵ Basa boema, hataholi Yerusalem de'ubee lae, "Ade ala sanga taolisa hataholi a, nde ia do?

²⁶ Mitakana dei, te Ana kokolak pe'daon nai lea matan, tehu ta hapu hataholi kena-ka'i fan! Ade fafa'kama ita manakoasa nala lamahele, Mane Mana Fe So'da ka nde ia so do?

²⁷ Tehu metema Mane Mana Fe So'dak ndia mai soona, hataholi esa boeo, ta bubuluk Ana mai neme bee mai fa! Te see ko na ita bubuluk hataholi ia, ana da'di neme bee mai so."

²⁸ Makabui na te, Yesus bei nanoli nai Manetualain Uman dale de nalo napane'e nae, "Da'di emi bubuluk see Au ia, boema Au da'di eme mai so hetu? Au mamaing ia, ta tunga Au hihii-nanau mesa nga fa. Tehu Ndia fo ita tamahale nana, nde nanuu hak nadenu Au a. Tehu emi ta malelak Hataholi ndia fa.

²⁹ Au alelak Hataholi ndia, nana Au da'di eme Hataholi ndia mai, de Hataholi ndia nde nadenu Au a."

³⁰ No hatematak ndia boe, ala nau ho'u la Yesus leona, tehu esa boeo ta napalani tai la'e fan, nana fai na beita losa fa.

³¹ Hataholi sila la ba'u ka lamahelen, de nalosa bekola lae, "Metema Mane Mana Fe So'dak ndia ana mai soona, ade Ana hapu tao manda'di beuk de'u lenaheni Hataholi ia do?"

³² Hataholi Farisi la boeo, lamanene hataholi makadotok sila la, ala bengekutu la'eneu Yesus. Hu ndia de, lakabubua lo malanga ima mala de ladenu manamanea Manetualain Uman de'ubee, leu ho'u Yesus.

³³ Boema Yesus nafa'da hataholi makadotok manai Manetualain Uman dale la nae, "Au bei akabubua o emi, ka'da ba'ihanak mesa kana. Te basa ndia soona, neukose Au fali leo Ndia fo manamadenu Au a.

³⁴ Neukose emi sanga Au, tehu emi ta hapu matongo mo Au so'on. Nanahu emi ta hapu meu leo mamananak ndia meu fa."

³⁵ Boema basa manakoasa Yahudi la esa kokolak no esa nae, "Te Hataholi ia,

ana sanga neu leo bee neu, de nalosak nae, ita ta hapu tatotongo ton so'on? Ade, Ana sanga neu leo hataholi Yahudi manaleo nai nusadea, fo nai hataholi Yunani la dalek, fo sue ka nde nanoli hataholi Yunani sila la do?

³⁶ Ana dudu'a tao leo beek de nalosa nae, neukose ita sangan, tehu ita ta hapu tatongo to fan, ma nae, neu leo mamana ka neu a, ita ta hapu teu leo mamanak ndia teu fa?"

³⁷ Losa feta ndia fai mate'e na fo faik ndia, fai masosoak, boema Yesus neu napadeik neu Manetualain Uman dale de nalo napane'e nae, "Hei hataholi mana maa ma'da kala lemin, ela leo bee na emi mai leo Au mai, fo minu leona.

³⁸ Ba'eneu see namahеле Au soona, nanasulak nai Susula Malalaok dale nae: 'Oe manafe maso'da ka, ana faa neme dalen dale mai.'"

³⁹ Yesus kokolak la'eneu see namahelen soona, neukose ana sipo Manetualain Dula Dale na. Nanahu lelek ndia, Manetualain beita fe Dula Dale na mai fa. Hu ka nde Yesus beita nananamamatutua-namadedemak ninik mamate na fa.

⁴⁰ Hataholi makadoto kala lamanene Yesus kokolan ndia boema, hataholi nggelok lai hataholi sila dalek bekola lae, "Tao leo bee o, Hataholi ia nabi ndia!"

⁴¹ Ma nggelok lae, "Mane Mana Fe So'da ka nde ia!" Tehu hapu nggelok bai soona lae, "Ah, hapu nai bee, Mane Mana Fe So'da ka, Ana mai neme Galilea mai?"

⁴² Nana, nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, Mane Mana Fe So'da ka nde bee na, Dauk tititi-nonosin, boema neukose Ana mai neme Dauk nggolo-ta'dun, fo Betlehem dei."

⁴³ Neu mate'e na boema, hataholi la mulai lale'a la'eneu Yesus.

⁴⁴ Nalosa nggelok sanga ho'un, tehu hataholi esa boeo ta napalani taila'e fan.

⁴⁵ Lelek fo ladenu hataholi manamanea Manetualain Uman fo leu ho'u Yesu sa, ala fali ma'is boema, malanga ima mala lo hataholi Farisi la latanes lae, "Te tao le'e de, emi ta mo fan?"

⁴⁶ Boema hataholi sila la lae, "Waa, beita la'iesa boen, fo hapu hataholi ana kokolak sama na leo Hataholi ndia kokola na fa!"

⁴⁷ Boema hataholi Farisi la lae, "Ade Ana tao na emi boeo mapangamak so hetu?"

⁴⁸ "Ade ita manakoasa nala do hataholi Farisi la boeo, lamahele boen do?"

⁴⁹ Tehu hataholi makadotok sila la, ta lalelak Musa hoholo-lalanen fa, de tao leo bee o, ala soo-supu basas so."

⁵⁰ Nai hataholi Farisi sila la dalek, hapu hataholi esa na'de Nikodemus, neu hai leo Yesus neu so. Boema Nikodemus ia nafa'da hataholi Farisi nggelok nae,

⁵¹ "Tunga hoholo-lalane ka soona, ta bole huku hataholi esa boen, metema beita palisak dede'a na fo tamanene ana tui ndia tatao-nono'in leo beek fa."

⁵² Boema latanen lae, "Ade o boeo, meme Galilea mai boe do? Palisak Susula Malalao ka dei! Te neukose o bubulu kana nafa'da nae, nabi ta da'di neme Galilea mai fa!"

⁵³ Basa ndia boema, basa hataholi la ala fali le'us leo uma nala leu.

8 ¹ Tehu Yesus neu leo Pupuku Zaitu na lain neu.

² Balahaa fafaik boema, neu seluk leo Manetualain Uman neu, boema hataholi

ba'u ka mai. Tutika Yesus nangatuuk de nanolis.

³ Ndia te, mese agama la lo hataholi Farisi la, ala ho'u la inak esa, ana hohonge, de lon leo Yesus neu. Boema ladenu inak ndia napadeik neu tala'daheon,

⁴ boema lafa'da Yesus lae, "Ama Mesen, ami ho'u ma inak ia ana hohonge.

⁵ Nai Musa hoholo-lalanen dale, hapu nakanenete ka nae, ina matak leo ia ka, muse pia nini kana batu losa maten. Besak ia, Ama hahapu ma leo beek?"

⁶ Latane lae leondia fo ala sanga lakahihi'ik Yesus, fo ala sanga Yesus sala na. Tehu Yesus ka'da nakatele de Ana duduik dae a.

⁷ Tehu lakaseti lahelen boema, Ana so'uk langa na de nafa'das nae, "Emi see ka nde name'da nana, ndia salan ta soona, ndia nde pia nakahuluk inak ndia ninik batu."

⁸ Basa ndia boema, Yesus nakatele de Ana duduik seluk dae a ninik lima ku'una.

⁹ Tehu lamanene Yesus kokolak nae leondia tutika, ala la'o esa-esa de nalosa mamanak ndia louk. Lasi kala

la'o lakahuluk, de besa ka hataholi makadoto kala tunga dea. Mate'e na, ela ka'da Yesus no inak ndia mesa kasa lai mamananak ndia. Tehu inak ndia bei napadeik nahele nai mamana na.

¹⁰ Boema Yesus so'uk langa na de nafa'da ina ka nae, "Te hataholi makadoto kala leu lai bee so? Ade ala ta huku o fa do?"

¹¹ Boema ina ka nae, "Ta, Ama," Boema Yesus nafa'dan nae, "Naa, malole so, Au boeo ta huku o boen. Besak ia, fali mu'u ma leona, fo boso boe tao sala-singok seluk bai."

¹² Yesus kokolak seluk no hataholi makadotok sila la nae, "Au nde mangale'do daebafa ka. Metema see tunga Au soona, neukose ana ta la'ok nai makahatu ka dalek fa, tehu ana hapu mangale'do manafe maso'da ka."

¹³ Tehu hataholi Farisi la lafa'da Yesus lae, "Besak ia, O sakasii seluk o ao ina ma, de o sakasiim ndia ta pake fan."

¹⁴ Boema Yesus nafa'das nae, "Leomae Au sakasii seluk Au aoina nga o, Au sakasiing ndia la'en, nana Au bubuluk, Au mai eme bee mai, ma Au u leo bee

u. Tehu emi ta bubuluk au mai eme bee mai, ma au u leo bee u fa.

¹⁵Emi maketu-mala'di hataholi, ninik hataholi daebafa ka naketu-nala'din. Tehu Au ta aketu-ala'di hataholi esa boen.

¹⁶Tehu metema Au aketu-ala'di hataholi soona, Au nakeketung ndia matetuk, hu ka nde Au ta mesa nga fa. Amak fo manamadenu Au a, no nahele Au.

¹⁷Nai Musa hoholo-lalanen dale nanasulak nae leo ia: Metema hataholi dua sakasii soona, sakasii matetu ka nde ndia dei.

¹⁸Hapu hataholi dua sakasii Au, fo nde, Au ma Amak fo manamadenu Au a."

¹⁹Boema hataholi Farisi la latane Yesus lae, "Te O Amam ndia nai bee?" Tuti ka Yesus nataa nae, "Emi ta malelak Au o Au Amang fa. Leo uni ka emi malelak Au soona, tao leo bee o emi malelak Au Amang boe."

²⁰Yesus kokolak basa dede'ak sila la, ndek lelek fo nanoli neme Manetualain Uman dale. Ndia te, napadeik deka no peti doi ka. Tehu hataholi esa boen ta napalani ho'u fan, nana fai na beita losa fa.

²¹ Boema Yesus nafa'da selu kasa nae, "Metema Au la'o soona, neukose emi sanga Au, tehu neukose emi mate nai emi sala-singo ma dalek. Nanahu Au u leo mamana ka, emi ta hapu losa fan."

²² Boema manakoasa Yahudi la beekola lae, "Fafa'kama Ana sanga do'doaon ia, nanahu nafa'da nae, 'Neu leo mamana ka, emi ta hapu losa fan.'"

²³ Boema Yesus nafa'das nae, "Emi da'di meme dae mai, tehu Au da'di eme lain mai. Emi da'di meme daebafa ka mai, tehu Au ta da'di eme daebafa ka mai fa.

²⁴ Hu ndia de, Au afa'da emi te, neukose emi mate nai emi sala-singo mala dalek. Boema memak neukose emi mate nai emi sala-singo mala dalek, metema emi ta mamahеле, 'Au Nde Ndia, fo lafa'da lae, AU NDE NDIA.'"

²⁵ Boema latane Yesus lae, "Tunga ndoo na, O ia se?" Tehu Yesus nafa'das nae, "Sosoak hata Au kokolak o emi!

²⁶ Au bei sanga kokolak o emi dede'a ba'u, boema Au afa'da Au nakeketung soaneu emi a. Nana Ndia fo manamadenu Au a, hapu tamahelen. Hu ndia de, Au amanene beek neme Ndia mai soona, Au afa'dan neu daebafa ka."

²⁷ Tehu ala beita bubuluk Yesus kokolak nos la'eneu Ama ka nde ndia fa.

²⁸ Hu ndia de, Yesus nafa'das nae, "Neme na fo metema emi so'u mamadema Ana Hataholi ka soona, besa ka emi bubuluk mae, 'Au Nde Ndia, fo lafa'da lae, AU NDE NDIA', boema besa ka emi bubuluk, te Au ta hapu tao hata esa boen, tunga Au hihii-anau mesa nga fa. Au afa'da ka'da hata fo Ama ka nanolin neu Au a.

²⁹ Boema Ndia fo manamadenu Au a, no nahele Au. Ana ta po'ilotak Au mesa nga fa, nanahu Au tatao-nono'ing nandaa no dale na tataas esa."

³⁰ Yesus kokolak basa dede'ak sila la boema, hataholi ba'u ka lamahelen.

³¹ Basa boema Yesus nafa'da hataholi Yahudi kamahehele kala nae, "Metema nai emi maso'da ma dalek, emi tunga Au nanoli nga soona, Au ana manatungang emi te'e-te'e,

³² boema neukose emi malelak Manetualain fo ndoo sa, soona neukose Ana soi-tefa na emi."

³³ Tehu lafa'da Yesus lae, "Ami ia, Abraham tititi-nonosin. Beita la'iesa fo ami da'di ata neu hataholi esa boen! Te

O dudu'a tao leo beek, de O mafa'da mae, 'Neukose emi nanase'i po'ik'?"

³⁴ Boema Yesus nafa'das nae, "Au dede'ang ia, tete'e ka la'en, nana hataholi manatao sala-singo ka nde bee na, ana da'di sala-singo ka atan.

³⁵ Boema ata esa, ta nanuu mamana matea-mahelek nai uma lo a dalek fa, tehu ana bongi ka nde nanuu mamana matea-mahelek nai uma lo a dalek, losa dodoo na.

³⁶ Hu ndia de, metema ana ka soi po'i emi soona, ana soi po'i emi te'e-te'e.

³⁷ Memak Au bubuluk emi ia nde bee na, Abraham tititi-nonosin. Tehu emi nau taomisa Au, nanahu emi ta nau sipok Au nanoli nga fa.

³⁸ Au ita beek neme Au Ama nga mai soona, ndia nde Au afa'da nana. Tehu emi tao-no'i hata fo emi amam nanolin neu emi a."

³⁹ Boema lataa Yesus lae, "Ami amam nde Abraham." Tehu Yesus nafa'das nae, "Leo uni ka, tete'e ka emi amam nde Abraham soona, tao leo bee o, emi tao-no'i hata fo Abraham tao-no'i ka.

⁴⁰ Au tui-benga fe emi eno ndoos fo Au amanenen neme Manetualain mai, tehu

emi nau taomisa Au. Soona Abraham tatao-nono'in ta leondiak fa!

⁴¹ Emi tao-no'i hata fo emi amam tao-no'i ka." Tehu lataa Yesus lae, "Ana kanaek ta ami fa. Ami Amam ka'da esa, fo nde Manetualain mesa kana."

⁴² Boema Yesus nafa'das nae, "Leo uni ka emi amam nde Manetualain ndia soona, neukose emi sue-lai Au, nanahu Au mai eme Manetualain mai. Au mamaing ia, Au ta uni Au hihii-nanau mesa nga fa, te au uni Ndia fo manamadenu Au a, hihii-nanaun.

⁴³ Hu bek de, emi ta malelak Au nanoli-nafa'dang fa? Hu ka nde emi ta makataka mamananene Au nanoli-nafa'dang fa.

⁴⁴ Emi amam nde nitu a, de tao leo bee o, emi nau tunga emi amam hihii-nanaun. Neme makasososan mai a, nitu ndia kanisak. Ana ta hii eno ndoo sa fa, nanahu eno ndoo sa ta hapu nai dalen dale fa. Metema nasapepeko soona, nandaa no ndia, ninik ndia ha'da-tataon leondiak so. Ndia masapepekok, ma basa masa pepekok lala'ena da'di leme ndia mai.

⁴⁵ Tehu Au afa'da ndoos de emi ta nau mamahale Au fa.

⁴⁶ Nai emi dalek, see ka nde napalani nafa'da nae, Au masala-masingok? Metema Au afa'da ndoos, na tao le'e de emi ta mamahеле Au fa?

⁴⁷ Hataholi fo ana da'di neme Manetualain mai soona, neukose namanene Manetualain dede'a-kokolan. Tehu emi ta da'di meme Manetualain mai fa, hu ndia de, emi ta nau mamanene fan."

⁴⁸ Boema hataholi Yahudi la lataa Yesus lae, "Ade tete'e ka ami ta mafa'da mae, O hataholi Samaria nitu sa'ek fa do?"

⁴⁹ Tehu Yesus nae, "Hataholi nitu sa'ek ta Au fa. Au fe ha'da-holomata neu Au Amang, tehu emi makamumuluk-makamamaek Au.

⁵⁰ Au ta sanga ha'da-holomata neu Au fa. Hapu ka'da esa mesa kana nde sanga ha'da-holomata soaneu Au, nde Ndia fo manamaketu-mala'di ka.

⁵¹ Au dede'ang ia, tete'e ka la'en. Hataholi manatunga Au dede'a-kokola nga, neukose ana ta mate losa dodoo na fa."

⁵² Boema hataholi Yahudi la lafa'da Yesus lae, "Besak ia ami bubuluk tete'e ka, O ia hataholi nitu sa'ek! Abraham

no nabi la mate basas so. Tehu O mafa'da mae, 'Hataholi manatunga O dede'a-kokola ma, neukose ana ta mate losa dodoo na fa.'

⁵³Metema Abraham no basa nabi la mate la'i esa kasa soona, see O ia? Hapu nai bee O ba'u lenaheni ami amam Abraham!"

⁵⁴Boema Yesus nae, "Leo uni ka Au sanga ha'da-holomata soaneu Au mesa nga soona, ha'da-holomata ndia soso-ndandaan ta. Nana hataholi manafe Au ha'da-holomata ndia, nde Au Amang, fo emi mafa'da mae, emi Manetualaim,

⁵⁵te see ko na emi ta malela kana fa. Tehu Au alela kana. Leo uni ka Au afa'da ae, Au ta alela kana fa soona, Au hataholi masapepekok, sama na leo emi boe. Tehu Au alela kana, boema Au tunga dede'a-kokolan.

⁵⁶Emi amam Abraham, nita Au fai nga de namahoko nanseli!"

⁵⁷Boema hataholi Yahudi la lafa'da Yesus lae, "O teu ma beita dai limahulu boen te, O mafa'da mae, O mita Abraham so?"

⁵⁸ Tehu Yesus nafa'das nae, "Te'e-te'e Au afa'da emi te: beita bongi Abraham boe te, hapu Au so."

⁵⁹ Boema hataholi Yahudi la hele batu fo ala sanga tapa Yesus. Tehu ta lita Yesus so'on, nana Yesus la'oela Manetualain Uma na so.

9¹ Yesus la'o-la'o boema, nita hataholi esa poken neme inan bongi mai a.

² Boema Yesus ana manatunga nala latanen lae, "Ama Mesen, tao le'e de hataholi ia, bongin te poked so? Ade hu ka nde ndia sala-singon, do ina-aman nde tao sala-singo ka?"

³ Tehu Yesus nataa nae, "Hataholi ia poken nana ta hu ka nde ndia sala-singon do ina-aman sala-singon fa, tehu fo ela hataholi a hapu nita Manetualain koasa na tao-no'i nai hataholi ia dalek.

⁴ Nai fai lele'do na soona, ita tao-no'i Ndia fo manamadenu Au a, tatao-nono'in. Nanahu nai fai le'odae na, hataholi a ta tao-no'i so'on.

⁵ Lelek fo Au bei nai daebafa ka, Au nde mangale'do daebafa ka."

⁶ Yesus nafa'da basa nae leondia boema, Ana mudi ape na neu dae a de

Ana sese'do kana no dae. Basa boema Ana losen neu hataholi ndia mata na,
⁷ ma nafa'dan nae, "Mu leona, fo safe o mata panam nai Lifu Siloa ma." Siloam ndia, soso na nae, 'Nananadenuk'. Boema hataholi ndia neu safe mata panan leona. Ana safe basan de ana fal ma'in te, nita so.

⁸ Uma titia-tatai nala lo hataholi fo makahulu na litan ana da'di hataholi mananoke-nokek nai ka'da eno kala su'u na litan boema bekola lae, "Ade hataholi ia ta nde hataholi fo mandoo fai a, nangatuuk nai eno kala su'u na, fo ka'da noke su'di bee ka, nde ia hetu do?"

⁹ Boema nggelok lae, "Nde ndia so." Tehu nggelok bai soona lae, "Ta, mata na ka'da nahope no hataholi ndia." Tehu hataholi fo besa ka ana hapu nita ndia, nafa'da aon nae, "Au nde ndia so."

¹⁰ Tutika latanen lae, "Te da'di tao leo beek de o hapu mita?"

¹¹ Boema nae, "Hataholi fo mana'de Yesus ndia, Ana sese'dok na tane faa anak de Ana losen neu au mata nga. Basa ndia boema, nafa'da au nae, 'Muu leona, fo safe o mata panam nai Lifu Siloa ma.' Boema au la'o leona. Au u de

au safe basa au mata panang tutika au ita."

¹² Boema latane selu kana lae, "Te hataholi ndia nai bee?" Tehu nata nae, "Si'ika, au ta bubuluk fa."

¹³ Faik fo Yesus sese'dok dae no ape na, fo nakahahaik hataholi pokek ndia la'e fai Sabat. Hu ndia de lo hataholi fo besa ka nita ndia leo hataholi Farisi la neu.

¹⁴ (9:13)

¹⁵ Ala losa boema, latanen tao leo beek de ana hapu nita. Boema nae, "Ana tao tane neu au mata nga, de basa boema, au u alou oe, tutika au ita leona."

¹⁶ Boema hataholi Farisi sila la nggelok lae, "Hataholi manataok ia, ana ta mai neme Manetualain mai fa, nana hataholi ndia, ana ta tao papakek neu fai Saba ta fa." Tehu hataholi Farisi nggelok soona lae, "Hapu nai bee, hataholi masala-masingo ka hapu tao manda'di beuk leo ia ka?" Boema ala mulai lale'a leona.

¹⁷ Boema hataholi Farisi la latane seluk hataholi ndia lae, "Te o hahapu ma leo beek, la'eneu Hataholi manatao na o mita seluk ndia?" Boema hataholi fo

besa ka nita ndia nae, "Hataholi ndia Nabi ndia."

¹⁸Tehu basa lasi-lasi Yahudi sila la ta nau lamahela, makahulu na tete'e ka hataholi ndia pokek, tehu besak ia nita so. Hu ndia de, lalo hataholi ndia ina aman,

¹⁹de latanes lae, "Ade tete'e ka emi anam ia, bongin te pokek so do? Na tao leo beek, de besak ia nita so?"

²⁰Boema hataholi ndia ina aman lae, "Memak ami anam ia, boema tete'e ka bongin te pokek so.

²¹Tehu da'di tao leo beek de besak ia ana hapu nita soona, ami ta bubuluk dede'ak ndia fa. Boema see ka nde tao nan ana hapu nita boeo, ami ta bubuluk fa. Ka'da matane matam te touinak so, de de'i fo nataa aon."

²²Hataholi ndia ina aman lafa'da lae leondia, nanahu ala bii lasi-lasi Yahudi la. Hu ka nde basa malanga Yahudi la lalahalak basa lae, metema see manaku Yesus da'dileo Mane Mana Fe So'da ka soona, ta bole neu leo uma mamasok dale neu so'on.

²³ Hu ndia de, hataholi ndia ina aman lafa'da lae, "Te touinak so de, de'i fo matane matam."

²⁴ Boema lalo seluk hataholi fo besa ka nita ndia de lafa'dan lae, "Supa- soo leona mae, o mafa'da tunga ndoo na. Te ami bubuluk hataholi mana makahahaik o ndia, hataholi masala-masingok ndia."

²⁵ Tehu nataa nae, "Ade hataholi ndia masala-masingok do ta o, au ta bubuluk fa. Au bubuluk ka'da dede'ak esa mesa kana, fo nde makahulu na au pokek, tehu besak ia au ita so."

²⁶ Boema lafa'da selu kana lae, "Te Ana tao beek neu o? Ana tao o leo beek de o mita?"

²⁷ Hataholi ndia nataa nae, "Au afa'da basa emi so, tehu emi ta nau mamanene fa. Tao le'e de emi nau mamanene seluk bai? Fafa'kama emi boeo nau da'di hataholi ndia, ana manatungan boe do?"

²⁸ Boema laseon lae, "O nde da'di hataholi ndia ana manatunga na te ami ta! Ami ia Musa ana manatungan dei.

²⁹ Nana ami bubuluk, Manetualain kokolak basa no Musa so. Tehu hataholi ndia soona, ami ta bubuluk Ana mai neme bee a mai fa."

³⁰ Boema hataholi ndia nataa nae, "Dodoo doak la'iesa kana, emi mafa'da mae, emi ta bubuluk hataholi ndia, Ana mai neme bee a mai fa, te nateka Ana tao na au hapu ita so.

³¹ Ita bubuluk basa, Manetualain ta nau namanene hataholi masala-masingo ka huhule-haladoin fa, te namanene ka'da hataholi manafe ha'da-holomata ma manatao tunga hihii-nanau na, huhule-haladoin dei.

³² Neme daebafa ka ana mulai da'di a, ita beita tamanene la'iesa fo, hapu hataholi nakahahaik hataholi fo bongin te poked so.

³³ Metema hataholi ndia, Ana ta mai neme Manetualain mai fa soona, neukose Ana ta hapu tao hata-hata esa boen."

³⁴ Boema lae, "O mae le'e? Ala bongi o no sala-singok, tehu o sanga manoli ami bai?" Mulai neme faik ndia mai, ala ta nau hataholi ndia neu leo uma mamasok dale neu so'on.

³⁵ Yesus namanene lae, ala ta nau sipo hataholi ndia, neu leo uma mamasok dale neu so'on boema, Ana sanga hataholi ndia de nafa'dan nae, "Ade o mamahale Ana Hataholi ka do ta?"

³⁶ Boema hataholi ndia nae, "See Ndia, Lamatuak? O Sue na mafa'da au, fo ela au amahela hataholi ndia boe."

³⁷ Tutika Yesus naen nae, "O mitan so, hataholi ndia nde besak ia, Ana kokolak no o."

³⁸ Boema hataholi ndia senek neu Yesus mata na de nafa'dan nae, "Au amahela Lamatuak."

³⁹ Boema Yesus nafa'dan nae, "Au mai leo daebafa ka mai, fo Au aketu-ala'di, fo ela hataholi poke kala hapu lita, ma hataholi mananita kala pokes."

⁴⁰ Tehu hataholi Farisi de'ubee lai ndia de, lamanene Yesus natane hataholi ndia nae leondia boema, latane Yesus lae, "Ade O maedaenga ami ia boeo pokedo?"

⁴¹ Boema Yesus nae, "Leo uni ka emi poked soona, emi ta tao sala-singok fa. Tehu hu ka nde emi mafa'da mae, 'Ami mita,' soona dede'ak ndia soso na nae, emi hataholi bei masala-masingo kala."

10¹ "Au dede'ang ia tete'e ka la'en. Metema hataholi esa, ana kae tunga bi'i lalae a, te ana tunga lelesu a fa soona, hataholi nakodaa ma manabonga

uma ndia, nanahu ana ta tunga lelesu a fa.

² Tehu hataholi fo ana leo dalek tunga lelesu a soona, manafoo nde ndia dei.

³ Boema neukose manamanea lelesu a, ana soi fen lelesu fo metema nalo bi'i la esa-esak na'de na soona, lalelak hala na. Basa soona, ana foo bi'i la leo deak leu.

⁴ Metema bi'i la laladeak soona, manafoo a nakahuluk, fo bi'i la tunga tunga dea na, nana bi'i la lalelak hala na.

⁵ Bi'i la ta nau tunga hataholi fe'ek fa, de lalai la'oela hataholi ndia, nana ta lalelak hala na fa."

⁶ Yesus tui nakandandaak ndia, tehu ala ta lalelak Yesus dudu'a na leo beek fa.

⁷ Boema Yesus kokolak seluk nae, "Tete'e ka, Au hala-kokolang ia la'en: Au nde manafoo bi'ilopo la.

⁸ Basa hataholi manamai lakahuluk leme Au mai a, nde bee na nakodaa ma mana bonga uma basa sila la, hu ndia de, bi'ilopo la ta nau lamanene hala nala fa.

⁹ Au nde lelesu a. See masok tunga Au soona, neukose naso'da, boema neu leo dalek neu ma ana leo deak neu fo ana hapu na'a-ninu.

¹⁰ Nakodaa ka'da ana mai namanako, nanisa, ma ana tao nakalulutuk basa hata lala'ena. Tehu Au mai, fo ela hataholi daebafa ka hapu so'dak, maso'da manaketu basa ta ka.

¹¹ Au nde manafoo malole. Manafoo malole a ana fe basa so'da na neu bi'ilopo nala.

¹² Tehu hataholi mana'a ngga'di a, manafoo ta ndia fa. Boema bi'i la lamatua na ta nde ndia boen. Hu ndia de, metema nita busa fui ka mai soona, neukose nalai la'oela bi'i la. Soona busa fui ndia, ana kaa nala bi'i la, ma ana tao na bi'i la tapasasala.

¹³ Tutika hataholi mana'a ngga'di ndia nalai, nana hu ka nde naue-nale'di fo sue ka nde ana hapu ngga'di. Hu ndia de, ana ta nafaduli bi'i sila la fa.

¹⁴ Au nde manafoo malole. Sama na leo Ama ka nalelak Au, ma Au alelak Ama ka leondiak boe. Au alelak Au bi'ilopo ngala, ma bi'i sila boeo lalalak Au. Au fe la'iesak Au maso'da nga neu bi'i sila la.

¹⁵ (10:14)

¹⁶ Boema Au bei anuu bi'ilopo fe'ek boe, tehu bi'i sila ta lakabubua lo bi'ilopo bubuak ia fa. Au muse u foo falik bi'i sila

la boe, fo daenga lalelak Au hala nga. Neukose basa bi'i sila la, ala da'di ka'da bubuak esa, boema manafoo ka'da esa boe.

¹⁷ Ama ka sue-lai Au, nana Au feheni Au maso'da nga, fo daenga Au hapu fali kana.

¹⁸ Ta hapu hataholi esa boen, hapu ho'i fali kana neme Au mai fa. Nana Au fen tunga Au hihii-nanau mesa nga. Au anuu koasa soaneu Au feheni Au maso'da nga, ma anuu koasa soaneu ho'i fali kana. Belaba'uk ndia, Au sipon neme Ama ka mai."

¹⁹ Hu ka nde Yesus kokolan ndia de hataholi Yahudi la lale'a leona.

²⁰ Sila ba'u ka lafa'da lae, "Nitu nai dalen dale! De namulu ndia! Sosoak hata, emi mamanene Hataholi ndia?"

²¹ Tehu nggelok bai soona lae, "Hataholi nitu sa'e ka ta kokolak leondiak fa! Ade nitu hapu tao na hataholi poka ka hapu nita do?"

²² Faik ndia, hataholi la bei tunga Feta Fai Matua Nakatema Manetualain Uma na, nai Yerusalem. Lelek ndia, la'e fai makasufuk.

²³ Ndia te, Yesus bei la'o-la'o nai Salomo Kama na, nai Manetualain Uman dale,

²⁴ nai lelek fo hataholi Yahudi la mai de lakabubua lai Yesus boboa kaisun. Boema lafa'dan lae, "O po'ilotak ami dale ma, naba'e losa faihi'da? Mafa'da no mangale'dok leona, metema tete'e ka Mane Mana Fe So'da ka nde O."

²⁵ Boema Yesus nataa nae, "Au afa'da basa emi so, tehu emi ta mamahеле fa. Tatao-nono'ik fo Au tao-no'in ninik Au Ama nga na'de na, ana da'di buti esa neu Au.

²⁶ Emi ta mamahеле fa, nana Au bi'ilopong ta emi fa.

²⁷ Au bi'ilopo ngala lamanene Au hala nga. Boema Au alelak asa, hu ndia de ala tunga Au.

²⁸ Au fes maso'da matetu ka, ma manaketu basa ta ka, fo ala ta mopomate losa dodoo na. Ta hapu hataholi esa boen, hapu loso ninis leme Au limang dale mai fa.

²⁹ Au Ama nga, Ana fe basa-basas mai Au, lenaheni basa hata lala'ena. Ta hapu hataholi esa boen, ana loso ninis leme Ama ka liman dale mai fa.

³⁰ Au ma Ama ka nde bee na, esa."

³¹ Boema hataholi Yahudi la hele seluk batu fo ala tapa Yesus.

³² Tehu Yesus nafa'das nae, "Ama ka paleta Au fo tao tatao-nono'i malole ba'u ka, de emi mita basan so. De neme basa tatao-nono'ik sila la, bee ka nde tao na emi nau tapa Au?"

³³ Boema hataholi Yahudi la lataa lae, "Ta hu ka nde O tatao-nono'i malolem sila la fa, de ami nau tapa O ninik batu, te hu ka nde O makamumulu-makamamaek Manetualain. O hataholi daebafak esa boe na, O nau tao aoina ma da'di neu Manetualain."

³⁴ Boema Yesus nae, "Ade nai emi Susula Hoholo lalanem dale, ta nanasulak nae, Manetualain nafa'da nae, 'Emi ia lamatua daebafak hetu'?"

³⁵ Ita bubuluk basa, hata fo nanasulak nai Susula Malalao ka dalek, ana da'di losa dodoo na. Hu ndia de, metema Manetualain foi basa hataholi ta manasipok dede'a-kokola na, na'de 'lamatua daebafak.'

³⁶ naa, tao le'e de emi mafa'da mae, Au akamumulu-akamamaek Manetualain, hu ka nde Au afa'da ae, Manetualain Anan Au? Te see ko na, Manetualain nde

hele Au de nadenu Au mai leo daebafa ka mai.

³⁷Metema Au ta tao tatao-nono'ik fo Ama ka paleta ka fa soona, boso mamahale Au.

³⁸Te hu ka nde Au tao-no'in de, mamahale hata fo Au tao-no'ik ndia leona, leomae emi ta nau mamahale Au fa. No enok ndia, emi bubuluk ma malelak mae, Ama ka da'di esa nahele no Au, ma Au da'di esa ahele o Ama ka."

³⁹Boema ala sanga seluk enok fo ala ho'u Yesus, tehu Yesus la'o so.

⁴⁰Yesus fali leo Lee Yarde na selik neu, nai mamanak fo makahulu na Yohanis salani nana, de Ana leo neme ndia.

⁴¹Hataholi makadotok ala mai, boema ala kokolak lae, "Yohanis ta tao-no'i manda'di beuk fa, tehu basa hata fo nafa'dan la'eneu hataholi ia, memak tete'e ka la'en."

⁴²Boema hataholi makadotok sila la, lamahale Yesus.

11 ¹Hataholi esa na'de Lasarus, ana leo nai Betania, sama-sama no tolanoo inan Maria ma Marta.

²Maria nde inak fo manapo'a mina kaboominik neu Yesus ei na, de ana

losen ninik langadoo na. Faik esa boema, Lasarus tu'u he'dis.

³Tolanoo inan duas fe halak leo Yesus neu lae, "Lamatuak, ami tolanoom fo Lamatua ka sue-laik ndia, namahe'di."

⁴Yesus namanene halak ndia boema nae, "He'dis ndia, neukose ta nini mamates fa. He'dis ndia ana da'di, fo ela Manetualain nananamatutua-namadedemak, ma fo ela no enok ndia, Manetualain Ana na boeo, nananamatutua-namadedemak."

⁵Yesus sue-lai Marta, Maria ma Lasarus.

⁶Tehu lelek fo Yesus hapu halak nae, Lasarus namahe'di boema, Ana sue tao leondiak fo nahele neme mamana na, faik dua seluk bai.

⁷Basa ndia, besa ka nafa'da ana manatunga nala nae, "Mai, fo teu leo Yudea teu."

⁸Boema lae, "Ama Mesen, fai lai-laianak ia, hataholi Yahudi la sanga tapa Ama ninik batu, tehu besak ia, Ama nau fali seluk leo naa neu bai?"

⁹Tehu Yesus nafa'das nae, "Ade fai lele'do ka dodoo na, ta li'u sanahulu dua fa do? Hataholi manala'ok nai fai lele'do

na ta nakatunu fa, ninik nita mangale'do daebafak ia.

¹⁰Tehu hataholi manala'ok nai fai le'odae na nakatunu, ninik ta hapu mangale'dok nai ndia fa."

¹¹Basa boema nafa'da selu kasa nae, "Ita tia-lain Lasarus ana sungu so, tehu neukose Au u tao aso'da fali kana."

¹²Boema Yesus ana manatunga nala lafa'dan lae, "Lamatuak, metema Lasarus ana sungu soona mahani te, tao leo bee o ana lea-hai."

¹³Yesus dudu'a na soona nae, Lasarus maten so. Tehu laedaenga Yesus dudu'a na nde bee na soona nae, Lasarus sungu hii hii ndia.

¹⁴Hu ndia de, Yesus nafa'das no mangale'dok nae, "Lasarus maten so.

¹⁵Tehu Au amahoko, nanahu Au ta nai naa fa, ninik malole lenak soaneu emi, fo ela emi hapu mamahela. Besak ia, mai leona fo ata teu leo Lasarus teu."

¹⁶Tomas fo loken lae, "Takalapak" nafa'da nonoo manatunga nala nae, "Mai fo ata tungan, fo ela ata mate ton!"

¹⁷Lelek Yesus losa mamananak ndia te, latoiheni Lasarus faik ha ndia so.

¹⁸ Betania deka no Yerusalem,
fafa'kama kilo telu dodoo na.

¹⁹ Hataholi Yahudi ba'u ka leu donge
Marta no Maria, fo ala kokoe-nanasis,
nana tolanoo na mamaten ndia.

²⁰ Marta namanene Yesus mai boema
neu leo deak neu de ana soluk Yesus,
tehu Maria soona, nahele neme uma
dale.

²¹ Boema Marta nafa'da Yesus nae,
"Lamatuak, leo uni ka lelek ndia,
Lamatua ka nai ia soona, tao leo bee o
au tolanoo nga ta mate fan.

²² Leomae leondiak boeo, au bubuluk
basan besak ia boe, neukose Manetualain
ka'da fe beek fo Lamatua ka noke neun."

²³ Yesus nafa'da Marta nae, "Neukose o
tolanoo ma naso'da falik."

²⁴ Boema Marta nae, "Au bubuluk
neukose Lasarus naso'da falik, metema
hataholi manamate kala nanatao naso'da
falik nai Fai Mate'e ka."

²⁵ Tehu Yesus nafa'da Marta nae, "Au
nde manafe maso'da ka, ma manatao
naso'da falik hataholi manamate kala.
Hataholi fo namahale neu Au a, neukose
naso'da, leomae ana mate so.

²⁶ Ma hataholi kaso'dak fo namahele neu Au a, neukose ana ta mate losa dodoo na fa. Ade o ta mamahele neu dede'ak ndia fa do?"

²⁷ Boema Marta nae, "Lamatuak, au amahele Lamatua ka Manetualain Anan, fo Manek Mana Fe So'da ka neukose Ana mai leo daebafak ia mai."

²⁸ Marta kokolak basa nae leondia boema, neu nalo Maria fo tolanoo na, de namakukutu kana nae, "Ama Mesen mai nai ia, de natane o."

²⁹ Maria namanene tutika ana fo'a lai-lai de neu soluk Yesus.

³⁰ Ndia te, Yesus beita losa nggolok dale fa. Ana bei napadeik nai mamananak fo Marta natongo non nana.

³¹ Hataholi Yahudi manakokoe-nanasi manai uma, lita Maria fo'a lai-lai leo deak neu boema leu tungan, nanahu laedaenga Maria neu ki nai lates nde ndia.

³² Maria losa mamananak ndia de nita Yesus boema, ana senek neu mata na de nafa'dan nae, "Lamatuak, leo uni ka lelek ndia, Lamatua ka nai ia soona, tao leo bee o, au tolanoo nga ta mate fan."

³³ Yesus nita Maria ki boema, hataholi Yahudi manamai sama-sama lo Maria, ala ki beno'u, boema Yesus dale na he'di sa, ninik dale na susa nanseli.

³⁴ Boema Yesus natanes nae, "Emi matoin nai bee?" Lafa'da Yesus lae, "Mai teu fo meten Lamatuak."

³⁵ Tutika Yesus ki.

³⁶ Boema hataholi Yahudi manai sila la bekola lae, "Mitakana dei, Ana sue na Lasarus ba'u na seli!"

³⁷ Tehu nggelok soona lae, "Ana tao na hataholi poke kala lita, ma tao le'e de, Ana ta hapu kena-ka'i na mamate sa fo daenga boso mate Lasarus fa?"

³⁸ Yesus susa nanseli, boema neu leo lates neu. Lates ndia nde bee soona leak esa, fo ala kenan ninik batu matuaina esa.

³⁹ Ala losa lates boema, Yesus nafa'das nae, "Soliheok batu ndia." Boema Marta, fo Lasarus tolanoo ina na nae, "Tehu ami matoi basa Lasarus, faik ha ia so Lamatuak. De tao leo bee o, naboo mangalalau so!"

⁴⁰ Tehu Yesus nafa'da Marta nae, "Ade Au beita afa'da hai o ae: Metema

o mamahale soona, neukose o mita Manetualain koasa matuaina fa do!"

⁴¹ Boema ala soliheni batu ndia. Basa boema, Yesus nanganalo leo lalai neu de nae, "Makasi ba'u ka Ama, ninik O mamanene Au so.

⁴² Au bubuluk O mamanene Au tunga faik, tehu Au afa'dak ia, soaneu hataholi fo manai ia la, fo daenga ela lamahale lae, O nde madenu Au a."

⁴³ Yesus kokolak basa nae leondia boema, nalo napane'e nae, "Lazarus, leo deak mai leona!"

⁴⁴ Tutika hataholi manamatek ndia, leo deak mai leona. Lima ein bei nanapotik ninik tema mamates, ma mata panan boeo, bei nanapotik nahelek ninik tema popoti na. Boema Yesus nafa'da hataholi manai sila la nae, "Se'iheni tema mamate na, fo ela ana la'ok nalelak."

⁴⁵ Hataholi Yahudi manadonge-dama Maria, ba'u ka lamahale Yesus nai lelek fo lita manda'dik ndia.

⁴⁶ Tehu sila hataholin de'ubee leu leo hataholi Farisi la de, lafa'das Yesus tatao-nono'in ndia.

⁴⁷ Hu ndia de, hataholi Farisi la lo malanga ima mala lakabua lo

Mana Maketu-mala'di Agama Matua. Lakokolaok lae, "Ita muse tao bek dei? Te hataholi ia, ana tao manda'di beuk ba'u ka so!

⁴⁸ Makanaema ita po'ilota kana leoiak nakandoo soona, neukose basa hataholi la lamahelen. Fo neu mate'e na te, neukose manakoasa Roma mai fo ana tao nakalulutuk Manetualain Uma na no basa ita leoina na lala'ena!"

⁴⁹ Sila hataholin esa na'de Kayafas, fo imam matuaina nai teuk ndia dale na, nafa'das nae, "Emi ta bubuluk hata esa boen.

⁵⁰ Ade emi ta mame'da mae, hu ka nde lauingu a de, malole lenak mate hataholi esa, neme basa leoina lala'e na, lakalulutuk?"

⁵¹ Tunga ndoo na, Kayafas hala kokolan ndia ta neme aafi mesa na mai ndia fa. Te hu ka nde ana da'di imam matuaina nai teuk ndia dale na, de nafa'da ela nae, neukose Yesus maten soaneu leoina Yahudi la.

⁵² Boema ta ka'da soaneu leoina Yahudi la mesa kasa fa, tehu soaneu Ana tao nakabubua Manetualain ana mana tapasasala nala.

⁵³ Mulai faik ndia boema, basa manakoasa Yahudi la lalahalak esa, fo ala sanga taolisa Yesus.

⁵⁴ Hu ndia de, Yesus ta nato'dak aoina na nai lea matan, ma nai buao Yahudi a dalek so'on. Boema Ana la'oela Yudea de neu leo kota esa na'de, Efraim fo ana deka no mo solokae ka. Yesus no ana manatunga nala leo leme ndia.

⁵⁵ Nai lelek ndia, Fai Matua Paskah Yahudi a, ana deka so. Hataholi makadotok leme nggolo-ta'du kala mai, fo ala leo Yerusalem leu, fo sue ka nde Feta beita losa fa te, ala tunga lakahuluk ito-ato tao nalalao ao ka.

⁵⁶ Ala sanga Yesus, tehu lelek fo lakabubua leme Manetualain Uman dale, boema esa natane esa nae, "O hahapu ma leo bek? Fafa'kama, Ana ta mai leo feta ia mai fa do."

⁵⁷ Ala kokolak lae leondia nana, malanga ima mala lo hataholi Farisi la po'i basa paleta lae, hataholi see bubuluk Yesus nai bee soona, muse ana fe sila halak, fo daenga ladenu hataholi neu ho'un.

12 ¹ Bei faik ne bai soona, besa ka Fai Matua Paskah, boema Yesus

neu leo Betania neu. Lasarus fo Yesus nafofo'a fali kana neme mamate sa mai ndia, ana leo nai nggolok ndia.

²Yesus losa naa boema, ala fe Yesus na'a ninu, de Marta nde nakalalau kana. Lasarus no fui nala langatuk la'a-linu sama-sama lo Yesus.

³Basa boema, Maria nini mina narwastu kaboomeni mabeliina boto esa, fafaka ma liter seselik esa. De ana po'an neu Yesus ei na, boema ana losen ninik langadoo na. Uma ndia dalek lala'ena naboomeni nana mina ndia boo na.

⁴Tehu Yudas Iskariot, fo Yesus ana manatungan esa, fo makabui na boema, ana ke'dindiu Yesus, nahala ma nae,

⁵"Tao le'e de mina kaboomenik ndia ta nase'o neu doi lilofulak natun telu, fo fe doi na leo hataholi nu ta kala neu fa?"

⁶Yudas kokolak nae leondia nana,ta hu ka nde ana taoafik neu hataholi nu ta kala fa, tehu hu ka nde ndia hataholi nakodaa. La'iesa-la'iesa ana ho'i doik neme kas doi nakabubua ka mai. Ndia nde ho'u kas doik nakabubua ka.

⁷Tehu Yesus nae, "Lokopae inak ndia tao! Ana tao ndia soaneu Au fai nato-i-natongo nga.

⁸ Hataholi nu ta kala tunga faik lai emi tala'da, tehu Au ta."

⁹ Hataholi Yahudi makadotok lamanene lae Yesus losa nai Betania so, boema leu tungan nai naa. Sila leu tungan ndia, ta hu ka nde Yesus fa, te hu ka nde sila boeo nau lita Lasarus fo Yesus tao naso'da fali kana neme mamate sa mai.

¹⁰ Hu ndia de malanga ima mala sanga taolisa Lasarus boe,

¹¹ nana ana tao na hataholi Yahudi makadotok la'oelas de lamahela Yesus.

¹² Balahaa boema hataholi manamai leo Feta Paskah mai a, sila makadotok lamanene lae, Yesus bei nai eno tala'dak sanga neu leo Yerusalem neu.

¹³ Boema ala ho'i ai palem do de leu solu kana. Ala eki bekao lae, "Koa-kio Manetualain leona! Baba'e-papalak ba'eneu Ndia fo Ana mai no Manetualain na'de na. Baba'e-papalak ba'eneu Mane Israe la!"

¹⁴ Ala fe Yesus keledai ana esa de Ana sa'e. Hu ndia de, hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale, ana da'di nae,

¹⁵ "Boso bii-mamata'u, ana fe'oana Sio na lemin! Mete leona te, o Mane ma Ana mai, Ana sa'e keledai ana esa!"

¹⁶ Lelek ndia Yesus ana manatunga nala beita lalelak basa dede'ak sila la fa. Tehu Yesus nananamatutua-namadedema basak ninik mamate na, besa ka lafandele hata fo hataholi la tao-no'in soaneu na, nanasula basak nai Susula Malalaok dale so.

¹⁷ Hataholi manita Yesus nalo Lasarus neme lates dale leo deak mai, fo naso'da falik neme mamate sa mai a, ala tui-benga lakandoo dede'ak ndia.

¹⁸ Hu ndia de hataholi makadotok sila la leu leo Yesus leu, ninik lamanene lae, Yesus nde tao manada'di beuk ndia.

¹⁹ Boema hataholi Farisi la esa nafa'da esa nae, "Ita ta tao talelak hata esa boen! Mitakana dei, te basa daebafa ka lala'ena leu tungan!"

²⁰ Nai hataholi manamaik leme Yerusalem fo nai lelek fai malole ndia, hataholi Yunani de'ubee lai dalek boe.

²¹ Leu leo Filipus leu de lafa'dan lae, "Tolanoo ei, metema o nau soona, ami mahiik matongo mo Yesus." Bongi Filipus neme Betsaida fo nai Galilea.

²² Boema Filipus neu nafa'da dede'ak ndia neu Anderias, de basa boema duas leu lafa'da Yesus.

²³ Yesus nafa'das nae, "Fai na losa, soaneu Ana Hataholi ka nananamatutua-namadedemak.

²⁴ Au dede'ang ia, tete'e ka la'en: Makanaema ha'de de'ek esa, ta selen leo dae dale neu, fo ha'de de'ek ndia po'o fan, soona neukose ana da'di de'ek esa nahele. Tehu makanaema ha'de de'ek ndia po'on nai dae dale, soona besa ka ana moli, fo nabuna-naboa ha'de de'e ba'u.

²⁵ Hataholi manasue-lai maso'da na, neukose namopo maso'da na. Tehu hataholi fo namopo maso'da na nai daebafak ia, neukose nakaboboi maso'da na, soaneu maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka.

²⁶ Hataholi see nau nalalau-naoono Au soona, ana muse tunga Au, fo sue ka nde Au nai bee soona, Au malalau-maoono ngala boeo lai ndia. Hataholi see nalalau-naoono Au soona, neukose Au Amang fe ha'da-holomata neun."

²⁷ "Au dale nga to'a-sota. Besak ia Au muse ae le'e bai? Ade Au muse afa'da ae, 'Ama, fali ma Au neme hatematak ia mai leona do'? Te hu ka nde doidosok ia de Au mai.

²⁸ Ama, O na'de ma nananamatutua-namadedemak!" Boema namanene halak esa neme lalai mai de nafa'dan nae, "Au amatutua-amadedema basan so, ma neukose Au amatutua-amadedema selu kana."

²⁹ Hataholi makadotok manai sila la, lamanene halak ndia boe. Boema lae, "Mangguluk ndia!" Tehu nggelok soona lae, "Ta! Ata nusa so'da ka kokolak non!"

³⁰ Boema Yesus nafa'das nae, "Ita tamanene halak ndia, tehu ta hu ka nde Au hihi-nanaung fa, te hu ka nde emi hihi-nanaum.

³¹ Besak ia, fai na losa soaneu daebafak ia nananaketu-nala'dik. Besak ia, manakoasa daebafa ka nanalolihenik so.

³² Tehu Au ia, metema Au nananamatutua-namadedema basak nai daebafa ka soona, neukose Au hela uni basa hataholi la leo Au mai."

³³ Ana kokolak nae leondia nana sanga natu'du eno na tao leo beek, de Ana mate.

³⁴ Boema hataholi makadotok sila la lafa'dan lae, "Tunga ami Susula Hoholo-lalane ma nafa'da na soona, Mane Mana Fe So'da ka neukose naso'da

losa dodoo na. Naa, tao leo beek de O mafa'da mae, Ana Hataholi ka muse nananamamatutua-namadedemak nai daebafak ia poi na? See Ana Hataholik ndia?"

³⁵ Boema Yesus nae, "Ka'da ba'ihanak mesa kana, mangale'dok ndia nai emi tala'da. Hu ndia de, leo la'ok beidai mangale'dok ndia bei hapun, fo ela makahatu ka boso tuni na emi. Hataholi manaleo la'ok nai makahatu ka dale ka, neukose ana ta bubuluk leo bee neu fa.

³⁶ Mamahеле mangale'dok ndia beidai bei hapun nai emi dalek, fo ela emi da'di ana mangale'dok." Yesus kokolak basa nae leondia boema, Ana la'oela mamanak ndia, nana Ana ta nau natu'du aoina na neu hataholi sila la so'on.

³⁷ Leomae Yesus tao basa manda'di beuk ba'u ka nai sila matan so, tehu ala ta nau lamahеле fan.

³⁸ Hu ndia de, hata fo Nabi Yesaya nafa'da ka, ana da'di, "Lamatuak, see ka nde namahеле ami tutui-bebengam? Manetualain natu'du koasa na neu see ka?"

³⁹ Hu ndia de, ala ta nau lamahela fa, ninik Yesaya boeo nafa'da basa nae, "Manetualain nafa'da nae,

⁴⁰ 'Ao tao apoke mata nala, Au tao atea dale nala, fo ela mata nala boso lita, dudu'a aafi nala boso lalelak, fo ela ala boso fali leo Au mai fo Au tao alea-ahais.'"

⁴¹ Yesaya nafa'da nae leondia nana, nita basa Yesus matua-mademan so. Hu ndia de ana kokola kana.

⁴² Leomae leondiak boe, hataholi ba'uka, lena-lenak nai manakoasa Yahudi la dalek, lamahela Yesus boe. Tehu ala ta lapalani manaku dede'ak ndia no mangale'dok fa nana, ala bii boso nalosak hataholi Farisi la ta po'is leu masuk so'on.

⁴³ Ala hii lanseli, hapu kokoa-kikiok neme hataholi daebafa ka, lena neme Manetualain so'ulai kasa.

⁴⁴ Boema Yesus nalo nae, "Hataholi see namahela Au soona, ta namahela Au nde ndia fa te, namahela Ndia fo manamadenu Au a.

⁴⁵ Ma hataholi see nita Au soona, nita Ndia fo manamadenu Au a.

⁴⁶ Au mai leo daebafak ia mai fo da'di mangale'dok, fo ela basa hataholi fo lamahele Au a, ala boso leo nai makahatu ka dalek.

⁴⁷ Hataholi fo lamanene Au nanoli nga, tehu ana ta tao tunga fan soona, Au ta nde huku nana fa. Nana Au ta mai aketu-ala'di daebafak ia fa, tehu Au mai fo Au fe so'dak neu daebafa ka.

⁴⁸ Hataholi manatipa Au, ma ta nau lamanene Au dede'a-kokolang fa, hapu mana maketu-mala'di na so. Dede'a-kokolak fo Au afa'da kala, neukose neu fai mate'e ka te, dede'a-kokolak sila la nde laketu-lala'di sala.

⁴⁹ Nanahu Au ta kokolak unik Au hihi-nanau mesa nga fa, te Amak fo manamadenu Au a, Ndia nde paleta Au, hata fo Au muse afa'dan, ma anduku-alosa kana.

⁵⁰ Ma Au bubuluk basa paletan ndia nini so'da matetu ka ma manaketu basa ta ka. Hu ndia de, Au anduku-alosa kana, sama leo Ama ka nanoli basan neu au a so."

13 ¹ Bei ela ka'da faik esa bai soona, besa ka Fai Matua Paskah losa, tehu Yesus bubuluk basa, fai na losa

soaneu Ana la'oela daebafak ia, fo Ana fali ne'un leo Aman neu. Ana sue-lai Ndia hataholin manai daebafa ka. Ana sue-lai naheles, losa mate'e na.

² Yesus no ana manatunga nala bei la'a-linu le'odaek, te nitu nadai basa dudu'a mangalau ka nai Yudas fo Simon Iskariot ana na dalen dale, fo sue ka nde ana ke'dindiu Yesus.

³ Yesus bubuluk basa, Ama ka fe basan koasa lala'ena so. Boeo Ana bubuluk basa, Ana mai neme Manetualain mai, ma neukose Ana fali seluk leo Manetualain neu.

⁴ Hu ndia de, Ana fo'a napadeik de Ana o'duheni ba'du manalu na, de Ana pa'a handu ka neu tala'da na.

⁵ Basa ndia boema, Ana po'a oe leo bokol esa dalek neu, de Ana mulai safe ana manatunga nala ei na, boema Ana lose nama'das ninik handuk fo nanapa'ak nai tala'da na.

⁶ Ana losa Simon Petrus boema, Simon Petrus nafa'dan nae, "Lamatuak, hapu nai bee Lamatua ka safe au ei nga?"

⁷ Boema Yesus nafa'dan nae, "Besak ia o beita malelak hata fo Au taon ia fa, tehu mahani te, neukose o malela kana."

⁸ Petrus nafa'da Yesus nae, "Bosok, Lamatuak! Lamatua ka boso safe au ei nga makandondook!" Tehu Yesus naen nae, "Makanaema Au ta safe o ei ma fa soona, o ta hapu da'di esa mo Au fa."

⁹ Boema Simon Petrus nae, "Makanaema leondiak soona, Lamatua ka boso safe ka'da au ei nga mesa kana, tehu au lima nga no au langa nga boe!"

¹⁰ Yesus nafa'da Petrus nae, "Hataholi fo nadiu basa oe soona, basa ao na lala'ena balisi so. Ta paluu tao balisi hataholi ndia seluk so'on, te ka'da ei na. Emi ia balisi so, tehu ta basa-basan balisi fa."

¹¹ Yesus bubuluk basa, see ka nde neukose ana ke'dindiu nana. Hu ndia de, nafa'da nae, "Emi balisi so, tehu ta basa-basan balisi fa."

¹² Yesus safe basa ei nala boema, Ana pake falik ba'du manalu na, de nangatuuk falik. Boema nafa'das nae, "Ade emi ta malelak hata fo, besa ka Au taon neu emi ndia fa do?"

¹³ Emi malo Au mae, Mesen ma Lamatuak. Memak tete'e ka leondiak.

¹⁴ Makanaema Au da'di emi Lamatua ma, ma emi Mese ma, fo Ana safe emi ei

ma soona, emi boeo esa muse safe esa ei na.

¹⁵ Au fe emi natutu'duk ia, fo daenga emi boeo tao tunga, hata fo Au tao basan neu emi so.

¹⁶ Au dede'ang ia tete'e ka la'en, Ata esa, ta ba'ulena tua na, ma hataholi nadedenuk esa, ta ba'ulena hataholi manamadenu nana fa.

¹⁷ Makanaema emi bubuluk basa dede'ak ia la lala'ena, boema emi tao tungan soona, maua-manalek neu emi.

¹⁸ Au afa'da basa dede'ak ia la, ta soaneu emi basa-basa mala fa. Ninik Au bubuluk basa, see ka nde Au hele nana. Tehu hata fo nanasulak nai Susula Malalao ka dalek, muse ana da'di, fo nde 'Hataholi fo na'a sama-sama no Au a, neukose ana la'ban Au.'

¹⁹ Besak ia, Au afa'da dede'ak ndia neu emi, beidai ana beita da'di ia fa, fo ela metema dede'ak ndia ana da'di soona, neukose emi mamahеле mae, Au nde Ndia fo loken lae, AU NAI IA.

²⁰ Au dede'ang ia tete'e ka la'en: See sipok hataholi fo Au adenu ka soona, ana sipok Au boe. Ma see sipok Au soona,

ana sipok Ndia fo manamadenu Au a boe."

²¹ Yesus kokolak basa nae leondia boema, dale na he'di nanseli. Boema nae, "Au dede'ang ia tete'e ka la'en: Nai emi dalek, hapu hataholi esa neukose ana ke'dindiu Au."

²² Boema ana manatunga nala dodoo doa kana, de esa mete esa, nana ala ta bubuluk Yesus kokolan ndia ana tu'da la'e see ka nde ndia fa.

²³ Yesus ana manatungan fo Yesus sue-lai ka, nangatuuk nai Yesus boboa na.

²⁴ Simon Petrus fen ta'du fo natane Yesus, see ka nde Yesus nafa'dak ndia.

²⁵ Boema ana manatungan ndia, nakanodok seluk leo Yesus neu de natanen nae, "See ndia Lamatuak?"

²⁶ Yesus nafa'dan nae, "Hataholi fo Au fen loti fo Au dopen leo mango dale neu soona, hataholi a nde ndia so." Boema Yesus ho'i na loti biak esa, de Ana dopen leo mango dale neu, basa boema Ana fen leo Yudas fo Simon Iskariot ana na.

²⁷ Yudas sipo na loti ndia tutika nitu masok leo dalen dale neu. Boema Yesus

nafa'dan nae, "O sanga tao beek soona, taon lai-lai leona."

²⁸ Sila manamangatuuk la'a lai ndia, hataholi esa boen, ana ta bubuluk tao le'e de, Yesus nafa'da Yudas nae leondia.

²⁹ Sila nggelok laedaenga Yesus nadenu Yudas neu asa seluk hata esa, fo ala paluun nai feta ndia, do nini fe hataholi nuu ta kala doik, nana Yudas nde ho'u sila basa-basas doi na.

³⁰ Yudas sipo na loti ndia tutika ana fo'a de ana leo deak neu. Ndia te, le'odae so.

³¹ Yudas la'o boema Yesus nae, "Besak ia, Ana Hataholi ka nananamatutua-namadedemak, ma Manetualain nananamatutua-namadedemak tunga Ana Hataholik ndia.

³² Metema Manetualain nananamatutua-namadedemak tunga Ana Hataholik ndia soona, Manetualain namatutua-namadedema Ana Hataholi ka, tunga Ao inana. Lena-lenak, neukose Manetualain namatutua-namadedeman no laik-laik.

³³ Ana ngala lemin! neukose Au ta leo ala doo ka o emi so'on. Neukose emi sanga Au, tehu sama na leo hata fo Au afa'da basan neu manakoasa Yahudi la,

leondiak boe Au afa'da neu emi. Au u leo mamana ka, emi ta hapu losa mamanak ndia fa.

³⁴ Au fe emi paleta beuk esa nae leo ia: Masue-malai ao leona. Sama na leo Au sue-lai emi basa-basa mala. Leondiak boe, emi muse masue-malai ao.

³⁵ Makanaema emi masue-malai ao soona, neukose basa hataholi la bubuluk lae, Au ana manatungang emi."

³⁶ Boema Simon Petrus natane Yesus nae, "Lamatuak, Lamatua ka sanga leo bee neu?" Yesus nafa'dan nae, "Au leo bee u o, besak ia o beita hapu tunga fa. Tehu neukose makabui na te, o tunga Au."

³⁷ Petrus natane seluk nae, "Lamatuak, te tao le'e de, besak ia au beita tunga Lamatua ka fa? Au nau mate soaneu Lamatua ka!"

³⁸ Boema Yesus nae, "Ade tete'e ka, o nau mate soaneu Au do? Fo ela o bubuluk leona te, manu ana beita kokoa fa, te o mafa'da basa la'i telu mae, o ta malelak Au fa!"

14 ¹ Boema Yesus nafa'das nae, "Emi dale mala boso he'di sa,

te mamahele Manetualain leona, ma mamahele Au boe.

² Nai Au Ama nga Uman, hapu mamana leleok ba'u ka. Au u leo naa u, fo Au sadia mamanak soaneu emi. Leo uni ka ta leondiak fa soona, neukose Au ta afa'da emi ae leondia fa.

³ Au u fo Au sadia basa mamanak soaneu emi soona, neukose Au fali ma'i nga, fo Au mai ala emi, fo daenga Au nai bee soona, emi nai ndia boe.

⁴ Au u leo mamana ka, emi bubuluk eno na so."

⁵ Boema Tomas nafa'da Yesus nae, "Lamatuak, ami ta bubuluk Lamatua ka neu leo bee neu fa, na tao leo bee fo ami bubuluk eno na?"

⁶ Boema Yesus nae, "Au nde enok soaneu emi malelak Manetualain, fo emi hapu maso'da. Hataholi esa boen, ana ta hapu neu leo Ama ka neu fa, metema ta no Au fa.

⁷ Leo uni ka emi malelak Au soona, tao leo bee o emi malelak Au Amang boe. Besak ia, emi malelak ma emi mitan so."

⁸ Boema Filipus nafa'da Yesus nae, "Lamatuak, matu'du Ama ka neu ami, fo daenga ami dale ma loa ka."

⁹ Tehu Yesus nataa nae, "Au o emi doo-doo basa ia so, ma tao le'e de, o beita malelak Au boen, Filipus? See nita Au soona, nita Ama ka nde ndia so. Tao le'e de, o mafa'da mae, 'Matu'du Ama ka neu ami leona'?

¹⁰ Filipus! Ade o ta mamahеле mae, Au da'di esa o Ama ka, boema Ama ka da'di esa no Au fa do? Hata fo Au afa'da neu emi ndia, Au ta afa'da Au hala-kokola mesang ndia fa. Te Amak fo manada'di esa nahele no Au a, nde tao basa sila la.

¹¹ Mamahеле Au leona, nana Au da'di esa o Ama ka, ma Ama ka da'di esa no Au. Do dede'a keke'u na nae, mamahеле leon neu hata fo Au tao basa kala so.

¹² Au dede'ang ia tete'e ka la'en: See namahеле Au soona, neukose ana tao hata fo Au tao basa kala so, lena-lenak ana tao dede'a matua lena seluk bai, nana Au u leo Ama ka u.

¹³ Boema metema emi moke hata esa minik Au na'de nga soona, neukose Au fe emi, fo ela Ama ka nananamamatutua-namadedemak tunga Ana ka.

¹⁴ Hata fo emi moken minik Au na'de nga soona, neukose Au fe emi."

¹⁵ "Metema emi sue-lai Au, ma emi makalala'ok Au paleta ngala soona,

¹⁶ neukose Au oke Ama ka fo Ana fe emi, Mana Tulu-Fali fe'ek esa, fo ana leo nakabubua no emi losa dodoo na.

¹⁷ Mana Tulu-Fali fe'ek ndia, nde Manetualain Dula Dale na, fo neukose nafa'da ndos la'eneu Manetualain. Daebafa ka ta sipo kana fa, nana ta litan do lalela kana fa. Tehu emi malela kana, nana Ana leo nakabubua no emi, boema Ana da'di esa no emi.

¹⁸ Au ta la'oela emi mesa mala leobai ana maa ka fa. Neukose, Au mai akanini emi.

¹⁹ Bei ela ka'da ba'ihanak mesa kana fo daebafa ka ta nita Au so'on. Tehu emi mita Au. Ma hu ka nde Au aso'da, de emi boeo maso'da.

²⁰ Metema faik ndia losa soona, neukose emi bubuluk mae, Au da'di esa o Ama ka, boema emi da'di esa mo Au, ma Au da'di esa o emi.

²¹ Hataholi fo ana sipok Au paleta ngala fo ana tao tungan soona, ndia nde sue-lai Au a. Boema Au Ama nga sue-lai hataholi manasue-lai Au a. Neukose Au

boeo sue-lai hataholi ndia, fo Au atu'du Au aoina nga neu hataholi ndia."

²²Yudas (tehu ta Yudas Iskariot fa) natane Yesus nae, "Lamatuak, tao le'e de Lamatua ka nau natu'du aoina na neu ami te ta neu daebafa ka fa?"

²³Boema Yesus nae, "Hataholi mana sue-lai Au a, neukose ana tunga Au nanoli nga fo Au Amang sue-lai hataholi ndia. Neukose Ama ka, ma Au mai leo hataholi ndia fo ami leo makabubua mon.

²⁴Hataholi fo ana ta sue-lai Au fa soona, ana ta tunga Au nanoli nga fa. Nanolik fo emi mamananen ndia ta neme Au mai fa, tehu neme Amak fo manamadenu Au a.

²⁵Au afa'da basa sila la neu emi, beidai Au bei akabubua o emi.

²⁶Tehu Manetualain Dula Dalen Fo Mana Tulu-Fali ndia, neukose Ama ka nadenun ana mai no Au na'de nga, fo Ndia nde, neukose nanoli emi basa hata lala'ena, boema Ana fe emi nafandendelek soaneu basa hata fo Au afa'dan neu emi so.

²⁷Au la'oela so'da-mole ka neu emi. Au so'da-moleng nde Au fe neu emi ndia.

Au fe emi ndia, ta sama no daebafa ka fe emi ka fa. Boso dale he'di, ma boso bii.

²⁸Emi mamane Au afa'da basa ae, 'Neukose Au la'o, tehu neukose Au fali ma'i nga leo emi mai'. Metema emi sue-lai Au soona, neukose emi mamahoko Au u leo Ama ka u, nana Ama ka matua ba'ulena Au.

²⁹Besak ia, Au afa'da emi dede'ak ndia, beidai basa hata lala'ena beita da'di fa, fo ela metema ana da'di soona, neukose emi mamahele.

³⁰Au ta kokolak ba'u ka o emi so'on, nana manakoasa daebafak ia fai na losa, de ala mai so. Tehu sila ta nde koasa Au ao paang ia fa.

³¹Tehu basa sila la muse ala da'di, fo ela daebafa ka bubuluk lae, Au sue-lai Ama ka de Au tao basa hata lala'en, fo Ama ka paletan soaneu Au a. Naa, mai fo ata la'oela mamanak ia leona."

15 ¹Yesus kokolak seluk nae, "Au nde ai huu angol matetu ka, boema Au Amang nde mana palusa osi a.

²Ndanak manai Au dale ka, metema ta naboia fa soona, Ana tati henin, boema ndana maboia ka, Ana seselu nanggo'de

doo na, fo Ana tao balisin, fo ela boetai naboia ka.

³Emi balisi, nanahu nanolik fo Au anolin neu emi a.

⁴Metema emi da'di esa mahele mo Au soona, neukose Au boeo da'di esa ahele o emi. Metema ai ndana ka napadeik mesa kana soona, ta naboia fa, ta'da fe'e ai ndanak ndia nakadita nahele no ai huu na. Leondiak boe emi. Metema emi mahele mo Au soona, emi hapu maboia.

⁵Au nde ai huu ango la, boema emi nde ndana nala. Hataholi manada'di esa nahele no Au, ma Au o hataholi ndia, soona neukose naboia ba'u ka. Metema emi ta mo Au fa soona, emi ta hapu tao hata esa boen.

⁶Metema see ta da'di esa nahele no Au fa soona, neukose nanatapahenik, sama leo ai ndana ka, fo namatuu. Neukose ala tao lakabubua ai ndanak leo sila kala, fo ala tapas leo ha'i dale neu, fo ala hotuhenis.

⁷Metema emi da'di esa mahele mo Au, boema Au nanoli nga nai emi dalem dale, fo emi hii beek soona moke Ama ka, te neukose Ana tao natetu emi nonokem ndia.

⁸ Metema emi maboia ba'u ka, soona Au Ama nga nananamatumua-namadedemak, fo no enok leondia ka, te'e-te'e emi da'di Au ana manatunga ngala.

⁹ Sama na leo Ama ka sue-lai Au, leondiak boe Au sue-lai emi. Ela leo bee na, emi maso'da mahele da'dileo hataholi fo Au sue-lai kala.

¹⁰ Makanaema emi makalala'ok Au paleta nga, ma emi ho'u mahele Au susue-lalaing sama na leo Au ho'u ahele Ama ka susue-lalain, hu ka nde Au akalala'ok paleta nala.

¹¹ Au afa'da basa dede'ak ia la neu emi, fo ela Au namahoko nga hapun nai emi dalem dale, boema emi namahoko ma da'di matetu-mandaak.

¹² Au fe paleta esa nde ia neu emi nae: Masue-malai ao, sama na leo Au sue-lai emi.

¹³ Hataholi manasue-lai tolanoo nala ba'u ka, nde hataholi fo ana feheni so'da na soaneu tolanoon sila la.

¹⁴ Metema emi tao hata fo Au paletan soaneu emi soona, Au tolanoong emi.

¹⁵ Au ta alo emi ae, ata so'on, ninik ata ta bubuluk lamatua na tatao-nono'in fa.

Au alo emi ae tolanook, nana basa hata fo Au amanenen neme Au Amang mai a, Au afa'dan neu emi so.

¹⁶Emi ta nde hele Au fa. Te Au nde hele emi, boema Au adenu emi meu, fo maboa ba'u ka, boak fo ta hapu mopo-mate fan. Boema neukose Ama ka fe emi, su'di hata fo emi moken minik Au na'de nga.

¹⁷Au fe emi paleta nde ia nae: Masue-malai ao."

¹⁸"Makanaema daebafa ka nakamu-nakadau emi soona, mafandendelek te, daebafa ka nakamu-nakadau nakahuluk Au so.

¹⁹Leo uni ka, daebafa ka nuun emi soona, neukose daebafa ka sue-lai emi, da'dileo ndia nuun. Tehu Au hele basa emi neme daebafak ia mai so, da'di daebafa ka nuun ta emi so'on. Hu ndia de, daebafa ka nakamu-nakadau emi.

²⁰Mafandendelek hata fo Au afa'da basan neu emi ae, 'Ata ta ba'u lenaheni lamatua na fa.' Metema ala fepali'u basa Au soona, neukose ala fepali'u emi boe. Metema ala tunga Au nanoli nga soona, neukose ala tunga emi nanoli ma boe.

²¹ Neukose ala tao emi leondiak, nanahu Au ana manatungang emi, hu ka nde ta lalalak Ndia fo manamadenu Au a fa.

²² Leo uni ka, Au ta mai fo Au afa'das basa sila la soona, ta lasala-lasingo fa. Tehu besak ia, ala ta hapu ne'ek seluk soaneu sala-singo nala so'on.

²³ Metema hataholi nakamu-nakadau Au soona, nakamu-nakadau Au Ama nga.

²⁴ Leo uni ka, nai sila dalek, metema Au beita tao dede'ak fo hataholi fe'e kala beita tao lita fan soona, ta lasala-lasingo fa. Tehu besak ia, lita basa hata fo Au tao ka so, tehu bei lakamu-lakadau Au o Au Amang.

²⁵ Tehu muse ana da'di tao leondiak, fo ela hata fo nanasulak nai sila Susula Hoholo lalane na dalek, ana da'di leona nae: 'Lakamu-lakadau Au, tehu ne'en ta.'

²⁶ Neukose Au adenu Mana Tulu-Fali ka neme Ama ka mai, soaneu emi. Ndia nde Dula Dalek fo neukose nafa'da ndos la'eneu Manetualain. Metema Ana mai soona, neukose Ana fe sakasii la'eneu Au.

²⁷ Boema emi boeo muse fe sakasii la'eneu Au, hu ka nde emi sama-sama mo Au, neme makasososa na mai so. JHN ROTJHN.16 NT ROTE CHP.16,10-05-97
JOKO

16 ¹ Au afa'da basa sila la neu emi, fo ela emi bosu fali deak.

² Neukose ala usiheni emi neme uma mamaso kala dalek mai. Boema losa fai na te, hataholi mana taonisa emi a, neukose naedaenga ndia tao malole soaneu Manetualain nde ndia so.

³ Ala tao emi leondiak nanahu beita lalelak Ama ka ma Au boe,

⁴ Tehu besakia, Au afa'da emi dede'ak ndia, fo metema neu fai makabuin, ana da'di soona, emi mafandele mae, Au afa'da basan neu emi so." "Au ta afa'da dede'ak ia la neu emi neme makasososa na mai fa nana, Au bei sama-ama o emi.

⁵ Tehu besak ia, neukose Au u leo Ndia fo manamadenu Au a u, tehu emi esa boeo, ta napalani natane Au u leo bee u fa.

⁶ Lena-lenak besak ia, emi dale ma he'di sa, hu ka nde Au afa'da dede'ak ndia neu emi.

⁷ Tehu Au afa'da emi no ndoos te, metema Au u soona, ndia nde malole soaneu emi, nanahu metema Au ta u fa soona, neukose Mana Tulu-Fali ndia, ana ta mai neu emi fa. Tehu metema Au u soona, neukose Au adenun fo Ana mai leo emi mai.

⁸ Metema Ana mai soona, neukose nafa'da daebafa ka sala-singon sooa-ndandaa matetu na, neme hata fo ndoo sa, ma neme Manetualain huhuku-dodokin mai.

⁹ Neukose nafa'da nae, metema see ta namahale Au fa soona, sala-singok ndia;

¹⁰ nafa'da nae, Au ndoos nanahu Au u leo Ama ka u, fo neukose emi ta mita Au so'on,

¹¹ boema nae, Ama ka huku doki hataholi so, nana manakoasa daebafak ia nanahuku doki basak so.

¹² Au sanga afa'da emi dede'ak ba'u ka seluk bai, tehu besak ia, emi beita sipo mabe'i fan.

¹³ Tehu metema Dula Dalek fo manamafa'da ndoos soaneu Manetualai na, ana mai soona, neukose Ana hela nole emi, fo emi malelak basa eno ndoos lala'ena. Neukose Ana ta nafa'da seluk

aoina na nde ndia fa, tehu nafa'da hata fo namanenen, boema neukose nafa'da emi, hata fo neukose ana da'di nai fai makabuin.

¹⁴ Neukose namatutua-namadedema Au, hu ka nde hata fo Ana sipon neme Au mai, Ana tui-bengan neu emi.

¹⁵ Ama ka nuun bee soona, Au nuung ndia. Hu ndia de, Au afa'da ae, hata fo Dula Dale ka nafa'dan neu emi soona, Ana sipon neme Au a mai."

¹⁶ "Bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi ta mita Au so'on, boema bei ela ka'da hatematak esa mesa kana boe, fo emi mita seluk Au."

¹⁷ Boema Yesus ana manatungan de'ubee latatane aok lae, "Ana dudu'a tao leo beek de nafa'da ita nae: 'Bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi ta mita Au so'on, boema bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi mita seluk Au'? Boema Ana dudu'a tao leo beek boe, de nafa'da nae: 'Au u leo Ama ka u'?"

¹⁸ Latane lakandoo dede'ak fo nae, "'Hatematak esa ndia?' Sosoa ndandaan nae leo bee? Ita ta bubuluk, Ana kokolak la'eneu beek ndia fa!"

¹⁹ Tehu Yesus bubuluk ala sanga latanen. Hu ndia de, nafa'das nae, "Na'ka sa Au afa'da ae, 'Bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi ta mita Au so'on, boema bei ela ka'da hatematak esa mesa kana, fo emi mita seluk Au.' Dede'ak ndia nde emi matui kana hetu?

²⁰ Mamahale leona, te neukose emi kii-makaleleu, tehu neukose daebafa ka namahoko-seteleee. Neukose emi dale ma he'di sa, tehu emi dale he'dim ndia, nasafali da'di namahoko-seteleek.

²¹ Metema inak esa, ana hihii nae bongi soona ana to'asota, hu ka nde fai toto'a-sosotan ana losa so. Tehu metema ana bongi na ana na soona, neukose inak ndia nafandeleheni toto'a-sosotan ndia, fo namahoko-seteleee, nanahu ni'iana beuana esa nanabongik leo daebafa ka mai so.

²² Emi boeo leondiak: Besak ia emi dale ma he'di sa, tehu metema Au atongo seluk o emi soona, emi mamahoko-seteleee, fo ta hapu hataholi esa boen, hapu ho'i na namahoko-seteleek ndia neme emi dalem dale mai so'on.

²³ Nai faik ndia, neukose emi ta matane Au, hata-hata so'on. Mamahele leona: Te hata fo emi moken neme Ama ka minik Au na'de nga soona, neukose Ama ka fe emi.

²⁴ Losa hatematak ia, emi beita moke mita hata-hata minik Au na'de nga fa. Moke leona, te tao leo bee o emi sipo, fo ela emi namahoko-setelem natetu-nandaa."

²⁵ "Au afa'da basa ia la neu emi ninik nakandandaak. Tehu neukose fai na losa te, Au ta pake nakandandaak so'on, Au kokolak o emi no mangale'dok la'eneu Ama ka.

²⁶ Nai lelek ndia, neukose emi moke neu Ama ka, minik Au na'de nga, fo ela emi bubuluk leona te, neukose Au ta oke hata-hata fe emi neme Ama ka mai so'ok.

²⁷ hu ka nde Ama ka nde sue-lai emi a. Ana sue-lai emi, nana emi sue-lai Au, boema emi mamahele, Au mai eme Manetualain mai.

²⁸ Memak Au da'di eme Ama ka mai, de Au mai leo daebafa ka mai so. Tehu besak ia, Au la'oela daebafa ka, fo Au fali leo Ama ka u."

²⁹ Boema Yesus ana manatunga nala lafa'dan lae, "Besak ia, Manetualain kokolak no mangale'dok te ta pake nakandandaak so'on,

³⁰ hu ndia de, ami bubuluk Manetualain bubuluk basa hata lala'ena. Ta paluu hataholi esa boen, natane Manetualain hata-hata so'on. Hu ndia de, ami mamahela Lamatua ka mai neme Manetualain mai."

³¹ Boema Yesus nafa'das nae, "Ade besak ia, emi mamahela so do beik?

³² Mafandendelek! te neukose fai na losa, nakalenak ana losa so, te neukose ala tao tapasasala emi. Fo emi esa-esak fali leo uman neu, fo la'oela Au mesa nga. Tehu Au ta mesa nga fa. Nanahu Ama ka no Au.

³³ Au afa'da basa dede'ak ia la, fo ela emi hapu so'da-molek, hu ka nde emi da'di esa mo Au. Neukose emi to'a-sota nai daebafa ka. Tehu matetea-mahela emi dale ma! Nana Au sengi daebafa ka so!"

17 ¹ Yesus kokolak basa nae leondia boema, nanganalo leo lalai neu de nae, "Amak, besak ia fai na losa so. De mamatutua-mamadema O

Ana ma leona, fo ela O Ana ma boeo, namatutua-namadedema Ama ka.

² Ama ka fen koasa fo Ana koasa basa hataholi daebafa ka lala'ena, fo ela Ana ka fe maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka neu basa hataholi fo Ama ka fen neu Au a.

³ Ndia nde maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka, fo ela hataholi la lalelak Ama ka nde Manetualain, fo mesa-mesa kana nde ndoo sa, ma lalelak Yesus Kristus nde bee na, Ama ka nde nadenu nana.

⁴ Au amatutua-amadedema Ama ka nai daebafak ia ninik Au tao akababasak tatao-nono'ik, fo Ama ka paletan neu Au a.

⁵ Amak! Mamatutua-mamadedema Au besak ia leona soaneu Ama ka, ninik matua-madema fo Au o Ama ka manuun, te daebafak ia beita nananakadada'dik fa.

⁶ Au fe Ama ka nalelak basa hataholi daebafak fo Ama ka fe basan neu Au so. Hataholi sila la, Ama ka nuun, boema Ama ka fe basa-basas leo Au mai, de ala tunga Ama ka dede'a-kokolan so.

⁷ Besak ia, ala bubuluk basa, hata fo Ama ka fes leu Au a, basa-basas ala da'di leme Ama ka mai.

⁸ Ama ka fe Au dede'a-kokola kala, Au afa'da basa-basas neu hataholi la, de ala sipo lalan so. Ala bubuluk basa, tete'e ka Au mai eme Ama ka mai, de lamahеле Ama ka nde nadenu Au a.

⁹ Hu ndia de, Au hule-haladoi fes. Au ta hule-haladoi fe daebafa ka fa, te Au hule haladoi fe hataholi fo Ama ka fe basa-basas leu Au so, nana Ama ka hataholin sila.

¹⁰ Au hata-hetong lala'ena nde bee soona, Ama ka hata-heton boe, boema basa Ama ka hata-heton lala'ena nde bee soona, Au hata-hetong boe. Au nananamatutua-namadedemak nai sila dalek.

¹¹ Besak ia, Au mai leo Ama ka mai. Au ta leo nai daebafa ka so'on, tehu sila bei leo lai daebafa ka. Amak fo malalao ka! Maneas minik Ama ka na'de mana koasa na, fo Ama ka fe basa Au na'dek ndia so, fo ela sila da'di esa sama leo Ama ka ma Au boeo da'di esa.

¹² Nai lelek fo Au bei akabubua o sala, Au aneas ninik Ama ka na'de manakoasa

na so, na'dek fo Ama ka fen neu Au. Au aneas, de ta mopo-mate esa boen, ta'da fe'e ba'eneu see fo memak tunga matetu na, sila manamopo-mate basa kala so, fo ela no enok ndia, hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale, ana da'di leona.

¹³ Besak ia, Au mai leo Ama ka mai. Basa dede'ak ia la, Au afa'das nai lelek fo Au bei nai daebafa ka, fo ela leo bee na, lame'da te'e-te'e lo Au namahoko-seteleng.

¹⁴ Au tui-benga Ama ka dede'a-kokolan neus so, de daebafa ka nakamu-nakadaus hu ka nde daebafa ka hataholin ta sila so'ok, sama na leo Au boeo, daebafa ka hataholin ta Au fa.

¹⁵ Au ta oke Ama ka ho'i nalas leme daebafa ka ia mai fa, tehu Au oke ela leo bee na, Ama ka naneas leme Nitu Mangalau ka mai.

¹⁶ Dede'a na sama leo daebafa ka hataholin ta Au fa, sila boeo daebafa ka hataholin ta sila fa.

¹⁷ Ama ka taos da'di Ama ka nuu hehelin, tunga eno ndoo sa. Ama ka dede'a-kokolan nde da'di eno ndoo sa.

¹⁸ Sama leo Ama ka nadenu Au leo daebafa ka ia mai so, leondiak boe, Au adenus leo daebafa ka leu.

¹⁹ Au fe Au ao ina nga da'dileo Ama ka nuu hehelin, soaneu sila paluu na, fo ela sila boeo, ala da'di Ama ka nuu hehelin, tunga eno ndoo sa.

²⁰ Au hule-haladoi ta ka'da soaneu sila mesa kasa fa. Au boe hule-haladoi soaneu hataholi fo lamahеле leu Au a, hu ka nde Au ana mana tunga ngala tutui-bebengan.

²¹ Au dokodoe neu Ama ka, fo ela basa-basas ala da'di esa, sama leo Ama ka da'di esa no Au, ma Au da'di esa o Ama ka. Ela leo bee na, sila da'di esa lo Ita, fo ela daebafa ka lamahеле, Ama ka nde nadenu Au.

²² Au fes namatutua-namadedemak fo Ama ka fen neu Au a so, fo ela sila da'di esa, sama na leo Ita boeo da'di esa;

²³ Au o sila, ma Ama ka no Au, fo ela sila da'di esa te'e-te'e. Soona neukose daebafa ka bubuluk, Ama ka nde nadenu Au a, ma lae, Ama ka sue-lai sila, sama leo Ama ka sue-lai Au.

²⁴ Ama, Au nau fo ela hataholi fo Ama ka fes leu Au a, lakabubua lo Au nai Au

mamana nga, fo sue ka nde sila lita Au matua-mademang. Matua-madema fo Ama ka fen neu Au nana Ama ka sue-lai Au te daebafak ia beita da'di fa.

²⁵ Amak fo matetu ka! Daebafa ka ta nalelak Ama fa, tehu Au alelak Ama, ma hataholi ia la bubuluk basa, Ama ka nde nadenu Au a.

²⁶ Au afa'da basa Ama, hataholi sila na'de nala so, ma neukose Au tao leondiak akandoo, fo ela Ama ka susue-lalain neu Au a, nahele nai dale nala dalek, fo sue ka nde Au da'di esa os."

18 ¹ Yesus hule-haladoi basa nae leondia boema, no ana manatunga nala leu leo lee Kidro na selik leu. Osi esa nai ndia, de Yesus no ana manatunga nala leu leo osi ndia dalek leu.

² Yudas fo hataholi manake'dindiuk ndia, ana bubuluk mamananak ndia nana Yesus no ana manatunga nala nasi'a lakabubua nai mamananak ndia.

³ Boema Yudas boeo neu leo mamananak ndia neu. Tehu no solda'du Romawi bubuak esa, ma hataholi manamanea Manetualain Uman de'ubee, fo malanga

ima mala lo hataholi Farisi la nde ladenu sala. Lini teetafa, banu lantela ma pele.

⁴Tehu Yesus bubuluk basa, hata fo neukose ana da'di neu aoina na so. Hu ndia de, neu leo hataholi sila la mata na neu de natanes nae, "Emi sanga se?"

⁵Boema lae, "Yesus, hataholi Nazaret ndia." Tutika Yesus nafa'das nae, "Au nde Ndia." Ndia te, Yudas fo hataholi manake'dindiu ka, napadeik nos lai ndia.

⁶Yesus bei nafa'das nae, "Au nde Ndia," tutika basas lakadedeak, de ala tu'u leu dae.

⁷Yesus natane la'iesa selu kasa nae, "Emi sanga see?" Boema lae, "Yesus, hataholi Nazaret ndia."

⁸Yesus nafa'das nae, "Au afa'da basa ae, Au nde Ndia, boema metema memak Au nde emi sanga ka soona, neme na fo fe'ek ia la, ala la'o."

⁹Yesus nafa'da nae leondia, fo ela hata fo makahulu na nafa'da ka, ana da'di leon nae, "Ama, basa hataholi fo Ama ka fes leu Au a, ta mopo-mate esa boen."

¹⁰Tehu Simon Petrus nasakue tafaina esa de ana fe'a nan tutika ana tati imam matuaina ata na, de ketuheni di'idoo kona na. Ata ndia na'de Malkus.

¹¹ Boema Yesus nafa'da Petrus nae, "So'dok falik o tafaina ma leo mamanan dale neu! Ade tunga o dale dodoo ma, neukose Au ta inu nggalaa doidosok fo Ama ka fen neu Au ndia fa do?"

¹² Boema solda'du Romawi la lo sila malanga solda'du na, ma hataholi Yahudi la solda'du manamanea nala ho'u la Yesus de ala hengen.

¹³ Makasososa na, lo Yesus neu nataa Hanas, fo Kayafas aliama na. Kayafas da'di imam matuaina nai teuk ndia dale na.

¹⁴ Boema, ndia nde nanoli nafa'da basa manakoasa Yahudi la nae, malole lenak mate hataholi esa soaneu leoina lala'ena.

¹⁵ Simon Petrus no Yesus ana manatungan esa, tunga Yesus. Imam matuaina nalelak Yesus ana manatungan ndia. Hu ndia de ana leo dalek neu no Yesus leo imam matuaina uma so'da na neu,

¹⁶ tehu Petrus nahani neme deak, nai lelesu bafa na. Basa boema, Yesus ana manatungan ndia, neu leo deak neu de ana kokolak no malalau inak esa, nanea lelesu a, boema Yesus ana manatungan ndia no Petrus leo dalek neu.

¹⁷ Malalau inak fo manamanea lelesu ndia, nafa'da Petrus nae, "Hei, ade hataholi ndia, ana manatungan esa nde o hetu?" Boema Petrus nae, "Ta."

¹⁸ Ndia te makalini na seli de malalau la lo manamanea la lakafu'dik ha'i de lamanelu lai ndia. Boema Petrus neu nakaninis de namnelu nakabubua nos.

¹⁹ Imam matuaina natane Yesus la'eneu ana manatunga nala ma nanoli nala.

²⁰ Boema Yesus nae, "Au kokolak tataas esa no mangale'dok nai lea matan. Au anoli hataholi la tataas esa nai uma mamaso kala dalek, ma nai Manetualain Uman, nai mamanak fo mandoo fai a hataholi Yahudi la lakabubua. Au beita kokolak ita dede'a nafufunik la'iesa boen.

²¹ Hu ndia de, tao le'e de Tuan natane Au? Matane ka'da hataholi fo lamanene Au nanoli nga. Te tao leo bee o, Au kokolak ae le'e soona, ala bubuluk."

²² Tehu Yesus bei kokolak nae leondia tutika, manamanea esa ana fapan ma nae, "O mapalani la'iesa kana kokolak mae leondia neu imam matuaina!"

²³ Boema Yesus nae, "Metema Au kokolak sala soona, besak ia mafa'da sala na nde bee! Tehu metema Au

kokolang ndia memak tete'e ka la'en, na tao le'e de o fapa Au?"

²⁴ Basa boema Hanas nadenu hataholi la lo Yesus no papa'a na leo Imam Matua ina Kayafa sa neu.

²⁵ Simon Petrus bei napadeik namanelu ha'i nai ndia boe. Boema hataholi la latanen lae, "Ade hataholi ndia, ana manatungan esa nde o hetu?" Tehu Petrus nalelesi nae, "Ta ma!"

²⁶ Boema Imam matuaina atan esa, fo Petrus tatiheni di'idoo na hataholin ndia, nafa'da nae, "Ade au ta ita o nde mo hataholi ndia neme osi ndia dalek fa?"

²⁷ Tehu Petrus nalelesi seluk nae, "Ta ma," Petrus bei nae leondia tutika, manu kokoa.

²⁸ Bei fafai anak te lo Yesus neme Kayafas uman, leo gobelno la uma mane na neu. Hataholi Yahudi la ta leu leo uma manek dale leu fa, fo ela ala boso tao langgenggeo uma ndia so'da na, tunga agama eno-dalan, nana ala sanga la'a nana'a Paskah ndia so.

²⁹ Hu ndia de, Pilatus neu leo deak neu de natanes nae, "Emi kalaak hataholi ia beek?"

³⁰ Boema lae, "Leo uni ka ta nasala fa soona, neukose ami ta mon leo Ama gobelno la mai fa."

³¹ Boema Pilatus nafa'das nae, "Mo fali kana, fo maketu-mala'din tunga emi hoholo-lalanem!" Tehu hataholi Yahudi la lataa lae, "Ami ta bole hukumisa hataholi fa."

³² Dede'ak ia da'di, fo ela ala tao latetu hata fo Yesus nafa'dan la'eneu eno-dalan tao leo beek, nai lelek Ana sanga mate.

³³ Boema Pilatus fali leo uma manek dale neu, de natane Yesus nae, "Ade hataholi Yahudi la mane na nde O do?"

³⁴ Yesus nae, "Ade natatanek ia kalua neme o dale ma mai do hataholi nde nafa'dan Au neu o do?"

³⁵ Boema Pilatus nae, "Ade au ia ta hataholi Yahudi fa do? O leoina ma nde lo O leo au o malanga ima mala mai. De O tao tatao-nono'i masalak beek so?"

³⁶ Boema Yesus nae, "Au nusa nga ta neme daebafak ia mai fa. Leo uni ka Au nusa nga neme daebafak ia mai soona, neukose Au hataholi ngala sanga enok lakandoo, fo daenga ala boso fe Au leo manakoasa Yahudi la neu. Tehu memak

Au nusa nga ta neme daebafak ia mai fa!"

³⁷ Boema Pilatus natane Yesus nae, "Metema leondiak soona, manek O do?" Yesus nae, "O nde mafa'da mae, Au ia manek. Au ia, nanabongik boema Au mai leo daebafa ka mai, no dudu'ak ka'da esa mesa kana, fo nde Au tui-benga eno ndoo sa. Hataholi see da'di neme ndoos ndia mai soona, namanene Au."

³⁸ Boema Pilatus natanen nae, "Ndoos ndia, soso na nae leo bee?" Boema Pilatus leo deak mai seluk de nafa'da hataholi Yahudi la nae, "Au ta hapu hataholi ia salan esa boen."

³⁹ Tehu tunga emi ha'da ma soona, au po'i hataholi nanahukuk esa nai Fai Matua Paskah. Ade emi nau au po'i fe emi hataholi Yahudi la mane na do?"

⁴⁰ Tehu lataa no eekik lae, "Ta, boso po'i hataholi Ndia, te po'i Barabas!" Barabas ndia, hataholi mana bonga uma esa.

19 ¹ Basa boema Pilatus neu leo dalek neu, de nadenu hataholi la filuk Yesus.

² Boema solda'du la ane la ti'ilanga nggauk esa de ala taon neu Yesus langan

lain. Basa ndia boema, ala fen pake ba'du mata pilabalanggeok esa,

³ de ala la'ok neu mai leo mata na leu, de ala hakinonolin lae, "So'dak molek ba'eneu mane Yahudi!" Basa boema ala fapan.

⁴ Basa ndia boema, Pilatus fali seluk leo deak neu, de nafa'da hataholi makadotok sila la nae, "Mete dei! te au on leo deak mai, fo au fen leo emi ne'i, fo ela emi bubuluk te au ta hapu hataholi ia salan esa boen."

⁵ Boema lo Yesus leo deak neu te Ana paken ti'ilanga nggawk ma ba'du manalu pilabalanggeok esa. Boema Pilatus nafa'das nae, "Mete hataholi ndia leona."

⁶ Lelek fo malanga ima mala lo manamanea sila la lita Yesus boema ala eki lae, "Lona nggangen leona! Lona nggangen leona?" Boema Pilatus nafa'das nae, "Hela man fo emi lona nggange aom, te au ta hapu hataholi ia salan esa boen."

⁷ Tehu hataholi Yahudi la lae, "Tunga ami hoholo-lalanem soona, muse hukunisa hataholi ndia, nana nafa'da aon nae, Manetualain Anan ndia."

⁸ Pilatus namanene hataholi Yahudi la lafa'da lae leondia boema, ana boetai bibii ka.

⁹ Tutika ana fali ne'un leo uma manek dale neu de lo Yesus leo dalek neu, boema natanen nae, "O da'di meme bee mai?" Tehu Yesus ta nataa fa.

¹⁰ Hu ndia de, Pilatus nafa'da selu kana nae, "O ta nau kokolak mo au fa? Fo ela O bubuluk te, au anuu koasa po'i O, ma au anuu koasa lona nggange O!"

¹¹ Boema Yesus naen nae, "Makanaema Manetualain ta fe koasa ndia neu o fa soona, o ta manuu koasa faa anak boen, soaneu Au fa. Hu ndia de, hataholi manafe Au leo o neu ndia, sala singon ba'ulena o sala-singom."

¹² Pilatus namanene dede'ak ndia boema, ana sanga enok fo ana po'i Yesus. Tehu hataholi Yahudi la ala eki ma lae, "Makanaema Tuan po'in soona, Kese la ta nanonoo Tuan so'on! Hataholi fo nafa'da nae, ndia manek soona, Kese la musu noon hataholi ndia!"

¹³ Pilatus namanene dede'ak ndia boema, no Yesus leo deak neu. Boema nangatuuk neu kandela kekee-fufulan lain, fo nai mamana ka na'de, Lantai

Batu. Nai dede'a Ibrani dalek soona, na'de Gabata.

¹⁴ Lelek ndia, sanga li'u sanahulu dua lele'do na, fo fai Matua Paskah beita losa fa, te Pilatus nafa'da hataholi la nae, "Emi mane ma nde ia!"

¹⁵ Tehu ala eki lakandoo lae, "Tao misan! Tao misan! Lona-nggangen!" Boema Pilatus natanes nae, "Ade au muse lona-nggange emi mane ma do?" Tehu malanga ima mala lataa lae, "Ami manem ka'da esa mesa kana, fo nde Kese la."

¹⁶ Boema Pilatus fe Yesus neu fo ala lona-nggangen. Ala sipo la Yesus boema, lon de ala la'o leona.

¹⁷ Lo Yesus leo deak neu te, Yesus lu'a aon ai nggange na, de lon leo mamana ka na'de, "Mamana Langaduik." Fo nai dede'a Ibrani dalek soona loken lae, Golgota.

¹⁸ Boema ala lona nggangen neme ndia. Ala lona nggange lakabubua Yesus no hataholi fe'ek dua boe. Esa nai boboa kii na, ma esa nai boboa kona na, de Yesus nai duas tala'da.

¹⁹ Pilatus nadenu ala paku papak esa neu Yesus ai nggange na nisilai na nae,

"Yesus neme Nazaret, hataholi Yahudi la mane na."

²⁰ Hataholi Yahudi ba'u ka ala les susula liik ndia, nana ala lona-nggange Yesus nai mamana ka, ta doo ka neme kota mai fa. Ala sulak susulak ndia nai dede'a Ibrani, Latin, ma Yunani dalek.

²¹ Boema malanga ima mala lafa'da Pilatus lae, "Boso sulak mae, 'Hataholi Yahudi la Manen', te sula kana mae, 'Hataholi ia nafa'da nae, Hataholi Yahudi la Mane na nde Au.'"

²² Tehu Pilatus naes nae, "Au sulak basa bee soona, neme na leona."

²³ Solda'du la ala lona-nggange basa Yesus boema, ala ho'i la bualo'a papake na, de ala ba'en neu baba'ek ha: fo esa na hapu biak esa. Boema ala ho'i la ba'du manalu na boe. Ba'du manalu ndia, seseun ta, te ala tenun neme lain losa dae.

²⁴ Boema solda'du la lakokolaok lae, "Ata boso kee kee ba'du manalu ia. Te malole lenak, ata tu'u batu fo naketu fe ita, see ka nde hapu nana." Dede'ak ia ana da'di, fo ela ana tao natetu hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae: "Ala baba'e Au bua papake nga, tehu

ala tu'u batu soaneu Au ba'du manalu nga." Memak tete'e ka, solda'du la ala tao leondiak.

²⁵ Ndia te, Yesus inan, ma Yesus inan tolanoo inan fo Maria Klopas saona, boema Maria Magdalena, lapadeik deka lo Yesus ai nggange na.

²⁶ Yesus nita inan no ana manatungan fo Ana sue-lai ka lapadeik lai ndia boema, nafa'da inan nae, "Ina, Ina ana ma nde ndia."

²⁷ Basa boema, Yesus nafa'da ana manatungan ndia nae, "O inam nde ndia." Mulai name faik ndia mai boema, Yesus ana manatungan ndia, ana sipok Yesus inan de ana leo non nai uma.

²⁸ Yesus bubuluk nae, besak ia basan lala'ena natetu-nandaa so, boema fo ela hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale ana da'di, boema nae, "Au maa nga ma'da ka."

²⁹ Ndia te, mango esa nai ndia, henuk no oe angol makeis. Boema ala ho'i la bue bunak esa, de ala dopen leo oe angol ndia dalek neu, boema ala kofun neu ai hisop matane esa, de ala lo kana leo Yesus difadoo na neu.

³⁰ Yesus nalamei nita oe angol ndia, boema nafa'da nae, basa basan "Dai so!" Tutika Ana pelu neu de maten.

³¹ Basa manakoasa Yahudi la ta nau hataholi nanalona-nggangek sila la popoola nala belona lahele leme ainggangek lain nai fai Saba ta, nakalenak oek ia, fai Sabat ndia Fai Matua, fo fai hehelik esa. Nana faik fo lelek Yesus nanalona-nggange ka, ana tu'da la'e beita fai Sabat ndia fa. Boema hataholi Yahudi la loke Pilatus, fo ana fes loak soaneu ala helula'di hataholi nanalona-nggange basak sila la ei nala, fo lakona popoola nala leme ainggangek lain mai.

³² Boema solda'du la leu de ala helula'di lakahuluk hataholi kaduak fo nanalona-nggangek lakabubua lo Yesu sa, ei nala.

³³ Lelek fo ala losa Yesus boema, ala mete neu te maten so. Da'di ala ta helula'di ei na fa.

³⁴ Tehu solda'du esa nai solda'du sila la dalek, ana pau Yesus kaisu na ninik tee. Boema no kaiboik, daak ma oe a ala kalua leon.

³⁵ Hataholi fo nita matan manda'dik ndia, hataholi ndia nde manatui-benga dede'ak ndia, fo ela emi boeo mamahеле. Ma sakasiin ndia la'en, ma ana bubuluk nae, dede'ak ndia la'en.

³⁶ Dede'ak ndia anda'di, fo ela ana tao natetu hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae "Ala ta helula'di duin esa boen."

³⁷ Nai Susula Malalaok dale boeo nanasulak nae: "Neukose ala langanalo Ndia fo nanapau basa ka so."

³⁸ Basa ndia boema, Yusuf neme Arimatea mai, neu noke Pilatus fo ana fen loak soaneu neu ho'i na Yesus popola na. (Yusuf nde bee na, Yesus ana manatungan ndia, tehu ana tunga no nafufunik, nana ana bii manakoasa Yahudi la.) Pilatus fen loak, boema neu ho'i na Yesus popola na.

³⁹ Nikodemus, fo makahulu na ana mai hai leo Yesus nai fai le'odaek, no Yusuf boe. Nikodemus nini bumbu laluteik kaboominik, ma ai gaharu. Basa-basan lala'ena, fafa'kama bela na kilo teluhulu.

⁴⁰ Hataholi kaduak sila la, ala ho'i la Yesus popola na boema, ala popotin ninik tema mamates, no bumbu kaboominik

silala, tunga hataholi Yahudi a ha'da natoi-natonon.

⁴¹ Nai mamanak fo Yesus nanalona-nggange ka, hapu osi esa. Nai osi ndia dalek, hapu bolo mamate beuk esa, fo beita latoi lita mamates neme bolok ndia dalek fa.

⁴² Nana bolo mamates ndia ana deka, ma fai Saba ta sanga deka so, boema latoi Yesus neme ndia leona.

20 ¹ Mamasok fafai na, fo bei makahahatuanak, te Maria Magdalena neu leo lates neu. Ana losa boema, ana mete te batuina fo ala tatanan neu late sa, nanakeko henik neme late sa bafa na mai so.

² Boema nalai fali de neu sanga Simon Petrus ma Yesus ana manatunga susue na de nafa'das nae, "Ala ko'o lini Lamatua ka neme lates dale mai so, tehu au ta bubuluk ala pe'dan nai bee a fa."

³ Boema Petrus no ana manatungan fe'ek ndia, lalai leo lates leu.

⁴ Duas lalaik tehu ana manatunga fe'ek ndia nalai seli Petrus de, ana nduku nakahuluk lates.

⁵ Tutika ana titino leo lates dale neu te, nita tema mamate sa bei lee-lee nai

ndia, tehu ana ta kona leo lates dale neu fa.

⁶ Simon Petrus losa nakabuik, tehu ana kona nakandoo leo lates dale neu de nita tema mamate sa bei lee-lee nai mamana na,

⁷ tehu tema nanapa'ak nai Yesus langa na, ta deka nai ndia fa te, nanadiku matalololek de nanape'dak nai mamana fe'ek so.

⁸ Basa boema, ana manatungan fo manalosa nakahuluk late sa ndia, ana kona leo dalek neu de nitan boema namahele.

⁹ Losa faik ndia te ala beita lalelak hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, Ana muse naso'da falik neme mamate sa mai.

¹⁰ Basa ndia boema, Yesus ana manatungan sila la fali le'us.

¹¹ Maria Magdalena napadeik neu late sa mata na boema ana kii. Ana bei kii-kii te, ana titino leo lates dale neu,

¹² boema nita ata nusa so'dak dua, ala pake bualo'a fulak. Duas langatuk lai Yesus popola na mamana, de esa nai langa na ma esa nai ei na.

¹³ Boema ata nusa so'dak sila latanen lae, "Ina, te tao le'e de o kii?" Boema Maria nae, "Ala ko'o lini au Lamatua nga so, de au ta bubuluk ala pe'dan nai bee fa."

¹⁴ Ana kokolak basa nae leondia boema, ana lipa leo dea neu te, nita Yesus napadeik nai dea na so. Tehu ana ta bubuluk, Yesus nde ndia fa.

¹⁵ Boema Yesus natanen nae, "Ina, te tao le'e de, ina kii? Ina sanga see?" Tehu Maria naedaenga manamanea osi a nde ndia de nafa'dan nae, "Ama, metema Ama nde pe'da heo kana neme ia mai soona, ama sue na mafa'da au, Ama pe'dan nai bee, fo daenga au u ho'i fali kana."

¹⁶ Boema Yesus nafa'dan nae, "Maria!" Tutika Maria lipa leo Yesus neu de, ana kokolak ninik dede'a Ibrani nae, "Rabuni!" fo soso na nae, "Mesen."

¹⁷ Boema Yesus naen nae, "Boso taila'e Au dei, te Au beita kae leo Ama ka u fa. Tehu fali mu'u ma leon, fo mafa'da Au tolanoon gala mae, besak ia Au kae falik leo Au Ama nga ma o Amam, ma Au Manetualai nga ma o Manetualai ma."

¹⁸ Boema Maria neu nafa'da Yesus ana manatunga nala nae, au ita Lamatua ka so, de Lamatua ka nafa'da basa dede'ak sila la neu au.

¹⁹ Bei nai mamasok ndia dalena boe, tehu la'e le'odaek, boema Yesus ana manatunga nala lakabubua leme uma esa dalek, de ala nggoelisa basa lelesu la, nana ala bii manakoasa Yahudi la. Tehu nggenge te Yesus mai de napadeik nai basa-basas tala'da, boema nafa'das nae, "So'da-molek ba'eneu emi."

²⁰ Nafa'da basa nae leondia boema, natu'dus lima na ma kaisu na. Lita Lamatua ka boema, lamahoko laanseli.

²¹ Boema Yesus nafa'da la'iesa selukasa nae, "So'da-molek ba'eneu emibasamala. Sama na leo Ama ka nadenu Au, leondiak boe, Au adenu emi."

²² Tutika Ana fuu ani hahae na neus, boema nafa'das nae, "Sipo ma Manetualain Dula Dalena leona.

²³ Metema emi fe do'o do ampon neu hataholi esa sala-singon soona, Manetualain boeo fe do'o do ampon neu hataholi ndia fa. Metema emi ta fe do'o do ampon neu hataholi esa sala singon

fa soona, Manetualain boeo, ta fe do'o do ampon neu hataholi ndia fa."

²⁴Tomas fo loken soona lae, "Takalapak", fo Yesus ana manatungan esa nde ndia boe. Ndia te ta nakabubua nos lai ndia fa.

²⁵Basa boema, Yesus ana manatungan sila la lafa'da Tomas lae, "Ami mita Lamatua ka so!" Tehu Tomas nae, "Metema au beita ita paku mamana ka nai lima na, fo au beita tao au lima ku'unga neu bisu piik sila la, ma beita tao au lima nga neu kaisu na fa soona, au ta nau amahеле makandondook fa."

²⁶Basa mamasok esa seluk boema, Yesus ana manatunga nala lakabubua seluk nai mamanak ndia, tehu ia soona, Tomas nai ndia boe. Ala nggoe lisa basa lelesu la. Tehu Yesus mai de napadeik neu basas tala'da, boema nafa'das nae, "So'da-molek ba'eneu emi."

²⁷Basa boema Yesus nafa'da Tomas nae, "Mete Au lima nga, fo tao o lima ku'uma neu bisu piik ia la leona. Boema lok o lima ma mai fo taon neu Au kaisu nga, fo o dalema boso boe naba'e bai, tehu mamahеле leona!"

²⁸ Boema Tomas nafa'da Yesus nae, "Au Lamatua nga ma au Manetualai nga!"

²⁹ Boema Yesus nafa'dan nae, "Hu ka nde o mita Au, de besaka o mamahеле hetu do? Tehu maua-manalek ba'eneu hataholi fo namahеле, leomae beita nita Au fa!"

³⁰ Yesus beitao manada'di beuk makadotok seluk bai, nai ana manatunga nala matan, tehu ala ta sulak basas nai susulak ia dalek fa.

³¹ Tehu ala sulak basa ia la, fo daenga ela emi mamahеле mae, Yesus nde beena Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain Anan, boema hu ka nde emi mamahelen, de emi hapu maso'da ka.

21 ¹ Basa ndia boema, Yesus natu'du ao na la'i esa seluk neu ana manatunga nala neme Dano Tiberia sa. Dede'ak ndia dada'di na leoiak.

² Faik esa boema, Simon Petrus, Tomas fo loken lae, Takalapak, Nitanel neme Kana nai Galilea, Zebedeus ana nala, ma ana manatunga fe'e dua, de basa-basas lakabubua.

³ Simon Petrus nafa'da nonoo nala nae, "Au sanga u ho'u i'ak." Boema Petrus nonoo nala lafa'dan lae, Ami meu boe,

Tutika ala sa'e leo ofak lain leu de ala la'o leon. Tehu le'odaek ndia dale na, ala ta lalaa i'ak boak esa boen.

⁴ Le'do tii boema, Yesus napadeik nai dano su'u na, tehu ta lalela kana fa.

⁵ Yesus natanes nae, "Ana ngala lemin, ade emi hapu i'ak boe do?" Tehu lataa lae, "Ta ma,"

⁶ Boema Yesus nafa'das nae, "Pilu emi dala ma leo ofa ka boboa kona na neu, te neukose emi hapu i'ak." Boema ala pilu dala neu, tehu ala hela fali kana te, ala ta hela labe'i fan, nana i'ak makadotok lai dala dale.

⁷ Boema Yesus ana manatunga susue na nafa'da Petrus nae, "Lamatua ka nde ndia!" Simon Petrus namanene dede'ak ndia boema, ana o'du ba'du na neu, nana ndia te, ana ta pake ba'du fa tutika ana palaboku leo oe dale neu.

⁸ Ana manatunga fe'e kala, lakabuik lo ofa ka leo ma'dak lain leu, ma ala hela dala, henuk no i'a ka. Ala nafu ofa ka ta doo ka neme solokae ka mai, fafa'kama ka'da metel natun esa.

⁹ Ala kona leme ofak lain mai, te lita ha'i a folokakaan nai dano su'u na, tehu lita i'ak ma loti nai ha'i lain.

¹⁰ Boema Yesus nafa'das nae, "Mini su'dik i'ak fo besa ka emi ho'u ma kala, boak de'ubee leo ia mai dei."

¹¹ Tutika Simon Petrus kae leo ofak lain neu, de ana loso dala leo madak lain neu. Dala ndia henuk no i'a matua ina mesa-mesan; ala leke la basa-basas lala'ena, i'ak boak natun esa limahulu telu. Leomae i'ak de'u-de'u basa ndia, tehu dala ndia ta sii ba'en faa anak boen.

¹² Boema Yesus nafa'das nae, "Mai fo mi'a leona." Tehu Yesus ana manatunga nala, esa ta napalani natanen nae, "Te Ama ia, see?" Nana ala bubuluk basa, Lamatua ka nde ndia so.

¹³ Basa boema Yesus neu nangatuuk deka nos, boema Ana ho'i na loti ndia, de Ana fe ana manatunga nala. I'a ka boeo, Ana tao leondiak.

¹⁴ Ia soona, Yesus natu'du ao na neu ana manatunga nala, soaneu kala'i telu na, nai lelek fo naso'da falik neme mamate sa mai.

¹⁵ La'a basa boema, Yesus nafa'da Simon Petrus nae, "Simon, fo Yona anan, ade o sue-lai Au, lenaheni basa ia la susue-lalain neu Au a do ta?" Boema Petrus nae, "Tete'e ka, Lamatuak.

Lamatua ka bubuluk, au sue-lai Lamatua ka." Yesus nafa'dan nae, "Makaboboi Au bi'ilopo ana ngala."

¹⁶Yesus natanen neu kala'i dua na nae, "Simon, fo Yona anan, ade o sue-lai Au do ta?" Boema Petrus nae, "Tete'e ka, Lamatuak. Lamatua ka bubuluk, au sue-lai Lamatua ka." Yesus nafa'dan nae, "Makaboboi Au bi'ilopo ngala."

¹⁷Yesus natanen neu kala'i telu na nae, "Simon, fo Yona anan, ade o sue-lai Au do ta?" Boema Petrus dale na he'di sa, nana Yesus natanen losa la'i telu, Boema Petrus nataa seluk nae, "Lamatuak, Lamatua ka bubuluk basa hata lala'ena. Lamatua ka bubuluk, au sue-lai Lamatua ka!" Boema Yesus nafa'dan nae, "Makaboboi Au bi'ilopo ngala."

¹⁸Au dede'ang ia tete'e ka la'en; Nai lelek fo o bei mulisolu ma, o kalikee aom o kalikee ma, fo o hii mu leo bee mu soona, o la'o-la'o mesan. Tehu metema neu o fai lasi ma soona, hataholi fe'ek nde kalikee fe o kalikee ma neu, fo ana hela o leo mamanak fo, o ta mahii kana fa."

¹⁹ Yesus dede'an ndia, ana da'di natutu'duk esa nae, neukose Petrus ana mate tao leo beek, fo soaneu namatutua-namadedema Manetualain. Basa ndia boema, Yesus nafa'da Petrus nae, "Tunga Au leona!"

²⁰ Basa boema, Petrus lipa leo dea neu te, nita Yesus ana manatunga susue na, nai dea na. Ndia nde nangatuuk deka no Yesus ndek la'a, boema natane Yesus nae, "Lamatuak, see ka nde ke'dindiu Lamatua ka?"

²¹ Petrus nitan boema natane Yesus nae, "Lamatuak, neukose, tao leo beek no hataholi ia?"

²² Boema Yesus naen nae, "Leo uni ka, Au nau naso'da nahele losa Au fali ma'i nga o, o ito atom ta ndia fa. Tehu o soona, tunga Au leona!"

²³ Boema hala ka nakapela nai Yesus ana manatunga nala tala'da nae, neukose Yesus ana manatungan ndia, ta mate fan. Te see ko na Yesus ta nafa'da nae, ana manatungan ndia neukose ta mate fan, tehu nae, "Leo uni ka, Au nau naso'da nahele losa Au fali ma'i nga o, o ito atom ta ndia fa."

²⁴Yesus ana manatungan ndia, nde tui-benga basa manda'dik ia la. Ndia nde sulak basa dede'ak ia la boe. Hu ndia de ita bubuluk basa, nafa'da basa dede'ak ia la, memak tete'e ka.

²⁵Yesus beitao dede'ak makadotok nanseli. Leo uni ka, ala sulak la basa dede'ak sila la lala'ena soona, au dodoo nana, ta hapu mamanak dai nai daebafak ia, soaneu pe'da fua basa susulak sila la.

Kisah Para Rasul

1 ¹Teofilus fo dale malole Nai au susula makasososa nga dalek, au afa'da mangalele'do basa hata fo Yesus tao-no'in, ma nanoli nala mulai neme Ana ho'u uele'din mai,

²losa faik fo, nanaso'u falik leo nusa so'da ka neu. Ana beita kae falik leo nusa so'da ka no Manetualain Dula Dale na koasan ndia fa te, Ana fe hataholi nadedenu nanahela nala natutu'duk.

³Mate basan de naso'da falik boema, nai faik hahulu dale na, nasi'a natu'du aoina na no le'do-le'dok neu hataholi nadedenu nala nae, tete'e ka naso'da falik so. Hataholi nadedenu nala litan de Ana kokolak nos la'eneu Manetualain Ana paleta leo Mane ka.

⁴Ma nai lelek fo Ana leo sama-sama nos ala, Ana fes paleta nae, "Boso laoela Yerusalem. Mahani meme ndia losa Ama ka Ana fe hata fo Ana helu basa ka, fo nde hata fo makahulu na Au basan neu emi so.

⁵ Nana Yohanis salani ninik oe, tehu bei faik de'ubee bai soona, neukose emi nanasalanik ninik Manetualain Dula Dale na."

⁶ Lelek fo Lamatua ka hataholi nadedenu nala lakabubua lo Yesus boema latanen lae, "Lamatuak, ade besak ia, Lamatua ka sanga napadedeik falik hataholi Israe la paleta na do?"

⁷ Boema Yesus nafa'das nae, "Au Amang nde naketu le'dofai na. Ta paluu emi bubuluk dede'ak ndia fa, nana Au Amang hak ndia.

⁸ Tehu neukose emi hapu koasa, metema Manetualain Dula Dale na ana kona mai emi. Ma neukose emi da'di sakasii soaneu Au nai Yerusalem, nai basa Yudea lala'ena, ma nai Samaria, losa daebafa ka bu'u-bu'u nala."

⁹ Yesus nafa'da basa nae leondia boema, nanaso'u falik leo nusa so'da ka neu neme mata nala mai, boema ko'a sa poti nan de ta litan so'on.

¹⁰ Lelek Yesus nanaso'u falik leo nusa so'da ka neu, de ala bei langanalo leo lalai leu, te no kaiboik, hataholi dua, ala pake bualo'a fulak, lapadeik lai boboa nala,

¹¹ boema lafa'das lae, "Hai, hataholi Galilea la lemin, tao le'e de emi mapadeik meu ndia de emi manganalo leo lalai meu? Yesus fo emi mitan nanaso'uk leo nusa so'da ka neme emi matam mai ndia, neukose Ana fali ma'i selu kana leondiak, sama leo na'ka sa emi mitan ndia boe."

¹² Basa boema Lamatua ka hataholi nadedenu nala kona leme lete Zetun lain mai de lakandoo leo Yerusalem leu. Letek ndia dodoo na neme Yerusalem mai a, fafa'kama kilo esa.

¹³ Ala losa Yerusalem boema, lakandoo leo ala leo leme uma, kama manai laina. Lamatua ka hataholi nadedenun sila la nde: Petrus ma Yohanis, Yakobis ma Anderias, Felipus ma Tomas, Bartolomeos ma Mateos, Yakobis fo Alfeus ana na, Simon fo hataholi Zelot ma Yudas fo Yakobis ana na

¹⁴ basa-basas lakabubua no dalek esa lakandoo, fo ala hule-haladoi. Ala hule-haladoi sama-sama lo ina kala, fo nai dalek hapu Yesus inan Maria, ma sama-sama lo Yesus tolanoo nala.

¹⁵ Faik esa, fo nai lelek lakabubua, fafa'kama hapu hataholi natun esa

duahulu lai ndia. Boema Petrus fo'a napadeik de ana kokolak nae,

¹⁶ "Tolano-tolao ngala lemin! Hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale, muse ala da'di. Makahulu na Manetualain Dula Dale na ana kokolak tunga Dauk, la'eneu Yudas fo nalanga hataholi mana ho'u Yesu sa.

¹⁷ Ita hataholin esa nde Yudas ia, fo nanahale basak soaneu nalalau-naoono sama-sama no ita boe."

¹⁸ Yudas ia, ana hapu dae fo ana da'di mamana loo-laten neme ngga'di mana ke'dindiu mangalau na mai so. Ana tu'da de tatika'di tei na, boema tei aten basa-basan poka leo deak mai, de maten.

¹⁹ Basa hataholi mana leo nai Yerusale ma ala bubuluk dede'ak ndia. Hu ndia de, ala foi dae ndia na'de na tunga sila dede'a na soona na'de Akeldama, fo soso na nae, 'Dae Daak'.

²⁰ "Nanahu nanasulak nai susula Mazmur dale nae leo ia, 'Neme na fo mamana leleo na nee nee-lino lino; hataholi esa boen boso leo nai dalek.' Nanasulak nae leo ia boe, 'Neme na fo

hataholi fe'ek ho'i na kandela nagatutuu na.'

²¹ Hu ndia de, muse hapu hataholi esa ana tunga no ita fo ana da'di sakasii nae, Lamatuak Yesus naso'da falik neme mamate sa mai so. Hataholi ndia muse hataholi esa neme basa hataholi fo sama-sama no ita tataas esa neme lelek fo ita tunga Lamatuak Yesus leo basa mamananak lala'ena, mulai neme Yohanis ana salani, losa lelek fo Yesus nanaso'uk leo nusa so'da ka neme ita tala'da mai."

²² (1:21)

²³ Boema hataholi manai sila la ala fe hataholi dua, fo nde Yusuf fo nasi'a loken soona lae, Barsabas, ma nasi'a lae Yustus boe, boema Matias.

²⁴ Boema ala hule-haladoi lae, "Ou Lamatuak, O bubuluk basa hataholi daebafa ka dale na. Yudas ia, Lamatua ka hataholi nadedenun, tehu ana tu'da neme kandela nagatutuu na mai, de maten so. Hu ndia de, matu'du fe ami, nai hataholi kaduak ia la, see ka nde Lamatua ka helen, soaneu nakalala'ok belaba'uk ndia nggati Yudas."

²⁵ (1:24)

²⁶ Basa boema ala tu'u batu fo ala sanga nai hataholi kaduak sila la, see ka nde ala hele nana. Boema batu tu'da la'e Matias. Hu ndia de ala so'un da'di Lamatua ka hataholi nadedenun, fo ana tunga sama-sama no Lamatua ka hataholi nadedenu kasanahulu esa fe'e nala.

2¹ Lelek fai Pentakosta losa boema, basa hataholi kamahehele kala lakabubua leme mamanak esa.

² Boema no kaiboik, lamanene mangguuk esa neme lalai mai, sama leo ani matua ina ngguu na. Mangguuk ndia, ana poti na uma fo langatuuk ndia dalek lala'ena.

³ Boema lita masalolo'de kala lasalolo'de sama leo ha'i pila ka nasalolo'de, nai basa uma ndia dalek lala'ena, de basa boema ana sa'e neu esa-esak langan lain.

⁴ Tutika Manetualain Dula Dale na koasa nalas de ala mulai kokolak linik dede'a fe'ek mata-mata kala. Ala kokolak tunga hata fo Dula Dale ka, ana fes ala kokola kana.

⁵ Lelek ndia, hataholi Yahudi makadotok ala mai leme nusa mata-matak manai

daebafak ia lala'ena, de lakabubua lai Yerusalem. Hataholi sila la nde bee na hataholi fo lamahele neu Manetualain.

⁶ Lelek fo lamanene mangguuk ndia boema hataholi makadoto kala mai lakamomotu. Lamanene hataholi kamahehelek sila la kokolak lalelak sila esa-esak dede'an boema ala nggenge beno'u.

⁷ Basa-basas bafa nala beepoo, boema lakokolaok lae, "Hataholi mana kokolak ia la, basa-basas hataholi Galilea la hetu?

⁸ Da'di tao leo beek, de ita tamanenes ala kokolak lalelak ita esa-esak dede'ana?

⁹ Ita nggelok teme Partia, Media, Elam mai; nggelok leme Mesopotamia, Yudea, Kapadokia, ma nggelok leme Pontus ma Asia mai,

¹⁰ Nggelok leme Frigia, ma Pamfilia, nggelok leme Masir, ma basa nusak manai Libia, fo deka no Kirene, ma nggelok leme Roma mai,

¹¹ Hapu hataholi Yahudi, ma hataholi leo fe'e kala boe, tehu ala masok agama Yahudi so. Boeo hapu nggelok leme Kreta ma Arab mai. Ita basa-basa tala

tamanenen nde ndia, hataholi sila la kokolak lalelak ita esa-esak dede'an boema ala kokolak dede'a mata beuk fo Manetualain tao kala!"

¹²Boema basa-basas bafan beepoo leona de lakokolaok lae, "Ia soso na nae leo bee ia?"

¹³Tehu hapu hataholi nggelok soona ala hakinonolis lae, "Weh, hataholi mana mafuk basa sila la!"

¹⁴Boema Petrus napadeik sama-sama no Lamatua ka ana mana tunga kasanahulu esa nala. Boema ana kokolak namabela hala na no hataholi makadotok sila la nae, "Tolano-tolanook fo hataholi Yahudi ma basa hataholi mana leo manai Yerusale mala lemin! Mamanene matalolole leona, nana paluu au afa'da mangaleledo dede'ak ia la neu emi.

¹⁵Hataholi ia la ta mafuk sama leo emi dudu'am ndia fa, nana besa ka li'u sio fafaik.

¹⁶Tehu Manetualain nafa'da basa dede'ak ia tunga Nabi Yoel nae:

¹⁷Manetualain nae, 'Neu fai mate'e ka te neukose Au akona Au Dula Dale nga neu basa hataholi lala'ena. Emi ana tou mala ma emi ana ina mala, neukose

lafa'da emi basa dede'ak fo Au afa'da neus ala. Neukose emi hataholi mulisolu mala, lita basa dede'ak fo Au atu'du neus ala. Neukose emi hataholi lasi mala, lalame'i me'is fo Au fe neus ala.

¹⁸ Neu Au ata ngala fo nau touk do inak boe neukose Au akona fes Au Dula Dale nga, nai faik sila la fo lafa'da basa dede'ak fo Au afa'da neus ala.

¹⁹ Neukose Au tao manda'di beu kala nai lalai, ma dede'a matua ina la nai daebafa ka; neukose hapu daak, ha'i, boema masuk.

²⁰ Neukose le'do da'di makahatuk, bula ka da'di pilas sama na leo daa ka, tehu Lamatua ka Fai Matuan ma Fai Malolen ndia, ana beita losa nde ndia fa.

²¹ Neu faik ndia te metema see nalo neu Lamatua ka soona, neukose naso'da.'

²² Tolano-tolanoo Israel ngala lemin! Mamanene hata fo au afa'dak ia la. Manetualain fe basa belaba'uk neu Yesus fo hataholi Nazaret ndia, soaneu tolanoo kala so. Ita titan no mangale'dok nai manda'di beu kala ma dede'a matua ina la dalek, fo Manetualain taon nai emi tala'da tunga Yesus ndia. Emi bubuluk basa dede'ak sila la so.

²³ Manetualain naketu basa nae, Ana fe emi Yesus fo dede'ak ndia nandaa no dale tutu'u na. Tehu nai lelek fo Ana fen mai, boema emi taomisan, nana emi po'ilotak hataholi mangalau kala, ala lona nggange lisan.

²⁴ Tehu Manetualain tao naso'da fali kana neme hataholi mana mate kala tala'da mai. Memak Ana mate te'e-te'e, tehu Manetualain se'i po'in, nana mamate sa ta hapu koasa fan.

²⁵ Mane Dau ka sulak memak Yesus ia nae, 'Au ita Manetualain tataas esa nai au mata nga; nai au boboa nga fo daenga au boso anggengo.

²⁶ Hu ndia de au amahoko-setelee, au koa-kio: ma au ahani, no nee nee-lino linok nai late dae a dalek.

²⁷ Nana, hu O ta po'ilotak au samane nga, nahele neme bolo mamates dale fa. O ta po'ilotak O Atam mana lilinekak ndia pulu po'on ma mopo fan.

²⁸ O matu'du basa au, enok mana leo so'da matetu ka neu so. Au amahoko anseli, nanahu O sama-sama mo au.'

²⁹ Tolano-tolano ngala lemin! Fe au loak faa anak, fo au kokolak no mangale'dok la'eneu Dauk fo ita ba'ikain

ndia. Ita ba'ikain ndia maten, de latoihenin so; de late na bei hapun losa besak ia.

³⁰ Manetualain helu basa Dauk pake sosoo-susupak nae, neukose Ana so'u mane Dau ka tititi-nonosin esa da'di manek. Nana Dauk ia nabi ndia boe, de ana bubuluk dede'ak ndia. Hu ndia de, ana bubuluk basa hehelu-balataak sila la.

³¹ Dauk bubuluk basa, Manetualain sanga tao beek boe. Hu ndia de nafa'da nae, Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu basak ndia, neukose naso'da falik neme mamate sa mai. Dauk nafa'da nae, 'Ana ta po'ilota kana nahele neme bolo mamates dale fa; neukose ta pulu po'o ao paa na, fo mopo fan'

³² Yesus ia, nde Manetualain tao naso'da fali kana neme mamate sa mai. Fo ami basa-basa mala ia, nde sakasii matam dede'ak ndia.

³³ Boema Manetualain so'un da'di mana koasa matua-madema. Ma Ana fen Dula Dalek fo Ana helu basa ka. Hu ndia de, mita ma mamanene, te Ana fe ami Dula Dalek ndia boe.

³⁴ Dauk ta kae leo nusa so'da ka neu fa, tehu Dauk nafa'da nae, 'Amak Manetualain nafa'da au Lamatua nga nae,

³⁵ Mangatuuk mai Au boboa kona nga leona, losa Au fe O musu noo mala sene do'ok leu O!'

³⁶ Hu ndia de basa hataholi Israe la muse ala bubuluk te'e-te'e, te Yesus fo emi lona nggangek ndia, Manetualain taon da'di Lamatuak, ma Mane Mana Fe So'dak!"

³⁷ Lelek hataholi sila la lamanene dede'ak ndia boema dale nala ta tesa-tama makandondook so'on. Boema latane Petrus no Lamatua ka hataholi nadedenu fe'e kala nae, "Tolano-tolanoo ngala lemin! Ami muse tao leo beek bai?"

³⁸ Boema Petrus nafa'das nae, "Tukatei-saledale meme emi sala-singom mai leona, ma ela leo bee na salani emi ninik Yesus Kristus na'de na; fo ela emi sala-singom hapu do'o do ampon. Soona neukose Manetualain fe hiik Dula Dale na neu emi.

³⁹ Nanahu hata fo Manetualain helu basan ndia nde bee na soaneu emi

mo emi emi tititi-nonosi mala, boema soaneu hataholi manai mamana doo kala, fo nde hataholi fo ita Lamatuan Manetualain nalo basa kala."

⁴⁰ Petrus nafa'da mangalele'do fes nae leondia. Petrus kokolak nos dede'ak ba'u ka, fo tao ka nde ladoop aoina nala leme hataholi mangalauk fo neukose Manetualain huku kala.

⁴¹ Hataholi ba'u lamahela Petrus hala kokolan sila la. Tutika loke salanis leona. Faik ndia dale na, tama seluk hataholi kamahehelek lifun telu.

⁴² Ala tunga Lamatua ka hataholi nadedenu nala nanoli nala tunga faik, no manggatek. Lakabubua tataas esa, ma la'a-linu leu esa, ma ala hule-haladoi sama-sama.

⁴³ Hataholi kamahehele kala tao manda'di beuk makadotok nan, de basa hataholi la ala bee doo hiik ma ala bii lanseli.

⁴⁴ Hataholi kamahehelek sila la, basa-basas dalek esa, boema la'a-pake hata-heto nala leu esa.

⁴⁵ Lase'o bualo'a papake nala ma hata-heto nala, fo ala baba'e doi na neu tolanoo nala, tunga esa-esak paluu na.

⁴⁶ Tunga faik lakabubua tataas esa nai Manetualain Uman dale, ma la'a-linu lakabubua no namahokok, ma lasue-lalai ao nai uma lo nala dalek.

⁴⁷ Ala koa-kio Manetualain tataas esa, de nalosa basa hataholi la dale na loa-loak mesan los. Hu ndia de, tunga faik hapu hataholi mana tukatei-saledale kala boetai lamba'u ka, de nalosa hataholi kamahehele kala, dede'u nala boetai tama lakandoo.

3 ¹ Faik esa boema, Petrus no Yohanis leu leo Amak Manetualain Uman la'e li'u telu le'donoso na, fo ala hule-haladoi.

² Nai Lelesu Ina mata na, hapu lelesu esa na'de Lelesu Mana'a Hiik. Hapu touk esa nangatuuk nai ndia. Touk ia inan bongin te lu'uk so. Tunga faik lon leondia neu fo noke su'di bee ka neme hataholi mana masok leo Amak Manetualain Uman dale neu a.

³ Lelek fo touk ia nita Petrus no Yohanis masok leo Amak Manetualain Uman dale leu boema, ana nokes fo ala fen su'di bee ka.

⁴ Boema duas mete touk ia, de basa boema Petrus nafa'dan nae, "Mete leo ami mai!"

⁵ Boema touk ia taoafik neu duas nana namahena, neukose ana hapu hata esa neme duas mai.

⁶ Tehu Petrus nafa'dan nae, "Au doing ta sen esa boen. Tehu hata fo au anuun soona, neukose ndia nde au fen neu o a: No Yesus Kristus, fo hataholi Nazaret ndia koasa na, la'ok leona!"

⁷ Boema Petrus ho'u na tou lu'uk ndia lima kona na de nafofo'a falin. Tutika touk ia ei bu'u nala balakai leona.

⁸ Touk ia nakaboku de napadeik, boema ana la'ok neu mai. Basa boema ana sama-sama no Petrus no Yohanis de leu leo Amak Manetualain Uman dale leu. Ana la'ok ma nakaboboku, boema ana koa-kio Manetualain.

⁹ Basa hataholi la litan ana la'ok ma ana koa-kio Manetualain.

¹⁰ Boema ala bubuluk mandoo fai a hataholi mana mangatuuk manai Amak Manetualain Uma na Lelesu Mana'a Hii na mata na fo noke su'di bee ka, nde hataholi ndia. Hataholi sila la lita manda'dik ndia boema, ala dodoo doa kana, ma langan bekale hiik.

¹¹ Touk ndia ana tunga nahele Petrus no Yohanis. De lelek fo ala losa Amak

Manetualain Uman na so'da na, fo loken soona lae, "Serambi Salomo", boema basa hataholi la mai, de lakamomotu la telus, nana ala dodoo doa kana.

¹² Lelek fo Petrus nita hataholi sila la boema nafa'das nae, "Hei hataholi Israe la lemin, tao le'e de tolanoo kala dodoo doak dede'ak ndia? Tao le'e de emi mete mahelek ami? Ade emi maedaenga hataholi ia ana la'ok hu ka nde ami koasa ma, do hu ka nde ami mamahеле neu Manetualain?

¹³ Manetualain fo Abraham, Isak, ma Yakob sene do'o ka nde bee na ita bei ba'ikai nala Manetualain. Manetualain ndia namatutua-namadedema basa Ata na, fo nde Yesus Kristus. Yesus Kristus ndia nde emi fe henin leo mana koasa la neu, boema emi la'ba nana nai Pilatus matan, nai lelek fo Pilatus ana sanga po'i nana.

¹⁴ Yesus ndia malalaok ma malole, tehu emi la'ba nana, de emi makaseti Pilatus fo ana po'i fe emi, hataholi kanisak esa.

¹⁵ Boema tolanoo kala taomisan, te see ko na Ndia nde maso'da ka huu na, ba'eneu basa hataholi lala'ena. Tehu Manetualain tao naso'da fali kana neme

mamate sa mai so. Ami nde sakasii matam dede'ak ndia.

¹⁶Tolanoo kala mitan, ma emi mita hata da'di neu hataholi lu'uk ia so. Hataholi lu'uk ia, ana da'di hataholi balakaik, boema ana lea-hai so, nana namahele Yesus ma koasa na. Hu ka nde hataholi ia namahele Kristus, de ana lea-hai nai tolanoo kala basa-basam matan so.

¹⁷Tolano-tolanoo ngala lemin! Besak ia, au bubuluk basa hata fo emi mo emi mauli-malanga mala taon soaneu Yesus. Emi tao tataos ndia nana emi ta bubuluk hata fo emi taon ndia fa.

¹⁸Ma hu ndia de, ana da'di hata fo makahulu na Manetualain nafa'dan tunga basa nabi nala nae, Mane Mana Fe So'dak fo Ana helu ka muse Ana doidoso.

¹⁹Hu ndia tolano-tolanoo ngala lemin, tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai leona, fo fali leo Manetualain mai, fo ela Ana kokaheni emi sala-singom sila la.

²⁰Neukose Amak Manetualain mai neu emi, fo emi samane ma hapu namahokok. Ma neukose Manetualain nadenu Yesus Ana mai neu emi, nana

Manetualain naketu basa, Ana da'di
Mane Mana Fe So'dak soaneu emi.

²¹ Ana muse leo nai nusa so'da ka, losa
Manetualain tao na basa hata lala'ena
ala da'di beuk, sama leo Manetualain
nafa'da basan, tunga nabi nala ndek
makahulun eli.

²² Musa nafa'da hai nae, Manetualain fo
emi Lamatua ma, neukose nadenu emi
hataholim esa da'di nabi neu emi, sama
leo nadenu au ia. Emi muse mamanene
basa hata, fo nabi ndia nafa'dan neu emi
a.

²³ Hataholi fo ana ta taoafik neu
hata fo nabi ndia nafa'da ka fa soona,
Manetualain si'uheni hataholi ndia neme
hataholi kamahehele kala dalek mai, fo
mopo-maten.

²⁴ Basa nabi fo landuku-lalosak hai
halak maneme Manetualain mai, mulai
neme Nabi Samue la, ma basa nabi fe'ek
fo mana mai makabui kala basa-basas,
ala tui-benga la'eneu le'do fai besak ia.

²⁵ Manetualain hehelu-balataan fo basa
nabi la landuku-lalosa kana nde bee na,
soaneu tolanoo kala. Nai hehelu-balataak
fo Manetualain taon no emi ba'ikai mala
ndia, Manetualain nafa'da Abraham

nae leo ia, 'Neme o tititi-nonosim mai, neukose Au fe baba'e-papalak neu basa leoina manai daebafa ka lala'ena.' Hehelu-balataak ndia nde bee na soaneu emi boe.

²⁶ Hu ndia de Manetualain hele Ata na fo nadenun Ana mai nakahuluk neu emi, fo ela Ana fe baba'e-papalak neu emi. Ana fe baba'e-papalak ndia, eno na nde, Ana tao na tolanoo kala tukatei-saledale neme emi maso'da mangalau ma eno dalam mai."

4 ¹ Lelek fo Petrus ma Yohanis bei kokolak lo hataholi sila la te, malanga ima mala ma malanga mana manea Manetualain Uma na, boema hataholi Zaduki la ala mai leo Petrus no Yohanis mai.

² Hataholi sila la lamanasa nana Petrus no Yohanis lafa'da hataholi la lae, Yesus naso'da falik neme mamate sa mai so. Fo ndia da'di neu buti esa nae, hataholi mana mate kala neukose laso'da falik.

³ Boema ala ho'u la Lamatua ka hataholi nadedenu kaduan sila la de ala taos leo bui dale neu. Ma hu ka nde le'odae so de lahele Petrus no Yohanis leme ndia losa balahaa fafaik.

⁴ Tehu hataholi mana mamananene Lamatua ka hataholi nadedenu kaduan sila nanoli nala, ba'u ka lamahale. De dede'u nala boetai lamba'u ka. Fafa'ka ma, losa hataholi lifun lima.

⁵ Balahaa fafaik boema, lasi Mana Maketu-Mala'di la, mauli-malanga Yahudi la, boema mesa agama la lakabubua nai Yerusalem.

⁶ Latongo lo Hanas fo Imam Matua Ina, boema Kayafas, Yohanis, Aleksander ma basa imam matua ina ndia tei dale nala.

⁷ Boema lo Petrus no Yohanis leu lataa mauli-malangan sila la de latane duas lae, "Eno na tao leo beek de emi tao mahai hataholi lu'uk ndia? No be'ibalakik do no koasa neme see mai, de emi tao dede'ak ndia?"

⁸ Boema Petrus fo Manetualain Dula Dale na koasa nan ndia nataa nae, "Tua nasa mauli-malangan nai leoina la, ma Tua nasa mana maketu-mala'di kala!

⁹ Faik ia emi kalaak ami nana ami tao malole soaneu ami tulu-fali hataholi lu'u ka, ma hu ka nde Tua nasa nau bubuluk ami tao malea-mahai hataholi ndia tao leo beek,

¹⁰ Naa, Tuan-tua nasa muse bubuluk ma basa hataholi Israe la boeo muse bubuluk te besak ia, hataholi ia napadeik nai Tuan-tua nala matan no so'da-molek nana be'ibalakaik ma koasa neme Yesus Kristus fo hataholi Nazaret ndia. Tuan-tua nala lona-nggange basa Yesus ndia so, tehu Manetualain tao naso'da fali kana.

¹¹ Yesus ndia nde nananafa'dak nai Susula Malalao ka lalanan esa nde ia dalek nae, 'Batu fo emi ndolu uma mala ta pake fan te see ko na ana da'di batu netes.'

¹² Ka'da tunga Yesus mesa kana de hataholi a hapu so'dak. Hu ndia de nai daebafak ia lala'ena, fo nai basa hataholi daebafa ka tala'da, ta hapu hataholi fe'ek esa boen, ana hapu koasa neme Manetualain mai, fo ana fe so'dak neu ita."

¹³ Mana maketu-mala'dik sila lita Petrus no Yohanis napalani na boema ala dodoo doa kana, lena-lenak ala bubuluk basa, Lamatua ka hataholi nadedenu kaduan sila la nde bee na hataholi biasa, ma mana sakola ta kala. Boema ala bubuluk

Lamatua ka hataholi nadedenu ka'duan sila la nde bee na ala tunga Yesus.

¹⁴Tehu ala ta bisa kokolak hata-hata fa nana hataholi fo lakahahai kana ndia napadeik nai ndia, fo nai sila matan sama-sama no Petrus ma Yohanis.

¹⁵Boema ladenu Lamatua ka hataholi nadedenu kaduan sila la fo ala kalua leme mamana sidang dale mai. Basa boema lakokolaok.

¹⁶Lakokolaok lae, "Ita muse tao hataholi ia la le'e? Basa hataholi mana leo nai Yerusale mala bubuluk basa manda'di beuk matua ina fo hataholi kaduak ia la tao ka so. Ita ta hapu talelesi tala dede'ak ndia fa.

¹⁷Tehu fo ela dede'ak ia ana boso sipela fo namaloa seluk leo hataholi la neu, de malole lenak takabibiik duas tae, emi ta bole kokolak mo hataholi esa boen minik Yesus na'de na makandondook so'on."

¹⁸Boema lalo falik duas leo dalek leu de lafa'das lae, emi ta bole seseik do manoli minik Yesus na'de na makandondook so'on.

¹⁹Tehu Petrus no Yohanis lataa lae, "Du'a-dodoo matam, bee ka nde malole nai Manetualain mata na: tunga Tua nala

paleta na do tunga Manetualain paleta na.

²⁰ Nana ami ta bisa hahae kokolak la'eneu hata fo ami mitan ma ami mamananene matam fa."

²¹ Boema mana maketu-mala'dik sila la ta hapu ne'ek faanak boen soaneu ala huku Petrus no Yohanis. Da'di ka'da lakabibiik Lamatua ka hataholi nadedenu kaduan sila la boema ala po'i duas, nana basa hataholi la koa-kio Manetualain, hu ka nde manda'dik ndia.

²² Hataholi fo ana hapu lea-hai ninik manda'di beuk ndia, teun hahulu lenak so.

²³ Ala po'i Petrus no Yohanis boema duas fali leo nonoo nala leu, de ala tuis basa hata fo malanga ima mala ma mauli-malanga Yahudi la lafa'da duas.

²⁴ Nonoo nala lamanene basa dede'ak sila la boema basa-basas teikesa-dalekesa de ala hule-haladoi neu Manetualain. Ala hule-haladoi lae, "Manetualain, O nde makadada'dik lalai no daebafa ka ma tasi no basa oe isin lala'ena.

²⁵ O kokolak hai mo ami bei ba'ikai mala ninik O Dula Dale ma. O mafa'da O

atam Dauk mae. 'Tao le'e de hataholi fo ta lalelak Manetualai na lamanasa; tao le'e de nggileoina la, dudu'a-dodoo ka'da dede'ak manda'di ta kala?

²⁶ Mane-mane daebafa kala lahehele aon, fo leu latee-latati, ma basa mauli-malanga nala teikesa-dalekesa, fo ala la'ban Lamatua ka, ma Mane Mana Fe So'da ka.'

²⁷ Nana memak Herodes no Pontius Pilatus tao nakabubuak lo hataholi fo ta lalelak Lamatua ka ma hataholi Israe la, leme kota ia dalek. Latongo fo ala la'ban O atam Yesus fo malalao-malalafuk ndia, fo O so'u basan da'di Mane Mana Fe So'da ka.

²⁸ Basa-basas teikesa-dalekesa fo ala tao basa hata lala'ena, fo O maketu basa makahulu kana mae, neukose dede'ak ndia ana da'di. Boema O maketu dede'ak ndia tunga O koasa ma, ma O hihii-nanau mesa ma.

²⁹ Besak ia Lamatuak, mita kasa lakabibiik tao ami le'e ia so. Fe ami fo atam ia la loak soaneu tui-benga O dede'a-kokolam boso no bibii-namata'uk.

³⁰ Fe O tutulu-fafalim mai, fo ela hataholi kamahe'dis ala lea-hai, ma

manda'di beu kala boema dede'a matua ina la ala da'di tunga O atam Yesus fo malalao-malalafuk ndia na'de na."

³¹Ala hule-haladoi basa boema lakabubua lai mamana ka, nanggengo. Boema Manetualain Dula Dale na koasa na basa-basas de ala mulai kokolak no napalanik nanseli la'eneu halak maneme Manetualai na mai a.

³²Basa hataholi kamahehelek sila la teikesa-dalekesa ma dudu'aafik esa. Ta hapu hataholi esa boen nafa'da nae, ndia hata-heton sila la ndia nuu mesan fa. La'a-pake hata-heto nala leu esa.

³³Lamatua ka hataholi nadedenun sila la tui-benga Yesus fo naso'da falik ndia no koasa matua ina. Hu ndia de, Manetualain fes baba'e-papala matua ina.

³⁴Nalosak ta hapu sila hataholin esa ana to'a-taa hata esa boen. Nana hataholi see nanuu dae do uma soona nase'o fo nini doi nala

³⁵leo Lamatua ka hataholi nadedenu nala leu. Basa soona Lamatua ka hataholi nadedenu nala baba'e fes neu hataholi mana paluu kala.

³⁶ Yusuf boeo tao leondiak. Nase'o dae na de nini doi nala leo Lamatua ka hataholi nadedenu nala neu. Yusuf ia nde bee soona, Lewi fo neme Siprus, tititi-nonosin ndia; Lamatua ka hataholi nadedenu nala loken soona lae, Barnabas boe. (Soso na nae, Mana kokoe-nanasi).

³⁷ (4:36)

5¹ Tehu touk esa na'de Ananias ma saoina na na'de Safira, nase'o sila daen duduik esa boe.

² Nase'o na dae ndia boema, ana ba'e duak dae ndia beli na, boema no saoina na lalahalak, de nini seli leo Lamatua ka hataholi madedenu la neu, ma ndia soa seli.

³ Nini doi kala neu boema, Petrus nafa'dan nae, "Ananias, te tao le'e de o po'ilotak Nitu koasa o dale ma, de nalosa o masapepeko neu Manetualain Dula Dale na no denge-dengek. O ho'i ma o mase'o dae a doi na seli fo o paken neu o paluu ma?

⁴ Dae ndia o beita mase'o fa nana, o daem ndia. Ma o mase'oheni dae ndia de doi nala, o doim sila boe. Na tao le'e de, o manuu dudu'uk ndia nai o dalem dale,

de o tao leondiak. O ta masapepeko neu hataholi daebafa ka nde ndia fa, te o masapepeko neu Manetualain nde ndia!"

⁵ Leondiak Ananias namanene dede'ak ndia, tutika ana bala neu de maten. Basa hataholi mana lamanene dede'ak ndia, ala bii lanseli.

⁶ Boema touana muli-solu kala ala mai de ala popoti la Ananias popola na de leu latoin.

⁷ Fafa'kama basa li'u telu boema, Ananias saoina na ana mai. Tehu ana ta bubuluk hata fo besa ka ana ndia fa.

⁸ Boema Petrus naen nae, "So'ba o mafa'da su'dik fe au: ade o mo o saotou ma mase'o dae a, doi na ba'u ka'da ia do?" Boema nataa nae, "Tete'e ka, beli na nde ndia so."

⁹ Boema Petrus naen nae, "Te tao le'e de, o mo o saotou ma mala halak fo emi so'ba Amak Manetualain Dula Dale na? Mamanene ha! Te hataholi fo leu latoi o saotou ma, ala fali ma'is so. Neukose ala ndolo o leo deak neu leondiak boe."

¹⁰ No hatematak ndia boe, Ananias saoinan ndia ana bala neu de maten nai Petrus mata na. Lelek touana muli solu kala ala leo dalek leu de ala mete te,

maten so. Boema ala ndolo la popola na de leu latoin neu saotou na boboa na.

¹¹ Boema basa hataholi kamahehele kala lo hataholi fe'ek fo mana lamanene manda'dik ndia, ala bii beno'u.

¹² Hu ka nde Lamatua ka hataholi nadedenu la lau-onon de manda'di beu kala ma dede'a matuaina la ala da'di nai lau nala tala'da. Basa hataholi kamahehele kala lakabubua no teikesa-dalekesa nai Serambi Salomo, fo nai Amak Manetualain Uman.

¹³ Ma hataholi dea kala esa boeo ta napalani neu nakabubua no hataholi kamahehelek sila la fa. Tehu lau nala fe ha'da-holomata mangalalau neu hataholi kamahehelek sila la.

¹⁴ Ma tunga faik, hataholi ba'u ka boetai lamahele Lamatua ka, nau touk do inak boe.

¹⁵ Hu ka nde manda'di beuk sila la, de ala tao hataholi kamahe'dis ala leu pepe'u kala lain do ne'a kala lain fo los leo enok lain neu, fo sue ka nde sa'di Petrus salao na la'es, metema Petrus la'ok tunga ndia.

¹⁶ Hataholi la faa beosu mai leme kota manai Yerusalem boboa kaisu nala mai.

Lo hataholi kamahe'dis ala, ma hataholi nitu sa'e kala mai. Tehu hataholi sila la basa-basas lea-hai.

¹⁷ Mate'e na, imam matuaina ma basa hataholi mana tunga nana, fo nde hataholi Saduki la nakabubua na, ala mulai sanga dede'ak nanahu nape'da dale ka.

¹⁸ Boema ala ho'u la Lamatua ka hataholi nadedenuk sila la de ala taos leo bui manai kota dale a dalek leu.

¹⁹ Tehu le'odae boema, Lamatua ka ata nusa so'dan esa ana soiheni uma bui a lelesu na de no Lamatua ka hataholi nadedenun sila la leo deak leu. Ata nusa so'dak ndia, nafa'da Lamatua ka hataholi nadedenun sila la nae,

²⁰ "Meu mapadeik meu Amak Manetualain Uman dale, fo tui-benga neu basa hataholi la la'eneu so'da beuk ia."

²¹ Boema Lamatua ka hataholi nadedenun sila la tunga ata nusa so'dak ndia hala hehelu na. Fafai anak boema, leu leo Amak Manetualain Uman leu de ala mulai lanoli leme ndia. Ndia te imam matuaina no basa hataholi mana tunga nana ala mai, boema ala tao sidang

matua lo mana maketu-mala'di matua ma basa lasi-lasi Yahudi la. Basa boema, ladenu hataholi la leu lala Lamatua ka hataholi nadedenu nala lai bui dale fo ala mai lataa sila.

²² Tehu lelek hataholi nanadenuk sila la losa uma bui a te ala ta hapu hataholi nadedenuk sila la lai ndia so'on. Da'di ala fali ma'is boema lafa'fa dede'ak ndia neu Mana Maketu-Mala'di Matua Ina.

²³ Lafa'da Mana Maketu-Mala'di Matua Ina lae, "Lelek ami losa uma bui te ami mita lelesu la bei nananggoe matalolole kala, ma mana manea la bei lanea lelesu la. Tehu lelek ami soiheni lelesu a, te ami ta mita hataholi esa boen nai dalek fa."

²⁴ Lelek malanga matuaina mana manea Amak Manetualain uma na ma malanga ima mala lamanene hala nafafa'dak ndia boema lapangamak la'eneu hataholi nadedenuk sila la, ma ala bii neu hata fo neukose ana da'di so.

²⁵ Basa boema touk esa ana mai de nafa'das nae, "Mamanene dei! Te hataholi fo Tua nasa taos leo bui dale leu a, besak ia lanoli hataholi makadotok nai Amak Manetualain Uman so!"

²⁶ Boema soldadu la malanga matuan mana manea Amak Manetualain Uma na, sama-sama no mana manea nala de leu lala falik Lamatua ka hataholi nadedenun sila la. Tehu ala tao balakaik neu fas, nana ala bii hataholi makadoto kala; boso nalosak hataholi makadotok sila la ala tapas linik batu.

²⁷ Lo hataholi nadedenuk sila la leu lataa mana maketu-mala'di matuaina. Boema imam matuaina ana palisa kasa.

²⁸ Imam matuaina nafa'das nae, "Ami kena-ka'i emi no mahelek fo boso boe manoli la'eneu Hataholi ndia bai. Tehu besak ia so'ba mete su'di kana, emi tao beek ia! Emi tui-benga mamaloa emi nanolim ndia nai basa Yerusalem lala'ena, tehu emi nau kalaak masafali ami mae, ami nde tataom Hataholi ndia mamate na."

²⁹ Boema Petrus ma hataholi nadedenu fe'e kala lataa lae, "Ami muse tunga Manetualain, te ami ta tunga hataholi daebafak fa.

³⁰ Yesus fo emi lona-nggange ka, ita bei ba'ikai nala Manetualai na, Ana tao naso'da fali kana neme mamate sa mai so.

³¹ Boema Manetualain fen nangatutuu madema ma koasa matuaina da'dileo Mauli-Malangan ma Mana Soi-Tefa, fo ela hataholi Israe la hapu loak soaneu ala tukatei-saledale leme sala-singo nala mai, fo ala hapu do'o do ampon.

³² Ami nde sakasii basa dede'ak sila la, ami ma Manetualain Dula Dale na boe, fo Manetualain fen neu basa hataholi mana tunga paleta na."

³³ Lelek Mana Maketu-Mala'di Agama Matua Ina hataholi nala lamanene dede'ak ndia boema lamanasa lanseli, de lalahalak fo ala taolisa hataholi nadedenuk sila la.

³⁴ Tehu nai mana maketu-mala'di matuaina sila la dalek, hapu hataholi Farisi esa na'de Gamalial. Hataholi ia mese agama, fo basa hataholi la fe ha'da-holomata neun. Ana fo'a napadeik boema nadenu hataholi la fo lo lalai hataholi nadedenuk sila la leo deak leu.

³⁵ Basa boema nafa'da Mana Maketu-Mala'di Agama Matua Ina sila la nae, "Tolano-tolanook fo hataholi Israe lala lemin! Doodoo matalololen la'eneu hata fo emi sanga taon neu hataholi ia la.

³⁶ Nana makahulu na Teudas ana to'da mai hai so, de nafa'da aon nae ndia hataholi matua, de nalosa fafa'kama hataholi natun ha ala tungan. Tehu ala taolisan de hataholi mana tungan nana lalai tapasasala de nakabua na mopo kana.

³⁷ Basa ndia boema, nai lelek ala leke lau nala dede'u na boema, Yudas fo hataholi Galilea ndia ana to'da mai. Boema hu ka nde manini-mafa'da na, de hataholi makadotok ala tungan. Tehu ala taolisan boe, de hataholi mana tungan nana lalai tapasasala.

³⁸ Da'di besak ia, no manda'dik ia de au fe emi nanoli-nafa'da ka nde ia: boso tao hata-hata neu hataholi ia la, te ka'da po'ilota kasa. Nana metema sila nanolin ma sila nakabuan ndia ana da'di neme hataholi daebafak mai soona, neukose sila nanolin ma sila nakabuan ndia mopo kana.

³⁹ Tehu metema ana da'di neme Manetualain mai soona, neukose tolanoo kala ta sengi fas. Dede'a nasasfali na nae, fafa'kama lae tolanoo kala nde la'ban Manetualai na." Mana Maketu-

Mala'di Matua, ala sipok Gamalial nanoli-nafa'dan ndia.

⁴⁰ Boema lalo hataholi nadedenuk sila la de ala filu kasa, basa boema ala kena-ka'is, fo boso boe lanoli la'eneu Yesus bai. Basa ndia boema, besa ka ala po'is.

⁴¹ Hataholi nadedenun sila la la'oela Mana Maketu-Mala'di Agama Matua Ina sila la no namahokok, nana Manetualain nafa'da basa nae, sila landaa hapu nakamumulu-nakamamaek, hu ka nde Yesus.

⁴² Tunga faik nai Manetualain Uman ma nai hataholi la uma nala, hataholi nadedenuk sila lanoli lakandoo, ma ala tui-benga Hala Malole la'eneu Yesus lae, Ndia nde Mane Mana Fe So'dak fo nanahelu ka.

6¹ Hataholi mana tunga Yesu sa boetai lamba'u ka. Nai lelek ndia, hataholi Yahudi mana kokolak linik dede'a Yunani la, ala ta hii hataholi Yahudi nusa isi kala fa. Hataholi Yahudi mana kokolak linik dede'a Yunani la lae, "Ami inafalu mala ala ta hapu baba'ek neme tutulu-fafalik fo ala baba'e fe hataholi la fa."

² Hu ndia de, hataholi nadedenu kasanahulu dua kala lalo lakabubua basa hataholi mana tunga Yesu sa, de lafa'das lae, "Metema ami hahae tui-benga Manetualain dede'a-kokolan fo ami muse ito-ato ka'da nana'a-nininuk soona, ndia ta malole fa.

³ Da'di malole lenak, tolanoo kala hele ma emi hataholim hitu, tehu hataholi kahituk sila la na'de nala ta langgenggeo faa anak boen, ma Manetualain Dula Dale na, ana koasa na hataholi sila la, boema hataholi sila la, hataholi manatee teno kala, fo ami fes ala ito-ato tutulu-fafalik ia la;

⁴ nana ami nau ka'da hule-haladoi ma tui-benga Manetualain dede'a-kokolan mesa kana."

⁵ Basa hataholi sila la lakaheik tunga hataholi nadedenu kala hahapun ndia. Boema ala hele Stefanus, fo hataholi esa namahale nanseli neu Yesus, ma Manetualain Dula Dale na koasa nan. Boema ala hele Filipus, Prokhorus, Nikanor, Timon, Parmenas, ma Nikolas, fo neme Antiokia mai; hataholi Yahudi ta ndia fa, tehu ana masok agama Yahudi so.

⁶Ala fe hataholi kahituk ia la leo hataholi nadedenu kala leu fo ala hule-haladoi fes, ma loke Manetualain fo Ana fe baba'e-papalak neus.

⁷No enok ndia, Manetualain dede'a-kokolan boetai namaloa ka, ma hataholi mana tunga Yesus manai Yerusale mala boetai lamba'u ka. Ma imam ba'u ka lamahele Yesus.

⁸Manetualain ba'e-pala Stefanus ba'u na seli, de nalosa ana tao manda'di beuk makadotok, ma dede'a matua ina la nai lau nala tala'da.

⁹Tehu hapu hataholi la'ban Stefanus; fo uma mamasok esa hataholin sila. Uma mamasok ndia na'de, Hataholi Nanapo'ilota kala Uma Mamason. Uma mamasok ndia hataholi nala hataholi Yahudi, fo leme Kirene ma Aleksandria mai. Hataholi sila la lo hataholi Yahudi maleme Kilikia ma Asia la lase'i lo Stefanus.

¹⁰Tehu ala ta hapu se'i la Stefanus dede'a-kokolan fa, nana Manetualain Dula Dale na fen dudu'a-aafi manatee tenok, fo ana kokolak.

¹¹Hu ndia de ala solok hataholi de'ubee fo lafa'da lae, "Ami mamanene hataholi

ia kokolak nakamumulu-nakamamaek Musa ma Manetualain!"

¹² Ala dudungu-papau hataholi la, mauli-malanga Yahudi la, boema mese agama la leondiak. Boema leu ho'u la Stefanus, de basa boema lon leo Mana Maketu-Mala'di Agama Matua Ina neu.

¹³ Ma lo hataholi mana sakasii masapepeko kala, fo ala fe sakasii la'eneu Stefanus. Sakasii masapepekok sila la lae, "Hataholi ia nakamumulu-nakamamaek Manetualain Uma malalao-malalafu na tataas esa, ma nakamumulu-nakamamaek Manetualain paletan fo Musa naduku-nalosa kala.

¹⁴ Ami mamananen ana kokolak nae, Yesus fo Hataholi Nazaret ndia neukose Ana tao natu'u Manetualain Uman ia ma Ana nggati la'iesak ha'dak fo Musa fen neu ita!"

¹⁵ Basa hataholi manai sidang ndia dale ka, ala mete leo Stefanus beno'u. Nai lelek ndia boe, ala mete Stefanus mata panan soona, sama na leo ata nusa so'da ka mata panan.

7 ¹ Boema Imam Matua Ina natane Stefanus nae, Ade basa hata fo

hataholi sila la kokola kana ndia, tete'eka do ta?

²Boema Stefanus nae, Ina ama tolanoo, ka'a-fa'di ngala lemin! So'ba emi mamananene su'dik au dei! Te ita ba'ikain Abraham beita hukahai leo Haran neu fa, lelek ndia ana bei leo neme Mesopotamia. Boema Manetualain fo Mandela-masa'ak ndia ana mai,

³de nafa'dan nae, La'oela o nusa-namom ma o tolanoo ka'a-fa'di mala, fo mu leo nusak fo neukose Au atu'dun neu o.

⁴Boema Abraham la'oela nusa Kasdi ma, de ana hukahai leo Haran neu. Mate basa Abraham aman boema Manetualain nadenu Abraham hukahai leo nusak ia mai, fo beak ia ina ama ngala ma tolanoo kala leo nai dalek nde ia.

⁵Nai lelek ndia, Manetualain ta fe Abraham dae ia bibianak faa anak boen, fo ana taon da'di ndia dae pusakan boen; tenga esa boeo, Ana ta fe fan. Tehu Manetualain helu nae, neukose Ana fe dae ndia neu Abraham, fo ana da'di Abraham no tititi-nonosi nala pusakan. Ndia te Abraham anan beita.

⁶ Tehu Manetualain nafa'da Abraham dede'ak esa nde ia nae, 'Neukose o tititi-nonosim ala leo sama leo hataholi manamai nai hataholi fe'ek nusa-namon. Neukose nusak ndia hataholi nala tunindenis, ma ala taos no balakaik, teuk natun ha dale na.

⁷ Tehu hataholi mana taos da'di ata sila la, neukose Au hukus, fo ala kalua leme nusak ndia mai, fo ala sene-do'ok neu Au nai mamanak ia.'

⁸ Manetualain kokolak basa nae leondia boema, ana paku nisa hehelu-balataak ndia ninik suna ta. Hu ndia de, bongi basa Isak faik falu boema, Abraham suna tana. Basa boema Isak boeo, ana sunat Yakob. Yakob boeo ana suna tana kasanahulu dua nala, fo hataholi Yahudi la amakai na.

⁹ Boema ita amakai nala lape'da dalek lo Yusuf, nalosa lase'ohenin de ana da'di ata neme Masir. Tehu Manetualain no kana,

¹⁰ de ana soi nan neme basa toto'a-tatan dalek mai. Manetualain ba'e fen dale malole, ma ndolu malelak nai lelek neu nataa mane Masi ra fo Firon, nalosa ana so'un da'di Gobelnol nai nusa Masi

ra, ma ana paleta koasa mane Firo na uma mane na.

¹¹ Basa boema, fai la'a ndoe matuaina nai basa nusa Masi ra ma dae Kana'a na lala'ena, de nalosa basa hataholi lala'ena lamala'a-lamandoe lanseli. Ita bei ba'ikai nala boeo lamala'a lanseli.

¹² Boema lelek fo Yakob namanene hataholi la bengala lae, nai Masir bei hapu nana'ak boema, nadenu ana nala fo ita ba'ikai nala leu leo Masir leu. Fo ia soona, besa ka leu makasososa na nde ndia.

¹³ Lelek fo leu kala'i dua na boema besa ka Yusuf nafa'da tolanoo nala nae, Yusuf nde au. Faik ndia besa ka Firon nalelak Yusuf tolanoo ka'a-fa'di nala.

¹⁴ Basa boema Yusuf haitua fe aman Yakob halak, fo noke Yakob no tolanoo ka'a-fa'di nala lala'ena, ala hukahai leo Masir leu basa-basas, hataholi hituhulu lima.

¹⁵ Boema Yakob hukahai leo Masir neu, de Yakob no ita bei ba'ikai nala mates leme nusa Masi ra.

¹⁶ Neu fai makabuin besa ka lini falik dui-kalu nala leo Sikem leu, de latois leme mamana natoik fo Abraham fe doik

de ana asa na mamanan ndia neme leo Hemo ra nai Sikem.

¹⁷ Lelek Manetualain fai na deka, fo Ana tao natetu hehelu-balataan no Abraham te, ita leoinan manai Masi ra, lamade'u-lamba'u so.

¹⁸ Mate'e na boema, mane beuk esa paleta nusa Masi ra, fo manek ndia ta nalelak Yusuf fa.

¹⁹ Manek ndia fepa li'u nakamiminak ita bei ba'ikai nala, ma ka'da ana tao nasa-nasak mesan nos. Ana lakanakaseti hataholi la fo ala tu'uheni ana manapipila ana nala, de lalefu-le'ak basa mo ka de mate la'iesa kasa.

²⁰ Nai lelek ndia nde bongi Musa. Ni'iana ndia mana'a hiik. Ina aman lakaboboi lafufunik ni'iana ndia neme uma, bulak telu dale na,

²¹ neu makabui na boema ala tu'uhenin boe, de mane Firo na anafe'o na hele nan de nakaboboin sama na leondia ana bongi na.

²² Basa leoina Masi ra malela nala lanoli la'iesa kasa neu Musa, de nalosa Musa da'di hataholi mana koasa matuaina nai hala-kokolan ma tatao-nono'i na dalek.

²³ Lelek fo Musa teun hahulu boema, dale na nahiik nanseli neu nita ndia hataholi Israel nala, so'da nala tao leo beek so.

²⁴ Neu boema nita hataholi Masir esa, ana tutu-fepa ndia hataholin esa; boema neu nasale'e hataholi nanatutu fepa ka, de ana taonisa hataholi Masir ndia.

²⁵ Musa nae uni ka ndia hataholi nala neukose ala bubuluk, Manetualain pake ndia fo neu soi po'is. Te see ko na ala ta bubuluk fa.

²⁶ Balahaa boema nita seluk hataholi Israel dua laki'duao, boema ana sanga enok fo ana mole-dame duas. Musa nafa'da duas nae, 'Emi dua tolanoo kala. Ma tao le'e de emi dua maki'duao?'

²⁷ Tehu hataholi fo mana tutu fepa nonoo na ndia, ana tipa Musa leo boboak neu de nafa'dan nae,

²⁸ 'See ka nde so'u o da'di ami maui-malangam, ma mana maketu-mala'di ma? Ade o sanga taomisa au, sama na leo hua sa, o taomisa hataholi Masir ndia bai hetu?'

²⁹ Musa namanene hataholi ndia kokolak nae leondia boema nalai la'oela

Masir, de neu leo nai nusa Media na. Neu ndia boema, ana bongi na ni'iana dua.

³⁰ Basa teuk hahulu boema, ata nusa so'dak esa natu'du ao na neu Musa neme mo malo a, fo deka no Lete Sinai. Ata nusa so'dak ndia ana mai nai ha'i mana pilak dale, fo ana kalua neme telaanak dale mai.

³¹ Musa nita manda'dik ndia boema, ana dodoo doa kana, nalosa neu leo telaanak ndia mata na neu, fo sue ka nde ana bubuluk beek manda'dik ndia. Boema namanene Manetualain nafa'dan nae,

³² 'Au ia, o bei ba'ikaim Manetualain; Au ia, Abraham, Isak, ma Yakob Manetualain,' Musa dele ngge'be-ngge'be no bibii ka, de nalosa ana ta napalani mete leo telaanak ndia neu so'on,

³³ Basa boema Manetualain nafa'da selu kana nae, 'Se'iheni ta'bueis fo o pakek ndia, nana mamanak fo o mapadeik nai lain ndia nde bee na, mamana malalao-malalafuk.

³⁴ Au ita ma Au taoafik neu basa Au hataholi kamaheheleng manai Masi ra doidoso nala so. Au amanene hoo-nggu'u

nala de Au sanga kona u soaneu Au soi po'is. Besak ia mai dei! te Au sanga adenu o fali mu'u ma leo Masir mu.'

³⁵ Musa ia nde Musa fo leoina Israe la ta sipo kana fa, ma ala tipahenin ninik dede'a-kokola ka nae, 'See ka nde so'u o da'di ami mauli-malangam, ma mana maketu-mala'di ma?' Tehu mate'ena, ndia nde Manetualain nadenun fo ana da'di mauli-malangan, ma mana fe so'dak neu hataholi Israe la, ninik tutulu-fafalik neme ata nusa so'dak fo ana mai natongo non neme telaana mana pilak dale a.

³⁶ Musa ia nde hela-nole leoina Israe la kalua leme Masir mai, ninik ana tao manda'di beuk, ma dede'a matuaina la neme Masir, neme Tasi Pila sa, ma neme mo maloa teuk hahulu dale na.

³⁷ Musa ia boeo, nde Musa fo nafa'da leoina Israe la nae, 'Neukose Manetualain fe emi nabi esa, fo nanahelik neme emi tala'da mai, sama na leo Ana hele au a.'

³⁸ Musa ia nde nai leoina Israe la tala'da fo neme mo solokae ka, ana da'di lelete soaneu ata nusa so'dak fo mana kokolak non neme Lete Sinai, ma no ita bei ba'ikai nala. Ndia nde mana sipo hala

maso'dak maneme Manetualain mai fo nanduku-nalosa kana neu ita.

³⁹ Leomae leondiak boe, ita bei ba'ikai nala ta nau tunga paleta na fa. Ala ta nau sipo kana fa, ma ala nau fali seluk leo Masir leu.

⁴⁰ Lafa'da Harun lae, 'Tao fe ami lamatua daebafak fo ala hela-nole ami. Nana ami ta bubuluk hata da'di tou Musa fo mana no falik ami kalua meme Masir mai.'

⁴¹ Boema nai lelek ndia, ala doki-dulak la sapi ana esa, de basa boema ala tunu-hotu fe sapi ana nanadoki-dulak ndia tutunu-hohotuk, ma ala tao feta fo ala sene-do'ok neu buas fo sila tao lan ndia.

⁴² Boema Manetualain la'oelas de Ana po'ilota kasa, ala sene-do'ok neu nduuk manai lalai la. Dede'ak ndia nandaa no hata fo nanasulak nai nabi la susulan dale. Nae leo ia 'Hei hataholi Israe la lemin! Ta soaneu Au emi do'do ma emi tunu-hotu bana dodoo na teuk hahulu dale na, nai mo solokae ka.

⁴³ Uma Lopo sosongo Molo ka nde emi meu leo bee meu soona, emi ho'i minin sama-sama no bana nanadoki-dulak

fo emi sosongo nana, fo nde Refan; ndia dodoki-dudulak fo emi taon fo emi sene-do'o kana. Hu ndia de, neukose Au tu'u-tapaheni emi losa doo ka, losa nusa Babe la meu.'

⁴⁴ Uma Lopo fo Manetualain mamanan fo Ana mai neu hataholi daebafa ka, hapun nai ita bei ba'ikai nala neme mo malo. Manetualain paleta Musa fo ana tao Uma Lopo ndia, tunga natutu'duk fo Manetualain natu'dun neu Musa.

⁴⁵ Basa boema ita bei ba'ikai nala lini seluk Uma Lopo ndia, nai lelek lo Yesua leu loso la ita nusan ia neme leoina la koasa na, fo Manetualain usihenis leme mata na mai. Uma Lopo ndia nahele neme ndia losa Dauk tepo na.

⁴⁶ Dauk nandaa no Manetualain dale na, de Dauk noke Manetualain fo ela Ana nau Dauk tao na uma esa soaneu Manetualain fo Yakob sene-do'ok ndia.

⁴⁷ Tehu Salomo nde napadedeik uma soaneu Manetualain.

⁴⁸ Tehu Manetualain Fo Madema Ina ndia, Ana ta nau leo nai uma fo hataholi daebafa ka tao ka fa; Nana nai nabi la susulan dale nanasulak nae leo ia:

⁴⁹ 'Lalai nde bee na Au kandela nga, ma daebafa ka nde bee na Au ei tatabu nga. Uma bee ka nde emi sanga mapadedei kana soaneu Au? Au mamana hahae ao nga nai bee.

⁵⁰ Ade Au ta nde akadada'dik basa lala'ena fa do?' Manetualain nae leondia.

⁵¹ Tolanoo kala langa batu manseli, ma tea na seli soaneu emi tunga Manetualain! Emi di'idoo mala pake nanseli neu Manetualain dede'a-kokolan! Emi mo emi bei ba'ikai mala matak esa! Emi la'ban Manetualain Dula Dale na tataas esa!

⁵² Ade emi bei ba'ikai mala ta fepa-li'u nabi esa boen do? Ala taolisa Manetualain hataholi nadedenun fo makahulun eli ala tui-benga lae, Manetualain Atan fo ndoos ndia, neukose Ana mai. Ma besak ia emi ta mo kana fa, nakalenak bai emi taomisa Manetualain Atan ndia.

⁵³ Ata nusa so'da kala landuku-lalosak Manetualain paleta nala neu emi so, tehu emi ta tunga fas!"

⁵⁴ Mana maketu-mala'di matua la lamanene basa hata fo Stefanus nafa'da ka boema, dale nala he'di sa ma lamanasa mangalalau.

⁵⁵ Tehu Stefanus fo Manetualain Dula Dale na koasa nan ndia, nanganalo leo lalai neu. Nita Manetualain ndela-sa'an ma nita Yesus napadeik nai Manetualain boboa kona na.

⁵⁶ Boema Stefanus nae, "Mitak! Au ita nusa so'da ka natahuka de au ita Ana Hataholi ka napadeik nai Manetualain boboa kona na!"

⁵⁷ Mana maketu-mala'di matua sila la ko'oketu di'idoo nala ma ala eki, boema basa-basas leu sapu la Stefanus.

⁵⁸ Ala lele'a-loloso Stefanus leo kota deak neu, basa boema ala tapan ninik batu. Basa hataholi fo lita matan manda'dik ndia, ala pe'da ba'du manalu nala neu touana mulisoluk esa na'de Saulus ei na.

⁵⁹ Ala bei pia-pia lo Stefanus te Stefanus nalo ma nae, "Lamatuak Yesus, sipok ma au samane nga!"

⁶⁰ Boema ana senek ma ana nggasi napane'e nae, "Lamatuak, boso fe hataholi ia la lu'a-lepa sala-singok ia!" Nafa'da basa nae leondia boema maten.

8¹ Ma Saulus sipok kanisak ndia no namahokok boe. Faik ndia dale na boe, ala usi salanik manai Yerusale mala,

de nalosa hataholi kamahehele kala lalai tapasasala leo basa nusa Yudea no Samaria lala'ena leu, ta'da fe'e Lamatua ka hataholi nadedenu nala soona, ta lalai fa.

²Hataholi fo lamahele neu Manetualai na, latoi Stefanus. Dale nala he'di sa, de ala kii-makaleleun.

³Tehu Saulus ka'da ana sanga enok nakandoo, fo ana tao nakalulutuk salani kala. Neme uma esa leo uma esa neu, fo ana lele'a-loloso hataholi kamahehele kala nau inak do touk boe leme uma dale mai, boema ana taos leo bui dale leu.

⁴Hataholi kamahehelek fo mana tapasasalak sila la tui-benga Manetualain Hala Malole na leo basa mamanak lala'ena.

⁵Felipus neu leo kota Samaria neu de ana tui-benga Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka neu hataholi manai naa la.

⁶Lelek fo hataholi la lamanene Felipus tutui-bebengan ma lita ana tao manda'di beu kala boema hataholi sila la ba'u ka, ala taoafik neu hata fo Felipus tui-bengak sila la.

⁷ Nana dula dale mangalau kala lakadi-lakadau fo ala kalua leme hataholi nitu sa'e kala dalek mai. Hataholi lu'u kala ma hataholi ei hela kala boeo ba'u ka ala lea-hai.

⁸ Boema hataholi manai Samaria la lamahoko lanseli.

⁹ Nai kota ndia, hapu touk esa na'de Simon. Nai faik de'ubee dale na, ana tao na hataholi la langan beekale, hu ka nde malela suangi na. Nafa'da hataholi la nae, ndia hataholi malela ina.

¹⁰ Boema basa hataholi ta'da-ta'dak manai kota ndia, ala taoafik lanseli neu hataholi ndia. Hataholi sila la lae, "Hataholi ia, Manetualain be'i balakain, fo nananita-nalelak da'dileo Be'i balakai Matua Ina."

¹¹ Ana tao na hataholi la bafa nala bee poo nana malela suangi na doo ba'u so, de nalosa hataholi la taoafik lanseli neun.

¹² Tehu Felipus tui-benga fe hataholi sila la Hala Malole la'eneu tao leo beek de Manetualain paleta leo Mane ka, ma la'eneu Yesus Kristus fo Mane Mana Soi-Tefak ndia. Boema hataholi la

lamahele Felipus tutui-bebengan ndia de ala salanis, nau touk do inak boe.

¹³ Simon boeo namahele de salanin. Salani basan boema ana tunga nahele Felipus. Manda'di beu kala tao la Simon bafanpoo-poo.

¹⁴ Hataholi nadedenuk manai Yerusale mala lamanene hataholi Samaria la sipok Manetualain dede'a-kokolan so, boema ladenu Petrus no Yohanis leu leo naa leu.

¹⁵ Lelek fo Petrus no Yohanis losa naa boema, ala hule-haladoi fe hataholi Samaria sila la fo daenga ala hapu Manetualain Dula Dale na,

¹⁶ nana Manetualain Dula Dale na beita koasa na hataholi sila la esa boen; hataholi sila la besa ka nanasalanik ninik ka'da Lamatuak Yesus na'de na.

¹⁷ Boema Petrus no Yohanis lalaa lima nala neu hataholi Samaria sila la langan lain; boema ala hapu Manetualain Dula Dale na.

¹⁸ Simon nita hu ka nde hataholi nadedenuk sila la lalaa lima nala neu hataholi la langan lain fo ala hapu Manetualain Dula Dale na. Hu ndia de Simon nini fe Petrus no Yohanis doik,

¹⁹ boema nafa'das nae, "Fe au koasa ndia boe, fo ela metema au lalaa au lima nga neu su'di see lain soona, hataholi ndia hapu Manetualain Dula Dale na."

²⁰ Tehu Petrus naen nae, "Soe ba'eneu o mo o doi ma! O maedaenga o hapu asa Manetualain baba'e-babatin ninik doik do?"

²¹ O ta manuu hak soaneu tunga ami nai ami lau-onom dalek fa, nana o dale ma ta ndos soaneu Manetualain fa.

²² Hu ndia de tu'u-tapaheni o dudu'a-aafi mangalaum ndia leona, fo moke neu Lamatua ka fo daenga Ana fe do'o do ampon neu o dudu'a-aafi manga laum ndia!

²³ Nana au bubuluk o dale ma henuk no nape'da dale ka, ma tatao-nono'i mangalau ka tao o da'di ata."

²⁴ Boema Simon nafa'da Petrus no Yohanis nae, "Sue na moke Lamatua ka, fo emi mafa'da basa dede'ak sila la, esa boeo ana boso da'di neu au."

²⁵ Petrus no Yohanis fe basa sakasii ma tui-benga basa Amak Manetualain dede'a-kokolan boema, duas fali leo Yerusalem leu. Nai leleo-lala'o nala

dalek, ala tui-benga Hala Malole ndia neu nggolo-ta'duk ba'u ka nai Samaria.

²⁶ Lamatua ka ata nusa so'dan esa nafa'da Felipus nae, "La'o lai-lai leo kona mu fo tunga enok mana tuti Yerusalem no Gasa." Enok ndia nee nee-lino lino.

²⁷ Boema Felipus la'o leona. Ndia te mane Etiopia pegawin esa bei nai eno tala'dak fo ana sanga fali ne'un leo nusa na neu. Hataholi ndia pegawi matua-madema esa, fo ndia nde ito-ato basa ina mane Etiopia fo Kandake su'i-beten lala'ena. Hataholi ndia neu leo Yerusalem neu fo ana hule-haladoi neu Manetualain, de besak ia ana fali ne'un no kaleta na. Nangatuuk neu kaletan lain boema ana lees Nabi Yesaya Susula na.

²⁸ (8:27)

²⁹ Boema Manetualain Dula Dale na nafa'da Felipus nae, "Mu leona, fo deka mo kaleta ndia."

³⁰ Boema Felipus neu deka no kaleta ndia de namanene hataholi ndia lees Nabi Yesaya Susula na. Boema Felipus natanen nae, "Ade Tuan malelak hata fo Tuan lees ndia do ta?"

³¹ Hataholi ndia nataa nae, "Neme bee mai, au hapu alela kana, metema

hataholi ta nafa'da mangalele'do au, soso-ndandaan fa." Boema nafa'da Filipus fo ana kae leo kaleta lain neu fo nangatuuk sama-sama non.

³² Hataholi ndia lees lalane ka nae leo ia, "Ndia sama leo ala hela lini bi'ilopo a, fo leu do'don, sama leo bi'ilopo ana fo ta nakamee, metema ala nggute bulu na, leondiak boe Ana ta kokolak dede'ak de'ek esa boen,

³³ Lakamumulu-lakamamae kana, ma ala ta tao ndoos neu fan. Ala tao laketu hahae na nai daebafa ka, nalosa ta hapu hataholi esa boen, hapu tui la'eneu tititi-nonosin fa."

³⁴ Boema pegawai matua-madema fo maneme Etiopia ndia nafa'da Filipus nae, "So'ba mafa'da su'dik fe au, see ka nde nabi ia nafa'da ka? Nafa'da seluk aoina na nde ndia do nafa'da hataholi fe'ek ndia?"

³⁵ Boema Filipus ana mulai kokolak. Ana pake lalanek sila la da'di neu tutui-bebenga makasososak, fo ana tui-benga Hala Malole la'eneu Yesus neu pegawai matua-madema ndia.

³⁶ Ala losa mamanak esa nai eno tala'dak boema hapu oe nai ndia. Boema

pegawai matua-madema ndia nafa'da Felipus nae, "Mitak oe a nde ndia so! Bei kulang beek seluk bai soaneu salani au?"

³⁷ Boema Felipus nae, "Metema Tuan namahеле no dale katematuak soona, bole salani Tuan leona." Boema pegawai matua-madema Etiopia ndia nae, "Au amahеле Yesus Kristus nde bee na Manetualain Anan."

³⁸ Boema noke hela nate'e kaleta na; basa boema duas fo nde Felipus no pegawai matua-madema ndia, ala kona leo oe dale leu de Felipus salanin leona.

³⁹ Lelek ala kalua leme oe dale mai, boema Manetualain Dula Dale na no heok Felipus de nalosa pegawai matua-madema fo maneme Etiopia ndia ta nita Felipus so'on. Pegawai matua-madema ndia la'ok nakandoo no namahokok.

⁴⁰ Te se'ko na Felipus losa nai Asdod so. Nai leleo-lala'o na dalek, ana tui-benga Hala Malole la'eneu Kristus nai basa kota lala'ena, losa ana nduku Kaisarea.

9¹ Ndia te Saulus hii ka'da nakabibiik nakandoo ma ana taonisa hataholi mana tunga Lamatuak Yesus ala. Neu leo imam matua ina neu,

² de noke susula koasa fo neu leo hataholi Yahudi la uma mamason manai Damsi ka mauli-malanga nala neu. Fo sue ka nde metema natongo no hataholi mana mamahеле neu Yesus nai naa soona, ana ho'u nas fo nos leo Yerusalem leu.

³ Ana bei la'o-la'o leo Damsik neu, de nai lelek fo ana sanga deka no kota ndia boema no kaiboik masa'ak esa neme lalai mai de nangale'do okofeo na Saulus.

⁴ Tutika ana bala neu dae, boema namanene halak esa nafa'dan nae, "Saulus, Saulus! Tao le'e de o tuninden i Au?"

⁵ Boema Saulus natane nae, "See O Tuan?" Boema halak ndia nataa nae, "Au nde Yesus fo o tuninden i ka.

⁶ Tehu besak ia fo'a leona, fo mu leo kota dale mu. Nai ndia, neukose o bubuluk hata fo o muse tao-no'in."

⁷ Hataholi mana tunga sama-sama lo Saulu sa ala nggenge la, nalosa ala ta hapu lahala fa; nana lamanene halak ndia, tehu ta lita hataholi esa boen.

⁸ Boema Saulus fo'a napadeik de nalaak mata na, tehu ana ta hapu nita hata-hata

so'on. Da'di ala ho'u lima na fo lalala'on leo kota Damsi ka dalek neu.

⁹Faik telu dale na ana ta hapu nita fa, ma ta na'a-ninu makandondook fa.

¹⁰Nai Damsik, hapu Lamatuak Yesus ana mana tungan esa na'de Ananias. Nai ninitak esa dalek, ana nita Lamatua ka kokolak non. Lamatua ka nae, Ananias! Boema Ananias nataa nae, "Au, Lamatuak."

¹¹Boema Lamatua ka nafa'dan nae, "Ayo, la'o besak ia leona. Mu leo Yudas uman mu, fo nai mamana ka na'de, Eno Mando. Soona matane te hataholi esa nai ndia na'de Saulus, fo hataholi ndia neme Tarsus mai. Besak ia, hataholi ndia ana bei hule-haladoi,

¹²de nai ninitak esa dalek, ana nita touk esa na'de Ananias, ana mai de ana lalaa lima na neu langan lain fo sue ka nde nita falik."

¹³Boema Ananias nafa'dan nae, "Lamatuak, au amanene hataholi ba'u ka kokolak hataholi ndia, lenak-lenak tutuni-ndendenik neu O hataholi kamahehem manai Yerusale mala.

¹⁴ de besak ia, ana mai nai ia so, nana malanga ima mala fen loak fo ana ho'u basa hataholi fo lamahеле neu O."

¹⁵ Tehu Lamatua ka nafa'da Ananias nae, "Ka'da mu leona! Nana Au hele basa hataholi ndia soaneu nalalau-naoono Au, ma ana tui-benga Au neu leoina fe'ek fo ala beita masok agama Yahudi a fa, ma neu mane-mane kala, boema neu Au hataholi kamaheheleng Israel ngala boe.

¹⁶ Ma Au atu'dun basa doidosok fo muse ana la'ola'din, nanahu Au."

¹⁷ Boema Ananias neu leo uma ndia neu de ana lalaa lima na neu Saulus langan lain. Nafa'dan nae, "Tolanoo Saulus, Lamatuak Yesus fo tolanoo ka mitan neme eno tala'dak nai lelek fo tolano ka leo ia mai a, Ndia nde nadenu au mai fo daenga o mita falik, ma Manetualain Dula Dale na koasa na tolanoo ka."

¹⁸ Boema no hatemetak ndia boe, hata esa nono'ka bai de i'a une a, ana tu'da neme Saulus mata na mai de Saulus nita falik. Boema ana fo'a de ala salanin leona.

¹⁹ Ala fen na'a ninu, de na'a ninu basa boema ao na balakai seluk. Saulus no

Yesus hataholi mana tunga nala leo faik de'ubee dale na leme Damsik.

²⁰Tutika neu leo uma mamaso kala de ana mulai tui-benga nae, Yesus ndia nde bee na Manetualain Anan.

²¹Basa hataholi la lamanene Saulus tui-benga boema, ala dodoo doa kana. Ala kokolak lae, "Ade ndia ta nde taonisa basa hataholi kamahehelek manai Yerusale mala fa hetu?. Ade ndia ta nde mana maik leo ia mai fo ana sanga ho'u hataholi kamahelek manai ia la fo nos leo malanga ima mala leu!"

²²Tehu Saulus boetai nananita-nalelak. Ana fe buti matea-mahelek nae, Yesus ndia nde Mane Mana Fe So'da ka, de nalosa hataholi Yahudi mana leo nai Damsi kala ta hapu lase'i so'on.

²³Basa faik de'ubee dale na boema hataholi Yahudi la lalahalak, fo ala taolisa Saulus.

²⁴Tehu Saulus bubuluk sila dudu'a mangalaun ndia. Lele'do le'odaen hataholi Yahudi la lanea lahele kota ndia lelesu ina na fo ala hapu taolisa Saulus.

²⁵Tehu le'odaek esa boema, Saulus hataholi mana tunga nala leu lalan de ala taon neu sapai esa dalek de lakonan

tunga tembok manai kota ndia leo deak neu.

²⁶ Saulus neu leo Yerusalem neu de ana sanga enok fo nakabubua no Yesus hataholi mana tunga nala. Tehu ala biin nanahu ta lamahela, tete'e ka ana tunga Yesus so.

²⁷ Basa boema Barnabas mai de no Saulus leo Lamatua ka hataholi nadedenu nala neu. Barnabas tui Lamatua ka hataholi nadedenu nala, tao leo beek de Saulus nita Lamatua ka neme eno tala'dak, ma tao leo beek de Lamatua ka kokolak non. Barnabas boeo ana tuis, tao leo beek de Saulus napalani nanoli ninik Yesus na'de na neme Damsik.

²⁸ Hu ndia de ala sipok Saulus leo nakabubua nos, de ana tui-benga ninik Yesus na'de na no napalanik nai basa Yerusalem lala'ena.

²⁹ Ana kokolak ma natukaaafik no hataholi Yahudi mana kokolak linik dede'a Yunani la boe, tehu ala sanga enok fo ala taolisan.

³⁰ Lelek hataholi kamahehele fe'e kala bubuluk dede'ak ndia boema, leu lala

Saulus leo Kaisarea neu, de basa boema ala haituan leo Tarsus neu.

³¹ Boema hataholi salanik manai basa Yudea, Galilea, ma Samaria lala'ena, dale nala tesa-tama. No Manetualain Dula Dale na tutulu-fafalin, ma no bii neu Lamatua ka, de hataholi salanik sila la boetai latea-lahele ma boetai lamba'u.

³² Petrus neu donge-dama hataholi salani kala nai basa mamanak lala'ena. Faik esa boema, neu donge-dama Lamatua ka hataholi kamahehelen manai Lida.

³³ Ana losa boema, natongo no touk esa na'de Eneas. Touk ia lu'uk, de ana ta fo'a neme pepe'un lain teuk falu dale na.

³⁴ Boema Petrus nafa'da Eneas nae, "Eneas, Yesus Kristus tao nahai o. Fo'a fo mafafa'u matalolole o pepe'u ma leona." No hatematak ndia boe, Eneas ana fo'a leona.

³⁵ Basa laun manai Lida ma Saron lita Eneas boema, basa-basas lamahele Lamatua ka.

³⁶ Hapu inak esa nai Yope nade Tabita. Inak ia namahele Yesus. (Na'de na nai dede'a Yunani dale soona, Dorkas, fo soso na nae, nusa.) Ana tao ka'da

tatao-nono'i malole tataas esa, ma ana tulu-fali hataholi nuu ta-hata ta kala.

³⁷ Lelek ndia namahe'di, boema maten. Ladiu basa popola na oe boema, langapepe'u kana neu kama esa dalek, nai uma lai.

³⁸ Yope ia ta doo ka neme Lida mai fa. Da'di lelek fo hataholi mana tunga Yesus manai Yope la, lamanene Petrus nai Lida boema, ladenu hataholi dua leu lala Petrus. Ala helu duas lae, "Mai lai-lai leo Lida mai dei."

³⁹ Tutika Petrus fo'a de ana tungas leona. Ala losa boema lo Petrus leo kama manai lai na neu. Basa inafalu manai sila la lakamomotu la Petrus boema ala kii-makaleleu, ma latu'du Petrus, ba'du ma ba'du manalu fo Dorkas seu fe sila, ndek lelek fo Dorkas bei naso'da.

⁴⁰ Boema Petrus nadenu basa-basas kalua leo deak leu, boema ana senek de ana hule-haladoi. Ana hule-haladoi basa boema, nasale leo Dorkas popola na neu de nafa'dan nae, "Tabita, fo'a leona!" Tutika Dorkas nalaak mata na de lelek fo nita Petrus boema, ana fo'a de nangatuuk.

⁴¹ Boema Petrus ho'u na lima na de nafofo'a falin, fo napadeik. Basa boema, Petrus nalo basa hataholi kamahehelek manai sila la, sama-sama lo inafalu la de ana fe Dorkas fo besa ka naso'da falik ndia neus.

⁴² Dorkas naso'da falik ndia, tutui na nakapepela leo basa Yope lala'ena neu, de nalosa hataholi makadotok lamahele Yesus da'dileo sila Mane Mana Fe So'da na.

⁴³ Petrus leo neme ndia faik de'ubee seluk bai. Ana leo neme tou mana tao balisi bana louk esa na'de Simon, uman.

10 ¹ Hapu touk esa nai Kaisarea na'de Kornalius. Touk ia Kaptein nai "Soldadu Italia".

² Touk ia no basa uma isi nala fe ha'da holomata neu Manetualain. La'iba'u ka ana tulu fali hataholi Yahudi nuu ta-hata ta kala, ma ana hule-haladoi neu Manetualain tataas esa.

³ Faik esa boema, fafa'kama la'e li'u telu lele'do na, boema nita no mangale'dok nai ninitak esa dalek, Manetualain ata nusa so'dan esa mai de nalon nae, "Kornalius!"

⁴ Kornalius mete ata nusa so'dak ndia no bibiik, boema nae, "Bee ka Tuan?" Boema ata nusa so'dak ndia nae, "O huhule-haladoim ma o dale malole ma, Manetualain sipo kana so, ma nafandele o."

⁵ Besak ia, madenu hataholi neu nalo Simon, fo na'de matetu na na'de Simon Petrus nai Yope.

⁶ Ana bei leo lalai nai hataholi mana tao balisi bana louk esa uman, na'de Simon, fo ana leo nai tasi su'u na."

⁷ Ata nusa so'dak fo mana kokolak no Kornalius ndia ana la'o boema, nalo na malalau-maonon dua, ma solda'du mana manea kamahehelen esa,

⁸ de ana tuis manda'dik ndia, boema nadenus leu leo Yope leu.

⁹ Balahaa te bei lai eno tala'dak, fo ala sanga lae losa Yope nde ndia so. Boema Petrus kae leo uma lai neu fo ana hule-haladoi.

¹⁰ Boema namala'a nanseli de ana hii na'a ninu. Tehu ala bei sadia nana'a ninuk fa te nita ninitak esa.

¹¹ Nita lalai natahuka, boema nita hata esa sama leo tema maloa esa, belona

nai bu'un has nanalonak leo daebafa ka mai.

¹² Nai tema maloa ndia dalek, hapu basa bana ei ha mata-mata kala, basa bana mana lo'do lae kala, ma basa manupui fui kala.

¹³ Boema halak esa nafa'dan nae, "Petrus, fo'a leona! Do'do bana sila la fo mu'a!"

¹⁴ Tehu Petrus nae, "Ta Lamatuak! Au beita u'a ita hata nanakena ka'ik ma manggenggeok fa."

¹⁵ Tehu halak ndia nafa'da selu kana nae, "Hata fo Manetualain nafa'da basa nae, ta nanakenaka'ik fa soona, o boso mafa'da mae nanakenaka'ik."

¹⁶ Ninitak ndia ana da'di losa la'i telu, de basa boema temak ndia nanaso'u falik leo nusa so'da ka neu.

¹⁷ Petrus napangamak no dudu'a-dodoo ninitak ndia soso-ndandaan. Ana bei dudu'a-dodoo te Kornalius nadenu hataholi la losa Simon uman de lapadeik lai lelesu a bafa na so.

¹⁸ Boema lalo de latane lae, "Ade hapu fui esa na'de Simon Petrus, ana leo nai ia do ta?"

¹⁹ Ndia te Petrus bei sanga enok nakandoo, fo ana sanga bubuluk ninitak ndia soso-ndandaan, te Manetualain Dula Dale na nafa'dan nae, "Hei Petrus, hataholi telu sanga o.

²⁰ Ayo kona lai-lai leo dae mu fo o dale ma boso naba'e, fo tunga hataholi sila la, nana Au nde adenu hataholi sila la."

²¹ Boema Petrus kona leo dae neu de nafa'da hataholi sila nae, "Tolanoo kala sanga hataholi a, nde au so. Tolanoo kala mai tao beek?"

²² Boema lae, "Kaptein Kornaliu sa nde nadenu ami mai leo ia mai a. Hataholi ndia dale na malole, ma ana fe ha'da-holomata neu Manetualain, boema basa hataholi Yahudi la fe ha'da-holomata neun. Manetualain ata nusa so'dan esa nadenun fo noke Tuan neu leo uman neu, fo ana da'di neu natataak esa soaneu huhule-haladoin, ma ata nusa so'dak ndia nadenun fo namanene hata fo Tuan sanga nafa'da neun."

²³ Boema Petrus nokes leo uma dale leu fo ala sungu lon le'odaek ndia. Balahaa de Petrus fo'a boema ala la'o leona.

Hataholi kamahehelek de'ubee lai Yope boeo, ala tunga boe.

²⁴Ala la'ok faik esa boema, ala losa Kaisarea. Ala losa naa te Kornalius no tolanoo ka'a fa'din, ma tia-lai nanaka'i kala lahani so.

²⁵Petrus losa boema, Kornalius neu solu kana de ana senek neu mata na.

²⁶Tehu Petrus hela nafafo'an de nafa'dan nae, "Fo'a! Te au hataholi daebafak boe."

²⁷Petrus kola-kola no Kornalius ma ana la'ok nakandoo leo uma dale neu. Neu te nita hataholi makadotok lakabubua lai ndia so.

²⁸Boema Petrus nafa'das nae, "Tolanoo kala bubuluk basa, hataholi Yahudi la agama na, ana ta nau hataholi Yahudi la leu donge-dama do lakabubua lo hataholi leoina fe'ek fa. Tehu Manetualain natu'du basa au nae, au ta bole afa'da hataholi esa boen ae manggenggeok do mangalauk fa.

²⁹Hu ndia de, lelek fo Tuan noke au mai leo ia mai, boema au ta akalele'ok mamaik fa. Da'di besak ia au nau bubuluk, tao le'e de Tuan noke au mai leo ia mai."

³⁰ Boema Kornalius nae, "Faik telu maneu ka, fafa'ka ma le'do a ba'u leo ia, boema au hule-haladoi nai uma la'e li'u telu le'donoso na. Boema no kaiboboianak, touk esa napadeik nai au mata nga. Bualo'a papake na, nandela-nasa'a.

³¹ Touk ndia nafa'da au nae, 'Kornalius! Manetualain namanene o huhule-haladoim so, ma nafandendelek o dale malole ma.

³² Da'di, madenu hataholi neu leo Yope neu, fo nalo hataholi esa nai ndia na'de Simon Petrus. Ana bei leo lalai nai hataholi mana tao balisi bana louk esa uman, na'de Simon; uma na nai tasi su'u na.'

³³ Hu ndia de no lai-laik, au adenu hataholi neu nalo Tuan. Tuan dale na malole hiik, de Tuan mai so. Besak ia, ami basa-basa mala makabubua nai ia, nai Manetualain matan, fo mamanene basa hata fo Manetualain nadenu Tuan nafa'dan neu ami."

³⁴ Boema Petrus nae, "Besak ia, au ame'dan te'e-te'e, Manetualain tao basa hataholi lala'ena, matak esa.

³⁵ Hataholi mana fe ha'da-holomata neu Manetualain, ma hataholi mana tao ndoo sa, Manetualain sipok hataholi ndia. Ta nafaduli hataholi ndia neme leoina bee ka mai fa.

³⁶ Tolanoo kala bubuluk basa, halak fo Manetualain nanduku-nalosa kana neu leoina Israe la, isi na so. Halak ndia nde Hala Malole la'eneu mole-dame tunga Yesus Kristus, fo nde Lamatuak soaneu hataholi lala'ena.

³⁷ Emi bubuluk hata fo ana da'di nai Yudea lala'ena, fo ana mulai neme Galilea, nai lelek fo Yohanis nafa'da salani hataholi la.

³⁸ Emi bubuluk mae, Manetualain hele basa Yesus fo Hataholi Nazaret ndia, boema Ana fen Dula Dale na, ma koasa na. Emi bubuluk basa boe, Yesus ndia, neu leo mamanak lala'ena, fo Ana tao malole; Ana tao nahai basa hataholi fo Nitu koasa nalas, nana Manetualain no kana.

³⁹ Ami ia nde mita matam basa hata fo Ana taon nai hataholi Yahudi la ma Hataholi Yerusale mala nusa na. Tehu nai naa, ala lona nggangen, ma ala taolisan.

⁴⁰ Tehu neu fai katelu na boema Manetualain tao naso'da fali kana neme mamate sa mai, ma Manetualain natu'dun neu hataholi daebafa ka.

⁴¹ Ta natu'dun neu basa hataholi lala'ena fa, te ka'da neu ami fo Manetualain hele basa nakahulu kala soaneu ami da'di sakasii na. Ami mi'a-minu mon nai lelek fo naso'da falik neme mamate sa mai.

⁴² Boema nadenu ami tui-benga Hala Malole ndia neu hataholi la, ma ami fe sakasii mae, Ndia nde Manetualain so'un da'di Mana Maketu-Mala'di neu hataholi maso'da kala, ma hataholi mana mate basa kala.

⁴³ Basa nabi la kokolak la'eneun. Lafa'da lae, basa hataholi fo lamahale neu Yesu sa, neukose sala-singon hapu do'o do ampon ninik Yesus koasa na."

⁴⁴ Lelek fo Petrus bei kola-kola te, Manetualai Dula Dale na kona mai de ana koasa na basa hataholi mana mamanene tutui-bebengak sila la.

⁴⁵ Hataholi Yope kamahehelek fo mana tunga Petrus ala, nde bee na hataholi Yahudi sila la. Basa-basas dodoo doa kana lita Manetualain fe Dula Dale na

neu leoina fe'ek fo ta hataholi Yahudi la fa.

⁴⁶ Nana lamanene hataholi sila la kokolak linik dede'a mata-mata kala, ma ala koa-kio Manetualain matua-mademan. Boema Petrus nae,

⁴⁷ "So'ba mete su'dik hataholi ia la hapu Manetualain Dula Dale na, sama leo ita so. Da'di hapu hataholi napanggengges, fo boso salanis ninik oe do?"

⁴⁸ Boema Petrus nadenu salani hataholi sila la ninik Yesus Kristus na'de na. Basa ndia boema lafa'da Petrus, fo ana leo nos faik de'ubee dale na.

11 ¹ Hataholi nadedenu kala ma hataholi kamahehelek manai Yudea la lala'ena, lamanene hataholi ta Yahudi la boeo sipok Manetualain dede'a-kokolan so.

² Lelek fo Petrus neu leo Yerusalem neu boema, hataholi Yahudi kamahehele basak sila la lakamu-lakadau Petrus.

³ Lafa'da Petrus lae, "Tao le'e de, o mu leo hataholi nanasunat beita kala uman mu? O mu bai te o mu'a-minu sama-sama mos bai!"

⁴ Hu ndia de Petrus tui mangalele'dos basa hata fo ana da'di, mulai neme

makasososa na mai. Petrus nafa'das nae,

⁵"Au hule-haladoi eme kota Yope, boema au ita ninitak esa. Au ita hata esa sama leo tema maloa biak esa kona neme lalai mai, belona nai bu'un has, basa boema nate'e neu au boboa nga.

⁶Nai lelek fo au mete matalolole leo temak ndia dalek neu te, au ita bana ei ha kala, bana fui kala, bana mana lo'do mana lae kala, ma manapui fui kala.

⁷Boema au amanene halak esa nafa'da au nae, 'Petrus, fo'a leona! Do'do bana sila la fo mu'a leona!'

⁸Tehu au ataa ae, 'Ta Lamatuak! Au beita u'a ita nana'ak fo nanakenaka'ik ma manggenggeok fa.'

⁹Tehu halak ndia nafa'da seluk au neme lalai mai nae, 'Hata fo Manetualain nafa'da basa nae, ta nanakenaka'ik fa soona, boso mafa'da mae, nanakenaka'ik.'

¹⁰Au ita manda'dik ndia la'i telu, de mate'e na boema basa-basas nanaso'u falik leo nusa so'da ka neu.

¹¹Nandaa no li'u ndia boe, hataholi kateluk maleme Kaisarea mai, fo ladenus

mai lalo au a, ala losa uma fo au leo ka so.

¹² Boema Manetualain Dula Dale na nafa'da au nae, o dale ma boso naba'e, fo la'o sama-sama mos leona. Tolanoo kaneek ia la boeo, ala tunga au leo Kaisarea, de ami basa-basa mala masok leo Kornalius uman dale meu.

¹³ Basa boema Kornalius tui ami, tao leo beek de ata nusa so'dak esa neu, de napadeik neme ndia uman, boema nafa'dan nae, 'Madenu hataholi neu leo Yope neu, fo nalo touk esa na'de Simon Petrus.

¹⁴ Neukose nanduku-nalosak fe o, halak fo neukose nini so'dak fe o mo o uma isi mala.'

¹⁵ Petrus kokolak nakandoo nae, nai lelek fo au mulai kokolak ae leondia, boema Manetualain Dula Dale na kona neu hataholi sila la, sama leo makahulu na ana da'di neu ita.

¹⁶ Boema au afandele, Lamatua ka nafa'da hai nae, 'Yohanis salani ninik oe, tehu neukose emi nanasalanik ninik Manetualain Dula Dale na.'

¹⁷ Da'di, dede'a na ana mangale'do nae, Manetualain fe hataholi ta Yahudi

la baba'e-babatik matak esa, sama leo Ana fen neu ita, nai lelek fo ita tamahele Lamatuak Yesus Kristus. Hu ndia de, hapu nai bee, au kenaka'i Manetualain!"

¹⁸Lamanene Petrus kokolan dede'ak ndia boema ta lase'i so'on. Boema ala koa-kio Manetualain leona. Lafa'da lae, "Metema leondiak soona, hataholi ta Yahudi la boeo, Manetualain fes fai loak soaneu ala tukatei-saledale leme sala-singo nala mai, ma ala hapu lame'da lita so'da matetu ka!"

¹⁹Ala taolisa Stefanus boema, ala usi neu mai lo hataholi kamahehele kala, de nalosa ala tapasasala leo basa mamanak lala'ena leu. Nggelok lalai losa Fenesia, ma nggelok losa Siprus ma Antiokia. Ala tui-benga Manetualain dede'a-kokolan neu ka'da hataholi Yahudi la.

²⁰Tehu nai hataholi kamahehelek sila la dalek, fo hataholi maleme Siprus ma Kirene mai a, sila de'ubee leu leo Antiokia leu, fo ala tui-benga Hala Malole la'eneu Lamatuak Yesus neu hataholi ta Yahudi la boe.

²¹Lamatua ka koasa na nai hataholi sila la dalek, nalosa hataholi ba'u

ka lamahеле de ala fe so'da nala leo Lamatua ka neu.

²² Manda'dik sila la tutui na, ana losa hataholi salanik manai Yerusale mala. Boema ladenu Barnabas neu leo Antiokia neu.

²³ Ma lelek Barnabas losa naa de nita Manetualain ba'e-pala tao hataholi sila la tao leo beek, boema namahoko nanseli. Boema nokes fo ela te'e-te'e ala lilineka neu Lamatua ka no dale katematuak.

²⁴ Barnabas ia, hataholi dale malole ma Manetualain Dula Dale na koasa nan, boema namahеле nanseli neu Lamatua ka, de nalosa hataholi makadotok tunga Lamatua ka.

²⁵ Basa boema, Barnabas neu sanga Saulus nai Tarsus.

²⁶ Ana hapun boema non leo Antiokia neu, de duas leo lakabubua lo hataholi salanik manai naa la teuk esa dale na, boema duas lanoli hataholi makadotok. Nai Antiokia ndia nde ala foi hataholi kamahehele kala na'de, Hataholi Salanik.

²⁷ Nai lelek ndia, hapu nabi de'ubee leme Yerusalem leo Antiokia leu.

²⁸ Nai nabi sila la dalek, hapu hataholi esa na'de Agabus. No Manetualain Dula

Dale na hehela-nonolen de nafa'da ela nae, neukose la'a-ndoe matuaina da'di nai basa daebafa ka lala'ena. Memak tete'e ka, dede'ak ndia da'di nai lelek fo Kesel Klaudiu sa paleta.

²⁹ Boema basa Yesus hataholi mana tungan sila la, lalahalak fo ala haitua fe basa tolanook manai Yudea la tutulu-fafalik. Sila esa-esak haitua tunga hahapu na.

³⁰ Ala tao latetu sila nakeketun ndia boema, ladenu Barnabas no Saulus lini tutulu-fafalik sila la leo mauli-malanga salani kala neu.

12 ¹ Bei nai teuk ndia dale na boe, Mane Herode sa mulai tuninden hataholi salani kala.

² Hu no ndia paleta na de ala do'dolisa Yakobis, fo Yohanis tolanoo na ninik tafaina.

³ Lelek fo Herodes nita ndia tatao-nono'in ndia nandaa no hataholi Yahudi la dale na boema, ana tao seluk leondiak. Nadenu hataholi la leu ho'u Petrus boe. Dede'ak ndia ana da'di la'e Fai Matua Loti Ta Pake Lalu Tei ka.

⁴ Ala ho'u la Petrus boema, ala taon leo bui dale neu. Ala fe soldadu bubuak ha

lanea Petrus nai bui dale bubuak esa soona, soldadu ha. Feta Paskah basa boema, besa ka Herodes palisak Petrus dede'a na nai lea matan.

⁵ Da'di ala huku lahele Petrus neme bui dale. Tehu hataholi salani kala hule-haladoi te'e-te'e neu Lamatua ka soaneu Petrus.

⁶ Sanga balahaa fo Herodes palisak Petrus dede'a na nai lea matan boema, le'odaek ndia Petrus sungu no nanapa'ak ninik namosina dua nai solda'du mana manea dua tala'da. Solda'du mana manea fe'e kala boeo, bei lanea lahele nai uma bui lelesu nala.

⁷ No kaiboik, Lamatua ka ata nusa so'dan esa napadeik nai kama ndia dalek, de masa'ak esa nangale'o nai kama ndia dalek. Ata nusa so'dak ndia kakakuk Petrus losa ana fo'a. Boema ata nusa so'dak ndia nafa'dan nae, "Wei, fo'a lai lai leona!" No hatematak ndia boe, namosina nanapa'ak nai Petrus lima na, tu'dahenin.

⁸ Basa ndia boema, ata nusa so'dak ndia nafa'dan nae, "Pake o bualo'am ma pa'a o ta'bu ei ma tali na leona." Boema Petrus ana pake bualo'an ma ana pa'a

ta'buei na tali na. Basa ndia boema, ata nusa so'dak ndia nafa'dan nae, "Pake o buapapake ma, ma pa'a o tabu ei ma tali na." Boema Petrus pake buapapake na, ma ana pa'a tabu ei na tali na. Basa boema, ata nusa so'dak ndia nafa'da selu kana nae, "Pake o ba'du manalu ma fo tunga au leona."

⁹ Boema Petrus tunga ata nusa so'dak ndia de ala kalua leme bui dale mai. Tehu Petrus ta name'da hata fo ata nusa so'da ka taon ndia nde bee na, hata esa ana da'di te'e-te'e. Petrus naedaenga manda'dik ndia ka'da ninitak esa mesa kana ndia.

¹⁰ Lelek ala la'oseli mamana nanea makasososa ka ma kadua boema, ala losa lelesu besi fo lelesu ndia nasale leo kota neu. Lelesu ndia ana soi aon de ala kalua leo deak leu, boema ala la'ok tunga mangalok esa. No kaiboik, ata nusa so'dak ndia la'oela Petrus.

¹¹ Basa ndia besa ka Petrus name'da hata da'din so, boema ana kokolak nae, "Besak ia au bubuluk te'e-te'e, Lamatua ka haitua ata nusa so'da na mai fo ana soi-po'i au eme Herodes koasa na, ma

neme basa hata fo leoina Yahudi la sanga taon neu au a."

¹² Petrus bubuluk basa manda'dik ndia boema neu leo Maria uman neu. Maria ia Yohanis inan, fo loke Yohanis soona lae, Markus boe. Hataholi makadotok lakabubua lai uma ndia de ala hule-haladoi.

¹³ Petrus dedelu lelesu manai dea ka, boema ina mana malalau esa na'de Rode, ana mai soi lelesu a.

¹⁴ Tutika nalelak Petrus hala na. Hu ka nde namahoko nanseli, de ana fali lai-lai leo dalek neu, te ana ta soi lelesu a fa. Neu boema nafa'da hataholi manai sila la nae, Petrus nai deak.

¹⁵ Boema laen lae, "O mamulu ia do!" Tehu Rode nahele ka'da, tete'e ka, Petrus nde ndia. Boema lae, "Petrus ata nusa so'da na nde ndia."

¹⁶ Ndia te Petrus dedelu nahele lelesu a. Ala soi lelesu a de lita Petrus boema, ala dodoo doa kana.

¹⁷ Petrus nababa'a lima fo daenga bedenge, de basa boema ana tuis, tao tao leo beek de Lamatua ka ana kalua ndia neme bui dale mai. Boema nafa'das nae, "Mafa'da dede'ak ia neu Yakobis ma

tolanoo fe'e kala boe." Basa ndia boema, Petrus la'oela mamanak ndia, de neu leo mamana fe'ek neu.

¹⁸ Balahaa fafaik boema, tasi'bu da'di nai solda'du mana manea la dalek. Lapangamak lanseli la'eneu hata fo ana da'di neu Petru sa.

¹⁹ Boema Herodes nadenu hataholi neu sanga Petrus, tehu ala ta hapu fan. Da'di Herodes fe paleta fo latane solda'du mana manea sila la fo tao lisas. Basa ndia boema, Herodes la'oela Yudea de neu leo neme Kaisarea, faik de'ubee dale na.

²⁰ Ndia te, Herodes namanasa mangalalau hataholi Tiru sala ma hataholi Sido nala. Hu ndia de, hataholi sila la basa-basas mai de lasale lan. Makasososa na ala fufu'di Blastus, fo ndia malangan nai Herodes uma mane na, de nalosa Blastus no kasa. Basa ndia boema leu leo Herodes leu fo loke dame, nana hataholi sila la nusa na, lamahena hapu nana'ak neme Herodes nusa na mai.

²¹ Neu faik fo laketu basa ka boema, Herodes pake papake matua-mademan de nangatuuk neu kandela paletan lain,

boema ana mulai kokolak nai lau nala matan.

²² Laun mana mamananek sila la lalo ma lae, "Nitu lalai sa halan ia, te hataholi daebafak halan ta ia fa!"

²³ No hatematak ndia boe, Lamatua ka ata nusa so'da na fapa Herodes, nana ana ta fe ha'da-holomata neu Manetualain fa. Boema kalati kala la'a Herodes de maten.

²⁴ Boema Manetualain dede'a-kokolan boetai namaloa ka, ma boetai natea-nahele.

²⁵ Barnabas no Saulus tao lakababasak sila belaba'un boema, lo Yohanis Markus de ala la'oela Yerusalem.

13 ¹ Nai hataholi salanik Antiokia la dalek, hapu nabi-nabi ma mese-mese nala, fo nde Barnabas, Simon, fo ala foin na'de Ta'e Nggeok, Lukius neme Kirene mai, Menahem, fo lakaboboin sama-sama no Mane Herode sa, ma Saulus.

² Lelek ala hule-haladoi neu Lamatua ka, ma ala puasa, boema Manetualain Dula Dale na nafa'das nae, "Hele ma Barnabas no Saulus da'di Au hataholing,

fo daenga duas tao-no'i tatao-nono'ik fo Au aketu basan soaneu duas so."

³Ala puasa ma ala hule-haladoi basa boema, ala lalaa lima nala neu Barnabas no Saulus, boema ladenu duas leona.

⁴Hu ka nde Manetualain Dula Dale na nadedenu na, de Barnabas no Saulus leu leo Seleukia leu. Duas sa'e ofak leme ndia leo pulu Sipru sa leu.

⁵Lelek ala losa Salamis boema, ala tui-benga Manetualain dede'a-kokolan nai uma mamaso Yahudi la. Yohanis Markus tulu-fali duas nai leleo-lala'o nala dalek.

⁶Ala la'ok lafeo pulu ndia, losa Pafos. Ala losa naa boema, duas latongo lo hataholi Yahudi esa na'de Bar Yesus. Hataholi ndia mana suangi mangalauk. Nafa'da aon nae, ndia nabi boe.

⁷Pulu ndia gobelno la na'de Sergius Paulus, tia-lai malolen tou mana suangik ndia. Gobelno ndia hataholi malelaina ma manatee tenok. Nalo Barnabas no Saulus nana ana hii namanene Manetualain dede'a-kokolan.

⁸Tehu Elimas fo tou mana suangik ndia, ana la'ban Barnabas no Saulus, nana Elimas (fo na'de Yunani na nde ndia) ana

sanga enok fo boso nalosak gobelnol ndia namahеле Yesus.

⁹Tehu Saulus, fo loken soona lae, Paulus boe, Manetualain Dula Dale na koasa nan, de nalosa nanganalo tou mana suangik ndia,

¹⁰boema nafa'dan nae, "Hei hataholi mana tipudaik ma nanasoo-supu ko nei! O musu mo basa hata malole lala'ena. Tao le'e de o ta hahae tao malutu Manetualain dale tutu'un soaneu Ana soi-tefa hataholi daebafa ka fa?

¹¹Besak ia meten te, neukose Lamatua ka huku-doki o! Neukose o da'di pokek, fo o ta mita le'do mata na, nai faik de'ubee dale na." No hatemetak ndia boe, Elimas name'da makamamasu nggeo ka potiketua mata na de nalosa ana la'ok nafangganggao sanga hataholi fo ana helan.

¹²Lelek fo gobelno la nita manda'dik ndia boema namahеле Yesus. Nana ana dodoo doak nanoli-nafa'dak la'eneu Lamatuak Yesus.

¹³Paulus no nonoo nala sa'e ofak leme Pafos leo Perga, fo nai Pamfilia. Ala losa ndia boema, Yohanis Markus la'oelas de ana fali leo Yerusalem neu.

¹⁴Leme Perga mai de lakandoo leo Antiokia fo nai Pisidia, de fai Saba ta losa boema, leu leo uma mamasok leu.

¹⁵Ala lees basa Musa Susula na, ma Nabi la Susula na boema, uma mamasok ndia mauli-malanga nala ladenu hataholi neu nafa'da Paulus no nonoo nala nae, "Metema tolanoo kala nau tao matetea-mahehele ma kokoe-nanasi hataholi ia la soona, manduku-malosa kana leona."

¹⁶Boema Paulus fo'a napadeik de ana fe ta'du ninik lima na fo ala bedenge. Basa boema nae, Tolano-tolanoo Israel ngala ma basa hataholi kamahehelek manai ia la lemin! "So'ba mamanene su'dik au dei.

¹⁷Leoina Israe la Manetualai na hele basa ita bei ba'ikai nala, fo Ana tao leoina ia da'dineu leoina matuaina nai lelek ala bei leo leme Masir, da'dileo hataholi manamai. Basa boema, no Manetualain koasa matuaina na de Ana kaluahenis leme Masir mai.

¹⁸Ana ta haelai namanasa ha'da-tatao nala, nai lelek fo leme mo maloa teuk hahulu dale na.

¹⁹ Ana tao nakalulutuk leoina hitu neme nusa Kanaa na, de Ana baba'e nusak ndia neu leoina Israe la, fo daenga nusak ndia ana da'di sila pusakan.

²⁰ Basa sila la ala da'di teuk natun ha limahulu. Manetualain ba'e basa nusa Kanaa na boema, Ana fes mana maketu-mala'di. Mana maketu-mala'di mate'e ka nde Samuel.

²¹ Basa boema loke fe sila manek esa. De Manetualain fes Saul fo Kis ana na, fo neme leo Benyami na mai, de ana da'di sila manen teuk hahulu dale na.

²² Manetualain kekoheo kana neme kandela nangatutuu na mai boema, Manetualain so'u fes Dauk da'di sila manen. Ma hu ka nde dede'ak ia de Manetualain kokolak la'eneu Dauk nae, 'Au bubuluk basa Dauk fo Isai anan ndia, nandaa no Au dale nga. Ndia nde hataholi fo neukose ana tao-no'i Au hihii-nanau nga.'

²³ Neme Dauk tititi-nonosin ndia mai, de Manetualain sadia fe leoina Israe la Mane Mana Soi-Tefak esa, sama leo Ana helu basa ka. Fo Yesus ndia nde Mane Mana Soi-Tefak ndia.

²⁴ Yesus beita ho'u ue-le'din fa te, Yohanis nalo neu hataholi Israe la fo ala tukatei-saledale leme sala-singo nala mai fo salanis.

²⁵ Ma nai lelek fo Yohanis sanga nakababasak ue-le'din boema, nafa'da hataholi la nae, 'Tunga emi hahapu ma, see au ia? Au ta nde Hataholi fo emi mahani talu-talu ka fa. Mafandedelek, te basa au fai nga soona, neukose Hataholi ndia Ana mai, fo leomae o'duheni ta'bu ei na boeo, au ta andaa fa.'

²⁶ Tolano-tolanoong fo Abraham tititi-nonosin, ma basa tolano-tolanoo fe'ek manai ia fo mana mamahale Manetualai na lemin! Manetualain haitua fe ita halak fo manini maso'dak ndia so;

²⁷ nana hataholi fo mana leo nai Yerusale mala lo sila mauli-malanga nala ta lame'da fa te, se'kona Hataholi ndia nde mana soi-tefa. Ala ta lalelak nabi la nanolin fo nanalees tunga-tunga fai Saba ta fa, de nalosa ala huku Yesus. Tehu se'ko na no tatao-nono'i leondia ka de ala tao la hata fo nabi la lafa'da ela ka, ana da'di.

²⁸ Leomae ala ta hapu salan faanak boen, fo nandaa hukunisa fan, tehu loke Pilatus fo ala taolisan.

²⁹ Ala tao letetu basa hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale la'e neun, boema lakona la popola na neme ai nggangek lain mai de latoin.

³⁰ Tehu Manetualain tao naso'da fali kana neme mamate sa mai.

³¹ Basa boema, tunga-tunga faik Ana mai fo natu'du aoina na neu hataholi fo ala la'ok lon neme Galilea leo Yerusalem leu. Hataholi sila nde besak ia, ala da'di sakasii soaneun, ba'eneu leoina Israe la.

³² Da'di besak ia, ami manduku-malosak Hala Malole ndia neu emi: Hata fo Manetualain helu basan neu ita bei ba'ikai nala,

³³ ndia Ana tao-no'i basan soaneu ita, ninik Ana tao naso'da falik Yesus neme mamate sa mai so. Nana nai Mazmur kadua dalek, nanasulak nae, 'O nde Au ana nga, nai faik ia dale na, Au da'di O Amam so.'

³⁴ Manetualain tao naso'da fali kana neme mamate sa mai so. Besak ia, neukose Ana ta la'ola'di mamate sa nai bolo mamates dale so'on. La'eneu

dede'ak ndia de Manetualain nafa'da nae, 'Neukose Au fe O hehelu-balataa malalao-malalafuk, fo tao leo bee o nanatao natetuk, fo Au helu basan neu Dauk so.'

³⁵ Leondiak boe, nai lalane fe'e kala dalek, nananafa'dak nae, 'Neukose, O ta po'ilotak O Atam mana lilinekam ndia, Ana pulu-po'o nai bolo mamates dale fa.'

³⁶ Dauk tao nakababasak hata fo Manetualain fen tao-no'in, boema maten de latoi lakabubuan no bei ba'ikai nala so boe. Popola na, noeheni la'iesa kana so boe.

³⁷ Tehu Yesus fo Manetualain tao naso'da fali kana neme mamate sa mai ndia, popola na ta noeheni fan.

³⁸ Hu ndia de, tolanoo kala muse bubuluk te tunga Yesus ia, de halak la'eneu sala-singok nanafe do'o do ampo na, nanatui-bengak neu emi; emi muse bubuluk, te hataholi fo namahеле nana, nanasoi po'ik neme basa sala-singok fo ta bisa nanalosehenik tunga Manetualain paletan fo Musa nanduku-nalosa kana fa.

³⁹ (13:38)

⁴⁰ Hu ndia de emi muse manea matalolole, fo boso nalosak hata fo nabi la lafa'dak ia, ana tu'da la'e emi. Nabi la lafa'da lae leo ia,

⁴¹ 'Manea matalolole, hei emi fo hataholi mana hii ka'da makamumulumakamamae kala lemin! Neukose emi dodoo doa kana, fo mateheni mala! Nana nai le'dofai besak ia, Au bei tao hata esa, fo neukose emi ta mamahеле fan, leomae hapu hataholi nafa'da mangaleledon neu emi boe.'"

⁴² Lelek fo Paulus no Barnabas la'oela uma mamasok ndia, boema hataholi manai uma mamasok ndia dalek lokes fo fai Sabat mana mai ka soona, ala fali seluk fo lafa'da mangalele'do seluk lakandoo dede'ak sila la.

⁴³ Hataholi sila la kalua leme uma mamasok dale mai boema, hataholi Yahudi la lo leoina fe'ek fo mana masok agama Yahudi a ala tunga Paulus no Barnabas. Boema Lamatua ka hataholi nadedenun kaduak sila la lanoli-lafa'das, fo daenga lamahena lakandoo neu ka'da Manetualain susue-lalain.

⁴⁴ Neu fai Sabat mana mai ka boema, hii-hii nae basa hataholi manai kota

ndia dalek lala'ena, ala mai lamanene Lamatua ka dede'a-kokolan.

⁴⁵ Lelek fo hataholi Yahudi la lita hataholi makadotok sila la boema, dale nala he'di lanseli. Lakamumulu-lakamamaek Paulus, ma ala la'ban ana kokolak dede'a kala.

⁴⁶ Tehu Paulus no Barnabas boetai lapani seluk, de ala kokolak no le'do-le'dok lae, "Memak Manetualain dede'a-kokolan muse nanananduku-nalosak nakahuluk neu emi. Tehu, hu ka nde emi ta nau sipo kana fa de emi nde maketu aom mae, emi ta mandaa sipo so'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka fa. Hu ndia de ami meu lo leoina fe'e kala meu.

⁴⁷ Nana Lamatua ka fe ami paleta nde ia. Lamatua ka nae, 'Au hele basa emi, da'di mangale'dok ba'eneu leoina ta Yahudi la, fo ela emi mini maso'dak fe hataholi daebafa ka lala'ena.'"

⁴⁸ Nai lelek leoina fe'ek fo hataholi ta Yahudi la lamanene dede'ak ndia, boema lamahoko lanseli, de ala koa-kio Manetualain dede'a-kokolan. Ma hataholi fo Manetualain hele basa kala lamahele ala hapu so'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka.

⁴⁹ Boema la'eneu Lamatua ka dede'a-kokolan soona, ana mulai nakapepela leo basa nusak ndia dalek lala'ena.

⁵⁰ Tehu hataholi Yahudi la dudungu-papau hataholi matua-madema manai kota ndia, hataholi matua-madema fo mana bii neu Manetualai na ina nala. Ala tao musu lo Paulus no Barnabas, de ala usiheni duas leme nusak ndia mai.

⁵¹ Boema hataholi nadedenu kaduak sila la, ala sasapuheni daesopuk manai duas ei dale nala nai hataholi sila la matan, fo ana da'di neu nasanene'dak esa, boema duas la'o leo Ikonium leu.

⁵² Hataholi mana tunga Lamatuak manai Antiokia la, lamahoko lanseli, ma Manetualain Dula Dale na koasa nalas.

14 ¹ Paulus no Barnabas la'ola'di dede'ak matak esa nai Ikonium. Duas leu leo hataholi Yahudi la uma mamason dale leu de duas kokolak de kokola nala malole hiik, de nalosa hataholi Yahudi ma hataholi ta Yahudi makadotok lamahele Yesus.

² Tehu hataholi Yahudi kamahehele ta kala dudungu-papau hataholi ta Yahudi la, de nalosa lakamuu-lakadau hataholi fo lamahele neu Yesu sa.

³ Hu ndia de Paulus no Barnabas leo laladoo ka leme kota ndia. Ma no napalanik, duas kokolak la'eneu Lamatua ka. Boema Lamatua ka boeo Ana fe buti nae, duas tutuin la'eneu Lamatua ka susue-lalain ndia, tete'e ka; Ana fes koasa, fo ala tao manda'di beuk, ma dede'a matua ina la.

⁴ Tehu kota ndia lau nala esa nale'a no esa; nggelok lok hataholi Yahudi la, ma nggelok lok hataholi nadedenu kala.

⁵ Boema hataholi Yahudi la lo maui-malanga nala sama-sama lo hataholi ta Yahudi la lalahalak fo ala tunindeneni, ma ala tapa hataholi nadedenu kala ninik batu.

⁶ Tehu hataholi nadedenu kala bubuluk dede'ak ndia de ala la'oheok leo Listra ma Derbe leu fo nde kota-kota manai Likaonia, ma kota manai boboakaisu nala.

⁷ Ala losa naa boema, ala tui-benga seluk Hala Malole ndia.

⁸ Hapu touk esa nai Listra, bongin te ei na lu'uk so, de nalosa ana ta hapu la'ok fa, nana ei bu'u nala mate la'iesa kasa.

⁹ Tou lu'uk ia boeo nangatuuk nai ndia fo namanene Paulus kokola na. Paulus

nita tou lu'uk ndia namahеле te'e-te'e de ana bisa lea-hai. Paulus meten,

¹⁰boema ana kokolak napane'e nae, "Mapadeik matetu leona!" Tutika tou lu'uk ndia nakaboku de napadeik, boema ana la'ok leona.

¹¹Lelek fo hataholi makadotok sila la lita hata fo Paulus taon ndia boema, ala eki linik dede'a Likaonia lae, "Nitu lalai sala kona leo daebafa ka mai nai hataholi daebafa ka ao paan dale mai nde ia so."

¹²Boema ala foi Barnabas na'de Seus, ma Paulus na'de Hermes, nana Paulus nde kokola ka.

¹³Imam Nitu lalais Seu sa uma sosongo-tatangon nai kota Listra mata na. Boema ana hela nini sapi mane, ma bunga leo kota ndia lelesu ina na neu. Ana nau tunga no hataholi makadotok sila la, fo leu fe tutunu-hohotuk neu hataholi nadedenu kala.

¹⁴Lelek fo Barnabas no Paulus bubuluk hataholi sila la sanga tao beek ndia boema, duas sisii-lulu'i bua papake nala, de lalai leo hataholi makadotok sila la tala'da leu ma ala nggasi lae,

¹⁵"Wei, te tao le'e de emi tao tataos ia? Ami ia hataholi daebafak sama leo

emi boe! Ami nai ia nana, ami tui-benga Hala Malole ndia neu emi, fo ela emi tu'u-tapaheni emi tatao-nono'i sosoandandaa tak ia, fo mai leo Manetualain fo maso'dak, ma mana makadada'dik lalai ma daebafa ka, boema tasi no oe isin lala'ena.

¹⁶ Nai lelek makahulu na, Manetualain po'ilotak leoina la laso'da tunga sila hihii-nanau nala.

¹⁷ Tehu Ana ta nafandeleheni fe buti la'eneu aoina na, fo nde Ana tao malole. Ana fe emi u'dan neme lalai mai, fo dae-oe laisi-lamina, la'e fai na. Ana fe emi nana'a-nininuk fo nandaa no emi dale ma."

¹⁸ Tehu hataholi makadotok sila la, ta lamanene hataholi nadedenuk sila la dede'a-kokolan fa, te ka'da ala tunu-hotu tutunu-hohotuk fe duas.

¹⁹ Hataholi Yahudi de'ubee ala mai leme Antiokia fo nai Psidia, ma leme Ikonium leo Listra leu, de ala dudungu-papau hataholi makadotok sila la, nalosa hataholi makadoto kala lo kasa. Ala tapa Paulus ninik batu, basa boema ala lele'a-loloson leo kota deak neu. Nana laedaenga mate son.

²⁰ Tehu nai lelek fo hataholi kamahehelek manai sila la lapadeik okofeo lan boema, ana fo'a de ana masok fali leo kota dale neu. Balahaa boema, Paulus no Barnabas fali leo Derbe leu.

²¹ Nai Derbe, Paulus no Barnabas tui-benga Hala Malole a, de hataholi ba'u ka lamahela Yesus. Basa ndia boema, duas fali leo Listra leu, de basa boema lakandoo leo Ikonium leu, de ala leo Antiokia, fo nai Pisidia.

²² Nai kota sila la, duas latetea-lahehele ma lanoli-lafa'da hataholi mana tunga Yesus manai kota sila la, fo daenga lamahela lahele Yesus. Lanoli-lafa'das lae, "Ita muse doidoso ba'u ka takahuluk, fo besa ka ita hapu namahokok nai Manetualain Daebafa Beu na dalek."

²³ Ma nai mamaso kala esa-esak, Paulus no Barnabas so'u fes Penatua-penatua. Ala hule-haladoi ma ala puasa basa boema, ala fe Penatua-penatua sila la leo Lamatuak fo sila dua lamahela ka.

²⁴ Basa ndia boema, duas la'ok lakandoo duas leleo-lala'on, de ala la'ok seli nusa Pisidia de ala losa Pamfilia.

²⁵Ma ala tui-benga basa Manetualain dede'a-kokolan neme Perga, boema duas leu leo Atalia leu.

²⁶Ala sa'e ofak leme ndia mai, de ala fali leo Antiokia leu. Nai kota ndia nde, makahulu na ala fe duas leo Manetualain susue-lalain dalek neu, fo daenga ala tao-no'i tatao-nono'ik fo besak ia ala tao lakababasa kana.

²⁷Lelek ala losa Antiokia, boema lalo lakabubua basa mamasok ndia salani nala de ala tuis, basa hata fo Manetualain tao-no'in tunga sila dua. Boeo ala tuis la'eneu tao leo beek de, Manetualain soi enok fe hataholi ta Yahudi la fo lamahеле Yesus.

²⁸Paulus no Barnabas leo doo ka lo hataholi kamahehelek manai kota ndia.

15¹Hataholi Yudea de'ubee leme Yudea leo Antiokia leu de lanoli hataholi kamahehelek manai Antiokia la lae, metema ta suna tasa tunga Musa hoholo-lalanan fa soona, ala ta hapu so'da ka fa.

²Tehu Paulus no Barnabas la'ban mangalalau hataholi sila hahapun ndia. Mate'e na boema ala ho'i nakeketuk, fo Paulus no Barnabas lo hataholi de'ubee

leme Antiokia leo Yerusalem leu, fo ala kokolak dede'ak ndia lo hataholi nadedenu kala, ma mauli-malangan manai naa la.

³Hataholi salanik Antiokia la los losa kota deak boema, ala la'ok tunga Fenisia ma Samaria. Nai naa ala tuis, tao leo beek de hataholi ta Yahudi la fe so'da nala leo Manetualain neu. Halak ndia tao na hataholi kamahehelek manai sila la, lamahoko lanseli

⁴Lelek ala losa Yerusalem boema, hataholi salani kala ma hataholi nadedenu kala boema Penatua-penatua la sipo kasa no malole. Boema ala tuis basa hata fo Manetualain tao-no'in tunga sila.

⁵Tehu hataholi Farisi kamahehelek basak de'ubee fo'a lapadeik de ala kokolak lae, "Hataholi leoina fe'ek fo kamahele basak sila la muse suna tasa, ma muse ala tunga Musa hoholo-lalanen."

⁶Boema hataholi nadedenu kala ma Penatua-penatua la lakabubua fo ala kokolak dede'ak ndia.

⁷Latukaaafik doo na seli. Neu mate'e na boema, Petrus fo'a napadeik de

ana kokolak nae, "Tolano-tolanoo ngala lemin! Emi bubuluk basa, faik de'ubee maneu ka, Manetualain hele au neme emi tala'da mai, fo tui-benga Hala Malole ndia neu hataholi ta Yahudi la fo ela lamanene ma lamahele boe.

⁸Boema Manetualain fo mana bubuluk basa hataholi daebafa ka dale na, nafa'da basa nae, Ana sipok hataholi sila la. Nafa'da dede'ak ndia ninik Ana fe Dula Dale na neu hataholi sila la sama leo Ana fe basan neu ita so.

⁹Manetualain ta bibinga-baba'e ita to sila fa. Ana tao nalalao-nalalafu hataholi sila la dale nala nana lamahele.

¹⁰Na, tao le'e de besak ia emi nau la'ban Manetualain ninik emi fe hataholi mana tunga Lamatuak sila la, lulu'a-lelepa mabelaina ndia, te se'ko na ita bei ba'ikai nala, ma ita boeo, ta takalala'ok tabe'i fas?

¹¹Dede'a nasafali na, ita tamahele de ita hapu maso'da ka, hu ka nde Lamatuak Yesus susue-lalain; hataholi sila la leondiak boe."

¹²Boema basa hataholi mana makabubuak manai sila la, basa-basas bedenge. Basa boema, ala nenene

Paulus no Barnabas tui seluk basa manda'di beuk ma dede'a matuaina, fo Manetualain taon tunga sila, nai leoina fe'ek fo hataholi ta Yahudi la tala'da.

¹³ Ala kokolak late'e boema Yakobis nae, "Tolano-tolano ngala lemin! So'ba mamananene su'dik au dei.

¹⁴ Besa ka Simon nafa'da mangalele'do, tao leo beek de nai makasososa na, Manetualain mete-nakanae hataholi ta Yahudi la fo Ana sanga hele nai sila dalek, hataholi fo ana da'di Ndia hataholi kamahehelen.

¹⁵ Dede'ak ndia nandaa no nabi la lafa'da ela ka. Nana nanasulak nae leo ia,

¹⁶ Lamatua ka nae, 'Basa ndia soona, neukose Au fali seluk.' 'Neukose Au afofo'a falik Dauk uman fo mana tu'u basa ka, ma Au tao ahii nalutu na, boema Au tao atetu fali kana;

¹⁷ fo daenga beiela hataholi sila la, ala sanga Amak Manetualain, sama-sama lo leoina fe'ek fo ta hataholi Yahudi la fo Au alos soaneu ala da'di Au nuu ngala.' Amak Manetualain nae leondia,

¹⁸ fo nafa'da basa dede'ak ndia, neme makahulun eli mai so."

¹⁹ Boema Yakobis nae, "Da'di tunga au hahapu nga soona, ata boso tao susa hataholi ta Yahudi kamahehelek sila la.

²⁰ Tehu ita muse sulak fes susulak ma tanoli-tafa'das, fo daenga boso la'a nana'a sosongo-tatango manggenggeok sila la, do la'a bana nanafule nisak paa na, do la'a paa daa. Boema, fo ela ladook ao nala leme soso-piao ka mai.

²¹ Nana neme makahulun eli mai a, ala lees Musa hoholo-lalanen tunga-tunga fai Saba ta nai uma mamaso kala dalek, ma nanatui-bengak nai basa kota lala'ena so."

²² Boema hataholi nadedenu kala ma Penatua-penatua la lo basa hataholi salani kala, ala ho'i nakeketuk fo ala hele la sila hataholin de'ubee fo ladenus sama-sama lo Paulus ma Barnabas leo Antiokia leu. Boema ala hele Silas no Yudas fo loken soona lae, Barsabas boe. Hataholi kaduak ia la nde bee soona, hataholi nananita-nalelak nai hataholi kamahehelek manai Yerusale ma dalek.

²³ Ala fe hataholi fo ladenuk sila la, lini susulak esa boe. Susulak ndia lii na nae leo ia, "Neu basa tolano-tolanook maneme leoina fe'ek fo ta hataholi

Yahudi mana leo nai Antiokia, Siria, ma Kilikia. So'da-molek neme ami, fo Lamatua ka hataholi nadedenu nala, ma Penatua-penatua fo emi tolanoo mala.

²⁴ Ami mamananene, ami hataholim de'ubee le'i de ala tao tasi'bu, ma ala tao la emi mapangamak ninik sila nanoli nala. Te se'ko na, ami ta madenu hataholi sila la tao tataos ndia fa.

²⁵ Hu ndia de ami makokolaok, de basa-basas lakaheik boema, ami hele ma hataholi de'ubee fo ami madenus le'i. Sama-sama lo ita tolanoon Barnabas ma Paulus fo ami sue-lai ka.

²⁶ Hataholi kaduak ia la lapalani mate, nana ita Lamatuan Yesus Kristus.

²⁷ Da'di, ami madenu Yudas no Silas le'i fo lafa'da matan emi, halak fo nanasulak nai susulak ndia dale ka.

²⁸ Manetualain Dula Dale na nakaheik, ma ami boeo makaheik so, fo ela emi boso lu'a-lepa lulu'a-lelepa mabela, lenaheni bela-ba'uk fo emi paluu ka fo nde:

²⁹ boso mi'a nana'ak fo ala fen neu sosongo-tatangok; boso mi'a paa daa, boso mi'a bana nanafule nisak paa na, ma madook ao ma neme sosoa-piao ka

mai. Metema emi madook ao ma neme basa dede'ak sila la mai soona, emi tao-no'i tatao-nono'im malole ndia so. Ba'u ka'da ndia. So'da-molek ba'eneu emi!"

³⁰ Latete'aok basa boema hataholi fo ladenuk sila la, ala la'o leo Antiokia leu. Ala losa boema, lalo lakabubua basa hataholi salani kala de ala fe susula ka neu.

³¹ Lelek hataholi salani kala lees basa susulak ndia boema, lamahoko lanseli nana susulak ndia isi-liin nini kokoe-nanasik neus.

³² Yudas no Silas nde bee na nabi boe. Ala kokolak doo na seli lo tolanoo kamahehelek manai Antiokia sila la, fo latetea-laheheles, ma ala fes napalanik.

³³ Yudas no Silas leo los basa faik de'ubee dale na, boema hataholi kamahehelek manai Antiokia sila la, ladenu fali kasa, ma lafa'das fo landuku-lalosak sila nate'a na neu hataholi mana madenu sila.

³⁴ Tehu Silas naketu basa, ana leo nahele neme Antiokia.

³⁵ Paulus no Barnabas boeo, ala leo faik de'ubee dale na leme Antiokia. Duas lo

hataholi fe'ek makadotok, lanoli ma ala tui-benga Manetualain dede'a-kokolan nai Antiokia.

³⁶ Beita doo bee boen te, Paulus nafa'da Barnabas nae, "Mai fo ata fali fo teu donge-dama basa tolanoo kamahehele kala nai basa kota-kota fo ita tui-benga Lamatua ka dede'a-kokolan, fo daenga ita bubuluk so'da nala tao leo beek so."

³⁷ Barnabas hii no Yohanis Markus,

³⁸ tehu tunga Paulus dale nameme'da na, metema lo Markus soona, ta malole fa, nana Markus ta nau nalalau-naoono sama-sama no sila fa, ma ana la'oelas leme Pamfilia.

³⁹ Boema Paulus no Barnabas lale'a matua ina de nalosa neu mate'e na boema, duas lasi'da-laba'e. Boema Barnabas nalo na Markus de duas sa'e ofak leo Siprus leu.

⁴⁰ Ma Paulus nalo na Silas de tolanook manai Antiokia la hule-haladoi basa fe duas boema, duas la'o leona.

⁴¹ Ala la'ok okofeo Siria ma Kilikia de latetea-lahehele hataholi salanik manai naa la.

16 ¹ Paulus la'ok nakandoo leo Derbe neu, de basa boema neu leo

Listra. Nai ndia hapu Yesus hataholi mana tungan esa na'de Timotius. Inan hataholi Yahudi, fo namahele Yesus so; tehu aman hataholi Yunani.

² Nai hataholi kamahehelek fo mana leo nai Listra ma Ikoniu ma dalek, Timotius ia nananita-nalelak da'dileo hataholi malole.

³ Paulus nau fo ela Timotius tunga no ndia; hu ndia de ana sunat Timotius. Ana tao tataos ndia nana hataholi Yahudi manai nusak ndia, basa-basas bubuluk, Timotius aman hataholi Yunani.

⁴ Nai kota fo duas donge-dama kala, lafa'da hataholi kamahehele kala nakeketuk fo hataholi nadedenu kala lo Penatua-penatua manai Yerusale mala laketu basa kala. Lanoli-lafa'da tolanoo kamahehelek sila la fo ala tunga nakeketuk sila.

⁵ Boema hataholi salanik manai sila la, namahehele nala boetai latea-lahеле, ma tunga faik dede'u nala boetai lamba'u ka.

⁶ Manetualain Dula Dale na ta po'i Paulus no Silas tui-benga Manetualain dede'a-kokolan nai propensi Asia fa.

Da'di, duas la'ok lakandoo leo nusa Frigia ma Galatia leu.

⁷ Lelek ala losa nusa Misia dae too na boema, ala masok so'ba leo propensi Bitinia leu, tehu Yesus Dula Dale na ka'i duas fo boso leu leo naa leu.

⁸ Da'di duas tunga Misia de lakandoo leo Troas leu.

⁹ Le'odaen ndia duas lai Troas, boema Paulus nita ninitak esa. Nai ninitak ndia dalek, Paulus nita hataholi Makedonia esa napadeik nai mata na, boema hataholi ndia noke nanseli, fo neu leo Makedonia neu, fo ana tulu-fali duas.

¹⁰ Paulus nita basa ninitak ndia tutika, ami mahehele aom fo ami meu leo Makedonia meu. Nana ami mamahеле Manetualain nadenu ami meu tui-benga Hala Malole ndia, neu hataholi manai naa la.

¹¹ Boema ami la'oela Troas de ami sa'e ofak makandoo leo Samotrake meu, de balahaa boema ami leo Neapolis meu.

¹² Boema ami meme ndia leo Filipi meu fo kota matua manai Makedonia, esa nde ndia. Filipi ia nde bee na nusa Roma nusa paletan ndia. Ami leo meme naa faik de'ubee dale na.

¹³ Lelek fai Saba ta losa boema, ami meu leo lee esa su'u na meu, fo lee ndia nai kota lelesuina na deak, nana ami bubuluk hataholi Yahudi la mamana huhule-haladoin nai ndia. Boema ami mangatuuk, de ami kola-kola mo inak mana makabubuak manai sila la.

¹⁴ Inak esa nai inak sila la dalek nde bee soona, ina mana mase'o tema pila balanggeo kabelik, na'de Lidia, fo neme Tiatira mai. Ana sue-lai Manetualain, de Lamatua ka nakababale dale na, fo ela ana sipok hata fo Paulus nanolin nana.

¹⁵ Boema ala salani Lidia no uma isi nala. Salani basan boema, noke ami meu leo uman meu. Nafa'da ami nae, "metema tolanoo kala mame'da nana, te'e-te'e au amahale Yesus soona, mai fo ata teu leo au umang teu." Boema nakaseti nahele ami, fo ami tunga ndia nonoke na.

¹⁶ Faik esa, nai lelek fo ami bei sanga mae meu leo mamana huhule-haladoi ka meu te, ami matongo mo inak esa; inak ndia ata esa. Dula dale mangalau ka koasa na inak ndia de ana hapu neuk nala basa manda'dik mana mai kala. Hu ka nde ana hapu neuk nala hataholi a

ua-nalen de inak ia nini nanala matua ina fe ndia malanga na.

¹⁷Inak ndia ka'da tunga nahele ami mo Paulus. Ana eki ma nae, "Hataholi ia la Manetualain Fo Matua-Madema ndia atan sila! Ala mai fo lafa'da tolanoo kala, eno na tao leo beek fo tolanoo kala hapu so'dak!"

¹⁸Faik de'ubee dale na inak ndia eki nakandoo nae leondia. Boema Paulus namanasa, de nalosa ana lipa leo dea neu de nafa'da dula dale mangalauk ndia nae, "No Yesus Kristus na'de na, au paleta o, fo kalua meme inak ia dalek mai leona!" No hatematak ndia boe, dula dale mangalauk ndia kalua neme inak ndia dalek mai.

¹⁹Lelek fo inak ndia malanga nala lame'da nana, sila fai loan fo ala hapu doi ka mopon boema, ala ho'u la Paulus no Silas de ala lele'a-lolosos leu lataa mana paleta la fo ala palisa kasa.

²⁰Lo Paulus no Silas leu lataa mana paleta Roma de ala kalaak duas lae, "Hataholi ia la hataholi Yahudi. Ala mai tao tasi'bu nai ita kota na.

²¹Boema hataholi ia la ladenu hataholi la fo ala tunga ha'da-tataok fo ta nandaa

no ita hataholi Roma hoholo-lalanen fa. Hu ndia de ami ta sipok do tunga ha'da tataok sila fa!"

²² Hataholi makadoto kala boeo, sapu la Paulus no Silas. Boema mana paleta la sisii-lulu'iheni hataholi nadedenuk sila la ba'du nala leme ao nala mai, de ladenu hataholi la filuk duas.

²³ Ala filuk lalo'bo duas boema ala taos leo bui dale leu. Ladenu malanga bui fo nanea matalololes.

²⁴ Hu ka nde paleta ndia de malanga bui taos duas leo bui a kama mate'e na neu, boema ala lange duas ei na ninik balok.

²⁵ Fafa'kama fatila'da boema, Paulus no Barnabas hule-haladoi ma lakamee koa-kio Manetualain. Hataholi nanahuku fe'e kala lamanene duas lakamee.

²⁶ No kaiboboianak, dae nanggengo matuaina, de nalosa uma bui nanggengo. Boema lelesu bui a basa-basas latahuka, ma namosina nanapa'ak neu hataholi bui la bukahenis.

²⁷ Malanga bui a ana nggenge boema ana fo'a. Lelek fo nita lelesu bui la latahuka beno'u boema, ana fe'a na tafaina na fo ana sanga do'doan, nana

naedaenga hataholi nanahuku kala lalai beno'u so.

²⁸ Tehu Paulus nalo napane'e nae, "Boso do'doalom te ami basa-basa mala bei nde ia!"

²⁹ Boema malanga bui noke banuk de nalai leo dalek neu. Ana bala neu Paulus no Silas mata na ma ana dele ngge'be-ngge'be.

³⁰ Basa boema no duas leo deak leu de nafa'das nae, "Tuan-tuan, au muse tao leo beek fo au hapu aso'da?"

³¹ Boema Paulus no Silas lataa lae, "Mamahele Lamatuak Yesus leona! Neukose o mo basa o uma isi mala lala'ena maso'da!"

³² Boema Paulus no Silas tui-benga Hala Malole la'eneu Lamatuak Yesus neu malanga bui ndia no basa hataholi manai uman dale la lala'ena.

³³ Fatila'dak ndia boe, malanga bui ndia no duas de ana safe balisi hina nala. Boema malanga bui ndia no basa uma isi na lala'ena nanasalanik tutik.

³⁴ Basa boema no Paulus ma Silas leo uma neu de ana fes la'a-linu. Malanga bui ndia no basa uma isi

nala lamahoko lanseli, nana besak ia lamahela Manetualain so.

³⁵ Balahaa fafaik boema, basa mana paleta Roma ladenu Polisi la lini paleta leo uma bui leu fo ala po'i Paulus no Silas.

³⁶ Boema malanga bui nafa'da dede'ak ndia neu Paulus. Nafa'dan nae, "Tuan-tuan, mana paleta ana fe paleta fo po'i tuan-tua nala. De besak ia tua-tua nala, bole fali leona. Fali no so'da-molek!"

³⁷ Tehu Paulus nafa'da polisi sila la nae, "Nusa Roma laun ami. Ma emi beita palisak ami dede'a ma boen te, emi filuk ami nai lea matan, ma emi tao ami leo bui dale meu. Tehu besak ia, emi madenu ami fali no denge-dengek? Ami ta nau fa. Madenu mana paleta sila la mai matan fo ala po'i ami."

³⁸ Boema polisi la lafa'da dede'ak ndia neu mana paleta Roma. Lelek fo mana paleta la lamanene nusa Roma laun Paulus ma Silas boema ala bii.

³⁹ Boema leu loke ampon neu Paulus ma Silas, basa boema ala kalua duas leme bui dale mai. Lafa'da Paulus ma Silas, fo duas kalua leme kota ndia mai.

⁴⁰ Paulus ma Silas kalua leme bui dale mai boema leu leo Lidia uman leu. Latongo lo hataholi kamahehelek manai sila la, boema latetea-lahehele dale nala. De basa boema, Paulus ma Silas la'o leona.

17 ¹ Paulus no Silas la'ok lakandoo de ala tunga Amfipolis ma Apolonia, boema ala losa Tesalonika. Hataholi Yahudi la uma mamaso na nai ndia boe.

² Boema Paulus neu leo uma mamason ndia neu sama leo tatao mandoo fai na, metema hapu hataholi Yahudi la uma mamason esa soona, neu fo natukaaafik no hataholi manai sila la, la'eneu Susula Malalao ka isi-liin. Ana tao leondiak iko-iko fai Sabat telu dale na.

³ Ana pake Susula Malalao ka isi-liin fo nafa'da mangalele'do ma ana fe buti nae, Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka, Ana muse doidoso, ma naso'da falik neme mamate sa mai. Paulus nae, "Yesus fo au tui-bengan neu emi ndia, nde Mane Mana Fe So'dak fo nanahelu ka"

⁴ Hataholi de'ubee lamahele, boema ala tunga Paulus no Silas. Leondiak boe,

hataholi Yunani mana bii Manetualain makadotok nan seluk bai.

⁵Tehu hataholi Yahudi la lape'da dalek. Lalo la hataholi mada'baoek manai eno kala lain de lapadedeik hataholi mana tao tasi'bu la nakabubua na. Boema ala mulai tao tasi'bu nai basa kota ndia lala'ena. Leu sapu la hataholi kamahehelek esa na'de Yason uma na fo ala sanga Paulus no Silas, nana ala sanga lo duas leu lataa hataholi makadoto kala.

⁶Tehu lelek fo ala ta hapu Paulus no Silas fa boema, ala lele'a-loloso Yason ma hataholi kamahehele fe'ek de'ubee leo mana mana paleta fo mana koasa manai kota ndia matan leu. Ala eki ma lae, "Hataholi ia la tao tasi'bu nai basa mamanak lala'ena! De besak ia ala losa ita kota na so,

⁷de Yason nde sipo kasa nai ndia uman. Da'di sila basa-basas la'olena Kesel Roma nakeketu nala, nana lafa'da lae, bei hapu seluk mane fe'ek esa na'de Yesus."

⁸No dede'a-kokolak sila la, de ala tao la hataholi makadotok ma mana koasa manai kota ia, ala nggenge la de latataneao.

⁹ Boema loke Yason no hataholi kamahehele fe'ek sila la bae doik fo besa ka ala po'is.

¹⁰ Le'odaek ndia, hataholi kamahehelek manai kota ndia, ladenu Paulus no Silas leu leo Berea leu. Ala losa naa boema, leu leo hataholi Yahudi la uma mamason dale leu.

¹¹ Hataholi manai Berea la hii lamanene Paulus no Silas tutui-bebengan, lenaheni hataholi Tesalonika la. Lamanene Lamatuak Yesus dede'a-kokolan no namahokok, ma tunga faik ala lees Susula Malalao ka fo ala bubuluk, ade Paulus nanolin sila la tete'e ka do ta.

¹² Sila ba'u ka lamahele Yesus, ma hataholi Yunani nananita-nalelak ba'u ka, nau inak do touk boe, lamahele.

¹³ Lelek fo hataholi Yahudi manai Tesalonika la lamanene lae, Paulus tui-benga Manetualain dede'a-kokolan nai Berea boe, boema sila boeo leu leo Berea leu, de ala dudungu-papau hataholi manai sila la, de dale nala ta tesa-tama fa.

¹⁴ Boema no lai-laik tolanook manai Berea la lo Paulus leo tasi su'u na neu,

tehu Silas no Timotius soona, ala leo lahele leme kota ndia.

¹⁵ Lo Paulus losa Atena boema, tolanook sila la fali leo Berea leu. Paulus helus fo leu soona, lafa'da Silas no Timotius fo no lai-laik, duas leu tunga Paulus nai Atena.

¹⁶ Paulus nahani Silas no Timotius mamai na nai Atena, tehu dale na he'di sa, nana nita nai kota ndia dalek, henuk no sosongo-tatango ka.

¹⁷ Hu ndia de nai uma mamaso kala dalek, Paulus natukaaafik no hataholi Yahudi la, ma hataholi kamahehelek neu Manetualai na. Leondiak boe, tunga faik natukaaafik no hataholi manai pasa kala.

¹⁸ Nakabua Epikuro sa mese nala lo nakabua Stoa mese nala boeo, lase'i lo Paulus. Sila hataholin nggelok lae, "Hataholi ia bubuluk beek? Malela nala ka'da faanak mesan, tehu bafa na soona, loa na seli!" Sila hataholin nggelok soona lae, "Me'dan te ana tui-benga leoina fe'e kala nitu lalai nala nde ndia." Ala kokolak lae leondia nana Paulus kokolak la'eneu Yesus, ma la'eneu hataholi a ana mate, tehu naso'da falik.

¹⁹ Boema lo Paulus leo mamana nakabuak esa nai Pupuku Areopagus

lain neu. Ala losa boema lafa'da Paulus lae, "Ami hii bubuluk nanoli beuk fo o tui-bengak ndia.

²⁰ Nana o kokolak dede'a kala, nenenen soona nanoli mata beuk ndia. Hu ndia de ami nau malelak sosoa-ndandaan."

²¹ Nana basa hataholi Atena la lo hataholi manamai leo nai kota ndia, ala hii ka'da labasa le'do fai nala soaneu lamanene ma ala kokolak la'eneu dede'a beuk.

²² Lelek fo Paulus napadeik neu hataholi sila mata nala boema ana kokolak nae, "Hei hataholi Atena la lemin! Au ita nai basa dede'ak lala'ena dalek, emi hataholi maagama kala,

²³ Nana nai lelek fo au la'ok okofefeo emi kota ma de au taoafik neu emi mamana huhule-haladoim, boema au ita mamana tutunu-hohotuk esa boe. Nai mamanak ndia nanasulak nae, 'Neu Manetualain Fo Ta Nananalela ka fa.' Naa, Manetualain emi fo sene-do'o kana tehu emi ta malela kana ndia nde, au tui-bengan neu emi a.

²⁴ Manetualain fo mana makadada'dik daebafak ia no basa oe isin lala'ena. Ndia nde bee na Lamatuak neu lalai a no

daebafa ka. Ana ta leo nai nitu lalais ala uman, fo hataholi daebafa ka tao ka fa.

²⁵ Ndia boeo ta paluu hataholi daebafa ka tutulu-fafalin fa, nana Ndia nde mana fe maso'da ka, ani hahae ka, ma basa hata lala'ena neu hataholi daebafa ka.

²⁶ Neme ka'da hataholi esa mesa kana de nakadada'dik basa leoina lala'ena, boema nadenus fo ala leo lai basa daebafa ka lala'ena. Ndia boeo nde mana naketu basa neme makasososan mai a, faihi'da, ma nai bee, hataholi daebafa ka bole naso'da.

²⁷ Manetualain tao dede'ak ndia fo ela hataholi daebafa ka sangan. Sa'di leo bee fo latongo lon nai lelek fo ala sanga nana. Tehu tunga ndoo na, Manetualain ta doo ka neme ita esa-esak mai fa.

²⁸ Sama leo hataholi la lafa'da basan lae, 'Ita taso'da ma ita takababale nai daebafak ia, nana Manetualain koasa na.' Sama leo emi hataholi mana tao binim de'ubee lafa'da lae, 'Ita basa-basa tala nde bee na, Manetualain anan.'

²⁹ Naa, hu ka nde ita ia Manetualain anan, de ita ta bole tafa'da tae, Manetualain sama na leo hata esa nanadoki dulak neme lilopilas, lilofulak,

do ai batu fo nanadoki-dulak tunga hataholi daebafa ka malela na.

³⁰ Manetualain nafandeleheni ita nggoa na so, tehu besak ia nadenu basa hataholi daebafa ka tukatei-saledale leme sala-singo nala mai.

³¹ Nana naketu basa faik esa soaneu naketu-nala'di basa daebafak ia lala'ena tunga matetu na. Manetualain hele basa hataholi esa soaneu nakalala'ok bela ba'uk ndia. Boema fo ela basa hataholi lala'ena lamahele dede'ak ndia de Manetualain tao naso'da falik hataholi ndia neme mamate sa mai so!"

³² Lelek fo hataholi sila la lamanene Paulus kokolak nae, hataholi mana mate kala laso'da falik, boema sila nggelok hika Paulus. Nggelok bai soona lae, "Ami hii mamane tolanoo ka kokolak seluk dede'ak ndia."

³³ Boema Paulus la'oela mamana nakabuak ndia.

³⁴ Tehu hapu sila hataholin nggelok lok Paulus de lamahele Yesus. Hataholi sila nde, Dionisius fo majelis nai Areopagu sa, ma inak esa na'de Damaris, ma hataholi de'ubee seluk bai.

18 ¹ Basa ndia boema, Paulus la'oela Atena de neu leo Korintus neu.

² Ana losa ndia boema, natongo no hataholi Yahudi esa na'de Akwila, neme nusa Pontu sa mai. Akwila no saon Priskila besa ka leme Italia mai. Ala leo Korintus leu nana, Kesel Klaudiu sa nadenu basa hataholi Yahudi la kalua leme nusa Roma mai. Boema Paulus neu donge-dama duas,

³ de ana leo no duas, de naue-nale'di sama-sama nos, nana tutunga-sasanga nala sama no Paulus, fo nde duas mana tao kema sama leo Paulus boe.

⁴ Tehu tunga-tunga fai Saba ta soona, Paulus neu kola-kola nai uma mamasok dale, de nalosa nau hataholi Yahudi do hataholi Yunani boeo lamahеле Yesus.

⁵ Silas no Timotius leme Makedonia mai de ala losa boema, Paulus pake basa failoan lala'ena fo ana tui-benga Manetualain dede'a-kokolan neu hataholi Yahudi la nae, Yesus nde Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka.

⁶ Tehu, hu ka nde hataholi la ka'da ala la'ban lakandoon ma lakamumulu-lakamamae kana boema, ana ngganggafuheni daesopuk manai

bualo'a papake na, fo ana da'di neu ta'du-tana soaneu ana fe nasanene'dak neu hataholi sila sala-singo nala. Paulus nae, "Metema emi hapu susa-soe soona emi salam ndia! Te au po'i au lima nga! Mulai besak ia, au sanga u leo hataholi ta Yahudi la."

⁷ Boema Paulus la'oelas de neu leo nai uma esa nai uma mamaso ka boboa na. Uma ndia hataholi ta Yahudi esa uman, tehu hataholi ndia namahele Manetualain. Hataholi ndia na'de Titius Yustus.

⁸ Tehu Kripus fo uma mamasok ndia malanga na no basa uma isi nala, lamahele Lamatuak Yesus. Hataholi Korintus ba'u ka hii lamanene halak fo Paulus nanduku-nalosa kana de lamahele Yesus, boema ala salani.

⁹ Leodaek esa boema, nai ninitak esa dalek, Lamatua ka nafa'da Paulus nae, "Boso bii! Te kokolak makandoo fo boso denge-denge.

¹⁰ Nana Au ok o. Ta hapu hataholi esa boen tao mangalauk neu o fa, nana Au hataholing makadotok nai kota ia dalek."

¹¹ Hu ndia de Paulus leo teuk esa seselik neme Korintus de nanoli Manetualain dede'a-kokolan neu hataholi sila la.

¹² Lelek fo Galio da'di gobelnol nai Akhaya boema, hataholi Yahudi la teikesa-dalekesa de ala la'ban Paulus, boema lon leo mana maketu-mala'di kala neu.

¹³ Ala kalaak Paulus lae, "Hataholi ia, ana dudungu-papau hataholi makadotok, fo daenga lamahela Manetualain, ninik eno-dalak fo ta nandaa no Musa hoholo-lalanen fa!"

¹⁴ Leondiak Paulus bei sanga nae nataa, te Galio nafa'da hatholi Yahudi la nae, "Hei, hataholi Yahudi la lemin! Metema emi kalaam ia dede'a la'olenak do tatao-nono'i mangalauk soona, memak nandaa au sipok emi kalaam ia.

¹⁵ Tehu dede'ak ia ka'da dede'a nale'a-napilik la'eneu hala-kokolak la'eneu na'de kala, ma la'eneu emi hoholo-lalanem. Da'di emi palisak aom dede'ak ia. Te au ta nau palisak dede'a matak leoia ka fa!"

¹⁶ Boema Galio usiheni basa-basas leo deak leu.

¹⁷ Boema ala ho'u la Sostenes fo uma mamasok ndia malanga na de ala fepan neme mei naketu-nala'di ka matan. Tehu Galio ta taoafik neu fas.

¹⁸ Basa ndia boema, Paulus bei leo nala doo ka neme Korintus. Basa boema nate'a hataholi kamahehelek manai sila la de no Priskila ma Akwila sa'e ofak leo Siria leu. Ala losa Kengkrea boema Paulus nggeuheni langa doo na. Paulus namaa langa doo na nana naheluk basa no Lamatua ka nae, ndia sanga tao hata esa soaneu Lamatua ka.

¹⁹ Lelek ala losa Efesus boema, Paulus la'oela Priskila no Akwila leme ndia de neu leo uma mamasok dale neu de natukaaafik no hataholi Yahudi manai sila la.

²⁰ Loke Paulus fo ana leo no sila doo ka, tehu ana ta nau fa.

²¹ Leomae leondiak boe, nai lelek fo ana sanga la'o boema nafa'das nae, "Metema Manetualain po'i soona, neukose au fali seluk leo ia mai." Ana kokolak basa nae leondia boema, ana sa'e ofak de ana la'oela Efesus.

²² Ana kona neme Kaisarea mai boema, neu leo Yerusalem neu, fo nate'a hataholi

salanik manai sila la, de basa boema nakandoo leo Antiokia neu.

²³Ana leo faik de'ubee neme ndia boema, ala la'o seluk de neu donge-dama hataholi salanik manai nusa Galatia no Frigia, fo natetea-nahehele hataholi kamahehelek sila la namahehele nala.

²⁴Ndia te hataholi Yahudi esa bongin neme Aleksandria, na'de Apolos neu leo Efesus neu. Hataholi ia malela dede'ak, ma nalelak Susula Malalao ka isi liin no malole na,

²⁵boema lanolin de nalelak Yesus nanoli nala so. Ana manggate nanseli, de nanoli no lutu-lutuk la'eneu Yesus nanoli nala, leomae nalelak losa ka'da Yohanis salani na.

²⁶No napalanik, Apolos mulai kokolak nai uma mamaso kala dalek de Priskila no Akwila lamanene nanoli na boema, lon leo uma neu. Ala losa uma boema, lafa'da mangalele'don no matetuk, la'eneu Manetualain dale tutu'u na soaneu Ana fe so'dak neu hataholi daebafa ka, tunga Yesus.

²⁷Basa boema Apolos dodoo nae, sanga neu leo Akhaya neu. Boema hataholi

kamahehelek manai Efesu sala sulak fe tolanoo kamahehelek manai Akhaya la susulak fo ala sipok Apolos. De lelek fo Apolos losa Akhaya boema, tutulu-fafalin nananitak masosoa-ndandaak ba'eneu hataholi fo hu ka nde Manetualain susue-lalain de lamahele Yesus so.

²⁸ Hu ka nde Apolos namahehele matea na de ana sengi hataholi Yahudi la nai natukaaafi ka dalek nai lea matan. Ana pake Susula Malalao ka isi liin de ana fe buti nae, Yesus nde Mane Mana Fe So'dak fo nanahelu ka.

19 ¹ Lelek Apolos bei nai Korintus te Paulus la'ok okofefeo nusak ndia nggolo-nggolo manai lete kala de ana losa nai Efesus so. Nai naa, natongo no hataholi de'ubee lamahele Yesus so.

² Boema Paulus natanes nae, "Ade nai lelek fo tolanoo kala lamahele Yesus ndia, tolanoo kala hapu Manetualain Dula Dale na do ta?" Boema lae, "Beik, ami beita mamananene ala seseik Manetualain Dula Dalen ndia fa."

³ Boema Paulus natanes nae, "Metema leondiak soona, ala salani emi ninik see salani na?" Boema hataholi sila la lae, "Ninik Yohanis salani na."

⁴ Boema Petrus nae, "Yohanis salani hataholi fo ana tukatei-saledale neme sala-singon mai. Tehu Yohanis boeo nafa'da hataholi Israe la fo ala muse lamahеле Hataholi esa, neukose Ana mai nakabuik neme au mai, fo Hataholi ndia nde Yesus."

⁵ Hataholi sila la lamanene dede'ak ndia boema, ala nau salani sila ninik Yesus na'de na.

⁶ Nai lelek fo Paulus lalaa lima na neu hataholi sila la langan lain boema, Manetualain Dula Dale na koasa na hataholi sila la, de ala kokolak lalelak dede'a mata beuk, ma ala tui-benga Manetualain dede'a-kokolan.

⁷ Hataholi sila la dede'u nala, fafa'kama hataholi sanahulu dua.

⁸ Bulak telu dale na, Paulus kokolak nakandoo no napalanik nai uma mamaso kala dalek, ma natukaaafik nos fo natetea-nahehele namahehele nala, la'eneu tao leo beek de Manetualain paleta leo Mane ka.

⁹ Tehu hataholi sila la, de'ubee ala langa batu de ala ta nau lamahеле fa. Nai basa hataholi mana makabubuak sila la matan, lakamu-lakadau nanolik la'eneu

Manetualain dale tutu'un soaneu Ana soi-tefa na hataholi daebafa ka tunga Yesus. Hu ndia de Paulus la'oelas de no hataholi mana tunga Yesu sala leu leo Tiranus kama nanolin dale leu. Leu ndia boema, tunga faik Paulus natukaaafik no hataholi la.

¹⁰ Ana tao leondiak nakandondoohenin teuk dua dale na, de nalosa basa hataholi mana leo nai propensi Asia, nau hataholi Yahudi do hataholi leoina fe'e kala, basa-basas lamanene Lamatua ka dede'a-kokolan.

¹¹ Manetualain tao manda'di beuk matuaina la tunga Paulus.

¹² Metema Paulus pakenita lesu do kalikee bee fo metema linis leo hataholi kamahe'di sala leu soona ala lea-hai, ma dula dale mangalau kala kalua leme hataholi sila la aon dale mai.

¹³ Hapu hataholi Yahudi la hataholi mana puli malelak he'dis de'ubee, leu leo basa mamanak lala'ena leu fo ala usiheni dula dale mangalau kala leme hataholi la aon dale mai. Hataholi mana puli he'dis sila la boeo ala so'ba-so'ba pake Lamatuak Yesus na'de na, fo ala usiheni nitu la. Lafa'da dula dale mangalauk sila

la lae, "No Yesus fo Paulus tui-bengak ndia na'de na, au usiheni emi!"

¹⁴Hapu malanga imam esa na'de Skewa, ana toun hitu, ala tao leondiak boe.

¹⁵Tehu dula dale mangalauk sila lafa'das lae, "Au alelak Yesus ma Paulus boeo, tehu emi ia see?"

¹⁶Boema hataholi nitu sa'ek ndia nakaboku no nasak nanseli, boema nakala'ba nalas de ana sisii-lulu'i na ao nala hina-hinak mesan, ma ana o'duheni bualo'a papake nala, de nalosa lalai la'oela uma ndia no ao nala hina-hinak mesan ma lakahola la.

¹⁷Basa hataholi Yahudi la, ma leoina fe'ek fo mana leo nai Efesu sa, lamanene manda'dik ndia boema, ala bii. Neme ndia mai a, Lamatuak Yesus na'de na nanakoa-kiok.

¹⁸Hataholi kamahehelek neu Yesus makadotok leu manaku sila tatao-nono'i fai-fai maneu ka, nai lea matan.

¹⁹Ma hataholi mana pake mo'doakidoo kala, ala tao lakabubua sila susula mo'doakidoo nala de ala hotuhenis nai hataholi makadoto kala matan. Metema

leke basa susulak sila la beli na soona, fafa'kama doi fulak lifun limahulu.

²⁰No enok matua ina sila la de Manetualain dede'a-kokolan boetai namaloha ka, ma boetai natea-nahele.

²¹Basa manda'dik sila la late'e boema, Paulus ho'i nakeketuk fo neu leo Makedonia ma Akhaya neu, fo basa soona, nakandoo leo Yerusalem neu. Paulus nae, "Au u leo naa u fo basa soona, au muse u leo Roma u boe."

²²Boema nadenu hataholi mana tulu-falin dua, fo Timotius no Erastus leu leo Makedonia leu, te ndia bei leo faik de'ubee dale na seluk nai propensi Asia.

²³Fafa'kama la'e faik ndia nde tasi'bu matua ina da'di nai Efesus, hu ka nde Yesus nanoli nala.

²⁴Nana nai kota ndia hapu hataholi mana tutu lilofulak esa na'de Demetrius, ana tao nitu lalais inak esa na'de Artemis, uma sosongo na. Hataholi ndia, ue-osan nini nanala matua ina, fe hataholi mana'a ngga'di nala.

²⁵Hu ndia de, nalo nakabubua basa ndia hataholi mana'a ngga'di nala, sama-sama no hataholi mana tutu lilofula fe'e kala hataholi mana'a ngga'di

nala, de nafa'das nae, "Tolano-tolanoo ngala lemin! Tolanoo kala bubuluk basan, ita hapu nanalak neme ita ue-osan ia mai.

²⁶ Besak ia, tolanoo kala mita ma mamanene matam, hata fo touk mana'de Paulus ndia, tao-no'in so. Ana kokolak nae, nitu lalais fo hataholi daebafa ka doki-dula kala, nitu lalais ta sila makandondook fa. Ma ana tao na hataholi makadotok lamahale nanoli na, fo ta ka'da nai Efesus ia fa, tehu hihii nae, nai basa nusa Asia lala'ena boe.

²⁷ Mangalau ina na nde nafa'da nae, ita ue-osan ia, neukose ana hapu na'de manggenggeok. Ma ta ka'da ndia mesa kana fa, te nitu inak fo mana'de Artemi sa uma na boeo lakadadae kana, ma matua-mademan neukose nanaheheta-aa'ik; te se'ko na, basa hataholi Asia la ma basa daebafa ka lala'ena, ala sene-do'ok neu nitu inak ndia."

²⁸ Leondiak hataholi sila la lamanene dede'ak ndia tutika, dale nala lamahana belo, boema ala eki lae, "So'dak neu Artemis, fo hataholi Efesu sala nitu lalai na!"

²⁹ Boema tasi'bu ndia namaloa losa leo basa kota lala'ena neu. Basa boema hataholi mana tao tasi'bu sila la, ala ho'u la Gayus ma Aristarkhus, fo hataholi Makedonia mana la'ok lo Paulu sa de ala lele'a-lolosos leo mook esa nai kota ndia.

³⁰ Paulus nau masok tunga duas leo dalek neu, te hataholi kamahehelek manai sila la, ala ta nau fa.

³¹ Nusa Asia hataholi matua-mademan de'ubee, ala tao tiak lo Paulus. De ladenu hataholi neu nafa'da Paulus, fo daenga boso natu'du ao na nai mook ndia dalek.

³² Ndia te, hataholi mana makabubuak manai mook ndia dale ka, ala tasi'bu so. Nggelok eki lae leo iak, ma nggelok eki lae leo naak, nana hataholi sila la ba'u na ala ta bubuluk, hu beek de sila lakabubua lai ndia.

³³ Hataholi sila la nggelok laedaenga Aleksander nde da'di dope sina, nana hataholi Yahudi la solin leo uluk neu. Boema Aleksander so'uk lima na fo noke fen loak soaneu nasala'e aoina na nai hataholi sila la matan.

³⁴ Tehu ala bubuluk ndia hataholi Yahudi tutika ala eki lapane'e no'u-no'u lae,

"So'dak neu Artemis, fo hataholi Efesu sala nitu lalai na!"

³⁵ Mate'e na boema, mana paleta kota esa ana ka'i na hataholi makadotok sila la. Ana kokolak nae, "Hataholi Efesu sala lemin! Basa hataholi la bubuluk basa, kota Efesus ia nde mete-nakanae nitu ina lalai sa uma na, ma ai batu nanadoki dulan fo mana tu'da neme lalai mai a.

³⁶ Ta hapu hataholi esa boen ana se'i dede'ak ndia fa. Hu ndia de bedenge leona, fo boso tao hata esa no dedelek.

³⁷ Emi hela mo hataholi ia la leo ia mai nana ta hu ka nde ala bonga nitu lalai sa uma na, do hu ka nde lakadadaek ita nitu ina lalai na so.

³⁸ Metema Demetrius no hataholi mana'a ngga'di nala, ala sanga kalaak hataholi ia la soona, neme na fo lini sila dede'an ndia leo mana maketu-mala'di ka neu. Nana mana maketu-mala'di kala lelesu na nanasoik su'di neu see a, ma mana paleta la boeo lai ndia tataas esa.

³⁹ Tehu metema bei hapu seluk emi dede'a kalaam soona, muse naketu dede'ak ndia nai mana paleta kota mamana nakabubua na.

⁴⁰ Nana basa hata manda'dik nai faik ia dale na, bisa nini soe fe ita. Ala bisa kalaak ita lae, ita nde tao musu, nana ita ta hapu ne'ek faa anak boen, soaneu ita sipok tasi'u ia."

⁴¹ Yurutuli sa kokolak basa dede'ak sila la boema, nadenu hataholi makadotok sila fo ala fali le'us leona.

20¹ Nai Efesus nee nee-lino lino boema, Paulus nalo nakabubua basa hataholi salani kala, de natetea-nahehele dale nala. Basa boema nate'as, de neu leo Makedonia neu.

² Neu donge-dama nggolo-nggolok manai Makedonia la, de ana fes nanolinafa'da ba'u neu hataholi kamahehelek neu Yesus manai naa la, fo latea-lahele dale nala. Basa boema, neu leo Yunani neu.

³ Ana leo neme naa bulak telu dale na. Boema nai lelek ana bei nahehele aon fo ana sanga sa'e ofak leo Siria neu, boema ana hapu halak lae, hataholi Yahudi la lalahalak sanga taolisan. Hu ndia de, ana ho'i nakeketuk fo ana fali tunga Makedonia.

⁴ Sopater, fo Pirus neme Berea ana na sama-sama non; leondiak boe

Aristarkhus ma Sekundus fo hataholi Tesalonika, ma Gayus fo hataholi Derbe. Boema Timotius ma hataholi dua leme propensi Asia mai, fo nde Tikhikus ma Trofimus.

⁵Ala losa lakahuluk leme ami mai, de lahani ami neme Troas.

⁶Basa Feta Fai Malole Loti Ta Pake Lalu Tei ka boema, ami sa'e ofak de ami la'oela Filipi. Basa faik lima boema, ami makabubua seluk mos neme Troas. Ami leo mamasok esa neme naa.

⁷Mamaso na fai makasososa na le'odae boema, ami makabubua de ami mi'a-minu sama-sama nono'ka bai tolanoo ka. Le'odaen ndia, Paulus kokolak no hataholi sila la, nana balahaa te ana sanga la'o ndia so. Fatila'da so, te Paulus bei kokolak nakandoo.

⁸Ami makabubua nai kama manai ta'dak lai na, de ala de'de banuk makadotok nai ndia.

⁹Ndia te, touanak esa na'de Eutikhus, nangatuuk nai jendela lain. Hu ka nde Paulus ta hahae kokola ka fa, de touanak ndia mata na ndua ka, de ana sungu neme jendela lain, boema ana tu'da

neme ta'da katelu a leo dae neu. Boema leu de ala ko'olan te maten so.

¹⁰ Tehu Paulus kona leo dae neu de ana dala na touanak ndia boema nae, "Boso bii te bei maso'dak!"

¹¹ Basa boema Paulus kae falik leo lain neu, boema ana baba'e fes loti de la'a sama-sama. Paulus kokolak no hataholi sila la losa fafaik, boema ana la'o leona.

¹² Hataholi la lo falik touanak ndia no maso'dak leo uman neu. Basa-basas lamahoko ma dale nala loa-loak mesan.

¹³ Boema ami sa'e leo ofak lain meu de ami makahuluk leo Asos meu, fo ami meu mala Paulus nai naa. Ana atol basa eno na leondiak, nana ana sanga la'ok tunga dae ma'da ka, fo neu leo naa neu.

¹⁴ Ami matongo Asos boema Paulus sa'e lai-lai leo ofak lain neu, de ami meu leo Metilene meu.

¹⁵ Ami sa'e ofak meme naa mai, de balahaa boema ami losa mamananak esa, nasasale matak no Khios. Binesak boema ami losa Samos, de ta'da faik esa boema ami losa Miletus.

¹⁶ Paulus naketu basa ana ta tuli Efesus fa, fo boso tu'u-tapaheni le'do fai nai

nusa Asia. Ana hii losa lai-lai Yerusalem, nai fai Malole Pentakosta.

¹⁷ Paulus losa Miletus boema, ana fe halak leo Efesus neu fo noke Penatua-penatua manai naa la, ala mai latongo lon.

¹⁸ Lelek ala losa, boema Paulus nafa'das nae, "Doodoo basa ia, tolanoo kala bubuluk basa au so'da nga leo beek, mulai neme fai makasososak fo au losa nusa Asia.

¹⁹ No dale nakaloe aok ma no luu oe, au aue-ale'di soaneu Lamatua ka nai doidoso ka tala'da, hu ka nde hataholi Yahudi la dale tutu'u mangalau nala.

²⁰ Tolanoo kala bubuluk basa, au ta hiapenge tui-benga neu emi, hata fo masosoa-ndandaak ba'eneu emi. Au anoli emi nai mamana nakabua matua la, ma nai uma puni sa'e-sa'e kala.

²¹ Au fe nasanene'dak tataas esa, nau neu hataholi Yahudi do leoina fe'e kala, fo ela ala tukatei-saledale leme sala-singo nala mai, fo ala fali leo Manetualain mai, boema lamahеле Lamatuak Yesus.

²² Besak ia, soaneu tunga Manetualain Dula Dale na paleta na, de au u leo

Yerusalem u. Tehu au ta bubuluk
neukose hata da'di au nai fa.

²³ Ka'da au bubuluk Manetualain Dula
Dale na nafa'da basa au no mangale'dok
nai kota-kota la nae, neukose ala tao
au leo bui dale neu, ma neukose au
doidoso.

²⁴ Tehu au ta afaduli au so'dang ia fa,
sa'di au tao akababasak bela-ba'uk fo
Lamatuak Yesus fen neu au a, ma sa'di
au lilineka losa au so'da mate'e nga, fo
daenga au tui-benga Hala Malole la'eneu
Manetualain susue-lalai na.

²⁵ Au donge-dama basa tolanoo
kala basa-basa mala so, ma au boeo
tui-benga basa, la'eneu tao leo beek
de, Manetualain paleta leo Mane ka so.
Besak ia au dodoo nana, neukose au ta
atongo o tolanoo kala so'on.

²⁶ Hu ndia de, faik ia au afa'da emi
te metema nai emi basa-basa mala ia,
nggelok hapu momopo-mamates soona,
au salang ta ndia fa.

²⁷ Beita la'iesa fo au alai la'oela au
bela-ba'ung boen, soaneu au afa'da
mangalele'do emi, Manetualain dale
tutu'un lala'ena fa.

²⁸ Ela leo bee na emi manea emi aoina mala, ma manea basa hataholi salanik fo Manetualain Dula Dale na ana fes neu emi, fo emi manea; nana emi nanaso'u basak da'di mana manea hataholi salanik so. Ela leo bee na emi manea Manetualain hataholi salanin sila la, sama leo manafoo a nanea bi'ilopo nala, hu ka nde Manetualain nakadada'dik basa hataholi salanik sila la da'di neu Ndia nuun, tunga Ana na mamate na so.

²⁹ Au la'o ia so, tehu tao leo bee o busa fui makaa kala neukose ala mai leo emi tala'da mai. Fo emi manea hataholi sila la, neukose ala da'di busa fuik sila la nana'a nala.

³⁰ Lena-lenak, neukose nai tolanoo kala tala'da boeo, neukose hataholi la to'da mai, fo ala tui-benga dede'a masapepeko kala. Hataholi sila la ala tao leondiak, fo sue ka nde hataholi fo lamahale basa Yesus ala la'ok sala, fo ala tunga sila.

³¹ Hu ndia de manea matalolole! Mafandendelek, te teuk telu dale na, titiheni au luu oe nga, nai lelek fo au anoli-afa'da emi nai lele'do-le'odaen.

³² Besak ia au fe emi leo Manetualain neu, fo ela nakaboboi ma fo ela emi ho'u

mahele neu halak la'eneu Manetualai susue-lalain. Manetualain nanuu koasa soaneu natetea-nahehele emi, ma Ana fe emi baba'e-papalak fo Ana sadia basan soaneu hataholi kamahehele nala.

³³ Beita la'iesa boen fo au oke doik, do bua papakek, neme hataholi esa mai boen.

³⁴ Tolanoo kala mita matam, au tunga-sanga aong au o hataholi mana tunga au a, paluu mala.

³⁵ Nai basa dede'ak lala'ena dalek, au fe emi natutu'duk ae, ka'da no manggate leo ia ka nai ue le'di sa dalek, ita muse tulu-fali hataholi tapandoe sala. Nana ita muse tafandendelek hata fo Lamatuak Yesus nafa'da matam nae, 'Fe fee ka, ua-nalen ba'ulena heni sisipo ka.'"

³⁶ Paulus kokolak basa boema, ana senek de ala hule-haladoi sama-sama nos.

³⁷ Basa-basas holu la Paulus de ala kii ma lafa'dan lae, la'o no so'dak leona.

³⁸ Ala susa lanseli, nana Paulus nafa'da nae, neukose ta lita Paulus so'on. Basa boema lafuli lo Paulus losa ofak lain.

21 ¹ Ami matete'aok basa mo Penatua-penatua maneme Efesu

sala boema, ami la'oelas leona. Tutika ami sa'e ofak makandoo leo pulu Ko sa meu, de balahaa boema ami losa pulu Rodo sa. Ami sa'e ofak meme ndia mai, de ami makandoo leo namo see-seek Patara meu

² Ami losa Patara boema ami hapu ofak esa, ana sanga neu leo Fenisia neu. Boema ami sa'e ofak ndia leona de ami la'o,

³ ami la'o de ami mita pulu Sipru sa nai ami boboa kii ma, tehu ami makandoo leo Siria meu. Ami kona neme Tirus nana ami sa'e ofa ka sanga nakona bualo'as nai ndia.

⁴ Ami losa ndia boema, ami meu donge-dama hataholi kamahehelek neu Yesu sala de ami leo mos mamasok esa dale na. No natutu'duk neme Manetualain Dula Dale na mai, de ala kokoe Paulus fo boso neu leo Yerusalem neu.

⁵ Tehu fai na losa fo ami la'o meme ndia mai so, boema ami la'oelas de ami la'ok makandoo leona. Basa-basas lo saoana nala lafuli lo ami losa kota deak. Ami losa tasi su'u na boema, ami basa-basa mala senek de ami hule-haladoi.

⁶ Basa ndia boema, ami matete'aok de ami sa'e leo ofak lain meu, ma sila fali le'us leo uma nala leu.

⁷ Ami sa'e ofak makandoo meme Tirus leo Ptolemis meu. Ami losa naa boema, ami meu donge-dama tolanoo kamahehele kala fo ami mate'as, boema ami leo mos faik esa dale na.

⁸ Balahaa boema ami la'o seluk de ami losa Kaisarea. Ami kona ndia boema, ami meu leo tou mana tui-benga esa na'de Felipus boema ami leo meme uman. Ala hele hataholi kahituk manai Yerusale mala, hataholi esa nde Felipus ia.

⁹ Felipus ia anafe'on ha, de Manetualain fes malelak ma be'ibalakaik, fo ala tui-benga halak maneme Manetualain mai.

¹⁰ Ami leo faik de'ubee dale na neme ndia, boema nabi esa na'de Agabus, ana mai neme Yudea mai.

¹¹ Ana mai donge ami boema ana ho'i na Paulus kalikee na, de ana pa'an neu ei liman boema nae, "Manetualain Dula Dale na nafa'da nae, neukose hataholi Yahudi la pa'a kalikee ia lamatua na leoiak nai Yerusalem, fo ala fen leo hataholi ta Yahudi la neu."

¹² Lelek ami mamananene dede'ak ndia boema, ami mo tolanook mana leo nai Kaisarea la moke manseli neu Paulus fo boso neu leo Yerusalem neu.

¹³ Tehu Paulus nae, "Sosoak hata tolanoo kala kii leoiak, de nalosa emi tao ma au dale nga nakalulutuk? Au sadia basa, ta ka'da soaneu ala ho'u au nai naa fa, te au sadia basa soaneu au mate hu ka nde Lamatuak Yesus."

¹⁴ Paulus ta nau namananene ami fa, boema ami ta kena-ka'in so'on. Ami bekola mae, "Neme na fo ka'da Lamatua ka hihii-nanaun nde da'di a."

¹⁵ Ami leo meme ndia faik de'ubee dale na boema, ami mafafa'u ami bualo'am fo ami sanga meu leo Yerusalem meu.

¹⁶ Tolanook de'ubee leme Kaisarea mai boe, de ami basa-basa mala meu leo Manason uman meu, nana ami sanga leo nai uma ndia. Manason ia hataholi Siprus, fo ana tunga Yesus doo ka so.

¹⁷ Lelek ami losa Yerusalem boema, tolanook manai sila la sipok ami no namahokok.

¹⁸ Balahaa boema, Paulus sama-sama no ami meu donge-dama Yakobis. Ami

meu te basa Penatua-penatua la lai ndia so boe.

¹⁹ Ami mate'a basas boema, Paulus tuis basa hata fo Manetualain tao-no'in tunga ndia lau-onon nai hataholi ta Yahudi la dalek.

²⁰ Lamanene Paulus tutuin ndia boema basa-basas koa-kio Manetualain. Basa boema lafa'da Paulus lae, "Tolanoo Paulus! Tolanoo ka muse bubuluk te, hataholi Yahudi la lifu-lifun lamahele Yesus so. Basa-basas tunga Musa hoholo-lalanen no manggatek.

²¹ Ma besak ia lamanene lae, tolanoo ka nanoli hataholi Yahudi fo mana leo nai leoina fe'e kala tala'da, fo daenga ala boso tunga Musa hoholo-lalanen. Boema tolanoo ka mafa'das fo ala boso sunat ana nala, ma ala boso tunga hataholi Yahudi la ha'da na.

²² Besak ia hataholi Yahudi kamahehele basak sila la, tao leo bee o lamanene tolanoo ka mai nai ia so. Da'di besak ia, tao leo bee bai?

²³ Malole lenak tolanoo ka tunga ami nanoli-nafa'dam, te hapu hataholi ha lai ia, laheluk basa lo Lamatua ka so.

²⁴ Naa, tolanoo ka mu fo tao balisi ao ma sama-sama mos, sa'di tolanoo ka se'ba fes fo ala nggeuheni langa doo nala. No enok ndia, neukose basa hataholi la ala bubuluk lae, hata fo sila lamanenen la'eneu tolanoo ka ndia ta tete'e ka fa, nana tolanoo ka boeo nakalala'ok Musa hoholo-lalanen boe.

²⁵ Tehu la'eneu hataholi ta Yahudi kamahele basa kala soona, ami haitua fes susula nakeketu ka nae, ta bole la'a nana'ak fo ala fen neu sosongo-tatangok, ta bole la'a paa daa, ta bole la'a bana nanafule nisak paa na; ma ala ta bole soso-piao fa."

²⁶ Boema Paulus no hataholi kahak sila la leu tunga feta tao balisi ao ka. Basa boema leu leo Manetualain Uman leu fo latanes, bei faik de'ubee bai soona, besa ka feta tao balisi aok ndia basan, ma latanes, sila esa-esak fe tutunu-hohotuk tao leo beek.

²⁷ Lelek fo fai kahitu kala sanga deka basan boema, hataholi Yahudi de'ubee leme Asia mai de lita Paulus nai Manetualain Uman dale. Boema leu dudungu-papau hataholi makadotok, fo leu ho'u Paulus,

²⁸ ma ala eki lae, "Hei hataholi Israe la lemin, mai fo fali ma ami dei! Te hataholi ia nde neu leo basa mamananak lala'ena fo nanoli hataholi la la'ban leoina Israe la fo ala la'ban Musa hoholo-lalanen, ma ala la'ban Manetualain Uman ia. Nakalenak besak ia, ana hela no hataholi ta Yahudi la leo Manetualain Uman dale leu, fo ala tao langgenggeo mamana malalao-malalafuk ia!"

²⁹ Ala kokolak lae leondia nana lita Trofimus fo hataholi Efesus ndia nai kota sama-sama no Paulus, de laedaenga Paulus non leo Manetualain Uman dale neu.

³⁰ Boema tasi'bu da'di nai basa kota dale lala'ena, de basa hataholi la lalai mai de lakamomotu lalas. Boema ala ho'u la Paulus de ala lele'a-loloson kalua neme Manetualain Uman dale mai. Besak ndia boe, ala nggoelisa Manetualain Uma na lelesu nala.

³¹ Lelek hataholi mana tao tasi'bu sila la bei sanga enok fo taolisa Paulus te hataholi neu nafa'da malanga solda'du Roma nae, tasi'bu da'di nai basa Yerusalem lala'ena,

³² Tutika malanga solda'du ndia no solda'du la malanga matuainan de'ubee lo solda'du ana kala de lalai leo mamana tasi'bu leu. Nai lelek fo hataholi makadotok sila la lita malanga solda'du a no solda'du nala mai boema, ala hahae fepa Paulus.

³³ Boema malanga solda'du ndia neu leo Paulus neu de ana ho'u nan, boema nadenu hataholi la pa'a liman duas ninik namosina. Basa boema malanga solda'du ndia natane, see Paulus ndia, ma ana tao sala beek so.

³⁴ Hataholi makadotok sila la, nggelok lataa lae leo iak, ma nggelok bai soona lata lae leo nak. Hu ka nde tasi'bu ta naloe fa de malanga solda'du ta bubuluk, tunga ndoo na hata da'di so. Hu ndia de ana paleta fo lo Paulus leo solda'du la kota musun dale neu.

³⁵ Lelek lo Paulus losa solda'du la kota musu na e'dahuun lain boema, hataholi mana tao tasi'u la tao tasi'bu mangalalau, de nalosa solda'du ana kala muse ko'ok Paulus leo solda'du la kota musun dale neu.

³⁶ Hataholi mana tao tasi'bu la tunga dea ma eki lae, "Taomisan!"

³⁷ Leondiak ala bei sanga lala kota musu dalek tutika Paulus nafa'da malanga solda'du nae, "Au bole kokolak faanak o Ama do?" Boema malanga solda'du ndia nafa'dan nae, "O kokolak malelak dede'a Yunani boe?"

³⁸ Meteme leondiak soona, o ta nde hataholi Masir fo faihi'da ka ana tao tasi'bu de nalai no hataholi mana tao tasi'bu mana ho'u tee-tafa lifunha leo mo maloa leu fa hetu?"

³⁹ Boema Paulus nataa nae, "Au hataholi Yahudi, fo bongi au neme Tarsus fo kota matua nai Kilikia. Ama sue na fe au loak faa fo au kokolak o hataholi makadotok ia la."

⁴⁰ Malanga solda'du nakaheik boema, Paulus napadeik neu e'dahuuk lain de ana fe ta'du ninik lima na, fo hataholi la bedenge. Basa boema Paulus kokolak nos ninik dede'a Ibrani nae,

22 ¹ Ina-ama, tolanoo, ka'a-fa'di ngala lemin! Au sanga afa'da emi, au dede'a nasala'e nga de, so'ba mamane su'di kana!"

² Lelek fo hataholi sila la lamanene Paulus kokolak ninik dede'a Ibrani

boema, ta lahahala so'on. Boema Paulus kokolak nakandoo nae,

³"Au hataholi Yahudi, bongi au neme Tarsus nai nusa Kilikia, tehu au amatua nai Yerusalem, de mese matuaina esa na'de Gamaliel, nanoli lutu-lutuk au, Musa fe ita bei ba'ikai nala, hoholo-lalane kala. Sama leo tolano-tolanook fo faik ia manai ia la, au boeo puse nga titi te'e-te'e neu Manetualain.

⁴Au tunindeni hataholi mana tunga nanoli beuk ndia de nalosa mates. Basa-basas lala'ena, nau touk do inak boe, au ho'u alas fo au taos leo bui dale leu.

⁵Imam matuaina ma Mana Maketu-Mala'di agama matuaina basa-basas sakasii, au ta pepeko fa. Nana sila nde fe au susula koasa fo au u leo hataholi Yahudi manai Damsi kala u. No susula koasa ndia de au bole ho'u hataholi kamahehelek manai naa la, fo daenga au os leo Yerusalem mai fo hukus."

⁶Paulus tuis nae leo ia, "Lelek fo au bei nai au leleo-lala'o nga dalek, fo au sanga losa Damsik nde ndia so. Ndia te le'dohana so, boema no kaiboik,

mangale'dok esa tane na seli, nandela neme lalai mai de ana okofeo na au.

⁷Tutika au bala u dae, boema au amanene halak esa nafa'da au nae, 'Saulus, Saulus! Tao le'e de, o tunindeni Au?'

⁸Boema au atanen ae, 'See O Tuan?' Halak ndia nataa nae, 'Au nde Yesus, hataholi Nazaret ndia, fo o tunindeni ka.'

⁹Hataholi mana la'ok sama-sama lo au a, lita mangale'dok ndia boe, tehu ta lamanene halak mana kokolak no au ndia fa.

¹⁰Boema au atane selu kana ae, 'Au muse tao leo beek Lamatuak?' Boema Lamatua ka nataa nae, 'Fo'a leona, mu leo kota Damsi ka dalek mu. Nai naa, besa ka neukose o bubuluk basa hata fo Manetualain sanga fe o tao-no'in.'

¹¹Au da'di pokek, nana ndelas ndia sa'ana. De au nonoo ngala lalala'o au leo kota Damsi ka dalek u.

¹²Touk esa na'de Ananias, ana leo nai ndia. Hataholi ndia hataholi malalao-malalafuk, ma ana tunga Musa hoholo-lalanen no matetuk. Basa hataholi Yahudi mana leo nai Damsi ka ala fe ha'da-holomata neun.

¹³ Neu donge au boema napadeik neu au boboa nga de nae, 'Tolanoo Saulus! Ela leo bee na o mita seluk leona!' Boema no hatematak ndia boe, au botik au langa nga te au itan so.

¹⁴ Basa boema nafa'da au nae, 'Ita bei ba'ikai nala Manetualai na hele basa o fo daenga o bubuluk hihii-nanaun, ma o mita Yesus fo Manetualain Atan mana tao-no'i Manetualain hihii-nanau na, boema Manetualain nau o mamananene matam Yesus hala na.

¹⁵ Nukose o da'di sakasii soaneu mu tui-benga neu basa hataholi lala'ena, basa hata fo o mitan ma o mamananen ndia.

¹⁶ Besak ia boso boe mahani mala doo ka bai. Fo'a fo salani o leona. Malo neu Lamatua ka fo Ana se'i-po'i o meme o sala-singo mala mai.'"

¹⁷ "Au fali leo Yerusalem u, de lelek fo au bei hule-haladoi eme Manetualain Uman dale, boema Manetualain Dula Dale na koasa na au.

¹⁸ Au ita Lamatua ka boema nafa'da au nae, 'La'oela Yerusalem lai-lai, te hataholi manai ia la ta nau sipok o tutui-bebengam la'eneu Au fa.'

¹⁹ Boema au ae, 'Lamatuak, ala bubuluk matalolole au u leo uma mamaso kala dalek u, fo au ho'us ma au fepa-li'u hataholi mana lamahale leu O a.

²⁰ Leondiak boe, lelek O sakasiim Stefanus fo nanataonisa ka, au nai ndia boe, de au sipok kanisak ndia. Lena-lenak, au nde anea hataholi mana taolisa Stefanu sa bualo'a nala.'

²¹ Tehu Lamatua ka nafa'da seluk au nae, 'Ka'da mu leona, nana Au sanga adenu o mu leo mamana dook mu, fo nde hataholi ta Yahudi la.'"

²² Hataholi la bei lamanene lahele Paulus kokolak, tehu neu Paulus hala mate'e na boema, ala eki lapane'e ma lae, "Ka'da taomisa hataholi matak leondia ka. Te ta nandaa naso'da so'on!"

²³ Ala eki ma ala ngganggafu ba'du manalu nala de, daesopu ka lapu leo lain neu.

²⁴ Boema malanga solda'du Roma nadenu lo Paulus leo solda'du la kota musu na neu, fo daenga ala palisa kana nai ndia no balakaik fo ala bubuluk hu beek de, hataholi Yahudi la eki lae leo ndia.

²⁵ Tehu nai lelek ala pa'a Paulus fo ala sanga filu kana boema, Paulus nafa'da malanga solda'du matuaina fo napadeik nai ndia nae, "Ade bole filuk nusa Roma hataholin esa, leomae beita palisak dede'a na fa do?"

²⁶ Malanga solda'du matuaina ndia namanene dede'ak ndia boema, neu leo malanga solda'du neu de nafa'dan nae, "Ade ama sanga tao beek ia? Hataholi ia nusa Roma laun ndia!"

²⁷ Boema malanga solda'du neu leo Paulus neu de natanen nae, "So'ba mafa'da su'dik au, ade nusa Roma laun o do!" Boema Paulus nae, "Hei, nusa Roma laun au."

²⁸ Boema malanga solda'du nafa'da selu kana nae, "Au bae doik ta ba'ihanak fa, besa ka au da'di nusa Roma laun!" Boema Paulus nae, "Tehu bongi au te nusa Roma laun au so."

²⁹ No besak ndia boe, basa solda'du mana palisak Paulus dede'a na lakadedeak beno'u, ma malanga solda'du ana bii, nana ana pa'a basa Paulus ninik namosina so, te se'kona nusa Roma laun Paulus.

³⁰ Malanga solda'du Roma ndia nahiik nanseli, ana bubuluk hu beek de hataholi Yahudi la fe salak neu Paulus. Hu ndia de balahaa boema, nalo na malanga ima mala ma Mana Maketu-Mala'di Agama Matua fo lakabubua. Boema ala se'iheni namosina fo ala pa'an neu Paulus lima na, de basa boema lon neu nataa sila basa-basas.

23 ¹ Paulus mete mana maketu-mala'dik sila la boema nafa'das nae, "Tolano-tolanoo ngala lemin! Losa faik ia dale na, au ame'da nana au ta tao salak neu Manetualain nai au dale bobongoana nga dalek la'eneu au maso'da nga fa."

² Lelek fo Paulus kokolak nae leondia boema, Imam Matuaina fo Ananias, nadenu hataholi mana mapadeik nai Paulus boboa na, fo ala fapan neu Paulus bafa na.

³ Boema Paulus nafa'da imam matuaina ndia nae, "Tao leo bee o Manetualain fapa hataholi mana deadalek fo ta'ko nae, ndia hataholi malalao-malalafuk! O mangatuuk nai mamanak ndia fo o maketu-mala'di au tunga Musa hoholo-lalanen, te se'kona o nde la'olena

hoholo-lalanek sila la, ninik o madenu hataholi fapa au!"

⁴Boema hataholi mana mapadeik nai Paulus boboa na, nafa'da Paulus nae, "O makamumulu-makamamaek Manetualain imam matuaina na!"

⁵Boema Paulus nataa nae, "Oh, au ta bubuluk ndia imam matuaina fa tolano-tolanoo ngala lemin. Memak nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, 'Boso makamumuluk-makamamaek o leoina ma, ma o mauli-malangan.'"

⁶Paulus nita hataholi mana maketu-mala'dik sila la, nggelok hataholi Saduki, ma nggelok hataholi Farisi. Hu ndia de, nafa'da mana maketu-mala'di sila la nae, "Tolano-tolanoo ngala lemin! Au ia hataholi Farisi, fo tititi-nonosi Farisi. Au nanaketu-nala'dik nai ia nana, au amahale hataholi mana mate kala neukose laso'da falik."

⁷Lelek fo Paulus kokolak nae leondia boema, hataholi Farisi la lo hataholi Saduki la mulai lale'a leona, nalosa nakabuak ndia heaba'en neu bubuak dua.

⁸Nana hataholi Saduki la hahapu na soona lae, hataholi mana mate kala ta

laso'da falik so'on, ata nusa so'dak ta, ma dula dalek boeo ta. Tehu hataholi Farisi la soona lamahele basa dede'ak sila la.

⁹Boema tasi'bu matuaina da'di leona. Hataholi Farisi la mese agaman de'ubee ala fo'a lapadeik de ala la'ban lini mamate-momopon lae, "Tunga ami hahapu ma hataholi ia salan ta faanak boen! Memak fafa'ka ma hapu dula dalek do ata nusa so'dak nde kokolak fen nana!"

¹⁰Nale'a ka boetai namatua ka, nalosa malanga solda'du ana bii boso nalosak ala fefepa-popoko Paulus. Da'di nadenu solda'du ana nala leu lala Paulus, fo lon leo solda'du la kota musun dale neu.

¹¹Balahaa le'odae boema, Lamatuak Yesus napadeik neu Paulus boboa na de nafa'dan nae, "Matetea-mahehele o dale ma! Te o fe basa sakasii la'eneu Au neme Yerusalem so, de neukose o muse fe sakasii leondia ka nai Roma boe."

¹²Balahaa fafaik boema hataholi Yahudi la tao nakabua makahatuk. Ala soo-supaa lae, metema ala beita taolisa Paulus fa soona ta la'a linu fa.

¹³ Hataholi hahulu lena kala tao nakabua makahatuk ndia.

¹⁴ Boema leu leo malanga ima mala lo lasi-lasi Yahudi la de lafa'das lae, "Ami soo-supu sama-sama basa mae, ami ta mi'a-minu hata esa boen, metema ami beita taomisa Paulus fa.

¹⁵ Naa, besak ia tolanoo kala mo mana maketu-mala'di agama la, ela leo bee na haitua fe malanga solda'du Roma susulak, fo moke lo falik Paulus mai nataa emi, fo ta'ko mae, emi sanga palisak matalolole seluk dede'a na. Soona ami mahehele ao fo ana beita losa ia fa te, ami taomisan so."

¹⁶ Tehu Paulus fetu na anan esa, namanene ala kokolak beek nai nakabua makahatuk ndia dalek. Boema neu leo solda'du la kota musu na neu, de nafa'da Paulus.

¹⁷ Boema Paulus nalo na malanga solda'du matuaina esa de nafa'dan nae, "Mo ni'iana ia leo malanga solda'du neu, te sanga nafa'dan dede'ak."

¹⁸ Boema malanga solda'du matuaina ndia no ni'iana ndia leo malanga solda'du neu de nafa'dan nae, "Paulus, fo hataholi nanahukuk ndia nalo au de nafa'da au

fo au o ni'iana ia leo Ama mai, te sanga nafa'da Ama dede'ak."

¹⁹Boema malanga solda'du ho'u na ni'iana ndia lima na de non mesa kana fe'e de natanen nae, "O sanga mafa'da au beek ndia?"

²⁰Boema ni'iana ndia nae, "Hataholi Yahudi la lalahalak basa loke Ama fo balahaa soona, Ama mo Paulus neu nataa Mana Maketu-Mala'di Agama Matua fo ta'ko ala sanga palisak matalolole seluk Paulus dede'a na.

²¹Tehu Ama boso tunga hataholi sila la nonoken ndia, nana hataholi hahulu lenak leu lahani Paulus nai eno tala'dak. Hataholi sila basa-basas soo-supu basa lae, ta la'a linu fa, metema ala beita taolisa Paulus fa. Besak ia lahehele aon basa so, te bei lahani ka'da Ama hala natataa na."

²²Boema malanga solda'du nae, "Boso mafafa'da hataholi esa boen mae, o mafa'da basa dede'ak ndia neu au so. Boema nadenu ni'iana ndia fali ne'un leona."

²³Basa boema malanga solda'du nalo na malanga solda'du matuaina dua de nafa'das nae, "Hele ma solda'du anak

natun dua, ma solda'du mana sa'e ndala hituhulu, boema solda'du mana ho'u dongi natun dua, fo le'odaek ia boe, li'u sio soona, leu leo Kaisarea leu.

²⁴ Sadia fe Paulus ndala boe, fo ana sa'e fo mon losa Gobelno Feliks matan no so'dak."

²⁵ Boema malanga solda'du ana sulak fe Gobelno Feliks susulak esa lii na nae lao ia,

²⁶ "Ama Gobelno Feliks fo Mandelamasa'ak. So'dak neme au fo Klaudius Lisias!

²⁷ Hataholi Yahudi la ho'u la hataholi ia de isabai na ala taolisan, tehu malole boe de au o au solda'du ngala masi'a de ami fali man; nana au amanene hataholi la lafa'da lae, hataholi ndia nusa Roma laun ndia.

²⁸ Hu ka nde au nau bubuluk tunga ndoo na hataholi ia sala beek de ala kalaa kana, de au on leo sila Mana Maketu-Mala'di Agama Matua na neu.

²⁹ Boema ala palisak dede'a na te se'ko na ana ta tao salak hata esa boen fo nadaa huku lisan do taon leo bui dale neu fa. Ala kalaa kana ka'da ana la'olena sila agama na hoholo-lalanen.

³⁰ Basa boema au hapu halak lae, hataholi Yahudi la lape'da dale mangalauk neun. Da'di au amanene tutika au haituan leo Ama Gobelno la mai. Ma au adenu hataholi mana kalaa kana fo lini sila kalaa na leo Ama mai."

³¹ Boema solda'du la lakalala'ok sila bela-ba'un leona. Leu lala Paulus de lon le'odaek ndia losa Antipatris boe.

³² Balahaa boema ala fe solda'du mana sa'e ndala la la'ok lakandoo lo Paulus, ma solda'du fe'e kala fali leo sila kota musu na leu.

³³ Lelek solda'du mana sa'e ndala la losa Kaisarea boema, ala fe susula ka no Paulus leo gobelno la neu.

³⁴ Gobelno la lees basa susula ka boema, natane Paulus da'di neme bee mai. Lelek fo ana bubuluk Paulus da'di neme Kilikia mai,

³⁵ boema nae, "Malole so! Metema hataholi mana kalaak o a ala losa ia soona, au palisak o dede'a ma." Boema ana fe paleta fo ala tahan Paulus neme mane Herode sa uma manen dale.

24 ¹ Basa faik lima boema, Imam Matua Ina Anania sa no lasi-lasi Yahudi la lo tou masala'e dede'ak esa

na'de Tertulus, de leu leo Kaisarea leu. Ala losa boema, leu leo Gobelno Feliks a leu, fo ala tui sila dede'a kalaan neu Paulu sa.

² Lelek fo lalo Tertulus leo mata na neu fo ana tui sila dede'a kalaan neu Paulu sa boema nae, "Ama Gobelno fo Mandelamasa'ak! No Ama hehela-nonolen de ami nusa ma so'da-molek. Ma no Ama manatee teno na boe, de Ama mafofo'a ami leoina ma.

³ Basa sila la ami sipo kana no makasi tataas esa, ma kokoa-kikio matuaina nai basa mamanak lala'ena.

⁴ Tehu fo ela boso tu'u-tapaheni Ama fain ba'u ka, au amahena Ama nau namanene ami dede'a kalaam keke'uanam ia.

⁵ Ami ho'u ma hataholi ia hataholi mana tao tasi'bu mangalauk. Nai basa mamanak lala'ena nakadada'dik tasi'bu nai hataholi Yahudi la tala'da, ma ana da'di mauli-malangan nai hataholi Nazaret tala nakabua na.

⁶ Nakalenak bai, ana so'ba tao nanggenggeo Manetualain Uma na, tehu malole boe de ami ho'u man. Ami doo

doo mae, ami maketu-mala'din tunga ami agama ma hoholo-lalanen.

⁷ Tehu malanga solda'du Lisia sa loso nan neme ami mai,

⁸ boema nadenu ami fo mana kalaa kana mai mataa Ama. Metema Ama palisak dede'a na soona, de'i fo Ama mamananene matan, ami kalaam ia ndoo na neme hataholi ndia mai."

⁹ Hataholi Yahudi manai sila la boeo, ala fe salak neu Paulus ma ala sipok la'iesak Tertulus dede'a kalaa na.

¹⁰ Boema gobelno la fe Paulus loak fo ana bole kokolak. Boema Paulus kokolak nae leo ia, "Au bubuluk Ama da'di mana maketu-mala'di nai nusak ia doo ba'u so. Hu ndia de au amahoko au uni au dede'a nasala'eng ia leo Ama mai.

¹¹ Ama bole palisak matalololen te ta lenak neme faik sanahulu dua maneu ka, au u leo Yerusalem u fo au hule-haladoi.

¹² Tehu hataholi Yahudi la beita ho'u la au ale'a-apilik o hataholi esa boen, do au alo akabubua hataholi fo ami tao tasi'bu nau nai Manetualain Uman do nai uma mamaso kala dalek, do nai su'di mamananak bee boe, nai kota ia dalek.

¹³ Sila boeo ta hapu fe buti esa boen la'eneu sila kalaan neu au a fa.

¹⁴ Memak au muse manaku nai Ama matan, tete'e ka au sene-do'ok neu ami bei ba'ikai mala Manetualai na tunga Yesus nanolin fo sila lafa'da lae salan ndia. Tehu au bei amahеле neu basa hata fo nanasulak nai Musa no Nabi la susula nala dalek.

¹⁵ Au boeo amahena, tao leo bee fo Manetualain tao naso'da falik basa hataholi mana mate kala sama leo sila boe, nau hataholi mana tao malole do hataholi mana tao mangalau kala boe!

¹⁶ Hu ndia de au sanga enok matalolole tatas esa fo daenga au dale bobongo ana nga balisi soaneu Manetualain, ma balisi soaneu hataholi daebafa ka.

¹⁷ Au ta nai Yerusalem teuk de'ubee dale na boema au fali leo naa u, fo au uni doi tutulu-fafalik fe au leoina ngala ma au fe tutunu-hohotuk neu Manetualain.

¹⁸ Nai lelek fo au tao alalao-alalafu basa au ao nga neme Manetualain Uman dale boema lita au. Ta hapu hataholi ba'u lo au nai ndia fa, ma ta hapu tasi'bu nai ndia boen.

¹⁹ Ka'da hapu hataholi Yahudi de'ubee leme propensi Asia mai, de lai ndia. Tunga ndoo na metema hataholi sila la lai ia soona, sila nde kalaak au leo Ama mai dei.

²⁰ Tehu neme na fo hataholi ia la nde lafa'da au tao tatao-nono'i mangalauk bee ka, ndek lelek fo ala palisak au neme Mana Maketu-Mala'di Agama Matua mata na.

²¹ Sila bubuluk ka'da dede'ak esa ia fo au kokola kana neme sila matan ae, faik ia au nanapalisak nana au amahеле hataholi mana mate kala laso'da falik."

²² Boema Feliks fo nalelak ba'u ka la'eneu Yesus nanoli na ndia, ana tatana nakabuak ndia ma nae, "Metema malanga solda'du Lisia sa ana mai soona, au aketu dede'ak ia."

²³ Boema ana paleta malanga solda'du matuaina fo mana manea Paulu sa tahan nahele Paulus, tehu fen loak faanak, ma fe nonoo nala loak fo lini fen hata fo ana paluun.

²⁴ Basa faik de'ubee boema, Feliks no saoinan Drusila, ala mai. Drusila ia hataholi Yahudi. Boema Feliks nadenu hataholi la leu lala Paulus fo ana sanga

namanene Paulus kokolak la'eneu namahehelek neu Kristus Yesu sa.

²⁵Tehu lelek fo Paulus kokolak nakandoo la'eneu tao tunga ka'da ndoo na, ma nakatatak nasa-melu ka, ma la'eneu huhukuk nai Fai Mate'e ka boema, Feliks bii nanseli de nafa'da Paulus nae, "O bole fali besak ia leona, fo au hapu fai loak soona, de'i fo au alo seluk o."

²⁶Ndia te Feliks namahena ana hapu doik neme Paulus mai. Hu ndia de nadenu hataholi neu nala Paulus tataas esa fo ana kokolak non.

²⁷Basa teuk dua boema, Perkius Festus ana nggati Feliks da'di gobelnol. Hu ka nde Feliks sue ho'i hataholi Yahudi la dale na, de ana po'ilotak Paulus nahele neme bui dale.

25 ¹Festus losa nusak ndia faik telu boema, neme Kaisarea leo Yerusalem neu.

²Ana losa naa boema, malanga ima mala lo lasi-lasi Yahudi la lini sila dedea kalaan soaneu Paulu sa. Ala kokoe lahele Festus,

³fo ela no dale malole na, ana nau nadenu hataholi lo Paulus leo Yerusalem

neu, nana lalahalak basa fo sanga taolisan nai eno tala'dak.

⁴Tehu Festus nataa nae, "Ala bei tahan Paulus nai Kaisarea, ma au boeo ta doo ka so'on te au fali leo naa u so.

⁵Da'di, neme na fo au fali leo naa u soona, au o emi hataholi mana ho'u hak kala leo Kaisarea meu, fo ladede'a lon nai naa, metema memak tete'e ka ana tao salak."

⁶Festus leo neme Yerusalem fafa'kama faik falu do faik sanahulu, boema ana fali leo Kaisarea neu. Balahaa boema, ana buka sidang naketu-nala'di ka, de nadenu hataholi neu nala Paulus, fo ana mai nataa.

⁷Lelek fo Paulus losa boema, hataholi Yahudi manamaik leme Yerusalem mai a, lapadeik okofeo lan de ala mulai tui sila kalaa mabela ina na neu Paulus. Tehu sila kalaa na, butin ta.

⁸Boema Paulus kokolak nai dede'a nasala'e na dalek nae, "Au ta tao sala hata esa boen la'eneu Musa hoholo-lalanen, do la'eneu Manetualain Uma na do la'eneu Kesel Roma boen."

⁹Tehu Festus sanga ho'i hataholi Yahudi la dale na de natane Paulus nae, "Ade o

nau fali leo Yerusalem mu fo au palisak o dede'a ma nai naa fo nai au matang la'eneu kalaak sila la do?"

¹⁰Boema Paulus nataa nae, "Au bei apadeik nai Kesel Roma mana maketu-mala'di matua na matan; ma au dede'a nga muse nanapalisak nai mamanak ndia. Ama bubuluk basa, au ta asala hataholi Yahudi la fa.

¹¹Metema au la'olena hoholo-lalanek do au tao salak esa nandaa huku nisa au, soona au hii au mate. Tehu metema sila kalaan sila la, ta tete'e ka fa soona, ta bole hataholi esa boen fe au leo hataholi sila la neu fa. Au oke palisak au dede'a nga nai Kese la mana maketu-mala'di nala!"

¹²Festus nakokolaok no basa ndia lasi-lasi nala boema nae, "O moke palisak o dede'a ma nai Kese la mana maketu-mala'din, da'di o muse mu mataa Kese la."

¹³Beita doo ka boen te Mane Agripa no Bernike leu leo Kaisarea leu, fo laho'u limak lo Festus.

¹⁴Duas lai ndia faik de'ubee dale na boema Festus tui mangalele'do Paulus dede'a na neu Mane Agripa. Ana tuin

nae, "Feliks la'oela hataholi nanatahan esa nai ia.

¹⁵Lelek fo au bei eme Yerusale ma, malanga ima mala lo mauli-malanga Yahudi la kalaak hataholi ndia leo au mai de loke au aketu fo huku hataholi ndia.

¹⁶Tehu au ataa ae, hataholi Roma la ta fe sila hataholi nanakalaan esa fo hukun leondiak mesa kana fa, metema hataholi nanakalaak ndia beita nadede'a no hataholi mana kalaa kana, ma beita fe hataholi ndia loak soaneu nasala'e ao na fa.

¹⁷Da'di ala mai boema, au ta ahani ala doo ka so'on. Balahaa tutika au alo akabubua basa mana maketu-mala'di kala de au fes leu lala hataholi ndia fo ana mai nataa.

¹⁸Lelek fo hataholi mana kalaa kana ala mai de ala tui sila dede'a kalaa na te, ala ta kalaa kana dede'a mangalauk esa boen, sama leo au dodoo basa sila dede'a kalaa na fa.

¹⁹Ka'da sila esa-esak hahapun la'eneu sila agama na, ma la'eneu hataholi esa na'de Yesus. Hataholi ndia maten so, tehu Paulus nahele ka'da hataholi ndia bei naso'da.

²⁰ Ala tao la au apangamak de au ta bubuluk au tao tao leo beek fo au hapu dede'ak ndia ndoo na leo beek fa boema au atane Paulus ae, ade o nau mu leo Yerusalem mu fo palisak o dede'a ma nai naa do ta.

²¹ Tehu Paulus noke nakae dede'a na. Noke tahan nahele ndia losa Kese la naketu dede'a na. Hu ndia de au fes paleta fo ala tahan lahelen losa au hapu loak soona, au haituan leo Kese la neu."

²² Boema Agripa nafa'da Festus nae, "Au boeo hii amanene hataholi ndia dede'a-kokolan." Boema Festus nafa'dan nae, "Balahaa soona, de'i fo Ama mamananen ana kokolak."

²³ Balahaa boema, Agripa no Bernika ala mai de ala sipo kasa da'dileo hataholi matua-madema. Ala masok leo mamana naketu dede'a ka sama-sama lo malanga solda'du la ma hataholi nananita-nalelak manai kota ndia. Boema Festus fe paleta fo lo Paulus leo dalek neu.

²⁴ Boema Festus nae, "Mane Agripa ma basa hataholi manai ia la lemin! Basa leoina Yahudi a nau manai Yerusalem mala, do manai ia la boe ala kalaak hataholi

ia leo au mai. Lakaseti au ma eki lae, hataholi ia ta ndaa naso'da so'on.

²⁵Tehu au ta hapu hataholi ia tao salak hata esa boen fo nandaa huku nisa fan. Ma hu ka nde noke aon fo Kese la mana maketu-mala'di nala nde laketu dede'a na de aketu basa, haituan leo Kese la neu.

²⁶Tehu au beita hapu hala tutui mangale'dok esa boen la'eneu hataholi ia fo au sula kana nai au susulang dale fo au fen leo Kese la neu. Hu ndia de au alon fo ana mai nataa nai Ama ngala basa-basam matan, nakalena ba'eneu Ama Manek Agripa fo Mandela-Masa'a ka! Au dale dodoo nga soona, au ae neme na fo palisak basa dede'a na fo au hapu tutui mangale'dok soona, au sula kana nai au susulang dale.

²⁷Nana tunga au dale nameme'da nga, ta nandaa ita haitua hataholi nanatahan esa, tehu ita ta tafa'da salak fo ala kalaa kana fa."

26¹ Boema Agripa nafa'da Paulus nae, "O hapu loak kokolak soaneu kokolak masala'e o ao ma." Boema Paulus so'uk lima na de ana mulai kokolak dede'a nasala'e ao na nae,

² "Manek Agripa fo Mandela-Masa'a ka! Au ameda au aua-anale anseli, nana au hapu kokolak au dede'a nasala'e ao nga nai Ama Manek matan, la'eneu hataholi Yahudi la dede'a kalaan soaneu au a;

³ nakalenak, nanahu Ama Manek nalelak matalolole hataholi Yahudi la ha'da-tataon, ma dudu'a-aafi maseikosala nala. Hu ndia de au dokodoe, ela leo bee na Ama Manek mamanene au hala tutui nga no dale makasufuk.

⁴ Basa hataholi Yahudi la bubuluk basa au so'da nga leo beek neme au bei muli-solu nga mai so. Ala bubuluk basa, neme au muli-solung mai a, au aso'da nai Yerusalem, fo nai au leoina ngala tala'da.

⁵ Lalelak au doo ka so. De metema ala nau soona, ala bole fe sakasii lae, neme makasososan mai a, au aso'da sama leo hataholi Farisi boe, boema au nde tunga atetu ami agama na hoholo-lalane nala.

⁶ Besak ia, au apadeik nai ia soaneu nananaketu-nala'dik, nana au amahela hehelu-balataak fo Manetualain taon no ami bei ba'ikai mala.

⁷ Leoina Israe la leoana kasanahulu dua nala boeo lamahehenadae lo hehelu-

balataak ndia, de nalosa lele'do-le'odaen ala hule-haladoi neu Manetualain. Ama Manek fo Mandela-Masa'ak! Hu ka nde au amahеле hehelu-balataak ndia de hataholi Yahudi la fe salak neu au.

⁸Tao le'e de tolano-tolanook Yahudi la ta nau lamahеле Manetualain tao naso'da falik hataholi mana mate kala fa?

⁹Makahulu na boeo au hahapu nga nae, au muse tao basa hata lala'e na fo au la'ban Yesus fo maneme Nazaret ndia mai.

¹⁰De memak tete'e ka, tatao-nono'ik ndia nde au taon neme Yerusale ma so. No susula koasa fo malanga ima mala fe au ka, au tao hataholi mana lilineka lahele leu Manetualain makadotok leo bui dale leu. Lena-lenak au boeo akaheik fo hukunisas.

¹¹La'i ba'u ka au fepa-li'us lai uma mamaso kala dalek, ma au akasetis fo daenga lalelesi hata fo sila lamahеле basa ka. Hu ka nde au amanasa mangalalaus, de nalosa au u leo kota fe'e kala u boe, fo au usis lai na."

¹²"Hu no dudu'ak ndia boe, de au ho'iuni susula koasa fo malanga ima mala fe au ndia de au u leo Damsik u.

¹³ De nai lelek au losa eno tala'dak, fo ndia te le'dohana so Ama Manek Mandela-Masa'ak, boema au ita mangale'dok esa neme lalai mai. Mangale'dok ndia mangale'do na lenaheni le'do a. Mangale'dok ndia okofeo na au o hataholi manala'ok sama-sama lo au a.

¹⁴ Tutika ami basa-basa mala bala meu dae lain. Boema au amanene halak esa ana kokolak no au ninik dede'a Ibrani nae, 'Saulus, Saulus! Tao le'e de, ka'da o tuni-ndeni mahele Au? Neukose o mame'da he'di na, metema o la'ban mahele Ndia fo mana koasa o a.'

¹⁵ Boema au atane ae, 'See O Tuan?' Boema Lamatua ka nataa nae, 'Au nde Yesus fo o tuni-ndeni ka.

¹⁶ Fo'a fo mapadeik leona! Au atu'du Au ao nga neu o nana Au sanga so'u o da'di Au malalau-maonong. O muse tui-benga hataholi la, hata fo faik ia o mitan la'eneu Au, ma la'eneu hata fo neukose Au atu'dun neu o, nai fai-fai mana mai kala.

¹⁷ Neukose Au se'ipo'i o meme leoina Israe la mai, ma neme leoina fe'ek fo

hataholi ta Yahudi la. Au sanga adenu o mu leo hataholi ta Yahudi sila la,

¹⁸fo tao ma mata nala lalaak, fo daenga ala kalua leme makahatuk dale leo mangale'do ka dalek, ma latapo'i leme Nitu dudungu-papaun mai, fo ela Manetualain koasa nalas. Fo no namahehelek neu Au ndia, Au fe do'o do ampon neu sala-singo nala, fo ala da'di Manetualain hataholi kamahehele nanaherek."

¹⁹"Hu ndia Ama Mane Agripa, au sanga enok tataas esa, fo au tao tunga ninitak fo Manetualain natu'du basan neu au ndia.

²⁰Au kokolak no mangale'dok o hataholi la ae, sila muse tukatei-saledale leme sala-singo nala mai, fo ala fe so'da na leo Manetualain neu, ma latu'dun nai maso'da nala dalek lae, sila tukatei-saledale leme sala-singo nala mai so. Au afa'da dede'ak ndia makasososa na neme Damsik, de basa boema neme Yerusalem, ma neme basa Yudea lala'ena, ma neme basa hataholi ta Yahudi la tala'da.

²¹ Hu no dede'ak ndia de hataholi Yahudi la ho'ula au neme Manetualan Uman, de ala sanga enok taolisa au.

²² Tehu losa hatematak ia, Manetualain nasulu-nahapa au de nalosa au hapu apadeik nai ia, fo au fe sakasii neu basa hataholi la, nau ana do matua boe. Hata fo au kokolak ia, ta fe'ek neme hata fo Nabi la ma Musa lafa'da ela ka fa;

²³ fo nde Mane Mana Fe So'dak, fo Manetualain helu ka, Ana muse doidoso ma Ana da'di hataholi makasososak fo naso'da falik neme mamate sa mai, fo ela no enok ndia, Ana hapu tui-benga mangale'do ka, fo nde maso'da ka, nau ba'eneu hataholi Yahudi la do hataholi ta Yahudi la boe."

²⁴ Paulus bei kokolak dede'a nasala'e oa na te Festus nasapala ma nae, "O mamulu ia so Paulus! O malela makadotoina ma, nde tao na o mamulu a!"

²⁵ Tehu Paulus naen nae, "Au ta amulu fa Mane Mandela-Masa'ak. Dede'a-kokolak fo au kokola kana ia tete'e ka, ma ana kalua neme dudu'a-aafi maneu.

²⁶ Ama Mane Agripa boeo malelak matalolole dede'ak sila la. Hu ndia de,

au apalani kokolak dede'ak sila la nai Ama Manek matan no mangale'dok. Au amahеле, Ama Manek malelak basa dede'ak sila la so, nana basa sila la ta da'di nai mamana nafunik fa.

²⁷ Ama Manek Agripa fo Mandela-Masa'ak! Ade Ama Manek mamahеле hata fo Nabi la lafa'da ka do ta? Au ame'da nana, Ama Manek namaheles!"

²⁸ Boema Agripa nafa'da Paulus nae, "O maedaenga mu'dak la'iesa kana o tao ma au da'di hataholi Salanik ka'da nai fai nggenggeloanak esa mesa kana do?"

²⁹ Boema Paulus nae, "Nai fai nggenggeloanak do fai manalu boeo, au hule-haladoi neu Manetualain fo ela Ama Manek mo basa ama-ama fo mana mamanene au nai faik ia dale na, da'di sama leo au, ta'dafe'e lange fo nanalangek neu au ia!"

³⁰ Mate'e na boema, Mane ka, gobelno la no Bernike ma basa hataholi fe'e kala fo'a lapadeik de ala la'o.

³¹ Laladeak boema esa kokolak no esa nae, "Hataholi ia ta tao salak hata esa boen fo nandaa hukunisan do taon leo bui dale neu fa."

³² Boema Agripa nafa'da Festus nae, "So'ba leo hataholi ia ta nini dede'a na leo Kese la mana maketu-mala'di na neu fa soona, bisa po'in leona."

27 ¹ Laketu basa lae, ami muse sa'e ofak leo Italia meu boema, ala fe Paulus no hataholi nanatahan de'ubee leo Yulius fo solda'du Roma la malanga matuaina na fo loken soona lae, "Resimen Kesel."

² Ami sa'e ofak esa neme Adramitium mai. Ofak ndia ana fufua basa so, fo sanga neu leo namo seseek manai propensi Asia neu. Ami sa'e mo tou Makedonia esa na'de Aristarkhus, fo besa ka neme Tesalonika mai.

³ Balahaa boema ami losa Sidon. Yulius ta tao mangalauk neu Paulus fa. Ana po'i Paulus bole neu donge-dama nonoo nala, fo ana paluu beek soona, ala fen.

⁴ Ami makandoo meme ndia mai, tehu ofa ka natongo ani solu, boema ami la'ok ndolo-ndolo tunga pulu Sipru sa su'u na, fo sue ka nde ofa ka babaa neme ani na mai.

⁵ Basa boema, ami tunga tasi fo nasasalematak no Kilikia ma Pamfilia, boema ami losa Mira, fo nai nusa Likia.

⁶De nai ndia, malanga solda'du matuaina, ana hapu ofak esa neme Aleksandria mai, fo sanga neu leo Italia neu. Boema ala nggati ami leo ofak ndia lain meu.

⁷Faik de'ubee dale na, ofa ka la'ok faa faa, de no toto'a-sosotak nanseli besa ka ami deka mo kota Knidu sa. Basa boema, hu ka nde ani na bei nasa ka, boema ofa ka halua na tu'da sala. Boema ami leo pulu Kreta boboa kona na meu de ami tunga Nggonggo Salmone, fo sue ka nde ami babaa neme ani na mai.

⁸Ami pusemanggeo ka de besa ka ami la'ok ndolo-ndolo tunga pulu ndia su'u na, de mate'e na boema ami losa mamananak esa na'de, Namo Seseek Mana'a Hiik, fo ta doo ka neme kota Lasea mai fa.

⁹Lelek ndia, hataholi Yahudi la Fai Malole Mole-Dame na seli so. Ami mamopo fai ba'u ka so, de ta hapu fai malole soaneu ofa ka la'ok no malole so'ok. Hu ndia de Paulus nanoli-nafa'das nae,

¹⁰"Tolano-tolano ngala lemin! Tunga au hahapu nga, metema ita la'ok takandoo soona, ita hapu soe matuaina ia fa.

Neukose ita hapu tutu'da matua, fo ta ka'da ofa ka no oe-isin lala'ena fa te, ita samane na boeo mopon."

¹¹ Tehu malanga solda'du matuaina ndia namahеле ka'da mana ho'u uli no kaptei na lenaheni Paulus hala-kokolan.

¹² Namo see-see ndia metema oe faak soona, memak ta malole ba'eneu ofak manaseek lai ndia fa. Hu ndia de, ofa isi la ba'u na ala nau ofa ka la'oela namo see-see ndia, nana ala nau sanga enok fo ala losa Feniks fo ala leo leme ndia nai oe faak ndia dale na. Feniks ia nde bee soona namo see-see esa nai pulu Kreta, fo nasale leo muli konak ma muli kiik neu.

¹³ Lelek ndia, ani kona sa filo-filo. Boema ofa isi la laedaenga ofa ka bisa la'o ndia so. Da'di ala hela naka leo ofak lain neu, de ala fe ofa ka la'ok ndolo-ndolo tunga pulu Kreta su'u na.

¹⁴ Tehu basa de dodoo fa boema, ani matua ia, fo loke anin ndia soona lae Ani Timu. Anin ndia nahoo neme ma'dak lain mai,

¹⁵ de ana fepa na ami ofa ma naleu-lilok, de ofa ka ta hapu ta'da na ani solu a fa,

de ami mete kana leona. Ala po'ilotak ani na lepanini ofa ka.

¹⁶ Ami hapu babaa faanak nai lelek ami tunga pulu anak esa na'de Kauda boboa kona na. Nai ndia, ami puselaipana de besa ka ami hapu hela ma sakoci la.

¹⁷ Ala hela la sakoci la lala ofak lain boema, ala pa'a tali okofefeok ofaina fo sue ka nde ofa ka natea. Lakonaheni ofa ka laa na, de ala po'ilotak ofa ka tunga ani na hihii na. Huka nde ala bii ofa ka hala nai Sirtis, nana nai ndia tasi oe na kaba'oanak.

¹⁸ Ani na fo'a nakandoo de balahaa boema, ala mulai tapaheni bualo'as manai ofak lai na leo tasi dale leu.

¹⁹ Binesak boema, ofa isi la ho'i matan ofa ka parkaka sala de ala tapas leo tasi dale neu.

²⁰ Lele'do-le'odaen ami ta mita le'do no duu kala mata na fa, ma ani na boeo boetai nakadedelek. Mete'e na boema ketu ami namahehena ma.

²¹ Faik de'ubee dale na, hataholi la ta la'a linu fa. Boema Paulus neu napadeik neu basa-basas tala'da de nafa'das nae, Tolano-tolanoo ngala lemin! So'ba leo emi tunga au hala nafa'da nga fo ata

boso tunga pulu Kreta soona, ita ta hapu basa nakalulutuk ma tutu'dak ia fa.

²²Tehu besak ia, au oke anseli fo matetea-mahehele dale mala, te neukose ta mate tolanoo kala esa boen. Neukose ita tamopo ka'da ofa ka mesa kana.

²³Nana Manetualain fo au sene-do'o ka, fo nde Manetualain mana manuu au a, le'odae ka nadenu atan esa mai,

²⁴de nafa'da au nae, 'Boso bii Paulus! Te nukose o muu mataa Kese la. Ma hu no Manetualain dale malole na neu o de basa hataholi manai ofak ia lai na laso'da beno'u nanahu o.'

²⁵Hu ndia de, ela leo bee na tolanoo kala matetea-mahehele dale mala! Nana au amahele basa hata fo Manetualain nafa'da basan neu au de neukose ala da'di.

²⁶Tehu neukose ita hala nai pulu esa sokaen lain.

²⁷Neu le'odae kasanahulu ha na te ami bei bo'u-bo'u nai Tasi Adria. Fafa'kama fatila'da nde ndia so, boema ofa isi la lame'da nana, ofa ka sanga deka dae ma'da ka.

²⁸ Boema ala tu'u tali uuku ka leo tasi dale neu fo ala uku tasi oe dedema na. Ala ukun te nai mamananak ndia tasi oe dedema na, hihii nae metel hahulu. Dodoo faa boema, ala uku selu kana te nai mamananak ndia, dedema na hihii nae metel teluhulu so.

²⁹ Boema ala bii, neukose ofa ka hala neu batupiak lain de lakona naka kahak manai ofa ka bui na leo tasi oe dale neu. Boema lamahena sa'di leo bee fo mangale'do lai-lai leona.

³⁰ Boema ofa isi la sanga lalai la'oela ofa ka no denge-dengek. Boema lakona sakoci la leo tasi dale leu fo ta'ko sila leu lakona naka manai ofa ka langa na.

³¹ Tehu Paulus nafa'da malanga solda'du matuaina no solda'du ana kala nae, "Metema ofa isi la ta lahele leme ofak ia lain fa soona, tolanoo kala basa-basa mala ta maso'da fa."

³² Hu ndia de, solda'du la ke'diketuu sakoci la tali nala de sakoci la bolo leo tasi dale leu.

³³ Nai lelek fo beita dulufula boen te Paulus nafa'da basa-basas fo la'a-linu. Paulus nae, "Faik sanahulu ha dale na, tolanoo kala basa-basa mala mahani no

dale ma ta tesa-tama fa, ma tolanoo kala ta mi'a minu hata esa boen.

³⁴ Hu ndia de, au oke tolanoo kala mi'a-minu faa dei. Ndia malole soaneu emi, fo ela emi ao ma balakai. Nana neukose tolanoo kala basa-basam maso'da beno'u, ma ta kulang hata esa boen."

³⁵ Paulus kokolak nate'e nae leondia boema, ana ho'i na loti de noke makasi neu Manetualain nai basa-basas matan, de basa boema ana baba'e fes de la'a.

³⁶ Boema basa-basas lamahoko de la'a boe.

³⁷ Hataholi natun dua hituhulu ne lai ofak ndia lain.

³⁸ Basa-basas la'a basa de lakabete boema, ala ko'o la gandu mala de ala tu'us leo tasi dale neu fo sue ka nde ofa ka namada'u.

³⁹ Mangale'do boema, ofa isi la mete lita dae ma'da ka, tehu ala ta bubuluk dae ma'dak ndia nai bee ndia fa. Ala mete lita namo esa solokae na boema ala dodo lae, ala fe ofa ka ana see neu namo ndia.

⁴⁰ Boema ala ke'diketuu naka la tali nala de lakabobolok henis leo tasi dale leu.

Ma ala se'iheni tali fo ala pa'an neu ofa ka uli nala. Basa boema ala hela laa manai ofa langa neu fo ela ani na nini ofa ka leo tasi su'u na neu.

⁴¹ Tehu ofa ka hala nai solokaek lain de langa na ta nakababale so'on, tehu lii puka nakalutu-lutuk ofa ka bui na so.

⁴² Boema solda'du ana kala bedoo lae, ala sanga taolisa la'iesak hataholi nanatahan manai ofak lai na, nana ala bii boso nalosak nggelok suik leo ma'dak lain leu fo lalai.

⁴³ Tehu malanga solda'du matuaina tanau fa, nana ana nau Paulus naso'da. Boema nadenu basa hataholi mana suik malela kala fo lakaboku lakahuluk leo tasi dale leu fo ala suik leo ma'dak lain leu,

⁴⁴ ma mana sui malela tak bee soona, ana ho'i papak do ofa ka bibia nala fo ana suik leo ma'dak lain neu. Ami basa-basa mala tunga malanga solda'du matuaina ndia paleta na de ami losa ma'dak lain no so'dak.

28¹ Ami losa ma'dak lain besa ka ami bubuluk pulu ndia na'de pulu Malta.

² Pulu ndia lau nala ha'da na malole hiik lo ami. Ala sipok ami no malole. Lananau fe ami ha'i fo ami mmanelu, nana ndia te u'da na mai de makalini na seli.

³ Paulus boeo neu hehele ai fo ana tao leo ha'i lai neu. Nini ai la mai de ana tao leo ha'i lain neu boema, hu ka nde ha'i haa na de munge esa poka name ai dale mai de ana kan neu Paulus lima na.

⁴ Lelek fo pulu ndia lau nala lita munge doko-doko nai Paulus lima na boema, esa naa'da esa nae, "Hataholi ia tao leo bee o hataholi kanisak, de leomae naso'da neme soe tasi mai, tehu Nitu Lalais Inak fo Mana Maketu-Mala'di tunga ndoo na, ana ta po'ilota kana naso'da fa."

⁵ Tehu Paulus pisiheni munge ndia leo ha'i lain neu te, ta name'da he'dis faanak boen.

⁶ Boema ala bedoo lae, ba'ihanak seluk bai te, neukose Paulus lima na peta fo nggenge te ana fepa neu fo maten. Tehu lahani lala doo doo te, Paulus ta name'da hata-hata fa, boema ala dodoo seluk bai, de esa nafa'da esa nae, Paulus ia, nitu lalais.

⁷ Mana paleta matua manai pulu ndia na'de Publius, fo dae na ma uma na ta

doo ka neme mamanak ndia mai fa. Touk ia ha'da na neulau hiik. No ami leo uman meu de ami leo mon faik telu dale na.

⁸ Lelek ndia, touk ia aman namahe'di. Ana sumai ma tei daak. Boema Paulus neu mete tou kamahe'dis ndia, de ana hule-haladoi ma ana lalaa lima na neu lain boema ana lea-hai.

⁹ Hu ka nde manda'dik ndia de basa hataholi kamahe'dis manai pulu ndia, ala mai de Paulus tao na lea-hai la'iesa kasa.

¹⁰ Ala fe ami bua palsen makadotok, ma lelek ami sanga la'o boema, lini fe ami basa hata fo ami paluun nai ami leleo-lala'om dalek.

¹¹ Ami leo bulak telu dale na neme pulu ndia, boema ami sa'e ofak esa neme Aleksandria mai, fo ofak ndia ana see nai pulu ndia neme oefaa ka mai ndia so. Ofak ndia ana pake ta'du esa na'de, "Nitu Lalais Takalapak Kastor ma Poluks."

¹² Ami see meme kota Sirakusa, de ami leo faik telu dale na neme ndia.

¹³ Boema ami la'o seluk de ami ndolo tasi su'u na, losa kota Regium. Balahaa boema, ani kona sa de ami la'ok ka'da faik dua boema ami losa kota Potioli.

¹⁴ Ami matongo mo hataholi kamahehelek neu Yesus de'ubee lai kota ndia, de loke ami meu leo mos mamasok esa dale na. Boema ami meu leo Roma meu.

¹⁵ Tolanoo kamahehelek manai Roma la lamanene halak boema, leu soluk ami neme Pasak Apiu sa, ma Pasanggraha Tiga. Lelek fo Paulus natongo nos boema, noke makasi neu Manetualain de dale na natea-nahele.

¹⁶ Lelek ami losa Roma boema, ala nau Paulus mesa kana leo fe'e, de ala fe solda'du esa nanean.

¹⁷ Basa faik telu boema, Paulus nalo lasi-lasi Yahudi manai mamanak ndia. Lakabubua boema nafa'das nae, "Tolano-tolano ngala lemin! Au ta tao salak hata-hata esa boen neu ita leoina na, do au la'olena ha'dak fo ita sipon neme ita bei ba'ikai nala mai. Leomae leondiak boe, ala ho'u la au neme Yerusalem de ala fe au leo hataholi Roma neu.

¹⁸ Ala palisak basa au dede'a nga boema, ala nau po'i au nana ala ta hapu au sala nga nandaa hukulisa au fa.

¹⁹ Tehu, hu ka nde hataholi Yahudi la ala la'ban boema, nau do ta nau fa o

au uni au dede'a nga leo Kesel Roma mana maketu-mala'di nala neu. Au tao leondiak nana, ta hu ka nde au sanga kalaak seluk au leoina nga fa.

²⁰ Hu ndia de au nau atongo o emi, fo au kola-kola o emi nana au nanalangek hu ka nde Mana Soi-Mana Tefa fo leoina Israe la namahehena ka."

²¹ Boema lafa'da Paulus lae, "Ami beita sipo susulak esa boen neme Yudea mai, la'eneu tolanoo ka fa. Ma beita hapu tolanook esa boen neme naa mai fo nini halak la'eneu tolanoo ka, do kokolak mangalauk la'eneu tolanoo ka fa.

²² Tehu ami hii bubuluk tolanoo ka namahehele na, nana ami basa-basa mala mamananene hataholi la lakamu-lakadau nanolik fo tolanoo ka namahelen ndia."

²³ Boema basa-basas laketu la faik esa fo latongo seluk. Nai faik ndia, hataholi ba'u ka leu leo Paulus mamana leleo na neu. Neme fafain ndia losa le'donosos, Paulus nafa'da mangalele'dos ma ana tui-benga fes, halak la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta leo Mane ka. Paulus pake Musa ma Nabi la susula na

lalane nala fo ana sanga enok, fo daenga lamahеле Yesus.

²⁴ Hapu nggelok lamahеле hata fo Paulus nafa'dak sila la, tehu hapu nggelok ta nau lamaele fa.

²⁵ Ala fali le'us no esa-esak hahapun, nana nai lelek Paulus nafa'das nae, "Memak la'en la'iesa kana, hata fo Manetualain Dula Dale na nafa'dan neu ita bei ba'ikai nala tunga Nabi Yesaya!

²⁶ Manetualain nafa'da nae, 'Mu mafa'da leoina ia mae: Neukose emi mamananene makandoo, tehu emi ta malelak fa; neukose emi taoafik makandoo, tehu emi ta bubuluk hata fo ana da'di fa.

²⁷ Nanahu leoina ia dudu'a-aafin, ta lamatane so'on, di'idoo nala da'di pakek so, ma mata nala lasusungu kana so. Dede'ak ia ana da'di, fo ela mata nala boso lita, di'idoo nala boso lamanene, dudu'a-aafi nala boso lalelak, fo ala boso fali leo Au mai, fo Au tao alea-ahais."

²⁸ Mate'e na boema Paulus nafa'das nae, "Tolanoo kala muse bubuluk te, besak ia halak la'eneu maso'dak maneme Manetualain mai a, nanatui-benga basak neu leoina fe'ek fo hataholi ta Yahudi la, de ala tungan so!"

²⁹ Paulus kokolak basa nae leondia boema, hataholi Yahudi la la'oela mamanak ndia, tehu esa nale'a no esa.

³⁰ Paulus leo teuk dua dale na neme Roma. Ana se'ba uma esa de ana leo nai dalek. Ana sipok hataholi mana donge dama nana no namahokok.

³¹ No napalanik, ana tui-benga neu hataholi la, la'eneu tao leo beek fo Manetualain paleta leo Mane ka, ma la'eneu Lamatuak Yesus Kristus. Paulus tui-benga su'di bebe'i ka, te ta hapu mana kena-ka'i fa.

Roma

1 ¹Tolano-tolanook manai Roma fo Manetualain hele ma sue-lai kala lemin! Manetualain hele basa au, boema Ana so'u heheli au, da'di mana tui-benga Hala Malole maneme Manetualai na mai.

²Manetualain helu basa Hala Malole ndia neme makahulun eli, tunga nabi nala, de nanasula basak nai Susula Malalok dale so.

³Hala Malole ndia, ana tui la'eneu Manetualain Anan, fo ita Lamatuan Yesus Kristus. Fo tunga hataholi daebafa ka hahapu na soona, Yesus Kristus ndia nde bee na Dauk tititi-nonosin,

⁴tehu tunga Dula Dale ka soona, Manetualain Anan Yesus Kristus ndia. Fo ta'du-tanan nde, no Manetualain koasa matuaina na de, naso'da falik neme mamate sa mai.

⁵Manetualain fe au baba'e-babatic, fo au da'di Lamatua ka ana manatungan, fo ela au alalau-aono Kristus ma hela-nole basa hataholi lala'ena, fo ela lamahele ma ala tunga.

⁶ Lafa'da lae, hela-nole basa hataholi lala'ena ndia, nde bee soona emi fo manai Roma la nai dalek boe. Fo ela leo bee na, emi da'di Yesus Kritis hataholi kamahehele nala.

⁷ Hu ndia de, au sulak fe emi susulak ia. Ela leo bee na, ita Aman Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristus, fe emi baba'e-papalak ma mole-dame.

⁸ Au oke makasi makasososa neu Manetualain tunga Yesus Kristus, hu ka nde tolanoo kala. Nana basa daebafa ka lala'ena, lamanene basa lae, emi mamahale te'e-te'e neu Kristus so.

⁹ Metema au hule-haladoi soona, au afandele emi tataas esa. Manetualain nde sakasii au hala-kokolang ia la memak tete'e ka. Manetualain ndia nde, au alalau-aonon no dale katematuak, ninik au tui-benga Hala Malole ndia la'eneu Ana na.

¹⁰ Au amahena Manetualain fe au fai loak, fo au ne'i donge-dama emi.

¹¹ Nana au ahiik anseli atongo o emi, fo ela ita taba'e Manetualain Dula Dale na, ma baba'e-babatin fo enok ndia, au tao atetea-ahehele emi.

¹² Nana tunga au dudu'a nga nde bee soona, hu ka nde ita basa-basatala tamahela Yesus Kristus so, de ita esa natetea-nahehele esa.

¹³ Tolano-tolano ngala lemin! Au nau emi bubuluk nana la'i ba'u ka, au dodoo ae ne'i donge-dama emi, tehu au ta hapu loak makandondook fa. Nana au nau au ue-osang nini buna-boak fe emi, sama na leo hataholi ta Yahudi fo manaleo nai mamana fe'e kala boe.

¹⁴ Nana au bela ba'ung ia, soaneu basa leoina lala'ena, nau mana malela ha'da kala, do malela ha'da ta kala, manasakola kala, do manasakola ta kala.

¹⁵ Hu ndia de au ahiik anseli, tui-benga Hala Malole ndia neu emi manai Roma la boe.

¹⁶ Au amahela Hala Malole ndia nana Hala Malole ndia nde bee na, Manetualain be'i-balakain nde ndia, soaneu Ana fe so'dak neu basa hataholi kamahehele kala lala'ena; makasososa na hataholi Yahudi a, boema leoina fe'e kala boe.

¹⁷ Hu ka nde Hala Malole ndia de, Manetualain natu'du eno na tao leo beek, fo hataholi daebafa ka tututin no Manetualai na, ana da'di malole falik;

eno na nde, tamahela Manetualain neme makasososa na losa mate'e na. Dede'ak ndia nandaa no Susula Mala lao ka isi liin nae, "Hataholi fo namahela Manetualain, ma tututi-nanaton no Manetualain malole falik soona, neukose hataholi ndia hapu maso'da ka!"

¹⁸ Manetualain natu'du nasa-melun neme nusa so'da ka, soaneu sala-singo ka, ma hataholi daebafa ka tatao-nono'i mangalau na, nana tatao-nono'i mangalauk sila la nde kena-ka'i hataholi daebafa ka fo boso lalelak Manetualain nanoli ndoo na.

¹⁹ Hataholi daebafa ka nalelak Manetualain, hu ka nde Manetualain nde nafa'da dede'ak ndia neu hataholi daebafa ka.

²⁰ Mulai neme Manetualain nakadada'dik daebafa ka, Manetualain ha'da-paliin fo nananita ta ka, fo nde Manetualain heo-hilun, ma koasa matea-mahela na, hataholi daebafa ka hapu bubulu kana tunga basa hata fo nakadada'di kana. Da'di hataholi daebafa ka ta hapu ne'ek soaneu nafa'da nae, ndia ndoos fa.

²¹ Hataholi daebafa ka nalelak Manetualain, tehu hataholi daebafa

ka ta nau fe ha'da-holomata neu fan, da'dileo Manetualain, ma ala ta nau loke makasi neu fan. Te hataholi daebafa ka dudu'a-dodoo ka'da dede'a manda'di ta kala; nana dale nala makahatuk so.

²² Lafa'da lae, sila hataholi manatee teno kala, te se'ko na nggoa nala seli.

²³ Ala ta sene-do'ok neu Manetualain fo matea-mahelek ndia fa, te ala sene-do'ok neu ai batu nanadoki-dula kala, fo lalupa hata maso'dak, tehu hahae ta kala; ala doki-dulak las lalupa hataholi daebafak, manupuia, bana ei hak, ma bana manalo'do-lae ka.

²⁴ Hu ndia de, Manetualain po'ilota kasa, fo daenga ala tao tunga ka'da sila dale hihii-nanau mesa nala, nalosa ala tao nonoo hataholi nala no ta malole fa.

²⁵ Ala nggati Manetualain fo ndoos ndia, ninik ai batu nanadoli-dulak. Ala ta sene-do'ok neu mana makadada'dik daebafa ka fa, te ala sene-do'ok ma lalalau-laoono hata manasapu lalo kala. Te se'ko na tunga ndoo na soona, muse koa-kio mana makadada'dik ndia losa dodoo na! Amin.

²⁶ Hu ka nde hataholi daebafa ka tatao-nono'in leondia ka de, Manetualain

po'ilota kasa fo ala tao tunga ka'da sila hihii-nanau mangalaun sila la. Ala ta tao tunga hataholii a ha'da na, fo ina kala hii tou kala, tehu ina ka nahiik seluk no inak.

²⁷Tou nala leondiak boe; ala ta lakaminak inak tunga matetu na so'on, te nasa sasaoana nala lasuu neu ka'da nonoo tou nala. Tou nala tao tatao-nono'i mamaek, soaneu nonoo tou nala, nalosa ala hapu babala na nandaa no tatao-nono'i nala.

²⁸Tunga hataholi daebafa ka dale nameme'da na soona, ana ta paluu nalelak Manetulain fa. Hu ndia de, Manetualain po'ilotak dudu'a-aafi nala nalutus, fo ela ala tao-no'i tatao-nono'ik fo tunga ndoo na, ala ta bole tao-no'i fan.

²⁹Basa tatao-nono'i mangalauk, ma sala-singok lala'ena, henu dale nala; dale nala henuk no tenepeta ka, kaboo-kabali ka, ma nakamu-nakadau ka; kanisa ka, natutu-nafepa ka, tipu-dai ka, ma nape'da dale ka. Ala hii ka'da kokolak hataholi,

³⁰ala hii ka'da tao langgenggeo hataholi na'den; ala koao-ndaeao, ma

malela ha'da ta kala, lakamu-lakadau Manetualain, ala kokolak ka'da dede'a-kokola soso-ndandaa ta kala. Ala sanga lalelak eno beuk, fo ala tao tatao-nono'i mangalauk. Ala hii ka'da la'ban ina-amak;

³¹ ala ta nau tunga hataholi fe'ek hihii-nanaun, ala ta lilineka, ma ha'da hataholi ta kala.

³² Ala bubuluk basa, metema tunga Manetualain hoholo-lalanen soona, hataholi manatao tunga nana, muse hukunisan. Leomae leondia boe, ala tao lakandoo; lena-lenak bai, lakatutuluk hataholi la fo ala tao tatao-nono'i mangalauk.

2¹ Hu ndia de, tolano-tolanoo ngala lemin! see tolanoo ka, de nalosa tolanoo ka nau fe salak neu hataholi? Tolanoo ka ta hapu enok faaanak boen soaneu masala'e aoina ma fa! Nana metema tolano ka fe salak neu hataholi fe'ek, te se'kona tolanoo ka tatao-nono'im boeo bei sama leo hataholi sila la, soona tolanoo kala nde maketu aom tolanoo kala huhukum ndia.

² Ita bubuluk basa, metema Manetualain naketu hataholi manatao tatao-nono'i

matak leo sila kala, huhuku nala soona, Manetualain nakeketun ndia la'en.

³Tehu tolanoo ngala lemin! Emi boeo tao tatao-nono'ik fo emi makasasa'e kana neu hataholi fe'ek sila la boe! De emi maedaenga Manetualain ta huku emi fa do?

⁴Do emi ka'da makadadaek Manetualain dale malole na ma nggange loa na boema dudu'a manalu matuaina na ta nde ndia fa do? Tao leo beeo emi bubuluk basa, Manetualain natu'du susue-lalain nana Ana nau fo ela emi tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai.

⁵Tehu emi langa batu ma emi ta nau oebeu dale mala fa. Hu ndia de, emi nde tao mambela seluk emi huhuku ma nai Fai Mate'e ka, metema Manetualain natu'du nasa-melun fo naketu-nala'di tunga matetu na.

⁶Nana neukose Manetualain balas hataholi esa-esak, nandaa no tatao-nono'i nala.

⁷Manetualain fe maso'da matetu ka ma manaketu basa ta ka neu hataholi manatao-no'i lahele tatao-nono'i malole, fo ala hapu hata mandela-masa'ak

ndia, ma matua-madema boema matea-mahele ka.

⁸Tehu hataholi fo ana paluu ka'da aoina na mesa kana, ma ana ta nau tunga Manetualain fa te ana tunga ka'da hata mangalau ka soona, Manetualain namanasa mangalalau hataholi sila la.

⁹Basa hataholi manatao tatao-nono'i mangalau ka, neukose ala hapu ka'da toto'a-sosota ka ma doidoso ka; makasososa na hataholi Yahudi a, basa soona leoina fe'e kala boe.

¹⁰Tehu basa hataholi manatao tatao-nono'i malole a, neukose Manetualain fes mandela-masa'ak ma ha'da-holomata, boema so'da-molek; makasososa na hataholi Yahudi a, basa soona leoina fe'e kala.

¹¹Nana Manetualain susue-lalain matak esa soaneu hataholi lala'ena.

¹²Leoina fe'e kala lasala-lasingo nana ala ta bubuluk agama Yahudi a hoholo-lalanen fa. Hu ndia de, Manetualain hukus nai hoholo-lalane ka deak. Tehu hataholi Yahudi la soona, ala bubuluk basa hoholo-lalanek sila la so; hu ndia de, neukose Manetualain hukus tunga hoholo-lalanek sila la boe.

¹³ Nana hataholi a malole falik lo Manetualain, ta hu kande hataholi ndia bubuluk basa agama Yahudi a hoholo-lalanen so, te hu kande ana tao-no'i hata fo nanasulak nai hoholo-lalanek ndia dale ka.

¹⁴ Leoina fe'e kala ta lalelak agama Yahudi a hoholo-lalanen fa. Tehu metema no sila hihii-nanau mesa na, boema ala tao-no'i hata fo hoholo-lalanek ndia paleta neu sala soona, sila dale nala nde da'di hoholo-lalanek soaneu sila, leomae ta lalelak agama Yahudi a hoholo-lalanen fa.

¹⁵ Sila ha'da-palin nde da'di natutu'duk nae, hata fo hoholo-lalanek ndia paleta neu sala, nanasulak nai sila dale nala dalek. Sila dale bobongoana nala boeo, latu'du dede'ak ndia ta'du-tanan, nana nasi'a sila dudu'a-aafin fe salak neus, ma nasi'a fe ndoos neus.

¹⁶ Mahani te neu faik fo Manetualain naketu basa ka te, neukose ana da'di tao leondiak, nai faik ndia, tunga Hala Malole fo au tui-benga ka, neukose Manetualain naketu-nala'di basa hata nananafunik nai hataholi a dalen dale ma dudu'a-aafi na dalek, tunga Yesus Kristus.

¹⁷ Tehu besak ia, tao leo beek no tolanoo kala bai? Tolanoo kala manaku aom mae, tolanoo kala hataholi Yahudi, de tolanoo kala mamahena ka'da agama Yahudi a hoholo-lalanen, boema tolanoo kala tututi-nanaton no Manetualai na tao na tolanoo kala koao-ndaeao.

¹⁸ Hu ka nde natutu'duk neme hoholo-lalanek ndia mai, de nalosa tolanoo kala bubuluk Manetualain hihii-nanaun ma tolanoo kala bubuluk bee ka nde malole a.

¹⁹ Tolanoo kala manaku mae, hataholi poke kala mauli-malangan nde tolanoo kala, ma tolanoo kala da'di mangale'dok ba'eneu hataholi manai makahatu ka dalek.

²⁰ Tolanoo kala manoli hataholi ha'da ta kala, ma mesen ba'eneu hataholi nggoa kala. Tolanoo kala manaku mae, tolanoo kala hapu basa malelak lala'ena ma nanoli ndoo sa nai agama Yahudi a hoholo-lalanen dale.

²¹ Tolanoo kala manoli hataholi fe'e kala, na tao le'e de tolanoo kala ta manoli aoina mala fa? Tolanoo kala manoli hataholi la fo boso lamanako, te se'kona tolanoo kala lamanako!

²²Tolanoo kala manoli hataholi la fo boso hohonge, te se'kona tolanoo kala hohonge! Tolanoo kala ta hii sosongotatango ka fa, te se'kona tolanoo kala ho'i uma sosongotatango ka bualo'a nala.

²³Tolanoo kala koao-ndaeao nana tolanoo kala ho'u Musa hoholo-lalanen, te se'kona tolanoo kala makamumulu-makamamaek Manetualain ninik hoholo-lalanen.

²⁴Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Hu ka nde emi hataholi Yahudi, de Manetualain na'de na nanatao nanggenggeok nai leoina fe'e kala dalek."

²⁵Metema tolanoo kala tunga agama Yahudi hoholo-lalanen soona, tolanoo kala sunat ndia masosoa-ndandaak boe. Tehu metema tolanoo kala ta tao matetu hoholo-lalanek sila la fa soona,ta pake tolanoo kala sunat ndia makandondook fa.

²⁶Metema hataholi ta Yahudi esa nanasunat tak, tehu ana tunga agama Yahudi hoholo-lalanen, ade Manetualain ta nafa'da nae, hataholi ndia nanasunat basak so do?

²⁷ Ma hataholi nanasunat tak sila la, neukose ala fe salak neu tolanook Yahudi la, nana tolanook Yahudi la manuu agama Yahudi hoholo-lalanen ma tolanoo kala nanasunat, tehu tolano kala nde la'olena hoholo-lalanek sila la. Hataholi sila la nanasunat ta kala, tehu sila nde tao tunga agama Yahudi hoholo-lalane na.

²⁸ Nana hataholi Yahudi matetu ka, ta nde hataholi fo ana lepa ka'da na'de hataholi Yahudi na fa; ma hataholi fo nanasunat matetu ka, ta nde hataholi fo nanasunat tunga ka'da ao paa ka fa.

²⁹ Dede'a nasafali na, hataholi Yahudi matetu ka nde, hataholi fo nape'da ha'da-pali Yahudi nai dalen dale; ma sunat matetu ka nde Manetualain Dula Dale na nde tao na hataholi ndia dale na nanasunat, te ta sunat fo nanasulak nai susulak dale fa. Hataholi leo sila kala nde sipo kokoa-kikiok neme Manetualain mai, te ta neme hataholi daebafa ka mai fa.

3¹ Metema leondiak soona, ade hapu nanalak hata da'di hataholi Yahudi? Ma sosoak hata tunga suna ta nakanenete na?

²Tao leo beeo, sosoa-ndandaan ba'uka! Makasososa na, hu ka nde Manetualain fe dede'a-kokolan neu hataholi Yahudi la.

³Tehu metema hataholi Yahudi nggelok ta lilineka fa soona, tao leo bee bai? Hu no enok ndia de, ade Manetualain ta lilineka fa do?

⁴Tao leo bee o ta! Nana dede'a mangale'do na, Manetualain ndos nahele, leomae basa hataholi daebafa ka masapepekok mesa-mesan. Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Ela leo bee na, lita O ndos nai O hala-kokola ma dalek, ma O sengi nai lelek fo laketu-lala'di O."

⁵Tehu metema Manetualain mandoon ndia boetai nananitak, hu ka nde ita tatao-nono'i masala na soona, ade ita bei sanga tae le'e bai? Metema Manetualain huku ita soona, ita tafa'da tae, Manetualain ta naketu tunga ndoo na fa hetu do? Tunga hataholi daebafa ka soona, natatanek ia, memak nandaa.

⁶Tehu ta leondiak fa! Nana metema Manetualain ta ndoos fa soona, tao le'e de naketu-nala'di daebafa ka ia?

⁷Tehu metema, hu ka nde tatao-nono'i masala kala, de hata ndoos la'eneu

Manetualai na, boetai nananitak, nalosa Manetualain nanakoa-kiok soona, tao le'e de ala bei fe salak neu hataholi mana tao sala kala lae, hataholi masala-masingok bai?

⁸Boema tao le'e de ita ta bole tafa'da tae, "Malole lenak, ata tao tatao-nono'i mangalauk takandoo, fo daenga tatao-nono'i malole a, ana moli-da'di?" Memak hapu hataholi nakadadaek au ninik nafa'da nae, au kokolak basa ae leondia so. Hataholi matak leondia ka, ndandaa na, Manetualain hukun.

⁹Naa, metema ita da'di hataholi Yahudi soona, ita malole na lenaheni leoina fe'e kala do? Ta leondiak fa! Au afa'da basa ae, leomae hataholi Yahudi do leoina fe'e kala boeo, hataholi masala-masingok mesa-mesan.

¹⁰Sama leo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, "Ta hapu hataholi ndoos esa boen

¹¹ta hapu hataholi malelak esa boen, ma ta hapu hataholi esa boen, ana sene-do'ok neu Manetualain.

¹²Basa hataholi la ladoop aoina nala neme Manetualain so; basa-basas latofa-latalak so. Ta hapu hataholi

manatao ndoos esa boen, ta hapu hataholi esa boen!

¹³ Botolii koko'do nala bepoo, sama leo lates manapoo poo ka. Ala kokolak ka'da dede'a-kokola tipudaik, ma lakamu-lakadau, sama leo menge malaso ka.

¹⁴ Ala hii ka'da soo-supu, ma tao balakaik.

¹⁵ Ala la'ok lai-lai metema ala sanga fepali'u ma taolisa hataholi.

¹⁶ Tao nakalulutuk ma toto'a-tataa ka ala sele nggalin nai basa mamanak lala'ena.

¹⁷ Ta lita eno tetu-tema ka fa,

¹⁸ ma ala ta fe ha'da-holomata neu Manetualain fa."

¹⁹ Besak ia ita bubuluk basa, hoholo-lalanek fo nanasula basak nai agama Yahudi a hoholo-lalanen dale ndia, soaneu hataholi fo laso'da lai hoholo-lalanek ndia paleta na dae. No enok ndia, ta hapu hataholi esa boen, hapu fe ne'ek hata-hata so'on, ma Manetualain kalaak basa daebafa ka lala'ena.

²⁰ Nana ta hapu hataholi esa boen, hapu enok soaneu malole falik no Manetualain, nanahu hataholi ndia tao-no'i dede'ak

manai agama hoholo-lalanen dalek. Nasafali na, hoholo-lalanek ndia, ka'da natu'du hataholi daebafa ka nae, hataholi daebafa ka masala-masingok mesa-mesan.

²¹ Tehu besak ia, Manetualain natu'du basa fe hataholi daebafa ka, eno na tao leo beek fo ala malole falik lon; tehu enok ndia, ta natutik no agama Yahudi a, hoholo-lalanen fa. Dede'ak ndia nanasulak nai Musa no nabi la susulan dale boe nae,

²² metema hataholi daebafa ka nau malole falik lo Manetualain soona, muse lamahele Yesus Kristus. Manetualain tao leondiak fo hataholi daebafa ka lamahele Yesus Kristus, nana basa- basas matak esa:

²³ Basa hataholi la lasala-lasingo, de lalai la'oela Manetualain fo manafes maso'dak ndia so.

²⁴ Hu ka nde Manetualain fe hiik susue-lalain neu hataholi daebafa ka, de hataholi daebafa ka tututi-nanaton malole falik lo Manetualain; eno na nde, Kristus Yesus soi po'i hataholi daebafa ka.

²⁵ Manetualain feheni Kristus Yesus, fo ela no mamaten ndia, hataholi daebafa ka nanafa'dak natapo'i neme sala-singo ka mai, metema lamahele neun. Manetualain tao leondiak soaneu natu'du ndoo matetu na. Nana nai tepo lele makahulu na, Manetualain ta haelai namanasa hataholi daebafa ka sala-singo nala fa, de nalosa Ana ta huku fas.

²⁶ Tehu besak ia, Ana ta tao mangana'uk neu sala-singo ka fo natu'du ndoo matetu na. No enok ndia, natu'du ndoo matetu na; ma hataholi fo namahele neu Yesu sa nananafa'dak da'dileo hataholi fo ana malole falik no Manetualain so.

²⁷ Hu ndia de, ita ta hapu seluk ne'ek soaneu tamatutua-tamadedema fa. Taol e'e de, leondiak? Ade hu ka nde, ita tao tatetu hata fo nanasulak nai agama Yahudi hoholo-lalanen dale do? Ta leondiak fa. Te hu ka nde, ita tamahele.

²⁸ Nana dede'a ka isi na nae leoia: Hataholi fo nananafa'dak ana malole falik no Manetualain, ta hu ka nde ana tao natetu hata fo nanasulak nai agama Yahudi hoholo-lalanen dale fa, te hu ka nde namahele Yesus Kristus.

²⁹ Do ka'da hataholi Yahudi la mesa kasa Manetualain ndia do? Ade leoina fe'e kala Manetualain ta ndia fa do? Hei, memak tete'e ka leoina fe'e kala Manetualain ndia boe!

³⁰ Nana Manetualain ka'da esa mesa kana. Ndia nde fe hataholi Yahudi la malole falik lo Manetualain, hu ka nde lamahele. Ma Ndia boeo nde fe leoina fe'e kala malole falik lon, nana lamahele boe.

³¹ Ade dede'ak ia, ta nanuu sosoandandaak nae, hu ka nde ita tamahele Kristus, boema ita tu'u-tapaheni agama Yahudi a hoholo-lalanen do? Ta leondiak fa! Nana hu no ita namahehelen ndia de, ita so'ulaik hoholo-lalanek ndia.

4¹ Metema leondiak soona, hata fo ita hapu tafa'dan la'eneu Abaraham fo ita leoina na bei ba'ikai na? Ade so'da na tao leo beek?

² Metema tatao-nono'in nde tao na Manetualain sipo kana da'dileo hataholi fo nandaa no Manetualain dale na soona, ana hapu ne'ek soaneu namatutua-namadedema ao na. Tehu ta namatutua-namadedema ao na nai Manetualain matan fa.

³ Nai Susula Malalaok dale, nanasulak nae, "Abraham namahele Manetualain, de hu ka nde namahehelen ndia de, Manetualain sipo kana da'dileo hataholi fo nandaa no Manetualain dale na."

⁴ Hataholi manamaue-maosa ka, ana sipo ngga'di; tehu ana ta sipo hiik ngga'din ndia fa, nana hataholi ndia hak ndia.

⁵ Tehu hapu hataholi nggelok, ta lamahena neu ka'da sila ue-osan ndia mesa kana fa; te ana fe so'da na neu Manetualain fo manafe do'o do ampon neu sala-singo ka. Hu ka nde hataholi ndia namahehele na de, Manetualain sipok hataholi ndia, da'dileo hataholi fo nandaa no Manetualain dale na.

⁶ Dauk hahapu na leondiak boe; hu ndia de nae, hataholi fo Manetualain sipo kana da'dileo hataholi fo nandaa no Manetualain dale na ndia, naua-nanale, ma Manetualain kokaheni, hataholi ndia tatao-nono'i masala nala. Dauk nafa'da nae leo ia,

⁷ "Maua-manalek neu hataholi fo Manetualain ta leke sala-singo nala, ma Manetualain fe do'o do ampon neu sala-singo nala!

⁸ Maua-manalek neu hataholi fo Lamatua ka ta naketu-nala'di sala-singo nala fa!"

⁹ Ade Manetualain fe ua-nalek ia neu ka'da hataholi manatunga suna ta nakanenete nala do? Do Manetualain fen neu hataholi ta manatunga suna ta nakanenete na boe do ta? Ami kokolak basan mae, Manetualain sipok Abraham da'dileo hataholi fo nandaa no dale na, nanahu namahele Manetualain.

¹⁰ Naa, Manetualain nafa'da dede'ak ndia ndek faihi'da ka? Ndek beita sunat Abraham fa do sunat basan so? Memak ndek beita suna tana fa, te ta ndek sunat basa nana fa.

¹¹ Neu makabui na besa ka suna tana, tehu sunat ndia ana da'di ka'da ta'du esa nae, hu ka nde namahehele na de, Manetualain sipo kana da'dileo hataholi fo nandaa no dale na. Manetualain sipo kana ndek ana beita tunga suna ta nakanenete na fa. Boema ana da'di ama salanik neu basa hataholi kamahehele kala, ma hu ndia de Manetualain sipo kana da'dileo hataholi fo nandaa no dale na, leomae ana ta tunga suna ta nakanenete na fa.

¹² Abraham da'di ama salanik neu hataholi manatunga suna ta nakanenete na boe. Tehu, ta hu ka nde sila tunga suna ta nakanenete na boema, Abraham da'di sila ama salanin, te hu ka nde sila lamahale Manetualain sama na leo Abraham namahale te, ana beita tunga suna ta nakanenete na boe.

¹³ Manetualain helu Abraham no tititi-nonosi nala nae, daebafak ia neukose ana Abraham nuun. Manetualain helu nae leondia nana, ta hu ka nde Abraham tunga agama Yahudi hoholo-lalanen fa, te hu ka nde namahale Manetualain nalosa Manetualain sipo kana da'dileo hataholi fo nandaa no dale na.

¹⁴ Nana metema ka'da hataholi manatunga agama Yahudi hoholo-lalanen sila mesa kana neukose ana sipo hata fo Manetualain helu ka soona, namahehelek neu Manetualai na sosoa-ndandaan ta makandondook, ma Manetualain hala hehelu na boeo pepekok ndia.

¹⁵ Agama Yahudi a hoholo-lalanen nini Manetualain huhuku-dodokin. Tehu metema hoholo-lalanek ta soona, la'olena ko ta boe.

¹⁶ Da'di, Manetualain hala hehelun ndia, tunga ka'da namahehelek neu Manetualai na. Dede'ak ndia ana da'di bua pepe'dak esa soaneu basa Abraham tititi-nonosi nala nae, Manetualain fe hiik hala-hehelun ndia neu sila; ta ka'da neu sila fo manatunga agama Yahudi hoholo-lalanen mesa kana fa, tehu neu sila fo lamahele neu Manetualain sama leo Abraham namahele Manetualain boe. Nana Abaraham nde bee na, ita basa-basa tala ama salanin ndia.

¹⁷ Nana Manetualain nafa'da Abraham nae leoia, "Au fe o da'di amak neu basa leoina lala'ena." Eno na leondiak Manetualain fe hala hehelu na neu Abraham. Boema Abraham namahele neun. Ndia nde Manetualain manatao naso'da falik hataholi manamate kala; Manetualain ndia boeo nde Manetualain fo ka'da Ana kokolak fo hata manada'di beita ka, ana da'di.

¹⁸ Abraham ka'da namahena ma namahele nakandoo, leomae ta hapu namahehenak so'on. Hu ndia de ana da'di amak neu leoina makadotok. Sama na leo nanasulak nai Susula Malalaok

dale nae, "Neukose o tititi-nonosim lamade'u-lamaba'u lanseli."

¹⁹ Nai lelek ndia, Abraham bubuluk basan, tao leo beeo ana ta hapu tititi-nonosik so'on, nana namalasi nanseli, boema teu na hihii nae natun esa so; nakalenak bai, saoinan Sara, manabongi tak. Tehu Abraham namahehele na boetai namatua ka.

²⁰ Abraham namahele nahele ma dale na ta naba'e neu Manetualain hala hehelun ndia. Nakalenak namahehele na tao nan boetai balakaik de nalosa ana koa-kio Manetualain.

²¹ Abraham namahele nanseli nae, Manetualain hapu tao natetu hata fo Ana helu basa ka.

²² Hu ndia de Manetualain sipok Abraham da'dileo hataholi fo nandaa no dale na.

²³ Dede'ak fo nae, "Nanasipok da'dileo hataholi fo nandaa no Manetualain dale na", nanasulak ta soaneu ka'da Abraham mesa kana fa,

²⁴ tehu soaneu ita boe. Neukose ita boeo nanasipok da'dileo hataholi fa nadaa no Manetualain dale na boe, nanahu ita tamahele Manetualain fo

manatao naso'da falik Yesus fo ita Lamatua na, neme mamate sa mai.

²⁵Yesus ndia nanafe henik soaneu nanataonisak nanahu ita sala-singo nala; boema Manetualain tao naso'da fali kana, soaneu Ana soi enok fe ita malole falik to Manetualain.

5¹Besak ia ita malole falik to Manetualain so, nanahu ita tamahela. Hu ndia de ita taso'da to Manetualain nai mole-dame a dalek, tunga ita Lamatuan Yesus Kristus.

²Hu ka nde ita tamahela Yesus de Ana fe ita Manetualain susue-lalain, de no susue-lalaik ndia de besa ka ita taso'da. Hu ndia de ami mamahoko nana ita tamahena, neukose ita taso'da nai Manetualain fe ua-nale ka dalek!

³Lenak neme ndia mai, ita boeo tamahoko nai doidoso ka dalek, nana ita bubuluk basa doidosok ndia nde tao na hataholi a da'di natea-nahele,

⁴boema natea-nahele ka tao na hataholi a nakatatakak sosoba-susu'di ka; fo namahehena ka da'di neme ndia mai.

⁵Namahehenak leoia ka, neukose ana tao namatua ita dale na, hu ka

nde Manetualain susue-lalain nai ita dalen dale. Dede'ak ndia ana da'di tunga Manetualain fe ita Dula Dale ka hehela-nonolen.

⁶ Nai lelek fo ita nai tapandoe sa dalek, Kristus mate soaneu ita, nandaa no Manetualain naketu basa fai na so, te se'kona ita ta deka to Manetualain fa.

⁷ Sosotak la'iesa kana, hataholi a nau mate nggati hataholi mana tao ndoos esa. Fafaka ma hapu hataholi nggelok lapalani mate soaneu hataholi manatao ndoos esa boe.

⁸ Tehu Manetualain natu'du susue-lalain neu ita, nai lelek fo ita bei hataholi masala-masingo ka, nai leek ndia, Kristus mate soaneu ita.

⁹ Besak ia ita malole falik to Manetualain, tunga Kristus mamate na so. Hu ndia de tao leo beeo Kristus soi-tefa nala ita teme Manetualain nasa-melun mai.

¹⁰ Nai lelek fo ita musu to Manetualai na, Kristus mamate na nini mole-dame fe ita to Manetualain, nakalenak bai, besak ia ita to Manetualain da'di esa so, de tao leo beeo Ana fe ita so'dak tunga Kristus so'da na boe.

¹¹ Lenak neme ndia mai, ita boeo tamahoko nai Manetualain dalek, tunga ita Lamatuan Yesus Kristus. Nana besak ia ita hapu mole-dame ndia tunga Kristus.

¹² Hu ka nde hataholi esa tatao-nono'in de, sala-singo ka da'di nai daebafa ka. Boema neme sala-singok ndia mai de, mamate sa moli-da'di. Basa boema mamate sa nafeo basa hataholi daebafa ka lala'ena, nana basa hataholi daebafa ka masala-masingok mesa-mesan.

¹³ Manetualain beita fe agama Yahudi a hoholo-lalanan mai fa te, sala-singo ka da'di nai daebafa ka so. Metema ta hapu hoholo-lalanek fa soona, sala-singo ka nanapo'ilotak.

¹⁴ Tehu neme Adam tepo lele na losa Musa tepo lele na, mamate sa koasa na basa hataholi daebafa ka lala'ena so. Leomae hataholi fo ala ta tao sala-singok sama leo Adam tao sala-singo ka fa, tehu mamate sa ana koasa na hataholi sila boe. Hataholi manamai makabui ka salao na nde Adam

¹⁵ Tehu duas ta sama fa; nana Manetualain baba'e-babatin ba'ulena nanseli, metema nakasasama kana no

Adam la'olena na. Hu ka nde hataholi esa la'olena na de mate basa hataholi ba'u. Manetualain fe hiik baba'e-babatin ma so'da molen, ba'ulena seluk neu hataholi makadotok, tunga hataholi esa, fo nde Yesus Kristus.

¹⁶ Manetualain baba'e-babatin boeo, ba'ulena nanseli, neme hataholi kisak ndia sala-singon mai. Nana hataholi kisak ndia tao salak basa soona, laketu hataholi ndia, "Nasala." Tehu hataholi makadotok tao basa sala-singok soona, Manetualain susue-lalain mai leona fo nafa'da nae, "Ta lasala fa."

¹⁷ Nana hu ka nde hataholi esa sala-singon de mamate sa nafeo basa mamanak lala'ena, tunga hataholi kisak ndia. Tehu hataholi esa, fo Yesus Kristus, Ana tao ba'ulena seluk ndia bai. Manetualain fe basa susue-lalai matuainan ndia, neu hataholi makadotok boema Ana fe hiik susue-lalain ndia fo ala malole falik lo Manetualain; neukose ala hapu koasa nai daebafak ia, tunga Kristus.

¹⁸ Hu ka nde hataholi masala-masingok esa de Manetualain huku basa hataholi daebafa ka, leondiak boe, hu ka nde

hataholi ndoos esa tatao-nono'in de, basa hataholi daebafa ka hapu do'o do ampon, de ala hapu so'dak.

¹⁹ Boema hu ka nde hataholi kamahele tak esa de, hataholi makadotok lasala-lasingo, leondiak boe, hu ka nde hataholi kamahehelek esa de, hataholi makadotok malole falik lo Manetualain.

²⁰ Manetualain nde fe agama Yahudi hoholo-lalanen sila la. Tehu nai lelek fo hataholi daebafa ka boetai sanga enok fo tunga hoholo-lalanek sila, ala boetai la'olena hoholo-lalanek sila ma ala boetai lasala-lasingo. Leomae hataholi daebafa ka boetai tao sala-singok, tehu Manetualain boeo, boetai sue-lais.

²¹ Naa, ita muse mate, nana ita tao sala-singok. Tehu Manetualain sue-lai ita de Ana fe ita enok fo ata malole falik ton. Boema hu ka nde ita tututi-nanaton to Manetualai na, malole falik, boema Ana fe ita so'da matetu ka ma manaketu basa ta ka, tunga ita Lamatuan Yesus Kristus.

6¹ Metema leondiak soona, ita tae le'e bai? Ade ata tao sala-singok takandoo fo daenga Manetualain boetai sue'lai ita do?

²Tao leo beeo ta leondiak fa! Nana sala-singo ka, ta koasa ita so'on. Hu ndia de, hapu nai bee, ita bole tao sala-singok takandondoo henin?

³Ade emi ta bubuluk, lelek fo ala salani ita, nai lelek ndia ita da'di esa to Kristus fa do? Dede'ak ia soso na nae, ita da'di esa to Kristus nai mamate na dalek.

⁴No oe salanik ndia de, latoi ita to Kristus fo daenga ita mate sama-sama to Kristus, fo ela no Amak fo mandelamasa'ak ndia koasa na, fo Ana tao naso'da falik Kristus neme mamate na mai, de ita boeo hapu so'da beu ka.

⁵Metema ita da'di esa to Kristus nai mamate na dalek soona, neukose ita da'di esa to Kristus, fo ita boeo nanatao naso'da falik sama na leo Kristus boe.

⁶Ita bubuluk basa, ita ha'da-tatao daebafa na, Kristus mate non neme ai nggangek lain, fo ela Kristus tao nakalulutuk ita ha'da-tatao masalamasingon ndia koasa na; no enok ndia de, sala-singo ka ta paleta ita so'on.

⁷Nana metema hataholi esa maten soona, sala-singo ka ta koasa hataholi ndia so'on.

⁸ Metema ita mate to Kristus soona, ita taso'da ton boe.

⁹ Nana ita bubuluk basa, Manetualain tao naso'da falik Kristus neme mamate sa mai so, de Ana ta mate so'on; nana mamate sa, ana ta koasan so'on.

¹⁰ Kristus mate soaneu sala-singo ka. Kristus mamaten ndia, ana da'di ka'da la'iesa, losa dodoo na. Boema Kristus maso'dan besak ia, nde beena naso'da soaneu Manetualain.

¹¹ Emi muse manaku, emi ta tao sala-singok so'on, te emi da'di esa mo Manetualain, tunga Kristus Yesus.

¹² Boso po'ilotak sala-singo ka koasa seluk emi so'da mana fuu-mopok ia, fo ela emi boso tunga emi hihii-nanau mangalau ma.

¹³ Boso fe emi ao paa ma neu sala-singo ka fo ana paken, soaneu tao-no'i tatao-nono'i mangalau ka. Te fe emi so'da ma leo Manetualain neu, sama leo hataholi manalali neme mamate sa leo maso'da ka dalek neu. Fe la'iesak emi so'da ma leo Manetualain neu, fo Ana paken soaneu makalala'ok hihii-nanaun.

¹⁴ Boso fe sala-singo ka, koasa emi bai, nana emi ta maso'da nai agama

Yahudi hoholo-lalanen dale so'on, te emi maso'da nai Manetualain susue-lalai na dalek so.

¹⁵ Besak ia, dede'a ka isi na nae leo bee? Ade ita bole tao sala-singok, nana ita ta nai agama Yahudi hoholo-lalanen koasan dale so'on, te ita nai Manetualain susue-lalain koasa na dalek do? Ta leondiak fa!

¹⁶ Emi bubuluk basa, metema hataholi esa paleta emi tunga hataholi ndia dale hihii na soona, emi da'di ata neu hataholi ndia so, ta bubuluk emi da'di sala-singo ka atan fo no emi leo mamate sa dalek meu, do emi da'di ata fo tunga Manetualain, fo no enok ndia, emi malole falik mo Manetualain.

¹⁷ Tehu moke makasi neu Manetualain! Nana makahulu na, emi da'di sala-singo ka atan, tehu besak ia emi tunga nanoli ndoos fo lanoli emi no dale katematuak.

¹⁸ Lamatua ka soi-tefa nala emi neme sala-singo ka mai, de besak ia emi da'di ata neu Manetualain de tunga hihii-nanaun.

¹⁹ Hu ka nde emi malela ma beita dai fa de, au pake dede'a ata ndia, fo ana da'di natutu'duk esa soaneu emi, fo sue kande

emi malelak sosoa-ndandaan lai-lai. Makahulu na tatao-nono'i manggenggeok ma tatao-nono'i mangalau kala, ala tao emi da'di ata soaneu tao tatao-nono'i mangalau kala. Leondiak boe besak ia, ela leo beena emi fe la'iesak emi so'da ma neu Manetualain fo da'di ata soaneu tunga hihii-nanaun.

²⁰ Lelek fo emi bei da'di ata neu sala-singo ka, Manetualain hihii-nanaun ta nai emi dalem dale so'on.

²¹ Nai lelek ndia, emi hapu nanalak hata neme basa tatao-nono'ik fo besak ia emi tao-no'in no bibii-mamaek ndia? Basa tatao-nono'ik sila la ninini na ka'da mamate sa!

²² Tehu besak ia, Lamatua ka soi-tefa nala emi neme sala-singo ka mai so, de emi da'di Manetualain atan so. Emi hapu nanala'ka nde, emi maso'da soaneu ka'da Manetualain fo tatao-nono'ik ndia buna-boan nde so'da matetu ka ma manaketu basa ta ka.

²³ Nana sala-singo ka ngga'di na nde mamate sa; tehu Manetualain baba'e-babatin nde so'da manaketu basa ta ka nai Yesus Kristus dalek.

7¹ Tolano-tolanoo ngala lemin!
Emi bubuluk basa hoholo-lalane
kala so. Hu ndia de emi bubuluk,
metema hataholi a bei naso'da soona,
hoholo-lalane ka koasa hataholi a.

² Sama na leoina masaok esa. Lelek fo
saotou na bei naso'da soona, inak ndia
bei naso'da nai hoholo-lalane ka dalek.
Tehu metema saotou na maten soona,
inak ndia naso'da nai hoholo-lalane ka
deak so.

³ Boema metema inak ndia saotou na
bei naso'da, tehu inak ndia neu popo'de
tou fe'ek soona, ana hohonge ndia. Tehu
metema saotou na maten, fo tunga
hoholo-lalane ka soona, inak ndia nai
hoholo-lalane ka deak so. De metema
ana sao seluk tou fe'ek soona, ana ta
hohonge ndia fa.

⁴ Tolano-tolanoo ngala lemin! Emi
boeo leondiak. Emi ta paluu agama
Yahudi hoholo-lalananen so'on, nana emi
da'di esa mo Kristus so, de Yesus fo
naso'da falik neme mamate sa dalek mai
ndia, nuun emi so. Naso'da falik neme
mamate sa mai, fo ela ita talalau-taono
Manetualain beidai ita bei maso'dak ia.

⁵ Nana, makahulu na ita taso'da tunga hataholi daebafa ka ha'da-tatao masala-masingo na. Nai lelek ndia, hihii-nanau masala-masingo ka ana molidi'di, hu ka nde agama hoholo-lalanen ana paleta ita dale na. Hu ndia de ita tao tatao-nono'ik fo ninini na ka'da mamate sa.

⁶ Tehu besak ia, agama Yahudi hoholo-lalanen ta koasa ita so'on. Ita ta tunga ala sulak hoholo-lalane palaa ka so'on. Besak ia ita tunga Manetualain Dula Dale na natu'du ita eno beu ka so.

⁷ Metema leondiak soona, ita tae le'e bai? Ita tae agama Yahudi hoholo-lalanen mangalau ka do? Tao leo beeo ta! Tehu hoholo-lalanek ndia nde nanoli au de au alelak sala-singo ka. Tao leo bee o au ta bubuluk tenepetak ndia sosoa-ndandaan nae le'e fa, metema agama hoholo-lalanen ta nafa'da nae, "Boso tenepeta."

⁸ Hu no agama hoholo-lalanen de, tenepeta mata-mata kala da'di nai au daleng dale; hu ndia de metema ta hapu agama hoholo-lalanen fa soona, ta hapu sala-singok boen.

⁹ Makahulu na au ta aso'da o agama hoholo-lalanen fa. Tehu lelek fo agama

hoholo-lalanen ana da'di boema,
sala-singo ka mulai naso'da falik,
¹⁰boema au mate. Tunga au dudu'a
makasososa nga soona, agama hoholo-
lalanen ndia nini so'dak, te se'kona nini
mamates fe au.

¹¹Agama hoholo-lalanen fe loak neu
sala-singo ka, fo ana ke'dindiu ma ana
taonisa au.

¹²Agama hoholo-lalanen no basa paleta
manai hoholo-lalanek ndia dale ka, neme
Manetualain mai de matetuk ma malole.

¹³Naa, ade dede'ak ia sosoa na nae,
hata malole a nini mamates fe au do?
Tao leo beeo ta! Nana sala-singo ka nde
nini mamates ndia dei. Sala-singo ka
ana pake hata malole a fo nakamate au,
fo ela hataholi a bubuluk no mangale'dok
ha'da-palii masala-masingo ka. Hataholi
a bubuluk sala-singok ndia mangalau na
seli, neme Manetualain hoholo-lalanen
mai.

¹⁴Ita bubuluk basa, Manetualain
Dula Dale na nde fe agama Yahudi
hoholo-lalanen; tehu au ia hataholi
tapandoes. Lase'oheni au soaneu da'di
ata neu sala-singo ka so.

¹⁵ Nana au boeo, ta bubuluk au tatao-nono'ing fa. Tatao-nono'i malole a soona, au ta tao fan, tehu au tao tatao-nono'i mangalau ka.

¹⁶ Naa, metema au tao tatao-nono'ik fo ta nandaa no au dale hihii nga fa soona, dede'ak ndia soso na nae, au manaku ae agama Yahudi hoholo-lalanen sila la malole.

¹⁷ Hu ndia de, metema tunga ndoo na, au ta nde tao tatao-nono'ik sila la fa, te sala-singok manai au daleng dale a nde tao tatao-nono'ik sila la dei.

¹⁸ Au bubuluk basa, au ia hataholi daebafak, de ta hapu hata malole esa boen nai au daleng dale fa. Nana au hii tao malole, tehu au ta tao abe'i fan.

¹⁹ Au hii tatao-nono'i malole a, tehu au ta tao fan; dede'a nasafali na, au ta hii tatao-nono'i mangalau ka fa, tehu au taon.

²⁰ Metema au ta hii tatao-nono'ik esa fa, tehu au taon soona, dede'ak ndia soso na nae, au ta nde manataok ndia fa, te sala-singok manai au daleng dale a, nde tao nana.

²¹ Da'di, au ho'i ka'da dede'a ka isi na nae, hoholo-lalanek iala nde paleta

ita dale na: fo nde, metema au hii tao malole soona, dula dale mangalau ka, ana koasa na au leona.

²² Au dale nga nahiik Manetualain hoholo-lalanen,

²³ tehu au ame'da nana, hapu hoholo-lalane fe'ek nai au daleng dale, fo nde hoholo-lalanek fo naseikosalak no hoholo-lalanek manai au dudu'a-aafi nga dale ka. Hu ndia de, au ho'u ahele hoholo-lalane sala-singo ka de ana paleta nai au daleng dale.

²⁴ Naa, au so'da nga leondiak; au tunga Manetualain hoholo-lalanen ninik au dudu'a-aafing, te hu ka nde au ha'da-tatao daebafa nga de, sala-singo ka paleta au. Au susa-soeng ba'una seli! See ka nde soi-tefa na au ao paang fo manini au leo mamate sa neu ia? Au oke makasi neu Manetualain! Nana Ana soi-tefa nala au, tunga Yesus Kristus.

²⁵ (7:24)

8¹ Besak ia, ta hapu huhukuk soaneu hataholi fo laso'da lo Kristus Yesu sa so'on.

² Nana Manetualain Dula Dale na hoholo-lalanen fo manafe ita da'di esa to Kristus Yesu sa, ndia nde soi-tefa

na au eme hoholo-lalanek fo manini sala-singok ma mamates ndia mai so.

³ Hata fo agama hoholo-lalanen ta hapu tao nala fan, hu ka nde ita hataholi daebafa ka tapandoe na, Manetualain tao basan so. Manetualain sengi sala-singo ka koasa na nai hataholi daebafa ka ha'da-tatao na dalek, ninik Ana haitua Ana na mai no heheo-hihilun sama na leo hataholi daebafa masala-masingo ka, fo Ana kokaheni sala-singo ka.

⁴ Manetualain tao leondiak, fo Ana tao natetu hihii-nanaun manai agama Yahudi hoholo-lalanen nai ita dalen dale, fo taso'da tunga Manetualain Dula dale na, te ta tunga hataholi daebafa ka ha'da paliin fa.

⁵ Hataholi fo naso'da tunga hataholi daebafa ka ha'da palii na, ana du'a-dodoo ka'da ao paa ka hihii-nanaun. Tehu hataholi fo naso'da tunga Manetualain Dula Dale na, ana dudu'a-dodoo ka'da Manetualain Dula Dale na hihii-nanaun.

⁶ Metema hataholi daebafa ka ha'da tataon koasa na emi dudu'a-aafim soona, ninini na ka'da mamate sa. Tehu metema Manetualain Dula Dale na koasa na emi

ha'da-tataom soona, ninini na maso'da ka ma mole-dame no Manetualain.

⁷Hataholi fo hataholi daebafa ka ha'da paliin koasa na dudu'a-aafi na, hataholi ndia musu no Manetualain; nana hataholi ndia ta tunga Manetualain hoholo-lalanen fa.

⁸Basa hataholi fo laso'da tunga hataholi daebafa ka ha'da-palii na, hataholi ndia ta nandaa no Manetualain fa.

⁹Tehu emi ta maso'da tunga hataholi daebafa ka ha'da-paliin fa. Emi maso'da tunga Manetualain Dula Dale na, fo metema tete'e ka soona, Manetualain Dula Dale na koasa nai emi dalem dale te'e-te'e. Hataholi fo Kristus Dula Dale na ta nai dalen dale fa soona, Kristus hataholin ta ndia fa.

¹⁰Tehu metema Kristus naso'da nai emi dalem dale soona, leomae emi ao paa ma maten hu ka nde sala-singo ka, tehu Manetualain Dula Dale na fe emi maso'dak ndia, nana emi mo Manetualain da'di esa so.

¹¹Metema Manetualain Dula Dalen fo manatao naso'da falik Kristus neme mamate sa mai ndia, naso'da nai emi dalem dale soona, Ndia fo manatao

naso'da falik Kristus neme mamate sa mai ndia, neukose Ana tao naso'da falik emi ao paa manamatem ndia boe. Ana tao naso'da falik emi ninik Dula Dalen manai emi dalem dale a.

¹² Hu ndia de, tolano-tolanoo ngala lemin, ita hapu belaba'uk, tehu belaba'uk ta soaneu hataholi daebafa ka ha'da-paliin fa; de ta paluu ita taso'da tunga hihii-nanaun ndia fa.

¹³ Nana metema emi maso'da tunga hataholi daebafa ka ha'da-paliin soona, neukose mate basa-basa mala, tehu metema emi maso'da tunga Manetualain Dula Dale na koasa na soona, neukose emi tao makamate emi tatao-nono'i masala-masingo mala tataas esa, fo emi hapu maso'da ka.

¹⁴ Manetualain Dula Dale na hela-nole hataholi see soona, Manetualain anan hataholi sila la.

¹⁵ Nana Manetualain fe emi Dula Dale ka, ana ta tao emi da'di ata fo emi maso'da nai ka'da bibii-namata'u ka dalek fa. Dede'a nasafali na, Manetualain Dula Dale na, ana tao emi da'di Manetualain anan. Boema no Manetualain Dula Dale na koasan

ndia de, ita talo Manetualain soona tae,
"Ama, ou au Ama nga!"

¹⁶ Manetualain Dula Dale na no ita
dula dale na lafa'da lae, ita nde bee na
Manetualain anan.

¹⁷ Naa, metema ita ia Manetualain
anan soona, ita nde hapu hata-heto
nala, boema ita nde sipo baba'e-papalak
fo Ana sadia basan soaneu ana nala.
Neukose Kristus ba'e fe ita Ndia hata-
heton boe; nana metema ita doidoso to
Kristus soona, neukose ita tandela-tasa'a
ton boe.

¹⁸ Tunga au hahapu nga soona, besak
ia ita hapu doidoso kala, metema
takasasama kana no mandela-
masa'ak fo ita hapu ka soona, ta sama
makandondook fa.

¹⁹ Basa daebafa ka lala'ena lahiik lanseli
fai na losa leona, fo Manetualain natu'du
ana nala nde see.

²⁰ Nana basa daebafa ka nakalulutuk,
ta hu ka nde daebafa ka hihii-nanaun
mesa na fa, te hu ka nde Manetualain
po'ilota kasa ana da'di tao leondiak.
Leomae leondiak boe, tehu bei hapu
namahehenak esa nde ia,

²¹ nae, neu faik esa te, neukose Manetualain soi-tefa na daebafa ka lala'ena, neme manatao nakalulutu kana, koasa na mai fo namatutua-namadedeman sama-sama no Manetualain ana nala.

²² Ita bubuluk basa, losa faik ia, daebafa ka lala'ena hoo-nggu'u nggu'u, sama leo inak esa, ana hoo-nggu'u nai lelek fo ana sanga bongi a.

²³ Tehu ta ka'da daebafa ka mesa kasa hoo-nggu'u fa; te ita hoo-nggu'u nai ita dalen dale boe. Ita sipo basa Manetualain Dula Dale na da'di neu Manetualain baba'e-babati makasososa na, tehu ita boeo bei tahani Manetualain soi-tefa na ita so'da na basa-basan lala'ena fo Ana tao ita da'di Ndia anan.

²⁴ Nana, hu ka nde namahehena ka de, ita hapu so'da ka. Tehu metema ita tita hata fo ita tamahenak ndia soona, namahehenak ta ndia so'on. Nana ita tita hata fo ita tamahena ka so, na ita bei tamahena seluk beek bai?

²⁵ Tehu metema ita tamahena hata esa, fo ita beita tita fan soona, ata boso haelai tamanasa fo tahani tahele.

²⁶ Leondiak boe, metema ita nai tapandoe sa dalek soona, Manetualain Dula Dale na mai tulu-fali ita. Nana ita ta bubuluk, ita hule-haladoi tao leo bee ka fa; Dula dalek ndia nde hule-haladoi nggati ita nai Manetualain matan.

²⁷ Soona Manetualain, fo manabubuluk hataholi daebafa ka dale na, Ana bubuluk basa Dula Dale ka hihii-nanaun so; nana Dula Dalek ndia, ana dokodoe soaneu Manetualain salani nala. Boema dokodoen ndia nandaa no Manetualain hihii-nanaun.

²⁸ Ita bubuluk basa, Manetualain ito-ato basa dede'ak lala'ena, de nalosa nini buna-boa malole soaneu hataholi manasue-lai nana, ma hataholi fo nandaa no dale tutu'u na.

²⁹ Hataholi fo Manetualain hele basa kala, naketu basan neme makasososa na mai a, hataholi sila sama leo Ana na, fo nde Yesus Kristus. No enok ndia de, Anak ndia, nde da'di puleuluk neu basa tolanoo kala lala'ena.

³⁰ Manetualain hala nalolon neu hataholi fo naketu basan neme makahulu na mai a, leondiak; boema hataholi nananalok sila la, ala hapu loak soaneu ala malole

falik lo Manetualain. Ma ala hapu loak soaneu laso'da nai Manetualain so'da-mole na dalek.

³¹ Ade besak ia ita tae le'e bai? Metema Manetualain nok ita soona, see kande napalani laban ita?

³² Hu ka nde ita paluu na de Ana fe ita, Ana susue na; na masa bole, Ana ta fe ita, basa hata lala'ena fa?

³³ Manetualain hele basa ita da'di Ndia salanin so, de nafa'da nae, ita salan ta, na see kande napalani kalaak ita bai?

³⁴ Ade hapu hataholi nau fe salak neu ita do? Soona, mahani te Kristus Yesus nde nasala'e ita! Ndia nde manamate basa ka, ma naso'da falik neme mamate sa mai, de nangatuuk nai Manetualain boboa kona na.

³⁵ Ade hapu hata esa, ana ta'da Kristus susue-lalain neu ita do? Ade toto'a-tataa ka, do fefepa-lili'u ka, do la'a-ndoe sa, do nuu ta-hata ta ka, do susa-soe a, do mamate sa?

³⁶ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leoia, "Fai katemak esa ami maso'da nai susa-soe mamate sa dalek nanahu O. Ala tao ami sama leo bi'ilopo fo sanga do'don."

³⁷ Ta! Nakalena naita basade'ak sila la dalek, ita hapu sesengi matetu-mandaa ka neme Ndia fo manasue-lai ita!

³⁸ Nana au amahete'e-te'e ae, naita basadaebafaka ia lala'ena, nau mamate sa do maso'da ka, nau ata nusa so'dak do manakoasa, nau fefepa-lili'u besak ia do fefepa-lili'uk naita fai manamai ka do be'i-balakai fe'e-fe'e kala;

³⁹ nau dede'ak manai lalai la, do dede'ak manai daebafa ka do sudi beek ndia boe, basa sila la ta hapu ta'da Manetualain susue-lalain neu ita fa; sama leo natu'du basan, tunga ita Lamatuan Yesus Kristus so.

9¹ Hata fo au afa'dak ia la tete'e ka, nanahu au ia, Kristus nuun. Au ta pepeko fa. Manetualain Dula Dale na hehela-nonolen de, natetea au dale bobongoana nga nae, au dede'ang ia ia tete'e ka.

² Au doidoso ma au dale nga he'di nanseli,

³ nanahu au tolanoong fo leoina esa lo au. Nana hu ka nde sila de, au nau Manetualain soo-supu au ma nanabingaba'ek neme Kristus mai.

⁴Tolanook sila nde bee na Manetualain hataholi kamahehelen nanahela kala ma Manetualain taos da'di ana mesa nala boema natu'du koasa na neus. Ana tao hehelu-balataak nos, ma Ana fes agama hoholo-lalanen. Manetualain nafa'das tao leo beek fo ala maso kasasi, ma ala sipo hehelu-balataa nala boe.

⁵Sila nde bee na, ita bei-ba'ikai nala, tititi-nonosin. Tunga ao paak soona, Kristus da'di neme sila leoina mai. Kristus dema lenaheni basa-basas. Koa-kio Manetualain losa dodoo na! Amin.

⁶Au ta dudu'a ae, Manetualain hehelu-balataa na, ta paken so'on; tehu Manetualain ta hele basa hataholi Israe la, da'di hataholi kamahehelek fa.

⁷Ta basa Abraham tititi-nonosi nala nde bee na, Manetualain ana nala fa. Nana Manetualain nafa'da Abraham nae, "Ka'da Isak tititi-nonosi nala nde neukose lokes lae o tititi-nonosim."

⁸Dede'ak ndia soso na nae, Abraham tititi-nonosin nde da'di Manetualain ana nala, nde bee na ka'da tititi-nonosin nde nanabongik, hu ka nde Manetualain

hehelu-balataan; te ta basa tititi-nonosi nala fa.

⁹ Nana Manetualain hehelu-balataan nae leo ia, "Nai faik fo nananaketu ka, neukose au fail te neukose Sara bongi na ni'iana touanak esa so."

¹⁰ Ma dede'a ka nde ia boe: Ribka bongi ni'iana touanak dua fo duas ama esa fo nde ita bei ba'ikain Isak.

¹¹ Beita bongi ni'iana kaduak sila la fa te, Manetualain naketu basa, Ana hele see ka so. Manetualain hehelen ndia ta namahena hata fo hataholi daebafa ka hele ka fa, te namahena neu Manetualain hala nalo na mesa kana. Nana nai lelek Ribka ana touana kaduan sila la beita tao lalelak bee ka nde malole do bee ka nde mangalau ka fa te,

¹² Manetualain nafa'da basa Ribka nae, "Neukose ka'a ka nalalau-naoono fa'di ka."

¹³ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, Manetualain nafa'da nae leo ia, "Au sue-lai Yakob ma Au amanasa Esau."

¹⁴ Ade besak ia, ita ho'i nakeketu na leo beek? Ita tafa'da tae, Manetualain ta naketu tunga ndoo na fa do? Mae tao leo

bee o, Manetualain naketu tunga ndoo na.

¹⁵ Nana Manetualain nafa'da Musa nae, "Au atu'du susue-lalaik neu hataholi fo Au nau atu'du Au susue-lalaing neun, ma neukose Au atu'du Au dale kasia nga neu hataholi fo Au nau atu'du Au dale kasia nga neun."

¹⁶ Da'di, Manetualain nakeketun ndia, ta namahena neu hataholi daebafa ka dale hihii na fa, do namahena hataholi daebafa ka sanga fen enok fa, te ka'da neme Manetualain dale malole na neu hataholi fo Ana helek ndia.

¹⁷ Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Manetualain nafa'da mane Masi ra nae, 'Au so'u o da'di manek soaneu ka'da dudu'ak esa nde ia, fo ela tunga o fo Au atu'du Au koasa nga ma Au na'de nga nananita-nalelak nai basa daebafa ka lala'ena.'"

¹⁸ Da'di, Manetualain dale susue-lalain neu hataholi esa, metema nahiik Ana tao leondiak. Ma Manetualain tao na hataholi esa langa batu, metema Manetualain nahiik tao leondiak boe.

¹⁹ Naa, neukose tolanoo ka mafa'da au mae, "Metema leondiak soona, tao

le'e de Manetualain bei nau fe salak neu hataholi daebafa ka bai? Tete'e ka ta hapu hataholi esa boen hapu kena-ka'i na Manetualain dale hihii na fa do?"

²⁰ Tehu tolano-tolanoo ngala lemin! Tolanoo kala hataholi daebafak mesan. De tolanoo kala ta bole male'a mo Manetualain fa! Ade pot bunga bole natane hataholi manatao pot bunga ndia nae, "Tao le'e de, o tao ma au da'di tao leoiak?"

²¹ Ade hataholi manatao pot bunga ndia ta nauu hak soaneu ana tao dae ndia tunga dale hihii na fa do? Hataholi ndia nanuu hak tao dae bubuak ndia da'di pot bunga matak dua: fo esa mana'ahiik ma esa ka mana'a na ta dai fa.

²² Leondiak boe no hata fo Manetualain tao ka. Ana dodoo nae sanga namanasa do natu'du koasa na. Tehu Ana ta haelai namanasa sila fo muse nanahukuk nanahu ala tao lakananasa kana.

²³ Manetualain boeo dodoo soaneu natu'du ita ua-nale manasasi kao-kao ka Ana po'an neu ita fo Ana sue-lai ka. Ana sadia basa ita soaneu sipo ua-nalek ndia so.

²⁴Ita nde nalo basa ka, ta ka'da neme leoina Yahudi la mai fa, te nalo neme hataholi fe'e kala boe.

²⁵Nana nai Nabi Hosea susulan dale, Manetualain nafa'da nae, "Hataholi fo Au hataholi namaheheleng ta sila fa, neukose Au alos ae, 'Au hataholi kamaheheleng.' Leoina fo Au ta sue-lai fas, neukose Au alos ae, 'Au susueng,'

²⁶Boema nai mamanak fo nai bee, nananafa'dak neu hataholi lae, 'Au hataholi kamaheheleng ta emi fa,' nai ndia hataholi ndia neukose nanaseseik Manetualain fo maso'da ka, ana nala."

²⁷Nabi Yesaya kokolak no halabelak la'eneu leoina Israel nae, "Leomae leoina Israe la dede'u na de'u solokaek manai tasi su'u ka, tehu ka'da lumanak mesa kana neukose laso'da;

²⁸nana ta dooanaka so'on te, neukose Lamatua ka naketu-nala'di basa hataholi daebafa ka, huhuku nala."

²⁹Yesaya nafa'da nae leoia boe, "Leo uni'ka Manetualain Fo Mana Koasa ta la'oela ita tititi-nonoson fa soona, tao leo bee o ita basa-basa tala da'di sama leo Sodom no Gamora so."

³⁰ Da'di, dede'a ka isi na nde ia: Leoina fe'ek fo hataholi ta Yahudi la, ala ta sanga enok fo ela tututi-nanaton lo Manetualai na malole falik fa. Tehu hu ka nde lamahele de, Manetualai tao na sila tututi-nanaton lo nana, ana da'di malole falik.

³¹ Dede'a na nasafali de, hataholi Yahudi la sanga enok tataas esa tunga hoholo-lalanek, fo ela sila tututi-nanaton lo Manetualai na malole falik. Tehu nakalena ala ta hapu buna boan fa.

³² Te tao le'e de, ala ta hapu buna-boan fa? Nana ala tao dede'ak ndia ta tunga namahehelek neu Manetualai na fa te, tunga ka'da sila hihii-nanau mesa nala. Boema ala tu'da de lakatunu neu "Batu Nakatutunu ka."

³³ La'eneu batu ndia, nai Susula Malalaok dale nanaulak nae leoia, "Taoafik dede'a ka nde ia nae, Au pe'da batu esa nai Sion so fo neukose ana tao na hataholi a nakatunu; fo nde batu matuaina esa fo neukose ana tao na hataholi a tu'da. Tehu hataholi fo namahele neu na, neukose dale nala ta laba'e fa."

10¹ Tolano-tolano ngala lemin! Au ahiik alanseli, fo au hataholi ngala hapu nanasoi tefak. De au hule-haladoi te'e-te'e neu Manetualain soaneus.

² Au apalani kokolak ae, ala manggate lanseli tunga Manetualain. Tehu sila manggaten ndia ta tunga malelak maneme Manetualai na mai fa.

³ Ala ta bubuluk eno na tao leo beek fo, Manetualain tao na hataholi daebafa ka tututi-nanaton lo nana, malole falik. Nanahu ala nau tunga sila hihii-nanau mesa nala, te ala ta nau tunga Manetualain natu'du fes eno ka fa.

⁴ Kristus tao natetu agama hoholo-lalanen so. Da'di, hataholi see namahele Kristus soona, tututi-nanaton no Manetualai na, malole falik.

⁵ Musa sulak nae, hataholi a malole falik no Manetualain tunga agama hoholo-lalanen soona, neukose hataholi ndia naso'da nanahu ana tao tunga agama hoholo-lalanen ndia.

⁶ Tehu enok fo hataholi a malole falik no Manetualai na, nde ka'da tunga namahehelek neu Manetualai na. Susula Malalao ka nae leo ia, "O boso dodoo nai o dalem dale mae, Neukose see ka

nde neukose kae leo nusa so'da ka neu?'
soso na nae, neu fo no Kristus kona leo
daebafa ka mai

⁷ do 'Neukose see ka nde kona leo
hataholi mana mate kala mamana na
neu?' soso na nae, no falik Kristus
neme mamate sa mai."

⁸ Dale dudu'a na nae leo ia, "Halak
maneme Manetualain mai ndia, ana deka
nanseli no emi; nai emi bafam dale, ma
nai emi dalem dale." Halak ndia nde ami
tui-benga nana; halak ndia nafa'da nae,
hataholi a, muse namahele.

⁹ Nana metema emi manaku minik emi
bafa ma mae, "Yesus ndia Lamatuak",
ma emi mamahale nai emi dalem dale
mae, Manetualain tao naso'da falik Yesus
neme mamate sa mai soona, neukose
emi maso'da.

¹⁰ Nanahu no dale ka fo hataholi a
namahele, soona Manetualain sipo kana
da'dileo hataholi fo ana mole falik no
Manetualain so. Ma no bafa ka fo hataholi
a manaku soona, ana hapu maso'da ka.

¹¹ Nai Susula Malalaok dale nanasulak
nae, "Hataholi kamahehele ka dale na ta
naba'e fa."

¹² Dede'ak ndia la'e basa hataholi lala'ena, nana hataholi Yahudi no hataholi leoina fe'e kala matak esa. Manetulain fo kisak ndia, nde bee na Lamatuak soaneu hataholi lala'ena. Ana fe baba'e-papala manasasi kao kao ka neu basa hataholi fo mananoke tutulu-fafalik neu nana.

¹³ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Basa hataholi fo nalo neu Lamatua ka, neukose naso'da."

¹⁴ Tehu tao leo beek fo hataholi a hapu nalo neu Lamatua ka, metema ala beita lamahele fa? Ma tao leo beek fo sila hapu lamahele Lamatua ka, metema sila beita lamanene la'eneu Lamatua ka fa? Boeo tao leo beek fo sila hapu lamahele Lamatua ka, metema ta hapu hataholi manatui-benga fa?

¹⁵ Ma tao leo beek fo hataholi hapu tui-benga halak ndia, metema hataholi sila ta nanadenu fa? Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Malole na seli, metema hataholi mai fo nini Hala Malole maneme Manetualai na mai!"

¹⁶ Tehu ta basa hataholi la sipok Hala Malole ndia fa. Nana Yesaya nafa'da nae,

"Lamatuak, see ka nde namanene ami tutui-bebenga ma?"

¹⁷ Hu ndia de hataholi a namahele, nana lamanene halak ma hala ka nananamanenek nana hapu hataholi tui-benga la'eneu Kristus.

¹⁸ Tehu au atane bai, Ade memak sila beita lamanene halak ndia fa do? Tao leo beeo, lamanenen so! Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Sila hala nala dolodolo nai basa daebafa ka lala'ena so, sila hala-kokolan losa daebafa ka bu'u bu'u nala so."

¹⁹ Au atane seluk bai, Ade leoina Israe la, beita bubulu kana fa do? Neme na fo Musa nde nataa nakahuluk natatanek ndia. Musa nafa'da nae, "Manetualain nae leo ia, 'Neukose Au tao a emi dale he'di neu leoina esa fo ana beita da'di hataholi kamahehelek fa ma neukose Au tao a emi mamasana leoina esa fo bei nggoak.'"

²⁰ Yesaya napalani nafa'da seluk nae, "Manetualain nae leo ia, 'Hataholi fo ala ta sanga Au fa, tehu latongo lo Au so; ma Au atu'du Au ao nga neu sila fo ta latane la'eneu Au fa.'"

²¹ Tehu Yesaya kokolak la'eneu hataholi Israe la nae, "Manetualain nae leo ia, 'Nai fai katemak esa dale na, Au lok Au lima nga neu leoina fo langa batuk ma ta tunga paleta fa."

11 ¹ Au atane bai: Ade Manetualain tu'u-tapaheni hataholi kamahehele nala so do? Tao leo bee o ta! Au boeo hataholi Israel fo Abraham tititi-nonosin, ma au da'di eme leo Benyami na mai.

² Ta! Neme makasososan mai a, Manetualain hele basa hataholi kamahehele nala so, de Ana ta tu'u-tapaheni fas. Emi bubuluk hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale la'eneu Elia, nai lelek ana kalaak hataholi Israe la leo Manetualain neu. Elia nae,

³ "Lamatuak! Hataholi la taolisa O nabi mala ma ala tao lakalulutuk mamana tutunu-hohotuk soaneu O. Ela ka'da au mesa nga so, tehu ala sanga taolisa au boe."

⁴ Boema Manetualain nafa'da Elia nae le'e? Manetualain nae, "Au hele basa Au hataholing lifun hitu so. Hataholi sila beita songo-tango lita Nitu Baa la fa."

⁵ Leondiak boe besak ia: hu no Manetualain susue-lalain de Ana hele basa hataholi lumanak so.

⁶ Ana hele hataholi sila nana susue-lalain te ta hu ka nde tatao-nono'i nala fa. Nana metema hu ka nde hataholi daebafa ka tatao-nono'in de Manetualain heles soona, Manetualain susue-lalain ndia, ta matetuk so'on.

⁷ Da'di, tao leo beek bai? Hataholi Israe la ta hapu hata fo ala sanga ka fa. Manahapu nana ka'da hataholi bubuanak esa fo Manetualain hele basa hataholi sila la so. Fe'e kala soona, basa-basas ta nau lamanene Manetualain hala nalolo na fa.

⁸ Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Manetualain tao na dale nala ma dudu'a-aafi nala lamanggoa; de losa besak ia, mata nala beita lita ma di'idoo nala ta hapu lamanene fa."

⁹ Dauk boeo nafa'da nae, "Neme na fo, feta-dote nala da'di hihi'ik seluk neu aoina nala, boema da'di bolok fo da'di mamanak soaneu ala tu'da leo dalek leu fo lakalulutuk!

¹⁰ Neme na fo mata nala da'di makahatuk fo ela ala bosu hapu lita; ma nemena fo ala da'di pukudouk losa dodoo na."

¹¹ Au atane seluk bai: Lelek fo hataholi Yahudi la ala tu'da, ade dede'ak ndia da'di fo ela lakalulutuk do? Ta leondiak fa! Te hu ka nde sala-singo nala, de leoina fe'e kala nde hapu maso'da ka, nalosa hataholi Yahudi la, lape'da dalek neu leoina fe'ek sila la.

¹² Hu ka nde leoina Yahudi la lasala-lasingo ma ala ta tunga Manetualain hihii-nanaun fa, de Manetualain fe baba'e-papalan neu leoina fe'e kala. Lena-lenak metema leoina Yahudi la tututi-nanaton lo Manetualai na, malole falik; tao leo beeo Manetualain fes baba'e -papalak ba'ulena seluk bai!

¹³ Tehu besak ia, malole lenak au kokolak o emi fo hataholi ta Yahudi la. Dodoo basa ia, au da'dileo Lamatua ka hataholi nadedenun soaneu leoina ta Yahudi la, au so'ulaik au belaba'ung ndia.

¹⁴ Au amahena, au uni nape'da dalek fe au leoina ngala, fo no enok ndia, au hapu soi tefa ala sila nggelok.

¹⁵ Hu ka nde Manetualain ta sipo kasa fa, de daebafa ka tututi-nanaton lo Manetualai na malole falik. Lena-lenak metema Manetualain sipo kasa! Tao leo bee o, dede'ak ndia sama na leo hataholi manamate kala laso'da falik!

¹⁶ Metema loti bibia makasososa ka ala fen leo Manetualain neu soona, dede'ak ndia soso na nae, ala fe la'iesak loti ndia leo Manetualain neu boe. Ma metema Manetualain nanuu ai a oka na soona, dede'ak ndia soso na nae, Manetualain nanuu la'iesak ai ndia ndana nala boe.

¹⁷ Ai zetu na ndanan nggelok, fo nde hataholi Yahudi la, nake'di henik so. Ma nai nanake'di henik sila mamana na lakadiditak ai Zetun fui ka ndana na, fo nde emi fo hataholi ta Yahudi la fa. Lakadiditak emi meu ndia, fo ela emi hapu mame'da mita basa hata malole lala'ena neme hataholi Yahudi la so'da samane na mai.

¹⁸ Hu ndia de emi boso makadadaek hataholi nanake'dihenik sama na leo ai ndanak nanake'dihenik sila la. Emi muse mafandendelek te, emi ia ka'da ai ndanak mesa kana. Te ta ai ndanak fo

ana hanihao ai oka na, te ai oka na nde hanihao ai ndana na dei.

¹⁹Tehu besak ia neukose emi mafa'da mae, "Hei, tehu ai ndanak sila la nanatatihenik fo ela lakadiditak au neu ai huu na!"

²⁰Memak dede'ak ndia la'en Tehu sila nanatapahenik nanahu ta lamhele fa. Boema Manetualain sipok emi nanahu, emi mamahale. Da'di emi boso no dede'ak ndia de emi koao ndaeao; nasafali na emi muse bii mamata'u.

²¹Nana metema Manetualain ta nanuu susue-lalaik soaneu tu'u tapaheni hataholi Yahudi la sama na leo ai ndana matetuk sila la, soona, boso maedaenga neukose Ana ta nanuu susue-lalaik soaneu tu'u tapaheni emi fa!

²²Da'di, no enok ia de, ita tita Manetualain dale malole na, ba'u na seli, ma nasa-melun boeo, ba'u na seli. Ana tao mangalalau sila fo manatao sala-singo kala, tehu dale na malole neu emi, sa'di emi maso'da mahele neme susue-lalain ndia mai. Metema ta soona, neukose emi boeo nanatu'u tapahenik.

²³Boema la'eneu hataholi Yahudi sila la, metema ala tukatei-saledale

soona, neukose sila nanasipo falik; nana Manetualain nanuu koasa soaneu Ana sipo fali kasa.

²⁴Emi ta da'di meme hataholi ta Yahudi la fo sila sama na leo ai zetun fui ka ndana na. Naa, metema emi tu'u tapaheni emi ha'da paliim soona, emi nana nakadidita falik neu ai Zetun matetu ka, muda hata no hataholi Yahudi sila la fo Manetualain nakasasama kasa sama leo ai Zetun matetuk ndia ndana nala. Tao leo beeo, mudak la'iesa kana ba'eneu Manetualain nakadiditak fali kasa leo sila ai zetun matetu na huu na neu.

²⁵Tolano-tolanoo ngala lemin! Au amahena emi boso mafa'da mae, emi malelak basa hata lala'ena so. Nana Manetualain nahiik dede'ak esa, tehu hataholi a beita bubulu kana fa. Hu ndia de, au nau emi bubulu kana; dede'a ka nde ia: Hataholi Yahudi nggelok langa batu, tehu ala ho'u lahele sila ha'da paliin ndia, losa ka'da hataholi ta Yahudi manamaik leo Manetualai na, dede'u nala lamadai.

²⁶No enok ndia, basa hataholi Yahudi la neukose laso'da. Nana nai Susula

Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Neukose, mane Manasoi-Tefa ka, Ana mai neme Sion mai; Neukose Ana kokaheni basa Yakob tititi-nonosin sala-singo nala.

²⁷ Neukose Au tao hehelu-balataa ka nde ia, no sila nai lelek fo Au fe do'o do ampon neu sala-singo nala."

²⁸ Hu ka nde hataholi Yahudi a, ta nau sipok Manetualain Hala Malole na fa de, ala dadi Manetualain musu noo nala; fo dede'ak ndia nini nanalak esa fe emi hataholi ta Yahudi la. Te hu ka nde Mantualain nde hele a de, Ana sue-lai nahele hataholi Yahudi sila la, hu sila bei-ba'ikai nala.

²⁹ Nana metema Manetualain hele hataholi esa fo Ana fen baba'e-papalak soona, Ana ta hela falik hata fo Ana taon ndia fa.

³⁰ Makahulu na emi ta tunga Manetualain fa. Tehu besak ia Manetualain nafa'da basa nae, hu ka nde hataholi Yahudi a ta nau tunga fa de, emi matapo'i neme sala-singo ka mai so.

³¹ Hataholi Yahudi sila la leondiak boe. Besak ia ala ta nau tunga Manetualain fa, fo ela emi nananafa'dak, emi matapo'i

meme sala-singo ka mai. Tehu mahani te neukose sila boeo nananafa'dak, latapo'i leme sala-singo ka mai boe.

³² Nana Manetualain po'ilotak basa hataholi daebafak lala'ena, langa batu ka koasa nalas, fo daenga Ana hapu natu'du susue-lalain neu basa-basas.

³³ Tete'e ka, Manetualain su'ibeten ba'u na seli! Tete'e ka, manatee teno na ma malela na ba'u na seli! See ka nde hapu palisak matalolole nakeketu nala? See ka nde bubuluk eno na tao leo beek fo naue-nale'di?

³⁴ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "See ka nde bubuluk Manetualain dudu'a-aafin? See ka nde fe nanoli-nafa'dak neu Manetualain?"

³⁵ See ka nde fe hai hata esa neu Lamatua ka nalosa nakaseti Lamatua ka balas ana?"

³⁶ Manetualain nde nakadada'dik basa hata lala'ena. Basa-basan da'di neme Manetualain mai, ma basa-basan soaneu Manetualain. Kokoa-kikio ba'eneu Manetualain losa dodoo na! Amin.

12 ¹ Tolano-tolanoo ngala lemin!
Manetualain malole na ba'u na seli neu ita. Hu ndia de au oke anseli

fo ela leo bee na, emi fe emi so'da ma da'dileo tutunu-hohotu maso'da hehelik soaneu Manetualain fo nandaa no dale na. Emi huhule-haladoim neu Manetualai na, muse leondiak.

²Boso tunga daebafak ia, ha'da-tataon. Neme na fo Manetualain tao na emi ha'da paliin da'di beuk, fo ela emi tukatei-saledale. No enok ndia, besa ka emi malelak matalolole Manetualain hihii-nanaun, fo nde, bee ka nde malole ma bee ka nde nandaa no dale na ma matetu-mandaa ka.

³Manetualain fe basa baba'e-babatin neu au so. Hu ndia de au anoli-afa'da emi basa-basa mala fo boso mamatutua-mamadema ao ina ma ba'u lenaheni emi aoina ma baba'u na. Te ela leo beena, emi mete aoina mala no dale nakaloe-nakadaek; esa-esak mete aoina na tunga be'ibalakaik fo Manetualai fe neun, hu ka nde namahale Yesus.

⁴Ita ao paa na lima ein ba'u ka. Lima eik sila, esa-esak nok ndia belaba'un.

⁵Ita leondiak boe. Leomae ita ba'u ka, tehu ita nalupa aok esa nanahu ita da'di esa to Kristus. Boema ita esa natutik no

esa da'dileo lima eik neme ao paak esa mai.

⁶Ita esa-esak nok baba'e-babatin soaneu nalalau-naoono. Manetualain fe baba'e-babatik ndia neu ita tunga dale susue na. Hu ndia de, ita muse pake baba'e-babatik sila la. Hataholi fo ana hapu baba'e-babatik soaneu tui-benga Manetualain dede'a-kokolan soona, muse ana tui-benga dede'a-kokolak sila tunga ndia be'i balakain.

⁷Hataholi fo ana hapu baba'e-babatik soaneu tulu-fali hataholi fe'ek soona, muse te'e-te'e ana tulu-fali hataholi fe'ek. Hataholi fo ana hapu baba'e-babatik soaneu nanoli soona, muse nanoli te'e-te'e.

⁸Hataholi fo ana hapu baba'e-babatik soaneu ana fe manggatek neu hataholi fe'ek soona, muse te'e-te'e ana fe manggatek neu hataholi fe'ek. Hataholi fo ana hapu baba'e-babatik soaneu ana fe hata fo ndia nanuun leo hataholi fe'ek neu soona, muse ana taon no dale katematuak. Hataholi fo ana hapu baba'e-babatik soaneu nauli-nalanga soona, muse naulu-nalanga no te'e-te'ek. Hataholi fo ana hapu

baba'e-babatic soaneu sue-lai hataholi fe'ek soona, muse ana sue-lai no dale katematuak.

⁹Sue-lai no matetu na. Makamu-makadau tatao-nono'i mangalau ka, ma ho'u mahele tatao-nono'i malole a.

¹⁰Ela leo bee na emi masue-malai ao no dale katema-tuak sama na leo tolanook esa nai bobongik esa dalek, ma ela leo bee na esa fe ha'da-holomata neu esa.

¹¹Maue-male'di no manggatek. Boso pela-bale. Maue-male'di soaneu Lamatua ka tunga Manetualain Dula Dale na hehela-nonolen.

¹²Ela leo bee na mamahena neu ka'da Lamatua ka no namahokok, boso haelai mamasana nai toto'a-tataa ka dalek, ma hule-haladoi mahele.

¹³Tulu-fali ma tao matetu hataholi Salani fe'ek paluu na, ma sipok emi tolanoom fo namahehelek esa leo emi umam no namahokok, leomae emi beita malela kana fa.

¹⁴Moke neu Manetualain fo ela Ana ba'e-pala hataholi manatao mangalauk neu emi a. Hei, moke Manetualain fes baba'e-papalak fo boso soo-supas.

¹⁵ Mamahoko mo hataholi manamamahoko kala, ma kii mo hataholi manakii kala.

¹⁶ Maso'da nai mole-dame a dalek. Boso koao-ndae ao, te tao aoina ma sama no hataholi ta nananita-nalela kala. Boso mafa'da mae emi hataholi malela kala, te se'kona ta leondiak fa.

¹⁷ Metema hataholi tao mangalauk neu emi soona, boso bala sana ninik mangalauk. Tao malole tunga hataholi a mata memete na.

¹⁸ Sanga enok tao leo bee fo maso'da mole-dame mo basa hataholi lala'ena.

¹⁹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Boso balas nape'da dalek no nape'da dalek, neme na fo Manetualain nde huku nana. Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Au nde manabala sa. Neukose Au nde huku nana." Lamatua ka nae leondia.

²⁰ Dede'a nasafali na nae, metema o musu noo ma namala'a soona, fen na'a; ma metema ana maa ma'da soona, fen ninu. Nanahu no tatao-nono'i leondia ka de, neukose emi tao man ana mae.

²¹ Boso po'ilotak mangalau ka paleta emi so'da ma, te ela leo bee na emi sengi mangalau ka ninik tatao-nono'i malole.

13 ¹ Hataholi lala'ena muse tunga manapaleta paleta na, nana ta hapu manapaleta sa boen fo ana hapu koasa neme Manetualain mai fa. Manapaleta besak ia la, lakalala'ok paleta nala tunga Manetualain paleta na.

² Hu ndia de hataholi fo ana laban manapaleta, sama na leo ana laban hata fo Manetualain naketu basan. De hataholi manatao leondia ka, neukose ana hapu huhukuk.

³ Nana, hataholi manatao malole a, ta paluu bii manapaleta fa. Ka'da hataholi manatao mangalau ka nde muse ana bii. Metema emi nau fo ela emi boso bii neu manapaleta soona, emi muse tao malole, fo emi nanakoa-kiok.

⁴ Nana manapaleta nde bee na Manetualain atan, fo naue-nale'di soaneu emi malole ma. Tehu metema emi tatao-nono'im mangalau ka soona, memak emi muse bii manapaleta, nana manapaleta nanuu koasa soaneu ana huku hataholi. Manapaleta nde bee na Manetualain atan, fo naketu hataholi

manatao tatao-nono'i mangalau kala tunga Manetualain nakeketu na.

⁵Hu ndia de, emi muse tunga manapaleta, ta ka'da hu ka nde emi ta nau ala huku emi fa te, hu ka nde neme emi dale bobongoana ma mai.

⁶Ndia boeo ana da'di netes esa soaneu emi bae bea, nana manapaleta nde bee na Manetualain lima ein, fo nakalala'ok belaba'u hehelik ndia.

⁷Da'di, bae hata fo emi muse baen leo manapaleta neu. Bae bea metema emi muse bae bea. So'ulaik sila fo muse nanaso'ulaik, ma fe ha'da-holomata neu sila fo muse nanafe ha'da-holomata.

⁸Boso mahuta su'di see, hata esa boen, ta'da fe'e huta nasue-nalai ao ka. Nana hataholi manasue-lai nonoo hataholi na, ana tao natetu basa Musa hoholo-lalanen lala'ena.

⁹Nana agama Yahudi, hoholo-lalanen nafa'da ae, boso hohonge, boso manisa, boso mamanako, boso dale he'di hataholi hata-heton; basa sila la lakabubua lo hoholo-lalanek fe'e kala, fo huu na ka'da hoholo-lalanek esa mesa kana, fo nde, "Sue-lai o nonoo hataholi ma sama leo o sue-lai o aoina ma."

¹⁰ Hataholi manasue-lai hataholi fe'e ka, ana ta tao mangalauk neu hataholi ndia fa. Da'di hataholi fo manasue-lai nonoo hataholi na nde bee na, hataholi fo ana tao natetu basa agama hoholo-lalanen lala'ena.

¹¹ Fe'ek neme ndia mai, emi bubuluk mae, faik ia nde bee na faik soaneu emi fo'a meme emi susungu ma dalek mai. Nana fai na losa soaneu ita nanasoi-tefa ka, besak ia ana deka neme lelek fo besa ka ita mulai tamahela a.

¹² Le'odae ka hihii nae seli ia so, de ba'ihanak seluk bai te, neukose mangale'do ia so. Da'di, malolelenak ata hahae tao tatao-nono'i makahatu ka leona. Ita muse tahehele ao tala ninik teetafa mangale'do ka.

¹³ Ita muse tao tatao-nono'i nanakoa-kiok sama leo mandoofai hataholi a tao-no'in nai fai lele'do na; boso tao feta-dote lena neme dae too mai, do mafuk ala-lalu. Boso sosoapiao, do matu'du ha'da-tatao ha'da tak. Boso mahote, do mape'da dalek neu hataholi.

¹⁴ Neme na fo Lamatuak Yesus Kristus nde naketu hata fo emi muse tao-no'i nana. Ma boso tunga hataholi masala-

masingo kala ha'da-paliin fo sa'di ala tao latetu sila nasamelun.

14¹ Hataholi fo ta namahehele hata fo namahelen soona, emi muse sipo kana no malole. Boso male'a moon, la'eneu ndia hahapun ndia.

² Hataholi nggelok hahapu na nae, ndia na'a su'di bee ka. Tehu hataholi nggelok namahehele na bei tapandoes; ana hii na'a ka'da uta-aidoo mesa kana.

³ Hataholi fo mana'a su'di bee ka ndia, boso fe salak neu hataholi mana'a ka'da nana'a mata kisa ka; ma hataholi mana'a ka'da nana'a mata kisa ka, boso fe salak neu hataholi mana'a basa hata lala'ena, nana Manetualain sipok hataholi ndia so.

⁴ See emi ia, de nalosa emi muse maketu-mala'di hataholi fe'ek ata na? Fafa'kama ata ndia tu'u do fo'a boeo, ata ndia tua na ito-aton ndia. Ma memak ata ndia neukose napadeik natetu, nanahu Lamatua ka nabe'i fen napadeik natetu.

⁵ Hataholi nggelok lamahele, faik esa malole na lenaheni fai fe'e-fe'e kala, tehu hataholi nggelok bai soona lae, basa fai kala matak esa. Neme na fo hataholi a esa-esak naketu aon tunga ndia dale nakeketu na.

⁶ Hataholi fo namahele ka'da faik esa nde malole ndia, ana tao leondiak fo ana fe ha'da-holomata neu Lamatua ka. Boema hataholi fo na'a basa hata lala'ena ndia, ana tao leondiak fo ana e ha'da-holomata neu Lamatua ka, nanahu noke makasi neu Manetualain hu ka nde nana'a-nininuk sila la. Leondiak boe, hataholi fo na'a ka'da nana'a mata kisa ka, hataholi ndia boeo ana fe ha'da-holomata neu Lamatua ka, ma noke makasi neu Manetualain.

⁷ Ta hapu hataholi esa boen neme ita mai, naso'da soaneu ka'da aoina na mesa kana fa; ma ta hapu hataholi esa boen neme ita mai, ana mate soaneu aoina na mesa kana fa.

⁸ Metema ita taso'da soona, taso'da soaneu Lamatua ka. Boema metema ita mate soona, mate soaneu Lamatua ka boe. Da'di, leomae ita taso'da do ita mate boeo, Lamatua ka nuun ita.

⁹ Kristus mate de naso'da falik so. Hu ndia de Ana da'di Lamatuak soaneu hataholi maso'da kala ma soaneu hataholi manamate basa kala boe.

¹⁰ Da'si, tolano-tolanoo ngala lemin! Sosoak hata, fe salak neu emi tolanoom

fo namahehelek esa? Ma sosoak hata, emi mafa'da mae hataholi ndia nai daeanak? Ita basa-basa tala neukose tasasalematak to Manetualain soaneu nananaketu-nala'dik.

¹¹ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, Lamatua ka nae, "Tete'e ka", "neukose basa hataholi lala'ena, sene-do'ok nai Au mata nga; ma basa hataholi lala'ena, neukose ala manaku lae, Au nde Manetualai na."

¹² Da'di, ita esa-esak muse tataa basa ita tatao-nono'in lala'ena neu Manetualain.

¹³ Hu ndia de ita esa boso sanga esa sala na. Te sanga enok fo daenga boso no emi tatao-nono'im fo emi tolanoom fo namahehelek esa ana tu'da leo sala-singo ka dalek leu.

¹⁴ Nanahu au da'di esa o Lamatuak Yesus so, de au amahеле ta hapu hata esa boen fo manggenggeok so'on; tehu dede'ak ndia ana da'di manggenggeok soaneu hataholi esa, metema hataholi ndia nafa'da nae, hata ndia manggenggeok.

¹⁵ Tehu metema emi mi'a hata esa, fo nini dale he'dik fe emi tolanoom fo

kamahehelek esa soona, emi tatao-nono'im ndia ta tunga susue-lalai ka so'on; Metema Kristus mate soaneu hataholi esa, soona boso po'ilotak hataholi ndia namahehele na nalutun, nanahu hata fo emi mi'ak ndia.

¹⁶ Hu ndia de, hata fo malole ba'eneu emi ndia, boso po'ilotak hataholi fe'ek nafa'da nae, ta malole fa.

¹⁷ Nana metema Manetualain paleta hataholi esa so'da na soona, hata fo na'a do nininun ndia, ta paluu so'on. Fo paluu ka nde hataholi ndia tunga Manetualain hihii-nanaun, dale na tesa-tama, ma ana sipo namahokok fo Manetualain Dula Dale na ba'e fe nana.

¹⁸ Hataholi fo nalalau-naoono Kristus no enok leondia ka, hataholi ndia nandaa no Manetualain dale na, ma hataholi fe'e kala fe ha'da-holomata neun.

¹⁹ Hu ndia de, ita dale dudu'a na muse nai ka'da nai mole-dame a dalek tataas esa, ma esa nrafofo'a esa namahehele na.

²⁰ Boso hu ka nde nana'a-nininu ka fo emi tao malutu hata fo Manetualain tao basak ndia. Memak basa nana'ak lala'ena ta nanakena-ka'ik soaneu ta'a

fan; tehu metema hata fo emi mi'ak ndia nini sala-singok fe hataholi fe'ek soona, emi sala ndia so.

²¹ Malolelenak boso mi'a paa do minu angol do tao ka'da su'di bee ka, metema dede'ak ndia ta nini fe tolanook fo namahehelek esa, nasala-nasingo.

²² Neme na fo hata fo emi mamahelen ndia, emi taon nai ka'da Manetualain mata na soaneu emi mesa ma. Hataholi fo ana ta ne'ek soaneu name'da nasala neu hata fo nafa'da nae ndoos ndia, soona hataholi naua-nanale.

²³ Tehu hataholi fo dale na bei naba'e soaneu na'a hata esa, tehu neu makabuina boema na'a nana'ak ndia soona, Manetualain fe salak neu hataholi ndia; nana hataholi ndia ta tao tunga namahelena la'eneu hata fo ndoos ma hata fo masala ka fa. Ma ana tao hata esa ta no namahehelek fa soona, sala-singok ndia.

15 ¹ Ita fo tamahehele te'e-te'e neu hata fo ita tamahelek ndia soona, ita boso haelai tamanasa hataholi fo namahehele na beita natea-nahele fa ndia, hahapu na. Ita boso tao tamahoko ka'da ita aoina na mesa kana.

² Nasafalina, ita esa-esak muse tao tamahoko ita tolanoo na dale na fo nini malole fe tolanook ndia, fo daenga namahehele na boetai natea-nahele.

³ Nana Kristus boeo ta dudu'a-dodoo ka'da namahoko na mesa kana fa. Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leoia, "Nakamu-nakadauk fo ala fe O lu'alepa kala, ala tu'da mai au lain."

⁴ Basa hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale ndia, nde bee na soaneu nanoli ita. Nana nanolik fo ita sipon neme Susula Malalao ka, ana tao na ita takatatakat ma balakaik, nalosa ita hapu tamahena neu Manetualain.

⁵ Ela leo bee na Manetualain, fo manatao natea-nahele ma mana kokoe-nanasi hataholi daebafa ka, tulu-fali ita fo taso'da no teikesa-dalekesa, tunga Kristus heheo-hihilun.

⁶ No teikesa-dalekesa, tolanoo kala basa-basa mala koa-kio Manetualain fo ita Lamatuan Yesus Kristus Aman.

⁷ Hu ndia de, ela leo bee na, emi esa sipok esa no namahokok, sama na leo Kristus boeo Ana sipok emi fo emi koa-kio Manetualain.

⁸ Nana, mafandendelek te, Kristus nalalau-naono hataholi Yahudi la a, fo ela ana da'di natutu'duk esa nae, Manetualain ta nafandele heni tao natetu hehelu-balataan neu ita bei ba'ikai nala.

⁹ Yesus boeo Ana tao na leoina fe'e kala koa-kio Manetualain, nanahu Manetualain dale na malole neus. Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leoia, "Hu ndia de neukose au koa-kio O nai hataholi fe'e kala tala'da, neukose au akamee nakamee kokoa-kikiok soaneu O na'de ma."

¹⁰ Hapu nanasulak nae leoia boe, "Mamahoko mo Manetualain hataholi kamahehelen fo nanahela kala hei leoina la lemin."

¹¹ Ma nae leoia boe, "Koa-kio Manetualain, hei basa leoina la lemin, ela leo bee na, basa hataholi lala'ena koa-kion!"

¹² Boema Yesaya nafa'da nae leoia boe, "Neme Isai tititi-nonoin, neukose hataholi esa to'da mai fo neukose Ana paleta basa leoina lala'ena; Hataholi ndia nde leoina sila la lamahena ka."

¹³ Manetualain nde bee na emi mamana namahehena ma. Ela leo bee na Ana

tao nahenu emi dale ma ninik basa namahokok ma so'da-molek lala'ena, nanahu emi mamahelen, fo ela no Manetualain Dula Dale na koasa na, emi boetai mamahena neu Manetualain.

¹⁴Tolano-tolano ngala lemin! Au amahela, emi bei manuu dede'a malole ba'u ka. Emi boeo malelak basa-basan lala'ena, ma emi esa naoli esa boe.

¹⁵Tehu la'eneu dede'a kikisa kala, au balataa emi no mahelek nai susulak ia dalek, nanahu Manetualain ba'ebati fe au belaba'uk ndia.

¹⁶Ana tao au da'di Kristus malalau-maonon fo nadenu au u leo leoina ta Yahudi la u. Ma au alalau-aono da'dileo imam fo tui-benga Manetualain Hala Malole na neu hataholi ta Yahudi la fo ala da'di tutunu-hohotuk neu Manetualain fo Ana sipo kasa. Ela leo bee na, Manetualain Dula Dale na tao nalalao-nalalafus fo ala da'di tutunu-hohotu malalaok soaneu Manetualain.

¹⁷Da'di, hu ka nde au da'di o Kristus Yesus, de au amahoko neu au uele'din ba'eneu Manetualain.

¹⁸Au apalani kokolak ae leondia ka'da la'eneu hata fo Kristus taon tunga au

soaneu hela-nole hataholi ta Yahudi la tunga Manetualain. Au tao dede'ak sila la ninik hala-kokola ka ma tatao-nono'ik,¹⁹ ma ninik manda'di beu kala ma dede'a matua ina la; basa sila la leme Manetualain Dula Dale na koasa na mai. Hala Malole la'eneu Kristu sa, au tui-benga basa-basan neu hataholi la, mulai neme Yerusalem losa Ilirikum.

²⁰ Au dale hihii nga nde, tui-benga Manetualain Hala Malole na nai mamananak fo nai bee, hataholi a beita namanene la'eneu Kristus. Nana au ta nau apadedeik au uele'ding neu fanderen fo hataholi fe'ek nde tao nana, lain fa.

²¹ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Hataholi fo beita sipo halak la'eneu Lamatua ka, neukose litan; ma sila fo beita lamanene neukose lalela kana."

²² Hu ndia de, nasi'a su'di bee ka napangengge au fo au ta ne'i donge-dama emi fa.

²³ Tehu besak ia soona, au uele'ding manai nusak sila la, basas so. Teuk lamalala, au hii ne'i donge-dama emi.

²⁴ Mahani te metema au la'ola'di emi kota ma nai au leleo-lala'ong leo Spanyol u soona, au amahena au hapu atongo

o emi, fo amahoko dodoona fa o emi. Basa ndia soona, au amahena emi tulu-fali au nai au leleo-lala'ong leo Spanyol u.

²⁵ Tehu besak ia au sanga u leo Yerusalem u fo au uni tutulu-fafalik fe Manetualain hataholi kamahehelen manai naa la.

²⁶ Nana salanik manai Makedonia ma Akhaya la lakaheik basa, ala fe tutulu-fafalik neu tolano-tolanook fo nuu ta-hata tak manai Manetualain hataholi kamahehelen Yerusalem ma.

²⁷ No dale namahokok ala ho'i nakeketuk soaneu ala tao dede'ak ndia. Memak tunga ndoo na, sila landaa tulu-fali tolanoo nuu ta-hata tak mannai Yerusalem sila la; nana neme hataholi Yahudi, hataholi ta Yahudi sila la sipo basa Manetualain baba'e-papalan so. Da'di hataholi ta Yahudi sila la boeo, landaa tulu-fali hataholi Yahudi la ninik baba'e-papala hata-heto.

²⁸ Metema au belaba'ung ia basan, ma au fe hataholi manai Yerusalem sila la tutulu-fafalik fo lakabubua basak ndia soona, au u leo Spanyol u fo au tuli emi kota ma.

²⁹ Metema au ne'i soona, tao leo bee o au nene'ing ndia, nini baba'e-papala ba'u neme Kristus soaneu emi.

³⁰ No ita Lamatuan Yesus Kristus na'de na, ma no Manetualain Dula Dale na fe susue-lalai ka, au oke anseli neu emi, ela leo bee na emi hule-haladoi te'e-te'e sama-sama mo au neu Manetualai soaneu au.

³¹ Hule-haladoi leona, fo ela Manetualain se'ipo'i au neme hataholi kamahehele tak manai Yudea la liman mai, ma fo ela au belaba'ung soaneu au uni tutulu-fafalik leo Yerusalem neu a, Manetualain hataholi kamahehelen manai Yerusale mala, ala sipon no namahokok.

³² No enok ndia, metema Manetualain nau soona, au ne'i leo emi no dale namahokok. Ma neukose au dale nga namahoko nai emi tala'da.

³³ Ela leo beena Manetualain, fo manafe mole-dame neu hataholi daebafa ka, no emi basa-basa mala. Amin.

16 ¹ Au hii fe emi malelak ita tolano inan, Febe. Nalalau-naoono nai salani Kengkrea la.

² Sipokana sama leo Lamatua ka hataholi kamahehelen. Memak hataholi

fo namahеле neu Manetualai na, esa muse sipok esa leondiak. Tulu-falin, metema ana paluu tutulu-fafalik neme emi mai, nanahu ana tulu-fali hataholi ba'u so, ana tulu-fali au so boe.

³ Manduku-malosak au nate'a nga neu Priskila no Akwila, au nonoong fo ami basa-basa mala maue-male'di soaneu Kristus Yesus.

⁴ Isabaina mate duas nanahu ala nau tulu-fali au. Au oke makasi neu duas, ma ta ka'da au mesa nga fa, tehu basa salanik leoina fe'ek fo hataholi ta Yahudi la boeo, loke makasi neu duas.

⁵ Manduku-malosak au nate'a nga neu salanik fo lakabubua nai duas uman. Ma neu Epenetus fo au sue-lai ka. Ndia nde hataholi makasososak fo namahеле neu Kristus nai nusa Asia.

⁶ Manduku-malosak au nate'a nga neu Maria boe. Nue-nale'di puselaipana soaneu emi so.

⁷ Manduku-malosak au nate'a nga neu Andronikus no Yunias boe. Sila dua bei leo esa lo au, ma duas masok hai bui sama-sama lo au. Au beita amahеле Kristus fa te, duas lamahеле lakahuluk

so. Sila nde nananita-nalelak nai basa hataholi nadedenu kala dalek.

⁸ Manduku-malosak au nate'a nga neu Ampliatus, fo au sue-lai ka, nana ndia no au sama-sama da'di esa mo Lamatua ka so.

⁹ Manduku-malosak au nate'a nga neu Urbanus, fo ita nonoo maue-male'din soaneu Kristus. Manduku-malosak au nate'a nga neu Stakhis fo au sue-lai ka boe.

¹⁰ Manduku-malosak au nate'a nga neu Apeles. Lilinekan neu Kristu sa, nananitak so. Manduku-malosak au nate'a nga neu Aristobulus tolano ka'a fa'di nala,

¹¹ ma neu Herodion boe. Ndia bei leo esa no au. Manduku-malosak au nate'a nga neu tolano-tolanook fo namahehelek esa nai Narkisus tolano ka'a fa'di nala dalek.

¹² Manduku-malosak au nate'a nga neu Trifena no Trifosa fo laue-lale'di puselaipana no lalalau-laoono neu Lamatua ka, ma neu Persis fo au sue-lai ka. Ndia boeo, naue-nale'di puselaipana soaneu Lamatua ka so.

¹³ Manduku-malosak au nate'a nga neu Rufus no inan, fo ba'eneu au soona, sama leo au ina bonging so. Rufus nde bee na, Lamatua ka hataholi nanakoa-kion.

¹⁴ Manduku-malosak au nate'a nga neu Asinkritus, Flegon, Hermes Patrobas, Hermas, ma basa tolanook fo namahehelek esa, fo sama-sama los lai ndia.

¹⁵ Manduku-malosak au nate'a nga neu Filologus ma Yulia; neu Nereus ma feton; neu Olimpas ma neu basa hataholi kamahehelek fo sama-sama los lai ndia.

¹⁶ Matete'aok no susue-lalaik sama leo tolanoo Salani ka. Basa Kristus salani nala landuku-lalosak sila nate'a na neu tolano-tolanoo kala.

¹⁷ Tolano-tolanoo ngala lemin! Au dokodoe anseli: Fo ela leo bee na, manea matalolole soaneu hataholi mana makadada'dik nasi'da-naba'e ka ma manatao tasibu hataholi a namahehelen neu Lamatua ka. Dede'ak ndia, ta nandaa no hata fo lanolin neu emi a fa. Madook aoina mala neme hataholi leo sila kala mai.

¹⁸ Nana hataholi manatao leondia ka, ta naue-nale'di soaneu ita Lamatuan Kristus fa, te soaneu ala tao latetu sila dale hihii na. No fufu'di-oo'dok ma dede'a-kokola makee-mamina nala, ala ke'dindiu hataholi fo ala ta bubuluk hata-hata esa boen.

¹⁹ Basa hataholi la bubuluk basa lae, emi lilineka neu nanolik la'eneu Manetualain Hala Malole na. Ma au amahoko neu dede'ak ndia la'eneu emi. Au nau fo ela emi manatee tenom la'eneu dede'a malole la ma emi mamanggoa la'eneu dede'a mangalau kala.

²⁰ Manetualain fo manafe mole-dame neu hataholi daebafa ka, neukose Ana tao Nitu neu emi koasa ma dae, fo tao makalulutu kana. Ela leo bee na ita Lamatuan Yesus Kristus ba'e-pala emi tataas esa!

²¹ Au nonoong Timotius, ana haitua fe emi nate'ak boe. Leondiak boe, Lukius, Yason, ma Sosipater, fo sila bei leoina esa lo au.

²² Au fo Tertius nde sulak susulak ia. Au haitua nate'a susue-lalaik neu emi.

²³ Gayus haitua nate'a na neu emi. Au leo nai uman, ma ami salani mala boeo

ala masok lai ndia. Erastus fo malanga doik nai kota ndia, ana haitua nate'a na neu emi. Leondiak boe, ita tolanoon Kwartus.

²⁴ Ela leo bee na ita Lamatuan Yesus Kristus fe baba'e-papalan neu emi. Amin.

²⁵ Kokoa-kikiok neu Manetualain! Nanuu koasa fo natetea-nahehele emi namahehele ma, nandaa no Manetualain Hala Malolen fo au tui-bengan la'eneu Yesus Kristus. Au tui-benga halak ndia nandaa no hata fo Manetualain nafa'da ka: fo nde la'eneu Manetualain dale tutu'un fo teu netek eli la, hataholi a beita bubulu kana fa.

²⁶ Tehu besak ia, no Manetualain paleta matea-mahele na, de dale tutu'uk ndia nananatu'duk ma nanatui-bengak neu basa leoina lala'ena, tunga nabi la susula lii na, fo ela sila basa-basas lamahele ma ala tunga Manetualain.

²⁷ Ndia nde Manetualain fo kisak ma manatee tenok. Ela leo bee na, nanaso'u namadedemak losa dodoo na, tunga Yesus Kristus! Amin. Ha'da-holomata neme ami, Paulus, fo Yesus Kristus ata na

1 Korintus

1 ¹Tolano-tolanook fo Manetualain salanin manai Korintu sa lemin! Manetualain nalo talanoo kala soaneu da'di Ndia hataholi kamahehelen, nana Kristus Yesus nuun tolanoo kala sama-sama mo basa hataholi manai su'di bee a, fo ala sene-do'ok neu Lamatuak Yesus Kristus, fo nde sila Lamatua na ma ita Lamatua na boe. Au fo Paulus, ma ita tolanoon Sostenes, ami mamahena, ela leo bee na, ita Aman Manetualain, ma Lamatuak Yesus Kristus, fe baba'e-papalak ma so'da-molek neu emi. Au sulak susulak ia, da'dileo Kristus Yesus hataholi nadedenun, fo nanaso'uk neme Manetualain mai ma ninik hihii-nanaun boe.

²(1:1)

³(1:1)

⁴Au oke makasi tataas esa neu Manetualain soaneu emi, nana emi sipo basa baba'e-papalak neme Manetualain tunga Kristus Yesus so.

⁵ Nana emi da'di Kristus nuun so, boema emi so'da ma namasu'i nai basa dede'ak lala'ena dalek, ma emi malela ma nai basa hata lala'ena dalek dema na seli, ma emi manoli malelak malelak ndia.

⁶ Ndia natu'du nae, Hala Malole la'eneu Kristu sa, ana da'di esa no emi nai emi dalem dale so,

⁷ de nalosa emi ta to'a ta baba'e-papalak esa boen, nai lelek emi bei mahani ita Lamatuan Yesus Kristus mamai na, fo basa hataholi la litan.

⁸ Neukose Kristus nde nanea matan emi losa mate'e na; fo ela nai lelek Ana falima'in te, Ana ta hapu na emi masala-masingok fa.

⁹ Manetualain fo hapu nananamahelek te'e-te'e a, Ndia nde Manetualain fo nalo basa emi soaneu da'di esa mo Ana na, fo nde ita Lamatuan Yesus Kristus.

¹⁰ Tolano-tolanoo ngala lemin! No ita Lamatuan Yesus Kristus na'de na, au oke fo ela emi basa-basa mala teikesa dalekesa; fo ela nasi'da-naba'e ka, boso da'di nai emi dalek. Ela leo bee na emi da'di esa, teikesa dalekesa, ma dudu'a-aafik esa.

¹¹ Nana Kloe uma isi nala lafa'da au lae, hapu nale'a-napili ka nai emi dalek.

¹² Fo au dudu'a ka nde lae, nai emi dalek hapu nggelok lafa'da "Au tunga Paulus," ma nggelok boeo lae, "Au tunga Apolos" ma nggelok lae, "Au tunga Petrus", ma nggelok seluk bai soona lae, "Au tunga Kristus."

¹³ Hapu nai bee, Kristus nanababa'ek! Paulus ta mate nanalona-nggangek soaneu emi fa! Emi boeo ta nanasalanik soaneu da'di Paulus ana manatungan fa hetu?

¹⁴ Makasi ba'u ka, au ta salani hataholi esa boen nai emi dalek fa, ka'da Kripus ma Gayus.

¹⁵ Da'di boso nalosak hataholi esa boen nafa'da nae, au salani basa ndia soaneu da'di au ana manatungan.

¹⁶ Eh hei, memak Stefanus no uma isi nala, au nde salani sala. Tehu fe'ek neme ndia mai soona, au afandendelek, ta hapu seluk hataholi fe'ek fo au salani fa.

¹⁷ Kristus ta nadenu au soaneu salani hataholi fa, te soaneu tui-benga Hala Malole maneme Manetualai na mai; ma au muse tao dede'ak ndia no ta pake hataholi daebafa ka malela kokola na

boen, fo ela Kristus mamaten nai ai nggangek lai na, koasa na boso da'di sosoandandaa tak.

¹⁸Nana ba'eneu hataholi fo ana la'ok nasale leo mamate-momopo ka neu a, halak la'eneu Kristus mamaten nai ai nggangek lai na, nalupa tutui masapepek kok basa sila la. Tehu ba'eneu ita fo Manetualain soi tefa basa ka, tutui-bebengak ndia, nalupa eno-dalak soaneu Manetualain natu'du koasa na.

¹⁹Nana nai Susula Malalaok dale Manetualain nafa'da nae, "Neukose Au tao tasibu hataholi malela kala manatee teno na, ma neukose Au tao a hataholi malelaina la malela na sapu-lalo."

²⁰Naa, sosoak hata hataholi malelak manatee tenok sila la? Sosoak hata hataholi malelaina la? Sosoak hata, hataholi dodole maneu manai daebafak ia la? Manetualain natu'du basa nae, manatee teno daebafak ia, nde bee na manakokola bafa lou kala!

²¹Nana leomae hataholi daebafa ka malela na leo beek boeo, ana ta hapu nalelak Manetualain ninik ndia malelan ndia fa. Te lena-lenak, hu ka nde Manetualain manatee teno na de, Ana

nau soi tefa na hataholi fo lamahele neun, tunga halak fo ami tui-bengan fo daebafa ka nafa'da nae, kokola bafa louk basa sila la.

²²Hataholi Yahudi la loke lakaseti manda'di beuk, fo ana da'di buti, ma hataholi Yunani la paluu ka'da manatee teno daebafa ka.

²³Tehu ita ia ka'da tui-benga Kristus, fo manamatek nai ai nggangek lai na. Tutuik ndia, ana tao na hataholi Yahudi la lamanasa, ma hataholi ta Yahudi la lafa'da lae, tutui bafa louk basa sila la.

²⁴Tehu ba'eneu Manetualain nalo basa hataholi la, nau hataholi Yahudi do hataholi ta Yahudi boe, tutuik ndia nalupa Manetualain eno-dalan soaneu natu'du koasa na, ma manatee teno na.

²⁵Nana hata fo nananitak nggoak nai Manetualai na, ndia nde bee na manatee tenok fo lenaheni hataholi daebafa ka manatee teno na, ma hata fo nananitak tapandoes nai Manetualai na, ndia nde bee na balakai na lenaheni hataholi daebafa ka balakai na.

²⁶Tolano-tolano ngala lemin! So'ba mafandele su'dik emi heheo-hihillum nai lelek fo Manetualain nalo emi a. Nai

emi dalek, hapu ka'da lumanak mesa kana manatee tenok, do manakoasa do matua-madema tunga hataholi a mata memete na.

²⁷ Nana memak Manetualain sue hele hata fo hataholi daebafa ka nafa'da nae nggoak, fo ela hataholi malela kala ala mae. Ma Manetualain boeo Ana hele hata fo hataholi daebafa ka nafa'da nae tapandoes, fo ela hataholi mabe'i-balakaiina la, ala mae.

²⁸ Manetualain hele hata fo lafa'da lae, nai daeanak, nananakamumulunakamamaek, lena-lenak daebafa ka nafa'da nae, soso-ndandaan ta, fo ela Manetualain tao nakalulutuk hata fo daebafa ka nafa'da nae, paluu nanseli.

²⁹ No enok ndia fo ta hapu hataholi esa boen, koao-ndaeao nai Manetualain matan.

³⁰ Hu ka nde Manetualain de nalosa emi da'di esa mo Kristus Yesus. Tunga Kristus, de Manetualain tao na ita da'di manatee tenok, ma tunga Ndia boe, de Manetualain tao na ita malole falik to Manetualain, nakadada'dik ita da'di Ndia hataholi kamahehele hehelin, ma Ana soitefa na ita.

³¹ Da'di, sama na leo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, "See nau namatutua ao na soona, namatutua neu hata fo Lamatua ka tao-no'i ka."

2¹ Tolano-tolanoo ngala lemein! Nai lelek fo au mai ma au tui-benga neu emi la'eneu Manetualain dale tutu'un fo hataholi daebafa ka beita bubulu kana fa, au ta pake hataholi daebafak ia manatee teno na, do au kokolak bafa maloa ndia fa.

² Nana au aketu basa ae, nai lelek fo au bei sama-sama o emi a, au ta kokolak hata-hata fa, te au kokolak la'eneu Yesus Kristus fo nanalona-nggange nisak ndia.

³ Nai lelek fo au sama-sama o emi soona, au tapandoes ma dele ngge'be-ngge'be no bibii ka.

⁴ Au anduku-alosak halak neu emi ndia, ta no dede'a-kokola makee-mamina, do tunga hataholi daebafa ka manatee teno na fa. Te au anduku-alosa kana ninik enok fo ana da'di buti nae, Manetualain Dula Dale na manakoasa.

⁵ Au tao leondiak, fo daenga emi namahehelem neu Kristu sa, ana boso tunga hataholi daebafa ka manatee teno na, te tunga Manetualain koasa na.

⁶ Leomae leondiak boe, nai hataholi fo so'da samane na natea-nahele soona, memak au kokolak la'eneu manatee teno ka. Tehu manatee tenok ia, manatee teno daebafak ta ndia fa, do mana koasa lelek besak ia la manatee tenon fo koasa na neukose manasapu-manalalok.

⁷ Manatee tenok fo au kokolak ndia, nde manatee tenok fo maneme Manetualain mai a. Manatee tenok ndia, hataholi daebafa ka beita nalela kana fa, tehu Manetualain sadia basan soaneu ita mandela-masa'an nai lelek daebafak ia beita nananakadada'dik fa.

⁸ Ta hapu hataholi esa boen neme manakoasa lelek besak ia la, lalelak manatee tenok ndia fa. Nana leo uni ka lalela kana soona, neukose ala ta lona-nggange Lamatuak fo mandela-masa'ak ndia fa.

⁹ Nasafali na, dede'ak ndia nandaa no hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, "Hata fo hataholi daebafa ka beita nitan do namanene fan, ma ana beita moli da'di nai hataholi daebafa ka dudu'a-aafi na dalek, ndia nde Manetualain sadian soaneu hataholi fo manasue-lai nana."

¹⁰ Dede'ak ndia, Manetualain nafa'da basan neu ita, ninik Dula Dale na nakalala'o na. Manetualain Dula Dalen ndia nde bubuluk basa hata lala'ena, losa neu Manetualain dale tutu'un fo nananafuninisa ka boe.

¹¹ Nana manabubuluk hataholi esa dale na, nde bee na hataholi ndia dula dale na mesa kana hetu? Leondiak boe, la'eneu Manetualain. Fo Mana bubuluk Manetualain dale na, ka'da Manetualain Dula Dalen ndia mesa kana!

¹² Ma dula dale daebafak ndia, ta nanafek neu ita fa, te Dula Dalek fo maneme Manetualain mai a dei, fo ela ita bubuluk hata fo Manetualain ba'e-pala basan neu ita.

¹³ Hu ndia de, metema ami mafa'da mangalele'do basa hata lala'ena la'eneu Manetualain neu hataholi fo nanuu Manetualain Dula Dale na soona, ami ta mafa'dan tunga hataholi daebafa ka mantee teno na fa, te tunga Manetualain Dula Dale na nanoli na.

¹⁴ Hataholi fo Manetualain Dula Dale na beita nai dalen dale fa, ana ta sipok hata fo Dula Dalek ndia nafa'da ka fa. Nana ba'eneu hataholi ndia, dede'a nggoak

basa sila la. Hataholi sila la ta lalela kana fa, nana dede'ak sila la hataholi a bubulu kana ninik ka'da dede'a samane ka.

¹⁵ Hataholi fo Manetualain Dula Dale na nai dale soona, ana bubuluk basa hata lala'ena, tehu dede'ak ndia, ta hapu hataholi esa boen, nalela kana fa.

¹⁶ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "See ka nde bubuluk Manetualain dudu'a-aafin? Ma see ka nde napalani nanoli-nafa'da nana?" Ita nde tanuu dudu'a-aafik fo sama no Kristu sa.

3 ¹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Tunga ndoo na, au ta kokolak o tolanoo ka sama leo au kokolak o hataholi fo Manetualain Dula Dale na dalen dale. Au kokolak o emi, ka'da sama leo au kokolak o hataholi fo bei naso'da tunga hihii-nanau daebafa ka; ma sama leo au kokolak o hataholi fo bei ni'iana beuana nai namahehelek neu Kristu sa dalek.

² Makahulu na, au fe emi ka'da nana'a ni'iana beuana, te ta hataholi taouina ka nana'a na fa; nana emi balakai ma beita dai soaneu ndia fa. Besak ia boeo, emi balakai ma beita dai soaneu ndia fa,

³ nana emi bei maso'da tunga emi ha'da-tatao daebafa ma. Nana metema

emi bei mape'da dalek ma esa nahote no esa soona, ade ndia ta natu'du nae, emi bei maso'da tunga ha'da-tatao hataholi daebafa ka, sama leo hataholi fo ta nalelak Manetualai na fa do?

⁴Metema hapu nggelok lafa'da lae, "Au tunga Paulus", ma nggelok lae, "Au tunga Apolos" soona, ade ndia ta nafa'da nae, tolanoo ka ha'da-tataom bei sama leo hataholi daebafa ka fa do?

⁵Tunga ndoo na, see Apolos ndia? Ma see Paulus ndia? Ami ka'da Manetualain malalau-maonon, fo hela-nole basa emi soaneu mamahela neu Kristus. Ami makalala'ok ka'da tatao-nono'ik fo Lamatua ka paletan neu ami esa-esak.

⁶Au sele, ma Apolos tee tee, tehu Manetualain nde nakamomoli ka.

⁷Da'di paluu ka nde Manetualain dei. Nana Ndia nde nakamomoli ka. De manasele no manatee tee a, ta paluu fa.

⁸Duas nde bee na bekededemak. Neukose ala sipo ngga'di, tunga esa-esak sosota-mamangun.

⁹Ami nde bee na hataholi fo sama-sama maue-male'di soaneu Manetualain; ma emi nde bee na, sama leo Manetualain

tina-osin. Tolanoo kala nde bee na, sama leo Manetualain uma na boe.

¹⁰No Manetualain fe au malela ka de, au da'dileo ndolu uma malelaina, de au tao basa uma ndia fandere na so, boema hataholi fe'ek nde nafofo'a uma ndia neu fanderen ndia lai na. Hataholi a esa-esak, muse taoafik matalolole, tao leo beek fo nafofo'a uma ndia neu fanderen ndia lain.

¹¹Nana Manetualain mesa kana nde tao Yesus Kristus da'dileo fanderen kisak soaneu uma ndia; de ta hapu fanderen fe'ek fa.

¹²Hapu nggelok lafofo'a uma nai fanderen ndia lain, ninik ala pake lilopilas, nggelok ala pake lilofulak, nggelok ala pake poemata, nggelok bai soona, ala pake ai, na'u tuk do ha'deaik boe.

¹³Hataholi a esa-esak ue osan neukose nananitak nai faik fo Kristus fafali ma'i na. Nana neu faik ndia te, neukose ha'i nde tao na hataholi a esa-esak ue osan nananitak. Neukose ha'i nde fola ma naketu ue osak sila matea-mahelen.

¹⁴Metema hataholi napadedeik uma neu fanderen ndia lain soona, nakatatakak fo

ha'i ta na'a fan de neukose hataholi ndia ana sipo ngga'di na.

¹⁵Tehu metema hataholi ndia ue osan ha'i na'ahenin soona, neukose ana tu'da; neukose aoina na naso'da, tehu sama leo hataholi fo besa ka nala ha'i selik.

¹⁶Ade tolanoo ka bubuluk mae, emi ia Manetualain uman do ta? Ma Manetualain Dula Dale na, ana leo nai emi dalek do ta?

¹⁷Metema hapu hataholi tao nalutu Manetualain uma na soona, neukose Manetualain boeo tao nalutu hataholi ndia. Nana Manetualain uma na nde bee na, soaneu ka'da Manetualain mesa kana, fo emi nde uma ndia.

¹⁸Boso hataholi esa boen ke'dindiu seluk aoina na. Metema hapu hataholi nai emi dalek, name'da aoina na manatee tenok tunga uuku-dodoo daebafak ia soona, hataholi ndia muse ana da'di hataholi nggoak, fo ela te'e-te'e ana dadi hataholi manatee tenok.

¹⁹Nana daebafa ka nafa'da nae manatee tenok soona, manatee tenok ndia nggoak tunga Manetualain mata memete na. Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Manetualain

nakahihi'ik hataholi manatee teno kala ninik sila malela na."

²⁰ Hapu nanasusulak nae leo ia boe, "Lamatua ka bubuluk basa hataholi manatee teno kala dudu'a-aafin nde bee na dudu'a-aafi sosoa-ndandaa tak."

²¹ Hu ndia de, hataholi esa boen boso mamatutua-madedema hataholi daebafa ka, nana basa hata lala'ena nanafe basak da'di emi nuum so:

²² Paulus, Apolos, Petrus, daebafak ia, maso'da ka ma mamate sa, le'do fai besak ia, do le'do fai manamai ka boe, basa hata lala'ena nde bee na, emi nuum so.

²³ Ma emi ia Kristus nuun, ma Manetualain nuun Kristus.

4¹ Bole tafa'da tae, ami ia Kristus malalau-maonon fo ami nde mataa tui-benga Manetualain dale tutu'un fo daebafa ka beita bubulu kana ndia fa.

² Malalau-maono leondia ka, belaba'u makasososa na nde ana muse lilineka neu tua na.

³ Ba'eneu au soona, ta da'di natatanek hata fo emi do su'di see a boe, dudu'a-dodoo la'eneu au aoina nga. Lena-lenak

hata fo au dudu'a-dodoon la'eneu au aoina nga boeo, ta hata-hata fa.

⁴Au ame'da nana, au ta asala nai dede'a beek ndia boen, tehu ndia ta da'di buti esa nae, memak au ta asala fa. Lamatua ka nde naketu nae, au masalak do ta fa.

⁵Hu ndia de, hu ka nde beita la'e fai na fa, de boso no lai-laik emi maketu mae hataholi esa nasala do ta. Mahani losa Lamatua ka fali ma'in dei. Ndia nde neukose buka basa bibila-babaak fo nananafunik nai makahatu ka dalek. Ndia nde neukose ofeheni basa dale tutu'uk fo manaenek nai hataholi daebafa ka dalen dale. Neu lelek ndia soona, besa ka hataholi a esa-esak ana sipo kokoa-kikiok fo nandaa ana sipon neme Manetualain mai.

⁶Tolano-tolanoo ngala lemin! Soaneu emi paluu ma, de au fua basa sila la neu Apolos ma neu au aoinang lain. Dede'ak ia tetee-tutu'dan nae, fo ela neme ami nana'dam ndia mai de, emi hapu manoli dede'ak esa nde ia sosoa-ndandaan nae le'e. Dede'ak ndia nae, "Ho'u mahehele neu nakanenete nanatao basa kala". No enok ndia, nai emi dalek ta hapu

esa namatutua-namadedema esa boen,
ma nakamumululu-nakamamaek hataholi
fe'ek fa.

⁷ See ka nde nakadada'dik emi lenaheni
hataholi fe'e kala? Ade basa hata
lala'ena, emi ta sipon neme Manetualain
mai fa do? Da'di tao le'e de emi nau
koao-ndaeao, nono'kabai de hata fo emi
manuuk sila la ta hata nanafek sila la fa?

⁸ Memak emi ta paluu seluk hata-hata
so'on! Emi mamasu'i so. Emi da'di
manek so! Te ami ta. Malole na seli,
metema emi te'e-te'e dadi manek so, fo
ela ami hapu paleta sama-sama mo emi.

⁹ Nana tunga au hahapu nga soona,
ami hataholi nadedenuk fo Manetualain
nakadada'dik basa ami dadileo buas esa,
fo lanilun nai hataholi daebafa ka ma ata
nusa so'da kala matan. Ami sama na leo
hataholi matasi'da-matasaik, fo laketu
hukulisan nai lea matan, fo daebafa ka
hika-natadale ami.

¹⁰ Hu ka nde Kristus, de ami dadi
hataholi nggoak, ma emi dadi hataholi
Salani malelak! Ami tapandoes ma emi
balakaik! Lakamuu-lakadau ami, ma ala
koa-kio emi!

¹¹ Losa hatematak ia, ami la'ola'di la'a-ndoe sa ma ami maa ma'da; ami bua-lo'am ela ka'da manai ami ao ma; hataholi fepa-li'u ami; ami mamana mate'e-mahanim ta;

¹² Ami pusema ti'tihenin soaneu tunga sanga ami so'da ma. Metema ala soo-supu ami soona, ami bala sana ninik baba'e-papalak; metema ala fepa-li'u ami soona, ami ta haelai mamasana fa;

¹³ metema hataholi tao nanggenggeo ami na'de ma soona, ami bala sana ninik dede'a-kokola makee-mala'da. Ami ta lenak neme kadafudae daebafak ia mai fa; losa besak ia, bei lafa'da lae, ami sama leo kadafudae.

¹⁴ Au sulak fe emi susulak ia fo au ta akamamaek emi ia fa, te suekande au anoli-afa'da emi, sama leo au ana bonging.

¹⁵ Nana au nde dadi emi امام, leomae da'dileo hataholi salanik, fafa'ka ma emi hapu mesen lifun sanahulu so. Nai emi maso'dam fo da'di esa mo Kristu sa dale ka, au nde da'di emi امام, nana au uni fe emi Hala Malole la'eneu Kristus.

¹⁶ Hu ndia de au oke anseli, fo ela emi tunga au nana'dang ndia.

¹⁷ Hu ka nde dede'ak ndia de, au adenu Timotius ne'i. Da'dileo Kristus ana manatungan, Timotius ia sama leo au ana bongi susue-lalaing. Ndia hataholi esa hapu nananamahelek. Mahani te, neukose ana fe emi nasanene'dak la'eneu eno-dala maso'dak fo au tungan, nai lelek fo au amahale basa Kristus, fo nde eno-dala maso'dak fo au anolin neu salani kala esa-esak, ma su'di nai bee bee a mesan boe.

¹⁸ Hataholi de'ubee lai emi dalek, ala dadi hataholi manakoao-ndaeaok so, nana laedaenga neukose au ta ne'i donge-dama emi so'on.

¹⁹ Tehu metema Lamatua ka fe au fai loak soona, neukose ta doo ka so'on te, au ne'i so. Mahani te, neu faik ndia soona, neukose au ita hata fo hataholi manakoao-ndaeaok sila la tao-no'in; ta ka'da hala kokola nala mesa kana fa.

²⁰ Nana metema Manetualain paleta hataholi esa so'da na soona, dede'ak ndia nananitak neme hataholi ndia so'da na balakai na mai, te ta neme hala kokolan mai fa.

²¹ Da'di hele ka'da hata fo emi mahii kana! Ade emi nau au ne'i fo au anoli

emi no balakaik do au anoli emi no mangana'uk ma susue-lalaik do?

5¹ Tunga ndoo na, au sipo basa halak lae, nai emi dalek sosoa-piao ka su'diselin, de nalosa emi nggelok hohonge seluk inapala na. Hataholi fo ta nalelak Lamatua ka fa boeo, ana ta tao leondiak fa!

² Leomae leondiak boe, emi bei koaondaeano bai. Tunga ndoo na, emi dale ma muse he'di sa, fo kaluaheni hataholi manatao tatao-nono'ik leondia ka neme emi dalek mai.

³ Tunga ao paa ka soona, au doo ka eme emi mai, tehu tunga samane ka soona, au nai emi tala'daheom. Da'di au nau tao nono'kabai de, au nai emi tala'da, "No Lamatuak Yesus Kristus na'de na, au afa'da ae, hataholi manatao tatao-nono'i manggenggeok leondia ka, muse hokus!" Metema emi makabubua soona, bole mafa'da mae, au nai emi tala'da, ma no ita Lamatuan Yesus Kristus koasa na,

⁴ (5:3)

⁵ emi muse fe hataholi ndia leo Nitu neu, fo ela hataholi ndia ao paa na nakalulutuk, fo no enok ndia, dula dale

na hapu so'dak, nai lelek fo Lamatua ka fali ma'in.

⁶Ta nandaa emi koao-ndaeao fa.

Fafa'kama emi malelak basa dede'a lasi ka nae, "Laluteik faa anak tao na ha'de sopu nanakame ka basa-basan sa'e!"

⁷Tu'u-tapaheni makahuluk lalutei palaak ndia, fo nde lalutei sala-singo ka, fo ela emi dadi ha'de sopu nanakame beuk fo balisi neme lalutei sala-singo palaa ka mai, fo daenga au bubuluk ae, memak emi leondiak. Nana ita feta Paskah na nanasadia basak, hu ka nde Kristus nde da'dileo ita bi'ilopo Paskah na, fo nanatunu-hotu basak so.

⁸Da'di mai fo ata teu tao ita fetan ndia, ninik loti lalutei ta ka, fo nde loti fo ana dadi ta'du matetu-mandaak esa nae, basa-basan nandaa no Manetualain dale na. Ita boso tao feta Paskah ndia ninik loti fo nanapake laluteipalaak fo nde lalutei sala-singo ka ma tatao- nono'i mangalau ka.

⁹Nai au susula makahulu nga dalek, au afa'da emi, fo ela emi boso leo mapalasa mo hataholi manasosoa-piao kala.

¹⁰Fo au afa'da ka, ta nde hataholi manasosoa-piaok, do tenepetak, do

manatipu-daik, do manasongo tangok, fo ta lelak Manetualain makandondook fa. Ta! Au dudu'a ka ta nde hataholi sila la fa; nana metema emi muse madook emi aoina ma neme hataholi sila la mai soona, tao leo bee o paluu emi kalua la'oela daebafak ia.

¹¹ Au dudu'a nga nde ia ae, emi boso leo mapalasa mo hataholi fo ana manaku nae, ndia hataholi Salanik, tehu hataholi ndia manasosoa-piaok, do manatene petak, do mana songo-tangok, do ana hii ka'da tao nanggenggeo hataholi fe'ek na'den, do manamafuk, do nakodaa. Mangatuuk mi'a mo hataholi sila la boeo, bosok!

¹² Memak naketu-nala'di hataholi ta Salani ka, au ito-atong ta ndia fa. Neukose Manetualain nde naketu-nala'di hataholi sila la. Tehu la'eneu emi hataholi salani mala soona, ade emi ta nde maketu-mala'di sala fa do? Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Usiheni hataholi manatao tatao-nono'i mangalau kala, leme emi tala'da mai."

¹³ (5:12)

6 ¹ Tao le'e de, metema emi nggelok lale'a lo tolanoon esa fo sila bei

namahehelek esa soona, napalani neu kalaak tolanoon ndia leo manamaketu-mala'di fo ta nalelak Manetualai na fa? Tao le'e de ta noke Manetualain hataholi kamahehele nala fo laketu dede'ak ndia fa?

²Ade emi ta bubuluk neukose Manetualain hataholi kamahehele nala nde laketu-lala'di daebafak ia fa do? Da'di metema memak neukose emi nde maketu-mala'di daebafak ia soona, ade emi ta maketu-mala'di mabe'i dede'a sosoa-ndandaa tak sila la fa do?

³Ade emi ta bubuluk neukose ita nde taketu-tala'di ata nusa so'da kala fa do? Mu'da hata no dede'ak manai ita maso'da mandoo fain ia bai.

⁴Boema metema dede'ak leo sila kala moli-da'di soona, ade emi minin leo hataholi fo ana ta ho'u paleta hata esa boen, nai hataholi salani ka dalek neu do?

⁵Mamaek nanseli! Tao leo bee o nai emi dalek hapu hataholi esa manatee teno na dai soaneu naketu-nala'di nale'a-napilik nai tolano-tolanook fo hataholi Salanik mesa-mesan.

⁶Tehu tao le'e de emi kalaak emi tolanoom fo namahehelek esa leo manamaketu-mala'dik fo ta namahehelek esa fa.

⁷Metema emi esa neu kalaak tolanoon fo namahehelek esa leo manamaketu-mala'di ka neu soona, te'e-te'e emi basa-basa mala kala ndia so. Malole lenak po'ilotak emi aoina ma fo ala taon no ta matetuk do ala tao lakatutu'dak emi.

⁸Soe matuaina na nde, emi nde lena-lenak ta tao hataholi fe'e kala no ta matetu-mandaak fa. Emi nde tao makatutu'dak hataholi fe'e kala boe. Lena-lenak emi tao leondiak neu emi tolanoom fo emi namahehelek esa boe!

⁹Ade emi bubuluk hataholi ta manatunga Manetualain hihii-nanau na, neukose ala ta da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai fa do? Boso fe hataholi ke'dindiu na emi! Hataholi manatao-no'i soso-piao kala, manasongo-tango kala, manahohonge kala, touk fo nase'o ao paa na neu ina kala fo ana hapu doik, touk manatao tatao-nono'ik fo manini

mamaek soaneu nonoo tou na ma saoina na,

¹⁰ manamamana'ko kala, manatenepeta kala, manamafu kala, hataholi fo ana nau ka'da tao langgenggeo hataholi fe'ek na'de na, manadidina-nenene hataholi fe'e ka, basa hataholi leo sila kala, neukose ala ta da'di lima eik neme Manetualain hataholi kamahehele nala mai fa.

¹¹ Makahulu na, hapu hataholi de'ubee nai emi dalek, bei lanuu ha'da-palii leo sila kala. Tehu besak ia soona emi malalaok neme sala-singo ka mai so. Emi dadi Manetualain nuu hehelin so. Emi malole falik mo Manetualain, nana emi mamahale neu Lamatuak Yesus Kristus, ma hu ka nde ita Aman Manetualain Dula Dale na koasa na.

¹² Hapu nggelok boeo lafa'da lae, hataholi a esa-esak bole tao basa hata lala'ena. Tehu ba'eneu au soona, ta basa hata lala'ena masosoa-ndandaak fa. Da'di leomae au bole tao su'di bee ka, tehu au ta nau po'ilotak au aoina nga fo su'di bee ka koasa fan.

¹³ Hapu nggelok boeo lafa'da lae, nana'a-nininuk nde bee na soaneu tei

ka, ma tei ka nanasadiak soaneu nana'-nininu ka. Tehu neukose Manetualain tao namopo duas. Hataholi daebafa ka ta bole pake ao paa na soaneu sosoa-piao ka, te paken ka'da soaneu nalalau-naono Lamatua ka. Soona neukose Lamatua ka nakaboboi ao paak ndia.

¹⁴Manetualain tao naso'da Lamatuak Yesus neme mamate sa mai so, leondiak boe, neukose Manetualain tao naso'da falik ita ninik koasa na.

¹⁵Tolano-tolanoo kala bubuluk basa, emi ao paa ma nde bee na lima eik neme Kristus ao paa na mai. Da'di, ade au bole ho'i a Kristu sao paa na ei liman esa, boema au taon dadi hataholi manasosoa-piaok esa ei liman do? Ta leondiak makandondook fa!

¹⁶Do fafa'kama emi beita bubuluk metema hataholi esa sese'do-babalik no hataholi manasosoa-piaok esa soona, duas da'di hataholi esa ndia so! Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Duas dadi esa."

¹⁷Tehu hataholi fo ana dadi esa no Lamatua ka, Lamatua ka Dula Dale na no hataholi ndia da'di esa.

¹⁸ Madook aoina ma neme tatao-nono'i sosoa-piao ka mai. Nana hataholi tao basa sala-singo fe'e kala ndia, ana da'di nai hataholi ao paa na deak. Tehu hataholi fo ana tao tatao-nono'i sosoa-piao ka soona, ndia sosoa na nae, ana tao sala-singok soaneu ao paa na mesa kana.

¹⁹ Emi muse bubuluk te emi ao paa ma nde bee na, Manetualain Dula Dale na mamana leleo na. Dula Dalek ndia, ana leo nai emi dalek. Fo Manetualain nde fe Dula Dalek ndia neu emi a. Emi aoina ma emi nuun ta ndia fa, te Manetualain nuun ndia.

²⁰ Manetualain asa na emi de Ana bae ketun so. Hu ndia de, pake matalolole emi ao paa ma fo ela Manetualain nanakoa-kiok.

7 ¹ Besak ia au sanga kokolak la'eneu dede'ak fo emi sesei kana nai emi susulam dale. Metema touk esa ana ta saoana fa soona, ndia malole boe.

² Tehu fo ela ana boso hapu dudungu-papauk soaneu tao dede'ak fo ta kandaa kala, malole lenak tou kala esa-esak masaoinak ma ina kala esa-esak masaotouk.

³ Saotou ka muse tao natetu belaba'un, dadileo soatouk soaneu saoina na, ma saoina ka muse tao natetu belaba'un soaneu saotou na; esa-esak muse tao natetu belaba'un soaneu esa.

⁴ Saoina ka ana ta paleta aon aoina na fa; manapaleta aoina na nde bee na saotou ka. Leondiak boe, saotou ka ana ta paleta aon aoina na fa; manapaleta aoina na nde bee na saoina na.

⁵ Da'dileo saotou saoinak, ela leo bee na esa boso doo ka neme esa mai. Bole, soaneu faik de'ubee dale na, sa'di duas lakaheik no'u- no'u so. No enok ndia, esa-esak hapu hule-haladoi no neenee-linolinok. Tehu basa soona, duas muse lakabubua falik, da'dileo saoina saotouk. Metema ta leondiak fa soona, neukose emi bisa tunga dudungu-papau dula dale mangalau ka, nana emi ta makatatakak ma emi dale ma fa.

⁶ Au kokolang ia, ta da'dileo paleta fa, tehu da'dileo nanoli-nafa'dak.

⁷ Tunga ndoo na au nau anseli, metema basa hataholi lala'ena, dadi sama leo au. Tehu esa-esak sipo basa baba'e-babati hehelik neme Manetualain mai so.

Hataholi esa nanuu baba'e babatik ia, nggelok lanuu baba'e babatik ndia.

⁸ Ba'eneu hataholi fo ana beita saoana fa, ma ba'eneu basa ina-inak fo mana da'di inafalu la so, au nanoli-nafa'dang nde ia: Malole lenak emi maso'da mesa-mesa ma mahele sama leo au.

⁹ Tehu metema emi ta makatatakak ma dale ma fa soona, malole lenak emi bole saoana. Nana malole lenak tolanoo ka saoana, neme emi nasa saonian lua ponu-ponu.

¹⁰ Ba'eneu sila fo mana saoana basa kala, au fes paleta nde ia: Tunga ndoo na, au ta nde fe paleta ia fa, tehu Lamatua ka. Inak esa ana saoana basa soona, ana boso nalai la'oela saotou na.

¹¹ Tehu metema nalai la'oelan soona, ta bole saoana so'on, do ana fali seluk leo saotou na neu. Ma saotouk esa, ta bole elaheni saoina na fa.

¹² Soaneu hataholi fe'e kala soona, au nanoli-nafa'dang nde ia: ia au nanoli-nafa'da mesang ia, ta Lamatua ka fa metema hataholi salanik esa, ana sao na inak esa, ta namahale neu Yesus fa, tehu saoinan ndia nakaheik leo

sama-sama non soona, hataholi ndia ta bole elaheni fan.

¹³Ma metema ina salanik esa, ana sao na touk esa, ta namahele neu Kristus fa, tehu saotoun ndia nakaheik leo sama-sama non soona, saoinak ndia ta bole elaheni saotoun ndia fa.

¹⁴Nana tou kamahehele ta ka, nandaa soaneu ana da'di Manetualain hataholi kamahehele nala ei liman, nana ana sao na inak fo mana da'di Manetualain nuun so. Leondiak boe, saoina kamahehele ta ka, nandaa soaneu ana da'di Manetualain hataholi kamahehele nala ei liman, nana ana sao na touk fo mana da'di Manetualain nuun so. Metema ta leondiak fa soona, tao leo bee o, ana nala sama leo ni'iana dinitiu, te se'kona ni'iana sila la, landaa dadi Manetualain hataholi kamahehele nala ei liman boe.

¹⁵Tehu metema hataholi kamahehele tak ndia, ana elaheni saoinan do saotoun fo hataholi namahehelek esa soona, boso kena ka'in. Nai dede'ak ia dalek, tolanoo kaduak fo namahehelek esa, nau inak do touk boe sila ao loak so, nana Manetualain nau fo ela emi maso'da no mole-dame.

¹⁶ Nana dadileo saoinak fo namahele Lamatua ka so, na tao leo bee fo o bisa bubuluk te'e-te'e mae, o ta hapu soitefa ma saotou ma fa? Leondiak boe, da'dileo saotouk fo namahele Lamatua ka so, tao leo bee fo o bisa bubuluk te'e-te'e mae, o ta hapu soitefa ma saoina ma fa?

¹⁷ Ela leo bee na, esa-esak ito-ato maso'da na, tunga Lamatua ka hehela-nonolen, sama leo Manetualain naketu basan ba'eneun, nai lelek Manetualain nalon soaneu namahele neun. Nakanenetek sila la nde au anolin neu salani kala esa-esak.

¹⁸ Sama na leo, metema hataholi esa nanasunat basak nai lelek fo ana sipok Manetualain hala nalolo na soona, hataholi ndia boso boe sanga enok loseheni sunat ndia ta'du-tana nala. Leondiak boe, metema hataholi esa beita nanasunat nai lelek fo ana sipok Manetualain hala nalolo na fa soona, hataholi ndia boso noke suna tana.

¹⁹ Nana tunga suna ta nakanenete na, do ta tunga fan boeo, duas sosoandandaan ta no'u-no'u. Fo paluu ka nde, tunga Manetualain paleta nala.

²⁰ Ela leo bee na, hataholi a esa-esak naso'da nahele nai heheo-hihiluk fo sama leo nai lelek ana sipok Manetualain hala nalolo na.

²¹ Metema nai lelek fo lalo o ndia, o nde bee na ata esa. Soona o boso susa no dudu'a-dodoo dede'ak ndia. Tehu metema neu faik esa, o ta dadi ata so'on soona, pake fai loak ndia leona.

²² Nana ata esa namahеле basa neu Lamatua ka soona, ata ndia hataholi Lamatuak fo ao loak. Ma hataholi ao loak esa, namahеле basa neu Lamatua ka soona, ata ndia nde bee na Kristus atan so.

²³ Manetualain asa na emi de Ana bae ketun so. Hu ndia de, emi boso fe aoina ma soaneu da'di hataholi daebafa ka atan bai.

²⁴ Da'di tolano-tolanoo ngala lemin! Nai lelek fo lalo emi a, emi heheo-hihilum leo beek soona, ela leo bee na emi maso'da mahеле mo Manetualain.

²⁵ Besak ia la'eneu hataholi fo ala beita saohana fa. La'eneu dede'ak ndia soona, au ta sipo paleta hata-hata neme Lamatua ka mai fa. Tehu da'dileo hataholi fo hu ka nde Lamatua ka baba'e-babatin

de nandaa nananamaherek, au nau fe au nanoli-nafa'dang neu emi.

²⁶ La'eneu basa toto'a-sosotak manda'dik besak ia, de au ame'da malole lenak metema hataholi a naso'da nahele sama leo so'dan besak ia.

²⁷ Metema o masaoinak so, soona boso sanga enok fo matapo'i meme saoinak ndia mai. Metema o saoinan beita soona, boso boe sanga saoinak bai.

²⁸ Tehu metema o saoana, soona sala-singok ta ndia fa. Leondiak boe, metema anafe'oanak esa saoana, soona ndia ta nanuu sosoak nae, nasala-nasingo fa. Ka'da sila fo masaoana kala nde, neukose latongo lo tototo'a-sosotak ba'u ka. Ma au hii o matapo'i meme toto'a-sosotak sila la mai.

²⁹ Au dudu'a nga leo iak, tolano-tolano ngala lemin: Ita ta tanuu fai ba'u ka so'on. Mulai neme besak ia mai a, hataholi masaoina kala esa-esak, ela leo bee na laso'da nono'ka bai saoina ta kala;

³⁰ ma hataholi manakii-makaleleu kala, nono'ka bai dale nala ta he'di sa fa; hataholi manahika-setelee kala, nono'ka bai ta lamahoko fa; hataholi manaasa

basa kala, nono'ka bai ala ta lanuu hata-hata esa boen;

³¹ ma hataholi fo ana su'ba ka'da dede'a daebafa ka, ela leo bee na naso'da nono'ka bai dede'ak sila la ta tao lan langa na naleo fa. Nana ta doo ka so'on te, neukose daebafa ka no heheo-hihilun besak ia ala sapu-lalo!

³² Au hii fo ela emi matapo'i meme toto'a-sosota ka mai. Hataholi saoina ta kala, neukose ala tao dudu'a-aafim neu ka'da dede'a Lamatua ka, nana ana hii tao namahoko Lamatua ka dale na.

³³ Tehu hataholi fo masaoana ka, neukose ana dudu'a-dodoo ka'da hata-heto daebafak ia, nana ana nau tao natetu sao na hihii-nanaun;

³⁴ mate'e na, ana ta bubuluk tao bee ela bee a fa. Inak esa saotoun ta, do anafe'oanak esa, neukose ana dudu'a-dodoo dede'ak ba'u ka la'eneu Lamatua ka, nana ana hii fo ela ao paa samanen dadi Manetualain nuun. Tehu inak esa masaotouk soona, ana tao basa dudu'a-aafin neu dede'a daebafak ia la, nana ana hii tao namahoko saotou na dale na.

³⁵ Au sulak basa dede'ak ia la, soaneu emi malole ma mesa kana, ta no dudu'ak kena-ka'i ia do kena-ka'i ndia fa. Fo au ahii ka nde ka'da, fo ela emi tao-no'i tatao-nono'i ndoos ma kandaa kala, ma fo ela emi hapu tao basa dudu'a-aafim neu Lamatua ka.

³⁶ Metema hataholi esa name'da nana, ana tao tatao-nono'i ta kandaak soaneu tonanga na, fo metema ana ta nakatatakak na dale na de ana dodoo nana, ana muse sao anafe'oanak ndia soona, neme na fo ana tao su'di beek, fo ana dodoo nana, malole. Metema ala sao soona, ta nasala-nasingo fa.

³⁷ Tehu metema hataholi esa, ana tao basa nakeketuk nai dalen dale soaneu ana ta sao tonangan ndia, ma nakeketun ndia ta no nakasetik fa, soona nakeketun ndia malole, sa'di ana tao-no'i nabe'in.

³⁸ Mangale'do na, hataholi masaoana ka tatao-nono'in malole, ma hataholi saoana ta ka, tatao-nono'in malole seluk bai.

³⁹ Ina masaoanak esa, bei nanapa'ak no saotou na nai lelek saotou na bei naso'da. Metema saotou na maten soona, inak ndia bole sao seluk no touk

see fo nahii kana; sa'di touk ndia, sila namahehelek esa.

⁴⁰ Tehu neukose naua-nanale nanseli, metema ana ta sao seluk fa. Au hahapu mesang ndia, tehu au ame'da ae hata fo au kokolak ndia nde bee na no Manetualain Dula Dale na koasa na.

8¹ Besak ia la'eneu nana'a-nininuk fo ala fen neu sosongo-tatango ka. Memak la'en sama leo hataholi la hala na lae, "Ita basa-basa tala malelak so." Tehu malela ka ana tao na hataholi a dadi manakoao-ndaeaok, ma susue-lalai ka nakatutuluk hataholi a tao malole.

² Hataholi fo naedaenga malela na ba'u ka ndia, tunga ndoo na hataholi ndia beita nalelak dede'a mademaina la fa.

³ Tehu hataholi fo te'e-te'e ana sue-lai Manetualai na, Manetualain nalelak hataholi ndia.

⁴ La'eneu na'a nana'ak fo nanafe basak neu sosongo-tatango ka, ita bubuluk tae, tunga ndoo na sosongo-tatangok ta. Boema ita boeo bubuluk basa, Manetualain ka'da esa; ta hapu fe'ek so'on.

⁵ Memak hapu buas ba'u ka ala foi na'de nala na'de manetualain ma lamatuak, nau nai lalai do nai daebafa ka boe.

⁶ Tehu ba'eneu ita soona, Manetualain ka'da esa. Ndia nde Amak, fo mana makadada'dik basa hata lala'ena. Fo ita taso'da soaneu Ndia. Ma Lamatuak ka'da esa boe, fo nde Yesus Kristus. Tunga Ndia de, Manetualain nakadada'dik basa hata lala'ena, ma hu ka nde Ndia boe, de ita taso'da.

⁷ Leomae leondiak boe, ta basa hataholi la lalelak dede'ak ndia fa. Sila fo makahuulu na ala senedo'ok neu sosongo-tatango ka, besak ia bei lame'da lae, nana'ak fo nanafe basak neu sosongo-tatango ka nde bee na nana'a sosongo-tatangok. Soonan metema la'a nana'ak ndia soona, lame'da lae sila lasala-lasingo. Dede'ak ndia ana da'di hu ka nde namahehele nala beita latea-laehele fa.

⁸ Tunga ndoo na, nana'a-nininuk ta nde tao na ita tututi-nanaton to Manetualai na natea-nahele fa. Metema ita ta'a nana'ak ndia soona, ita ta hapu nanalak hata esa boen. Nasafali na, metema ita

ta ta'a nana'ak ndia fa soona, ita boeo ta tu'da hata esa boen.

⁹Tehu masanene'dak! Fo boso hu ka nde emi mi'a su'di bee ka, de emi tao ma hataholi fe'ek fo namahehele na beita natea-nahele fa ndia, da'di nasala-nasingo.

¹⁰Au dudu'a nga leo iak: Leo uni ka emi namahehele na natea-nahele so, boema emi bei mangatuuk mi'a nai uma sosongok dale. Basa boema hataholi esa nita emi mangatuuk mi'a nai ndia. Metema hataholi ndia namahehele na beita natea-nahele fa soona, ade neukose emi ta nde tao ma hataholi ndia napalani na'a nana'ak fo nanafe basak neu sosongo-tatangok ndia fa do?

¹¹Hu ndia de, emi namahehele na nde tao na hataholi fo namahehele na beita natea-nahele ndia la'ok sala eno ndoo sa. Te se'kona Kristus mate soaneu hataholi ndia boe.

¹²Ma metema emi tao salak leondiak neu emi tolanoom fo namahehelek esa, soona emi tao malutu hataholi tapandoe sala namahehele na de emi masala-masingo neu Kristus.

¹³ Hu ndia de, metema nana'a ka tao na au tolanoo kamaheheleng esa nasala-nasingo soona, neukose au ta u'a paa makandondook so'on. Nana boso nalosak, au tolanoong fo namahehelek esa ndia nasala-nasingo hu ka nde au.

9 ¹ Ade au ta hataholi ao loak fa do? Ade au ta hataholi nadedenuk fa do? Ade au beita ita hai Yesus fo ita Lamatua na fa do? Ade emi ta nde au ue-osang buna-boan soaneu Lamatua ka fa do?

² Leomae hataholi fe'e kala, ala ta nau manaku au da'dileo hataholi nadedenuk fa, tehu emi manaku dede'ak ndia! Nana emi maso'dam da'dileo hataholi kamahehele ka nde bee na, ana dadi buti neme au ue-osang buna-boan da'dileo hataholi nadedenuk esa.

³ Metema hataholi sanga au sala nga soona, neukose au ataa ae leo ia:

⁴ Ade au ta anuu hak, sipo nana'a-nininuk hu ka nde au ue-osang fa do?

⁵ Ade au ta anuu hak la'ok o saoina kamahehelek esa nai au leleo-lala'o nga dalek, sama leo Lamatuak Yesus tolanoo nala ma hataholi nadedenu fe'e kala, fo leo Petrus ala tao ka fa do?

⁶ Do ka'da au o Barnabas mesa mala nde muse tunga sanga aom ami so'da ma do?

⁷ Ta hapu soldadu esa muse tunga sanga aon paluu na nai lelek nai musu dale fa! Ta hapu hataholi manatao tina-osi fo ana sele angol nai osin dale, boema ta na'a ango la buna-boan neme osin ndia mai fa! Ta hapu manafoo fo nakaboboi bi'ilopo, tehu ta ninu bi'ilopo sila oe na fa.

⁸ Au kokolak dede'ak ndia, ta ka'da hu ka nde au biasa la'ola'di fan, tehu hu ka nde Susula Malalao ka kokolak dede'ak ndia boe.

⁹ Nai Musa susulan dale nanasulak nae, "Sapi fo ana bei heheta-aa'i gandu ma fo gandu ma de'enala latapo'i leme pule na mai soona, boso pole nggonggolo na." Tehu ade ka'da sapi a nde Manetualain ta taoafi kana fa do?

¹⁰ Do dede'ak ndia soso na la'e ita nde ndia do? Memak ndia nanasulak soaneu ita. Nana hataholi manatati tina osi ma hataholi manatao balisi gandu ma, metema basa ue-le'di nala soona hataholi sila landaa lamahehena sipo

baba'ek esa neme ue-osan buna-boan mai.

¹¹ Ami sele-nggali basa bini ngge samane ka nai emi dalem dale so. Soona metema ami ketu-kolu baba'e-papala hata-heto neme emi mai soona, ade ndia soso na nae, ami makaseti ba'u ka nanseli neme emi mai ndia do?

¹² Metema hataholi fe'e kala lanuu hak lamahena hapu neme emi mai, ade ami ta nde manuu hak lena seluk neme sila mai fa do? Tehu au beita nau pake hak ndia fa. Nasafali na, au nau anseli lu'a-lepa basa hata lala'ena, neme au tao hata esa napangge au fo boso tui-benga Hala Malole la'eneu Kristu sa.

¹³ Tao leo beeo emi bubuluk basa hataholi manamalalau-maono nai Manetualain Uman dale a, ana sipo nana'ak neme Manetualain Uma na mai. Ma hataholi fo manaito-ato nai mamana fee-fee tutunu-hohotu ka, ana hapu baba'ek esa neme tutunu-hohotuk fo nanafek manai ndia.

¹⁴ Leondiak boe, Lamatua ka naketu basa hataholi fo manatui-benga Hala Malole ndia, muse ana hapu maso'da na neme tutui-bebengan ndia mai.

¹⁵ Tehu au beita pake ita hak sila la esa boen. Ma au sulak susulak ia, ta no dudu'ak fo ela besak ia emi tao matetu dede'ak sila la soaneu au leona. Malole lenak au mate, neme au amopo dede'ak fo au amatutua-amadedemak ndia.

¹⁶ Nana metema ndia ka'da dede'ak fo tui-benga Hala Malole maneme Manetualai na mai soona, au ta anuu hak amatutua-amadedema fa, nana Manetualain paleta basa au soaneu tao-no'in so. Susa-soe ba'eneu au, metema au ta tui-benga Hala Malole ndia fa!

¹⁷ Leo uni'ka au akalala'ok tatao-nono'ik ndia ninik au hihii-nanau mesa nga soona, au bole amahena hapu ngga'di. Tehu au tui-benga Hala Malole ndia hu ka nde au nanapaletak. Manetualain nde paleta au fo au tao dede'ak ndia.

¹⁸ Metema leondiak soona, au ngga'di nga beek? Au ngga'di nga nde au hapu tui-benga Hala Malole ndia ninik au ta tao ambela hataholi esa boen, fo hani pake au, nana au ta akaseti au hak ka da'dileo manatui-benga Hala Malole ndia fa.

¹⁹ Au beita ata neu hataholi esa boen; au hataholi ao loak. Leomae leondiak boe, au tao au aoinang ia da'di ata neu basa hataholi lala'ena. Au tao ndia, fo ela au hapu sengi hataholi makadotok soaneu Kristus.

²⁰ La'eneu hataholi Yahudi a, au tao da'dileo hataholi Yahudi, fo ela au bisa sengi hataholi Yahudi a soaneu Kristus. La'eneu hataholi fo naso'da tunga Musa hoholo-lalane na, au tao nono'ka bai au nanapa'ak neu hoholo-lalanek ndia, leomae tunga ndoo na au ta nanapa'ak neu fan. Au tao ndia fo ela au bisa belas da'di Kristus ana manatungan.

²¹ La'eneu hataholi ta Yahudi a, au tao sama leo hataholi ta Yahudi, fo au aso'da nai Musa hoholo-lalane na deak. Au tao ndia fo ela au bisa belas da'di Kristus ana manatungan. Tehu ndia ta nanuu sosoak nae au ta tunga Manetualain paleta na fa; lena-lenak Kristus paleta nala nde koasa na au.

²² Nai hataholi fo namahehele nala beita matea-mahele kala tala'da soona, au boeo tao sama leo hataholi fo namahehele na beita matea-mahelek fa, fo ela au bisa belas da'di Kristus ana

manatangan. Dede'a keke'u na, au da'di su'di bee ka soaneu basa hataholi la, fo ela no enok leo bee ka boe, au bisa soitefa ala sila nggelok.

²³ Au tao basa sila la soaneu Hala Malole maneme Manetualain ndia mai, fo ela au boeo tunga nanaba'e-palak.

²⁴ Tolanoo ka tao leo bee o bubuluk basa nai nakasusu'di ka dalek, basa mana tunga kala tunga lalaik, tehu ka'da hataholi esa sipo palsen. Hu ndia de, malaik mapane'e fo tolanoo ka sipo palsee na.

²⁵ Hataholi fo bei nai nanoli ka dalek, nakatatakak aoina na nai basa dede'ak lala'ena dalek. Ana tao leondiak, nana ana hii ala bokolii bunga sesengi ka neu botolii na, fo nde bunga manamale lai-lai ka. Tehu ita ia soona, takatatakak aoina tala neme basa dede'ak lala'ena mai, nana ita hii nanabokoliik ninik bunga fo neukose ana ta male lai-lai fa.

²⁶ Hu ndia de, au alaik no dudu'a kisak. Sama leo nai nakasusu'di natu'tu ka dalek, au ta tu'tu lu'ilapa fa.

²⁷ Au sanga eno besa-besa soaneu tao balakai au ao paa nga, ma au sanga enok soaneu koasa alan. Au tao leondiak

nana au ta nau lelek au fufu'di hataholi fe'e kala tunga nai nakasusu'dik ndia dalek, te au soona nanatipahenik.

10 ¹Tolano-tolanoo ngala lemin!
Ela leo bee na mafandendelek, hata fo ana da'di neu ita bei ba'ikai nala, lelek fo ala tunga Musa. Ko'a sa nasulu-nahapa na la'iesa kasa, de ala lena lala Tasi Pila sa selik no so'da-molek.

²Soaneu da'di Musa ana manatunga nala de basa-basas lala'ena nanasalanik nai ko'as dale ma nai tasi ndia dalek.

³Basa-basas la'a nana'a salanik matak esa,

⁴ma linu nininu salanik matak esa. Basa-basas linu neme lete batu salanik fo sama-sama no sala; lete batu ndia nde Kristus mesa kana.

⁵Leomae leondiak boe, sila ba'u ka, Manetualain ta hii fas, hu ndia de mates de popola nala lalefule'ak nai mo solokae ka.

⁶Basa sila la ala da'di nana'dak esa soaneu ana fe ita nafandendelek, fo ela boso tahiik dede'a mangalau kala sama leo sila.

⁷Fo ela ita boeo boso songo-tango sama leo sila nggelok tao-no'in. Nai

Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Boema leoina ndia mulai la'a-linu ma ala foti-longe soaneu sene-do'ok neu sosongo-tatango ka."

⁸Ita ta bole sosoa-piao sama leo sila nggelok fo ala sosoa-piao. Nanahu sila hataholin lifun duahulu telu, mates nai nai faik esa dale na, hu ka nde ala tao tatao-nono'i matak leondia ka.

⁹Ita ta bole so'ba-so'ba to Lamatua ka, sama leo makahulu na sila nggelok so'ba Lamatua ka de nalosa minge malaso ka ana kaa nisas.

¹⁰Ita boeo ta bole bemumu; sama leo makahulu na sila nggelok bemumu de nalosa ata nusa so'da manini Mamate sa taonisa la'iesa kasa.

¹¹Ala hapu basa manda'dik sila la, fo ela ana da'di natutu'duk esa soaneu hataholi fe'e kala. Ala sulak ela basa dede'ak sila la, fo ela ana da'di nasanene'dak esa soaneu ita, nana ita taso'da nai le'do fai mate'e ka nde ia so.

¹²See dodoo nana napadeik natetu soona, ela leo bee na nanea matalolole; fo boso nalosak ana tu'da.

¹³Emi la'ola'di soso'ba-susu'di kala nde bee na, soso'ba-susu'di mandoo

fai sila. Tehu Manetualain ta nafandele heni hala hehelu na fa. Neukose Ana ta po'ilotak emi nanaso'ba-su'dik lena neme emi balakai balakai ma mai fa. Hu ndia de, metema emi matongo mo soso'ba-susu'di ka soona, Ana fe emi enok fo daenga emi makatatakak mahele.

¹⁴ Hu ndia tolano-tolanoo ngala lemin! Ela leo bee na, madook emi aoina ma neme sosongo-tatango ka mai.

¹⁵ Au kokolak o emi, sama leo au kokolak hataholi manatee teno kala. Ela leo bee na, emi taidodoo aom au hala-kokolang ia.

¹⁶ Nai lelek ita tinu angol no toke makasi neu Manetualain, ade ndia ta natu'du nae, ita da'di esa to Kristus nai mamate na dalek fa do? Ma nai lelek ita baba'e loti, fo ita ta'a sama-sama ndia, ade ndia ta natu'du nae, ita da'di esa nai Kristu ao paa na dalek nde ndia fa do?

¹⁷ Hu ka nde hapu ka'da loti esa, ma ita basa-basa tala ta'a neme loti fo kiskak ndia mai boe, soona ita makadotok ia la, nalupa ao paak esa.

¹⁸ So'ba taoafik neu hataholi Yahudi la. Sila fo mana'a nana'ak manai mamana

tutunu-hohotuk lain ndia nde bee na, nde hataholi fo ala da'di esa no mamananak ndia.

¹⁹ Au dudu'a nga leo beek la'eneu dede'ak ndia? Sosongo-tatangok do nana'a-nininuk fo ala fen neu sosongo-tatangok ndia boeo, sosoa-ndandaan ta makandondook.

²⁰ Hata fo ala fen nai mamana tutunu-hohotu ka ndia, ala fen neu sosongo-tatango ka, ma dula dale mangalau kala, te ala ta fen neu Manetualain nde ndia fa. Au ta nau emi da'di esa mo dula dale mangalau kala fa.

²¹ Emi ta bole minu neme Lamatua ka nggala ango la, ma minu neme dula dale mangalau kala nggala ango la mai boen. Emi ta bole mi'a nai Lamatua ka mei na ma nai dula dale mangalau kala mei na fa.

²² Do fafa'kama ita nau tao ta Lamatua ka nape'da dalek do? Ade ita balakai na ba'u lenaheni Lamatua ka do?

²³ Hataholi la lae, "Ita bole tao su'di beek fo ita nau." La'en! Tehu ta basa hata fo ita tahii kana ndia, masosoak fa. "Ita bole tao su'di beek fo ita nau,

tehu ta basa hata fo ita taon ndia, nini nafofo'ak fe ita maso'da na fa."

²⁴Hataholi esa boen boso tunga sanga soaneu ka'da ndia paluu na mesa kana. Hataholi a muse ana tunga sanga soaneu hataholi fe'ek paluu na boe.

²⁵Emi bole mi'a su'di beek fo lase'on nai pasa paa. Boso palisak makahulu kana, leomae hapu kekena-kaka'ik nai emi dale bobongoanam dale.

²⁶Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Daebafak ia no oe isin lala'ena nde bee na, Lamatua ka nuun."

²⁷Metema hataholi kamahehele tak esa, nalo emi fo mi'a-minu, boema emi sipok hala nalolon ndia soona, mi'a-minu hata fo ana sadian soaneu emi ndia. Boso palisak lutu-lutuk nana'a-nininuk sila la leme bee mai, fo ela boso hapu kekena-kaka'ik nai emi dale bobongoanam dale.

²⁸Tehu metema hapu hataholi nafa'da emi nae, "Nana'a-nininuk ia la ala fe basan neu sosongo-tatango ka so," soona boso mi'a nana'ak ndia, nana emi manea hataholi ndia paluu na, ma hu ka nde dale bobongo ana ka nakababale na.

²⁹ Au dudu'ak ndia, ta nde emi dale bobongoana ma nakababale na fa, tehu hataholi ndia dale bobongoana na nakababale na dei. Fafa'kama hapu nggelok latane lae, "Weh, tao le'e de hataholi fe'ek dale bobongoana na nakababale na, muse ana ta'da au aoloa nga?"

³⁰ Metema au u'a nana'a-nininuk no au oke makasi neu Manetualain soona, tao le'e de hataholi muse nakamu-nakadau au, hu ka nde nana'a-nininuk sila la, te se'kona au oke basa makasi neu Manetualain, soaneu nana'a-nininuk sila la so?"

³¹ Emi tao su'di beek ndia boe, emi mi'a do emi minu ma tao basa sila la soaneu koa-kio Manetualain.

³² Maso'da tao leondiak leona, fo nalosa emi ta tao ma hataholi fe'ek tao sala-singok fa; nau sila hataholi Yahudi do ta Yahudi, do Manetualain hataholi kamahehele nala boe.

³³ Maso'da sama leo au leona. Au sanga enok, fo au tao amahoko basa hataholi lala'ena dale na, nai basa hata lala'ena dalek, ta no dudu'ak soaneu aoina ka paluu na mesa kana. Au dale

tutu'u nga nde bee na ka'da, fo ela sila nanasoi-tefak.

11 ¹Na'da ma au nana'da nga leona, sama leo au boeo na'da Kristus nana'da na.

²Au koa-kio emi, nana emi mafandele au tataas esa, ma emi tunga nanolik fo au fen neu emi a.

³Tehu au hii emi bubuluk dede'ak esa seluk fo nde, nae fo manda'di malangan neu tou kala esa-esak nde bee na Kristus; fo manda'di malangan neu saoina ka nde bee na saotou ka, ma fo manda'di malangan neu Kristu sa nde bee na Manetualain.

⁴Metema touk esa ana pake lalaa langak nai lelek ana hule-haladoi, do nai lelek nanduku-nalosak halak maneme Manetualai na nai hataholi ba'u ka matan soona, hataholi ndia nakamumulu-nakamamaek Kristus.

⁵Ma metema inak esa ana ta pake lalaa langak nai lelek ana hule-haladoi do nanduku-nalosak halak maneme Manetualai na nai hataholi ba'u ka matan soona, inak ndia nakamumulu-nakamamaek saotoun fo manda'di malangan neu ndia. Ndia sama leo,

nono'kabai de inak ndia langa na nananggeupolik so.

⁶Nana metema inak esa ta nau pake lalaa langak fa soona, malole lenak ngguteheni langa doo na. Tehu metema inak esa nggeupolik langa doo na do nggute langa doo na soona, ndia nakamumulu-nakamamaek esa ba'eneun. Hu ka nde ndia de, malole lenak ana pake lalaa langak.

⁷Tou ka ta paluu pake lalaa langak fa, nana tou ka nde bee na dula mandela-sa'ak neme Manetualain aoina na mai. Tehu ina ka nde bee na dulak neme tou ka mandela-masa'an,

⁸nana tou ka ta nananakadada'dik neme ina ka mai fa, te ina ka nde nananakadada'dik neme tou ka mai.

⁹Tou ka boeo ta nananakadada'dik soaneu ina ka paluu na fa, te ina ka nananakadada'dik soaneu tou ka paluu na.

¹⁰Hu ndia de, soaneu tao namahoko ata nusa so'da kala de inak esa muse pake lalaa langak, da'dileo ta'du esa nae, ndia nai tou ka koasan dae.

¹¹Leomae leondiak boe, nai ita maso'da na dalek, fo da'dileo hataholi

kamahehelek, ina ka ta napadeik mesa kana fo natapo'i neme tou ka mai, ma tou ka boeo ta napadeik mesa kana, fo natapo'i neme ina ka mai fa.

¹² Nana leomae inak makasososa ka nananakadada'dik neme tou ka mai, tehu basa ndia boema tou ka nanabongik neme ina ka mai, ma basa hata lala'ena, neme Manetualain mai.

¹³ So'ba tolanoo kala tai-dodoo aom dede'ak ia: Ade malole ba'eneu inak esa hule-haladoi neu Manetualain nai hataholi ba'u ka matan, te ana ta pake lalaa langak fa?

¹⁴ Neme maso'dak mandofai a, lanoli basa emi lae, metema tou ka langa doo na manalu a soona, ndia nana'de hata esa fo ta nandaa fa,

¹⁵ tehu ba'eneu ina ka soona, fen langa dook soaneu babaa ketu langa na, ma langa doo manalu a nde bee na ta'du lolenapun nde ndia.

¹⁶ Naa, metema hapu nggelok nau latuik la'eneu dede'ak ia soona, ta hapu eno fe'ek fo au hapu kokola kana fe'ek nae, nau ita, do Manetualain hataholi kamahehele fe'e nala boeo, basa-basas lanuu ka'da ha'da-tatao leondia ka nai

salani ka dalek; fe'ek neme ndia mai soona, ta so.

¹⁷ Nai natutu'duk manamaik ia soona, au ta koa-kio emi fa, nana emi natotongom nai mamaso-kasasi dalek, ta ka'da nini buna-boa malole fa te nini buna-boa ta malole boen.

¹⁸ Makasososa na au amanene lae, nai emi natotongo ma dalek, hapu bubua-bubua kala laseikosalak. De tunga au dale dodoo nga, hala tutuik sila la, ba'u na tete'e ka.

¹⁹ Memak nandaa, nasi'da-naba'e ka moli-da'di nai emi dalek, fo ela nananitak, see ka nde hataholi kamahehelek isi matetuk.

²⁰ Tehu nai lelek emi makabubua fo emi perjamua na, Lamatua ka perjamuan ta ndia fa.

²¹ Nana nai lelek fo ta'a soona, emi esa-esak natona ho'i aon nana'a na, fo na'a nakahuluk nalosa nggelok ta hapu hata esa boen, tehu nggelok la'a losa ala da'di manamafuk.

²² Tao le'e de emi tao leondiak? Ade emi uma loom ta do? Emi bisa mi'a ma minu nai uma. Ade fafa'ka ma emi nau makamumulu-makamamaek

Manetualain salani nala, ma emi makamamaek hataholi nuu ta kala. Au muse afa'da emi ae le'e bai? Muse au koa-kio emi do? Ta! Neukose au ta koa-kio emi makandondook fa.

²³ Nana hata fo au anolin neu emi ndia, au sipon neme Lamatua ka mesa kana mai fo nae: nai le'odaek ndia, nai lelek Yesus fo ita Lamatua na nanake'dindiu ka, Ana ho'i na loti,

²⁴ de noke basa makasi neu Manetualain soaneu loti ndia boema, Ana tete'i loti ndia ninik lima na ma nae, "Ia nde bee na Au ao paa nga, fo nanafehenik soaneu emi. Tao-no'i ia, soaneu masanene'dak Au."

²⁵ Leondiak boe, la'a basa boema Ana ho'i na nggalaa ango la ma nae, "Angol ia, nde bee na Manetualain hehelu-balataa beu na, fo nanapakunisak ninik Au daa nga. Nai fai-faik fo emi minu angol ia soona, tao-no'in soaneu masanene'dak Au."

²⁶ No enok ndia, nai fai-faik fo emi mi'a loti ma minu angol ia, emi tui-benga Lamatua ka mamate na losa Au fali ma'i nga.

²⁷ Hu ndia de, hataholi fo na'a Lamatua ka loti na, ma ninu Lamatua ka ango la no enok fo ta kandaak fa soona, hataholi ndia nasala-nasingo soaneu Lamatuak fo Ana tunu-hotu basa ao paa na, ma daa na.

²⁸ Da'di hataholi a esa-esak muse palisak nakahuluk aoina na, fo besa ka na'a loti ma ninu angol ndia.

²⁹ Nana metema hataholi a na'a loti, ma ninu angol no ana ta manaku nae, perjamuan ndia natutik no Lamatua ka ao paa na fa soona, neukose hataholi ndia ka'da nini Manetualain huhuku na neu aoina na mesa kana.

³⁰ Hu ndia de, ba'u ka nai emi dalek lamahe'di ma tapandoe, ma mate nggelok boe.

³¹ Tehu metema ita palisak ita aoina na nakahuluk soona, neukose Manetualain ta huku ita fa.

³² Tehu metema Manetualain huku ita soona, ita bei nanananolik fo ela huhuku ka boso la'e ita sama-sama no daebafak ia.

³³ Hu ka nde ndia de, au tolano-tolano ngala lemin! metema emi makabubua fo

mi'a nai Lamatua ka perjamua na soona, emi muse mahahani aok.

³⁴Metema hapu nggelok lamala'a soona, muse na'a nakahuluk nai uma. Metema emi taoafik neu dede'ak ia soona, emi natotongom nai emi mamaso-kasasi ma, neukose ta nini huhukuk neme Manetualain neu emi aoina ma fa. La'eneu dede'a fe'e kala, neukose au afa'da mangalele'dos neu emi, metema au ne'i.

12 ¹Besak ia la'eneu baba'e-babatic fo Manetualain Dula Dale na fe kala. La'eneu dede'ak ia la soona, au nau tolanoo ka bubuluk ndoo-matetun.

²Mafandendelek te, nai lelek fo emi beita malelak Lamatua ka, ala dudungu-papau emi fo emi sene-do'ok neu sosongo-tatango hala-kokola ta ka.

³Emi muse bubuluk te, hataholi fo Manetualain Dula Dale na hela-nolen soona, ta bole kokolak nae, "Yesus nanasoo-supak!" Leondiak boe, ta hapu hataholi esa boen nafa'da nae, "Yesus nde Lamatua ka," metema Manetualain Dula Dale na ta hela-nole hataholi ndia fa.

⁴ Hapu baba'e-babati mata-mata kala neme Manetualain Dula Dale na mai, tehu Dula Dalek esa nde fe basa sila la.

⁵ Hapu tatao-nono'i mata-mata kala soaneu nalalau-naoono Lamatua ka, tehu Lamatuak fo nananalalau-naoonok ndia, Lamatuak fo ka'da esa boe!

⁶ Hapu eno mata-mata kala soaneu tao-no'i Lamatua ka tatao-nono'in, tehu manafe be'ibalakaik neu hataholi fo ana tao basa sila la, nde bee na Manetualain fo kisak ndia boe.

⁷ Soaneu ita basa-basa tala malole na, de Manetualain Dula Dale na tao-no'i mesa-mesa kana nai hataholi a esa-esak dalek.

⁸ Dula Dalek ndia fe be'ibalakaik neu hataholi esa fo ana kokolak ninik heohak. Neu fe'e kala soona, Dula Dalek fo sama ndia, ana fen be'ibalakaik fo lafa'da mangalele'do see Manetualain ndia.

⁹ Dula Dalek fo sama ndia boeo, ana fe be'ibalakai matuaina neu hataholi esa fo namahale Kristus. Tehu neu fe'e kala seluk bai soona, Dula Dalek ndia fes koasa fo lakahahaik hataholi.

¹⁰ Dula Dalek ndia ana fe koasa neu hataholi esa fo ana tao manda'di beuk,

ma neu nggelok soona, ana fes baba'e-babatik fo lafa'da Manetualain dale tutu'u nala. Neu nggelok seluk bai soona, Dula Dalek ndia fes be'ibalakaik fo lafa'da lalelak baba'e-babati bee ka nde neme Manetualain Dula Dale na mai, ma bee ka nde ta. Ana fe nggelok be'ibalakaik fo ala kokolak linik dede'a matabeu mata-mata kala, ma ana fe nggelok be'ibalakaik fo lafa'da mangalele'do dede'ak sila la sosoa-ndandaan.

¹¹ Basa sila lala'ena ka'da Dula Dale kisak ndia nde tao sala; Dula Dalek ndia ana fe hataholi a esa-esak nok ndia baba'e-babatin tunga Dula Dalek ndia hihii-nanaun.

¹² Kristus nde bee na, sama leo hataholi daebafa ka ao paa na; fo ao paak ndia ka'da esa, tehu napadeik neme lima-ein ba'u ka. Basa lima-eik sila la leomae ba'u ka, tehu nalupa aok esa.

¹³ Leondiak boe, ita basa-basa tala. Nau hataholi Yahudi do ta Yahudi, ata do hataholi ao laok; ita basa-basa tala nanasalani basak neme Dula Dalek fo sama ndia, boema nakadiditak ita neu Kristus ao paa na, fo ela ita da'di esa to

Kristus. Dula Dalek ndia nananakona nai ita basa-basa tala dalen dale so boe.

¹⁴ Hu ka nde aok ndia, ana ta da'di neme ka'da eik esa, do limak esa mai fa, te neme lima eik ba'u ka mai.

¹⁵ Metema ei ka nae, "Au ta na'de limak fa, de ao ka lima-ein ta au fa", soona ndia ta nanuu sosoak nae, ao ka lima-ein ta eik ndia fa.

¹⁶ Boema metema di'idoo ka nae, "Hu ka nde au ta na'de matak fa," de ao ka lima-ein ta au fa, soona ndia ta nanuu sosoak nae, ao ka lima-ein ta di'idook ndia fa.

¹⁷ Leouni ka, aok ndia matak mesa-mesan, na tao leo bee fo ao ka hapu namanene? Do metema aok ndia di'idook mesa-mesan, na tao leo bee fo ao ka ana hapu hae?

¹⁸ Ita tita Manetualain tao lima-eik sila la, esa-esak neu mamana na, tunga dale hihii na.

¹⁹ Metema aok ndia lima-ein ka'da esa mesa kana soona, bee ka nana'de ao ka?

²⁰ Hu ndia de, memak hapu lima-eik ba'u ka, tehu aok ka'da esa.

²¹ Da'di, mata ka ta bole nafa'da lima ka nae, "Au ta paluu o fa!" do langa ka nafa'da ei ka nae, "Au ta paluu o fa!"

²² Dede'a nasafali na nae, lima-ei tapandoes ndia nde ita paluun nanseli a;

²³ ma ei-limak fo ita tafa'da tae, ta neulauk fa ndia nde ei-limak fo ita tafaduli matalolole nana. Ao ka ei-liman fo nananitik ta malole fa ndia nde lena-lenak ita taoafik neu nana.

²⁴ Ao ka ei-liman fo nananita basak neulauk soona, ta paluu ita taoafik neu fan. Manetualain pe'da-fua basa ita ao paa na namata leondiak so de nalosa ei-limak fo ta neulau kala, taoafik ba'u ka neus.

²⁵ No enok ndia, aok ndia ta nanababa'ek ma nanatao kofe'ek fa; tehu ao ka lima-ein fo manakofe'ek sila la esa tulu-fali esa. Lima ei kala esa muse taoafik neu esa.

²⁶ Metema limak-eik esa doidoso soona, basa lima-ei fe'e kala boeo doidoso; ma metema lima-eik esa nanakoa-kiok soona, basa lima-ei fe'e kala boeo tunga namahokok.

²⁷ Emi basa-basa mala nde bee na Kristu sao paa na, ma emi esa-esak nde bee na lima-eik neme ao paak ndia mai.

²⁸ Leondiak boe nai salani ka dalek, Manetualain naketu basa mamananak soaneu hataholi mata-mata kala; Makasososa na hataholi nadedenu kala; kadua, nabi la, katelu, mese nala, boema sila fo manatao manda'di beu kala, basa boema sila fo nanafe baba'e-babatik soaneu lakahahaik hataholi, do soaneu tulu-fali hataholi fe'ek, do soaneu nauli-nalanga, do soaneu kokolak linik dede'a matabeu mata-mata kala.

²⁹ Sila basa-basas ta hataholi nadedenuk, do nabi, do mesen boe. Basa-basas ta lanuu koasa soaneu tao manda'di beuk fa,

³⁰ do soaneu lakahahaik hataholi, do kokolak linik dede'a mata beu mata-mata kala, do lafa'da mangalele'do dede'ak sila la.

³¹ Hu ndia de, ela leo bee na emi sanga enok te'e-te'e, fo ela emi hapu baba'e-babati matuaina. Tehu manamaik ia soona, neukose au atu'du emi, enok esa malole na seli.

13¹ Leomae au kokolak alelak hataholi daebafak mata-mata kala dede'a na, lena-lenak au kokolak alelak ata nusa so'da kala dede'a na boe, tehu metema au ta sue-lai hataholi fe'ek fa soona, au sama na leo tong lou ka fo lii na ba'u na seli.

² Leomae au tui-benga alelak Manetualain dede'a-kokolan ma au alelak basa dede'a nanabibila-babaa kala, ma au bubuluk basa hata lala'ena, boema au amahеле anseli neu Manetualain, nalosa au adenu lete kala fo ala keko, tehu au ta sue-lai hataholi fe'ek fa soona, basa sila la sosoa-ndandaan ta.

³ Leomae au feheni basa au hata-hetong lala'ena leo hataholi nuu ta-hata ta kala neu, ma au fe au aoina nga neu fo ala hotuhenin, tehu metema au ta sue-lai hataholi fe'ek fa soona, basa sila la sosoa-ndandaan ta makandondook.

⁴ Hataholi manasue-lai hataholi fe'e ka, ana ta haelai namanasa fa, ma dale malole. Ana ta namanasa hataholi metema hataholi nakalenalena fan, ta manatui dede'a sosoa-ndandaa tak, ta manakoao-ndaeaok fa.

⁵Ana ta namatutua-namadedema ao na, ta laka-nakaseti hataholi fe'ek fo tunga hihii-nanaun fa, ta namanasa lai-lai, ma ta nape'da dalek boen.

⁶Hataholi manasu-lai hataholi fe'e ka, ana ta hii tatao-nono'i mangalau ka fa, te ana hii ka'da tatao-nono'i malole.

⁷Nakatatakak nasasale matak no basa hata lala'ena, ma ana nau namahele hataholi fe'ek tatao-nono'i malole na; nai ha'da-tatao leo bee ka boe, hataholi manasue-laik ndia, ta ketu namahehena na nai basa dede'ak lala'ena dalek, ma nahani basa hata lala'ena no ta haelai namanasa fa.

⁸Susue-lalaik ndia manaketu basa tak. Besak ia, hapu hataholi tui-benga nalelak Manetualain dede'a-kokolan, tehu mahani te neukose ana hahae tui-benga dede'a-kokolak ndia. Besak ia, hapu nggelok kokolak lalelak dede'a matabeu mata-mata kala, tehu mahani te neukose ana hahae kokolak dede'a matabeuk sila la. Besak ia, hapu hataholi bubuluk basa dede'ak lala'ena, tehu mahani te hata fo sila bubulu kana ndia, neukose lafandelehenin.

⁹ Nana ita malela na ma ita be'i balakain fo tui-benga Manetualain dede'a-kokola na, beita natetu-nandaa fa.

¹⁰ Mahani te neukose losa fai na te, Manetualain tao na basa-basas latetu-landaa, fo nalosa hata manamatetu-mandaa tak ndia, neukose mopos.

¹¹ Nai lelek fo au bei ana nga, au kokolak sama leo ni'iana, au dale nameme'da nga sama leo ni'iana, ma au dudu'a-dodoo sama leo ni'iana. Besak ia au touinak so, hu ndia de au ha'da-tatao ni'iana nga, au tu'u-tapahenis so.

¹² Hata fo ita titan nai besak ia nde bee na, sama na leo salaok fo keluha'buk nai titinok dale. Tehu mahani te, neukose ita titan no mangale'ok tutik. Besak ia au beita bubuluk basa hata lala'ena fa, tehu mahani te, neukose au bubuluk la'iesa kasa, sama leo Manetualain bubuluk basa au aoina nga lala'ena.

¹³ Da'di soaneu hatematak ia, hapu dede'ak telu fo ita muse tao-no'i taheles fo nde: namahela ka, namahena ka, ma nasue-nalai ao ka. Neme dede'a ka teluk sila la, fo nanapaluu nanseli a nde, sue-lai hataholi fe'ek.

14¹ Ela leo bee na emi sanga enok fo sue-lai hataholi fe'ek. Ma sanga enok boe, soaneu sipo baba'e-babatik fo Manetualain Dula Dale na fe kala, fo paluu nanseli a nde, be'ibalakaik soaneu tui-benga Manetualain dale tutu'u na neu hataholi daebafa ka.

² Hataholi manakokolak nalelak dede'a matabeu ka, hataholi ndia ana ta kokolak soaneu hataholi daebafak fa; te ana kokolak soaneu Manetualain. Ta hapu hataholi fo nalelak hata fo ana kokola kana fa, nana Manetualain Dula Dale na nde tao nan ana kokolak dede'ak fo ka'da Manetualain mesa kana nde bubulu kana.

³ Nasafali na nae, hataholi manatui-benga Manetualain dede'a-kokola na, ana tui-bengan neu hataholi daebafa ka; fo natetea-naheheles, an fes manggatek, ma ana kokoe-nanasis.

⁴ Hataholi manakokolak dede'a matabeu ka, ka'da ana tulu-fali ao ina na mesa kana, tehu hataholi fo manatui-benga Manetualain dede'a-kokola na, ana hela-nole hataholi kamahehele kala fo ala fo'a.

⁵ Malole na seli, metema emi basa-basa mala hapu kokolak malelak dede'a matabeu mata-mata kala. Tehu malole ba'u ka nde metema emi hapu tui-benga Manetualain dale tutu'u na. Nana hataholi manatui-benga Manetualain dede'a-kokola na, hataholi ndia ba'ulena hataholi manakokolak nalelak dede'a matabeu mata-mata kala; dede'a na fe'ek bai, metema hataholi manakokolak nalelak dede'a matabeu mata-matak ndia, hapu nafa'da mangalele'do hata fo ana kokola kana ndia, fo ela basa hataholi kamahehele kala lalelak sosoa-ndandaan.

⁶ Metema leo uni ka au ne'i fo au kokolak o emi ninik dede'a matabeu mata-mata kala, soona sosoa-ndandaan hata soaneu emi? Sosoa-ndandaan ta faa anak boen! Dede'a na fe'ek, metema au tui-benga la'eneu tao leo beek de Manetualain natu'du aoina na, do afa'da mangalele'do hata esa la'eneu Manetualain, do au tui-benga Manetualain dede'a-kokolan, do au anoli dede'ak fo Manetualain paleta kala.

⁷ Perkakas musik fo samanen ta tehu nalii, fo leo kinuk ma kecapi, metema ta

lakaminak matalolole lii nala fa soona, tao leo beek fo hataholi a bubuluk lakaminak lii beek ndia.

⁸ Natutu'du fe'ek esa seluk nae, metema pupuu musu nanapuu lu'ilapak soona, see ka nde nahehele aon fo neu natee-natati?

⁹ Leondiak boe, no emi be'ibalakaim fo emi kokolak malelak dede'a matabeuk mata-mata kala. Metema no emi be'ibalakaim ndia, fo emi kokolak dede'a-kokolak fo ta managale'dok fa soona, hataholi esa boen ta hapu nalelak hata fo emi kokolak ndia fa. Emi dede'a-kokolam sila la neukose mopo kasa, ma hu pe'dan ta.

¹⁰ Nai daebafak ia hapu dede'a mata-mata kala, tehu nai dede'ak sila la, ta hapu esa boen fo ta masosoa-ndandaak fa.

¹¹ Tehu metema hataholi esa kokolak dede'ak esa, fo au ta alelak dede'ak ndia fa soona, hataholi manakokolak dede'ak ndia sama leo hataholi manamai ba'eneu au; leondiak boe, au hataholi manamai ba'eneu hataholi ndia.

¹² La'eneu emi soona, au bubuluk emi mahiik manseli hapu baba'e-babatik

neme Manetualain Dula Dale na mai. Tehu paluu makasososak nanseli a nde, emi muse sanga enok, fo pake emi be'ibalakaim soaneu hela-nole hataholi kamahehele kala fo ala fo'a.

¹³ Hu ndia de, hataholi manakokolak nalelak dede'a matabeu ka, muse ana dokodoe neu Manetualain fo ela Manetualain fen be'ibalakaik soaneu nafa'da mangalele'do hata fo ana kokolak ndia.

¹⁴ Nana metema au hule-haladoi inik dede'a matabeuk soona, au dula dale nga memang ana hule-haladoi, tehu au dudu'a-aafing ta la'ok fa.

¹⁵ Da'di au muse tao beek? Neukose au tao ka nde ia: neukose au hule-haladoi inik au dula dale nga, tehu au boeo hule-haladoi inik au dudu'a-aafing boe. Neukose au akamee inik au dula dale nga, tehu au boeo nau akamee inik au dudu'a-aafing boe.

¹⁶ Nana metema emi moke makasi neu Manetualain, ninik emi dula dale ma mesa kana, ma hapu hataholi fe'ek fo ta nalelak dede'a matabeuk fo maneme Manetualain Dula Dale na mai ndia fa soona, hataholi ndia ta hapu nafa'da nae,

"Amin", neu o huhule-haladoi makasim ndia, nana ana ta bubuluk hata fo emi mafa'da ka fa.

¹⁷ Leomae emi hule-haladoi makasim neu Lamatua ka ndia malole na seli, tehu huhule-haladoik ndia, sosoa-ndandaan ta makandondook ba'eneu hataholi fe'e kala.

¹⁸ Au oke makasi neu Manetualain, nana au mesa nga hapu kokolak nai dede'a matabeuk mata-mata kala dalek, lenaheni neme emi basa-basa mala.

¹⁹ Tehu nai nakabubua mamaso-kasasi a dalek, au nau pake ka'da dede'ak de'ek lima fo hataholi a hapu nalela kana, neme au pake dede'a lifu-lifu kala nai dede'a matabeu kala dalek. Au nau leondiak, fo ela au hapu anoli hataholi.

²⁰ Tolano-tolanoo ngala lemin! Boso dudu'a-dodoo sama leo ni'iana. Nai dede'a mangalau ka dalek soona, ela leo bee na emi mahele sama leo ni'iana. Tehu nai dudu'a-aafi ka dalek soona, ela leo bee na emi da'di hataholi fo touinak so.

²¹ Nai Susula Malalok dale nanasulak nae leo ia, "Manetualain nae, 'Tunga hataholi fo ana kokolak ninik dede'a

fo hataholi ta lalela kana fa, neukose Au kokolak o hataholi kamahehelek ia la. Tunga hataholi manamai a hehelan-nonolen, ma neukose Au kokolak o Au hataholi kamahehele ngala; Leomae leondiak boe, ala ta nau lamanene Au dede'a-kokolang fa."

²² Da'di baba'e-babatik soaneu kokolak ninik dede'a matabeu mata-mata ka nde bee na, ta'du-tana soaneu hataholi kamahehele ta kala, te ta soaneu hataholi kamahehele kala fa. Ma baba'e-babatik soaneu tui-benga Manetualain dale tutu'u na neu hataholi daebafa ka, nde bee na ta'du-tana soaneu hataholi kamahehele kala, te ta soaneu hataholi kamahehele ta kala fa.

²³ Hu ndia de, metema leo uni ka nai hataholi kamahehele kala nakabubua mamaso kasasi na dalek, basa hataholi kamahehele kala kokolak nai dede'a matabeu mata-mata kala dalek, boema hataholi deak de'ubee ala mai, do hataholi fo ta hataholi kamahehele kala, soona tao leo beeo hataholi sila la laedae nga emi basa-basa mala mamulu so!

²⁴ Tehu metema emi basa-basa mala, tui-benga Manetualain dede'a-kokolan,

boema hataholi kamahele beidak esa, do hataholi deak esa ala mai soona, dede'a-kokolak fo emi basa-basa mala tui-bengak ndia, neukose natu'du hataholi ndia sala-singon, fo dede'a-kokolak sila tao la hataholi ndia name'da na sala-singo nala.

²⁵ Basa dede'ak fo nananafunik nai dalen dale ka, neukose nafa'dan, nalosa nakaloe-nakadae ao na, boema ana sene-do'ok neu Manetualain. Neukose ana manaku nae, tete'e ka Manetualain nai emi tala'da heom.

²⁶ Da'di tolano-tolano ngala lemin! Basa sila la sosoa-ndandaan beek? Metema emi makabubua fo sene-do'ok neu Lamatua ka soona, nggelok lakamee, nggelok fe nanolik, nggelok tui-benga hata esa neme Manetualain mai, nggelok kokolak nai dede'a matabeu kala dalek, ma nggelok lafa'da mangalele'do sosoa-ndandaan. Tehu basa sila la muse tao-no'in soaneu lanoli ma soaneu sila basa-basas malole na.

²⁷ Metema hapu nggelok nau kokolak nai dede'a matabeu ka dalek soona, muse hataholi dua do nai lain ka'da hataholi telu langganggati aok. Ma muse

hapu nggelok lafa'da mangalele'do hata fo hataholi manakokolak ndia nafa'da ka.

²⁸Metema ta hapu hataholi nafa'da mangalele'do fan soona, hataholi fo mana kokolak nai dede'a matabeuk ndia, muse denge-denge nai nakabubuak ndia dalek. Neme na fo ala kokolak lo Manetualain ka'da nai dale nala dalek.

²⁹Hataholi dua do telu sipo halak neme Manetualain mai soona, muse ala tui-benga halak ndia, ma fe'e-fe'ek sila la taidodoo hata fo lafa'dak ndia.

³⁰Tehu metema, leo uni ka halak maneme Manetualai na mai neu hataholi fe'ek esa fo nangatuuk nai nakabubuak ndia dalek, soona hataholi manakokola ka, muse ana hahae kokolak.

³¹No enok leondia ka, emi basa-basa mala, hapu mangganggati aok fo tui-benga Manetualain dede'a-kokolan, fo ela basa-basas hapu sipo nanolik ndia fo ala boetai lamahele.

³²Baba'e-babatic maneme Dula Dale ka soaneu tui-benga Manetualain dede'a-kokola na, hataholi manatui-benga Manetualain dede'a-kokolan ndia muse nauli nalela kana.

³³ Hu ka nde ita Manetualain nde bee na, Manetualain fo Ana hii ka'da mole-dame, te Ana ta hii tasi'bu a fa. Sama leo ana da'di nai basa Manetualain hataholi kamahehele nala,

³⁴ ina kala muse bedenge nai nakabubua kala dalek. Ta bole fes loak soaneu ala kokolak fa. Ala ta bole da'di mauli-malangan fa; basa sila la nandaa no agama hoholo-lalanen.

³⁵ Metema ala nau bubuluk hata esa soona, muse latane dede'ak ndia neu saotou na nai uma. Mamaek nanseli, metema inak esa ana kokolak nai nakabubua salani ka dalek.

³⁶ Ade Manetualain hala-kokolan mai neme emi mai do? Do ka'da hala kokolak sila la nanananduku-nalosak neu emi?

³⁷ Metema hapu hataholi name'da nana ndia nanuu baba'e-babatik soaneu nanduku-nalosak halak maneme Manetualai na mai, do nanuu baba'e-babati fe'ek neme Manetualain Dula Dale na mai soona, hataholi ndia muse name'da nae, hata fo au sulak ia nde bee na paleta neme Lamatua ka mai.

³⁸ Tehu metema hapu nggelok ta sipok dede'ak ia fa soona, boso taoafik neun.

³⁹ Hu ndia de tolano-tolanoo ngala lemin! Sanga enok leona manduku-malosak halak maneme Manetualai na mai, tehu boso kena-ka'i hataholi fo ana nau kokolak nai dede'a matabeu mata-mata kala dalek.

⁴⁰ Tehu basa sila la muse taon no malole na, ma nanaito-atok.

15 ¹ Ma besak ia, tolano-tolanoo ngala lemin! au nau emi mafandendele seluk, Hala Malole maneme Manetualain mai fo au tui-benga akahulu kana neu emi so. Emi sipo man de emi mamahеле Kristus, nana Hala Malole ndia.

² Metema emi ho'u mahehele hata fo au tui-bengak ndia soona, Hala Malole ndia soitefa na emi, ta'da fe'e metema emi mamahеле ta no malelak fa.

³ Hata fo au anduku-alosa kana neu emi ndia, nde bee na hata fo au sipon boe. Fo nanapaluuk nanseli a, sama leo nanasulak nai Susula Malalaok dale, au anduku-alosa kana neu emi ae, hu ka nde ita sala-singon de Kristus mate;

⁴ latoi henin so, tehu basa boema naso'da falik nai fai katelu na. Ndia boeo, nanasulak nai Susula Malalaok dale.

⁵ Au tui-benga neu emi boe, au afa'da ae Kristus fo naso'da falik ndia, natu'du aoina na neu Petrus boe, ma basa boema neu hataholi nadedenu kasanahulu dua nala.

⁶ Basa ndia boema, natu'du aoina na seluk neu hataholi manatungan, lenak neme natun lima la'iesa tutik. Hataholi sila la, ba'u na bei laso'da losa besak ia, ka'da sila de'ubee soona mate sos.

⁷ Basa ndia boema, Kristus natu'du aoina na neu Yakobis, de basa boema, neu basa hataholi nadedenu kala.

⁸ Natu'du aoina makabui mate'e na neu au boe, au fo sama na leo ni'iana beuana fo nanabongik ta la'e fai na fa!

⁹ Au nde bee na Lamatua ka hataholi nadedenun fo nai daeanak nanseli. Au ta andaa nanaseseik Lamatua ka hataholi nadedenun fa, nana au fepa-li'u basa Manetualain hataholi kamahehele nala so.

¹⁰ Tehu, hu ka nde Manetualain susue-lalain, de au da'di sama leo au fo besak ia. Ma ta palsuma, Manetualain fe do'o do ampon neu au fa. Nakalenak bai, au nde puselaipana lenaheni basa Lamatua ka hataholi nadedenu fe'e nala;

Tehu tunga ndoo na au ue-osang ta ndia fa; te ndia fo Manetualain manasue-lai au ma manatao-no'i sama-sama no au a, ue-osan ndia.

¹¹ Da'di, neme emi see mai boe, fo manasipok Hala Malole ndia, ade ndia neme au a mai, do neme Lamatua ka hataholi nadedenu fe'e nala mai, ndia ta da'di hata-hata fa. Fo nanapaluuk nanseli a nde, ami tui-benga Hala Malole ndia, ma emi mamahele.

¹² Metema hata fo ami tui-bengak ndia nde nae, Kristus nanatao naso'da falik neme mamate sa mai soona, tao le'e de hapu nai emi dalek, nggelok lafa'da lae, neukose hataholi manamate kala, ta nanatao naso'da falik fa?

¹³ Metema tete'e ka, hataholi manamate kala, neukose ta nanatao naso'da falik fa soona, dede'ak ndia soso na nae, Kristus ta nanatao naso'da falik neme mamate sa mai fa.

¹⁴ Ma metema leo uni ka, Kristus ta nanatao naso'da falik neme mamate sa mai fa soona, palsuma la'iesa kana ami tui-benga hata-hata, ma palsuma la'iesa kana emi mamahehele boe, nana

emi namahehelem ndia ta nanuu netes hata-hata fa.

¹⁵ Lenak neme ndia mai a, nananitak nae ami masapepeko la'eneu Manetualain, nana ami tui-benga mae, Manetualain tao naso'da falik Kristus neme mamte sa mai so, te se'kona Manetualain ta tao naso'da fali kana fa, metema memak tete'e ka, hataholi manamate kala ta nanatao naso'da falik fa!

¹⁶ Nana metema hataholi manamate kala, ta nanatao naso'da falik neme mamate sa mai fa soona, Kristus boeo ta nanatao naso'da falik neme mamate sa mai fa.

¹⁷ Ma metema Kristus ta nanatao naso'da falik neme mamate sa mai fa soona, emi namahehele ma sosoandandaan ta; dede'ak ndia soso na nae, emi bei maso'da nai ha'da-tatao masala-masingo ka dalek, ma emi ta manuu namahehenak makandondook fa.

¹⁸ Ndia soso na boeo nae, hataholi kamahehelek fo manamate basa kala, boeo ta lanuu namahehenak fa.

¹⁹ Metema ita namahehenan neu Kristu sa, nate'e ka'da ita maso'dan manai

daebafak ia soona, neme basa hataholi daebafak manai daebafak ia lala'ena, ita nde susa-soen ba'una seli!

²⁰Tehu nananitak, Kristus nanatao naso'da falik neme mamate sa mai so. Ia nde da'di bua nape'dak esa nae, hataholi manamate basa kala, neukose nanatao naso'da falik.

²¹Nana, mamate sa masok leo daebafa ka tunga hataholi esa, leondiak boe, naso'da falik neme mamate sa mai, nanafek neu hataholi daebafa ka tunga hataholi esa boe.

²²Sama leo basa hataholi daebafa ka mate, nana nanalekek da'di esa no Adam, leondiak boe, neukose basa-basan nanatao naso'dak, nana nanalekek da'di esa no Kristus.

²³Tehu neukose esa-esak nanatao naso'da falik tunga ndia baba'e na: makasososa na Kristus; basa boema mahani te nai lelek Ana mai selu ka, hataholi-hataholi fo nanalekek Kristus nuu nala, tunga esa-esak baba'en.

²⁴Basa ndia soona, fai mate'e ka losa. Neu faik ndia te, neukose Kristus sengi basa manapaleta lala'ena, basa manakoasa lala'ena, ma basa mabe'i-

balakai kala lala'ena; soona Ana fe Ndia koasa paletan leo ita Aman Manetualain neu.

²⁵ Kristus muse paleta nahele, losa Manetualain fe Kristus musu noon nala lakaluku-lakatele leun.

²⁶ Musu mate'ek fo neukose Ana sengi nana, nde mamate sa.

²⁷ Nai Susula Malalaok dale, nanasulak nae leo ia, "Manetualain tao na basa hata lala'ena lakatele leun so". Dede'ak fo nae "basa hata lala'ena", ndia sosoandandaan nde, ta leke Manetualain fo manatao na basa hata lala'ena ndia, lakatele neu Kristus.

²⁸ Tehu basas lala'ena lakatele leu Kristus paleta na dae, soona Ndia mesa kana fo nde Manetualain Ana na, neukose Ana fe aoina na neu Manetualain fo manatao na basa-basan lala'ena lakatele neun so. Soonu neukose Manetualain mesa kana nde paleta basa hata lala'ena.

²⁹ Metema hataholi manamate kala ta nanatao naso'da falik fa soona, tao le'e de hapu hataholi nanasalanik soaneu hataholi manamate ka? Sosoak hata, ala tao dede'ak ndia? Metema memang

hataholi manamate ka ta nanatao nasoda falik makandondook fa soona, sosoak hata, ala tao dede'ak ndia?

³⁰Ma sosoak hata, ami nau masasale matak mo susa-soe tunga-tunga faik?

³¹Tolano-tolano ngala lemin! Tunga faik, au akatatakak doidoso ka, au amahoko hu ka nde emi masoda ma, nana emi mamahale basa neu Kristus Yesus, fo ita Lamatua na so.

³²Metema ndia tunga ka'da hataholi daebafa ka tai-dodoon mesa kana soona, au hapu nananalak hata soaneu sanga enok nono'ka bai de, au la'ban bana makaa kala nai kota Efesus ia? Metema memang hataholi manamate kala ta nanatao nasoda falik fa, naa, malole lenak ita tunga dede'a bini esa ia nae, "Mai fo ata ta'a-tinu, ma hika-setelee, nana balahaa te, neukose ita mate so."

³³Boso fe hataholi ke'dindiu na emi. Leleo-napalasa ta malole a, tao nalutu ha'da-palii malole a.

³⁴Besak ia, mame'dak leona, fo boso boe tao sala-singok bai. Ndandaa na emi muse bii-mae, nana nai emi dalek, hapu nggelok beita lalelak Manetualain fa.

³⁵ Fafa'kama hapu nggelok latane lae, "Tao leo bee fo hataholi manamate kala nanatao naso'da falik? Ao paak fo leo bee ka nde nanafek neus, nai lelek nanatao naso'da falik?"

³⁶ Nggoak nanseli! Metema emi sele bini-ngges leo dae dale neu, soona bini-ngges ndia neukose ana ta moli fa, metema bibi-ngges ndia beita mate nakahulu kana fa.

³⁷ Ma bini-ngges fo emi selen nai dae dale ndia, fafa'kama bini-ngge gandum, do bini-ngge fe'ek, nde bee na bini-ngges ndia de'e na mesa kana, fo mahani te manamolik ndia, neukose ta basa bubu'u-palusa lala'ena fa.

³⁸ Neukose Manetualain mesa ka nde fe bini-ngges ndia lupak fo tunga mata memete na malole soaneu bubu'u-palusa ndia. Soaneu basa bini-ngge mata-mata kala, Manetualain fe bubu'u-palusa na, esa-esak nok lupa na.

³⁹ Basa hata mahahae kala ao nala ta matak esa fa. Hataholi daebafa ka ao na fe'ek, bana-manu ao paa na fe'ek boe; manupui la ao na fe'ek neme i'a ka ao na.

⁴⁰ Leondiak boe, no basa hata manai lalai no daebafa ka. Hata manai lalai la esa-esak nok lole-napun, ma hata manai daebafa kala leondiak boe.

⁴¹ Le'do a lole napun fe'ek neme bula ka lole napun. Nduu kala boeo, esa-esak nok lole napun. Lena-lenak nduuk sila la esa-esak nok lole-napun,

⁴² Mahani te dede'a na da'di tao leondiak no hataholi manamatek fo nanatao naso'da fali ka boe. Ao paak fo nananatoik ndia nde bee na, ao paak fo bisa pulu po'on, tehu ao paak fo nanatao naso'da fali ka nde bee na, ao paak fo ta bisa pulu po'o fan.

⁴³ Nai lelek fo ao paak ndia nananatoik, ao paak ndia ta malole ma ndole-ndaku, tehu nai lelek fo nanatao naso'da fali ka, ao paak ndia nde bee na ao paak malole ma balakaik.

⁴⁴ Nai lelek latoi-latano nana, ao paak ndia ao paak neme daebafa ka mai; tehu nai lelek fo naso'da falik soona, ao paak ndia ao paak fo nanafek neme Manetualain Dula Dale na mai. Hapu ao paak fo neme daebafa ka mai, ma hapu ao paak fo neme Manetualain mai.

⁴⁵ Nanasulak nai Susula Malalok dale nae leo ia, "Hataholi makasososa ka nde Adam, fo ana da'di mahahae maso'dak", tehu Adam fo makabui ka, nde Dula Dalek fo manafe maso'da ka.

⁴⁶ Fo manamai makahulu ka nde bee na ao paa ka, te ta dula dale ka fa. Dula dale ka mai nakabuik.

⁴⁷ Adam makasososa ka, da'di neme dae a mai, tehu Adam kadua da'di neme nusa so'da ka mai.

⁴⁸ Hataholi daebafak ia nde bee na, sama leo Adam makasososa ka, fo nananakadada'dik neme dae a mai, tehu hataholi nusa so'da ka nde bee na, sama leo Ndia fo manamaik neme nusa so'da ka mai.

⁴⁹ Sama na leo ita, besak ia nde bee na sama leo Adam, fo nananakadada'dik neme dae a mai, soona mahani te neukose ita da'di sama leo Ndia, fo manamaik neme nusa so'da ka mai.

⁵⁰ Tolano-tolanoo ngala lemin, au dudu'a nga nde bee na: ao paak fo nananakadada'dik neme daak ma paa ia, ana ta hapu masok leo Manetualain Daebafa Beu na fa; ma ao paak fo

hapu maten ia, ana ta hapu da'di matea-mahelek fa.

⁵¹ Taoafik neu dede'a bibila-babaak ia: Neukose ita basa-basa tala ta mate fa, tehu ita basa-basa tala neukose nanatao nasafalik.

⁵² Dede'ak ndia neukose ana da'di no kaiboboianak nai hatematak esa dalek, nai lelek fo pupuu ka nanapuuk soaneu mate'e na. Nana nai lelek fo pupuuk ndia lii na nananamanenek soona, neukose hataholi manamate kala nanatao naso'da falik ninik ao paa matea-mahelek, ma ita basa-basa tala neukose nanatao nasafalik.

⁵³ Ita ao paan fo hapu maten ia, muse nanangatik ninik ao paak fo ta hapu mate fan, no enok ndia ao paak maneme daebafa ka, muse nanangatik ninik ao paak maneme nusa so'da ka mai.

⁵⁴ Metema ao paak fo manamate basa ka, nanangatik ninik ao paak fo ta hapu mate fan, ma ao paak maneme daebafa ka, nanangati basak ninik ao paak fo maneme nusa so'da ka mai soona, nai lelek ndia besa ka ana da'di hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae,

"Mamate sa nanatao nakalulutuk so; sesengi ka hapun so!"

⁵⁵ "Hai mamates, o sesengi ma nai bee? Hai mamates, o made'de ma nai bee?"

⁵⁶ Mamate sa, madene na nde sala-singo ka, fo sala-singo ka nakalala'ok ue-le'din tunga agama hoholo-lalanen.

⁵⁷ Tehu toke makasi neu Manetualain; Ana fe ita sesengik tunga ita Lamatuan Yesus Kristus!

⁵⁸ Hu ndia tolano-tolanoo susue-lalai ngala lemin! Ela leo bee na, emi balakaik ma matea-mahele. Maue-male'di makandoo soaneu Lamatua ka no te'e-te'ek, nana emi bubuluk mae, hata fo emi tao-no'in soaneu Lamatua ka, ta palsuma fa.

16 ¹ Besak ia la'eneu doik fo emi nau tulu-falin neu tolano-tolanook fo namahehelek esa. Au oke, fo ela emi taon nandaa no natutu'duk fo au fen neu hataholi kamahehelek manai Galatia la.

² Nai fai makasososa ka tunga-tunga fai mamaso na soona, ela leo bee na emi basa-basa mala esa-esak pe'da fe'e doik nandaa no ndia hahapu na. Pe'da doik sila la leona losa au mai, fo ela nai lelek

ndia ta paluu emi makabubua doik seluk so'on.

³ Mahani te metema au losa soona, neukose au adenu hataholi fo emi hele ma kala. Au fes susula la'o enok, fo ela lini doik sila leo Yerusalem leu.

⁴ Ma metema meten malole ba'eneu au soaneu au u boe soona, au la'ok sama-sama os.

⁵ Neukose au donge-dama emi, nai lelek au tuli tunga Makedonia, nana au tutu'u basan, au sanga singa tunga naa.

⁶ Bole da'di, neukose au leo dodoo faa o emi, fafa'kama nai fai delapena nitabunan ia dale na. Basa ndia soona, emi hapu tulu-fali au, fo au akandoo leo mamana fe'ek u.

⁷ Au ta nau donge-dama emi, singa ka'da leondiak mesa kana fa. Metema Lamatua ka po'i soona, au hii leo o emi dodoo ana faa.

⁸ Besak ia, neukose au leo nai ia fo nai kota Efesu sa, losa fai Pentakosta.

⁹ Hapu fai loak ba'u ka nai ndia, soaneu au tao tatao-nono'i masosoa-ndandaa kala, leomae hataholi ba'u ta nau sipok fa boe.

¹⁰ Metema Timotius ne'i soona, sipo kana no malole, fo ela ana leo no emi no namahokok, nana hataholi ndia sama leo au, fo naue-nale'di soaneu Lamatua ka boe.

¹¹ Boso nalosak hapu nggelok lakaloloe-lakadadae kana. Tulu-falin, fo ela ana la'ok nakandoo leleo-lala'on fo ana fali ma'in leo au mai no so'dak, nana au ahanin ana mai no tolanoo fe'e kala.

¹² La'eneu ita tolanoon Apolos soona, au adenun la'i de'ubee so, fo ela no tolanoo fe'e nala le'i donge-dama emi. Tehu name'da nana beita namahole ndia muse ne'i besak ia fa. Tehu mahani te metema ana hapu loak soona, tao leo beeo neukose ne'i.

¹³ Ela leo bee na manea matalolole ma matea-mahole nai emi maso'da ma dalek, da'dileo hataholi kamahehelek. Da'di palani ma balakaik, ma da'di mabe'i-balakaik.

¹⁴ Basa hata fo emi tao-no'i nana, tao-no'in no susue-lalaik.

¹⁵ Tao lo beeo, emi malelak Stefanus ma uma isi nala. Hataholi sila la nde da'di hataholi kamahehelek makasososa nai Akhaya. Hataholi sila la no dale

katematuak, laue-lale'di hehelik soaneu lalalau-laoono Manetualain hataholi kamahehele nala.

¹⁶ Au oke te'e-te'e, fo ela emi tunga hataholi leo sila kala hehela-nonolen, boema hataholi fe'ek fo, laue-lale'di leu esa de malalau-maono moos.

¹⁷ Au amahoko Stefanus, Fortunatus, ma Akhaikus mamai nala. Ala nggati emi nai lelek emi ta makabubua mo au fa.

¹⁸ Ala tao la au dale nga namahoko, sama leo ala tao lamahoko emi dale ma. Hataholi leo sila kala muse so'ulai kasa.

¹⁹ Hataholi kamahehelek manai Asia la, landuku-lalosak sila nate'a na neu emi. Akwila ma Priskila boema hataholi kamahehelek fo lakabubua nai duas uma na boeo, ala haitua fe emi nate'ak boe.

²⁰ Basa hataholi kamahehehelek manai ia la, landuku-lalosak sila nate'a na neu emi. Matete'aok no susue-lalaik da'dileo tolanoo kamahehelek esa.

²¹ Au akadaik seluk nate'ak nai ia, fo au sulak aong nae: Nate'ak neme au, Paulus.

²² Hataholi fo ana ta sue-lai Lamatua ka, neme na fo nanasoo-supak! Maranata! ami Lamatua ma mai leona.

²³ Ela leo bee na Lamatuak Yesus
ba'e-pala emi.

²⁴ Au susue-lalaing no emi basa-basam
fo manda'di esa mo Kristus Yesu sa.
Ha'da-holomata neme ami, Paulus

2 Korintus

1 ¹Tolano-tolanook fo Manetualain hataholi kamahehelen manai Korintu sala, ma Manetualain hataholi kamahehelen manai Akhaya la, lala'ena lemin! Au, Paulus fo Kristus Yesus hataholi nadedenun, fo nanaso'uk tunga Manetualain hihii-nanaun, sama-sama no ita tolanoon Timotius,

²ami mamahena, ela leo bee na ita Aman Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristus fe baba'e-papalak ma so'da-molek neu emi.

³Koa-kio Manetualain fo ita Lamatuan Yesus Kristus Aman. Ndia Amak fo dale na malole nanseli, ma Ndia Manetualain basa oe mata manakokoe-nanasik lala'ena.

⁴Ana tao natea-nahele ami dale ma, nai lelek fo ami la'ola'di toto'a-tataa ka, fo ela no be'i-balakaik fo ami sipon neme Manetualain mai ndia, ami boeo hapu tao matea-mahele basa hataholi manai toto'a-tataa ka dalek.

⁵ Doidosok-doidosok fo Kristus la'ola'di kala, ba'u ka ami la'ola'din so boe. Ma tunga Kristus boe, de ami dale ma nananatetea-nahehelek nanseli.

⁶ Metema ami la'ola'di toto'a-tataa ka soona, ndia nde bee na mana matetea-mahehele emi dale ma, hu ka nde emi so'da-mole ma. Metema ami dale ma nananatetea-nahehelek soona, emi boeo nananatetea-nahehelek, nalosa emi da'di mana makatatakak nai toto'a-tataa ka dalek sama leo ami mame'da mita doidoso ka boe.

⁷ Ami mamahale tataas esa, ma ami dale ma ta beita la'iesa fo ana falahaa la'eneu emi, nana ami bubuluk basa, emi doidoso mo ami. Ma hu ndia de, emi boeo tunga nananatetea-nahehelek sama-sama mo ami.

⁸ Tolano-tolanoo ngala lemin! Ami nau emi bubuluk la'eneu toto'a-tataak fo ami la'ola'din nai nusa Asia. Doidosok fo ami lu'a-lepak ndia, ana ne'e nambela ami de nalosa ami ta mamahena neukose maso'da so'ok;

⁹ nakalenak ami mame'dan sama leo ala huku lisa ami nde ndia so. Tehu dede'ak ndia ana da'di, fo daenga ami

boso masalai neu ami be'i-balakai mesa ma, tehu ami masalai neu Manetualain fo manatao naso'da hataholi manamate kala.

¹⁰ Ndia nde soi-tefa nala ami neme susa-soe mamates matuaina ndia mai. Ma mahani te neukose Ndia boeo nde neukose soi tefa nala ami nai fai makabuin, nana ami tao ami namahehena ma neu ka'da Ndia mesa kana.

¹¹ Ami mamahеле, no emi hule-haladoim soaneu ami a de, neukose Manetualain soi-tefa seluk ami neme susa-soe a mai. Manetualain nakaheik ba'e-pala ami da'dileo natataak neu hule-haladoi ba'u soaneu ami. Ma hu ndia de, hataholi ba'u ka neukose loke makasi neu Manetualain.

¹² Ami mamahoko nana ami dale bobongoana ma natetea-nahehele ami nae, ami maso'dam nai daebafak ia, makasososa na ami tututi-nanatom mo emi a, ami makalala'ok basan no dale ndoos ma matetuk so. Ami tao basa sila la ta no hataholi daebafak manatee teno na fa, tehu no be'ibalakaik fo Manetualain fe ka.

¹³ Fo ami sulak fen neu emi a nde bee na, ka'da la'eneu dede'a-dede'ak fo emi hapu lees ma malela kana. Besak ia, emi ta malelak ami no matetu na fa, tehu au amahena mahani te neukose te'e-te'e emi malelak ami. No enok ndia, mahani te neu lelek Lamatuak Yesus fai mamai na te, neukose emi dale ma namatua neu ami, sama leo ami boeo dale ma namatua neu emi.

¹⁴ (1:13)

¹⁵ Hu ka nde namahehelek ndia de neme makasososan mai a, au tutu'u basa ne'i donge-dama emi, fo ela emi hapu baba'e-papalak diku la'i dua.

¹⁶ Au dudu'a ae donge-dama emi nai au leleo-lala'ong leo Makedonia u, fo au tuli seluk emi nai au leleo-lala'o fafali ma'i nga dalek, fo ela emi tulu-fali au fo au akandoo leo Yudea u.

¹⁷ Tehu au dudu'a asafali seluk au dale tutu'ung ndia so. Naa, ade ndia natu'du nae, au dale dudu'ang ndia ta matea-mahelek fa do? Lelek fo au aketu au dale tutu'ung ndia, ade au aketun tunga au hihii-nanau mesa nga, nalosa ba'ihanak soona, au ae, "Hei", ma ba'ihanak seluk bai soona, au ae, "Ta"?

¹⁸No Manetualain fo hapu nananamaherek ndia, au helu neu emi ta nde, "Hei" ma "Ta".

¹⁹Nanahu Yesus Kristus fo Manetualain Anan, fo nananafa'dak neu emi neme Silas, Timotius ma neme au a, ta nde hataholi fo "Hei" ma "Ta." Nasafali na, Ndia nde bee na natataa "Hei", neme Manetualain mai.

²⁰Nana tunga Ndia, de Manetualain nafa'da basa nae, "Hei" neu basa hala hehelu na. Hu ndia de, ita tafa'da tae, "Amin" neu Manetualain, hu ka nde Yesus Kristus. Ami tao leondiak, fo ela Manetualain nanakoa-kiok.

²¹Manetualain mesa kana nde tao na ami ma emi tatea-tahele da'di esa to Kristus. Ndia boeo nde hele heheli ita soaneu aoina na.

²²Soaneu ndia de, Manetualain paku basa ita da'di Ndia nuun, ma Ana fe Dula Dale na leo nai ita dalen dale, da'dileo bua pepedak esa nae, neukose Ana fe ita basa hata fo Ana helu ka.

²³Manetualain sakasii au, nana Ana bubuluk au dale nga, au ta da'di u leo Korintus u fa nana, au ta nau tao akahehe'dik emi dale ma fa.

²⁴ Au ta laka-akaseti emi la'eneu hata fo emi muse mamahelen, nana emi mamahеле manseli neu Kristus so. Ka'da au tao-no'i neu esa o emi, fo ela emi boetai maua-manale.

2¹ Hu ndia de, au ho'i basa nakeketuk fo au ta ne'i seluk leo emi no donge-damak fo ka'da tao na emi dale he'di.

² Nana, metema au tao akahehe'dik emi soona, see ka nde kokoe-nanasi au, metema ta nde emi fo au akahehe'dik basa emi dale ma ndia fa do?

³ Hu ndia de au sulak fe emi susulak ia. Au ta nau ne'i donge-dama emi fo emi makahehe'dik au, te see ko na emi nde muse tao mamahoko au. Nana au amahele, metema au amahoko soona, emi basa-basa mala mamahoko boe.

⁴ Au sulak fe emi susulak ia no dale he'dik nanseli, nalosa au luu oe nga titihenin. Au ta dodoo ae, au tao akahehe'dik emi dale ma fa, tehu au nau emi bubuluk, au sue-lai emi ba'u na seli.

⁵ Makanaema hapu hataholi tao nakahehe'dik emi dale ma soona, ana ta tao dede'ak ndia neu au fa, te neu emi basa-basa mala, do nai dae neu emi

nggelok. Au ta kokolak dede'a lenak neu dede'ak ndia fa.

⁶Ba'eneu hataholi matak leondia ka, emi hataholi mala ba'u na ala fen nasanene'dak soona dai so.

⁷Besak ia emi muse fe do'o do ampon neu hataholi ndia, ma fe manggatek neu selu kana, fo ela ana boso dale he'di nanseli, losa ketu namahehena na.

⁸Hu ndia de au oke, fo ela emi matu'du selu kana, mae te'e-te'e emi sue-lain.

⁹Au sulak fe emi susulak ia no dudu'ak soaneu au fola emi, ade emi nau tunga mahele au natutu'du ngala do ta.

¹⁰Metema emi fe do'o do ampon neu hataholi manatao salak basa neu emi a soona, au boeo fe do'o do ampon neu hataholi ndia boe. Nana hata fo au fe do'o do ampon basan, metema memak hapu nggelok paluu nanafe do'o do ampon soona, au fe do'o do ampon neu ndia nai Kristus matan, soaneu emi malole ma.

¹¹Au tao leondiak, fo ela Nitu boso hapu loak soaneu ana koasa ita. Nana ita bubuluk basa nitu dale tutu'u na so.

¹²Nai lelek au losa Troas no dudu'ak soaneu tui-benga Hala Malole la'eneu

Kristus te, Lamatua ka soi enok basa fe au fo aue-ale'di nai mamananak ndia so.

¹³Tehu au dale nga ta tesa-tama fa, nana au ta atongo o ita tolanoon Titus nai naa fa. Boema au ate'a hataholi manai mamananak ndia de au u leo Makedonia u.

¹⁴Tehu makasi neu Manetualain! Ana hela-nole ami tataas esa, fo ami la'ok nai Kristus eno sesengi na, hu ka nde ami maso'da da'di esa mon. Manetualain pake ami, fo ela halak la'eneu Kristu sa namaloa sama leo kaboominik fo nabomini leo basa mamananak lala'ena neu.

¹⁵Nana ami nde bee na, sama leo kaboomini ka boo na, fo naboomini fo Kristus nde tunu-hotun soaneu Manetualai na. Ba'eneu hataholi fo nasasale matak no momopo-mamate sa, ami ia sama leo mamate ka'boo ka, fo boo na nanisa. Tehu ba'eneu hataholi fo bei hapu nanasoi-tefak, soona ami sama leo kaboominik fo boo mini na ninis leo maso'da ka neu. Naa, see ka nde tao natetu bela ba'uk ia?

¹⁶(2:15)

¹⁷Ami ta sama leo hataholi makadotok, fo ala tao halak maneme Manetualain

mai a, sama leo bua dangan. Ami dale tutu'u ma nde bee na neuisik, nana Manetualain nde ami. Ma Manetualain mesa kana nde nita ami manduku-malosak halak ndia da'dileo Kritus ata nala.

3¹ Ade meten soona, nono'ka bai de ami koa-kio seluk ami aoina ma do? Do bole da'di ami paluu susula kokoa-kikiok soaneu emi, do neme emi mai, sama leo hataholi fe'e kala paluu ka do?

² Emi nde ami susula kokoa-kikiom fo nanasulak nai ami dalem dale, fo hataholi la esa-esak bubuluk ma ana lees ana.

³ Sila nde lita lae emi malupa susulak fo Kristus nde sula kana, fo Ana haituan tunga ami. Susulak ndia ta nanasulak ninik tinta fa, te nanasulak ninik Manetualain Dula Dalen fo maso'da ka; boeo ta sula kana nai batu lei lain fa, te nanasulak nai hataholi daebafa ka dale na.

⁴ Ami mafa'da mae leondia nana, ami mamahale Manetualain tunga Kristus dalek.

⁵ Ami ta manuu ne'ek hata esa boen soaneu ami mafa'da mae, ami mapalani tao-no'i ue-le'dis ia, tehu Manetualain nde fe be'i-balakaik ndia neu ami a.

⁶ Ndia nde tao na ami mapalani da'di malalau-maono soaneu hehelu beuk esa, fo nde Heheluk fo namahena neu Manetualain Dula Dale na, ta neu hoholo-lalane nanasula ka fa. Nana nanasulak ndia nini mamates, tehu Manetualain Dula Dalen ndia ana fe maso'dak.

⁷ Nai lelek hehelu-balataak fo manini mamates ndia nanataok ma nanadoki-dulak neu batu a, Manetualain ndela-sa'an nandela-nasa'a neu Musa mata panan. Sa'a na nandela-nasa'a leondiak, nalosa leoina Israe la ta labe'i lakanae Musa mata panan, leomae sa'ak manai mata panan ndia ana mulai keluha'bu nai lelek ndia. Naa, metema hehelu-balataak fo nanataok, fo manini mamates ndia nanapaku nisak ninik Manetualain ndela-sa'an fo mandela-masa'ak matuaina leondia ka,

⁸ tao leo bee o, hehelu-balataak nanataok ma nanafek neme Manetualain

Dula Dale na, nanapaku nisak ninik mandela-masa'ak lena seluk bai.

⁹Metema hehelu-balataak fo manahuku hataholi daebafak ndia, mandela-masa'an leondiak soona, tao leo bee o hehelu-balataak fo manatao na hataholi daebafa ka malole falik no Manetualai na, mandela-masa'an lena seluk bai.

¹⁰Bole tafa'da tae, hata fo makahulu na mandela-masa'ak, ta mandela-masa'ak so'on, nanahu mandela-masa'ak besak ia.

¹¹Metema hata esa nakatatakak ka'da ba'ihanak mesan, tehu nandela-nasa'a leondiak, soona tao leo bee o hata manaketu basa ta ka, nandela-nasa'a lena seluk bai.

¹²Hu ka nde ami manuu namahehena leondia ka de, ami mapalani kokolak leondiak.

¹³Ami ta sama leo Musa fo ana babaa mata panan ninik tema bibia ni'is, fo ela leoina Israe la ta lita Manetualain ndela-sa'an fo mate koe-koe non de basa boema ana sapu-lalo nai mata panan.

¹⁴Sila dudu'a-aafin nanatatana ketuk so. Ma losa besak ia boeo, dudu'a-aafi nala bei nanatatanak ninik tema bibia

ni'is, nai lelek fo lamanene hehelu palaak ndia nanalees. Tema bibia ni'is ndia ka'da hapu nanabuka henik, metema hataholi a da'di esa no Kristus.

¹⁵ Besak ia boeo, metema ala lees Musa hoholo-lalane nala soona, tema bibia ni'is ndia bei tatanaketu dudu'a-aafi nala.

¹⁶ Tehu metema hataholi esa ana mai nasasalematak no Manetualain mai soona, tema bibia ni'is ndia nanabukak neme hataholi ndia mata-panan mai.

¹⁷ Naa, Manetualain nde bee na Dula Dalek. Ma nai bee Manetualain Dula Dale na nai ndia soona, nai ndia boeo hapu ao loa ka.

¹⁸ Besak ia ita basa-basa tala mata-panan ta nanapotik ninik tema bibia ni'is so'on, nalosa ita hapu tangale'do Lamatuak Yesus mandela-masa'an. Nanahu mandela-masa'ak ndia da'di neme Dula Dale ka mai ma Dula Dalek ndia nde bee na Lamatua ka nde ndia, soona ita boetai tandela-tasa'a, nanahu ita nanatao nasafalik nakandondoo henin da'di sama leo Ndia. Boema ita boetai tandela-tasa'a takandoo. Mandela-masa'ak ndia neme Dula Dale

ka mai, ma Dula Dalek ndia nde bee na Manetualain.

4¹ Ami ho'u ue-le'dis ia nanahu Manetualain dale malole na. Hu ndia de ta ketu ami namahehena ma fa.

² Ami ta pake eno-dala makahatuk fo nini bibii-mamaek fa. Ami ta nau maue-male'di no tipu-daik do puputa-papaik Manetualain dede'a-kokolan fa. Ami malalau-maono Manetualain no dale neuisik tunga hihii-nanaun. Hu ndia de, ami mamahena basa hataholi la taidodoo ami no malole, nandaa no dale bobongoana nala.

³ Metema Hala Malole fo ami tui-bengak ndia boeo beita lalela kana no malole fa soona, ka'da hataholi fo bei sanga mopo-mate a nde ta lalela kana fa.

⁴ Nitu lalais fo manakoasa daebafak ia, nde babaa ketu hataholi kamahehele tak sila la dudu'a-aafin. Ndia nde napanggengge sala, fo ela ala ta lita mangale'dok maneme Hala Malole la'eneu Kristus matua-mademan, fo nalupa Manetualain dula na.

⁵ Halak fo ami manduku-malosa kana ndia, ta nde halak la'eneu ami fa, tehu la'eneu Yesus Kristus nae Ndia nde bee

na Lamatuak ma ami nde bee na o ata mala, nanahu ndia.

⁶Manetualain fo nafa'da nae, "Ela leo bee na neme makahatuk dale mai, mangale'do ka tii," Manetualain ndia nde nakatitiik mangale'dok ndia nai ita dalen dale, fo ela ita dudu'a-aafin da'di mangale'dok fo ita talelak matalolole Manetualain mandela-masa'an fo nandela-nasa'a neu Kristus mata-panan.

⁷Tehu hata-heto samanek mana'a hiik ndia nanape'dak nai uledae dale, fonde ami aoinam beli tak ia. No enok ndia nananitak nae, Manetualain nde koasa na lena, te ta ami fa.

⁸Ala usi ami neme basa boboak lala'ena mai, tehu ta lakahapi la ami fa. Ami manggangok, tehu ta losa ketu ami namahehena ma fa.

⁹Ba'u ka musu lo ami, tehu ta la'iesa fo ami leo mesa ma fa. Ma nasi'a ami nanafepak losa ami tu'u meu, tehu ta mate ami fa.

¹⁰Ami mame'da Kristus mamate na tataas esa nai ami ao paa ma, fo ela maso'da na boeo nananitak nai ami ao paa ma.

¹¹ Doodoo basa ia, nai ami maso'da ma dalek, mamate sa mama'u ami tataas esa nanahu Yesus, fo ela no enok ndia, Yesus maso'da na boeo nananitak nai ami ao paam manafuu-mopok ia.

¹² Dede'ak ia sosoa na nae, nai ami aoinam dale, mamate sa ana bei nakalala'ok ndia tatao-nono'in no mahelek, tehu ami mamahoko nana maso'da ka bei tao-no'i no mahelek nai emi aoinam dale.

¹³ Nai Susula Malalaok dale hapu dede'a ka nae, "Au amahеле, hu ndia de au kokolak." Naa, no namahehelek manapila lo'a-lo'a leondia ka boe, ami kokolak nana ami mamahеле.

¹⁴ Ami mamahеле mae Manetualain fo manatao naso'da falik basa Lamatuak Yesu sa, neukose Ana tao naso'da falik ami mo Yesus, fo no emi ma ami leo mata na neu.

¹⁵ Basa sila lala'ena nde bee na, soaneu emi paluu ma. Nana boetai hataholi ba'u ka lame'da lita Manetualain susue-lalain soona, boetai nonoke hule-haladoi makasi ba'u ka, nanananduku-nalosak neu Manetualain. No enok ndia, Manetualain nanakoa-nanakiok.

¹⁶ Hu ndia de, ta ketu ami namahehena ma fa. Leomae tunga ao paa ka soona, boetai nakalulutuk, tehu tunga samane ka soona, ami nanatao nabebeuk tunga faik.

¹⁷ Ma to'a-tataa bibianak fo ami la'ola'din soaneu ba'ihanak mesa kana ia, neukose nabuna-naboa fe ami uanale matuaina nanseli ma manaketu basa tak. Uanalek ndia ba'u lena nanseli, metema takasasama kana no toto'a-tataak ndia.

¹⁸ Nana ami ta paluu hata nananita ka fa, te ami paluu ka nde hata nananita ta ka dei. Hata nananita ka, nakatatakak ka'da ba'ihanak mesan, tehu hata nananita tak ndia matea-mahelek losa dodoo na.

5 ¹ Nana ami bubuluk basa, uma fo nde ao paak fo ita leon nai daebafak ia, nanaofehenik soona, Manetualain sadia fe ita uma esa nai nusa so'da ka. Manetualain nde tao matan uma ndia de napadeik nahele losa dodoo na.

² Uma fo besak ia ita leo nai dalek ia, ita honggu'u, nana ita tahiik leo nai ita uman manai nusa so'da ka.

³ Uma ndia nde ita ao paa beu na.

⁴ Nai lelek fo ita bei leo nai uma manai daebafak ia dale ka, ita honggu'u, nana ita lelepa mabela na. Ta hu ka nde ita nau tatapo'i teme ita ao paa daebafa na mai fa, te hu ka nde ita nau pake ita ao paan maneme nusa so'da ka mai, fo ela ita ao paan fo bisa maten ia, nanatao nasafalik da'di ao paa maso'dak.

⁵ Manetualain nde sadia fe ita soaneu nanatao nasafalik ndia, de Ana fe Dula Dale na neu ita, da'dileo bua pepe'dak esa.

⁶ Hu ndia de ami dale ma natea-nahele tataas esa. Ami bubuluk basan, nai lelek fo ami bei leo nai ao paak fo bisa maten ia, ami doo ka neme uma fo neukose ami leo sama-sama mo Lamatua ka.

⁷ Nana ami maso'da tunga ka'da ami mamahale neu Kristus. Ami ta tunga hata fo nananita ka fa,

⁸ hu ndia de, ami dale ma natea-nahele. Ami mahiik manseli, matapo'i neme ami ao paam ia mai, fo ela ami hapu leo mo Lamatua ka.

⁹ Hu ndia de, ami sanga enok te'e-te'e, fo ela ami so'da ma nandaa no Lamatua ka dale na, nau nai lelek fo ami bei leo nai uma manai daebafak ia, do nai lelek

fo ami leo nai uma manai nusa so'da ka boe.

¹⁰Nana tao leo bee o, ita basa-basa tala nanakalaak leo Kristus kandela kekee-fufulan mata na teu, fo neukose ita esa-esak hapu babala na, nandaa no tatao-nono'in nai daebafak ia, nau tatao-nono'i malalole do tatao-nono'i mangalauk boe.

¹¹Ami bubuluk, sosoak hata ita bii Lamtua ka; hu ndia de ami sanga enok fo hataholi la lamahela, see ami ia. Manetualain nalelak besa-besa no ami, de au amahena emi boeo malelak ami nai emi dalem dale.

¹²Ami kokolak mae leondia, tehu ami ta moke emi koa-kio ami. Ka'da ami nau fe emi ne'ek malole esa soaneu mamatutua-mamadema neu ami, fo ela emi bubuluk, tao leo beek fo emi muse mataa hataholi fo ana mete ka'da hataholi a mata aon, te ana ta mete ha'da-paliin fa.

¹³Metema memak ami nono'kabai de kamulu sa soona, dede'ak ndia ana da'di nana, Manetualain paluu na. Boema metema emi mita ami langa ma matetuk

soona, dede'ak ndia ana da'di nana, emi paluu ma.

¹⁴ Kristus susue-lalain nde koasa na ami a, nalosa ami bubuluk metema hataholi esa mate basa soaneu hataholi lala'ena soona, dede'ak ndia soso na nae, mate basa hataholi lala'ena so.

¹⁵ Kristus mate soaneu hataholi lala'ena, fo ela hataholi maso'da ka ana boso naso'da soaneu aoina na mesa kana, tehu soaneu Kristus fo Ana mate de naso'da falik hu ka nde hataholi sila la paluu na.

¹⁶ Hu ndia de, ami ta uku-dou hataholi ninik hataholi daebafa ka uuku-dodoun fa. Memak ami uku-dou hai Kristus ninik hataholi daebafa ka uuku-dodoun, tehu besak ia soona, ta so.

¹⁷ Hataholi fo naso'da da'di esa no Kristu sa, ana da'di hataholi beuk. So'da palaa ka ta kana so. Basa-basan, ana da'di beuk so.

¹⁸ Manetualain nde tao basa sila lala'ena. Manetualain tao na ita malole falik ton, tunga Kristus. Boema nadenu ita tanoli-tafa'da hataholi a, fo ala malole falik lo Manetualain boe.

¹⁹ Ami tui-benga mae, no Kristus hehela-nonolen de Manetualain tao na hataholi daebafa ka malole falik lon. Manetualain tao dede'ak ndia ta no ana leke sala-salak fo hataholi daebafa ka taon neu aoina na. Boema Manetualain fe ami be'ibalakaik soaneu tui-benga halak ndia.

²⁰ Da'di ami ia nde bee na, Kristus hataholi nadedenun. Manetualain nanduku-nalosak hala hehelu na, tunga ami. No Kristus na'de na, ami dokodoe manseli neu emi, fo sipo ma Manetualain dale susue na, fo nini fe emi malole falik mon.

²¹ Kristus sala-singon ta, tehu Manetualain fen Ana lu'alepa ita sala-singo nala, fo ela ita malole falik to Manetualain, nana ita da'di esa to Kristus.

6¹ Hu ka nde ami maue-male'di sama-sama mo Manetualain de ami dokodoe manseli fo emi boso makamiminak Manetualain dale malolen ndia.

² Nai Susula Malalaok dale Manetualain nafa'da nae, "Nai faik fo Au ahii kana, Au amanene basa o so, ma nai fai

so'da-mole ka, Au tulu-fali basa o so." Mafandendelek matalolole, te besak ia nde faik fo Au ahiik ndia! Besak ia nde faik soaneu emi nanasoi-tefak!

³Ami ta nau ami lau-onon nanafe salak fa. Hu ndia de, ami sanga enok fo ami ta fe ne'ek neu hataholi esa boen soaneu ana tao dede'ak fo tao na hataholi fe salak neu ami.

⁴Nasafali na, nai basa hata lala'ena dalek, ami matu'du mae, ami nde bee na Manetualain ata nala. Nana basa toto'a-tataa mata-mata kala, ami la'ola'di basan no ta haelai mamasana fa:

⁵ami nanafepa-li'uk, ala tao ami leo bui dale meu, ma ala tutu-fepa ami. Ami maue-male'di no ami pusema titi, nasi'a ami ta sungu fa, ma nasi'a basa ami nana'a-ninimum.

⁶No dale malalaok, manatee tenok, ta haelai mamasana, ma dale malole, ami matu'du mae, ami nde bee na Manetualain atan. Boeo no namahena neu Manetualain Dula Dale na tutulu-fafalin, ma no susue-lalaik fo matetu ka.

⁷No tui-benga hala ndoo sa, ma no Manetualain koasa na, ami matu'du mae ami ia nde bee na Manetualain ata nala. Ami ho'u mahele Manetualain hihii-nanaun da'dileo ami tee-tafam fo ami sapu ma musu a ma soaneu ami masala'e ami aoina ma boe.

⁸Ami nanafe ha'da-holomata, tehu nananakamumulu-nakamamaek boe; nanakoa-kiok, ma nanafepa-li'uk boe. Leomae ami tao tunga ndoo na, ami nanakalaak mana masapepeko-masandandalik.

⁹Ami ta nananita-nalelak fa, tehu da'dileo hataholi nadedenuk lita-lalelak ami. Laedaenga ami manamatek, te see ko na ami bei maso'dak. Leomae ami nanafepa-li'uk, te ami ta mate fa.

¹⁰Leomae ami dale ma nananakahehe'dik, tehu ami mamahoko tataas esa boe. Ami nananitik hataholi nuu ta-hata tak, tehu ami tao ma hataholi ba'u ka lamasu'i so. Ami nananitik ta manuu hata esa boen, tehu tunga ndoo na ami manuu basa-basan lala'ena.

¹¹Tolano-tolanoo susuek fo manai Korintu sala lemin! Ami kokolak no

mangale'dok basa neu emi so. Basa ami dale ma oe-isin lala'ena, ami mafa'da basan neu emi so.

¹² Ami ta mafuni ami dale ma soaneu emi fa, te ka'da emi nde mafuni emi dale ma soaneu ami a.

¹³ Besak ia, neme na fo au kokolak o emi sama leo au kokolak o au ana bongin. Hu ndia de, buka emi dale ma leona soaneu ami boe.

¹⁴ Boso nau da'di esa mo hataholi fo ta lamahele neu Yesu sa; nanahu ndia ta nandaa fa. Hapu nai bee, malole da'di esa no mangalau ka! Ta hapu mangale'do ka nakabubua no makahatu ka fa.

¹⁵ Hapu nai bee, Kristus nala halak no Nitu a. Hu ndia de, ta hapu nai bee hataholi kamahehele ka sama no hataholi kamahehele ta ka.

¹⁶ Tututi na leo beek nai Manetualain Uma na no Uma sosongo-tatango ka tala'da? Ita ia, Manetualain uman, fo nde Manetualain fo maso'da ka. Manetualain nafa'da nae, "Neukose Au leo nai sila tala'da heon, ma Au aso'da sama-sama os. Neukose Au da'di sila Manetualain, ma neukose sila da'di Au hataholi kamaheheleng.

¹⁷ Hu ndia de, la'oela hataholi fo ta nalelak Manetualain ndia, ma ta'da kofe'ek emi aoina ma neme sila mai. Boso makabubua makandondook mo hata manggenggeoka, soona neukose Au sipok emi.

¹⁸ Neukose Au da'di emi Amam, ma neukose emi da'di Au anang. Leondiak Manetualain fo Mana Koasa nafa'da."

7 ¹ Tolanoo susue ngala lemin! Basa hala heheluk sila la ala fen neu ita. Hu ndia de ela leo bee na tao talalao aoina tala neme basa hata fo tao nanggenggeo ita ao paa samanen. Ela leo bee na ata fe ha'da-holomata neu Manetualain, ma sanga enok fo taso'da mateu-mandaak sama na leo Ndia.

² Sipok ami nai emi dalem dale. Ami ta masala neu hataholi esa boen, ma ami beita makatutu'dak mita hataholi esa boen. Ami ta la'u nanalak makandondook neme su'di see a mai boen.

³ Au afa'da ae leondia, tehu ta soaneu au fe salak neu emi fa. Nana sama leo au afa'da basan nai makahulu na ae, ami sue-lai emi ba'una seli, boema ita nde bee na tialaik losa mate.

⁴ Au amahela emi te'e-te'e. Nakalena bai, au amatutua-amadedema emi nanseli! Leomae ami la'ola'di toto'a-sosotak ba'u ka, tehu au hapu kokoe-nanasik ba'u ka, hu ka nde emi. Tete'e ka au dale nga namahoko!

⁵ Lelek ami losa Makedonia boeo, ami ta hapu loak hahae aom makandondook fa. Neme basa boboak lala'ena, ami hapu toto'a-tataak: neme hataholi fe'ek, ami hapu nale'a-napilik, ma name ami dalem dale, ami hapu bibii-namata'uk.

⁶ Tehu ami moke makasi ba'u ka, nana Manetualain tao natea-hahela hataholi manaketu namahehena kala dale nala tataas esa; Ana tao na ami dale ma loa-loak mesan ninik Titus mamai na.

⁷ Ami dale ma loa-loak mesan ta ka'da hu ka nde Titus mai so, tehu boeo hu ka nde nafa'da dale na loa-loak mesan nanahu emi. Nafa'da ami nae emi mahiik manseli matongo mo au; ma nae emi masasale dale neu emi tatao-nono'i makahulu mala, de besak ia emi nau masala'e au. Dede'ak ndia tao na au amahoko lena seluk bai.

⁸ Leomae au susula nga nini dale he'dik fe emi, tehu au ta asasaledale

sulak susulak ndia fa. Memak nai lelek au bubuluk basa, au susulang ndia nakahehehe'dik emi dale ma leomae ka'da fai keke'uanak esa mesa kana, tehu au hihii ae asasale dale boe.

⁹Tehu besak ia au amahoko, ta hu ka nde emi dale ma he'di sa fa, te hu ka nde emi dale he'dim ndia tao na emi tukatei-saledale. Memak emi dale he'dim ndia enok esa no Manetualain hihii-nanaun. Da'di ami ta makatutu'dak emi fa.

¹⁰Nana dale he'di leondia ka, nini tukatei-saledalek fo ninini na nde so'da-mole ka. De hataholi a neukose ta nasasale dale neu dede'ak ndia fa. Nasafali na, dale he'dik fo ka'da enok esa no hataholi daebafa ka hihii-nanau na, buna-boan nde mamate sa.

¹¹Soba emi taoafik hata fo hapu nini buna-boak neme dale he'dik fo enok esa no Manetualain hihii-nanaun! Buna-boan nde ia, emi sanga enok te'e-te'e soaneu tao mamaneu kelupua ka! Emi makamu sala-singo ka, emi bii-mamata'u, emi mahiik, emi manggate, emi nau huku mana tao masala kala! Nai basa dede'ak

ia la dalek, emi matu'du basa mae emi salam ta.

¹² Da'di leomae au sulak basa susulak ndia so, tehu au sula kana ta hu ka nde hataholi sala tak ndia fa. Boeo ta hu ka nde hataholi fo ana doidoso hu ka nde salak ndia fa. Au sulak susulak ia fo ela nai Manetualain matan, emi mame'da aom, emi taoafik neu ami ba'una seli.

¹³ Hu ndia de ami dale ma loa-loak mesan. Fe'ek neme ami dale ma loa-loak mesan, lena-lenak ami mamahoko hu ka nde ami mita Titus namahoko, nanahu emi kokoe-nanasim.

¹⁴ Memak au amatutua-amadedema basa emi neun so. Makasi ba'u ka, emi ta makamamaek au fa. Basa hata fo ami mafa'da hain neu emi ndia, memak tete'e ka. Leondiak boe, hata fo ami mamatutua-mamadedema emi neu Titus, nananitak tete'e ka boe.

¹⁵ Besak ia, ana boetai sue-lai emi, nana nafandele, tao leo beek de emi basa-basa mala nau tunga hehela-nonolen, ma tao leo beek de emi sipo kana no ha'da-holomata.

¹⁶ Au amahohoko anseli, nana emi hapu nananamaherek nai basa dede'ak lalaena dalek.

8 ¹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Ami hii emi boeo bubuluk la'eneu tao leo beek de Manetualain malole na seli neu hataholi kamahehelek manai Makedonia la.

² Sila nanafola basak ninik toto'a-tataa mabelaina la so. Tehu nai toto'a-tataak sila la tala'da, ala lamahoko ma dale nala malole lanseli nai fe tutulu-fafali ka dalek soaneu tulu-fali hataholi fe'ek, leomae sila nuu ta-hata tak lanseli.

³ Au afa'da no namahehelek ae, ala fe tunga sila hahapu na, nakalenak ala fe lenak bai. Ta no hataholi nadedenun fa,

⁴ ala loke lanseli neu ami lae, metema ami nau soona, sila boeo fe tutulu-fafalik neu hataholi kamahehele kala.

⁵ Ala fe lena neme ami mamahena ka. Makasososa na ala fe aoina nala neu Lamatua ka, basa boema neu ami boe, dede'ak ndia nandaa no Manetualain hihii-nanaun.

⁶ Hu ndia de, ami makaseti Titus fo ana mulai tatao-nono'ik ia, fo ela nakalala'ok

nakandoo tatao-nono'i malole ia, nai emi tala'da boe.

⁷Emi nai uluk nai basa-basan lala'ena: Emi nai uluk nai dede'a namahale ka dalek, nai dede'a nafa'da hahapu ka dalek, nai dede'a malela ka dalek, nai tutulu-fafalik no te'e-te'e ka dalek, ma nai emi susue-lalaim neu ami dalek. Hu ndia de, malole lenak emi nai uluk nai tatao-nono'i malole ia dalek boe.

⁸Au ta paleta emi fo emi tao dede'ak ia fa. Tehu ka nde natu'du nae, hataholi fe'e kala manggate lanseli tulu-fali nonoo hataholi nala de au boeo nau bubuluk, emi susue-lalaim losa nai bee so.

⁹Nana emi bubuluk tete'e ka, Yesus Kristus fo ita Lamatua na sue-lai na ita ba'u na seli. Yesus kamasu'ik, tehu Ana tao aoina na da'di nuu ta-hata tak, soaneu emi paluu ma, fo ela no nuu ta-hata tan ndia, emi da'di kamasu'ik.

¹⁰Tunga au hahapu nga soona, la'e mamana na emi tao makababasak hata fo emi taon ndek teu maneu ka so. Nanahu emi nde makasososa dudu'a-dodoo ma mulai tatao-nono'ik ndia.

¹¹ Naa, ela leo bee na besak ia emi makalala'ok makandoon, tunga emi nabebe'i ma. Ela leo bee na, te'e-te'e emi tao makababasak tatao-nono'ik ndia, sama leo makahulu na emi dale tutu'u ma boe.

¹² Metema te'e-te'e emi nau fe soona, neukose Manetualain sipok emi fefeem ndia, tunga hata fo emi manuun, te ta tunga hata fo emi ta manuu fan.

¹³ Au ta anuu dudu'ak makandondook soaneu po'ilotak hataholi fe'e kala leme lulu'a-lelepak ia mai, nalosa au tao amabela emi. Te hu ka nde besak ia, emi so'da ma natetu so, de emi muse tao matetu hataholi sila toto'a-tataa nala. Fo ela neu faik esa, metema emi nai toto'a-tataa ka dalek, boema sila nai tetu-tema ka dalek, soona neukose ala tulu-fali emi. No enok ndia de, emi matulu-mafali ao.

¹⁴ (8:13)

¹⁵ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Hataholi fo tutunga-sasangan ba'u ka, ta nakalena fa, ma hataholi fo tutunga-sasangan faa ka, ta kulang fa."

¹⁶ Ami moke makasi ba'u ka neu Manetualain, nana sama leo ami boe, de

Ana tao na Titus te'e-te'e tulu-fali emi, de ana tulu-fali emi!

¹⁷ Nana Titus ta ka'da te'e-te'e tao natetu ami nonoke ma fa, tehu ndia boeo te'e-te'e sanga tulu-fali emi, de nalosa no hihii-nanau mesa na, de ana naketu soaneu ne'i leo emi neu.

¹⁸ Ami madenun no tolanook esa fo tolanook ndia nanafe ha'da-holomata nanseli nai basa hataholi kamahehele kala, nana ue-le'din nde ana tui-benga Manetualain Hala Malole na.

¹⁹ Fe'ek neme ndia mai, hataholi ndia nanahela basak so boe, ma Salani kala laketu basan soaneu sama-sama no ami nai ami leleo-lala'o ma dalek. Nana neukose ami tao leleo-lala'ok soaneu manduku-malosak tutulu-fafalik ndia, fo ela Lamatua ka nanakoa-kiok, ma fo ela emi mita ami te'e-te'e nau tulu-fali.

²⁰ Ami manea besa-besa fo ela boso hapu hataholi fe salak neu ami nai ami manduku-malosak tutulu-fafalik matuaina ia.

²¹ Ami nau tao tunga ka'da ndoo na, ta ka'da nai Lamatua ka matan fa, tehu nai hataholi daebafa ka matan boe.

²² Sama-sama no Titus ma tolanook ndia, ami boeo haitua tolanoo fe'ek esa. Ami soba fali-fali mon so, de nananitik ana nau tulu-fali tataas esa. Ma besak ia, lena-lenak ana nau tulu-fali emi, nanahu ana tao basa namahehenan neu emi.

²³ La'eneu Titus ia nde bee soona, au nonoong fo naue-nale'di no au soaneu tulu-fali emi. Ma la'eneu tolanoo kaduak fo leu sama-sama lo na, sila nde bee na hataholi fo nanadenuk neme salani kala mai ma ala da'di namatutua-namadedemak ba'eneu Kristus.

²⁴ Ami mamahena emi matu'du emi susue-lalaim neus, fo ela basa salani kala bubuluk lae, emi sue-lais ma lae hata fo ami mamatutua-mamadedeman la'eneu emi nde bee na tete'e ka.

9¹ Tunga ndoo na, ta paluu au sulak seluk fe emi susulak la'eneu tutulu-fafalik fo bei nanahaituak leo Manetualain hataholi kamahehelen manai Yudea la.

² Au bubuluk emi mahiik manseli tulu-fali, de au amatutua-amadedema basa emi neu hataholi manai Makedonia la so. Au afa'd?s ae, neme teu maneu

ka, tolanook fo namahehelek esa fo manaleo nai Korintus nai nusak Akhaya, laheheleaon basa soaneu fe tutulu-fafalik so. Naa, te'e-te'e emi manggatem ndia, nafofo'a sila ba'u ka manggate na boe.

³ Besak ia au adenu Titus no tolanoo ka duak sila la le'i, fo ela hata fo ami mamatutua-mamademedeman la'eneu emi ndia, boso nalupa kokola bafalouk mesa kana. Da'di emi muse maheheleaom basa so, nana au afa'das ae, emi maheheleaom basa soaneu dede'ak ndia so.

⁴ Tehu au bibii ka'da boso nalosak hapu hataholi Makedonia la tunga sama-sama lo au nai lelek au ne'i. Ma metema ala hapu la emi beita maheheleaom fa soona, weh, mahani te se ami mae manseli, nana ami mafa'da basa mae, ami mamahale manseli neu emi! Ma neukose emi mae boe.

⁵ Hu ka nde ndia de, au dodoo nana paluu au adenus le'i lakahuluk soaneu ito-ato tutulu-fafalik fo emi heluk ndia. Au tao leondiak fo ela mahani te, metema au ne'i soona, emi fefeem ndia nanasadiak so. No enok ndia, nananitak nae emi fefeem ndia, emi fen

no dale namahokok, te ta hu ka nde laka-nakasetik fa.

⁶ Mafandendek leona! Te hataholi manasele-nggali bini-ngges faa ana ka, neukose ana ketu-kolu buna-boak faa anak boe. Tehu hataholi manasele-nggali bini-ngges ba'u ka, neukose ana ketu-kolu buna-boak ba'u ka boe.

⁷ Hataholi a esa-esak muse fe tunga dale hihii na. Ana boso fe no dale bibia-seselik, do hu ka nde laka-nakasetik, nana Manetualain sue-lai hataholi fo ana fe no dale namahokok.

⁸ Manetualain nanuu koasa fe emi baba'e-papalak manasasi kao kao ka, fo ela emi manuu hata fo emi paluu ka tataas esa; lena-lenak neukose emi manuu lenak soaneu tao malole ma soaneu tulu-fali hataholi.

⁹ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia la'eneu Manetualain, "Ana nggenggela-ngganggali fe hataholi nuu ta-hata ta kala; dale malole na manaketu basa tak, losa dodoo na."

¹⁰ Manetualain nde sadia bini ngges soaneu manasele-nggali, ma nana'a-nininuk soaneu ita. Ndia boeo, neukose Ana sadia ma tao namaba'u hata fo emi

sele nggali ka, fo ela emi dale malole ma buna-boan tama seluk.

¹¹No enok ndia, neukose emi hahapu ma dai ma lena nai basa hata lala'ena dalek, nalosa emi hapu fe tataas esa no dale malole. Ma emi fee feem fo ami baba'e ka, nini fe hataholi ba'u ka loke makasi neu Manetualain.

¹²Nanahu tatao-nono'i malole fo emi tao-no'in ndia, ta ka'da tao natetu Manetualain hataholi kamahehele nala toto'a-tataan mesa kana fa, tehu neukose nini fe hataholi ba'u ka loke makasi neu Manetualain.

¹³Ma neme tatao-nono'i malole fo emi matu'dun ndia, hataholi Salanik ba'u ka nai Yudea, neukose ala koa-kio Manetualain, nana lita emi mamahela ma ma emi lilineka ma ba'u na seli neu Hala Malole la'eneu Kristus. Sila boeo koa-kio Manetualain, nana emi dale ma malole nanseli soaneu baba'e neu sila ma neu basa hataholi fe'e kala, hata fo emi manuun.

¹⁴Soona neukose ala hule-haladoi fe emi no susue-lalaik, nanahu Manetualain dale malole na ba'u na seli neu emi.

¹⁵ Ela leo bee na ita toke makasi neu Manetualain, hu ka nde baba'e-babati matuainan ndia.

10 ¹ Besak ia, au fo Paulus nau uni hata esa soaneu emi. Au ia, tunga hataholi a nafafa'da na au mangana'uk metema au asasalematak o emi, tehu au apalani, metema ita komododoon. Naa, hu ka nde Kristus mangana'u na ma Kristus dale malole na,

² de au dokodoe anseli, fo boso nalosak emi tao ma au, no nakasetik au tao balakaik neu emi, metema mahani te au ne'i. Nana au dodoo soaneu tao balakaik neu hataholi fo lafa'da lae, ami maue-male'di no dudu'a daebafak.

³ Memak ami bei maso'da nai daebafa ka, tehu ami ta ulepo'de minik dudu'a daebafak fa.

⁴ Tee-tafa fo o ami paken nai ami ulepo'de ma dalek, ta tee-tafa fo neme daebafak ia mai fa, tehu Manetualain koasa na. No tee-tafa ndia de, ami tao makalulutuk kota musu la. Ami siliheni manamatui kala,

⁵ ma tao makalulutuk kota musu koao-ndae aok fo lafofo'an soaneu la'ban malelak la'eneu Manetualai na. Ami

tahan hataholi la dudu'a-aafin, ma ami tao malas lakatele leu Kristus.

⁶Ma metema emi tunga basa no dale katematuak soona, ami maheheleaom soaneu huku basa hataholi fo manatunga ta kala.

⁷Ela leo bee na emi mame'da ha'da-tatao ka ndoo na nde bee. Metema hataholi esa namahele Kristus nuun ka'da ndia mesa kana soona, ela leo bee na ana dodoo nasafalin ma ana name'da nae ami boeo Kristus nuun sama na leondia boe.

⁸Au ta bii-mae metema au muse amatutua-amadedema lena ba'u ka neu koasa fo Lamatua ka fe basan neu ami a, nana koasa ndia nanafek soaneu mafofo'a emi, te ta soaneu tao nakalulutuk fa.

⁹Au ta nau emi mame'da mae au bei akabibiik emi ninik au susula ngala fa.

¹⁰Hapu hataholi nai emi dalek nafa'da nae, "Paulus susulan sila la balakaik ma maheohak, tehu metema Paulus nai ita tala'daheon soona, ha'da-paliin mangana'uanak ma hala-kokolan sosoa-ndandaan ta!"

¹¹ Hataholi leondia ka muse name'da nae, metema ami nai emi tala'daheom soona, ami tatao-nono'im nandaa no hata fo ami sula kana nai ami susula mala dalek.

¹² Tao leo beeo, ami ta mapalani makasasamak do ami tao ami aoina ma, dedenak esa no hataholi fo lafa'da lae sila hataholi matua-madema la fa. Hataholi sila la, nggoa na seli! Ala tao aon ai uukuk fo ala uku seluk aoina nala.

¹³ Ami ta leondiak fa. Metema ami mamatutua-mamadedema hata fo ami tao-no'i basan soona, ami sanga enok fo boso seli dae too a fa. Nanahu hata fo ami mamatutua-mamadedeman ndia nate'e neu ka'da tatao-nono'ik fo nananaketu basak neme Manetualain soaneu ami. Ma emi nanalekek baba'ek neme ami ue-osam buna-boan mai.

¹⁴ Da'di nai lelek fo ami donge-dama emi ma ami mini Hala Malole la'eneu Kristus neu emi ndia, tete'e ka ami ta kalua meme ami nusa ue-le'dim dae too na dalek mai fa.

¹⁵ Ami ta koa-kio ami aoina ma hu ka nde hataholi fe'ek fo manai dae too deak ue-le'din, fo Manetualain naketun basan

soaneu ami so. Nasafali na, ami mahele nai dae too fo Manetualin naketun soaneu ami, ma ami mamahena mae emi boetai mamahеле neu Kristus, fo ela ami hapu tao tatao-nono'i matuaina seluk nai emi tala'da.

¹⁶No enok ndia, ami boeo hapu tui-benga Hala Malole ndia nai nusa fe'e kala, ta paluu ami muse mamatutua ami aoina ma neu ue-le'dis fo nanatao-no'i basak nai hataholi fe'ek nusa lau-onon dale.

¹⁷Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Hataholi fo ana nau namatutua-namadedema hata esa, ela leo bee na namatutua-namadedema hata fo Lamatua ka tao basan so."

¹⁸Nana hataholi nanakoa-kio ka nde bee na hataholi fo Lamatua ka koa-kion, te ta nde hataholi fo ana koa-kio seluk aoina na fa.

11 ¹Fe au loak fo au tao nono'ka bai amanggoa faa anak. Emi nau hetu?

²Au ahiik emi sama leo Manetualain boeo nahiik emi. Emi sama na leo ana fe'oanak fo bei malalaok, fo au aheluk

basa on fo fen kabing no touk esa, fo nde Kristus.

³Tehu au bibii ka'da, emi dudu'a-aafim nanadudungu-papauk soaneu ta lilineka seluk neu Kristus sama na leo Hawa, fo makahulu na boeo nanadudungu-papauk neme minge a malela talimo'di na mai.

⁴Nana meten soona, ka'da emi mamahoko sipo hataholi mai fo nanoli emi Yesus fe'ek, te ta Yesus fo ami tui-bengan neu emi ndia fa. Ma emi boeo nau sipo dula dalek ma hala malole fo fe'ek nanseli no Manetualain Dula Dale na, ma Hala Malole fo emi sipo hain neme ami so.

⁵Tete'e ka au ame'da nana au ta nai daeanak neme sila fo lalela kasa da'dileo hataholi nadedenu nananita nalelak sila la mai fa!

⁶Fafaka ma, au malela kokola nga beita dai fa, tehu la'eneu malela ka soona, au ta hataholi nggoak fa. Dede'ak ndia ami fe basa buti neu emi, nai basa dede'ak lala'ena dalek so.

⁷Nai lelek au tui-benga Hala Malole maneme Manetualain neu emi ndia, au ta oke emi se'ba-bae au faa anak boen. No enok ndia, au tao au aoina nga nai

daeanak. Au tao leondiak soaneu au amadedema emi. Ade ndia sosoa na nae, au asala neu emi do?

⁸ Nai lelek au alalau-aono emi ndia, salani fe'e kala nde seba bae au a. Bole tafa'da tae, au tao akatutu'dak salanik sila la, fo ela au hapu tulu-fali emi.

⁹ Metema nai lelek ndia au to'a-taa soona, au beita tao susa ita emi hataholim esa boen. Tolano-tolanook fo manamaik leme Makedonia la mai a, sila nde tao latetu basa hata fo au paluu ka. Au anea matalolole fo ela au boso tao susa emi nai su'di dede'a bee ka dalek boen, ma neukose au anea akandoo fo ela dede'ak ndia nahele leondiak.

¹⁰ Au namatutua-namadedemang ia, ta hapu losehenin nai bee boen, nai basa nusa Akhaya lala'ena, nanahu Kristus nanolin fo ndoo sa ndia, hapun nai au dalek.

¹¹ Tao le'e de au afa'da ae leondia? Ade hu ka nde au ta sue-lai emi fa do? Manetualain bubuluk au sue-lai emi!

¹² Hata fo au taon besak ia, neukose au tao-no'i akandoon, fo ela "hataholi nadedenu" fe'e kala ta lanuu ne'ek soaneu lamatutua-lamadedema aoina

nala, ma lafa'da lae sila laue-lale'di sama leo ami.

¹³ Hataholi leo sila kala nde bee na, hataholi nadedenu pepekok. Sila manaso'u belak manatipu-dai hataholi mata memete na ninik ala tao aoina nala nalupa leo Kristus hataholi nadedenu nala.

¹⁴ Ta dodoo doak sila tataon leondia ka fa, nana nitu boeo ana tao aoina na nalupa leo ata nusa so'da mangale'do ka boe!

¹⁵ Da'di dede'a beuk ta ia so'on, metema Nitu malalau-maono nala tao aoina nala nalupa leo malalau-maono fo ala tao-no'i Manetualain hihii-nanaun. Mate'e na sila boeo neukose ala sipo babalak nandaa no basa sila tatao-nono'in lala'ena.

¹⁶ Au kokolak la'iesa selu kana bai: Boso nalosak hapu nggelok lafa'da lae au hataholi nggoak. Tehu metema emi boeo mafa'da mae au leondiak soona, fe au hataholi nggoak ia loak amatutua-amadedema faa anak boe.

¹⁷ Manamaik ia, neukose au afa'da au namatutua-namadedemang, tehu Lamatua ka ta nde nadenu au afa'da

dede'ak ndia fa. Nai dede'ak ia dalek, te'e-te'e au kokolak sama leo hataholi nggoa ka.

¹⁸Memak hapu hataholi ba'u lamatutua-lamadedema dede'a daebafa kala, da'di au nau amatutua-amadedema boe.

¹⁹No namahokok, emi ta haelai mamasana hataholi nggoa ka, nanahu emi mame'da emi aoina ma hataholi malelak!

²⁰Emi makahei-makaheik mesan, metema hataholi tao emi da'di ata, do ana eese-lulumu emi ma ana ho'i nanalak neme emi mai, do name'da aoina na dema lena emi, ma napalani fapa emi!

²¹Au mae manaku ae ami tapandoe manseli soaneu tao leondia ka. Tehu hatafo hataholi fe'ek napalani namatutua-namadedeman soona, au apalani boe, leomae au kokolak sama leo hataholi nggoa ka.

²²Metema sila lamatutua-lamadedema ao nala da'dileo hataholi Ibrani soona, au boeo hataholi Ibrani. Metema sila lamatutua-lamadedena ao nala da'dileo hataholi Israel soona, au boeo hataholi Israel. Metema sila lamatutua-

lamadeema ao nala da'dileo Abraham tititi-nonosin soona, au boeo leondiak.

²³Metema sila lamatutua-lamadedema ao nala da'dileo Kristus malalau-maonon soona, au lena seluk bai. Meten soona au samaleo hataholi nggoak nai lelek au afa'da dede'ak ndia. Tehu memak au aue-ale'di sotamate lena, nasi'a ala tao au leo bui dale neu, la'iba'u ka ala tao la au doidoso ma nasi'a hihii nae mate au.

²⁴Hataholi Yahudi la tao doidoso au la'i lima ninik ala fepa au la'i telu hulu sio so.

²⁵Hataholi Roma la filuk au la'i telu. Ala pia hai au ninik batu so boe. nanapia haik ninik batu. La'i telu, au la'ola'di ofa ka hala nai tasi, ma la'iesa au abo'u-abonuk nai tasi lai dodoo na li'u duahulu ha.

²⁶La'i ba'u ka au tao leleo-lala'ok fo nini susa-soe; asasalematak o faa lee, susa-soe manabonga uma, susa-soe neme hataholi Yahudi la do nau neme hataholi ta Yahudi la, susa-soe nai kota dale ma nai kota deak, susa-soe nai tasi lai, ma susa-soe neme hataholi fo ala manaku aoina nala da'dileo hataholi salanik, te se'ko na ta.

²⁷ Au puselaipana ma tunga sanga hihii leo mate: nasi'a ta sungu fa, ta u'a inu fa, la'i ba'u ka au mate o la'a sa, makalini nanahu au bualo'a papakeng ta, ma mamana leleong ta.

²⁸ Fe'ek neme basa sila la mai, tunga faik au helahae neu basa salani kala maso'da na boe.

²⁹ Metema hapu nggelok tapandoe soona, au boeo ame'da tapandoe. Metema hapu nggelok tu'da leo sala-singo ka dalek leu soona, au dale nga nakalulutuk.

³⁰ Naa, metema au muse amatutua-amadedema hata esa soona, au amatutua-amadedema dede'ak fo lena-lenak natu'du au tapandoe nga.

³¹ Manetualain, fo Lamatuak Yesus Aman, Ana bubuluk nae, au ta pepeko fa. Koa-kio na'de na losa dodoo na.

³² Lelek au nai Damsi ka, gobelnol fo manakoasa nai ndia, fo ana paleta nai Mane Aretas paletan dae, nadenu soldadu manamanea kota ndia lelesu na, fo ala ho'u au.

³³ Tehu ala tao au neu sapai esa dalek de, ala dodoko au leo deak neu tunga

bolok esa nai tembo ka. Au atapo'i eme gobelnol ndia lima na, eno na leondiak.

12¹ Memak ta hapu nanalak hata esa boen soaneu namatutua-namadedema ka fa. Tehu au boeo nau amatutua-amadedema dede'ak fo Manetualain natu'dun neu au nai ninitak dale.

² Au alelak hataholi kamahehelek esa fo teuk sanahulu haa maneu ka, nanaso'uk leo mamanak fo madema nai nusa so'da ka. Au ta bubuluk, ade ao paa na te'e-te'e nanaso'uk do ka'da ninitak esa mesa kana ndia, ka'da Manetualain nde bubulu ka.

³ Au kokolak la'iesa selu kana: Au bubuluk ae hataholi ndia nanaso'uk leo Firdaus dalek neu. Au ta bubuluk, ade ao paa na te'e-te'e nanaso'uk do fafa'ka ma ka'da ninitak esa mesa kana ndia. Ka'da Manetualain nde bubulu ka. Nai naa, hataholi ndia namanene basa dede'ak fo hataholi daebafa ka ta hapu nakasasama kana ninik dede'a-kokolak do tea na seli ba'eneu hataholi daebafa ka kokola kana.

⁴ (12:3)

⁵ La'eneu hataholi ndia nde au nau amatutua-amadedeman, te ta la'eneu au aoina nga mesa kana fa. Nanahu metema au amatutua-amadedema aoina nga, lena-lenak dede'ak fo natu'du au tapandoe ngala nde neukose au amatutua-amadedema nana. La'eneu au aoina nga soona, ka'da basa dede'ak fo natu'du ao tapandoe nga, ndia nde au nau amatutua-amadedema nana.

⁶ Leo uni ka au boeo hii amatutua-amadedema hata esa soona, au ta nau da'di hataholi manakokolak bafalouk fa, nanahu neukose au afa'da hata fo ndoo sa. Tehu au akatatakak au aoina nga, fo ela ta hapu hataholi nafa'da nae, au lena neme hata fo sila lita au tao-no'in, do hata fo namanene au afa'da ka basa ka so.

⁷ Tehu fo ela au boso koao-ndaeao anseli hu ka nde ninitak matuaina sila la, de au hapu he'dis matak esa nai au ao paa nga. Da'dileo Nitu nadedenu na, he'dis ndia nanahaituak soaneu ana tao na au doidoso fo ela au boso koao-ndaeao.

⁸ La'i telu au hule-haladoi neu Lamatua ka, fo ela he'dis ndia nanaso'uk neme au mai.

⁹ Tehu Lamatua ka nataa nae, "Au sue-lai o, de ndia dai o so, nana Au koasa nga balakai na lena, metema o nai tapandoe sa dalek." Da'di au amahoko metema au tapandoe soona, nai lelek ndia nde au ame'da ita Kristus nasulu-nahapa au ninik be'i-balakain.

¹⁰ Da'di au amahoko unik au tapandoe ngala. Au boeo amahoko, metema hu ka nde Kristus de au nakamumulunakamamaek, au la'ola'di toto'a-sosotak, nanausi-puuk, ma la'ola'di toto'a-tataak. Nana metema au tapandoe soona, nai lelek ndia nde au balakaik.

¹¹ Tete'e ka, au tao nono'ka bai sama leo hataholi nggoak so, tehu emi nde tao ma au da'di tao leondiak. Tunga ndoo na, emi nde muse koa-kio au. Nana leomae au ta soandaa hata esa boen, te au ta kala makandondook la'eneu hataholi nadedenuk fo nananita-nalelak sila la fa!

¹² Manda'di beu kala, ma dede'a matuaina la, boema tatao-nono'i matua la nananatu'duk no au ta haelai amanasa

emi fa, fo ela ana da'di buti esa nae, au ia hataholi nadedenuk esa.

¹³ Nai dede'a bee ka dalek, nde emi ta nanataoafik fa, metema nakasasama kana no salani fe'e kala? Bole-bole ka'da nai dede'ak ia dalek: nae au ta tao susa emi soaneu sebae au. Fe ampon neu au salang ndia!

¹⁴ Besak ia soaneu kala'i telu na, au aheheleao fo au ne'i donge-dama emi. Tehu au ta nau tao susa emi fa, nana au ahii ka ta nde hata fo emi manuu ka fa, te au ahii ka nde emi aoina ma dei. Nana ni'iana la ta nde muse leu tunga sanga soaneu ina-aman so'da nala fa, tehu ina amak nde muse leu tunga sanga soaneu ana nala so'da na.

¹⁵ Hu ndia de no dale namahokok, au ahiik tunu-hotu basa hata lala'ena soaneu emi, leomae au aoina nga mesa kana boe. Metema au sue-lai emi leondiak soona, ade nandaa emi ta sue-lai fa do?

¹⁶ Naa, emi makaheik mae, au beita tao susa hai emi fa. Leomae leondiak boe, hapu nggelok lafa'da lae, au ia manaputa-paik. Lae au hapu nanalak neme emi mai, nanahu au tipudai nga.

¹⁷ Hapu nai bee? Ade tunga hataholi fo au adenus leo emi leu ndia, au la'u nanalak neme emi mai do?

¹⁸ Au adenu basa Titus ne'i donge-dama emi so, ma au adenu tolanoo kamahehelek fe'ek esa sama-sama non. Ade Titus ho'i nanalak neme emi mai do? Tehu ami dua maue-male'di no dudu'ak fo sama, ma mapalani minik enok fo sama!

¹⁹ Bole da'di emi maedaenga dodoo basa ia, ami sanga enok masala'e ami aoina ma, la'eneu emi do? Emi dudu'a sala manseli! Manetualain bubuluk nae, basa hata fo ami mafa'dak ndia, nde bee na tunga Kristus hihii-nanaun. Ma basa hata fo ami tao-no'i ka nde bee na soaneu mafofo'a emi maso'da samane ma.

²⁰ Au bibii ka'da mahani te nai lelek au ne'i donge-dama emi te, au hapu a emi ta sama leo hata fo au amahena ka, ma emi boeo hapu ma au ta sama leo hata fo mamahena ka. Boso nalosak neukose hapu nggelok lahote, lape'da dalek, dale nala lamahana beloo, paluu ka'da aoina na mesa kana, esa nakamumulu-nakamamaek esa, esa

dudungu-papau esa, koao-ndaeaok, ma tao tasibu.

²¹ Au bibii ka'da boso nalosak mahani te nai lelek au ne'i, te Manetualain nakadadaek au nai emi matam fo au kii-makaleleu nana sila ba'u ka nai emi dalek, makahulu na lasala-lasingo, ta lasafali dale nala, ma ala ta hahae tao sila tatao-nono'i manasosoa-piao na, manggenggeok ma ta kandaa ka fa.

13 ¹ Ia nde bee soona soaneu kala'i telu na au ne'i donge-dama emi. Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Dede'a kala esa-esak muse hapu manasakasii dua do telu fe sakasii na, fo besa ka dede'ak ndia nanapakek."

² Hataholi lelek maneuk eli la, ala tao basa sala-singok ma basa hataholi fe'e kala boeo au fe basa balataak nakahuluk ndek lelek au donge-dama emi nai kala'i dua na. Besak ia lelek au bei doo ka o emi, au fe emi nasanene'da seluk ae, metema au ne'i seluk soona, ta hapu hataholi esa boen neme sila mai a, neukse latapo'i neme huhuku ka mai fa.

³ Soonu neukose emi hapu basa buti fo emi mahii kana nae, te'e-te'e Kristus kokolak tunga au. Metema Kristus fe

napalanik neu emi soona, Ana ta fe napalani manganana'uk fa, te natu'du koasa na.

⁴Memak nai lelek ala lona-nggange nana, Ana male-tale, tehu basa boema naso'da hu ka nde Manetualain koasa na. Ami boeo male-tale nai ami maso'dam fo da'di esa mo Kristu sa dalek, tehu metema ami masasale matak mo emi soona, ami boeo balakaik sama-sama mo Kristus, hu ka nde Manetualain koasa na.

⁵So'ba emi so'ba su'dik emi aoina ma, ade emi te'e-te'e maso'da tunga namahehelek neu Kristu sa do ta! Tao leo bee o emi nameme'da mae, Kristus Yesus nai emi dalek! Dede'a na fe'ek, metema memak emi ta mamahеле te'e-te'e fa.

⁶Au amahena emi mame'da mae, ami ta nde hataholi fo ta nakatatakak soso'ba-susu'dik fa.

⁷Ami hule-haladoi neu Manetualain fo ela leo bee na, Ana nau tulu-fali emi, fo boso boe tao salak bai. Ta nde soaneu ami matu'du mae, ami ia makatatakak mabe'i soso'ba-susu'di ka, tehu fo ela emi tao hata fo Manetualain nahii kana,

leomae meten soona ami ta makataka soso'ba-susu'di ka fa.

⁸ Nana ami ta hapu tao hata esa boen fo naseikosalak no ndoo sa. Nasafali na ami muse tunga hata fo ndoo sa.

⁹ Ami mamahoko, metema ami tapandoe ma emi balakaik. Nakalenak ami hule-haladoi boe, fo ela emi da'di matetu-mandaak.

¹⁰ Hu ndia de au sulak susulak ia nai lelek au beita nai emi tala'da heom fa. No enok ndia, mahani te metema au ne'i soona, ta paluu au tao heohaa napalani balakaik neu emi ninik au pake koasa fo Lamatua ka fen neu au a. Koasa ndia nanafek soaneu au afofo'a emi, te ta soaneu tao nakalulutuk fa.

¹¹ Mate'e na tolano-tolanoo kala ela leo bee na emi mamahoko, ma sanga enok leona fo da'di matetu-mandaak. Sipo ma basa au nanoli-nafa'dang lala'ena. Ela leo bee na emi dalek esa ma maso'da no mole-dame. Manetualain fo Mana Sue-lai Matuaina, ma manini mole-dame ndia, neukose no emi.

¹² Matete'a aok esa no esa no susue-lalaik sama leo tolanoo namahehelek esa.

Basa Manetualain hataholi kamahehen lala'ena, haitua fe emi nate'ak.

¹³ Lamatuak Yesus Kristus ba'e-pala emi, Manetualain sue-lai emi, ma Manetualain Dula Dale na no emi basa-basa mala! Ha'da holomata neme ami, Paulus

¹⁴ (13:13)

Galatia

1 ¹Tolano-tolanoo kamahehelek manai kota Galatia la lemin! Au, fo Paulus, ma basa tolanoo kamahehelek fo mana lo au a, ami mamahena ela leo bee na, ita Aman Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristus fe baba'e-papalak ma so'da-molek neu emi. Au da'di Lamatua ka hataholi nadedenun, ta hu ka nde hataholi daebafa ka, lele'a-nonolen do hu ka nde, hataholi daebafa ka nde so'u au da'di Lamatua ka hataholi nadedenun fa te, Yesus Kristus fo ita Aman Manetualain tao naso'da fali kana neme mamate sa mai ndia, nde so'u au a.

²(1:1)

³(1:1)

⁴Nana hu ka nde Kristus Ana tunga ita Aman Manetualain hihii-nanaun, de Ana fe heni ao ina na, da'di neu tutunu-hohotuk soaneu ita sala-singo nala, fo ela Ana soi-po'i na ita teme ha'da-ndandaa daebafa mangalau ka mai.

⁵ Kokoa-kikiok neu Manetualain losa dodoo na! Amin.

⁶ Au dodoo doak emi ia! Hu ka nde Kristus susue-lalain de Manetualain nalo emi, tehu besak ia, no lai-laik emi heok masadea Manetualain de, emi tunga "hala malole" fe'ek, te emi ta tunga Hala Malole fo maneme Manetualai na mai so'ok.

⁷ Tunga ndoo na, ta hapu "hala malole fe'ek" fa. Te hapu ka'da hataholi tui-benga fe emi "hala malole" fe'ek la'eneu Kristus. Fo ala tui-benga popo'de-papaik de, nalosa ala tao tasibu emi.

⁸ Hataholi fo mana tui-benga "hala malole" fe'ek neme Hala Malole fo ami tui-benga ka, neme na fo Manetualain huku hataholi ndia leomae ami nde ndia, do ata nusa so'dak ndia boe!

⁹ Ami mafa'da basa nai makahulun so, tehu besak ia, au afa'da la'i esa selu kana: Hataholi mana tui-benga fe emi "hala malole" fe'ek neme Hala Malole fo emi sipon neme ami mai ndia soona, ela leo bee na, Manetualain huku hataholi ndia!

¹⁰ Ade no enok ndia fo meten soona, nonoo ka bai de, au amahena hataholi

daebafa ka, manaku au do? Ta leondiak fa! Au amahena ka'da Manetualain nde manaku au a. Ade au bei sanga enok fo, au ho'i hataholi daebafa ka dale na, fo ela ala manaku au do? Metema au bei tao leondiak soona, Kristu satan ta au fa.

¹¹ Tolano-tolanoo kala muse bubuluk te, Hala Malole fo au tui-bengak ndia, ta neme hataholi daebafa ka mai fa.

¹² Boema au ta sipo halak ndia neme hataholi daebafa ka mai fa, ma hataholi ta nanoli-nafa'da au boen. Te Yesus Kristus nde nafa'da Hala Malole ndia isi-liin neu au a.

¹³ Tao leo bee o, emi bubuluk basa au so'da nga, neme makahulu na mai a au masok agama Yahudi. Boema emi bubuluk, au tatao-nono'i mangalau nga tao leo beek, la'eneu Manetualain hataholi kamahehele nala, ma au sanga eno balakaik tao leo beek fo, au tao akalulutu kasa.

¹⁴ Nai dede'a nakalala'ok agama Yahudi a hoholo-lalanen soona, au nde malole lenaheni au dedena-baba'ung hataholi Yahudi ngala. Au nde manggate anseli, nai nakalala'ok ami bei ba'i kai mala ha'da na.

¹⁵ Tehu no Manetualain dale malole na de, beita bongi au boen te, Ana hele ma nalo au fo, au alalau-aonon.

¹⁶ Manetualain natu'du Ana na neu au, fo ela au tui-benga Hala Malole la'eneu Anan ndia neu hataholi ta Yahudi la. Lelek ndia, au ta oke nanoli-nafa'dak neme hataholi esa mai boen.

¹⁷ Ma au ta u leo hataholi manai Yerusalem, fo mana da'di Lamatua ka hataholi nadedenun fo lakahuluk leme au a mai boen. Tehu au u leo nusa Araba u, boema au fali seluk eme ndia leo Damsik u.

¹⁸ Basa teuk telu dale na boema, au u leo Yerusalem u fo, au alelelaok o Petrus. De au leo on, faik sanahulu lima dale na.

¹⁹ Au ta atongo o Lamatua ka hataholi nadedenu fe'en esa boen, ta'da fe'e Yakobis, fo Lamatua ka tolanoo na.

²⁰ Hata fo au sulak ia, memak tete'e ka. Manetualain bubuluk basa, au ta asapepeko fa!

²¹ Basa ndia boema au u leo basa nusak manai Siria ma Kilikia u.

²² Losa hatematak ndia, hataholi kamahehelek manai Yudea la, beita lalalak tutik au fa.

²³ Ka'da lamanene hataholi la lafa'da lae, "Hataholi fo makahulu na, ana fepa-li'u ami a, besak ia ana tui-benga namahehelek fo ana nau tao nakalulutu kana."

²⁴ Boema ala koa-kio Manetualain, nanahu au.

2¹ Basa teuk sanahulu haa boema, au o Barnabas fali leo Yerusalem meu, ma ami mo Titus boe.

² Au u leo Yerusalem u nana, Manetualain nafa'da basa au nae, au muse u. Nai natotongo hehelik esa dalek mo mauli-malangan manai naa la dalek, au afa'da mangalele'do, Hala Malole fo au tui-bengan neu hataholi ta Yahudi la. Nanahu, au ta nau au ue-le'ding neme makahulu na losa besak ia, louk fa.

³ Tehu leomae Titus, fo no au a, hataholi Yunani, tehu nai natotongok ndia dalek, ala ta laksetin fo ana tunga suna ta nakanenete nala fa,

⁴ leomae hapu hataholi lakasetin fo ana tunga nakanenetek sila la. Hataholi sila la nde bee na, nde hataholi fo ala solodo'dok leo ita partei na dalek leu fo ala masok no nafufunik, da'dileo tolanoo ka. Ala masok no denge-dengek nana,

ala sanga palisak matalolole ita so'dan fo nanase'i po'ik hu ka nde, ita da'di esa to Kristus Yesus. Ala nau lo falik ita leo ha'da-tatao makahulu ka neu, fo da'di ata,

⁵tehu ami ta tungas makandondook fa. Nana ami nau manea, fo ela Hala Malole ndia, matetu-mandaak nahele soaneu emi.

⁶Tehu leomae leondiak boe, hataholi fo lafa'da lae, nananita-nalelak sila la ta loke lakaseti dede'a beuk neme au a mai fa ba'eneu au soona, nananita-nelelak do ta boeo ta hata-hata fa, nana Manetualain ta metematak fa.

⁷Dede'a nasafali na, hataholi fo lafa'da lae, hataholi nananita-nalelak sila la, ala manaku lae, Manetualain paleta basa au fo, au tui-benga Hala Malole ndia neu hataholi ta Yahudi la, sama leo Ana paleta Petrus fo, neu tui-benga Hala Malole ndia neu hataholi Yahudi la boe.

⁸Nanahu Manetualain nde fe Petrus be'i-balakaik fo ana da'di Lamatua ka hataholi nadedenun soaneu hataholi Yahudi la, leondiak boe, Ana fe au be'i-balakaik fo au da'di Lamatua ka

hataholi nadedenun soaneu hataholi ta Yahudi la boe.

⁹Yakobis, Petrus, ma Yohanis, fo meten soona, ala da'di mauli-malanga hataholi kamahehele kala boeo, ala manaku lae, Manetualain fe au bela ba'u hehelik ia boe. Boema laho'u limak lo Barnabas ma au, fo da'dileo ta'du-tana tia-laik esa. Boema sila lo ami mala halak esa mae, ami tao-no'i nai hataholi ta Yahudi la dalek, ma sila tao-no'i nai hataholi Yahudi la dalek.

¹⁰Sila nonoken ka'da esa mesa kana neme ami mai, fo nde, fo ela ami taoafik neu hataholi nuu taa kala. Boema au amahoko nana, au ahiik tatao-nono'ik ndia.

¹¹Lelek fo Petrus bei neme Antiokia ndia, au la'ba nana no le'do-le'dok, nana tatao-nono'in sala.

¹²Makasososa na, na'a-ninu nakabubua no tolano-tolanook ta Yahudi la. Tehu lelek fo Yakobis nadenu hataholi la ala losa boema, nadook ao na neme tolano-tolanook ta Yahudi la ma ana ta nau na'a-ninu nakabubua nos so'ok, nana ana bii neu hataholi fo ala nau fo ela sunat basa hataholi la.

¹³Tolano-tolanook Yahudi fe'e kala boeo, ha'da-tatao manadea-dale nala sama leo Petrus boe, de nalosa Barnabas boeo, ana tee tunga de, ha'da-tataon sama leo hataholi sila la boe.

¹⁴Au mete ita heo-hilu nala ta nandaa no Hala Malole ndia eno ndoo na so'ok boema, au afa'da Petrus nai hataholi makadotok sila la matan ae, "Tolanoo ka hataholi Yahudi, te se ko na tolanoo ka so'da na, sama leo hataholi ta Yahudi la so'da na, na tao le'e de besak ia, tolanoo ka makaseti hataholi fe'e kala fo, laso'da sama leo hataholi Yahudi la?"

¹⁵Memak tunga bobongi ka soona, ami ia hataholi Yahudi, te ta "hataholi ta Yahudi masala-masingok fa".

¹⁶Tehu leomae leondiak boe, ami bubuluk basa, hataholi malole falik lo Manetualain, hu ka nde ka'da lamahele Yesus Kristus, te ta hu ka nde ala tao tunga agama hoholo-lalanen fa. Ami boeo mamahele Yesus Kristus fo tunga ami namahehelem ndia, de ami malole falik mo Manetualain, te ta hu ka nde ami tao tunga agama hoholo-lalanen fa. Nanahu hataholi ta esa boen, ana hapu

malole falik no Manetualain fa, metema ana tunga ka'da agama hoholo-lalanen.

¹⁷ Ami sanga enok fo ami malole falik mo Manetualain, tunga ami maso'da da'di esa mo Kristus. Tehu leomae ami tao matetu basa sila la so, boeo ami bei, "hataholi masala-masingok", sama leo hataholi ta Yahudi la boe. Ade ia soso na nae, Kristus nde tao na ami, masala-masingo do? Tao leo bee o, ta hetu!

¹⁸ Metema au mulai afofo'a falik agama hoholo-lalanen eno dalan fo au tao alutu kala soona, au atu'du ae, au da'di hataholi mana la'o-lena hoholo-lalanek so.

¹⁹ Tehu au mate basa soaneu agama hoholo-lalanen so hoholo-lalanek ndia nde tao nakamaten ana fo ela au hapu aso'da soaneu Manetualain. Au nanalona-nggangek sama-sama no Kristus so.

²⁰ Besak ia, au ta nde aso'da fa, te Kristus nde naso'da nai au dale ka. So'dak fo au ame'dan nai besak ia, nde bee na maso'dak fo au hapun neme namahehelek neu Manetualain Anan fo

mana sue-lai au a, ma Ana tunu-hotu basa ao ina na soaneu au so.

²¹ Au ta akadadaek Manetualain baba'e-papalan fa. Tehu metema hataholi a tututi-nanaton no Manetualain malole falik, hu ka nde hataholi a tao tunga agama hoholo-lalanen soona, ndia sosoa na nae, Kristus mamate na sosoa-ndandaan ta!

3¹ Tolano-tolanook hataholi kamahehelek manai kota Galatia la lemin! Emi nggoa ma seli! Ta bubuluk see ka nde dudungu-papau nala emi so? Kristus mamaten nai ai nggangek lai na, au tui mangalele'don neu emi so!

² So'ba mafa'da su'dik au, dede'ak esa nde ia: Ade emi sipo Manetualain Dula Dale na, nanahu emi tao tunga agama hoholo-lalanen, do hu ka nde emi mamananene Manetualain Hala Malole na, boema emi mamahale Kristus do?

³ Tao le'e de emi mamanggoa tao leondiak! Emi mulai maso'da beu ka ninik Manetualain Dula Dale na so, na masa bole, besak ia emi nau sanga aom emi matetu-mandaam, ninik emi be'i balakai mesa ma?

⁴ Basa hata fo emi la'oladik sila la, manda'di tak do? Masa bole, manda'di tak!

⁵ Manetualain fe Dula dale na neu emi, ma Ana tao mana da'di beu kala nai emi tala'da. Ade Manetualain fe basa sila la neu emi, hu ka nde emi tao tunga agama hoholo-lalanan do, hu ka nde emi mamananene Hala Malole ndia boema emi mamahale Kristus?

⁶ Dede'ak ndia, sama na leo hata fo nanasulak nai Susula Malalaok dale la'eneu Abraham-nae leo ia, "Abraham namahale Manetualain, boema hu ka nde namahehelen ndia de, Manetualain sipo kana da'dileo hataholi fo nandaa no dale na."

⁷ Hu ndia de, ela leo bee na emi bubuluk te, hataholi fo te'e-te'e Abraham tititi-nonosi nala nde bee na, nde hataholi fo namahele neu Manetualai na.

⁸ Susula Malalao ka nafa'da basa nakahuluk dede'ak ndia nae, metema Manetualain nau hataholi ta Yahudi la nau malole falik loon soona, sila muse lamahelen dei. Hala Malole ndia, nananafa'da nakahuluk neu Abraham, nai hala hehelun ia dalek nae, "Neukose

Manetualain fe baba'e-papalan neu basa hataholi daebafa ka lala'e na, tunga o."

⁹ Abraham nanaba'e-palak, hu ka nde namahele. Leondiak boe, basa hataholi kamahelek lala'e na, neukose nanaba'e-palak sama-sama lo Abraham.

¹⁰ Hataholi fo lamahena neu ka'da agama hoholo-lalane na, basa-basas laso'da nai soo-supu ka dalek. Nanahu nai Susula Malalaok dale, nanasulak nae, "Hataholi fo ana ta lilineka nahele nai nakalala'ok basa hata fo nanasulak nai Agama Susula Hololo-lalanen dale fa soona, Manetualain soo-supu!"

¹¹ Ta hapu hataholi esa boen, malole falik no Manetualain, hu ka nde ana tao tunga agama hoholo-lalanen fa. Dede'ak ndia nananafa'da basak nai Susula Malalaok dale nae, "Ka'da hataholi fo namahele neu Manetualain, nalosa tututi-nanaton no Manetualai na malole falik soona, neukose naso'da!"

¹² Tehu agama hoholo-lalanen, ta nangatuuk nai namahehele ka fa. Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, hataholi mana tunga agama hoholo-lalane na, neukose naso'da, hu ka nde hoholo-lalanek ndia.

¹³ Tehu Kristus soi-po'i ita teme agama hoholo-lalanan soo-supan mai so. Ana tao dede'ak ndia tunga, Ana po'i lotak ao ina nanasoo-supak, hu ka nde ita. Nana nai Susula Malalaok dale, nanasulak nae, "Sosoo-susupak ba'eneu hataholi fo maten nanalonak nai dii ai lai na."

¹⁴ Kristus tao leondiak, fo ela baba'e-papalak fo Ana helu fen neu Abraha ma, Ana fen neu hataholi ta Yahudi la boe. No enok ndia, ita fo tamahela neu Manetualai na, hapu sipo Dula Dalek fo Manetualain heluk ndia boe.

¹⁵ Tolano-tolanoo ngala lemin! Malole lenak au pake nakandandaak neme ita maso'da mandoo fai na mai. Metema hataholi esa, naheluk no hataholi esa, fo ala paku lisa hala heheluk ndia soona, ta hapu hataholi esa boen, tao nakamate hala heheluk ndia, do tama seluk dede'a beuk neu hala heheluk ndia.

¹⁶ Manetualain tao hala hehelu nala soaneu Abraham, ma basa hataholi fo Abraham tititi-nonosi nala. Nai Susula Malalaok dale, ala ta sulak lae, "ma soaneu hataholi-hataholi fo Abraham tititi-nonosin fa", fo sosoa na nae, hataholi makadotok. Te nai Susula

Malalaok dale, nanasulak nae leo ia, "ma soaneu o tititi-nonosim", fo sosoa na nae, ka'da hataholi esa mesa kana, fo nde Kristus.

¹⁷ Fo au sanga afa'da dede'a ka, nde ia: Manetualain hala hehelu na, nanatao basak so, ma Ana paku nisa nakahulu kana. Basa teuk natun haa telu hulu besa ka Agama Hoholo-lalanan nanafek mai, de ana ta hapu tao nakamate hata fo nanapaku nisak ndia, do ana lose heni Manetualain hala hehelun ndia fa.

¹⁸ Nanahu metema Manetualain fe fee na, namahena neu agama hoholo-lalanan soona, fe feek fo Ana helu ka, ta nde ndia fa. Nana hu ka nde Manetualain helu basan neu Abraham de, tao leo bee o Ana fen neu.

¹⁹ Metema leondiak soona, sosoak hata de, agama hoholo-lalanan nanafek mai? Natataa na nae, hoholo-lalanek ndia nanatamak, soaneu nafa'da hataholi daebafa ka la'o-lena na. Agama hoholo-lalanan ndia, nanapakek losa ka'da Abraham tititi-nonosin esa ana mai, fo nanaseseik nai Manetualain hala hehelun no Abraha ma, dalek. Agama hoholo-lalanan ndia, ata nusa so'da kala

nde landuku-lalosa kana, fo hataholi esa da'di mana makalala'ok.

²⁰ Na, muse hapu hataholi dua laheluk, fo besa ka paluu hataholi mana makalala'ok esa. Tehu Manetualain ta paluu hataholi mana makalala'ok fa, nanahu Ndia mesa kana nde naketu.

²¹ Ade dede'ak ndia soso na nae, agama hoholo-lalanen naseikosalak no Manetualain hehelu-balataan do? Tao leo bee o, ta! Nanahu metema agama hoholo-lalanen nanafek mai, soaneu nini so'dak fe hataholi daebafa ka soona, hataholi a malole falik no Manetualain tunga agama hoholo-lalanen.

²² Tehu nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, basa hataholi daebafa ka lala'ena, lai sala-singo ka koasa na dae. Hu ndia de, fe feek fo nanaheluk tunga namahehelek neu Yesus Kristu sa, nanafek neu hataholi fo namahele a.

²³ Fai na beita losa soaneu tamahеле Kristus fa, te agama hoholo-lalanen nanea ita no mahелеk; ita sama leo nanalonga nahelek losa namahehelek ndia nananafa'dak.

²⁴ No enok ndia, agama hoholo-lalanen da'dileo ita mana manean, losa Kristus

mai, fo Ana tao na ita malole falik to Manetualain, nanahu ita tamahele Kristus.

²⁵ Besak ia, hu ka nde fai na losa, soaneu hataholi daebafa ka namahele Kristus so de, agama hoholo-lalanen ta nanea ita so'on.

²⁶ Nanahu emi mamahele Kristus Yesus de, emi da'di esa moon, hu ndia de, emi da'di Manetualai nanan.

²⁷ Emi basa-basa mala nanasalanik ninik Kristus na'de na, da'di emi sipo basa Kristus ha'da-paliin, nai emi ao ina ma dalek so,

²⁸ Nai dede'ak ia dalek, hataholi Yahudi no hataholi ta Yahudi, ata no malanga na, ma tou ka no ina ka, sama so. Emi basa-basa mala da'di esa, hu ka nde Kristus Yesus.

²⁹ Metema emi manuu Kristus soona, emi nde bee na, Abraham tititi-nonosin. De neukose, emi sipo hata fo Manetualain helu ka.

4¹ Tehu paluu au afa'da emi no balakaik te: hataholi esa nanuu haak, sipo pusaka, tehu teu na bei nai dae soona, hataholi fe'ek nanea pusaka nala, ma ana ito-ato hataholi ndia paluu

nala, losa hataholi ndia aman naketu nae, hataholi mana sipo puasaka ndia, teu na dai. Ala taon sama leo ata esa, leomae tunga ndoo na, hataholi ndia hata-heton basa sila lala'ena.

²(4:1)

³Ita boeo leondiak: Lelek fo ita teu na bei nai dae, dula dalek fo mana koasa daebafak ia la, ala tao ita da'di ata.

⁴Tehu losa fai na nandaa te, Manetualain nadenu Ana na mai leo daebafa ka mai. Inak esa naso'da nai agama hoholo-lalanen dalek, nde bongi ni'iana ndia.

⁵No enok ndia, Ana se'i po'i hataholi fo laso'da nai agama hoholo-lalanen koasa na dae; fo daenga ita da'di Manetualai nana nala.

⁶Hu ka nde emi ia Manetualai nana nala, de Manetualain nadenu Ana na Dula Dale na masok leo emi dalem dale ma au daleng dale, fo nde Dula Dalek fo nalo bou-bou nae, "Ama, ou au Amang."

⁷Da'di besak ia, emi ta da'di ata so'on, te emi da'di anak so. Ma hu ka nde Manetualai nanan emi, de neukose Ana fe emi, basa hata lala'en fo Ana sadia basan, soaneu ana nala.

⁸ Makahulu na, emi ta malelak Manetualain fa, hu ndia de emi da'di ata neme koasa fo lafa'da lae lamatuak, tehu tunga ndoo na, Manetualain ta nde ndia fa.

⁹ Tehu besak ia, emi malelak Manetualain so, do la'e selu kana bai soona, Manetualain nalelak emi so. Naa, tao le'e de emi nau fali seluk leo dula dale daebafak ia la, fo tapandoes ma nuu taa-hata tak sila meu? Tao le'e de emi nau da'di ata seluk neu dula dalek sila la bai?

¹⁰ Fo emi sene do'ok neu fai malole, bula malole, ma teu malole.

¹¹ Au bibii ka'da, boso nalosak au sosota-mamangung soaneu emi a, manda'di tak.

¹² Tolano-tolanoo ngala lemin! Au dokodoe anseli, fo sa'di leo bee na, emi da'di sama leo au. Nana au da'di sama leo emi so boe. Emi ta tao salak hata esa boen, la'eneu au fa.

¹³ Tao leo bee o emi bei mafandendelek, hu beek de, neme makasososan mai a, au tui-benga Hala Malole ndia, neu emi. Dede'a ka huu na nde, hu ka nde au tu'u he'dis.

¹⁴ Lelek ndia, emi ta malua au fa, leomae au ao paa nga nalupa soso'ba-susu'di matua ina esa, ba'eneu emi. Tehu emi sipok au, sama leo emi sipok Manetualai nata nusa so'da na, do sama leo emi sipok Yesus Kristus.

¹⁵ Emi maua-manale manseli, nai lelek ndia. Tehu besak ia, ua-nalek ndia nai bee so? Au bubuluk basa, lelek ndia emi sue ma au ba'u na seli.

¹⁶ Ade besak ia, emi tao au da'di musu nook, nana au afa'da dede'a ndoo sa neu emi do?

¹⁷ Hataholi fe'e kala, ala manggate lanseli sanga emi, tehu hataholi sila la dudu'a-aafin ta malole la fa. Ala hii ka'da, tao laketu emi tututi-nanatom mo ami a, fo daenga emi tunga sila no manggatek.

¹⁸ Memak malole soaneu emi manggate nai tatao-nono'i malole dalek, sa'di leondiak tataas esa, fo boso ka'da nai lelek au sama-sama o emi a.

¹⁹ Au ana susue-lalai ngala lemin! Besak ia, au doidoso seluk, nanahu emi. Au doidoso sama leoinak esa doidoso, nai lelek ana bongi ana na. Neukose au doidoso akandoo, metema Kristus

ha'da-tataon, beita nanaselek nai emi ao inam dale fa!

²⁰ Au ahiik anseli, besak ia au nai emi tala'da, fo daenga au hapu kokolak o emi, ninik hala fe'ek, nanahu au ta bubuluk tao emi tao leo bee ka so'on!

²¹ Tolano-tolanook fo ala nau laso'da nai agama hoholo-lalanan koasa na dae, so'ba mamananene su'dik au dei! Au sanga afa'da emi, hata fo tunga ndoo na, nanasulak nai Musa Susula Hoholo-Lalanan dale.

²² Nanasulak nai ndia nae, Abraha manan dua: esa inan ata, boema esa inan, ta da'di ata fa.

²³ Ni'iana fo nanabongik neme inak mana da'di ata, nanabongi biasa, nana hataholi daebafa ka hihii-nanaun ndia. Tehu ni'iana fo nanabongik neme inak fo ta manda'di ata, nanabongik hu ka nde, Manetualain hehelu-balataan.

²⁴ Dede'ak ia, taon da'di nakasasamak esa. Ina kaduak sila la, nde bee na, sama na leo hehelu-balataak dua: fo esa da'di neme Lete Sinai mai fo nde Hagar; ana nala nanabongik da'dileo ata.

²⁵ Da'di, Hagar nde Lete Sinai, fo nai nusa Ara ba. Ana da'di salaok neme kota

Yerusale ma no basa lau nala lala'e na, besak ia, ala da'di ata so.

²⁶Tehu Yerusalem manai nusa so'dak ndia nde, Yerusalem beu ka, fo ita inan nde ndia.

²⁷Nanahu nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Mamahoko setele leon, hei ina kalte'di sala lemin, inak fo beita bongi nita la'i esa boen! Mamahoko-setele ma hika-matadale leon, hei emi fo beita mame'da mita he'di bobongi ka la'i esa boen! Nanahu inak fo saotou na nalai la'oela nana, neukose ana bongi seluk anak ba'u ka, neme inak fo bei naso'da no saotou na."

²⁸Tolano-tolano ngala lemin! Em nde bee na, Manetualai nanan fo nana bongik hu ka nde Manetualain hehelu-balataan; emi sama na leo Ishak.

²⁹Lelek ndia, ni'iana fo nanabongik tunga hataholi daebafa ka hihii-nanaun ndia, ana fepa-li'u ni'iana fo nanabongik hu ka nde Manetualain Dula Dale na hihii-nanaun. Besak ia, leondiak boe.

³⁰Tehu ala sulak beek nai Susula Malalaok dale? Nanasulak nai ndia nae leo ia: "Usiheni ata inak ndia no anan, nana neukose inak fo manda'di ata

ndia ana na, ana ta hapu hak pusaka sama-sama no inak fo ta manda'di ata, ana na fa."

³¹ Hu ndia tolano-tolanoo ngala lemin, ita ia, inak manda'di ata, ana nala ta nde ita ia fa; te ita nde bee na, inak fo ta manda'di ata, ana nala nde ita.

5 ¹ Besak ia, ita ao na loak, nana Kristus se'i po'i ita so! Hu ndia de ho'u mahele emi ao loa ma, fo boso nau da'di ata seluk bai.

² Mafandendelek te, metema emi nau sunat emi soona, dede'ak ndia sosoa na nae, Kristus sosoa-ndandaan ta ba'eneu emi so. Mana mafa'dak ia, nde au, fo Paulus.

³ La'i esa seluk, au fe nasanene'dak neu hataholi fo noke sunat ana. Ndia muse tao natetu basa agama hoholo-lalanen lala'ena!

⁴ Metema emi sanga enok fo emi malole mo Manetualain tunga agama hoholo-lalanen soona, dede'ak ndia sosoa na nae, emi tututi-nanatom mo Kristu sa, ketun so. No enok ndia, emi maso'da nai Manetualain susue-lalain, dae too na deak so.

⁵Tehu ba'eneu ami soona, ami mamahena neu Manetualain Dula Dale na tutulu-fafalin, tunga ami namahehelem neu Kristu sa, de Manetualain soi fe ami enok, soaneu ami malole moon.

⁶Hu ka nde, metema ita da'di esa too Kristus soona, tunga do ta tunga suna ta fa o, ta hata-hata fa. Fo paluu nanseli a, nde ka'da tamahеле Kristus, fo dede'ak ndia, nananitak nai ita susue-lalain neu hataholi fe'e ka.

⁷Makahulu na, emi puse laipana no malole. Tehu tao le'e de besak ia, emi ta tunga Manetualain hihii-nanaun so'ok? See nde fufu'di-oo'dok nala emi a?

⁸Tao leo bee o, mana tao dede'ak ndia, ta nde Manetualain fo mana maloo emi a fa!

⁹Hataholi la lafa'da lae, "Lalu teik faa anak, tehu ana tao na ha'de sopuk makadotok ana sa'e."

¹⁰Leomae leondiak boe, au ta amahеле, neukose emi manuu dudu'a-aafi fe'ek fa, nana ita da'di esa too Kristus so. Ma au amahеле, see mana tao tasibu emi dudu'a-aafi ma, neukose Maneualain ana hukun.

¹¹ Tolano-tolanoo ngala lemin! La'eneu au soona, tao le'e de, ala musu lakandoo lo au, metema au bei tui-benga ae, ta paluu suna ta nakaneneten ndia fa. Metema memak au tui-benga leondiak soona, au tutui-bebengang la'eneu Kristu sai nggangen ndia, ta tao nakananasak hataholi fa.

¹² Malole lenak hataholi mana tao tasibu emi dudu'a-aafim sila la, kalua henis tutik leme hataholi kamahehele kala dalek mai!

¹³ Tolanoo kala nananalo basak, soaneu da'di hataholi ao loak so. Tehu emi boso pake emi ao loam ndia, fo tao makandoo su'di bee ka, fo emi mahiik tao-no'in. Dede'a nasafali na, emi muse masue-malai ao, ma esa nalalau-naoono esa.

¹⁴ Agama hoholo-lalanen lala'ena, isi na nai paleta esa nde ia dalek nae, "Ela leo bee na, o sue-lai o nonoo hataholi ma, sama leo o sue-lai o ao ina ma."

¹⁵ Tehu metema emi makisu-makaa aok soona, masanene'dak te, neukose emi makalulutuk no'u-no'u.

¹⁶ Au dudu'a nga leo iak: Neme na fo Manetualain Dula Dale na hela-nole emi,

ma boso maso'da tunga hihii-nanauk ma ha'da-tatao hataholi daebafa ka.

¹⁷ Nana hataholi daebafa ka, hihii-nanaun naseikosalak no Manetualain Dula Dale na hihii-nanaun, ma Manetualain Dula Dale na hihii-nanaun naseikosalak no hataholi daebafa ka hihii-nanaun. Duas laseikosalak, nalosa emi ta hapu tao hata fo emi mahii kana fa.

¹⁸ Tehu metema Manetualain Dula Dale na hela-nole emi soona, agama hoholo-lalanen ta koasa emi fa.

¹⁹ Hataholi daebafa ka hihii-nanaun ma ha'da-tataon, nananitak nai tatao-nono'in fo nde, soso-piao ka, manggenggeo ka, ma ta kandaa ka dalek;

²⁰ nai sosongo-tatango ka dalek, ma suangi a dalek; nai esa musu no esa, nahote ka, ta nau hataholi lena fan, namanasa lai-lai, ma paluu ka'da ao ina na mesa kana; nasi'da-naba'e ka, ma nok ia nok naa,

²¹ boema nape'da dale ka, mana mafuk, feta-dote, ma bei nggelok seluk bai. Hu ka nde basa dede'ak sila la de, besak ia au fe emi nasanene'dak sama

na leo makahulu na boeo, au fe emi nasanene'dak ae, basa hataholi mana tao-no'i tatao-nono'i leondia ka, neukose ana ta da'di lima-eik nai Manetualain hataholi kamahehele nala dalek fa.

²² Dede'a nasafali na nae, metema Manetualain Dula Dale na hela-nole hataholi soona, buna-boan nde: ala lasue-lalai ao, ala lamahoko-setelee, ala lanuu dale mana tesa-tamak, ala ta haelai lamanasa, ma ha'da-tataon malole, ala malole lo hataholi fe'ek, ala lilineka,

²³ lanuu dale nakaloe-nakadaek, ma ala paleta labe'i ao ina nala tataas esa. Ta hapu agama esa boen, fo hoholo-lalanen ana kena-ka'i dede'ak leo sila kala fa.

²⁴ Hataholi fo mana da'di Kristus Yesus hataholi nala, hataholi sila la ala tao lakamate ha'da-tatao daebafa nala no basa dale hihii masuu nala, ma hihii-nanau nala.

²⁵ Manetualain Dula Dale na ana fe basa ita so'da beu ka so; hu ndia de, Ndia nde muse koasa ita so'da na.

²⁶ Ita ta bole da'di hataholi mana koao-ndaeak, ma ta bole esa tao

nakahehe'dik esa dale na, boema ta bole esa nape'da dalek no esa fa.

6¹ Tolano-tolanoo ngala lemin!
Metema emi mita hataholi esa tao sala-singok soona, ela leo bee na emi mana maso'da nai Manetualain Dula Dale na dale ka, hela-nole hataholi ndia fo ana fali ma'in leo eno ndoo sa mai. Tehu muse emi tulu-fali hataholi ndia no dale nakaloe-nakadaek, ma manea fo daenga emi boso tu'da leo tatao-nono'ik ndia dalek meu.

² Ela leo bee na, emi matulu-mafali ao nai hataholi toto'a-tataa na dalek, fo ela no enok ndia de, emi tao tunga Kristus paleta na.

³ Metema hataholi esa naedaenga ndia hataholi nananita-nalelak, te see ko na ta, soona hataholi ndia nasapepeko seluk ao ina na.

⁴ Hataholi a, esa-esak muse palisak ao ina na, ade ha'da-tataon malole do ta. Metema malole soona, hataholi ndia bole namatutua-namadedema ao na neu dede'ak ndia. Tehu boso makasasama kana no hata fo hataholi fe'e kala tao nana.

⁵ Nanahu hataholi a esa-esak, muse lu'a-lepa aon lulu'a-lelepan.

⁶ Hataholi mana sipo Kristus nanoli na, ela leo bee na, ana tulu-fali ndia mese na, ninik hata malole beek fo ndia nanuun.

⁷ Manea, fo, hataholi boso ke'di ndiu emi. Ta bole makamiminak Manetualain fa! Hata fo emi sele-nggalin, soona ndia nde emi ketu-kolu nana.

⁸ Metema hataholi sele-nggali tunga ha'da-tatao daebafa ka soona, neukose ana ketu-kolu mamate sa. Tehu metema ana sele-nggali tunga Manetualain Dula Dale na hehela-nonolen soona, neukose ana ketu-kolu so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka, neme Manetualain Dula Dale na mai.

⁹ Hu ndia de, ita boso pela-malua tao-no'i dede'a malole; nanahu metema ita ta hahae tao-no'i dede'ak sila la fa soona, neu faik esa te, neukose ita ketu-kolu buna-boan.

¹⁰ Hu ndia de, metema bei hapu fai loak soaneu ita soona, ela leo bee na ata tao malole neu basa hataholi lala'ena, lena-lenak ba'eneu ita tolanoon fo, ita namahehelek esa.

¹¹ Taoafik matalolole baba'ek fo, au sulak aong ninik susula de'e matua mesa-mesan.

¹² Hataholi fo namatutua-namadedema ao ina na, ninik dede'a ao paa ka, hataholi sila la nde sanga enok fo lakaseti emi tunga suna ta nakanenete nala. Tehu ala tao leondiak, fo daenga hataholi Yahudi la boso fepa-li'us, hu ka nde Kristu sai nggange na.

¹³ Hataholi mana tunga suna ta nakanenete nala boeo, ala ta tunga agama hoholo-lalanen boen. Tehu ala nau sunat emi, fo ela lamatutua-lamadedema ao nala lae, emi boeo tunga nakanenetek sila la.

¹⁴ Tehu au ta nau amatutua-amadedema hata esa makandondook boen, ta'da fe'e ka'da ita Lamatuan Yesus Kristus, fo Ana mate nanalona-nggange basa ka so. Nana, hu ka nde ala lona-nggange lisan ndia de, daebafa ka sosoa-ndandaan ta ba'eneu au so. Nonoo ka bai de, au mate basa soaneu daebafa ka so boe.

¹⁵ Nanasunat do ta nanasunat fa o, ndia ta paluu nanseli fa. Fo paluu ka nde, da'di hataholi daebafa beuk.

¹⁶ Ba'eneu hataholi fo laso'da tunga dale nakeketu leondia ka, ma ba'eneu Manetualain hataholi kamahehelen lala'ena, au amahena, ela leo bee na, Manetualain fes so'da-molek ma susue-lalai na.

¹⁷ Mulai neme besak ia mai a, esa boso boe fe salak neu esa bai, nana au anuu ta'du-tana nai ao paa nga dalek fo nafa'da nae, au ia, hataholi mana tunga Kristus.

¹⁸ Ela leo bee na, ita Lamatuan Yesus Kristus fe tolanoo kala, baba'e-papalak tataas esa. Amin. Ha'da-holomata neme ami, Paulus

Efesus

1 ¹ Manetualain hataholi kamahehelen fo manai Efesus ala, fo mana lilinekak neu Kristu sala lemin!

² Au fo Paulus, fo Kristus Yesus hataholi nadedenun, no Manetualain hihii-nanaun de, au amahena ela leo bee na, ita Aman Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristus fe baba'e-papalak ma so'da-molek neu emi.

³ Koa-kio Manetualain, fo ita Aman Lamatuak Yesus Kristus! Ana ba'e-pala ita ninik basa baba'e-papala samane ka nai nusa so'da ka dalek, nanahu ita da'di esa to Kristus.

⁴ Lelek fo daebafak ia beita nananakada'dik fa te, Manetualain hele basa ita tunga Kristus no dudu'ak, fo ela ita da'di Ndia nuu hehelin, ma sala-singok tak nai mata na. Hu ka nde, Manetualain susue-lalain

⁵ de, naketu basa nakahuluk nae, tunga Yesus Kristus de, neukose Ana so'u ita da'di Ndia anan. Ma memak dede'ak ndia nde, nahiik Ana tao nana.

⁶ Koa-kio Manetualain fo matua-madema, nana hu ka nde tunga Ana susue na de, Ana sue-lai na ita ba'u na seli.

⁷ Nana, hu ka nde Kristus mamate na de, Manetualain se'i po'i ita, fo dede'ak ndia soso na nae, Ana fe do'o do ampon neu ita sala-singon so.

⁸ Ana tao leondiak, nanahu Ana sue-lai na ita ba'u na seli, ma Ana po'a ngganga fe ita susuek ndia, henuk no manatee tenok ma malelak.

⁹ Tunga Manetualain hihii-nanau mesa na de, nafa'da dale tutu'u nafuni na neu ita; naketu basa nae, neukose Ana tao nakababasak dale tutu'u nafufunin ndia, tunga Kristus.

¹⁰ Dale tutu'u nafufunin ndia nde, fo ela basa hata lala'ena, nau basa hata manai nusa so'da ka do manai daebafa ka, ala da'di esa, fo Kristus da'dileo malangan. Ma fai na losa soona, neukose Manetualain tao nakababasak basa dede'ak sila la.

¹¹ Manetualain tao basa hata lala'ena tunga hihii-nanaun, ma nakeketu mesa na. Neme makasososan mai a, Ana hele basa ita so, nana Ana nau ita da'di Ndia

hataholi kamahehelen, hu ka nde ita da'di esa to Kristus so.

¹² Neme na fo, ita nde makasososa tamahena neu Kristu sa, koa-kio Manetualain, hu ka nde matua-madema na!

¹³ Emi boeo da'di Manetualain hataholi kamahehelen, ndek lelek fo emi mamananene Manetualain hala-hehelu na, fo nde Hala Malole fo mana fe so'dak neu emi a. Emi mamahеле neu Kristus Yesus, hu ndia de Manetualain tao ta'du-tana neu emi, fo emi da'di Ndia nuun. Ta'du-tana ndia nde, Dula dalek fo Ana helu ka.

¹⁴ Dula dalek ndia nde da'di, bua nape'dak esa nae, neukose ita sipo hata fo Manetualain helu basan neu hataholi kamahehele nala so. Dede'ak ndia nini namahehelek fe ita nae, neukose Manetualain soi-tefa na, hataholi kamahehele nala. Koa-kio Manetualain, nanahu matua-madema na!

¹⁵ Hu ndia de, lelek fo au amanene lae, emi mamahеле Lamatuak Yesus, ma emi sue lai basa Manetualain hataholi kamahehele nala,

¹⁶ au oke makasi tataas esa neu Manetualain soaneu emi. Au seseik emi na'de mala tataas esa, nai lelek fo au hule-haladoi.

¹⁷ Au dokodoe, fo ela Manetualain, Amak fo mandela-masa'ak, ma ita Lamatuan Manetualain, fo nde Yesus Kristus, Ana fe Dula dale na neu emi. Neukose Dula Dalek ndia, Ana tao na emi da'di hataholi manatee tenok ma neukose natu'du Manetualain neu emi, fo daenga emi malela kana.

¹⁸ Au dokodoe neu Manetualain, fo ela Ana soi emi dudu'a-aafi mala, fo ana mangale'do; fo ela emi malelak hata fo emi mamahenan neme Manetualain fo mana maloo emi a. Fo ela emi boeo bubuluk, baba'e-papala mana'a hiik ma mana sasikao-kao ka, fo Manetualain sadia basan ba'eneu hataholi kamahehele nala so;

¹⁹ ma Manetualain tao-no'i no mahelek nanseli, henuk no koasa, nai ita hataholi kamahele kala dalek. Manetualain koasan ndia, sama na leo Manetualain koasa matua ina na,

²⁰ fo Ana paken, nai lelek fo Ana tao naso'da falik Kristus neme mamate sa

mai, ma Ana fen nangatutuu mandema sama-sama no Manetualain nai nusa so'da ka dalek.

²¹ Kristus nangatutuun ndia, dema lenaheni basa mana paleta lala'e na, basa mana koasa lala'ena, basa mauli-malangan lala'ena, basa malangan lala'e na, ma su'di see fo, ana hapu nangatutuu madema lala'e na; nau mana maso'dak nai le'do fai besak ia, do nai le'do fai mana mai ka boe.

²² Manetualai tao basa sila lala'ena lakatele nai Kristus koasa na dae, ma soaneu hataholi kamahehele kala malole na de, Manetualain tao Kristus da'di malangan neu basa hata lala'ena.

²³ Hataholi kamahehele kala nde bee na, Kristu sao na. Nanatao natetu-nandaak, neme Ndia fo mana tao matetu-mandaak basa hata lala'ena, su'di nai mamananak bee ndia boe.

2¹ Makahulu na emi mate tunga samane ka, nana emi masalamasingo ma emi la'o lena Manetualain paleta nala.

² Nai lelek ndia, emi tunga ha'da-tatao daebafak ia; fo dede'ak ndia soso na nae, emi tunga mana koasa lalai a no

daebafa maloa, fo nde dula dalek fo besak ia, ala koasa la hataholi fo ta lamahele neu Manetualai na, dale nala.

³ Makahulu na, ita basa-basa tala sama leo sila boe; ita taso'da tunga ita ha'da-tatao hataholi daebafa na, ma ita tao-no'i hata fo nandaa no ita dudu'a-aafi ao paa na. Nai lelek ndia, Manetualain nasa-melun tu'da la'e ita, sama leo hataholi fe'e kala boe.

⁴ Tehu Manetualain dale malole na, ba'u na seli! Ana sue na ita ba'u na seli,

⁵ nalosa leomae ita tututi-nanaton no Manetualain Dula Dale na, nono'ka bai de ketun, hu ka nde ita la'o lena nala. Ana tao naso'da falik ita sama-sama to Kristus. Da'di, ka'da no Manetualain dale malole na de, Ana soi-tefa nala emi.

⁶ Hu ka nde ita da'di esa to Kristus Yesus, de Manetualain tao naso'da falik ita sama-sama to Kristus, fo daenga ita paleta sama-sama ton nai nusa so'da ka dalek boe.

⁷ Manetualain tao leondiak, fo ela nai le'do fai mana mai ka, hataholi daebafa ka hapu lita Manetualain susue-lalain ba'u na seli. Manetualain nafa'da susue-lalaik ndia, tunga dale malole na

neu ita, fo Kristus Yesus nde da'di lelete a.

⁸ Manetualain sue-lai emi, hu ndia de Ana soi-tefa na emi, nanahu emi mamahale Yesus. Emi so'da-molem ndia, ta neme emi ue-osam buna-boan mai fa, te hu ka nde Manetualain baba'e-babatin. Da'di, ta hapu hataholi esa boen, fo ana koao la'eneu dede'ak ndia fa.

⁹ (2:8)

¹⁰ Manetualain nde nakadada'dik ita, ma tunga Kristus Yesus de, Ana tao nasafali ita, fo daenga ita tao-no'i dede'a malole fo Ana sadia basan soaneu ita so.

¹¹ Tolano-tolanook fo ta hataholi Yahudi la lemin! Mafandendelek emi ha'da-tataom, nai lelek makahulu na: hataholi Yahudi fo ala manaku aon lae, sila hataholi nanasunat ala, loke emi soona lae, "hataholi nanasunat tak", lae sila nanasunat basak ndia, soso na nae, hataholi daebafa ka nde tao ta'du-tana ndia, neu sila ao paa na.

¹² Nai lelek ndia, emi ta da'di esa mo Kristus fa. Emi nde bee na, hataholi manamai, fo emi ta masok nai Manetualain hataholi kamahehele nala

dalek fa. Emi ta masok nai Manetualain hehelu-balataan fo Ana taon no hataholi kamahehele nala dalek fa. Emi maso'da nai daebafa ka, ta no namahehenak ma ta no Manetualain.

¹³Tehu besak ia, hu ka nde emi da'di esa mo Kristus Yesus so de, makahulu na emi nai doo ka, te hu ka nde Kristus mamate na de, emi deka so.

¹⁴Nana Kristus nde bee na, ita mana mole-dame na. Ana tao nakabubua hataholi Yahudi la lo hataholi ta Yahudi la, da'dileoina esa. Kota batu, mana ta'da kofe'e kasa, fo nde esa musu no esa, besak ia Kristus tao nakalulutu kana, ninik Ana tunu-hotu ao ina na.

¹⁵Agama Yahudi a hoholo-lalanen no paleta nala ma nakanenete nala, Kristus lose henis, fo daenga leoina ka duak sila la, ala da'dileoina esa, hataholi nala beuk, fo ala da'di esa loon. No enok ndia de, Kristus nakadada'dik mole-dame a.

¹⁶No Kristus mamaten nai ai nggangek lai na de, Ana tao nakabubua leoina ka duak sila la da'di esa, ma Ana fes ala mole-dame lo Manetualain, boema musu ndia mopo kana.

¹⁷ Hu ndia de Kristus mai fo Ana tui-benga Hala Malole la'eneu mole-dame ndia neu emi; nau soaneu emi hataholi ta Yahudi fo makahulu na, emi doo ka mo Manetualain, do soaneu hataholi Yahudi fo ala deka lo Manetualai na boe.

¹⁸ Hu ka nde Kristus da'di lelete de, ita basa-basa tala nau hataholi Yahudi do hataholi ta Yahudi boe hu ka nde Manetualain Dula dalen fo kisak ndia de, ita hapu deka to Ama ka.

¹⁹ Hu ndia de, emi ta masok hataholi mana mai do hataholi deak so'on. Besak ia, emi da'di hataholi kamahehelek sama-sama moo Manetualain hataholi kamahehele nala so. Emi nde bee na, Manetualain tei dale nala.

²⁰ Emi nananafofo'ak nai netes fo Lamatua ka hataholi nadedenu nala lo nabi la, lafofo'a ka lain, fo Kristus Yesus nde da'di batu nete sa.

²¹ Ndia nde pe'da-fua uma ndia, da'di Manetualain Uma hehelin soaneu Lamatua ka.

²² Hu no maso'dak fo da'di esa no Kristu sa de, emi boeo nananafofo'ak sama-sama no hataholi fe'e kala,

da'di uma esa soaneu Manetualain; fo Manetualain no Dula dale na, leo lai ndia.

3¹ Hu ndia de au, Paulus, fo nanahukuk nanahu Kristus Yesus, soaneu emi hataholi ta Yahudi la paluu ma.

² Tao leo bee o, emi mamananene basa lae, hu ka nde Manetualain dale malole na de, Ana fe basa au bela ba'uk ia, nanahu emi paluu ma.

³ Manetualain soi heni dale tutu'u nafuni na de nafa'dan neu au so. La'eneu dede'ak ndia, au sulak basan nai lain no keke'uk de,

⁴ metema emi lees ana soona, tao leo bee o, emi malelak dede'a nafunik la'eneu Kristus, sama na leo au alela kana boe.

⁵ Makahulu na Lamatua ka beita nafa'da nita dede'a nafunik ndia neu hataholi fa, tehu besak ia, Manetualain Dula Dale na nafa'dan neu Lamatua ka hataholi nadedenu nala lo nabi nala so.

⁶ Dede'a nafunik ndia, nae leo ia: Tunga Hala Malole ndia de, hataholi ta Yahudi la lame'da lita Manetualain baba'e-papalan, fo makahulu na Ana sadian ka'da soaneu hataholi Yahudi la. Tehu hataholi ta Yahudi la da'di lima eik neme aok fo

sama mai de, sila boeo sipo hata fo Manetualain helu basa ka, tunga Kristus Yesus.

⁷ Manetualain fe au baba'e-babati hehelik fo nde bela ba'u ka soaneu au tao amaloloa Hala Malole ndia. Au sipo baba'e-babati hehelik ndia, tunga Manetualain koasan fo, ana tao-no'i nai au ao inang dale a.

⁸ Nai basa Manetualain hataholi kamahehele nala dalek, au nde nai dae anak naan seli a. Tehu Manetualain fe au baba'e-babati hehelik ia fo nde: bela ba'uk soaneu tui-benga neu hataholi ta Yahudi la, Hala Malole la'eneu Kristus su'i-beten fo mana basa taa ka fa;

⁹ ma boeo, fo ela tunga au fo, basa hataholi la bubuluk, tao leo beek de Manetualain fo mana makadada'dik lalai a no daebafa maloa ia, Ana tao-no'i dale tutu'un fo, neme makahulun eli mai a, nananafunik soaneu daebafa ka.

¹⁰ Manetualain dudu'a na nde bee na, fo ela besak ia, tunga hataholi kamahehele kala, de basa mana ho'u koasa manai lalai ma daebafa ka, ala bubuluk Manetualain manatee teno na,

nai basa hata mata-matak lala'e na dalek.

¹¹ Manetualain tao dede'ak ndia, nandaa no dale tutu'u mana ketu basa ta na, fo Ana taon ninik ita Lamatuan Kristus Yesus nde da'di lelete a.

¹² No namahehelek neu Kristus, ma da'di esa ton de, Ana ta kena-ka'i ita, soaneu deka to Manetualain no namahele te'e-te'ek.

¹³ Hu ndia de, au nonoke nga nde ia: boso dodoo ka'da au doidosong ia, nana basa sila lala'ena nde bee na, soaneu emi basa-basa mala malole ma.

¹⁴ Hu ka nde ndia de, au senek nai Ama ka matan.

¹⁵ Neme Ndia mai de, basa nggileo-bobongik manai nusa so'da ka ma manai daebafa ka lala'ena, ala sipo Manetualain so'da matetu-mandaa nala.

¹⁶ Au hule-haladoi fo ela leo bee na, Manetualain fo mandela-masa'a ka, Ana nau natetea-nahehele emi dale ma ninik Dula Dale na.

¹⁷ Ela leo bee na, hu ka nde emi mamahale Kristus de, Kristus leo nai emi dalem dale, ma emi so'da ma, susue ka koasa nan.

¹⁸ Au hule-haladoi fo ela leo bee na, emi sama-sama mo basa Manetualain hataholi kamahehele nala, hapu mame'da mita Kristus susue-lalain loloa na, nanalu na, boema dedema na,

¹⁹ fo ta hapu nalelak matalololen ninik hataholi daebafa ka dudu'a-aafin fa. Ela leo bee na emi malelak Kristus susue-lalain ndia, fo no enok ndia, neukose emi te'e-te'e da'di sama leo Manetualain.

²⁰ No Manetualain koasan fo Ana tao-no'i no mahelek nai ita dalen dale a, Manetualain hapu tao-no'i ba'u ka seluk bai, neme hata fo ita token do ita dudu'a-dodoo nana.

²¹ Ela leo bee na Manetualain nanakoa-kiok neme bobongik-leo bobongik neu, nai hataholi kamahehele ka dalek, tunga Kristus Yesus. Kokoa-kikiok neu Manetualain losa dodoo na! Amin.

4 ¹ Hu ndia de au hataholi nanatahan esa, fo nanatahan, hu ka nde au alalau-aono Lamatua ka au oke alan seli neu emi: fo ela emi so'da ma natetu-nandaa no emi nangatutuu ma, da'dileo hataholi fo Manetualain nalo basan so.

² Ela leo bee na, makaloe-makadae ao mala tataas esa, dale mangana'uk, ma boso haelai mamasana. Matu'du emi susue-lalaim, ninik esa tulu-fali esa.

³ Sanga enok te'e-te'e fo maso'da no mole-dame, fo ela emi makaboboi mahele nakabua-nakesak fo Manetualain Dula Dale na nakadada'di kana, nananakaboboik nahele.

⁴ Hapu ka'da aok esa, ma Dula Dalek esa. Leondiak boe, emi nananalook soaneu namahehenak matak esa.

⁵ Hapu ka'da Lamatuak esa, namahehelek esa, ma oe salanik esa,

⁶ ma Manetualain esa, fo Ana da'di Amak neu basa hataholi lala'e na. Ndia ndia nde Lamatuak neu lalai a ma daebafa ka, fo Ana tao-no'i tunga basa sila lala'e na, ma Ana koasa nai basa sila lala'e na dalek.

⁷ Ita esa-esa na, sipo baba'e-babati hehelik esa, tunga hata fo Kristus fe nana.

⁸ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Lelek fo Ana kae leo mamana madema ina neu a, no hataholi nanatahan ba'u ka; boema Ana fe

hataholi daebafa ka baba'e-babati hehelik."

⁹Na, metema nananafa'da basak nae, "Ana kae" soona soso na nae, makasososa na, Ana kona leo mamana madema ina nai daebafak ia bui na.

¹⁰Fo mana konak ndia boeo, nde Ndia fo mana kae losa mamanak fo dema na seli heni lalai a, de nalosa hapun nai basa mamanak lala'ena.

¹¹Ndia nde "fe baba'e-babati hehelik neu hataholi daebafa ka"; Ana so'u nggelok da'di Lamatua ka ana mana tungan, ma nggelok da'di nabi; ma nggelok seluk bai soona, ala da'di mana tui-benga Hala Malole ndia, ma nggelok seluk, Ana so'us da'di mesen, ma manamete-makanae hataholi kamahehele kala.

¹²Ana tao leondiak, fo sue ka nde Manetualain hataholi kamahehele nala nanasadia matalololek soaneu lalalau-laoono Lamatua ka ma lafofo'a hataholi kamahehele kala fo nde Kristu sao paa na.

¹³No leondia ka de, ita basa-basa tala da'di esa, hu ka nde namahehelek matak esa, ma malelak matak esa, la'eneu

Manetualain Ana na. Fo ita da'di touinak nai namahehele ka dalek, fo boetai tatetu-tandaa, sama leo Kristus.

¹⁴ Soona ita ta da'di ni'i ana manggonga-po'ak, hu ka nde hataholi mana po'de-pai kala, nanoli lupa-lupa nala so'on. Nana no sila puta-pain ndia de, hataholi ba'u ka latofa-latalak.

¹⁵ Ta! Dede'a nasafali na, ita muse tatu'du ka'da dede'a ndoo sa, ninik ita dale susue-lalai katematua na, fo daenga nai basa dede'ak lala'ena dalek, ita boetai tatetu-tandaa sama na leo Kristus, fo Ana da'di malangan soaneu ita.

¹⁶ No hehela-nonolen de, aok ndia lima-ein nanape'da fua matalololek, ma latuti-lanato ao leme esa-esak bu'u molen mai. Ma metema lima eik sila, tao-no'i tunga matetu na soona, basa aok ndia lala'ena, neukose namatua fo ana da'di touinak fo balakaik, tunga susue-lalai ka.

¹⁷ Hu ndia de, no Lamatua ka na'de na, au sanga afa'da dede'a ka nde ia no balakaik ae, boso boe maso'da sama leo hataholi fo beita nalelak Manetualain fa,

fo ana dodoo ka'da hata mana da'di ta kala.

¹⁸Dudu'a-aafi nala makahatuk so. Ala ta lalelak maso'dak fo Manetualain fe ka fa, nana ala ta lalelak Manetualain faa anak boen. Ala da'di tao leondiak nanahu lalanga batu lanseli.

¹⁹Ala ta lanuu dudua'a-aafi bibii-mamaek faa anak boen, nalosa ala tunga ka'da nasa melu ka, boema ala sosoa-piao su'di bebe'i ka.

²⁰Tehu Kristus Yesus fo emi malela ka,ta leondiak fa.

²¹Emi mamanene Kristus so! Ma da'dileo ana mana tungan, de lanoli basa emi Manetualain ha'da-paliin fo hapun nai Kristus dale ka so.

²²Hu ndia de, tu'u-tapa heni emi ha'da-tatao palaa mala no maso'da palaam fo emi hihii-nanau manamopo mala, nde tao nakalulutu kana.

²³Ela leo bee na, tao mabebeu emi dale ma no emi dudua'a-aafim lala'e na.

²⁴Ela leo bee na, emi maso'da sama leo hataholi beuk fo nananakadada'dik tunga Manetualain mata aon; fo nde ha'da palii matetu ka, ndoos ma malalaok.

²⁵ Hu ndia, tolano-tolanoo ngala lemin!
Boso masapepeko-masandandali bai.
Esa tao ndoos no esa, nana ita basa-basa
tala nde bee na, Kristu sao paa na, lima
ein no'u-no'u.

²⁶ Metema emi mamasana soona,
boso po'ilotak nasak ndia, nini fe emi
sala-singok. Boso mamasana losa le'do
tenak,

²⁷ fo daenga nitu a boso hapu loak,
dudungu-papau emi.

²⁸ Hataholi fo ana biasa namanako,
muse ana hahae namanako leona.
Dede'a nasafali na, ana muse naue-
nale'di, fo ana hapu tei-buin no matetu
na, fo daenga ana hapu tulu-fali hataholi
mana to'a-taa kala.

²⁹ Metema emi kokolak soona, boso
kokolak dede'a manggenggeok.
Pake ka'da dede'a-kokolak fo nini
nanoli-nafa'dak fe hataholi fe'ek.
Dede'a-kokolak leondia ka, neukose nini
malole fe hataholi mana mamasane
nana.

³⁰ Boso tao makahehe'dik Manetualain
Dula Dale na. Nana Manetualain tao
ta'du-tana neu emi ninik Dula Dale ka,
de emi da'di Manetualain nuun so. Dula

dalek ndia boeo, nalupa bua pepe'dak esa nae, losa Fai Soi-tefa ka te, neukose ana mai neu emi.

³¹Tao mamopo basa dale he'dik lala'ena, nape'da dale ka ma nasa-melu ka. Hahae nasapala ka, ma dodoki-aali ka. Boso boe mape'da dudu'a-aafi nakamuu-nakadau ka do dudu'a-aafi fe'ek matak leondia ka bai.

³²Dede'a nasafali na, ela leo bee na, emi dale ma malole, masue-malai ao, ma esa fe do'o do ampon neu esa, sama leo Manetualain boeo, Ana fe do'o do ampon neu emi, tunga Kristus.

5¹Emi nde bee na, Manetualai nana susuen. Hu ndia de, emi muse sanga enok fo tunga Manetualain heheo-hihilun.

²Ela leo bee na, susu'e ka koasa emi so'da ma, sama leo Kristus boeo, Ana sue-lai emi. Ana fe heni ao ina na soaneu ita, da'dileo tutunu-hohotu kaboominik esa fo ana tao namahoko Manetualain dale na.

³Emi nde bee na, Manetualain hataholi kamahehelen. Hu ndia de, tatao-nono'i soso-piao ka, ma matetu-mandaa ta ka, do tene peta ka, ta nandaa emi

tao-no'i fas. Boso nalosak hataholi fe'e kala hapu ne'ek soaneu lafa'da lae, emi tao-no'i tatao-nono'ik leo sila kala.

⁴Emi boeo, ta mandaa kokolak dede'a-kokola mnggenggeok, soso-piaok, ma hata fo ta kandaak fa. Dede'a nasafali na, ela leo bee na, emi moke makasi neu Manetualain.

⁵Taoafik matalolole hataholi mana soso-piao ka, do matetu-mandaa ta ka, do mana tene peta ka ha'da-tatao matak leo sila kala, sama no sosongo-tatango ka, hataholi ndia, ta hapu da'di lima eik hataholi kamahehelek fo Kristus ma Manetualain paleta fan.

⁶Emi boso nanake'dindiuk, hu ka nde mana kokola bafa lou kala. Nana dede'ak ia la nde tao lafo'a Manetualain nasa melun, soaneu hataholi fo ta lamahele fan.

⁷Hu ndia de, boso makabubua makandondook mo hataholi matak leo sila kala.

⁸Makahulu na, emi nai makahatu ka dalek. Tehu besak ia, emi da'di Lamatua ka, hataholi kamahehelen so, da'di emi nai mangale'do ka dalek so. Hu ndia de,

emi muse maso'da nai mangale'do ka dalek.

⁹ Nanahu neme mangale'dok ndia mai de, basa tatao-nono'i malole mata-mata kala, tao tunga ka'da ndoo na, ma ndoo sa, ala tii mai, fo nandaa no Manetualain mata memete na.

¹⁰ Sanga enok fo malelak hata fo nandaa no Lamatua ka dale na.

¹¹ Boso tao-no'i tatao-nono'i sosoandandaa tak fo hataholi mana maso'da nai makahatuk dale kala, tao-no'i ka. Dede'a nasafali na, ela leo bee na, emi tu'u-tapa heni basa dede'a matak leo sila kala.

¹² Nanahu dede'a-dede'ak fo sila taon no nafufunik ndia, ka'da kokola kana boeo, nini mamaek so.

¹³ Basa hata manai mangale'dok dale a, nananitik no mangale'dok.

¹⁴ Nana basa hata fo nananitik no mangale'dok, nde bee na mangale'dok. Hu ndia de, nananafa'dak nae, "Fo'a leona, hei o fo mana sungu ka, ma fo'a falik meme mamate sa mai! neukose Kristus nandela-nasa'a na o."

¹⁵ Hu ndia de, taoafik matalolole, o so'da ma eno-dalan. Boso maso'da sama

leo hataholi nggoa kala; te maso'da sama leo hataholi malela kala.

¹⁶ Pake matalolole o fai loam lala'ena, nana le'do-fai besak ia nde bee na, le'do-fai mangalauk.

¹⁷ Boso mamanggoa, fo palisak matalolole hata fo Lamatua ka nahii kana.

¹⁸ Boso mafuk angol, nana ndia nde tao nalutu emi a. Dede'a nasafali na, ela leo bee na, Manetualain Dula Dale na koasa na emi.

¹⁹ Pake dede'a-kokolak neme mazmu ra mai, nakamee kokoa-kikiok, ma nakamee salanik nai emi hala-kokola ma dalek. Ela leo bee na, no dale namahokok, emi makamee kokoa-kikiok neu Lamatua ka.

²⁰ La'eneu hata beek boe, ela leo bee na emi moke makasi tataas esa neu Amak Manetualain, ninik ita Lamatuan Yesus Kristus na'de na.

²¹ Soaneu fe ha'da-holomata neu Kristus de, ela leo bee na, emi esa nakatele neu esa.

²² Saoina ka nakatele neu saotou ka, sama leo nakatele neu Lamatua ka.

²³ Nanahu saotou ka nde bee na, malangan soaneu saoina ka, sama leo Kristus boeo, Ana da'di malangan neu hataholi kamahehele kala, ma Ndia boeo, nde da'di Mane Mana Fe So'dak neu hataholi kamahehele kala fo ala da'di Kristu sao paa na.

²⁴ Sama leo hataholi kamahehele kala boeo lakatele neu Kristus, leondiak boe, nai basa dede'ak lala'ena dalek, saoina ka muse nakatele neu saotou ka.

²⁵ Saotou ka sue-lai saoina na, sama leo Kristus sue-lai hataholi kamahehele kala, boema Ana fe heni ao ina na, soaneu hataholi kamahehelek sila la.

²⁶ Kristus tao leondiak fo ela Ana hapu tao balisi hataholi kamahehelek sila la ninik nanoli na, ma tunga oe salani ka, fo daenga makabui na, Ana hapu fen neu Manetualain.

²⁷ No enok ndia, Kristus tao na hataholi kamahehelek sila, lapadeik no matua-mademan ma matetu-mandaak nai mata na, fo ta hapu bu'u-ba'ek do bu'u-ba'e esa boen.

²⁸ Leondiak boe, saotou ka muse sue-lai saoina na sama leo ana sue-lai ndia ao

paa na. Hataholi mana sue-lai saoina na, soso na nae, ana sue-lai ao ina na.

²⁹ Beita la'i esa fo, hapu hataholi nakamuu-nakadau seluk ao ina na fa. Dede'a nasafali na, ana nakaboboin ma manean sama leo Kristus boeo, nakaboboi hataholi kamahehele nala.

³⁰ Ita bubuluk dede'ak ndia, nanahu ita nde bee na, lima eik neme Kristu sao paa na mai.

³¹ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Hu ndia de, neukose touk esa, ana la'oela inan no aman fo ana da'di esa no saoina na, fo neukose duas da'di esa."

³² Lalanek nananafa'dak ndia, soso-ndandaan dema na seli. De au akasasamak dede'ak ndia no Kristus tututi-nanaton no hataholi kamahehele kala.

³³ Tehu lalanek nananafa'dak ndia boeo, nanauu tututi-nanatok no emi boe: Ela leo bee na, saotou kala esa-esak sue-lai saoina na, sama leo ana sue-lai ao ina na, ma ela leo bee na, saoina kala esa-esak sanga enok fo fe ha'da-holomata neu saotou na.

6¹ Ana ngala lemin! Emi da'dileo ni'iana mana tunga Kristus, hu ndia

de, tunga ina-amam paleta nala, nana ndia nde nandaa emi tao-no'i nana.

²"Fe ha'da-holomata neu inam no amam", ndia nde paleta makasososak fo Manetualain fen no hehelu-balataak,

³fo nde, "Fo daenga emi maua-manale, ma emi teu ma, namanalu nai daebafa ka".

⁴Tolano-tolanook fo manda'di ama kala lemin! Boso tao lupa-lupa kala mo ana mala, nalosa lamanasa. Dede'a nasafali na nae, tao mamatua dale nala no malole na, ma manolis Lamatua ka nanoli-nafa'dan.

⁵Tolano-tolanook fo manda'di ata la lemin! Tunga emi malangam fo manai daebafak ia, paleta na. Tao-no'i no ha'da-holomata, ma tunga no te'e-te'ek, nono'ka bai de, emi tao-no'i neu Kristus nde ndia.

⁶Emi boso tao leondiak, ka'da nai lelek fo lanea emi a, fo daenga emi hapu kokoa-kikiok neme hataholi daebafa ka mai. Tehu ela leo bee na, emi tao no'i basa sila la, sama leo Kristu satan, fo ana tunga Manetualain hihii-nanaun no dale katema tuak.

⁷Tatao-nono'ik fo emi tao-no'in da'dileo ata ndia, ela leo bee na emi tao-no'in no namahokok, nono'ka bai de, emi malalau-maono Lamatua ka nde ndia, te emi ta malalau-maono ka'da hataholi daebafa ka fa.

⁸Mafandendelek te, hataholi a esa-esak, nau ata do hataholi ao loak ndia boeo, neukose ana sipo babala na neme Lamatua ka mai, soaneu tatao-nono'i malole fo ana tao-no'i nana.

⁹Tolanok fo mana da'di malanga nala lemin! Ela leo bee na emi heheo-hihillum leondiak, soaneu emi ata mala. Boso tao makatoto'a kasa ninik huhukuk. Nana mafandendelek te, emi moo emi atam sila la, sama-sama manuu malangan ka'da esa, fo nde Lamatuak manai nusa so'da ka. Ana ta metematak fa.

¹⁰Mate'e na, ela leo bee na emi da'di balakaik, minik be'i-balakaik fo emi hapun neme Lamatua ka mai, nana emi da'di esa moon.

¹¹Pake la'i esak tee-tafa musu fo Maneualain fen neu emi a, fo ela emi hapu makatatakak mabe'i nitu a keke'di-ndindiun ma maa mangana'u na.

¹² Nanahu ita ta ule-po'de soaneu laban hataholi daebafak fa, tehu ita laban be'ibalakaik maneme basa nitu mana koasa nai le'do fai mangalauk ia lala'ena. Ita la'ban dula dale manga lauk fo mana koasa nai lalai ma daebafa ka, be'ibalakain.

¹³ Hu ndia de besak ia, pake la'i esak Manetualain tee-tafa musun lala'e na, fo ela neu fai mangalau na, fo musu a nasasale matak no emi soona, emi matati mabe'i. Ma fo ela emi matati basa losa mate'e na te, emi bei mapalani manseli.

¹⁴ Ela leo bee na, emi manea tataas esa. Pake lilinekak neu Manetualai na, da'di neu kalikee, boema dale ndoo sa, da'dileo, o ba'du besi ma.

¹⁵ Ela leo bee na, dale hihiik soaneu tui-benga Hala Malole fo manini so'da-mole ka, ana da'di emi ta'bu ei ma.

¹⁶ Nai basa fai lala'ena, pake emi namahehelem neu Lamatua ka, da'dileo tee tafa mana ta'da esa; fo no namahehelek ndia, emi hapu tao makamate Nitua, kokou isi mana pila na.

¹⁷ Ho'i ma so'da mole ka, fo taon da'di topi musu, boema pake Manetualain dede'a-kokolan da'dileo tafa, neme Manetualain Dula Dale na.

¹⁸ Tao-no'i basa dede'ak sila la no huhule-haladoik, soaneu moke tutulu-fafalik neme Manetualain mai. Nai basa fai loak lala'ena, hule-haladoi sama na leo Manetualain Dula Dale na, hela-nole emi. Ela leo bee na, emi manea tataas esa, ma boso makadede'ak. Hule-haladoi tataas esa soaneu Manetualain hataholi kamahehelen lala'ena.

¹⁹ Ma hule-haladoi soaneu au boe, fo ela nai lelek fo au kokolak soona, Manetualain fe au dede'a-kokola ka, nandaa. Fo ela au apalani afa'da Hala Malole ndia, dede'a nafufuni nala.

²⁰ Nana hu ka nde Hala Malole ndia de, au da'di Lamatuak Yesus hataholi nadedenun, ma besak ia, au nai bui dale. Hule-haladoi, fo ela au apalani kokolak la'eneu Hala Malole ndia, sama na leo, au muse kokola kana.

²¹ Tikhikus, fo ita tolanoon ma ita tialai mana lilinekak nai Lamatua ka tatao-nono'in dale ka, neukose nafa'da emi, basa hata lala'e na la'eneu au, fo

daenga emi bubuluk au so'da nga ma au ue le'ding.

²² Hu ndia de au adenun ne'i leo emi neu fo, ana tui au so'da nga neu emi basa-basa mala, fo daenga namatutua emi dale ma.

²³ Ela leo bee na Amak Manetualain, ma Lamatuak Yesus Kristus soi enok fe basa hataholi kamahehelek lala'e na, soaneu ala da'di esa ma lasue-lalai ao. boema lamahele lahele Kristus.

²⁴ Ela leo bee na Manetualain fe baba'e-papalak neu emi basa-basa mala fo mana sue-lai neu ita Lamatuan Yesus Kristus ninik susue-lalaik fo ta hapu mate fan. Ha'da-holomata neme ami, Paulus

Filipi

- 1** ¹Tolanoo-tolanook fo Manetualain hataholi kamahehelen fo lamahele neu Yesus Kristu sa, mauli-malangan, ma manatuli-fali hataholi kamahehelek manai Filipi la lemin! Au fo Paulus ma Timotius fo Kristus Yesus ata nala,
- ²ami dua mamahena ela leo bee na, ita Aman Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristus, fe baba'e-papalak ma so'da molek neu emi.
- ³Tunga faik au afandele emi soona, au oke makasi neu Manetualain.
- ⁴Boema tunga faik au hule-haladoi fe emi soona, au hule-haladoi no namahokok.
- ⁵Au oke makasi neu Manetualain, nanahu neme makasososa na losa besak ia, emi bei tulu fali mahele au, de nalosa au tao amaloloa Manetualain Hala Malolen ndia so.
- ⁶Manetualain nde mulai tatao-nono'i malole ndia, neu emi a, de au amahele, neukose Ana tao-no'i nakandoo tatao-

nono'ik ndia, losa nakababasa kana nai Kristus Yesus Fai fafali ma'i na.

⁷Memak la'e mamana na, au anuu dudu'a leondiak soaneu emi, nana emi basa-basa mala nai au daleng dale tataas esa. Boema hu ka nde emi boeo sipo baba'e-babatik fo Manetualain fen neu au a boe; nau besak ia, fo lelek au bei nai bui dale a, do nai lelek au nai bui a deak boe, au asala'e ma au ho'u ahele Hala Malole ndia.

⁸Manetualain bubuluk basa, au ahiik alan seli o emi. Au tao leondiak nana, au sue-lai a emi ba'una seli, sama na leo Kristus Yesus sue-lai emi a.

⁹Au huhule-haladoi nga nde ia, soaneu emi: ela leo bee na, emi boetai sue-lai Manetualain, ma emi nonoo hataholi ma, ma emi malela ma tama nakandoo nai dede'a ndoo sa, ma dudu'a-aafi manatee teno ka dalek.

¹⁰No enok ndia, emi hele malelak bee ka nde malole, ma emi so'da ma balisi neme sala-singo ka mai do neme kalaak bee ka mai boe, nai Faik fo Kristus fali ma'i na.

¹¹Neukose emi so'da ma henuk no tatao-nono'ik fo te'e-te'e malole, fo

hapun neme ka'da Yesus Kristus mesa kana mai; soona neukose Manetualain nandela-nasaa ma nana koa-kiok.

¹² Au nau emi bubuluk, au doidosong sila la, nini fe hataholi ba'u ka boetai lamanene ma lamahеле Hala Malole ndia.

¹³ Hu ndia de, basa mane ka hataholi mana manea nala, lo hataholi manai kota ia dalek lala'ena, ala bubuluk beno'u lae, au nanatahan nanahu au alalau-aono Kristus.

¹⁴ Ma no au nanatahan ia de, nini fe hataholi kamahehelek ba'u ka nai kota ia, boetai lamahеле Lamatua ka ma boetai lapalani tui benga Manetualain Hala Malole na.

¹⁵ Memak tete'e ka nai sila dalek, hapu hataholi nggelok ala nau tui benga Kristus, nana nape'da dale ka, ma nale'a napili ka, tehu hataholi nggelok soona, ala nau tui benga Kristus no dale balisi.

¹⁶ Hataholi matak leo ia kala, ala tao leondiak, nanahu ala sue-lai Manetualain ma ala sue-lai au boe, hu ka nde ala bubuluk Manetualain paleta basa au, soaneu au tui-benga ae, Hala Malole ndia, la'en.

¹⁷ Tehu hapu hataholi nggelok, ala tui-benga Kristus no dudu'a-aafi mangalauk. Ala tui benga Kristus dede'a-kokolan, soaneu sila paluu na. No enok ndia, sila lamahena, ala boetai tao susa au nai uma tahanan dale.

¹⁸ Tehu ta da'di hata fa! Nanahu leomae leo beek ndia boe, leomae ala tao dede'ak ndia no dale balisi do dudu'a-aafi masalak boeo, Kristus nanatui-bengak boe; hu ndia de, au amahoko. Ma neukose au ame'dan leondiak nakandoo,

¹⁹ nanahu au bubuluk basan, hu no emi huhule-haladoim, ma no Yesus Kristus Dula Dale na tutulu fafalin de, neukose ala po'i au.

²⁰ Fo au ahiik ma au amahena ka nde, fo ela au ue-osang nini buna-boak. Dede'a nasafali na, au amahena fo ela tunga faik, lena-lenak besak ia, au apalani, nalosa no au ao paa samaneng nai lelek fo au aso'da do au mate boeo Kristus nanakoa-kiok.

²¹ Hu ndia de, leomae au mate boeo, neukose au hapu nanalak.

²² Tehu metema no au maso'dang nai daebafa ia, au bei hapu tao-no'i

tatao-nono'i masosoa-ndandaak lena seluk bai soona, au ta bubuluk hele bee ka fa.

²³ Besak ia, au dodoo doa kana so; Au ahiik anseli, au la'oela daebafak ia, fo au u leo o Kristus, nana ndia nde malole nanseli a;

²⁴ tehu au dodoo ae, hu ka nde emi paluu ma, de malole na seli, metema au leo ahele nai daebafa ka.

²⁵ Au amahеле dede'ak ndia. Hu ndia de au bubuluk basan, neukose au leo ahele o emi, fo ela au hapu tulu-fali emi, fo emi boetai balakai ma emi boetai mamahoko nai namahehelek nai Lamatua ka dalek.

²⁶ Hu ndia de, metema au fali seluk leo emi ne'i te, emi fo mana da'di esa moo Kristus Yesus a, neukose hapu ne'ek ba'u ka seluk fo emi dale ma namatua soaneu au tatao-ono'ing.

²⁷ Na, fo nana paluuk besak ia nde, nae emi so'da ma nandaa no hata fo Hala Malole a nakasetin la'eneu Kristus ndia. No enok ndia, fafa'ka ma au bei atongo o emi do ta, neukose au amanene lae, emi teik esa-dalek esa mahele ma tunga sanga sama-sama soaneu ka'da dudu'a-aafik esa ma hihii-nanauk esa; fo

nde soaneu namahehelek fo nandaa no Hala Malole fo maneme Manetualai na mai a.

²⁸Ela leo bee na, emi mapalani tataas esa, boso bii emi musu noo mala. No enok ndia, emi hapu matu'dus mae, neukose sila kala ma emi sengi, nana sesengik ndia, ana mai neme Manetualain mai.

²⁹Nanahu Manetualain fe basa emi baba'e-babatic, fo ta soaneu ka'da mamahele neu Kristus fa, te soaneu emi doidoso, ba'eneu Kristus boe.

³⁰Makahulu na emi mita au doidoso, de losa besak ia boeo, au bei doidoso ahele, nanahu au amahеле Kristus. Besak ia boeo, emi doidoso sama leo au boe, nanahu emi mamahеле Kristus.

2¹Emi hataholi balakaik, nanahu emi da'di esa mo Kristus. Ma emi mamahoko nanahu Kristus sue-lai emi! Manetualain Dula Dale na hela-nole emi de, emi masue-malai ao ma matulu-mafali ao.

²Na, so'ba te'e-te'e, emi tao ma au dalenga namahoko ninik dede'ak ia la: Maso'da teik esa-dalek esa ninik

susue-lalaik matak esa, dudu'a-aafik matak esa, ma dale hihik matak esa.

³Boso tao-no'i hata esa, hu ka nde emi paluu ma mesa kana do soaneu mamatutua-mamadedema ao ma.

Dede'a nasafali na, ela leo bee na emi esa-esak, no dale nakaloe aok nafa'da nae, hataholi fe'ek malole lena neme ndia ao ina na mai.

⁴Taoafik neu hataholi fe'ek paluu na; boso paluu ka'da ao ina ma mesa kana.

⁵Ela leo bee na, emi heheo-hihillum ma ha'da-tataom sama na leo Yesus Kristus:

⁶Tunga matetu na soona, Yesus sama leo Manetualain, tehu leomae leondiak boe, Ana ta name'da nae, heheo-hihilun ma ha'da-tataon fo sama leo Manetualain ndia, muse Ana ho'u nahele fan.

⁷Tehu Ana lao ela ndela sa'an de, Ana da'di ata esa, nai lelek fo Ana da'di hataholi daebafak sama leo ita.

⁸Nakaloe-nakadae ao ina na, boema naso'da tunga Manetualain paleta na, losa Ana mate neme ai nggangek lain.

⁹Hu ndia de Manetualain so'u namademan, boema Ana fen koasa matua ina lenaheni basa koasa fe'ek lala'ena.

¹⁰ Soaneu fe ha'da-holomata neu Yesus de, basa hata manai nusa so'da ka, ma manai daebafa ka, ma manai baebafa ka bui na boeo, ala sene-do'ok neun.

¹¹ Basa-basas lala'ena, neukose ala manaku lae, Yesus Kristus nde Lamatua ka; no enok ndia Amak Manetualain nanakoa-kiok.

¹² Hu ndia, tolano susue-lalai ngala lemin! Sama na leo emi tunga mahele au, nai lelek fo au be'i o emi a, lena-lenak besak ia, nai lelek ita komododoon, ela leo bee na emi tunga mahele au. Manetualain soi-tefa nala emi so, hu ndia de sanga enok makandoo fo ela emi so'da ma, natetu-nandaa. Tao-no'i basa dede'ak sila la no ha'da-holomata, ma tunga neu Manetualain,

¹³ nana Manetualain nde tao-no'i dede'ak sila la, nai emi ao inam dale, soaneu emi nau ma emi tao mabe'i Manetualain hihii nanaun.

¹⁴ Boso tao-no'i basa sila la, no muum toli-toli do nale'a-napilik.

¹⁵ No enok ndia, emi matu'du mae, emi nde bee na Manetualai nanan, fo sala-singo ta kala, ma emi maso'da tunga ndoo na ma emi ndoos nai

hataholi mangalauk fo masala-masingo kala tala'da. Ma nai lelek fo emi manduku-malosak halak mana fe so'da ka neu hataholi sila la, ela leo bee na emi mangale'do nai sila tala'da, fo nangale'do na daebafa ka. Metema emi maso'da leondiak soona, neukose au hapu ne'ek soaneu au amatutua-amadedema emi nai lelek fo Yesus Kristus fafali ma'i na. Fo ndia da'di buti nae, au sota-mate te ta louk fa, ma au hapu au tutunga-sasangang buna-boan.

¹⁶ (2:15)

¹⁷ Fafa'kama neukose ala taolisa au, fo daenga au daa nga da'di sama leo tutunu-hohotuk fo nanapo'ak neu hata fo emi fen neu Manetualai na, fo ana da'dileo ta'du-tana nae, emi mamahelen. Metema memak muse leondiak soona, au oke makasi neu dede'ak ndia ma au amahoko o emi.

¹⁸ Leondiak boe, ela leo bee na emi boeo mamahoko-setelee moo au.

¹⁹ Au amahale no Lamatuak Yesus tutulu-fafalin de, no lai-laik au adenu Timotius ne'i, fo ana fe au halak la'eneu emi so'da ma soona, besa ka au dale nga tesa-tama.

²⁰ Ka'da Timotius mesa-mesa kana nde hataholi fo heheo-hihilun ma ha'da-tataon sama no au, ma te'e-te'e ana dudu'a-dodoo emi so'da ma.

²¹ Te basa fe'ek sila la soona, ala ito-ato ka'da sila paluu nala, te ala ta ito-ato Yesus Kristus paluu na fa.

²² Emi nde mita matam buti na nae, Timotius masosoa-ndandaak. Ana tao-no'i puse laipana no auso, soaneu ami tao mamaloloa Manetualain Hala Malole na. Ana tulu-fali au, sama leo anak esa ana tulu-fali ama na.

²³ Hu ndia de, metema laketu basa au dede'a nga, fo au bubuluk ala laketu taon tao leo beek soona, no lai-laik au adenun ne'i donge-dama emi.

²⁴ Au amahale no Lamatua ka tutulu-fafalin, fo ta doo ka so'on te, au boeo ne'i donge-dama emi boe.

²⁵ La'eneu ita tolanon Epafroditus fo emi mandenun ana tulu fali au a, au dodoo basan ae, paluu au adenun fo ana fali seluk leo emi neu. No au nai au tatao-nono'i nga dalek ma ana sota-mate no au so.

²⁶ Dale na nahiik nanseli no emi basa basa mala. Dale na ta tesa-tama fa

nana, emi mamananene basa hala ka nae, namahe'di.

²⁷ Memak namahe'di tete'e ka de, nalosa isa ba'i na maten. Tehu Manetualain sue-lain; fo Ana ta sue-lai ka'da ndia mesa kana fa, te au boe, fo ela au dale nga boso boe susa seluk bai.

²⁸ Hu ndia de, au ahiik anseli, soaneu au adenun ana fali seluk leo emi neu, fo ela metema emi matongo moon soona, emi mamahoko seluk ma au dale nga boeo, ana tesa-tama.

²⁹ Hu ndia de, emi muse sipo kana no dale katema tuak, da'dileo tolanook esa nai namahehele ka dalek. Fe ha'da-holomata neu basa hataholi leondia ka.

³⁰ Soaneu Kristus tatao-nono'in paluu na de, isa bai na maten; ana ta sue so'da na fa, te sa'di ana tulu-fali au ninik emi na'de ma.

3¹ Tolao-tolanoo ngala lemin! Mate'e na, ela leo bee na emi mamahoko nanahu emi da'di esa mo Lamatua ka so. Au ta ame'da belak soaneu kokolak asafali seluk hata fo makahulu na au sulak basan, de au fen neu emi a so;

ninik dede'ak sila la, malole soaneu emi maso'da ma.

²I'akouk hataholi mana tao mangalau kala, fo hataholi sila la landaa lokes lae 'busa'. Ala lakaseti hataholi la fo sunat asa.

³Te see ko na, ita nde sipo sunat matetu ka, te sila soona, ta. Ita sene-do'ok neu Manetualain, hu ka nde Dula Dale na hehela-nonolen, ma ita toke makasi nanahu ita taso'da da'di esa to Kristus Yesus. Ita ta tamahena neu ito-atok tunga ha'da-tatao ao paa ka fa.

⁴Tunga ndoo na, au bisa amahena neu ito-atok sila la neme hataholi fe'e kala mai boe. Nanahu metema hapu hataholi esa, ana dodoo nae, ndia hapu ne'ek soaneu namahena neu ito-atok fo tunga ha'da-tatao ao paak sila la soona, au lene seluk neme ndia mai bai.

⁵Au nanasunat nai lelek fo au faik falu. Au ina amang hataholi Israel, fo ala da'di leme leo Benyamin a mai: au ia, hataholi Ibrani isi-isik. Metema tao tunga agama Yahudi a hoholo-lalanen soona, Au ia partei Farisi fo au muse tao atetu hoholo-lalanek sila la.

⁶ Lena-lenak, au nde manggate fepa-li'u ahe'di, hataholi kamahehele kala.

Metema meten tunga agama Yahudi a hoholo-lalanen mai soona, au ia hataholi malole ma hataholi sala-singo tak.

⁷ Makahulu na, au ae daenga basa sila la nini nanalak fe au, tehu hu ka nde Kristus de besak ia, au bubuluk basa sila la nini tutu'dak fe au.

⁸ Tehu ta ka'da dede'ak sila la mesa kasa fa; te basa hata lala'ena, au afa'da ae, ka'da lini tutu'dak fe au. Nanahu besak ia, au hapu hata esa, beli na ba'una seli so: fo nde au alelak au Lamatuang Yesus Kristus. Hu ka nde Kristus de, au ata po'i eme basa hata lala'ena mai. Au oke basa sila lala'ena soona, au ae kadafu dae sila la, fo daenga no enok ndia, au hapu anuu Kristus,

⁹ fo te'e-te'e, au da'di esa on. Au ta sanga enok soaneu tututi-nanatok no Manetualai na, malole falik, tunga agama hoholo-lalanen so'on. Besak ia, au tututi-nanatong no Manetualai na malole falik, nanahu au amahale neu Kristus so. Da'di, tututi-nanato malole ndia, ana da'di neme Manetualai na mai,

ma tunga namahehelek neu Yesus Kristu sa.

¹⁰ Au ahiik ka'da dede'ak esa mesa kana, fo nde au alelak Kristus, ma au ame'da ita koasa fo mana tao naso'da fali kana neme mamate sa mai a so Au ahiik doidoso ma mate sama leo Yesus.

¹¹ Ma au amahena Manetualain tao naso'da falik au eme mamate sa mai boe.

¹² Au ta afa'da ae, au hapu buna-boan, do au matetu-mandaak so. Tehu au sanga enok akandoo, fo au hapu bua palsen fo Kristus Yesus sadia ka. Nana, hu ka nde dede'ak ndia de, Ana loso na falik au, de Ana tao au da'di Ndia nuun so.

¹³ Tolano-tolanoo ngala lemin! Tao leo bee o, au ta ame'da ae, tete'e ka au loso a bua palsen ndia so. Tehu hapu dede'ak esa au taon, fo nde au ta lipa leo dea u so'ok te, au sanga enok akandoo fo au hapu hata manai ulu ka.

¹⁴ Hu ndia de au alaik akandoo losa mate'e na, fo au sengi, soona au hapu so'dak manai nusa so'da ka; hu no enok ndia de, Manetualain nalo ita tunga Kristus Yesus.

¹⁵Ita basa-basa tala namahehelen na natea-nahele so; hu ndia de ita ha'da-tataon boeo, muse nandaa no ita namahehelen ndia. Tehu metema nai emi dalek, bei hapu hataholi nggelok hahapu na fe'ek soona, neukose Manetualain nafa'da mangalele'do fen neu emi boe.

¹⁶Tehu au amahena, emi taoafik neu dede'a ka nde ia: Nai ita maso'da na dalek, ita muse tunga tahele nakanenetek fo ita tungan losa besak ia.

¹⁷Tolano-tolanoo ngala lemin! Tunga au leona. Tunga hata fo au tao-no'i ka so. Nana ami matu'du heheo-hihilu matetu ka so. Hu ndia de, taoafik matalolole neu hataholi fo mana tunga ami heheo-hihilu mala.

¹⁸Hata fo au afa'dan neu emi ia, au afa'dan do'e-do'e neu emi so. Hu ndia de besak ia, no dale he'dik, au afa'da asafali selu kana neu emi ae, hapu hataholi ba'u ka so'da nala tao lalutu Kristus mamaten manai ai nggangek lai na, sosoa-ndandaan so.

¹⁹Hataholi matak leo sila ka, neu mate'e na te ala masok leo tasi ha'ik dale leu. Nana hataholi sila la, ala tao sila hihii-nanau ao paa nala da'di neu

sila lamatua na. Ma dede'a manini mamae ka, ala taon da'di sila dede'a namahokon; nana ala du'a-dodoo ka'da dede'a daebafa ka mesa kana.

²⁰ Tehu ita nde bee na, nusa so'da ka hataholin ita. Lamatuak Yesus Kristus fo ita Mane Mana Fe So' da na, Ana mai neme mamanak ndia mai boe. Ndia nde ita tahani ninga-ninga too nana.

²¹ Ita ao paa tapandoen fo hapu noe henin ia, neukose Kristus tao nasafalin, fo ana da'di sama leo Ndia ao paa mandela-masa'a na. Ana hapu tao tataos ndia, nana hu nanuu koasa soaneu Ana tao-no'i basa hata lala'ena.

4¹ Tolano-tolanoo susue-lalai ngala lemin! Hu ndia de, ela leo bee na emi mamahete te'e-te'e neu Lamatua ka. Au sue-lai emi ba'u na seli! Emi nde tao mamatutua au dale nga de, au amahoko a. Au ahiik anseli o emi.

² Ba'eneu neu au tolanoo inang Euodia ma au tolano inang Sintike! Au oke anseli, fo ela emi dua dalek esa da'dileo hataholi fo namahehelek esa.

³ Soaneu au tia-lai malalau-maono mana lilineka ngala, au oke fo daenga tolanoo kala tulu-fali tolanoo inak

ka duak sila la. Nanahu duas boeo, ala tao-no'i sota mate lo au, soaneu tui-benga Manetualain Hala Malole na; sama na leo Klemen ma basa tolanoo fe'ek fo mana tao-no'i sama-sama lo au a. Sila na'de nala nanasulak nai Hataholi Maso'da kala susulan dale.

⁴Ela leo bee na, emi mamahoko tataas esa, nana hu emi maso'da da'di esa mo Lamatua ka so. La'i esa seluk au afa'da: mamahoko leona!

⁵Ela leo bee na, basa hataholi la hapu lita emi heheo-hihilu malole ma. Nanahu ta doo ka so'on te, neukose Lamatua ka, ana mai so.

⁶Boso bii neu hata esa boen. Hulehaladoi nai basa dede'ak lala'ena dalek, ma manduku-malosak emi nonoke ma neu Manetualain. Hata fo emi paluun soona, mafa'dan tataas esa neu Manetualain, no moke makasi.

⁷Soon a so'da-molek maneme Manetualain mai, fo hataholi daebafa ka ta hapu nalela kana ndia fa, neukose nanea emi dale ma, ma emi dudu'a-aafim fo mana da'di esa no Kristus Yesus a so.

⁸Mate'e na, tolanoo kala tao mahenu dudu'a-aafi mala ninik dede'a kabelik,

fo nandaa nanakoa-kiok, fo nde dede'a ndoos, ha'da-holomata, tunga ka'da ndoo na, matetuk, manini suse-lalaik ma malole.

⁹Ela leo bee na, hata fo emi sipon ma manolin neme au a mai, tao tungan ma manea matalololen; nau neme hala-kokola ka mai do neme tatao-nono'i ka mai boe. Manetualain fo oe mata so'da-mole ka, nonok emi.

¹⁰Tunga au dale nameme'da nga soona, mulai au aso'da nai Lamatua ka dalek boema, au aua-anale anseli, nana dodoo basa ia, besa ka emi hapu loak seluk, fo emi mafandele au so'da nga. Au ta dodoo ae, emi mafandele heni au so; memak emi bei taoafik mahele au, tehu emi ta hapu loak soaneu matu'du fan.

¹¹Au afa'dak ia, ta hu ka nde au to'a-taa fa te, hu ka nde au dodoo basan, hata fo au hapun ndia, au ame'da nana, dai so.

¹²Au la'oladi basa toto'a-tataa mata-mata kala so, ma maso'da mana dai lena ka so boe. Au alelak basa dede'a nafufunik soaneu asasale matak o maso'da matak leo bee ka so boe; nau nai maso'da tetu-tema ka dalek, do nai maso'da nuu taa-hata ta ka dalek boe,

nau nai maso'da mana dai lena ka dalek do nai maso'da to'a-taa ka dalek so boe.

¹³ Hu ka nde Kristus fe au koasa de, au hapu be'i-balakaik soaneu au اساسale matak o basa manda'dik lala'ena.

¹⁴ Tehu emi tulu-fali au nai au susa nga dalek so; ma hata fo emi tao no'in ndia, memak malole.

¹⁵ Tolano-tolanook fo manai Filipi la lemin! Emi bubuluk te'e-te'e, nai lelek makahulu na, au la'oela Makedonia, nai lelek makasososa na, au tao amaloloa Hala Malole ndia, emi mesa-mesa ma nde tulu-fali au a; emi mesa-mesa ma nde mame'da mita, nanalak ma tutu'dak sama-sama mo au a boe.

¹⁶ Lelek fo au bei eme Tesalonika, au paluu tutulu-fafalik, de emi haitua fe au, tutulu-fafalik lenak neme la'i esa mai so.

¹⁷ Ndia ta nanuu sosoak nae, au hii ka'da sipo emi fe fee ma fa. Fo au ahii ka nde, fo ela au ita buna-boak fo ana boetai tama fe emi nanalak.

¹⁸ Au sipoalas te see ko na dai ma lena! Emi haitua fe au basa tutulu fafali kala, au sipo alas neme Epafroditus mai so. Besak ia, au hapu basa hata fo au paluu ka so. Emi fe feem sila la, sama

leo tutunu-hohotu kaboo minik esa,
fo ala fen leo Manetualai na neu de,
Manetualain sipo nan no namahokok.

¹⁹ Manetualain fo au sene-do'o ka, fo
su'i-beten sasi kao-kao nai Kristus Yesus
dale ka, neukose Ana tao natetu basa
emi paluum lala'ena.

²⁰ Koa-kio neu ita Aman Manetualain
losa dodoo na! Amin.

²¹ Manduku-malosak au nate'a nga, neu
basa Manetualain hataholi kamahehelen
fo mana da'di esa lo Kristus Yesus a,
lala'ena. Ma sipo ma nate'ak neme
tolanook fo sama-sama lo au nai ia.

²² Basa Manetualain hataholi
kamahehelen manai kota ia lala'ena,
nakalenaK Kese la uma isi nala boeo, ala
haitua fe emi sila nate'a na boe.

²³ Ela leo bee na, Lamatuak Yesus
Kristus fe baba'e-papalak neu emi
basa-basa mala. Ha'da-holomata neme
ami, Paulus ma Timotius

Kolose

1 ¹Tolano-tolano salanik manai Kolose la lemin! Emi ia, Manetualain salani mana lilinekan, ma emi boeo maso'da da'di esa moo Kristus so! Manetualain so'u basa au o Timotius da'di Kristus Yesus, ana mana tungan so, de ami dua mamahena ela leo bee na ita Aman Manetualain fe baba'e-papalak ma so'da-molek neu emi basa; basa mala.

²(1:1)

³Ami mamananene hataholi la lafa'da lae, emi mamahеле Kristus Yesus ma emi sue-lai Manetualain hataholi nala boe. Hu ndia de, nai lelek fo ami hule-haladoi fe emi soona, ami moke makasi tataas esa neu Manetualain, fo ita Lamatuan Yesus Kristus Aman.

⁴(1:3)

⁵Emi mamahеле ma emi sue-lai, nanahu emi mamahena Manetualain sadia fe emi hata esa nai nusa so'da ka. Emi mamananene basa dede'ak ndia, ndek ala tui-benga Hala Malole ndoo sa neu emi a.

⁶ Halak maneme Manetualain ndia, nakapepela leo basa daebafa ka lala'e na, boema halak ndia, nini baba'e-papalak nakandoo fe hataholi a so'da na, sama leo emi hapu baba'e-papalak mulai neme lelek fo emi mamanene ala tui-benga Manetualain susue-lalain neu emi a.

⁷ Epafras fo ami tolano susue-lalaim ndia nde tui-benga dede'ak ndia neu emi a. Epafras ia, Kristus malalau-maono mana lilinekan, fo nalalau-naono soaneu ita paluu na.

⁸ Ndia nde nafa'da ami nae, hu no Manetualain Dula dale na koasa na de, emi masue-malai ao.

⁹ Hu ndia de ami mamanene dede'ak ndia boema, ami hule-haladoi fe emi tataas esa. Ami moke Manetualain, fo daenga Manetualain Dula dale na fe emi dudu'a matane ma malelak, nalosa emi bubuluk matalolole Manetualain hihii-nanaun.

¹⁰ No enok leondia ka, de besa ka emi hapu maso'da tunga Manetualain hihii-nanaun, boema tao ma dale na namahoko tataas esa, nalosa nai basa dede'ak lala'e na dalek, emi hapu

mabuna-maboa tatao-nono'i malole.
Boema emi boe tai malelak Manetualain.

¹¹ Ela leo bee na Manetualain koasa matua-madema na, ana tao natea-nahele emi, nalosa emi lu'a-lepa mabe'i doi doso ka, nai basa dede'ak lala'e na dalek, no namahokok ma dudu'a naluk,

¹² boema moke makasi neu Ama ka. Nana hu ka nde, Amak ndia sue-lai emi de, emi mandaa sipo hata fo Ana sadia basan, ba'e neu salani nala nai nusa so'da ka dalek.

¹³ Ana soi nala ita teme koasa makahatu ka mai, boema no ita leo Manetualain Ana susue na, nusan dale neu.

¹⁴ Nanahu Anan ndia nde soi-tefa nala ita, boema Ana fe do'o do ampon neu ita sala-singo nala so.

¹⁵ Kristus nde bee na Manetualai naoina na dula Mangaledon fo nananita tak, Kristus nde bee na Ana uluk, fo lena heni basa hata nananaka da'dik lalae'na.

¹⁶ Manetualain nakadada'dik basa hata manai nusa so'da kala ma mania daebafa ka lala'e na, boema basa hata nananita kala ma nananita ta kala, fo nde dula dale mana koasa ma mana paleta kala lala'ena tunga Kristus. Lalai a

ma daebafa ka Manetualain nakadada'di kasa tunga Kristus, ma soaneu Kristus.

¹⁷ Basa hata lala'ena beita da'di fa te, Kristus da'di nakahuluk so. Ma hu ka nde de, basa hata lala'e na, esa-esak neu mamana na.

¹⁸ Kristus nde da'di langak neu ao ka, fo aok ndia salani kala, nanahu Kristus nde da'di salani kala oe mata maso'da na. Ndia nde hataholi makasososak fo Ana fo'a falik neme mamate sa mai, fo sue ka Ndia nde nananita nalelak neme basa hata lala'e na mai.

¹⁹ Manetualain fe la'i esak koasa paletan neu Kristus,

²⁰ nana hu ka nde Kristus de, basa hata lala'ena malole falik lo Manetualain-fo basa hata manai daebafa ka ma manai nusa so'da ka boe. Manetualain tao basa sila la tunga Yesus mamate na, nai ai nggangek lain.

²¹ Makahulu na emi doo ka meme Manetualain mai de emi musu moon nana emi ha'da-tataom ma dudu'a-aafi mangalau mala.

²² Tehu besak ia no Manetualain Ana na mamate na de Manetualain tao na emi tututi nanatom mon ana, malole falik. No

enok ndia, emi hapu masasale matak mo Manetualain no heheo-hihilu malalaok, matetu mandaak ma sala-singo tak.

²³ Tehu tao leo bee o emi muse lilineka mahele ma mapadeik mahele nai emi namahehele ma dalek. Boso nalosak emi po'i heni namahehenak fo nanafe basak neu emi, nai lelek emi sipok Hala Malole maneme Manetualai na mai a. Hala Mole ndia nanatui bengas basak neu hataholi manai daebafa ka lala'ena. Ma hu no enok ndia de au Paulus, dadi malalau naono boe.

²⁴ Besak ia, au nau doi doso soaneu emi paluu ma. Au nau au ao paa nga doi doso nanahu au nau tao atetu Kristus doi doso na soaneu salani nala, fo Kristu sao na nde, salanik sila la.

²⁵ Manetualain hele au da'di malalau-maono neu salani nala, fo emi paluu ma. Au muse tui-bengas la'i esak Manetualain Halan ndia lala'e na. Au tui-bengas;

²⁶ halak fo neme teu netek eli mai a, Manetualain nafunin soaneu hataholi daebafa ka lala'ena, tehu besak ia nanatui-bengas neu Manetualain salani nala so.

²⁷ Manetualain nau nafa'da salani nala nae, hala nafunin ndia, malole na seli soaneu hataholi daebafa ka lala'e na. Hala nafunik ndia nde: Kristus nai emi dalem dale. Dede'ak ndia soso na nae, tao leo bee o, emi mamahoko sama-sama mo Manetualain nai mamana mandela-masa'a na dalek.

²⁸ Kristus ndia nde ami tui-bengan neu basa hataholi lala'e na. Ami manoli-mafa'das ma ami fes nasanene'dak, ninik basa ami dudu'a-aafim lala'e na. Ami hihii ma nde bee soona, ami nau moo basa hataholi lala'ena leo Manetualain mai, fo namahehele nala latea-lahele, nanahu ala da'di esa lo Kristus so.

²⁹ Hu ka nde dede'ak ndia de, au puse laipana nai lau-ono ka dalek. Au alalau-aono unik be'i-balakaik fo Kristus fen neu au lala'e na. Be'i-balakaik ndia, henuk no Manetualain koasa na, nai au so'da nga dalek.

2¹ Au nau emi bubuluk, tao leo bee de au puse laipana anseli soaneu emi ma soaneu sila fo manai Laodikia la, boema soaneu hataholi fo beita lalelak matalolole au fa.

² Au tao basa sila la, fo ela sila dale nala latea-lahele ma lasue-lalai ao nalosa tututi-nanato nala latea-lahele. No enok ndia, sila lalelak te'e-te'e ma lamahele boema ala bubuluk Manetualain dede'a nafufuni na, fo nde Kristus.

³ Kristus nde soi nabe'i Manetualain manatee tenon ma malelan lala'ena, fo makahulu na, nananafunik ndia.

⁴ Au afa'da basa dede'ak ia la neu emi, fo daenga hataholi boso ke'di ndiu nala emi ninik dede'a-kakola makee-mamina nala.

⁵ Nanahu leomae au doo ka eme emi mai, tehu bole tafa'da tae, au nai emi tala'da. Ma au amahoko nana au ita emi teik esa-dalek esa ma emi namahehelem neu Kristu sa natea-nahele.

⁶ Emi sipok Kristus Yesus da'dileo Lamatuak so. Hu ndia de, ela leo bee na emi da'di esa moon,

⁷ ma mahuu-maoka nai Kristus dalek. Ela leo bee na emi mapadedeik emi maso'da ma neu netes esa lain, fo nde Kristus. Ela leo bee na emi boetai mamahale Kristus, tunga hata fo lanoli basan neu emi a so. Boema ela leo bee

na, emi mamahoko ma moke makasi ba'u ka neu Manetualain.

⁸Ela leo bee na emi manea matalolole, fo daenga hataholi boso fufu'di-oodok nala emi, ninik hataholi daebafa ka malela sosoa-ndandaa ta nala, fo nini ka'da momopo-mamates. Manatee tenok sila la, ala ta mai leme Kristus mai fa, te leme ka'da hataholi daebafa ka hahapu na ma leme dula dalek fo mana koasa daebafa ka no lalai a mai.

⁹Nanahu basa Manetualain ha'da-tataon lala'e na, hapun nai Kristu sao paa hataholi daebafa na dalek.

¹⁰Ma hu ka nde emi da'di esa mo Kristus de, emi hapu so'da matetu ka. Nanahu Kristus nde bee na, malangan neu basa dula dale mana koasa ma mana paletak lala'e na.

¹¹Hu ka nde emi da'di esa mo Kristus de, emi nanasunat, tehu ta nanasunat ninik sunat fo hataholi daebafa ka tao ka fa, te neme sunat fo Kristus tao ka. Kristus fo manase'i po'i emi neme ha'da-tatao masala-masingo ka koasa na mai.

¹²Nanahu nai lelek fo ala salani emi a, emi nananatoik sama-sama mo

Kristus; boema no salanik ndia boe de, emi nanatao naso'da falik sama-sama mo Kristus, nanahu emi mamahеле Manetualain koasan fo manatao naso'da falik Kristus neme mamate sa mai a.

¹³ Makahulu na emi mate tunga samane ka, nanahu emi masala-masingo ma hu ka nde emi ta nanasunat tunga ao paa ka fa. Tehu besak ia, Manetualain tao naso'da falik emi sama-sama moo Kristus. Ana fe do'o do ampon neu ita sala-singo nala so,

¹⁴ ma Ana sii heni ita susula hutan fo nakaseti ita tao hata esa no eno-dalak fo nini susa-soe fe ita. Hu no susula hutak ndia nanalona nggangek nai ai nggange ka de, Manetualain lose heni basa kalaak soaneu ita.

¹⁵ Nai ai nggangek lain, Kristus tao nala dula dalek fo ala paleta ma ala koasa, basa-basas male henis. Ana tao na basa daebafa ka lita, Ana hela nos, sama leo hataholi nanatahan ala, nai lelek fo Ana tao feta fai sesengi na, nono'ka bai hataholi nanahuku kala, fo Ana taos da'di natutu'duk esa nai lea matan.

¹⁶ Hu ndia de, boso po'ilotak hataholi fe salak neu emi la'eneu nana'a-nininuk, do

la'eneu feta bula beuk, la'eneu fai Saba ta, ma la'eneu agama fai malole fe'e-fe'e nala.

¹⁷ Nanahu basa sila la ka'da salaok neme dede'a mana mai kala, tehu matetu na soona, nde Kristus.

¹⁸ Boso po'ilotak hataholi fo tako nakaloloe ao na do namahela ata nusa so'da kala, tao nakatutu'dak emi. Te hataholi ndia, ana koao ninik dudu'a-aafi daebafa na boema namatutua-namadedema ao na ninik ninita nala,

¹⁹ nalosa ana ta ho'u nahele Kristus da'di ndia malanga na fa. No Kristus hehela-nonolen de, ao paa ka nananakaboboik ma nanatao nakabubuak da'di esa, hu ka nde ua kakaluk ma bu'u mole kala, boema ala moli da'di tunga Manetualain hihii-nanaun.

²⁰ Emi mate sama-sama mo Kristus so, ma emi nanase'i po'i basak neme dula dalek fo mana koasa daebafa ka no lalaila. Na, tao le'e de, emi maso'da sama leo hataholi fo daebafak ia bei koasa nala sala? Tao le'e de emi bei tunga nakanenetek fo nae,

²¹ "Boso to'to ia", "Boso malamei ndia", "Boso koi la'e ia"?

²² Basa nakanenetek sila, ka'da la'eneu dede'a-dede'ak fo pake basan soona, sosoa-ndandaan ta so'ok. Basa sila la, ka'da nakanenetek ma nanolik fo hataholi daebafa ka nde tao nana.

²³ Memak meten soona, nakanenetek ma nanolik, boema dede'a manatee tenok ndia, ala paleta fo daenga hataholi a sene-do'ok neu ata nusa so'da kala, ma nakaloloe-nakadae ao ina na, boema ana fepa li'u ao ina nala; tehu basa sila la sosoa-ndandaan ta, soaneu nauli hataholi a hihii-nanau ao paa na.

3¹ Emi nanatao naso'da falik sama-sama mo Kristus so. Hu ndia de, emi muse sanga enok soaneu emi hapu hata manai nusa so'da ka, fo nai bee Kristus paleta sama-sama no Manetualain.

² Tao emi dudu'a-aafim neu dede'ak manai nusa so'da ka, fo boso dudu'a-dodoo dede'ak manai daebafa ka.

³ Nanahu emi mate basa so de, emi so'da ma nananafunik sama-sama no Kristus, nai Manetualain dalek.

⁴Ma nai lelek fo Ana natu'du seluk ao ina na soona, emi boeo nananitak, emi mandela-masa'a sama na leo Ndia boe!

⁵Hu ndia de, tao makamate emi hihii-nanau daebafam fo ana tao nakalulutuk emi maso'da ma fo nde, soso-piao ka, dede'a ta kandaa kala fa, nasa sasao ana masuu ka, hihii-nanau mangalau ka, ma tene peta ka, nana tene peta ka sama no sosongo-tatango ka.

⁶Dede'a matak leo sila kala nde, tao la Manetualain namanasa hataholi fo ta mana tunga nana fa.

⁷Makahulu na, emi boeo tunga hihii-nanau mangalauk sila la, ndek lelek fo ana bei koasa emi a.

⁸Tehu besak ia, ela leo bee na emi tu'u-tapa heni basa mangalauk sila la, neme emi dalem dale mai: fo nde, boso boe mamanasa bai, do makasese'bok do mape'da dalek neu hataholi. Boso kalua dede'a-kokola dodoki-aalik do dede'a manggenggeok neme emi bafam dale mai makandondook.

⁹Esa boso nasapepeko-nasandandali esa boen, nana emi tu'u-tapa heni so'da palaa ka no basa ha'da-paliin lala'ena so.

¹⁰ Besak ia, emi hapu so'da beu ka de, emi da'di hataholi beuk so. Mana makadada'dik emi a, fo Manetualain, Ana tao nabebeu emi nakandoo, tunga Ndia mata aon. Dede'ak ia tetee-tutu'dan nae, fo ela emi malelak Manetualain no matetu-mandaak.

¹¹ Basa dede'ak sila la mate'e na nde, leomae hataholi Yahudi do hataholi ta Yahudi, hataholi nanasunat do hataholi nanasunat beitaak, hataholi manamai do hataholi malela ha'da tak, ata do malangan boeo, basa-basas sama, nanahu Kristus nde basa hata lala'e na, ma Ana da'di esa no basa hata lala'e na!

¹² Tolanoo ka nde bee na. Manetualain hataholi kamahehelen Manetualain Ana sue-lai emi, boema Ana hele emi da'di Ndia nuu hehelein. Hu ndia de, emi muse matu'du susue-lalaik, emi dale ma muse malole, emi manuu dale nakaloloe-nakadae aok, dale mangana'uk, ma makatatakak doi-dosok.

¹³ Esa boso hae lai namanasa esa boen, esa fe do'o do ampon neu esa, metema esa bei nape'da dalek no esa. No namahokok. Lamatua ka ana fe do'o do ampon neu emi so.

¹⁴ Tehu nanapaluuk nanseli a, nde: Emi muse masue-malai ao, nana susue-lalaik ndia nde pa'a nakabubua emi basa-basa mala, nalosa emi da'di matetu-mandaak.

¹⁵ Ela leo bee na, mole-dame fo Kristus fen nai emi dalem dale a, nde naketu basa emi nakeketum lala'ena. Nana Manetualain nalo emi, soaneu emi da'di lima-eik neme aok esa mai, fo ela emi maso'da nai mole-dame fo maneme Kristu sa mai a. Ela leo bee na, emi moke makasi neu Lamatua ka.

¹⁶ Ela leo bee na, Kristus nanolin fo henuk no baba'e-papala ka, ana susi leo emi dalem dale neu. Ela leo bee na, esa nanoli esa, ma esa nanoli-nafa'da esa no dudu'a-aafi matetu-mandaak. Makamee nakamee Masmur, ma kokoa-kikiok, boema makamee hataholi kamahehele kala nakamee nala; makamee soaneu Manetualain ma moke makasi neun nai emi dalem dale.

¹⁷ Basa hata fo emi tao-no'in, do emi kokola kana, emi muse taon ma kokola kana ninik Lamatuak Yesus na'de na. Moke makasi neu Amak Manetualain soaneu hata fo Yesus tao-no'in neu emi a.

¹⁸Tolano-tolanoo saoina kala lemin! Makatele neu emi saotou ma, nana hataholi kamahehele kala ha'da tataon muse leondiak.

¹⁹Tolano-tolanoo saotou kala lemin! Sue-lai emi saoina mala. Boso tao balakaik neus.

²⁰Ni'i ana la lemin! Emi da'di hataholi kamahehelek soona, emi manuu bela-ba'uk soaneu tunga ina amak paleta na tataas esa, nana hada-tataok leondia ka nde, nandaa no Manetualain dale na.

²¹Tolano-tolanook fo mana da'di amak kala lemin! Boso tao makahehe'dik emi ana mala dale na, fo boso nalosak ketu namahehena nala.

²²Tolano-tolanook fo mana da'di ata la lemin! Ela leo bee na, nai basa dede'ak lala'ena dalek, emi tunga emi malangam manai daebafak ia paleta na. Boso tunga paleta nala, ka'da nai lelek fo emi malanga ma nanea emi a, fo sue ka nde emi malanga ma, ana koa-kio emi. Tunga paleta nala no dale katema tuak, hu ka nde emi fe ha'da-holomata neu Lamatuak Yesus.

²³Ladenu emi tao-no'i su'di tatao-nono'i beek ndia boe, ela leo bee na emi

tao-no'in no dale katema tuak, nono'ka bai de emi malalau-maono Lamatua ka nde ndia, te emi ta malalau-maono ka'da hataholi daebafa ka fa.

²⁴ Mafandendelek te, neukose emi sipo ngga'di neme Lamatua ka mai. Hata fo Lamatua ka sadia basan soaneu hataholi kamahehele nala, neukose ndia nde Ana fen neu emi a. Nanahu malanga matetu-mandaak fo emi malalau-maono ka nde, Kristus mesa kana.

²⁵ Ma see tao salak soona, ana lu'a-lepa aon salak ndia; nanahu Lamatua ka ta metematak fa.

4¹ Tolano-tolanook fo mana da'di malanga nala lemin! Ela leo bee na, emi tao emi ata mala no ndoos ma tunga matetu na. Nana mafandendelek te, emi boeo manuu malangan esa nai nusa so'da ka boe.

² Ela leo bee na, emi hule-haladoi no manggatek ma manea matalolole, boema moke makasi neu Manetualain.

³ Hule-haladoi fe ami boe, fo ela Manetualain fe ami fai loak malole, soaneu ami tao mamaloloa halak la'eneu

Kristus dede'a nafufuni na. Nana hu ka nde dede'ak ndia de, au masok bui.

⁴Hu ndia de, hule-haladoi fo daenga au hapu afa'da mangalele'do dede'a nananafufunik ndia no mangale'dok, tunga eno dala matetu na.

⁵Nai emi tututi-nanatom mo hataholi kamahehele ta kala dalek, ela leo bee na emi maso'da no dudu'a-aafi matetu-mandaak, ma pake basa fai loak lala'ena no malole.

⁶Ela leo bee na, dede'a-kokolak fo emi kokola kana, muse nini nanahokok fe hataholi, ma hataholi hii namanenen tataas esa. Ela leo bee na emi bubuluk, tao tao leo beek fo, emi muse mataa hataholi a natatane nala.

⁷Tikhikus, fo ita tolano susue na, neukose nafa'da emi basa hata lala'ena la'eneu au. Ana lilineka nai tatao-nono'i ka dalek sama-sama no au, soaneu Lamatua ka.

⁸Au adenun ne'i leo emi neu, fo daenga emi bubuluk ami so'da ma, fo emi mamahoko.

⁹Neukose Onisimus ne'i soona, ana sama-sama no Tikhikus; Onisimus ia, emi hataholim ndia, fo hataholi mana

lilinekak de ami sue-lain. Neukose Tikhikus ana tui basa hata manda'dik manai au mamanang ia.

¹⁰ Aristarkhus, fo sama-sama no au nai bui dale a, ana haitua fe emi nate'ak boe. Leondiak boe Markus fo no Barnabas ina aman ka'a fa'di kala Au haitua fe emi halak ae, metema Markus ne'i soona, sipo kana no malole.

¹¹ Yesus fo na'de Yustus boe. Neme hataholi Yahudi fo lamahеле basa neu Lamatuak Yesus a, ka'da sila telu mesa kasa nde besak ia, ala tao-no'i lo au a, fo ami sama-sama makalala'ok Manetualain bela ba'un. Ala tulu-fali au te'e-te'e.

¹² Nate'ak neme Epafras. Emi hataholin ndia boe. Kristus Yesus atan ndia fo ana manggate hule-haladoi tataas esa fe emi. Ana noke te'e-te'e neu Manetualain fo ela emi namahehele ma da'di natea-nahele, ma emi mamahеле te'e-te'e, fo daenga emi tunga Manetualain hihii-nanaun lala'ena, no matetu-mandaak.

¹³ Au ita matang ana tao-no'i puse laipana soaneu emi, boema soaneu hataholi Laodikia la lo hataholi Hierapoli sala.

¹⁴ Dote Lukas, fo ita sue-lai ka, no Demas ala haitua fe emi, nate'ak boe.

¹⁵ Manduku-malosak ami nate'a ma neu tolano kamahehelek manai Laodikia la; boeo neu Nimfa, ma neu tolanoo kamahehelek fo mana hule-haladoi nai uma nala.

¹⁶ Emi lees basa susulak ia soona, sanga enok fo, tolanoo kamahehelek manai Laodikia la, ala lees susulak ia boe. Leondiak boeo, emi muse lees matam susulak fo, ala haitua fe emi neme Laodikia mai a.

¹⁷ Ma mafa'da Arkhipus fo, "Ana tao nakababasak ndia bela-ba'un, soaneu nalalau-naoono Lamatua ka."

¹⁸ Nate'ak neme au, Paulus. Au mesa nga nde sulak baba'ek ia. Boso mafandele henin te, besak ia au bei nai bui dale! Ela leo bee na, Lamatua ka fe baba'e-papalak neu emi. Ha'da-holomata neme ami, Paulus

1 Tesalonika

1 ¹Tolano-tolanook fo Amak Manetualain ma Lamatuak Kristus Yesus hataholi kamahelen, manai Tesalonika la lemin! Ami fo nde: Paulus, Silas ma Timotius, ami mamahena ela leo beena, Manetualain fe baba'e-papalak ma so'da-molek neu emi.

²Ami moke makasi nakandoo neu Manetualain, nanahu emi basa-basa mala. Neu lelek fo ami hule-haladoi neu ita Aman Manetualain soona, ami mafandendelek mahele emi. Ami hule-haladoi fe emi tunga faik. Ami mafandele, tao leo beek de, emi matu'dun nai emi tatao-nono'i ma dalek mae, emi mamahela neu Kristus, tao leo beek de, emi sue-lai hataholi fe'ek, de nalosa emi malalau-maonos, ma tao leo beek de, emi mamahena no matea-mahelek neu ita Lamatuan Yesus Kristus.

³(1:2)

⁴Tolano-tolanoo ngala lemin! Ami bubuluk Manetualain sue-lai emi, ma Ana hele basa emi, da'di Ndia nuu hehelin so.

⁵Nana ami tui-benga Hala Malole neu emi, ta ninik ka'da hala-kokolak mesa kana fa, te ninik koasa, ma Manetualain Dula Dale na. Ma ami mamahеле te'e-te'e neu Hala Malole ndia ndoo na. Emi bubuluk, tao leo beek de, ami maso'da soaneu emi paluu ma, nai lelek fo ami bei makabubua mo emi a.

⁶Emi tunga ami heheo-hihilum, ma Lamatua ka heheo-hihilun. Leomae emi doidoso manseli, tehu emi sipok no namahokok, halak fo ami tui-bengan neu emi a. Namahokok ndia, nanafek neme Manetualain Dula Dale na mai.

⁷No enok ndia de, emi da'di natutu'duk esa soaneu basa hataholi kamahehelek fo manai Makedonia ma Akhaya lala'ena.

⁸Nana mulai neme emi mai de, halak la'eneu Lamatua ka, nakapepela losa Makedonia ma Akhaya so. Tehu ta ka'da ndia mesa kana fa; nakalenak hala tutuik la'eneu tao leo bee de emi mamahеле Manetualain boeo, ana losa mamanak

lala'ena so de, ta paluu ami kokolak hata-hata so'on.

⁹Basa hataholi sila la, ala kokolak la'eneu tao leo beek de, emi sipok ami nai lelek fo makahulu na, ami ne'i ndia. Ala kokolak la'eneu, tao lo beek de, emi tu'u-tapa heni emi sosongo-tatangom de emi mai leo Manetualain fo kisak ma maso'dak ndia, de emi sene-do'ok neun.

¹⁰Boeo ala kokolak la'eneu, tao leo beek de, emi tao emi mamahehena ma neu Manetualain Ana na mamain neme nusa so'da ka mai, fo nde Yesus, fo Manetualain tao naso'da fali kana, neme mamate sa mai so. Yesus ndia boeo, nde soi-tefa nala ita teme Manetualain nasa melun, nai fai mana mai ka.

2¹Tolano-tolano ngala lemin! Emi nde bubuluk mae, ami ne'i donge-dama emi nai Tesalonika ndia, ta palsuma fa.

²Emi boeo bubuluk mae, ami beita ne'i donge-dama emi fa te, ala fepa-li'u ami ma ala kokolak lakamamaek ami neme Filipi so. Hataholi makadotok ala laban ami. Leomae leondiak boeo, Manetualain fe basa ami mapalanik, soaneu ami manduku-malosak halak neme Hala Malole a la'eneu Ndia, neu emi.

³ Ami leleko emi ndia, salak ta ndia fa; Boeo ta no dudu'a-aafi ta malole, do soaneu tipudai fa.

⁴ Ta! Ami ta kokolak soaneu tao mamahoko hataholi dalen fa te, soaneu tao mamahoko Manetualain dale na, fo mana so'ba ami dale'ma. Nana Manetualain nafa'da nae, ami mandaa tui-benga Hala Malole ndia.

⁵ Emi boeo bubuluk, beita la'iesa fo ami fufu'di-oo'dok emi ninik dede'a-kokolak makee-mamina fo sue ka nde ami hapu doik neme emi mai. Manetualain nde da'di sakasii a. Nana amai ta mape'da dudu'a-aafi leondiak makandondook fa.

⁶ Ami ta sanga enok fo, ami hapu kokoa-kikiok neme emi mai do neme hataholi fe'ek mai boe. Leomae da'dileo Kristus hataholi nadedenun de, ami manuu hak hapu ha'da-holomata neme emi mai.

⁷ Tehu ami tao manga'uk neu emi nai lelek ami nai emi tala'da, sama leoinak esa nasaluluku ana nala.

⁸ Ami sue-lai emi ba'u na seli. Hu ndia de, ami ta nau tui-benga ka'da Hala Malole maneme Manetualain fa te, ami fe ami so'da ma neu emi boe.

⁹ Lele'do le'odaen, ami puse laipana sanga ami so'da ma. Nana ami ta nau da'di lelepa mabela esa soaneu su'di see a boen, nai lelek fo ami tao maloloa Hala Malole la'eneu Manetualain neu emi a fa. Ami ule po'dem ndia, tao leo bee o, emi bei mafandendele kana.

¹⁰ Ami maso'da no malalaok, ndoos, ma ami ta masala-masingo soaneu emi fo, mana mamahеле basak neu Kristu sa so. Manetualain ma emi, nde da'di ami sakasii ma.

¹¹ Emi bubuluk basa, ami sue-lai emi esa-esak, sama leo amak esa, ana sue-lai ana nala.

¹² Ami manoli-mafa'da emi, ami matetea-mahеhele emi dale ma, ma ami makaseti emi fo ela emi maso'da tao leondiak fo nandaa no Manetualain dale na. Nana Manetualain nalo basa emi, fo sue ka nde emi da'di Ndia hataholin nai Daebafa Beu na dalek, ma emi mame'da mita matua-mademan.

¹³ Hapu seluk dede'ak fe'ek esa, nde tao na ami moke makasi tataas esa neu Manetualai na. Dede'ak ndia nde ia nae, nai lelek fo ami manduku-malosak halak ndia, ta da'dileo halak neme hataholi

daebafa ka mai fa te, da'dileo halak fo te'e-te'e ana mai neme Manetualain mai. Ndia nde mana tao-no'i nai emi fo mana mamahale Kristu sa, ao inan dale.

¹⁴Tolano-tolanoo ngala lemin! Dede'ak fo emi la'oladi ka, Manetualain hataholi kamahehelen manai Yudea, fo manda'di esa lo Kristu sa, ala la'oladin boe. Emi la'oladi doidosok neme emi hataholi mala mai seluk, sama leo Manetualain hataholi kamahehelen manai Yudea la, ala la'oladin neme hataholi Yahudi la mai.

¹⁵Hataholi sila la nde taolisa, Lamatuak Yesus ma nabi la, boema ala fepa-li'u ami a. Ala musu lo basa hataholi la de, Manetualain ta hiis maka ndondook fa.

¹⁶Lena-lenak, ala sanga enok fo lapanggengge ami, fo ami boso meu tui-benga fe nggileo bobongi ta Yahudi la, halak fo manini so'dak fes ala. No enok ndia de, hataholi Yahudi sila la, boe tama lakandoo sala-singo nala, de nalosa sala-singo nala, dede'u na lamadai. De besak ia, neu mate'e na, ala hapu Manetualain nasa-melun!

¹⁷Tehu tolano-tolanoo ngala lemin! Lelek ami masi'da-maba'e ta doo anak

mo emi a nasi'da-naba'ek tunga mata memete ka, tehu dale ka soona, ta ami dale ma boetai nahiik no emi, de nalosak ami sanga enok te'e-te'e, fo ami matongo seluk mo emi.

¹⁸ Ami dodoo mae, ami sanga meu donge-dama emi de au soba hain la'i esa do la'i dua so, tehu Nitu a napanggengge nahele ami.

¹⁹ Tete'e ka, emi nde ami namahehena ma, ma ami namahoko ma. Nana mahani te, metema Lamatuak Yesus Ana mai fo, ita teu tataan soona, neukose emi nde da'di, ami namatutua-namadedema ma!

²⁰ Memak emi nde da'di ami namatutua-namadedemam, ma ami nama hoko ma!

3¹ Mate'e na, ami ta makatatakak ma ami dale ma so'on. Hu ndia de, ami dodoo mae, malole lenak ami leo mesa ma meme Atena ma,

² ami madenu ita tolanon Timotius ne'i. Timotius ia, Manetualain malalau-maonon esa, fo nalalau-naoono sama-sama no ami, soaneu ami tui-benga Hala Malole la'eneu Kristus. Ami madenu Timotius ne'i fo natetea-

nahehele emi, fo ela emi boetai
mamahele seluk neu Kristus.

³No enok ndia, ta hapu hataholi esa
boen neme emi mai a, nakadedeak
hu ka nde ita doidoson ia la. Emi
bubuluk, doidosok sila la, nanalekek nai
Manetualain dale tutu'u na dalek, soaneu
ita.

⁴Nai lelek fo ami bei mo emi a,
nakahuluk, ami mafa'da basa emi mae,
neukose ita doidoso. Dede'ak ndia,
memak tete'e ka ana da'di, de emi nde
bubulu kana.

⁵Hu ndia de tolano-tolanoo ngala
lemin, au adenu Timotius ne'i nana, au
ahiik anseli bubuluk emi namahehelem
neu Kristu sa, losa bee so. Au bibii
ka'da, nitu a ana hapu enok, soaneu
ana dudungu-papau nala emi, fo ami
sosota-mamangum, manda'di tak.

⁶Besak ia Timotius fali ma'in so de,
nafa'da basa ami hala namahokok
la'eneu, tao leo beek de emi mamahele
Kristus, ma emi masue-malai ao. Nafa'da
ami nae, emi mafandele ami tataas esa.
Ma emi mahiik matongo mo ami, sama
leo ami boeo, mahiik matongo moo emi.

⁷ Hu ndia, tolano-tolanoo ngala lemin! Nai basa ami toto'a-tataam ma ami doidoso ma dalek, ami hapu namahokok neme halak la'eneu emi a. Emi namahehelem neu Kristu sa, ana tao namatutua ami dale ma,

⁸ nalosa besak ia, ami mame'da, te'e-te'e ami maso'da, sa'di emi matea-mahele makandoo, ma da'di esa mo Lamatua ka.

⁹ Ami moke makasi ba'u ka nanseli neu Manetualain, neu basa namahokok fo ami mame'dan, hu ka nde emi.

¹⁰ Lele'do le'odaen, ami hule-haladoi neu Manetualain no dale katema tuak, fo ela ami hapu matongo matam mo emi, fo ami tao matetu hata fo emi paluu ka, soaneu emi mamahеле neu Kristus tunga matetu na.

¹¹ Ela leo bee na, ita Aman Manetualain, ma ita Lamatuan Yesus, soi enok fe ami, fo ela ami hapu matongo mo emi!

¹² Ela leo beena Lamatua ka, tao na emi, boetai masue-malai ao, ma boetai sue-lai basa hataholi lala'ena, nalosa emi susue-lalaim ndia boetai tama nakandoo, sama leo ami susue-lalaim neu emi a.

¹³No enok ndia, neukose Lamatua ka natetea-nahehele emi dale ma, fo emi da'di malalaok, ma emi ta masalamasingo nai ita Aman Manetualain matan, nai lelek fo ita Lamatuan Yesus, Ana mai no basa hata fo ana da'di Ndia nuu nala.

4¹Tolano-tolanoo ngala lemin! Mate'ena, ami fe basa emi natutu'duk la'eneu emi muse maso'da tao leo beek fo, nandaa no Manetualain dale na. Memak emi maso'da leondiak so. Tehu besak ia, no Lamatuak Yesus koasa na, ami moke manseli, ma ami makaseti emi, fo ela emi boetai sanga enok seluk, nai basa dede'ak sila la dalek.

²Nana emi bubuluk basa natutu'duk-natutu'duk fo, ami fe basan neu emi, ninik Lamatuak Yesus koasa na so.

³Manetualain hihii-nanaun nde ia: Manetualain nau, fo ela emi so'da ma da'di Ndia nuu hehelin, malalaok ma madook ao ma neme basa tatao-nono'i sosoa-piaok lala'ena mai.

⁴Tou kala esa-esak, muse bubuluk, naso'da tao leo beek no saoina na, fo ana tao namahoko Manetualain dale na, ma hataholi daebafa ka dale na boe.

⁵ Boso tunga ka'da emi dale hihii ma, fo makaseti saoina ma tunga ka'da emi nasa sasaok mana masuu ma, nana hataholi fo ta nalalelak Manetualai na, tatao-nono'in leondiak.

⁶ Nai basa tatao-nono'ik sila la dalek, emi boso ke'dindiu do tao mangalauk neu emi tolanoo ma do tipu dain. Makahulu na ami fe basa emi nasnene'dak mae, neukose Lamatua ka huku hataholi mana tao-no'i tatao-nono'i masalak leo sila kala.

⁷ Manetualain ta nalo ita fo taso'da nai sosoa-piao ka dalek fa te, sue ka nde ita taso'da no malole, fo tao tamahoko dale na.

⁸ Hataholi see ka nde, ana ta sipok nanolik ia la fa soona, ana ta tipa hataholi daebafak ndia fa te, ana tipa Manetualain fo mana fe emi Dula Dale malalao na, nde ndia.

⁹ Hu ka nde Manetualain nanoli basa emi de, emi masue-malai ao so, de ta paluu ami fe seluk emi susulak, fo ami manoli emi so'on.

¹⁰ Nana emi matu'du basa susue-lalaik ndia neu emi tolanoom manai Makedonia la so. Tehu tolano-tolanoo ngala lemin,

ami moke manseli, fo ela emi so'da ma, ana da'di malole seluk bai.

¹¹ Sanga enok fo maso'da pe'daom, fo boso meu sese'do-babalik nai hataholi fe'ek dede'an dale. Ela leo bee na, emi tunga sanga emi so'da ma, sama na leo makahulu na, ami mafa'da basan neu emi so.

¹² Metema emi maso'da leondiak soona, emi ta mamahena hataholi so'on, ma hataholi fo ta lamahele Kristu sa, neukose ala fe ha'da-holomata neu emi.

¹³ Tolano-tolano ngala lemin! Ami nau emi bubuluk matalolole, hata da'di soaneu hataholi mana mate basa kala; fo ela emi dale ma boso he'di sa, sama leo hataholi fo ala ta lamahena leo lakabubua lo Manetualai na fa.

¹⁴ Ita tamahela Yesus maten, ma naso'da falik so. Hu ndia de, ita boeo tamahela, neukose Manetualain tao naso'da falik basa hataholi kamahehele mana mate basa kala, fo sue ka nde laso'da sama-sama lo Yesus.

¹⁵ Besak ia, ami nau mafa'da emi, hata fo Lamatua ka nanoli-nafa'dan, la'eneu dede'ak ndia, nae leo ia: Nai lelek fo Lamatuak Yesus fai mama'i na

te, hataholi mana mate makahulu kala, lakahuluk leme ita hataholi bei maso'da kala.

¹⁶ Mahani te, neukose ata nusa so'da kala malanga na, naloo napane'e ma Manetualain pupuu na, nanapuuk da'di ta'du-tana esa. Soona, Lamatuak Yesus kona neme nusa so'da ka mai, ma hataholi kamahehelek mana mate basa kala, neukose Manetualain tao naso'da fali kasa lakahuluk.

¹⁷ Basa ndia soona, ita bei maso'dak nai faik ndia, ita sama-sama to hataholi sila la fo, teu tatongo to Lamatua ka nai ko'as lain nai lalai, fo ita leo to Lamatua ka, losa dodoo na.

¹⁸ Hu ndia de, ela leo bee na, emi esa natetea-nahehele esa dale na, ninik dede'ak ia la.

5 ¹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Ta paluu ami sulak seluk fe emi susulak so'on, la'eneu faihi'da fai na nandaa, fo basa dede'ak sila la, ala da'di.

² Nana emi bubuluk basan no mangale'dok, Lamatua ka fai mamain ndia, sama na leo nakodaa ana mai nai fai le'odae na.

³ Nai faik fo hataholi a nafa'da nae, basa hata lala'na neenee-lino linok ma malole mesa-mesan soona, nai faik ndia nde, susa-soe a, ana mai no kaiboik fo tuni-ndeni nalas, sama leoinak esa nameda he'di bobongik, nai lelek fo ana sanga bongi a.

⁴ Tehu emi ta nde hataholi fo, naso'da nai makahatu ka dalek, fo faik ndia tao nanggenge kana, sama leo nakodaa fai mamai na.

⁵ Nana emi basa-basa mala nde bee na, hataholi fo naso'da nai mangale'do ka dalek; nai fai lele'do na. Ita ta ta nde hataholi fo, naso'da nai makahatuk dalek, nai fai le'odae na fa.

⁶ Hu ndia de, ita bole sungu-sungu mesan, sama leo hataholi fe'e kala fa. Ita muse tanea matalolole, ma ita dudu'a-aafin, muse magale'dok.

⁷ Hataholi mana sungu ka, ana sungu nai fai le'odae na, ma hataholi mana mafu ka, ana mafuk nai fai le'odae na boe.

⁸ Tehu ita nde bee na, hataholi fo naso'da nai mangale'do ka dalek, nai fai lele'do na; hu ndia de, ita dudu'a-aafin boeo, muse mangale'dok. Ita muse

tamahele tahele Lamatua ka, ma sue-lai hataholi fe'ek, boema tamahena no namahehelek tae, neukose Manetualain soi-tefa na ita. Ndia nde tee-tafa fo nasulu-nahapa ita, nai lelek ita laban makahatu ka.

⁹ Manetualain hele ita, fo ta sue ka nde, Ana huku ita fa, te sue ka nde, Ana soi-tefa ita, tunga ita Lamatuan Yesus Kristus

¹⁰ Ana mate soaneu ita, fo neu fai mamai na ta bubuluk ita beitaso'da do, ita mate so ita hapu taso'da sama-sama ton.

¹¹ Hu ndia de, ela leo beena emi esa nanoli-nafa'da esa, ma esa natetea-nahehele esa, sama leo besak ia, emi tao ka.

¹² Tolano-tolanoo ngala lemin! Ami manoli-mafa'da emi, fo daenga emi fe ha'da-holomta neu hataholi mana maue-male'di fe emi, fo nde hataholi fo Lamatua ka hele basas, soaneu lauli-lalanga ma lanoli-lafa'da emi a.

¹³ Taos no ha'da-holomata ma no susue-lalaik, nana emi mafandele hataholi sila ue-le'din soaneu emi a. Maso'da no mole-dame tatas esa.

¹⁴Tolano-tolanoo ngala lemin! Ami moke boe, fo daenga manoli-mafa'da hataholi mana pela-bale kala; matetea-mahehele hataholi mana bii-mamta'u kala; tulu-fali hataholi mana paluu tutulu-fafalik, ma boso haelai mamasana hataholi.

¹⁵Manea matalolole, fo boso nalosak nggelok balas mangalauk neu nggelok. Sanga enok, fo daenga esa tao malole neu esa nakandoo, ma neu basa hataholi lala'ena.

¹⁶Ela leo bee na, emi mamahoko tataas esa,

¹⁷ma hule-haladoi tataas esa.

¹⁸Nai basa dede'ak lala'ena dalek, ela leo beena emi moke maksai neu Manetualain, nana tatao-nono'i leondia ka nde, Manetualain nau emi tao-no'i nana; nana maso'da da'di esa moo Lamatuak Yesus so.

¹⁹Boso fuu misa Dula Dale ka.

²⁰Boso heheta-aa'i hala-kokolak fo Manetualain Dula Dale na nafa'dan neu emi a.

²¹Emi muse palisak besa-besa mo basa hata lala'ena, fo bee ka nde malole a soona, muse tunga ka nde ndia.

²² Tehu madook emi ao ma, neme basa tatao-nono'i mangalau mata-matak lala'ena mai.

²³ Manetualain nde fe ita mole-dame ndia. Ela leo bee na, Ana tao na emi, te'e-te'e maso'da ka'da soaneu Ndia mesa kana. Ami hule-haladoi, fo ela leo bee na, nanea emi dale nakababale ma, dudu'a-aafim, ma emi tatao-nono'im, ta hapu sala-singok faa anak boen, nai faik fo ita Lamatuan Yesus Kristus fafali ma'i na.

²⁴ Manetualain fo mana maloo basa emi a, neukose Ana tao natetu basa dede'ak sila la, nana Manetualain mana lilinekak.

²⁵ Tolano-tolanoo ngala lemin, hule-haladoi fe ami!

²⁶ Matete'aok no susue-lalaik, sama leo hataholi Kamahehele ka.

²⁷ No Lamatua ka koasa na, au oke anseli, fo ela emi lees susulak ia, neu basa tolanook fo, emi namahehelek esa.

²⁸ Ela leo beena, ita Lamatuan Yesus Kristus fe baba'e-papalak neu emi. Ha'da-holomata neme ami, Paulus

2 Tesalonika

1 ¹Tolano-tolanoo salanik manai Tesalonika, fo Amak Manetualain ma Lamatuak Yesus salani nala lemin! Ami fo Paulus, Silas ma Timotius,

²ami mamahena, ela leo bee na, Amak Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristus, fe baba'e-papalak ma mole dame neu emi.

³Tolano-tolanoo ngala lemin! Ami muse moke makasi tataas esa neu Manetualain, hu ka nde emi. Ma memak nandaa ami tao leondiak, nana emi boetai mamahela neu Kristus, ma emi boetai masue-malai ao.

⁴Hu ndia de, tao le'e de ami kokolak la'eneu emi, nai lelek fo ami meu donge-dama Manetualain salani nala. No namahokok, ami tuis tao tao leo beek de, emi mamahela mahele Kristus, nai fefepa-lili'uk ma doidosok fo emi la'oladi kala dalek.

⁵Emi hapu doidosok sila la, hu ka nde Manetualain Daebafa Beu na. Hu ndia de, emi mandaa masok leo dalek meu.

⁶ Neukose naketu-nala'di tunga matetu na, ma neukose Ana balas doidosok neu hataholi mana tao doidoso emi a.

⁷ Boema ba'eneu emi fo mana doidosok besak ia la ma ami boe neukose Manetualain tao namalola ita basa tala dale nala, nai faik fo Lamatuak Yesus no ata nusa so'dan mana koasa nala, leme nusa so'da ka mai, fo latu'du ao nala,

⁸ nai ha'i mana pila lo'a-lo'a ka dalek. Ana mai soaneu Ana huku hataholi fo ala ta taoafik neu Manetualain nanoli-nafa'dan, boema hataholi fo so'da nala ta nandaa no ita Lamatuan Yesus nanoli na fa.

⁹ Neukose Manetualain huku hataholi sila la, fo ala doidoso losa dodoo na. Neukose hataholi sila la, nanatapa henik leo deak leu fo, ala doo ka leme Lamatua ka no koasa matua-mademan mai.

¹⁰ Basa sila la, neukose ala da'di nai faik fo Ana mai, fo basa hataholi kamahehele kala lamatutua-lamadedeman ma ala fe ha'da-holomata neun. Emi boeo, neukose nai Manetualain hataholi kamahehelen sila la dalek, nana emi mamahеле halak fo, ami tui-bengan neu emi a.

¹¹ Hu ndia de, ami hule-haladoi tataas esa fe emi. Ami hule-haladoi neu Manetualain fo ela emi hapu maso'da tunga hihii-nanaun; hu no dede'a ka nde ndia de, nalo emi. Ela leo bee na, Manetualain koasa na, tao natetea-nahehele emi, fo ela emi tao-no'i dede'a malole. Manetualain koasa na boeo, sama-sama no emi fo, emi tao-no'i tatao-nono'i mateu-mandaak, hu ka nde emi mamahela Kristus.

¹² No enok ndia fo, emi mamatutua-mamadedema ita Lamatuan Yesus, ma Yesus boeo, namatutua-namadedema emi, nana ita Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristus dale malole na.

2¹ La'eneu ita Lamatuan Yesus mamai na, ma la'eneu manda'dik esa nae, neukose Ana tao nakabubua ita to Ndia, au oke ela leo bee na,

² boso no lai-laik, emi mapangamak do emi susa, nana emi mamananene hala tutui ka nae, Lamatuak Yesus fai mamai na, ana losa so. Nana fafakama tutuik ndia, ana da'di neme nabi la lafa'da ela dede'ak ndia, do fafakama ana da'di neme nanolik esa mai; do bole da'di, hataholi nggelok lafa'da lae, ami

sulak hai dede'ak ndia, nai ami susulam nggelok dalek so.

³ Leomae leo beek boeo, boso nau haaholi ke'di ndiu emi. Nana faik ndia beita losa fa te, hapu dede'ak de'u bee, ala da'di lakahuluk: Soona neukose hataholi ba'u ka fali deak fo, lalelesi Kristus; Boema Hataholi Mangalauk fo nananafa'da basak, tao leo bee o ana masok leo tasi ha'ik dale neu a, neukose ana to'da mai.

⁴ Ma neukose ana laban Manetualain, ma ana manaku nae, ndia nanuu koasa, lenaheni basa dula dale mangalauk fo, hataholi daebafa ka sene-do'o kasa. Lena-lenak, neukose nangatuuk neu Lamatua ka Uman dale fo nafa'da nae, Manetualain nde ndia.

⁵ Mafandendelek te, au afa'da hai dede'ak sila la neu emi, ndek makahulu na, au bei sama-sama o emi a.

⁶ Boema emi bubuluk, bee ka nde besak ia, bei napangge na basa sila la de, ala beita da'di fa. Ela neu faik fo Manetualain naketu basa ka soona, neukose Hataholi Mangalauk ndia, ana to'da mai.

⁷ Emi bubuluk mae, Hataholi Mangalauk fo mana tao tatao-nono'i mangalauk

ndia, ana mulai tao-no'i no nafufunik,
nana hapu hata esa napangge nan.
Tehu mahani te, metema fai na
losa fo Manetualain tipa heni mana
mapanggenggeek ndia soona,

⁸ besa ka Hataholi Mangalauk ndia
nananitak. Tehu metema Lamatuak
Yesus mai soona, Ana taonisa Hataholi
Mangalauk ndia, ninik ani hahae na.
Ma neukose nanatao nakalulutuk ninik
Lamatua ka mamai mandela-masa'a na.

⁹ Neukose Hataholi Mangalauk ndia,
ana mai no koasa matua ina esa, neme
Nitu a mai. Neukose ana tao manda'di
beu mata-mata kala, ma dede'a matua
ina fo, henuk no ke'dindiu ka.

¹⁰ Ana pake basa ke'dindiu mangalauk
lala'ena, fo ana ke'dindiu hataholi fo,
ala ta nau sipok hala ndoos maneme
Manetalai na mai. Neukose mate basa
hataholi sila la, nana ala ta nau lamahеле
halak fo manini so'dak ndia fa.

¹¹ Hu ndia de, Manetualain haitua koasa
esa neu fo, ana tao nalas latofa-latalak,
nalosa lamahеле neu hata fo, ta ndoo sa
fa.

¹² Mate'e na, basa hataholi fo ala hii tao
sala-singok, ma hataholi fo ala ta nau

lamahele dede'a ndoos ndia fa soona, neukose nanahukuk.

¹³Tolano-tolanook fo Lamatua ka sue-lai ka lemin! Ami muse moke makasi makandoo neu Manetualain soaneu emi, nana neme makasososa na mai, Manetualain hele basa emi, fo Ana soi-tefa na emi. Dede'ak ndia ana da'di neme hata fo, Manetualain Dula Dale na tao-no'in neu emi, fo Ana tao emi da'di Manetualain hataholi kamahehelen fo malalaok, ma hu ka nde emi mamahele hala ndoos, fo maneme Manetualai na mai.

¹⁴Hu no dede'a ka nde ndia de, Manetualain nalo emi tunga Hala Malole fo ami tui-bengan neu emi a. Manetualain nalo emi nanahu, Ana nau fo ela emi hapu mame'da mita ita Lamatuan Yesus Kristus matua-mademan.

¹⁵Hu ndia tolano-tolanoo ngala lemin! Mapadeik matetetetu ma ho'u mahele nanolik fo, ami manoli emi kala, nau nai lelek fo ami tui-bengan neu emi, do nai susula makasososak fo, ami sulak fen neu emi a.

¹⁶Ela leo bee na, ita Lamatuan Yesus Kristus ma ita Aman Manetualain, fe emi

kokoe-nanasik, ma natetea-nahehele emi dale ma, fo ela emi hapu tao-no'i ma tui-benga hata fo malole. Hu ka nde Manetualain sue-lai ita, ma hu ka nde dale malole na de, Ana tao na ita tatea-tahele, boema ita tamahena ka'da hata fo malole.

¹⁷ (2:16)

3¹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Au oke emi hule-haladoi soaneu ami. Hule-haladoi, fo ela Lamatua ka dede'a kokolan nakapepela nakandoo no lai-laik, ma ala sipo kana no malole, sama leo makahulu na emi boe.

² Hule-haladoi boe, fo ela Manetualain po'i ami neme hataholi mangalau kala mai. Nana hataholi ba'u ka lamanene halak ndia, tehu ta basa hataholi sila la, lamahele fan.

³ Tehu Lamatua ka, mana lilinekak. Neukose natetea-nahehele emi, ma nasulu-nahapa emi neme Hataholi Mangalauk ndia mai.

⁴ Ma ami mamahela te'e-te'e, Lamatua ka nde tao na ami mamahela emi tao-no'i ma neukose emi tao-no'i makandoo, hata fo ami madenun neu emi a.

⁵Ela leo bee na, Lamatua ka hela-nole emi, fo daenga emi boetai malelak Manetualain susue-lalain neu emi a, boema Kristus fe emi be'ibalakaik fo emi hapu makatatakak nai basa dede'ak lala'ena dalek.

⁶Tolano-tolanoo ngala lemin! No Lamatuak Yesus Kristus koasa na, ami moke neu emi, fo madook ao mala neme basa hataholi mana pela-bale kala mai, ma hataholi fo ala ta tunga nanolik fo ami manoli sala fa.

⁷Emi nde bubuluk mae, emi muse maso'da sama leo ami. Nai lelek fo ami bei nai emi tala'da, ami ta pela-bale fa.

⁸Ami ta mi'a-minu hiik hataholi nana'a-nininun fa. Te lele'do-le'odaen, ami puse ma titi no ue-le'di sa, fo daenga ami boso tao susa emi esa boen.

⁹Ami tao leondiak, nana ta hu ka nde ami ta manuu hak soaneu ami makaseti emi fo tulu-fali ami fa te, hu ka nde ami nau da'di natutu'duk esa soaneu emi.

¹⁰Nai lelek fo ami bei nai emi tala'da, ami fe emi nakanenete ka nae, "Hataholi fo, ana ta nau naue-nale'di fa soona, ta bole na'a-ninu fa."

¹¹ Ami kokolak dede'ak ia, nana ami mamananene lae, hapu hataholi la lai emi dalek, ala pela-bale. Ala ta nau tao hata esa boen, te langa nala lakadoto lo ka'da hataholi fe'ek ito-ato nala.

¹² No Lamatuak Yesus koasa na, ami paleta hataholi sila la, ma ami fes nasanene'dak, fo ela laue-lale'di, soaneu ala tunga sanga aon, sila so'da na.

¹³ Tehu ba'eneu emi soona, emi boso pela-malua tao-no'i tatao-nono'i malole a.

¹⁴ Fafakama neukose hapu hataholi ta nau tunga hata fo ami mafa'dan nai susulak ia dalek fa. Soonan, ia'akouk hataholi matak leondia ka, ma boso leomapalasa moon, fo daenga ana mae.

¹⁵ Tehu boso taon da'di musu; ka'da manoli-mafa'dan sama leo tolanoo ka

¹⁶ Lamatua ka nde bee na, ita oe mata so'da-mole na. Ela leo bee na, Ana fe so'da-molek neu emi, nai basa dede'ak lala'ena dalek. Ela leo bee na, Lamatua ka no emi basa-basa mala.

¹⁷ Nate'ak neme au fo Paulus. Au mesa nga nde sulak nate'ak ia. Au sulak ta'du ia, neu basa au susula ngala.

¹⁸Ela leo bee na, ita Lamatuan Yesus Kristus ba'e-pala emi basa-basa mala. Ha'da-holomata neme ami, Paulus

1 Timotius

1 ¹Timotius, au ana ndoong fo nai Lamatua ka dalek! Susulak ia, neme au Paulus, fo Kristus Yesus ana nadedenun. No Manetualain, fo ita Manen Mana Fe So'da na, ma no Yesus Kristus fo ita tamahehena ka paleta na, de au oke, Ela leo bee na, Amak Manetualain, ma ita Lamatuan Yesus Kristus, Ana fe baba'e-papalak, susue-lalaik ma mole-dame neu emi.

²(1:1)

³Au nau o leo mahele meme Efesus, sama leo makahulu na, au afa'da basa o, ndek au u leo Makedonia u a. Nana nai Efesus, hapu hataholi de'ubee, ala tui-benga nanoli masa kala, de o muse mafa'da hataholi sila la, fo ala hahae tui-benga nanolik sila la.

⁴Mafa'das fo daenga, ala hahae kokolak la'eneu dede'a me'iafek, ma tutui momoli-dada'di manalu ina sila la. Nana basa sila la, lini ka'da nasi'da-naba'ek mesa kana, te ta lini nafofo'ak soaneu Manetualain dale tutu'un, fo hapu

lalela kasa, tunga ka'da namahele neu Manetualain.

⁵Au nanoli-nafa'dang ndia, tetee-tutu'dan nde, ela leo bee na, hataholi a dale na balisi ma dale nakababale na malalaok, boema namahele te'e-te'e neu Lamatua ka, fo no enok ndia, ala hapu lasue-lalai ao.

⁶Hapu hataholi nggelok, ta laso'da leondiak so'on, ma mopos lai nale'a-napili sosoa-ndandaa ta ka dalek.

⁷Ala nau da'di mese agama, te se'kona ta lalelak matalolole do lamahele te'e-te'e neu dede'ak fo, lafa'dak ndia fa.

⁸Ita bubuluk tae, agama hoholo-lalanen ndia, nde bee na malole, metema tungan no matetu na.

⁹Ita muse tafandendelek te, ala ta tao hoholo-lalanek sila la, soaneu hataholi mana tunga hoholo-lalane kala fa, tehu soaneu hataholi mana la'olena hoholo-lalane kala, basa hataholi mana tao tatao-nono'i mangalau kala, hataholi fo ana ta lili neka neu Lamatua ka fa, hataholi masala-masingo kala, hataholi agama ta kala, hataholi mana tunga daebafa ka hihii-nanaun, hataholi mana

taonisa inan do aman, ma basa hataholi kanisak lala'ena,

¹⁰ soaneu mana soso-piao kala, touk sao seluk touk, hataholi mana mamanako neok, masapepeko-masandandali kala; mana sakasii pepeko kala, ma su'di see fo, tatao-nono'in ta nandaa no nanoli ndoo sa fa.

¹¹ Nanolik sila la, hapus nai au tui-benga Hala Malole a dalek, fo nde Manetualain fo matua-madema, ma nanakoa-kiok ndia, Hala Malole na.

¹² Au oke makasi neu ita Lamatuan Yesus Kristus, hu ka nde Ana fe au be'i-balakaik fo au alalau-aonon, nana nafa'da nae, au andaa soaneu bela ba'uk ndia,

¹³ leomae makahulu na, au tao anggenggeo na'de na, au fepa-li'un boema au akamumulu-akamamae kana. Tehu Manetualain sue-lai au, nana lelek ndia, au beita amahela fa de, au ta bubuluk hata fo au taok ndia fa.

¹⁴ Ma nakalenak bai, ita Lamatua na, Ana fe la'iesak susue-lalain neu au. Ana fe au be'i balakaik, fo au amahelen, ma au sue-lai au nonoo hataholi ngala. Ana

fe, be'i balakaik ndia neu basa ita fo manda'di esa to Kristus Yesus a.

¹⁵Dede'ak ia, tete'e ka la'en hu ndia de, nandaa sipo kana ma tamahelen no dale katema tuak: "Kristus Yesus mai leo daebafak ia mai, fo Ana soi-tefa na hataholi masala-masingo kala." Ma au nde hataholi masala-masingok fo, mangalauk nanseli a.

¹⁶Tehu neme enok ndia mai de, Manetualain sue-lai au, fo ela basa hataholi la lita, Kristus Yesus ta haelai namanasa au fo, hataholi masala-masingok ia. Fo dede'ak ia, ana da'di natutu'duk esa, soaneu basa hataholi fo, neu fai makabuin besa ka lamahеле neun na, ala hapu so'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka.

¹⁷Manetualain fo Manek neu basa le'do fai manalu a, nandaa fen ha'da-holomata ma koa-kion tataas esa, nana Ndia nde mana ketu basa tak, fo ta nananitik, ma ka'da kusak! Amin.

¹⁸Timotius, au ana ngonei! Au fe o bela ba'uk ia, nana au afandele nabi la, ala tui-benga Manetualain hala hehelu na, nai salani ka dalek, la'eneu o ao ina ma. Ela leo bee na, hala heheluk ndia, ana

da'di tua-lepa nai o ue-le'di malolem ndia dalek.

¹⁹ Malalau-maono no ho'u mahele namahehele ndoo sa, ma dale malalao ka. Hapu hataholi nggelok, ta lamahele dale nakeketu nala fa, de nalosa namahehele nala lakalulutuk.

²⁰ Hataholi sila la nggelok nde, Himeneus no Aleksander. Hataholi kaduak sila la, au hukus ninik au fe duas leo nitu a neu, fo ela duas hahae lakamumulu-lakamamaek Manetualain.

2¹ Makasososa na, au oke anseli, fo ela o manoli salani kala, dokodoe ma hule-haladoi, boema loke makasi neu Manetualain, soaneu basa hataholi lala'ena;

² soaneu mane-mane kala, ma basa hataholi mana ho'u koasa lala'ena. Moke fo ela ita taso'da no nee nee-lino linok, mole-dame soaneu Manetualain, no ha'da-tatao matetu-mandaak.

³ Ndia nde malole ma nandaa no Manetualain, fo ita mana Soi-Tefa na, dale na.

⁴ Ana nau, fo ela basa hataholi lala'ena hapu so'dak, ma lalelak eno ndoo sa.

⁵ Nana, hapu ka'da Manetualain esa mesa kana, ma hapu ka'da hataholi esa mesa kana nde da'di hataholi tala'dak, soaneu Manetualain no hataholi daebafa ka, fo nde Kristus Yesus.

⁶ Yesus Kristus ia, hataholi daebafak esa, fo Ana fe heni ao ina na, soaneu Ana soi tefa na basa hataholi lala'ena, leme sala-singo nala mai. No enok ndia, Manetualain naketu la'e fai na nae, Ana nau basa hataholi lala'ena, hapu so'dak.

⁷ Hu ndia de, nadenu au u leo hataholi ta Yahudi la, fo au tui-benga fes, halak la'eneu namahehele ka, ndoo na. Fo au afa'dak ia nde bee na, tete'e ka, au ta pepeko fa.

⁸ Au nau, fo ela su'di nai mamanak bee ndia boe, basa tou kala hule-haladoi no dale malalaok, boso no nasa-meluk do nale'a-napilik.

⁹ Ela leo beena, basa ina kala bubu'udada'a ao ina nala no mandaa na, ma ala pake-nggao no ha'da-holomata. Ala boso nggute adudodoki langa doo nala, do pake lilo pila poemata, do ala pake bua lo'a kabeli ina la.

¹⁰ Te ela leo bee na, ina kala bubu'udada'a ao ina nala, ninik tatao-nono'i

malole, fo besa ka nandaa ba'eneu inak fo, lamahehele neu Manetualai na.

¹¹ Ina kala muse lanoli no pe'dao nala, ma tunga paleta.

¹² Au ta nau ina kala lanoli do ala paleta tou kala fa; muse ala pe'dao nala.

¹³ Nana Manetualain nakadada'dik hataholi makasososa ka nde Adam, de besa ka Hawa.

¹⁴ Boema nitu a ta ke'di ndiu Adam fa, te ana ke'di ndiu ka nde ina ka dei, de nalosa ana la'o lena Manetualain paleta na.

¹⁵ Leomae leondiak boe, neukose ina ka hapu so'dak, nana ana bongi anak; sa'di no dale nakaloe aok, namahеле nahele Kristus, ma ana sue-lai nahele hataholi fe'ek, ma naso'da malalaok neu Manetualain.

3 ¹ Dede'ak ia, memak tete'e ka la'en. "Hataholi fo ana nau da'di mauli-malanga salani ka, hataholi ndia ana hele tatao-nono'ik esa, beli na seli."

² Mauli-malanga salanik esa, muse hataholi bu'u-ba'e tak, saon ka'da esa, nakatatakak nala dale na, manatee tenok, ma mana ito-ato malole; ana nau sipok hataholi leo uman neu, ma nanoli

nalelak hataholi; boso hataholi mana mafuk ala lalu;

³ ana ta hii natutu-nafepa fa. Te hataholi ndia, hala-kokolan mangana'uk, ana hii ka'da mole-dame. Ana ta bole tene peta doik fa.

⁴ Muse ana ito-ato nalelak uma loon no malole, ma nanoli ana nala, fo ala tunga paleta na, ma ala fe ha'da-holomata neun.

⁵ Nana metema hataholi esa, ta ito-ato nalelak uma loon fa soona, neme bee mai a, ana hapu ito-ato nalelak Manetualain hataholi kamahehele nala?

⁶ Hataholi mauli-malanga salanik esa, ta bole hataholi fo, besa ka ana da'di hataholi salanik fa, nana neukose hataholi ndia, ana da'di hataholi mana koaok, fo nanasoo-supak, sama na leo makahulu na Nitu a boe.

⁷ Hataholi ndia, na'de na ta nanggunggeo nai lau na dalek fa; nana metema ta leondiak fa soona, neukose hataholi la lakamumulu-lakamamae kana, fo ana tu'da leo Nitu a, hihi'in dale neu.

⁸ Mana tulu-fali salani ka boeo, muse hataholi malole, ma ana tao tunga ka'da

ndoo na; ana ta tene peta doik, ta maninu ala lalu fa.

⁹ Muse ala ho'u lahele, hataholi salani ka namahehelen fo Manetualain nanoli kala, no dale matetuk.

¹⁰ Ela leo bee na, palisak makahulu kasa, fo metema tete'e ka, bu'u-ba'e ta kala soona, besa ka fes lalalau-laoono nai salani ka dalek.

¹¹ Hataholi sila, saoina nala boeo, muse hataholi malole, boso hataholi mana tui dede'a pe'dak. Muse lakatatakak lalelak ao ina nala, ma ala tao tunga ka'da ndoo na, nai basa dede'ak lala'ena dalek.

¹² Hataholi mana tulu-fali salani ka, muse saon ka'da esa. Muse ana ito-ato nalelak ana nala ma uma loon no malole.

¹³ Hataholi mana tulu-fali, no malole nai salani ka dalek, neukose nanafe ha'da-holomata, ma ana boetai napalani kokolak la'eneu sila namahehele na, neu Kristus.

¹⁴ Au amahena, ta doo ka so'on te, neukose au ne'i donge-dama o. Leomae leondiak boe, au sulak fe o susulak ia,

¹⁵ fo ela metema, au bei akamama'ak au nene'i nga boeo, o bubuluk basa tao leo beek fo, ita muse taso'da

sama leo Manetualain tei dalen, fo nde Manetualain hataholi kamahehelen fo maso'dak. Salanik leondia ka nde, sama na leo dii mana tia-tobak esa, fo ana tia-toba nahele Manetualain nanoli ndoo nala.

¹⁶Ta hapu hataholi esa boen, hapu nalelesi nae, basa nanolik fo Manetualain natu'du kala nde bee na, tete'e ka: Natu'du ao ina na, sama leo hataholi daebafa ka. Manetualain Dula Dale na nafa'da nae, ndoos, boema basa ata nusa so'da kala litan. Tutui na, nanatui-bengak nai basa nggileo-bobongi kala tala'da, boema basa daebafa ka lamahelen, ma nanaso'uk leo nusa so'da ka neu.

4¹ Manetualain Dula Dale na nafa'da no mangale dok nae, nai fai-fai mana mai ka te, hataholi nggelok fali deak fo lalelesi Kristus. Neukose ala tunga dula dale manga lau kala nanoli nala.

²fo hataholi mana dea-dale masapepekok sila la nde tui-benga nana. Hataholi sila la, dale nala makahatuk so.

³Lanoli hataholi a fo ala boso saoana, ma laluli nana'a-nininuk nggelok. Te se'kona nana'a-nininuk sila la,

Manetualain nakadada'di kasa soaneu hataholi kamahehele kala ma hataholi mana malelak Manetualain nanoli ndoo na, fo la'a-linu soona, ala hule-haladoi, loke makasi neu Manetualain

⁴ Manetualain nakadada'dik basa hata lala'ena malole. Hu ndia de, metema ita sipon no hule-haladoik ma toke makasi neu Manetualain soona, ta hapu hata nana nalulik esa boen.

⁵ Nana Manetualain dede'a-kokolan ma huhule-haladoi ka, tao nalalao basa hata lala'ena.

⁶ Metema o manoli basa dede'ak sila la neu tolano kamahehele kala soona, o da'di Kristus Yesus malalau-maono malolen. Boema o fufu'a-kakali makandoo o namahehele ma ninik Manetualain dede'a-kokolan fo ita tamahele ka, ma ninik nanoli ndoos fo o tungan dodoo basa ia so.

⁷ Madook o ao ina ma neme tutui me'iafe sosoa-ndandaan ta kala mai. Boema manggate mamaso kasasasi.

⁸ Nanoli ao paa ka, sosoa-ndandaan ka'da faa anak mesa kana, tehu nanoli samane ka, sosoa-ndandaan ba'una seli nai basa dede'ak lala'ena dalek, nana isi

na, hehelu balataak soaneu ita maso'dan nai besak ia ma nai fai mana mai ka.

⁹Dede'ak ndia memak tete'e ka, ma nandaa sipo kana, boema tamahela la'iesa kasa.

¹⁰Hu ndia de, ita sanga enok ma ita puselaipana no tatao-nono'i ka, nana ita tamahena neu Manetualain fo maso'dak ndia; Ndia nde tao naso'da basa hataholi lala'ena, nakalena ba'eneu hataholi kamahehele kala.

¹¹Manolis basa dede'ak sila la boema madenus fo ala tao tungan.

¹²Boso fe hataholi nakadadaek o, hu ka nde o bei muli soluk. Te ela leo beena, o da'di natutu'duk esa ba'eneu hataholi kamahehele kala, nai o dede'a-kokolam ma o ha'da tataom dalek, nai o susue-lalaim neu o nonoo hataholi ma dalek, nai o namahehelem neu Kristus Yesu sa dalek, ma nai o so'da malalao-malalafu ma dalek.

¹³Fo losa au ne'i te, o manoli matalolole Susula Malalao ka isi liin neu basa hataholi lala'ena boema mafa'das fo ala boetai manggate ka.

¹⁴Boso mafandele henin fo pake Manetualain Dula Dale na fe o baba'e-

babatin ndek lelek fo mauli-malanga salani kala lalaa lima nala neu o langam lai na, ma boso mafandele heni hata fo nabi la lafa'da elan soaneu o so'da ma.

¹⁵Tao-no'i basa sila la no o dale katema tua ma, fo ela basa hataholi la lita, o ue-le'dim nini buna-boa malole.

¹⁶Manea o ao ina ma, ma manea o nanoli ma boe. Ela leo beena, o lilineka mahele nai basa dede'ak sila la dalek, nana no enok ndia, neukose o moo hataholi fo lamanene o nanoli mala, hapu so'dak.

5¹Boso kokolak balakaik moo toulasi kala, te kokolak koe-koe moos, sama na leo o kokolak moo o amam nde ndia.

Tao muli-solu kala da'di o tolanom,

²boema tao ina lasi kala da'di o inam, ma tao ana fe'oana kala, da'di o fa'di inanam. Taos no ha'da tatao matetu-mandaak.

³Fe ha'da-holomata neu inafalu fo te'e-te'e naso'da mesa kana.

⁴Tehu metema inafalu bee maupu-anak soona, manoli-mafa'da upu-anan sila fo ala taoafik matalolole ina-ama bei ba'in sila la so'da na, nana sila muse balas sila ina ama bei ba'in, dale malole na.

Tatao-nono'i leondia ka nde nandaa no Manetualain dale na.

⁵Inafalu fo te'e-te'e naso'da mesa-mesa kana, ma ta hapu hataholi mete-nakanae so'da na te namahena neu ka'da Manetualain soona, muse ana hule-haladoi lele'do-le'odaen fo noke tutulu-fafalik neme Manetualain mai.

⁶Tehu inafalu fo ana nau naso'da nai ka'da namahoko-setelee ka dale ka, meten soona, bei naso'da tehu mana mate basak so.

⁷Manoli nanoli-nafa'dak ia la neu salani kala, fo ala boso tao sala-singok.

⁸Tehu metema hapu hataholi ta nau mete-nakanae tolano ka'a fa'di nala, lena-lenak ana ta nau mete-nakanae uma isi nala fa soona, hataholi ndia nalelesi seluk namahehele na; de mangalau na lenaheni hataholi kamahehele ta kala.

⁹Inafalu fo nandaa sulak na'de na leoinafalu la susulan dale neu a nde: inafalu fo teu na ta bole nai nee hulu dae fa, ana saoana ka'da la'iesa,

¹⁰inafalu fo ana tao malole nai basa dede'ak lala'ena dale ka nde: naka boboi ana nala no malole, namahoko

sipok hataholi sungu nai uman, nalalau-naono hataholi kamahehele kala, tulu-fali hataholi mana to'a ta kala, ma ana tao tatao-nono'i malole lupa-lupa kala no te'e-te'ek.

¹¹ Boso sulak inafalu bei muli solu kala leo susulak ndia dalek neu. Nana metema dale sasaoana nala lasuu soona, ala nau sao seluk, fo ta lamahele Kristus so'on.

¹² Soona ala tao salak ndia so. Nana lalelesi sila hala-hehelu na.

¹³ Nakalenak seluk bai, ala tu'u-tapa heni le'do fain fo leu dakak hinga uma tai kala. Boema mangalau ina na nde, ala kokolak langgenggeo hataholi na'den, ma hataholi dede'an o, leu sese'dok leo dalek leu, boema ala kokolak dede'ak fo tunga ndoo na, ta nandaa ala kokola kana fa.

¹⁴ Hu ndia de, au nau inafalu muli solu kala sao seluk fo ala hapu anak, ala ito-ato uma loon, fo ela ita musu noo na, boso hapu loak, tao langgenggeo ita na'de na.

¹⁵ Nana hapu ina falu nggelok la'o sala de, ala tunga Nitu a so.

¹⁶ Tehu metema ina salanik esa, nai tei dale na dalek hapu inafalu soona, muse ana tulu-falina nafalu ndia; boso fe salani kala mete lakanae inafalu ndia. Fo no enok ndia, salani kala hapu tulu-falina nafalu tolano ka'a fa'di ta kala.

¹⁷ Mauli-malanga salanik bee metema nakalala'ok bela ba'un no malole soona, nandaa ana hapu ha'da-holomata, diku la'i dua, lena-lenak, hataholi mana manggate tui-benga ma mana manoli-mafa'da ka

¹⁸ Nana nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, "Sapi mana aa'i gandu ma, boso pole nggonggolo na," boema "Hataholi maue-male'di ka, nanuu hak sipo ngga'di na."

¹⁹ Metema ala kalaak mauli-malanga salanik esa soona, boso sipo kalaak ndia, ta'da fe'e hapu sakasii dua do lena neme dua mai.

²⁰ Hataholi mana tao sala-singo ka, muse kena-ka'in nai basa salani kala matan, fo ela salani fe'e kala, ala bii.

²¹ Nai Manetualain, Kristus Yesus ma ata nusa so'da nanahale kala matan, au oke fo ela o tunga basa nanoli-nafa'dak

ia la no boso neo hataholi esa boen, ma boso metematak.

²² Boso no lai-laik, o lalaa o lima ma neu hataholi esa langan lain, fo so'un da'di Lamatua ka malalau-maonon. Metema hataholi fe'ek tao sala-singok soona, boso muu sese'dok nai sala-singok ndia dalek. Manea o ao ina ma fo ela malalaok nahele.

²³ Boso minu ka'da oe mesa kana; minu angol faa fo matoto'bi o tei dalem, nana nasi'a o mamahe'di.

²⁴ Hataholi nggelok sala-singon, nananaketu-nala'di beitaak, te litan no mangale'dok so. Tehu basa soona, besa ka lita hataholi nggelok sala-singon.

²⁵ Leondiak boe, tatao-nono'i malole a, litan tutik. Ma hata nananafuni ka, ta hapu lafuni lala fan.

6¹ Hataholi Salanik mana da'di ata, muse ana fe ha'da-holomata neu tua na, fo daenga hataholi a boso tao nanggenggeo Manetualain na'de na, ma ita nanoli nala.

² Ata bee tua na hataholi salanik soona, boso nakasoe no tuan ndia, nana sila basa-basas hataholi salanik mesan. Te sila muse lalalau-laoono sila tuan

ndia, no malole lena seluk bai, nana Manetualain sue-lai sila ma sila tuan ndia boe. O muse manoli-mafa'da basa dede'ak ia la lala'ena.

³ See nanoli nanoli fe'ek neme nanolik ia la ma sila nanolin ndia, ta nandaa no ita Lamatuan Yesus Kristus nanoli ndoo na ma ita agama na nanoli na fa soona,

⁴ hataholi mana koaok ndia, boema ta nalelak hata esa boen! Mangalau na nde, ala hii ka'da latuik ma lale'a dede'a manda'di taa kala, fo ninini na nde, nape'da dale ka, nasi'da-naba'e ka, nakamumulu-nakamamae ka, dale ba'ihana ka,

⁵ fo nale'a-napili ka, ta hahae fa. Hataholi sila dudu'a-aafi nala lakale'o ma dudu'a-aafi nala, ta malole la so'on. Laedaenga lamasu'i neme agama mai.

⁶ Memang agama nini hahapu matua ina, metema nai hataholi ndia dale nameme'da na, ndia hahapu-dadain sila la, dai so.

⁷ Nana ita ta tini hata esa boen leo daebafa ka mai, boema ita ta tini hata esa boen, kalua neme daebafa ka mai fa.

⁸ Hu ndia de, metema ita hapu ta'a pake soona, dai so.

⁹ Tehu metema hataholi a nau namasu'i soona, ana tu'da leo sosoba-susu'dik dale neu, ana tu'da leo hihii'ik dale neu ma ana tu'da leo hihii-nanau nggoak mata-matak fo mana tao makalulutu ka, dalek neu.

¹⁰ Nana neme dale he'di doi ka mai de, basa tatao-nono'i mangalau mata-mata kala, ala da'di. Hapu hataholi nggelok, ala usi ka'da doi ka de, ala ta nau tunga hataholi Salani ka nanoli nala so'on. Hu ndia de, doidoso ka tao nakalulutuk dale nala.

¹¹ Tehu Manetualain nuun o de, o muse madook ao ma neme basa dede'ak sila la mai. Sanga enok fo daenga o da'di hataholi ndoos nai Manetualain matan, boema fe o so'da ma neu Manetualain, ma mamahale Kristus, sue-lai o nonoo hataholi ma, matea-mahale nai doidoso ka dalek, ma heo hilum mangana'uk.

¹² Sanga enok te'e-te'e fo maso'da sama leo hataholi Salani ka, fo daenga o hapu so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka. Nana hu ka nde dede'ak ndia de, Manetualain nalo o ndek lelek fo o makaheik neme hataholi mafandii kala matan mae, o mamahale Kristus.

¹³ Ma besak ia, nai Manetualain fo mana fe hahae maso'da ka neu basa hata lala'ena matan, ma nai Kristus Yesus fo mana mafa'da ndoos neme Pontius Pilatus mata na, au oke dede'ak esa nde ia neme o mai:

¹⁴ Tunga basa paleta sila la no ndoos ma matetuk, losa faik fo ita Lamatuan Yesus Kristus fali ma'in.

¹⁵ Manetualain nde naketu fai mamain ndia, nandaa no fai na. Ndia nde mana koasa kusak; Ndia mandela-masa'ak, Manek nai basa manek lala'ena, ma Lamatuak neu basa tuan lala'ena.

¹⁶ Ka'da Ndia mesa kana nde, mamate sa ta koasa nala fan; Naso'da nai ndela-sa'a ka dalek, fo ta hapu hataholi esa boen, deka no fan. Ma hataholi daebafak esa boeo, beita nitan la'iesa boen, do hapu nita hai son. Basa ha'da-holomata ma koasa ba'eneun, losa dodoo na! Tete'e ka.

¹⁷ Ba'eneu hataholi kamasu'ik manai daebafak ia la, ela leo beena, mafa'das fo ala boso koao ma boso lamahena neu hata-heto mana sapu-lalok sama leo su'ibete sa. Sila muse lamahena neu

ka'da Manetualain fo mana po'a-ngganga basa hata lala'ena fe ita, fo ta'a pake.

¹⁸Mafa'das fo latu'du tatao-nono'i malole nala nai basa dede'ak lala'ena dalek ma ala nau tulu-fali hataholi.

¹⁹No enok ndia, sila hapu lakaduduluk hata-heto soaneu sila maso'dan nai fai mana mai ka. Ma no enok ndia boe, de neukose ala hapu so'da mana ketu basa taa ka fo nde so'da matetu ka.

²⁰Timotius ei! Manea matalolole, hata fo ala fen neu o a. Madook ao ma neme dede'a-kokola sosoa-ndandaa ta kala mai, ma hahae male'a dede'ak fo lafa'da sala-sala lo sosoa-ndandaan fo nde "Malela ka".

²¹Nana hapu hataholi nggelok lafa'da lae, sila hapu malelak ndia, nalosak ala la'ok sala leme hataholi Salani ka nanoli nala, fo makahulu na, sila lamahele nana so. Ela leo beena, Lamatua ka fe tolano kala, baba'e-papalak. Ha'da-holomata neme ami, Paulus

2 Timotius

1 ¹Timotius fo au ana susue nga! Au, fo Paulus, au sulak fe o susulak ia, nana au amahena, ela leo bee na Amak Manetualain ma ita Lamatuan Kristus Yesus, fe baba'e-papalak, susue-lalaik ma mole-dame neu o. No Manetualain hihii-nanaun de, ala so'u au da'di Kristus Yesus hataholi nadedenun, boema nadenu au, fo au u tui-benga la'eneu maso'dak fo Manetualain helu ka. Ita hapu so'dak ndia, nana ita da'di esa to Kristus Yesus.

²(1:1)

³Au oke makasi neu Manetualain fo, au alalau-aonon no dale katema tuak, sama na leo makahulu na, au bei ba'i kai ngala tao-no'i ka. Au oke makasi tataas esa neu Manetualain, nai lelek fo au afandele o nai huhule-haladoi ka dalek, leomae lele'dok do le'odaek ndia boe.

⁴Au afandele o dale he'di ma. Hu ndia de, au ahiik alanseli, au atongo o o, fo ela au amahoko te'e-te'e.

⁵ Au afandele o, nana o mamahete te'e-te'e neu Kristus, sama leo o beim Lois ma o inam Eunike, lamahete te'e-te'e boe. De au amahete o namahehele ma boeo, leondiak.

⁶ Hu ndia de, au fe o nasanene'dak, fo ela o tao maso'da falik baba'e-babatic hehelik fo, Manetualain fe o, nai lelek fo, au lalaa au lima nga neu o langam lai na.

⁷ Nana Manetualain fe ita Dula Dale ka, ana ta tao na ita da'di hataholi mana bii-mamata'uk fa. Te Manetualain Dula Dalen ndia nde, tao na ita tatea-tahele, ana tao na ita dale na henuk no susue-lalai ka, ma ita takatatakak ta ita ao ina na.

⁸ Hu ndia de, o boso bii-mae da'di sakasii la'eneu ita Lamatua na neu su'di see a, ma boeo boso bii-mae malelak au fo, hataholi nanahukuk, hu ka nde Lamatua ka. Te ela leo bee na, no Manetualain be'ibalakain de, o doidoso soaneu Hala Malole ndia.

⁹ Manetualain soi-tefa nala ita, ma nalo ita, fo ela ita da'di Ndia hataholi kamahehelen. Ana tao leondiak nana, ta hu ka nde, hata fo ita tao-no'in fa, te hu ka nde, tunga dale tutu'u mesa na, ma

susue-lalain, de ita tunga Yesus Kristus, te daebafak ia beita nananakada'dik fa.

¹⁰Boema besak ia, Manetualain natu'du susue-lalain ndia neu ita, ninik ita Mane Mana Fe So'da na fo Kristus Yesus mamai na. Yesus sengi mamate sa koasa na, de nini so'da mana ketu basa ta ka, tunga Hala Malole ndia.

¹¹Soaneu tui-benga Hala Malole ndia de, Manetualain so'u au da'di Lamatua ka hataholi nadedenun ma mesen.

¹²Hu ndia de, au lu'a-lepa basa doidosok ia la, tehu au amahеле ahele, nanahu au bubuluk te'e-te'e, see hataholi fo au amahелеk ndia. Au amahеле, hata fo Ana fe basan neu au ndia, nanea nabe'in, losa Fai Mate'e ka.

¹³Tunga te'e-te'e neu nanoli ndoos fo, au fe basan neu o so. Ma ela leo bee na, o ho'u mahehele namahehelek ma susue-lalaik fo, ana da'di ita nuun, nana ita da'di esa to Kristus Yesus so.

¹⁴No Manetulain Dula Dalen manai ita dalen dale a, tutulu-fafalin de, ela leo bee na, o manea matalolole dede'a kabelik fo, Ana fe basan neu o a so.

¹⁵ O bubuluk basa, hataholi manai nusa Asia, ala la'oela au so, fo Figelus no Hermogenes lai dalek boe.

¹⁶ Tehu Onesiforus uma isi nala, ala tao la au amahoko la'i de'ubee so. Ela leo bee na, Lamatua ka natu'du susue-lalain neus. Nana leomae au nai bui dale, tehu Onesiforus, ana ta mae au da'di hataholi bui fa.

¹⁷ Au losa Roma tutika, ana sanga enok nakandoo fo ana sanga au, losa natongo no au.

¹⁸ Boema o bubuluk basa, ana tulu-fali au ba'u ka nanseli neme Efesus so. Ela leo bee na, Lamatua ka natu'du susue-lalain neu Onesiforus, nai faik fo Lamatua ka naketu-nala'di basa hataholi daebafa ka lala'ena.

2¹ Timotius, fo au ana nga! Ela leo bee na, o matea-mahele neme susue-lalaik fo Ana fen neu ita, nana ita da'di esa too Kristus Yesus.

² Makahulu na, o mamananene au nanoli ngala neme hataholi makadoto kala matan so, de ela leo bee na o manoli nanolik sila la neu hataholi fo, o mamahele, tete'e ka hataholi sila la, lanoli lalelak hataholi fe'ek.

³ O boeo muse doidoso, sama leo Kristus Yesus soldadu mana lilineka mahelen.

⁴ Soldadu esa, nakalala'ok bela ba'un soona, neukose ana ta paluu ndia tata-nono'in so'on, nana ana nau ndia tata-nono'in, nandaa no ndia malanga na dale na.

⁵ Hataholi mana makaminak bola esa, ana ta sengi nai nakaminak esa dalek, metema ana ta tunga nakaminak ndia, nakanenete nala fa.

⁶ Hataholi mana tao tina osi esa, ana puselaipana no ue-le'din soona, ndia nde nanuu haak, hapu bubu'u-palusan buna boan.

⁷ Tai dodoo, au hala-kokolang ia la, nana neukose Lamatua ka fe o dudu'a aafi matane, fo o malelak basa au hala-kokolang ia la, sosoandandaan.

⁸ Mafandendelek dede'ak ia: Hala Malole fo au tui-bengak ndia, nde bee na, halak la'eneu Yesus Kristus, fo Dauk tititi-nonosin nde ndia; Ndia nde Kristus fo naso'da falik neme mamate sa mai so.

⁹ Nana hu ka nde tui-benga Hala Malole ndia de, au doidoso; nakalenak bai, ala pa'a au ninik namosina, sama

leo ala pa'a hataholi mangalauk esa. Tehu ala ta hapu pa'a laa, Manetualain dede'a-kokolan ninik namosina fa.

¹⁰ Hu ndia de au akatatakak, fo au lu'a-lepa basa sila la, soaneu Manetualain hele basa hataholi la paluu na, fo ela hataholi sila la boeo, hapu so'dak fo Manetualain fen tunga Kristus Yesus, ma no matua-mademan fo mana ketu basa ta ka.

¹¹ Dede'a-kokolak ia la, tete'e ka la'en: "Metema ita mate basa ton soona, neukose ita taso'da ton.

¹² Metema ita tatea-tahele soona, neukose ita paleta sama-sama ton boe, Metema ita talelesin soona, neukose Ndia boeo, nalelesi ita.

¹³ Metema ita ta lilineka tahele fa, tehu Ana lilneka nahele, nana lilinekan, ta nasafali nita fa."

¹⁴ Ela leo bee na, o mafa'da hataholi la, fo lafandendelek basa dede'ak ia la. Manoli-mafa'das nai Manetualain matan, fo ela ala boso lale'a la'eneu dede'ak esa sosoandandaan, te ndia sosoandandaan ta, ma ana tao na, hataholi mana mamanene kala, lapangamak.

¹⁵ Ela leo bee na, o sanga enok te'e-te'e, fo Manetualain manaku o da'dileo hataholi fo nandaa da'di Ndia malalau-maonon. Sanga enok, fo o boso bii-mae o tatao-nono'im ndia, fo ela o nanoli ma, nandaa no nanoli ndoos fo maneme Manetualai na mai a.

¹⁶ Madook ao ina ma neme hataholi mana kokolak dede'a-kokola soso-ndandaa ta kala, ma kokola nakamumulu-nakamamaek Manetualai na mai. Dede'a-kokola matak leo sila kala, ka'da tao na hataholi a, boetai da'di hataholi mangalauk.

¹⁷ Hataholi sila nanoli nala lananama sama leo dioha'i mangalau seisala ka. Fo Himeneus no Filetus lai dalek boe.

¹⁸ Lafa'da lae, fofa' a falik neme mamate sa mai a, ana da'di so. Tehu nanolik ia la, sala no nanoli ndoo sa, de ana tao nalutu hataholi nggelok namahehele na so.

¹⁹ Tehu batu netes fo Manetualain nafafo'a ka, matea-mahelek, ta hapu hataholi nanggengengok nala fan. Nanasulak nai batu netes ndia lain nae, "Lamatua ka nalelak Ndia hataholi nala," boema "Hataholi fo nafa'da nae, Lamatua ka hataholin ndia, soona hataholi ndia,

muse ana hahae tao-no'i tatao-nono'i masalak."

²⁰ Nai uma matu ina esa dalek, hapu bua lo'a uma lo mata-mata kala. Ala tao buas sila la nggelok leme lilo fulak do lilo pilas a mai, tehu nggelok soona, ala taos leme ai, do dae a mai. Buas sila la nggelok soona, fai malole de'i fo ala pakes, boema nggelok soona, ala pakes mandoo fai a.

²¹ Leondiak boe, hataholi fo ana hahae tao-no'i tatao-nono'i managalau ka, neukose hataholi ndia nanapaluuk nanseli. Nana so'da na malalaok, ma nandaa no ndia malanga na, dale na. Hataholi leondia ka, neukose nananamahelek soaneu ana tao basa tatao-nono'i malole lala'ena.

²² Madook ao ina ma neme, hihii-nanau muli-solu kala mai. Sanga enok fo maso'da tunga Manetualain hihii-nanaun, lilineka mahele neu Manetualain nanoli nala, sue-lai nonoo hataholi ka, boema manuu dale mole-dame. Maso'da tao leondiak, sama-sama moo hataholi fo laloo loke tutulu-fafalik neme Lamatua ka mai, no dale matetu-mandaak.

²³ Boso matuik moo hataholi nggoak fo ta lalelak hata esa boen. O bubuluk basa sila la, nini ka'da nale'a-napilik.

²⁴ Hataholi fo ana tao-no'i soaneu Lamatua ka, ta nandaa nale'a-napilik fa; muse ana tao mangana'uk neu basa hataholi lala'ena, ma nanoli hataholi no malole, ma boso haelai mamasana.

²⁵ Hataholi ndia, muse nanoli hataholi mana lena-laba kala no mangana'uk; fo ela leo bee na, Manetualain fe hataholi sila la, fai loak soaneu ala tuka tei-sale dale leme sala-singo nala mai, fo lalelak nanoli ndoo sa.

²⁶ No enok ndia, besa ka dale nala fali, fo latapo'i leme hihi'i Nitu fo mana pa'a nalas ala, de nakasetis fo ala tunga hihii-nanau na.

3¹ Mafandendelek dede'ak esa nde ia: te neu fai-fai mate'e kala soona, neukose hapu toto'a-sosotak ba'u ka.

² Neukose hataholi a, paluu ka'da ao ina na mesa kana, ala tenepeta doik, ala koao-ndaeao, ma ala hii ka'da tui dede'a me'iafek. Ala hii ka'da laka mumulu-lakamamaek hataholi, ala lena laban ina ama nala, ta loke lalelak

makasi, ma lakamuu-lakadau dede'a samane kala.

³Ala ta nau sue-lai nonoo hataholi ka, ala ta nau fe do'o do ampon neu hataholi, ala hii ka'da tao langgenggeo hataholi na'den, ma ala hii ka'da laseti-lalaka, ta lape'da dale susue-lalaik, ma ta lahiik tatao-nono'i malole a fa.

⁴Ala hii ka'da ke'dindiu hataholi, lamatutua-lamadema ao nala, ma hahae keke'u kala.

⁵Meten tunga ao paa ka soona, ala tao latetu agama nakanenete nala, tehu tunga ndoo na, ala ta tao tunga agama nanoli huhuu na fa. Madook ao ina ma neme hataholi matak leo sila kala mai.

⁶Hapu sila nggelok, ala masok lafufunik leo uma-uma la leu fo, ala fufu'di-oodok ina mana malek fo, sala-singo ba'u kala, ma hihii-nanau mata-mata kala, koasa lalas.

⁷Tunga ndoo na, inak sila la loke lanoli lakandoo, tehu ala ta hapu lalelak nanoli ndoos fo maneme Manetualai na mai fa.

⁸Sama na leo Yanes no Yambres, fo makahulu na ala lena-laban Musa, leondiak boe, hataholi sila la ala lena-laban Manetualain nanoli nala.

Dudu'-aafi nala nalutus, ma namahehele nala boeo, kou mosa so.

⁹Hu ndia de, ala ta hapudai hata esa boen, nana basa hataholi la bubuluk basa sila nggoa na, sama na leo Yanes no Yambres boe.

¹⁰Tehu o soona, o tunga au nanoli-nafa'dang, au ha'da-tataong, au so'da nga tetee-tutu'dan so. O mita matam, tao leo beek de, au amahele te'e-te'e neu Yesus Kristus, ma au sue-lai nonoo hataholi ka so. O boeo bubuluk basa, au ta hae lai amanasa ma au nakatataka nga so.

¹¹O mita ala fepa-li'u au de, au doidoso so. O bubuluk basa, hata da'di au neme Antiokia, Ikonium, ma Listra so; ma o bubuluk basa, hu beek de au doi doso so. Tehu Lamatua ka, soi-tefa na au neme basa dede'ak sila la dalek mai.

¹²Memak basa hataholi fo laso'da tunga ndoo na, ma laso'da lo Kristu sa, neukose ala hapu fefepa-lili'uk,

¹³tehu hataholi mangalau kala, lo hataholi mana ke'dindiu kala, ala boetai mangalauk lakandoo.

¹⁴Tehu ba'eneu o, Timotius, ela leo bee na, o ho'u mahele nanoli ndoos fo lanolin

neu o de, o mamahelen no dale katema tuak; nana o bubuluk basa, o mese mala nde see so.

¹⁵ O muse mafandendelek te, o malelak Susula Malalao ka te, o bei ana ka. Susula Malalaok ndia nde fe o malelak, soaneu o hapu so'da-mole ka tunga o mamahela neu Yesus Kristus.

¹⁶ Basa hata fo nanasulak nai Susula Malalao ka dalek ndia, Manetualain fen neu nabi la tunga Dula Dale ka nafafa'da na, ma masosoa-ndandaak soaneu nanoli hataholi a, hata bee ka nde ndoo sa, soaneu kena-ka'i, ma tao matalolole masala ka, ma soaneu nanoli hataholi a fo ela naso'da tunga Manetualain hihii-nanaun.

¹⁷ Hu ndia de, basa hata fo nanasulak nai Susula Malalao ka dalek ndia, masosoa-ndandaak ba'eneu hataholi mana malalau-maono Manetualai na, ala hapu tao-no'i tatao-nono'i malole mata-mata kala.

4 ¹ Neukose Kristus Yesus, Ana fali seluk leo daebafak ia mai, fo naketu-nala'di hataholi maso'da kala ma hataholi mana mate kala; ma neukose Ana mai fo, Ana paleta leo Mane ka.

Hu ndia de, au oke anseli neu o, nai Manetua lain ma Kristus Yesus matan fo:
²ela leo bee na, o tao mamaloa halak fo maneme Manetualai na mai a, ma boso hahae sanga enok, fo ela hataholi la lamanenen, nana hataholi nggelok nau lamanene ma nggelok ta nau lamanene fa. Ela leo bee na mafa'das fo lamahele, mafa'da sala nala, matetea-maheheles. Boso manoli hataholi no nasak.

³Nana neukose losa fai na te, hataholi a ta nau namanene nanoli ndoo sa so'on. Te neukose ala tunga ka'da sila hihii-nanau mesa nala, ma laloo lakabubua mesen makadotok fo lanoli sila, hata fo nandaa no sila di'idoo namanenene na.

⁴Neukose ala ko'o ketu di'idoo nala soaneu hata malole a, tehu ala pasak di'idoo nala neu tutui me'iafe kala.

⁵Leomae leondiak boe, o muse makatatakak maa o ao ina ma, nai fai leo beek ndia boe. Makatatakak nai doidoso ka dalek, tao-no'i o bela ba'um sama leo hataholi mana tui-benga Hala Malole a, ma makalala'ok matalolole o bela ba'um sama leo Manetualain hataholi malalau-maoonon.

⁶ La'eneu au ao ina nga soona, fai na losa soaneu au mate da'dileo tutunu-hohotuk esa neu Manetualain. Ba'ihanak seluk faa bai te, neukose au la'oela daebafak ia.

⁷ Au tunga nakasusu'dik lala'ena no malole de, au losa dae dudui mate'e ka so. Ma au lilineka ahele Kristus losa mate'e na.

⁸ De besak ia, Manetualain sadia basa au, bua palsen na so. Neu Fai Mate'e ka te, neukose Lamatuak fo Mana maketu-mala'di matetuk ndia, Ana fe bua palsen ndia neu au, nana au so'da nga malole no Manetualain. Ta ka'da au mesa nga sipo bua palsen ndia fa, tehu basa hataholi fo lahiik ma mana mahani Lamatua ka mamain ndia boeo.

⁹ Sanga enok fo mai lai-lai dei,

¹⁰ te Demas la'oela au nana, ana sue daebafak ia. Neu leo Tesalonika neu so, ma Kreskes neu leo Galatia neu, boema Titus neu leo Dalmatia neu.

¹¹ De besak ia, ela ka'da Lukas mesa kana, ana leo no au. Hu ndia muu soluk Markus fo o mai soona moon, nana Markus nde tulu-fali au, nai au tatao-nono'ing dale ka.

¹² Au adenu Tikhikus neu leo Efesus neu so.

¹³ Metema o mai soona, ho'i mini au ba'du u'da nga, au la'oelan nai Troas, nai Karpus uman. Ho'i minin no au susula ngala boe. Boso mafandele heni susula bana lou ka, fo ho'i mini boen.

¹⁴ Nana Aleksander fo tuka liti ndia, ana tao mangalauk ba'u ka la'eneu au so. De neukose Lamatua ka, Ana balas ana, nandaa no tatao-nono'in.

¹⁵ O boeo, muse i'akouk hataholi ndia, nana hataholi ndia ana laban mangalalau no ita tutui-bebengan.

¹⁶ Nai lelek fo au uni au dede'a nasala'e makasososa nga, hataholi esa ta no au boen; te basa-basas la'oela au mesa-mesa nga; ela leo bee na, Manetualain ta fe hataholi sila la, salak nai dede'ak ia dalek fa!

¹⁷ Tehu Lamatua ka no nahele au, nai au boboa nga. Ana fe au be'i balakaik, de nalosa au apalani tui-benga la'i esak Hala Malole ndia, fo ela basa hataholi ta Yahudi la, lamanene beno'u. Ma au ala soe mamate sa deak.

¹⁸ Memak neukose Lamatua ka soi-po'i au eme hataholi mana mape'da

dale mangalauk lo au a. Neukose no falik au no so'dak, leo nusa so'da ka neu. Ela leo bee na Lamatua ka nananamamatutua-namadedemak losa dodoo na! Amin.

¹⁹ Au haitua au nate'a nga neu Priskila ma Akwila, boema Onesiforus uma isi nala.

²⁰ Erastus leo nai Korintus, ma Trofimus namahe'di de, au la'oelan nai Miletus.

²¹ Sanga enok tao leo bee fo, o muse mai, beidai oefaak beita ia. Ebulus, Pudes, Linus ma Klaudia, ala haitua fe o, nate'ak boe; leondiak boe, basa tolanoo kamahehele fe'e kala boe.

²² Ela leo bee na, Lamatua ka nahele nai o boboa ma. Ela leo bee na, Lamatua ka fe baba'e-papalak neu tolanoo kala! Ha'da-holomata neme ami, Paulus

Titus

1 ¹ Susulak ia neme au, Paulus. Au sulak susulak ia, da'dileo Manetualai natan ma Yesus Kristus hataholi nadedenun. Au nanahelik ma nananadenuk, soaneu au tulu-fali Manetualain hataholi kamahehele nala, fo ela ala da'di balakaik nai namahehele nala dalek. Au boeo muse hela-noles, fo ela lalelak nanoli ndoos fo agama nanoli kala.

² Nanolik ndia nae, hu no namahehena ka de, neukose ita hapu so'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka. Manetualain helu basa so'dak ndia ndek daebafa ka beita da'di fa Manetualain ta nasapepeko-nasandandali fa.

³ Manetualain nafa'da hehelu-balataan ndia, nandaa no fai na, nai hala hehelun dale. Manetualain fo ita Manasoi-manatefa na, namahele au de, Ana paleta au, fo au u tui-benga hala hehelun ndia.

⁴ Titus ei! O nde bee na, te'e-te'e au anang, nana ita dua tamahele no'u-no'u

neu Kristus so. Au amahena ela leo bee na, Amak Manetualain ma ita Mane Mana soi-tefan, fo Yesus Kristus, fe baba'e-papalak ma so'da-molek neu o.

⁵Au la'oela o meme Kreta, fo ela hata bee ka paluu nanaito-atok soona, o ito-atos. Boema fo ela o so'u penatua nai kota esa-esak. Mafandendelek basa natutu'duk fo au anoli o kala:

⁶Penatua fo o sanga so'uk ndia, muse hataholi esa, sala-singon ta; saoinan ka'da esa; ana nala muse lamahela Kristus so, fo ela ala boso da'di ni'iana mangalau kala, do ni'iana langa batu kala.

⁷Mauli-malanga salani ka nde bee na hataholi mana ito-ato Manetualain tatao-nono'i nala. Hataholi ndia, ta bole masala-masingok fa, ta bole mana koaok, ma ba'unasa, do mana mafuk, do ana hii sanga ka'da natutu-nafepak, do ana tao dale na nai ka'da doi ka.

⁸Te muse hele hataholi fo, ana hii sipok hataholi leo nai uman no namahokok, ana hii ka'da tatao-nono'i malalole, nakatatakak na ao ina na, ana tao tunga ka'da ndoo na, malao-malalafuk, ma mana ito-ato malole.

⁹ Hataholi ndia, muse ana ho'u nahele nanoli ndoos fo nanoli basa kala so. Nana no enok ndia, fo besa ka ana hapu nanoli hataholi tunga nanoli ndoo sa, ma natu'du hataholi mana laba nana, sala na.

¹⁰ Nana hapu hataholi ba'u ka, ala nau ka'da lena-laban nanoli ndoo sa, lena-lenak hataholi Yahudi mana masok beu kala; ala ke'dindiu hataholi fe'ek, ninik sila kokola bafa lou nala.

¹¹ Hataholi matak leo sila kala, muse ko'o ketu bafa nala, nana ala tao lalutu uma lo ba'u ka, ninik sila nanoli manda'di taan sila la. Ala tao enok ndia nana, ala sanga nanalak leomae enok ndia nini mamaek!

¹² Sila nabin esa, ana mai hai neme Kreta mai boe, de ana kokolak nae, "Hataholi Kreta la lasapepeko-lasandandali tataas esa, ma hataholi sila la sama leo bana makisu-makaa maolo ka, boema pelatua mangananalo kala."

¹³ Nabi ndia hala-kokolan sila la, memak tete'e ka leondiak. Hu ndia de, o muse kena ka'is no balakaik; fo ela ala ho'u lahele nanoli ndoo sa,

¹⁴ fo ala boso boe lamahele, hataholi Yahudi la tutui masapepekon sila la, do nakanenetek fo, hataholi ta lamahele nanoli ndoo sa tao ka.

¹⁵ Basa hata lala'ena nde bee na, malalao-malalafuk ba'eneu hataholi malalao-malalafu ka. Tehu ba'eneu hataholi fo dudu'a-aafi manggenggeo kala, ma kamahehele ta kala soona, ta hapu hata malalao-malalafuk esa boen, nana dudu'a-aafin ma dale nala manggenggeok so!

¹⁶ Lafa'da lae, sila lalelak Manetualain, te se'kona nai tatao-nono'i nala, dalek soona, lalelesi Manetualain. Sila hataholi nanamaluak, ma ta mana tunga paleta fa; Hataholi sila la nde bee na hataholi fo, ala ta hapu tao tatao-nono'i malole esa boen.

2 ¹ Tehu ba'eneu o so Titus na, ela leo bee na, o manoli hataholi la, nanoli ndoos.

² Manoli toulasi kala, fo daenga lakatatakak ao ina nala, manatee-tenok, boema laso'da sama leo hataholi fo nanda nanafe ha'da-holomata. Muse ala ho'u lahele nanoli ndoos fo, maneme Manetualai na mai, lasue-lalai ao no

matetu-mandaak, ma lakatatakak nai doidoso ka dalek.

³ Leondiak boe, ela leo bee na o manoli-mafa'da ina lasi kala, fo ela ha'da-tatao nala nandaa no Manetualain hataholi nala, so'da na. Sila ta bole kokolak langgenggeo hataholi fe'ek na'den, ma ta bole da'di mana mafuk te sila muse lanoli tao-no'i dede'a malole,

⁴ fo daenga no enok ndia, sila hapu lanoli-lafa'da ana fe'oana kala, fo ala sue-lai saotou na ma ana nala,

⁵ ma ala da'di hataholi manatee tenok, so'da nala malalao-malalafuk, ma ala da'di ina mana ito-ato uma lo malole, ala tunga saotou nala paleta na. No enok ndia, ta hapu hataholi nakadadaek halak fo maneme Manetualai na mai.

⁶ Leondiak boe, manoli hataholi muli-solu kala, fo ala da'di hataholi manatee tenok.

⁷ Ela leo bee na, o ha'da-tatao malole ma, ana da'di natutu'duk nai basa dede'ak lala'ena dalek. Metema o manoli-mafa'da hataholi soona, muse manoli tunga ndoo na, ma no te'e-te'ek.

⁸ Metema o kokolak soona, kokolak pake dede'a-kokolak manatee tenok,

fo hataholi boso nakamuu-nakadau o hala-kokolam, fo daenga o musu noo mala ala mae, nana ta hapu o dede'a-kokola mangalaum esa boen fo, ala paken soaneu ala laban ita.

⁹Mafa'da basa ata-ata la, fo sila muse tunga sila malanga na paleta na, ma ala tao lamahoko dale nala, nai basa dede'ak lala'ena dalek. Sila ta bole laban sila malanga na,

¹⁰do lamanako fa. Ela leo bee na, sila latu'du lae, sila ha'da-tataon malole ma sila mana lilinekak, fo ela no sila ha'da-tataon ndia fo, hataholi a koa-kio nanolik la'eneu Manetualain fo ita Mana soi-tefa na.

¹¹Nana Manetualain natu'du basa susue-lalain, soaneu Ana soi-tefa na basa hataholi daebafa ka lala'ena so.

¹²Manetualain susue-lalain ndia, nde nanoli ita fo ela ita so'da na boso naseikosalak no Manetualain hihii-nanaun, ma ita boso tunga hihii-nanau daebafa ka. Ita nanananoli-nafa'dak, fo ela ita hapu takatatakak ita ao ina na, tao tunga ndoo na, ma ata lilineka tahele neu Manetualain, nai lelek fo ita taso'da nai daebafak ia.

¹³ Besak ia, ita beitahani Faik fo ita tamahehenak ndia; Neu Faik ndia te, neukose daebafa ka nita Yesus Kristus matua-mademan, fo nde Manetualain fo Matua Madema, ma ita Mane Mana soi-mana tefa na.

¹⁴ Ana tunu-hotu basa ao ina na soaneu ita, ma Ana se'i-po'i ita teme mangalauk lala'ena mai, fo Ana tao ita da'di Ndia hataholi kamahehe malalao-malalafuk ma mana manggate tao tatao-nono'i malole.

¹⁵ Manolis basa dede'ak sila la, ma manoli-mafa'das, ma kena-ka'i basa o hataholi mana mamanene kala, no malole. Boso po'ilotak hataholi esa boen, nakadadaek o.

3¹ Mafa'da o salani mala, fo ala boso laban mauli-malangan ma mana koasa nai nusak dale a, boema ala tao-noi tatao-nono'i malole tataas esa.

² Mafa'das fo ala boso tao langgenggeo hataholi na'den, do lasipo bafak lo su'di see a, te ela leo beena, ala tao malole neu basa hataholi lala'ena.

³ Nana makahulu na ita bei nggoa kala, ita beitatofa-tatalak, ma ita ta tunga paleta fa. Ita beitaso'da nai nasa melu

ka dalek, ma ita beitape'da hihii-nanau mata-mata kala nai ita dalen dale; ita beitape'da dudu'a-aafi mangalauk nai ita dalen dale, ita ta nau hataholi lenak ita boema esa bei nakamuu-nakadau esa.

⁴ Tehu Manetualain fo ita Mane Mana Fe So'da na, natu'du susue-lalain ma dale malole na neu ita.

⁵ Ana soi tefa nala ita nana ta hu ka nde ita tatao-nono'i malole na fa, te hu ka nde Ana sue-lai ita. Ana soi-tefa na ita tunga Manetualain Dula Dale na koasa na, nalosa ita nanasafek ma nanabongi nasafalik soaneu mulai so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka.

⁶ Manetualain fe Dula Dale na neu ita, tunga Yesus Kristus fo ita Mane Mana Fe So'da na nde da'di lelete,

⁷ fo ela no Yesus susue-lalain ndia de, ita malole falik too Manetualain ma ita hapu so'da matetu ka ma mana ketu basa tak fo ita tamahehena ka.

⁸ Dede'ak ia, memak tete'e ka la'en. Au nau o taoafik neu dede'ak ia la, fo ela hataholi fo lamahele neu Manetualai na, te'e-te'e ala sanga enok soaneu ala tao-no'i tatao-nono'i malole ma

masosoa-ndandaak soaneu basa hataholi lala'ena.

⁹ Madook o ao ina ma neme basa natuik sosoa-ndanda ta kala mai, ma tutui momoli dada'di ka mai, nale'a-napili ka, boema masii ao, la'eneu agama hoholo-lalanen. Basa sila la, sosoa-ndandaan ta, ma ta nini nanalak faa anak boen.

¹⁰ Hataholi fo nakadada'dik nasi'da-naba'ek nai salani ka dalek soona, ela leo bee na, o mabenga hataholi ndia, la'i esa do la'i dua; basa ndia soona, boso boe leo mapalasa moos bai.

¹¹ O bubuluk basa, hataholi matak leo sila kala, sala-singo nala ba'una seli, de neme na fo sala-singon sila la nde da'di ta'du tana nae, sila hataholi masala kala.

¹² Au adenu Artemas do Tikhikus le'i de, ala losa tutika sanga enok lai-lai leona, fo mai matongo moo au nai Nikopolis, nana au dodoo ae, oefaak ia dale na, au sanga u leo nai na.

¹³ Sanga enok te'e-te'e fo, tulu-fali Zenas fo hataholi malela kekee-fufula matua ina ndia, ma Apolos, fo ela ala la'o no ala ta to'a-taa hata esa boen.

¹⁴ Ita hataholi nala muse lanoli fo, ala tao-no'i tatao-nono'i malole, fo daenga

ala tao latetu sila paluu nala; fo boso
nalosak sila laso'da no sosoa-ndandaa
tak.

¹⁵ Basa tolanook fo sama-sama lo
au a, ala haitua fe o nate'ak boe.
Manduku-malosak ami nate'a ma neu ita
nonoon fo, ita namahehelek esa. Ela leo
bee na, Lamatua ka fe baba'e-papalak
neu basa tolanoo kala. Ha'da-holomata
neme ami, Paulus

Filemon

1 ¹Tolanoo Filmon fo ami nonoom ma ami tia-lai malalau-maonom. Nate'ak neme ita tolanoon Timotius ma neme au, Paulus fo nanatahan, hu ka nde ita Lamatuan Yesus Kristus. Au sulak susulak ia fe emi,

²ma basa hataholi kamahehelek fo mana lakabubua nai o uma ma; ma ita tolanoo inan Apfia no nonoon Arkhipus, fo ana puse laipana no ita boe.

³Ami mamahena ela leo beena, ita Aman Manetualain, ma Lamatuak Yesus Kristus, fe o baba'e-papalak ma mole-dame.

⁴Metema au hule-haladoi neu Manetualain soona, au seseik o na'de ma.

⁵Nanahu au amanene hataholi la lafa'da lae, tolanoo ka namahele te'e-te'e neu Lamatuak Yesus, ma tolano ka sue-lai basa Manetualain hataholi kamahehele nala.

⁶Au hule-haladoi fo ela leo beena, ita hataholi kamahehele ka nakabuan ia,

nini fe ita malelak ba'u ka soaneu basa baba'e-papalak fo ita tanuun, nanahu ita da'di esa to Kristus.

⁷Tolanoo Filmon ei, o susue-lalaim neu Manetualain hataholi kamahehele nala, ana tao na au amahoko ma natetea-nahehele au! Basa Manetualain hataholi kamahehele nala lamahoko so, nanahu tolanoo ka.

⁸Hu ndia da'dileo tolanook fo namahehelek esa, tunga ndoo na au bisa paleta tolanoo ka fo, tolanoo ka tao hata fo tolanoo ka muse tao-no'in.

⁹Tehu, hu ka nde au sue-lai tolanoo ka de, ka'da au oke mesan ia. Au lasik esa, ma besak ia au nanatahan nai bui dale, nana au tui-benga Kristus Yesus.

¹⁰Au fo Paulus, au oke dede'ak esa ia, neme o mai, la'eneu Onisimus fo au ana susueng nai Kristus dalek. Nana nai tahanan ia dalek, au da'di ndia ama mana hela-nolen, nai namahehelek soaneu Kristu sa.

¹¹Makahulu na Onisimus ia, sosoa-ndandaan ta soaneu o, tehu besak ia, masosoa-ndandaak so, tehu ta ka'da soeneu o mesa ma fa te, soaneu au boe.

¹² Besak ia, au haitua falik hataholi fo au sue-laik ndia, leo o ne'i so.

¹³ Tunga ndoo na, au nau ahelen neme ia, fo ana nggati o, fo daenga ana tulu-fali au nai tahanan dale, nana au tui-benga Manetualain Hala Malole na.

¹⁴ Tehu au ta nau tao leondiak, metema o beita makaheik fa. Au nau, metema o makaheik no dale katema tuak. Au ta nau laka-akaseti o fa.

¹⁵ Fafa'kama Onisimus nasi'da-naba'e no o, ka'da soaneu fai nggenggelok esa mesan, fo ela o bisa hapu fali kana losa dodoo na.

¹⁶ Besak ia, ana ta da'di ata esa soaneu ka'da tolano ka mesa kana fa; tehu lena neme ndia mai. Ndia nde bee na, hataholi kamahehele susue-lalaik boe. Sosoa-ndandaan ba'u na seli soaneu au, lena-lenak soaneu o bai! Tao leo bee o, sosoa-ndandaan ba'u na seli, nau da'dileo ata do da'dileo tolanook nai Lamatua ka dalek!

¹⁷ Hu ka nde tolanoo ka tao au da'di tolanook nai namahehelek esa dalek de, sipo ma falik Onisimus, sama na leo tolanoo ka sipok au.

¹⁸ Metema ana tao salak do nahuta-nabu'u o soona, neme na fo, de'i au baes.

¹⁹ Na, malole lenak au tao susula lima leek leona ae: Au, fo Paulus, neukose au bae ketu la'iesa kasa. Tao leo beeo, ta paluu au abenga tolanoo ka ae, tolanoo ka boeo, nahuta au, fo nde o so'da beu ma.

²⁰ Hu ndia de, no Lamatua ka na'de na, tulu-fali su'dik au, fo tao mamahoko au dale nga, sama leo tolanook nai Kristus dalek.

²¹ Au sulak susulak ia, nana au amahеле, neukose tolanoo ka tao matetu hata fo au oke ka. Nakalenak bai, au bubuluk, neukose tolanoo ka tao lena neme ndia mai bai.

²² Au amahena tolanoo ka sadia fe au kama esa nai tolanoo ka umam, nana au amahena Manetualain sipok emi basa-basa mala huhule-haladoim, fo no falik au leo emi neu.

²³ Epafras, fo hu ka nde Kristus de, ala tahan ana sama leo au boe, ana haitua fe o nate'ak boe.

²⁴ Sipo ma nate'ak neme au tia-lai malalau-maonong Markus, Aristarkhus, Demas ma Lukas mai boe.

²⁵ Ela leo bee na Lamatuak Yesus fe baba'e-papalak neu emi. Ha'da-holomata neme ami, Paulus

Ibrani

1 ¹ Nai lelek makahulu eli, la'i ba'u ka Manetualain kokolak no ita bei ba'i kai nala tunga nabi la ninik Ana pake eno mata-mata kala.

² Tehu nai le'do fai mate'ek ia, Ana kokolak no ita tunga Ana na. Tunga Anan ia nde, Manetualain nakadada'dik lalai ma daebafa ka no basa oe isin lala'ena. Ma Manetualain naketu basa, nae Anan ndia boeo nde nanuu hak nanuu basa hata lala'ena.

³ Ndia nde nangale'do Manetualain matua-mademan, fo mandela-masa'a ka; Ndia nde dulak fo mangale'dok neme Manetualain ao ina na mesa kana. Ndia boeo nde nakaboboi lalai no daebafak maloa ia matea-mahelen ninik dede'a-kokolan fo mana koasa matua ina na. Ana soi basa enok fe hataholi daebafa ka soaneu nanasoi-po'ik neme sala-singo nala mai boema, Ana nangatuuk kandela mana paleta nai nusa so'da ka sama-sama no Manetualain fo Mana koasa ma madema ina.

⁴ Anak ndia, hapu nangatutuu madema ina nanseli neme ata nusa so'da kala mai, ma na'dek fo Manetualain fe neun boeo, matua-mademan lenaheni na'dek fo nanafek neu ata nusa so'da kala.

⁵ Beita la'iesa fo Manetualain nafa'da nae leondiak neu ata nusa so'dak esa boen nae, "O nde Au Ana nga; nai faik ia dale na, Au da'di O Amam." Beita la'i esa boen, fo Manetualain nafa'da nae leo ndia la'eneu ata nusa so'dak bee boe nae, "Neukose Au da'di ndia Aman, ma neukose Ana da'di Au Anang."

⁶ Tehu nai lelek fo Manetualain nadenu Ana ulu na leo daebafak ia mai a, Manetualain nafa'dan nae leo ia, "Basa Manetualain ata nusa so'da nala, muse sene-do'ok neu Anak ndia."

⁷ La'eneu ata nusa so'da kala, Manetualain nafa'da nae leo ia, "Manetualain tao na ata nusa so'da nala da'di anin, ma malalau-maono nala, ala da'di ha'i pilak."

⁸ Tehu neu Anan ndia, Manetualain nafa'da nae, "O nde bee na Manetualain, ma neukose O paleta da'dileo Manek neme doon losa dodoo na! Neukose O nde koasa ma paleta no matetu na.

⁹ O nau tunga matetu na, ma O mamasana tipu-dai ka; Hu ndia de Au, O Manetualai ma, Ana hele O, Ma Ana fe O ha'da-holomata fo nini namahokok, lenaheni O nonoo mala."

¹⁰ Basa boema Manetualain boeo nafa'da nae, "O nde bee na Lamatuak. O nde, fo nai makasososa na, makadada'dik daebafa ka, fo mana tao lalai a ninik O lima ma mesa kana.

¹¹ Tehu basa sila la, neukose ala sapu-lalo, ma ana da'di taisaik, sama leo bua papake ka; Tehu O neukose ta da'di masafali fa.

¹² Neukose O didiku lalai no daebafa ka, sama leo ba'du a. ma neukose O nggatis ninik fe'ek. Tehu ta la'iesa fo O da'di masafali fa, ma O so'da ma neukose mate'en ta."

¹³ Manetualain beita nafa'da nita ata nusa so'dak esa boen nae, "Mangatuuk leon mai Au boboa kona nga, losa O musu noo mala, Au fes lakaluku-lakatele leu O."

¹⁴ Metema leondiak soona, tunga ndoo na, ata nusa so'dak sila la beek sila? Sila nde bee na dula dalek fo lalalau-laoono Manetualain, ma fo

Manetualain nadenus, soaneu tulu-fali hataholi fo neukose sipo so'da-mole ka.

2¹ Hu ndia de, ita muse ho'u tahele nanolik fo ita tamanene basa kala, fo ela ita boso la'oela ita namahehele na.

² Ata nusa so'da kala lafa'da ita bei-ba'i kai nala hala hehelu ka, memak tete'e ka la'en, ma hataholi fo ana ta tunga do nakalala'o kana fa soona, neukose ana sipo huhukuk nandaa no tatao-nono'in.

³ Muda hata no so'dak-molek matua ina, fo nanananduku-nalosak tunga hala heheluk ndia bai! Metema ita ta taoafik neu so'da-molek ndia fa soona, tao leo bee o, neukose ita ta tatapo'i teme huhukuk ndia mai fa. Nanahu Lamatua ka mesa kana nde makasososa po'a-benga so'da-molek ndia, ma hataholi fo lamanene makasososa nana, ala fe basa buti ndoo na neu ita so.

⁴ Fe'ek neme ndia mai, Manetualain boetai tao natetea-nahehele hataholi sila tutui- bebengan, ninik Ana tao manda'di beu matak-mata kala, ma dede'a matua ina la, boema Ana baba'e fee-feek maneme Dula Dale ka, tunga hihii-nanau mesa na.

⁵Ata nusa so'da kala ta hapu koasa neme Manetualain soaneu ala paleta daebafa beuk fo neukose ana mai, fo nde daebafak fo besa ka ita kokola kana ia.

⁶Nasafali na, nanasulak nai Susula Malalao ka baba'en esa dalek nae leo ia, "Hataholi daebafa ka, beek ndia, ou Manetualain, nalosa O nau mafandelen! Hataholi daebafa ka ka'da hataholi daebafak mesan, tehu O taoafik neun!

⁷Soaneu fai keke'uanak esa mesa kana, O makadada'di kana nai ata nusa so'da ka dae faa anak. O fen nangatutuu mandela-masa'ak, ma maha'da-holomatak,

⁸boema O makadadada'di kana da'di mana koasa neu basa hata lala'ena." Naa, metema nananafa'dak nae Manetualain nakadada'dik hataholi daebafa ka, "da'di mana koasa neu basa hata lala'ena soona", ndia soso na nae ta hapu hata esa boen ta nai hataholi daebafa ka koasan dae fa. Leomae leondiak boe, besak ia ita ta tita hataholi daebafa ka koasa basa hata lala'ena fa.

⁹Tehu ita tita basa Yesus koasa so! Ndia nananakadada'dik nai ata nusa so'da kala dae faa anak, soaneu fai

keke'u anak esa mesa kana, fo ela no Manetualain dale malole na, fo Ana hapu mate soaneu basa hataholi daebafa ka lala'ena. Besak ia, ita tita Manetualain fen nangatutuu mandela-masa'ak, ma nanafe ha'da-holomata, nanahu Ana doidoso basa losa maten.

¹⁰Memak nandaa Manetualain fo mana makadada'dik basa hata lala'ena soaneu dale dudu'a na mesa kana, Ana tao Yesus manasoi-tefa fo matetu-mandaak, tunga doidoson. No enok ndia, fo Manetualain nalo hataholi ba'u ka, soaneu ala tunga nananamatutua-namadedemak sama-sama lo Yesus. Nanahu Ndia nde manasoi enok ba'eneu sila soaneu bisa nanasoi-tefak.

¹¹Yesus safe balisi hataholi daebafa ka leme sala-singo nala mai; ma Ndia nde tao balisi, boema sila fo nanatao balisak ndia, sama-sama lanuu Amak esa. Hu ndia de, Yesus ta mae manaku hataholi sila, da'dileo tolanoo nala fa.

¹²Yesus nafa'da Manetualain nae, "Neukose Au tui-benga neu Au tolanoo ngala, la'eneu O. Neukose Au koa-kio O nai sila natotongo na dalek."

¹³ Yesus boeo nafa'da nae, "Neukose Au tao Au namahehena nga neu Manetualain." Ma nafa'da boe nae, "Au nde ia, sama-sama o ni'iana-ni'iana fo O fe basan neu Au a so."

¹⁴ Hu ndia de, basa hataholi fo noken nae anak ndia, nde bee na mahahae hataholi daebafak fo hapu maten, soona Yesus mesa kana sama hataholi sila, ma leo naso'da nai ha'da-tatao hataholi daebafa ka dalek. Ana tao leondiak, fo ela no mamate na, Ana hapu tao nakalulutuk Nitu fo mana koasa mamate sa.

¹⁵ No enok ndia, fo Ana soi-po'i hataholi fo ana taon da'di ata nai maso'da na dalek, nanahu ala bii neu mamate sa.

¹⁶ Dede'a mangale'do na, nae Ana ta tulu-fali ata nusa so'da kala fa, tehu Abraham tititi-nonosi nala.

¹⁷ Ia soso na, nae Ana muse da'di sama no tolanoo nala nai basa dede'ak lala'ena dalek. Ma no enok ndia, Ana hapu da'di Imam matua ina fo mana lilinekak ma madale susue-lalaik. No lau-onon ndia, de hataholi daebafa ka sala-singo nala, hapu do'o do ampon.

¹⁸Ma hu ka nde mesa kana doidoso hai, ma nanaso'ba-su'dik, de Ana hapu tulu-fali hataholi fo mana la'e soso'ba-susu'di ka, nana Ndia boeo nanaso'ba-su'dik haik ma mana doidosok.

3¹Tolano-tolanoo kamahehelek esa fo Manetualain nalo basa kala lemin! So'ba dodoo matalolole la'eneu Yesus ia dei! Manetualain nadenu hehelin Ana da'di Imam Matua ina nai ita agama na dalek.

²Ana lilineka neu Manetualain fo Ana hele basan soaneu tatao-nono'ik ndia, sama leo makahulu na Musa boeo ana lilineka, de ana tao nakababasak bela-ba'un nai Manetualain Uman.

³Tehu Yesus nandaa hapu ha'da-holomata fo matua ina neme Musa mai. Nanahu hataholi mana mafoo'a uma, muse ana hapu ha'da-holomata matua ina lena neme uma ndia mai.

⁴Memak uma la esa-esak hapu mana mafofo'ak, tehu mana mafofo'a basa hata lala'ena nde bee na Manetualain dei.

⁵Musa lilineka da'dileo hataholi malalau-maono nai Manetualain Uman ma nanduku-nalosak dede'a-dede'ak, fo

neukose Manetualain nafa'dan nai fai manamai kala.

⁶Tehu Kristus lilineka da'dileo Anak fo nde nataa Manetualain Uma na. Ma ita ia nde Manetualain Uma na, metema ita manggate tahele ma tamahela tahele soona ita hapu hata fo ita tamahena ka.

⁷Hu ndia de, sama leo Manetualain Dula Dale na nafa'da nae, "Metema faik ia, emi mamananene Manetualain hala na soona,

⁸Emi boso malanga batu, sama na leo bei-ba'ikai mala, lelek ala la'ban Manetualai na, boema ala so'ba-su'di Manetualain neme mo solokae ka.

⁹Nai naa, 'Emi bei ba'ikai mala, ala so'ba-su'di Au', Manetualain nae, 'te see ko na, ala lita basa Au tatao-nono'ing, teuk hahulu dale na so.'

¹⁰Hu ndia de, Au amanasas boema Au ae, 'Ala ta lilineka neu Au tataas esa, ma ala ta tunga Au paleta ngala fa.'

¹¹Au amanasa, de Au soo-supaa ae, 'Neukose ala ta masok leo nusak ndia leu fa, soaneu ala hapu hahae ao nala sama-sama lo Au.'"

¹²Tolano-tolanoo ngala lemin!
Masanene'dak, fo boso nalosak nai

emi dalek, hapu hataholi esa dale na mangalauk ma namahehelen ta, nalosa ana fali deak ma nadook ao ina na neme Manetualain fo maso'da ka!

¹³ Da'di fo ela sala-singo ka boso ke'dindiu na hataholi esa boen nai emi dalek, nalosa ana la'ban Manetualain, ela leo bee na emi esa nanoli-nafa'da esa tunga faik, beidai ita bei taso'da nai lelek, fo nananafa'dak nae, "Faik Ia", nai Susula Malalaok dale.

¹⁴ Ita basa-basa tala nde bee na, tolanoo mana sanga enok esa to Kristus, sa'di losa mate'e na, ita ho'u tahehele ita namahehelen fo ita tanuun nai makasososa na.

¹⁵ Ia nde nanasulak nai Susula Malalaok dale nae, "Metema faik ia, emi mamanene Manetualain hala na soona, emi boso malanga batu, sama na leo emi bei-ba'i kai mala, nai lelek fo, ala la'ban Manetualai na."

¹⁶ Naa, see ka nde hataholi-hataholi, fo namanene Manetualain hala na, boema ala la'ban selu kana? Hataholi sila la nde, basa hataholi fo Musa hela-noles kalua leme dae Masi ra mai hetu?

¹⁷ Ma soaneu see ka nde, Manetualain namanasas losa teuk hahulu dale na? Soaneu sila fo lasala-lasingo fo ala tu'da, de mates leme mo maloa hetu?

¹⁸ Lelek fo Manetualain soo-supu nae leo ia, "Neukose ala ta masok leo nusak ndia dalek leu, soaneu ala hapu hahae ao nala sama-sama lo Au fa." Fo Manetualain dudu'a ka nde see ka? Fo nanadudu'a ka nde hataholi-hataholi fo mana la'ban Manetualai na hetu?

¹⁹ Besak ia ita talelak, tae sila ta hapu masok fa, nana ta lamahale neu Manetualain fa.

4 ¹ Naa, Manetualain hala-hehelu na bei paken, de neukose ita nanafe mamana hahae aok fo Ana helu ka. Da'di ela leo bee na ita tanea, fo ela boso hapu hataholi esa boen nai emi dalek, ana ta hapu masok leo mamana hahae aok fo nanahelu basak ndia dalek neu fa.

² Nanahu Hala Malole ndia nanatui-benga basak neu ita, sama na leo neu sila boe. Tehu halak ndia soso-ndandaan ta ba'eneu sila. Nana, lelek lamanene halak ndia, ala ta nau lamahale fa.

³ Tehu ita fo tamahale, neukose masok leo mamana hahae aok fo Manetualain

heluk ndia. ita hapu mamana hahae aok fo Manetualain helun ndia. Dede'ak ndia, nandaa no Manetualain hala nafa'da na, nae leo ia, "Au amanasa, ma Au soo-supu, 'Neukose ala ta masok leo mamana hahae ao ka, sama-sama lo Au fa.'" Manetualain kokolak nae leondia, leomae tatao-nono'in basan ndek Ana nakadada'dik daebafak ia so.

⁴ Nana la'eneu fai kahitu a, hapun nanasulak nai Susula Malalaok dale nae leo ia, "Nai fai kahitu a, Manetualain hahae ao na neme basa tatao-nono'in lala'ena mai."

⁵ La'eneu dede'ak ndia, nanasulak seluk nae leo ia, "Neukose ala ta masok leo nusak ndia dalek leu, soaneu ala hahae ao nala sama-sama lo Au fa."

⁶ Da'di sila nde lamanene makasososa halak la'eneu Hala Malole ndia, neukose ta masok leo mamana hahae aok ndia fa, nana ala ta lamahele fa. Metema leondiak soona, dede'a na mangale'dok so, nae hapu hataholi fe'e kala nde bole masok mamana hahae aok ndia.

⁷ Nanahu Manetualain nafa'da basa fai hehelik esa, fo nanaseseik lae, "Faik Ia". Teu-teu maneu kala, Manetualain

kokolak la'eneu dede'ak ndia, tunga Dauk, nai na'ka sa ala kokolak lalane ka dalek, nae leo ia, "Metema nai faik ia, emi mamananene Manetualain hala na soona, emi boso malanga batu."

⁸Metema leo uni ka Yesua fe basa hataholi sila la mamana hahae aok, fo Manetualain helu ka, soona neukose Manetualain ta kokolak seluk la'eneu fai fe'ek esa seluk so'on.

⁹Da'di ba'eneu Manetualain hataholi kamahehele nala soona, bei hapu hala-heheluk soaneu ala hahae ao nala, sama leo Manetualain hahae ao na, nai faik kahitu ndia.

¹⁰Nanahu hataholi fo ana masok leo mamana hahae aok, fo Manetualain helu neun ndia soona, neukose ana hahae ao na, neme basa tatao-nono'in lala'ena mai, sama na leo Manetualain boe.

¹¹Hu ndia de, mai leona, fo ata sanga enok te'e-te'e, soaneu ita masok leo mamana hahae aok fo Manetualain heluk ndia. Boso nalosak hataholi esa boen neme ita mai a, ana ta da'di masok leo mamana hahae aok ndia, sama leo sila fo makahulu na, nana ta lamahele neu Manetualain fa.

¹² Manetualain hala-kokolan nde bee na, hala-kokolak fo maso'dak, ma mabe'i-balakaik; tane na lenaheni tafaina tane kadua ka. Hala kokolak ndia, ana tola losa leo samane ka ma dula dale ka dae too na; ana tola losa leo bu'u-bu'u kala, ma dodole dui ka dae too na, nalosa ana bubuluk besa-besa no hataholi daebafa ka dale-aafin, ma dale tutu'u na.

¹³ Ta hapu mahahaek esa boen, fo nanafunik neme Manetualain mata memete na mai fa. Basan lala'ena makaholak ma nanabukak nai mata na. Hu ndia de, ita muse fe natataak neun.

¹⁴ Hu ndia de, ita muse ho'u tahehele neu ita manaku namahele ka. Nanahu ita tanuu Imam Matua ina esa, ba'u na seli, fo Ana masok basa losa leo Manetualain mata na neu so. Ndia nde Yesus, fo Manetualain Ana na.

¹⁵ Ita Imam Matua inan ndia, ta nde imam fo ta hapu name'da nita ita tapandoe nala fa. Nasafali na, nanaso'ba-su'di basak, nai basa dede'ak lala'ena dalek, sama leo ita boe, ka'da Ana ta tao sala- singok fa!

¹⁶Hu ndia de mai leona, fo no tene henuk, ata teu tataa Manetualain, fo Ana paleta no dale malole ndia. Neukose Manetualain sue-lai ita, ma Ana ba'e-pala ita, fo ela ita hapu tutulu-fafalik nandaa neu fai na.

5¹ Imam matua ina, nanahelik neme hataholi kamahehele kala tala'da mai, ma nanaso'uk soaneu nalalalau-naono Manetualain da'dileo hataholi kamahehele kala lima boa kona na. Bela-ba'un nde, ana tunu-hotu fe Manetualain, fee-feek ma tutunu-hohotuk soaneu sala-singo kala nanafe do'o do ampon.

² Imam matua ina ndia, tapandoes nai dede'ak ba'u ka dalek, hu ka nde ndia de, ana muse tao mangana'uk soaneu hataholi ta mana bubuluk hata-hata ma mana la'ok sala eno nala.

³ Ma hu ka nde tapandoen ndia de, metema ana fe tutunu-hohotuk, soona ta ka'da hu ka nde hataholi kamahehele kala sala-singo nala fa, te huka nde ndia sala-singo nala boe.

⁴ Ta hapu hataholi esa boen, fo ana so'u aon ao ina na da'di imam matua ina fa. Hataholi da'di Imam matua ina, metema

Manetualain nalon, soaneu bela-ba'uk ndia, sama na leo Harun.

⁵Leondiak boe Kristus. Ana ta so'u aon ao ina na mesa kana da'di Imam Matua ina fa. Te Manetualain mesa kana nde so'u nana. Manetualain nafa'dan nae, "O nde Au Ana nga; nai faik ia, Au da'di O Amam."

⁶Nai mamana fe'ek, Manetualain nafa'da boe nae, "O nde bee na, Imam losa dodoo na, sama leo Imam Melkisede ka."

⁷Nai lelek fo Yesus nasoda neme daebafak ia, Ana hule-haladoi, ma dokodoe no ngganggasik ma kikiik neu Manetualain fo nabe'i soi-tefa nalan neme mamate sa mai. Ma hu ka nde nakatele neu Manetualain no ha'da-holomata henuk neu Manetualain, de Manetualain namanenen.

⁸Yesus nde bee na, Manetualain Anan, tehu leomae leondiak boeo, Ana nanoli nakatele tunga doidoson.

⁹Hu ndia de, nananakadada'di basak da'di mana soi-tefa fo matetu-mandaak, boema Ana da'di oe mata so'da molek fo mana ketu basa ta ka, ba'eneu hataholi fo mana makatele neun nana,

¹⁰ ma Manetualain boeo, so'un da'di Imam Matua ina, sama leo Imam Melkisede ka!

¹¹ La'eneu Yesus nangatutuun da'dileo Imam Matua ina ndia, hapu dede'ak ba'u ka paluu ami mafa'dan neu emi tehu tea na seli soaneu ami mafa'da mangalele'don, nana emi malela ma beita dai fa.

¹² Tunga ndoo na fai na losa ba'eneu emi soaneu da'di mesen, tehu bei paluu emi manoli neme hataholi fe'ek la'eneu Manetualain nanoli makasososa na eno ma'an. Emi beita hapu sipo nana'a-nininu matea fa; emi bei muse minu ka'da su'u oe mesa kana.

¹³ Hataholi fo bei ninu ka'da su'u oe mesa kana, sosoa na nae, bei ni'iana beuana; ana beita nanuu malelak ba'u ka la'eneu hata bee ka nde ndoos ma hata bee ka nde sala ka.

¹⁴ Nana'a-nininu balakai ka nde bee na, soaneu hataholi touinak a nana nanuu malela ba'u fo ana hapu mete kofe'ek, bee ka nde malole, ma bee ka nde mangalau ka.

6 ¹ Hu ndia de, mai fo teu seluk leo nanoli manamai kala la'eneu da'di

touinak nai hataholi kamahehele ka maso'da na dalek, ma boso taoafik neu ka'da ita agama na isi makasososa na. Ita boso ulang seluk nanoli poko ka, nae hataholi a muse ana hahae tao no'i dede'a sosoa ndandaa ta kala, ma muse tamahеле neu Manetualain,

² do nanoli pokok la'eneu oe salani ka, do la'eneu lalaa lima ka neu hataholi, do la'eneu mate so, te taso'da falik, do la'eneu huhukuk fo mana ketu basa ta ka.

³ Metema Manetualain bei fe loak soona, mai leona fo teu leo nanoli mana maik ia!

⁴ Nanahu, hataholi mana fali dea basa ka, ta bisa hela-nole fali kana fa. Makahulu na sila nai mangale'dok maneme Manetualai na dalek, ma lame'da lita Manetualain baba'e-papalan so. Sila boeo, Manetualain Dula Dale na koasa nalas so.

⁵ Sila bubuluk neme sila maso'da mandoo fai na mai, nae Manetualain dede'a-kokolan ndia malole, ma lame'da lita baba'e-babati henuk no koasa neme le'do fai fo manamai ka.

⁶Tehu basa ndia soona, ala fali deak! Masa bole hela-nole fali kasa, soaneu tukatei-saledale seluk leme sala-singo nala mai bai. Nana sila bei lona-nggange seluk Manetualain Ana na, ma lakamumulu-lakamamae kana, nai lea matan.

⁷Da'e fo mana musu oe u'dak fo nasi'a u'da na kona neu lain, boema nakamomolik bubu'u palusa fo masosoa-ndandaak soaneu hataholi mana bubu'u-palusa nana, Manetualain ba'e-pala dae ndia.

⁸Tehu metema dae ndia nabuna-naboa fii, ma na'u ai ana madila-nggauk, soona dae ndia soso-ndandaan ta, de mahani te, neukose Manetualain soo-supan, fo mate'e na, nanahotu henik.

⁹Tehu Tolano-tolanoo susue ngala lemin! Leomae ami mafa'da mae leondia, tehu ami mamahela emi. Ami mamahela mae emi sipo basa dede'ak fo malole na lena bai, fo nde baba'e-papalak fo nalupa baba'ek neme emi so'da-molem mai.

¹⁰Ita Manetualain ta nde Manetualain fo ta mana tao tunga ndoo na fa. Ana ta nafandele heni hata fo emi tao-no'i

ba'eneu na fa, ma susue-lalaik fo emi matu'du neun, nai lelek tulu-fali tolano-tolanook fo namahehelek esa, nai makahuhu na ma besak ia.

¹¹ Ami hii manseli fo ela emi esa-esak manggate makandoo losa mate'e na, nalosa emi sipo hata fo emi mamahenak ndia.

¹² Ami ta nau emi da'di manapela-balek fa. Tehu ami hii fo ela emi maso'da sama leo hataholi fo manasipo hata fo Manetualain helu ka, ma nanahu emi mamahete neun, ma emi mahani no ta haelai mamasana fa.

¹³ Lelek fo Manetualain helu neu Abraham, Ana soo-supu, nae neukose Ana tao natetu hata fo Ana helu ka. Ma hu ka nde ta hapu hata fo dema lena neme Ndia mai, soona Manetualain soo-supu ninik na'de na mesa kana.

¹⁴ Ana nafa'da nae, "Au helu, neukose Au ba'e-pala o, ma Au tao a o tititi-nonosim lamba'u."

¹⁵ Abraham nahani no ta haelai namanasa fa, de ana sipo hata fo Manetualain helu ka.

¹⁶ Metema hataholi a soo-supu soona, ana soo-supu ninik hataholi fe'ek fo

dema lena neme ndia mai, soona soo-supak ndia, ana tao nakamate basa nale'a-napilik lala'ena.

¹⁷ Manetualain kokolak no mahelek neu hataholi-hataholi mana sipo hala hehelu na, nae neukose Ana ta nasafali dale tutu'u na fa. Hu ndia de, Ana tama seluk soo-supak neu hehelun ndia.

¹⁸ Dede'ak dua ta hapu lasafali fa: Tao leo bee o Manetualain ta nasapepeko la'eneu hala hehelu na, ma soo-supan fa. Hu ndia de, ita fo tasulu-tahapa basa neu Manetualai na, nanafe manggate balakaik soaneu ho'u tahehele neu namahenak, fo nanabetubalak nai ita mata na.

¹⁹ Ita namahenan ndia, sama leo naka fo nana pa'ak dema na seli nai oe dale, ma nalupa hoho'u matea, ma nee-nee-lino-linok, ba'eneu ita so'da na. Namahenak ndia, ana tola seli tema maloa manai Kama Malalao ka, nai Manetualain Uman manai nusa so'da ka.

²⁰ Yesus oti basa enok leo mamanak ndia soaneu ita, ma Ana masok basa leo naa neu fo Ana da'di ita Imam Matua Inan losa dodoo na, sama leo Imam Melkisede ka.

7¹ Melkisedek ia, nde bee na manek neme Salem mai, neu Manetualain Imam Matua Inan nanseli. Lelek fo Abraham fali neme musu fo ana sengi basa mane-mane kala, Melkisedek mai solu kana, de ana fen baba'e-papalak.

² Boema Abraham fe Melkisedek baba'ek esa neme baba'ek sanahulu neu Melkisedek neme basa hata lala'en fo ana loso ninis neme musu dale mai. Melkisedek na'de na, sosoa-ndandaa makasososa ka nae, "Mane Ndoos Matetuk"; ma hu ka nde Melkisedek ia manek neme Salem mai, soona na'dek ndia boeo sosoa-ndandaan nae, "Mane Mole-Dame".

³ La'eneu Melkisedek ia, ta hapu tutui mangale'dok nai bee bee a boen, nae nanuu ina amak, do bei-ba'ik; ta hapu tutui mangale'dok boen la'eneu, bobongi na do mamate na fa. Melkisedek ia, sama leo Manetualain Anan, fo nde ana da'di imam losa dodoo na.

⁴ Da'di ita titan nai ia, Melkisedek ia ba'u na seli; hu ka nde ba'u na seli leondia ka, de nalosa Abraham, fo ita leoina nala ama kai na, ana fen baba'ek esa neme baba'ek sanahulu neme basa

hata lala'en fo ana hapun neme musu dale ndia.

⁵ Nai agama Yahudi a hoholo-lalanen dale nananaketu basak, nae imam-imam fo Lewi tititi-nonosi nala, muse sipo neme hataholi Israe la tutunga-sasangan baba'ek esa neme baba'ek sanahulu mai fo nde sila tolanoo nala, leomae Lewi tititi-nonosin sila sama-sama lo Abraham tititi-nonosi nala.

⁶ Melkisedek ia, Lewi tititi-nonosin ta ndia fa, tehu ana sipo baba'ek esa neme baba'ek sanahulu neme basa hata lala'en fo Abraham loso ninis ala, ma ana fe Abraham baba'e-papalak boe, lena-lenak ana sipo basa hehelu-balataak neme Manetualain mai.

⁷ Memak ta bisa se'in tae hataholi nanaba'e-pala ka, nai dae lena neme hataholi mana ba'e-pala nana.

⁸ Imam-imam fo mana sipo buas nananoke kala baba'ek esa neme baba'ek sanahulu mai ndia, nde bee na hataholi fo bisa mate. Tehu tunga Susula Malalao ka, Melkisedek fo mana sipo baba'ek esa neme baba'ek sanahulu mai ndia, nde bee na hataholi fo naso'da nehele.

⁹ Bole tafa'da tae Lewi fo tititi-nonosin nde mana noke buas fo baba'ek esa neme baba'ek sanahulu neme hataholi Israe la mai, boeo ala bae baba'ek ndia tunga Abraham, nai lelek fo Abraham babae'na ana baen neu Melkisedek.

¹⁰ Leomae beita bongi Lewi fa, tehu bole tafa'da tae, nai ba'i kain Abraham tei-dale bobongin dale so, nai lelek Melkisedek natongo no Abraham.

¹¹ No Lewi ima mala hehela-nonolen, de agama Yahudi a hoholo-lalanen nanafek neu hataholi Israe la. Nana Lewi imam-imam makahulu nala, ta hapu tao-no'i no matetuk, hata fo muse ana tao-no'i nana, de muse hapu imam fe'ek fo nde sama leo Imam Melkisede ka, fo ta neme Imam Haru ma mai so'on.

¹² Naa, metema nagatutuu imam-ima mala nasafali soona, agama Yahudi a hoholo-lalanen boeo, muse nasafali.

¹³ Fo nanadudu'ak nai ia nde, ita Lamatua na; ana da'dineme leoana fe'ek mai, ma beita la'iesa fo hataholi esa boen neme Ndia leoana na nalalau-naono hai da'dileo imam.

¹⁴ Basa hataholi la, ala bubuluk lae ita Lamatua na da'di neme leoana Yehuda

mai; ma Musa ta la'iesa fo ana seseik leoanak ndia, nai lelek ana kokolak la'eneu imam-ima mala.

¹⁵ Dede'ak fo nanakokolak ia, ana da'di mangale'dok lena seluk bai, no imam fe'ek esa ana to'da mai, fo sama leo Melkisedek.

¹⁶ Ndia nanaso'uk da'di imam, ta no nakanenete-nakanenete hataholi daebafa ka fa, te tunga so'da na, fo manakoasa ma ta hapu mate'e na fa.

¹⁷ Nana nai Susula Malalaok dale nanafa'dak nae, "O nde bee na imam losa dodoo na, sama leo Imam Melkisede ka."

¹⁸ Da'di besak ia, nakanenete palaa ka nanatao basak leo boboak neu so, nanahu ta matea ma sosoa-ndandaan ta.

¹⁹ Agama Yahudi hoholo-lalanen, ta hapu tao na basa hata esa boen, da'di matetu-mandaak fa. Hu ndia de besak ia, namahenak esa nanafek neu ita, fo malole na lena; no enok ndia, fo ita hapu deka to Manetualain.

²⁰ Lena seluk bai, basa sila la da'di no soo-supak neme Manetualain mai.

Ta hapu soo-supu leondiak nai lelek imam-imam fe'ek sila la nanaso'uk.

²¹ Tehu Yesus nanaso'uk da'di imam, pake soo-supak, nai lelek fo Manetualain nafa'da neun nae, "Au soo-supu basa so, de neukose Au ta asafali Au nakeketu nga fa, 'O nde bee na imam losa dodoo na."

²² No enok ia boe, de Yesus da'di bua nape'dak soaneu hehelu-balataak esa, malole na lena bai.

²³ Hapu seluk dede'ak esa nae: imam-imam fe'ek sila la hapu ba'u ka, tehu ka nde mate esa-esa nos, de nalosa ta hapu langatuu lakababasak kandela nagatutuu nala fa.

²⁴ Tehu Yesus naso'da losa dodoo na, da'di nangatutuun da'dileo ima ma, ta lali leo hataholi fe'ek neu fa.

²⁵ Hu ka nde ndia de, soaneu losa dodoo na, Yesus hapu soi-tefa na hataholi-hataholi fo ana mai neu Manetualai na, tunga Ndia, nana naso'da losa dodoo na, soaneu Ana dokodoe neu Manetualain, ba'eneu hataholi sila la.

²⁶ Da'di Yesus ndia nde Imam Matua Ina fo ita paluu ka. Yesus malalao-malalafuk. Ta hapu salak do sala-singok faa anak

boen nai Yesus fa. Yesus fe'ek neme hataholi masala-masingo kala mai, ma nanaso'uk losa mamanak fo dema lenaheni lalai lala'ena.

²⁷ Ana ta sama leo imam matua ina fe'e kala fa, fo tunga faik, muse ala fe tutunu-hohotuk nakahuluk nana sila sala-singo nala, fo besa ka soaneu hataholi kamahehele kala sala-singon. Tehu Yesus fe tutunu-hohotuk ka'da la'iesa mesa kana, soaneu losa dodoo na, nai lelek Ana tunu-hotu ao ina na mesa kana, da'dileo tutunu-hohotuk.

²⁸ Agama Yahudi a hoholo-lalanen so'u hataholi fo ta matetu-mandaak da'di imam matua ina. Tehu makabui na, neme hoholo-lalanek ndia mai, de Manetualain tao hehelu-balataak ninik soo-supak nae, Ana so'u Ana na da'dileo Imam Matua Ina, fo nananakadada'di basak da'di Mana Soi-tefa fo matetu-mandaak, losa dodoo na.

8¹ Basa hala kokolak ia la lala'e na, huu na nde ia: Ita tanuu Imam Matua Ina fo leondia ka nangatuuk paleta sama-sama no Manetualain, fo Mana Koasa matua ina nai nusa so'da ka.

²Ana tao-no'i belaba'un, da'dileo Imam Matua Ina nai Kama Malalaok nanseli a, fo nde nai Manetualain Uma Lupon isi-isi na dalek, fo Manetualain nde napadedei kana, te ta hataholi daebafa ka fa.

³Basa Imam Matua Ina la, nanaso'uk soaneu ana fe tutunu-hohotuk neu Manetualain. Leondiak boe, ita Imam Matua Ina; ana muse nanuu hata esa, soaneu Ana tunu-hotu.

⁴Leo uni ka, nai daebafak ia soona, neukose Ana ta da'di imam fa, nana hapu imam, soaneu ana fe tutunu-hohotuk, fo nananoke nakasetik nai agama Yahudi a hoholo-lalanan dale.

⁵Tatao-nono'ik fo ala tao-no'in da'dileo imam ndia, tunga ndoo na ka'da dulak esa ma salaok esa neme hata fo manai nusa so'da ka mai. Ndia nananafa'da basak nakahuluk neme Manetualain neu Musa, nai lelek fo Musa nau napadedeik Manetualain Uma Lopo na. Manetualain nafa'da nae leo ia neu Musa, "Mafandendelek! Te basa sila la, muse o taon tunga natutu'duk fo nananatu'duk neu o neme letek lai na."

⁶Tehu besak ia, Yesus hapu bela-ba'u Ima ma, ndela-sa'an lenaheni imam-

imam sila la bela-ba'un. Nanahu hala heheluk fo Ana ito-ato nai Manetualain no hataholi daebafa ka tala'da, nde bee na hala heheluk fo malole na lena, nanahu tunga hala heheluk soaneu dede'ak fo malole na lena.

⁷ Leo uni ka nai hala-hehelu makasososa ka dalek, ta hapu hala hehelu manadai tak fa soona ta paluu tao hala hehelu kadua so'ok.

⁸ Tehu Manetualain hapu basa salak nai hataholi kamahehele nala, de nalosa Manetualain nafa'da nae, "Mafandendelek, neukose losa fai na te, neukose Au tao hehelu-balata beuk, o leoina Israe la, ma no leoina Yehuda la.

⁹ Ta sama leo hehelu balataak fo Au taon no sila bei ba'i kai nala, nai lelek fo Au hela-noles kalua leme nusa Masi ra mai. Ala ta lilineka neu hehelu-balataak fo Au taon no sila fa; hu ka nde ndia de, Au ta afaduli fas.

¹⁰ Tehu besak ia, ia nde hehelu-balataak fo neukose Au taon no leoina Israe la nai fai-fai manamai ka, Manetualain nafa'da nae: Neukose Au tao Au hoholo-lalaneng neu dudu'a-aafi nala dalek, ma Au sula kana neu dale nala dalek. Neukose Au

da'di sila Manetualai na, ma neukose sila da'di Au hataholi kamahehele ngala.

¹¹ Sila ta paluu lanoli sila lau nala fa, do lafa'da tolanoo nala lae, 'Malelak Manetualain leona.' Nanahu sila basa-basas, matua, ana, neukose lalelak Au.

¹² Neukose Au fe do'o do ampon neu sala-singo nala, ma Au ta afandele sala-singo nala so'on."

¹³ No hehelu-balataa beuk esa nananafa'dak de Manetualain tao hehelu-balataak fo makasososak ndia, namalasi ma ana palaa so, ma hata beek fo namalasi soona, neukose no lai-laik ana sapu-lalo.

9 ¹ Hehelu-balataa makasososa ka nanuu mamaso-kasasi nakanenete nala, ma la'eneu mamana hule-haladoik fo hataholi daebafa ka tao ka boe.

² Lapadedeik uma lopo esa nai uma mamaso ka mata na, de ala foin na'de Kama Malalaok. Nai ndia hapu mamananak soaneu pe'da banu ka ma mei no loti fo ala fen neu Manetualai na boe, nai Kama Malalaok ndia dalek.

³ Nai dalek, fo nai tema maloa kama kadua dea na, hapu kama esa nai

ndia, fo ala foi kama ndia na'de, Kama Malalao-Malalafuk.

⁴Ala pe'da mei tutunu-hohotu ka nai kama ndia dalek. Mei ndia, ala tao neme lilopila sa, fo ala tunu-hotu boominik nai mei ndia lain. Ala pe'da Peti Hehelu-Balataa ka nai ndia boe. Lakadiditak lilopilas feo Peti ndia ao na lala'ena. Ala pe'da ule lilopilas esa nai Peti ndia dalek. Ule lilopilas ndia, isi na manna, Harun ai tete'e na, fo nanupu so,ma batu bebelak dua, fo Musa sulak Manetualain paleta kasanahulu na, nai batu kaduak sila la lain.

⁵Nai Peti ndia lain, hapu mahahae mali'dak dua, fo duas da'di neu ta'du esa nae, Manetualain nai mamanak ndia. Mahahae kaduak sila la, li'da nala lakapepela ketu basa Peti ndia tatana na, fo sala-singo kala nanafe do'o do ampon nai mamanak ndia. La'eneu dede'ak ia, besak ia ita beita hapu tafa'da mangalele'do dede'ak ndia fa.

⁶Ala ito-ato tao uma mamasok ndia dale na leondiak. Tunga-tunga faik, ima mala leu leo uma lopo ndia kaman manai mata dalek leu, fo lakalala'ok sila bela ba'un nai ndia.

⁷Imam mana masok leo uma lopo ndia kama mate'e na neu a, ka'da imam matua ina mesa kana. Teuk esa soona, ana leo kama ndia dalek, ka'da la'i esa. Neu soona, nini bana daa, fo ana tunu-hotu fe Manetualain, soaneu ndia sala-singon, ma soaneu hataholi kamahehelek see, fo ta name'da fa te ana tao sala-singok so.

⁸Hu no ito-ato leondia ka, de Manetualain Dula Dale na nafa'da no manga le'dok nae, metema uma lopo ndia uluk bei napadeik nahele nai ndia soona, enok leo Kama Malalao-Malalafu ka dalek neu a, ta nanasoik fa.

⁹Dede'ak ia, ana da'di nakasasamak esa, soaneu ita nai besak ia; sosoana nae, tutunu-hohotuk fo hataholi a fen neu Manetualain ndia, ta hapu tao natetu-nandaa hataholi mana fe tutunu-hohotuk ndia dale bobongoana na fa.

¹⁰Nanahu basa ito-atok sila la, nandaa no ka'da nana'a-nininuk, ma tao nalalao ao mata-mata kala mesa kana. Basa sila la ka'da nakanenete ao paak, fo nanapakek ka'da losa fai na Manetualain tao nabebeun.

¹¹ Tehu Kristus mai basa da'dileo Imam Matua Ina neme dede'a-dede'a malole nanatao na kala so. Manetualain Uma Lopo fo nai bee, Ana tao-no'i belaba'un da'dileo Imam Matua Ina nde bee na, Uma Lopo fo matua-mademan lena ma matetu-mandaan lena. Hataholi daebafa ka ta nde tao nana fa; soso na nae, ta neme daebafak fo nananakadada'dik ia mai fa.

¹² Kristus masok leo Kama Malalao Malalafuk manai uma lopo ndia dalek, ka'da la'iesa mesa kana, soaneu losa dodoo na. Nai lelek ndia, Ana ta nini bi'i mane daa, do sapi ana daa soaneu tutunu-hohotuk fa, tehu nini daa na mesa kana, ma no enok ndia, Ana soi-po'i ita losa dodoo na.

¹³ Bi'ihii ka daa na ma sapi mane daa na, boema sapi ana tutunu-hohotu ka afu na, nanapakek, soaneu nanapisik, metema ala pisi bi'i daa, ma sapi mane daa neu hataholi a soona, hataholi ndia balisi neme sala-singon mai.

¹⁴ Naa, metema bi'i daa no sapi daa, ala hapu tao balisi hataholi a neme sala-singon mai soona, muda hata no Kristus daa na bai! Tunga Dula Dale mana ketu

basa ta ka, de Kristus tunu-hotu aoina na da'dileo tutunu-hohotu matetu-mandaak soaneu Manetualain. Kristus daa na, ana tao nalalao ita dale na, neme agama ito ato mana da'di taan ndia mai, fo ita hapu talalau-taono Manetualain fo maso'dak dia.

¹⁵ Hu ndia de, Kristus da'di lelete neu hehelu beuk esa, fo ela ita fo Manetualain nalo basa ka, hapu baba'e-papala mana ketu basa tak, fo Manetualain helu ka. Basa sila la ala da'di, hu ka nde hataholi esa mamate na, fo nde Kristus. Fo no Kristus mamaten ndia, de Ana soi-tefa na hataholi a neme sala-singon, fo ala tao-no'in nai lelek fo ala bei pake hehelu-balataa makasososak ndia.

¹⁶ Metema hataholi mana tao susula pusaka esa, maten soona, besa ka ala pake susula pusaka ndia.

¹⁷ Hu ndia de, metema hataholi mana tao susula pusaka ndia, bei naso'da soona, beita hapu pake susula pusaka ndia fa.

¹⁸ Hu ndia de, hehelu-balataa makasososa ka boeo, nanapaku nisak ninik daak boe.

¹⁹ Makasososa na, Musa nafa'da Manetualain paleta kasanahulu na neu hataholi Israe la. Basa ndia boema, Musa ho'i na sapi a daa na, ma bi'i hii mane a daa na, de ana sese'do kana no oe, de basa boema, ana pisin neu Manetualain Susula hoholo-lalanen, ma neu basa hataholi Israe la. Ana pisi ninik na'u esa na'de, hisop doo na, ma bi'ilopo pila balanggeo ka, bulu na.

²⁰ Musa bei pisi-pisi no bana daa nanasese'dok oe ndia, te nafa'da nae, "Bana daa ia, nde bee na ana paku nisa Manetualain hehelu-balatan, de emi muse tungan."

²¹ Basa boema, Musa pisi bana daa ndia, neu Lamatua ka Uma Lopo na, ma basa bua lo'as fo ala paken soaneu ala hule-haladoi ka boe.

²² Memak tunga agama Yahudi a hoholo-lalanen soona, hihii nae basa hata lala'ena, ala tao lalalaos linik daak; sala-singo ka hapu do'o do ampon, metema hapu daa ka ana faa.

²³ Leondiak boe, ba'eneu hata fo nana'de hata nusa so'dak soona, paluu nanatao nalalaok. Tehu hata sila la,

paluu tutunu-hohotu malole lena seluk ndia bai.

²⁴ Nana Kristus ta masok leo Kama Malalaok fo hataholi daebafak nde tao nana, ndia ka'da salaok esa neme Kama Malalao matetu ka mai. Kristus mesa kana nde masok leo nusa so'da ka neu; de besak ia, Ana nasasalematak no Manetualain, hu ka nde ita paluu na.

²⁵ Imam matua ina Yahudi la, tunga teuk soona, ala do'do lini bana esa daa na, fo ala masok leo Kama Malalao-Malalafuk ndia dalek leu. Tehu Kristus ta neu tunu-hotu fali-fali no ao ina na, nai ndia fa.

²⁶ Hu ka nde metema leondiak soona, dede'ak ndia soso na nae, Kristus doidoso fali-fali, mulai neme daebafak ia da'di makasososa na mai so. Tehu besak ia, ita bubuluk, nai fai makabuin ia, Ana mai ka'da la'iesa, de Ana loseheni ita sala-singon, ninik Ana tunu-hotu aoina na.

²⁷ Manetualain naketu basa, hataholi daebafa ka mate ka'da la'iesa, fo basa ndia soona, Manetualain naketu-nala'di hataholi sila tatao-nono'in.

²⁸ Leondiak boe Kristus nanatunu-hotuk ka'da la'iesa, soaneu Ana loseheni hataholi ba'u sala-singon. Neukose Ana mai seluk nai kala'i dua na, tehu Ana ta mai naketu-nala'di dede'a sala-singok fa, te Ana mai soi-tefa hataholi mana mahani mamai na.

10 ¹ Agama Yahudi hoholo-lalanen ka'da fe dulak keluha'buk la'eneu dede'a malole manamai kala ta dula ndoos neme dede'ak sila la mai fa. Dede'ak sila la huu-huu na, ta nde hoholo-lalanek sila fa. Nana hoholo-lalanek sila la, ala ta hapu tao lalalao-lalafu hataholi manini tutunu-hohotuk neu Manetualai na fa, leomae tunga teuk hataholi ndia nini tutunu-hohotuk matak esa nakandoo.

² Leo uni ka, hataholi manini fe Manetualain tutunu-hohotuk sila sala-singo nala tete'e ka ala hapu do'o do ampon soona, tao leo bee o ala ta tao sala-singok so'on.

³ Tehu see ko na tunga teuk ala fe tutunu-hohotuk sila la, ka'da lini nasanene'dak fe hataholi a sala-singo nala,

⁴ nanahu memak sapi daa no bi'ihii mane daa, ala ta hapu loseheni sala-singok fa.

⁵ Hu ndia de, nai lelek fo Kristus mai leo daebafa ka mai a, nafa'da Manetualain nae, "O ta mahiik tutunu-hohotuk ma fee feek fa; nasafali na nae, O sadia basa ao paak ba'eneu Au so.

⁶ O ta hii tutunu-hohotu nanatunuk, do tutunu-hohotuk soaneu sala-singo ka hapu do'o do ampon fa.

⁷ Soona Au afa'da ae 'Au nde ia, ou Manetualain! Au mai soaneu Au tao-no'i O hihii-nanaum, sama leo nanasulak basak la'eneu Au, nai Susula Malalaok dale so."

⁸ Naa, makasososa na Kristus nafa'da nae, "O ta mahiik tutunu-hohotuk ma fee feek; O ta hii tutunu-hohotuk nanatunuk ma tutunu-hohotuk soaneu sala-singo kala hapu do'o do ampon fa." Kristus nafa'da nae leondia, leomae ala fe tutunu-hohotuk sila la, tunga agama Yahudi hoholo-lalanen.

⁹ Boema Kristus nafa'da seluk nae, "Au nde ia, ou Manetualain! Au mai soaneu Au tao-no'i O hihii-nanaum." Hu ndia de Manetualain loseheni tutunu-hohotu

palaak lala'ena so, de Ana nggatin ninik Kristus tutunu-hohotun.

¹⁰ Yesus Kristus tao-no'i Manetualain hii-nanaun, nde Ana fe aoina na da'dileo tutunu-hohotuk so. Ana tunu-hotu aoina na, ka'da la'iesa mesakana, soaneu losa dodoo na. No enok ndia Ana tao nalalao-nalalafu ita basa-basa tala neme sala-singo ka mai.

¹¹ Imam Yahudi la, lakalala'ok belaba'un tunga faik, ma ala fe tutunu-hohotuk matak esa nakandondoo henin. Tehu tutunu-hohotuk sila la ta hapu loseheni hataholi a sala-singok makandondook fa.

¹² Nasafali na nae, Kristus fe ka'da tutunu-hohotuk la'iesa, fo nde aoina na mesa kana, sala-singo ka hapu do'o do ampon, ma tutunu-hohotuk ndia nanapakek soaneu losa dodoo na. Kristus fe basa tutunu-hohotuk ndia, boema neu nangatuuk neu Manetualain boboa kona na, de Ana paleta sama-sama no Manetualain.

¹³ Neme ndia mai a, Kristus ka'da nahani nahele losa Manetualain fe musu noon nala lakaluku-lakatele leun.

¹⁴ Da'di, no tutunu-hohotuk esa, de Kristus tao natetu-nandaa hataholi fo sala-singo nala nanatao balisik.

¹⁵ La'eneu dede'ak ndia de, Manetualain Dula Dale na boeo ana fe sakasii neu ita. Manetualain Dula Dale na nafa'da nae,

¹⁶ Manetualain nafa'da nae, "Ia nde hehelu-balataak fo neukose Au taon no hataholi sila la, nai fai-faik fo manamai ka: Neukose Au pe'da Au hoholo-lalaneng leo dale nala dalek neu, ma Au sula kana neu dudu'a-aafi nala dalek."

¹⁷ Manetualain boeo nafa'da nae, "Neukose Au ta afandele sala-singo nala, ma tatao-nono'i mangalau nala so'ok."

¹⁸ Da'di sala-singo kala, boema tatao-nono'i mangalauk sila la, ala hapu do'o do ampon so, soona ta paluu fe seluk tutunu-hohotuk, fo daenga ala hapu do'o do ampon so'on.

¹⁹ Naa, tolano-tolanoo ngala lemin, neme Yesus mamaten ndia mai, de besak ia ita tapalani masok leo Kama Malalao-Malalau ka dalek teu.

²⁰ Yesus soi basa eno beuk esa soaneu ita, fo nde enok fo mana fe maso'da ka.

Enok ndia tunga tema maloa, fo nde Yesus ao paa na mesa kana.

²¹ Ma besak ia, ita tanuu imam matua ina esa nde nataa neu Manetualain Uma na.

²² Hu ndia de mai fo ata deka to Manetualain no dale ndoos, ma namahehelek fo matea-mahelek; no dalek fo nanatao nalalao-nalalafu basak neme dale nameme'da masalak, ma no ao paak fo nanabalisik ninik oe fo neu isi ka.

²³ Ela leo bee na, ata ho'u tahele neu namahehenak fo ita manakun, nana Manetualain bisa nananamahelik de neukose tao leo bee o Ana tao natetu hala hehelu na.

²⁴ Ma ela leo bee na ita esa taoafik neu esa, fo ela ita hapu esa fe manggatek neu esa soaneu sue-lai nonoo hataholi ka, ma tao-no'i dede'a-dede'a malole.

²⁵ Ela leo bee na ita takabubua sama-sama tahele, ma boso pela-bale sama leo hataholi fe'e kala. Lena-lenak ita muse lilineka tatetea-tahehele aok, nanahu ita bubuluk tae ta doo ka so'on te, neukose Lamatua ka ana mai so.

²⁶ Nana metema halak fo ndoos maneme Manetualain mai a, nanananduku-nalosa basak neu ita, tehu ta'ko ita ka'da tao sala-singok takandoo soona, ta hapu seluk tutunu-hohotuk soaneu loseheni ita sala-singon fa.

²⁷ Ela ka'da esa mesa-mesakana soaneu ita, fo nde tasasale matak to Manetualain naketu-nala'din, ma ha'i nasa-melu na, neukose ana hotuheni basa hataholi fo mana la'ba nana!

²⁸ Hataholi fo ana ta tunga hoholo-lalanek fo Musa fe ka fa soona, neukose nanahuku nisak ta no ampon fa, metema no sakasii dua do telu sakasii na tete'e ka hataholi ndia tao salak.

²⁹ Huhuku na bela na seli, nanaketuk neu hataholi fo ana heheta-aa'i Manetualain Anan na. Hu ka nde hataholi ndia nakadadaek Manetualain hehelu-balataa daa na, fo nde Kristus mamate na, fo mana tao balisin neme sala-singon mai. Ndia boeo nakamumulu-nakamamaek Manetualain Dula Dalen fo mana fe do'o do ampon matua ina nanseli a.

³⁰ Ita bubuluk, see Ndia fo nafa'da nae, "Neukose Au balas! Neukose Au huku!" ma mana mafa'dak nae, "Neukose Manetualain naketu-nala'di hataholi kamahehele nala."

³¹ Bibii namata'u matua ina, metema ana tu'da leo Manetualain Fo Maso'da ka liman dale neu!

³² Mafandele emi ha'da-tataom tao leo beek nai fai maneu ka. Nai lelek ndia, Manetualain sa'a na nasalaa basa neu emi soona, emi ba'u ka doidoso. Tehu tunga-sanga mahele no makakaatimi.

³³ Hapu fai na emi nananakamumulunakamamaek, ma nanataok no ta malole nai lea matan. Boeo hapu fai na emi doidoso mo sila fo nanatao leondia ka.

³⁴ Leondiak boeo emi tunga mame'da dale he'dik soaneu hataholi fo nanahuku ka. Ma nai lelek basa hata fo emi manuu kala nanaloso nak, emi sipok ndia no dale namahokok nana emi bubuluk mae emi bei manuu hata esa fo malole na lena, fo neukose nakatatakak losa dodoo na.

³⁵ Hu ka nde ndia, de boso ketu namahehena ma, nana metema emi

mamahele mahele, soona hapu ngga'di matua ina soaneu ndia!

³⁶ Paluu emi boso haelai mamasana, fo ela emi hapu tao-no'i Manetualain hihii-nanaun, ma no enok ndia, emi sipo hata fo Ana helu ka.

³⁷ Nanahu nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Ka'da ba'ihanak seluk mesa kana, soona Ndia fo neukose mana maik ndia, neukose no lai-laik ana mai. Neukose, Ana ta nakamama'ak mamai na fa;

³⁸ Ma Au hataholi kamaheheleng fo ndoo sa, neukose namahele ma naso'da; tehu metema hapu nai sila tala'da ala fali deak, soona neukose Au ta sue fan."

³⁹ Ita ia, ta nde hataholi kamahehelek fo mana fali deak, ma mana la'ok sala enok fa. Nasafali na ita nde bee na, hataholi kamahehelek fo tamahele neu Manetualain, ma nanasoi-tefak.

11 ¹ Namahehele ka soso na nae, tamahele te'e-te'e neu dede'ak fo nananamahena ka, ma tanuu nakeketuk neu dede'ak fo ta nananita ka fa.

² Hu ka nde namahehele ka, de hataholi lele makahulu na, Manetualain dale na namahoko neus.

³ Hu ka nde namahehele ka, de ita talelak tae daebafa ka no lalai maloa ia, nananakadada'dik neme Manetualain hala-kokolan mai. Da'di hata fo hapu nananita ka, ana da'di neme hata fo ta hapu nita fan.

⁴ Hu ka nde namahehele ka, de Habel fe Manetualain, tutunu-hohotuk fo malole lenaheni Kain tutunu-hohotun. Nanahu namahehelen ndia, de Manetualain sipok Habel da'dileo hataholi fo malole, nana nananitak nae, Manetualain sipok tutunu-hohotun. Habel maten so, tehu hu ka nde namahehele na, de ana bei kola-kola losa besak ia.

⁵ Hu ka nde namahehele ka, de Hanok ta mate fan, te nanaso'uk leo Manetualain neu. Ta hapu hataholi esa boen, hapu nita fan, nana Manetualain so'u basan so. Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, Hanok beita nanaso'uk fa te, ana tao namahoko Manetualain dale na.

⁶ Tehu ta no namahehele ka fa soona, ta hapu hataholi esa boen hapu tao namahoko Manetualain dale na. Nana hataholi fo manamai neu Manetualai na muse namahele nae, tete'e ka hapu

Manetualain, ma nae Manetualain ana fe babalak neu hataholi fo mana sanga nana.

⁷ Hu ka nde namahehele ka, de Manetualain nafa'da Noh, la'eneu dede'ak fo neukose ala da'di nai fai makabuin; fo ana ta hapu nita fan. Noh tunga Manetualain paleta na, nalosa ana tao na ofak esa, de neu makabui na boema, nananitik ana soi-tefa nan sama-sama no uma isi nala. No enok ndia, daebafa ka nanahukuk, tehu Noh mesa kana, hu ka nde namahehele na de nananafa'dak neme Manetualain mai, da'dileo hataholi fo malole.

⁸ Hu ka nde namahehele ka, de Abraham tunga Manetualain paleta na, nai lelek Manetualain nalon ma nadenun neu leo nusak fo Manetualain helu neu na. Boema Abraham la'o no ana ta bubuluk neukose neu leo bee neu fa.

⁹ No namahehele ka, de Abraham leo da'dileo hataholi manama nai nusak fo Manetualain helu basak ndia. Abraham leo nai ndia, nai uma lopo dale. Leondiak boe, Ishak ma Yakob, ala sipo heheluk fo sama neme Manetualain mai.

¹⁰ Nana Abraham nahani talu-talu no kota fo Manetualain tutu'un ma nafofo'an ninik fanderen fo matea-mahelek.

¹¹ Hu ka nde namahehele ka, de Abraham bisa hapu tititi-nonosik neme Sara mai, leomae Abraham namalasi nanseli so, ma Sara kalate'dis. Abraham namahele nae, neukose Manetualain tao natetu hala-hehelu na.

¹² Leomae Abraham nai lelek ndia, sama leo hataholi fo mate ao paa na so, tehu ana hapu tititi-nonosik ba'u ka, fo dede'u na ta hapu leke nala fan, dede'u nala sama leo nduuk manai lalai a, ma solokaek manai tasi su'u na.

¹³ Basa hataholi sila la lamahehele lahele losa mate. Ala ta sipo dede'ak fo nanaheluk neme Manetualain mai fa, tehu ka'da lita ma ala sipo kana neme doo ka mai. Ma no enok ndia de lafa'da lae, sila ka'da hataholi manamai, ma manasepo-danga nai daebafak ia.

¹⁴ Hataholi fo nafa'da nae leondia, natu'du no mangale'dok nae, sila bei sanga nusak fo neukose ana da'di sila dae oen.

¹⁵ Ala dudu'a-dodoo ka, ta nde nusak fo ala la'oelak ndia fa. Nana metema

leondiak soona, ala hapu fai loak ba'u ka soaneu ala fali leo nusak ndia leu.

¹⁶ Tehu nananitak, sila lahiik nusak esa fo malole na lena, fo nde nusak manai nusa so'da ka. Hu ndia de Manetualain ta mae, metema loken lae, sila Manetualai na. Lena-lenak Manetualain sadia basa kota esa soaneu sila so.

¹⁷ Hu ka nde namahehela ka boe, de Abraham nahiik tunu-hotu Isak da'dileo tutunu-hohotuk, nai lelek Manetualain so'ba nana. Da'di leomae Manetualain naheluk basa neu Abraham, tehu Abraham nahiik nahele fe heni anan fo kisak ndia.

¹⁸ Manetualain nafa'da basa neu Abraham nae, "Tunga Ishak ia, de neukose o hapu tititi-nonosik, fo Au helun neu o a."

¹⁹ Abraham namahele nae Manetualain nabe'i tao naso'da falik Ishak neme mamate sa mai. Da'di bole tafa'da tae, Abraham name'da nana, nono'ka bai ana hapu falik Ishak.

²⁰ Hu ka nde namahehele ka, de Ishak helu, ana fe baba'e-papalak neu Yakob no Esau soaneu so'da manamai nala.

²¹ Hu ka nde namahehele ka, de beita mate fan, te Yakob no nasala'da neu ai tete'e na langa na, de ana fe baba'e-papalak neu Yusuf ana nala esa-esak.

²² Hu ka nde namahehela ka, de Yusuf lelek fo hihii nae mate nana, ana kokolak la'eneu leoina Israe la kalua leme Masir mai, ma ana la'oela hala heheluk la'eneu hata fo muse nanatao-no'ik soaneu popola na.

²³ Hu ka nde namahehele ka, de Musa ina aman lafunin bulak telu dale na nai lelek bongi basa nana. Ina aman lita, lae ni'iana ia mana'a hiik, de ala ta bii lena la'ban mane ka paleta na fa.

²⁴ Hu ka nde namahehele ka, de Musa namatua boema, ana ta nau hataholi la seseik lae, Mane Masir a anafe'o na, anan ndia fa.

²⁵ Ana nau ka'da doidoso sama-sama no Manetualain hataholi kamahehele nala, neme soaneu ka'da le'do fai nggenggelok esa, name'da nita namahokok neme maso'da masala-masingo ka mai.

²⁶ Musa name'da, nae beli na ba'u na seli soaneu hapu nakamumulu-nakamamaek hu ka nde Mane Mana Fe

So'dak fo Manetualain heluk ndia, neme hapu basa nusa Masi ra hata-haton lala'ena mai, nana Musa namahena ngga'di fai makabui ka.

²⁷ Hu ka nde namahehela ka, de Musa la'oela Masir no ta name'da bii bii-namata'uk soaneu Mane Masi ra nasa-melun fa. Musa la'ok nakandoo tunga dale tutu'u na, nono'ka bai, nita basa Manetualain fo nananita tak ndia.

²⁸ Hu ka nde namahehele ka, de Musa tao Paskah ma ana fe paleta, fo pisi daak neu hataholi Israe la uma nala lelesu na, fo sue ka nde Ata nusa so'da manini Mamate sa, ana boso taonisa hataholi Israe la ana ulu nala.

²⁹ Hu ka nde namahehele ka, de hataholi Israe la, ala hapu lena lala Tasi Pila sa selik, nono'ka bai ala la'ok nai dae ma'dak lai na, tehu hataholi Masir ala, tasi ndia ko'do henis nai lelek ala so'ba lena boe.

³⁰ Hu ka nde namahehele ka, de hataholi Israe la, tao landefaheni kota Yeriko tembo nala, nai lelek ala la'ok okofefeo kana nai faik hitu dale na.

³¹ Hu ka nde namahehele ka boe, de Rahab fo ina manasosoa-piaok ndia, ala

ta taolisan sama-sama no hataholi mana la'ban Manetualai na fa, nana ana sipok Israel mata-mata nala no mangana'uk.

³² Naa, au bisa kokolak akandondoo henin tehu fai ta dai soaneu au fa, nana au beita seseik seluk Gideon, Barak, Simson, Yefta, Dauk, Semuel, ma nabi-nabi la boen.

³³ Hu ka nde namahehele ka, de ala sengi basa nusa-nusa kala so. Ala tao-no'i hata fo ndoo sa, nalosa ala sipo hata fo Manetualain helu ka. Ala ko'oketu singa la bafa nala,

³⁴ ala taolisa ha'i manapila lo'a-lo'a ka, ala di'oheni tafaina mamai na; ao nala tapandoes, tehu ala da'di balakaik; lapalani nai musu dale, nalosa ala sengi leoina manamai la soldadu nala.

³⁵ Hu ka nde namahehele ka, de ina kala hapu falik hataholi manamate basa nala, nana nanatao naso'da falik. Hapu nggelok po'ilotak aoina nala nanafepali'uk losa mates, de ala ta sipok soaneu soipo'i fas, nana ala nau nanatao naso'da falik ba'eneu maso'dak esa fo malole na lena sluk bai.

³⁶ Hapu nggelok nananakamumulunakamamaek, nanafiluk, nanapa'ak ninik namosina, ma nanataok leo bui dale leu.

³⁷ Ala tapas linik batu losa mates, hapu nggelok nanatatik ninik hoholok, ma nggelok nanado'dok ninik tafaina. Ala laleu-lalaa lo bua papake nala nanataok neme bi'ilopo louk do bi'ihii lou ka mai. Sila nuu ta-hata ta kala, nanafepa-li'uk ma nanatao doidosok.

³⁸ Daebafak ia nde bee na mamanak fo ta nandaa ba'eneu sila fa. Ala laleu-lalaak nai mo maloa, ma nai pupu kala lain, boema ala leo nai lea lua kala dalek boe, ma bolo dae la dalek.

³⁹ Basa hataholi sila la hapu sesengi matua ina nanseli, hu ka nde namahehele nala! Tehu ala ta sipo hata fo Manetualain helu ka fa,

⁴⁰ nanahu Manetualain nanuu dale tutu'uk fo malole na lena soaneu ita. Dale tutu'u na nde nae, ka'da sama-sama no ita, neukose sila latetu-landaa.

12¹ Naa, la'eneu ita mesa tala soona, nai ita boboakaisun hapu sakasii makadotok nanseli! Hu ndia de, mai fo ata tu'u-tapaheni basa hata fo ana tao nambela ita, ma basa sala-singok

fo lakadita lahele ita. Ma mai fo no te'e-te'ek teu tunga nakasusu'di ka nde ita mata na.

²Ela leo bee na ita mata memete na nasale leo Yesus neu, nana Ndia nde nafofo'a ita namahehele na, ma nakaboboin neme makasososa na losa mete'e na. Yesus nakatatakak doidoso ka neme ai nggangek lain! Ana ta nafaduli nae, mate nai ai nggangek lain ndia nde bee na, hata esa fo nini mamaek. Ka'da nafandele neu namahokok fo neukose name'da nitan nai fai makabuin. Besak ia, nangatuuk nai Manetualain kandela mane na boboa kona na, ma Ana paleta sama-sama non.

³So'ba dodoo su'dik, Yesus doidoso na leo beek nai lelek nasasale matak no hataholi masala-masingok fo ala la'ba no lakakaa timi! Hu ndia de dale mala boso ba'ihana, ma boso ketu namahehena mala.

⁴Nana, nai ulepo'dek soaneu la'ban sala-singo ka, emi beita la'iesa fo ulepo'de losa emi daa ma muse titihenin fa.

⁵Ma boso mafandele heni Manetualain nanoli-nafa'dan ia, fo nanafek neu emi

da'dileo Ndia ana nala Nae leo'na:
"Au ana ngonei, taoafik matalolole
Lamatua ka nanoli nala, ma dale ma
boso ba'ihana, metema Ana namanasa
emi.

⁶ Nana Lamatua ka nanoli basa hataholi
fo Ana sue-lain, ma Ana filuk basa
hataholi fo nakahei kana da'dileo Ndia
Anan."

⁷ Ela leo bee na, emi sipok Manetualain
fefepan ndia, da'dileo nanolik esa neme
amak esa mai. Nana ade anak esa, aman
beita huku nita fan do?

⁸ Metema emi ta nanahukuk sama leo
basa ana fe'en ia la fa soona, soso na
nae, emi ta moli-da'di neme Ndia mai fa.

⁹ Ita tanuu amak nai daebafa ka. Ana
nanoli ita, ma ita fe ha'da-holomata
neun. Naa, muda hata no ita Ama
samanen manai nusa so'da ka bai, tao
leo bee o ita muse takatele neun, fo ela
ita taso'da.

¹⁰ Ita ina aman fo manai daebafa ka,
lanoli ita ka'da nai faik fo nanuu too-lane.
Tehu Manetualain nanoli ita soaneu ita
malole na, fo ela ita da'di malalaok
sama-sama ton.

¹¹ Memak nai lelek fo ita nanananoli ka, huhukuk ndia ta nandaa no ita dale na fa, tehu nini ka'da dale he'dik mesa kana. Tehu basa ndia soona, ba'eneu ita fo nanananoli basa ka, huhukuk ndia tao na ita taso'da tunga Manetualain hihii-nanaun, ma nini buna-boas so'da-molek neu ita.

¹² Hu ndia de, tao balakai emi limam mana ndole-ndaku mala, ma emi lungulanga mana delem ndia!

¹³ La'ok tataas esa leona neu eno matetu ka, fo ela emi ei helam ndia boso kosik, te lena-lenak ana lea-hai.

¹⁴ Sanga enok soaneu maso'da mole-dame mo basa hataholi lala'ena. Sanga enok boe, soaneu maso'da no malalao-malalafuk, ka'da soaneu Lamatua ka. Nana ta hapu hataholi esa boen, fo hapu nita Lamatua ka, metema ana ta naso'da sama leondiak fa.

¹⁵ Manea leona, fo boso nalosak hapu hataholi esa boen, ana kalua neme Manetualain dale malole na mai, fo ela boso hapu nggelok da'di sama leo bubu'u-palusa malasok nai emi tala'da heom, nalosa nini toto'a-tatak ma ana

tao nalutu hataholi ba'u ninik ndia laso na.

¹⁶Manea leona, fo ela boso hapu nggelok laso'da sosoa-piao, do ala ta so'ulaik dede'a samane kala, sama leo hata fo Esau tao-no'i ka. Ana nase'oheni ndia ha ka da'dileo ana uluk ka'da soaneu nana'ak mango esa.

¹⁷Emi bubuluk mae makabui na, Esau nahiik hapu baba'e-papalak ndia neme aman mai, tehu ana tipahenin. Nana leomae no kikii-makaleleuk, ana sanga enok, soaneu ana taonahi sala na, tehu failoak soaneu dede'ak ndia, ta hapun so'ok.

¹⁸Tolano-tolanoo kala ta masasale matak mo hata esa, sama leo leoina Israe la makahulu na lasasale matak lo nana. Ala lasasale matak lo hata esa, fo bisa nafaloen, fo nde Lete Sinai no ha'i mana pila lo'a-lo'a na; ala lasasale matak lo makahatu ka, makahatu nggeoina ma ani sangu a;

¹⁹ala lasasale matak lo pupuu lii kala, ma hala liik matua ina la. Lelek hataholi Israe lala lamanene halak ndia, boema ala loke lanseli, fo ela halak ndia boso kokolak seluk no sila bai.

²⁰ Nana ta lakataka lamanene paleta fo halak ndia nanduku-nalosa kana fa. Nana halak ndia nae, "Basa hataholi fo mana koila'e letek ia, ta afaduli, ade bana-manu ndia, do see ndia boe, muse pian ninik batu losa maten."

²¹ Hata fo hataholi Israe lala litak ndia mangalau nanseli, losa Musa nae, "Au bii-amata'u ma au dele ngge'be-ngge'be!"

²² Nasafali na, emi mai leo Pupuku Sio na mai, ma Manetualain kotan fo maso'da ka, fo nde Yerusalem manai nusa so'da ka no ata nusa so'da lifu-lifu nala.

²³ Emi tunga natotongok esa, fo henuk no hika-setelee ka, fo nde natotongo Manetualain ana ulu nala, fo na'de nala nanasulak nai nusa so'da ka dalek. Emi mai masasale matak mo Manetualain, fo mana Maketu-Mala'di basa hataholi daebafa ka lala'ena. Emi masasale matak mo hataholi kamahehele kala dula dale nala, fo ala da'di matetu-mandaak so.

²⁴ Emi mai masasale matak mo Yesus, fo Lelete soaneu hehelu-balataa beuk ndia. Emi masasale matak mo daa

nanapisi ka, fo malole na lenaheni Habel daa na.

²⁵ Hu ndia de, masanene'dak fo boso nalosak emi ta nau mamane Ndia fo mana kokolak neu emi a. Sila fo ta nau lamanene Ndia fo mana maik leo daebafa ka mai, ma nanduku-nalosak halak maneme Manetualai na mai, ana ta bisa nalai fa. Mu'da hata no ita ia fo mana mamane Ndia fo mana kokolak neme nusa so'da ka mai a. Metema ita ta nau tamanene fan soona, hapu nai bee ita bisa taladeak!

²⁶ Nai lelek ndia, hala na tao nanggengok daebafa ka. Tehu besak ia Ana helu nae, "La'iesa seluk soona, neukose Au tao anggengok kana, ta ka'da daebafa ka mesa kana fa, tehu lalai a boe."

²⁷ Dede'a ka nae, "la'iesa seluk" natu'du nae, neukose basa daebafak fo nakadada'di kana, neukose Ana fae nanggengok kana ma Ana kekoheo kana, fo daenga ela ka'da hata manggengok ta kala.

²⁸ Hu ndia de ela leo bee na, ita toke makasi neu Manetualain, nanahu Ana fe ita nusak esa ta nanggengok fa. Ela leo

bee na, ita toke makasi ma sene-do'ok neu Manetualain no ha'da-holomata ma bibii-namata'uk, tunga enok fo mesa kana nahii kana.

²⁹ Nana ita Manetualain ndia, sama leo ha'i fo manahotu naputu ka.

13 ¹ Ela leo bee na emi masue-malai ao mahele, da'dileo tolano-tolanook fo namahehelek esa.

² Boso hiapenge sipok hataholi fo emi beita malela kana, leo emi umam neu. Nana no tatao leondia ka, de hapu hataholi ta name'da fa te, ana sipo hai ata nusa so'dak nai uman so.

³ Mafandendelek leona te, hataholi manai bui dale la, nono'ka bai emi boeo nai bui dale sama-sama mos. Ma hataholi-hataholi fo ala tao su'dibebe'i ka lo sala, ela leo bee na emi mafandelek, nono'ka bai ala tao emi leondiak boe.

⁴ Basa hataholi lala'ena, muse latu'du heo-hilu ha'da-holomata soaneu uma lo a, hu ndia de ela leo bee na saotou saoinak, esa lilineka nahele no esa. Hataholi mana sosoa-piao ka ma manahohonge ka, neukose Manetualain naketu-nala'dis.

⁵ Boso fe doi ka koasa emi so'da ma, tehu ela leo bee na emi mamahoko neu hata fo emi manuu ka. Nana Manetualain nafa'da basa nae, "Neukose Au ta po'ilotak emi do la'oela emi fa."

⁶ Hu ndia de, ita tapalani tafa'da tae, "Au Lamatua nga nde bee na, au manatulu-faling, de au ta bii fa. Hata fo hataholi daebafa ka, hapu tao-no'in neu au?"

⁷ Boso mafandeleheni emi maui-malangam fo mana manduku-malosak Manetualain hala hehelu na neu emi a. Taoafik neu, tao leo bee fo sila laso'da, ma tao leo beek fo sila mate, ma tunga sila namahehele nala.

⁸ Yesus Kristus sama nahele, nau makahulu na, besak ia, ma losa dodoo na.

⁹ Boso po'ilotak nanoli matabeu mata-matak lala'ena, ala tao latofa-latalak emi. Ita dale na, muse nananatetea-nahehelek ninik Manetualain dale malole na, fo ndia nde malole a. Boso hu ka nde nananaketuk neme ito-atok la'eneu nana'a-nininuk. Hataholi fo makahulu na ala tunga nakanenetek sila la, ala ta hapu sosoa-ndandaan fa.

¹⁰ Ita tanuu mei tutunu-hohotuk esa, soaneu ita fe tutunu-hohotuk neu Manetualain. Ma imam-imam fo lalalau-laoono nai Manetualain Uma Lopo na, ala ta hak la'a tutunu-hohotuk manai mei tutunu-hohotuk ndia lain fa

¹¹ Bana daa fo nanatunu-hotuk da'dileo tutunu-hohotuk soaneu sala-singo kala hapu do'o do ampo na, imam matua ina ninin leo Kama Malalao-Malalafu ka neu, tehu bana ndia ao na nai pandopo manai sila la dae too na deak.

¹² Hu ka nde ndia de, Yesus boeo mate nai kota lelesu ina na deak, soaneu tao balisi hataholi kamahehele nala neme sala-singo nala mai ninik daa na mesa kana.

¹³ Hu ndia de mai leona, fo ata teu takaninin nai Pandopo manai sila la dae too na deak, fo tunga nananakamumuluk-nakamamaek sama-sama ton.

¹⁴ Nana, nai daebafa ka ta hapu mamana leleok fo matea-mahelek soaneu ita fa. Nasafali na ita sanga mamana leleok fo manamai ka.

¹⁵ Hu ndia de, no Yesus hehela-nonolen, de ela leo bee na ita koa-kio Manetualain

tataas esa; fo ndia nalupa ita tutunu-hohotu kokoa-kikion esa neun, fo ita tunu-hotun tunga difadoo ka soaneu tamatutua-tamadema na'de na.

¹⁶ Boso mafandeleheni tao malole, ma matulu-mafali ao, nanahu ndia nde tutunu-hohotuk fo nandaa no Manetualain dale na.

¹⁷ Tunga emi mauli-malangam paleta na leona, ma makatele neus. Nana sila nde taoafik tatas esa neu emi samane ma, ma sila nde muse lataa neu Manetualai na. Metema emi tungas soona, sila hapu laue-lale'di no dale namahokok; metema ta, soona neukose laue-lale'di no dale he'dik, fo ndia ta nini nanalak fe emi fa.

¹⁸ Hule-haladoi makandoo soaneu ami. Ami mamahela, ami dale bobongoana ma neuisik, nana nai basa dede'ak lala'ena dalek, ami nau tao-no'i hata ndoo sa tataas esa.

¹⁹ Au dokodoe anseli, fo ela emi hule-haladoi fe au, fo sue ka nde Manetualain no falik au lai-lai leo emi neu.

²⁰ Manetualain tao naso'da falik basa ita Lamatuan Yesus neme mamate sa mai so. Hu ka nde mamaten ndia, de besak ia Ana da'di Mana Foo Matua Ina, ba'eneu

ita, fo nde bi'ilopo nala. Mamaten ndia boeo, Ana pakunisa hehelu-balataa manaketu basa tak fo Manetualain taon no ita.

²¹ Sa'di tao leo bee na Manetualain, fo oe mata mole-dame ndia, tao natetu-nandaa emi, ninik basa hata malole fo emi paluun soaneu tao-no'i hihii-nanaun. Sa'di leo bee na, no Yesus Kristus hehela-nonolen, de Manetualain tao-no'i nai ita dalek, hata fo nahii kana. Ela leo bee na, Kristus nanakoa-kiok losa dodoo na! Amin.

²² Au dokodoe, fo ela emi taoafik neu au nanoli-nafadang ia, no boso haelai mamasana, nanahu au susulang ia, ta manalu nanseli fa.

²³ Ela leo bee na emi bubuluk mae, ita tolanoon Timotius nanapo'ik neme bui dale mai so. Metema ana mai leo au mamasang ia mai soona, mahani te neukose au on nai lelek au ne'i donge-dama emi a.

²⁴ Manduku-malosak ami nate'a ma neu basa emi mauli-malanga mala, ma neu basa Manetualain hataholi kamahela nala. Boeo sipo ma nate'ak neme ita tolano-tolanoon manai Italia la.

²⁵ Sa'di leo bee na Lamatua ka ba'e-pala
tolanoo kala basa-basa mala.

Yakobus

1 ¹Tolano-tolanoo Salanik fo mana makapepela manai daebafa ka lala'ena lemin! Nate'ak neme au, Yakobis fo Manetualain ma Lamatuak Yesus Kristu sata na.

²Tolano-tolanoo ngala lemin! Metema emi la'oladi sosoba-susu'di mata-mata kala soona, mafa'da mae, emi hapu nanalak ndia.

³Nana emi bubuluk basa, metema emi mamahale mahale Lamatua ka, nai lelek fo emi matongo mo sosoba-susu'di ka soona, ninini na nde, emi makatatakak.

⁴Manea, fo ela emi dale makatatakam ndia, nakapela nakandoo, losa te'e-te'e, emi da'di matetu-mandaak, ma emi ta to'a taa hata esa boen.

⁵Metema hapu hataholi esa nai emi dalek, dudu'a-aafi manatee teno na beita dai fa, soona ela leo bee na, ana noke neme Manetualain mai fo neukose Manetualain fen dudu'a-aafi manatee tenok; nana Manetualain fe no

dale malole ma susue-lalaik, neu basa hataholi la.

⁶Tehu hataholi mana noke ka, muse namahela te'e-te'e; dale na boso naba'e. Nana hataholi dale ka ba'e ka nde bee na, sama na leo lii a nai tasi lai, fo ani na fuu neu mai non.

⁷Hataholi matak leondia ka, dudu'a-aafin ta natea-nahela fa; ana ta hapu ho'i nakeketuk esa boen, nai basa hata fo ana tao ka fa. Hu ndia de, hataholi leondia ka boso namahena ana hapu hata esa neme Lamatua ka mai boen.

⁸(1:7)

⁹Hataholi kamahehele nuu ta-hata ta ka, ela leo bee na namahoko, metema Manetualain so'u namadedeman.

¹⁰Ma hataholi kamahehele kamasu'i-makabete ka, ela leo bee na namahoko boe, metema Manetualain nakadadae kana. Nana hataholi kamau'i-makabete ka, neukose ana sapu lalo sama na leo na'u buna ka.

¹¹Nai lelek le'do a tii, fo haa na la'en soona, ana male fo kono heni buna na tutika mopo lolenapun. Leondiak boe, hataholi kamasu'i-makabete ka;

neukose ana sapulalo nai lelek fo ana beitaο tao no ue le'din.

¹² Maua-manalek ba'eneu hataholi fo nakatatakak na dale na, nai lelek fo ana la'oladi sosoba-susu'di ka. Nana metema, nala sosoba-susu'dik ndia deak soona, neukose ana sipo nggadi na, fo nde maso'dak fo Manetualain helu basan neu hataholi mana sue-lai nana.

¹³ Metema hataholi esa hapu sosoba-susu'di leondia ka soona, boso mafa'da nae, "Sosoba-susu'dik ndia, neme Manetualain mai," nana mangalau ka ta hapu soba-su'di nala Manetualain ma Manetualain boeo, Ana ta pake mangalau ka, soaneu soba-su'di hataholi esa boen.

¹⁴ Tehu hataholi a, hapu soso'ba-susu'dik, metema ana tunga hihii-nanau mangalau na, fufu'di-oo'don.

¹⁵ Basa soona, metema ana tunga ndia hihii-nanau mangalaun ndia soona, ana bongi sala-singo ka; ma metema sala-singo ka namatua soona, ninini na nde mamate sa.

¹⁶ Tolanoο susue-lalai ngala lemin, boso fe hataholi ke'dindiu emi!

¹⁷ Basa fe fee malole ma bua palsen matetu-mandaa ka, ana mai neme nusa

so'da ka mai. Fo Manetualain mana Makadada'dik basa hata masalaak manai lalai a, nde nakona nana. Ndia nde Manetualain fo, Ana ta da'di nasafafali, ma ta nini makiu-makahatuk faa ana boen.

¹⁸No dale hihii mesa na de, Ana tao ita da'di Ndia anan, tunga hala-kokola ndoo na. Ana tao leondiak, fo ela ita hapu mamana matua-madema lena heni basa hata maso'dak fo nakadada'di kasa.

¹⁹Tolano-tolanoo ngala lemin! Taoafik matalolole dede'a ka nde ia: Hataholi a, muse namanene no lai-laik, tehu kokolak koe-koe, ma boso hae lai mamasana.

²⁰Nana hataholi mana mamasana ka, ana ta hapu tao tatao-nono'i malole fo nandaa no Manetualain dale na fa.

²¹Hu ndia de, tu'u-tapa heni basa ha'da-tatao manggenggeok ma tatao-nono'i mangalauk lala'ena. Sipok ma Manetualain sele-nggali dede'a-kokolan manai emi dalem dale ndia, no dale nakaloe-nakadaek, nana dede'a-kokolak sila la, lanuu be'ibalakaik soaneu ana soi-tefa nala emi.

²²Ela leo bee na, emi tao-no'i hata fo Manetualain nafa'dak ndia. Boso

ka'da mamananen, nana metema ka'da leondiak mesan soona, emi ke'di ndiu seluk emi ao ina ma nde ndia.

²³Hataholi fo namanene Manetualain dede'a-kokolan, tehu ana ta tao tunga fan soona, hataholi ndia sama leo hataholi fo, ana titino mata-panan nai titinok dale.

²⁴Ana titino matalololen, fo basa soona ana la'o, tutika nafandele heni mata-panan lupa na leo beek.

²⁵Manetualain hoholo-lalanen matetumandaak, ma nanuu be'i balakaik fo ana soi-po'i hataholi daebafa ka. Hu ndia de, hataholi fo ana palisak matalolole ma ana taoafik matalole boema ana tao tunga hoholo-lalanek sila la, ma ta ka'da namanene fo nafandele heni fas soona, Manetualain fe hataholi ndia baba'e-papalak nai basa tatao-nono'i na dalek.

²⁶Metema hataholi esa, ana dodoo nana, ndia hataholi mana tunga agama hoholo-lalanen, tehu ta nanea na maa na fa soona, ana ke'dindiu seluk ao ina na nde ndia; soona palsuma la'i esa kana, namahele neu Lamatua ka.

²⁷ Nana tunga Amak Manetualain mata memetena soona, hataholi mana tao tunga agama hoholo-lalanen no matetu-mandaa ka nde: tulu-fali kisa ana maa kala, falu ina mana doi doso kala, ma nanea ao ina na, fo daenga ha'da-tatao daebafa ka, boso tao nalutu namahehele na.

2¹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Da'dileo hataholi fo namahele Lamatuak Yesus Kristus, Lamatuak fo Mandela masa'ak ndia, emi boso bibinga-baba'e hataholi a, tunga ao paa ka.

² Nana metema hataholi kamasu'ik esa ana pake ndeli lilo pilas ma buah-lo'a neulauk, ana mai leo emi nakabuam esa, boema hataholi nuu tak esa, ana pake si'da sae, ala mai leo emi nakabuam ndia mai boe,

³ soona, emi fe makahuluk ha'da-holomata neu hataholi mana pake buah-lo'a neu lauk ndia mae, "Tuan, mangatuuk muu kandela neulauk ia lain." Tehu emi mafa'da hataholi nuu tak ndia mae, "Mapadeik muu eli, do mangatuuk muu dae lain."

⁴ No emi tatao-nono'im leondia ka, emi bibinga-baba'e emi nonoo hataholi ma,

boema emi mete hataholi a, tunga emi dudu'a-aafi mangalau ma.

⁵ Mafandendelek tolano-tolanoo susue-lalai ngala lemein! Manetualain hele basa hataholi nuu taa-hata tak manai daebafak ia la, ala da'di hataholi kamasu'ik nai namahehele ka dalek. Neukose hataholi sila la, nde da'di Manetualain hataholi kamahehelen, sama leo Manetualain helu basan neu hataholi mana sue-lai nana.

⁶ Tehu emi sozona, makamumulu-makamamaek hataholi nuu taa kala, te see ko na hataholi kamasu'i kala ala tuni-ndeni emi, ma ala lele'a-loloso emi leo mana maketu-mala'di ka meu!

⁷ Sila nde lakamumulu-lakamamaek emi na'de malolem fo, Manetualain fen neu emi a!

⁸ Emi tao-no'i tatao-nono'im malole, metema emi tao tunga hoholo-lalanek fo nanasulak nai Susula Malalaok dale nae leo ia, "Sue-lai o nonoo hataholi ma, sama na leo o sue-lai ao ina ma."

⁹ Tehu metema emi bibinga-baba'e hataholi a tunga ao paa ka soona, emi tao sala-singok ndia so, de Manetualain hoholo-lalanen naketu nae, emi nde

bee na, hataholi mana la'o lena hoholo-lalanek.

¹⁰Metema hataholi a la'o lena Manetualain hoholo-lalanen esa soona, ana la'o lena la'i esak hoholo-lalanek sila lala'ena.

¹¹Nana ndia fo mana mafa'dak nae, "Boso hohonge," ndia boeo nde nafa'da nae, "Boso manisa." Da'di metema emi ta hohonge fa, tehu emi manisa soona, emi hataholi mana la'o lena hoholo-lalanek boe.

¹²Kokolak ma tao-no'i sama leo hataholi fo, neukose nananaketu-nala'dik tunga Manetualain hoholo-lalanen fo mana soi-po'i hataholi daebafa ka.

¹³Nana neukose Manetualain ta natu'du susue-lalain neu hataholi fo, ta nalelak susue-lalai ka fa. Tehu susue-lalai ka, neulau na ba'u lena hoholo-lalane ka.

¹⁴Tolano-tolanoo ngala lemin! Sosoak hata, hataholi a kokolak nae, "Au hataholi kamahehelek", tehu ta natu'dun nai tatao-nono'in dalek fa? Ade no namahehele matak leondia ka, hataholi ndia hapu so'dak do?

¹⁵Leo uni ka touk esa do inak esa, paluu bua papakek do nana'a-nininuk.

¹⁶ Sosoak hata emi mafa'dan mae, "Pake jeket ma mu'a-minu fo mu'u ma leona!" tehu emi ta fen hata fo ana paluun nai so'da na dalek fa.

¹⁷ Leondiak boe namahehele ka. Metema namahehelek ndia, ta natu'dun nai tatao-nono'in dalek fa soona, namahehelek ndia sosoa-ndandaan ta.

¹⁸ Fafakama nggelok lafa'da lae, "Hapu hataholi nggelok lamahena neu namahehele na, ma nggelok lamahena neu tatao-nono'in". Soona, neukose au ataa ae, "Matu'du au, tao leo bee fo hataholi a nanuu namahelek, tehu tatao-nono'in fe'ek, boema au atu'dun nai au tatao-nono'ing dalek ae, au anuu namahehelek."

¹⁹ Emi mamahеле Manetualain ka'da esa hetu? Na, dula dale mangalau kala lamahеле dede'ak ndia boe, de ala dele bengge'be lo bibii ka!

²⁰ Emi nggoa ma seli! Ade paluu natu'du fe emi buti, la'eneu namahehele ka ta no tatao-nono'i ka fa soona, sosoa-ndandaan ta do?

²¹ Mete ka'da ita ba'ikain, "Abraham Manetualain sipo kana no malole, nana tatao-nono'in ndek: lelek fo, ana tunu-

hotu anan Isak nai mei tutunu-hohotuk lain neu Manetualain."

²² Ita titan no mangale'dok, nai dede'ak ia dalek nae, namahehele ka muse no tatao-nono'i ka soona, besa ka natetu-nandaa.

²³ Dede'ak ndia nandaa no Susula Malalao ka lalanen esa nde ia nae, "Abraham namahele Manetualain, ma hu ka nde namahehelen ndia de, Manetualain sipo kana, da'dileo hataholi mana tao tunga Manetualain hihii-nanaun." Hu ndia de loke Abraham lae, "Manetualain tia-lain."

²⁴ Besak ia, dede'a ka mangale'dok nae; Manetualain sipok hataholi a no malole, nana hataholi ndia tatao-nono'in boe, te ta ka'da namahehele na mesa kana fa.

²⁵ Boema mete mitak Rahab fo ina mana soso-piaok ndia. Manetualain sipo kana no malole, nana tatao-nono'in ndek lelek fo, nafuni hataholi Israe la mata-mata nala neme uman dale, boema ana tulu-falis, de ana fes lalai fali tunga eno fe'ek.

²⁶ Sama na leo ao paa ka. Metema ao paa ka, samanen ta soona, ao paak ndia maten. Leondiak boe, metema

namahehele ka ta no tatao-nono'i ka fa soona, namahehelek ndia maten.

3¹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Boso hataholi ba'u ka nai emi dalek, nau da'di mesen. Nana ela emi bubuluk te, laketu-lala'di hataholi mana da'di mese nala soona, bela na lena heni hataholi fe'e kala.

² Nasi'a ita basa tala tao salak. Tehu hataholi fo ana beita tao nita salak ninik hala-kokola na, hataholi ndia, hataholi matetu-mandaak, nana ana hapu koasa na, ao ina na lala'ena.

³ Metema ita takaak lapa neu ndala bafa na soona, ndala ndia tunga ita hihii na, boema ita hapu tauli taa, ndala ndia ao ina na lala'ena.

⁴ Ho'i nakandandaak neme ofa ka mai. Leomae ofak ndia ba'una seli, boema ani matua ina lepa ninin, tehu uli a baba'u ana na nde ndia boeo, ana hapu nauli ninin, fo ana tunga mana ho'u uli a, hihii na.

⁵ Leondiak boe, no ita maa na; leomae ita maa na baba'uana na nde ndia, tehu ana hapu tao na ao paa ka, koao ninik dede'a matua ina la. Dodoo su'di kana

dei te, nula matua ina, ha'i na'a henin nana, hu ka nde ka'da ha'i kaa anak esa.

⁶ Maa ka, sama leo ha'i a. Nai ao paa ka, maak ndia nde nakadada'dik mangalau ka, fo nananama leo basa ao ina ka lala'ena neu. Fo ana tao nakalulutuk lita so'da na lala'ena, hu ka nde nanahotuk ninik ha'i fo maneme tasi ha'i ka mai a.

⁷ Hataholi daebafa ka hapu tao kamau basa bana makaa kala, basa manupui la, basa bana manalo'do-lae kala, ma basa i'a kala.

⁸ Tehu hataholi daebafa ka maa na soona, ta hapu hataholi esa boen, hapu tao kamau nala fan. Maak ndia mangau ka, ma ta hapu koasa nala fan; maa ka henuk no laso manini mamate sa.

⁹ Ita pake maa ka fo toke makasi neu Amak Manetualain fo ita Aman, tehu ita pake maa ka boe, fo soo-supu ita nonoo hataholin fo, Manetualain naka dada'di kana tunga lupa aon ndia.

¹⁰ Baba'e-papalak ma soo-supak kalua leme bafak esa mai. Tunga ndoo na, ta bole tao leondiak fa!

¹¹ Ade hapu oe mami sa no oe masi ka, duas faa leme ka'da oe mata esa mai do?

¹² Ai kaa ka, ana ta naboia ai Zetu na boa na, ma ai ango la, ana ta naboia ai kaa ka boa na fa. Oe mata masi ka, ana ta faa oe mamis fa.

¹³ Metema nai emi dalek, hapu hataholi manatee tenok ma hataholi malelak soona, ela leo bee na natu'dun ninik so'da malole na ninik, ana tao-no'i tatao-nono'i malole sama-sama no dale nakaloloe-nakadae ka, ma manatee teno ka.

¹⁴ Tehu metema emi mape'da dalek, emi dale ma bei he'di sa, emi bei paluu ka'da emi ao ina ma mesa kana soona, boso koao minik emi manatee tenom ndia, nana no enok ndia, emi popo'de-papai hala ndoos maneme Manetualai na mai.

¹⁵ Manatee teno matak leondia ka, ana ta mai neme nusa so'da ka mai fa te, ana mai neme daebafa ka, neme nasa melu ka, ma neme nitu a mai!

¹⁶ Nai bee hapu dale he'di ka, ma paluu ka'da ao ina ka mesa kana soona, nai ndia boeo, hapu musu a, ma basa tatao-nono'i mangalau mata-mata kala.

¹⁷ Tehu hataholi fo nanuu manatee tenok maneme lai na mai ndia, maka sososa na, hataholi ndia matetu-

mandaak, fo basa soona, ana hii ka'da mole-dame, hala-kokolan mangana'uk, ma ana tunga paleta. Dale na henuk no susue-lalaik, fo susue-lalaik ndia, nabuna-naboa tatao-nono'i malole. Hataholi ndia ta mana metematak, ma ta manadea dalek fa.

¹⁸Memak malole ndia, nde bee na buna boak neme bini-ngge mole-dame a, fo hataholi mana sue-lai mole-dame a, nde sele-nggali nana.

4¹Metema natutu-nafepak ma nale'a-napili ka, ana da'di nai emi dalek soona, basa sila la ala da'di neme bee mai? Ade ana ta da'di neme hihii-nanauk fo ana ta hahae tao musu nai emi dalem dale, fo ela emi hapu manuu hika-setelee daebafa ka hetu!

²Emi mahiik hata esa, tehu emi ta hapu fan, soona emi manisa! Emi manggate sanga hata esa, tehu emi ta hapu fan soona, emi male'a-mapilik ma emi matutu-mafepa. Emi ta hapu hata esa boen, nana emi ta moke neu Manetualain fa.

³Ma leomae emi moken so boe, tehu leondiak boeo emi ta hapu fan, nana emi nonokem ndia, sala eno na; hata

fo emi mokek ndia nde bee na, soaneu emi hapu manuu hika-seteleee daebafa ka mesa kana.

⁴Emi nde bee na, hataholi ta mana lilinekak fa! Ade emi ta bubuluk fa te, metema emi tao tia-laik mo daebafak ia soona, emi da'di Manetualain musu noon fa do? Hu ndia de, metema see tao tia-laik noo daebafak ia soona, hataholi ndia tao ao ina na da'di, Manetualain musu noon.

⁵Boso maedaenga, Susula Malalao ka ta hapu ne'ek soaneu nafa'da nae, "Manetualain pe'da-fua Dula Dalek fo hihii-nanaun balakai na seli ndia, nai ita dalen dale."

⁶Leomae leondiak boe, Manetualain susue-lalain fo Ana fen neu ita ndia, balakai na lena heni ita dale hihii na. Hu ndia de, nai Susula Malalaok dale boeo nanasulak nae, "Manetualain laban hataholi mana koao ka, tehu Ana sue-lai hataholi fo nakaloe-nakadae dale na."

⁷Hu ndia de, makaluku-makatele neu Manetualain, ma laban Nitua, fo ela Nitua a nalai la'oela emi.

⁸Deka mo Manetualain, fo Manetualain boeo, Ana deka no emi. Safe balisi lima

mala, hei hataholi masala-masingo kala lemin! Malalao-malalafu dale mala, hei hataholi dale kaba'e kala lemin!

⁹Ela leo bee na, emi tuka tei-sale dale no te'e-te'ek ma kikii-makaleleuk; ela leo bee na, emi hihika ma nasafali da'di kikiik, ma emi namahoko ma, nasafali da'di dale he'dik!

¹⁰Ela leo bee na, emi makaloe-makadae ao ma, nai Amak Manetualain matan, fo besa ka Ana so'u namadedema emi.

¹¹Tolano-tolanoo ngala lemin! Esa boso nakamuu-nakadau esa, ma esa boso fe salak neu esa boen. Hataholi fo nakamuu-nakadau, do ana fe salak neu tolanoon fo duas sama-sama hataholi kamahehelek soona hataholi ndia nakamuu-nakadau ma ana fe salak neu Manetualain hoholo-lalanen nde ndia. Ma metema emi fe salak neu Manetualain hoholo-lalanen soona, ndia soso na nae, emi ta tunga hoholo-lalanek sila nde ndia fa te, emi da'di mana maketu-mala'di neu hoholo-lalanek sila la.

¹²Te se'kona ka'da hataholi esa mesa kana, nde nanuu haak, fe hoholo-lalanek sila la neu hataholi daebafa ka, ma naketu-nala'di hataholi daebafa ka.

Hataholi ndia nde, Manetualain fo nanuu koasa fe so'dak, ma hukunisa hataholi daebafa ka. Da'di, emi ia see, de nalosa emi nau fe salak neu emi nonoo hataholi ma?

¹³Tolao-tolanook fo lafa'da lae, "Faik ia, do balahaa te, neukose ami meu leo nai kota esa teuk esa dale na, nana ami sanga dangan fo sanga tali-doik," nenene au nanoli-nafa'dang nde ia dei.

¹⁴Emi ta bubuluk hata fo neukose ana da'di neu emi so'da ma, nai fai balahaa na fa! Emi sama na leo ka'da ko'de ndenu ka fo titan ka'da hatematak esa mesan, tehu basa soona, ana sapu-lalo.

¹⁵Tunga ndoo na, emi muse mafa'da mae leo ia, "Metema Lamatua ka nau ami bei maso'da soona, ami tao ia, tao naa."

¹⁶Tehu besak ia, emi koao-ndaeao, ma emi tui ka'da dede'a masapepekok. Tutui masapepeko leondia ka, sala ndia.

¹⁷Hu ndia de, hataholi fo ana bubuluk basa, hata malole bee ka nde, muse ana tao-no'i nana, tehu ana ta tao-no'i fan, soona hataholi ndia nasala-nasingo.

5 ¹Tolano-tolanoo kamasu'i ngala lemin! Mamanene au nanoli-

nafa'dang nde ia nae, Ela leo bee na emi kii-makaleleu, nana neukose emi doidoso ma to'a sota!

²Emi hata-hetom laboo so. Andae a, na'a heni emi bua lo'am so.

³Emi lilopila lilofulam, lulutu ka na'a basas; neukose lulutu na, ana da'di sakasii, fo ana laban seluk emi, fo na'aheni emi ao paa ma, sama leo ha'i a. Emi pe'da madodou hata-heto, nai le'do fai fo sanga basa nana.

⁴Emi ta bae hataholi mana so'ubelak manai emi tina-osi mala, ngga'di nala fa. Besak ia, mamanene hataholi sila dale haladoi na! Basa hataholi mana ketu-kolu emi tina-osim buna boa na, Manetualain fo Mana Koasa, namanene dale haladoi nala so.

⁵Emi ta to'a ta hata esa boen, ma emi maso'da nai namahoko-seteleee ka dalek, nai daebafak ia. Emi hani maa emi ao paa ma, nono'ka bai de, emi mahani fai dodo'do na.

⁶Emi huku ma, emi taomisa hataholi sala ta kala, tehu ala ta laban emi fa.

⁷Hu ndia, tolano-tolanoo ngala lemin! Boso haelai mamasasa losa Lamatua ka fai mamai na. Mete mitak hataholi mana

tao tina osi esa, nahani losa dae oen nini fen buna boa kabelik. Ana ta haelai namanasa fa, te nahani nahele u'da oe faa ka ma u'da oe timu a.

⁸Ela leo bee na emi boeo, boso haelai mamasana ma mamatutua dale mala, nana Lamatua ka fai mamai na, ana deka so.

⁹Boso beemumu, ma esa boso fe salak neu esa boen, fo ela Manetualain boso huku emi. Mafandendelak! Te mana maketu-mala'di a, fai na deka de, nahehele aon sanga mai ia so.

¹⁰Tolano-tolanoo ngala lemin! Mafandendelek basa nabi fo mana kokolak pake Lamatua ka na'de na, hataholi sila ta haelai lamanasa fa ma lakatatakak nai doidoso ka dalek. Hu ndia de, ho'i natutu'duk neme hataholi sila so'da na mai.

¹¹Loke hataholi sila la lae, hataholi maua-manalek, nana lakatatakak. Emi bubuluk basa, Ayub ta haelai namanasa fa, ma emi bubuluk, tao leo beek de neu mate'e na, boema Amak Manetualain fen baba'e-papalak. Nana Amak Manetualain ndia mana sue-laik nanseli, ma dale malole.

¹² Paluu makasososa ka nde, boso soo-supu minik lalai a, do daebafa ka, do su'di bee ka. Ka'da mafa'da mae, "Hei" metema emi dale dodoo ma nae, hei, ma mafa'da mae, "Ta" metema emi dale dodoo ma nae, ta; fo ela Manetualain boso naketu huhukuk neu emi.

¹³ Metema nai emi dalek, hapu nggelok susa soona, ela leo bee na ana hule-haladoi. Metema hapu nggelok lamahoko soona, ela leo bee na, ana koa-kio Manetualain.

¹⁴ Metema nggelok lamahe'di soona, ela leo bee na nalo ma Penatua la ala hule-haladoi fen, ma ala lose mina neu hataholi kamahe'dis ndia, ninik Lamatua ka na'de na.

¹⁵ Metema ala hule-haladoi no namahehelek soona, neukose Amak Manetualain nakahahaik hataholi kamahe'dis ndia, ma Ana fe do'o do ampon neu sala-singok fo, ana tao no'i nana.

¹⁶ Hu ndia de, ela leo bee na, esa nafa'da sala na neu esa, ma esa hule-haladoi fe esa, fo ela emi hapu lea-hai. Hataholi fo ana hule-haladoi

tunga Manetualain hihii-nanau na, nanuu koasa matua ina.

¹⁷ Elia, hataholi daebafak leo ita boe. Tehu ana hule-haladoi te'e-te'e fo u'da na boso mai, de tete'e ka, u'da na ta mai teuk telu seselik fa.

¹⁸ Basa boema, ana hule-haladoi seluk, boema u'da na mai, de dae a naisi-namina.

¹⁹ Tolano-tolanoo ngala lemin! Metema nai emi dalek, hapu hataholi esa, ana ta tunga Manetualain dede'a-kokolan so'on, boema hataholi esa no fali kana leo Manetualai mai soona,

²⁰ mafandendelek, Susula Malalao ka lalanan esa nde ia nafa'da nae, Hataholi fo no falik hataholi masala-masingok esa, neme eno-dala masala-masingo na mai soona, hataholi ndia soi-tefa na hataholi masala-masingok ndia samane na neme sala-singo ka mai, ma neme mamate sa mai, ma ana tao na, sala-singok ba'u ka, nanafe do'o do ampon. Ha'da-holomata neme ami, Yakobis

1 Petrus

1 ¹Tolano-tolanook fo Manetualain hataholi kamahehele susue-lalain fo manai dae sepo-danga nai nusa Pontus, Galatia, Kapadokia, Asia ma Bitinia la lemin! Au, Petrus, fo Yesus Kristus hataholi nadedenu na, au amahena ela leo bee na, Manetualain baba'e-papalan ma so'da-mole mana sasikao-kao na, Ana fen neu emi basa-basa mala. Emi nanahela basak da'di Manetualain hataholi kamahehelen, fo nandaa no Amak Manetualain dale tutu'u na. Ma Manetualain Dula Dale na, nakadada'dik basa emi, da'di hataholi kamahehele malalaok ma susuek, soaneu Manetualain mesa kana, fo ela emi tunga Yesus Kristus, fo manatao nalalao emi ninik daa na.

²(1:1)

³Mai fo toke makasi neu Amak Manetualain, ma ita Lamatuan Yesus Kristus! Ana sue-lai na ita ba'una seli, hu ndia de, Ana fe ita so'da beuk ninik Ana tao naso'da falik Yesus Kristus neme

mamate sa mai. Dede'ak ia, nini fe ita namahehena matea-mahelek.

⁴Ita tamahena, ita hapu baba'e-papalak, fo Manetualain sadia basan soaneu hataholi kamahehele nala, fo nde baba'e-papalak fo Ana pe'dan nai nusa so'da ka, fo ta hapu nalutu fan, do naboo do ana koumosa fa.

⁵Basa sila la nde bee na, soaneu emi, nana emi mamahele Manetualain. Boema Manetualain nanea emi ninik koasa na, fo ela emi sipo so'da molek fo nanasadia basak soaneu nananafa'dak nai le'do fai mate'e ka.

⁶Hu ndia de, ela leo bee na emi mamahoko, leomae besak ia, soaneu fai nggenggelok esa mesa kana, emi dale ma muse he'di sa, nanahu emi la'oladi soso'ba-susu'di mata-mata kala.

⁷Dede'ak ia tetee-tutu'dan nde, fo ela ana da'di buti esa nae, ade te'e-te'e, emi mamahele Lamatua ka do ta. Lilopila sa hapu nalutun boeo, bei nanaso'bak ninik ha'i. Na, emi namahehele ma nde bee na, beli na lenaheni lilo pilasa, da'di muse so'ban boe, fo ela natea-nahele. Fo no enok ndia, neukose emi nanakoa-nanakiok, ma nanafe ha'da-holomata,

boema nana namatutua-namadedemak
nai faik fo Yesus Kristus fafali ma'i na.

⁸ Leomae makahulu na emi ta mita fan,
tehu emi sue-lain. Besak ia boeo, emi
ta mita fan, tehu emi mamahelen boe.
Hu ndia de emi mamahoko matua ina
manseli, de nalosa ta tafa'da talelak emi
namahokom ndia fa.

⁹ Hu ka nde, namahehele ka tetee-
tutu'dan emi hapun so, fo nde emi so'da
samane ma.

¹⁰ So'da molek ndia nde, basa nabi la
palisak matalololenana, ma lafa'da ela
baba'e-papalak fo Manetualain fen neu
emi ndia.

¹¹ Nabi sila la, ala palisak matalolole
tao leo beek, ma faihi'da fo dede'ak
sila la ala da'di, fo tetee-tutu'dan nde,
Kristus Dula Dalen manai sila dalen
dale a. Nai lelek ndia Kristus Dula Dale
na nafa'da elas, la'eneu doidosok fo
Kristus muse la'oladin, ma la'eneu basa
doidosok sila la seli soona, besa ka
nananamatutua-namadedemak.

¹² Manetualain nafa'da nabi sila la nae,
hata fo sila tao-no'in ndia, ta soaneu
sila paluu na fa, tehu soaneu emi paluu
ma; fo nde basa dede'ak fo besak ia

emi mamananen no mangale'dok neme manatui-benga Hala Malole la'eneu Yesus Kristu sa. Hataholi sila, ala tui-benga dede'ak sila la neu emi, ninik Manetualain Dula Dale na koasa na, fo Ana haituan neme nusa so'da ka mai. Lena-lenak ata nusa so'da kala boeo, ala lahiik bubuluk halak fo hataholi sila la tui-bengak ndia.

¹³ Hu ndia de, ela leo bee na mahehele ao ma leona. Manea ma mamahena no dale katema tuak neu baba'e-papalak fo, neukose nanafek neu emi, nai lelek fo Yesus fali ma'in.

¹⁴ Mamahela neu Manetualain, fo boso maso'da tunga emi hihii-nanau makahulu ma, nai lelek fo emi beita malelak Manetualain fa.

¹⁵ Dede'a nasafali na, ela leo bee na emi malalaok nai basa hata fo, emi tao-no'i ka dalek, sama leo Manetualain fo mana malo emi a, malalaok.

¹⁶ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae, "Ela leo bee na emi malalaok, nanahu Au malalaok."

¹⁷ Emi maloo Manetualain ndia mae Amak, nai lelek fo emi hule-haladoi neun. Na, Manetualain ndia nde naketu-nala'di

hataholi daebafa ka, nandaa no esa-esak tatao-nono'in, nana Manetualain ta metematak fa. Hu ndia de, nai lelek fo emi bei maso'da nai daebafak ia, ela leo bee na, emi mamatutua-mamadedema Manetualain, nai emi maso'da ma dalek.

¹⁸Emi bubuluk hata fo nanabae basak soaneu se'i po'i emi neme so'da manda'di tak fo emi bei ba'i mala ue ela kala. Babae na ta nanabaek ninik hata fo hapu nalutu fan sama leo lilo fulak do lilo pilas a,

¹⁹tehu nanabaek ninik hata esa beli na seli, fo nde Kristu saoina na, fo Ana da'dileo bi'ilopo masalak ma hina-dila tak, fo nanatunu-hotuk soaneu Manetualain.

²⁰Manetualain hele Kristus, te daebafak ia, nananakadada'di beidak. Ma nai faik-faik fo le'do-fai a sanga basan ia, Ana mai leo daebafa ka mai, fo daenga Ana soi-tefa na emi.

²¹Tunga Yesus Kristus, de emi mamahale Manetualain nde tao naso'da fali kana neme mamate sa mai, boema namatutua-namadedeman. Da'di, emi mamahale, ma emi tao emi namahehena ma, neu ka'da Manetualain mesa kana.

²² Hu ka nde emi tao tunga Manetualain nanoli nala, de emi tao balisi emi ao ina mala, ma emi sue-lai hataholi fo emi namahehelek esa, no dale ndoos. Hu ndia de, ela leo bee na emi masue-malai ao no dale katema tuak.

²³ Nanahu tunga Manetualain dede'a-kokola maso'dan ma mana ketu basa tak ndia, de nakadada'dik emi da'dileo hataholi nanabongi nasafalik, fo ta nanabongik neme hataholi daebafak mai fa, te neme Amak fo mana ketu basa ta ka mai.

²⁴ Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Basa hataholi daebafa ka lala'ena, sama na leo na'u a, boema lole-napun, sama na leo na'u buna ka. Fo metema na'u a male soona, kono heni buna na;

²⁵ tehu Lamatua ka dede'a-kokolan, nahele losa dodoo na." Halak ndia nde Hala Malole, fo nanatui-benga basak neu emi so.

2¹ Hu ndia de, tu'u-tapaheni basa emi dudu'a-aafi mangalaum lala'ena; fo boso masapepeko-masandandali, boso dea-dalek, boso mape'da dalek, ma boso

makamumulu-makamamaek hataholi fe'ek.

²Te ela leo bee na, emi da'di ni'iana nanabongi beuk, fo ana maa ma'da neu su'u oe matetu ka tataas esa. No enok ndia, neukose emi moli-da'di ma nanasoit fak.

³Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Emi mame'da mita Lamatua ka dale malole na ba'u na seli so."

⁴Hu ndia de, mai leo Lamatua ka mai leo na. Nanahu Lamatua ka sama leo batu maso'dak, batu fo hataholi daebafa ka tu'u-tapa henin, nana lae batu ndia, sosoa-ndandaan ta; tehu Manetualain hele nan, da'dileo batu kabelik.

⁵Emi sama leo batu maso'dak. Hu ndia de, ela leo bee na emi nau nanapakek soaneu mafofo'a Manetualain Uma samane na. No enok ndia, emi da'di imam, fo emi maso'da hehelik soaneu Manetualain, ma tunga Yesus Kristus, de emi fe tutunu-hohotu samanek neu Manetualain, fo nandaa no Manetualain dale na.

⁶Nanahu nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Au hele basa batu kabelik esa so, de Au pe'dan nai

Sion, da'dileo batu makasososak; fo see namahelen soona, dale na ta ba'ihana fa."

⁷ Ba'eneu hataholi kamahehele kala soona, batu ndia beli na seli, tehu hapu Susula Malalao ka lalanen esa nde ia, ana tu'da la'e hataholi kamahele tak sila la. Lalanek ndia nae leo ia, "Batu fo tuka uma la, ta pake fan, te see ko na, batu ndia ana da'di batu makasososak,"

⁸ ma, Batu ndia, nde tao na hataholi a nakatunu, boema ala tu'u leu." Hataholi sila lakatunu nana, ta lamahele Manetualain dede'a-kokolan fa. Manetualain naketu basa hataholi sila la, leondiak so.

⁹ Tehu emi ia nde bee na, leoina nanaherek, fo la lalau-laoono mane ka mane ka imam mala, leoina malalao-malalafuk, ma Manetualain hataholi kamahehele susue-lalai nala. Manetualain hele emi, ma nalo emi kalua meme makahatu ka dalek mai, fo masok leo mangale'do mandela-masa'a na dalek meu, fo ela emi tao mamaloloa Manetualain tatao-nono'i matua ina nala.

¹⁰ Makahulu na Manetualain hataholi kamahehelen ta emi fa, tehu besak ia emi

da'di Manetualain hataholi kamahehelen so. Makahulu na Manetualain ta sue-lai emi fa, tehu besak ia, Ana sue-lai emi so.

¹¹Tolanoo susue-lalai ngala lemin! Emi ia, hataholi mana mai, ma mana sepo-danga nai daebafak ia. Hu ndia de, au oke anseli, fo ela emi boso tunga nasa-melu daebafa ka, fo matati soaneu la'ban samane ka tataas esa.

¹²Matu'du emi ha'da-palii malole ma, neu hataholi fo beita lalelak Lamatua ka, fo ela metema lakamumulu-lakamamaek emi, sama leo hataholi mangalauk, tehu no emi ha'da-palii malolem ndia de, neukose ala koa-kio Manetualain nai faik fo Ana fali ma'i na.

¹³Hu ka nde Lamatua ka, de emi muse makatele neu mana koasa hataholi daebafa ka: nau neu Kesel fo ana da'di mana koasa makasososak,

¹⁴do neu gobelnol, fo Kese la natu'du basan soaneu ana huku hataholi mana tao tatao-nono'i mangalau kala, ma soaneu ana fe ha'da-holomata neu hataholi mana tao tatao-nono'i malole a.

¹⁵Nanahu Manetualain nau, fo ela no emi tatao-nono'i malolem ndia, de emi

ko'o ketu hataholi mana kokolak dede'a nggoa kala, bafa na.

¹⁶Ela leo bee na emi maso'da sama leo hataholi ao loa ka, tehu bosu pake emi ao loam ndia, fo emi mafuni emi tatao-nono'i mangalau mala, te emi muse maso'da sama leo Manetualai nata nala.

¹⁷Fe ha'dak neu basa hataholi lala'ena, ma sue-lai emi tolanoo salani mala. Bii Manetualain, ma fe ha'da-holomata neu Kese la.

¹⁸Tolanook fo mana da'di malalau-maono la lemin! Makatele neu emi malanga ma no ha'da-holomata; ta ka'da neu sila fo dale malole-mangana'u kala fa, tehu neu sila fo nasa-melu mangalau kala boe.

¹⁹Soonu neukose Manetualain fe emi baba'e-papalak, nanahu metema emi malelak Manetualain hihii-nanaun soonu, leomae hataholi tao mangalauk neu emi boeo, emi ta haelai mamasana fa.

²⁰Nanahu, ade malole na nde bee, metema emi makatatakak nai huhukuk fo emi lu'a-lepak ndia, nanahu emi sala ma? Tehu metema emi doidoso, hu

ka nde emi tao ndoos, soona neukose Manetualain fe emi baba'e-papalak.

²¹ Hu ka nde dede'ak ndia, de Manetualain nalo emi. Nana Kristus boeo, Ana doidoso soaneu emi, de no enok ndia, Ana fe emi natutu'duk esa, fo ela emi tunga ei tatabun ndia.

²² Ana beita tao nita salak, ma beita hapu hataholi namanenen, nasapepeko-nasandandali fa.

²³ Lelek fo nanadodoki-aalik tehu Ana ta balas ninik dodoki-aalik fa. Lelek fo Ana doidoso, tehu Ana ta tao mangalauk neu hataholi mana tao mangalauk neu na fa. Ka'da Ana fe dede'a na neu Manetualain, fo mana maketu-mala'di tunga matetu na.

²⁴ Kristus lu'a-lepa ita sala-singon neme ai nggangek lain, fo ela ita tatapo'i teme sala-singo ka koasa na mai, fo taso'da tunga Manetualain hihii-nanaun. Kristus hina nala, nde lakahahaik emi a.

²⁵ Makahulu na, emi sama leo bi'ilopo mana mopo ka, tehu besak ia, Ana sanga emi de, no falik emi leo Manafoo ma Mana Makaboboi emi samane ma neu so.

3¹ Leondiak boe, ba'eneu emi fo saoina kala lemin! Ela leo bee na, emi muse tunga emi saotou ma paleta na, fo ela metema nai saotouk sila la, hapu nggelok, beita lamahela halak fo maneme Manetualai na mai fa soona, no emi ha'da tatao malolem ndia, fo lamahela leona. Ma ta paluu emi mafa'das hata-hata esa boen,

² nana lita emi ha'da-tataom matetu ma, ma ndoos ndia.

³ Boso malole-manapu ka'da nai deak fo nde, balias emi langa doo ma, do pake lilo-henu, do pake ka'da bua lo'a kabeli ina nala.

⁴ Tehu ela leo bee na emi malole-manapu nai emi dalem dale, fo nde ha'da-palii malole-mangana'u ka, ma nenee-lino lino ka; ndia nde lole-napu matea-mahelek ma kabelik tunga Manetualain mata memete na.

⁵ Makahulun eli, inak fo lamahela ma lamahena neu Manetualai na, ala bubu'u-dada'a ao ina nala ninik, ala tunga saotou nala paleta na.

⁶ Sara leondiak boe. Ana tunga Abraham paleta na, ma noken soona nae, ndia malanga na. Besak ia, tolanoo kala nde

bee na Sara anan, metema emi tao-no'i dede'a malole, ma emi ta bii-mamata'u neu hata esa boen.

⁷Ma ba'eneu emi, fo saotou kala lemin! Ela leo bee na, maso'da no dudu'a-aafi neuk mo emi saoina mala, ma emi muse bubuluk, sila be'i-balakain ta ba'u emi be'i-balakaim fa. Taos no ha'da-holomata, nanahu emi mo sila hapu maso'da matetu ka neme Manetualain mai. Tao tungan leondiak, fo ela boso hapu hata napanggengge emi huhule-haladoim.

⁸Dede'a keke'u na nae: ela leo bee na emi teik esa-dalek esa ma dudu'a-aafik esa. Ela leo bee na emi masue-malai ao, sama leo tolanoo ka, boema esa tao malole neu esa, ma esa nakaloe-nakadae ao na neu esa.

⁹Boso balas mangalauk ninik mangalauk, do dodoki-aalik ninik dodoki-aalik; te balas ana ninik, hule-haladoi fo ela Manetualain fen baba'e-papalak. Nana Manetualain nalo emi fo ela emi sipo baba'e-papala na.

¹⁰Nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "See nau hapu so'dak ma ana nau la'oladi fai-fai malole,

soona muse nanea bafa na, fo daenga ana boso kokolak dede'a-kokola mangalauk, ma boso kokolak dede'a masapepeko-masandandalik.

¹¹Ana muse nadook ao na neme tatao-nono'i mangalau ka mai, ma tao-no'i ka'da tatao-nono'i malole. ela leo bee na, ana sanga enok te'e-te'e, fo ana hapu mole-dame a.

¹²Nanahu Lamatua ka mete-nakanae tataas esa neu hataholi mana tao tunga hihii-nanau na. boema Lamatua ka namanene tataas esa neu sila huhule-haladoin; tehu Lamatua ka la'ban hataholi mana tao-no'i tatao-nono'i managalau kala."

¹³Metema emi tatao-nono'im malole soona, see ka nde napalani tao mangalauk neu emi a?

¹⁴Tehu leomae emi muse doidoso, nanahu emi tao-no'i tatao-nono'i malole soona, emi maua-manale! Boso bii hataholi esa boen, ma emi dale ma boso ba'ihana.

¹⁵Tehu nai emi dalem dale, ela leo bee na emi fe Kristus ha'da-holomata hehelik fo nandaa no nangatutuu na da'dileo Lamatua ka. Ma ela leo bee na emi

mahehele aom tataas esa, soaneu emi fe natataak neu hataholi see fo natane, la'eneu emi namahehena ma.

¹⁶Tehu emi tao-no'i sila la no nakaloe aok ma ha'da-holomata. Ela leo bee na, emi dale bobongo ana ma ndoos, fo ela metema hataholi nakamumulu-nakamamaek emi, hu ka nde emi so'da ma malole, sama leo hataholi mana tunga Kristu sa, soona neukose hataholi mana makamumulu-makamamaek emi ndia, ana mae.

¹⁷Malole lenak doidoso hu ka nde tatao-nono'i malole a metema doidosok ndia nde bee na, Manetualain hihii-nanaun neme emi doidoso, hu ka nde tatao-nono'i mangalau ka.

¹⁸Nanahu Kristus mate ka'da la'i esa mesa kana, losa dodoo na. Hu ka nde hataholi daebafa ka sala-singon de hataholi sala tak esa, Ana mate soaneu hataholi masala-masingo ka. Kristus tao-no'i basa sila la, fo ela Ana hapu hela-nole emi leo Manetualain mai. Ala tao lisan tunga ao paa ka, tehu nanatao naso'da falik tunga samane ka.

¹⁹ No heheo-hihilu Dula Dale ka, de neu tui-benga halak maneme Manetualain mai a, neu basa samane nanahuku kala:

²⁰ fo nde Noh tepo-lele na, hataholi fo ta mana tunga Manetualai na, samane nala. Nai lelek ndia, Manetualain nahani no ta haelai namanasa, losa Noh tao na ofa ka. Hataholi manai ofak lai na basa-basas ka'da hataholi falu laso'da leme faa tua ka mai.

²¹ Naa, mana da'dik ndia, nalupa nakandandaak esa, neme oe salanik fo besak ia, nini so'dak fe emi. Tehu salanik ndia ta nde tao balisi hataholi a ao paa na neme manggenggeo na mai fa, te nalupa emi hehelu-balatam neu Manetualain no dale katema tuak. Salanik ndia nini so'dak fe emi, nanahu Yesus Kristus naso'da falik neme mamate sa mai de,

²² Ana kae falik leo nusa so'da ka neu so. Besak ia, Ana koasa sama-sama no Manetualain, ma Ana paleta basa ata nusa so'da kala, basa mana koasa lala'ena, boema basa be'i balakaik lala'ena.

4¹ Hu ka nde Kristus doidoso tunga ao paa ka so, de emi muse tao matetea dale mala no namahehele leondia ka.

Nanahu hataholi fo ana doidoso tunga ao paa ka, soona ana ta tao sala-singok so'on.

² Hu ndia de, emi bei maso'da nai daebafa ka, de ela leo bee na emi maso'da tunga Manetualain hihii-nanaun, te ta tunga hataholi daebafa ka hihii-nanaun fa.

³ Nai le'do fai maneu ka, doo ka nanseli, emi tao-no'i tunga hataholi fo ta lalelak Lamatua ka, tatao-nono'i nala so. Hu ndia de, emi so'da ma ta malole fa. Emi tunga nasa-melu ka, mafuk ala-lalu, tao feta-dote, mi'a-minu, ma sene-do'ok meu sosongo-tatango manggenggeo ka.

⁴ Besak ia, hataholi fo ta lalelak Lamatua ka, dodoo doa kana de bekola lae, emi ta tunga sila so'da na, fo tao sala-singok ta pake too-lane so'on. Hu ndiia de, ala tao lalutu emi na'de ma.

⁵ Tehu neukose, sila muse fe natataak neu Manetualain fo, nahehele aon basa, soaneu naketu-nala'di hataholi maso'dak ma mana mate kala so.

⁶ Hu ka nde ndia de Hala Malole a, nanatui-banga basak neu hataholi mana mate kala so. Dede'ak ia sosoa na nae, fo ela sila nanaketu basak nai ao paa

ka dalek sama na leo basa hataholi fo neukose nananaketuk hapu naso'da tunga samane ka, tunga Manetualain hihii-nanaun.

⁷ Basa hata lala'e na sanga deka basan ia so, hu ndia de, ela leo bee na emi muse paleta ma ao ina mala ma manea, fo ela emi hapu loak soaneu hule-haladoi.

⁸ Lenak neme basa sila lala'ena, ela leo bee na emi masue-malai ao te'ete'e, nanahu no nasue-nalai ao ka, fo besa ka emi esa fe do'o do ampon neu esa.

⁹ Ela leo bee na, esa sipok esa leo esa-esak uman neu, no dale katema tuak.

¹⁰ Emi esa-esak sipo basa baba'e-babati mata-mata kala neme Manetualain mai so. Hu ndia de, emi da'dileo hataholi mana ito-ato malole neu Manetualain baba'e-babatin sila la, ela leo bee na emi pake baba'e-babatik sila la soaneu emi basa-basa mala paluu ma.

¹¹ Hataholi mana manduku-malosak hala ka, muse nanduku-nalosak halak maneme Manetualai na mai; hataholi mana malalau-maono hataholi fe'e ka, muse nalalau-naono ninik be'i balakaik

maneme Manetualai na mai, fo ela nai basa dede'ak lala'e na dalek, Manetualain nananamatutua-namadedemak tunga Yesus Kristus. Ndia nde mana koasa ma nandaa nana namatutua-namadedemak losa dodoo na. Amin.

¹²Tolanoo susue-lalai ngala lemin! Besak ia emi doidoso manseli, nanahu emi bei nanaso'ba-su'dik. Tehu emi boso dodoo mae, nono ka bai de, hata matua ina esa, ana da'di neu emi.

¹³Malole lenak emi mamahoko, nanahu emi doidoso sama-sama mo Kristus. Soona mahani te, metema Kristus namatutua-namadedeman nananatu'duk soona, neukose emi mamahoko.

¹⁴Emi maua-manale, metema emi nananakamumulu-nakamamaek, nanahu Kristu sana mana tungan emi. Dede'ak ndia soso na nae, Dula Dale mamalaok fo nde Manetualain Dula dale na, nai emi dalem dale.

¹⁵Boso hapu hataholi esa boen, nai emi dalek, ana doidoso nanahu nanisa do namanako, do mana tao-no'i mangalauk, do neu sese'do-babalik nai hataholi dede'an dale.

¹⁶ Tehu metema emi doidoso nanahu emi hataholi Salanik, soona boso bii-mae, hu dede'ak ndia. Moke makasi neu Manetualain mae, emi doidoso hu ka nde emi mini Kristus na'de na.

¹⁷ Fai na losa, soaneu Manetualain naketu-nala'di daebafa ka so. De neukose Manetualain hataholi kamahehele nala nde, nananaketu-nala'di nakahulu ka. Naa, metema Manetualain mulai naketu-nala'di losa ita soona, neukose da'di tao leo beek neu hataholi fo, ala ta lamahele Manetualain Hala Malolen ndia fa?

¹⁸ Nai Susula Malalaok dale nana nanasulak nae leo ia, "Metema hataholi malole a boeo, susa nanseli soaneu soi-tefa nala, na muda hata neu hataholi masala-masingok fo, ta lalelak Lamatua ka ndia fa!"

¹⁹ Hu ndia de, metema hapu hataholi ana doidoso nanahu Manetualain hihii-nanaun leondiak, soona ela leo bee na hataholi ndia naso'da tunga ndoo na, ma ala fe basa so'da nala neu Mana Makadada'di kasa. Neukose Ana tao natetu hala hehelu na.

5¹ Au oke, mana maui-malanga salani kala taoafik neu salani kala. Au sulak susulak ia, sama leo nonoo maui-malangan, ma sama leo hataholi fo mana sakasii matan Kristus doidoso na so, de neukose au boeo nananamatutua-namadedemak, nai lelek fo Kristus namatutua-namadedeman nananatu'duk neu hataholi daebafa ka. Hu ndia de, au oke anseli,

² fo ela emi foo-lolo matalolole bi'ilopo fo Manetualain fe emi a. Foo-lolo bi'i sila la no dale namahokok, tunga Manetualain dale hihii na, ma boso no dale bibia-seselik. Boso sanga hahapuk neme emi ue le'dim ndia mai, te emi tao-no'ik ndia, nana memak te'e-te'e, emi hii malalau-maono.

³ Boso tao emi ao ina ma, nono'kabai de, emi da'di mana koasa neu hataholi fo ala fe emi manea ala, te emi muse da'di natutu'du malole soaneu hataholi sila.

⁴ Soona mahani te, neu faik fo Mana Foo-lolo Matua Ina ndia Ana mai soona, neukose emi sipo ti'ilanga mandela-masa'a ka, fo ndela-sa'an ta kou mosa fa.

⁵ Leondiak boe, tolanoo muli solu kala lemin! Tunga lasi kala paleta na. Emi muse makaloe-makadae ao mala, ma esa nalalau-naoono esa no dale nakaloe aok. Nana nai Susula Malalaok dale nanasulak nae leo ia, "Manetualain la'ban hataholi mana koaao-ndaeao ka, tehu Ana sue-lai hataholi mana makaloloe-makadae ao ka."

⁶ Hu ndia de, makaloe-makadae ao ma, nai Manetualain lima mabe'i-balakai na dae, fo ela fai na losa soona, Ana tao namadedema emi.

⁷ Fe la'i esak emi dale mana ba'i hana ma, leo Manetualain neu, nana Ndia nde nafaduli emi a.

⁸ Ela leo bee na, emi manea ma mahehele ao mala! Nanahu Nitu a nde bee na, emi musu noo ma. Nitu ndia sama leo meo asu a, fo ana la'ok neu mai ma nangao sanga nana'a na.

⁹ La'ban nitu a ninik namahehele matea-mahelek, nana emi bubuluk, nai basa daebafa ka lala'e na, tolanoo Salani fe'e kala boeo, ala doidoso sama leo emi boe.

¹⁰ Tehu emi doidoso basa hatematak esa soona, neukose Manetualain tao na

emi da'di matetu-mandaak. Neukose Ana fe emi mapadeik metetu, ma natetea-nahehele emi. Nanahu Ndia nde bee na, Manetualain fo dale susue na, ba'u na seli. Fo nalo basa emi, soaneu emi mame'da mita matua-mademan fo, mana ketu basa ta ka, tunga Kristus.

¹¹ Ndia nde mana koasa losa dodoo na! Amin.

¹² Au tolanoo salaning Silas fo mana lilinekak ndia, nde tulu-fali au de, au sulak fe emi susula keke'u anak ia. Au hii fe emi manggatek, ma au nau emi mamahеле, hata fo au sulak ia, nde bee na hala ndoos la'eneu Manetualain susue-lalain. Fo ela leo bee na, emi ho'u mahehele neu susue-lalaik ndia.

¹³ Tia-lai salanik manai Babeloon fo Manetualain hele basa kala, ala haitua fe emi, nate'ak boe; leondiak boe, au ana susueng, Markus.

¹⁴ Matete'aok no susue-lalai katemak tuak, sama leo tolanoo Salani ka. Ela leo bee na, Lamatua ka fe mole-dame neu emi basa-basam fo, mana da'di Kristus nuun nala. Ha'da-holomata neme ami, Petrus

2 Petrus

1 ¹Tolano-tolanoo ngala lemin! Susulak ia neme au, Simon Petrus, fo Yesus Kristu satan ma hataholi nadedenun. Au sulak susulak ia soaneu emi, fo mana mamahela te'e-te'e sama leo ami boe. Yesus Kristus fo nde Manetualain ma ita Mane Mana Fe So'da na, Ana tao basa tatao-nono'i ndoos lala'ena, nalosa ita tamahela neun.

²Ela leo bee na Manetualain fe baba'e-papalan ma mole-dame na, ana sasi kao-kao neu emi, nanahu emi malelak Manetualain ma Yesus, fo ita Lamatua na.

³Manetualain pake koasa na, de Ana fe ita, basa hata fo ita paluun soaneu maso'da ndoo sa. Ana tao dede'ak ndia, nanahu ita talelak Yesus fo nalo basa ita, soaneu ita tame'da tita matua-mademan ma dale malole na.

⁴Hu no enok ndia de, Manetualain ba'e-bati fe ita baba'e-papalak matua ina ma mabelik fo, Ana helu basa ka so. No baba'e-papalak sila la de, emi matapo'i

neme hihii-nanau mangalauk fo mana tao makalulutuk nai daebafak ia, boema no enok ndia fo emi sipo Manetualain ha'da-tatao mana ketu basa ta na.

⁵Hu ndia de, sanga enok te'e-te'e, fo ela emi mamahеле mahele Kristus, ma emi namahehelem ndia, tia-saka selu kana no so'da malolea. Fe'ek neme so'da malole ndia mai, emi muse da'di hataholi malelak,

⁶ma fe'ek neme malelak ndia mai, emi boeo, muse paleta ma emi ao ina ma. Fe'ek neme paleta ao ina ka mai, ela leo bee na emi boeo, makatatakak nai lelek fo, emi masasale matak mo basa hata lala'ena. Ma fe'ek neme nakatatakak nai lelek fo emi masasale matak mo basa hata lala'ena, emi boeo muse maso'da tunga Manetualain hihii-nanaun.

⁷Nai emi maso'dam fo tunga Manetualain hihii-nanau na dalek, muse tama selu kana no, emi susue-lalaim neu emi tolanoom fo, namahehelek esa boe. Basa soona, emi susue-lalaim neu emi tolanoom fo namahehelek esa, ela leo bee na, emi tama selu kana ninik, sue-lai basa hataholi lala'e na.

⁸ Basa sila la nde bee na, ha'da-tataok fo paluu emi tao tungan nai emi so'da ma dalek. Metema emi manuu la'iesak ha'da-tataok sila la soona, neukose emi boetai manggate ma emi hapu buna-boan, boema emi malelak ita Lamatuan Yesus Kristus no malole seluk bai.

⁹ Tehu hataholi fo ana ta nanuu ha'da-tataok sila la fa soona, hataholi ndia dale na ma dudu'a-aafin poken, de nalosa nafandele heni sala-singo makahulu nala, nanatao balisik so.

¹⁰ Hu ndia, tolano-tolano ngala lemin! Boetai sanga enok seluk, fo ela Manetualain nalo ma Ana hele nahele emi ndia, boetai natea-nahale. Metema emi tao tungan leondiak soona, neukose emi ta fali deak so'on.

¹¹ No enok ndia, neukose emi hapu hak matetuk soaneu masok leo Lamatuak fo ita Mane Mana Fe So'dan, Yesus Kristus nusa mana ketu basa ta na dalek meu.

¹² Hu ndia de, au fe emi nasanene'dak tataas esa, la'eneu dede'ak ndia, leomae emi bubuluk basan so, ma emi mamahale manseli neu nanolik fo emi sipon neme Manetualain mai ndia.

¹³ Nai lelek fo au bei aso'da, au ame'dan, au muse fe emi nasanene'dak la'eneu dede'ak sila la.

¹⁴ Nana au bubuluk basan, ta doo ka so'on te, neukose au la'oela daebafak ia, nanahu ita Lamatuan Yesus Kristus nafa'da basa au no mangale'dok so.

¹⁵ Hu ndia de, au sanga enok, fo leomae mate au so boeo, emi mafa ndendelek mahele dede'ak sila la.

¹⁶ Nai lelek fo ami mafa'da emi, ita Lamatuan Yesus Kristus, Ana mai no matua-mademan ndia, ami ta mamahena neu hataholi daebafa ka, tutui masapepeko nala ndia fa. Kristus matua-mademan ndia, ami mita matam so.

¹⁷ Nanahu, nai lelek fo Manetualain fen ha'da-holomata ma namatutua-namadedema nana, ami nai ndia. Lelek ndia, hala ka nananamanenek neme Ndia fo Mandela Masa'a ka, nafa'dan nae, "Au ana susue nga nde ia, fo nandaa no Au dale nga!"

¹⁸ Ami mamanene matam halak ndia neme nusa so'da ka mai, nana lelek ndia, ami sama-sama mo Yesus Kristus neme lete malalaok lain.

¹⁹ Hu ndia de, ami boetai mamahela Manetualain hala hehelun fo, basa nabi la tui-benga kala. Malole lenak, emi taoafik neu hala heheluk ndia, nana hala heheluk ndia, sama leo banu manapilak esa, nasalaa nai mamana makahatu ka, fo ana pila nahele losa dulu fula, boema sama leo nduu timu a, fo nasalaa nai emi dalem dale.

²⁰ Nakalenak seluk bai, ela leo bee na, emi mafandendelek dede'ak esa nde ia nae: Manetualain hala hehelun fo basa nabi la, landuku-lalosa kana ndia, boso mafa'da sosoa-ndandaan tunga emi dudu'a-dodoo mesa ma.

²¹ Nana beita la'iesa fo Manetualain hala hehelu na, nanatui-bengak tunga ka'da hataholi daebafa ka hihii-nanaun fa. Te hu ka nde, Manetualain Dula Dale na koasa na basa nabi la, de besa ka ala tui-benga hala heheluk fo maneme Manetualai na mai.

2¹ Makahulu na, hapu nabi masapepeko kala, ala mai leo Manetualain hataholi kamahehele nala dalek mai. Leondiak boe, neukose mese pepeko kala, ala mai leo emi tala'da mai boe. Mesen sila la, lanoli nanoli masalak,

fo nini ka'da momopo-mamates fe hataholi a. Ma neukose lalelesi Mana Koasa fo mana soi-po'i sila. No enok ndia, sila nde lini momopo-mamates fe sila ao ina na, fo ta doo anak so'on te, ana tuni nalas so.

² Leomae leondiak boeo, hataholi ba'u ka tunga mese masapepekok sila la maso'dan fo henuk no nasa melu mata-matak sila la. Boema, neme mese pepekok sila la tatao-nono'i nala mai de, neukose hataholi ba'u ka lafa'da sala la'eneu Eno Ndoos fo mana leo Manetualai na neu a.

³ Hu ka nde mese masapepekok sila la tenepeta nala de, neukose ala tui emi, sila tutui manapopo'de-papai nala, fo tao ka nde ala hapu nanalak neme emi mai. Tehu sila huhuku nala, nanasadiak doo ka so, boema momopo-mamates fo nananaketu basak soaneu sila boeo, nahani mema kasa so.

⁴ Ata nusa so'da masala-masingo kala boeo, Manetualain ta po'ilota kasa latapo'i leme huhuku ka mai fa. Ana tapas leo tasi ha'ik dale leu. Manetualain taos leo faka makahatuk dale leu fo,

tahan naheles leme ndia, losa Fai Naketu9-nala'di ka losa.

⁵Leondiak boe, no daebafa ka, nai lelek makahulu na. Manetualain ta po'ilota kasa latapo'i leme huhuku ka mai fa. Lelek ndia, Manetualain fe faa tua ka luu na daebafa hataholi masala-masingo ka de, ka'da Noh no hataholi hitu laso'da. Nana Noh tui-benga halak la'eneu maso'dak fo nandaa no Manetualain dale na.

⁶Dede'a na sama no kota Sodo ma no Gamora: Manetualain hotu heni kota sila ninik ha'i, fo ela ana da'di natutu'duk la'eneu hata fo neukose ana da'di neu hataholi mangalau kala.

⁷Tehu Lot naso'da, nana ana tunga Manetualain hihii-nanaun; ana doidoso nanseli, nana hataholi mangalauk sila la, ha'da-tatao ta kandaa nala fa.

⁸Nai hataholi matak leo sila kala tala'da heon, Lot fo hataholi malole ndia, naso'da no dale na doidoso nanseli, nana tunga faik, ka'da nita ma namanene hataholi sila la, tatao-nono'i mangalau nala.

⁹Da'di Amak Manetualain bubuluk tao tao leo beek fo, Ana soi-tefa na hataholi

fo mana tao tunga hihii-nanaun, metema lasasale matak lo soso'ba-susu'di ka.

Ma Amak Manetualain bubuluk eno na tao leo beek fo Ana po'ilotak hataholi mangalau kala laso'da, fo losa fai na Ana hukus nai Fai Naketu-nala'di ka,

¹⁰ nakalenak ba'eneu hataholi mana tunga nasa-melun hihii-nanau manggenggeo nala, ma hataholi fo lakamumulu-lakamamaek Manetualain koasa na. Mese masapepekok sila la lapalani ma koao-ndaeao lanseli, nalosa ala ta hiapenge lakamumulu-lakamamaek basa hata maso'da mandela-masa'ak manai nusa so'da ka boe!

¹¹ Te se'kona ata nusa so'da kala, nde be'i-balakain ma koasa nala ba'u lena heni mese masapepekok sila la, boeo ala ta lapalani lakamumulu-lakamamaek hata maso'da mandela-masa'ak sila la, nai Amak Manetualain matan fa.

¹² Tehu mesen masapepekok sila la su'di selin! Sila sama leo bana fo bongi naan soona, ho'u nan fo do'don henin. Ala tao hata esa soona, ala ta dodoo fa, te ala tao tunga ka'da sila dale hihii nala, nalosa ala laban dede'ak fo ta lalela kana,

ninik dede'a nakamumulu-nakamamaek. Hu ndia de, mopo-mates sama leo bana makaa-makisu ka, nana tatao-nono'i mangalaun sila la.

¹³Neukose ala sipo sila tatao-nono'i mangalaun ndia buna-boan, fo nde doidosok ma to'a-taa ka. Tatao-nono'ik fo, nandaa no hataholi sila dale na nde, ala tao su'di bee ka nai fai lele'do na, sa'di ala tao latetu sila dale hihii na. Metema langatuuk lakabubua lo emi nai feta-dote soona, hataholi la malua heheo-hihilu nala, nana nasa melu mata-mata kala, tao lalas da'di mana mafu kala.

¹⁴Ala ta pela malua no tao sala-singo ka fa, ma ala hii mete inak no mata mana koteok. Ma hataholi fo besa ka namahele, fo namahehele na beita natea-nahele fa soona, leu fufu'di-oodo kasa. Hataholi sila dale nala, lateme no tenepeta ka so. Hataholi sila la nde bee na, hataholi nanasoo-supu basa kala so!

¹⁵Hu ka nde ala ta nau tunga eno ndoo sa fa de, ala la'ok sala. Ala la'ok tunga enok fo makahulu na, Bileam fo Beor ana na, eno-dalan. Bileam ia,

nahiik nanseli, ana hapu doik neme tatao-nono'i mangalau na mai.

¹⁶Tehu ana hapu fefepa mabela, hu ka nde tatao-nono'i mangalau ndia, nai lelek fo keledei na, ana kokolak ninik hataholi a hala kokolan, de nalosak no nakasetik, ana hahae tatao-nono'i kamulun ndia.

¹⁷Mese pepekok sila la, sama leo oe mata ma'da ka, ma sama leo kode ndenuk fo ani-sangu fuus ala. Manetualain sadia basa sila mamana na nai mamanak esa, makahatuk nanseli.

¹⁸Ala kokolak no bafa maloa, tehu louk; boema hu no sila mata mana koteo nala de, ala tao latu'da hataholi fo besa ka, ala kalua leme hataholi mana la'ok sala eno kala dalek mai.

¹⁹Mese masapepekok sila la helus lae, ala soi po'i hataholi sila la, te se'ko na sila bei da'di ata neu ha'da-tataok fo mana tao nalutu hataholi a. Nana metema hataholi esa, ana sengi hataholi fe'ek soona, hataholi ndia da'di ata neu hataholi mana sengin ndia.

²⁰Hataholi mana malelak Amak Manetualain, ma ita Mana Soi-Tefan, Yesus Kristus soona, hataholi ndia

natapo'i neme basa koasa daebafak fo mana tao nanggenggeo hataholi daebafa ka. Tehu metema neu fai makabuin fo lakahihi'ik la selu kana soona, neu mate'e na te, hataholi ndia ha'da-tataon mangalau na, lenaheni ha'da-tatao makasososa na.

²¹ Malole lenak hataholi matak leo sila kala, boso lalelak Manetualain eno ndoo na, neme lalela kana, tehu neu fai makabuin te, ala ta nau tao tunga paleta fo Manetualain fen neus ala fa.

²² Hataholi sila tatao-nono'in, natetunandaa no dede'a lasi ka nae, "Neukose busa na'a seluk muta na", ma "Ladiu basa bafi oe so, tehu neukose neu loli seluk nai tane dale."

3¹ Tolano-tolanoo susue-lalai ngala lemin! Susulak ia nde bee soona, au susula kaduang fo au fe neu emi a. Nai au susula kaduang ia dalek, au tao atetea-ahehele emi dale ma, fo ela emi hapu dudu'a-aafi matetu-mandaa ka.

² Au oke, fo ela emi mafandendelek hala-kokolak fo, makahulu na Manetualain nabi nala kokola kasa, ma mafandendelek paleta neme Lamatuak fo Manek Mana Soi-Tefa ka, fo Lamatua

ka hataholi nadedenu nala, tui-bengan neu emi a.

³ Makasososa na, emi muse bubuluk te, neu fai-fai mate'e kala te, neukose hataholi fo hihii-nanau nasa melun koasa la so'da nala, ala to'da mai,

⁴ fo ala kokolak lae leo ia, "Lafa'da lae, Lamatua ka helu nae, neukose Ana mai! Na, besak ia Ana mai de, nai bee? Ita ama kai nala, mate basas so, tehu basa hata lala'ena, bei sama leo makahulu na, fo nai lelek Manetualain nakadada'dik lalai a no daebafa ka boe."

⁵ Ta'ko ala ta nau manaku lae, makahulun eli, Manetualain nakadada'dik lalai a no daebafa ka ninik ka'da hala-kokolan mesa kana fa. Manetualain nakadada'dik daebafa ka neme oe a mai, ma no oe;

⁶ ma ninik oe boe fo nde, neme faa tuak matua ina mai de daebafak makahulun eli, Manetualain tao namopon.

⁷ Tehu no Manetualain hala-kokolan ndia boe de, lalai no daebafak besak ia nananakaboboik, soaneu fai makabui na, nanahotu henik ninik ha'i nai Fai Naketu-nala'di ka sama-sama no hataholi mangalau kala.

⁸ Tehu tolano-tolanoo ngala lemin! Boso mafandele heni dede'ak esa nde ia nae, tunga Lamatua ka mata memete na soona, faik esa, sama leo teuk lifun esa a'eneu Lamatua ka. Duas matak esa.

⁹ Amak Manetualain ta nakamama'ak fe hata fo Ana helu basa ka fa, leomae hataholi nggelok laedaenga leondiak. Dede'a nasafali na, Ana ta hae lai namanasa emi fa nana, Ana ta nau mate-mopo emi esa boen. Ana nau fo ela basa hataholi lala'ena, ala tuka tei-sale dale bee no'u leme sala-singo nala mai.

¹⁰ Tehu Lamatua ka Fai mamai na, neukose ana losa, sama leo nako ka. Nai faik ndia te, neukose lalai a mopo kana, no manggulu matua ina, ana da'di nai lalai, ma basa hata manai lalai a, neukose putu la'i esa kasa, boema daebafa ka no basa oe isin lala'e na, neukose mopo la'i esa kasa.

¹¹ Hu ka nde basa sila lala'ena, nanatao nakalulutuk ninik enok matak leondia ka, soona emi maso'da tao leo beek bai? Emi muse maso'da no ndoos ma malalaok,

¹² nai lelek fo emi mahani ma emi mahiik manseli, Manetualain Fai na ana losa. Neu faik ndia te, neukose lalai

a nanahotu henik, ma hu ka nde ha'i ndia haa na, de basa hata manai lalai a lala'ena, neukose noe henis.

¹³Tehu ita tahani hata fo Manetualain helu ka, fo nde lalai ma daebafa beu ka, fo nai bee hapu ka'da ndoos a, nai ndia.

¹⁴Hu ndia, tolanoo susue-lalai ngala lemin! Nai lelek fo emi mahani Faik ndia, emi muse sanga enok te'e-te'e, fo emi so'da ma malalaok ma sala-singo tak nai Manetualain matan, Boema makaboboi emi tututi-nanatom no Manetualai na fo, malole nahele.

¹⁵Bole tafa'da tae, Lamatua ka ta hae lai namanasa ita ndia nde bee na, Ana fe ita fai loak soaneu ita tuka tei-sale dale, fo daenga ita hapu so'da ka. Paulus, fo ita tolanoo susue na, ana sulak fe emi susulak nae leondia boe. Manetualain fen dudu'a-aafi manatee tenok, de ana sulak susulak ndia.

¹⁶Nai basa Paulus susula nala dalek lala'ena, ana sulak tataas esa la'eneu dede'ak sila la. Memak nai Paulus susulan sila la dalek, hapu baba'ek de'u bee, ita ta talela kasa fa. Boema hataholi fo ta lalalak hata esa boen, ma namahehele nala beita latea-lahele

fa, ala popo'de-papai baba'ek sila la, soso-ndandaan leona. Boso dodoo doak dede'ak ndia, nana hapu baba'ek nggelok nai Susula Malalaok dale boeo, hataholi sila la, ala popo'de-papais, tao leondiak boe. Tehu hataholi sila tatao-nono'in, nde nini fes momopo-mamates ndia.

¹⁷Tehu ba'eneu emi fo, au tolanoo susue ngala lemin! Emi bubuluk basa dede'ak sila la so. Hu ndia de, manea matalolole, fo boso nalosak ala hela lini emi leo hataholi mangalauk sila dalek meu, fo emi tu'da meme emi mamana napadedei matea-mahele ma mai.

¹⁸Ela leo bee na, Lamatuak Yesus Kristus, ma ita Mane Mana Soi-Tefa na, Ana fe baba'e-babatin neu emi, fo ela emi boetai malela kana. Koa-kion, neme besak ia, losa dodoo na! Amin. Ha'da-holomata neme ami, Petrus

1 Yohanes

1 ¹ Susulak ia isi na la'eneu, dede'a-kokolak mana fe maso'dak ndia hapun te, daebafak ia beita da'di fa. Ami mamananene matam, dede'a-kokolak ndia. Ta ka'da ami mita fan, te ami ho'u la'en so boe.

² Lelek fo maso'dak ndia natu'du ao ina na, ami mitan. Hu ndia de ami da'di sakasii la'eneu maso'dak ndia. Ami tui-benga fe emi, so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka, fo hapun sama-sama no Ama ka, boema Ama ka natu'dun neu ami de ami mitan so.

³ Hata fo ami mitan ma ami mamananen, ndia nde ami tui-bengan neu emi a, fo ela emi sama-sama mo ami, taso'da to Ama ka ma Anan Yesus Kristus.

⁴ Ami sulak susulak ia, fo ela ita tamahoko te'e-te'e.

⁵ Halak ia nde ami mamananen neme Manetualain Ana na mai. Boema ami manduku-malosa kana neu emi. Halak ndia nafa'da nae, Manetualain

ndia, mangale'do ka huu na. Ta hapu makahatuk faa anak nai dalek boen.

⁶Metema ita tafa'da tae, ita taso'da da'di esa ton, te se'kona ita taso'da nai makahatu ka dalek, soona ita tasapepeko tunga hala-kokola ka, ma tunga tatao-nono'i ka boe.

⁷Tehu metema ita taso'da nai mangale'do ka dalek, sama leo Manetualain nai mangale'do ka dalek, soona ita taso'da nai nakabua-nakaesa ka dalek, boema ita esa mole-dame no esa, soona Manetualain Anan fo Yesus daa na, ana safe nalalao ita teme ita sala-singo nala mai.

⁸Metema ita tafa'da tae, ita sala-singon ta soona, ita ke'dindiu seluk ita ao ina na, fo no enok ndia, Manetualain ta nai ita dalen dale fa.

⁹Tehu metema ita manaku ita sala-singon neu Manetualain soona, neukose Ana tao natetu hala hehelu na, ma naketu-nala'di tunga matetu na. Neukose Ana fe do'o do ampon neu ita sala-singon, ma Ana safe balisi ita tatao-nono'i masala-masingo nala.

¹⁰Tehu metema ita tafa'da tae, ita sala-singon ta soona, nono'kabai de

ita tao Manetualain da'di masapepeko-masandandalik, boema ita ta tape'da Manetualain dede'a-kokolan nai ita dalen dale fa.

2¹ Ana ngala lemin! Au sulak fe emi susulak ia, fo ela emi boso boe tao sala-singok bai. Tehu metema bei hapu emi nggelok tao sala-singok soona, hapu ita hataholi mana masala'en esa na'de Yesus Kristus. Ana tao tunga ka'da ndoo na. Neukose nasala'e ita nai Ama ka matan.

² No Yesus Kristus tunu-hotu ao ina na, de ita sala-singon hapu do'o do ampon. Tehu ta ka'da ita mesa tala sala-singon hapu do'o do ampon fa te, basa hataholi daebafa ka sala-singon boeo, hapu do'o do ampon.

³ Metema ita tuga Manetualain paleta na soona, ndia nafa'da nae, ita talelak Manetualain.

⁴ Hataholi fo nafa'da nae, "Au alelak Manetualain," tehu ana ta tunga paleta na fa soona, hataholi ndia masapepeko-masandandalik, nana Manetualain ta nai dalen dale fa.

⁵ Tehu hataholi mana tunga Manetualain hala-kokola na, hataholi ndia ana sue-lai

Manetualain tunga matetu na. Soona ndia da'di ta'du esa nae, ita taso'da to Manetualain.

⁶Metema see nafa'da nae, ndia naso'da no Manetualain soona, hataholi ndia muse tunga Kristus ei tata'bu na boe.

⁷Tolano susue-lalai ngala lemin! Au ta sulak paleta beuk fe emi ia fa, te paleta ia la paleta palaak fo lafa'dan neu emi, ndek emi mulai mamahеле Yesus; paleta maneme Manetualain mai a. Fo halak ndia, emi mamananen so.

⁸Leomae leondiak boeo, au sulak paleta ia la, paleta beuk boe; nana ndoo na, ita hapu titan nai Kristus ma emi ao inam dale. Nana makahatu ka boetai mophon, de mangale'do matetu ka,ana mulai nangale'do so.

⁹Hataholi fo nafa'da nae, ndia nai mangale'do ka dalek, tehu metema hataholi ndia bei nakamuu-nakadau tolano na soona, hataholi ndia bei nai makahatu ka dalek losa besak ia.

¹⁰Hataholi mana sue-lai tolano na, hataholi ndia naso'da nai mangale'dok dale, de hataholi ndia ta tao na hataholi fe'ek, tu'da leo sala-singok dale neu fa.

¹¹ Tehu hataholi fo nakamuu-nakadau tolano na, hataholi ndia so'da na, bei nai makahatuk dale, de ana ta bubuluk, ana la'ok leo bee neu fa, nana makahatu ka de ta nita lo dae so'on.

¹² Ana ngala lemin! Au sulak fe emi susulak ia nana hu ka nde Kristus de, emi sala-singom hapu do'o do ampon so.

¹³ Ama ngala lemin! Au sulak fe emi susulak ia, nana emi malelak Hataholi fo Ana da'di neme makasososan eli mai a so. Ana muli-solu ngala lemin! Au sulak fe emi susulak ia, nana emi sengi Hataholi Mangalau ka so.

¹⁴ Ana ngala lemin! Au sulak fe emi susulak ia, nana emi malelak Amak Manetualain so. Ama ngala lemin! Au sulak fe emi susulak ia, nana emi malelak Hala Kokolak fo ana da'di neme makasososan eli mai a so. Ana muli-solu ngala lemin! Au sulak fe emi susulak ia, nana emi mabe'i-balakaik. Manetualain dede'a-kokolan nai emi dalem dale, de emi sengi Hataholi Mangalau ka so.

¹⁵ Boso sue-lai daebafak ia no basa oe isin lala'ena. Nana metema emi sue-lai daebafa ka soona, emi ta sue-lai Ama ka so'on.

¹⁶ Basa daebafak ia oe isin lala'ena fo hataholi daebafa masala-masingo ka nitan, fo nahii kana boema namaututua-namadedeman soona, basa dede'ak sila la, ala ta da'di leme Ama ka mai fa, te ala da'di leme daebafa ka mai.

¹⁷ Hataholi daebafa ka nahiik daebafa ka no basa oe isin lala'ena, tehu besak ia, neukose ana sapu-lalo. Tehu hataholi mana tunga Manetualain hihii-nanau na, naso'da nahele losa dodoo na.

¹⁸ Ana ngala lemin! Le'do fai mate'e ka, deka ia so! Lafa'da basa emi lae, Kristus musu noo na, neukose ana mai; hu ndia de besak ia, hataholi mana musu lo Kristu sa, ba'u ka ala mai so. Basa manda'dik sila la, ala da'di ta'du esa nae, le'do fai mate'e ka, ana deka so.

¹⁹ Kristus musu noon sila la nde, hataholi mana la'oela ita, fo memang tunga ndoo na soona, ita hataholin ta sila fa. Nana metema ita hataholin sila soona, tao leo beeo, lakabubua lahele lo ita. Tehu ala la'oela ita, fo ela ana da'di nafafa'dak esa nae, tete'e ka ita hataholin ta sila so'on.

²⁰ Tehu Yesus Kristus fe Manetualain Dula Dale na neu emi so. Hu ndia de emi malelak nanoli ndoo sa.

²¹ Hu ndia de, au sulak fe emi susulak ia, ta hu ka nde emi beita malelak nanoli ndoo sa fa, te hu ka nde emi malela kana so, boema emi bubuluk boeo, ta hapu masapepeko-masandandalik nai nanoli ndoos sila la dalek fa.

²² Masapepeko-masandandali kala nde, hataholi fo lafa'da lae, Yesus ta nde Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka fa. Fo Kristus musu noo nala nde hataholi sila la; nana ala ta nau sipok Ama ka ma Ana ka fa.

²³ Metema see ta sipok Ana ka fa soona, ana ta sipok Ama ka boen. Tehu metema see sipok Ana ka soona, ana sipok Ama ka boe.

²⁴ Hu ndia de, lelek emi mulai mamahеле boema emi mamanene makasososa hala ka, ela leo beena emi manea matalololen nai emi dalem dale. Nana metema emi taoafik matalolole halak ndia soona, neukose emi maso'da tatas esa moo Ana ka ma Ama ka.

²⁵ Kristus helu basa, Ana fe ita so'da matetu ka ma mana ketu basa taa ka so.

²⁶ Au sulak fe emi susulak ia, la'eneu hataholi mana sanga enok fo ala sanga ke'dindiu emi a.

²⁷ Tehu la'eneu emi soona, Kristus fe basa Dula Dale na neu emi so. Boema metema Dula Dalek ndia bei nahele nai emi dalem dale soona, ta paluu hataholi nanoli emi so'on. Nana Dula Dalek ndia nanoli emi, la'eneu basa hata lala'ena; boema ta hapu masapepeko-masandandalik nai nanolin sila la dalek fa. Hu ndia de ela leo beena, emi tunga Dula Dale ka nanolin sila la, ma ela leo beena emi maso'da tataas esa mo Kristus.

²⁸ Hu ndia ana ngala lemin! Maso'da mahele mo Kristus, fo ela neu faik fo Ana mai a, ita tapalani teu tataan, te ita ta teu ke'ke, hu ka nde bibii-mamae ka fa.

²⁹ Emi bubuluk basa, nai Kristus maso'da na dalek, Ana tunga ka'da Manetualain hihii-nanaun. Hu ndia de emi muse bubuluk te, hataholi fo naso'da tunga Manetualain hihii-nanau na, hataholi ndia nde beena Manetualai nanan.

3¹ Mete mitak Manetualain sue-lai na ita ba'u na seli de, nalosak ita

nanaseseik lae, Manetualai nana nala. Ma memak ita nde bee na, Manetualai nana nala. Hu ndia de daebafa mangalauk ia, ana ta nau nalelak ita fa nana, ta nalelak Manetualain fa.

²Tolano susue-lalai ngala lemin! Besak ia, Manetualai nanan ita so, tehu ita heo-hilun beita nandaa fa. Tehu ita bubuluk basan, metema Kristus mai soona, neukose ita da'di sama leo Kristus, nana ita titan nai heo-hilu isi-isi na dalek.

³Hataholi fo ana tao namahehena na neu ka'da Kristu sa, muse nanea ao ina na fo ela te'e-te'e malalaok ma balisi neme sala-singo ka mai, sama leo Kristus boeo malalaok.

⁴Hataholi mana tao sala-singo ka, ana la'o lena Manetualain hoholo-lalanen; nana sala-singo ka nde beena, la'o lenak esa soaneu Manetualain hoholo-lalanen.

⁵Emi bubuluk basan, Kristus mai soaneu Ana koka heni hataholi daebafa ka sala-singon, boema emi bubuluk boeo, Kristus sala-singon ta.

⁶Basa hataholi fo laso'da lo Kristu sa, ala ta bole tao sala-singok lakandondoo henin fa. Nana hataholi mana tao

sala-singo lakandondoo heni kala, beita lita do lalelak Kristus fa.

⁷Ana ngala lemin! Emi boso nau su'di see a, hela namopo emi. Nana metema see tunga Manetualain hihii-nanaun soona, Manetualai nanan hataholi ndia, sama na leo Kristus boeo, Manetualain Anan.

⁸Tehu hataholi mana tao sala-singok nakandondoo heni na, Nitu anan hataholi ndia, nana Nitu a tao sala-singok neme makasososan eli mai so. Hu ndia de Manetualain Ana na mai fo daenga Ana tao nakalulutuk Nitu a tatao-nono'i mangalaun sila la.

⁹Metema Manetualai nanan see soona, hataholi ndia ta bole tao sala-singok nakandondoo henin fa, nana Manetualain ha'da-tataon nai hataholi ndia dalen dale. Boema hu ka nde hataholi ndia aman nde Manetualain, de ana boso boe tao sala-singok nakandondoo henin bai.

¹⁰Manetualai nana nala ma Nitu ana nala ta'du tanan leo iak: see ta tunga Manetualain hihii-nanaun do ana ta sue-lai tolano na fa soona, Manetualai nanan ta ndia fa.

¹¹ Neme makasososan mai a, lafa'da basa halak ndia neu emi nae: Ita muse tasue-talai ao.

¹² Ita boso sama leo Kaen fo ana da'di Nitu a anan de, ana taonisa tolano na. Hu beek de Kaen taonisa tolano na? Hu ka nde ana tao ka'da tatao-nono'i masala kala, tehu tolano na soona, ana tao ka'da tatao-nono'i ndoo sa.

¹³ Hu ndia, tolano ngala lemin! Metema hataholi daebafa ka nakamuu-nakadau emi soona, emi boso nggenge.

¹⁴ Ita bubuluk basan, ita kalua teme mamates dale mai de ita lali leo maso'dak dale teu so. Ita bubuluk dede'ak ndia, nana ita sue-lai ita tolano nala. Metema see dale susue-lalain ta soona, hataholi ndia bei nai mamate sa koasan dale.

¹⁵ Boema metema see bei nakamuu-nakadau tolano nala soona, hataholi ndia, hataholi kanisak, de emi bubuluk basan, hataholi kanisa ka, ana ta hapu so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka fa.

¹⁶ No enok ndia de, besak ia ita bubuluk eno nasue-nalai ao ka nde: Kristus fe heni so'da na soaneu ita. Hu ndia de,

ita muse fe heni ita so'da na soaneu ita tolano nala boe.

¹⁷Metema hataholi manahapu-manadaik esa nita tolano na toto'a-tataan, tehu ana ta taoafik neu tolanon ndia fa soona, tao leo bee de hataholi ndia nafa'da nae, ndia sue-lai Manetualain?

¹⁸Ana ngala lemin! Ita boso sue-lai hataholi, ninik ka'da ita bafa lou na, do ninik ka'da hala-kokolak mesa kana. Te ela leo beena, ita sue-lai tinik susue-lalai matetu ka, fo ita tatu'dun nai ita tatao-nono'in dalek.

¹⁹No enok ndia, besa ka ita bubuluk, Manetualai nana ndoon ita, de ita dale na tesa-tama nai Manetualain matan.

²⁰Metema ita tame'da nana, hata fo ita taon ndia salan soona, mafandendelek te Manetualain malela na ba'u lena ita malela na, hu ka nde Ndia nde bubuluk basa hata lala'ena.

²¹Lena-lenak tolano ngala lemin! Metema ita tame'da nana ita sala-singon ta soona, ita tapalani tasasale matak to Manetualain.

²² Boema ita token beek soona ita hapun, nana ita tunga paleta na ma ita tatao-nono'in nandaa no dale na.

²³ Ana paleta ita tao dede'a ka nde ia: Ita muse tamahеле Anan, fo Yesus Kristus, ma ita muse tasue-talai ao sama na leo Kristus paleta basan neu ita so.

²⁴ Basa hataholi mana tao tunga Manetualain paleta nala, laso'da lo Manetua lain ma Manetualain nasoda nos. Ita bubuluk Manetualain nasoda no ita, nana Ana fe Dula Dale na neu ita so.

4 ¹ Tolano susue-lalai ngala lemin!
Boso mamahеле basa hataholi fo ala manaku lae, sila lanuu Manetualain Dula Dale na so, tehu so'ba su'dik, ade sila dula dalen ndia, tete'e ka Manetualain Dula Dalen ndia do ta. Nana besak ia, nabi pepekok makadotok lafeomeok lai basa mamanak lala'ena so.

² Metema emi nau bubuluk, ade Manetualain Dula Dalen ndia do ta soona, eno na leo iak: Metema hataholi esa, ana manaku nae, Yesus Kristus Ana da'di sama leo hataholi daebafa ka de Ana mai leo daebafa ka mai soona, hataholi ndia Dula Dale na neme Manetualain mai ndia.

³Tehu metema hataholi esa, ana ta sipok Yesus fa soona, hataholi ndia ta nanuu Manetualain Dula Dale na fa. Te hataholi ndia nanuu Kristus Musu noo na dula dale na nde ndia. Tolano ka mamananene basa lae, neukose dula dalek ndia, ana mai, de besak ia, ana mai nai daebafa ka so.

⁴Tehu, ana ngala lemin! Manetualain nuun emi so. Hu ndia de, emi sengi nabi pepeko kala nana, emi Dula Dale ma koasa na ba'u lena heni, daebafa ka hataholi nala dula dale na.

⁵Nabi pepekok sila la, ala kokolak ka'da dede'a daebafak, fo daebafa ka nde namanene sala, nana daebafa ka hataholin sila.

⁶Tehu ita soona, Manetualai nanan ita; de see nalelak Manetualain soona, namanene ita hala-kokolan. Boema metema Manetualai nanan ta see fa soona, ana ta nau namanene ita hala-kokolan fa. Metema ita nau talelak Dula Dale ndoo sa ma dula dale matofa matala ka soona, eno na leondiak.

⁷Tolano susue-lalai ngala lemin! Mai fo tasue-talai ao leona, nana susue-lalaik ndia, ana da'di neme Manetualain mai.

Hataholi mana sue-lai ka, ana da'di Manetualai nanan, hu ndia de nalelak Manetualain.

⁸ Hataholi dale susue-lalai taa ka, ta nalelak Manetualain fa, nana Manetualain ndia, susue ka huu na.

⁹ Manetualain nafa'da nae, Ana sue-lai ita, hu ndia de Ana fe Ana mane kisa na mai leo daebafa ka mai, fo daenga ita hapu so'dak tunga Anan ndia.

¹⁰ Fo susue-lalai ka, huu na nde ndia: Ita ta nde sue-lai Manetualain fa te, Manetualain nde sue-lai ita ninik nadenu Ana na mai, fo ela ita sala-singon hapu do'o do ampon tunga Anan ndia.

¹¹ Tolano susue-lalai ngala lemin! Metema Manetualain sue-lai ita tao leondiak soona, ita boeo muse tasue-talai ao.

¹² Beita hapu hataholi esa boen, hapu nita Manetualain fa, tehu metema ita tasue-talai ao soona, Manetualain naso'da no ita, fo susue-lalain natetunandaa nai ita dalek.

¹³ Hu ka nde Manetualain fe Dula Dale na neu ita, de besa ka ita bubuluk, ita taso'da to Manetualain ma Manetualain naso'da no ita.

¹⁴ Ami mita matam Manetualain Ana na so. Hu ndia de ami tui-benga mae, Ama ka nadenun Ana mai fo Ana da'di daebafa ka Mane Mana Fe So'da na.

¹⁵ Ba'eneu see fo ana sipok Yesus ndia nde beena Manetualain Anan soona, Manetualain naso'da no hataholi ndia, ma hataholi ndia boeo, naso'da no Manetualain.

¹⁶ Ita nde bubuluk ma tamahele Manetualain susue-lalain neu ita. Manetualain ndia nde, susue-lalai ka huu na. Hu ndia de, metema susue-lalai ka nai see dalen dale soona, hataholi ndia naso'da no Manetualain ma Manetualain naso'da no hataholi ndia.

¹⁷ Soona Ana tao na susue-lalaik manai ita dalen dale a, ana da'di natetunandaa, fo daenga Fai Naketu-Nala'di ka losa soona, ita tapalani. Ita tapalani nana ita maso'dan nai daebafak ia, sama leo Kristus maso'da na.

¹⁸ See naso'da nai Manetualain susue-lalain dalek soona, ana ta bii namata'u fa; nana susue-lalai matetu-mandaak ndia, ana tao namopo bibii-namata'uk manai ita dalen dale a. Hu ndia de, dede'a mangale'do na nae, Metema Manetualain

susue-lalai matetu-mandaan ndia beita nai see dalen dale fa soona, hataholi ndia ana bii nasasale matak no Fai Naketu-Nala'di ka.

¹⁹ Ita tasue-talai ao nana, Manetualain sue-lai nakahuluk ita so.

²⁰ Metema hataholi esa nafa'da nae, "Au sue-lai Manetualain", tehu ana ta sue-lai tolano na fa soona, hataholi ndia masapepeko-masandandalik. Nana leomae hataholi ndia memetek tolano na boeo, ana ta sue-lai fan, na neme bee mai a, ana hapu sue-lai Manetualain fo nananita tak ndia.

²¹ Hu ndia de, Kristus fe ita paleta nae leo ia, Ba'eneu see fo ana sue-lai Manetualain soona, ana muse sue-lai tolano nala boe.

5¹ Metema see namahеле Mane Mana Fe So'dak fo Manetualain helu ka, fo nde Yesus soona, Manetualai nanan hataholi ndia. Boema metema hataholi a ana sue-lai amak esa, soona ana sue-lai ana na boe.

² No enok ndia, de ita bubuluk tae, ita sue-lai Manetualai nana nala: Ita sue-lai Manetualain ma tunga paleta nala.

³ Nana metema o sue-lai Manetualain soona, o muse tunga paleta nala. Nana paleta nala ta mabela fa.

⁴ Nana basa Manetualai nana nala, lapalani sengi daebafa mangalauk ia. Ita sengi daebafa ka ninik ka'da ita namahehele na.

⁵ See ka nde sengi daebafa ka? Ka'da hataholi fo namahele, Yesus nde bee na Manetualain Ana na, ndia nde sengi daebafa ka.

⁶ Yesus Kristus mai leo daebafa ka mai, boema salanin ma maten. No enok ndia, Ana mai ta ka'da no oe mesa kana fa, te no oe ma daak. Boema Manetualain Dula Dale na sakasii nae, memak dede'ak ndia, tete'e ka. Mafandendelek te, Dula Dale ka, ta masa pepeko-masandandalik fa.

⁷ Hapu sakasii telu:

⁸ fo nde, Manetualain Dula Dale na, oe a, ma daa ka telus hala tutui nala matak esa.

⁹ Ita tamahela neu hataholi daebafak sakasiin, tehu Manetualain sakasii na, balakai na ba'u lena seluk bai. Leondiak Manetualain sakasii na, la'eneu Ana na.

¹⁰ Hu ndia de, hataholi fo namahеле Manetualain Ana na, ana sipo na sakasii ndia nai dalen dale so; tehu ba'eneu hataholi fo ta namahеле Manetualain na, ana tao Manetualain nono'kabai de masapepeko-masandandalik; nana ta namahеле hata fo Manetualain nafa'dan la'eneu Ana na fa.

¹¹ Sakasii ndia nae leo ia, Manetualain fe basa ita so'da matetu ka ma mana ketu basa ta ka, fo Ana na nde da'di maso'dak ndia huu na.

¹² See nanuu Manetualain Ana na soona, nanuu so'dak ndia; ma see ta nanuu Manetualain Ana na fa soona, ta nanuu so'dak ndia fa.

¹³ Au sulak susulak ia, fe emi mana mamahеле neu Manetualain Ana na, fo ela emi bubuluk te, emi hapu so'da matetu ka ma mana ketu basa taa ka so.

¹⁴ Hu ndia de, ita tapalani hule-haladoi neu Manetualain, nana ita tamahеле, Ana sipok ita hule-haladoin, metema ita hule-haladoin ndia, nandaa no dale hihii na.

¹⁵ Nana ita bubuluk basa, metema ita token soona, namanene ita nonoken ndia, boema ita bubuluk boeo, metema

ita token beek soona, tao leo beeo Ana fe ita.

¹⁶Metema emi mita emi nonoo salanim esa, ana tao salak esa, leomae ta nini mamates fe fan, soona ela leo beena, emi hule-haladoi neu Manetualain fo Ana fe hataholi ndia, maso'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka. Dede'ak ia nandaa no hataholi fo ana tao salak, te salak ndia ta nini mamates fe fan. Tehu emi boso hule-haladoi neu Manetualain, soaneu hataholi fo sala na nini mamates. Emi tao salak soona, hule-haladoi neu Manetualain.

¹⁷Nana basa tatao-nono'i masala kala nde beena, sala-singok basa sila la, tehu hapu sala-singok luma, ta lini mamates fa.

¹⁸Ita bubuluk boeo, basa Manetualai nana nala lala'ena, boso tao sala-singok lakandondoo henin, hu ka nde lamahena Manetualain nasulu-nahapas de Hataholi Mangalauk ndia ta taos le'e esa boen.

¹⁹Leomae Hataholi Mangalauk ndia, ana koasa nai basa daebafak ia lala'ena, tehu ita bubuluk basa, Manetualain nuun ita so.

²⁰Ita bubuluk basa, Manetualain Ana na mai, de ana fe ita malelak fo daenga ita talelak Manetualain fo ndoo sa. Fo ela ita taso'da to Manetualain fo ndoo sa, ma taso'da to Anan fo Yesus Kristus. Ndia nde Manetualain fo ndoo sa, ma Ndia nde so'da matetu ka mana ketu basa ta ka.

²¹Ana ngala lemin! Madook ao ina mala neme sosongo-tatango kala mai.

2 Yohanes

1 ¹ Susulak ia neme au, fo maui-malanga salanik. Au fe susulak ia neu Inak fo Manetualain hele ka, ma Ina ana nala. Au sue-lai emi te'e-te'e. Ta ka'da au mesa nga sue-lai emi fa, te basa hataholi mana malelak Manetualain fo ndoo sa, ala sue-lai emi boe.

² Nanahu Manetualain leo nai ita dalen dale, ma no nahele ita losa dodoo na.

³ Ela leo bee na, Amak Manetualain, ma Yesus Kristus, fo Ama ka Anan ndia, fe ita baba'e-papalak, susue-lalaik ma mole-dame. Ela leo bee na, basa sila la ita tanuus no dale ndoos ma susue-lalaik.

⁴ Au amahoko anseli, nai lelek fo au amanene lae, Ina anan nggelok laso'da tunga Manetualain nanoli nala, sama leo Amak Manetualain paletan neu ita.

⁵ Hu ndia de, au oke anseli neu Ina, fo daenga ita basa-basa tala, tasue-talai ao. Au ta afa'da paleta beuk ia la fa; lafa'da basa paleta ia la neu ita, ndek ita tamahele makasososa na so.

⁶Tasue-talai ao soona, soso na nae, emi maso'da tunga Manetualain paleta nala. Paleta sila la, emi mamananes ndek makasososa na nae, emi muse maso'da nai nasue-nalai ao ka dalek.

⁷Hataholi mana ke'dindiuk ba'u ka, ala tapasasala leo basa daebafa ka lala'ena leu so. Hataholi sila la nde ta nau sipok Yesus Kristus mai hai neme daebafa ka, boema ta lamahale, Ana da'di hataholi daebafak fa. Hataholi matak leo sila kala, hataholi mana ke'dindiuk, fo Kristus Musu No nala nde hataholi sila la.

⁸Hu ndia de manea matalolole, fo boso nalosak emi mamopo hata fo, ami tao-no'i basan neu emi ndia. Sanga enok, fo ela emi hapu sipo la'iesak emi ngga'di ma neme Manetualain mai.

⁹Hataholi fo, ana ta ho'u nahele Kristus nanoli nala, te ana tao fe'ek neme Kristus fen nanoli kala mai soona, hataholi ndia, Manetualain ta. Hataholi fo naso'da nahele nai Kristus nanoli nala dale ka, hataholi ndia nanuu Amak Manetualain no Anan Yesus boe.

¹⁰Hu ndia de, metema hapu hataholi mai fo, ana ta tui-benga Kristus nanoli nala neu emi fa soona, boso mate'an ma

boso sipok hataholi ndia leo emi umam neu.

¹¹ Nana, see nate'a hataholi matak leondia ka soona, ana tunga hataholi ndia, fo duas tu'da leo tatao-nono'i mangalauk ndia dalek leu.

¹² Au bei paluu afa'da emi, dede'a ba'u nanseli, tehu au dodoo basan ae, malole lenak au boso afa'dan tunga susula liik. Au amahena, au hapu loak fo au ne'i donge-dama emi soona, besa ka au kokolak matang o emi, fo ela ita basa-basa tala tamahoko te'e-te'e.

¹³ Ina ka tolano inan fo Manetualain hele ka, ana nala haitua fe Ina, nate'ak boe.

3 Yohanes

1 ¹Tolanoo Gayus fo au sue-lai ka! Au ia, mauli-malanga salanik. Au sue-lai o te'e-te'e,

²au hule-haladoi, fo ela leo bee na, tolanoo ka so'da-la'dak nai basa dede'ak lala'ena dalek, sama leo tolanoo ka samane na, so'da-la'dak boe.

³Au amahoko anseli nana, nai lelek tolanoo salanik de'u bee, ala mai de lafa'da au lae, o lilineka mahele mo Manetualain fo ndoos ndia, hu ka nde nai o so'da ma dalek, o tunga mahele Manetualain nanoli nala.

⁴Ta hapu hata esa boen, fo ana tao namahoko au dale nga lena neme, au amanene lae, au ana ngala laso'da tunga Manetualain nanoli nala.

⁵Tolanoo ngo nei! Tolanoo ka lilineka nai tolanoo ka tatao-nono'in dalek, soaneu tolanoo Salani kala; nakalenak bai, o beita malelak hataholi Salanik bee boen o, o malalau-maonos.

⁶Ala tui o susue-lalaim ndia neu salanik manai ami mamana ma so. Tulu-falis, fo

ela ala leo la'ok lakandoo, fo no enok ndia, Manetualain dale na namahoko,
⁷ nana nai sila leleo-lala'on soaneu lalalau-laoono Kristu sa, ala ta sipo tutulu-fafalik hata esa boen, neme hataholi mana malela Manetualain taa kala mai.

⁸ Hu ndia de, ita hataholi Salani ka, muse tulu-fali ita tolano Salanin leo sila kala, fo ela ita basa-basa tala tao tamaloloa Manetualain nanoli ndoo na.

⁹ Au sulak fe Salani kala, susula keke'u anak ia so, tehu Diotrefes fo ana hii da'di mauli-malangan nai Salani ka dalek ndia, ana ta nau tunga au fa.

¹⁰ Mahani te, metema au ne'i soona, de'i fo au ofe heni basa tatao-nono'in lala'ena, fo nde tatao-nono'i mangalaun ma masapepeko-masandandalin neu ami a! Tehu tatao-nono'in ndia, beita dai fan. Nai lelek fo nonoo Salani kala leu leo kota ndia leu boeo, ana ta nau sipo kasa fa. Lena-lenak bai, nafa'da hataholi mana sipok tolanook sila la, fo ladenu hataholi sila kalua la'oela Salani kala!

¹¹ Tolanoo susue ngo nei! Boso nanadulak neme hata mangalau ka mai, te nanadulak neme ka'da hata malole

a. Hataholi mana tao malole a, hataholi ndia, Manetualain hataholin. Ma hataholi mana tao mangalau ka, hataholi ndia beita nalelak Manetualain fa.

¹² Basa hataholi la koa-kio Demetrius. Manetualain boeo, Ana koa-kion. Ami koa-kion boe, ma hata fo ami kokola kana, hapu nananamahelik.

¹³ Au bei paluu afa'da o, dede'a ba'u, tehu au dodoo basan, malole lenak au boso afa'das neu o, tunga susulak liik.

¹⁴ Au amahena, ita dua hapu tatongo nai fai lalai anak ia, fo ita dua kokolak matak no matak. (1-15) Ela leo bee na, Lamatua ka fe baba'e-papalak neu tolanoo ka. O tia-laim manai au mamanang ia boeo, ala haitua fe o nate'ak boe. Manduku-malosalak au nate'a nga, neu basa ita nonoo nala esa-esak.

Yudas

1 ¹Tolano-tolanook fo, Manetualain nalo basak, ma sue-lai ma naneas soaneu Yesus Kristus. Da'dileo Yesus Kristu satan, au Yudas fo Yakobis tolanoo na,

²au amahena: Ela leo bee na, Manetualain fe baba'e-papalak, susue-lalaik, ma so'da-mole manadai lenak neu emi.

³Tolano susue ngala lemin! Au ahiik alanseli, sulak fe emi susulak la'eneu so'da-molek fo, ita basa-basa tala la'ola'din so. Tehu besak ia, au dodoo ae, au muse anoli-afa'da emi tunga susulak ia, fo emi ho'u mahele namahehelek fo Manetualain fe basan neu hataholi kamahehele nala, ka'da la'i esa, losa dodoo na.

⁴Nana, ita ta tame'da fa te, hapu hataholi kikisa kala, ala masok talipeo leo ita hataholi kamahehele kala nakabuan dale mai so. Hataholi sila la, hataholi mangalau kala. Ala tui puta-pai halak la'eneu ita Manetualain

susue-lalain, fo ala hapu loak, tao latetu sila ha'da-tatao ta kandaa nala fa. Ma ala ta sipok Yesus Kristus, fo Mana Koasa kisak, ma ita Lamatua na fa. Hataholi sila, huhuku na nana nafa'da elak nai Susula Malalaok dale, neme makahulun eli mai so.

⁵Basa sila la, emi bubulu kasa so. Tehu au nau fe seluk emi nasa nene'dak la'eneu, tao leo beek de Amak Manetualain soi-tefa na hataholi Israe la leme dae Masir a mai, tehu makabui na, hataholi Israel bee, ta namahеле fa soona, Ana huku nisas.

⁶Tao leo bee o, emi boeo bubuluk la'eneu ata nusa so'dak fo mana la'o lena sila koasa na too-lanen, nalosa ala la'oela sila mamana leleo na soona, Manetualain lange ata nusa so'dak sila la ninik namosina mana ketu basa taa ka, nai mamana makahatuk dale, nai daebafa ka buina. Ata nusa so'dak sila, nanatahan nahelek, losa sila huhuku na nananaketuk, metema fai mate'e ka losa.

⁷Tao leo bee o, emi boeo bubuluk la'eneu kota Sodom no Gamora ma kota titia-tatai nala boe. Kota sila lau nala

tatao-nono'in sama leo ata nusa so'dak sila la boe. Ala soso-piao, ma ala tao tatao-nono'i mangalauk, nalosa ala doidoso ninik ha'i mana ketu basa ta ka, fo ela ana da'di nasanene'dak neu basa hataholi a.

⁸Tehu hataholi mangalauk fo mana talipeok sila la leondiak boe. Ala tao langgengeeo ao paa nala ninik me'i-afe nala. Lakadadaek Manetualain koasa na, boema lakamumulu-lakamamaek basa ata nusa so'dak manai nusa so'da ka.

⁹Mikael fo, nalanga basa ata nusa so'da kala, ana beita tao leondiak la'i esa boen. Nai lelek fo, nasipo bafak no nitu a nai nale'ak esa dalek, la'eneu see ka nde neukose ana hapu Musa popola na, Mikael ta fe salak neu Nitua, ninik dede'a-kokola nakamumulu-nakamamaek fa. Mikael ka'da nae, "Neukose Lamatua ka huku o!"

¹⁰Tehu no dede'a-kokola nakamumulu-nakamamae ka, de hataholi sila la fe salak neu hata fo ta lalela kana fa. Hataholi sila sama leo bana aafi ta ka, fo ala tao tunga ka'da dale hihii mesa nala, nalosa sila nde tao lakalulutuk seluk ao ina nala.

¹¹ Soe ba'eneu sila. Ala tunga Kaen eno na so. Hu doi ka, de ala la'ok tunga eno masala ka, sama leo Bileam. Ma sila boeo, nanatao nakalulutuk, nanahu ala sanga musu sama leo Korah.

¹² Metema hataholi sila la, la'a lakabubua lo emi, nai emi feta perjamuan susue ma dalek soona, la'a no ta pake bibii-mamaek fa nana, hataholi sila la, maa maolok. Ta lafandele hataholi fe'ek so'on. Hataholi sila la, sama leo ko'a u'da ka, fo ani na fuu ninin mai, tehu u'da na ta mai fa. Hataholi sila la boeo, sama leo ai maboia ka, fo oka na nanafe'a henik, boema maten, de losa fai naboa na te, ta naboa fa.

¹³ Sama leo lii napoponu nai tasi lai fo nafufu'de, leondiak boe, hataholi sila la tatao-nono'in nini mamaek. Sila nde bee na, sama leo bana mana leu-laa ka, fo Manetualain sadia basa mamana nala, nai makahatu ina dale, losa dodoo na.

¹⁴ Hanok nde bee na, bobongi ka hitu a, neme Adam mai, fo makahulu na nafa'da ela la'eneu hataholi sila la nae, "Metete leo na, te neukose Amak Manetualain Ana mai no ata malalaon lifu-lifu kala,

¹⁵ fo laketu-lala'di basa hataholi lala'e na. Ma neukose Amak Manetualain huku hataholi mangalau kala, nanahu tatao-nono'i nala, mangalauk. Boema neukose Ana huku hataholi masala-masingo kala, ma hataholi malena langa-masaba soo kala, nanahu halakokola nakamumulu-nakamamaek fo ala kokola kana."

¹⁶ Hataholi sila la, ka'da bemumuu tataas esa, ma ala fe salak neu hataholi fe'ek. Laso'da tunga ka'da sila hihii-nanau masala-masingo nala. Lamatutua-lamadedema ao ina nala, boema ala koa-kio hataholi, fo daenga ala hapu nanalak.

¹⁷ Tehu au tolanoo susue-lalai ngala lemin! Mafandendelek, hata fo makahulu na ita Lamatuan Yesus Kristus hataholi nadedenu nala lafa'da ka.

¹⁸ Hataholi sila la, lafa'da lakahuluk emi lae, sanga losa le'do fai mate'e ka soona, neukose hapu hataholi mana hakinonoli emi a, ala to'da mai. Hataholi sila la nde, hataholi fo laso'da tunga ka'da sila hihii-nanau masala-masingo nala.

¹⁹ Hataholi sila nde lini nasi'da-naba'e ka. Nana Manetualain Dula Dale na, ta

koasa hataholi sila la fa, te hihi-nanau daebafa ka nde, koasa hataholi sila la.

²⁰Tehu ba'eneu emi, fo au tolanoo susue ngala lemin! Oebeu emi so'da ma nakandoo, tunga emi namahehelem neu Yesus Kristu sa. Nana emi namahehelem ndia, malalaok nanseli. Hu ndia de, emi muse hule-haladoi minik Manetualain Dula Dale na koasa na,

²¹ma maso'da nai Mantualain susue-lalain dalek tataas esa, bei dai emi bei mahani ita Lamatuan Yesus Kristus susue-lalain, fo neukose ana fe emi so'da matetu ka, ma mana ketu basa ta ka.

²²Ba'eneu hataholi dale ka ba'e kala, ela leo bee na emi matu'du emi dale susue-lalaim neus.

²³Tulu-fali hataholi fe'e kala fo daenga laso'da, nono'ka bai de, emi hela henis leme ha'i pilak dale mai. Tulu-fali hataholi fe'ek, tehu manea matalolole, fo daenga emi boso tunga hataholi sila la, sala-singon. Soaneu hataholi fe'e kala, ela leo bee na emi sue-lais no bibii-namatua'uk, tehu mamasas, nakalenak bua papake nala, hu ka nde sala-singo nala.

²⁴ Manetualain nanea nabe'i emi, fo daenga emi boso tu'da, ma no nabe'i emi leo ndela-sa'an dalek no namahokok ma malalaok.

²⁵ Ka'da Ndia mesa kana nde Manetualain fo Manasoi-tefa ita tunga ita Lamatuan Yesus Kristus. Ndia nde Manetualain fo mandela-masa'ak, matua-madema, mana koasa, ma manini-mafa'dak, neme makahulun eli losa besak ia, ma losa dodoo na! Amin.

Wahyu

1 ¹ Susulak ia isi na la'eneu hata fo Yesus Kristus nafa'dan la'eneu basa manda'dik fo neukose ala dadi. Manetualain nafa'da Kristus fo ela natu'dun Manetualain ata nala hata fo no lai-laik muse ana dadi. Kristus nadenu ata nusa so'da na neu leo Yohanis fo ata na fo nafa'dan manda'dik sila la.

² Boema Yohanis tui basa hata fo nitan ndia. Ma ia nde hala nafafa'dak la'eneu hala heheleuk maneme Manetualain mai, fo Yesus Kristus natetea-nahehelen tunga sakasii na.

³ Maua-manalek neu hataholi fo manales ma hataholi fo namanene susulak ia nafa'da ela ka, boema ana tunga hata fo nanasulak nai dale ka. Nana ta doo ka so'on te, basa ia la neukose ala da'di.

⁴ Tolano-tolanoo salani kahituk fo manai nusa Asia la lemin! Au, Yohanis, amahena emi nanaba'e-bati baba'e-papalak neme Manetualain fo nde, Ndia fo nai ia, fo nai ia so, ma nai ia nakandondoo henin, ma

boeo neme dula dale kahituk fo manai Manetualain kandela mane na matan,
⁵ ma neme Yesus Kristus, sakasii fo manalilineka ka. Ndia nde makasososa naso'da falik neme mamate sa mai, ma Ndia nde manakoasa neu mane-mane daebafa kala. Yesus sue-lai ita, ma no mamate na de Ana soi-po'i ita teme ita sala-singon mai,

⁶ boema nakadada'dik ita da'di leoina hehelik fo talalau-taono Manetualain fo Ama na sama leo imam-imam.

Yesus Kristus ndia matua-madema ma manakoasa losa dodo na. Amin!

⁷ Mete leona! Yesus mai no ko'a sa ana poti nan! Basa hataholi la neukose litan, nai dalek sila fo manapau nana boe. Basa leoina manai daebafa ka lala'ena neukose ala kii-makaleleu nanahu Hataholi ndia. Hei, dede'ak ndia neukose ana da'di! Amin!

⁸ Manetualain nae, "Au nde Alfa ma Omega, fo makasososak ma fo mate'ek". Au nde Manetualain fo manakoasa, fo nai ia, ma nai ia so, boema nai ia nakandondoo henin.

⁹ Au Yohanis, emi tolanoom fo ua-nalek esa no emi nai doidosok fo basa Kristus

ana manatunga nala la'ola'di ka. Ita takatatakak doidoso ka dadileo hataholi kamahehek fo Ndia nuun. Ala tapa au leo Pulu Patmo sa neu nanahu au tui-benga Manetualain hala hehelu na, ma hu ka nde au fe sakasii la'eneu Yesus.

¹⁰ Nai Lamatua ka fai na, Manetualain Dula Dale na koasa na au, boema au amanene halak matuaina kokolak nai au dea nga sama leo pupuu ka lii na.

¹¹ Halak ndia nae, "Sulakma hata fo o mita ka fo haitua susulak ndia leo salani kahituk manai Efesus, Smirna, Pergamus, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ma Laodikia."

¹² Au lipa leo dea u fo au mete see ka nde manakokolak no au a. Boema au ita banu eik hitu nanatao neme lilopila sa mai.

¹³ Nai banu eik sila la tala'da heon, hataholi esa napadeik fo meten soona, sama leo Ana Hataholi ka. Ana pake ba'du manalu fo nalu na losa ei na. Nai fana na Ana pake babaa fana lilopilas.

¹⁴ Langa doo na fulak sama leo bi'ilopo bulu na, do fulak sama leo a'ba sa. Mata na pila lo'a-lo'a sama leo ha'i a;

¹⁵ei na pila lo'a-lo'a sama leo liti nanahotu ka. Hala na sama leo oe lili'do matuaina ngguu na.

¹⁶Lima kona ho'u nduuk hitu, ma tafaina matane kaduak esa kalua neme bafa na mai. Mata panan nahaa sama leo le'do nai le'dohana nees.

¹⁷Lelek au itan boema, au bala u mata na nono'kabai hataholi manamate ka. Tehu Ana fua lima kona na neu au lain boema nae, "Boso bii! Au nde makasososak ma mate'ek.

¹⁸Au nde Ndia fo maso'da ka! Au mate so, tehu mete leona te, Au aso'da losa dodoo na. Au koasa mamate sa, ma daebafa hataholi manamate ka.

¹⁹Hu ndia de, sulakma dede'ak fo o mita kala, fo nde dede'ak fo hapus besak ia, ma dede'ak fo mahani te neukose ana da'di.

²⁰Ia nde bibila-babaak neme nduu kahituk fo o mitas nai au lima kona nga, ma neme banu ei lilopila kahituk sila la. Nduu kahituk sila la nde, salani kahitu kala ata nusa so'da nala, ma banu ei kahituk sila la nde bee na nde salani kahituk sila la."

2¹ "Neu ata nusa so'dak salanik manai Efesu sala, sulakman leoiak: Ia nde hala heheluk neme Ndia fo manaho'u nduu kahitu kala nai lima kona na, ma manala'ok manai banu ei lilopila kahituk sila la tala'da.

²Au bubuluk hata fo emi taon: Emi maue-male'di puselaipana ma emi makatatakak manseli. Au bubuluk emi ta tao dalek neu hataholi mangalau kala fa. Ma emi boeo so'ba basa hataholi fo manaku aoina na hataholi nadedenuk, te se'ko na ta, nana emi bubuluk mae sila masapepeko kala.

³Emi boeo ta haelai mamasana ma ta ketu namahehenak, leomae emi doidoso nanahu Au.

⁴Tehu hapu hata esa nai emi dalek fo Au akamu-akadaun: Emi ta sue-lai Au so'on sama leo makasososa na.

⁵Hu ndia de, mafandendelek leona te, emi tu'da meu nai doo ka so! Tukatei-saledale meme emi sala-singo mala ma tao-no'i hata fo makahulu na emi tao-no'in nana. Metema ta soona, neukose Au ne'i fo Au fe'aheni emi banu eim sila la neme mamana nala mai.

⁶ Leomae leondiak boe bei hapu hata malole esa nai emi dalek: Emi makamu-makadau Nikolas ana manatunga nala tatao-nono'in, fo Au akamu-akadaus boe.

⁷ Ba'eneu see fo ana hapu namanene soona, ela leo bee na ana taoafik neu hata fo Maneteualain Dula Dale na nafa'dan neu salani nala! Sila fo manasengi kala, neukose Au fes loak la'a ai boak neme ai huu maso'da ka fo ana moli nai Manetualain Osin dale."

⁸ "Neu ata nusa so'da salanik manai Smirna la, sulakman leoiak: Ia nde hala heheluk neme Ndia fo makasososak ma mate'ek, fo manamate basak ma naso'da falik.

⁹ Au bubuluk basa emi toto'a-tataa mala. Au bubuluk emi nuu ta-hata ta kala, tehu tunga doo na emi kamasu'ik! Au bubuluk kalaak pepekoko kala soaneu emi neme hataholi fo ana manaku aoina hataholi Yahudi, te se'ko na ta. Sila nde bee na Nitu hataholi kamahehelen!

¹⁰ Boso bii neu doidosok fo ta doo ka soo'on te emi muse la'ola'din. Mafandendelek! te neukose Nitu tao emi nggelok leo bui dale neu soaneu emi

nanaso'ba-su'dik. Neukose emi doidoso faik sanahulu dale na. Ela leo bee na emi lilineka neu Au losa mate, soona neukose Au fe emi so'da matetu ka ma manaketu basa ta ka da'dileo bua palsen sesengik.

¹¹ Ba'eneu see fo ana hapu namanene soona, ela leo bee na ana taoafik neu hata fo Manetualain Dula Dale na nafadan neu hataholi kamahehele nala! Sila fo manasengi kala, neukose ala ta doidoso hata-hata makandondook neme mamate kadua mai fa."

¹² "Neu ata nusa so'da salanik manai Pergamu sala, sulakman leoiak: Ia nde hala heheluk neme Ndia fo manaho'u tafaina matane kadua ka mai.

¹³ Au bubuluk emi leo nai bee, fo nde nai mamanak fo Nitu paleta. Tehu emi lilineka mahele neu Au. Nakalenak lelek Antipas, Au sakasiing fo mana lilinekak ndia, nanataonisak nai emi matam nai Nitu mamana leleo na, emi ta malelesi mae emi mamahale neu Au fa.

¹⁴ Leomae leondiak boe, fo Au ta hiin nai emi dalek fa nde: Hapu hataholi nggelok nai emi dalek, ala tunga hata fo Bileam nanoli ka. Bileam nanoli Balak eno na tao leo beek fo tu'u hataholi Israe

la leo sala-singo ka dalek leu, fo nde ninik ana fufu'di-oo'doss fo la'a nana'ak fo ala fe basan neu sosongo-tatango ka ma ala tao tatao-nono'i manasosoa-piao kala.

¹⁵ Leondiak boe, nai emi dalek bei hapu hataholi fo ala bei ho'u lahele Nikolas ana manatunga nala nanoli nala.

¹⁶ Hu ndia de, tukatei-saledale meme emi sala-singo mala mai leona! Metema ta soona, ba'ihanak seluk fa bai te neukose Au mai neu emi, soaneu Au atati o hataholi sila la ninik tafaina manai Au bafa nga.

¹⁷ Ba'eneu see fo ana hapu namanene soona, ela leo bee na ana taoafik neu hata fo Manetualain Dula Dale na nafa'dan neu hataholi kamahehele nala! Sila fo manasengi kala, neukose Au po'i fes la'a loti manna fo nananafuni ka, ma esa-esak neukose ana sipo batu fulak esa neme Au mai. Nai batu ndia, nanasulak na'de beuk esa fo esa boeo ta bubulu kana fa, ka'da hataholi mana sipo nana."

¹⁸ "Neu ata nusa so'da salanik manai Tiatira la, sulakman leoiak: Ia nde hala heheluk neme Manetualain Anan, fo

mata na pila lo'a-lo'a sama leo ha'i a, ma ei na pila lo'a-lo'a sama leo liti nanahotu ka.

¹⁹ Au bubuluk basa hata fo emi tao-no'i ka so: Au bubuluk emi sue-lai emi nonoo hataholi ma, emi lilineka, emi maue-male'di, ma emi makatatakak doidosok. Au bubuluk besak ia emi maue-male'di ba'ulena neme makahulu na mai.

²⁰ Tehu Au akamu-akadai hata esa nai emi dalek fo nde: Emi tao dalek neu Izebel, inak fo ana manaku aoina na Manetualain hataholi nadedenun ndia. Ana tipudai na Au atang ba'u ka so, ma anolis fo ala hohonge ma la'a nana'ak fo nanafe basak neu sosongo-tatango ka.

²¹ Au fe basan fai loak soaneu ana tukatei-saledale neme sala-singo nala mai so, tehu ana ta nau hahae tao-no'i dede'a sosoa-piaok sila la fa.

²² Mafandendelek leona! Te neukose Au balan neu dae losa namahe'di nai pepe'uk lain. Nai ndia, no hataholi manahohonge lo nana, neukose ala doidoso lanseli. Basa sila la neukose Au tao-no'in besak ia, ta'dafe'e metema ala

hahae tao-no'i dede'a mangalau kala sam-sama lon.

²³ Neukose Au taoisa la'iesak hataholi manatunga nala boe, fo ela basa salani kala lame'da lae, Au nde Ndia fo manabubuluk hataholi daebafa ka dudu'a-aafin ma dale nala. Neukose Au balas emi tunga emi esa-esak tatao-nono'in.

²⁴ Tehu emi hataholim nggelok nai Tiatira ta tunga nanoli mangalauk ndia ma ta lanoli Nitu a malela matuaina nala fa. Au afa'da ae, neukose Au ta fe seluk emi lelepa mabela so'on.

²⁵ Tehu mahani te losa faik fo Au mai, ela leo bee na emi tunga mahele hata fo emi manuu basan so.

²⁶ Sila fo manasengi kala, ma losa mate'e na ala tao-no'i lahele hata fo Au ahii kana soona, neukose Au fes koasa fo sama leo Au sipon neme Au Ama nga mai. Neukose ala sipo koasa neme Au mai fo ala paleta leoina la ninik aitete'e besik, ma soaneu tao lakalulutuk leoina sila la sama leo uledae a.

²⁷ (2:26)

²⁸ Neukose ala sipo nduu timu neme Au mai.

²⁹ Ba'eneu see fo hapu namanene soona, ela leo bee na ana taoafik neu hata fo Manetualain Dula Dale na nafadan neu hataholi kamahehele nala!"

3¹ "Neu ata nusa so'da salanik manai Sardi sala, sulakman leoiak: Ia nde hala heheluk neme Ndia fo manaito-ato dula dale kahituk fo mana malalau-maono Manetualain, ma manaho'undu kahituk sila la haitua hala heheluk nae: Au bubuluk emi so'da ma. Hataholi a bole nafa'da nae emi maso'da, tehu tunga ndoo na emi manamate kala.

² Nanahu au mete emi so'dam fo da'dileo hataholi Salani ka, beita natetu no hata fo Manetualain nahii kana. Da'di fo'a leon meme emi susungu samanem ndia mai, fo tao matea-mahele ha'da tataok ma so'da Salani ka eno dalan fo emi bei manuu fan bei dai basa sila la te'e-te'e beita sapulalo fa.

³ Da'di, mafandendelek fo fali leo hata fo makahulu na nananoli basak neu emi ma hata fo emi mamanene basan so. Makalala'ok basa sila la ma tukaitei-saledale neme emi sala-singo mala mai. Metema emi ta fo'a fa soona, neukose Au mai fo Au huku emi. Neukose Au mai

sama leo nakodaa, nalosa neukose emi ta bubuluk faihi'da fai na fo Au mai fa.

⁴ Tehu hataholi de'ubee nai emi dalek lai Sardis, bei laso'da malalaok lahele da'dileo hataholi Salani ka. Mahani te neukose hataholi sila la pake bualo'a fulak fo ala la'ok sama-sama lo Au, nanahu sila landaa soaneu dede'ak ndia.

⁵ Hataholi fo manasengi koasa makahatu ka, neukose ala fes pake ba'du manalu fulak ndia boe. Neukose Au ta kokaheni hataholi ndia na'de na neme susulak hataholi maso'da ka dalek mai fa. Ma nai Au Amang ma ata nusa so'da nala matan, neukose Au manaku ae, sila nde bee na Au nuu ngala. Nai lelek Au apadeik nai Au Amang matan sama-sama o basa mahahaek fo malalalau-maono nana, neukose Au afa'da ae, Au alelak hataholi sila la.

⁶ Ba'eneu see fo hapu namanene soona, ela leo bee na ana taoafik neu hata fo Manetualain Dula Dale na nafa'dan neu hataholi kamahehele nala."

⁷ "Neu ata nusa so'da salanik manai Filadelfia la sulakman leoiak: Ia nde halak heheluk neme Ndia fo malalaok ma matetuk. Ndia nde ho'u Dauk nggoe

na. Metema Ana soi lelesu soona, ta hapu hataholi esa boen hapu kena fan, ma metema Ana kenan soona, ta hapu hataholi esa boen hapu soin fan.

⁸Au bubuluk hata fo emi tao-no'in: Au bubuluk basa, emi balakai ma ta ba'u ka fa, tehu emi tunga Au nanoli ngala so, ma emi lilineka mahele neu Au. Ba'eneu emi soona, Au soi basa lelesu esa so, fo su'di see a boe, ana ta hapu kena fan.

⁹Taoafik leona! Hataholi fo ana da'di manasene-do'ok nakabubua no Nitu a lima ein ndia, fo nde masapepeko-masandandalik fo ala manaku aoina na Yahudi, te se'ko na ta. Neukose Au tao alas mai sene-do'ok nai emi matam fo ela sila boeo bubuluk lae, Au sue-lai emi.

¹⁰Emi matea-mahele sama leo Au paleta basan neu emi a. Da'di neukose Au asulu-ahapa emi nai lelek Au so'ba basa hataholi manai daebafa ka ninik toto'a-sosota matuaina.

¹¹Au mai no lai-laik! Manea matalolole hata fo emi manuun, fo ela ta hapu hataholi esa boen loso na emi buapalse sesengim ndia.

¹²Hataholi manasengi ka, neukose Au taon da'dileo dii nai Au Manetualai nga

Uma Malalaon dale, ma neukose ana leo nai mamananak ndia losa dodo na. Au Manetualaing na'de na ma kota na na'de na, fo nde Yerusalem Beu ka, neukose kona neme nusa so'da ka neme Au Manetualaing mai, fo neukose Au sula kana neu hataholi ndia aoina na. Au na'de beu nga boeo, neukose Au sula kana neu aoina na!"

¹³ Ba'eneu see fo ana hapu namanene soona, ela leo bee na ana taoafik neu hata fo Manetualain Dula Dale na nafa'dan neu hataholi kamahehele nala!"

¹⁴ "Neu ata nusa so'da salanik manai Laodikia la sulakman leoiak: Ia nde hala heheluk neme Ndia fo loken lae Amin, sakasii fo mana lilinekak ma ndoos, oemata basa hata lala'ena fo nananakadada'dik neme Manetualain mai.

¹⁵ Au bubuluk hata fo emi tao-no'in: Au bubuluk emi ta makasufuk ma ta makato'bik boen. Tunga ndoo na emi da'di dede'a kaduak sila la esa!

¹⁶ Tehu emi mato'bi-makasufuk. Ta mato'bik ma ta makasufuk boen. Hu ndia de neukose Au mutaheni emi kalua meme Au bafang dale mai.

¹⁷ Emi mafa'da mae, ami kamasu'ik ma basa-basan manadaik. Da'di ami ta kulang hata-hata fa. Tehu emi ta bubuluk fa te, emi maleu-malaak manseli ma emi ha'da-tataom susa nanseli! Emi nuu ta-hata tak, makaholak, ma pokek.

¹⁸ Hu ndia de Au anoli-afa'da emi fo ela asa lilopilas neme Au mai, fo nde lilopila isi ka, fo ela emi da'di kamasu'ik. Boeo asa bualo'a fulak neme Au mai, fo ela emi mabualo'ak fo babaketu emi ha'da-tatao makaholam ma manini mamae ka. Ma asa aidok boe, fo lose neu emi mata ma fo ela emi hapu mita.

¹⁹ Hataholi fo Au sue-lai kala, sila nde Au ka'is ma Au filu kasa. Hu ndia de ela leo bee na, emi manggate ma tukatei-saledale neme emi sala-singo mala mai.

²⁰ Mete leona! Te Au apadeik nai lelesu bafa na de Au dedelu. Metema hapu hataholi namanene Au hala nga, o ana soi lelesu a soona, neukose Au masok fo Au atongo on; neukose Au u'a sama-sama on, ma ndia na'a sama-sama no Au.

²¹ Sila fo manasengi kala, neukose Au fes loak langatuuk leu Au kandela mane

nga sama-sama lo Au, sama leo Au boeo sengi so, de besak ia Au angatuuk sama-sama o Au Amang nai kandela manen lain.

²² Ba'eneu see fo ana hapu namanene soona, ela leo bee na ana taoafik neu hata fo Manetualain Dula Dale na nafa'dan neu hataholi kamahehele nala!"

4¹ Basa ndia boema, au ita seluk ninitak esa. Au ita lelesu esa natahuka nai nusa so'da ka. Basa boema au amanene seluk halak fo nai makasoso na ana kokolak basa no au sama leo pupuu ka lii na. Halak ndia nae, "Mai, kae leoia mai. Neukose Au atu'du o hata fo mahani te neukose ana da'di."

² Tutika Manetualain Dula Dale na koasa na au. Boema au ita nai nusa so'da ka hapu kandela manek esa, ma hataholi esa nangatuuk nai kandela manek ndia lain.

³ Hataholi ndia mata panan nahaa sama leo poemata baiduri pandan pila momo'dok ma poemata dalima. Elus esa dula zamrud ana feo na kandela manek ndia.

⁴ Nai kandela manek ndia boboa kaisun, hapu kandela mane fe'ek duahuluha.

Lasi kaduahuluha kala langatuuk lai ndia, fo buapapake nala fulak, ma ala pake bulamoli lilopilas.

⁵Ndela sa nandela neme kandela manek ndia mai, ma ta'tas a nata'ta nakadedelek. Ma nai kandela manek ndia mata na, hapu obor manapilak hitu; fo ndia nde Manetualain Dula Dale kahitu nala.

⁶Nai kandela manek ndia mata na boeo, hapu hata esa meten soona, nono'ka bai de sama leo tasi titino ka, neuanak sama leo titino ka. Nai kandela mane ka boboa kaisun, fo nai boboan esa soona, hapu mahahaek ha. Mahahaek sila la dea-uluk henuk no matak.

⁷Mahahae makasososa ka meten soona, sama leo singa. Kadua, sama leo sapi mane a. Katelu, matapanan sama leo hataholi a mata panan. Kaha, meten soona sama leo manupui kaka'ka ana bei laa-laa.

⁸Mahahae kahak sila la esa soona, li'dan ne, boema nai boboakaisun ma nai dalek henuk no matak. Lele'do-le'odaen mahahaek sila la ta hahae lakamee lae, "Malalaok, malalaok, Manetualain

malalaok, Manetualain Mana Koasa; fo nai ia, nai ia so, ma nai ia losa doo na."

⁹ Mahahae kahak sila la lakamee nakamee kokoa-kikiok, ha'da-holomata, ma makasi neu Ndia fo nangatuuk nai kandela manek ndia lain, fo nde Ndia fo naso'da losa dodoo na. Ma nai lelek mahahaek sila lakamee soona,

¹⁰ mauli-malanga kaduahulu hak sila la bala leu Ndia fo nangatuuk nai kandela manek ndia lain mata na, boema ala sene-do'ok neu Ndia fo naso'da losa dodoo na. Basa boema ala tapa sila bulamoli nala neu kandela manek ndia mata na ma lae,

¹¹ "Ou, Lamatuak, ou ami Manetualaim! Ka'da O nde mandaa sipo kokoa-kikiok, ha'da-holomata, ma koasa. Nana O nde makadada'dik basa hata lala'ena, ma no O hihii-nanaum boe de basa hata lala'en sila la, ala da'di ma laso'da so."

5 ¹ Basa boema au ita susula nanalunuk esa nai Ndia fo nangatuuk nai kandela manek ndia lima na. Susulak ndia henuk no susula liik nai boboan duas ma nananakadiditak ninik segel hitu.

² Boema au ita ata nusa so'da balakaiina esa, nalo bou-bou no hala matuaina nae, "See nde nandaa siiheni segel ia la ma ana buka susulak ia?"

³ Tehu nau nai nusa so'da ka, do nai daebafa ka, do nai daebafa ka bui na boe, ta hapu hataholi esa boen, napalani buka susulak ndia fo ana mete leo dalek neu.

⁴ Boema au kii ke'du-ke'du, nana ta hapu hataholi esa boen nandaa buka susulak ndia fo ana mete leo dalek neu.

⁵ Boema hataholi esa neme lasi-lasik sila la nafa'da au nae, "Boso kii! Mitak, Singa maneme leoina Yahuda fo Dauk tititi-nonosi matuaina na, ana sengi so! Ana sii nabe'i segel kahituk sila la de Ana buka susulak ndia."

⁶ Basa boema au ita Bi'ilopo Ana esa napadeik nai kandela manek ndia tala'daheon, ma mahahae kaha kala ma lasi-lasik sila la okofefeo lan. Bi'ilopo Ana ndia meten soona sama leo nanado'do basa ka so. Susulan hitu ma matan hitu: fo nde Manetualain Dula Dale kahitun fo nadenus leu leo basa daebafa ka ala'ena.

⁷ Basa boema Bi'ilopo Ana ndia neu leo mata neu, de Ana ho'i na susula

nanalunuk ndia neme hataholi fo nangatuuk nai kandela manek ndia lima kona na mai.

⁸ Bi'ilopo Ana ndia beitao leondiak te, mahahae kaha kala ma lasi-lasik kaduahulu hak sila la, bala leu mata na. Sila esa soona, ana ho'u sasanu ma mango lilopilas fo isi na boominik, fo nde Manetualain hataholi kamahehele nala huhule-haladoin.

⁹ Lakamee nakamee beuk esa nae: "O mandaa ho'i susulak ndia fo siiheni segen nala. Nana O nanataonisak so, ma no O mamate ma de, hataholi daebafa ka neme basa leoanak lala'ena, dede'a kala, nusaina la ma leoina lala'ena, O asa basan soaneu Manetualain so.

¹⁰ O taos da'di leoina esa hehelik fo lalalau-laoono ita Manetualain ma ala paleta nai daebafa ka."

¹¹ Basa boema au ita seluk. Au amanene ata nusa so'da lifu-lifuk ma juta-juta hala nala. Lapadeik okofefeo la kandela mane ka, ma mahahae kaha kala, boema lasi-lasik sila la.

¹² Ma lakamee lapane'e lae, "Bi'ilopo Ana fo nanado'do basak ndia, nandaa sipo koasa, su'i-betes, manatee tenok

ma be'ibalakaik; Ndia nandaa nanafe ha'da-holomata, nananan matutua-namadedemak ma nanakoa-kiok!"

¹³ Boema au amanene basa mahahaek manai lalai, manai daebafa ka, manai daebafa ka bui na, manai tasi dale la lakamee. Dede'a keke'u na, basa mahahaek manai daebafa maloa ia lae, "Ndia fo nangatuuk nai kandela manek lain ma Bi'ilopo Ana ndia, nde bee na, nanakoak-nanakiok, ma maha'da-holomata boema matua-madema ma manakoasa losa dodoo na!"

¹⁴ Boema mahahae kahak sila la lataa lae, "Amin!" Ma lasi-lasik sila la bala leu ma ala sene-do'ok.

6¹ Basa ndia boema, au ita Bi'ilopo Ana ndia siiba'e segel makasososak fo manai segel kahituk sila la. Boema au amanene halak esa nai mahahae kahak sila la dalek nae, "Kalua leona!" Halak ndia nggu na sama leo ta'ta sa nata'ta.

² Boema au ita tete'e ka hapu ndala fulak esa. Manasa'e nana, ana ho'u kokouk esa, ma ala fen bulamolik esa. Ana kalua nasale leo daebafa ka da'dileo manasengik fo neukose ana sengi musu nala.

³ Basa boema Bi'ilopo Ana ndia siiba'e segel kadua, boema au amanene mahahae kadua nae, "Kalua leona!"

⁴ Boema ndala fe'ek esa kalua seluk. Ndala ndia pilas. Manasa'e nana nanafe koasa fo ana tao namopo mole-dame neme daebafa ka mai, fo ela hataholi daebafa ka lado'doao. Boema ala fen tafaina matuaina esa.

⁵ Boema Bi'ilopo Ana ndia siiba'e segel katelu. Boema au amanene mahahae katelu nae, "Kalua leona!" Au mete boema, Au ita ndala nggeok esa. Manasa'e nana, ana ho'u tatais nai liman dale.

⁶ Ma au amanene hata esa nenenen sama leo hala ka nalo bou-bou neme mahahae kahak sila la tala'da mai. Halak ndia nae "Gandum malole litel esa beli na ba'u ngga'di faik esa, ma gandum matafe'ek litel telu, beli na ba'u ngga'di faik esa boe. Tehu boso tao malutu ai Zetu nala ma osi ango la!"

⁷ Basa boema, Bi'ilopo Ana ndia siiba'e segel kaha. Boema au amanene mahahae kaha nae, "Kalua leona!"

⁸ Au mete boema, au ita ndala bulu mama'uk esa. Manasa'e nana na'de

Mamates. Faka Mamate sa tunga deka-deka non neme dea mai. Koasa soaneu daebafak ia baba'ek esa neme baba'ek ha mai nanafek neu sila, fo ela ala hapu lanisa tunga nata'ti ka, tunga le'dofai la'a-ndoe sa, tunga he'di-lau sa, ma tunga bana makaa kala.

⁹ Basa ndia boema Bi'ilopo Ana ndia siiba'e segel kalima. Boema au ita nai mei tutunu-hohotu ka dae, hapu samanek fo hataholi manamatek nanataonisak, nanahu ala tao latea-lahele hala heheluk maneme Manetualain mai, tunga sila tutui-bebengan.

¹⁰ Samanek sila la nggasi lapane'e lae, "Ou Lamatuak Fo Mana Koasa, O Malalaok ma Ndoos! Bei doobee seluk bai fo besa ka O maketu-mala'di laun manai daebafa ka fo hukus nanahu ala taolisa ami so?"

¹¹ Manetualain fe samanek sila la ba'du manalu fulak, ma nafa'das fo ela latetea-lahehele dale nala, fo ela lahani dodoo seluk bai. Sila muse lahani losa sila nonoo malalau-maono nala, ma sila tolano-tolano nanataonisak sama leo sila, dede'u nala lamadai.

¹² Boema au ita Bi'ilopo Ana ndia siiba'e segel kane. Dae maggengo matuaina ana da'di. Le'do da'di nggeok sama leo tema nggeo abasela, ma bula ka da'di pilas sama leo daa ka.

¹³ Nduu kala tu'da bepoko leme lalai leo daebafa ka mai, sama leo ai kak ka boamafo nala tu'da bepoko leme huu na mai, nai lelek ani matuaina fafae kasa.

¹⁴ Lalai mopo kana sama leo susula doo nanalunu ka, ma basa lete kala ma pulu la, ala ke'ko leme mamana nala mai.

¹⁵ Boema mane-mane daebafa kala, hataholi matua-madema la, malanga musu la, hataholi kamasui kala, hataholi manakoasa la, ma hataholi fe'e kala, nau ata do hataholi ao loak boe, basa-basas ke'ke lai lea-lua kala dalek, ma lai batu lete kala la lela nala.

¹⁶ Lalo neu lete kala ma batu sila la lae, "Mapaluni ma ami leona! Mafuni ami neme Ndia fo nangatuuk nai kandela manek lain mata na ma neme Bi'ilopo Ana ndia nasa-melun mai."

¹⁷ Fai Huhukuk fo manini bibii-namatau ka ana mai so! Manetualain ma Bi'ilopo Ana po'a nasa-melun mai, de hataholi

esa boen ta nakatatakak nabe'i nai hataholi sila matan fa.

7¹ Basa ndia boema, au ita ata nusa so'dak ha lapadeik lai daebafa ka bu'un has. Ala tahan ani na matan has nai daebafa ka, fo ela boso hapu anin nai dae ma'da ka do nai tasi a, do nai ai la lain boe.

² Boema au ita ata nusa so'da fe'ek esa, ana to'da neme dulu mai. Nini segel neme Manetualain fo maso'da ka mai. No hala napane'ek, ata nusa so'dak ndia nalo ata nusa so'da kahak fo manahapu koasa neme Manetualain mai, soaneu tao lalutu dae ma'da ka ma tasi a.

³ Ata nusa so'dak ndia nae, "Boso tao malutu dae ma'da ka do tasi a, do ai la dei, metema ami beita fe ta'du-tana segel neu ita Aman Manetualain ata nala dedei nala fa."

⁴ Boema lafa'da au lae, hapu hataholi lifun natun esa hahuluha, nanafe ta'du-tana segel neme Manetualain mai, nai dedei nala. Ala ho'i hataholi sila la leme leoina Israe la leoana kasanahulu dua nala mai;

⁵ Neme leoanak esa-esak mai, hataholi lifun sanahulu dua; fo nde neme leo:

Yehuda, Ruben, Gad,

⁶ Aser, Naftali, Manase,

⁷ Simeon, Lewi, Isakhar,

⁸ Zebolun, Yusuf, ma Benyamin.

⁹ Basa ndia boema au mete seluk, boema au ita hataholi makadotok nanseli. Ta hapu hataholi esa boen hapu leke na dede'u nala fa. Hataholi sila la nde bee na leme basa leoina mata-mata kala, leoanak, nusaina, ma dede'a-dede'a kala mai. No ala pake ba'du manalu fulak ma ho'u ai palem ndanak nai lima nala, hataholi makadotok sila la lapadeik lasasale matak lo kandela mane ka ma lasasale matak lo Bi'ilopo Ana ndia.

¹⁰ Boema no hala napane'ek, hataholi sila la lalo lae, "Ita so'da-molen ana mai neme ita Aman Manetualain fo nangatuuk nai kandela manek lain, ma neme Bi'ilopo Ana ndia mai."

¹¹ Basa ata nusa so'da kala lapadeik okofefeo la kandela mane ka, ma basa lasi-lasi nala, boema mahahae kahak sila la. Ata nusa so'dak sila la bala leu

kandela mane ka mata na, boema ala sene-do'ok Manetualain.

¹² Lalo lae, "Amin! Kokoa-kikiok neu ita Aman Manetualain, fo matua-madema ma manatee tenok. Ndia nandaa sipo basa huhule-haladoi makasi, ma ha'da-holomata. Ndia manakoasa ma be'i balakaik, losa dodoo na! Amin."

¹³ Hataholi esa neme lasi-lasik sila la natane au nae, "Hataholi manapake ba'du manalu fulak ia la, see sila ma ala leme bee mai?"

¹⁴ Au ataa ae, "Au ta bubuluk fa Tuan, Tuan mesa kana nde bubulu ka." Boema nafa'da au nae, Hataholi sila la nde hataholi fo no so'da-molek ala la'ok seli le'dofai fefepa lili'u matuaina so. Ala safe basa ba'du manalu nala ma ala tao las da'di fulak ninik Bi'ilopo Ana ndia daa na.

¹⁵ Hu ndia de, lapadeik lai Manetualain kandela mane na mata na fo ala koa-kion lele'do-le'odaen nai Manetualain Uman dale. Ma Ndia fo nangatuuk nai kandela manek ndia lai na, neukose Ana mai fo nasulu-nahapas.

¹⁶ Neukose ala ta lame'da lamala'a so'on, do maa ma'da. Le'do, do le'dohaa

ka boeo, neukose ta nahoi hataholi sila la so'on.

¹⁷ Nana Bi'ilopo Ana fo nangatuuk nai kandela manek ndia tala'da heo na, neukose Ana da'di sila manafoo na. Neukose Ana hela-noles leo oe mata manafe maso'da ka leu. Ma neukose Manetualain hali nama'da hataholi sila luu oe nala leme mata nala mai."

8 ¹ Lelek Bi'ilopo Ana ndia siiba'e segel kahitu boema, nusa so'da ka da'di neenee-linolino, dodoo na fafa'kama li'u seselik esa.

² Boema au ita ata nusa so'dak hitu lapadeik lai Manetualain mata na de ala sipo pupuuk hitu.

³ Ata nusa so'da fe'ek esa nini mango tutunu boominik lilopilas esa ana mai de napadeik neu mei tutunu-hohotu ka mata na. Ala fen boominik makadotok nanseli fo ana po'an neu basa Manetualain hataholi kamahehele nala huhule-haladoin fo ana tunu-hotus nai mei tutunu-hohotu lilopilas manai kandela mane ka mata na.

⁴ Sama-sama no Manetualain hataholi kamahehele nala huhule-haladoin, boominik fo bei manapilak ndia masu na

namasu leo lain neme ata nusa so'dak fo manamapadeik nai Manetualain matan ndia, lima na mai.

⁵ Basa boema, ata nusa so'dak ndia ho'i na mango tutunu boominik ndia de, ana ho'i ha'i manai mei tutunu-hohotuk ndia lai na de, ana taon leo dalek neu, boema ana tapan leo daebafa ka neu. Tutika ta'ta sa boeo nata'ta lain, ma ndela sa tuti-nato, boema dae manggengo ka da'di.

⁶ Basa ndia boema, ata nusa so'da kahituk manaho'u pupuu kahituk sila la laheheleaon fo ala puu pupuuk sila la.

⁷ Ata nusa so'da makasososa ka ana puu pupuu na boema, u'da eis ma ha'i sese'dok no daak, ala tu'da lakamiu leo daebafa ka mai. Boema ha'i na'a naputu daebafa ka baba'ek esa neme baba'ek telu. Leondiak boe ai la ma na'u manamomo'do kala ha'i na'a naputu baba'ek esa neme baba'ek telu.

⁸ Boema ata nusa so'da kadua ana puu pupuu na. Boema hata esa matuaina nanseli, meten soona sama leo lete manapila lo'a-lo'a ka, nanatapak leo tasi dale neu. Boema tasi oe na baba'ek esa neme baba'ek telu nasafali da'di daak,

⁹ ma basa mahahaek manai tasi dale la baba'ek esa neme baba'ek telu mate la'iesa kasa. Leondiak boe ofak manai tasi lai la hea nakalulutuk basa baba'ek esa neme baba'ek telu.

¹⁰ Basa boema, ata nusa so'da katelu ana puu pupuu na, boema nduuk matuaina esa pila lo'a-lo'a sama leo obo la, ana tu'da neme lalai mai, boema ana tuni na lee la ma oe mata manai daebafa ka baba'ek esa neme baba'ek telu.

¹¹ Nduuk ndia na'de, "Makahe'duk" Hu ndia de oe ala baba'e esa neme baba'ek telu oe na da'di makahe'duk, de mate basa hataholi makadotok nanahu linu oe fo manada'di makahe'duk ndia.

¹² Ata nusa so'da kaha ana puu pupuu na boema, le'do a, bula ka, nduu kala baba'ek esa neme baba'ek telu nanafapak de nalosa mangale'do nala mopos. No enok ndia, lele'do ka baba'ek esa neme baba'ek telu ta mangale'dok fa, leondiak boe le'odae ka baba'ek esa neme baba'ek telu.

¹³ Boema au mete ita manupui kaka'ka esa ana bei laa dema na seli nai lalai, nalo bou-bou nae, "Soe, Soe, Soe ba'eneu basa hataholi manai daebafa ka,

metema lamanene ata nusa so'da katelu fe'e kala, mahani te ala puu pupuu nala!"

9¹ Boema ata nusa so'da kalima ana puu pupuu na boema, au ita nduuk esa tu'da neme lalai leo daebafa ka mai. Ala fe nduuk ndia faka mamate sa nggoe na.

² Boema nduuk ndia soiheni faka mamates ndia lelesu na de ha'imasu ka kalua neme dalek mai a sama leo ha'imasu ka neme la'o matuaina dale mai. Le'do ma lalai maloa ala da'di makahatuk, hu ka nde ha'imasuk maneme fakak ndia dalek mai.

³ Boema lama kala kalua leme ha'imasuk ndia dalek mai de ala kona leo daebafa ka mai. Ala fe lamak sila la koasa sama na leo ala fen neu kula ka.

⁴ Ala ka'is fo boso tao lalutu na'u do ai la do bubu'u palusa fe'e kala. Sila ka'da bole leu sapu la hataholi fo nai dedei na ta hapu ta'du-tana segel neme Manetualain mai.

⁵ Manetualain fes tao lahe'di hataholi daebafa ka nalosa ala doidoso lanseli dodoo na bulak lima, tehu ta bole tao namate fas. Lamak sila la de'de soona he'di na sama leo kula ka de'de.

⁶ Nai bula kalimak sila la dalek, hataholi sila la sanga enok fo mate, tehu ala ta bisa mate fa. Ala hii mate, tehu mamate sa doo ka neme sila mai.

⁷ Lamak sila la lupa na sama leo ndala naheheleaon fo neu natee-natati. Nai langa nala hapu hata esa meten soona, sama leo bulamoli lilopila sa. Mata pana nala sama leo hataholi mata panan.

⁸ Langa doo nala sama leoina kala langa doo na, ma nisi nala sama leo singa nisi na.

⁹ Fana nala nanababaak ninik hata esa sanga nae leo ba'du besi ka. Li'da nala nggu na sama leo ndala manahela kaleta bubuaina esa ngguun fo bei latee-latati nai musu dale.

¹⁰ Maiko kala fo lade'de sama leo kula ka. Be'ibalakin nai ikon nala dalek fo ala tao doidoso hataholi a bulak lima dale na.

¹¹ Lanuu manek fo ana paletas, ma manek ndia nde ata nusa so'dak manamanea faka mamate sa. Na'de na nai dede'a Ibrani dalek soona, Abadon, ma nai dede'a Yunani dalek soona, Apolion, fo soso na nae, "Mana Tao Nakalulutuk".

¹² Susa soe makasososa ka seli so. Basa ndia soona, hapu susa soe dua seluk muse ala mai.

¹³ Basa boema, ata nusa so'da kane puu pupuu na. Boema au amanene hala ka mai neme mei lilopila tutunu-hohotuk manai Manetualain mata na bu'un has mai.

¹⁴ Halak ndia nafa'da ata nusa so'da kane ndia nae, "Se'ipo'i ata nusa so'da kahak fo nanapa'ak nai Lee Efrat ndia leona!"

¹⁵ Ata nusa so'da kahak sila la nanase'ipo'ik. Sila nanasadia hehelik ba'eneu li'u, faik, bulak, ma teuk soaneu taolisa hataholi daebafa ka baba'ek esa neme baba'ek telu mai.

¹⁶ Lafa'da au lae, soldadu manasa'e ndala sila la dede'u na nde bee soona, hataholi juta natun dua.

¹⁷ Ma nai ninitak dale, au ita ndala sila la lo manasa'e nala. Manasa'e nala pake ba'du besi pilas sama leo ha'i a, momo'dok sama leo batu nilam, ma kunik sama leo belerang. Ndala sila la langa nala sama leo singa langa na, ma bafa nala kalua ha'i, ha'imasuk, ma belerang.

¹⁸Ala taolisa hataholi daebafa ka baba'ek baba'ek esa neme baba'ek telu, hu ka nde susa soe kateluk sila la fo nde: ha'i, ha'imasuk, ma belerang fo manakalua neme ndala sila la bafa na mai.

¹⁹Ndala sila la be'ibalakain nai bafa nala dalek, ma nai iko nala boe. Iko nala sama leo munge malangak. Ndala sila tao doidoso hataholi daebafa ka ninik iko nala.

²⁰Tehu ela hataholi fo susa soe katelu kala ta taolisa fas ala, ala ta nau hahae tao batu sosongo-tatangok. Ala ta hahae sene-do'ok neu dula dale mangalau kala ma songo-tango lilopilas, lilofulak, liti, batu ma ai, fo ta hapu lita do lamanene, do la'ok boen.

²¹Ala ta tukatei-saledale leme tatao-nono'i mangalau nala fo nde: kanisak, malela suangi, hohonge ma nakoda.

10¹Boema au ita ata nusa so'da kahelek fe'ek esa, ana kona neme nusa so'da ka mai. Ko'a sa poti nan ma elus esa feo na langa na. Mata panan nahaa sama leo le'do a, ma ei na sama leo dii ha'i ka.

² Nai lima na hapu susulaana nanalunuanak esa, nanabukak. Ei kona na ana hetan nai tasi dale, ma ei kii na ana hetan nai ma'dak lain.

³ Boema nalo bou-bou napane'e hala na sama leo singa la nggasi. Ata nusa so'dak ndia nalo basa boema, manggulu kahitu kala lataa no hala matuaina.

⁴ Leondiak manggulu kahituk sila la kokolak basa boema, au nau sula kana, tehu au amanene hala ka neme nusa so'da ka mai nae, "Mafuni hata fo manggulu kahituk sila la lafa'da ka. Boso sula kana!"

⁵ Boema ata nusa so'dak fo au itan ana heta ei na nai tasi dale ma nai ma'dak lain ndia, ana so'uk lima kona na leo lalai neu.

⁶ Ana soo-supu ninik Manetualain fo maso'dak losa dodoo na, ma mana makadada'dik lalai a, daebafa ka, ma tasi no basa hata lala'en fo manai dale ka. Ata nusa so'dak ndia nae, "Fai na neukose ta nakadodoo kana so'on!"

⁷ Tehu metema ata nusa so'da kahitu puu pupuu na soona, neukose Manetualain nakalala'ok dale tutu'un nanabibila-babaa na, sama leo Ana

tui-benga basan neu ata-ata nala, fo nde basa nabi la.

⁸ Basa boema, halak fo au amanene basan neme nusa so'da ka mai ndia, ana kokolak seluk no au nae, "Mu ho'i ma susula nanalunuk fo nanabukak manai ata nusa so'dak manaheta ei na nai tasi dale ma ma'dak lain ndia liman dale."

⁹ Boema au u leo ata nusa so'dak ndia u de, au oken fo ana fe susulaana nanalunuk ndia leo au mai. Boema nae, "Ho'i man fo mu'an leona. Nai o teim dale neukose ana da'di makahe'duk, tehu nai o bafam dale, makeek sama leo fai oe a."

¹⁰ Au ho'i a susulaana nanalunuk ndia neme lima na mai boema, au u'an. Nai au bafang dale, au ame'dan makeek sama leo fani oe a, tehu au ko'don basan boema, nai au teing dale makahe'duk.

¹¹ Basa boema ala paleta au lae, "Tui-benga la'iesa seluk Manetualain halan la'eneu leoina la, nusaina la, dede'a kala, ma mane-mane kala."

11 ¹ Basa ndia boema, ata nusa so'dak ndia fe au ai keke'uanak esa, hihii nae leo ai tete'e uuku ka. Boema ana paleta au nae, "Mu leona,

fo uku Manetualain Uma na ma mei tutunu-hohotuk manai ndia. Boeo leke hataholi de'ubee ala hule-haladoi nai dalek.

²Tehu boso uku uma so'dak manai Manetualain Uman ndia dea ka, nana mamanak ndia fe basan neu hataholi ta manamalelak Lamatua ka fa. Neukose ala heheta-aa'i kota malalaok ndia, dodoo na bulak hahulu dua dale na.

³Neukose Au adenu Au sakasiing dua fo ala ala pake bualo'a fafaluk. Neukose ala po'abenga Manetualain hala na faik lifun esa natun dua nehulu."

⁴Sakasii kaduak sila la nde bee soona, ai zetun ndanak dua ma banu eik dua lai Manetualain fo manamakadada'dik lalai no daebafa ka, matan.

⁵Metema hataholi so'ba tao hata esa ta malole neu duas soona, ha'i kalua neme bafa nala mai fo ana tao namate-mopo musu nala. No enok leondia ka, basa hataholi fo ala nau tao lahe'dis neukose nanataonisak.

⁶Ala hapu koasa soaneu kena lalai fo u'da na boso mai nai lelek ala po'abenga Manetualain dede'a-kokolan. Sila boeo koasa basa oemata la, fo ala tao lasafali

oe da'di daak. Ma duas boeo lanuu koasa soaneu fepa daebafa ka ninik susa-soe mata-mata kala, faihi'da ndia boe sa'di ala nau taon.

⁷Ala tui-benga basa tutui-bebengan soona, bana manakaluak neme faka mamate sa dalek mai a, neukose ana laba nasa. Neukose bana ndia sengi duas fo ana taonisas.

⁸Popola nala neukose lalefule'ak nai kota matua ndia enon lain, fo nai bee sila Lamatua na nanalona-nggangek. Kota ndia na'de nakasasama na nde Sodom do Masir.

⁹Hataholi la leme basa nusaina, leoanak, ma dede'ak, ma leoina la neukose ala mai mete popola nala faik telu seselik, ma ala ta po'i latoi popolak sila la fa.

¹⁰Laun manai daebafa ka, neukose lamahoko sakasii kaduak sila la mamate na. Neukose ala tao feta, ma esa haitua fe esa palsen, nana nabi kaduak sila la lini doidoso ba'u fe hataholi daebafa ka so.

¹¹Basa faik telu seselik boema, ani hahae ka neme Manetualain mai de ana masok seluk leo nabi kaduak sila la dalek

neu. Boema ala fo'a lapadeik de nalosa basa hataholi manita sala, ala bii lanseli.

¹² Basa boema, nabi kaduak sila la lamanene hala matuaina nalos neme nusa so'da ka mai nae, "Mai fo kae leo ia mai leona!" Boema ko'a sa poti na duas de ala kae leo nusa so'da ka leu neme musu nala matan mai.

¹³ Boema nai lelek ndia, dae manggengo matuaina ana da'di. Kota ndia baba'ek esa neme baba'ek sanahulu nakalulutuk, de mate hataholi lifun hitu hu ka nde dae manggengok ndia. Hataholi fe'e kala bii lanseli, boema ala koa-kio Manetualain manai nusa so'da ka, matua-mademan.

¹⁴ Susa soe kadua seli so. Tehu meten leona! Te susa-soe katelu ba'ihanak seluk faa bai te, nekose ana mai.

¹⁵ Boema ata nusa so'da kahitu puu pupuu na, boema nai nusa so'da ka hala kala nananamanenek bela na seli nafa'da nae, "Koasa soaneu paleta daebafa ka besak ia nai ita Manetualain ma Mane Mana Fe So'dak fo nanahelu ka, liman dale. Neukose Ana paleta losa dodoo na!"

¹⁶ Boema lasi-lasi kaduahuluhak fo langatuuk lai sila kandela manen manai

Manetualain mata na, ala bala leu de ala sene-do'ok Manetualain.

¹⁷ Lafa'da lae, "Manetualain Fo Mana Koasa, fo nai, ma nai ia so! Ami moke makasi neu O, nana O pake basa O koasa matuaina ma, de O mulai paleta so!

¹⁸ Leoina la fo ta nalelak Lamatua ka, ala tao musu nana fai na losa O po'a O nasa-melum, ma fai na boeo losa O maketu-mala'di hataholi manamate kala. Fai na nde ia, soaneu fe nggadi neu O ata mala, nabi la, ma neu basa O hataholi kamahehele mala, fo nde basa hataholi fo ala hule-haladoi neu O, nau matua do ana boe. Ia nde fai na soaneu tao nakalulutuk hataholi-hataholi fo manatao nakalulutuk daebafa ka!"

¹⁹ Boema Manetualain Uman manai nusa so'da ka natahuka, de Peti Hehelu Balataa ka nananitak nai dalek. Boema ndela sa tuti-nato, ma ta'ta sa nata'ta nakadedelek, boema dae manggengo ka ma u'da eis matuaina.

12¹ Boema hata matabeu matuaina esa da'di nai lalai. Inak esa pake le'do da'dileo bua papake na, bei napadeik nai bulak lain. Nai langa na,

hapu bulamolik esa ala taon neme nduuk sanahulu dua mai.

²Inak ndia bei kailus, ma nanahu fai na losa soaneu ana bongi boema ana nggasi nahohe'dis.

³Boema hata matabeuk esa seluk da'di nai lalai. Hapu naga pilas esa matuaina nanseli, fo nanuu langak hitu, ma susulak sanahulu. Langan esa soona, ana pake bulamolik esa.

⁴Nduuk manai lalai la ba'en neu telu soona, ana lele'a-loloso baba'ek esa ninik iko na fo ana tapas leo daebafa ka mai. Naga ndia napadeik nai inak fo ana sanga bongi ndia mata na fo sue ka nde, metema inak ndia bongi soona, ana ko'do na ana na.

⁵Boema inak ndia bongi na ni'iana touanak esa, fo neukose ana paleta basa hataholi manai daebafa ka ninik aitetete'e besik. Tehu ana loso na ni'iana ndia neme inak ndia mai, boema non leo Manetualain ma leo kandela mane na matan neu.

⁶Boema inak ndia nalai leo mo maloa neu, leo mamanak fo Manetualain sadia basan ba'eneun. Inak ndia

nananakaboboik faik lifun esa natun dua nehulu dale na nai mamanan ndia.

⁷Boema natee-nata'ti ka da'di nai nusa so'da ka. Mikael no ata nusa so'da nala latee-lata'ti laban naga ndia. Ma naga ndia ana manatunga nala boeo tulu-falin de ala laban Mikael.

⁸Tehu naga ndia ana kala de nalosa ala usiheni naga ndia no ana manatunga nala leme nusa so'da ka mai.

⁹Ala tapa naga matuaina ndia leo deak neu! Naga ndia nde menge lasik fo nana'de Nitu do Dula Dale Mangalauk fo manake'dindiu basa daebafa ka lala'ena. Ala tapan no ana manatunga nala leo daebafa ka.

¹⁰Boema au amanene hala ka nahala napane'e nai nusa so'da ka nae, "Besak ia fai na losa, Manetualain soi-tefa hataholi kamahehele nala! Besak ia Manetualain natu'du koasa na da'dileo Manek! Besak ia Mane Mana Fe so'dak fo nanaheluk ndia boeo natu'du koasa na! Nana manakalaak ita tolanoo nala lele'do le'odaen nai Manetualain mata na, nanakaluahenik neme nusa so'da ka mai so.

¹¹ Ita tolanoo nala ala sengin ninik Bi'ilopo Ana ndia daa na so, ma ninik hala ndoos maneme Manetualain fo ala tui-benga ka. Ala nau lanseli tunu-hotu so'da nala losa mate.

¹² Hu ndia de ela leo bee na nusa so'da ka no basa hata fo manaleo nai dale ka, lamahoko-setelee! Tehu soe ba'eneu daebafa ka ma tasi a, nana Nitu kona neu emi ninik nasa-melu matuaina na, nanahu ana bubuluk basa, fai na ela ka'da faa anak so."

¹³ Nai lelek naga ndia name'da nae, ndia nanatapa basak leo daebafa ka neu boema, neu usi inak fo manabongi ni'iana touanak ndia.

¹⁴ Tehu ala fe inak ndia manupui kaka'ka li'da matuainan dua, fo ela ana laa leo mamana na nai mo maloa. Mamanak fo nai bee lakaboboin teuk telu seselik, fo daenga naga ndia boso boe tao nahe'di bain.

¹⁵ Boema naga ndia nasapula oe makadotok nanseli neme bafan dale leo inak ndia neu fo nakabobolok henin.

¹⁶ Tehu daebafa ka tulu-fali inak ndia; daebafa ka napook bafa na de ana

ko'doheni oe fo manakalua neme naga ndia bafa na mai.

¹⁷ Naga ndia namanasa nanseli neu inak ndia, nalosa neu sapu na inak ndia tititi-nonosi fe'e nala, fo nde basa hataholi manatunga Manetualain paleta nala, ma manafe sakasii la'eneu Yesus ma koasa na.

13 ¹(12-18) Basa ndia boema naga ndia napadeik nai tasi su'u na. (13-1) Basa boema, au ita bana esa kalua neme tasi dale mai. Bana ndia susulan sanahulu, ma langan hitu. Susulan esa soona, hapu bulamolik esa, ma nai langan sila la esa-esak, nanasulak na'de nakamumulu-nakamamaek esa soaneu Manetualain.

² Bana fo au itak ndia, lupa na sama leo meoasu kokoto ka, ma ei na sama leo bana esa na'de beruang ei na, ma nggonggolo na sama leo singa nggonggolo na. Boema naga fe balakai na, kandela mane na, ma koasa matuaina na, neu bana ndia.

³ Langak esa neme bana ndia langa kahitu nala, meten soona nono'ka bai bisu mana aa'do ka, tehu bisu ndia ana

hai so. Basa daebafa ka lala'ena tunga bana ndia no bafa nala bee poo.

⁴Sila basa-basas lamatutua-lamadedema naga ndia, nanahu ana fe basa be'ibalakain neu bana ndia so. Ala sene do'ok neu bana ndia boema lae, "Ta hapu mabe'i-balakaik sama leo bana ndia fa. Ta hapu esa boen bisa sengi fan!"

⁵Bana ndia sipo hak fo koao-ndaeao de nalosa nakamumulu-nakamamaek Manetualain. Manetualain fen koasa bulak hahuludua dale na.

⁶Boema ana mulai nakamumulu-nakamamaek Manetualain ma Manetualain na'de na, leondiak boe Manetualain mamana leleo na, ma basa manaleo nai nusa so'da ka boeo, nakamumulu-nakamamae kasa.

⁷Ala fen loak fo laban Manetualain hataholi kamahehele nala boe, boema ana sengis. Ma ala fen koasa basa leoana kala, nusaina la, dede'a kala, ma leoina la.

⁸Basa hataholi manaleo nai daebafak ia poi na, neukose ala sene do'ok bana ndia, ta'da fe'e hataholi fo nanuu so'da matetu ka ma hataholi fo na'de na

Manetualain sula kana nai buku esa dalek te daebafa ka beita nananakadada'dik fa. Bi'ilopo Ana fo hataholi la do'dolisa nana, susulan ndia.

⁹Hu ndia de metema see hapu namanene soona, namanene hala ka nde ia nae:

¹⁰"Hataholi fo muse nanatahan soona, tao leo beeo neukose nanatahan. Ma hataholi fo muse nanataonisak ninik tafaina soona, tao leo beeo neukose nanataonisak ninik tafaina. Hu ndia de, Manetualain hataholi kamahehele nala muse lakatatakak ma lilineka."

¹¹Boema au ita bana fe'ek esa ana kalua neme daebafa ka bui na mai. Bana ndia susulan dua sama leo bi'ilopo ana susula na. Ma hala na sama leo naga hala na.

¹²Nai bana makasososak ndia mata na, ana pake koasa matuaina fo ana hapun neme bana ndia mai boe. Ana lakanakaseti daebafa ka lala'ena, ma basa hata fo manaleo nai daebafa ka poi na, fo ala sene-do'ok neu bana makasososak fo bisu mana aa'do na ana hai ndia so.

¹³ Bana kadua ndia tao manda'di beu matuaina la. Nai basa hataholi la matan, ana tao ha'i a kona neme lalai leo daebafa ka mai.

¹⁴ Basa hataholi fo laso'da nai daebafa ka, bana ndia ke'dindiu nalas ninik manda'di beuk fo ana taon nai bana makasososak ndia mata na. Ma nadenu basa-basas fo lapadedeik la ai batu nanadokik esa neme bana nanatati nahinak ninik tafaina so, tehu naso'da nahele ndia.

¹⁵ Manetualain fe bana kadua tao naso'da bana makasososa ka lupa ao nanadoki dula na, nalosa lupa aok nanadoki dulak ndia kokolak nalelak de nadenu fo tao lisa hataholi fo ana ta nau sene-do'o kana.

¹⁶ Basa hataholi matua ma ana, kamasu'ik ma nuu tak, ata ma hataholi ao loak, bana ndia nakasetis fo ala tao ta'du-tana neu lima kona na, do neu dedei na.

¹⁷ Hataholi esa boen ta hapu asa do nase'o hata esa boen, metema ana ta nanuu ta'du-tana ndia, fo nde bana ndia na'de na, do nafa'da na'dek ndia.

¹⁸ Nai ia paluu ka nde malelak. Hataholi manatee teno kala hapu leke la bana ndia na'de na sosoa-ndandaan, nana na'dek ndia nde bee na hataholi daebafak esa na'den ndia. Na'dek ndia nde: natun ne, ne hulune.

14 ¹ Basa ndia de au mete boema nono'ka bai Bi'ilopo Ana ndia napadeik nai Lete Sion lain. Bi'ilopo Ana ndia sama-sama no hataholi lifun natun esa hahuluha. Bi'ilopo Ana ndia no Aman na'de nala nanasulak nai hataholi sila la esa-esak dedei na.

² Boema au amanene hala ka neme lalai mai, nangu sama leo oe lili'do matuaina ma sama leo manggulu ka nanggulu matuaina. Nenene halak ndia soona, sama leo musi kala lalii leme manamakaminak kecapi la mai.

³ Nai kandela mane ka matan ma mahahae kaha kala boema lasi-lasik manai kandela ndia boboakaisun, hataholi lifun natun esa hahuluha sila la lakamee nakamee beuk esa. Ta hapu hataholi esa boen nalelak nakameek ndia fa, ka'da hataholi lifun natun esa hahuluha ila la lalela kana. Hataholi

sila nanasoi-tefa basak neme basa laun manai daebafa ka lala'ena mai so.

⁴Hataholi sila la nde bee na hataholi isi matetuk lahele sama leo anafe'oana matatema, nanahu ala beita sungu-langape'uk lo ina anafe'ok la'iesa boen. Ala tunga Bi'ilopo Ana ndia su'di leo bee neu. Neme basa laun manai daebafa ka lala'ena dalek, sila nde nanasoi-po'i basak da'dileo tutunu-hohotu makasososak neu Manetualain ma neu Bi'ilopo Ana.

⁵Ala beita lasapepeko-lasandandali lita fa, ma ta hapu bu'uba'ek faa anak nai hataholi sila la fa.

⁶Boema au ita ata nusa so'da fe'ek esa ana laa dema na seli nai lalai. Ata nusa so'dak ndia nini halak la'eneu Hala Malole fo matea-mahelek soaneu nanananduku-nalosa kana neu hataholi manai daebafa ka, fo nde neu basa leoina, leoanak, dede'ak, ma nusaina la.

⁷Ata nusa so'dak ndia nalo bou-bou napane'e nae, "Bii neu Manetualain leona, ma koa-kio matua-mademan! Nana fai na losa soaneu Manetualain naketu-nala'di hataholi daebafa ka so. Sene-do'ok neu Ndia fo mana

makadada'dik lalai a, daebafa ka, tasi a ma basa oemata lala'ena!"

⁸Ata nusa so'da kadua tunga ata nusa so'da kaesa boema nalo bou-bou nae, Ana tu'u neu so. Kota Babel matuaina tu'u neu so. Kota ndia tao na basa leoina lala'ena mafuk angol, fo angol neme nasa manasosoa-piao na mai.

⁹Ata nusa so'da katelu tunga ata nusa so'da kaduak sila la, boema nalo bou-bou napane'e nae, "Hataholi fo manasene-do'ok neu bana ndia no bana ndia lupa ao nanadokidulan ma ana hapu bana ndia ta'du-tanan nai dedei na do lima na,

¹⁰hataholi ndia neukose ninu Manetualain ango la, fo nde angol nasa melun, fo nanadi'a basak leo nggalan dale no ta kulang faa anak boen! Basa hataholi sila la neukose ala doidoso nai ha'ipilak ma belerang manai ata nusa so'da malalao kala ma Bi'ilopo Ana ndia matan.

¹¹Ha'imasuk maneme ha'i fo manatao doidoso hataholi sila la, neukose namasu poka-poka nakandondoo henin losa dodoo na. Lele'do-le'odaen ha'imasuk ndia ta hahae tao doidoso fas, fo

nde sila fo manasene-do'ok neu bana ndia no lupa ao nanadoki dula na, ma basa hataholi fo ana hapu bana ndia ta'du-tanan."

¹² Nai dede'ak ia dalek, Manetualain hataholi kamahehele manatunga Manetualain paleta nala, ma manalilineka neu Yesu sa, paluu lakatatakak.

¹³ Boema au amanene hala ka neme nusa so'da ka mai nae, "Sulakma ia leona: Mulai besak ia, maua-manalek neu hataholi fo ana mate te bei nalalau-naono Lamatua ka!" Manetualain Dula Dale na nataa nae, "Tete'e ka! Neukose ala hahae ue-le'di puselaipana ka, nana sila lau-onon buna boan no naheles tatas esa."

¹⁴ Basa boema au ita, ko'a fulak bubuak esa to'da mai. Nai ko'as ndia lain, hataholi esa meten soona sama leo Ana Hataholi ka nangatuuk nai lain. Bulamoli lilopilas esa nai langan lain, ma ana ho'u dope keke'tu-kokolu matane esa.

¹⁵ Basa boema, ata nusa so'da fe'ek esa kalua neme Manetualain Uman dale mai. Nalo bou-bou napane'e Ndia fo manamangatuk nai ko'as ndia lai na nae, "Leleuk o dope keketu-kokolum ndia

leona fo besak ia ketu-kolu leona, nana fai keketu-kokolu ka losa so; daebafa ka namalatu soaneu nanaketukoluk so!"

¹⁶Boema Ndia fo manamangatuuk nai ko'as ndia lai na, ana leleuk dope na leo daebafa ka neu, boema daebafa ka boeo, nanaketukoluk.

¹⁷Basa boema, au ita selu ata nusa so'da fe'ek esa kalua neme Manetualain Uman manai nusa so'da ka mai. Ndia boeo ana ho'u dope keketu-kokolu matane esa.

¹⁸Basa ndia boema, ata nusa nusa so'da fe'ek esa ana koasa ha'i a, ana mai neme mei tutunu-hohotu ka mai. Nalo bou-bou napane'e ata nusa so'dak fo manaho'u dope matane ndia nae, "Leleuk o dope keketu-kokolum ndia leona, fo ke'di angol manai daebafa ka boa na, nanahu boa nala lamalatu so."

¹⁹Boema ata nusa so'dak ndia leleuk dope na leo daebafa ka neu, de ana ke'di ai ango la boa nala neme ndana nala mai, de ana tapas leo mamana kaka'bi angol fo Manetualain nasa-melun manalua ponu-ponu na dalek neu.

²⁰Ala ka'bi angol boak sila la nai kota deak, de daa ka faa neme mamana

kaka'bi angol ndia mai a, sama leo lee a faa, dodoo na kilo natun telu, ma dedema na hihii nae metel dua.

15 ¹ Basa boema, au ita nai lalai hata matabeuk esa ba'u na seli. Boema ata nusa so'dak hitu lo susa-soe hitu, fo susa-soe mate'e kala. Ia nde la'i mate'e na Manetualain po'aheni nasa-melun.

² Basa ndia boema, au ita hata esa meten soona, sama leo tasi titinok nanasese'dok ha'i. Boeo au ita hataholi fo manasengi bana ma lupa ao nanadoki dula nanasene-do'o ka, ma manasengi hataholi fo ala ta'du-tana na'de nala ninik bana ndia na'de na. Hataholi manasengik sila la lapadeik lai tasi titino ka su'u na, ma ala ho'u Manetualain fes kacapi la.

³ Boema lakamee Manetualain atan Musa ma Bi'ilopo Ana nakamee na. Lii na nae leo ia, "Lamatuak, Manetualain Mana Koasa, O tatao-nono'im ba'u na seli ma matabeuk! Manek neu basa leoina lala'ena. O tataonono'im nde maketu-mala'di tunga matetu na ma ndoos!

⁴ See ka nde ta bii neu O fa Lamatuak? See ka nde ta nau tui-benga O matua-

mademan fa? Ka'da O mesa ma nde malalaok. Basa leoina lala'ena neukose ala mai sene-do'ok neu O, nanahu O tatao-nono'im tunga matetu na, basa hataholi la litan so."

⁵ Basa ndia boema, au ita Manetualain Uman manai nusa so'da ka natahuka, de au ita Manetualain Uma Lopo na nai dalek.

⁶ Boema ata nusa so'da kahitu kala lo susa-soe kahituk sila la kalua leme Manetualain Uman dale mai. Bualo'a papake nala neme tema fula balisi ma mangadilak. Ma ala pake babaa fanak fo nanataok neme lilopila sa mai.

⁷ Basa boema, mahahae ka ha kala sila la, esa fe ata nusa so'da kahituk sila la nggala lilopilas hitu, henuk no Manetualain nasa-melun. Manetualain fo maso'dak losa dodoo na.

⁸ Boema Manetualain Uman ndia henuk no ha'imasuk maneme Manetualain matua-mademan ma koasa na mai. Ata nusa so'da kahituk fo manini susa-soe kahituk sila la beita nate'e fa soona, ta hapu hataholi esa boen hapu masok leo Manetualain Uman dale neu.

16 ¹Boema au amanene hala matuaina esa neme Manetualain Uman dale mai de nafa'da ata nusa so'da kahituk sila la nae, "Meu leona, fo po'a Manetualain ngalaa nasa-melun kahitun sila la isi na leo daebafa ka neu!"

²Boema ata nusa so'da makasososa ka neu de ana po'a nggalaa na isi na leo daebafa ka neu. Boema bisungguma matuaina la ala da'di neu basa hataholi manahapu bana ndia ta'du-tanan, ma neu hataholi fo ana sene-do'ok neu bana ndia lupa ao nanadoki dula na.

³Basa ndia boema, ata nusa so'da kadua ana po'a nggalaa na isi na leo tasi dale neu. Boema tasi oe na da'di daak sama leo hataholi manamate kala daa na, de mate basa hata mahahaek fo manamaso'dak nai tasi dale la lala'ena.

⁴Basa boema, ata nusa so'da katelu po'a nggalaa na isi na leo lee la ma oe mata la dalek neu, boema basa-basas oe nala da'di daak.

⁵Boema au amanene ata nusa so'dak fo manakoasa oe nae, "Huhukuk fo O maketu ka nde bee na tunga ndoo na, ou Malalaok, Manetualain fo nai ia, ma nai ia so!"

⁶ Hataholi daebafak mangalau kala taolisa Manetualain hataholi kamahehele nala ma nabi nala so. Besak ia O fes linu daak. Memak ndia nandaa soaneus!

⁷ Boema au amanene hala ka neme mei tutunu-hohotu ka mai nae, "Lamatuak, Manetualain fo Mana Koasa, O maketu-mala'di huhuku ka ndoos ma tunga ndoo na!"

⁸ Basa ndia boema, ata nusa so'da kaha ana po'a nggalaa na isi na leo le'do neu, boema le'do hotu naputu hataholi a ninik mahaa matuainan fo sama leo ha'i a ndia.

⁹ Hataholi daebafa ka putus, hu ka nde le'do haa na, ma putu sila fo manasupa-soo Manetualain na'de na, Manetualain fo manakoasa susa-soe sila la. Leomae leondiak boe, ala ta nau tukatei-saledale leme sala-singo nala mai, ma ala ta nau koa-kio Manetualain matua-mademan fa.

¹⁰ Boema ata nusa so'da kalima ana po'a nggalaa na isi na leo bana ndia kandela mane na neu. Boema bana ndia nusa na da'di makahatuk ma hataholi daebafa ka ala kaa maa nala, hu ka nde lame'da he'dis.

¹¹ Boema ala supa-soo Manetualain nai nusa so'da ka, nanahu lame'da he'dis hu ka nde bisungguma nala. Tehu ala ta nau tukatei-saledale boen neme tatao-nono'i managalau nala mai fa.

¹² Basa ndia boema, ata nusa kane a ana po'a nggalaa na isi na leo Lee Efrat matuaina ndia dalek neu. Boema lee ndia ma'dan, de nalosa mane kala leme dulu mai de ala la'ok tunga dalek.

¹³ Boema au ita dula dale mangalauk telu, lupa na leo lo'donggele ka. Lo'donggelek sila la esa-esa kalua neme naga bafan dale, neme bana ndia bafan dale, ma neme nabi pepeko kala bafan dale mai.

¹⁴ Sila nde bee na dula dale mangalauk, fo manatao manda'di beu kala. Dula dale mangalauk kateluk sila la leu leo basa manek manai daebafa ka lala'ena, de ala tao lakabubuas fo latee-latati nai Faik matuaina, fo nde Manetualain fo Mana Koasa Fai na.

¹⁵ "Mamanene leona! Te Au mai sama leo nako'ka. Maua-manalek neu hataholi fo naheheleaon nahele, ma nanea buapapake na, nalosa ana ta la'ok no makaholak fo ana mae nai lea matan."

¹⁶ Basa boema, dula dalek sila tao lakabubua manek sila la, nai mamana ka nai dede'a Ibrani dale soona ala foin na'de, Harmagedon.

¹⁷ Basa ndia boema, ata nusa so'da kahitu ana po'a nggala na isi na leo lalai maloa neu. Manetualain kokolak napane'e neme kandela manek manai Uma Malalaok ndia dale ka nae, "Lamadai so."

¹⁸ Boema ndela sa tuti-nato ma ta'ta sa nata'ta, ma dae nanggengo matuaina. Beita la'iesa fo dae manggengo matak leondia ka ana da'di, mulai neme hataholi daebafa ka nananakadada'di kana. Dae manggengok ia nde bee na dae manggengok matuaina nanseli.

¹⁹ Kota matuaina ndia heaba'en neu baba'ek telu, ma basa nusaina manai daebafa ka, kota nala boeo lakalulutuk. Boema Manetualain nafandele na Babel fo kota matuaina ndia. Manetualain fen ninu angol neme Ndia nggalaa na mai, fo nde angol nasa-melun manalua ponu-ponu na.

²⁰ Basa pulu la mopos, ma basa lete kala boeo mopo kasa.

²¹ U'da eis bubuaina la, fo bubuak esa soona bela na kilo limahulu, ala tu'da leme lalai mai, de lapaluni la hataholi daebafa kala. Boema ala supa-soo Manetualain nanahu susa-soe u'da eis matuaina ndia.

17 ¹ Basa ndia boema, hataholi esa neme ata nusa so'da kahituk mana ho'u nggalaa susa-soe kahituk sila la, ana mai de nafa'da au nae, "Mai, fo au atu'du o, tao leo beek fo manasosoa piao matuaina ndia nanahukuk. Kota ndia nde kota matuaina fo manadekak no lee la ndia.

² Mane-mane daebafa kala hohonge lon, ma daebafa ka isi nala da'di manamafuk nanahu linu angol manasosoa-piao na.

³ Boema Manetualain Dula Dale na koasa na au, de ata nusa so'dak ndia no au leo mo maloa neu. Nai naa, au ita inak esa nangatuuk nai bana pila balanggeok esa lain, ma ala sulak lahenu ao na ninik na'de nakamumulu-nakamamaek neu Manetualain. Bana ndia langan hitu, ma susulan sanahulu.

⁴ Inak ndia pake ba'du momo'do kunik ma pilabalanggeok, boema nanabalias ninik lilopilas, poemata, ma mutiara.

Ana ho'u mango lilopilas esa nai lima dale henuk no dede'a manggengeok fo buna-boak neme soso-piaon mai.

⁵ Nai dedei na, nanasulak na'dek esa fo nanuu soso-ndandaa nanabibila-babaak. Na'dek ndia nde "Babel Fo Matuaina, basa manasosoa-piaok lala'ena ma hataholi mangalauk manai daebafa ka inan nde inak ndia."

⁶ Boema au ita inak ndia mafuk hu ka nde Manetualain hataholi kamahehele nala daa na, hataholi fo nanataonisak nanahu ala lilineka neu Yesus. Lelek au ita inak ndia boema au bafang poo poo.

⁷ Boema ata nusa so'dak ndia nafa'da au nae, "Tao le'e de o bafam poo poo? Malole lenak au afa'da o inak ndia bibila-babaan ma bana fo ana sa'e nana bibila-babaan, fo nde bana fo nanuu langak hitu ma susulak sanahulu.

⁸ Bana ndia makahulu na naso'da hai so, tehu besak ia ta naso'da so'on. Ba'ihanak seluk faa bai te, neukose ana kalua neme faka mamates dale mai, fo nasasale matak no momopo-mamate sa. Hataholi fo laso'da nai daebafa ka, fo na'de nala ta nanasulak nai Susula Hataholi Maso'da ka dalek te daebafak ia

beita nananakadada'dik fa, neukose ala dodoo doa kana, metema lita bana ndia. Nana bana ndia makahulu na naso'da hai so. Besak ia ta naso'da so'ok, tehu neukose ana to'da mai seluk.

⁹Nai dede'ak ia dalek, paluu hapu dudu'a-aafi matane soaneu talelak. Langak hitu ndia nde pupukuk hitu, fo nde pupuku-pupukuk manai mamananak inak ndia nangatuu ka. Ma langak hitu ndia nde bee na manek hitu boe:

¹⁰manek sila la lima tu'da so, esa bei paleta, ma esa seluk bai soona, ana beita mai fa. Metema mahani te ana mai soona, ana muse paleta ka'da hatematak esa mesa kana.

¹¹Ma bana fo makahulu na naso'da hai tehu besak ia ta naso'da so'o ka nde bee na, nde mane kafalu a. Ndia nde manek esa neme mane kahituk sila la mai boe, fo besak ia ana la'ok nasale leo mamana momopo-mamate ka neu.

¹²Susula kasanahuluk fo o mitak ndia nde manek sanahulu, fo ala beita paleta fa. Tehu neukose ala fes koasa fo ala paleta da'dileo mane ka, sama-sama lo bana ndia dodoo na li'u esa.

¹³ Mane kasanahuluk ia la basa-basas lanuu dudu'ak sama. Basa-basas fe sila be'ibalakain ma koasa na leo bana ndia neu.

¹⁴ Neukose latati lo Bi'ilopo Ana ndia. Tehu Bi'ilopo Ana ma ana manatunga manalilinekan fo nanatao nananalo basak ma nanaherek sila la, neukose ala sengi manek sila la. Nana Ndia nde Lamatuak neu basa tuan lala'ena, ma Manek neu basa manek lala'ena."

¹⁵ Ata nusa so'dak ndia boeo nafa'da nae, "Oe fo o mitak ndia nde bee na mamanak fo manasosoa piaok ndia nangatuuk, fo nde leoina la, lau nala, nusaina la, ma dede'a kala.

¹⁶ O mita susula kasanahuluk ma bana ndia, neukose nakamu-nakadau manasosoa-piaok ndia. Neukose ala loso la basa hata-heton lala'ena, ma ala tao lan da'di makaholak. Neukose ala la'ahenin paa na ma ala taolisan ninik ha'i.

¹⁷ Nanahu Manetualain nakababale basa dale nala soaneu lakalala'ok Manetualain dale tutu'u na. Manetualain tao nalas lalahalak soaneu ala fe sila koasa na neu

bana ndia, fo ela bana ndia paleta losa hata fo Manetualain nafa'da ka ana da'di.

¹⁸Inak fo o mitak ndia nde kota matuaina, fo ana paleta mane-manek manai daebafa ka."

18 ¹Basa ndia boema, au ita ata nusa so'da fe'ek esa kona neme nusa so'da ka mai. Ata nusa so'dak ndia koasa na ba'u na seli, de nalosa ndela-sa'an tao na basa daebafa ka lala'ena da'di mangale'dok.

²Nalo bou-bou napane'e nae, "Ana tu'u neu so! Babel matuaina ana tu'u neu so! Besak ia kota ndia da'di nitu la ma dula dale mangalau kala mamanan so. Basa manupui manggenggeok mata-matak fo hataholi a ta nahii kasa, ala leo lai dalek.

³Nana basa leoina la linu basa angol nasa-melu manasosoa-piao na so. Mane-mane daebafa kala hohonge lon, ma manadangan manai daebafa ka lamasu'i neme sosoa-piaon fo ta nakatatakak nala fan ndia."

⁴Boema au amanene hala fe'ek esa neme nusa so'da ka mai nae, "Kalua leona, Au hataholi kamahehele ngala lemin! Kalua meme dalek mai leona! Emi

boso tunga sala-singo nala, ma boso tunga lu'a-lepa huhuku na!

⁵ Nana sala-singon nadodou losa lalai, ma Manetualain nafandele neu tatao-nono'i mangalau nala.

⁶ Taon sama na leo ana tao basan neu emi a; balas ana la'i dua soaneu basa hata fo ana tao-no'i basa ka. Isi mango na ninik nininuk fo nanala lenaheni neme nininuk fo nanasadiak soaneu emi.

⁷ Fen doidosok ma dale he'dik dede'u na sama no matua-madema ma so'da manadailenak fo nanafek neu aoina na. Nana ana ka'da nafa'da tataas esa neu aoina na nae, 'Au ia, ina manek fo mana paleta! Au ta inafalu fa; neukose au ta la'ola'di dale he'dik fa!'

⁸ Hu ka nde dede'ak ndia de ka'da nai faik esa mesa kana neukose susa-soe he'dilaus, dale he'dik ma la'andoes lapalunilan. Ma neukose ha'i naputun, nana Amak Manetualain fo manamaketu-mala'di nana nanuu koasa."

⁹ Mane-manek daebafak fo ala tunga nai inak ndia tatao-nono'i manasosoa-piao na ma inak ndia nasa sasaoana na, neukose ala kii ma makaleleu kota ndia,

metema lita ha'imasu ka namasu neme ha'i fo manahotu naputu nana.

¹⁰Neukose lapadeik leme doo ka mai, nana ala bii sila la'e doidoson. Lafa'da lae, "Awii, susa-soen ba'una seli ba'eneu kota Babel fo mabe'i-balakaik, kota fo nananita-nalelak ndia! Nai ka'da li'u esa mesa kana de o huhuku ma nananakalala'ok!"

¹¹Basa manandangan manai daebafa kala boeo, ala kii-makaleleu ma ala falu, hu ka nde inak ndia, nana ta hapu seluk hataholi esa boen asa sila buadanga nala so'on.

¹²Ta hapu hataholi asa sila lilopilan, lilofulan, poemata, ma mutiara nala so'on. Leondiak boe, sila tema fula mangadila nala, tema pila balanggeok, tema sutra, ma tema pila sangadelak, basa ai mata-matak fo kikisa ka de'i fo hapun, bualo'as fo nanataok neme ngga'di dui mai, ma neme ai kabeli kala, neme liti, besi, ma neme batu mangadila ka mai;

¹³ai lou makeek, bumbu-bumbu, boominik, ai daa tuuk, ma boominik; angol ma mina, ha'desopuk ma gandum;

sapi ma bi'ilopo, ndala ma kaleta, ata la, lena-lenak hataholi a ani hahae na boe.

¹⁴Manadanga nala lafa'da inak ndia lae, "Basa hata fo o hii manuun, ta kasa so, ma o maso'da mandai lenam, ma o lole-napum mopos so. Neukose o ta hapus so'on!"

¹⁵Manadangan fo ala da'di lamasu'i so, nanahu ala dangan nai kota ndia, neukose lapadeik leme doo ka, nana ala bii sila la'e doidoso na. Neukose ala kii-makaleleu, ma ala falu,

¹⁶boema lae, "Awii, susa-soen ba'una seli ba'eneu kota nananita nalelak ia! Biasa na ana pake bualo'a fula mangadilak, tema pila balanggeok, ma tema pila sangadelak. Biasa na ao na henuk no lilopilas, poemata ma mutiara!

¹⁷Tehu nai ka'da li'u esa mesa kana de namopo basa su'ibeten sila la lala'ena!" Basa manaho'u ofak, penumpang, ma ofa isi la, boema basa hataholi fo tutunga-sasangan nai tasi a, lapadeik leme doo ka,

¹⁸ma nggasi nai lelek lita ha'imasu ka namasu neme ha'i fo mana'a kota ndia. Lalo bebou lae, "Beita hapu kota fe'ek sama leo kota matuaina ia fa!"

¹⁹ Boema ala sosonu daesopuk leo langa nala lain neu, da'dileo ta'du-tana fafaluk, boema ala kii-makaleleu, ma ala nggasi-nggasi mesan lae, "Awii, susa soen ba'una seli ba'eneu kota matuaina ia! Su'ibeten tao na basa hataholi fo nanuu ofak nai tasi lai, ala da'di lamasu'i! Tehu nai ka'da li'u esa mesa kana, de kota ndia namopo basa-basan lala'ena so!"

²⁰ Hai nusa so'dak! Mamahoko-setelee neu kota ndia nakalulutu na! Hai Manetualain hataholi kamahehele nala, hataholi nadedenu kala, nabi-nabi la, mamahoko-setelee leona! Nana Manetualain hukun da'dileo babalak neu hata fo ana tao-no'in neu emi!

²¹ Basa ndia boema, ata nusa so'da kahelek esa so'u na batu esa, ba'u batu tututuk matuaina, boema ana tapan leo tasi dale neu ma nae, "Eno na leoiak, kota Babel fo nananita nalelak ndia, neukose nanatapa napane'ek, nalosa neukose ta natongo non so'on.

²² Musi kala lii na neme manamakaminak kecapi la, neme basa manamakamee kala, neme manamakaminak kinu kala ma neme

manafuu pupuu kala, neukose ta nananamanenek nai o dalek so'on! Boeo neukose ta hapu hataholi manamaue-male'di malelaina nai ndia, ma batu tutu'tu ka lii na, neukose ta nananamanenek so'on.

²³ Neukose hataholi ta nita seluk banuk pila nai kota ndia dalek fa; ma neukose ta tamanene feta ka'bi nga lame nai ndia so'on. O hataholi manadanga mala nde bee na hataholi nananita-nalelak nanseli nai daebafa ka, ma no o malela makahatu ma, de o ke'dindiu ma basa leoina manai daebafa ka lala'ena!"

²⁴ Babel nanahukuk nana nai kota ndia dalek, hapu nabi la daa na, Manetualain hataholi kamahehele nala daa na so. Dede'a keke'u na, basa hataholi fo nanataonisak nai daebafa ka, daa nala.

19 ¹ Basa ndia boema, au amanene hata esa sama leo hataholi makadotok hala nala nanguu neme nusa so'da ka mai de lalo bebou lae, "Koa-kio Manetualain leona! Ita Manetualain nde bee na Manetualain fo manasoi-tefa. Ndia Manetualain fo nananamatutua-namadedemak ma manakoasa!

² Nakeketu na tunga ka'da ndoo na, ma manatee tenok. Naketu basa huhukuk soaneu manasosoa-piao matuaina, fo manatao nalutu daebafa ka ninik sosoa-piaon. Manetualain huku basa manasosoa-piaok ndia, nana ana taonisa Manetualain ata nala."

³ Boema hataholi makadotok sila la lalo bebou seluk lae, "Koa-kio Manetualain leona! Te ha'imasuk maneme ha'i fo manahotu naputu kota matuaina ndia, neukose ana ta hahae namasu ka fa."

⁴ Boema lasi-lasi kaduahuluha kala, ma mahahae kahak fo manaokofeo la kandela manek ndia, ala bala leu de ala sene-do'ok neu Manetualain fo nangatuuk nai kandela manek ndia lai na. Lafa'da lae, "Amin! Koa-kio Manetualain leona!"

⁵ Boema au amaneme hala ka neme kandela manek ndia mai nae, "Emi muse koa-kio ita Manetualai na, emi basa-basa mala, ana ma matua, malalau-maono ma manasene-do'o kana!"

⁶ Boema au amanene hala ka sama leo hataholi makadotok lalo bebou. Halak ndia napane'e nanseli sama leo lii matuaina ngguu na, ma sama leo

manggulu ka nanggulu. Au amanene lafa'da lae, "Koa-kio Lamatua ka, nanahu ita Manetualain Fo Mana Koasa ndia Ana da'di Manek so."

⁷ Mai Leona, fo ata tamahoko-setelee, mai fo ata koa-kio matua-mademan! Nana fai na losa so ba'eneu Bi'ilopo Ana ka'bing no penganten ina ka, ma penganten ina ka boeo naheheleaon basa soaneu ana ka'bing non so.

⁸ Manetualain fe basan, bua papakek fo nanataok neme tema fula balisi ma mangadilak neu pengante na. Tema fula mangadilak ndia nde bee na, ta'du-tana neme Manetualain hihii-nanaun fo hataholi kamahehele nala nde tao nana.

⁹ Boema ata nusa so'dak ndia nafa'da au nae, "Sulakma dede'ak ia la leona: 'Maua-manalek neu hataholi, fo nanakaik leo Bi'ilopo Ana ndia feta ka'bi nga neu.'" Basa boema ata nusa so'dak ndia kokolak selu kana nae, "Ia nde hala tete'ek neme Manetualain mai."

¹⁰ Au bala u ata nusa so'dak ndia mata na, fo au sanga sene-do'o kana, tehu nafa'da au nae, "Bosok! Boso sene-do'ok neu au te sene-do'ok neu Manetualain! Nana au boeo ata sama

leo o ma sama leo basa o tolanoom fo manaho'u lahele neu Yesus sakasii na. Nana Yesus sakasiin ndia fe koasa neu Manetualain hataholi kamahehele nala, fo ala tui-benga Manetualain hala hehelu na!"

¹¹ Basa boema, au ita nusa so'da ka natahuka, boema au ita ndala fulak esa. Manasa'e ka na'de, Fo Mana Lilinekak ma Ndoos. Ana tao tunga ndoo na, nai naketu huhuku ka dalek ma nai natee-natati ka dalek.

¹² Mata na sama leo ha'i pila ka, ma Ana pake bulamolik makadotok nai langa na. Na'dek esa nanasulak nai aoina na, fo ka'da ndia mesa kana nde nalelak na'dek ndia.

¹³ Ana pake ba'du manalu a, nanabolo basak nai daak dale so. Ma loken soona lae, "Manetualain Dede'a-Kokolan."

¹⁴ Soldadu nusa so'da kala tungan no ala sa'e ndala fulak, ma ala pake bua fulak balisi.

¹⁵ Tafaina matane esa kalua neme bafa na mai, ma ninik tafaina ndia de neukose Ana sengi leoina la ma neukose Ana paletas ninik ai tete'e besi. Ana ka'bi

ango la nai Manetualain Fo Mana Koasa kaka'bi angol nasa-melu na dalek.

¹⁶ Nai ba'du manalu na, ma nai puu na nanasulak na'de ka nde ia, "Manek nai basa manek lala'ena."

¹⁷ Boema au ita ata nusa so'dak esa napadeik nai le'do lain. Nalo bou-bou napane'e neu basa manupui manalaa nai lalai la nae, "Mai makabubua leona, soaneu tunga feta matua fo Manetualain tao ka!

¹⁸ Mai Leona, fo mi'a mane kala ao isi nala, malanga soldadu la ao isi nala, palani tati batu la ao isi nala. Mai leona fo mi'a manasa'e ndala la lo ndala nala ao isi nala, ma basa hataholi daebafak ala, matua ma ana, ata do hataholi ao loa kala ao isi nala!"

¹⁹ Basa boema, au ita bana ndia ma mane-mane daebafa kala lo soldadu nala, lakabubua fo latee-latati lo Ndia fo manasa'e ndala fula ka, no soldadu nala.

²⁰ Boema ala ho'u la bana ndia no nabi pepekok fo manatao mada'di beuk manai bana ndia mata na. No manda'di beuk sila la, de bana ndia ke'dindiu na hataholi manamanuu bana ndia ta'du tana na, ma hataholi fo manasene-do'ok

neu bana ndia lupa ao nana doki-dula na. Boema ala tapa bana ndia ma nabi pepekok sila la no maso'dak leo tasi ha'ik fo manapila lo'a-lo'a ka dalek neu.

²¹ Boema ala taolisa sila soldadu nala ninik tafaina manakaluak neme manasa'e ndala fulak ndia bafa na mai. Boema manupui la mai de lamo'a hataholi nanataonisa kala ao isi nala.

20 ¹ Basa ndia boema, au ita ata nusa so'dak esa kona neme nusa so'da ka mai. Ana ho'u faka mamate sa nggoe na ma lange matuaina esa nai liman dale.

² Boema ana ho'u na naga fo mengine lasik ndia, fo Nituh do dula dale mangalauk ndia de ana feo puputun soaneu teuk lifun esa dale na.

³ Basa boema, ata nusa so'dak ndia tapa naga ndia leo faka mamates dale neu, boema ana nggoenisa fakak ndia, ma ana segel ana fo ela naga ndia ta hapu ke'dindiu seluk leoina la beidai teuk lifun esa ndia beita basa fan. Basa ndia soona, ana muse po'in soaneu fai keke'uanak esa mesa kana.

⁴ Boema au ita kandela mane kala, ma hataholi manamangatuuk manai

lai na, ala fes koasa fo laketu-lala'di huhukuk. Au boeo ita hataholi fo langa nala nanate'teheni kala samane nala. Hataholi sila la fe sakasii la'eneu Yesus ma ala tui lamaloloa Manetualain hala hehelu na. Hataholi sila la ta sene-do'ok neu bana ndia do bana ndia lupa ao nanadoki-dula na fa. Sila boeo beita sipo lita bana ndia ta'du-tanan nai dedei nala do nai lima nala fa. Boema ala laso'da falik de ala paleta da'dileo mane ka sama-sama lo Kristus teuk lifun esa dale na.

⁵Ia nde kala'i makasososan fo hataholi manamate kala nanatao naso'da falik. Tehu hataholi manamate fe'e kala ta nanatao naso'da falik nai lelek teuk lifun esa ndia dale na fa.

⁶Maua-manalek neu hataholi fo nanatao naso'da falik nai kala'i makasososan ndia. Sila landaa da'di Manetualain nuun. Mamate kala'i dua, ana ta koasa sila so'on. Neukose ala da'di Manetualain ima mala, ma Kristus ima mala, ma neukose ala paleta sama-sama lon teuk lifun esa dale na.

⁷ Basa teu lifu kisas ndia soona,
neukose ala se'ipo'i Nitu neme bui dale
mai,

⁸ fo neu ke'dindiu leoina
manatapasasalak nai basa daebafa
ka lala'ena, fo nde Gog ma Magog.
Nitu tao nakabubuas fo latee-latati. Sila
dede'u nala de'u solokaek manai tasi
su'u na.

⁹ Boema ala tapasasala leo basa
daebafa ka lala'ena leu de ala leu sapu la
Manetualain hataholi nala mamana leleo
nala ma kota fo Manetualain sue-lai ka.
Tehu ha'i kona neme lalai mai de ana
hotunisas.

¹⁰ Basa boema Nitu fo manake'dindiu
nalas ndia, ala tapan leo tasi ha'ik ma
belerang dale neu. Bana ndia no nabi
pepekok sila la ala tapa lakahulu kasa
leo mamanak ndia neu. Neukose ala tao
lalas doidoso lele'do le'odaen losa dodoo
na.

¹¹ Basa ndia boema, au ita kandela
manek dula fula matua esa ma Ndia fo
manamangatuuk manai lai na. Lalai no
daebafa ka mopo kasa neme mata na
mai, nalosa ta nananitik so'on.

¹²Ma au ita hataholi manamate kala ana-matua lapadeik lai kandela manek ndia mata na. Boema susula kala boeo nanabukak. Boema susula fe'ek esa nanabukak, fo nde Susula Hataholi Maso'da ka. Basa boema huhuku ka nanaketuk neu hataholi manamate kala, nandaa no sila tatao-nono'in tunga hata fo nanasulak nai susulak sila la dalek.

¹³Boema tasi fe hataholi manamatek manai dale ka. Mamate sa ma Faka Mamate sa boeo fe hataholi manamatek manai sila dale ka. Laketu-lala'di hataholi manamatek sila la basa-basas huhuku nala nandaa no sila tatao-nono'in.

¹⁴Basa boema, ala tapa Mamate sa no Faka Mamate sa leo tasi ha'ik dale neu. Tasi ha'ik ia nde bee soona mamate kala'i dua na.

¹⁵Hataholi fo na'de na ta nanasulak nai Susula Hataholi Maso'da ka dalek, nanatapak leo tasi ha'ik dale neu.

21 ¹Boema au ita lalai beuk ma daebafa beu ka. Lalai makasososa ka ma daebafa makasososa ka mopos ma tasi mopo kana.

²Boema au ita kota malalaok ndia, fo nde Yerusalem beu ka ana kona neme

nusa so'da ka, fo neme Manetualain mai. Kota ndia nanasadia basak sama leo penganten inak esa nanapainotek soaneu natongo no penganten tou ka.

³Boema au amanene hala ka neme kandela manek ndia nalo bou-bou napane'e nae, "Besak ia Manetualain mamana leleo na nde bee na nakabubua no hataholi daebafa ka! Neukose naso'da nos, ma neukose ala da'di Manetualain hataholi kamahehelen. Neukose Manetualain nde leo nos, ma Ana da'di sila Manetualai na.

⁴Neukose Ana lose nama'da luoe neme mata nala mai. Neukose ta hapu mamates so'on. Dale he'dik, kii-makaleleuk, do he'di-laus boeo neukose ta hapu so'on. Dede'a palaa kala mopos so."

⁵Boema Ndia fo manamangatuuk nai kandela manek ndia lai na nae, "Besak ia Au tao a basa-basan lala'e na beuk so!" Boeo nafa'da au nae, "Sulakma ia, nana dede'a-kokolak ia la tete'e ka ma hapu nananamahelek."

⁶Boema Ana kokolak nae, "Basa so! Au nde Alfa ma Omega, fo makassososak ma mate'ek. Au nde Lamatuak neme

Makasososak ma Makabuik. Basa hataholi mana maa ma'da kala, neukose Au fes linu hiik neme oe mata fo manafe maso'da ka.

⁷ Hataholi fo manasengi kala, neukose ala sipo basa dede'ak sila la neme Au mai. Neukose Au da'di sila Manetualai na, ma sila da'di Au ana ngala.

⁸ Tehu hataholi manabii-mamata'u ka, hataholi kamahehele tak, hataholi mangalauk, kanisa ka, hataholi manasosoa-piao ka, hataholi manapake malela suangi la, manasongo-tango ka, ma basa mana masapepeko-masandandali kala, neukose nanatapak leo tasi ha'i ma belerang manapila lo'a-lo'a ka dalek leu. Ia nde mamate kala'i dua."

⁹ Esa neme ata nusa so'da kahituk fomana ho'u nggalaas fo henuk no susa-soe mate'e kahitu kala, ana mai de nafa'da au nae, "Mai leona! Neukose Au atu'du o Penganten, fo Bi'ilopo Ana saoina na."

¹⁰ Boema Manetualain Dula Dale na koasa na au, de ata nusa so'dak ndia no au leo lete mademainna esa poi na. Natu'du au kota malalaok Yerusalem, fo

ana kona neme nusa so'da ka mai fo neme Manetualain mai.

¹¹ no nandela-nasa'an ma Manetualain matua-mademan. Kota ndia mangadilak sama leo batu poemata, sama leo batu baiduri pandan, fo neuanak sama leo titino ka.

¹² Tembok manaokofeo nala nana dema na seli, no lelesuinan sanahulu dua, ma ata nusa so'dak sanahulu dua lanean. Nai lelesuina nala, nanasulak leoina Israe la ma leoana kasanahulu dua nala na'de nala.

¹³ Hapu lelesuina telu lasale leo basa mamanak lala'ena; lelesu telu lai boboan dulu, telu lai boboan kona, telu lai boboan kii, ma telu lai boboan muli.

¹⁴ Tembok kota ndia nananafofo'ak nai batu netes sanahulu dua lain. Nai batu netes sila la lain, nanasulak Bi'ilopo Ana ndia hataholi nadedenu kasanahulu dua nala na'de nala.

¹⁵ Ata nusa so'dak fo manakokolak no au ndia, nanuu aitete'e uukuk neme lilopila sa mai soaneu ana uku kota ndia lelesu inanala, ma tembo ka.

¹⁶ Kota ndia lupa na bala'kak. Nanalu na sama no loloa na. Boema ata nusa so'dak

ndia uku kota ndia ninik aitete'e uuku na, de ana hapu nanalu na kilometel lifun dua natun ha. Loloa dedeman sama na leo nanalu na.

¹⁷Lelek ata nusa so'dak ndia ana uku tembo ka, boema ana hapu tembok ndia dedema na metel nehulu. Uukuk fo ata nusa so'dak ndia pakek ndia nde bee na uukuk fo hataholi daebafa ka paken.

¹⁸Tembok kota ndia nanataok neme batu baiduri pandan, tehu kota ndia aoina na nanataok neme lilo isi ka mai de neuanak leo titino ka.

¹⁹Kota ndia batu nete nala nanapainotek ninik batu poemata mata-matak lala'ena. Batu netes makasososa ka, nanataok neme batu baiduri, kadua neme batu nilam, katelu neme batu yakut, ka ha neme batu zamrud,

²⁰kalima neme batu baiduri sepah, ka ne neme batu delima, kahitu neme batu ratna cempaka, kafalu neme batu pirus, kasio neme batu topas, kasanahulu neme batu krisopras, kasanahulu esa neme batu lazuardi, ma kasanahulu dua neme batu kecubu nga.

²¹ Lelesuina kasanahulu dua nala, ala taon neme mutiara sanahulu dua, fo lelesu la esa soona, ala tao mutiara esa neu. Enok manai kota ndia nanataok neme lilo isi ka mai de neuanak sama leo titino mangadila ka.

²² Au ta ita Manetualai Uma na nai kota ndia dalek fa, nana Manetualain Uma na nde Lamatua ka mesa kana, Manetualain Fo Mana Koasa, ma Bi'ilopo Ana ndia.

²³ Kota ndia ta paluu hapu mangale'dok neme le'do haa na do bula ka mai fa, nana Manetualain ndela-sa'an, nandela-nasa'a nan ma Bi'ilopo Ana ndia nde bee na kota ndia banu na.

²⁴ Leoina manai daebafa kala, neukose ala la'ok nai ndela-sa'a na dalek, ma mane-mane kala boeo neukose lini su'i-bete nala nala leo kota ndia dalek neu.

²⁵ Kota ndia lelesuina nala nanasoik tunga faik, de ta nanakenak fa, nana ta hapu le'odaek nai ndia fa.

²⁶ Leoina la matua-mademan ma su'i-bete nala, neukose linis leo kota ndia dalek neu.

²⁷ Tehu hataholi fo manatao-no'i dede'a manggenggeo kala, do hataholi

masapepeko-masandandali ka, dede'a keke'u na, hata beek boe, metema mangenggeok soona, neukose ta masok leo kota ndia dalek makandondook fa. Fo manamaso ka nde ka'da hataholi fo na'de nala nanasulak nai Susula Hataholi Maso'da kala fo nde Bi'ilopo Ana ndia susulan dale.

22¹ Ata nusa so'dak ndia boeo natu'du au lee fo oe na ana fe maso'dak. Lee ndia mangadilak sama leo titino ka, ma ana faa neme Manetualain ma Bi'ilopo Ana ndia kandela mane na mai,

² ana faa nai enok manai kota ndia tala'da heon. Nai lee ndia su'u na fo nai su'un duas, hapu ai manafe maso'da ka, fo naboia la'i sanahulu dua nai teuk esa dale na fo nde bulak esa naboia la'i esa. Doo na nanapakek soaneu lakahahaik leoina la.

³ Nai kota ia dalek, ta hapu hataholi esa boen fo Manetualain supa-soo fan. Manetualain ma Bi'ilopo Ana ndia kandela mane na, nai kota ndia dalek fo ata nala hule-haladoi neun,

⁴ ma lita mata panan. Na'de na nanasulak nai dedei nala.

⁵ Neukose ala ta paluu banuk do le'do haa na fa, nana le'odaek ta so, ma Amak Manetualain mesa kana nde nasala nalas. Neukose ala paleta da'dileo mane ka losa dodoo na.

⁶ Boema ata nusa so'dak ndia nafa'da au nae, "Dede'ak ia la tete'e ka ma hapu nananamahelek. Amak Manetualain fo manafe Dula Dale na neu nabi la, nadenu basa ata nusa so'da na soaneu natu'du ata nala hata fo no lai-laik muse ana da'di."

⁷ Yesus nae, "Taoafik neu dede'ak ia leona! Neukose Au mai no lai-laik. Maua-manalek neu hataholi fo ana tao tunga dede'a-kokola nafa'da elak nai susulak ia dalek!"

⁸ Au, Yohanis, amanene basa ma au ita basa ia la so. Lelek au amanene ma au ita basan, boema au bala u ata nusa so'dak fo manamatu'du basa sila la neu au a, mata na de au sanga sene-do'o kana,

⁹ tehu nafa'da au nae, "Bosok! Boso sene-do'ok neu au! Sene-do'ok neu Manetualain! Nana au boeo ata sama na leo o, ma sama leo o tolanoo nabi

mala, ma basa hataholi manatao tunga hala-heheluk manai susulak ia dale ka!"

¹⁰ Boema nafa'da seluk au nae, "Boso bibila-babaa dede'a-kokola nafa'da elak nai susulak ia dale ka, nana fai na deka so soaneu basa sila la ala da'di.

¹¹ Hataholi manatao tatao-nono'i mangalau ka, neme na fo ana tao mangalauk nakandoo. Hataholi manatao nanggenggeo so'da na, neme na fo ana tao nanggenggeo aoina na; hataholi manatunga Manetualain hihii-nanau na, neme na fo ana tunga Manetualain hihii-nanaun nakandoo, ma hataholi fo naso'da hehelik soaneu Manetualai na, neme na fo naso'da hehelik soaneu Manetualain nakandoo."

¹² Yesus nae, "Taoafik neu dede'ak ia leona! Ta doo ka so'on te neukose Au mai uni ngga'di soaneu bae hataholi a esa-esak tunga hata fo ana tao-no'i nana.

¹³ Au nde Alfa ma Omega fo makasososak ma mate'ek; Au nde Lamatuak neme makahulu na losa makabui na."

¹⁴ Maua-manalek neu hataholi fo ana safe ba'du manalu na losa malalaok,

nalosa sila lanuu hak la'a ai boak neme ai maso'da ka boa na, ma ala masok leo kota ndia dalek tunga lelesuina na.

¹⁵Tehu hataholi fo manatao dede'a manggenggeo kala, manapake malela makahatu kala, hataholi manatao tatao-nono'i soso-piao kala, hataholi kanisa kala, manasongo-tango kala, ma hataholi masapepeko-masandandalik, nau ninik dede'a-kokolak, do ninik tatao-nono'ik boe, basa hataholi sila la mamana nala nai kota ndia deak.

¹⁶"Au, Yesus, haitua basa Au ata nusa so'da nga le'i, fo ela lafa'da dede'ak ia la soaneu salani kala paluu na. Au ia Dauk tititi-nonosin. Au nde nduu timu fo mangale'dok ndia."

¹⁷Manetualain Dula Dale na ma Penganten Ina ka lafa'da lae, "Mai leona!" Basa hataholi fo lamanene dede'ak ia boeo, muse lafa'da lae, "Mai leona!" See fo ana maa ma'da soona, ela leo bee na ana mai! Ma see fo nahii kana soona, ela leo bee na ana ho'i oe fo manafe maso'dak ndia no ta bae fa.

¹⁸Neu hataholi a esa-esak fo namanene dede'a nafa'da elak nai susulak ia dale ka, au, Yohanis, fe balataa ka nde

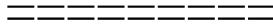
ia: metema hataholi tama hata esa neu dede'a nafa'da elak ia la soona, Manetualain neukose tama hataholi ndia huhuku na ninik susa-soe fo nanasulak nai susulak ia dale ka.

¹⁹Ma metema hataholi tao kulang hata esa neme dede'a nafa'da elak ia la soona, Manetualain boeo neukose tao kulang baba'en fo nanasulak nai susulak ia dale ka, fo nde baba'ek neme ai maso'da ka ma neme kota malalaok ndia.

²⁰Ndia fo manamanduku-malosalak basa hala heheluk ia la nae, "Tete'e ka, neukose Au mai no lai-laik!" Amin! Mai leona, ou Lamatuak Yesus!

²¹Sa'di leo bee na, Lamatuak Yesus fe baba'e-papalan neu basa Manetualain hataholi kamahehele nala!

Bahasa Rote

Rote

LAI - Today's Rote Version

(p) 2011 Hosanna

Website:

<http://www.faithcomesbyhearing.com>

© 2004 Lembaga Alkitab Indonesia

<http://www.bible.is/copyright?base=TWULAIN>